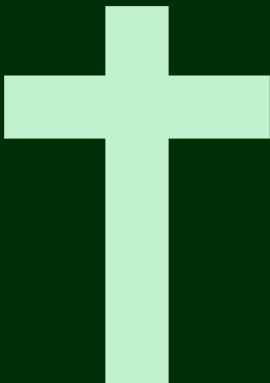

Biblica® Kiugo
Gĩtheru Kĩa Ngai
Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of
Kenya

Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63

Contents

Mathayo	1
Mariko	40
Luka	65
Johana	106
Atūmwo	136
Aroma	175
1 Akorinitho	193
2 Akorinitho	209
Agalatia	220
Aefeso	226
Afilipi	232
Akolosai	237
1 Athesalonike	241
2 Athesalonike	245
1 Timotheo	247
2 Timotheo	252
Tito	256
Filemona	258
Ahibirania	259
Jakubu	272
1 Petero	277
2 Petero	282
1 Johana	285
2 Johana	290
3 Johana	291
Judasi	292
Kūguūrīrio	294
Thaburi	316

MATHAYO

Rūciaro rūria Jesū Oimire

¹ Maya nĩ maandiko makoniĩ rūciaro rūria Jesū Kristū, mūrū wa Daudi, mūrū wa Iburahĩmu oimire:

- ² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka,
nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu,
nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,
³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, arĩa nyina wao aarĩ Tamaru,
nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi,
nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,
⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu,
nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni,
nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,
⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũria nyina aarĩ Rahabu,
nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũria nyina aarĩ Ruthu,
nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,
⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũria nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

- ⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu,
nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,
nake Abija aarĩ ithe wa Asa,
⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu,
nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,
nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,
⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu,
nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,
nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,
¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,
nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,
nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,
¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ ĩria andũ maatahirwo,
magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni:

Jekonia aarĩ ithe wa Shealiteli,
nake Shealiteli aarĩ ithe wa Zerubabeli,

¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu,
nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu,

¹⁴ nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,
nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku,

¹⁵ nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,
nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,

¹⁶ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,
nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,

nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,

¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũria waciarire Jesū, ũria wĩtagwo Kristū.

¹⁷ Ũguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩria andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu

Babuloni, na ningĩ njiaro ikūmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.*

Gũciarwo kwa Jesũ Kristũ

¹⁸ Ūhoru wa gũciarwo kwa Jesũ Kristũ watariĩ ũũ: Nyina Mariamu nĩ oorĩtio nĩ Jusufu atuĩke mūtumia wake, no matanaikarania-rĩ, nĩamenyekire atĩ arĩ na nda ya Roho Mũtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mũthuri wake tondũ aarĩ mündũ mũthingu na ndangĩndire kũmũconorithia kũrĩ andũ, agĩciirĩa amũtuge na hitho.

²⁰ No thuutha wa gwĩciirĩa ũndũ ũcio, mũraika wa Mwathani akĩmumĩrĩra kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jusufu, mũrũ wa Daudi, ndũkae gwĩtigĩra kũhikĩa Mariamu atuĩke mūtumia waku, tondũ nda ĩyo arĩ nayo nĩ ya Roho Mũtheru. ²¹ Nĩagaciara kahĩ, nawe nĩũgagatua Jesũ, tondũ nĩwe ũkaahonokia andũ ake kuuma mehĩa-inĩ mao.”

²² Na rĩrĩ, maũndũ macio mothe meekikire nĩguo ũrĩa Mwathani aarĩtie na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, ²³ “Mũirũtu gathirange nĩakagĩa nda na nĩagaciara kahĩ, nao magaagatua Imanueli” ũguo nago ũgĩtaũrwo nĩ kuuga, “Ngai hamwe na ithui.”

²⁴ Rĩrĩa Jusufu ookĩrĩre, agĩka o ta ũrĩa mũraika wa Mwathani aamwathĩte, nake akĩnũkia Mariamu gwake mũciĩ, agĩtuĩka mūtumia wake. ²⁵ No matiigana kũmenyana nginya rĩrĩa aaciirire mwana ũcio wa kahĩ. Nake Jusufu agĩtua mwana ũcio Jesũ.

2

Gũceerwo nĩ Andũ Oogĩ-a-Njata

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa Jesũ gũciarwo kũu itũũra-inĩ rĩa Bethlehemu bũrũri wa Judea, hĩndĩ ya mũthamaki wetagwo Herode, andũ Oogĩ-a-Njata moimĩte irathĩro magĩũka Jerusalemu, ² makĩũria atĩrĩ, “Ūrĩa ũciarĩtwo arĩ mũthamaki wa Ayahudi-rĩ, arĩ ha? Nĩtuonire njata yake mwena wa irathĩro, na nĩtũũkite kũmũhooya.”

³ Rĩrĩa Mũthamaki Herode aigũire ũguo, agĩtangĩka ngoro, o hamwe na andũ Jerusalemu othe. ⁴ Na aarĩkia gwĩta athĩnjĩri-Ngai* arĩa anene othe, na arutani a watho hamwe, akĩmooria kũrĩa Kristũ aarĩ aciarĩrwo. ⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Bethlehemu, bũrũri wa Judea, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo nĩ mũnabii, akoĩga atĩrĩ:

⁶ “‘Nawe Bethlehemu, kũu bũrũri wa Juda, tiwe ũrĩa mũnini mũno wa aathani a Juda; tondũ thĩnĩ waku nĩgũkoima ũrĩa ũgaathanaga, ũrĩa ũgaatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli.’”

⁷ Nake Herode agĩta andũ acio Oogĩ-a-Njata na hitho, na agĩtuĩra kuuma kũrĩ o ihinda rĩrĩa njata ĩyo yoonেকে. ⁸ Akĩmatũma Bethlehemu akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatuĩrie wega ũhoru wa kaana kau. Mwarĩkia gũkoona mũũke mũũmenyithie, nĩgeetha o na nĩ thĩĩ ngagaturĩrie ndu ndĩkahooe.”

⁹ Nao maarĩkia kũigua ciugo cia mũthamaki magĩthĩĩ, nayo njata ĩrĩa moonete irathĩro ĩkĩmatongoria nginya ĩkĩrũgama igũrũ rĩa harĩa kaana kau kaarĩ. ¹⁰ Rĩrĩa moonire njata ĩyo, magĩkena gĩkeno kĩnene mũno. ¹¹ Nao magĩtoonya nyũmba, na makĩona kaana karĩ na nyina Mariamu, magĩkainamĩrĩra, magĩkahooya. Magĩcooka makĩohora indo ciao cia goro, magĩkahe iheo cia thahabu, na ũbumba, na manemane.[†] ¹² Na nĩ ũndũ wa gũkaanio na kiroto matigacookere kwa Herode, magĩcooka bũrũri wao magereire njĩra ĩngĩ.

Kũũrĩa Bũrũri wa Misiri

¹³ Maarĩkia gũthĩĩ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩmũrĩra Jusufu kiroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra woe kaana gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthĩĩ Misiri, ¹⁵ kũrĩa maikarĩre nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani oigĩte

* 1:17 Kristũ nĩ kuuga “Ūrĩa Mũitĩrĩre maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia. * 2:4 Athĩnjĩri-Ngai maarĩ atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nĩo maarutagĩra Ngai magongona. † 2:11 Ūbumba nĩ mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nĩ indo ithondekagwo na kĩndũ kĩaana ta ũũkĩ wa gĩthaka, ĩnũgaga wega na nĩ cia goro mũno.

na kanua ka mūnabii ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī, “Ndeetire mūrū wakwa oime būrūri wa Misiri.”

¹⁶ Hīndī rīrīa Herode aamenyire atī nīaheenirio nī Oogī-a-Njata, akīrakara mūno, akīruta watho wa kūrāga tūhīi tuothe kūu Bethlehemu na kūrīa gūkuhī nakuo, tūrīa twarī na ūkūrū wa mīaka tīrī gūcoka na thī, kūrīngana na ihinda rīrīa eerītwo nī Oogī-a-Njata. ¹⁷ Hīndī iyo ūhorō ūrīa waarītio na kanua ka mūnabii Jeremia ūkīhinga, rīrīa oigire atīrī:

¹⁸ “Mūgambo nīwaiguirwo kūu Rama,
kīrīro na gūcakaya kūnene,
Rakeli akīrīrīa ciana ciake,
na akarega kūhoorerio, tondū itirī ho.”

Gūcoka Nazarethi

¹⁹ Na rīrī, Herode akua-rī, mūrāika wa Mwathani akiumīrīra Jusufu kīroto-inī kūu Misiri, ²⁰ akīmūrīra atīrī, “Ūkīra, woe kaana gaka na nyina, mūthīi būrūri wa Isiraeli, nīgūkorwo arīa maageragia gūkooraga nīmakuīte.”

²¹ Nī ūndū ūcio, agīūkīra, akīoya kaana na nyina, magīthīi būrūri wa Isiraeli. ²² Rīrīa aigūre atī Arikelau nīwe wathamakaga Judea handū ha ithe Herode, agītīgīra gūthīi kuo. Na aarīkia gūkaanio kīroto-inī-rī, agīthīi būrūri wa Galili, ²³ agīthīi gūtūura itūura nīttagwo Nazarethi. Nī ūndū ūcio ūhorō ūrīa waarītio na tūnua twa anabii ūkīhinga, rīrīa moigire atīrī, “Nīageetagwo Mūnazari.”

3

Johana Mūbatithania Kūhaarīra Njīra

¹ Matukū-inī macio Johana ūrīa Mūbatithania nīokire, akīhunjagia kūu Werū-inī wa Judea, ² akiugaga atīrī, “Mwīrīrei, nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nīūkuhīrīrie.” ³ Ūyū nīwe ūrīa ūhorō wake waarītio nī mūnabii Isaia rīrīa oigire atīrī:

“Kūrī na mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī, akoīga atīrī:
‘Haarīrai njīra ya Mwathani,
rūngarīai njīra ciake.’”

⁴ Johana eekagīra Nguo ya guoya wa ngamūrīa, na nīeyohaga mūcibi wa rūūa njohero. Irio ciake ciarī ngigī na ūūkī wa gīthaka. ⁵ Nao andū nīmathīiaga kūrī we moimīte Jerusalemu, na mīena yothe ya Judea, na būrūri wothe ūrīa wariganīite na Jorodani. ⁶ Moimbūrāga mehīa mao, nake akamabatithīra Rūū-inī rwa Jorodani.

⁷ Na rīrīa oonire Afarisai na Asadukai* aingī magīūka hau nīgeetha amabatithīe, akīmeera atīrī, “Inyūi rūciarō rūrū rwa ndūrīa! Nūū ūmūheete ūhorō atī mūrīre marakara marīa makīrīi gūūka? ⁸ Ciarai maciarō maringaine na kwīrīra. ⁹ Na mūtikeīre na ngoro cianyu atīrī, ‘Ithe witū nī Iburahīmu.’ Ngūmwīra atīrī, Ngai no atūme mahiga maya matuīke ciana cia Iburahīmu. ¹⁰ Ithanwa nīrīge itina-inī cia mītī, na mūtī o wothe ūtciaraga maciarō mega nīūgatemwo, ūkio mwaki-inī.

¹¹ “Nīi ndīmūbatithāgia na maaī mwerīra. No thuuha wakwa nīgūgūūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūrī nī, na ndiagīrīre o na kūmūkuūrīa iraatū ciake. We akaamūbatithāgia na Roho Mūtheru na mwaki. ¹² Gītārūrū gīake akīnyīitīte na guoko, na nīagatheria kīhuhiro gīake, na acookanīrīrie ngano yake ikūmbī, acooke acine mahuti na mwaki ūtangīhoreka.”

Kūbatithio kwa Jesū

¹³ Hīndī iyo Jesū akīuma Galili agīthīi Rūū-inī rwa Jorodani akabatithio nī Johana. ¹⁴ Nowe Johana akīgeria kūmūgīria, akīmūrīra atīrī, “Nīi njagīrīrwo nīkūbatithio nīwe, nawe wagīūka kūrī nīi atīa?”

¹⁵ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Reke gūtūike ūguo rīu; tondū nīt wagīrīrwo tīwe ūndū ūyū nīguo tūhingie maūdū mothe ma ūthingu.” Hīndī iyo Johana agītīkīra.

¹⁶ Jesū aarīkia kūbatithio o ūguo-rī, akīumīra maaī-inī. Kahinda o kau igūrū rīkīhingūka, nake akīona Roho wa Ngai agīkūrūka ta ndutura, akīūmba igūrū rīake.

* 3:7 Afarisai na Asadukai ciarī ikundi igīrī cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietīkīte ūhorō wa kūrīūka kana wa arāika.

¹⁷ Naguo mūgambo ūkiama igūrū, ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa nyendete; na ningenaga mūno nī we.”

4

Kūgerio kwa Jesū

¹ Hīndī iyo Jesū nīatongoririo nī Roho agītwarwo werū-inī akagerio nī mūcukani. ² Na aniina mīthenya mīrongo ina, ūtukū na mūthenya, ehingīte kūrīa irio-rī, akīigua ahūtīi.

³ Nake mūgerania akīmūkora, akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, īra mahiga maya matuīke mīgate.”

⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī kwandīkitwo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūria mūdū muoyo, no nī kiugo gīothe kīrīa kiumaga kanua ka Ngai.’”

⁵ Hīndī iyo mūcukani akīmūtware itūūra rīrīa itheru, akīmūrūgamia gathūrūmūdū ka hekarū, ⁶ akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai-rī, wīgūithie thī. Nīgūkorwo kwandīkitwo atīrī:

“‘Nīagaatha araike ake nī ūndū waku,
nao nīmagakwanīrīra na moko mao,
nīguo ndūkanahīngwo kūgūrū nī ihiga.’”

⁷ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīngī nī kwandīkitwo atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

⁸ Nīngī mūcukani akīmūtware kīrīma-inī kīraaya mūno, akīmūonia mothamaki mothe ma thī na riiri wamo. ⁹ Akīmwīra atīrī, “Maūdū maya mothe nīngūkūhe, ūngītīkīra kūnyinamīrīra ūūhohe.”

¹⁰ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Thīi Shaitani ndiga! Nīgūkorwo nī kwandīkitwo atīrī: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ūmūtungatagīre o we wiki.’”

¹¹ Hīndī iyo mūcukani akīmūtiga, nao araike magītuka makīmūtungatīra.

Jesū Kwambīrīra Kūhunja

¹² Na rīrīa Jesū aigūire atī Johana nīaikītio njeera-rī, agīthīi Galili. ¹³ Akiuma Nazarethi, agīthīi gūtūūra Kaperinaumu. Itūūra rīu rīarī hakuhī na iria, būrūrī-inī wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴ Ūndū ūcio wekīkire nīguo ūhoru ūrīa waarītio na kanua ka mūnabīi Isaia ūhinge, rīrīa oigire atīrī:

¹⁵ “Būrūrī wa Zebuluni, o na būrūrī wa Nafitali,
nījira ya gūthīi iria-inī, gūikūrūkania na Rūū rwa Jorodani,
kūu gwīttagwo Galili-kwa-Ndūrīrī:

¹⁶ andū arīa matūūruga nduma-inī
nīmonete ūtheri mūnene;

nao arīa matūūruga būrūrī ūrī kīruru gīa gīkuū-rī,
nīmarīrwo nī ūtheri.”

¹⁷ Kuuma hīndī iyo Jesū akīambīrīra kūhunja ūhoru akiugaga atīrī, “Mwīrīrei, nīgūkorwo ūthamaki wa igūrū nīūkuhīrīrie.”

Jesū gwīta Arutwo ake a Mberi

¹⁸ Rīrīa Jesū aaceeraga hūgūrūrū-inī cia Iria rīa Galili, nīonire andū eerī a nyina ūmwe, nao nī Simoni ūrīa wetagwo Petero, na mūrū wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inī, nīgūkorwo maarī ategi a thamaki. ¹⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngūmūtua ategi a andū.” ²⁰ Nao o rīmwe magītiganīria neti ciao, makīmūrūmīrīra.

²¹ Na aathiathia akiona andū angī eerī a nyina ūmwe, Jakubu mūrū wa Zebedi, na mūrū wa nyina Johana. Maarī thīnī wa gatarū hamwe na ithe wao Zebedi makīhaarīria neti ciao. Nake Jesū akīmeeta, ²² na o rīmwe magītiganīria gatarū na magītiga ithe wao, makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūhonia Andū Arūaru

²³ No rīrī, Jesū nīathiire Galili guothe, akīrutanaga thunagogi-inī ciao, akīhunjagia ūhoru-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonagia andū mīrimū yothe na ndwari ciothe iria maarī nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikīhunjio būrūrī wothe wa Suriata, nao andū makīmūrehera andū arīa othe maarī arūaru ndwari cia mīthemba mīingī, na arīa maarī na ruo rūingī, na arīa maarī na ndaimono, na arīa maarī na mūrimū wa kūgūūaga, o na

arĩa maarĩ na mŭrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. ²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,* na Jerusalemu, na Judea, na mŭrimo ũũria ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makimŭrũmĩria.

5

Irathimo

¹ Na rĩria Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akiambata kĩrima-igũrũ, agũkara thĩ. Arutwo ake magĩthiĩ harĩ we. ² Nake akĩambĩrĩa kũmaruta ũhoro, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athiĩni ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩaha,
nĩgũkorwo nĩmakaniĩnĩrwo kĩaha.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa mahũutagĩra na makanyootera ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũũnio.

⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a Ngai.

¹⁰ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa manyariiragwo nĩ ũndũ wa ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩ wao.

¹¹ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩria andũ mekũmũruma, na makamũyariira, na makamũigĩrĩa maĩndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa. ¹² Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩaheo kĩanyo nĩ kĩaene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo noguo maanyariire anabii arĩa maarĩ kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

¹³ “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo wago-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ nĩ kĩĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩaene rĩngĩ, tiga no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ. Itũũra inene riakĩtwo kĩrima igũrũ rĩtingĩhithika. ¹⁵ O na ningĩ andũ matiakagia tawa magacooka kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha ũguo, maũigagĩrĩa igũrũ handũ haguo, naguo ũkamũrikĩra andũ othe arĩa marĩ thiĩni wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo naguo, na inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrikagĩre andũ, nĩguo mone ciiko cianyu njega, nao magoocage ithe wanyu ũria ũrĩ igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia. ¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ ĩria thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka maandĩko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maĩndũ mothe makaahingio. ¹⁹ ũria wothe ũkoina riathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwika ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thiĩni wa ũthamaki wa igũrũ, no ũria wothe wikaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ũria wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ũragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ũrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ũria wothe ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ũria wothe wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ũria

* 4:25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikũmi.”

wothe ūngiuga atĩrĩ, 'Wee wĩ mūkĩgu!' Nĩagakorwo arĩ ūgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ "Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo nĩwĩhaarĩrie kũruta kĩheo gĩaku kīgongona-inĩ, na hĩndĩ ĩyo ūrĩ hau ūiririkane atĩ mūrũ wa thoguo arĩ na ūndũ nawe-rĩ, ²⁴ tiga kĩheo gĩaku o hau mbere ya kīgongona. Amba ūthĩĩ ūkaiguane na mūrũ wa thoguo; ūcooke ūũke ūrutire Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ "Hiũha kwĩguithania na thũ yaku ĩrĩa iragūtware igooti-inĩ. ĩka ūguo mūrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ūguo nĩgũgūtware kūrĩ mūtuanĩri-ciira, nake mūtuanĩri-ciira akũeane kūrĩ mūnene wa thigari, ūikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ūtarĩhite thiirĩ wotho hatarĩ gathendi ūgūtigia.

Ūtharia

²⁷ "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, 'Ndũkanatharanie.' ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ūrĩa wotho ūkaarora mūdũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarikĩtie gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho riaku rĩa ūrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rikũũre, ūrite. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ūikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ūrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ūgũte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kũũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ūikio Jehanamu.

Gũtharia Ūhiki

³¹ "Nĩngĩ nĩ kwĩritwo atĩrĩ, 'Ūrĩa wotho ūngĩtigana na mūtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.' ³² No ngũmwĩra atĩ mūdũ ūrĩa wotho ūtiganaga na mūtumia wake, o tiga nĩ ūndũ wa ūtharia-rĩ, nĩatũmaga atũke mũtharia, na ūrĩa wotho ūhikagia mūtumia ūrĩa ūtiganite na mũthuuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mĩihĩtwa

³³ "Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, 'Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mĩihĩtwa ĩrĩa wĩhĩtite.' ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nikuo gĩti kĩa ūnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thi, nĩgũkorwo nikuo gĩturwa gĩa kũigĩrĩa magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũura inene rĩa Mũthamaki mūnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mūtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke 'ĩr' yaku ĩtũke 'ĩr', na 'Aca' yaku ĩtũke 'Aca'; ūndũ o wotho makĩria ma ūguo-rĩ, uumaga kūrĩ ūrĩa mūũru.

Ūthoro wa Kwĩrĩharia

³⁸ "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ: 'Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo iwego rĩrĩhagwo na iwego.' ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte na mūdũ ūrĩa mūũru. No rĩrĩ, mūdũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ūrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mūdũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mūnengere o na igooti riaku. ⁴¹ Mūdũ angĩkũhatĩrĩria ūthĩĩ itĩina rĩmwe-rĩ, thiĩ nake matĩina meerĩ. ⁴² Mūdũ ūrĩa ūngĩkũhooya kĩndũ, mũhe, na mūdũ ūrĩa ūngĩenda ūmũkombere kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ "Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwirirwo atĩrĩ, 'Endaga mūdũ wa itũura riaku, na ūthũũrage thũ yaku.' ⁴⁴ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ, na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga, ⁴⁵ nĩgeetha mūtũke ariũ a Ithe wanyũ ūrĩa ūrĩ igũrũ. Atũmaga riũa riake rĩrathĩre arĩa oorũ na arĩa ega, na akoiria mbura kūrĩ arĩa athingu na kūrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo mwendete o arĩa mamwendete-rĩ, mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca cia igooti matĩkaga o ūguo? ⁴⁷ Na nĩngĩ angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a ithe wanyũ-rĩ, mũgĩkĩrite arĩa angĩ na kĩ? Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matĩkaga o ūguo? ⁴⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru kũna, o ta ūrĩa Ithe wanyũ ūrĩa ūrĩ igũrũ arĩ mwagĩrĩru kũna.

¹ “Mwĩmenyererei mütigekage ciiko cianyu cia ũthingu mbere ya andũ nĩguo ma-muone. Mũngũka ũguo-rĩ, mütĩrĩ kiheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩa ũrĩa ũreka na tũumbata, ta ũrĩa hinga ciikaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo itĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiheo kĩa gĩothe. ³ No hĩndĩ irĩa ũkũheana kĩndũ kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kũreka, ⁴ nĩgeetha ũheani ũcio waku ũtũke wa hitho-inĩ. Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe kiheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ, mütikanatũke ta hinga, nĩgũkorwo ciendaga kũhooya irĩgamĩte thĩnĩ wa thunagogi na macemanĩrio ma njĩra nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ irĩa ũkũhooya, toonyo nyũmba yaku, ũhinge mũrango na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga. Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ irĩa mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtika ta andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ wa kũraihia mahooya. ⁸ Mütigatũke tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoĩ kĩrĩa kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“Ithe witũ ũrĩ igũrũ,

rĩitwa riaku nĩĩamũrwo,

¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,

ũrĩa wendete Wee nĩwikagwo

gũkũ thĩ ta ũrĩa wikagwo kũu igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,

ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa matũhĩtagĩra.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,

no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekeri andũ hĩndĩ irĩa mamũhĩtĩria, o nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. ¹⁵ No mũngĩaga kũrekeri andũ mehia mao-rĩ, o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra mehia manyu.

Kwĩhinga Kũria

¹⁶ “Nĩngĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũria irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta ũrĩa hinga ciikaga, nĩgũkorwo nĩitukagia mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ nĩciĩhingĩte kũria irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kũria, wĩhakage maguta mũtwe na wĩhambage ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ nĩwĩhingĩte kũria, tĩa o Thoguo ũrĩa ũtoonekaga amenye; nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe mũcaara.

Mũthiithũ kũu Igũrũ

¹⁹ “Tigagai kwĩgĩra mĩthiithũ gũkũ thĩ, kũria indo irĩagwo nĩ memenyi na ikaroota, na kũria aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwĩigagĩrei mĩthiithũ igũrũ, kũria itangĩrĩo nĩ memenyi kana iroote, na kũria aici matangĩbunja maiye. ²¹ Nĩgũkorwo kũria mĩthiithũ yanyu irĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

²² “Riitho nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ. Maitho maku mangĩkorwo marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe nĩrĩiyũragwo nĩ ũtheri. ²³ No rĩrĩ, maitho maku mangĩkorwo nĩ mathũku, mwĩrĩ waku wothe ũrĩiyũragwo nĩ nduma. Naguo ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ũngĩkorwo nĩ nduma-rĩ, nduma iyo kaĩ nĩ nene-il

²⁴ “Gũtĩrĩ mũndũ ũngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no athũũrire ũmwe, na ende ũcio ũngĩ; kana eheane harĩ ũmwe, na anyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.

Mütigatangĩke

²⁵ “Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, tigagai gũtangĩkĩra mĩoyo yanyu, nĩ ũndũ wa kĩrĩa mũrĩrĩaga kana kĩrĩa mũrĩnyuuga; kana kĩrĩa mũrĩhumbaga mĩrĩrĩ yanyu. Githĩ muoyo ndũrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ũkagĩra bata gũkĩra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia

rîera-inî; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikumbî, no lthe wanyu ūria ūrî Igūrū nāciheaga irio. Githî inyuî mûtikîrî a bata mûno gūkîra icio? ²⁷ Nūū wanyu ūngihota kuongerera muoyo wake ithaa o na rîmwe nî ūndū wa gwītanga?

²⁸ “Na nî kîi gîtūmaga mwītange nî ūndū wa nguo? Ta rorai itoka cia githaka ūria ikūraga. Itirutaga wîra kana ikogotha ndigi, ²⁹ no ngūmwîra atîrî, o na Solomoni arî na riiri wake wothe ndagemete ta kîmwe gîacio. ³⁰ Angîkorwo ūguo nîguo Ngai ahumbaga nyeki ya githaka ūria ūrî ho ūmūthî na rûciū īgaikio mwaki-inî-rî, githî inyuî ndarikîmūhumbaga wega makîria, inyuî mwîtikîtie o hanini? ³¹ Nî ūndū ūcio-rî, tigagai gwītanga, mûkiūria atîrî: ‘Tūkūrîa kîi?’ kana ‘Tūkūnyua kîi?’ kana ‘Tūkwiumba kîi?’ ³² Nīgukorwo maūndū maya mothe nîmo macaragio nî andū arîa matetikîtie Ngai. No lthe wanyu wa igūrū nîoi atî nîmūbataragio nîmo. ³³ No ambai mûcarie ūthamaki wake na ūthingu wake, na maūndū maya mangî mothe o namo nîarîmūheaga. ³⁴ Nî ūndū ūcio tigagai gwītanga nî ūndū wa rûciū, nīgukorwo rûciū nîrūgetangîkîra ruo rwene. O mūthenya ūrî na mathîina maguo ma kûūigana.

7

Gūtuîra Andū arîa angî Ciira

¹ “Mūtigaciirithanagie nîgeetha na inyuî mûtikanaciirithio. ² Nīgukorwo o ta ūria mūtuagîra andū arîa angî ciira, noguo na inyuî mūgaatuirwo ciira, na githimi kîria mūthimanagîra nakîo, no kîo mūrîthimagîrwo nakîo.

³ “Nî kîi gîtūmaga wone kîhuti kîria kîrî riitho rîa mūrū wa thoguo, no ūkaaga kuona mūgogo ūria ūrî riitho riaku wee mwene? ⁴ Wahota atîa kwîra mūrū wa thoguo atîrî, ‘Reke ngūrute kîhuti kîu kîrî riitho riaku,’ o rîria wee mwene ūrî na mūgogo riitho riaku? ⁵ Wee hinga îno, amba ūrute mūgogo ūcio ūrî riitho riaku, nîguo wone wega na ūhote kūruta kîhuti kîria kîrî riitho rîa mūrū wa thoguo.

⁶ “Mûtikanahie magui kindū kîria kîamūre, na mûtikanakîrie ngūrwe ruru cianyu. Mūngîka ūguo-rî, ingîrangîrîria ruru na magūrū ma cio, icooke imūgarūrûke, imūti-ihangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mûrango

⁷ “Hooyai na nîmūkūheo; mathaai na nîmūkuona; ringaringai mûrango na nîmūkūhingūrîrwo. ⁸ Nīgukorwo ūria wothe ūhooyaga nîaheagwo, na ūria ūmaathaga nîonaga, na ūria ūringaringaga mûrango, nîahingūrāgîrwo.

⁹ “Na rîrî, nūū wanyu ūngîitio mūgate nî mwana wake amūhe ihiga? ¹⁰ Kana amwîtie thamaki nake amūhe nyoka? ¹¹ Angîkorwo inyuî, o na mūrî ooruo, nîmūūî kûhe ciana cianyu iheo njega-rî, githî lthe wanyu ūria ūrî igūrū ndagakîrîrîria kûhe iheo njega kūrî arîa mamūhooyaga! ¹² Nî ūndū ūcio, maūndū-inî mothe, īkagai andū arîa angî ūria mūngîenda mamwîkage, nīgukorwo ūcio nîguo Watho wa Musa na Ūrutani wa Anabii.

Mūromo ūria Mūceke na ūria Mwariî

¹³ “Toonyerai mūromo ūria mūceke. Nīgukorwo mūromo nî mwariî na njîra nî njariî ūria yerekeire rîūrîro, na andū arîa matoonyagîra ho nî aingî. ¹⁴ No mūromo nî mūkunderu na njîra nî njeke ūria īkinyaga muoyo-inî, na andū arîa mamîonaga nî anini.

Mūti na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwîhūgagei anabii a maheeni. Mokaga kūrî inyuî mehumbîte njūa cia ng’ondū, no thîinî wao nî njūūi ndiani. ¹⁶ Nîmūrîmamenyaga na maciaro mao. Kaî thabibū igîtuuagwo mîti-inî ya mîigua, kana ngūyū igatuuo kuuma mahîi-inî ma nyeki? ¹⁷ Ūguo noguo, mūti wothe mwega ūciaraga maciaro mega, no mūti mūūru ūciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mūti mwega ndūngîciara maciaro mooru, nagu mūti mūūru ndūngîciara maciaro mega. ¹⁹ Mūti o wothe ūtaciara maciaro mega nīgūtemwo ūtemagwo ūgaikio mwaki-inî. ²⁰ Ūguo nîguo mūrîmamenyaga nî ūndū wa maciaro mao.

²¹ “To mūndū ūria ūnjîtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ūgaatoonya ūthamaki wa igūrū, no nî ūria wîkaga ūria Baba ūria ūrî igūrū endaga. ²² Mūthenya ūcio aingî makanjîra atîrî, ‘Mwathani, Mwathani, githî tūtîarathaga maūndū na rîitwa riaku, na thîinî wa rîitwa riaku tūkaingata ndaimono na tūkaringa cîama nyingî?’ ²³ Hîndî ūyo nîngameera wega atîrî, ‘Nîi ndirî hîndî ndaamūū o na rî. Eherai harî nîi, inyuî mwîkaga ūūru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩigu

²⁴ “Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mūdũ o wothe ūiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ūrĩa ciugĩte, ahaana ta mūdũ mūũgĩ ūrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ikiura, na njũũ ikĩiyũra, naruo rūhuho rūkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba iyo na nditi, no nyũmba iyo ndĩagũire, tondũ mũthingĩ wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mūdũ o wothe ūiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ūrĩa ciugĩte ahaana ta mūdũ mũkĩigu ūrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. ²⁷ Nayo mbura ikiura, njũũ ikĩiyũra, naruo rūhuho rūkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba iyo na nditi, nayo nyũmba iyo ikĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maūdũ macio, kĩrĩndĩ kũ gĩkĩgega nĩ ūndũ wa ūrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mūdũ warĩ na ūhoti, na ti ta ūrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

8

Mūdũ ūrĩa warĩ na Mangũ

¹ Hĩndĩ irĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mūdũ warĩ na mangũ agĩthĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ūngĩenda-rĩ, no ūũtherie.”*

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mūdũ ūcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mūdũ o na ūrĩkũ. No thĩ ūkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ūrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ūira kũrĩ o.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ūteithio. ⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ikomete mũciĩ irũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na irĩ na ruo rūingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthĩ kũmĩhonia.”

⁸ No mũnene ūcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩre atĩ wee ūũke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁹ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mūdũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ūmwe ‘Thĩi,’ nĩathĩiaga, na ndeera ūngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na nĩngĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ika ūna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aigũire ūguo-rĩ, akĩgega, akĩra arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mūdũ o na ūrĩkũ gũkũ Isiraeli ūrĩ na wĩtikio mũnene ūũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro, na nĩmagakara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ūthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ūthamaki ūcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩra mũnene ūcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thĩi! Nĩgũwikĩrwo o ūguo wĩtikĩte.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyina wa mĩtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatira.

¹⁶ Hwĩ-inĩ ūcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ūhoru ūyũ warĩ wa kũhingia ūrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabĩi Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ,
na akĩheria mĩrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩa Jesũ

* 8:2 Mūdũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

¹⁸ Rirĩa Jesũ oonire gikundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩrie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. ¹⁹ Hĩndĩ iyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka hari we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndikũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiia.”

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²³ Hĩndĩ iyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ²⁴ Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kũhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. ²⁵ Nao arutwo magĩthĩ, makĩmũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũrĩra maaĩ-inĩ!”

²⁶ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

²⁷ Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩmwathikagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

²⁸ Rirĩa aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra iyo. ²⁹ Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ũrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩthagio[†] handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaita Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩgũtũngata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

³² Nake agĩcĩra atĩrĩ, “Thĩĩ!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩĩnĩ, rũgĩkũra maaĩ-inĩ.

³³ Arĩa maarĩthagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkite kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ iyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ rĩa maamuonire, makĩmũthaita oime rũgongo rwao.

9

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹ Nake agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua cĩga, akuũitwo na kĩbarĩ. Rirĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wiyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ŭkĩra wĩtware?’ ⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehĩa-rĩ ...” Na o hĩndĩ iyo akĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ŭkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũcĩ.” ⁷ Nake mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũcĩ.

⁸ Rirĩa kĩrĩndĩ kũ kĩonire ũguo, gĩkimaka na gĩkĩgocoo Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũcĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrianĩra hamwe nake na arutwo ake. ¹¹ Rirĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

[†] 8:30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galilĩ nĩcio ciarĩ arĩthi a ngũrwe.

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thiĩĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũĩguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcaria arĩa athingu, no ndokire nĩ undũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ũhoru wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithuĩ na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩĩ gitũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũĩgua kĩa rĩria mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeetherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtĩrĩ mũndũ ũtumagĩrĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kĩraka kũ no kĩguucie nguo ĩyo gitũme itarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matĩikagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ.* Mangĩka ũguo, mondo icio no itarũke, nayo ndibei ĩitĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri ĩgaikara irĩ njega.”

Mũirĩtu Wakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

¹⁸ Na rĩrĩa aaragia maũndũ macio, hagĩũka mũndũ warĩ mũnene, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũirĩtu wakwa no hĩndĩ aakua; no ũka ũkamũĩgĩrĩre guoko, na nĩekũriũka.” ¹⁹ Nake Jesũ agĩũkĩra, agĩthĩĩ nake, arĩ na arutwo ake.

²⁰ O hĩndĩ ĩyo mũtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake. ²¹ Tondũ eĩraga atĩrĩ, “Ingĩhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩmuona, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩyũmĩrĩrie gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.” Nake mũtumia ũcio akĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

²³ Na rĩria Jesũ aatoonyire nyũmba ya mũnene ũcio, akĩona ahuhi mĩturĩrũ na gĩkundi kĩa andũ kĩria kĩaenegaga, ²⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Eherai. Mũirĩtũ ũyũ ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.” Nao andũ acio makĩmũthekeerera. ²⁵ Thuutha wa andũ acio kuumio nja, agĩtoonya thiĩnĩ, akĩnyĩita mũirĩtu ũcio guoko, nake agĩũkĩra. ²⁶ Ũhoru ũcio ũkĩhunja bũrũri ũcio wothē.

Jesũ Kũhonia Atumumu na Mũndũ Ũtaaragia

²⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimire kũu, aathianga-rĩ, andũ eerĩ atumumu makĩmũrũmĩria, makĩanagĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Tũĩguĩre tha, wee Mũrũ wa Daudi!”

²⁸ Na hĩndĩ ĩria aatoonyire nyũmba, atumumu acio magĩũka kũrĩ we, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwĩtikĩtie atĩ no hote gwĩka ũguo?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ-ni, Mwathani.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo akĩmahutia maitho, akiuga atĩrĩ, “Mũroĩkwo o ũguo mwĩtikĩtie;” ³⁰ namo maitho mao makĩhingũka magĩcooka kuona. Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru ũyũ.” ³¹ No-o makĩumagara na makĩhunja ũhoru wake bũrũri ũcio wothē.

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimaga hau, Jesũ akĩreherwo mũndũ warĩ na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mũndũ ũcio ũtaaragia, akĩaria. Kĩrĩndĩ gĩkĩgega, gĩkiuga atĩrĩ, “Undũ ta ũyũ ndũrĩ woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atĩrĩ, “Aingataga ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

Aruti Wĩra nĩ Anini

³⁵ Nake Jesũ agĩtuikania matũũra-inĩ mothe na mĩcĩ-inĩ yothe, akĩrutanaga thiĩnĩ wa thunagogi ciao, akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki, na akĩhonagia mĩrimũ na ndwari cia mĩthemba yothe. ³⁶ Na rĩria oonire ũrĩa kĩrĩndĩ kũ kĩaiganaga, agĩkĩguĩra tha tondũ kĩari gĩthĩnĩku na gĩkaaga ũteithio, ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩthi. ³⁷ Hĩndĩ ĩyo akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. ³⁸ Nĩ undũ ũcio, hooyai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make.”

* 9:17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũ cia mbũri.

10

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹ Nake Jesũ nĩetire arutwo ake ikũmi na eerĩ moke harĩ we, nake akĩmahe ũhoti wa kũngata ngoma thũku na kũhonia mĩrimũ yotha na ndwari ciothe.

² Maya nĩmo marĩitwa ma arutwo acio ikũmi na eerĩ: Wa mbere nĩ Simoni (ũrĩa wĩtagwo Petero), na mũrũ wa nyina Anderea; na Jakubu mũrũ wa Zebedi, na mũrũ wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ũrĩa mwĩtia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mũrũ wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ũrĩa Mũzelote, na Judasi Mũisikariota, ũrĩa wamũkunyanĩire.

⁵ Aya ikũmi na eerĩ nĩo Jesũ aatũmire na akĩmataara ũũ: “Mũtigathiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ kana mũtoonye itũũra rĩa Asamaria. ⁶ Nĩ kaba mũthĩĩ kũrĩ ng’ondũ iria ciũrĩte cia Isiraeli. ⁷ Mwathĩĩ-rĩ, hunjagiai ndũmĩrĩrĩ ĩno: ‘Ūthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩire.’ ⁸ Honagiai andũ arĩa arũaru, na mũriũkagie arĩa akuũ, na mũtheragie arĩa marĩ na mangũ, na mũngatage ndaimono. Mũheetwo tũhũ, heanagai tũhũ. ⁹ Mũtigekuuĩre thahabu, kana betha, kana gĩcango mĩcibi-inĩ yanyu; ¹⁰ O na nĩngĩ mũtigekuuĩre mũhuko rũgendo-inĩ, kana nguo igĩrĩ, kana iraatũ, kana mũtirima; nĩgũkorwo mũruti wa wĩra nĩabataire kũheo gĩa kũmũtũũria muoyo.

¹¹ “Itũũra o rĩothe kana gatũũra karĩa mũngĩtoonya-rĩ, tuĩriai mũmenye mũndũ ũrĩa mwagĩrĩru kuo, mũikare gwake nginya rĩrĩa mũkoima kuo. ¹² Mwatoonya mũciĩ ũcio-rĩ, geithagiai ene kuo. ¹³ Angĩkorwo mũciĩ ũcio nĩwagĩrĩre-rĩ, ũrathime na thayũ wanyu; angĩkorwo ndwagĩrĩre-rĩ, rekei kĩrathimo kĩanyu kĩmũcookerere. ¹⁴ Mũndũ o wotha angĩrega kũmũnyiita ũgeni kana arege gũthikĩrĩria ciugo cianyu-rĩ, mũkiuma mũciĩ ũcio kana itũũra rĩu-rĩ, mũkaaribariba magũrũ manyu nĩguo rũkũngũ rũitĩke. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma ituĩro rĩa itũũra rĩu rĩgaakorwo rĩrĩ inene gũkĩra rĩa Sodomu na Gomora mũthenya ũrĩa wa ciira. ¹⁶ Atĩrĩrĩ ndamũtũma o ta ng’ondũ gatagatĩ ka njũũ. Nĩ ũndũ ũcio, gĩa na ũũgĩ ta nyoka, na mwage ũũru ta ndutura.

¹⁷ “Mwĩmenyerere andũ; tondũ nĩmakamũneana ciama-inĩ, na mamũhũũre na iboko thunagogi-inĩ ciao. ¹⁸ Nĩ ũndũ wa ũhoro wakwa-rĩ, nĩmũgatwarwo mbere ya aathanĩ na athamaki nĩgeetha mũtuĩke aira kũrĩ o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁹ No rĩria makaamũnyiita-rĩ, mũtikanetange nĩ ũndũ wa ũrĩa mũkoiga kana ũrĩa mũgaacookia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkeerwo ũrĩa mũkoiga, ²⁰ nĩgũkorwo ti inyũĩ mũgaakorwo mũkiaria, no nĩ Roho wa Ithe wanyu ũkaarĩa arĩ thĩĩnĩ wanyu.

²¹ “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake; ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. ²² Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka. ²³ Hĩndĩ ĩria mwanyariirwo itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, ũĩrĩrĩ rĩria rĩngĩ. Ngũmwĩra na ma atĩ, mũtigaakorwo mũthĩite matũũra mothe ma Isiraeli, Mũrũ wa Mũndũ atookĩte.

²⁴ “Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũrutani wake, o na ndungata ti nene kũrĩ mũmĩathi. ²⁵ Nĩkũiganiĩre mũrutwo aiganane na mũrutani wake, o na ndungata ĩiganane na mũmĩathi. Angĩkorwo mwene nyũmba nĩetĩtwo Beelizebuli-rĩ,[†] githĩ andũ a nyũmba yake matigetwo marĩitwa mooru gũkĩra rĩu!

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikametigĩre. Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguĩrio, kana ũndũ mũhitha ũtakamenyeka. ²⁷ ũrĩa ngũmwĩra nduma-inĩ-rĩ, wariei mũthenya barigici, na ũrĩa warĩtio na mĩheehũ matũ-inĩ manyu-rĩ, wanĩrĩre mũrĩ nyũmba-igũrũ. ²⁸ Mũtigetigĩre aria moragaga o mwĩrĩ, no matingĩhota kũũraga ngoro. Nĩ kaba gwĩtigĩra ũrĩa ũngĩananga ngoro na mwĩrĩ kũu Jehanamu. ²⁹ Githĩ tũnyoni twĩrĩ tũtiendagio thendi ĩmwe? No gũtirĩ o na kamwe gatuo kangĩgũa thĩ Ithe wanyu atetikĩrĩte. ³⁰ O na njũĩrĩ cianyu cia mũtwe nĩndare. ³¹ Nĩ ũndũ ũcio mũtigetigĩre; mũrĩ a bata gũkĩra tũnyoni tũngĩ.

* 10:14 Kũriariba rũkũngũ magũrũ nĩ ũndũ wekagwo nĩ Afarisai moima ciikaro cia Ndũrĩrĩ metherie tondũ metikĩtie nĩmakuuĩte thaahu. ũndũ ũyũ warĩ wa kuonia andũ ũrĩa mageekwo marega ndũmĩrĩrĩ ya Ngai. [†] 10:25 Rĩitwa Beelizebuli rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũnene wa ndaimono,” no Kĩhibirania Beelizebubu rĩataũragwo “Mũnene wa ngĩ.”

³² “Ūria wothe ūkaanyumbūra mbere ya andũ, o na nĩ nĩngamumbūra mbere ya Baba ūria ūri kũu igũrũ. ³³ No ūria wothe ūkangaana mbere ya andũ, na nĩ nĩngamũkaana mbere ya Baba ūria ūri igũrũ.

³⁴ “Mũtigeciirie ati njũkĩte kũrehe thayũ gũkũ thĩ. Ndiokire kũrehe thayũ, no ndookire kũrehe rũhiũ rwa njora. ³⁵ Nĩgũkorwo njũkĩte gũtũma

“‘mũndũ okanĩrĩre na ithe,

na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,

nake mũtũmia okanĩrĩre na nyaciarawe;

³⁶ thũ cia mũndũ igaakorwo irĩ andũ a nyũmba yake kũumbe.’

³⁷ “Ūria wothe wendete ithe kana nyina kũngĩra ndagĩrĩre gũtũika wakwa; na ūria wothe wendete mũriũ kana mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩre gũtũika wakwa; ³⁸ nake ūria wothe ūtagakuua mũtharaba wake wa kwambĩrwo aanũmĩrĩre ndagĩrĩre gũtũika wakwa.

³⁹ Ūria wothe ūgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ūria wothe ūkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ūndũ wakwa nĩakaũtũũria.

⁴⁰ “Mũndũ ūria ūmwamũkagĩra, nĩ nĩ amũkagĩra. Nake ūria ūnyamũkagĩra, amũkagĩra ūria wandũmire. ⁴¹ Ūria wothe ūkaamũkĩra mũnabii tondũ nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kiheo kĩa kiheagwo mũnabii, nake ūria wothe ūkaamũkĩra mũndũ mũthingu tondũ nĩ mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kiheo kĩa kiheagwo mũndũ mũthingu.

⁴² Nake ūria wothe ūheaga ūmwe wa aya anini o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndakaaga kũheo kiheo gĩake.”

11

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹ Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma kũu agĩthĩĩ kũrutana na kũhunja matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aigũire arĩ njeera maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee nĩwe warĩ ūũke, kana tweterere mũndũ ūngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa mwaigua na marĩa muona: ⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩmarahonio magathera, na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ūhoru-ũria-Mwega nĩũrahunjĩro arĩa athĩĩni. ⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūria ūtekũhĩngwo arakare nĩ ūndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau, Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ūhoru wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho? ⁸ Akorwo ti ūguo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wehumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo njega makoragwo thĩĩni wa nyũmba cia ūthamaki. ⁹ Mwaigĩthĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Īĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ūkĩrĩte mũnabii. ¹⁰ Ūyũ nĩwe ūhoru wake waandĩkitwo atĩrĩ:

“‘Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa athĩĩ mbere yaku,

agagũthondekere njira yaku.’

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtĩrĩ kuoneka mũndũ mũnene gũkĩra Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mũndũ ūria mũnini mũno ūthamaki-inĩ wa igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra. ¹² Kuoma matukũ ma Johana Mũbatithania gwata rĩu, ūthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo ūkĩtharĩrĩria gũtheerema, nao andũ arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe, hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire marathaga ūhoru nginya hĩndĩ ya Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende kwamũkĩra ūhoru ūcio-rĩ, ūcio nĩwe Elija ūria werĩtuo nĩagooka. ¹⁵ Ūria ūri na matũ ma kũigua nĩaigue.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “‘Twamũhuhĩire mũtũrĩrũ,

mũkĩaga kũina;

o na twamũĩniire nyĩmbo cia macakaya,

no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũria na atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩĩaga na akĩnyuuaga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei

mündü mukoroku na mürüü, nĩ mürata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ undũ wa ciiko ciaguo.”

Haaro kũri Matũũra Manene marĩa Materirĩte

²⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciamia ciae iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ undũ korwo ciamia iria mwarĩngĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩrĩ tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matuini? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũria kũriku mũno. Ciamia iria mwarĩngĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhĩthĩe andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maundũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Ī, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maundũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mündũ ũũĩ Mũriũ tiga lthe, na gũtirĩ mündũ ũũĩ lthe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ũkai kũrĩ nĩ, inyuothĩe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩgĩrĩre na mwĩrute na nĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyĩhia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩikũhurũkio. ³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũriko wakwa nĩ mũhũthũ.”

12

Mwathani wa Thabatũ

¹ Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩria ngano. ² Rĩria Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũria watho ũtetikĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire rĩria we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩria mĩgate rĩa yamũrĩrwo Ngai rĩa mateetikĩrĩtio kũria nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetikĩrĩtio kũmĩria. ⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩini wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia? ⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩre andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mündũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mündũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo igwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmũrũta irima? ¹² Kaĩ mündũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ undũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩra mündũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuika kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai makiuma nja, magĩcooka-nia ndundu ya ũria mangĩũragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai rĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoru ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcooka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Undũ ũyũ nĩguo wahingĩrie ũhoru ũria waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩria oigire atĩrĩ:

¹⁸ “Ino nĩyo ndungata yakwa rĩa ndĩthuurĩre, rĩa nyendete, na nĩyo ikenagia ngoro yakwa;

nĩngamĩitĩrĩria Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ ciira wa kihooto.

¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua mũgambo wayo njĩra-inĩ.

²⁰ Ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũria rũgũtooga,
nginya rĩria ĩgaatũma itua riakwa rihootane.

²¹ Thĩinĩ wa rĩitwa riayo ndũrĩrĩ nĩkaagĩa na kĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelzebuli

²² Magĩcooka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mĩtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩria Afarisai maagĩure ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli ũria mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũria meciiragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ũthamaki o wotho ũngĩgayũkana ũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda. ²⁶ Angĩkorwo Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩa-gayũkanĩte we mwene. Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ nyĩngataga ndaimono na hinya wa Beelzebuli-rĩ, nao andũ anyu maingata ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũũra ciira. ²⁸ No nĩ angĩkorwo nyĩngataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyũ.

²⁹ “Nĩngĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mũndũ ũria ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũria ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Nĩngĩ ngũmwĩra atĩ, rĩihia o rĩothe o na kũruma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũria ũkaamũũra ciira. ³² Mũndũ o wotho ũria ũgacaambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũria wotho ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩria rĩgooka.

³³ “Agĩriai mĩtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mĩtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mĩtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyũ rũciaro rũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ oorũ? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro-inĩ. ³⁵ Mũndũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mũndũ mũũru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru. ³⁶ No ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakahaana ũhoru wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria. ³⁷ Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio ĩgaatũma ũtuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio ĩgaatũma ũtuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre kĩa.”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciaro rwaganu na rwa ũtharia rũrenda rũringĩrwo kĩa! No gũtirĩ kĩa rũkũringĩrwo tiga o kĩa kĩa kĩa mũnabĩ Jona. ⁴⁰ Nĩ gũkorwo o ta ũria Jona aikarire matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ nda ya thamaki ĩria nene, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ agaikara matukũ matatũ, mũthenya na ũtukũ, arĩ tĩrĩ-inĩ. ⁴¹ Andũ a Nĩveve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtũire ciira; nĩgũkorwo nĩmerĩre rĩria maahunjĩrio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha. ⁴² Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ arũtũire ciira; nĩgũkorwo nĩomire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³ “Na rĩrĩ, roho mũũru woima thĩinĩ wa mũndũ, ũtũkanagĩria werũ-inĩ ũgĩcaria ũhurũko, na ũkaaga. ⁴⁴ Hĩndĩ ĩyo ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩria ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ũgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega.

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo roho ũcio ũkagĩra maroho mangĩ mũgwanja mooru makĩria maguo mwene,

magatoonya magaikara kuu. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra na mbere. Ũguo nĩguo gũkahaana kũrĩ rũciarĩo rũrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶ O hĩndĩ iyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷ Nake mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngĩi haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũũ, na ariũ a maitũ nĩ a?”

⁴⁹ Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ.

⁵⁰ Nĩgũkorwo mũndũ wothĩ wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga, ũcio nĩwe mũrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

13

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Jesũ nĩomĩre nyũmba agĩthĩrĩ agĩkara thĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Ikundi cia andũ aingĩ mũno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya igĩtũma atoonye gatarũ na agĩkara thĩ thĩnĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³ Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mũrĩmi nĩomĩagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcĩria. ⁵ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩrĩ mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩrĩ ndwarĩ mũriku. ⁶ Na hĩndĩ rĩa rĩa rĩarĩre, rĩgĩcina mĩmera iyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩrĩ-inĩ ũrĩa mũnoru, ikĩgĩ na maciaro imwe igĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo itandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo itatũ ma iria ciahaandirwo. ⁹ ũrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

¹⁰ Nao arutwo ake magũka kũrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitheo cia ũthamaki wa igũrũ, no-o matiheetwo. ¹² ũrĩa wothĩ ũrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ũrĩa wothĩ ũtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo. ¹³ Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩrie na ngerekano:

“Nĩ ũndũ o na gũkorwo nĩmoonaga-rĩ, mationaga;

o na gũkorwo nĩmaiguaga-rĩ, matiiguaga kana makamenya.

¹⁴ Nĩo makinyĩrwo nĩ ũhorĩ ũrĩa warathirwo nĩ mũnabĩ Isai, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũigua mũgũtũũra mũiguaga, no mũtikaamenya ũndũ;

kuona mũgũtũũra muonaga, no mũtigakuũkĩrwo.

¹⁵ “Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya nĩ ngingitaru;

matũ mao matiiguaga,

na nĩmahingĩte maitho mao.

Tondũ maahota kuona na maitho mao,

na maigue na matũ mao,

o na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,

manjookerere, na nĩ ndĩmahonie.’

¹⁶ No kũrathimwo nĩ maitho manyu tondũ nĩmoonaga, na matũ manyu tondũ nĩmaiguaga. ¹⁷ Tondũ ngũmwĩra atĩrĩ na ma, anabĩ na andũ aingĩ athingu nĩmerĩrĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona no-o matiamonire, na nĩmerĩrĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua no matiamaguire.

¹⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ta iguai ngĩtaarĩria ũhorĩ wa ngerekano iyo ya mũhuri wa mbeũ:

¹⁹ Hĩndĩ rĩa mũndũ o wothĩ aigua ndũmĩrĩri ya ũthamaki na akaaga kũmĩmenya-rĩ, hĩndĩ iyo ũrĩa mũũru okaga akamũtunya kĩrĩa kĩaande ngoro-inĩ yake. Ino nĩyo mbeũ rĩa yahurirwo mũkĩra-inĩ wa njĩra. ²⁰ ũrĩa wamũkĩrĩre mbeũ rĩa yagũire rũnyanjara-inĩ nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na o rĩmwe agakĩamũkĩra arĩ na gĩkeno. ²¹ No tondũ ndarĩ mĩri-rĩ, aikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ rĩa thĩĩna woka, kana kwagĩa

na kinyariirano nĩ ũndũ wa kiugo-rĩ, agagĩtiganĩria o narua. ²² Nake ũrĩa wamũkagĩra

mbeū ĩrĩa yagũire mũigua-inĩ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, no mĩhang' o ya mūtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, igagĩthararia, ikagiria kĩgĩe na maciario. ²³ No ũrĩa wamũkirire mbeū ĩrĩa yagũire tĩĩri-inĩ ũrĩa mũnoru-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũiguaga kiugo, na agakĩmenya. Nake agaciara maciario, ũmwe akaruta maita igana, ũngĩ maita mĩrongo ĩtatutũ, na ũngĩ maita mĩrongo ĩtatũ ma mbeū ĩrĩa yahaandĩtwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴ Ningĩ Jesũ akĩmahe ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ ũrĩa wahaandire mbeū njega mũgũnda wake. ²⁵ No rĩrĩa andũ othe maakomete-rĩ, thũ yake igĩũka, ikĩhura itindĩi thĩĩnĩ wa ngano, na igĩthĩĩra. ²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ngano yamerire na igĩciara-rĩ, hĩndĩ iyo itindĩi o narĩo rikĩonekana.

²⁷ “Ndungata cia mwene mũgũnda igĩũka kũrĩ we, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, githĩ ndwahaandire mbeū njega mũgũnda waku? Kaĩ itindĩi rikĩumite kũ?”

²⁸ “Agĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ mũndũ ũrĩ ũthũ na nĩi wekire ũguo.’

“Ndungata icio ikĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩũkwenda tũthĩi, tũkarĩmunye?’

²⁹ “Nake agĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, tondũ mũkimunya itindĩi rĩu, mwahota kũrĩmunyanĩria na ngano. ³⁰ Rekei ikũranĩre nginya hĩndĩ ya magetha. Hĩndĩ iyo-rĩ, nĩngeera agethi atĩrĩ: Ambai mũmunye itindĩi na mũrĩohe itĩia, nĩguo rĩcinwo; mũcooke mũcookanĩrĩre ngano, mũmũige ikũmbĩ rĩakwa.’”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatĩ, na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

³¹ Nĩamaheire ngerekano ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũtarĩi ta mbeū ya karatĩ, ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. ³² O na akorwo mbeū iyo nĩyo nini mũno kũrĩ mbeū ciothe-rĩ, rĩria yakũra, nĩnenehaga kũrĩ mĩmera ĩrĩa ĩngĩ ya mũgũnda na ĩgatuĩka mūtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igooka igaaka itara honge-inĩ ciagu.”

³³ Agĩcookia akĩmahe ngerekano o ĩngĩ, akĩmeera atĩrĩ: “Ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja oire na akĩmĩtukania na mũtu mũingĩ o nginya mũtu ũcio wothĩ ũkĩmbio nĩyo.”

³⁴ Jesũ aaragĩria kĩrĩndĩ maũndũ macio mothe na ngerekano na ndaamaragĩria ũndũ o na ũmwe atekũhũthĩra ngerekano. ³⁵ Nĩguo ũhorĩ ũrĩa waarĩrio na kanua ka mũnabĩi ũhinge rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Ngaatumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,

nĩngaaria maũndũ marĩa matũire marĩ mahithe kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.”

Gũtaarĩria Ngerekano ya Itindĩi

³⁶ Hĩndĩ iyo agĩtiga kĩrĩndĩ, agĩtoonya nyũmba. Arutwo ake magĩũka kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũtaarĩrie ngerekano ya itindĩi rĩrĩa rĩarĩ thĩĩnĩ wa mũgũnda.”

³⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ũrĩa wahaandire mbeū njega nĩ Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Mũgũnda nĩ thĩ, nayo mbeū njega nĩcio ciana cia ũthamaki. Itindĩi nĩ ciana cia ũria mũũru, ³⁹ nayo thũ ĩrĩa ĩrĩaandaga nĩ ũrĩa mũũru. Magetha nĩ ithĩrĩro rĩa mahinda maya, na agethi nĩ araka.

⁴⁰ “Nĩ ũndũ ũcio o ta ũrĩa itindĩi rĩmunyagwo rĩgacinwo na mwakĩ-rĩ, ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya ithĩrĩro rĩa mahinda maya. ⁴¹ Mũrũ wa Mũndũ nĩagatũma araka ake, na nĩmakeheria maũndũ mothe marĩa marehaga mehia na andũ arĩa othe mekaga ũũru ũthamaki-inĩ wake. ⁴² Nĩmakamaikia thĩĩnĩ wa icua rĩa mwakĩ, kũria gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego. ⁴³ Hĩndĩ iyo arĩa athĩngu magakenga ta rĩũa thĩĩnĩ wa ũthamaki wa Ithe wao. Ũrĩa ũrĩ na matũ nĩ aigue.

Ngerekano ya Mũthĩthũ Mũhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthĩthũ wahithĩtwo mũgũnda. Na rĩrĩa mũndũ aawoonire, akĩũhitha rĩngĩ, na nĩ ũndũ wa ũrĩa akenete, agĩthĩi akĩendia indo ciothe ĩria arĩ nacio akĩgũra mũgũnda ũcio.

⁴⁵ “Nĩngĩ ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hĩndĩ ĩrĩa oonire ĩmwe ya thogora mũnene-rĩ, agĩthĩi akĩendia indo ciake ciothe ĩria aarĩ nacio, akĩmĩgũra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na neti ĩrĩa yaikirio ĩria-inĩ, nayo ĩgĩtega thamaki cia mĩthemba yothĩ. ⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa yaĩyũrĩre, ategĩ acio a thamaki makĩmĩguucia

hügürürü-inĩ cia iria. Hĩndĩ iyo magũkara thĩ, magĩthuura thamaki iria njega, magĩ-ciũkĩra ikabũ-inĩ, no iria njũru magĩcite. ⁴⁹ Ūguo nĩguo gũgaakorwo hĩndĩ ya ithĩrĩro rĩa mahinda maya. Araika nĩmagooka maamũranie arĩa aaganu kuuma kũrĩ arĩa athingu, ⁵⁰ na maikie arĩa aaganu icua-inĩ rĩa mwaki, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.”

⁵¹ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ maũndũ macio mothe?”

Magĩcookia atĩrĩ, “ĩi, nĩmwataũkĩrwo.”

⁵² Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio, mĩrutani wa watho o wotho ūrĩa ūrutitwo ūhoru wa ūthamaki wa igũrũ-rĩ, ahaanane na mwene nyũmba ūrĩa ūrutaga mũthiithũ-inĩ wake indo iria njerũ o na iria ngũrũ.”

Mũnabii ūtarĩ Mũtũe

⁵³ Nake Jesũ aarĩkia kũheana ngerekano icio-rĩ, akiuma kũu. ⁵⁴ Aakinya itũũra rĩa kwao-rĩ, akĩambĩrĩria kũrutana thunagogi-inĩ ciao, nao makĩgega. Makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ūyũ arutite kũ ūũgĩ ūyũ na ciũko ici cia hinya? ⁵⁵ Githĩ ūyũ ti we mũrũ wa mũtharamara? Githĩ rĩitwa rĩa nyina ti Mariamu, na githĩ ariũ a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githĩ aarĩ a nyina othe tũtirĩ nao? Mũndũ ūyũ akĩrutite maũndũ maya mothe kũ?” ⁵⁷ Nao makĩmũrega.

No Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtũo no itũũra-inĩ rĩa ke na gwake mũciĩ.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciamu nyingĩ kũu, tondũ wa ūrĩa magĩte gwĩtikia.

14

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo, Mũthamaki Herode nĩagũire ngumo ya Jesũ, ² nake akĩra arĩa maamũtungataga atĩrĩ, “Ūcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ūguo wa kũringa ciamu.”

³ Na rĩrĩ, Herode nĩanyiitĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ūndũ wa Herodia, ūrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴ tondũ Johana nĩamwĩrite atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtikĩritie ūmũhikie.” ⁵ Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶ Mũthenya wa gũkũngũra gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio Herode akĩhĩta na mwĩhitwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸ Nake mũirĩtu ūcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mũtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ūrĩ thĩĩnĩ wa kiuga.” ⁹ Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ūndũ wa mwĩhitwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ riake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ūcio aheo kĩrĩa eetĩtie. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mũtwe. ¹¹ Naguo mũtwe ūcio wake ūkĩrehwo na kiuga, ūkĩnengerwo mũirĩtu ūcio, nake akĩtũwarĩia nyina. ¹² Nao arutwo a Johana magĩthĩĩ makĩoya kĩimba giake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩĩ makĩra Jesũ.

Jesũ Kũhũũnia Andũ Ngiri Ithano

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aigũire ūhoru ūcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ūguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵ Na gwakuhĩrĩria gĩtũka-rĩ, arutwo ake magĩthĩĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gĩtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyuĩ ene.”

¹⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate itano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.” ¹⁹ Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate iyo itano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akienyũranga mĩgate iyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ. ²⁰ Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²² O hĩndĩ iyo Jesũ akiĩra arutwo ake matoonye gatarũ, mathiĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa irĩa mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoro. ²³ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoro-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴ no gatarũ nikarĩkĩtie gũthiĩ itĩĩna iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũiragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵ Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthiĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. ²⁶ Hĩndĩ irĩa arutwo maamuonire agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyiitwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Irĩa nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷ No hĩndĩ o iyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ŭmĩrĩria! Nĩ niĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭka.”

Hĩndĩ iyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthiĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰ No rĩrĩa oonire rũhuho, agĩtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹ O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyiita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-il! Wagĩa na njanja nĩkĩ?”

³² Na hĩndĩ irĩa maahaicire gatarũ-rĩ, rũhuho rũgĩtiga kũhurutana. ³³ Hĩndĩ iyo arĩa maarĩ thĩĩnĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ irĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunja ũhoro ng’ongo ciothe irĩa ciamarigĩciĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaita areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

15

Ŭhoro wa Thaahu

¹ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩra gĩa athuuri? Matiithambaga moko rĩrĩa mekũria irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩra cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũrũma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩra ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ŭteithio ũria ingĩagũteithia nago, nĩ kiheo kĩamũrire Ngai,’ ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ nago. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩra kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoro wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “‘Andũ aya maaheaga gĩtĩio na mĩromo, no ngoro ciao irĩ kũraya na niĩ.

⁹ Nao maahooyaga o tũhũ; morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’”

¹⁰ Nake Jesũ agĩta kĩrĩndĩ kũ gĩũke harĩ we, agĩkũra atĩrĩ, “Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo.

¹¹ Kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua ka mũndũ ti kĩo ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkĩo ‘kĩmũthaahagia.’”

¹² Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthiĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoro ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wotho ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mĩri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? ¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kindũ kĩrĩa gĩtoonyaga na kanua gĩthiiaa nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nikuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũri maraya, na ũici, na kũiganĩrĩra igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa

⁵ Rirĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũria meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩrātũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kai mūtari mwataũkĩrwo? Mũtingĩrikana mĩgate itano irĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja irĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kĩrĩgĩa mĩmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagĩ ndawa iyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.” ¹² Hĩndĩ iyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩria Jesũ aakinyire rũgongo rwa Kaisarea-Filipi, nĩoririe arutwo ake atĩrĩ, “Andũ moigaga Mũrũ wa Mũndũ nũ?”

¹⁴ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga atĩ nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija, o na angĩ makoiga nĩwe Jeremia, kana ũmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ na inyuĩ muugaga atĩa? Muugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁶ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai ũria wĩ muoyo.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Simoni mũrũ wa Jona, nĩgũkorwo ndũguũrĩrio ũndũ ũyũ nĩ mũndũ, no nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ. ¹⁸ Na nĩ ngũkwĩra atĩrĩ, wee nĩwe Petero, na igũrũ rĩa ihiga rĩrĩ nĩngaka kanitha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaũtooria. ¹⁹ Nĩngakũnengera cabi cia ũthamaki wa igũrũ; na kĩa gĩothe ũkooha gũkũ thĩ nĩgĩkoohwo igũrũ, na kĩa gĩothe ũkoohora gũkũ thĩ, nĩgĩkoohorwo igũrũ.”

²⁰ Agĩcooka agikaania arutwo ake matikeere mũndũ o na ũrĩkũ atĩ we nĩwe Kristũ.

Jesũ Kuumbũra Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

²¹ Kuuma hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩa gũtaarĩria arutwo ake atĩ no nginya athĩi Jerusalemu, na athĩnio mũno nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atĩ no nginya ooragwo, na thuutha wa mĩthenya itatũ ariũke.

²² Nake Petero akĩmũtwara keheri-inĩ, akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, kũroaga gũtuika ũguo! ũndũ ũcio ndũkanagũkore!”

²³ Nake Jesũ akĩhũgũrĩra Petero, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wĩ mũhĩnga harĩ nĩ; wee ndwĩciiragia maũndũ moimĩte kũrĩ Ngai, tiga maũndũ moimĩte kũrĩ andũ.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, oe mũtharaba wake aanũmĩrĩre. ²⁵ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoorwo nĩguo; no ũria wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, mũndũ angĩgũna nakĩ o na angĩgwatĩra thĩ yotho, na orwo nĩ muoyo wake? Kana nĩ kĩ mũndũ angĩkũũrania muoyo wake nakĩ? ²⁷ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩagooka na riiri wa Ithe hamwe na arĩa ake, na hĩndĩ iyo nĩakahe o mũndũ kĩheo gĩake kũringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe marũngĩi haha matigacama gĩkuũ matonete Mũrũ wa Mũndũ agĩũka na ũthamaki wake.”

17

Jesũ Kũgarũrũka ũria Aatarĩ

¹ Thuutha wa mĩthenya itandatũ, Jesũ nĩathiire na Petero, na Jakubu, na mũrũ wa nyina Johana, akĩmatwara kĩa-inĩ kĩaaya handũ hataarĩ na andũ. ² Ari hau mbere yao akĩgarũrũka ũria aahaanaga. ũthiũ wake ũkiara ta riũ, na nguo ciake ikĩerũha cua, ta ũtheri. ³ O hĩndĩ iyo hau mbere yao makĩmũrĩrwo nĩ Musa na Elija makĩaranĩria na Jesũ.

⁴ Nake Petero akĩra Jesũ atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ; ũngĩenda-rĩ, no njake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩa kingĩ kĩa Elija.”

⁵ O akĩaragia-rĩ, itu ikengu rĩgũka rikĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu ũkiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenangio mũno nĩwe. Mũiguageil!”

⁶ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ mamakĩte mũno. ⁷ No Jesũ agĩũka, akĩmahutia na akĩmeera atĩrĩ, “Arahũkai, tigua gwtĩgĩra.” ⁸ Na rĩrĩa maatiirire maitho-rĩ, mationire mũndũ ũngĩ tika o Jesũ wiki.

⁹ Rĩrĩa maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikae kwĩra mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa muona, nginya rĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaariũkio oime kũrĩ arĩa akuũ.”

¹⁰ Nao arutwo makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. ¹² No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³ Hĩndĩ iyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoru wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴ Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthiĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani iguĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩmũthĩĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maaĩ-inĩ. ¹⁶ Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciarũ rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara na inyũ? Ngũmũkĩrĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸ Jesũ agĩkũũma ndaimono iyo, nayo ikĩuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ iyo.

¹⁹ Nao arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũngata ndaimono iyo niki?”

²⁰ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtkio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtkio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthiĩ harĩa’ na gĩthiĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” (²¹ No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩngatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tika mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.)

²² Hĩndĩ irĩa macookanĩrĩre kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³ Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa itatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩyũrwo nĩ kĩahe.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ magĩthiĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Iĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ũgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶ Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirihaga. ²⁷ No nĩguo tũtikamarakarĩe-rĩ, thĩĩ iria-inĩ ũkie ndwano kuo, na thamaki irĩa ũkũnyiita mbere, ũmitumĩre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthiĩ ũrĩhe igooti rĩakwa na rĩaku.”

18

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno ũthamaki-inĩ wa Igũrũ

¹ Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

² Nake agĩta kaana, agĩkarũgambia gatagatĩ kao. ³ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tika mũgarũrũkire mũtũike o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyihagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵ “Nake ūrĩa wotho wamūkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa riakwa, nĩ nĩ aamūkagĩra. ⁶ No ūrĩa wotho ūngĩhĩtithia kamwe ga twana tūtũ tũnjĩtikĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ūcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩi ngingo aikio iria-inĩ kũria kũriku.

⁷ “Kaĩ gũkũ thĩ kũri na haaro-ĩ, nĩ ūndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ūria ūtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸ Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ūgũte. Nĩ kaba ūtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ūkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ na ūkio mwaki-inĩ wa tene na tene. ⁹ Nario riitho riaku ringĩtũma wĩhie-rĩ, rikũire, ūrite. Nĩ kaba ūtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ūkorwo na maithe meerĩ na ūkio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ irĩa Yorĩte

¹⁰ “Menyereraĩ mĩtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tūtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ūthiũ wa Baba ūria ūrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩria kĩorĩte.)

¹² “Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, gĩthĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athĩĩ agacarie ĩyo yũrite? ¹³ Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ ĩyo ĩmwe irorĩte kũrĩ ūria akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴ Ūguo noguo Ithe wanyu ūria ūrĩ Igũrũ atangienda o na kamwe ga twana tūtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtĩrie

¹⁵ “Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtĩria-rĩ, thĩĩ ūmuonie ihĩtia riake mũrĩ o inyu eeri. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶ No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ūngĩ ūmwe kana eeri mũthĩĩ nao, nĩguo ūndũ o wotho ūrũgamaagĩrĩrwo nĩ ūria wa andũ eeri kana atatũ. ¹⁷ Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ūndũ ūcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mĩtue o ta mũndũ ūtetikĩtie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūndũ o wotho mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ūria wotho mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

¹⁹ “O ringĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eeri anyu mangũguanĩra gũkũ thĩ ūndũ o wotho ūria marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ūria ūrĩ igũrũ. ²⁰ Nĩgũkorwo harĩa andũ eeri kana atatũ monganite thĩinĩ wa rĩitwa riakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagati kao.”

Ngerekano ya Ndongata ĩtarĩ Tha

²¹ Nĩngĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtĩria maita maigana ngĩmũrekagĩra? Hihĩ nĩ maita mũgwanja?”

²² Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

²³ “Nĩ ūndũ ūcio, ūthamaki wa igũrũ ūhaananĩtio na mũthamaki ūria wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciake nĩ ndungata ciake. ²⁴ Aambĩrĩria kũrora mathabu-rĩ, mũndũ warĩ na thĩirĩ wake wa taranda ngiri ikũmi* akĩrehwo kũri we. ²⁵ Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ūcio, endio hamwe na mĩtumia wake, na ciana ciake, na kĩria gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thĩirĩ ūrĩhĩke.

²⁶ “Ndongata ĩyo ikĩgũthia mbere yake, ikĩmũthaita, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndũkũrĩha thĩirĩ wotho.’ ²⁷ Nake mwathi ūcio wa ndungata ĩyo akĩmũguĩra tha, akĩmũrekeria thĩirĩ ūcio akĩreka ĩthĩi.

²⁸ “No ndungata ĩyo yoima nja, ĩgĩcemania na ndungata ĩngĩ yarutaga wĩra nayo yari na thĩirĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.† ĩkĩmĩnyiita mũmero ĩmĩite, ikĩmũra na hinya atĩrĩ, ‘Ndiha thĩirĩ wakwa ūria ūrĩ nago!’

²⁹ “Ndongata ĩyo ikĩgũthia thĩ, ikĩmũthaita, ikĩmũra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndũkũrĩha.’

* 18:24 Taranda nĩ mbeeca yari makiria ma mũcaara wa mĩaka ikũmi na ĩtano wa mĩruti wĩra, kana mina mĩrongo ĩtandatũ. Ūmũthĩ nĩ ciringĩ milioni nyingĩ. † 18:28 Dinari yari mũcaara wa mũthenya ūmwe.

³⁰ “Nowe akirega. Handū ha ūguo, agithii ikimukithia njeera nginya riria ikaarha thiri ūcio. ³¹ Riria ndungata iria ingi cionire uria gwekika-ri, ikiigua ūuru muno, igithii ikiira mwathi wacio uria wotho gwekikite.

³² “Nake mwathi wao agitha ndungata iyo, akimura atiri, ‘Wee ndungata ino njaganu, ngurekeire thiri waku wotho tondū niūthaithire. ³³ Githi nawe ndukwagiriwo ūiguire ndungata iria ingi tha o ta uria nii nguiguiriire tha?’ ³⁴ Ni undū wa kurakara, mwathi wayo akimineana kuri anene a njeera niguo ikaherithio o nginya riria ikaarha thiri wotho.

³⁵ “Ūguo niguo Baba uria uri iguru ageeka o umwe wanyu, mungiga kurekera muru kana mwarī wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-ini cianyu.”

19

Gutigana kwa Muthuuri na Mutumia

¹ Na riri, Jesu aarika kumeera maundu macio-ri, akiuma Galili, agithii rugongo rwa Judea murimo uria ungī wa Ruri rwa Jorodani. ² Nao andū aingī makimurumira, nake akimahonera kuo.

³ Na Afarisai amwe magithii kuri we niguo mamūgerie. Makimuria atiri, “Watho niwitikiritie mundu atigane na mutumia wake ni undū wa gitumi o na kiriku?”

⁴ Nake akimacookeria atiri, “Kai mutathomete, ati o kiambirira Mumbi ombire mundu-murume na mundu-wa-nja’, ⁵ na akiuga atiri, ‘Ni undū wa gitumi kiu mundu murume niagatigana na ithe na nyina, na anyitane na mutumia wake, nao eeri matuike mwiri umwe?’ ⁶ Na ni undū ūcio, acio ti andū eeri ringi, no ni mundu umwe. Ni undū ūcio, ari Ngai anyiitithanitie, mundu ndakanamatigithanie.”

⁷ Nao makimuria atiri, “Ni kii giatumire Musa aathane ati mundu no ahe mutumia wake marua ma gutigana nake, amute?”

⁸ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Musa aamwitikiririe mutiganage na atumia anyu tondū wa umu wa ngoro cianyu. No gutiari ūguo kuuma kiambirira. ⁹ Ngumwira atiri, mundu o wotho angitigana na mutumia wake, tika amuteire ni undū wa utharia, nake ahikie mutumia ungī-ri, mundu ūcio niatharitie.”

¹⁰ Nao arutwo makimwira atiri, “Angikorwo ūguo niguo kuri gatagati ka muthuuri na mutumia-ri, ni kaba kwaga kuhikania.”

¹¹ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Ti mundu o wotho ungihota gwikira uhoru uyū, tika no ari maheetwo uhoti ūcio. ¹² Nigikorwo andū amwe maaciariro mahaana ta marī ahakire; angī maahakuriro ni andū; na angī makarega kuhikania ni undū wa uthamaki wa iguru. Mundu uria ungihota gwikira undū uyū, niawitikirie.”

Jesu Kūhoera Twana

¹³ Hindi iyo Jesu akireherwo twana niguo atugiriire moko na atuhooere. No arutwo magikūma ari maatūrehete.

¹⁴ Nowe Jesu akiuga atiri, “Rekei twana tūke kuri nii, tigai gutugiria, nigikorwo uthamaki wa Iguru ni wa ari mahaana ta tuo.” ¹⁵ Aarika gutugirira moko, akiuma kuu.

Mwanake wari Gitonga

¹⁶ Na riri, mundu umwe niokire kuri Jesu, akimuria atiri, “Murutani, ni undū uriku mwega ingika nigeetha ngie na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷ Nake Jesu akimucookeria atiri, “Ukunjuria uhoru wa undū uria mwega niki? Kuri o umwe mwega. Ungienda gutoonya muoyo-ini-ri, athikagira maathani.”

¹⁸ Mundu ūcio akimuria atiri, “Ni maathani mariku?”

Jesu akimucookeria atiri, “Ndukanoragane, na ndukanatharanie, na ndukanaiye, na ndukanagiriire mundu uria ungī kigenyo, ¹⁹ na tika thoguo na nyukwa,’ o na ‘endaga mundu uria ungī o ta uria wiyendete wee mwene.”

²⁰ Mwanake ūcio akiuga atiri, “Maundu macio mothe nduire ndimarumitie, ni kii kingi ndigairie?”

²¹ Nake Jesu akimucookeria atiri, “Ungienda kwagira kuna, thii wendie indo ciaku uhe athiini mbeeca icio, na niukagira na muthiithu iguru. Ucooke ūke unumirire.”

²² Riria mwanake ūcio aiguiire ūguo-ri, agithii ari na kieha, tondū aari na utonga muingi.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurire irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũũ ũngĩkithonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akimũcookeria atĩrĩ, “Ithui nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩra! Ithui-rĩ, nĩ kĩĩ tũkaaheo?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ irĩa Mũrũ wa Mũndũ agaakarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩnĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩa nĩ inyuĩ mũgaakarĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na irĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũrĩa wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maita igana ma irĩa atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarĩgia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

20

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

¹ “Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciinĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ. ² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ “Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thoko-inĩ matarĩ ũndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thĩnĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩagĩrĩre.’ ⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩi.

“Nĩngĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ũguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na imwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mĩtinde mũrũngĩ haha mũthenya mũgĩma mũtarĩ ũndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gũtirĩ mũndũ ũtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thĩnĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩra mũrũgamĩrĩrĩ wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ita aruti a wĩra ũmarĩhe mũcaara, wambĩrĩrie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkitwo thaa ikũmi na imwe moka, makĩrĩhwo dinari imwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa arĩa maandĩkitwo mbere mookire-rĩ, meeciirĩtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari imwe o mũndũ. ¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda. ¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marĩgirĩ kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithui arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

¹³ “Nake agĩcookeria imwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru. Gĩthĩ tũtirĩkanĩre atĩ ngũrĩhe dinari imwe?’ ¹⁴ Kĩoe mũcaara waku ũthĩi. Nĩ nĩĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. ¹⁵ Gĩthĩ ndĩrĩ na kĩhooto gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?”

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatũka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatũka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ aambataga Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, ¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie ũndũ mũna.

²¹ Nake Jesū akīmūūria atīrī, “Nī ūndū ūrikū ūkwenda?”

Akīmūcookeria atīrī, “Ītikīra atī ūmwe wa aanake aya akwa eerī magaikara ūmwe mwena waku wa ūrio, na ūcio ūngī mwena waku wa ūmotho ūthamaki-inī waku.”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūtiū ūria mūrahooya. No mūhote kūnyūira gīkombe kīria ngūnyūira?”

Nao magīcookia atīrī, “Īī, no tūhote.”

²³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ti-itherū nī mūkaanyūira gīkombe gīakwa, no gūikara mwena wakwa wa ūrio kana wa ūmotho ti nī heanaga. Itī icio ikaaheo aria mathon-dekeirwo cio nī Baba.”

²⁴ Rīria arutwo acio angī ikūmi maiguire ūhoro ūcio, makīrakarīra arutwo acio eerī a nyina ūmwe. ²⁵ Nake Jesū akīmeeta hamwe, akīmeera atīrī, “Nīmūū atī aathani a Ndūrīrī nī metūūgagīria igūrū rīa andū ao, na anene ao nīmamaathaga na hinya. ²⁶ No rīrī, gūtikanahaane ūguo gatagatī kanyu. Handū ha ūguo, ūria ūngienda gūtūika mūnene thīnī wanyu-rī, nī atūike ndungata yanyu, ²⁷ na ūria ūngienda gūtūika wa mbere thīnī wanyu nīatūike ngombo yanyu, ²⁸ o ta ūria Mūrū wa Mūdū atookire gūtungatīrwo, no ookire gūtungata, na arute muoyo wake ūtūike thogora wa gūkūira andū aingī.”

Atumumu Eerī Kūhonio

²⁹ Na rīria Jesū na arutwo ake moimaga Jeriko-rī, andū aingī makīmūrūmīrīra.

³⁰ Nao andū eerī atumumu maikarīte mūkīra-inī wa njīra, na rīria maiguire atī nī Jesū wahītūkaga-rī, makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūiguire tha!”

³¹ Gīkundi kīu kīa andū gīkīmakaanīa, gīkīmeera makire, no-o magīkīrīrīra kwanīrīra, makiugaga atīrī, “Mwathani, Mūrū wa Daudi, tūiguire tha!”

³² Nake Jesū akīrūgama, akīmeeta. Akīmooria atīrī, “Mūrenda ndīmwikīre atīa?”

³³ Makīmūcookeria atīrī, “Mwathani, tūrakūhooya o tūcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesū akīmaiguīra tha, akīmahutia maitho. Na kahinda o kau makīambīrīria kuona, makīmūrūmīrīra.

21

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rīria maakuhīrīrie Jerusalemu, maakinya itūūra rīa Bethifage kūu Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū-rī, Jesū agītūma arutwo ake eerī, ² akīmeera atīrī, “Thīī itūūra rīria rīrī mbere yanyu, na mwaingīra o ūguo nīmūgūkora ndigiri yohetwo, īrī na njaū yayo. Ciohorei mūndehere. ³ Na mūdū o na ūrikū angīmūūria ūndū-rī, mwīrei atī Mwathani nīabatarītio nīcio, na nīegūcicookia o narua.”

⁴ Ūndū ūyū wekīkire nīgeetha ūrathi ūria waarītio na kanua ka mūnabīi ūhinge, rīria oigire atīrī:

⁵ “Īrai Mwarī wa Zayuni atīrī,

‘Mūthamaki waku nīarooka kūrīwe,

nī mūhooreri na akuuītwo nī ndigiri,

o njaū ya ndigiri.’”

⁶ Nao arutwo magīthī magīka o ūria Jesū aamerīte. ⁷ Makīrehe ndigiri na njaū yayo, na makīara nguo ciao igūrū rīayo, nake Jesū agīkuu nīyo. ⁸ Na andū gīkundi kīnene mūno makīara nguo ciao njīra-inī, nao arīa angī magītua mathīgī ma mītī makīmaara njīra-inī. ⁹ Nacio ikundi cia andū arīa maamūtongoretie na arīa maamūrūmīrīrie maanagīrīra makoiga atīrī, “Hosana, Mūrū wa Daudi!”

“Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūria ūgūka na rītwa rīa Mwathani!”

“Hosana igūrū, o igūrū mūno!”

¹⁰ Rīria Jesū aatoonyire Jerusalemu, andū a itūūra rīu inene rīothe makīambūrūrūka, makīūrania atīrī, “Ūyū nake nūū?”

¹¹ Nakīo kīrīndi kīu gīgīcookia atīrī, “Ūyū nīwe Jesū ūria mūnabīi wa kuuma Nazarethi itūūra rīa Galīi.”

Jesū arī thīnī wa Hekarū

¹² Nake Jesu agitoonya kuu hekaru-ini akiruturura andu othe aria maaguraga na meendagia indo kuo, aking'aurania metha cia aria maakuuranagia mbeeca, na aking'aurania iti cia aria meendagia ndutura. ¹³ Akimeera atiri, "Ni kwandikitwo atiri, 'Nyumba yakwa igettagwo nyumba ya kuhooagirwo,' no inyu mimituute 'ngurunga ya atunyani.'"

¹⁴ Nao atumumu na cionje magithi kuri we kuu hekaru-ini, nake akimahonia. ¹⁵ No riria athinjiri-Ngai aria anene na arutani a watho moonire maundu ma magegania maria eekaga, na maigua uria ciana cianagirira kuu hekaru-ini ikiugaga atiri, "Hosana Muru wa Daudi," makirakara.

¹⁶ Makimuria atiri, "Niruaigua uria ciana ici iroiga?"

Nake Jesu akimacookeria atiri, "Ii, nindiraigua. Ka inyu mutathomete ciugo iria ciugite atiri,

"Kuuma tunua-ini twa twana na twa nenge
nuitumite hoime ugooci?"

¹⁷ Agicooka akimatiga, akiuma itura ru inene, agithi Bethania, akiraara kuo.

Mukuyu Kuhuoha

¹⁸ Na rucini tene, ari njira agicooka kuu itura inene, akigua ari mhuutu. ¹⁹ Nake akiona mukuyu mukira wa njira, agithi hari guo, no ndaigana kuona kindu thini wago tiga o mathangu. Nake akiwira atiri, "Uroaga guagaaciara maciaro ringi!" O hinda iyo muti ucio ukihoha.

²⁰ Riria arutwo ake moonire ugo makigega, makirania atiri, "Ka mukuyu uy wahooha narua atia?"

²¹ Nake Jesu akimacookeria atiri, "Ngumwira atiri na ma, mungikorwo na witikio na mutigathanganie-ri, to ugo mukuyu uy wikito mungihota gwika, no riri, o na no muate kwira kirima giki atiri, 'Urukuruka ukio iria-ini,' na gwike ugo. ²² Maundu mothe maria murihooaga mwitikie nimukaheo."

Kiria Gikonii Uhoti wa Jesu

²³ Na riria Jesu aatoonyire hekaru-ini-ri, athinjiri-Ngai aria anene na athuuri a andu makimukora akirutana, makimuria atiri, "Ureka maundu maya na uhoti uriku? Na nu ukuheete uhoti ucio?"

²⁴ Nake Jesu akimacookeria atiri, "O na ni ningumuria kiria. Mwanjookeria-ri, ningumwira njikaga maundu maya na uhoti uriku. ²⁵ Ubatithio wa Johana-ri, woimite ku? Woimite iguru-i, kana woimite kuri andu?"

Makirania o ene uhoro ucio, makirana atiri, "Tungiuga ati, 'Woimite iguru', eguturia atiri, 'Mwakiregire kumwikia niki?' ²⁶ No tungiuga ati, 'Woimite kuri andu', nitugwitiga andu, nigukorwo othe nimeetikie ati Johana ari munabii."

²⁷ Ni undu ucio magicookeria Jesu atiri, "Ithu tuiti."

Nake Jesu akimeera atiri, "O na ni ndikumwira njikaga maundu maya na uhoti uriku."

Ngerekano ya Ariu aria Eeri

²⁸ "Na riri, mugwiciiria atia? Ni kwar na mundu wari na ariu eeri. Agithi hari uria wa mbere, akimwira atiri, 'Muriu, thi ukarute wira umuthi mugunda-ini wa mithabibu.'"

²⁹ "Nake agicookia, akiuga, 'Ndiguthi,' no thuutha akiricukwo, agithi."

³⁰ "Ningi muthuuri ucio agithi kuri muriu ucio ung akimwira o ugo. Nake agicookia akiuga, 'Ii baba, ninguthi,' no ndaathire."

³¹ "Acio eeri-ri, nu wekire uria ithe eendaga?"

Magicookia atiri, "Ni uria wa mbere."

Nake Jesu akimeera atiri, "Ngumwira atiri na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nimiratoonya uthamaki-ini wa Ngai mbere yanyu. ³² Nigukorwo Johana ookire kuri inyu amwonie njira ya uthingu, no mutiamwikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nimiramwikirie. Na inyu o na muona ugo, mutiigana kwirira mumarikie."

Ngerekano ya Akombori Mugunda

³³ "Ta thikiria ngerekano ingi: Mundu wari mwene mugunda nahaandire mugunda ucio wake mithabibu. Agika rugiri rugithiururukia mugunda ucio, akienja kihihiro gia thabibu o kuu thini, na agika nyumba ndaaya na iguru ya arangiri. Agicooka

agikomborithia mūgūnda ūcio wa mīthabibū kūrī arīmi na agīthiī rūgendo. ³⁴ Hīndī ya kūgetha yakuhīrīria-rī, agītūma ndungata ciake kūrī akombori acio nīguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵ “Akombori acio makīnyiita ndungata ciake; makīhūura īmwē, na makīūrāga īrīa īngī, na ya gatātū makīmīhūura na mahiga nyuguto. ³⁶ Agīcooka akīmatūmīra ndungata īngī nyingī kūrī iria aatūmite mbere, nao akombori acio magīciika o ro ūguo. ³⁷ Mūthia-īnī akīmatūmīra mūrūwe, akiuga atīrī, ‘Nīmagatīa mūrū wakwa.’

³⁸ “No rīrīa akombori acio moonire mūrū, makīrana atīrī, ‘Ūyū nīwe ūkaagaya mūgūnda ūyū. Ūkai tūmūūrage, twīyoere igai rīake.’ ³⁹ Nī ūndū ūcio makīmūnyiita, makīmūikia nja ya mūgūnda ūcio wa mīthabibū, na makīmūūrāga.

⁴⁰ “Nī ūndū ūcio, rīrīa mwene mūgūnda ūcio wa mīthabibū agooka-rī, ageeka akombori acio atīa?”

⁴¹ Nao magīcookia atīrī, “Nīkaniina andū acio aaganu, na acooke akomborithie andū angī mūgūnda ūcio, arīa marīmūgayagīra maciaro hīndī ya magetha yakinya.”

⁴² Nake Jesū akīmooria atīrī, “Kai mūtathomete thīnī na Maandiko atī:

“‘Ihiga rīrīa aaki maaregire

nīrīo rītūikīte ihiga inene rīa koine;

Mwathani nī we wīkīte ūndū ūcio,

na nī wa magegania tūkīwona?”

⁴³ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, ūthamaki wa Ngai nīūkeeherio kūrī inyuī, ūheo andū angī arīa magaaciara magiaro maguo. ⁴⁴ Mūndū ūrīa ūkaagwīra ihiga rīrī nīagathuthīka, no ūrīa ūkaagwīro nīrīo nīrikamūthethera.”

⁴⁵ Rīrīa athīnjīri-Ngai arīa anene na Afarisai maaigire ngerekano icio cia Jesū, makīmēnya atī aaragia ūhoro wao. ⁴⁶ Magīcaria ūrīa mangīmūnyiita, no nīmetigagīra kīrīndī kīu, tondū andū nīmeetikīte atī aarī mūnabīi.

22

Ngerekano ya Iruga rīa Ūhiki

¹ Nake Jesū akīmaarīria rīngī na ngerekano, akīmeera atīrī, ² “Ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na mūthamaki warugire iruga nī ūndū wa ūhiki wa mūrū. ³ Agīcooka agītūma ndungata ciake kūrī andū arīa meetitwo iruga-īnī, ikameere moke, nao makīrega gūūka.

⁴ “Nīngī agītūma ndungata īngī agīciīra atīrī, ‘Irai acio metitwo atī nīndīkīte kūhaarīria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nīrīkīte gūthīnjwo na maūndū mothe nīmahaarīrie. Ūkai iruga-īnī rīa ūhiki.’

⁵ “No andū acio matiarūmbūrie ūhoro ūcio magīthiīra, ūmwe agīthiī mūgūnda wake, na ūrīa ūngī agīthiī wonjoria-īnī wake. ⁶ Acio angī magītharīkīra ndungata ciake, magīcīnyarīra na magīciūrāga. ⁷ Mūthamaki ūcio nīarakarīre mūno, agītūma mbūtū yake īkaniine oragani acio, na igīcina itūūra rīao inene.

⁸ “Hīndī iyo akīra ndungata ciake atīrī, ‘Iruga rīa ūhiki nīrīhaarīrie no rīrī, arīa ndīretire-rī, matiraagīrīro nī gūūka. ⁹ Thīnī magomano-īnī ma njīra mwīre mūndū o wothē mūkuona oke iruga-īnī rīa kīhikanio.’ ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndungata icio ikiumagara, igīthiī njīra-īnī, igīcookanīrīria andū othe arīa ciahotire kuona, igīta arīa ega o na arīa ooru, nayo nyūmba ya kīhikanīrio ikīyūra ageni.

¹¹ “No rīrīa mūthamaki aatoonyire nīguo one ageni-rī, akīona kuo mūndū ūmwe ūtehumbite nguo cia ūhiki. ¹² Akīmūūra atīrī, ‘Mūrata wakwa, ūtoonyire atīa gūkū ūtarī na nguo cia kīhikanio?’ Mūndū ūcio agīkīra kī.

¹³ “Hīndī iyo mūthamaki ūcio akīra ndungata ciake atīrī, ‘Muohei moko na magūrū, mūmūikie nja kūu nduma-īnī, kūu nīkuo gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego.’

¹⁴ “Nīgūkorwo aīngī nīmetitwo, no arīa athuure nī anini.”

Kīūra gīkonī Kūrīha Igooti rīa Kaisari

¹⁵ Hīndī iyo Afarisai makīuma nja, magīthugunda ūrīa mangīmūtega na ciugo ciake. ¹⁶ Magītūma arutwo ao hamwe na Aherodia kūrī we. Magīthiī makīmwīra atīrī, “Mūrutani, nītūū atī wee wī mūndū wa ma, na ūrutanaga ūhoro wa Ngai na ma. Wee ndwītīgagīra andū, tondū ndūrūmbūyagīa ūrīa mahaana. ¹⁷ Rīu-rī, ta gītūwīre ūrīa ūgwīciiria. Nī kwagīrīre tūrūtāgīre Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? ¹⁹ Nyoniai mbeeca ĩria ĩhũthagĩrwo ya kũriha igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩitwa rĩĩrĩ nĩ cia ũ?”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩria kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩria kĩrĩ gĩake.”

²² Rĩria maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩira.

Kũria gikonĩ Kũriũka

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, ²⁴ “Mũrutani, Musa aatwĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũria mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatũ, makĩrũmanĩrĩra, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmcookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũriũka andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta arĩa arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, kaĩ mũtathomete ũria Ngai oigire atĩrĩ, ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩria kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩria Inene

³⁴ Hĩndĩ ĩria Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩra hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũria kũria gĩkĩ: ³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩnĩ wa Watho?”

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe.’ ³⁸ Rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩria inene. ³⁹ Nariĩ rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũria ũngĩ o ta ũria wĩyendete wee mwene.’ ⁴⁰ Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meeri.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ ĩyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, nginya ngaĩga thũ ciaku
runga rwa makinya maku.””

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũria ciũria ingĩ.

23

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

¹ Nĩngĩ Jesũ akĩria ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũria wothe marĩmwĩraga. No mũtigekage ũria mekaga, nĩgũkorwo matĩkaga ũria mahunjagia. ⁴ Mohaga mirigo mirĩtũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “ũria wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũria meyohaga thiithi tũri na maandĩko thĩnĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo

ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩo maruga-inĩ, na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩĩni wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwiĩtwo nĩ andũ 'Rabii'.

⁸ "No inyuĩ mũtikanetwo 'Rabii', nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuotho mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mũtikaneeete mũndũ o na ũrikũ gũkũ thĩ 'baba', nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mũtikanetwo 'mũrutani', nĩgũkorwo mũrĩ na 'Mũrutani' o ũmwe, nake nĩwe Kristũ. ¹¹ Ūrĩa mũnene thĩĩni wanyu nĩatũikage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ūrĩa wotho wĩtũgagĩria nĩakanyihio, na ūrĩa wotho wĩnyihagia nĩagatũũgĩrio.

¹³ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩa andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mũtitoonyaga, o na mũtitekaga arĩa marenda gũtoonya matoonye.

(¹⁴ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩa nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatumya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ūcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrĩri na mũkaringa irĩa mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

¹⁶ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, 'Mũndũ o na ũrikũ angĩhĩta na hekarũ, ūcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ūcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.' ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩgu! Nĩ kĩĩ kinene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ irĩa itũmaga thahabu itũike nyamũre? ¹⁸ Nĩngĩ muugaga atĩrĩ, 'Mũndũ o na ũrikũ angĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ūcio ti ũndũ; no mũndũ angĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kĩgongona-igũrũ, ūcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.' ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kinene? Nĩ kĩheo kĩu, kana nĩ kĩgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo kĩu gĩtũike kĩamũre? ²⁰ Nĩ ũndũ ūcio, ūrĩa wĩhĩtaga na kĩgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kĩgongona-igũrũ. ²¹ Nake ūrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ūrĩa ūikaraga thĩĩni wayo. ²² Nake ūrĩa wĩhĩtaga na igũrũ, ehĩtaga na gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ūrĩa ūgĩkaragĩra.

²³ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmũtiganĩrĩre maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makoniĩ watho na nĩmo kĩhooto, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka mũtegitiganĩria macio mangĩ. ²⁴ Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mũcungaga rũmuru, no mũkameria ngamĩria.

²⁵ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩĩnĩ-rĩ, kũiyũrite ūkoroku na kwenda kwĩhũũnia. ²⁶ Wee Mũfarisai ūyũ mũtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩĩnĩ, nagueo mwena wa nja o nagueo nĩũgũthera.

²⁷ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, irĩa cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩĩnĩ ciyũrite mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yotho. ²⁸ No taguo andũ mamonuaga mũrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩĩnĩ mũiyũrwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹ "Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mũkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰ Mũgacooka mũkoiga atĩrĩ, 'Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩire nao gũita thakame ya anabii.' ³¹ Nĩ ũndũ ūcio mũkaruta ūira wa atĩ inyuĩ mũrĩ njiaro cia arĩa mooragire anabii. ³² Nĩ ũndũ ūcio-rĩ, kũiyũrĩrĩrei kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³ "Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia ndũira! Mũgaagĩtheema atĩa gũtuĩrwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴ Nĩ ũndũ ūcio-rĩ, ngũmũtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmũkamooraga na mwambe amwe ao mũti-igũrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩĩnĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩria rĩngĩ. ³⁵ Na nĩmũgagĩcookererwo nĩ thakame yotho ya andũ arĩa athingu, irĩa irĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ūrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mũrũ wa Barakia, ūrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kĩgongona. ³⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rũciaruo rũrũ.

³⁷ “Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ūragaga anabii, na ūkahūūra arīa matūmītwo kūrī wee na mahiga nyuguto, nī maita maingī atīa ndanenda gūcookanīrīria ciana ciaku hamwe, ta ūrīa ngūkū īcookanagīrīria tūcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndūnjitīkagīria! ³⁸ Atīrīrī, nyūmba yaku itīgītītwo īkīrīte ihooru. ³⁹ Ngūmwīra atīrī, kuuma rīu mūtīkanyona rīngī ngīnya rīrīa mūkoiga atīrī, ‘Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūgūka na rītīwa rīa Mwathani.’”

24

Marūūri ma Mahinda ma Mūthia

¹ Nake Jesū akiama hekarū, na rīrīa aathiiaga arutwo ake magīūka kūrī we nīguo mamuonie mīako ya hekarū. ² Akīmoorīa atīrī, “Nīmūkuona indo ici ciothe? Ngūmwīra atīrī na ma, gūtīrī ihiga o na rīmwe rīa maya rīgaakorwo rīrī igūrū wa rīrīa rīngī; mothe nīmakamomorwo.”

³ Na rīrīa Jesū aikarīte thī Kīrīma-inī kīa Mītamaīyū-rī, arutwo ake magīūka harī we hatarī andū angī, makīmūūria atīrī, “Ta twīre, maūdū macio mageekīka rī, na kīmenyithia gīa gūcooka gwaku na kīa mūthia wa mahinda maya nī kīrīkū?”

⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Mwīmenyagīrīrei mūtikanahēenio nī mūdū o na ūrīkū. ⁵ Nīgūkorwo andū aingī nīmagooka na rītīwa rīakwa, makiugaga atīrī, ‘Nī nī nī Kristū,’ na nī makaheenia andū aingī. ⁶ Nīmūkaigua ūhorō wa mbaara, na mūhuhu ūkonī mbaara, no inyuī mūtikanamake. Maūdū ta macio no ngīnya mageekīka, no ithirīro tī rikinye. ⁷ Rūrīrī nīrūgookīrīra rūrīa rūngī, na ūthamaki ūūkīrīre ūrīa ūngī. Nīgūkaagīa ng’aragu na ithingithia kūdū na kūdū. ⁸ Maūdū macio mothe nī kiambīrīria kīa ruo ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo agīe mwana.

⁹ “Nīngī nīmūkaneanwo mūnyariirwo na mūūragwo, na mūmenwo nī ndūrīrī ciothe nī ūndū wakwa. ¹⁰ Hīndī īyo-rī, andū aingī nīmagatiganīria wītīkio na makunyananīre mūdū na ūrīa ūngī, na mamenane. ¹¹ Na anabii aingī a maheeni nīmakoīmīra na nīmakaheenia andū aingī. ¹² Na tondū waganu nīukaingīha mūno-rī, wendani wa andū aingī nīūkanyīha, ¹³ no ūrīa ūgaakīrīria ngīnya hīndī ya ithirīro-rī, ūcio nīakahonoka. ¹⁴ Naguo ūhorō-ūyū-Mwega wa ūthamaki nīukahunjio thī yothe ūtūike ūira kūrī ndūrīrī ciothe, na thuutha ūcio ithirīro rikinye.

¹⁵ “Nī ūndū ūcio rīrīa mūkoona ‘kīndū kīrīa kīrī thaahu na gīa kūrēhe ihooru’ kīrūgamīte Handū-harīa-Hatheru, o kīrīa kīarītio na kanua ka mūnabii Danieli (ūrīa ūrathoma nīamenye ūhorō ūcio), ¹⁶ hīndī īyo arīa marī Judea nīmōrīre irīma-inī. ¹⁷ Mūdū ūrīa ūrī nyūmba yake igūrū ndakaharūrūke atī akarute kīndū kuuma nyūmba yake. ¹⁸ Nake ūrīa wī mūgūnda ndagacooke mūcī kīgīra nguo cīake. ¹⁹ Kaī atumia arīa magaakorwo na nda na arīa magaakorwo makīongithia hīndī īyo nīmagakorwo na thīina-ī! ²⁰ Hooyai nīguo gwithara kwanyu gūtikanakorwo kūrī hīndī ya heho kana mūthenya wa Thabatū. ²¹ Nīgūkorwo hīndī īyo nīgūkagīa na mīnyamaro mīnene, itarī yoneka kuuma kīambīrīria gīa thī ngīnya rīu, na itakooneka rīngī. ²² Na tiga matukū macio makuhīhīro-rī, gūtīrī mūdū ūngīkaahonoka, no nī tondū wa andū arīa aamūre, matukū macio nīmagakuhīho. ²³ Hīndī īyo mūdū o na ūrīkū angīkamwīra atīrī, ‘Kristū arī na hahal’ kana, ‘Arī harīa!’ Mūtikanetīkie ūhorō ūcio. ²⁴ Nīgūkorwo Kristū a maheeni na anabii a maheeni nīmakeyumīria monanie morīrū manene na maringe cīama, nīguo maheenie o na arīa aamūre, korwo no kūhoteke. ²⁵ Na rīrī, inyuī ndaamūmenyithia ūhorō ūcio mbere ya hīndī īyo.

²⁶ “Nī ūndū ūcio mūdū o na ūrīkū angīkamwīra atīrī, ‘Arī werū-inī,’ mūtikanathīi kuo; kana angīmīwīra, ‘Arī nyūmba thīini,’ mūtikanetīkie ūhorō ūcio. ²⁷ Nīgūkorwo o ta ūrīa rūheni rūumīte irathīro ruonekaga ithūūro-rī, ūguo noguo gūka kwa Mūrū wa Mūdū gūgaakorwo kūhaana. ²⁸ Harīa hothe harī kīimba, hau nīho nderi ciūnganaga.

²⁹ “Na rīrī, o rīmwe thuutha wa mīnyamaro ya matukū macio,
 “rīua nīrīkagīa nduma,
 naguo mweri ūtīge kwara;
 nacio njata nīikaagūa kuuma igūrū,
 namo maahīnya ma igūrū nīmakenyenyo.”

³⁰ “Hĩndĩ ĩyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩgacakaya. Nĩkoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ³¹ Nake nĩagatũma araike ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩria kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa hongee ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuĩ. ³³ Ūguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuĩ, rĩrĩ o ta mĩrango-inĩ. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge. ³⁵ Igũrũ na thĩ nĩgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mũthenya na Thaa Itiũkaine

³⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tige no lthe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatarĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatarĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ūguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ ĩyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-a-nja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mũtiũĩ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eigũite, nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyũĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩrĩre.

⁴⁵ “Nĩngĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa riagĩrĩre? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwege harĩ ndungata ĩyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgũika o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata ĩyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩire na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iriaya atacookete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩrie kũhũura ndungata iria ingĩ, na kũria na kũnyua hamwe na arĩũ. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩrĩre, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amũkie hamwe na andũ arĩa hinga, kũria gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

25

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

¹ “Hĩndĩ ĩyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaanano na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩgu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩgu nĩmakuiire matawa mao, no matiakuire maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuiire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩgu makĩĩra acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩre maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thĩĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

¹⁰ “No rĩrĩa maarĩ njira-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikania-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mĩrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mĩrango!’

¹² “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũũ.’

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgageti, tondũ mũtiũĩ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Ningĩ, ūthamaki wa igūrū ūkaahaanania na mūdū wathiiaga rūgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩcihokera indo ciake. ¹⁵ Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kūringana na ūhoti wayo. Agĩcoka agĩthĩ rūgendo. ¹⁶ Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano igĩthĩ o hĩndĩ ĩyo, ikĩonjorithia mbeeca ciayo, na ikĩona uumithio wa taranda ĩngĩ ithano. ¹⁷ O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ikĩonjorithia ikĩona uumithio wa ĩngĩ igĩrĩ. ¹⁸ No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe igĩthĩ, ikĩenja irima, ikĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda iriaya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciita nĩguo iheane ūhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ikĩrehe ĩngĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthūkũmite ĩngĩ ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mūruri wa indo nyingĩ. Ūka ūtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

²² “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthūkũmite ĩngĩ igĩrĩ.’

²³ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mūruri wa indo nyingĩ. Ūka ūtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndoo atĩ wee wĩ mūdū mwĩ, ūgethaga kūrĩa ūtahandĩte, na ūkongania kūrĩa ūtaahandire mbeu. ²⁵ Nĩ ūndũ ūcio nĩndetigĩrire, ngĩthĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ūguo nĩ woo atĩ ngethaga kūrĩa itahaandĩte, na ngongania kūrĩa itaahurĩte mbeu? ²⁷ Gũkĩrĩ ūguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengĩ, na ndacooka-rĩ, nĩngĩacookerio mbeeca ciakwa ĩrĩ na uumithio wacio.

²⁸ “‘Nĩ ūndũ ūcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ūrĩa ūrĩ na taranda ikũmi. ²⁹ Nĩgũkorwo mūdū o wotho ūrĩ na indo nĩwe ūkoongererwo ĩngĩ nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ūrĩa ūtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata ĩyo itarĩ bata mũmĩkie nja kũu nduma-inĩ, kūrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondũ na Mbũri

³¹ “Hĩndĩ ĩrĩa Mūrũ wa Mūdū agooka arĩ na riiri wake, na araika othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ūnene na kĩrĩ riiri wa igūrũ. ³² Ndũrĩrĩ ciothe nĩgacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ kuuma kūrĩ arĩa angĩ, o ta ūrĩa mũrĩthi aamũranagia ng’ondũ na mbũri. ³³ Nĩakaiga ng’ondũ mwena wake wa ūrio, na mbũri aciige mwena wake wa ūmotho.

³⁴ “Nĩgĩ Mũthamaki nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ūrĩo atĩrĩ, ‘Ūkai, inyuĩ mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ūthamaki ūrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. ³⁵ Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu mũkĩhe gĩa kūrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩhe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩnyũita ūgeni, ³⁶ na ndaarĩ njaga mũkĩhe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩmenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.’

³⁷ “Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu nĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ūrĩ mũhũutu tũgĩkũhe gĩa kūrĩa, kana ūrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? ³⁸ Na nĩ rĩ twakuonire ūrĩ mũgeni tũgĩkũnyũita ūgeni, kana ūrĩ njaga tũgĩkũhe nguo? ³⁹ O na nĩ rĩ twakuonire ūrĩ mũrũaru kana ūrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?’

⁴⁰ “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūndũ wotho mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

⁴¹ “Nĩgĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ūmotho atĩrĩ, ‘Njeherera, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ūrĩa ūthondekeirwo mũcukani na araika ake. ⁴² Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu na mũtiaheire gĩa kūrĩa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, ⁴³ na ndaarĩ mũgeni na mũtianyĩitire ūgeni, ndaarĩ njaga na mũtiaheire nguo, ndaarĩ mũrũaru na ndaarĩ njeera na mũtiokire kũnyona.’

⁴⁴ “Nao nīmagacookia, mamūirie atīrī, ‘Mwathani, nī rī twakuonire ūrī mūhūutu, kana ūrī mūnyootu, kana ūrī mūgeni, kana ūrī njaga, kana ūrī mūrūaru, o na kana ūrī njeera na tūtiagūteithirie?’

⁴⁵ “Nake nīakamacookeria atīrī, ‘Ngūmwīra atīrī na ma, ūndū o wothē mūteekire ūmwe wa aya anini mūno, nī nī mūteekire.’

⁴⁶ “Hīndī ūyo nīmagathī kūrīa andū maherithagio tene na tene, no arīa athingu mathīi muoyo-inī wa tene na tene.”

26

Gūciirīra Kūūruga Jesū

¹ Rīrīa Jesū aarīkirie kuuga maūndū macio mothe-rī, akīra arutwo ake atīrī, ² “O ta ūrīa mūū, Gīathī kīa Bathaka gītigairie matukū meerī gīkinye, nake Mūrū wa Mūndū nīakaneano nīgeetha aambwo mūtī-igūrū.”

³ Hīndī ūyo athīnjīrī-Ngai arīa anene na athuuri a kīrīndī makīgomana kwa mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene, wetagwo Kaiāfa, ⁴ nīguo maciire ūrīa mangīnyīitithia Jesū na njīra ya wara, na mamūragithie. ⁵ No makiuga atīrī, “Tūtingīmūnyīita hīndī ya Gīathī, nīguo andū matikarute haaro.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta Bethania

⁶ Na rīrī, hīndī ūmwe Jesū aarī Bethania, mūciī wa mūndū wetagwo Simoni ūrīa warī na mūrīmū wa mangū, ⁷ na mūndū-wa-nja warī na cuba ya maguta ma goro mūno na manungi wega, agīuka kūrī Jesū, akīmūtīrīria maguta mūtwe arī metha-inī akīrīa.

⁸ Rīrīa arutwo moonire ūguo, makīrakara, makīūrania atīrī, “Ūitangi ūyū nī wakī? ⁹ Maguta macio manungi wega nīmangēndio goro na mbeeca icio iheo athīni.”

¹⁰ Nake Jesū aamenya ūguo, akīmooria atīrī, “Mūrathīinia mūndū-wa-nja ūyū nīkī? We nīanjika ūndū mwega. ¹¹ Arīa athīni mūrīkoragwo nao hīndī ciothe, no nī-rī, mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ¹² Hīndī ūrīa aitīrīrie mwīrī wakwa maguta macio manungi wega, eekire ūguo nīgeetha aathagathage ūrīa ngaathikwo. ¹³ Ngūmwīra atīrī na ma, kūrīa guothe ūhoro-ūyū-Mwega ūkaahunjio thīnī wa thī yothē-rī, ūndū ūcio eeka nīukeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo.”

Judasi Gwītīkīra Gūkunyaīra Jesū

¹⁴ Hīndī ūyo ūmwe wa acio ikūmi na eerī, ūrīa wetagwo Judasi Mūisikariota, agīthī kūrī athīnjīrī-Ngai arīa anene, ¹⁵ akīmooria atīrī, “Nī kī mūkūthe ingīmūneana kūrī inyui?” Nao makīmūtārīa icunjī cia betha mīrongo itatū, makīmūnengera. ¹⁶ Kuuma hīndī ūyo Judasi akīambīrīria gūcaria mweke wa kūmūneana.

Gīathī kīa Bathaka

¹⁷ Mūthenya wa mbere wa kwambīrīria kūrīa Mīgate ūrīa itarī Mūkīre Ndawa ya Kūmbia-rī, arutwo magīthī kūrī Jesū makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūkahaarīrie irio cia Bathaka kū?”

¹⁸ Nake akīmacookeria atīrī, “Thīi itūūra-inī kūrī mūndū mūna mūmwīre atīrī, ‘Mūrutani oiga atīrī: Ihinda rīakwa rīrīa rītūtūwō rīrī hakuhi. Ngūrīra irio cia Bathaka nyūmba gwaku tūrī na arutwo akwa.’” ¹⁹ Nī ūndū ūcio arutwo magīka o ūrīa Jesū aamathīte, na makīhaarīria irio cia Bathaka.

²⁰ Gwakinya hwaī-inī-rī, Jesū agīkara metha-inī ya irio hamwe na arutwo ake acio ikūmi na eerī. ²¹ Na rīrīa maarīaga, akiuga atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyaīra.”

²² Nao makīnyītūwō nī kīeha mūno, makīambīrīria kūmūūria o mūndū atīrī, “Mwathani, ti-itherū nī nī?”

²³ Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūrīa waikanīria guoko na nī mbakūrī-inī nīwe ūrīngunyaīra. ²⁴ Mūrū wa Mūndū nīegūthīi o ta ūrīa ūhoro wake wandīkitwo. No mūndū ūrīa ūgūkunyaīra Mūrū wa Mūndū kaī arī na haaro-ī! Nī kaba mūndū ūcio atangīciarirwo.”

²⁵ Hīndī ūyo Judasi, ūrīa mūmūkunyaīrī, akiuga atīrī, “Rabīi, ti-itherū nī nī?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Īi, nīwe.”

²⁶ Na rīrīa maarīaga, Jesū akīoya mūgate, agīcookia ngaatho, akīwenyūranga, akīhe arutwo ake, akīmeera atīrī, “Oyai mūrīe; ūyū nī mwīrī wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuaniĩrai inyuotho. ²⁸ Īno nĩyo thakame yakwa ya kĩrikanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ūndũ wa andũ aingĩ nĩ ūndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndĩbei ya maciara ma mũthabĩbũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ rĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Peterso Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭtukũ wa ũmũthĩ inyuotho nĩmũrĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngaringa mũrĩithi,

nacio ng’ondũ cia rũũru ihurunjũke.”

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Peterso akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika, nĩ ndi-gagũtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Peterso akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndikuanĩra nawe, nĩ nd-ingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthĩ na arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thĩi haarĩa ngahooe.” ³⁷ Agĩthĩ na Peterso, na arĩu arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũgua kĩa ha na gũthĩnĩka ngoro. ³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩa ha mũno, o hakuhi gũkua. Ikarai haha mwĩguĩte hamwe na nĩi.”

³⁹ Agĩthĩiathiia, agĩturumithia ũthĩ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ iyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Peterso atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩi? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

⁴² Jesũ agĩthĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũrĩre-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

⁴³ Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. ⁴⁴ Nĩ ūndũ ũcio akĩmatiga, agĩthĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩrĩ, ihinda rĩ hakuhi, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo moko-inĩ ma andũ ehia.

⁴⁶ Ŭkĩrai, tũthĩ! Ŭrĩa ũkũngunyanĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴⁷ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩa. ⁴⁸ Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ŭrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei.” ⁴⁹ Nake Judasi agĩthĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhorol!” na akĩmũmumunya.

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ĩka ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũgũthũkĩra, makĩmũnyiita. ⁵¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rũhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe maco-moraga rũhiũ makaaniinwo na rũhiũ. ⁵³ Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? ⁵⁴ No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkĩhinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ūndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?”

⁵⁵ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kiũ atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkio muoka mũũnyiite mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyiita. ⁵⁶ No ūndũ ũyũ wotho wĩkĩkĩte nĩguo ũhoru ũrĩa waandĩkitwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyiitire Jesu makimutwara gwa Kaifa, muthinjiri-Ngai uria munene, kura arutani a watho na athuuri moonganite. ⁵⁸ Nowe Petero akimurumira ari haraaya, o nginya agikinya nja ya kwa muthinjiri-Ngai ucio munene. Agitoonya agikarania na arangiri nguwo amenye uria uhoro uguthi.

⁵⁹ Na riri, athinjiri-Ngai ari anene na Kiama kiria Kine githothe nimacaririire uria wa maheeni nguwo mamuragithie. ⁶⁰ No makiaa uria ta ucio, o na gukorwo andu aingi nimarutite uria wa maheeni.

Thuutha-ini andu eeri makirugama, ⁶¹ makiuga atiri, "Mundu uyū nioigire atiri, 'No hote gutharia hekaru ya Ngai, na ndimiake ringi na mithenya itatu.'"

⁶² Ningi muthinjiri-Ngai uria munene akirugama, akiuria Jesu atiri, "Kai wee utari na undu uguticookeria? Ni uhoro uriku uyū urathitangirwo?" ⁶³ No Jesu agikira ki.

Muthinjiri-Ngai uria munene akimwira atiri, "Ndakwihitithia na Ngai uria wi muoyo: Twire kana wee niwe Kristu, Muru wa Ngai."

⁶⁴ Nake Jesu akimucookeria atiri, "Ii, wee niwoiga, no ngumwira atiri, inyu inyuotho nimukona Muru wa Mundu aikarite guoko-ini kwa urio kwa Uria-uri-Hinya, agiuka ari iguru ria matu."

⁶⁵ Hindi iyo muthinjiri-Ngai ucio munene agitemburanga nguwo ciake, akiuga atiri, "Niaruma Ngai! Tugukibatario ni aia anga aki? Atiriri, inyu nimweiguira akiruma Ngai. ⁶⁶ Mugiiciiria atia?"

Magicookia atiri, "Aagiriwo ni kuiragwo."

⁶⁷ Magicooka makimutira mata uhiu, na makimuhura na ngundi. Angi makimuhura na hi, ⁶⁸ makimwira atiri, "Wee Kristu, turathire uhoro utwire, nuu wakugutha!"

Petero Gikaana Jesu

⁶⁹ Na riri, Petero aikarite nja, nake muritu wari ndungata akimukora, akimwira atiri, "O nawe uuma hamwe na Jesu ucio wa Galili."

⁷⁰ Nowe agikaana uhoro ucio mbere yao othe, akiuga atiri, "Nii ndiuri uria uroiga."

⁷¹ Ningi akimagara, agithi kilingo-ini, haria muritu ung aamuonire, akiura andu ari maaru hau atiri, "Mundu uyū moima na Jesu wa Nazarethi."

⁷² Agikaana uhoro ucio o ringi, na akihi, akiuga atiri, "Nii ndiuri mundu ucio!"

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, ari maarugamite hau magithi haru Petero, makimwira atiri, "Ti-itheru wee uri umwe wao, tondū mwarire waku niurakumbura."

⁷⁴ Nake akimbirira kwihita, akiuga atiri, "Nii mundu ucio ndimui!"

Kahinda o kau ngiku igikiga. ⁷⁵ Nake Petero akirikana uhoro uria Jesu aamwirithe atiri, "Nguku itanakuga, urikorwo unganite maita matatu." Akiuma nja, akirira muno.

27

Judasi Kwita

¹ Na riri, rucini tene, athinjiri-Ngai ari anene othe na athuuri a andu makiguithania ati matuire Jesu kuiragwo. ² Makimuoha na mnyororo; makimuruta kuu, makimutwara kuru Pilato, uria wari baruthi.

³ Riria Judasi, ucio wamukunaniire onire ati Jesu niaturwo gukua-ri, akirira na agicookeria athinjiri-Ngai ari anene na athuuri mbeeca icio cia betha mirongo itatu.

⁴ Akiuga atiri, "Ninjhithie, nigukorwo ningunaniire thakame itari na mahitia."

Nao makimucookeria makimuria atiri, "Ucio ukiri uhoro witu? Ucio ni uhoro waku."

⁵ Ni undu ucio Judasi agikania mbeeca icio thini wa hekaru, agithiira. Agicooka agithi akiita.

⁶ Athinjiri-Ngai acio anene makioya mbeeca icio makiuga atiri, "Kuiya mbeeca ici kigina-ini ni kuuna watho, nigukorwo ni mbeeca cia thakame." ⁷ Ni undu ucio makiguithania mahithire mbeeca icio na kigura githaka kiria kia muumbi nyungu gituika gia guthikagwo ageni. ⁸ Kiu nikio gitumaga githaka kiu gitwo Githaka gia Thakame nginya umuthi. ⁹ Hindi iyo nguwo uhoro uria waaritia ni Jeremia uria Munabii wahingire, riria oigire atiri: "Nao nimoire icunji icio mirongo itatu cia betha, thogora uria andu a Israeli maatuite wa kumugura, ¹⁰ nao magicithiira na kigura githaka kia muumbi nyungu, o ta uria Mwathani aanjathire gwikwo."

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩĩ, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaragua ũira wa maũndũ marĩ maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ iyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na woikaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ rĩa kĩrĩndĩ kiagomanire, Pilato agikiũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ iyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩnĩtio nĩ kiroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩa kĩrĩndĩ gĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?” Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩa kwanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matirai guithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩa-rĩ, akĩoya maaĩ, agũthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. ũcio nĩ ũhoro wanyul!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Nĩngĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩnĩ ya gũikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩa mbũtũ yotha ya thigari, cikĩmũrigiĩcĩa. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoro, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo iyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ rĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanĩa na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthĩĩ, magĩkinya handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta ĩhĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũciucũkĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩkĩra thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandikĩtwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE JESŨ, MŨTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mũtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makiĩnagia mũtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume mũtharaba-inĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ūndū ūmwe athinjiri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makimūnyūrĩa. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtikia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakimũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makimũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ūkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (Ūguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ūndiganĩirie nĩkĩ?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ūguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ūmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtũkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igĩrũ nginya thĩ. Nayo thĩ igĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana. ⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrĩũka, ⁵³ makiuma thĩinĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũrĩũka kwa Jesũ, magĩthĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingitha na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyiitwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ūyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya. Maarũmĩrĩre Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶ Thĩinĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ūrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷ Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ūrĩa watuĩkĩte mĩrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸ Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ūcio. ⁵⁹ Jusufu akĩoya mwĩrĩ ūcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰ akĩũga thĩinĩ wa mbĩrĩra yake njerũ irĩa eenjithite rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩthĩra. ⁶¹ Mariamu Mũmagidali na Mariamu ūcio ūngĩ maikarĩte hau mang’etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶² Na mũthenya ūyũ ūngĩ ūrĩa ūrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athinjiri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthĩ kwa Pilato. ⁶³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũririkana atĩ rĩrĩa mũheenania ūcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴ Nĩ ūndũ ūcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra iyo irangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ūguo, arutwo ake maahota gũthĩ mĩye mwĩrĩ ūcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkĩtio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtũka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵ Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthĩ mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ūrĩa mũngĩhota.” ⁶⁶ Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrĩkĩra rũrĩ rwa mũhũra, na makĩga arangĩri ho.

28

1 Kũrĩũka kwa Jesũ

¹ Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩa mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ūcio ūngĩ magĩthĩ kũrora mbĩrĩra.

² Na rĩrĩ, nĩ kwagĩre na gĩthingitha kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwathani nĩaikũrũkire oimite igĩrũ na agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragaria ihiga akĩrĩeheria na

akiriikarira. ³ Oonekaga ahaana ta ruheni, na nguo ciake cieriuhite o ta ira. ⁴ Nao arangiri acio makimwitiigira muno nginya makiiinaina makihaana, ta andu akuu.

⁵ Nake muraika ucio akiira andu-a-nja acio atiri, "Inyui-ri, tigai gwtigira, nigukorwo ninjuii ati ni Jesu uria uraambirwo muti-iguru muracaria. ⁶ Ndarī haha, niariukite, o ta uria oigire. Ukai muone haria arakomete. ⁷ Na riri, thii narua mukeere arutwo ake atiri, 'Niariukite akoima kuri aria akuu, na ngeguthi Galili mbere yanyu. Kuu nikuo murimuona.' Ririkanai uguo ndaamwira."

⁸ Ni undu ucio, andu-a-nja acio makiuma mbirira-ini mahiuhite mari na guoya, no ningi maiyurtwo ni gikeno, makihanyuka makeere arutwo ake uhoru ucio. ⁹ Na o rimwe Jesu agitungana nao, akimeera atiri, "Nindamugeithia." Nao magithii hari we, makimuniya nyariri, makimuhooya. ¹⁰ Nake Jesu akimeera atiri, "Tigai gwtigira. Thii mukeere ariu na aari a Baba mathii Galili; kuu nikuo marinyona."

Uhoru wa Arangiri

¹¹ Na riria andu-a-nja acio maathiiaga-ri, arangiri amwe a aria maarangirite mbirira magitoonya itura inene na makira athinjiri-Ngai aria anene maundu mothe maria mekikite. ¹² Nao athinjiri-Ngai aria anene magicemania na athuuri, magithugunda uria megwika; makihe thigari icio mbeeca nyingi, ¹³ magiciira atiri, "Inyui mukuuga atiri, 'Arutwo ake marookire utuku maramuiya twi toro.' ¹⁴ Uhoru uyū ungikinyira baruthi, nitukamugithia, na tumugitire mutikone uuru." ¹⁵ Ni undu ucio thigari ikioya mbeeca icio, igika o ta uria cieriwo. Naguo uhoru ucio ukihunjio kuri Ayahudi, na niuhunjagio o nginya umuthi.

Gutumwo Gutungata

¹⁶ Hindi iyo arutwo aria ikumi na umwe magithii Galili, kirima-ini kira Jesu aamerite mathii. ¹⁷ Na riria maamuonire-ri, makimuhooya, no amwe marii na nganja. ¹⁸ Nake Jesu agithii kuri o akimeera atiri, "Niheetwo uhoti wothe iguru na guku thi. ¹⁹ Ni undu ucio thii mugatume andu a nduriri ciothe matuika arutwo akwa, mukimabatithagia thini wa riitwa ria lthe na ria Muriu na ria Roho Mutheru, ²⁰ na mukimarutaga gwathikira maundu maria mothe ndimwathite. Na ti-itheru ndi hamwe na inyui hindi ciothe, o nginya muthia wa mahinda maya."

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njīra

¹ Kiambīrīria kīa Ūhoro-ūrīa-Mwega ūkonīi Jesū Kristū Mūrū wa Ngai.

² O ta ūrīa kwandīkītvo ibuku-inī rīa Isaia ūrīa mūnabīi atīrī:

“Nīngūtūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,

ūrīa ūgūgūthondekera njīra yaku.”

³ “Kūrī mūgambo wa mūdū ūkwanīrīra werū-inī akoiga atīrī,

‘Haarīriai njīra ya Mwathani,

rūngariai njīra ciake.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Johana ookire akīhunjagia, na akībatithanagīria werū-inī. Aahunjagia atī andū merire, nīguo marekerwo mehīa mao, nīgeetha mabatithio. ⁵ Nao andū othe a būrūri wa Judea na andū othe a Jerusalemu magīthīi kūrī we. Moimbūraga mehīa mao, nake akamabatithīria rūūi-inī rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamīria, na nīehotoraga mūcibi wa rūūa njohero, na aarītaga ngīgī na ūūkī wa gīthaka. ⁷ Nayo ndūmīrīri yake yarī īno: “Thuutha wakwa nīgūgūūka mūdū ūngī ūrī na hinya kūngīra, ūrīa nīi itagīrīire kūinamīrīra njohore ndīgī cia iraatū ciake. ⁸ Nīi ndīmūbatithagia na maaī, nowe arīmūbatithagia na Roho Mūtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesū

⁹ Na rīrī, ihinda o rīu Jesū agīūka oimīte Nazarethi kūu Galili, na akībatithio nī Johana rūūi-inī rwa Jorodani. ¹⁰ Na rīrīa Jesū oimīraga maaī-inī akīona igūrū rīahingūka, nake Roho Mūtheru akīmūkūrūkīra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mūgambo ūkīuma igūrū ūkiuga atīrī, “We nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete, na nīngenaga mūno nīwe.”

¹² Na o rīmwe Roho akīmūoya akīmūtware werū-inī, ¹³ na agīkara kūu werū-inī matukū mīrongo īna, akīgeragio nī Shaitani. Nake aikaranagia na nyamū cia gīthaka, nao araiika makamūtungatagīra.

Jesū gwīta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gūikio njeera, Jesū agīthīi Galili akīhunjagia Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atīrī, “Ihinda nīikinyu, nago ūthamaki wa Ngai nīūkuhīrīire. Mwīrīrei mwītīkie Ūhoro-ūrīa-Mwega!”

¹⁶ Na rīrīa Jesū aathīagīra hūgūrūrū-inī cia iria rīa Galili, nīonire Simoni na mūrū wa nyina Anderea magīkīa neti ciao iria-inī, nīgūkorwo maarī ategī a thamaki. ¹⁷ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai, mūnūmīrīre, na nīngamūtua ategī a andū.” ¹⁸ O rīmwe magītiganīria neti ciao makīmūrūmīrīra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akīona Jakubu mūrū wa Zebedi hamwe na mūrū wa nyina Johana marī gatarū-inī makīhaarīria neti ciao. ²⁰ O rīmwe akīmeeta, nao magītiga ithe wao Zebedi gatarū-inī hamwe na aruti ake a wīra na makīmūrūmīrīra.

Jesū Kūingata Ngoma Thūku

²¹ Nao magīthīi Kaperinaumu, na rīrīa mūthenya wa Thabatū wakinyire, Jesū agī-toonyā thunagogi na akīambīrīria kūrutana. ²² Na andū makīgegio nī ūrutani wake, nīgūkorwo aamarutaga ta mūdū warī na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rīrī, hīndī o īyo kūu thunagogi yao, nī kwarī na mūdū warī na ngoma thūku, nake akīanīrīra, akiuga atīrī, ²⁴ “Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūūkīte gūtūniina? Nīnjūūī wee nīwe ū! Wee nīwe Ūrīa-Mūtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesū akīmīkūma na hinya, akiuga atīrī, “Kira na uume thīinī wake!” ²⁶ Ngoma īyo thūku ikīmūthukathuka na hinya na ikīuma thīinī wake īgīkayaga.

²⁷ Andū acio othe makīgega mūno nginya makīūrania atīrī, “Ūndū ūyū nī ūrīkū? Ūyū nī ūrutani mwerū, wī na ūhoti! Nī araatha o na ngoma thūku na ikamwathīkīra.” ²⁸ Nayo ngumo yake ikīhunja na ihenya būrūri wothe wa Galili.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

²⁹ Na maarikia kuuma thunagogi, magithii na Jakubu na Johana mucii gwa Simoni na Anderea. ³⁰ Na riri, nyina wa mutumia wa Simoni aari gitanda-ini ari muruaru murimu wa kuhuha mwiri, nao makira Jesu uhoro wake. ³¹ Ni undu ucio Jesu agithii haria aari, akimuniita guoko akimukiria. Murimu ucio wa kuhuha mwiri ukimutiga na akiambiria kumatungatira.

³² Hwai-ini ucio thuutha wa riua guthua, andu makirehera Jesu andu aria othe maariri aruaru na aria maariri na ndaimono. ³³ Nao andu a itura othe makungana hau murango-ini wa nyumba, ³⁴ nake Jesu akihonia andu aingi aria maariri na mirimu mithemba muingi. Ningi akiingata ndaimono nyingi, no ndetikirie ndaimono ciarie tondū niciamui.

Jesu Kuhuoya ari Handu Keheri-ini

³⁵ Rucini kiroko tene kuri o na nduma, Jesu agukira akiuma nyumba agithii handu keheri-ini, akihoera ho. ³⁶ Nake Simoni na aria maariri nao magithii kumwetha, ³⁷ na riria maamuonire, makianira, makimwira atiri: "Andu othe niwe maracaria!"

³⁸ Jesu akimacookeria atiri, "Rekei tuume guku thuthi kundu kungi, matura-ini maria me hakuhi, nguho hunje o naku. Tondū nikio ndokire." ³⁹ Ni undu ucio agithiuruka Galili guothe akihunja thunagogi-ini ciao na akiingataga ndaimono.

Mundu wari na Mangi

⁴⁰ Na mundu umwe wari na mangi aguka kuri we na akimuthaitha aturitie maru, akimwira atiri, "Ungenda-ri, no utherie."

⁴¹ Nake Jesu akiringwo ni tha nyingi, agitamburuka guoko gwake akihutia mundu ucio. Akimwira atiri, "Ni ngwenda. Therio." ⁴² Na o hinda iyo mundu ucio agithirwo ni mangi, akihonio.

⁴³ Nake Jesu akimukaania na hinya na akimwira athi, ⁴⁴ ningi akimwira atiri, "Menya ndukeere mundu o na uriku uhoro uyū. No thi ukeyonanie kuri muthinjiri-Ngai, na urute magongona maria Musa aathanite ni undu wa guthero gwaku, utuika uira kuri o." ⁴⁵ No handu ha uguo agithii, akiambiria kwaria na kumemereka uhoro ucio. Ni undu ucio Jesu ndacookire kuhota gutoonya itura thini akionagwo ni andu, no aikaraga na nja kundu gutaari andu. No andu no mookaga kuri we moimite kundu guothe.

2

Jesu Kuhonia Mundu Wakuite Ciiga

¹ Matuku manini maathira, Jesu agicooka Kaperinaumu ringi, nao andu makigua ati nioka mucii. ² Ni undu ucio andu aingi makungana nginya hakiaga handu ha gukarwo, o na nginya nja ya murango, nake akimahunjira uhoro. ³ Nihookire andu, makimurehera mundu waruarite murimu wa guka ciiga, akuuitwo ni andu ana. ⁴ Na tondū matingahotire kumukinya haria Jesu aari ni undu wa uingi wa andu-ri, magitharia nyumba iguru wa hau Jesu aari na maarikia kuhatharia, makiharuruka mundu ucio wakuite ciiga ari kibarini kiu aakomeire. ⁵ Riria Jesu onire witikio wao, akira mundu ucio wakuite ciiga atiri, "Muriu, niwarekerwo mehia maku."

⁶ Na riri, arutani amwe a watho maariri ho, nao makiyuria na ngoro atiri, ⁷ "Mundu uyū ekwaria uguo niki? Ni araruma Ngai! Nuu ūngi ūngihota kurekanira mehia tiga Ngai wiki?"

⁸ O rimwe Jesu akimenya thini wa roho wake ati uguo nguho meciiragia ngoro-ini ciao, nake akimooria atiri, "Ni ki gigituma mwicirie maundu macio ngoro-ini cianyu? ⁹ Ni undu uriku muthuthi: kwira mundu uyū ukuite ciiga atiri, 'Ni warekerwo mehia maku,' kana kumwira atiri, 'Ukira woe kibar giaku witware?' ¹⁰ No nigeetha mumenye ati Muru wa Mundu ari na uhoti guku thi wa kurekanira mehia-ri ... " Akira mundu ucio wakuite ciiga atiri, ¹¹ "Ndakwira atiri, ukira, oya kibar giaku uinuke mucii." ¹² Nake agukira, akioya kibar giake, agithiira andu othe mamwirereire. Undu ucio ugituma andu othe magege, nao makigooca Ngai, makiuga atiri, "Ka tuiti tuona undu ta uyū-i!"

Gwitwo kwa Lawi

¹³ O ringi Jesu nioimagarire agithii hugururu-ini cia iria; nakio kirindi kinene giguika kuri we, nake akiambiria gikiruta uhoro. ¹⁴ Na hinda iria aahituka, akiona Lawi muru

wa Alufayo aikarite haria heetagirio mbeeca cia igooti. Jesu akimwira atiri, “Numirira,” nake Lawi agiukira akimurumirira.

¹⁵ Na riria Jesu aariaga irio cia hwa-ini nyumba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingi na ehia niamariianiire nake na arutwo ake, tondū maarĩ aingi niamurumirire. ¹⁶ Riria arutani a watho aria maarĩ Afarisai moonire akirianiira na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makũria arutwo ake atiri, “Ariianagira na etia mbeeca cia igooti na ehia niki?”

¹⁷ Nake Jesu aigua ũguo akimeera atiri, “Andũ aria agima mĩiri ti o mabataragio nĩ ndagitarĩ, no nĩ aria aruaru. Ndiokire gwĩta andũ aria athingu, no nĩ aria ehia.”

Jesu Kũurio Ũhoro wa Kwiŋinga kũria Irio

¹⁸ Na riri, arutwo a Johana na Afarisai nimehingite kũria irio. Andũ amwe magũka makũria Jesu atiri, “Niki gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehingite kũria irio, no arutwo aku matihingaga?”

¹⁹ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũria irio atia riria ari hamwe nao? Matingĩhinga riria riothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrigakinya riria mũhikania akeherio kuuma kũri o, na hĩndĩ iyo nĩmakehinga kũria irio.”

²¹ “Gũtiri mũndũ wikagira nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩka ũguo, kĩraka kũ kĩerũ no kĩguucie nguo iyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrike makĩria. ²² Ningĩ gũtiri mũndũ wikiraga ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei iyo no itarũre mondo icio, nayo ndibei iyo iitike, nacio mondo ithũke. No riri, ndibei ya mũhikano iikiragwo thĩinĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

²³ Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesu nĩatuĩkanĩire mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na riria aathiiaga ari hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano.

²⁴ Nao Afarisai makĩmwira atiri, “Ta rora, nĩ kĩ kĩratũma arutwo aku meke ũria watho ũtetikĩritie mũthenya wa Thabatũ?”

²⁵ Nake akimacookeria atiri, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũria Daudi we mwene na aria maarĩ nake meekire riria maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũria? ²⁶ Aatoonyire nyumba ya Ngai riria Abiatharu aari mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, akĩria mĩgate ĩria yamũĩrwo Ngai, o ĩria yetikĩritio kũriagwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akihe aria maarĩ nake ĩmwe yayo.”

²⁷ Ningĩ akimeera atiri, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrwo ho nĩ ũndũ wa mũndũ, no mũndũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3

¹ Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩinĩ nĩ kwarĩ na mũndũ wonjete guoko.

² Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩhitangĩria Jesu, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio mũthenya wa Thabatũ. ³ Nake Jesu akĩria mũndũ ũcio warĩ mwonju guoko atiri, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

⁴ Ningĩ Jesu akĩmooria atiri, “Nĩ ũndũ ũrikũ mwĩtikirie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũraga?” No-o magĩkira ki.

⁵ Akĩmarora arakaire, na aigũite ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩria mũndũ ũcio atiri, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. ⁶ Hĩndĩ iyo Afarisai makĩumagara na makĩambĩrĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũria mangĩũraga Jesu.

Gikundi Kĩnene Kũrũmirira Jesu

⁷ Nake Jesu na arutwo ake makĩuma kũu magĩthĩ ĩria-inĩ, nakĩo gikundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gikĩmurũmirira. ⁸ Na riria maiguire ũria wothe eekaga, andũ aingi magũka kũri we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũria gwakũhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gikundi kũu, akĩria arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ nĩguo gikundi kũu gĩtĩge kũmũhatika. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingi, nĩ ũndũ ũcio aria maarĩ na mĩrimũ nĩmatindikanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na riria riothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũthagia thĩ mbere

yake, igakaya ikiugaga atirĩ, “Wee niwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we niwe ũ.

Jesũ Gũthuura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrima-inĩ na agũta arĩa eyendeire, nao magĩũka hari we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie, ¹⁵ na magĩe na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũrĩa aatuire Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanergesi, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mũzelote ¹⁹ na Judasi Mũsikariota, ũrĩa wamũkunyaniire.

Jesũ na Beelzebuli

²⁰ Ningĩ Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkiũngana o nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũria irio. ²¹ Rĩria andũ ao maiguire ũhoru ũcio, magĩthĩ kũmũnyiita, nĩgũkorwo moigire atirĩ, “Nĩagũrũkĩte.”

²² Nao arutani a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga atirĩ, “Aiyũritwo nĩ Beelzebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera atirĩ: “Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? ²⁴ Ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio ndũngĩtũura. ²⁵ Nyũmba ũngĩamũkana na andũ ayo mokaĩrĩre, nyũmba iyo ndũngĩtũura. ²⁶ Nake Shaitani angĩyũkĩrĩra we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũura; nĩ gũthira egũthira. ²⁷ Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake, tiga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba. Hĩndĩ iyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. ²⁸ Ndamwĩra atirĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia mao mothe o na irumi ciao ciothe iria magaakorwo marumĩte Ngai nacio. ²⁹ No ũrĩa wothe ũkaaruma Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehitĩ rĩhĩa rĩa gũtũura tene na tene.”

³⁰ Oigire ũguo tondũ moigaga atirĩ, “Arĩ na ngoma thũku.”

Nyina na Ariũ a Nyina na Jesũ

³¹ Hĩndĩ iyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte. ³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩakarĩte thĩ hau kĩmũrigicĩirie, nao makĩmwĩra atirĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marĩ nja magĩgũcari.”

³³ Nake akĩmooria atirĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigicĩirie, akĩmeera atirĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ aya! ³⁵ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ũcio niwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

4

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩria kionganĩte gĩkamũrigicĩria kiarĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩikara thĩinĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩikara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atirĩ, ³ “Ta thikĩrĩria! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩria aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcĩria. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũria gũtaari na tĩri mũingĩ. Nacio ikĩmera narua tondũ tĩri ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩria riũa rĩaarire rĩgĩcina mĩmera iyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro, imwe ikĩũmia maita mĩrongo itatũ, ingĩ maita mĩrongo itandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesũ agĩcooka akiuga atirĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

¹⁰ Na rĩria aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũria ũhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atirĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo

ūmenyo wa kūmenya hitho cia ūthamaki wa Ngai. No arīa marī na kūu nja maaragīrio maūndū mothe na ngerekano ¹² nīgeetha,

“‘matūire maroraga na makaaga kuona,

na matūire maiguaga na matimenye ūndū;

nīguo hihi matikae kūgarūka marekerwo mehia mao!’”

¹³ Ningī Jesū akīmooria atīrī, “Kaī mūtanataūkīrwo nī ngerekano īyo? Mūngīkīmenya atīa ngerekano iria ingī? ¹⁴ Mūrīmi ahuraga kiugo kīa Ngai. ¹⁵ Andū amwe matariī ta mbeū iria ciagūire njīra-inī harīa ūhoru ūhuragwo. Acio nī arīa maiguaga ūhoru, na maarīkia kūigua-rī, Shaitani agooka akeheria ūhoru ūcio wahaandwo thīinī wao. ¹⁶ Angī nao matariī ta mbeū iria ciagūire rūnyanjara-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhoru na o rīmwe makawamūkīra na gīkeno. ¹⁷ No tondū matirī na mīrī-rī, maikaraga o kahinda kanini. Hīndī irīa thīina woka kana manyariirwo nī ūndū wa ūhoru wa Ngai, magūūaga o narua. ¹⁸ Angī nao matariī ta mbeū iria ciagūire mīgua-inī. Acio nī arīa maiguaga ūhoru, ¹⁹ no mīhang’o ya maūndū ma mūtūirīre ūyū, na kūheenererio nī ūtonga, na merirīria ma maūndū mangī, magathararia ūhoru ūcio, magatūma wage maciaro. ²⁰ Angī matariī ta mbeū iria ciagūire tīiri-inī ūrīa mūnoru. Acio nī arīa maiguaga ūhoru, makawītīkīra, na magaciara maciaro, amwe maita mīrongo ītatū, na angī maita mīrongo ītandatū, o na angī maita igana ma kīrīa kīahaandirwo.”

Tawa Ūgīrīrwo Handū Igūrū

²¹ Jesū agīcooka akīmooria atīrī, “No anga tawa wakagio ūgacooka ūgakunīkīrio na irebe, kana ūkaigwo rungu rwa ūrīrī? Handū ha ūguo githī ndūigagīrīrwo handū igūrū?

²² Nīgūkorwo kīrīa gīothe kīrī hitho-inī nīgīkaguūrio, nakīo kīrīa gīothe kīhithitwo nīgīkareehwo ūtheri-inī. ²³ Akorwo mūndū arī na matū ma kūigua, nīakīgue.”

²⁴ Agīthī na mbere, akīmeera atīrī, “Menyagīrīrai wega ūrīa mūiguaga. Gīthimi kīrīa mūthimanagīra nakīo, no kīo mūrīthimagīrwo nakīo, na nīmūrīkīragīrīrio. ²⁵ Ūrīa wothe wī na indo nīakongererwo nyingī; na ūrīa wothe ūtarī nīagatuunywo o na kīrīa arī nakīo.”

Ngerekano ya Mbeū Īrakūra

²⁶ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūtarī ta mūndū ūrīa ūhaandaga mbeū tīiri-inī. ²⁷ Akomaga ūtūk na agokīra mūthenya, nacio mbeū ikamera na igakūra, nowe ndamenyaga ūrīa ikūruga. ²⁸ Tīiri guo mwene nīguo ūtūmaga iciare. Ciambaga kūruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thīinī hakagīa na hīndī irīa njiganu.

²⁹ Na maciaro macio maarīkia kūuma, mūrīmi ūcio akoya rūhiū rwa igetha, akagetha tondū hīndī ya magetha nī yakinya.”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatarī

³⁰ Agīcooka akiuga atīrī, “Tūngīhaanania ūthamaki wa Ngai na kī? Kana nī ngerekano īrīkū tūngīheana ūhoru waguo nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeū ya karatarī, arī yo mbeū irīa nini mūno mūhaandaga tīiri-inī. ³² No yahaandwo-rī, ikūruga īgatuika mūmera mūnene gūkīra mīmera irīa ingī yothē ya mūgūnda, na ūkagīa na honge nene nginya nyoni cia rīera-inī igooka igaaka itara na ikahurūka kūruru-inī kiaguo.”

³³ Jesū nīamaheaga ūhoru na ngerekano ingī nyingī ta icio o ta ūrīa mangīahotire kūigua. ³⁴ Gūtīrī ūndū aameeraga atekwarīa na ngerekano. No rīrīa maarī na arutwo ake oiki, nīamataragīria maūndū mothe.

Jesū Kūhoorera Makūmbī ma Maaī

³⁵ Na mūthenya o ūcio gwakinya hwaī-inī-rī, akīra arutwo ake atīrī, “Nītūringei tūthī mūrīmo ūūrīa ūngī.” ³⁶ Na maarīkia gūtiga gīkundi kīa andū na thuutha, makīhaica gatarū-inī o harīa Jesū aarī. Na nī kwārī na tūtārū tūngī twatwaranire hamwe nake. ³⁷ Na rīrī, kūu irīa-inī gūkīgīa na kīhuhūkānio kīnene, namo makūmbī ma maaī magītoonya gatarū thīinī, o nginya gākīenda kūūrīra. ³⁸ Jesū aarī toro akomeire muto mūthia-inī wa gatarū. No arutwo makīmūūkīria makīmūūrīa atīrī, “Mūrutani, kaī wee ūtaramaka tūkīūrīra maaī-inī?”

³⁹ Nake Jesū agīūkīra, agīkaania rūhuho na akīra makūmbī macio ma iria atīrī, “Kira! Na ūhoorere!” Naruo rūhuho rūgītiga kūhurutana, gūkīhoorera biū.

⁴⁰ Jesū akīūrīa arutwo ake atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūmake ūguo? O na rīu mūtīrī mūrētikia?”

⁴¹ Nao magithigira muno na makurania atiri, “Ka! mundu uyū akiri ūū? Tondū o na rūhuho na makumbi ma iria nūramwathikira!”

5

Kuhonio kwa Mündū warī na Naimono

¹ Jesū na arutwo ake magikinya mūrimo ūrīa ūngī wa iria, magithii būruri wa Agerasi. ² Na Jesū aarikia kuuma gatarū-ini, agitungwo nī mündū warī na ngoma thūku oimite mbirira-ini. ³ Mündū ūcio aatūuraga kuu mbirira-ini, na gūtirī mündū ūngiahotire kumuoha na kindū, o na mūyororo. ⁴ Nīgukorwo niohagwo kaingī na mūyororo moko na magūrū, no akamituanga icunji na akoinanga igera iria ciamuohaga magūrū. Na gūtirī mündū warī na hinya wa kumūhoorera. ⁵ Aatūuraga akayaga ūtukū na mūthenya, kuu mbirira-ini na irima-ini agitemangaga na mahiga.

⁶ Rirīa oonire Jesū ari o haraaya akihanyūka, akīgūithia thī mbere yake. ⁷ Akianirira na mūgambo mūnene, akiuga atiri, “Ūrenda atia na nī, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūria-Ūrī-Igūrū-Mūno? Ndagūthaitha na Ngai ndukaanyariire!” ⁸ Nīgukorwo Jesū aamwīrite atiri, “Wee ngoma īno thūku uma thīini wa mündū uyū!”

⁹ Jesū agīcooka akimūria atiri, “Witagwo atia?”

Nake akimūcookeria atiri, “Njitagwo Legioni, nīgukorwo tūri aingī.”* ¹⁰ Nake agikiririra gūthaitha Jesū muno ndagacingate ciime būruri ūcio.

¹¹ Na riri, haari na rūuru rūnene rwa ngūrwe rwarīaga harūrūka-ini cia kirima kiarī hakuhi na hau. ¹² Naimono icio igithaitha Jesū, ikimwira atiri, “Twitikirie tūthii kūrī ngūrwe iria, tūtoonye thīini wacio.” ¹³ Nake agīciitikiria. Nacio ndaimono icio ikiuma igithii igitoonya thīini wa ngūrwe. Rūuru rūu ruothe rwa mūigana wa ngūrwe ngiri igiri, rūkiharūrūka kihurūrūka-ini na ihenya rūgitoonya iria-ini, rūkūrira.

¹⁴ Arīa maarīthagia ngūrwe icio makūra, magithii kūheana ūhoru ūcio itūura-ini na mīgunda-ini, nao andū magiuka kuona ūria gwekikite. ¹⁵ Na riri mookire harī Jesū, makiona mündū ūria warī na Legioni ya ndaimono aikarite thī hau, ehumbite nguo na ari na meciiria mega; nao magithigira. ¹⁶ Andū arīa moonete undū ūcio ūgikwo makūra andū acio angī maundū marīa mekikire kūrī mündū ūcio waiyūrītwo nī ndaimono, o na makīmahe ūhoru wa ngūrwe. ¹⁷ Nao andū acio makīambirira gūthaitha Jesū oime būruri ūcio wao.

¹⁸ Rirīa Jesū aatoonyaga gatarū, mündū ūcio warutitwo ndaimono agithaitha Jesū etikire mathii nake. ¹⁹ No Jesū akimūgira, akimwira atiri, “Inūka mūci kūrī andū anyu, ūmeere ūria wothē Mwathani agwīkire, o na ūria akūigūrīre tha.” ²⁰ Nī undū ūcio, mündū ūcio agithii akīambirira kūheana ūhoru kuu Dekapoli wa maundū marīa mothe Jesū aamwīkire. Nao andū othe makigega.

Kairitu Gaakuite na Mūtumia warī Mūrūaru

²¹ Nake Jesū aarikia kūringa rīngī na gatarū na aakinya mūrimo ūrīa ūngī wa iria, kīrindi kīngi gikūngana harī we o hau aarī hūgūrūrū-ini cia iria. ²² Na hīndi o iyo mūnene ūmwe wa thunagōgi wetagwo Jairū agiuka hau. Oona Jesū, akīgūithia thī magūrū-ini make ²³ akimūthaitha muno, akimwira atiri, “Kairitu gakwa gakirie gūkua. Ndagūthaitha ūuke, ūgakaigūrīre moko nigeetha kahone, gatūure muoyo.” ²⁴ Nī undū ūcio Jesū agithii nake.

Nakō kīrindi kīnene gikimūrūmīrira, na gīkamūhatikaga na mīena yothē. ²⁵ Na riri, hau nī haari na mūtumia watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na riri. ²⁶ Nīathīnikite muno agithondekwo nī mandagitarī aingī, na akahūthira kiria giothe aakoretwo nakō, no handū ha kūhona akīragūrira o kwīrwo. ²⁷ Rirīa aigūire ūhoru wa Jesū, agiuka na thuutha wake gatagatī-ini ga kīrindi, akīhutia nguo yake, ²⁸ tondū eeciiririe atiri, “Ingīhutia nguo ciake, no hone.” ²⁹ O rīmwe agitiga kuura, na akīgua nīhererio thīina mwīri-ini wake.

³⁰ Nake Jesū o rīmwe akīgua atī hinya nīwoima harī we. Akīhūgūrira kīrindi kīu akīria atiri, “Nūū ūcio wahutia nguo ciakwa?”

* 5:9 Legioni nī kiugo gīa Kīroma gīa kuuga “mbūtū ya thigari ngiri ithathatū” (6,000).

³¹ Nao arutwo ake makimūcookeria atirī, “Woria ‘Nūū wahutia?’ ūkionaga ūrīa andū aya marakūhatika?”

³² No Jesū akīroranga one nūū wamūhutitie. ³³ Nake mūtumia ūcio, aamenya ūrīa eekītwo, agīūka, akīgūithia magūrū-inī make akīinainaga nī guoya, akīmūhe ūhoro wotho ūrīa watarī. ³⁴ Nake Jesū akīmūwira atirī, “Mwarī ūyū, wītikio waku nīguo watūma ūhone; thiī na thayū na ūhone mūrimū waku.”

³⁵ O hīndi iyo Jesū akīaragia-rī, hagīūka andū moimīte kwa Jairū ūrīa warī mūnene wa thunagogi, makīmūwira atirī, “Mwarīguo niakua. Ūgūgīthiūnia mūrutani rīngī niki?”

³⁶ Nake Jesū akīaga gūthikīrīria ūguo moigaga, akīira mūnene ūcio wa thunagogi atirī, “Wee itīkia na ndūgetigire.”

³⁷ Jesū ndetīkīrīrie mūdū o na ūrīkū amūrūmīrīre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mūrū wa nyina na Jakubu. ³⁸ Na maakinya mūciī kwa mūnene ūcio wa thunagogi, Jesū akīona andū magagaite makīrīraga na makiugagīrīria. ³⁹ Agītoonya thiīnī akīmeera atirī, “Kīagago gīkī gīothe na kīrīro nī cia kī? Mwana ti mūkuū, no nī gūkoma akomete.” ⁴⁰ Nao makīmūthekeera.

Na thuutha wa kūmoimia nja othe, akīoya ithe na nyina wa mwana na arutwo arīa aarī nao magītoonya harīa mwana ūcio aarī. ⁴¹ Akīnyīta mwana guoko, akīmūwira atirī, “Talitha kumi!” (naguo wataūrwo nī ta kuuga, “Kairītu gaka, ndakūwira atirī, ūkīra!”) ⁴² O rīmwe kairītu kau gagīkīra, gagīambīrīria gūthiī (nako kaarī na ūkūrū wa mīaka ikūmi na iirī). Nao mona ūguo makīgega mūno. ⁴³ Nake akīmakaanīa mūno matikareke mūdū o na ūrīkū amenye ūhoro ūcio, na akīmeera makahe kīndū gīa kūrīa.

6

Mūnabii ūtarī Mūtīe

¹ Thuutha ūcio Jesū akīuma kūu agīthiī itūūra rīao, arī hamwe na arutwo ake. ² Mūthenya wa Thabatū wakinya, Jesū akīambīrīria kūruta andū ūhoro arī thiīnī wa thunagogi, na andū aingī arīa maamūiguire makīgega.

Nao makīūrania atirī, “Mūdū ūyū aarutire maūdū maya kū? Nī ūūgī wa mūthemba ūrīkū ūyū aheetwo, atī o na nīaringaga cīama! ³ Gīthī ūyū ti ūrīa bundi wa mbaū? Gīthī ūyū ti mūrū wa Mariamu, o we mūrū wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarī a nyina gīthī matirī gūkū hamwe na ithui?” Nao makīmūrakarīa.

⁴ Jesū akīmeera atirī, “Kūdū mūnabii ataheagwo gītīo no itūūra-inī rīake, na kwa andū a nyūmba yao, na gwake mūciī.” ⁵ Nake Jesū ndaahotire kūringa cīama kūu, o tiga atī nīaigīrīre andū mataarī aingī moko arīa maarī arūaru nao makīhona. ⁶ Nake akīgega nī ūndū wa ūrīa maagīte wītikio.

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

Jesū agīcooka agīthiī akīrutanaga itūūra gwa itūūra. ⁷ Agīcooka agīta arutwo arīa ikūmi na eerī, akīmātūma mathiī eerī eerī na akīmahe ūhoti wa kūingata ngoma thūku.

⁸ Na akīmeera atirī, “Mūtigekuuire kīndū o nakī rūgendo-inī tiga o mūtirima; na mūtīgakuue mūgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inī cīanyu. ⁹ Ikīrai iraatū no mūtīgakuue nguo cia kūgarūrīra. ¹⁰ Rīrīa rīothe mwatoonya nyūmba, ikarai kuo nginya rīrīa mūkōima itūūra rīu. ¹¹ Na kūrīa andū matakamūnyīta ūgeni kana marege kūmūthikīrīria-rī, mūkūma kuo mūkaarībariba magūrū manyu rūkūngū rūitike, rūtūike ūra wa kūmatūra cīra.”

¹² Nao makīumagara magīthiī makīhunjagia atī andū merire. ¹³ Ningī makīingata ndaimono nyingī na magītīrīria andū aingī arīa maarī arūaru maguta nao makīhona.

Johana Mūbatithania Kūrengwo Mūtwe

¹⁴ Mūthamaki Herode nīaiguire ūhoro ūcio, nīgūkorwo rītwa rīa Jesū nīrīagīte igweta mūno. Andū amwe moigaga atirī, “Johana Mūbatithania nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, na nīkīo arī na hinya mūnene ūguo wa kūringa cīama.”

¹⁵ Angī nao makoiga atirī, “Ūyū nī Elīja.”

Angī nao makoiga atirī, “Ūyū nī mūnabii ta ūmwe wa arīa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rīrīa aiguire ūhoro ūcio, akiuga atirī, “Johana, mūdū ūrīa ndaa-tinithirie mūtwe-rī, nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū!”

¹⁷ Nīgūkorwo, Herode we mwene nīanyitithitie Johana na akamūikithia njeera. Eekite ūguo nī ūndū wa Herodia, ūria warī mūtumia wa mūrū wa nyina Filipu, nīgūkorwo Herode nīamūhikītie. ¹⁸ Nake Johana nīeraga Herode atīrī, “Ndūrī na rūtha kūhikia mūtumia wa mūrū wa maitūguo.” ¹⁹ Nī ūndū ūcio Herodia agītuma Johana ūthū na akīenda kūmūiragithia. No ndangāhotire gwīka ūguo, ²⁰ nīgūkorwo Herode nīetigīrīte Johana na akamūigitagira, tondū nīoī atī aarī mūdū mūthingu na mūtheru. Herode nīathikagīrīria Johana, no nīatangikaga mūno amūigua; no nīendaga mūno kūmūthikīrīria.

²¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe Herodia nīagīire na mweke. Herode nīarugithirie iruga inene rīa kūirikana mūthenya wa gūciarwo gwake, nake agīta anene arīa maamūteithagia na atongoria ake a mbūtū cia ita, na andū arīa maarī igweta kūu Galili. ²² Na rīria mwarī wa Herodia aatoonyire kūu maarī na akīina-rī, agīkenia Herode na ageni ake arīa meetītwo iruga rīu.

Mūthamaki akīira mūrītu ūcio atīrī, “Hooya o kīria gīothe ūngīenda na nīngūkūhe.” ²³ Akīihita, akīmwrīa atīrī, “Kīria gīothe ūngīhooya nīngūkūhe, o na angīkorwo nī nuthu ya ūthamaki wakwa.”

²⁴ Mūrītu ūcio agīthīi akīuria nyina atīrī, “Nī kīi ngwīta?”

Nyina akīmūcookeria atīrī, “Itia mūtwe wa Johana Mūbatithania.”

²⁵ O rīmwe mūrītu ūcio akīhiūha, agītoonya he mūthamaki, akīmwrīa atīrī, “Ngwenda ūūhe o rīu mūtwe wa Johana Mūbatithania ūrī thīnī wa kiuga.”

²⁶ Mūthamaki akīigua kīeha mūno, no tondū wa mwīhitwa wake na nī ūndū wa ageni ake, ndangīaregire gwīka ūguo orītio. ²⁷ Nī ūndū ūcio agītuma mūthigari ūmwe wa arīa maamūrangagīra, o hīndī iyo akīmawatha athīi arehe mūtwe wa Johana. Mūdū ūcio agīthīi njeera agītīnia Johana mūtwe ²⁸ akīūrehe na kiuga, akīnengera mūrītu ūcio, nake akīūnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ūhoro ūcio, magīuka, makīoya mwīrī wake, magīthīi, makīūthika.

Jesū kūhe Andū Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atūmwō nīmagomanire harī Jesū, makīmwrīa maūdū marīa mothe meekīte, na marīa maarutīte andū. ³¹ Na tondū wa ūria andū aingī mookaga magīthiia-rī, matingāhotire kuona o na hīndī ya kūrīa irio, nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai inyuī oiki, tūthīi handū hatarī inegene, tūkahurūke.”

³² Nī ūndū ūcio makīingīra gatarū marī oiki, magīthīi handū hataarī andū. ³³ Nao andū aingī arīa maamonire magīthīi, makīmamenya, magīteng’era na magūrū moimīte matūūra-inī mothe, magīkina mbere yao. ³⁴ Na rīria Jesū oimire gatarū, akīona andū aingī, akīmaiguīra tha, tondū maatarīi ta ng’ondū itarī na mūrīithi. Nī ūndū ūcio akīambirīria kūmaruta maūdū maingī.

³⁵ Na gwatua gūtuka, arutwo ake magīthīi kūrī we, makīmwrīa atīrī, “Gūkū nī werū-inī na rīu gūkīrīi gūtuka. ³⁶ Ira andū aya mathīi nīguo makinye mīgūnda-inī na matūūra-inī marīa me hakuhī makegūrīre kīndū gīa kūrīa.”

³⁷ Nowe akīmacookeria akīmeera atīrī, “Maheeī kīndū gīa kūrīa arī inyuī.”

Nao makīmūria atīrī, “Ūrenda tūthīi tūkagūre mīgate ya dinari magana meerī tūmahe marīe?”

³⁸ Nake akīmooria atīrī, “Mūrī na mīgate iigana? Thīi mūrōre.”

Hīndī irīa maarorire makīmwrīa atīrī, “Harī na mīgate itano, na thamaki igīrī.”

³⁹ Nake Jesū agīathana andū othe maikare thī ikundi ikundi kūu nyeki-inī irīa yarī ho nduru. ⁴⁰ Nī ūndū ūcio magīikara thī marī ikundi cia andū igana na cia andū mīrongo itano. ⁴¹ Nake akīoya mīgate iyo itano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcookia ngaatho na akīenyūranga mīgate iyo. Agīcooka akīmīnengera arutwo ake mahe andū. Nīngī akīoya thamaki icio igīrī akīmagayania othe. ⁴² Nao othe makīria makīhūna, ⁴³ nao arutwo makīūngania cienyū cia mīgate na cia thamaki iria ciatigarīte makīyūria ciondo ikūmi na igīrī. ⁴⁴ Mūigana wa arūme arīa othe maarīire irio icio maarī ngiri ithano.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

⁴⁵ Na hīndī o iyo Jesū akīira arutwo ake matoonye gatarū mathiia mbere yake makinye Bethisaida, mūira wa oigire kīrīndī ūhoro. ⁴⁶ Thuutha wa kūmoigīra ūhoro, akīambata kīrīma-inī agīthīi kūhooya.

⁴⁷ Na gūgikinya hwaī-inī, gatarū kaarī gatagatī ka iria, nake Jesū aarī thī nyūmū arī wiki. ⁴⁸ Nake akiona arutwo makīgūmīra gūtwara gatarū, tondū rūhuho rwerekeire na kūrīa moimaga. Na rīrī, ta thaa kenda cia ūtukū, Jesū agithī kūrī o agereire maaī igūrū. Nake aarī o hakuhi kūmahītuka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaī igūrū magīciiria nī ngoma moonaga. Magīkaya ⁵⁰ tondū othe nīmamuonire na magītīgīra mūno.

O hīndī iyo Jesū akīmeera atīrī, “Ūmīrīriai! Nī nīi. Tigai gwītīgīra.” ⁵¹ Agīcooka agitoonya gatarū kau maarī, naruo rūhuho rūgītūika. Nao makīgega mūno, ⁵² tondū matiatūkīrwo nī ūhorō wa mīgate iyo; ngoro ciao ciarī o nyūmū.

⁵³ Na maarīkia kūrīnga mūrīmo ūrīa ūngī, magikinya Genesareti, makīoha gatarū kao hūgūrūrū-inī cia iria. ⁵⁴ Maarīkia kuuma gatarū-inī, o rīmwe andū makīmenya Jesū. ⁵⁵ Magītūkania būrūrī-inī ūcio wothē magakuuaga andū arīa maarī arūaru na ibarī, makīmatwaraga kūrīa guothe maiguaga atī nīkuo arī. ⁵⁶ Na kūrīa guothe aathīiaga, mīciī-inī, na tūtūūra-inī o na kana mīgūnda-inī, o maigaga arīa arūaru ndūnyū-inī, na makamūthaiha ametīkīrie naarī mahutie gīcūrī kīa nguo yake, na arīa othe maamūhutirie makīhona.

7

Kīndū kīrī Thaaahu na Gītārī Thaaahu

¹ Na rīrī, Afarisai na arutani amwe a watho arīa moimīte Jerusalemu makīgūngana harī Jesū na ² makīona arutwo ake amwe makīrīa irio na moko maarī na thaaahu, ūguo nī ta kuuga, matethambīte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirīiaga irio matethambīte moko mao wega kūrīngana na kīrīra gīa athuuri. ⁴ Rīrīa moima ndūnyū matingīrīa matambīte gūthamba. Na nī marūmagia irīra ingī, ta gūthambia ikombe, na nyūngū o na mbirika).

⁵ Nī ūndū ūcio Afarisai na Arutani a watho makīūra Jesū atīrī, “Nī kīi gītūmaga arutwo aku mage gūtūūra kūrīngana na irīra cia athuuri, na makarīiaga irio na moko marī na thaaahu?”

⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Isaia aaririe ma rīrīa aarathire ūhorō wanyu, inyuī hinga ici; o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī:

“‘Andū aya maaheaga gītīo na mīromo,
no ngoro ciao ikoragwo irī kūrīa na nīi.

⁷ Nao maahooyaga o tūhū;
morutani marīa marutanaga no mawatho ma andū.’

⁸ Mūtiganīrie maathani ma Ngai, mūkarūmia irīra cia andū.”

⁹ Agīcooka akīmeera atīrī, “Ti-itherū nīmūgīte na njīra njega ya gūtiganīria maathani ma Ngai atī nīguo mūrūmie irīra cianyu ene! ¹⁰ Nīgūkorwo Musa oigire atīrī, ‘Tīia thoguo na nyūkwa,’ na, ‘Ūrīa wothē ūkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuī muugaga atī mūdū angīra ithe kana nyina atīrī, ‘Kīrīa ingīagūteithia nakīo nī Korubani’ (ūguo nī kuuga, nī kīheo kīamūrīre Ngai), ¹² na mūtīcookaga kūmwītīkīria ekīre ithe kana nyina ūndū. ¹³ Nī ūndū ūcio mūkaagithia kiugo kīa Ngai kiene na ūndū wa kīrīra kīanyu kīrīa mūthīiaga mūgītiganagīra. Na nīmūkaga maūdū maingī ta macio.”

¹⁴ O rīngī Jesū agīta kīrīndī harī we agīkīra atīrī, “Inyuī andū aya othe, thikīrīriai na mūigūe. ¹⁵ Gūtīrī kīndū kīrī nja ya mūdū kīngīmūgwatia ‘thaaahu’ nī ūndū wa gūtoonya thīnī wake. No rīrī, kīrīa kīumaga thīnī wa mūdū nīkīo kīmūgwataga ‘thaaahu.’”

¹⁶ (Aakorwo mūdū arī na matū ma kūigua, nīakīigūe).

¹⁷ Thuutha wa gūtīgana na kīrīndī na gūtoonya nyūmba, arutwo ake makīmūūra ūhorō wa ngerekano iyo. ¹⁸ Nake Jesū akīmooria atīrī, “O na inyuī mūtīrī mūrātūkīrwo o na rīu? Kaī mūtōo atī gūtīrī kīndū gītōonyaga thīnī wa mūdū kuuma na nja kīngīmūgwatia thaaahu? ¹⁹ Nīgūkorwo gītitoonyaga ngoro-inī yake, no gītōonyaga nda yake gīgacooka gīkoima mwīrī-inī wake.” (Akiuga ūguo-rī, Jesū nīgūtua atuuga atī irio ciothe itīrī thaaahu).

²⁰ Agīthī na mbere na kwaria, akiuga atīrī, “Kīrīa kīumaga thīnī wa mūdū nīkīo kīmūgwataga thaaahu. ²¹ Nīgūkorwo ngoro-inī cia andū nīkuo kuuma meciiria mooru, ūhūuri maraya, na ūici, na ūragani, na ūtharia, ²² na ūkoroku, na rūmena, na maheeni, na ūūra-thoni, na ūiru, na njambanio, na mwītīo, o na ūrīmū. ²³ Maūru maya mothe moimaga thīnī wa mūdū na makamūgwatia thaaahu.”

Witikio wa Mütumia Mūfoinike

²⁴ Nake Jesū akiuma kuu agithii gūkuhi na Turo. Agitoonya nyumba imwe na ndeendaga mündü o na ūrikū amenye atī arī kuu; no ndangāhotire kwīhitha. ²⁵ Na riri, mütumia warī na kairitu kaari na ngoma thūku riria aigwire ūhoro wake, agūka akigūithia thī magūrū-inī make. ²⁶ Mütumia ūcio aari Mūyunani, waciariirwo Foinike ya Suriata. Nake agithaitha Jesū aingate ngoma iyo thūku yume thīinī wa kairitu gake.

²⁷ Nake Jesū akimwira atiri, “Reke ciana ciambe irie ihūne, nīgukorwo ti wega kuoya migate ya ciana na kumikiria ngui.”

²⁸ Nake mütumia ūcio akimucokeria atiri, “Noguo Mwathani, no o na ngui iri rungu rwa metha nī iriāga rūitiki rūria rūitagwo nī ciana.”

²⁹ Jesū agicooka akimwira atiri, “Nī undū wa ūguo wacookia-rī, wihiire; ndaimono nīyoima thīinī wa mwariguo.”

³⁰ Mütumia ūcio akiinuka mūciī agikora kaana gake gakomete ūriri-inī na ndaimono irikitie gūthii.

Kūhonio kwa Mündü Ūtaiguaga na Ūtaaragia

³¹ Ningi Jesū akiuma kuu gūkuhi na Turo agituikaniria Sidoni, agiikūruka nginya iria-ini rīa Galili, agitoonya būriri wa Dekapoli. ³² Ari kuu andū amwe makimūrehere mündü ūtaiguaga na ūtaaragia, makimūthaitha amūgirire guoko.

³³ Na thuutha wa kumūtwara handū keheri-inī, haraaya na kirindi, Jesū agitoonya ciara ciake matū ma mündü ūcio. Agicooka agitua mata na akihutia rūrimī rwa mündü ūcio namo. ³⁴ Akirora na igūrū, akihūmuka na hinya, akimwira atiri, “Efathal!” (ūguo nī kuuga, “Hingūka!”). ³⁵ Aarikia kuuga ūguo matū ma mündü ūcio makihingūka na rūrimī rwake rūkiregera akiambiriria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesū akimaatha matikeere mündü o na ūrikū. No ūria akiragiriria kumakaania, noguo makiragiriria kwaria mūno ūhoro ūcio. ³⁷ Nao andū makigega mūno makiria, makiuga atiri, “Niekite maundū mothe wega. O na agatūmaga andū ariā mataiguaga maigue na ariā mataaragia maarie.”

8

Jesū kūhe Andū Ngiri Inya Irio

¹ Na riri, matukū-inī macio kirindi kiingi gikiungana ringi. Na tondū gitari na kindū giā kūria-rī, Jesū agiita arutwo ake moke harī we, akimeera atiri, ² “Nindiraiguira andū aya tha Nīgukorwo makoretwo hamwe na nī riu mīthenya itatū na matiri na kindū giā kūria. ³ Ingimeera mainūke mahūiti mekuringikira njira, tondū amwe ao moimite kūraya.”

⁴ Nao arutwo makimucokeria atiri, “Mündü angiruta irio cia kumahūnia kū gūkū werū-inī ūyū?”

⁵ Jesū akimooria atiri, “Muri na migate iigana?”

Nao makimucokeria atiri, “Turi na migate mūganja.”

⁶ Akira kirindi giikare thi. Nake akioya migate iyo mūganja, na aarikia gūcokia ngaatho akienyūranga migate iyo, akiminengera arutwo ake mahe andū, nao magika o ūguo. ⁷ O na nī maarī na tūthamaki tūnini tūtari tūngi; agicooka ngaatho nī undū watuo, na akira arutwo magaire andū. ⁸ Nao makiria makihūna. Thuutha ūcio arutwo makitungania cienyi iria ciatigarite, ikiyura ciondo mūganja. ⁹ Andū arume ariā maarire maarī ta ngiri inya. Na aarikia kumeera mathii, ¹⁰ agitoonya gatarū me na arutwo ake, magithii būriri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magika na makiambiriria kūria Jesū ciuria. Makimwira aringe kiama kuuma igūrū no nikumūgeria maamūgeragia. ¹² Nake akihūmuka ihūmuka inene, akiria atiri, “Niki gīgūtuma rūciaro rūrū rūurie rūringirwo kiama? Ngūmwira atiri na ma gutiri kiama rūkuringirwo.” ¹³ Agicooka akimatiga, agitoonya gatarū akiringa mūrimo ūria ūngi.

Ndawa ya Kūmbia Migate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na riri, arutwo nīmariganirwo nī gūkuua migate, tiga o mūgate ūmwe marī naguo gatarū-ini. ¹⁵ Nake Jesū akimataara akimeera atiri, “Mwimenyererei. Mwihūgagei ndawa ya kūmbia migate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makīaranīria ūhoro ūcio mūdū na ūria ūngī, makīirana atīrī, “Aratwira ūguo tondū tūtīrī na mīgate.”

¹⁷ Jesū aamenya ūria meeranaga akīmooria atīrī, “Nī kī kīratūma mwaranīrie ūhoro wa kwaga mīgate? Nginya rīu mūtīrī mūrataūkīrwo o na kana mūkamenya? Nī kūūmia mūūmītie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mūrī na maitho na mūtīonaga, na mūrī na matū na mūtīguaga? Kaī mūtārarīrikana? ¹⁹ Rīrīa ndenyūrangīire andū ariā ngiri ithano mīgate īrīa itano-rī, nī ciondo ciigana muonganirie ciyūrīte cienyū cia mīgate?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ciarī ciondo ikūmi na igīrī.”

²⁰ “Na rīrīa ndenyūrangīire andū ariā ngiri inya mīgate īrīa mūgwanja-rī, nī ciondo ciigana muonganirie ciyūrīte cienyū cia mīgate?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ciarī ciondo mūgwanja.”

²¹ Akīmooria atīrī, “Kaī mūtārī mūrataūkīrwo nī ūhoro nginya rīu?”

Kūhonio kwa Mūtumumu Karia-inī ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andū amwe makīmūrehera mūdū warī mūtumumu, na magīthaita Jesū amūhutie. ²³ Akīnyīita mūdū ūcio mūtumumu guoko, akīmūumia na nja ya itūūra. Na aarīkia kūmūtūira mata maitho na kūmūigīrīra moko, Jesū akīmūūria atīrī, “Nī kūrī kindū ūroona?”

²⁴ Nake agītīira maitho, akiuga atīrī, “Nīndīrona andū; no ngoona mahaana ta mītī magīthīi.”

²⁵ O rīngī Jesū akīigīrīra mūdū ūcio moko maitho. Hīndī īyo maitho make makīhingūka, agīcooka kuona na akīona indo ciothe wega. ²⁶ Jesū akīmūwīra atīrī, “Inūka, na ndūgatoonye itūūra-inī.”

Petero Kuumbūra Kristū

²⁷ Jesū na arutwo ake magīthīi na mbere o nginya tūtūūra-inī tūrīa twarīgīcīirie Kaisarea-Filipi. Na me njīra-inī akīmooria atīrī, “Andū moigaga nī nī nī ū?”

²⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga wee nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga wee nīwe Elija; o na angī moigaga wee ūrī ūmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī muugaga atīa? Muugaga nī nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū.”

³⁰ Nake Jesū akīmakaania matikeere mūdū o na ūrīkū ūhoro wake.

Jesū Kuumbūra Ūhoro wa Gīkuū Gīake Gītanakinya

³¹ Nīngī Jesū akīambīrīria kūmaruta atī Mūrū wa Mūdū no nginya one mathīina maingī na aregwo nī athuuri, na athīnjīrī-Ngai ariā anene o na arutani a watho, na atī no nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke. ³² Aaririe ūhoro ūcio atekūhitha, nake Petero akīmūtware keheri-inī, akīambīrīria kūmūkaania.

³³ No Jesū akīhūgūra akīrora arutwo ake, na agīkūūma Petero, akiuga atīrī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwīcīiragia maūdū moimīte kūrī Ngai, tīga o maūdū marīa moimīte kūrī andū.”

³⁴ Agīcooka agītīa kīrīndī hamwe na arutwo ake moke harī we, akīmeera atīrī, “Mūdū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, na akuue mūtharaba wake anūmīrīre. ³⁵ Nīgūkorwo ūria wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nī kūrwo akoorwo nīguo, no ūria wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa na nī ūndū wa Ūhoro-ūria-Mwega, nīakāūhonokia. ³⁶ Mūdū angīgūna nakī angīgwatīra thī yothē, no orwo nī muoyo wake? ³⁷ Kana nī kī mūdū angīkūūrania na muoyo wake? ³⁸ Mūdū o wothē ūngīconoka nī ūndū wakwa na aconoke nī ūndū wa ciugo ciakwa hīndī īno ya rūciaro rūrū rwa ūtharia na rwa mehīa, o nake Mūrū wa Mūdū nīakamūconokera rīrīa agaacooka arī na riiri wa Ithe, arī na arāika ariā atheru.”

9

¹ Jesū agīcooka akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīi haha matiga-cama gīkuū matonete ūthamaki wa Ngai ūgīūka wī na hīnya!”

Jesū Kūgarūrūka ūria Aatarīi

² Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akīmatwara kīrīma-inī kīraaya, marī oiki. Na rīrī, arī hau mbere yao akīgarūrūka ūria

aahaanaga. ³ Nguo ciake ikieruha cua; gutiri mundu guku thi ungiahotire gucithambia cieruhe uguo. ⁴ Na marĩ o hau makiumirirwo nĩ Elija na Musa, makĩaranĩria na Jesũ.

⁵ Nake Petero akĩira Jesũ atĩrĩ, “Rabii,* nĩtwagĩrĩrwo nĩ gũkara gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” ⁶ (Petero oigire ũguo tondũ nĩarigĩtuo nĩ ũria ekuuga, nĩ tondũ wa ũria maamakĩte.)

⁷ Ningĩ hagĩũka itu, rikĩmahumbĩra, na mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũria nyendete. Mũiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makĩhũgũra, no mationire mundũ ungĩ arĩ hamwe nao, tiga o Jesũ.

⁹ Na rĩria maikũrũkaga kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ akĩmaatha matikeere mundũ o na ũrĩkũ ũria monete, nginya rĩria Mũrũ wa Mũndũ agaakorwo ariũkĩte akoima kũrĩ arĩa akuũ. ¹⁰ Nao magĩkĩra na ũhoru ũcio, no makooranagia o ene atĩrĩ, “kũriũka kuuma kũrĩ akuũ nĩ kuuga atĩa.”

¹¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga arutani a watho moige atĩ Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ Elija no nginya ambe ooke ahaarĩrie maũndũ mothe. Ningĩ nĩ kĩ gĩgĩtũmite kwandikwo atĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya athĩĩnĩke mũno na aregwo nĩ andũ? ¹³ No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka na andũ makamwĩka o ũria wotho meendaga kũmwĩka, o ta ũria ũhoru wake wandĩkitwo.”

Kũhonio gwa Kamwana Kaarĩ na Ngoma Thũku

¹⁴ Na rĩria maakinyire harĩ arutwo arĩa angĩ, makĩona kĩrĩndĩ kĩnene kĩmarigiicĩirie, na arutani a watho magĩkararania nao. ¹⁵ Na rĩria andũ othe moonire Jesũ, makĩgega mũno magĩteng’era makamũgeithie.

¹⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũrakararanĩria nao?”

¹⁷ Mũndũ ũmwe warĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngũkũreheire mũrũ wakwa, ũkoragwo arĩ na ngoma thũku na ndaaragia. ¹⁸ Hĩndĩ irĩa yotho yamũnyĩ-ita, ĩmũtungumanagia thĩ na akarutaga mũhũyũ na kanua, akahagarania magego na akomagara. Njũĩrĩrie arutwo aku maingate ngoma ĩyo thũku, no matinahota.”

¹⁹ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyũ rĩciaro rĩrũ rĩtetikagia, nĩ nginya rĩ ngũikarania na inyũ? Ngũmũkĩrĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩgatwarĩra Jesũ. Rĩria ngoma ĩyo thũku yoonire Jesũ, ĩgĩgathiorania o rĩmwe. Gagĩtungumana thĩ, gakĩgaragara, gakĩrutaga mũhũyũ na kanua.

²¹ Nake Jesũ akĩũria ithe wa kamwana kau atĩrĩ, “Nĩ hĩndĩ ĩigana atĩa gakoretwo kahaana ũguo?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana. ²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maa-inĩ ikoorage. No akorwo nĩ harĩ ũndũ ungĩka, tũguire tha ũtũteithie.”

²³ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota’? Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũria wĩtikĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetikia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtikia.”

²⁵ Rĩria Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng’erete gĩũke hau, agĩkũũma ngoma ĩyo thũku. Akĩmũra atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩĩnĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩĩnĩ wako rĩngĩ.”

²⁶ Ngoma ĩyo thũku ĩgĩkayũrũka, ĩgĩgathiorania na hinya, na ĩkiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.” ²⁷ No Jesũ agĩkanyĩita guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithũ tũremwo nĩ kũingata ngoma ĩyo?”

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ĩngĩ tiga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoru ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiuma kũu magĩtũũkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũrĩa marĩ, ³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha

* 9:5 Rabii nĩ kuuga “mũrutani.”

wa mīthenya itatū nīakariūka.” ³² No matiigana gūtaūkīrwo nī ūrīa oigaga, na magītīgīra kūmūūria ūhoro ūcio.

Nūū Mūnene kūrī arīa Angī?

³³ Nao magīkinya Kaperinaumu. Na rīrīa aarī nyūmba thīinī akīmooria atīrī, “Mūgūkararanagīria kīi tūrī njīra-inī?” ³⁴ No-o magīkīra tondū marī njīra-inī nī-makararanagia makīūranagia nūū mūnene kūrī arīa angī.

³⁵ Na aikara thī, Jesū agūta arutwo arīa ikūmi na eerī akīmeera atīrī, “Ūrīa wothe ūngīenda gūtuika wa mbere, no nginya akorwo arī wa thuutha wa arīa angī na atuīke ndungata ya andū othe.”

³⁶ Nake akīrehe kaana agīkarūgamia gatagatī kao. Na aarīkia gūkaiyūkia moko-inī make, akīmeera atīrī. ³⁷ “Ūrīa wothe ūngīamūkīra kaana kamwe ta gaka thīinī wa rītwa rīakwa, nī nīi aamūkagīra; na ūrīa ūngīnyamūkīra nīi to nīi aamūkagīra, no nīamūkagīra ūrīa wandūmire.”

Ūrīa ūtarī Thū Iitū arī Mwena Witū

³⁸ Johana akīmūwīra atīrī, “Mūrutani, nītūronire mūdū akīngata ndaimono thīinī wa rītwa riaku tūramūwīra atige, tondū ti ūmwe witū.”

³⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mūtīkamūgīrie! Gūtīrī mūdū ūngīringa kīama thīinī wa rītwa rīakwa na thuutha ūcio ahote gūcooka kwaria ūūru wakwa, ⁴⁰ Nīgūkorwo ūrīa ūtarī ūthū na ithū nī ūmwe witū. ⁴¹ Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū o wothe ūrīa ūkaamūhe gīkombe kīa maaī thīinī wa rītwa rīakwa nī ūndū mūrī a Kristū, ndarī hīndī akoorwo nī igai rīake.”

Gūtūma Mūdū Eehie

⁴² “Na mūdū ūrīa wothe ūgaatūma kamwe ga twana tūtū tūnjītīkītīe kehie, wega nī mūdū ūcio ohererwo ihiga rīa gīthū ngingo na aikio thīinī wa iria. ⁴³ Guoko gwaku kūngītūma wīhie, gūtīnie. Nī kaba ūtoonye muoyo-inī wī kīonje, ⁴⁴ gūkīra ūthīi Jehanamu kūrīa kūrī mwaki ūtahoraga ūrī na moko meerī. ⁴⁵ Nakuo kūgūrū gwaku kūngītūma wīhie, gūtīnie. Nī kaba ūtoonye muoyo-inī ūrī gīthua, gūkīra ūkio Jehanamu ūrī na magūrū meerī. ⁴⁶ Kūu kīgūnyū kīrīa kīmarīaga gītikuaga, naguo mwaki ūrīa ūmacinaga ndūhoraga. ⁴⁷ Na riitho riaku rīngītūma wīhie, rīkūūre. Nī kaba ūtoonye ūthamaki-inī wa Ngai ūrī na riitho rīmwe gūkīra ūkio Jehanamu ūrī na maitho meerī, ⁴⁸ kūu

“‘kīgūnyū kīrīa kīmarīaga gītikuaga,
naguo mwaki ūrīa ūmacinaga ndūhoraga.’

⁴⁹ Mūdū o wothe agekīrwo mūcamo wa cumbī nī mwaki, (na igongona o rīothe rīkīrwo mūcamo na cumbī).

⁵⁰ “Cumbī nī mwega, no cumbī ūngīkorwo nīūthirīte mūcamo waguo-rī, ūngīcooka gūcamithio ta cumbī na kī? Tuikai cumbī, na mūikaranagie na thayū.”

10

Ndigano ya Mūthuuri na Mūtumia

¹ Jesū agīcooka akiuma kūu agīthī būrūrī wa Judea na mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani. O rīngī andū ikundi magīūka kūrī we, nake akīmaruta ūhoro o ta ūrīa aamenyerete gwīka.

² Na Afarisai amwe magīūka kūrī we makīenda kūmūgeria, makīmūūria atīrī, “Watho nīwītīkīrītīe mūdū atigane na mūtumia wake?”

³ Nake agīcooka ūhoro, akīmooria atīrī, “Musa aamwathire mwīkage atīa?”

⁴ Nao makīmūwīra atīrī, “Musa nīetīkagīria mūdū aandīkīre mūtumia wake marūa ma gūtīgana nake, amūte.”

⁵ Jesū akīmacookeria atīrī, “Musa aamwandīkīre watho ūcio tondū wa ūrīa muomītīe ngoro cianyu. ⁶ No kuuma o kīambīrīria, Ngai ‘ombire mūdū mūrūme na mūdū-wa-nja’. ⁷ ‘Gīkī nīkīo gītūmaga mūdū mūrūme atige ithe na nyina na anyiitane na mūtumia wake, ⁸ nao eerī magatuika mwīrī ūmwe.’ Nī ūndū ūcio, acio ti andū eerī rīngī, no nī mūdū ūmwe. ⁹ Nī ūndū ūcio, arīa Ngai anyiitithanītīe, mūdū ndakanamatigithanie.”

¹⁰ Na maatoonya nyūmba thīinī, arutwo makīūria Jesū ūhoro ūcio o rīngī. ¹¹ Nake akīmacookeria atīrī, “Mūdū o wothe angītīgana na mūtumia wake acooke ahikie

mütumia ūngĩ, mündũ ūcio nĩ atharĩtie. ¹² Nake mütumia angĩtigana na mũthuriwe, ahikĩre mündũ mũrũme ūngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

¹³ Nao andũ makĩrehera Jesũ twana tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake makĩmakaa-nia. ¹⁴ Rĩrĩa Jesũ oonire ūguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ūthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matarĩ ta tuo. ¹⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūrĩa wothē ūtakamũkĩra ūthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.” ¹⁶ Nake akĩoya twana tũu, agĩtũgĩrĩra moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga, mündũ ūmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩturia ndu mbere yake, akĩmũria atĩrĩ, “Mũrutani mwega, ingĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸ Nake Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Ūkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ūmwe mwega, tige o Ngai we wiki. ¹⁹ Wee nĩ ūũ ūrĩa maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaĩye, na ndũkanaigĩre mündũ ūrĩa ūngĩ kĩgeenyō, na ndũkanaheenanie, na tĩia thoguo na nyũkwa.’”

²⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ mũnini.”

²¹ Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ūndũ ūmwe ūtigairie: Thĩi wendie indo ciaku ciothe iria ūrĩ nacio ūhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩa na mũthithũ igĩrũ. Ūcooke ūũke, ūnũmĩrĩre.”

²² Mwanake ūcio agĩtukia gĩthiithi. Agĩthiĩ arĩ na kĩahe, tondũ aarĩ na ūtonga mũingĩ.

²³ Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ūndũ wĩ hinya gĩtonga gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴ Nao arutwo makĩgega maigua ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ciana, kaĩ nĩ ūndũ wĩ hinya gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵ Nĩ ūhũthũ ngamĩra kũhungura irima rĩa cindano gũkĩra gĩtonga gũtoonya ūthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩrĩria kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũ ūngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mündũ ūndũ ūyũ ndũngĩhoteka, no harĩ Ngai tigu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithũ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mündũ ūtigĩte mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ūndũ wakwa, na nĩ ūndũ wa Ūhoro-ũrĩa-Mwega, ³⁰ ūtakaho ūtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aho maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mĩnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aho muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ūhoro wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalem, Jesũ amatongoretie, arutwo ake nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩre magĩtigĩra. O rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalem, nake Mũrũ wa Mündũ nĩegũkunyaniĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na mamũhũire iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya itatũ nĩakar-iũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ūtwĩkĩre o ūrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūtwĩkĩrie tũgakara ūmwe guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo na ūrĩa ūngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ūmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesū akīmacookeria atīrī, “Mūtiūi kīrīa mūrahooya. Mwahota kūnyuīra gīkombe kīrīa nī ngūnyuīra, kana mūbatithio na ūbatithio ūrīa ngūbatithio nāguo?”

³⁹ Nao magīcookia atīrī, “Īi no tūhote.”

Jesū akīmeera atīrī, “Gīkombe kīrīa ngūnyuīra nī mūkaanyuīra, o na mūbatithio na ūbatithio ūrīa ngūbatithio nāguo. ⁴⁰No ha ūhoro wa gūikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo kana kwa ūmotho ti nī heanaga. Itī icio ikaaheo arīa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rīrīa arutwo acio angī ikūmi maiguire ūhoro ūcio, makīrakarīra Jakubu na Johana. ⁴²Nake Jesū akīmeeta hamwe akīmeera atīrī, “Nī mūi atī andū arīa matuuagwo aathani a andū-a-Ndūrīrī nīmetūūgagīrīa igūrū rīao, nao anene ao nīmamaathaga. ⁴³No rīrī, inyūi mūtitarīi ūguo. Handū ha ūguo, ūrīa wothe ūngīenda gūtuika mūnene thīnī wanyu no ngīya atūike ndungata yanyu, ⁴⁴nake ūrīa wothe ūkwenda gūtuika wa mbere thīnī wanyu, no ngīya atūike ngombo ya andū othe. ⁴⁵Nīgūkorwo o na Mūrū wa Mūdū ndookire gūtungatīrwo, no ookire gūtungata na arute muoyo wake nīguo arīhe thogora wa gūkūura andū aingī.”

Mūtumumu Baritimayo Kūhota Kuona

⁴⁶ Nao magīkinya Jeriko. Na rīrīa Jesū na arutwo ake, hamwe na kīrīndī kīnene moimaga itūūra-inī rīu, mūdū warī mūtumumu wetagwo Baritimayo (ūguo nī kuuga mūrū wa Timayo), aikarīte thī mūkīra-inī wa njīra akīhooya thendi. ⁴⁷Na rīrīa aiguire atī nī Jesū wa Nazarethi, akīambīrīria kwanīrīra akiugaga atīrī, “Jesū, Mūrū wa Daudi, njiguīra tha!”

⁴⁸ Andū aingī makīmūkaania, makīmwīra akire, nowe agīkīrīrīria kwanīrīra, akiugaga atīrī, “Mūrū wa Daudi, njiguīra tha!”

⁴⁹ Nake Jesū akīrūgama, akiuga atīrī, “Mwītei.”

Nī ūndū ūcio magīita mūdū ūcio warī mūtumumu, makīmwīra atīrī, “Wīyūmīrīrie! Rūgama! Nīaragwīta.” ⁵⁰Agīteania nguo yake ya igūrū, agīkūka na ihenya agīthī harī Jesū.

⁵¹ Jesū akīmūūra atīrī, “Ūkwenda ngwīkire atīa?”

Nake mūdū ūcio warī mūtumumu akīmūcookeria atīrī, “Mūrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Wīthīire, wītīkio waku nīguo watūma ūhone.” O rīmwe akīambīrīria kuona, nake akīrūmīrīra Jesū.

11

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹ Na rīrī, maakuhīrīria itūūra rīa Jerusalemu, maakinya matūūra ma Bethifage na Bethania hau Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū-rī, Jesū agītūma arutwo ake eerī, ²akīmeera atīrī, “Thīi itūūra rīrīria rīrī mbere yanyu, na mwatoonya o ūguo, nīmūkuona njaū ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndirī yakuuu mūdū. Mīohorei mūmīrehe. ³Na mūngīurio nī mūdū atīrī, ‘Mūreka ūguo nīkī?’ Mwīrei atīrī, ‘Mwathani nīabatarītio nīyo na nīekūmīcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magīthīi magīkora njaū ya ndigiri yohetwo mūromo-inī handū nja, hakuhi na njīra. Na rīrīa maamīohoraga-rī, ⁵andū arīa maarūngīi ho makīmooria atīrī, “Mūrohora njaū īyo nīkī?” ⁶Nao makīmacookeria o ūrīa Jesū aamerīte, nao andū acio makīmētīkīria mathīi nayo. ⁷Rīrīa maatwarīire Jesū njaū īyo, makīmītandīka nguo ciao nake Jesū agīkuo nīyo. ⁸Andū aingī makīara nguo ciao njīra-inī, nao arīa angī makīara mathīgī marīa maatuīte mīgūnda-inī. ⁹Andū arīa maatongoretie na arīa maamumīte thuutha makīanīrīra makiuga atīrī, “Hosana!”*

“Kūrathimwo-rī, nī ūrīa ūgūūka na rītwa rīa Mwathani!”

¹⁰ “Kūrathimwo-rī, nī ūthamaki ūrīa ūgūūka, ūrīa wa ithe witū Daudi!”

“Hosana igūrū o igūrū!”

* 11:9 Hosana nī kuuga “honokia rīu”, na no kīo kiugo gīa kūgaatha mūthamaki.

¹¹ Nake Jesu aatoonya Jerusalemu, agithii hekaru-ini. Na aarikia kwirorangira maundu mothe, akiumagara agithii Bethania hamwe na arutwo aria ikumi na eer, tondū kwarī hwa-ini.

Jesu Kūruma Mūkūyū

¹² Mūthenya ūyū ūngī rīrīa moimaga Bethania, Jesu akīgua ahūtii. ¹³ Nake akiona mūkūyū warī haraaya ūrī na mathangū maruru agithii kūrora kana warī na ngūyū. Aakinya harī guo, agikora ndwarī na ngūyū tiga o mathangū, tondū ndārī hīndi ya mīkūyū gūciara. ¹⁴ Nake akīra mūkūyū ūcio atīrī, “Mūdū ndakanarie maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makīgua akiuga ūguo.

Jesu Gūtheria Hekarū

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesu agitoonya hekarū thīni,[†] akīambīrīria kūrūtūrura aria maagūruga, na aria meendanagīria kuo. Akīng’aurania metha cia aria maakūrana-gia mbeeca, o na itī cia aria meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangētikīrīrie mūdū o na ūrīkū ahitūkīrie kīndū gīa kwendia kūu nja cia hekarū.[‡] ¹⁷ Na rīrīa aamarutaga, akīmooria atīrī, “Githi ūhorō ndwandikītwo atīrī,
“‘Nyūmba yakwa īgeetagwo

nyūmba ya mahooya ya kūhooyagīrwo nī ndūrīrī ciothe’[§]?
No inyuū mūmītūite ‘ngurunga ya atunyani’.”

¹⁸ Nao athīnjīrī-Ngai aria anene na arutani a watho maigua ūguo, makīambīrīria gū-caria ūrīa mangīmūruga, nī ūndū nīmamwītīgagīra, tondū kīrīndī gīothe nīkīagegetio nī ūrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwa-ini, Jesu na arutwo ake makiuma itūūra rīu.

Mūkūyū kūūma

²⁰ Rūciini, makīhītika makiona mūkūyū ūrīa Jesu aarumīte ūmīte wothe nginya mīrī. ²¹ Petero akīrīrikana ūhorō wa mūkūyū ūcio, akīra Jesu atīrī, “Rabii, ta rora! Mūkūyū ūrīa ūrarumire-rī, nīūmīte!”

²² Nake Jesu akīmacookeria, akīmeera atīrī, “Itikiai Ngai. ²³ Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū angīkeera kīrīma gīkī atīrī, ‘Thii, wīkie iria-ini,’ na ndagathanganie ngoro-nī yake, no etīkie atī ūrīa oiga nūgwikīra-rī, nīagekīrwo ūndū ūcio. ²⁴ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, ūrīa wothe mūrīhooyaga mūheo, itikagīa atī nī mūrīkītīe kūwamūkīra, nāguo nīūrītūikaga wanyu. ²⁵ Na rīrīa mwarūgama mūhooe, mūrēkanagīre angīkorwo mūrī ūthū na mūdū, nīgeetha lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū o nake amūrēkagīre mehīa manyu.” (²⁶ No mūngīkorwo mūrēkanagīra mehīa, nake lthe wanyu ūrīa ūrī igūrū ndarīmūrēkagīra mehīa manyu.)

Kīūra Gikonī Ūhoti wa Jesu

²⁷ Magikinya o rīngī Jerusalemu, na rīrīa Jesu aaceeraga kūu nja cia hekarū, athīnjīrī-Ngai aria anene, na arutani a watho, o na athuuri magīka kūrī we. ²⁸ Makīmūrīa atīrī, “Wīka maūdū maya na ūhoti ūrīkū? Na nūu wakūheire ūhoti wa gwīka maūdū maya?”

²⁹ Nake Jesu akīmacookeria atīrī, “Nīngūmwūrīa kīūra kīmwe. Mwanjookeria, na nī nīngūmwīra njīkaga maūdū maya na ūhoti ūrīkū. ³⁰ Ūbatithio wa Johana-rī, woimire igūrū kana kūrī andū? Njookeriai!”

³¹ Makīaranīria o ene ūhorō ūcio, makīrāna atīrī, “Tūngiuga atī, ‘Woimire igūrū’, egūtūūra atīrī, ‘Mwakīregire kūmwītīkia nīkī?’ ³² No tūngiuga atīrī, ‘Woimire kūrī andū’ ...” (Nīmetīgagīra andū, tondū andū othe mooī kūna atī Johana aarī mūnabii.)

³³ Nī ūndū ūcio magīcookeria Jesu atīrī, “Ithuī tūtīūi.”

Nake Jesu akīmeera atīrī, “O na nī ndikūmwīra njīkaga maūdū maya na ūhoti ūrīkū.”

[†] 11:15 Nī mwena wa hekarū kūrīa andū-a-Ndūrīrī metikīrītio kūhoera Ngai. [‡] 11:16 Andū maatūite nja ya hekarū ta njira ya kūhītūkīria indo cia kwendia. [§] 11:17 Andū a Ndūrīrī aria meetīgīrīte Ngai nīmerīrwo nī Ngai atī nīmūkahooagīra thīni wa hekarū yake (Isa 56:7). Handū hau niho Ayahudi maatūite ndūyū.

12

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

¹ Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩhaandire mũgũnda wake mĩthabibũ. Agĩaka rūgĩrĩ rūgĩthiũrũkĩria mũgũnda ũcio, na akĩenja irima rĩa kũhĩhĩra thabibũ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthĩĩ rūgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio igĩre maciaro mamwe ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ. ³ Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra, na makĩmũingata itarĩ na kĩndũ. ⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ingĩ; nao magĩtiĩhia ndungata iyo mũtwe na makĩmũika maũndũ ma thoni. ⁵ Na o rĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ, nayo makĩmũiraga. Nĩatũmire ndungata ingĩ nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria ingĩ magĩciũraga.

⁶ “Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ watigaire wa gũtũma, tĩa o mũriũ wake ũria eendete mũno. Akĩmũtũma thuutha wa acio angĩ othe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmegũtĩia mũrũ wakwa.’

⁷ “No akombori acio makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ūkai, rekei tũmũĩrage, nĩguo igai rĩake rĩgaatuĩka riitũ.’ ⁸ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũũraga, makĩmũikia nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.

⁹ “Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ũcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ũcio. ¹⁰ Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandiko maya:

“‘Ihiga rĩria aaki maaregire,

nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,

naguo nĩ wa magegania tũkĩwona?”

¹² Magĩcaria ũria mangĩmũnyiita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoro wao na ngerekano iyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩi.

Kũriha Igooti kũrĩ Kaisari

¹³ Thuutha ũcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ nĩguo mamũtege na mĩario yake. ¹⁴ Magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũrĩ mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũria mahaana; no ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩrĩre kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca?” ¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?”

No tondũ Jesũ nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone.” ¹⁶ Makĩmũrehera dinari iyo, nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ino na rĩitwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩria kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩria kĩrĩ gĩake.”

Nao makĩgegio nĩwe.

Ūhiki Hĩndĩ ya Kũriũka

¹⁸ Nĩngĩ Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka magĩũka kũrĩ Jesũ na makĩmũũria atĩrĩ, ¹⁹ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩre atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo, aciarire mũrũ wa nyina ciana. ²⁰ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na ndatige ciana. ²¹ Nake wa keerĩ akĩhikia mũtumia ũcio wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na wa gatātũ nake agĩka o ũguo. ²² Ūhoro wa ma nĩ atĩ, gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mũtumia ũcio o nake agĩkua. ²³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmũhĩtĩie tondũ mũtiũ Maandiko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rĩria akuũ makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatuĩka ta arĩa arĩa marĩ kũu igũrũ. ²⁶ Naguo ha ũhoro wa akuũ kũriũka-rĩ, kaĩ mũtathomete ibuku-inĩ rĩa

* 12:14 Andũ nĩmaarutaga mbeeca cia igooti kũrĩ bũrũri ũria wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoro ũcio, na angĩ nĩmaregaga kũrĩrũta.

Musa, ūhoro ūkonii kīhinga kīrīa kīahīaga, na ūrīa Ngai aamwīrire atīrī, ‘Nīi nī nīi Ngai wa Iburahīmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We ti Ngai wa arīa akuū, no nī wa arīa marī muoyo. Inyuū mūhītītie mūno.”

Rīathani rīrīa Inene

²⁸ Na rīrī, mūrutani ūmwe wa watho nīokire akīgua makīaria. Aamenya atī Jesū nīamacookeirie icookio riega-rī, akīmūūria atīrī, “Harī maathani marīa mangī mothe-rī, nī rīrīkū rīa bata mūno?”

²⁹ Jesū agīcookia atīrī, “Rīathani rīrīa rīa bata mūno nī rīrī: ‘Thikīrīria, inyuū Isiraeli, Mwathani Ngai witū, Mwathani nī ūmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothē, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothē.’ ³¹ Nario rīa keerī nī rīrī: ‘Endaga mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene.’ Gūtīrī rīathani rīngī inene kūrī macio.”

³² Nake mūdū ūcio agīcookia atīrī, “Mūrutani, ti-itherū nīwoiga wega atī Ngai nī ūmwe na gūtīrī ūngī tīga we! ³³ Ningī ūmwende na ngoro yaku yothe, o na ūmenyo waku wothē, o na hinya waku wothē; o nakuo kwenda mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīendete wee mwene, ūcio nī ūndū ūrī bata gūkīra maruta mothe ma njino na magongona.”

³⁴ Rīrīa Jesū oonire nīacookia wega, akīmūūria atīrī, “Wee-rī, ndūrī haraaya na ūthamaki wa Ngai.” Na kuuma hīndī iyo gūtīrī mūdū wacookire kūmīrīria kūmūūria ciūria ingī.

Kristū nī Mūrū Wa ū?

³⁵ Na rīrī, Jesū akīrutana nja-inī cia hekarū akīmooria atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Kristū nī mūrū wa Daudī? ³⁶ Daudī we mwene, akīaria arī na Roho Mūtheru, oigire atīrī:

“‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atīrī:

“ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo

nginya ngaiga thū ciaku

rungu rwa makinya maku.”’

³⁷ Daudī we mwene aramwīta ‘Mwathani.’ Angīgītūika mūrūwe atīa?”

Na nī haarī na gīkundi kīnene kīa andū kīamūthikagīrīria gīkenete.

³⁸ Ningī Jesū akīrutana, akiuga atīrī, “Mwīmenyagīrīrei arutani a watho. Mendete gūthīi mehubīte nguo iria ndaaya[†] na kūgeithagio nī andū othe rīrīa mekūgera ndūnyū-inī, ³⁹ na makenda gūikaragīra itī iria cia bata thunagogi-inī, na gūikara handū ha andū arīa atīku maruga-inī. ⁴⁰ Na no-o matoonyagīrīria nyūmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nīguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andū ta acio nī makaaherithio mūno makīria.”

Iruta rīa Mūtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesū agīkara thī ang’etheire harīa heekagīrwo maruta,[‡] akīrōrera ūrīa gīkundi kīu kīahothaga. Andū aingī itonga makīhotha mbeeca nyingī. ⁴² No mūtumia ūmwe wa ndigwa warī mūthīni agīūka akīhotha tūthendi twīrī tūnini mūno twa gīcango tūrīa twarī mūigana wa mbeeca imwe.[§]

⁴³ Jesū agītā arutwo ake harī we, akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtumia ūyū wa ndigwa mūthīni nīekīra mbeeca nyingī kīgīna-inī gūkīra andū arīa angī othe. ⁴⁴ Acio angī othe maheana kūringana na ūingī wa ūtonga wao, no mūtumia ūyū aheana kīrīa gīothe oima nakīo, o na arī mūthīni-rī, aheana mūthithū wake wothē.”

13

Imenyithia cia Hīndī ya Mūthia

[†] 12:38 Arutani a watho mekagīra kanjū ndaihu mūno hakuhi kūhutia thī.

riaigawo kūrīa andū-a-nja maahooyagīra; arūme matiagiragio gūtoonya kuo.

kaarī kanini mūno thīnī wa Palestina hīndī iyo. Mūtumia ūyū wa ndigwa aarehire tūthendi twīrī, na no tuo aarī natuo.

[‡] 12:41 Ithandūkū rīa mūhothi

[§] 12:42 Gaka nīko gathendi karīa

¹ Na rirĩa Jesũ oimaga hekarũ-inĩ, ũmwe wa arutwo ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, ta rora! Mahiga maya kaĩ nĩ manene-ĩ* Kaĩ nyũmba ici nĩ thaka-ĩ!”

² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũrona nyũmba ici nene ũũ? Gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³ Rirĩa Jesũ aikarĩthe thĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ ang’etheire hekarũ-rĩ, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makĩmũũria marĩ keheri-inĩ atĩrĩ, ⁴ “Ta twire, maũndũ macio mageekĩka rĩ? Na kĩmenyithia atĩ maũndũ macio marĩ hakuhi gwikĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mĩtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ.

⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩtwa riakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakaheenĩ andũ aingĩ. ⁷ Rirĩa mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mĩtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithĩrĩro ti rĩkinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩria rũria rĩngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũria ũngĩ. Nĩgũkaagia na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wanja akĩrũmwo.

⁹ “No inyũ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ cĩama cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩinĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathani na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mĩtuĩke aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo ũhoro-ũria-Mwega no nginya wambe ũhunjo kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rirĩa rĩothe mũkaanyĩtwo mĩtwarwo mũgaciĩrithio, mĩtikanetange mũgĩĩciĩria ũria mũkoiga. Inyũ mũkoiga o ũria mũkaahotithio hĩndĩ iyo, nĩgũkorwo ti inyũ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na cĩana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũria ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rirĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũria ũrathoma nĩamenye ũhoro ũcio), hĩndĩ iyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũria wotho ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakana-harũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũria ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ iyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩl ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro itarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩrĩa Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. ²⁰ Tiga Mwathani anyihanyĩhirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²¹ Hĩndĩ iyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haarĩal!’ mĩtikanetikie ũhoro ũcio. ²² Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morĩrĩ na maringe cĩama ngũgo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

²⁴ “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mĩnyamaro, “rĩua nĩrĩkagĩa nduma, naguo mweri ndũkaara;

²⁵ njata nacio nĩkaagũ kuuma igũrũ, namo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio.’

²⁶ “Hĩndĩ iyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. ²⁷ Nake nĩagatũma arĩa ake macookanĩrĩrie andũ ake arĩa aamũre kuuma mĩena ĩna rĩrĩa yumaga rĩhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

²⁸ “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rirĩa honge ciaguo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩua rĩrĩ hakuhi. ²⁹ ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magũĩkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhi, rĩrĩ o mũromoinĩ. ³⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. ³¹ Igũrũ na thĩ nĩgĩathira, no ciugo ciakwa itigathira.

* 13:1 Maandiko ma tene moigaga mahiga ma hekarũ iyo maarĩ manene mũno; mamwe maarĩ na ũraiha wa buti mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja (37), warĩ wa buti ikũmi na inyanya (18), na buti ikũmi na igĩrĩ (12) kũraiha na igũrũ.

Gütirī Mündū ūūi Mūthenya na Ithaa

³² “Gütirī mündū o na ūrīkū ūūi ūhoru wa mūthenya ūcio kana ithaa rīu, o na araika a igūrū matiūi, o na Mūriū ndooi, tige Ithe wiki! ³³ Ikaragai mwīguite! Ikaragai mwīhūgite! Mūtiūi rīria ihinda rīu rīgaakinya. ³⁴ Gūkahaana ta mündū ūgūthiī rūgendo ūria atigaga egaīra ndungata ciake irorage mūciī, o ndungata akamīhe wīra wayo, na agatiga atha mūikaria wa mūrango o nake aikarage ehūūgite.

³⁵ “Nī ūndū ūcio, ikaragai mwīguite tondū mūtiūi rīria mwene mūciī agacooka, kana agooka hwaī-inī, kana ūtukū gatagati, kana ngūkū ikīgamba, o na kana gūgithererūka. ³⁶ O rīria angīuka-rī, mūtikanareke amūkore mwīrigitwo. ³⁷ Ūguo ngūmwīra, noguo ngwīra andū othe, atīrī, ‘Ikaragai mwīguite’.”

14

Jesū Gūtīrīrio Maguta arī Bethania

¹ Na rīrī, gwatigaire o mīthenya īrī nīguo kūgīe na Gīathī kīa Bathaka na kīa Mīgate itārī Mūkīre Ndawa ya Kūimbīa,* nao athīnjīri-Ngai arīa anene na arutani a watho nīmacaragia ūria mangīnyiitithia Jesū na njīra ya wara nīguo mamūūrage. ² Makiuga atīrī, “No tūtīngīmūnyiita hīndī ya Gīathī, tondū andū mahota kūruta haaro.”

³ Na rīria arī itūūra-inī rīa Bethania kwa mündū wetagwo Simoni ūria warī na mangū, aikarīte metha-inī akīria irio-rī, nīhookire mündū-wa-nja arī na cuba ya maguta ma goru mūno na manungī wega. Akīūruga cuba iyo na akīmūtīrīria maguta macio mūtwe.

⁴ Andū amwe arīa maarī kuo makīigua ūūru, makīūrānia atīrī, “Maguta maya maitangwo ūguo niki? ⁵ Maguta macio nīmangiendio mbeeca ikīrīte mūcara wa mündū wa mwaka mūgima nacio mbeeca icio iheo athīni.” Magīkūūma mündū-wa-nja ūcio marī na ūūru.

⁶ Nowe Jesū akīmeera atīrī, “Tiganai nake, mūramūtanga niki? Nīanjīka ūndū mwega mūno. ⁷ Athīni marīkoragwo na inyuī hīndī ciothe na no mūmateithie hīndī irīa yothe mūngīenda. No nī mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe. ⁸ Anjīka o ūria angīahota. Aitīrīria mwīrī wakwa maguta o mbere nī ūndū wa kūhaarīria gūthikwo gwakwa. ⁹ Ngūmwīra atīrī na ma, kūria guothe ūhoru-ūyū-Mwega ūkaahunjagio thīni wa thī, ūguo eka nīukeeragwo andū nīgeetha arīrikanagwo.”

¹⁰ Hīndī iyo Judasi Mūsikariota, ūmwe wa arīa ikūmi na eerī, agīthīi kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene agakunyanīre Jesū kūrī o. ¹¹ Nao magīkena mūno maigua ūguo na makīmūwīra nīmekūmūhe mbeeca. Nī ūndū Judasi agīcaria mweke wa kūmūneana kūrī o.

Jesū Kūrīanīra Gīathī kīa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mūthenya wa mbere wa Gīathī kīa Mīgate itārī Mūkīre Ndawa ya Kūimbīa, o ūria wathīnjagwo gatūrūme ka Bathaka-rī, arutwo a Jesū makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūthīi kū tūkahaarīrie nīguo ūkarīire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nī ūndū ūcio agītūma arutwo ake eerī akīmeera atīrī, “Thīi mūtoonye itūūra, na nī mūgūcemanīa na mündū ūkuūite ndīgithū ya maaī. Mūrūmīrīrei. ¹⁴ Kūrīa egūtōonya mwīre mwene nyūmba iyo atīrī, ‘Mūrutani arooria atīrī, nyūmba yakwa ya ageni īrī ha, harīa ingīrīra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nīekūmuonia nyūmba nene ya igūrū ikīrītīwo indo na īgathondekwo wega. Haarīriai irio cia Bathaka iitū kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makīumagara, magītōonya itūūra, magīkora maūndū mahaana o ta ūria Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio makīhaarīria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaī-inī, Jesū agīkinya kuo marī na arutwo arīa ikūmi na eerī. ¹⁸ Maikarīte metha-inī makīria akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ūmwe wanyu nīekūngunyanīra, ūmwe wa arīa mararīanīra na nīi.”

¹⁹ Makīniitwo nī kieha mūno, na o ūmwe akamūūria atīrī, “Ti-itherū hihi nī nī?”

²⁰ Jesū akīmacookeria akīmeera atīrī, “Nī ūmwe wanyu inyuī ikūmi na eerī, ūria ūgūtobokanīria mūgate mbakūrī-inī hamwe na nīi. ²¹ Mūrū wa Mündū egūthīi o ta ūria ūhoru wake wandīkitwo. No mündū ūria ūgaakunyanīra Mūrū wa Mündū kaī arī na haaro-ī! Nī kaba mündū ūcio atangīaciariwo.”

* 14:1 Gīathī kīa Bathaka kīarīrikanagia Ayahudi ūria mūraika wa Ngai aahītūkīre mīciī yao agīthīi kūruga marīgithathi ma andū a Misiri.

²² Ningĩ o makĩrĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akihe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

²³ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho akĩmanengera, nao othe magikĩnyũra.

²⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ino nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, irĩa iitĩtwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũria ngaamĩnyua irĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ.

Jesũ Kwaria ũria Petero Arĩmũkaana

²⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngaringa mũrĩithi, nacio ng’ondũ ihurunjũke.’

²⁸ No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

²⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, nĩ ndingĩgũtirika.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ itanakũga keeri, nĩũrĩngaana maita matatũ.”

³¹ No Petero akĩaria ahinyĩrĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

³² Nao magikinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ikarai haha thĩ ngahooe.” ³³ Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ iyo akĩnyĩtwo nĩ kieha kĩnene na agĩthĩnĩka mũno. ³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩiraigua kieha mũno o ta ingĩkua, ikarai haha na mwĩhũge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njhehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũria ngwenda nĩ, no nĩ ũria wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kai ũkomete? Ndũngihota gũikara ithaa rĩmwe wĩguite? ³⁸ Mwĩhũgagei na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩo, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũria mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyiai hau! Ithaa nĩrĩakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² Ŭkĩrai, tũthĩ! Ŭria ũkũngunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyĩtwo

⁴³ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia akameera atĩrĩ, “Ŭria ndĩmumunya nĩwe; mũmũnyĩte na mũmũtware arangĩrwo.” ⁴⁵ Judasi o rĩmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii!” na akĩmũmumunya. ⁴⁶ Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ makĩmũnyĩta. ⁴⁷ Na ũmwe wa arĩa maarũngĩ hakuhi agicomora rĩhũ rwake rwa njora agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kai ndĩ mũtongoria wa akararia a watho atĩ nĩkio muoka kũnyĩta mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? ⁴⁹ Ndĩratũũraga na inyũ hekarũ-inĩ ngĩrutanaga mũthenya o mũthenya na mũtingĩnyĩta. No rĩrĩ, Maandĩko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hĩndĩ iyo arutwo ake othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

⁵¹ Na mwanake ũmwe ũteehumbĩte kĩndũ tiga taama wa gatani akĩrũmĩrĩra Jesũ. Na rĩrĩa maamũnyĩtire, ⁵² agĩtiga taama wake nao, akĩũra e njaga.

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Kĩama

⁵³ Nao andũ acio magĩtwara Jesũ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe, na athuuri na arutani a watho makĩgomana hamwe. ⁵⁴ Petero

akimūrūmīrīra arī haraaya o nginya agīkinya nja ya mūciī wa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. Agīkarania na thigari kūu agiōta mwaki.

⁵⁵ Na rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene, o na Kīama kūu gīothe,[†] magīcaria ūira wa kūūragithia Jesū, no mationire. ⁵⁶ Na andū aingī nīmarutire ūira wa maheeni, no ūira wao ūkiaga kūguana.

⁵⁷ Gūgīcooka gūkīrūgama andū amwe, nao makīruta ūira wa maheeni makiuga atīrī, ⁵⁸ “Nītwaguire akiuga atīrī, ‘Nīngatharia hekarū īno yakītwo nī andū, na njake īngī itakītwo nī mūdū na ihinda rīa mīthenya itatū.’” ⁵⁹ No o na moiga ūguo, ūira wao ūkiaga kūguana.

⁶⁰ Hīndī īyo mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīrūgama gatagatī kao, akīūria Jesū atīrī, “Kaī wee ūtarī na undū ūngīcooka? Nī ūhoro ūrikū ūyū ūrathitangwo nago?” ⁶¹ No Jesū agīkīra ki, na ndacookie undū.

O rīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ūrīa Mūrathime?”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Īī nī nīi. Na nīmūkona Mūrū wa Mūdū aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūrīa-ūrī-Hinya, na agīūka arī igūrū rīa matu.”

⁶³ Mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake. Akīūria atīrī, “Tūgūkī-batario nī aira angī a kī? ⁶⁴ Nīmweigūira akīruma Ngai. Mūgwīciiria atīa?”

Nao othe makīmūtūira atī aagīrūrwo nī kūūragwo. ⁶⁵ Hīndī īyo amwe makīambīrīria kūmūtūira mata, na makīmūhumbīra ūthiū, makīmūringa na ngundi makīmwīraga atīrī, “Ta kīrathe ūhoro.” Nacio thigari ikīmuoya, ikīmūhūira.

Petero Gūkaana Jesū

⁶⁶ Na hīndī īyo Petero aikarīte o hau nja-rī, ūmwe wa ndungata cia airītu cia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīgerera ho. ⁶⁷ Rīrīa oonire Petero agīōta mwaki, akīmūrora wega.

“Akīmwīra atīrī, ‘O nawe uuma hamwe na Jesū ūcio wa Nazarethi’.”

⁶⁸ Nowe Petero agīkaana ūhoro ūcio, akīmwīra atīrī, “Ndiūī ūhoro ūcio, o na ndiramenya nī atīa ūroiga,” na akiumagara agīthiī itoonyero-inī.

⁶⁹ Na rīrīa ndungata īyo ya mūrītu yamuonire ho, o rīngī ikīira arīa maarūngī ho atīrī, “Mūdū ūyū nī ūmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agīkaana ūhoro ūcio rīngī.

Thuutha wa kahinda kanini, arīa maarūgamīte hakuhi makīira Petero atīrī, “Ti-itherū ūrī ūmwe wao, nī undū wī Mūgalili.”[‡]

⁷¹ Nake akīambīrīria kwīhīta akiugaga atīrī, “Nīi ndiūī mūdū ūyū mūraaria ūhoro wake.”

⁷² O hīndī īyo ngūkū īgīkūga hīndī ya keerī. Nake Petero akīrīrikana ūhoro ūrīa Jesū aamwīrīte atīrī, “Ngūkū itanakūga keerī nīūrīngaana maita matatū.” Nake akīambīrīria kūrīra.

15

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Pilato

¹ Na rīrī, rūciinī tene, athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kīama gīothe magītua ūrīa megwika. Makīōha Jesū, makīmūtware, makīmūneana kūrī Pilato.

² Nake Pilato akīmūūria atīrī, “Wee nīwe Mūthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Īī, ūguo woiga nīguo.”

³ Nao athīnjīri-Ngai arīa anene makīmūthitangīra maūdū maingī. ⁴ Nī undū ūcio Pilato akīmūūria o rīngī atīrī, “Kaī wee ūtarī na undū ūgūcooka? Ta rora maūdū marīa mothe maragūthitangīra.”

⁵ No Jesū ndaigana gūcooka undū, nake Pilato akīgega.

⁶ Na rīrī, kwarī mūtugo hīndī ya Iruga rīu rīa Bathaka, Pilato nīamohoragīra mwohwo ūmwe, o ūrīa andū mangētirie. ⁷ Na nī kwarī mūdū ūmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arīa maambīrīrie ngūi ya gūkīrīra thirikari na makooraaga andū thīinī

[†] 14:55 Kīama gīa Sanihedirini gīakoragwo na athīnjīri-Ngai arīa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

[‡] 14:70 Mwarīrie wa andū a kuuma Galilī warī na ngūūranī na wa andū a kuuma Judea.

wa mbūkíríra iyo. ⁸ Nakío kíríndi kínene gígíthii harí Pilato, gíkímúuria eeke o úria aamenyerete gwika.

⁹ Pilato akímooria atírí, “Ní múkwenenda ndímuohorere múthamaki wa Ayahudi?”
¹⁰ Nígúkorwo níamenyaga atí athínjiri-Ngai aría anene maaneanite Jesú kúri we ní undú wa úru. ¹¹ No rírí, athínjiri-Ngai aría anene makíríngíríria kíríndi kiu kíire Pilato ohore Baraba handú ha Jesú.

¹² Pilato akímooria atírí, “Múgúkíenda njíke atía na mündú úyú mwítaga múthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makíaníríra, makiuga atírí, “Mwambe mütí igürü!”

¹⁴ Nake Pilato akímooria atírí, “Níkí? Ní ngero íríkú agerete?”

No-o magíkíríríria kwaníríra, makiugaga atírí, “Mwambe mütí igürü!”

¹⁵ Na tondú níendaga gúkenia kíríndi kiu, Pilato akímohorera Baraba. Akíhúurithia Jesú iboko, agícóoka akímúneana akambwo mütí igürü.

Thigari Kúnyúrúria Jesú

¹⁶ Nacio thigari igítwara Jesú gúkaro-iní kía barúthi (na níkío gíetagwo Puratoria); igícóokaníríria mbütú yothe ya thigari. ¹⁷ Ikímúhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igícóoka igítuma thúmbí ya mīgua, ikímwíkíra mütwe. ¹⁸ Ikíambíríria kúmúnyúrúria, ikímwíraga atírí, “Úkírí múhoro, wee múthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikímúhúura na rúthanju mütwe maita maingí ikímútuagíra mata. Ikígúithia thí mbere yake, ikímúturagíríria ndu ta ikímúhooya. ²⁰ Na ciaríkia kúmúnyúrúria-rí, ikímúruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikímúhumba nguo ciake mwene. Igícóoka ikímuumagaria ikamwambe mütí igürü.

Jesú Kwambwo Mútharaba-iní

²¹ Na marí njíra thigari ikínyiita mündú wahítúkaga akiuma mīgúnda-iní, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandero na Rufusi, na ikímúkuuithia mútharaba wa Jesú na hinya. ²² Igígikinya Jesú handú haría heetagwo Gologotha (úguo ní kuuga Handú hahaana ta Ihíndi ría Mütwe). ²³ Ningí igícóoka ikímúhe ndibei ítukanítio na manemane, nake Jesú akírega kúmínyua. ²⁴ Igíkímwamba mütí igürü. Ikígayana nguo ciake, na undú wa gúciukíkíra mítí níguo imenye o íría mündú egúkuua.

²⁵ Kwari thaa ithatú cia rúciiní ríríria ciambwambire mütí igürü. ²⁶ Undú úria aathitangúirwo wandíkítwo atírí, “Úyú níwe MÚTHAMAKI WA AYAHUDI.” ²⁷ Ningí ikíamba atunyani eerí hamwe nake, úmwe mwena wake wa úrio, nake úcio úngí mwena wake wa úmotho. ²⁸ (Namo Maandíko makíhingio maría moigaga atírí, “Aataranírírio na andú aría aagarari watho.”) ²⁹ Andú aría maahítúkagíra hau nímamúrumaga makíinagia mütwe yao, makoiga atírí, “Hí! Wee úngírarharírie hekarú na úmíake na míthenya ítátú-rí, ³⁰ harúrúka uume mútharaba-iní úcio, wíhonokie!”

³¹ O undú úmwe athínjiri-Ngai aría anene, na arutani a watho nímamúnyúrúragia, makerana atírí, “Níarahonokagia aría angí, no ndangíhota kwíhonokia we mwene. ³² Kristú úyú, Múthamaki wa Isiraeli-rí, ta níakíharúrúke ríu oime mútharaba-iní, níguo tuone twítíkíe.” O nao aría maambanírírio hamwe nake, makímúruma.

Gíkuú kía Jesú

³³ Na rírí, thaa thita cia múthenya ciakinya, búrúri wothé úkígíia nduma nginya thaa kenda. ³⁴ Na thaa kenda Jesú akígúthúka na mógambo múnene, akiuga atírí, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nago úguo ní kuuga atírí, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganíríria níki?”

³⁵ Ríríria andú amwe a aría marúngíi hau maiguire úguo, makiuga atírí, “Ta thikíríríiai agíta Elija.”

³⁶ Mündú úmwe agíteng’era, agítobokia thibúnji thiki-iní akímíthecerera kamúrangi-iní akihe Jesú anyue. Akiuga atírí, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija níegúúka kúmúcuurúria mútharaba-iní.”

³⁷ Nake Jesú agíkaya aaníríire, agítuíkana.

³⁸ Nakio gītambaya kĩa hekarū gīgātūkana icunjĩ igĩrĩ kuuma igĩrũ nginya thĩ.* ³⁹ Na rĩrĩa mūnene-wa-thigari-igana, ūrĩa warūngĩ hau mang’ethaniire, aigũire ūrĩa akaya na akĩona ūrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mūdũ ūyũ oima Mūrũ wa Ngai!” ⁴⁰ Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. Ūmwe wao aarĩ Mariamu Mūmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ūrĩa warĩ Mūnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹ Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamūrūmagĩrĩra na makamūtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookite nake Jerusalemu.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴² Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ūrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³ Jusufu wa Arimathea, mūdũ warĩ igweta mūno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩeetagĩrĩra ūthamaki wa Ngai, agĩthĩ kūrĩ Pilato na ūcamba, akihooya etikĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.† ⁴⁴ Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarikĩtie gũkua. Agĩta mũthigari ūrĩa mūnene-wa-thigari-igana, akimūũria kana Jesũ nĩarikĩtie gũkua. ⁴⁵ Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mūnene ūcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtikĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ūcio. ⁴⁶ Nĩ ūndũ ūcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ūcio. Akĩũkũnja na taama ūcio wa gatani, agĩthĩ akĩũga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcooka akĩgaragaria ihiga rikĩhinga mūromo wa mbĩrĩra iyo. ⁴⁷ Nake Mariamu Mūmagidali na Mariamu ūrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

16

Kũriũka kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mūmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathĩĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia, rūciinĩ tene thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthĩ mbĩrĩra-inĩ, ³ nĩmorania atĩrĩ, “Nũũ ūgūtũgaragarĩria ihiga rĩehere mūromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴ No rĩrĩa maatiirire maitho, makĩona ihiga rĩu nĩriagaragaritio rikehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mūno. ⁵ Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thĩnĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ūrĩo, nao makĩmaka.

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ūrĩa wa Nazarethi, ūrĩa ūrambirwo mūtĩ igĩrũ. Nĩariũkite! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷ No thĩĩ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Nĩekũmũtongoria gũthĩĩ Galili. Kũu nĩkua mũkaamuona, o ta ūrĩa aamwĩre’.”

⁸ Atumia acio makĩuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete. Matĩrĩ mūdũ meerire ūndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandĩko mamwe ma tene matĩrĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹ Mũthenya wa mbere wa kiumia rūciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mūmagidali ūrĩa aarutĩte ndaimono mũgwanja. ¹⁰ Nake Mariamu agĩthĩĩ akĩĩra arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩĩra. ¹¹ Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkite, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtikia.

¹² Thuutha ūcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ūndũ ūngĩ, rĩrĩa maathĩiiga mĩgũnda-inĩ. ¹³ Andũ acio makĩhũndũka, magĩthĩĩ makĩĩra arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetikia.

¹⁴ Thuutha ūcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ūmwe makĩrĩa irio; akĩmatetia nĩ ūndũ wa kwaga gwĩtikia na nĩ ūndũ wa ūmũ wa ngoro ciao, nĩ ūndũ wa kũrega gwĩtikia arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake.

¹⁵ Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe Ūhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Na mūdũ o wothĩ ūgetikia na abatithio nĩakahonoka, no ūrĩa wothĩ ūtagetikia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷ Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩnĩ wa rĩitwa riakwa; na nĩmakaaria na thĩomi njerũ; ¹⁸ na nĩmakanyĩta nyoka na moko

* 15:38 Gītambaya kĩa hekarū kiagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mūno. Gwatũkana gwakũ kuonanĩre atĩ Kristũ nĩatonyire kwa Ngai nĩ ūndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthĩiiga mbere ya Ngai.

† 15:43 Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mūtĩ-igĩrũ maũthĩke mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩa andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹ Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩkara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰ Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunja ũhoro kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciama iria ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

LUKA

Uhoro wa Gütongoria

¹ Andũ aingĩ nimarikĩtie kwandika ũhoro wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ũrĩa twaheirwo ũhoro wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ũhoro ũcio. ³ Nĩ ũndũ ũcio, tondũ nĩ mwene nĩndũirĩtie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mūtatarata mwega wa maũndũ macio, wee mūnene mūgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ũmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kūmenyithanio

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Herode aarĩ mūthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mūthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mūtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rūciarwo rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maithe-inĩ ma Ngai, na nĩmathikagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ũcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akūrũ muno.

⁸ Na rĩrĩ, mūthenya ũmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mūthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gūtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mūtugo wa ũthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ũbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ũbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganite nĩ ũndũ wa kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mūraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ũrĩro wa kīgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ũbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akiyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mūraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tĩa gwĩtigĩra; mahooya maku nĩmaiguĩtwo. Mūtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩĩ, nawe nĩukamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ũcanjamũke, nĩ ũndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mūnene maithe-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndĩbei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩro, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathiĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremĩ amagarũre magĩe na ũũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mūraika ũcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ũhoro ũcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuuri mũkũrũ o na mūtumia wakwa arĩ na mĩaka mĩingĩ.”

¹⁹ Mūraika ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ũrĩa ũrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ũhoro ũyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkĩra ũremwo nĩ kwaria nginya mūthenya ũrĩa ũndũ ũcio ũkaahinga, tondũ ndũnetikia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ ĩyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare muno ũguo thĩnĩ wa hekarũ.* ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kioneki arĩ thĩnĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenagĩria na guoko, agĩkara o ũguo atekũhota kwaria.

²³ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩa gūtungata† rĩathirire-rĩ, akĩnũka gwake mũcĩ. ²⁴ Thuutha ũcio Elizabethi mūtumia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri ĩtano agĩkara ehithite. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ũnjĩkĩre ũũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kūmenyithanio

²⁶ Naguo mwerĩ wa itandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mūraika Gaburieli athĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu

* 1:21 Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26. † 1:23 Mūthĩnjĩri-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kiumia kĩmwe harĩ mĩeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ũmwe.

gathirange woritio nĩ mündũ wetagwo Jusufu, wa rüciaro rwa Daudi. Mũirĩtu ũcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ũcio akĩmũmĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ũrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nake Mariamu agĩthĩnika mũno nĩ ũndũ ũcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ ũhoru wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mariamu tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinyĩrwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahĩĩ, nawe nĩũkamũtua Jesũ. ³² Nake nĩagatuĩka mũnene na ageetagwo Mũrũ-wa-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, ³³ nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?”

³⁵ Nake mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku nague hinya wa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciara nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ũria wa mbarĩ cianyu, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri itandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ ũndũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nake Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwathani. Ndĩrogĩkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ iyo mũraika akĩmũtiga agĩthĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

³⁹ Matukũ-inĩ o ro macio, Mariamu akĩthaarĩria, agĩthĩ ahiũhĩte nginya itũũra rĩari bũrũri ũria ũrĩ irĩma wa Judea, ⁴⁰ agĩtoonya mũciĩ gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rĩrĩa Elizabethi aigũire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩyĩrwo nĩ Roho Mũtheru. ⁴² Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! ⁴³ No nĩ kĩa gĩtũmĩte njikwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwathani wakwa no ooke kũnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. ⁴⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũcio wĩtikĩtie atĩ maũndũ marĩa Mwathani amwĩrĩte nĩmakahingio!”

Rwĩmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nake Mariamu akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa nĩragooa Mwathani,

⁴⁷ nague roho wakwa nĩurakenera Ngai Mũhonokia wakwa,

⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte

kwĩnyĩhia kwa ndungata yake.

Kuuma rĩu njiarwa ciothe irĩnjĩtaga mũrathime,

⁴⁹ nĩgũkorwo ũcio ũrĩ Hinya nĩanjĩkĩire maũndũ manene,

nario rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.

⁵⁰ Tha ciake nĩikinyagĩra arĩa mamwĩtigagĩra,

kuuma njiarwa nginya njiarwa.

⁵¹ Nĩekĩte maũndũ ma hinya na guoko gwake;

na arĩa etĩĩ aharaganagia meciiria ma ngoro ciao.

⁵² Nĩaharũrũkĩtie aathani kuuma itĩ-inĩ ciao cia ũnene,

no agatũũgĩria arĩa menyĩihagia.

⁵³ Nĩahũũntĩte arĩa ahũtu na maũndũ mega,

no arĩa itonga akamaingata matarĩ na kĩndũ.

⁵⁴ Nĩateithĩtie Isiraeli ndungata yake,

akaririkana ũhoru wake wa kũiguanĩra tha,

⁵⁵ o ta ũrĩa eerire maithe maitũ,

atĩ nĩakaiguĩra Iburahĩmu hamwe na njiaro ciake tha, nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agĩkara na Elizabethi ta mĩeri itatũ, agĩcooka akĩinũka kwao.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania

⁵⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa Elizabethi rĩakinya rĩa gũciara, agĩciara kahĩĩ. ⁵⁸ Andũ a itũũra rĩake na a mbarĩ ciao makiigua atĩ Mwathani nĩakĩrĩrĩrie kũmũguĩra tha, nao magĩkena hamwe nake.

⁵⁹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, magĩũka nĩguo maruithie kaana kau, nao meendaga gũgatawa Zakaria o ta ũria ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akĩaria, akiuga atĩrĩ, “Aca! Gegwitwo Johana.”

⁶¹ Nao andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ wa mbarĩ cianyu wĩtagwo rĩitwa rĩu!”

⁶² Nao makĩũria ithe ũria angĩenda gatuuo na ũndũ wa kũmũheneria na moko. ⁶³ Akĩmeetia kahengere ga kwandĩkwo, nake akĩandika atĩrĩ, “Rĩitwa rĩako nĩ Johana.” Naguo ũndũ ũcio ũkĩgegĩa andũ othe. ⁶⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhingũka kanua, naruo rũrĩmĩ rwake rũkĩregera, akĩambĩrĩria kwaria, akĩgooca Ngai. ⁶⁵ Nao andũ othe a itũũra makĩĩyũrwo nĩ guoya, makaaragia ũhoru wa maũndũ macio mothe, namo makĩhunja bũrũri-inĩ ũcio wothe wa irĩma wa Judea. ⁶⁶ Nao arĩa othe maiguire ũhoru ũcio makĩgegĩa nĩguo makĩũria atĩrĩ, “Kai kaana gaka gagaatũika ũ? Nĩgũkorwo guoko kwa Mwathani kwari hamwe nako.”

Rwĩmbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akĩĩyũrwo nĩ Roho Mũtheru, akĩratha ũhoru, akiuga atĩrĩ,

⁶⁸ “Mwathani Ngai wa Isiraeli arogoocwo,
tondũ nĩokĩte na agakũũra andũ ake.

⁶⁹ Nĩatwambararĩirie rũhĩa rwa ũhonokio
thĩinĩ wa nyũmba ya Daudi, ndungata yake

⁷⁰ (o ta ũria aarĩtie matukũ ma tene na tũnua twa anabii ake atheru),

⁷¹ rwa gũtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
na kuuma kũrĩ guoko kwa arĩa othe matũmenaga,

⁷² nĩguo aigũire maithe maitũ tha,
na aririkane kĩrikanĩro gĩake gĩtheru,

⁷³ o mwĩhĩtwa ũria eehĩĩire ithe witũ Iburahĩmu:

⁷⁴ atĩ nĩagatũhonokia kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ,
na atũhotithie kũmũtungatagĩra tũtarĩ na guoya,

⁷⁵ tũrĩ atheru na athingu mbere yake matukũ-inĩ maitũ mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa, nĩũgetagwo mũnabii wa ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;

nĩgũkorwo nĩũgaathĩiaga mbere ya Mwathani nĩguo ũmũthondekagĩre njĩra ciake,

⁷⁷ na ũmenyithie andũ ake ũhoru wa ũhonokio
nĩ ũndũ wa kũrekerwo mehia mao,

⁷⁸ na tondũ wa tha nyingĩ cia Ngai witũ,
tha icio nĩĩgatũma rĩũa rĩtũrathĩre kuuma igũrũ,

⁷⁹ nĩgeetha rĩarĩre arĩa matũũraga nduma-inĩ,
o na arĩa matũũraga kũrũru-inĩ gĩa gĩkuũ,

nĩguo rĩtongorie magũrũ maitũ njĩra-inĩ ya thayũ.”

⁸⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, na gakĩgĩa hinya roho-inĩ wako; nake agĩtũũra werũ-inĩ nginya hĩndĩ irĩa eyumĩririe kũrĩ andũ a Isiraeli.

2

Gũciarwo kwa Jesũ

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, Kaisari Augusito nĩarutire watho atĩ andũ othe a mabũrũri mothe marĩa maathanagwo nĩ Aroma matarwo. ² (Rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ itarana rĩa mbere rĩrĩa rĩataranirwo hĩndĩ irĩa Kuirinio aarĩ barũthi wa Suriata.) ³ Nao andũ magĩthĩi kwĩyandĩkithia o mũndũ itũũra-inĩ rĩake mwene.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu o nake akĩambata kuuma itũũra rĩa Nazarethi kũu Galili, agĩthĩi Judea, agikinya Bethlehemi itũũra rĩa Daudi, tondũ we aarĩ wa nyũmba o na wa mbarĩ ya Daudi. ⁵ Nake aathĩre kuo nĩgeetha makeyandĩkithie marĩ na Mariamu, mũirĩtu ũria endaga kũhikia, nake aarĩ mũritũ. ⁶ Na hĩndĩ irĩa maarĩ o kũu, ihinda rĩa mwana gũciarwo rĩgĩkinya, ⁷ Nake Mariamu akĩrighithatha kaana ga kahĩ. Agĩkooha na taama, agĩgakomia thĩinĩ wa mũharatĩ tondũ nĩmagĩte handũ ha kũraara thĩinĩ wa nyũmba ya ageni.

Arĩithi na Araika

⁸ Na kũu bũrũri ũcio, nĩ kwarĩ arĩithi maikaraga mĩgũnda-inĩ, maikarĩtie mahiũ mao ũtukũ.* ⁹ Mũraika wa Mwathani akĩmoimĩrĩra, naguo riiri wa Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ, nao makĩnyĩtwo nĩ guoya. ¹⁰ No mũraika ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ndamũrehera ũhoro mwega na wa gĩkeno kĩnene, ũrĩa ũgaatuĩka wa andũ othe. ¹¹ Ũmũthĩ itũũra-inĩ rĩa Daudi, nĩmũciariĩrwo mũhonokia; nake nĩwe Kristũ ũrĩa Mwathani. ¹² Na rĩrĩ, kĩrĩa kĩrĩmũmenyithia ũhoro ũcio nĩ gĩkĩ: Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na taama gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ.”

¹³ Na o rĩmwe hakiumĩra gĩkundi kĩnene kĩa araka a igũrũ hamwe na mũraika ũcio, makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ,

¹⁴ “Ngai arokumio kũu igũrũ mũno, naguo thayũ ũrogĩa gũkũ thĩ kũrĩ andũ arĩa akenagĩra.”

¹⁵ Na rĩrĩa araka acio maamatigire magĩcooka igũrũ-rĩ, arĩithi acio makĩrana atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ Bethlehemu tũkoone ũndũ ũcio wikĩkite, ũcio Mwathani aatũhe ũhoro wago.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩĩ mahiũhĩte, magĩkora Mariamu na Jusufu o na gakenge kau gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ. ¹⁷ Na maarĩkia gũkoona, makĩmemerekia ũhoro ũrĩa maaheetwo ũkonĩĩ kaana kau, ¹⁸ nao arĩa othe maũguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ marĩa arĩithi acio maameeraga. ¹⁹ Nowe Mariamu akĩga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake, na agĩkara akĩmeciragia. ²⁰ Nao arĩithi acio makĩhũndũka, magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte na makoona, o ta ũrĩa meerĩtwo.

Jesũ Gũtarwo Hekarũ

²¹ Mũthenya wa kanana wakinya, rĩrĩa ihinda rĩako rĩa kũrwa rĩakinyire-rĩ, kaana kau gagĩtuuo Jesũ, rĩtwa rĩrĩa mũraika aakaheete mbere ya nyina kũgĩa nda yako.

²² Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao rĩa gũtherio rĩakinyire kũringana na Watho wa Musa-rĩ,† Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane harĩ Mwathani ²³ (o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩriamũragĩrwo Mwathani”), ²⁴ na marute igongona kũringana na ũrĩa Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire etereire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake. ²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũrĩa wa Mwathani. ²⁷ Nake agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩrĩa aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩinĩ nĩguo mahingie ũrĩa mũtugo wa watho watũte-rĩ, ²⁸ Simeoni agĩkaiyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya, rĩu rekereria ndungata yaku ithĩĩ na thayũ, o ta ũrĩa wanjĩrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maithe makwa nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũrĩa ũhaarĩire mbere ya andũ othe,

³² ũrĩ ũtheri na kũguũrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ, o na riiri kũrĩ andũ aku a Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maarĩrio igũrũ rĩako. ³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩra Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa kĩrĩmenagĩrĩrio, ³⁵ nĩgeetha meciiria na ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩgathecwo na rũhiũ rwa njora.”

³⁶ Nĩngĩ nĩ kwarĩ na mũtümia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mũtümia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuuiriwe mĩaka mũgwanja kuuma ahika, ³⁷ agĩcooka agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ iyo aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũrĩa irio na akahooyaga. ³⁸ Hĩndĩ o iyo agĩũka harĩo,

* 2:8 Mahiũ ma kũrutwo magongona maarĩithagĩrio gũkuhĩ na Bethlehemu mwaka wotho. Arĩithi maamaroraga matikaiywo kana marĩio nĩ nyamũ. † 2:22 Mũtümia angĩagĩre kaana etagĩrĩa mĩthenya mĩrongo ĩna nĩguo acooke athĩĩ hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio.

agĩcookeria Ngai ngaatho, na akiaria ũhoro wa kaana kau kũri ariã othe meetagĩrĩra kuona gũkũirwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩria Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩnũka itũũra rĩao kũu Nazarethi. ⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gagĩgĩa na hinya; gakiĩyũrwo nĩ tũgĩ, naguo wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiia Jerusalemu nĩ undũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka. [‡] ⁴² Jesũ aakinyia miaka ikũmi na tĩrĩ, makiambata nake magĩthĩ Gĩathĩ-inĩ kũu kũringana na mĩtugo. [§] ⁴³ Na Gĩathĩ kũu gĩathira, rĩria aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire. ⁴⁴ Nao magĩthĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcarĩa kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata. ⁴⁵ Hĩndĩ irĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie. ⁴⁶ Thuutha wa mĩthenya itatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte gatagatĩ ka arutani, ^{*} amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ūria wothe waiguaga akiaria nĩagegagio nĩ ũmenyo wake na ūria aacookagia. ⁴⁸ Rĩria aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ũgũtwĩka ũguo nĩkĩ? Nĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩte tũrĩ na kĩa mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiaatũkĩrwo nĩ ūria aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩagaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhigaga, na akĩnenehaga, akiendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

3

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

¹ Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na itano wa ũthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ irĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ iyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai ariã anene, ^{*} ũhoro wa Ngai nĩwakinyĩre Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthĩ bũrũri wothe ūria warĩ hakuhi na Rũũ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ūria kwandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ:

“Nĩ mũgambo wa mũndũ ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩrai njĩra ya Mwathani,

rũngariai tũcĩra twake.†

⁵ Mĩkuru yotho nĩgathikwo, nacio irĩma ciothe na tũrĩma nĩikaaraganio.

Njĩra irĩa njogomu nĩkarũngario, nacio njĩra irĩa itarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ũhonokio wa Ngai.’”

⁷ Andũ aingi nĩmathiire kũrĩ Johana akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyũ rũciarũ rũrũ rwa ndũira! Nũ ũmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa makĩrĩrĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. Na mũtikambĩrĩrie kwĩra na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũike

[‡] 2:41 Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩcĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩ Jerusalemu ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. [§] 2:42 Tũmwana twakinyia miaka ikũmi na tĩrĩ nĩtwambagĩrĩria

kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndini. ^{*} 2:46 Arutani a watho kana Rabii nĩ moofi maũndũ ma ndini ya

Kĩyahudi mũno makĩria. ^{*} 3:2 Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa itandatũ mbere ya gũciarwo gwa

Kristũ. O na gũtuika aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtikĩrĩte. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ undũ ũcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ. [†] 3:4 Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthĩrĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookite gũthondeka ngoro cia andũ ariã meeteireire Mũhonokia.

ciana cia Iburahimu. ⁹ Ithanwa nīrīgītwo itina-inī cia mītī, na mūtī o wothē ūtaciara macyaro mega ūritemagwo ūgaikio mwaki-inī.”

¹⁰ Nao andū acio makīmūūria atīrī, “Tūkīagīrīrwo nī gwīka atīa?”

¹¹ Nake Johana akīmacookeria atīrī, “Mündū ūria ūrī na nguo igīrī nīagaire ūria ūtarī, nake ūria ūrī na irio nīeke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti[‡] o nao magīūka mabatithio, makīmūūria atīrī, “Mūru-tani, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Mūtigetage mbeeca makīria ya ūria mwathītvo mwī-tagie.”

¹⁴ Nacio thigari[§] ikīmūūria atīrī, “Na ithuī-rī, twagīrīrwo nī gwīkaga atīa?”

Nake agīcicoookeria atīrī, “Mūtigatunyage andū mbeeca na mūtikamaigagīrīre igenyo; na nīngī iganagwoi nī mūcaara wanyu.”

¹⁵ Na rīrī, andū nīmaikaraga metereire marī na mwīhoko, na othe magecūūranagia ngoro-inī ciao kana hihi Johana ahota gūkorwo nīwe Kristū. ¹⁶ Nowe Johana akīmacookeria akīmeera othe atīrī, “Nī-rī, ndīmūbatithagia na maaī. No nī kūrī mündū ūgūka ūrī na hinya kūngīra, ūria nī itagīrīre kuohora ndigi cia iraatū ciake. We akaamūbatithagia na Roho Mūtheru o na mwaki. ¹⁷ Gītarūrū giake akīnyīitite na guoko nīguo atherie kīhuhīro giake, na acookanīrīre ngano amīkie ikūmbī rīake, no nīagacina mahuti na mwaki ūtangīhoreka.” ¹⁸ Johana nīataarire andū na ciugo nyingī na akamahunjagīria Ūhoro-ūria-Mwega.

¹⁹ Na rīrī, rīria Johana aatetirie Herode ūria warī mūthamaki tondū wa kūhikia Herodia, mūtumia wa mūrū wa ithe na nī ūndū wa maūndū marīa mangī mothe mooru eekite, ²⁰ Herode nīongereire ūndū ūngī mūru makīria; naguo nī wa kūnyīitithia Johana na kūmuohithia njeera.

Kūbatithio na Rūciaro rwa Jesū

²¹ Hīndī ūria andū othe maarīkirie kūbatithio, o nake Jesū nīabatithirio. Na rīria aahooyaga, Igūrū rīkihingūka, ²² nake Roho Mūtheru agīkūrūka akīūmba igūrū rīake arī na mwīrī wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mūgambo ūkuma Igūrū ūkiuga atīrī, “Wee nīwe mūrū wakwa ūria nyendete; na nīngenaga mūno nīwe.”

²³ Na rīrī, Jesū akīambīrīria ūtungata wake aarī na ūkūrū wa mīaka ta mīrongo itatū. Nao andū meeciiragia atī aarī mūrū wa Jusufu,

mūrū wa Heli, ²⁴ mūrū wa Mathati,

mūrū wa Lawi, mūrū wa Meliki,

mūrū wa Janai, mūrū wa Jusufu,

²⁵ mūrū wa Matathia, mūrū wa Amosi,

mūrū wa Nahumu, mūrū wa Esili,

mūrū wa Nagai, ²⁶ mūrū wa Maathi,

mūrū wa Matathia, mūrū wa Semeini,

mūrū wa Joseki, mūrū wa Joda,

²⁷ mūrū wa Joanani, mūrū wa Resa,

mūrū wa Zerubabeli, mūrū wa Shelathieli,

mūrū wa Neri, ²⁸ mūrū wa Meliki,

mūrū wa Adi, mūrū wa Kosamu,

mūrū wa Elimadami, mūrū wa Eri,

²⁹ mūrū wa Joshua, mūrū wa Eliezeri,

mūrū wa Jorimu, mūrū wa Mathati,

mūrū wa Lawi, ³⁰ mūrū wa Simeoni,

mūrū wa Juda, mūrū wa Jusufu,

mūrū wa Jonamu, mūrū wa Eliakimu,

³¹ mūrū wa Melea, mūrū wa Mena,

mūrū wa Matatha, mūrū wa Nathani,

[‡] 3:12 Mbeeca cia igooti cionaganagio nī Ayahudi o na gūtuika ciarī cia thirikari ya Roma. Andū acio nīmamenetwo mūno nī ūndū wa gūteithia Aroma.

[§] 3:14 Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nīmetikīrītio kūgīa na thigari ciao cia kwīgītira nī thirikari ya Roma. Andū maathūire mītugo ya thigari, no ti wīra wao.

mūrū wa Daudi, ³² mūrū wa Jesii,
 mūrū wa Obedi, mūrū wa Boazu,
 mūrū wa Salimoni, mūrū wa Nahashoni,
³³ mūrū wa Aminadabu, mūrū wa Aruni,
 mūrū wa Hezironi, mūrū wa Perezu,
 mūrū wa Juda, ³⁴ mūrū wa Jakubu,
 mūrū wa Isaaka, mūrū wa Ibrahīmu,
 mūrū wa Tera, mūrū wa Nahoru,
³⁵ mūrū wa Serugu, mūrū wa Reu,
 mūrū wa Pelegu, mūrū wa Eberi,
 mūrū wa Shela, ³⁶ mūrū wa Kainani,
 mūrū wa Arafakasadi, mūrū wa Shemu,
 mūrū wa Nuhu, mūrū wa Lameku,
³⁷ mūrū wa Methusela, mūrū wa Enoku,
 mūrū wa Jaredi, mūrū wa Mahalaleli,
 mūrū wa Kenani, ³⁸ mūrū wa Enoshu,
 mūrū wa Sethi, mūrū wa Adamu,
 mūrū wa Ngai.

4

Jesū Kūgerio

¹ Nake Jesū akiuma kuu Jorodani aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, agītwarwo nī Roho werū-inī, ² kūrīa aagereirio nī mūcukani matukū mīrongo īna. Ndaarīaga kīndū matukū-inī macio, namo maathira agikorwo arī mūhūutu.

³ Nake mūcukani akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, īra ihiga rīrī rītūike mūgate.”

⁴ Nake Jesū akīmīcookeria atīrī, “Nī kwandīkitwo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūūria mūdū muoyo.’”

⁵ Ningī mūcukani akīmūtware handū hatūūgīru mūno, na gwa kahinda kanini mūno akīmuonia mothamaki mothe ma gūkū thī. ⁶ Agīcooka akīmwīra atīrī, “Nīngūkūhe wathani wa kuu guothe na riiri wakuo wothē, nīgūkorwo nīihearītwo kūrī nīi, na no ndīcheane kūrī mūdū o wothē ūria īngīenda kūhe. ⁷ Nī ūndū ūcio ūngīnyinamīrīra ūhohe, mothe megūtūika maku.”

⁸ Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwandīkitwo atīrī: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ūmūtungatagīre o we wiki.’”

⁹ Nake mūcukani akīmūtware Jerusalemu, na akīmūrūgamia gathūrūmūdū-inī ka hekarū, akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, wīgūithie thī kuuma haha. ¹⁰ Nīgūkorwo nī kwandīkitwo atīrī:

“‘Nīagaatha araika ake nī ūndū waku
 makūmenyerere wega;

¹¹ ningī nīmagakwanīrīria na moko mao,
 nīgeetha ndūkarīngwo kūgūrū nī ihiga.’”

¹² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Maandīko moigīte atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

¹³ Rīrīa mūcukani aarīkirie kūmūgeria na njīra ciothe-rī, akīmūtiga nginya ihinda rīrīa rīagīrīre rīkoneka.

Jesū Kūregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesū agīcooka Galili arī na hinya wa Roho, nayo ngumo yake ikīhunja kuu būrūrī ūcio wothē. ¹⁵ Nake nīarutanaga thunagogi-inī ciao, nao andū othe makīmūkumia.

¹⁶ Na rīrī, nīathiire Nazarethi, kūrīa aarereirwo, na agītoonya thunagogi mūthenya wa Thabatū, o ta ūria aamenyerete gwīka. Nake akīrūgama na igūrū athome Maandīko. ¹⁷ Akīnengerwo ibuku rīa gīkūnjo rīa mūnabīi Isaia. Akīrīkūnjūra, akīona harīa handīkitwo atīrī:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arī igūrū rīakwa,

nĩ ūndũ nĩanĩtĩrĩrie maguta
nĩguo hunjagĩrie arĩa athĩni Ūhoro-ũrĩa-Mwega.
Nĩandũmĩte thĩi nyanĩrĩre kuohorwo kwa arĩa moheetwo,
na atĩ arĩa atumumu nĩmegũcoka kuona,
na njohorithie arĩa mahinyĩrĩrio,

¹⁹ nĩngĩ nyanĩrĩre mwaka wa gwĩtikĩrĩka wa Mwathani.”

²⁰ Agĩcoka agĩkũnja ibuku rĩu rĩa gĩkũngo, agĩcokeria mũmenyereri wa thunagogi, agĩkara thĩ. Nao andũ arĩa othe maarĩ thunagogi makĩmũrora. ²¹ Nake akĩambĩrĩria kwaria, akĩmeera atĩrĩ, “Ūmũthĩ maandiko maya nĩ mahingio mũkĩĩguagĩra.”

²² Nao andũ othe makĩmũgaatha na makĩgegogio mũno nĩ ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makĩũrania atĩrĩ, “Gĩthĩ ũyũ ti mũrũ wa Jusufu?”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkũnjĩra thimo irĩa yugaga atĩrĩ, ‘Ndagĩtarĩ, wĩthonie wee mwene! Maũndũ marĩa tũguĩte atĩ nĩ wekire kũu Kaperinaumu meeke gũkũ itũũra-inĩ rĩaku.’”

²⁴ Agĩthĩ na mbere kuuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra na ma, gũtĩrĩ mũnabii wĩtikagĩrwo itũũra-inĩ rĩake. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwarĩ atumia aingĩ a ndigwa Isiraeli matukũ-inĩ ma Elija, rĩria igũrũ rĩarĩ ihinge mĩaka itatũ na nuthu, na ng’aragu nene ikĩyũra bũrũri wothe. ²⁶ No Elija ndaigana gũtũmwo kũrĩ o na ũmwe wao, tĩga kũrĩ mũtumia wa ndigwa ũrĩa watũire itũũra rĩa Zarefathu kũu bũrũri wa Sidoni. ²⁷ Nĩngĩ nĩ kwarĩ andũ aingĩ maarĩ na mangũ thĩinĩ wa Isiraeli ihinda rĩa Elisha ũrĩa mũnabii, no gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wao wahonirio tĩga Naamani ũrĩa Mũsuriata.”

²⁸ Andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ wa thunagogi nĩmarakarire mũno rĩria maiguire ũguo. ²⁹ Magĩũkĩra makĩmũrutũrũra kuuma itũũra-inĩ rĩu, makĩmũtware rwere-inĩ rwa karĩma harĩa itũũra rĩu riakĩtwo, nĩguo mamũikie na kũu kiharũrũka-inĩ. ³⁰ Nowe Jesũ akĩgerera gatagatĩ-inĩ ka andũ, agĩthĩra.

Jesũ Kũingata Roho Mũũru

³¹ Agĩcoka agĩkũrũka, agĩthĩ Kaperinaumu, itũũra rĩarĩ Galili, na mũthenya wa Thabatũ akĩambĩrĩria kũruta andũ. ³² Nao andũ makĩgega nĩ ūndũ wa ũrutani wake, tondũ ndũmĩrĩri yake yarĩ ya wathani.

³³ Na rĩrĩ, kũu thĩinĩ wa thunagogi nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ndaimono, nĩyo ngoma thũku. Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, ³⁴ “Hĩ! Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūũkite gũtũniina? Nĩngũũ, we nĩwe ũrĩa Mũtheru wa Ngai!”

³⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma, akĩmĩira atĩrĩ, “Kira, na uume thĩinĩ wake!” Nayo ndaimono iyo ikĩgũithia mũndũ ũcio thĩ hau mbere yao othe, ikĩuma na ndĩamũtĩhirie.

³⁶ Nao andũ othe makĩgega makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ ũrutani ũyũ ũhaana atĩa? Araatha ngoma thũku arĩ na wathani na hinya, nacio ikoima!” ³⁷ Nayo ngumo yake ikĩhunja kũrĩa guothe kwariganĩtie na kũu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

³⁸ Nake Jesũ akiuma thunagogi, agĩthĩ mũcĩ gwa Simoni. Na rĩrĩ, nyina wa mũtumia wa Simoni aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ mũno, nao magĩthaita Jesũ nĩ ūndũ wake. ³⁹ Nĩ ūndũ ũcio, akĩnamĩrĩra harĩ we, na agĩatha mũrimũ ũcio uume mwĩrĩ wake, naguo ũkiuma. Nake mũtumia ũcio agĩũkĩra o rĩmwe na akĩambĩrĩria kũmatungatĩra.

⁴⁰ Na rĩria rĩua rĩathũaga, andũ makĩrehera Jesũ andũ arĩa othe maarĩ na mĩrimũ ngũrani, nake akĩmaigĩrĩra moko o mũndũ o mũndũ, akĩmahonia. ⁴¹ O na nĩngĩ ndaimono ikĩuma andũ aingĩ, ikĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!” Nowe agĩcikaania na agĩcigiria ciarie, tondũ nĩcioĩ atĩ nĩwe Kristũ.

⁴² Na gwakĩ-rĩ, Jesũ akiumagara agĩthĩ kũndũ gũtaarĩ andũ. Nao andũ makĩmũcaria, na rĩria maakinyire harĩa aarĩ, makĩgeria kũmũgĩrĩrĩra ndakoime kũu amatige. ⁴³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “No nginya hunjie Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai matũũra-inĩ marĩa mangĩ o namo, nĩ ūndũ nĩkio ndaatũmirwo.” ⁴⁴ Nake agĩthĩ na mbere na kũhunja thĩinĩ wa thunagogi cia Judea.

¹ Na rirĩ, mūthenya ūmwe Jesũ arũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Genesareti, nakĩo kĩrĩndĩ kĩa andũ aingĩ nĩkĩahatĩkanaga kĩmũkuhĩrĩrie nĩguo gĩthĩkĩrĩrie ūhoru wa Ngai, ² nake akĩona tũtarũ twĩrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩu, tũtigĩtwo ho nĩ ategi a thamaki, arĩa maathambagia neti ciao cia gũtega. ³ Agĩtoonya gatarũ kamwe, nako kaarĩ ga Simoni, akĩmũthaiha agatoonyatonyie maaĩ-inĩ, kehere hũgũrũrũ-inĩ. Agĩcooka agĩkara thĩ, akĩambĩrĩria kũruta andũ ūhoru arĩ gatarũ-inĩ kau.

⁴ Na aarĩkia kwaria, akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Twaru gatarũ haarĩa hariku, mũikũrũkie neti maaĩ-inĩ, mũtege thamaki.”

⁵ Nake Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi witũ, tũrutĩte wĩra mũritũ ūtukũ wothe, na tũtinanyĩia kĩndũ o na kĩ. No tondũ nĩwoiga ūguo-rĩ, nĩngũikũrũkia neti.”

⁶ Maarĩkia gwĩka ūguo, makĩniĩia thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtuĩka. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkiambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ.

⁸ Hĩndĩ irĩa Simoni Petero onire ūguo, akĩgũithia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; nĩ ndĩ mũndũ mwĩhial!” ⁹ Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegĩre mũno nĩ ūndũ wa thamaki iria maanyiitĩte, ¹⁰ o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegĩre.

Nake Jesũ akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ūrĩtegaga andũ.” ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio makĩumĩria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia iria, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩria.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹² Na rirĩ, hĩndĩ ĩmwe rĩria Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũritwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe. Na rĩria onire Jesũ, akĩgũithia, agĩturumithia ūthiũ wake thĩ, akĩmũthaiha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ūngĩenda-rĩ, no ūũtherie.”

¹³ Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ūcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ.

¹⁴ Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ū, no thĩĩ, ūkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ūrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ūndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ūira kũrĩ o.”

¹⁵ Na rirĩ, ngumo yake ĩgĩkĩrĩria kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩingĩ ma kĩa andũ gĩgũũka kũmũthĩkĩrĩria na kũhonio mĩrimũ yao. ¹⁶ No Jesũ nĩheragĩra andũ, agathiĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹⁷ Mũthenya ūmwe nĩ kũrutana aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau. Nguo hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸ Na rirĩ, nĩhookire andũ makuĩte mũndũ na kibarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua cĩga, nao makĩgeria kũmũtoonyia nyũmba mamũige harĩ Jesũ. ¹⁹ Na rĩria maagire njĩra ya gwĩka ūguo nĩ ūndũ wa ūingĩ wa andũ, makĩhaica nyũmba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ūcio o arĩ kibarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰ Rĩria Jesũ onire wĩtikio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.”

²¹ Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciĩria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kai mũndũ ūyũ arĩ ū, ūkũrũma Ngai? Nũũ ūngĩhota kũrekanĩra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²² Nowe Jesũ nĩamenyaga ūrĩa meeciiragia na akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciĩria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ? ²³ Nĩ ūndũ ūrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ūkĩra wĩtware?’ ²⁴ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ūhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ...” Akĩĩra mũndũ ūcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ūkĩra, oya kibarĩ gĩaku, ūinũke.” ²⁵ O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kibarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩmũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶ Nao andũ othe nĩmagegĩre na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷ Thuutha wa ũguo, Jesũ akiumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa.” ²⁸ Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩa.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrugithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩĩanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agĩma mĩrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũũrio Kĩũria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũria

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũrĩa irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũrĩa rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũrĩa irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩkĩre nguo ngũrũ. Angĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũu kĩa nguo ĩyo njerũ kĩa gwagĩrĩa nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhikano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhikano no ĩtarũre mondo ĩcio, ndibei ĩyo ĩitike, nacio mondo ĩcio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhikano no nginya ĩĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhikano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩrĩa ngũrũ nĩyo njega.’”

6

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

¹ Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩa gũtua ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩrĩa ngano. ² Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwĩke ũria gũtetĩkĩritio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire, rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu? ⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩria yamũrĩrwo Ngai, ĩria atetĩkĩritio kũria nĩ watho tĩga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩritio kũmĩrĩa, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.” ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ. ⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga ũria meeciiragia, akĩrĩa mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ŭkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtĩkĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩrĩa mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩa kũũrania ũria mangũka Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩra-rĩ, agĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũrĩa aatuire Petero), na Anderea mũrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũria wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũisikariota ũria wamũkunyaĩre.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesū agīkūrūka hamwe nao, makīrūgama handū haarī haraganu. Gikundi kīnene kīa arutwo ake kīarī ho, o na andū aingī mūno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inī cia Turo na Sidoni,¹⁸ nao mookīte nīguo mamūigwe na mahonio mīrimū yao. Nao arīa maanyamaragio nī ngoma thūku makīhonio,¹⁹ nao andū othe makīgeria kūmūhutia, tondū hinya nīwoimaga thīinī wake na ūkamahonia othe.

²⁰ Nake akīrora arutwo ake, akiuga atīrī:

“Kūrathimwo-rī, nī inyuī athīinī,
nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai nī wanyu.

²¹ Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūhūūtaga rīu,
nīgūkorwo nīmūkahūūnio.

Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūrārīra rīu,
nīgūkorwo nīmūgatheka.

²² Kūrathimwo-rī, nī inyuī hīndī īrīa andū mekūmūmena,
na meyamūre kūrī inyuī, na mamūrume,
na mathūkīrīrie rītwa rīanyu,
nī ūndū wa Mūrū wa Mūndū.

²³ “Mūthenya ūcio nīmūgakena na mūrūgarūge, tondū mūcaara wanyu nī mūingī Igūrū. Nīgūkorwo ūguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No rīrī, kaī mūrī na haaro inyuī itonga-ī,
nīgūkorwo nīmūrīkītīe kwamūkīra kūnyamarūrwo kwanyu.

²⁵ Kaī mūrī na haaro inyuī arīa mūhūūnī rīu-ī,
nīgūkorwo nīmūkahūūta.

Kaī mūrī na haaro arīa mūrathēka rīu-ī,
nīgūkorwo nīmūgacakaya na mūrīre.

²⁶ Kaī mūrī na haaro inyuī hīndī īrīa andū othe mekūmūgaathīrīra-ī,
nīgūkorwo ūguo noguo maithe mao meekaga anabii a maheeni.

Kwenda Thū

²⁷ “No ngūmwīra atīrī inyuī arīa mūūthikīrīrie: endagai thū cianyu, na mwīkage wega arīa mamūthūire,²⁸ na ningī mūrathimage arīa mamūrūmaga, na mūhooyagīre arīa mamwīkaga ūuru.²⁹ Na rīrī, mūndū angīkūgūtha rūthīa rūmwe, mūhūgūkīrie rūu rūngī o naruo. Na mūndū angīgūtunya igooti rīaku, ndūkamūgīrie kuoya o na kanjū yaku.³⁰ Mūndū o wothē angīkūhooya kīndū mūhe, na mūndū o wothē angīoya kīndū gīaku, ndūkamwītīe.³¹ Ikagai andū arīa angī o ūrīa mūngīenda mamwīkage.

³² “Rīu-rī, angīkorwo mwendete o arīa mamwendete-rī, mwakīgūna na kī? O na ‘ehia’ nīmendaga arīa mamendete.³³ Na mūngīkorwo mwīkage wega o arīa mamwīkage wega-rī, mwakīgūna na kī? Nīgūkorwo ehia o nao nīmekaga o ūguo.³⁴ Na ningī mūngīkorwo mūkombithagia o arīa mwīhokete nīmakamūrīha-rī, mwakīgūna na kī? O na ehia nīmakombagīra ehia arīa angī, mehokete nīmakarīhwo ciothe.³⁵ No rīrī, endagai thū cianyu, na mūciikage wega, o na mūkombithagie mūtekwīhoka gūcookerio kīndū. Hīndī iyo irīhi rīanyu nīrīkaneneha, na inyuī nīmūgatuika ariū a Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, nīgūkorwo we nīaiguagīra arīa matarī ngaatho tha o na arīa aaganu.³⁶ Iguanagīrai tha, o ta ūrīa ithe wanyu aiguanagīra tha.

Gūtuanīra Cīra

³⁷ “Mūtīgaciirithanagie nīgeetha na inyuī mūtikanaciirithio. Mūtīgatanagīre, nīgeetha na inyuī mūtikanatūrwo. Rekanagīrai, na inyuī nīmūkarekerwo.³⁸ Heanagai, na inyuī nīmūrīheagwo na gīthimi kīega, gīkindīrītwo, kīinainītio na gīgaitikīrīra, nīkīo mūgaitīrīrwo nakīo nguo-inī. Nīgūkorwo gīthimi kīrīa mūthīmanagīra nakīo, no kīo mūrīthimagīrwo nakīo.”

³⁹ Agīcooka akīmahe ngerekano īno, akīmooria atīrī, “Mūtūmumu no atongorie mūtūmumu ūrīa ūngī? Gīthī eerī to magūe irīma? ⁴⁰ Mūrutwo ti mūnene kūrī mūmūruti, no ūrīa wothē mūrute wega, no atuīke ta mūmūruti.

⁴¹ “Nī kīi gīgūtūma wone kīhuti kīrīa kīrī riitho rīa mūrū wa thoguo, no ūkaaga kūrūmbūiya mūgogo ūrīa ūrī riitho rīaku we mwene? ⁴² Wahota atīa kwīra mūrū wa

thoguo atirĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kihuti kũu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩria wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kihuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³ “Gũtirĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴ O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mũtĩ-inĩ ya mũigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵ Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrite ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩgu

⁴⁶ “Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtiikaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷ Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸ Ahaana ta mũndũ waakaga nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩria kwagĩre mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtamienyenyirie, tondũ nĩyakĩtwo wega. ⁴⁹ No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩria kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ikĩmomoka, naguo mwanangiko wayo warĩ mũnene.”

7

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

¹ Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ² No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩria mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuĩ gũkua. ³ Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũgoro wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũurie oke ahonie ndungata yake. ⁴ Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatiirie mũno, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵ tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire thunagogi.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩi nao.

Na marĩ hakuĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tĩa gwĩthĩnĩa tondũ ndiagĩrĩre wee ũũke gwakwa mũciĩ. ⁷ O na nokĩo itanona njagĩrĩre gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩũkũhona. ⁸ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩi,’ nĩathiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na ningĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

⁹ Rĩria Jesũ aigũire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩre, agĩkĩra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ Isiraeli guothe!” ¹⁰ Nao andũ arĩa maatũmitwo magĩcoka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũriũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini riathira, Jesũ agĩthĩi itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩi nake. ¹² Na rĩria akuhĩrĩrie kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake. ¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũiguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩra.”

¹⁴ Agĩcoka agĩthĩi, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuũte makĩrũgama. Agĩcoka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩral!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩũkĩra, akĩambĩrĩria kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ikĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũkĩirie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũgoro wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũurie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kūrī Jesū makīmwīra atīrī, “Johana Mūbatithania aatūtūma kūrī we tūkūirie atīrī, “Wee nīwe ūria weritwo nīagooka kana tweterere mūdū ūngī?”

²¹ Ihinda-inī o rīu Jesū akīhonia andū aingī arīa maarī na mīrimū, na ndwari, na akīngata ngoma thūku o na agītūma andū aingī arīa maarī atumumu macooke kuona. ²² Nī ūndū ūcio agīcookeria arīa maatūmitwo atīrī, “Cookai mūkeere Johana maūdū marīa muonete na mūkaigua: atī atumumu nī marona, na ithua nīretwara, na arīa marī na mangū nī marahonio, na andū arīa mataiguaga nīmaraigua, na arīa akuū nīmarariūkio, na ūhoro-ūrīa-Mwega nīūrahunjīrio arīa athīni. ²³ Kūrathimwo nī mūdū ūria ūtarahīngwo nī ūndū wakwa.”

²⁴ Andū acio maatūmitwo nī Johana moima harī Jesū, Jesū akīambīrīria kwarīria andū aingī ūhoro wa Johana, akīmooria atīrī, “Nī kī mwathiite kuona werū-inī? Hihi mwathiite kuona kamūrangi kainainagio nī rūhuho? ²⁵ Angikorwo ti guo-rī, mwathiite kuona kī? Hihi nī mūdū wīhumbite nguo njega? Aca, arīa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mīago ya thī maikaraga nyūmba cia ūthamaki. ²⁶ Mwangithiite kuona kī? Hihi mwathiite kuona mūnabii? Īi, ngūmwīra atīrī, muonire mūdū ūkīrite mūnabii. ²⁷ Ūyū nīwe ūria ūhoro wake wandīkitwo atīrī:

“‘Nīngatūma mūtūmwo wakwa athīi mbere yaku,
nake nīagagūthondekera njīra.’

²⁸ Ngūmwīra atīrī, harī andū arīa manaciarwo nī atumia-rī, gūtīrī o na ūmwe mūnene gūkīra Johana; no mūdū ūria mūnini mūno ūthamaki-inī wa Ngai, nī mūnene kūmūkīra.”

²⁹ (Andū othe, o na etia mbeeca cia igooti, rīrīa maiguire ciugo cia Jesū, magītīkīra atī njīra ya Ngai nī ya ma, tondū maabatithitio nī Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makīregana na ūria Ngai endaga meke, tondū o matiabatithitio nī Johana.)

³¹ Nake Jesū akiuga atīrī, “Andū a rūciaro rūrū ingīmagerekania na kī? Matariī ta kī? ³² Matariī ta ciana ciikarīte ndūnyū igīta iria ingī, igaciīra atīrī:

“‘Twamūhuhīre mūtūrīrū,
mūkīaga kūina;
twamūiniire rwīmbo rwa macakaya,
no mūtīarīrīre.’

³³ Nīgūkorwo Johana Mūbatithania ookire atekūrīa na atekūnyua ndibei, na inyuī mūkiuga atīrī, ‘Arī na ndaimono.’ ³⁴ Mūrū wa Mūdū ookire akīrīaga na akīnyuuga, na inyuī mūkiuga atīrī, ‘Onei mūdū mūkoroku na mūrīu, mūrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’ ³⁵ No ūngī nīūmenyekaga nī wa kīhoto nī ciana ciaguo ciothe.”

Jesū Gūtīrīrio Maguta nī Mūdū-wa-nja warī Mwīhia

³⁶ Na rīrī, Mūfarisai ūmwe nīetire Jesū gwake makarīanīre irio cia hwaī-inī nake, nī ūndū ūcio Jesū agīthīi nyūmba ya Mūfarisai ūcio, agīkara metha-inī. ³⁷ Rīrīa mūdū-wa-nja watūūrīte mūtūūrīre wa mehīa itūūra-inī rīu aamenyire atī Jesū nīararīa irio nyūmba ya Mūfarisai ūcio-rī, agītuka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akīrūgama thuutha wake, o hau magūrū-inī make, akīrīraga, na akīambīrīria kūmūhūgia nyarīrī na maithori make. Agīcooka akīmūgīria nyarīrī na njuīrī yake, agīcimumunya, na agīciitīrīria maguta manungi wega.

³⁹ Rīrīa Mūfarisai ūria wamwītīte onire ūndū ūcio, akīra na ngoro atīrī, “Korwo mūdū ūyū nī mūnabii, nīangīamenya ūria ūramūhutia nī mūdū-wa-nja wa mūthemba ūrīkū, na atī nī mwīhia.”

⁴⁰ Jesū akīmwīra atīrī, “Simoni, ndī na ūndū wa gūkūwīra.”
Nake akiuga atīrī, “Mūrutani, njīra.”

⁴¹ “Kūrī andū eerī maarī na thiirī wa mūdū wakombithanagia mbeeca. Ūmwe aarī na thiirī wa dinari magana matano, na ūria ūngī dinari mīrongo itano. ⁴² Na rīrī, gūtīrī o na ūmwe wao warī na mbeeca cia kūmūrīha, nī ūndū ūcio marī o eerī akīmarekera thiirī ūcio. Rīu-rī, acio eerī nū ūngīmwenenda makīria?”

⁴³ Simoni akīmūcookeria atīrī, “Ngwīciirīa nī ūria warekeirwo thiirī ūria mūnene.”
Jesū akiuga atīrī, “Nīwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcōoka akĩhũgũrĩra mũndũ-wa-nja ũcio, akĩira Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mũndũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwithamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigiria na njuĩrĩ yake.” ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya, no mũndũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩria ndonyire ndarĩ aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjĩtĩria maguta mĩtwe, no ũyũ nĩanjĩtĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte mũno. No ũria ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcōoka akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Agenĩ arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehia?”

⁵⁰ Jesũ akĩira mũndũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtikia gwaku nĩ gwakũhonokia; thĩi na thayũ.”

8

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

¹ Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthĩi matũũra-inĩ o na tũtũũra-inĩ akĩhunjagia Ũhoro-ũria-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mirĩmũ: nao nĩ Mariamu (ũria wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo ndaimono mũgwanja; ³ na Joana mũtumia wa Husa, ũria warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathĩire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩria andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoro na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩria aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcĩria. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩria ciamerire, mĩmera iyo ikĩhooha tondũ wa kwaga ũigũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩgua-inĩ, nayo mĩgua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandĩtwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ūria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩague.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ũria ngerekano iyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyui nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha, “‘maarora, makaaga kuona;

na maigua, makaaga gũtaũkĩrwo.’

¹¹ “Ngerekano iyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ũhoro wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ũhoro ũcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩgua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro, no o magĩthiĩaga-rĩ, magatharario nĩ mĩhang’o, na ũtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tĩri-inĩ ũria mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ũhoro marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ũndũ wa gũkĩrĩria, magaciaraga maciaro.

Tawa Ũgĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtĩrĩ mũndũ ũgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũgia rungu rwa ũrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ ũndũ mũhithe ũtakaguũrio, na gũtĩrĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũtakamenyeka kana ũtakanĩkwo ũtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei ũria mũthikagĩrĩria. Ūria wothĩ ũrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũria wothĩ ũtarĩ nĩagatuunywo o na kĩria arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no matingĩahotire gũthĩi hakuĩ nake nĩ ũndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makienda gũkuona.”

²¹ Nake akīmūcookeria atirī, “Maitū na ariū a maitū nī ariā maiguaga ūhoru wa Ngai na makaūhingia.”

Jesū Kūhooreria Kihuhūkano

²² Mūthenya ūmwe Jesū nīerire arutwo ake atirī, “Nīturingei tūthiī mūrīmo ūrīa ūngī wa iria.” Nī ūndū ūcio magītoonya gatarū magithiī. ²³ Na rīrī maathiiaga Jesū akīhitwo nī toro. Na rīrī, kūu iria-inī nī kwagīre na kihuhūkano kīnene, nako gatarū kau kaari hakuhi kūrīra maaī-inī, na magīkorwo marī ūgwati-inī mūnene.

²⁴ Nao arutwo magithiī makīmūkīria, makīmūra atirī “Mwathani! Mwathani! Nītūkūrīra maaī-inī!”

Nake Jesū agūkīra agikaania rūhuho na maaī macio maahūuranaga; namo makūmbī macio ma maaī makīnyihanyiiha na gūkīhoorera. ²⁵ Akīūra arutwo ake atirī, “Wītikio wanyu ūrī ha?”

Nao makīyūrwo nī guoya na makīgega, makīūrania atirī, “Kaī mūdū ūyū arī ū? Aathaga huho o na maaī, nacio ikamwathīkīra.”

Jesū Kūhonia Mūdū warī na Ndaïmono

²⁶ Makīringa mūrīmo ūrīa ūngī wa iria, magīkinya rūgongo rwa Agerasi rūrīa rūng’ethaniire na Galili. ²⁷ Jesū aarīkia kuuma gatarū, aakinya thī agītūngwo nī mūdū warī na ndaïmono oimīte itūūra-inī. Mūdū ūcio nīakarīte ihinda inene ategwīkīra nguo kana agatūūra nyūmba, no aatūūruga mbīrīra-inī. ²⁸ Rīrīa mūdū ūcio onire Jesū, agīkaya na akīgūithia magūrū-inī make, akīanīrīra na mūgambo mūnene akīmūria atirī, “Ūrenda atīa na nīi, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno? Ndagūthaita, ndūkaanyariire!” ²⁹ Nīgūkorwo Jesū nīathīte ngoma iyo thūku yume thīnī wa mūdū ūcio. Nīyamūnyīitaga kaingī, na o na gūtūika nīoohagwo moko na magūrū na mīnyororo, na akarangīrwo-rī, nīatuangaga mīnyororo iyo yamuohaga, na ndaïmono iyo īgatūma athiī kūdū gūtārī andū.

³⁰ Jesū akīmūria atirī, “Wītagwo atīa?”

Nake akīmūcookeria atirī, “Legioni,” nīgūkorwo aarī na ndaïmono nyingī. ³¹ Nacio ndaïmono igīkīrīrīa gūthaita Jesū ndagaciathe ithiī Irima-rīria-Rītārī-Gītūrī.

³² Na rīrī, nī haarī na rūūru rūnene rwa ngūrwe rwarīthagio harūrūka-inī cia kīrīma kīarī hakuhi na hau. Ndaïmono icio igīthaita Jesū aciītīkīrie itoonye thīnī wacio, nake agīcītīkīria. ³³ Ndaïmono cioima thīnī wa mūdū ūcio, igithiī igitoonya ngūrwe, naruo rūūru rūu rūkīharūrūka kīhurūrūka kīu na ihenya, rūkīgūa iria-inī, rūkūrīra kuo.

³⁴ Rīrīa andū ariā maarīthagia ngūrwe icio moonire ūrīa gwēkīka, makīūra, magithiī kūheana ūhoru ūcio itūūra-inī na mīgūnda-inī, ³⁵ nao andū makiumagara makone ūndū ūcio wekīkīte. Rīria maakinyire harī Jesū na makiona mūdū ūcio woimītwo nī ndaïmono aikarīte magūrū-inī ma Jesū, arī na nguo na arī na meciirīa mega, magītīgīra mūno. ³⁶ Andū ariā meyoneire ūndū ūcio makīūra andū acio angī ūrīa mūdū ūcio warī na ndaïmono aahonetio. ³⁷ Nao andū othe a rūgongo rūu rwa Agerasi magīthaita Jesū oime kūu kwao amatige, nīgūkorwo nīmanyiītītwo nī guoya. Nī ūndū ūcio Jesū agītoonya gatarū agithiī.

³⁸ Nake mūdū ūcio warutītītwo ndaïmono akīmūthaita mathiī nake, no Jesū akīmūthaita athiī, akīmūra atirī, ³⁹ “Cooka mūci ūkoige ūrīa wothe Ngai agwīkīre.” Nī ūndū ūcio mūdū ūcio agithiī akīūra andū othe a itūūra ūrīa Jesū aamwīkīre.

Kairītu Gaakuīte na Mūtumia warī Mūrūaru

⁴⁰ Na rīrī, Jesū aacooka kuuma mūrīmo ūrīa ūngī wa iria, andū aingī nī-mamwamūkīre tondū nīmamwetereire. ⁴¹ Hīndī iyo mūdū wetagwo Jairū warī mūnene wa thunagogi agīūka, akīgūithia magūrū-inī ma Jesū, akīmūthaita athiī gwake, ⁴² nī ūndū mūrītu wake wa mūmwe warī wa ta mīaka ikūmi na rīrī aarī hakuhi gūka.

Na Jesū arī njīra-inī agithiī-rī, andū nīmamūhatikaga. ⁴³ Gatagatī-inī ka andū acio nī haarī na mūtumia ūmwe watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na rīrī, na gūtīrī mūdū ūngāmūhonirie. ⁴⁴ Mūtumia ūcio agīūka na thuutha wa Jesū, akīhutia gīcūrī kīa nguo yake, na o rīmwe agītiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesū akīūra atirī, “Nūū ūcio wahutia?”

Ririra othe maakaanire, Petero akimwira atiri, “Mwathani, andu nimaguthiururukire na magakuhatika.”

⁴⁶ Nowe Jesu akiuga atiri, “Ni hara mundu waahutia, tondū nindaigua hinya woima thini wakwa.”

⁴⁷ Nake mutumia ucio, ona ati ndangihota kwihitha, agiuka akiinainaga, akiguthia maguri-ini make. Ari hau mbere ya andu othe akiheana gitumi kiria gatumite amuhutie na uria aahonirio o ro rimwe. ⁴⁸ Nake Jesu akimwira atiri, “Mwaru uyū, gwitikia gwaku nikuo gwatuma uhone. Thi na thayu.”

⁴⁹ Na o hinda iyo Jesu akiragia, hagikinya mundu wumite mucii kwa Jairu uria munene wa thunagogi, akiuga atiri, “Mwarigu nari kite gikua, tika guthinia Murutani.”

⁵⁰ Jesu aigua uguo, akira Jairu atiri, “Tika gwigira, wee itika tu, na niekuhona.”

⁵¹ Riria aakinyire kwa Jairu, ndaarekire mundu o na umwe atonye hamwe nake, tika o Petero, na Jakubu, na Johana, na ithe na nyina a mwana ucio. ⁵² Hinda iyo andu othe no kurira maariraga magikayaga ni undu wa mwana ucio. Jesu akimeera atiri, “Tigai kurira, ti muku, ni gikoma akomete.”

⁵³ Nao makimuthekerera, tondū nimoo ati aari muku. ⁵⁴ Nowe Jesu akinyiita mwana ucio guoko, akiuga atiri, “Mwana wakwa, ukira!” ⁵⁵ Na hinda o iyo agicookerwo ni muoyo wake, na o rimwe akirugama. Jesu agicooka akimeera mahe mwana ucio kindu gia kuria. ⁵⁶ Nao aciari ake makigega muno, nowe akimaatha matikeere mundu o na u undu ucio wekikite.

9

Jesu Gutuma Arutwo aria Ikumi na Eeri

¹ Na riri, Jesu aaria gwiita arutwo aria ikumi na eeri hamwe, nimaheire hinya na uhoti wa kuingata ndaimono ciothe na kuhonia mirimu, ² na akimatuma mathii makahunje uhoro wa uthamaki wa Ngai na mahonagie andu aria aruaru. ³ Nake akimeera atiri, “Mutigakuue kindu o naki kia rugendo; mutigakuue mutirima, kana mihuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tika o iria mwihumbite. ⁴ Nyumba iria yotho muritoonyaga ikaragai kuo nginya riria mukoima itura ru. ⁵ Andu mangikaarega kumuniya ugeni-ri, mukaaribariba maguru manyu rukungu ruitike mukiuma itura riao ari ura wa kumatira ciira.” ⁶ Ni undu ucio makiumagara magithi kuuma gatura kamwe nginya kara kang makihunjaga Uhoro-uria-Mwega na makihonagia andu kuria kamwe maathiaiga.

⁷ Na riri, riria Herode uria uthamaki aigire uhoro wa maundu mothe maria maathiaiga na mbere, niataangikire ngoro muno tondū andu amwe moigaga ati Johana nariukite kuuma kuri aria aku, ⁸ na anga makoiga ati Elija nonekanite, o na anga makoiga ati munabii umwe wa aria a tene nariukite. ⁹ No Herode akiuga atiri, “Johana nindamurengithirie mutwe. Uyū ndiraigua uhoro wake-ri, niwe u?” Nake akiririra kumuona.

Jesu Kuhunia Andu Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atumwo maacooka, makira Jesu maundu maria mekite. Nake akiehera kuo, agithi nao itura rietagwo Bethsaida, ¹¹ no andu anga makimenya uhoro ucio na makimurumira. Nake akimaamukira na akimahe uhoro wa uthamaki wa Ngai, na akihonia aria maabataritio ni kuhonio.

¹² Hwai-ini arutwo aria ikumi na eeri magiuka kuri we makimwira atiri, “Ingata andu aya nguo mathii micii iria iri hakuhi o na migunda-ini mageethe irio na gwa gikoma, tondū haha turi ni weru utari andu.”

¹³ Nake akimacookeria atiri, “Mahee kindu gia kuria.”

Nao makimwira atiri, “Turi o na migate itano na thamaki igiri, no tuthiire tukagure andu aya othe irio.” ¹⁴ (Handu hau haari na arume ta ngiri ithano.)

Nowe akira arutwo ake atiri, “Maikariei thi mari ikundi cia andu mirongo itano itano.” ¹⁵ Nao arutwo magika o uguo, magikaria andu othe thi. ¹⁶ Nake akioya migate iyo itano na thamaki icio igiri, akirora na iguru, agicooka ngaatho na agicienyuranga.

Agĩcōoka agĩcinengera arutwo ake magaĩre andũ. ¹⁷ Othe makĩria makĩhũuna, nao arutwo makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ cia cienyũ iria ciatigarire.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ akĩhooya arĩ keheri-inĩ, arutwo ake magĩkorwo marĩ hamwe nake. Akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Amwe moigaga nĩwe Johana Mũbatithania; angĩ makoiga nĩwe Elija; angĩ nao makoiga atĩ mĩnabii ũmwe wa arĩa a tene nĩariũkĩte.”

²⁰ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyũĩ na inyũĩ-rĩ, mugaga atĩa? Mugaga nĩ nĩ nĩ ũ?”

Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩwe Kristũ ũria wa Ngai.”

²¹ Nake Jesũ akĩmakaania na hinya, akĩmeera matikeere mĩndũ o na ũrĩkũ ũhoru ũcio.

²² Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wa Mĩndũ no nginya one mathĩĩna maingĩ, na aregwo nĩ athuuri, na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mĩthenya itatũ ariũkio.”

²³ Agĩcōoka akĩmeera othe atĩrĩ, “Mĩndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o mũthenya, aanũmagĩrĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo eeria wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo, no ũria wotho ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁵ Mĩndũ angĩĩguna nakĩ angĩĩgwatĩra thĩ yotho, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo? ²⁶ Mĩndũ o wotho ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa Mĩndũ rĩria agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩ haha matigacama gĩkũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũria Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoru ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. ²⁹ Na rĩria ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthĩũ wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igikenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makĩumĩrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoru wa gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩria mookĩrĩre, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩ hamwe nake. ³³ Na rĩria andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũria oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkĩumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magũĩtigĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩũ. ³⁵ Mũgambo ũkĩuma itu-inĩ rĩũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũria ndĩithuuriire; mũiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo ũcio kũiguika, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkĩra ki na ũhoru ũcio, gũtĩrĩ mĩndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mĩndũ warĩ gatagati-inĩ ka andũ acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaita ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ na ngoma thũku nĩmũnyĩitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ikamũrũnda na ikamũthiorania, igatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathaithe arutwo aku maingate ngoma iyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetikagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyũĩ, na ngũmũkĩrĩrĩra nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩria kamwana kau gaathĩiaga harĩ Jesũ, ndaimono iyo igĩgatungumania thĩ, na igĩgathiorania. No Jesũ agĩkũũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ irĩa andũ othe maagegetio nĩ irĩa wotho Jesũ eekĩte, akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thĩkĩrĩrai wega ũria ngũmwĩra: Mũrũ wa Mĩndũ nĩegũkunyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahĩtĩtwo ũhoru ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũmenya, na magũĩtigĩra kũmũria ũhoru ũcio.

Nũũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gūkigĩa na ngarari gatagati ka arutwo makĩũrania nũũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ ariĩ angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga meciiria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuĩ nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ūrĩa wotho wamũkagĩra kaana gaka thĩĩĩ wa rĩĩtwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ūrĩa ũnyamũkagĩra ti nĩ aamũkagĩra, no nĩ ūrĩa wandũmire. Nĩgũkorwo ūrĩa mũnini gatagati-inĩ kanyu inyuotho, ūcio nĩwe mũnene kũmũkĩra.”

⁴⁹ Nake Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono na rĩĩtwa riaku, na ithuĩ tũrageria kũmũgĩria tondũ ti ũmwe witũ.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie, nĩgũkorwo ūrĩa ũtarĩ ũthũ na inyuĩ, ūcio nĩ ũmwe wanyu.”

Andũ a Samaria Kũrega Jesũ

⁵¹ Na rĩrĩ, kahinda gake gaakuhĩrĩria ga kwambata matu-inĩ, Jesũ nĩatũire itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu. ⁵² Nake agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũhaarĩria maũndũ nĩ ũndũ wake, magĩthĩĩ magĩtoonya gatũũra kamwe ga Samaria;* ⁵³ no andũ a kũu matiamũnyĩĩtũre ũgeni, tondũ aathĩĩaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rĩrĩ arutwo ake, Jakubu na Johana monire ũguo makĩũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩũkwenda twĩtũ mwaki uume igũrũ ũmanĩĩne?” ⁵⁵ Nowe Jesũ akĩĩhũgũra akĩmakaaania, ⁵⁶ nao magĩthĩĩ gatũũra kangĩ.

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

⁵⁷ Rĩrĩ maathĩĩaga na njĩra, mũndũ ũmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũria guotho ũrĩthĩĩaga.”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no rĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

⁵⁹ Akĩĩra mũndũ ũngĩ atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.”

No mũndũ ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thĩĩ ngathike baba.”

⁶⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ariĩ akuĩ mathikage akuĩ ao ene, no wee thĩĩ ũkahunje ũhoru wa ũthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mũndũ ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ nĩngũkũrũmĩrĩra, no reke nyambe thĩĩ ngoĩĩre andũ aitũ ũhoru.”

⁶² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ o na ūrĩkũ ũnyĩĩtaga mũraũ na guoko gwake na agacooka kũrora na thuutha wagĩrĩire gũtungata ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

10

Jesũ Gũtũma Arutwo Mĩrongo Mũgwanja na Eerĩ

¹ Thuutha wa ũguo Mwathani agĩthũura andũ angĩ mĩrongo mũgwanja na eerĩ, akĩmatũma eerĩ eerĩ, mathĩĩ mbere yake matũũra-inĩ mothe na kũndũ kũrĩa we aakirie gũthĩĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Magetha nĩ maingĩ, no aruti a wĩra nĩ anini. Nĩ ũndũ ūcio, thaithai Mwathani wa magetha atũme aruti wĩra mathĩĩ magetha-inĩ make. ³ Thĩĩĩ! Ndamũtũma ta tũgondũ gatagati-inĩ ka njũũ. ⁴ Mũtigakũue kibeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ; na mũtikageithie mũndũ o na ūrĩkũ njĩra-inĩ.

⁵ “Nyũmba o yotho irĩa mũrĩtoonyaga-rĩ, ambagai kuuga atĩrĩ, ‘Thayũ ũrogĩa nyũmba ĩno.’ ⁶ Na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ mwendi thayũ kuo, thayũ ūcio wanyu nĩũrĩkaraga nake; na kũngĩkorwo gũtĩrĩ, thayũ ūcio wanyu nĩ ūrĩmũcookagĩrĩra. ⁷ Ikarai nyũmba ĩyo, mũrĩĩaga na mũkanyua kĩa gĩotho marĩmũheaga, nĩgũkorwo mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo kũheagwo mũcaara wake. Mutikoimage nyũmba ĩmwe mũgathĩĩ irĩa ĩngĩ.

⁸ “Mũngĩgatoonya itũũra mũnyĩitwo ũgeni-rĩ, rĩĩagai o kĩa mũngĩĩheo. ⁹ Honagiai ariĩ arũaru kuo, na mũmeerage atĩrĩ, ‘Ūthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩire.’ ¹⁰ No mũngĩgatoonya itũũra o rĩotho mwage kũnyĩitwo ũgeni-rĩ, umagarai, mũthĩĩ njĩra-inĩ ciarĩo muuge atĩrĩ, ¹¹ ‘Nĩtwaribariba o na rũkũngũ rwa itũũra rĩanyu rũrĩa rwĩnyĩĩrĩire magũrũ maitũ, rũmũcookerere. No rĩrĩ, menyai wega ũũ: ũthamaki wa Ngai nĩmũkuhĩrĩire.’ ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ, Sodomu nĩgũgakĩrĩrĩrio mũthenya ūcio gũkĩra itũũra rĩu.

¹³ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ korwo ciama iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩerĩire tene mehumbe nguo cia makũnia na mehurĩire mũhu. ¹⁴ No andũ a

* 9:52 Andũ a Samaria maarĩ ũthũ mũnene mũno na Ayahudi.

Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ¹⁵ Na inyuĩ, andũ a Kaperĩnamu, mũũĩ atĩ nĩmũgatũũgĩrio nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũria kũriku mũno.

¹⁶ “Mũndũ ũria ũmũthikagĩria inyuĩ nĩ nĩ athikagĩria, na ũria ũmũregaga nĩ nĩ aregaga, na ũria ũrĩndegaga nĩ ũria wandũmire arĩregaga.”

¹⁷ Nao andũ acio mĩrongo mũgwanja na eerĩ magĩcooka makenete, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, o na ndaimono nĩratwathikagĩra thĩĩnĩ wa rĩtwa riaku.”

¹⁸ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩronire Shaitani akigũa kuuma igũrũ ta rũheni. ¹⁹ Inyuĩ nĩndĩmũheete ũhoti wa kũrangĩria nyoka na tũng’aurũ, na wa gũtooria hinya wotha wa thũ; gũtirĩ kindũ gĩkamwĩka ũuru. ²⁰ No rĩrĩ, mũtigakene tondũ ngoma nĩmthikagĩra, no kenagai tondũ marĩtwa manyu nĩmandikĩtwo kũria igũrũ.”

²¹ Na ihinda o rĩu, Jesũ akĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩa Roho Mũtheru, akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithite andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, no ũkamaguũria tũkenge. Baba, wĩkĩte ũguo tondũ nĩguo wendi waku.

²² “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ nũũ, tĩga Ithe witũ, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe witũ nũũ o tĩga Mũriũ na arĩa othe Mũriũ endaga kũguũria.”

²³ Agĩcooka akĩhũgũkĩra arutwo ake, akĩmeera marĩ oiki atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maittho marĩa marona kĩa mũrona. ²⁴ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, anabii aingĩ na athamaki nĩmerĩrĩrie kuona maũndũ marĩa mũrona, no matiamonire na nĩmerĩrĩrie kũigua maũndũ marĩa mũraigua, no matiamaguire.”

Ngerekano ya Mũsamarĩa ũria Mwega

²⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ imwe mĩrutani ũmwe wa watho nĩarũgamire nĩguo agerie Jesũ, akĩmũria atĩrĩ, “Mũrutani, njagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kwandikĩtwo atĩa Watho-inĩ? Wee-rĩ, kaĩ ũthomaga atĩa?”

²⁷ Mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akiuga atĩrĩ, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yotha, na muoyo waku wotha, na hinya waku wotha, o na meciiria maku mothe’; na ‘Endaga mũndũ wa itũũra rĩanyu o ta ũria wiyendete wee mwene.’”

²⁸ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wacookia wega; ikaga ũguo, na nĩũgatũũra muoyo.”

²⁹ No mũndũ ũcio nĩendaga gwĩtua mwega, nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nake mũndũ wa itũũra nũũ?”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe waikũrũkaga oimĩte Jerusalemu arorete Jeriko, na akĩnyĩtwo nĩ atunyani. Nao makĩmũruta nguo, makĩmũhũũra, magĩcooka magĩthĩ, makĩmũtiga arĩ hakuhi gũkua. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũmwe nĩagereire njĩra iyo, na rĩrĩa onire mũndũ ũcio, akĩhĩtũkĩra mũkĩra-inĩ ũria ũngĩ wa njĩra. ³² ũguo noguo Mũlawĩ eekire, hĩndĩ irĩa aakinyire hau, o nake, amuona akĩhĩtũkĩra mũkĩra ũũria ũngĩ wa njĩra. ³³ No rĩrĩ, Mũsamarĩa ũmwe warĩ rũgendo-inĩ nĩakinyire harĩa mũndũ ũcio aarĩ, amuona akĩmũũguĩra tha. ³⁴ Agĩthĩ harĩ we, akĩmuoha ironda, na akĩmũitĩria maguta na ndibei. Agĩcooka akĩmuoya, akĩmũhaicia igũrũ rĩa ndigiri yake, akĩmũtware nyũmba ya ageni, akĩmũmenyerera. ³⁵ Kwarooka gũkĩa Mũsamarĩa ũcio akĩruta dinari igĩrĩ, agĩcinenjera mwene nyũmba iyo ya ageni, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũmenyagĩrĩre, na ndacooka nĩngagũcookeria kĩa kĩngĩ ũgaakorwo ũhũthĩrĩte.’

³⁶ “Ŭgwĩciiria nĩ mũndũ ũrĩkũ wa acio atatũ watũkĩre mũndũ wa itũũra harĩ mũndũ ũcio wanyĩtĩtwo nĩ atunyani?”

³⁷ Nake mĩrutani ũcio wa watho akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũria wamũiguũrĩre tha.”

Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ ũgeeke o ta ũguo.”

Jesũ arĩ Mũciĩ kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake marĩ njĩra-inĩ magĩthĩ, nĩatoonyire gatũũra kamwe kũria aanyĩtĩrwo ũgeni mũciĩ kwa mũtumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarĩte magũrũ-inĩ ma Mwathani athikĩrĩrie ũria oigaga. ⁴⁰ Nowe Maritha nĩarĩ na mĩhang’o nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe magĩrĩrie kũhaarĩrio. Agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũria atĩrĩ, “Mwathani, kaĩ ũtarona ũria mwarĩ wa maitũ andekereire wĩra? Mwĩre oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akimūcookeria atirī, “Maritha, Maritha, nūtangikīte, na ūgethūnia na maūndū maingī, ⁴² no nī harī ūndū ūmwe tu ūbataranītie. Mariamu niethuuriire ūndū ūria mwega makiria, naguo ūndū ūcio ndangitunywo.”

11

Ūrutani wa Jesū ūkonii Mahooya

¹ Na riri, mūthenya ūmwe Jesū aarī handū akīhooya. Riri aarikirie kūhooya, mūrutwo ūmwe wake akīmūra atirī, “Mwathani, tūrute kūhooya o ta ūria Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesū akīmeera atirī, “Riri mūkūhooya, ugagai atirī:

“Ithe witū (ūrī Igūrū),
rītwa riaku nīriamūrwo,
ūthamaki waku nīūke.

(Ūria wendete nīwikagwo gūkū thī,
o ta ūria gwīkagwo kūu igūrū.)

³ Tūheage o mūthenya irio ciitū cia gūtūigana.

⁴ Na ūtūrekere mehia maitū,

o ta ūria o na ithū tūrekagira ariā othe matwīhagīria.

Na ndūgatūtware magerio-inī

(no kūhonokia ūtūhonokagie ūuru-inī).’”

⁵ Agīcooka akīmeera atirī, “Mūndū ūmwe wanyu angīkorwo arī na mūrata nake athiī gwake ūtukū gatagatī amwīre atirī, ‘Mūrata wakwa, he mīgate itatū, ⁶ nīgūkorwo ndī na mūrata wakwa wanjeerera, na ndirī na kindū gīa kūmūhe arie.’

⁷ “Nake mūndū ūcio ūri nyūmba thīinī amūcookerie atirī, ‘Tiga gūūthūnia. Nīndikītie kūhinga mūrango na tūrī toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingihota gūūkīra ngūhe mīgate.’ ⁸ Ngūmwīra atirī, o na angīkorwo ndangūūkīra amūhe mīgate iyo nī ūndū wa ūrata-rī, no nī ūndū wa ūria amūringīriire-rī, mūndū ūcio nīegūūkīra amūhe kīria gīothe abatairio nīkio.”

⁹ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atirī: Hooyai na nīmūkūheo; mathaa na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrwo. ¹⁰ Nīgūkorwo ūria wothē ūhooyaga nīa-heagwo; na ūria ūmaathaga nīonaga; na ūria ūringaringaga mūrango nīahingūrāgīrwo.

¹¹ “Nī mūciari ūrikū thīinī wanyu ūngūtio thamaki nī mwana wake, nake amūhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbī amūhe kangaurū? ¹³ Angīkorwo inyuī, o na mūri oorū, nīmūūī kūhe ciana cianyu iheo njega-rī, Ithe wanyu ūria ūri Igūrū githī ndarīkīragīrīria kūhe Roho Mūtheru kūrī ariā mamūhooyaga!”

Jesū na Beelizebuli

¹⁴ Na riri, Jesū nīaingataga ndaimono yume thīinī wa mūndū ūtaaragia. Riri ndaimono iyo yomire, mūndū ūcio ūtaaragia akīaria, nakio kīrīndī kīa andū gīkīgega.

¹⁵ No amwe ao makiuga atirī, “Aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ūria mūnene wa ndaimono.” ¹⁶ Nao andū angī makīmūgeria, makīmūria amaringīre kīama kiumīte igūrū.

¹⁷ Jesū nīamenyire ūria meciiragia, nake akīmeera atirī: “Ūthamaki o wothē ūngī-gayūkana ūkanīrīre guo mwene no ūharagane, nayo nyūmba īngīgayūkana yūkanīrīre yo nyene no īgwe. ¹⁸ Angīkorwo Shaitani nīagayūkanīte akeyūkīrīra we mwene-rī, ūthamaki wake ūngīkīhaanda atīa? Ndoiga ūguo tondū mūroiga atī nī nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli. ¹⁹ Nīngī angīkorwo nī nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rī, arūmīrīri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ū? Nī ūndū ūcio-rī, acio nīo makaamūtūira ciira. ²⁰ Na riri, ingīkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kīara kīa Ngai-rī, ūthamaki wa Ngai nīūūkīte kūrī inyuī.

²¹ “Riri mūndū njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangīre nyūmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irī ngitīre. ²² No riri, mūndū ūngī ūri na hinya kūmūkīra angīmūtharīkīra amūtōorie, nīamūtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaīra andū indo iria akoragwo atahīte.

²³ “Mūndū ūria ūtarī hamwe na nī, ūcio nī thū yakwa, na ūria ūtacookanagīrīria hamwe na nī, ūcio nī kūhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa ngoma thũku yoima thĩinĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ ĩgĩcaria ũhurũko na ikawaga. Hĩndĩ ĩyo ĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba irĩa ndoimire.’
²⁵ Na yacooka ĩgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ haate, ĩgathondekwo wega. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo ngoma ĩyo thũku ikagĩra ngoma ingĩ mũgwanja thũku makĩria mayo, igatootya, igaikara kuo. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere.”

²⁷ Rĩrĩa Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ, mũndũ-wa-nja warĩ gatagatĩ-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitũguo ũria wagũciarĩre na agĩkuongithia.”

²⁸ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga kiugo kĩa Ngai na magagĩathikĩra.”

Kĩmenyithia kĩa Jona

²⁹ Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ rũciarĩ rwa-ganu. Rũrũragia rũringĩrwo kĩa, no gũtirĩ kĩa rũkaringĩrwo tĩga o kĩa kĩaringĩrwo Jona. ³⁰ Nĩgũkorwo o ta ũria Jona aarĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ a Nineve, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ egũkorwo arĩ kĩmenyithia kũrĩ rũciarĩ rũrũ. ³¹ Mũtumia-mũthamaki ũria wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na andũ a rũciarĩ rũrũ arũtuĩre ciira, nĩgũkorwo oimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩre ũũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Solomoni arĩ haha. ³² Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciarĩ rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmerĩre maahunjĩrio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mũnene gũkĩra Jona arĩ haha.

Tawa wa Mwĩrĩ

³³ “Gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa agacooka akaũiga handũ ũtangĩoneka kana akaũiga rungu rwa irebe, no aũigaga handũ igũrũ nĩguo arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ³⁴ Riitho rĩaku nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ waku. Rĩrĩa maithe maku marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe o naguo ũkoragwo ũiyũrĩte ũtheri. No rĩrĩa matarĩ mega-rĩ, mwĩrĩ waku o naguo ũkoragwo ũiyũrĩte nduma. ³⁵ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, menyerera ũtheri ũria ũrĩ thĩinĩ waku ndũgatuĩke nduma. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩrĩ waku wothe ũngĩyũrwo nĩ ũtheri, na ndũrĩ handũ harĩ nduma, nĩũrĩtheragĩrwo nĩ ũtheri biũ, o ta ũria ũtheri wa tawa ũkũmũrikagĩra.”

Haaro Ithathatũ

³⁷ Hĩndĩ irĩa Jesũ aarĩkirie kwaria, Mũfarisai ũmwe akĩmũnyĩta ũgeni gwake makarĩanĩre; nĩ ũndũ ũcio agithĩĩ, agũikara metha-inĩ. ³⁸ No Mũfarisai ũcio ona ũguo akĩgega nĩ ũndũ Jesũ ndaambire gũthamba moko atanarĩa irio.

³⁹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ Afarisai mũthambagia gĩkombe na thaani mwena wa na igũrũ, no thĩinĩ wanyu mũiyũrĩtwo nĩ ũkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuĩ irimũ ici! Githĩ ũria wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thĩinĩ? ⁴¹ No rĩrĩ, heagai athĩini kĩa kĩrĩ thĩinĩ wa thaani, na hĩndĩ ĩyo indo ciothe nĩgũtuĩka theru harĩ inyuĩ.”

⁴² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mũrutagĩra Ngai gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa terere, na togotia na nyeni cia mũthemba yothe no mũkaaga kũrũmbũiya kihooto na wendani wa Ngai. Mwaagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga maũndũ macio mũtegũtiganĩria macio mangĩ ma mbere.

⁴³ “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mwendaga gũikarĩra itĩ iria cia mbere thunagogi-inĩ na mũgeithagio mũrĩ ndũnyũ-inĩ.

⁴⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ mũtarĩĩ ta mbĩrĩra itarĩ rũũri iria andũ mageragĩra igũrũ rĩacio matekũmenya.”*

⁴⁵ Mũrutani ũmwe wa Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, rĩrĩa ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩũratũruma o na ithuĩ.”

⁴⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a Watho kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ mirĩgo mirĩtũ irĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene mũtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie.

* 11:44 Ayahudi nĩmahakaga mbĩrĩra ciao coka nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ ũngĩchutia tondũ ũguo nĩkingĩatũmire mũndũ anyiitwo nĩ thaahu.

⁴⁷ “Kaī mūrī na haaro-ī! Tondū mwakagīra anabii mbīrīra, o arīa mooragirwo nī maithe manyu ma tene. ⁴⁸ Nī ūndū ūcio mūgakīruta ūira atī nīmwtikanītie na ūrīa maithe manyu meekire; atī nīo mooragire anabii, na inyuī mūkamaakīra mbīrīra. ⁴⁹ Tondū wa ūguo ūūgī wa Ngai ugūte atīrī, ‘Nīngamatūmīra anabii na atūmwo, moorage amwe ao na manyariire arīa angī.’ ⁵⁰ Nī ūndū ūcio rūciaro rūrū nīrūgaciirithīrio thakame ya anabii othe īrīa yanaitwo kuuma o kīambīrīra gīa thī, ⁵¹ kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ūrīa woragīrwo gatagatī-inī ga kīgongona na handū harīa hatheru. Ī nīguo, ngūmwīra atīrī, rūciaro rūrū nīrūkaherithīrio thakame iyo.

⁵² “Kaī mūrī na haaro inyuī arutani a watho-ī! Tondū nīmweheretie kīhingūro kīa ūmenyo. Inyuī ene mūtiigana gūtoonya, na arīa marena gūtoonya mūkamagīra.”

⁵³ Jesū aarīkia kuuma kūu, Afarisai na arutani a watho makīambīrīra kūmūkararia marī na ūuru mūno na kūmūgita na kūmūrīa ciūria nīguo aarie maūndū maingī, ⁵⁴ makīgeria kūmūtega maiguge kana nī harī ūndū mūrū angīaria.

12

Gūkaanio na Kūmīrīrio

¹ O hīndī iyo, rīrīa kīrīndī kīa andū ngiri nyingī kīonganīte hamwe, nginya makarangana-rī, Jesū akīamba kwarīria arutwo ake, akīmeera atīrī, “Mwīmenyererei ndawa ya kūmbia migate ya Afarisai, na nīyo ūhinga. ² Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, o na kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka. ³ Maūndū marīa mwarīirie nduma-inī, makaiguu mūthenya barigici, na ūrīa wotho mwanahenanīrīra matū-inī mūrī tūnyūmba twa thīnī, nīukanīrīrwo kuuma nyūmba igūrū.

⁴ “Ngūmwīra atīrī arata akwa, tigagai gwītīgīra arīa mooragaga mwīrī na thuutha ūcio gūtīrī ūndū mangīhota gwīka. ⁵ No nī ngūmuonia ūrīa inyuī mwagīrīrwo nī gwītīgīra: Mwītīgagīrei ūrīa ūngūragaga mwīrī na thuutha wa ūguo arī na ūhoti wa gūkia mūdū Jehanamu. Ngūmwīra atīrī na ma, mwītīgagīrei ūcio. ⁶ Githī tūnyoni tūtano tūtiendagio tūthendi twīrī? No rīrī, gūtīrī o na kamwe gatuo Ngai ariganagīrwo niko. ⁷ No ti-itherū, o na njuīrī cianyu cia mūtwe nī ndare. Tigagai gwītīgīra, inyuī mūrī a bata gūkira tūnyoni tūngī.

⁸ “Ngūmwīra atīrī, ūrīa wotho ūkanyumbūra mbere ya andū, o nake Mūrū wa Mūdū nīakamumbūra mbere ya arāika a Ngai. ⁹ No ūrīa ūkangaana mbere ya andū ūcio nīagakaanwo mbere ya arāika a Ngai. ¹⁰ Nake mūdū o wotho ūrīa ūgaacambia Mūrū wa Mūdū nīakarekerwo, no ūrīa wotho ūkaruma Roho Mūtheru ndakarekerwo.

¹¹ “Rīrīa mūgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mūciirithio-rī, mūtikanetange na ūrīa mūgacookia kana ūrīa mūkoiga, ¹² nīgūkorwo hīndī iyo Roho Mūtheru nīakamūruta ūrīa mwagīrīrwo nī kuuga.”

Ngerekano ya Gītonga Kīrimū

¹³ Mūdū ūmwe warī gatagatī-inī ka andū acio akīmwīra atīrī, “Mūrutani, īra mūrū wa maitū tūgayane nake igā riitū.”

¹⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūdū ūyū, nū ūndūite wa kūmūtuihania ciira kana wa kūmūgayania indo cianyu?” ¹⁵ Agīcooka akīmeera atīrī, “Mwīmenyererei! Mūtīgakorokere maūndū; nīgūkorwo muoyo wa mūdū ndūthimagwo na mūigana wa indo iria arī nacio.”

¹⁶ Agīcooka akīmahe ūhoro na ngerekano, akīmeera atīrī, “Mūgūnda wa mūdū ūmwe gītonga nīwaciarire mūno. ¹⁷ Nake akīyūria na ngoro yake atīrī, ‘Ngwīka atīa? Ndirī na handū ha kūga magetha makwa.’

¹⁸ “Agīcooka akiuga atīrī, ‘Nīndamenya ūrīa ngwīka. Ngūtharia makūmbī makwa, njake mangī manene kūrī mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹ Njooke njīre ngoro yakwa atīrī, ‘Ūrī na indo nyingī njega wīgūire cia gūkūigana mīaka mīngī. Wīhuurūkire, ūrīe na ūnyue, na ūcanjamūke.’”

²⁰ “No Ngai akīmwīra atīrī, ‘Wee kīrimū gīkī! Ūtukū ūyū wa ūmūthī nīgūgwītio muoyo waku. Indo icio wīgūire-rī, igaatūika cia ū?’

²¹ “Ūguo nīguo gūgaatuika harī mūdū o wotho ūrīa wīgagīra mīthithū, no akaaga gwītongia na ūhoro wa Ngai.”

Mūtīgatangīke

²² Jesū agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ, mūtigetangage nĩ ūndũ wa mĩoyo yanyu nĩ ūndũ wa kĩrĩa mūrĩrĩaga, kana kĩrĩa mūrĩhumbaga mĩrĩ yanyu. ²³ Muoyo-rĩ, ūrĩ bata gũkĩra irio, naguo mwĩrĩ ūrĩ bata gũkĩra nguo. ²⁴ Ta mwĩciirĩe ūhoro wa mahuru: Matĩaandaga kana makagetha, o na matirĩ kũndũ gwa kũiga irio kana makũmbĩ, no Ngai nĩamaheaga irio. Inyuĩ githĩ mūtĩrĩ a bata mũno gũkĩra nyoni! ²⁵ Nũũ wanyu ūngĩhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rĩmwe nĩ ūndũ wa gwĩtanga? ²⁶ Rĩu-rĩ, angĩkorwo mūtĩngĩhota gwĩka ūndũ mũnini ūguo-rĩ, mũgĩtangĩkaga na maũndũ macio mangĩ nĩkĩ?”

²⁷ Ta mwĩcũranie ūrĩa itoka ikũraga. Itirutaga wĩra kana ikogotha ndigi. No ngũmwĩra atĩrĩ, o na Solomoni arĩ na riiri wake wothē, ndaagemete ta kĩmwe gĩacio. ²⁸ Angĩkorwo ūguo nĩguo Ngai ahumbaga nyeki ya gĩthaka, ĩrĩa ĩrĩ ho ūmũthĩ na rĩciũ igaikio mwaki-inĩ-rĩ, githĩ inyuĩ ndarĩkĩmũhumbaga makĩria, inyuĩ mwĩtkĩtie o hanini! ²⁹ Tigagai gũthĩnĩka ngoro-inĩ cianyu nĩ ūndũ wa kĩrĩa mūrĩrĩaga kana mūrĩnyuuga; mūtĩgatangĩkage nĩ ūndũ wa ūguo. ³⁰ Nĩgũkorwo maũndũ maya mothe nĩmo andũ a gũkũ thĩ arĩa matetĩkĩtie Ngai macaranagia namo, no Ithe wanyu nĩoĩ atĩ nĩmũbatarĩtio nĩmo. ³¹ No rĩrĩ, caragai ūthamaki wake, na maũndũ maya mangĩ mothe nĩmũrĩheagwo o namo.

³² “Tigagai gwĩtigĩra, inyuĩ rũũru rũrũ rũnini, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩonete arĩ wega kũmũhe ūthamaki ūcio. ³³ Endiai indo iria mūrĩ nacio mũcooke mũteithie athĩni. Mwĩthondekereĩ ibeeti cia mbeeca iria itangĩtarũka, na mwĩgĩre na kĩgĩna igĩrũ kĩrĩa gĩtangĩthira, kũrĩa gũtarĩ mũici ūngĩkuhĩrĩria na gũtirĩ memenyĩ cia gũkĩananga ³⁴ Nĩgũkorwo o kũrĩa mĩthiithũ wanyu ĩrĩ, nokuo ngoro cianyu o nacio irĩkoragwo irĩ.

Gũikara Mwĩguĩte

³⁵ “Ikaragai mwĩhotorete, mwĩhaarĩrie gũtungata, na mũige matawa manyu magĩakanaga, ³⁶ o ta andũ metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inĩ rĩa kĩhikania, nĩguo rĩria agaacooka, aaringaringa mũrango mamũhingĩrĩre o narua. ³⁷ Nĩgũkorwo ūrĩ ūndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩguĩte rĩria agacooka. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakehotora acitungatĩre, aciikarie metha-inĩ, na acooke acirehere irio irĩe. ³⁸ Nĩgũkorwo ūrĩ ūndũ mwega harĩ ndungata iria mwathi wacio agaakora ciĩhaarĩrie, o na angĩgooka ūtukũ gatagatĩ kana thaa kenda gũgĩkia. ³⁹ No rĩrĩ, menyai ūũ: Korwo mwene nyũmba nĩamenyete ithaa rĩria mũici egũũka-rĩ, ndangĩarekire nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁰ O na inyuĩ no nyinya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩria mũtamwĩrĩgĩrĩre.”

⁴¹ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ithuĩ ūrahe ūhoro na ngerekano ĩno kana ūreera mũndũ o wothē?”

⁴² Nake Mwathani agĩcookia akĩmũũria atĩrĩ, “Ndungata ya kwĩhokwo na njũgĩ, o ĩria mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata ciake, na ĩciheage irio hĩndĩ ĩria yagĩrĩre, nĩĩrĩkũ? ⁴³ Nĩgũkorwo ūrĩ ūndũ mwega harĩ ndungata ĩyo, ĩria mwathi wayo agooka akore ĩgũka ūguo. ⁴⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No rĩrĩ, ĩ ndungata ĩyo ĩngĩũra na ngoro yayo atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambĩrĩrie kũhũura ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na kũrĩa na kũnyua na kũrĩio-rĩ, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ūria ĩtamwĩrĩgĩrĩre o na ithaa rĩria ĩtooĩ, nake nĩakamĩherithia mũno, na amĩtuĩre ciira ta wa andũ arĩa matarĩ ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata ĩria ĩmenyaga ūria mwathi wayo endaga na ndĩhaaragĩria kana ĩgeeka ūria Mwathi wayo endaga, ĩkaahũũrwo mahũura maingĩ. ⁴⁸ No ĩria ĩtooĩ na nĩĩkaga maũndũ marĩa magĩrĩre kũherithanĩrio, ĩkaahũũrwo mahũura matarĩ maingĩ. Ūria wothē ūheetwo indo nyingĩ, ageetio indo nyingĩ; nake ūria wĩhokeirwo nyingĩ makĩria nĩageetio nyingĩ makĩria.

Gũtirĩ Thayũ o tĩga Nyamũkano

⁴⁹ “Njũkĩte kũrehe mwaki gũkũ thĩ, naarĩ korwo mwaki ūcio nĩwambĩrĩrie gwakana! ⁵⁰ No ndĩ na ūbatithio ndĩrĩbatithio naguo, no kaĩ nĩngũthĩnĩka mũno ūngĩgaakinyatĩ! ⁵¹ Mũgwĩciiria ndokire kũrehe thayũ gũkũ thĩ? Ngũmwĩra atĩrĩ, ūguo tĩguo, ndookire kũrehe nyamũkano. ⁵² Kuuma rĩu gũthĩĩ na mbere, andũ atano a mũciĩ ūmwe marĩkoragwo magayũkanite, atatũ magookĩrĩra eerĩ, nao eerĩ magookĩrĩra atatũ. ⁵³ Nao marĩkoragwo magayũkanite ūũ, ithe agookĩrĩra mũriũ nake mũriũ agookĩrĩra ithe, nyina

agookirira mwarĩ nake mwarĩ agookirira nyina, nyaciarawe agookirira mütumia wa mürü nake mütumia wa mürü agookirira nyaciarawe.”

Güküürana Mahinda

⁵⁴ Jesũ akĩra kĩrĩndĩ kũ atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa muona itu rĩkĩambata riumĩte ithũiro, o rĩmwe muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkuura mbura,’ na gũkoira. ⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa rũhuho rwahurutana riumĩte gũthini muugaga atĩrĩ, ‘Nĩgũkũgĩa na ũrugarĩ,’ na gũkagĩa. ⁵⁶ Inyuĩ hinga ici! Nĩmũũ wega güküürana ũrĩa ĩgũrũ na thĩ gũtariĩ. Mũkiremagwo nĩgũkũürana ũhoro wa mahinda maya tũrĩ nĩkĩ?”

⁵⁷ “Mwagaga gwĩtũira inyuĩ ene ũrĩa kwagĩĩre nĩkĩ? ⁵⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa mũrathĩĩ na thũ yaku kũrĩ mũciirithania-rĩ, geria mũno wĩguithanie nayo mũrĩ o njĩra-inĩ, ndĩgagũkururie ĩgũtware kũrĩ mũciirithania, nake mũciirithania akũneane kũrĩ mũnene, nake mũnene ũcio agũkie njeeera. ⁵⁹ Ngũkwĩra atĩrĩ, ndũkoima kuo ũtarĩhite thĩrĩ wothe, hatarĩ gathendi ũgũtigia.”

13

Mwĩreire kana Mũthire

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe maarĩ ho hĩndĩ ĩyo, arĩa meerire Jesũ ũhoro wa andũ a Galilĩ arĩa mooragĩtwo nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo thakame yao ĩgĩtukana na ya nyamũ cia magongona mao. ² Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgĩciĩra atĩ andũ acio maanyariĩrwo ũguo tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio angĩ othe a Galilĩ? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuotho mũkaniĩnwo o tao. ⁴ Kana andũ arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩĩrwo nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa Siloamu ikĩmooraga-rĩ, anga mũgĩciĩra atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu Jerusalem? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyuotho mũkaaniĩnwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe aarĩ na mũkũyũ wahandĩtwo thĩĩnĩ wa mũgũnda wake wa mĩthabibũ, nake agĩthĩĩ gũcaria maciaro mũtĩ-inĩ ũcio, no ndaigana kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ undũ ũcio, akĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ atĩrĩ, ‘Rĩu nĩ mĩaka itatũ njũkaga gũcaria maciaro mũkũyũ-inĩ, ũyũ na ndĩrĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe. Ūteme! Ūthũkagĩria mũgũnda nĩkĩ?”

⁸ “No mũndũ ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi ũyũ, nĩtũreke ũikare mwaka ũngĩ ũmwe, ndĩũrĩre na ndĩwikire thumu. ⁹ Naguo ũngĩciara hĩndĩ ĩyo, nĩ wega! No ũngĩaga gũciara, no ũtemwo.”

Mütumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩkĩrutana aarutanaga thĩĩnĩ wa thunagogĩ ĩmwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ kwarĩ na mütumia wonjetio nĩ ngoma thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire ainamĩĩre atekũhota gwĩtiira o na hanini. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire, akĩmwĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mütumia ũyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje waku.” ¹³ Agĩcooka akĩmũgĩrĩra moko, na kahinda o kau agĩtiira, na akĩgocoka Ngai.

¹⁴ Nake mũnene wa thunagogĩ akĩrakara mũno nĩ undũ wa Jesũ kũhonania mũthenya wa Thabatũ. Nake akĩra andũ atĩrĩ, “He na mũthenya itandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ undũ ũcio, ũkagai kũhonio mũthenya ĩyo, no ti mũthenya wa Thabatũ.”

¹⁵ Nowe Mwathani akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici! Githĩ o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa yake kana ndigiri yake yume kiugũ mũthenya wa Thabatũ, amĩtware ithĩĩ ikanyue maaĩ? ¹⁶ Nake mütumia ũyũ mwarĩ wa Iburahĩmu, ũrĩa ũtũire ohetwo nĩ Shaitani mĩaka ikũmi na ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

¹⁷ Rĩrĩa oigire ũguo, thũ ciake ciothe igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũ kĩa andũ gĩgĩkena nĩ undũ wa maundũ ma magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

¹⁸ Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ũhaanaine na kĩ? Na ngũũgerekania na kĩ? ¹⁹ Ūhaana ta mbeũ ya karatarĩ ĩrĩa mũndũ oire akĩhaanda mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtũika mũtĩ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩaka itara hongee-inĩ ciaguo.”

²⁰ Ningĩ akiũria atĩrĩ, “Ingigerekania ūthamaki wa Ngai na kī? ²¹ Ūhaana ta ndawa ya kũmbia mĩgate ĩrĩa mũndũ-wa-nja ooire na akīmũtukania na mũtu mũingĩ, o nginya wotho ūkĩimba.”

Mũrango ūrĩa Mũceke

²² Nake Jesũ agĩthĩ ahĩtũkiire matũura-inĩ na tũtũura-inĩ akĩrutanaga erekeire Jerusalemu. ²³ Nake mũndũ ūmwe akīmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Geragai na hinya gũtoonyera mũrango ūrĩa mũceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. ²⁵ Rĩria mwene nyũmba agaakorwo okĩrĩte na ahinge mũrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mũrango mũkĩmũthaitaga, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mũrango.’

“Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ o na ndiũ kũrĩa muumĩte.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwariĩanagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

²⁷ “Nowe nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ, o na ndiũ kũrĩa muumĩte. Njeherera, inyuĩ inyuotho mwĩkaga ūru!’

²⁸ “Kũu nĩgũkagĩa na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa mũkoona ĩburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ūthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo mũikĩtio nja. ²⁹ Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ūthamaki-inĩ wa Ngai. ³⁰ No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kĩha kĩa Jesũ nĩ ūndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magũũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ūthĩĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarenda gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeere mbwe ĩyo atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩingata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ ndũkie wĩra wakwa.’ ³³ O na kũrĩ ũguo, ūmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtĩrĩ mũnabii ũngĩkũra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ūkahũura na mahiga nyuguto aĩa matũmitwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ūrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ūrĩa ũgũũka na rĩtwa rĩa Mwathani.’”

14

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

¹ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ūmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. ³ Jesũ akiũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtikĩrĩtie?” ⁴ No-o magĩkĩra ki. Nake akĩnyĩta mũndũ ũcio, akīmũhonia na akĩmwĩra athĩĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũu wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ūndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩrĩa Jesũ oonire ūrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciakaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩio maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kihikania-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩio, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ūrĩa ūmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kũu.’ Hĩndĩ ĩyo, nĩũgaakara thuutha biũ ũconokete. ¹⁰ No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ūrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thĩĩ ũgaikare harĩa mbere.’

Hĩndĩ iyo nĩukaheo gĩtĩio maitho-inĩ ma ageni ariā angĩ othe. ¹¹ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wothe wĩtũgagĩria niakanyihio, na ũria wothe wĩnyihagia nĩagatũũgĩrio.”

¹² Jesũ agĩcooka akĩira mũndũ ũcio wamwĩtite atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ ariā atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrihe ũguo ũmekite. ¹³ No hĩndĩ irĩa waruga iruga itaga athĩini, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩũkarathimwo. O na gũtuika matingihota gũkũriha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ irĩa andũ ariā athingua makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩria mũndũ ũmwe wa ariā maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aigũire ũguo, akĩira Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaariĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũria ciakinya, agĩtũma ndungata yake ikeere andũ ariā meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ŭkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaariĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩria kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire mũgũnda na no nginya thĩi ngawone. Thĩi ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ŭria ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrire ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathĩi gũcigeria. Thĩi ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndiihota gũũka.’

²¹ “Ndungata iyo igĩthĩi, ikĩmenyithia mwathi wayo ũhoru ũcio. Hĩndĩ iyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha ndungata iyo akĩmĩira atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthĩi njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athĩini, na cionje, na ariā atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata iyo ikiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũria wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ iyo Mwathi wayo akĩira ndungata iyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthĩi rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha nyũmba yakwa iĩyũre.

²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’”

Thogora wa Gũtuika Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwaranire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ,

²⁶ “Mũndũ o wothe angĩũka kũrĩ nĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mũtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuika mũrutwo wakwa. ²⁷ Nake mũndũ o wothe ũtegũkwũũra mũtĩ wake wa kwambĩrwo anũmĩrie, ndangĩhota gũtuika mũrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũkara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia?

²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingi, andũ ariā othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, ‘Mũndũ ũyũ aambĩrĩrie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akiriĩ gũthĩi kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũkara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngĩri ikũmi na mũthamaki ũria ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngĩri mĩrongo iĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ arĩ o kũraya mathĩi makamũũrie kũgie na thayũ. ³³ Ŭguo noguo, mũndũ o wothe wanyu angĩaga kũrekia indo ciothe iria arĩ nacio, ndangĩtuika mũrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthĩrĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tĩĩri-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

“Ŭria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15

Ngerekano ya Ng'ondũ Yũrĩte

¹ Na rĩrĩ, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nĩmoonganaga harĩ we nĩguo mamũigue. ² No Afarisai na arutani a watho magĩteta makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩamũkagĩra ehia na akarĩianĩra nao.”

³ Nĩ ūndũ ūcio Jesũ akĩmahe ngerekano ĩno akĩmeera atĩrĩ: ⁴ “Mũndũ ūmwe wanyu angĩkorwo na ng’ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndatigaga icio mĩrongo kenda na kenda kũu werũ-inĩ, athĩĩ agacarie ĩyo ĩmwe yũrite, nginya amĩone? ⁵ Na aarĩkia kũmĩona, akamĩgĩrĩra ciande ciake akenete, ⁶ akainũka mũciĩ. Agacooka ageeta arata ake na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre nĩ ūndũ nĩnyonete ng’ondũ yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūguo noguo kũgĩaga gĩkeno kĩnene igũrũ nĩ ūndũ wa mũndũ ūmwe mwĩhia wĩrĩrĩte, gũkĩra ūrĩa gũkenagwo nĩ ūndũ wa andũ mĩrongo kenda na kenda athingwo arĩa matabatarĩtio nĩ kwĩrĩa.

Ngerekano ya Ciringi Yũrite

⁸ “Kana mũtumia angĩkorwo arĩ na icunjĩ ikũmi cia betha, ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndagwatagia tawa, akahaata nyũmba yotha, na akamĩcaria na kĩyo o nginya amĩone? ⁹ Na amĩona-rĩ, ageeta arata ake o na andũ a itũũra hamwe, akameera atĩrĩ, ‘Ūkai tũkenanĩre tondũ nĩnyonete mbeeca yakwa ĩrĩa ĩrorĩte.’ ¹⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūguo noguo gũkoragwo na gĩkeno harĩ arĩa a Ngai nĩ ūndũ wa mwĩhia ūmwe wĩrĩrĩte.”

Ngerekano ya Mwanake ūrĩa Worĩte

¹¹ Jesũ agĩthĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwarĩ na mũndũ ūmwe warĩ na ariũ eerĩ. ¹² Ūrĩa mũnini akĩra ithe atĩrĩ, ‘Baba ngaĩra igai rĩrĩa rĩngĩgatuĩka rĩakwa.’ Nĩ ūndũ ūcio ithe akĩmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukũ manini mathira, mũriũ ūcio mũnini agĩcookanĩrĩra indo ciake ciothe, akĩmagara agĩthĩ bũrũri warĩ kũraya, na arĩ kũu agĩtanga indo ciake na mũtũũrĩre wa ūmaramari. ¹⁴ Nake aarĩkia kũhũthĩra indo ciake ciothe, gũkĩgĩ na ng’aragu nene kũu bũrũri ūcio wotha, nake akĩambĩrĩra gũthĩnika. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio agĩthĩ kũũria wĩra kũrĩ mũndũ ūmwe wa bũrũri ūcio, nake akĩmũtware akarĩthagie ngũrwe gĩthaka-inĩ gĩake. ¹⁶ Nĩeriragĩria kwĩhũũnia na makoro marĩa maarĩagwo nĩ ngũrwe icio tondũ gũtirĩ mũndũ wamũheaga kindũ gĩa kũria.

¹⁷ “Na rĩrĩa ecookerire, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndungata ciigana atĩa cia baba irĩ na irio cia gũciigana o na igatigara, na nĩ nguagĩre gũkũ nĩ ng’aragu! ¹⁸ Nĩngũũkĩra thĩ kũrĩ baba ngamwĩre atĩrĩ: Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai na ngakwĩhĩria. ¹⁹ Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ; ndua ta ndungata ĩmwe yaku.’ ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ ithe.

“No arĩ o haraaya, ithe akĩmuona, nake akĩringwo nĩ tha nĩ ūndũ wake; agĩteng’era kũrĩ mũrũwe, akĩmũhĩmbĩria na akĩmũmumunya.

²¹ “Nake mũriũ akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Baba, nĩnjĩhĩrie Ngai o na ngakwĩhĩria. Ndiagĩrĩrwo nĩgũcooka gwĩtagwo mũrũguo rĩngĩ.’

²² “No ithe akĩra ndungata ciake atĩrĩ, ‘Thĩĩ narua mũrehe nguo ĩrĩa njega mũno mũmũhumbe, na mũmwĩkĩre gĩcũhĩ kĩara, na iraatũ magũrũ. ²³ Nĩngĩ mũrehe njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru mũmũthĩnje. Mũreke tũgie na iruga na tũkũngũire. ²⁴ Nĩgũkorwo mũriũ ūyũ wakwa ararĩ mũkuũ na nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’ Nĩ ūndũ ūcio makĩambĩrĩra gũkũngũĩra.

²⁵ “Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo mũriũ ūrĩa mũkũrũ aarĩ mũgũnda. Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie mũciĩ akĩnũka-rĩ, akĩgũga gũkĩnwo nyĩmbo na ndũhiũ. ²⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũriũ ūcio agĩta ndungata ĩmwe ya mũciĩ, akĩmũria gĩtũmi kĩa maũndũ macio. ²⁷ Nayo ndungata ĩyo ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wa maitũguo nĩokĩte, nake thoguo nĩamũthĩnjĩre njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru, tondũ nĩamũcookereire arĩ mwega na arĩ mũgĩma.’

²⁸ “Mũrũ wa nyina ūcio mũkũrũ akĩrakara na akĩrega gũtoonya nyũmba. Nĩ ūndũ ūcio ithe akĩuma nja, akĩmũthaitha atoonye thĩĩnĩ. ²⁹ No akĩra ithe atĩrĩ, ‘Ta thĩkĩrĩria! Ndũire ngũrutagĩra wĩra miaka ĩyo yotha, na ndĩrĩ ndarega gũgwathĩkĩra. No rĩrĩ, ndũrĩ waahe o na koori nĩguo tũkũngũire na arata akwa. ³⁰ No rĩrĩa mũrũguo ūyũ ūitangĩte indo ciaku na maraya ainũka, ūkamũthĩnjĩra njaũ ya gĩcegũ ĩrĩa noru!’

³¹ “Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, wee tũtũũraga nawe hĩndĩ ciothe, na indo ciothe irĩa ndĩ nacio nĩ ciaku. ³² No nĩtwagĩrĩrwo gũkũngũĩra na gũcanjamũka, tondũ mũrũ wa maitũguo ūyũ ararĩ mũkuũ na rĩu nĩariũkĩte; nĩarorĩte na rĩu nĩonekete.’”

¹ Nake Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ: “Nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe warĩ gĩtonga, nake nĩ aarĩ na mũrori wa indo ciake mũrori ũcio nĩathitangirwo kũrĩ gĩtonga kũ atĩ nĩaitangaga indo ciake. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩta mũrori ũcio wa indo, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ũhoru ũcio ndĩraigua ũgũkonĩ nĩ ũrĩkũ? Heana ũhoru wa ithabu rĩa ũrũgamĩrĩri waku, tondũ ndũgũcoka kũndorera indo ciakwa rĩngĩ.’

³ “Nake mũrori wa indo icio akĩĩyũria na ngoro atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa rĩu? Mwathi wakwa nĩekũndigithia wĩra. Ndirĩ na hinya mũiganu wa kũrĩma, na nĩngũconoka kũhooya. ⁴ Rĩu nĩndamenya ũria ngwĩka nĩgeetha rĩria ngaatigithio wĩra gũkũ, andũ makaanyamũkagĩra kwao mĩcĩi.’

⁵ “Nĩ ũndũ ũcio agĩta mũndũ o wotho warĩ na thĩirĩ wa mwathi wake. Akĩũria mũndũ wa mbere atĩrĩ, ‘Wee ũrĩ na thĩirĩ ũigana atĩa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ na thĩirĩ wa marebe magana meerĩ ma maguta ma mĩtamaĩyũ.’

“Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya marũa maku ma thĩirĩ ũikare thĩ narua wandĩke atĩ ũrĩ na thĩirĩ wa marebe igana rĩmwe.’

⁷ “Agĩcoka akĩũria mũndũ wa keerĩ atĩrĩ, ‘Na we ũrĩ na thĩirĩ ũigana atĩa?’

“Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ na thĩirĩ wa makũnia igana rĩmwe ma ngano.’

“Mũrori ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Oya marũa maku ma thĩirĩ wandĩke ũrĩ na thĩirĩ wa makũnia mĩrongo ĩnana.’

⁸ “Mwathi ũcio nĩagathĩrĩrie mũrũgamĩrĩri ũcio wa indo ciake ũtaarĩ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũgĩa na ũũgĩ. Nĩgũkorwo andũ a gũkũ thĩ nĩ oogĩ na maũndũ mao gũkĩra andũ a ũtheri. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, hũthagĩrai ũtonga wa gũkũ thĩ na gũthondeka ũrata na andũ, nĩguo rĩria ũtonga ũcio ũgaathira, mũkaamũkĩrwo ciikaro-inĩ iria cia tene na tene.

¹⁰ “Mũndũ ũria wotho ũngĩhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingĩ, na ũria wotho ũtangĩhokeka na indo nini o na nyingĩ ndangĩhokerwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na ũtonga wa gũkũ thĩ-rĩ, nũ ũngĩmwĩhokera ũtonga ũria wa ma? ¹² Nĩngĩ mũngĩkorwo mũtarĩ ehokeku na indo cia andũ arĩa angĩ-rĩ, nũ ũngĩmũhe indo cianyu ene?

¹³ “Gũtĩrĩ ndungata ĩngĩhota gũtungatĩra aathani eerĩ. Nĩ ũndũ no ĩthũũire ũmwe yende ũcio ũngĩ, kana ĩheane harĩ ũmwe, ĩnyarare ũcio ũngĩ. Mũtingĩtungatĩra Ngai na mũtungatĩre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arĩa meendete mbeeca, rĩria maiguire maũndũ macio mothe, makĩam-bĩrĩria gũtemba Jesũ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, ‘Inyuĩ mwĩtuuaga ega maitho-inĩ ma andũ, no Ngai nĩoi ngoro cianyu, nĩgũkorwo ũndũ ũria ũtuagwo wa bata mũno harĩ andũ, nĩguo ũrĩ magigi maitho-inĩ ma Ngai.

Ũrutani Ũngĩ wa Jesũ

¹⁶ “Ũhoru wa Watho na ũrutani wa Anabii watũire ũhunjagio nginya hĩndĩ ya Johana ũria Mũbatithania. Kuuma hĩndĩ ĩyo, Ũhoru-ũria-Mwega wa ũthamaki-wa-Ngai nĩ ũhunjagio, na mũndũ o wotho nĩehatagĩrĩria aũtoonye. ¹⁷ Nĩ ũhũthũ igũrũ na thĩ gũthira, gũkĩra gaturumo karĩa kanini mũno ka Watho keherio watho-inĩ.

¹⁸ “Mũndũ ũria wotho ũngĩtigana na mũtumia acooke ahikie mũtumia ũngĩ, ũcio nĩatharĩtie, nake mũndũ mũrũme ũria ũngĩhikia mũtumia ũtiganĩte na mũthuuri-we, nĩatharĩtie.”

Gĩtonga na Lazaro

¹⁹ “Nĩ kwarĩ mũndũ warĩ gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mũthemba wa gatani ĩria njega, nake nĩeekenagia o mũthenya. ²⁰ Na rĩrĩ, kihingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo mũndũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyũrĩtwo nĩ ironda mwĩrĩ, ²¹ nake nĩeeriragĩria kũria rũitĩki rũria rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kũ. O na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironda ciake.

²² “Ihinda nĩrĩakinyire mũhooi thendi ũcio agĩkua, nao arĩa makĩmũkuua makĩmũt-wara harĩ Iburahĩmu. Gĩtonga kũ o nakĩo nĩgĩakuire na gĩgĩthikwo. ²³ Kĩrĩ kũu icua-inĩ, kĩna ruo rũnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkĩona Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio gĩtonga gĩkĩmwĩra gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, Baba, njiguĩra tha, ũtũme Lazaro atobokie mũthia wa kĩara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rũrĩmĩ, tondũ ndĩ na ruo rũnene gũkũ mwaki-inĩ ũyũ.’

²⁵ “Nowe Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Mũrũ wakwa, ririkana rĩrĩa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ ũyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we nĩmũnyamarũre, nawe ũrĩ ruo-inĩ. ²⁶ Hamwe na ũguo-rĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mĩkuru mũriku mũno wĩkĩritwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke kũrĩ we matikaahote, o na gũtĩrĩ mũndũ ũngiuma kũu akire ooke gũkũ tũrĩ.’

²⁷ “Nakĩo gĩtonga kũu gĩgĩcookia atĩrĩ, ‘Ndagĩgũthaita, baba, ũtũme Lazaro kũrĩ andũ a nyũmba ya baba, ²⁸ nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano. Reke athĩĩ akamahe ũhoro, nĩguo matikanooke gũkũ kũrĩ na ruo rũnene ũũ.’

²⁹ “Iburahĩmu akĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.’

³⁰ o oimite kũrĩ arĩa akuũ, no merire.’

³¹ “Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Angĩkorwo matingĩguwa Musa na Anabii, o na mũndũ angĩrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũguwa.’”

17

Mehia, Wĩtikio, na Wĩra wa Ndungata

¹ Nake Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-il ² Nĩ kaba mũndũ ta ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩĩ ngingo aikio iria-inĩ, gũkĩra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini keehie. ³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte.

“Mũrũ wa thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩthia, mũkaanie, na angĩrĩra-rĩ, mũrekere. ⁴ Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja o mũthenya ũmwe, na maita macio mothe mũgwanja agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, ‘Nĩndahera,’ nĩ wega ũmũrekere.”

⁵ Nao atũmwo makĩra Mwathani atĩrĩ, “Tuongerere wĩtikio!”

⁶ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩkorwo na wĩtikio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-rĩ, mwera mũkũyũ ũyũ atĩrĩ, ‘Kũũrũka, ũkehaande iria-inĩ,’ nago o ũmwathikĩre.

⁷ “Nĩ mũndũ ũrĩkũ wanyu ũngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na mũraũ kana ya kũmũrĩthĩria ng’ondũ, na ndungata ũyo yomĩra mũgũnda amĩre atĩrĩ, ‘Ŭka ũikare thĩ ũrĩe?’ ⁸ Githĩ to amĩrĩre atĩrĩ, ‘Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na wĩhaarĩrie ũnjikarie ngĩrĩa na ngĩnyua; na thuutha ũcio no ũrĩe na ũnyue?’ ⁹ Ningĩ no agĩcookerie ndungata ũyo ngaatho nĩ gwĩka ũrĩa ĩĩritwo ĩike? ¹⁰ Ŭguo noguo o na inyũĩ, rĩrĩa mweka ũrĩa wotho mwĩritwo mwĩke, ugagai atĩrĩ, ‘Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra witũ tu.’”

Andũ Ikũmi Kũhonio Mangũ

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩĩ Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili. ¹² Na rĩrĩa aatonyaga gatũũra kamwe, agĩtũngwo nĩ andũ ikũmi maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o haraaya, ¹³ makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga atĩrĩ, “Jesũ, Mwathi witũ, tũguĩre tha!”

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeyonanie kũrĩ athĩnjĩri-Ngai.” Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio.

¹⁵ Rĩrĩa ũmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca Ngai na mũgambo mũnene,

¹⁶ Akĩgũthia thĩ magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ũcio aarĩ Mũsamaria.

¹⁷ Jesũ akiũria atĩrĩ, “Githĩ othe ikũmi matiatherio? Acio angĩ kenda marĩ ha? ¹⁸ Gũtĩrĩ o na ũmwe ũngĩcooka kũhe Ngai ũgooci tiga o mũgeni ũyũ?” ¹⁹ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra wĩthĩire; gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.”

Gũũka kwa Ŭthamaki wa Ngai

²⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩrĩa ũthamaki wa Ngai ũgooka. Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ŭthamaki wa Ngai ndũũkaga na imenyithia iria mũngĩrorera, ²¹ kana andũ moige atĩrĩ, ‘Ŭrĩ haha,’ kana ‘Ŭrĩ harĩa,’ tondũ ũthamaki wa Ngai ũrĩ thĩĩnĩ wanyu.”

²² Agĩcooka akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩroka rĩrĩa mũkeriragĩria kuona mũthenya ũmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona. ²³ Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ harĩa!’ kana ‘Arĩ haha!’ Mũtikanateng’ere mũmarũmĩrĩre. ²⁴ O ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, no taguo gũũka

kwa Mūrū wa Mündū gūkahaana mūthenya ūcio wake. ²⁵ No rīrī, no nginya ambe one mathiina maingī na aregwo nī andū a rūciaro rūrū.

²⁶ “O ta ūria gwatariī matukū-inī ma Nuhu, noguo gūkaahaana matukū-inī ma Mūrū wa Mündū. ²⁷ Andū acio maakorirwo makīria, na makīnyua, na makīhikania, na makīhikio, o nginya mūthenya ūria Nuhu aatoonyire thabina. Hīndī iyo kīguū kīnene gīgīka gikīmaniina othe.

²⁸ “Ningī ūguo noguo gwatariī matukū-inī ma Loti. Andū acio maakorirwo makīria na makīnyua, na makīgūra na makīendia, na makīhaanda na magīaka nyūmba. ²⁹ No mūthenya ūria Loti oimire Sodomu, mwaki na ūbiriti ikiura ta mbura kuuma igūrū, ikīmaniina othe.

³⁰ “Ūguo noguo gūkahaana mūthenya ūria Mūrū wa Mündū akaaguūranīrio. ³¹ Mūthenya ūcio, mündū o wothē ūgaakorwo arī nyūmba igūrū, na indo ciake irī nyūmba thiinī, ndakanaharūrūke gūcigīra. Ningī o na mündū ūria ūgaakorwo arī mūgūnda ndakanahūndūke agīre kīndū. ³² Ta ririkanai mūtumia wa Loti! ³³ Mündū ūria wothē ūgeragia gūtūria muoyo wake nīakoowō nīguo, nake ūria wothē ūragwo nī muoyo wake nīakaūtūria. ³⁴ Ngūmwīra atīrī, ūtukū ūcio andū eerī nīmagakorwo makomete ūrīrī ūmwe, nake ūmwe wao akuuo, na ūria ūngī atigwo. ³⁵ Atumia eerī nīmagakorwo magithīa hamwe; ūmwe wao akuuo, na ūria ūngī atigwo. ³⁶ (Ningī arūme eerī nīmagakorwo makīruta wīra hamwe, ūmwe wao akuuo, ūria ūngī atigwo.)”

³⁷ Nao makīmūria atīrī, “Kūu nī kū Mwathani?”

Nake akīmacookeria atīrī, “Nderi ciūnganaga harīa hothe harī kīimba.”

18

Ngerekano ya Mūtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategūtigithīria

¹ Nake Jesū akihe arutwo ake ngerekano ya kūmaruta atī nīmagīrīrwo nīkūhooyaga hīndī ciothe mategūkua ngoro. ² Akīmeera atīrī: “Itūūra-inī rīmwe nī kwarī na mūtuanīri ciira ūteetigagīra Ngai kana agatīia andū. ³ Na itūūra-inī rīu nī kwarī mūtumia ūmwe wa ndigwa wathīia kūrī we kainingī akamwīra atīrī, ‘Ndhīria harī thū ciakwa.’

⁴ “No mūtuanīri ciira ūcio akīrega kūmūteithia kwa ihinda. No marigīrīrio akīria na ngoro atīrī, ‘O na gūtūka ndiitigīrite Ngai kana ngatīia andū-rī, ⁵ no tondū wa ūria mūtumia ūyū wa ndigwa atiindaga agīthīnia, ningūtigīrīra ciira wake nīwatuuo na kīhooito nīguo atige kūnūnogagia na gūtindaga agīka!’”

⁶ Nake Mwathani akiuga atīrī, “Nīmwaigua ūria mūtuanīri ciira ūcio ūtarī kīhooito oigire? ⁷ Githī o nake Ngai ndagatua ciira na kīhooito wa arīa ake ethuurīre, o arīa mamūkayagīra mūthenya na ūtukū? No aage kūmateithia na ihenya? ⁸ Ngūmwīra atīrī, agaatigīrīra atī nīmaciirīrwo na kīhooito, o na ningī na ihenya. O na kūrī ūguo-rī, rīria Mūrū wa Mündū agooka-rī, nīagakora andū metikītie gūkū thi?”

Ngerekano ya Mūfarisai na Mwītia Mbeeca cia Igooti

⁹ Ningī Jesū akīarīria andū amwe arīa meihokaga o ene, magetuaga athingu na makahūthaga andū arīa angī othe, akīmahe ngerekano, akīmeera atīrī: ¹⁰ “Andū eerī nīmambatire hekarū-inī kūhooya. Ūmwe aarī Mūfarisai na ūcio ūngī aarī mwītia wa mbeeca cia igooti. ¹¹ Mūfarisai ūcio akīrūgama akīhooera we mwene, akiuga atīrī, ‘Ngai, nīndagīcookeria ngaatho nīgūkorwo ndihaana ta andū arīa angī, arīa atunyani, na arīa mekaga ūūru, na itharia, o na kana ta mwītia ūyū wa mbeeca cia igooti. ¹² Nīndīhingaga kūrīa irio maita meerī o kiumia, na ngaruta gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe iria nyonaga.’

¹³ “No rīrī, mwītia wa mbeeca cia igooti ūcio akīrūgama o haraaya; na ndaigana gūtīria maitho make na igūrū, no nī kwīgūtha eegūthaga gīthūri enyīhītie, akoiga atīrī, ‘Ngai, njigūira tha, nī mündū mwīhia.’

¹⁴ “Ngūmwīra atīrī, mwītia mbeeca cia igooti nīainūkire atuītwo mūthingu mbere ya Ngai gūkīra ūcio ūngī. Nīgūkorwo ūria wothē wītūgagīria nīakanyīhio nake ūria wīnyīhagia nīagatūgīrio.”

Twana na Jesū

¹⁵ Na rīrī, andū nao nīmarehagīra Jesū twana nīguo atūhutie. Arutwo ake mona ūguo, makīmakaanīa. ¹⁶ Nowe Jesū agīta twana tūu harī we, akiuga atīrī, “Rekei twana

tūu tūūke kūrī nī, tigai gūtūgīria, nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai nī wa arīa matariī ta tuo. ¹⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, ūrīa wothe ūtakamūkīra ūthamaki wa Ngai ta kaana ndakaūtoonya.”

Mūnene warī Gītonga

¹⁸ Mūnene ūmwe akīmūria atīrī, “Mūrutani mwega, ingīka atīa nīguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁹ Nake Jesū akīmūria atīrī, “Ūkūnjīta mwega nīkī? Gūtīrī o na ūmwe mwega tīga Ngai we wiki. ²⁰ We nūū ūrīa maathani moigīte, ‘Ndūkanatharanie, na ndūkanoragane, na ndūkanaiye, na ndūkanaigīrīre mūdū ūrīa ūngī kīgeenyō, na tīa thoguo na nyūkwa.’”

²¹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Maathani macio mothe ndūire ndīmarūmītie kuuma ndī o mūnini.”

²² Jesū aigua ūguo, akīmūria atīrī, “Harī ūndū ūmwe ūtigarītie gwīka. Thīi wendie kīrīa gīothe ūrī nakī ūhe athīni mbeeca icio, na nīūkūgīa na mūthiithū igūrū. Ūcooke ūūke ūnūmīrīre.”

²³ Rīrīa mūnene ūcio aigūire ūguo, akīgua kīeha mūno, tondū aarī mūtongu mūno.

²⁴ Jesū akīmūrora, akiuga atīrī, “Kaī nī hinya andū arīa atongu gūtoonya ūthamaki-inī wa Ngai-ī! ²⁵ Nī ūhūthū ngamīra ihungurīre irima rīa cindano, gūkīra gītonga gūtoonya ūthamaki-inī wa Ngai.”

²⁶ Nao arīa maigūire ūhoro ūcio makīūria atīrī, “Nūū ūngīkīhota kūhonoka?”

²⁷ Jesū akīmācookeria atīrī, “Maūdū marīa matahotekaga nī andū nīmahotekaga nī Ngai.”

²⁸ Nake Petero akīmūria atīrī, “Ithūi tūtīgīte maūdū maitū mothe tūgakūrūmīrīra!”

²⁹ Jesū akīmeera, “Ngūmwīra atīrī na ma, gūtīrī mūdū ūtigīte mūciī wake, kana mūtumia wake, kana ariū a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nī ūndū wa ūthamaki wa Ngai, ³⁰ ūtakaheo maita maingī na kīrīa atīgīte ihinda-inī rīrī tūrī, na ihinda rīrīa rīgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesū kwaria Ūhoro wa Gīkuū Gīake Rīngī

³¹ Na rīrī, Jesū agītware arutwo ake arīa ikūmi na eerī handū keheri-inī akīmeera atīrī, “Nītūkambata tūthīi Jerusalemu, na maūdū mothe marīa maandīkirwo nī anabīi makoniī Mūrū wa Mūdū no nginya mahingio. ³² Nake nīakaneanwo kūrī andū-a-ndūrīrī. Nao nī makaamūnyūrūria, na mamūrume, na mamūtūire mata, na mamūhūire iboko, o na mamūūrage. ³³ Naguo mūthenya wa gatātū nīakariūka.”

³⁴ Nao arutwo ake makīaga kūmenya ūndū o na ūmwe wa macio. Nīmahithitwo ūhoro ūcio na matiamenyire ūrīa aameeraga.

Jesū Kūhonia Mūtumumu

³⁵ Nake Jesū akūhīrīria Jeriko, mūdū warī mūtumumu nīaikarīte mūkīra-inī wa njīra akīhooya mbeeca. ³⁶ Rīrīa aigūire andū aingī makīhītūka, akīūria ūrīa gwēkīkaga. ³⁷ Andū makīmūria atīrī, “Nī Jesū wa Nazarethi ūrahītūka.”

³⁸ Nake akīanīrīra, akiuga atīrī, “Jesū, mūrū wa Daudi, njigūira tha.”

³⁹ Arīa maatongoretie makīmūkaania makīmūria akire, nowe agīkīrīrīria kwanīrīra akiugaga atīrī, “Mūrū wa Daudi, njigūira tha!”

⁴⁰ Nake Jesū akīrūgama, agīathana, mūdū ūcio atwarwo harī we. ⁴¹ Rīrīa aakūhīrīrie, Jesū akīmūria atīrī, “Ūkwenda ngwīkire atīa?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesū akīmūria atīrī, “Cooka kuona, gwītīkia gwaku nīkūo gwatūma ūhone.” ⁴³ O rīmwe akīambīrīria kuona, nake akīrūmīrīra Jesū, akīgoocaga Ngai. Rīrīa andū othe moonire ūguo, o nao makīgooca Ngai.

19

Zakayo ūrīa Mwīta Mbeeca cia Igooti

¹ Na rīrī, Jesū nīatoonyire Jeriko, akīhītūkīra kuo. ² Nakuo kūu Jeriko nī kwarī mūdū wetagwo Zakayo; warī mūnene wa etia mbeeca cia igooti na aarī gītonga. ³ Nīendaga kuona Jesū aarī ū, no ndangīahotire kūmuona nī ūndū wa ūingī wa andū, na tondū aarī

mündü müküh. ⁴ Nĩ undũ ūcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ umũthĩ no nginya thĩĩ gwaku mũciĩ.” ⁶ Nĩ undũ ūcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyĩta ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ aathiĩ gũceera kwa mündũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩira Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩĩni, na hangĩkorwo harĩ mündũ o na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũria kĩndũ kũ maita mana.”

⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Umũthĩ ũhonokio nĩukinyĩte nyũmba ĩno, tondũ mündũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mündũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩria kĩũrite.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathikĩrĩrie maundũ macio, agĩthĩĩ na mbere kũmahe ũhoru na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhiĩ gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mündũ umwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuuu mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ undũ ūcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina ikũmi, agĩciĩra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩria ngacooka.’

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mündũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩria aacookire arikĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũria cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikũmi.’

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩte wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na undũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikũmi.’

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmĩira atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩdagwĩtigĩire, tondũ ũrĩ mündũ mũũru. Nĩwoyaga kĩria ũtarutĩre wĩra, na ũkagetha kĩria ũtahandĩte.’

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtuĩra ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩria itarutĩre wĩra na ngagetha kĩria itahaandĩte? ²³ Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩria ngaacooka ndicioye irĩ na uumithio?’

²⁴ “Agĩcooka akĩira aĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina iyo arĩ nayo, mũmĩ-nengere ũria ũrĩ na mina ikũmi.’

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikũmi!’

²⁶ “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mündũ ũria wothĩ ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũria ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩria arĩ nakĩo nĩagatuunywo.

²⁷ No rĩrĩ, andũ acio marĩ ũthũ na nĩĩ, o acio mateendaga nduĩke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o haha ndĩ.’”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

²⁸ Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthĩĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. ²⁹ Aakuhĩrĩria Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, ³⁰ “Thĩĩ itũũra rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mündũ; mĩohorei mũmĩrehe.

³¹ Mündũ angĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’”

³² Nao acio maatũmirwo magĩthĩĩ, magĩkora maundũ matariĩ o ta ũria Jesũ aamerĩte.

³³ Na rĩria moohoraga njaũ iyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ iyo nĩkĩ?”

³⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

³⁵ Makimītwārira Jesū, magicooka makīgīrira nguo ciao igūrū rīa njaū iyo, na magīkarīria Jesū igūrū rīayo. ³⁶ Na rīria aathiaga, andū makīara nguo ciao njīra-inī.

³⁷ Rīria aakinyire hakuhi na njīra rīria ikūrūkagīra Kīrīma-inī kīa Mītamaiyū, gikundi gīothe kīa arutwo gīkambīrīria kūgooca Ngai, andū makīanīrīra makenete nī undū wa cīama iria ciothe moonete makiuga atīrī:

³⁸ “Kūrathimwo-rī, nī mūthamaki ūrīa ūgūka na rītwa rīa Mwathanil!”

“Thayū ūrogīa kūu igūrū, naguo riiri ūgīe kūu igūrū mūno!”

³⁹ Afarisai amwe maarī gīkundi-inī kīu makīra Jesū atīrī, “Mūrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī, aya maangīkīra, mahiga no maanīrīre.”

⁴¹ Na rīria aakuhīrīrie itūura rīu inene rīa Jerusalemu, aarīona akīrīra nī undū warīo, ⁴² akiuga atīrī, “Naarī korwo ūmūthī wee mwene nīūkūmenyete kīrīa kīngīkūre-here thayū! No rīu, ūhorō ūcio nīūhithītwo maithe maku. ⁴³ Hīndī nīgākīnya rīria thū ciaku igaaka ihumbu cia tīri ikūrīgīcīrie, na ikūhīngīrīrie na mīena yothe. ⁴⁴ Nīgagūtungumanīa thī, wee hamwe na cīana ciaku irīa irī kūu thīnī waku. Matigatiga ihiga o na rīmwe rīrī igūrū wa rīria rīngī, tondū ndūigana gūkūrana ihinda rīria Ngai ookire gūgūceera.”

Jesū arī thīnī wa Hekarū

⁴⁵ Agīcooka agītoonya hekarū thīnī, na akīambīrīria kūrūtūrūra andū arīa meendagīria indo kuo. ⁴⁶ Akīmeera atīrī, “Nī kwandīkītwo atīrī, ‘Nyūmba yakwa īgeetagwo nyūmba ya kūhooyagīrwo’ no inyuū mūmītuīte ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o mūthenya, nīarutanaga kūu thīnī wa hekarū. No athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, na atongoria arīa maarī gatagatī ka andū nīmageragia kūmūruga. ⁴⁸ No matingīonire njīra ya kūmūruga, tondū andū othe nīmaikaraga mathikīrīrie ciugo ciake.

20

Kīuria Gikonī Ūhoti wa Jesū

¹ Na rīrī, mūthenya ūmwe akīruta andū kūu hekarū-inī na akīhunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega-rī, athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magīka kūrī we. ² Makīmūrīa atīrī, “Twīre wīkaga maundū maya na ūhoti ūrīkū. Nūu wakūheire ūhoti ūcio?”

³ Nake akīmacookeria atīrī, “O na nī nīngūmūrīa kīuria. ⁴ Ta njīrai, ūbatithio wa Johana-rī, woimīte igūrū kana woimire kūrī andū?”

⁵ Makīaranīria o ene ūhorō ūcio, makīrāna atīrī, “Tūngiuga atī ‘Woimīte igūrū’ egūtūrīa atīrī, ‘Mwakīregire kūmwītīkia nīkī?’ ⁶ Nīngī tuoiga atī ‘Woimīte kūrī andū’, andū othe nīmegūtūhūra na mahiga nyuguto, nī undū nīmetīkītīe atī Johana aarī mūnabīi.”

⁷ Nī undū ūcio magīcoookeria Jesū atīrī, “Ithuī tūtīūi woimīte kū.”

⁸ Nake Jesū akīmeera atīrī, “O na nī ndīkūmwīra njīkaga maundū maya na ūhoti ūrīkū.”

Ngerekano ya Akombori a Mūgūnda

⁹ Agīcooka akīhe andū ūhorō na ngerekano akīmeera atīrī, “Mūndū ūmwe nīahaandire mūgūnda wake mīthabībū, na akīūkomborīthia arīmi angī, agīcooka agīthīi kūndū kūrāya na agīkara kuo ihinda irāya. ¹⁰ Na rīrī, hīndī ya magetha yakīnya-rī, agītūma ndungata yake kūrī akombori acio nīgeetha mamīnengere maciaro mamwe ma mūgūnda ūcio wa mīthabībū. No akombori acio makīmīhūra na makīmīngata ītarī na kīndū. ¹¹ Agīcooka agītūma ndungata īngī, iyo o nayo makīmīhūra makīmīconorīthia na makīmīngata ītarī na kīndū. ¹² O rīngī agītūma ndungata ya gatātū, nao makīmīthīhangia na makīmīngata.

¹³ “Nake mwene mūgūnda ūcio wa mīthabībū akīyūria atīrī, ‘Ngwīka atīa? Ngūtūma mūrū wakwa, ūrīa nyendete; hihi mahota kūmūhe gītīo’.

¹⁴ “No riria akombori acio maamuonire, makiaririria uhoru ucio. Makirana atiri, ‘Uyu niwe ukaagaya mugunda uyu. Nitumuragei nguwo igai riake rituikie riitu.’” ¹⁵ Ni undu ucio makimuruta nja ya mugunda ucio wa mithabibu, makimuraga.

“Riu-ri, mwene mugunda ucio wa mithabibu-ri, akaameka atia? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andu ang’ mugunda ucio.”

Riria andu maiguire uguo, makiuga atiri, “Kuroaga gutuika uguo!”

¹⁷ Jesu akimarora, akimooria atiri, “Maandiko maria mandikitwo atiri:

“Ihiga riria aaki maaregire,

nirio rituikite ihiga inene ria koina’,

uguo ni kuuga atia? ¹⁸ Mundu uria wotha ukaagwira ihiga riu, nirikamuunanga, no uria rikaagwira nirikamuhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athinjiri-Ngai aria anene magicaria uria mangimuniyithia o na ihenya tondū nimamenyire aaheanire ngerekano iyo akaria uhoru wao. No nimetigagira andu.

Kurutira Kaisari Igooti

²⁰ O makimutiragia-ri, makimutimira andu a kumuthigaana metuite andu ega. Nao magithi ni geetha mamuniye akiuga undu muuru, nguwo mamuneane moko-ini ma wathani wa baruthi. ²¹ Ni undu ucio athigaani acio makimuria atiri, “Murutani, nituui wee waragia na ukarutana maundu maria magiriire, na ati ndutiagira andu mauthi, no wee urutanaga uhoru wa Ngai na ma, uria kwagiriire. ²² Atiriri, nitwagiriirwo ni kurutira Kaisari igooti kana ca?”*

²³ Nowe Jesu akiona ukinga uria maaru naguo akimeera atiri, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ino na ritwa riri ni cia u?”

²⁵ Makimucokeria atiri, “Ni cia Kaisari.”

Akimeera atiri, “Kirutagire Kaisari kiria kiri giake, na murutagire Ngai kiria kiri giake.”

²⁶ Nao makiaga undu wa kumuniya naguo haru maundu maria aaririe aru mbere ya andu. Na tondū wa uria maagegiri ni uria aamacookeirie uhoru-ri, magikira ki.

Uhoru wa Kuriuka na wa Kuhikania

²⁷ Na riri, andu amwe a Asadukai, aria moigaga ati gutiri uhoru wa kuriuka, magiuka kuru Jesu, makimuria atiri, ²⁸ “Murutani, Musa aatwandikiire ati muru wa nyina na mundu angikua atige mutumia atari na ciana-ri, mundu ucio no nginya ahikie mutumia ucio watigwo nguwo aciarire muru wa nyina ciana. ²⁹ Na riri, kwaru aanake mugwanja a nyina umwe. Wa mbere akihikania na agikua, agitiga mutumia atari na ciana. ³⁰ Nake wa keeri, ³¹ na wa gatatu makimuhikia, na makirumanirira uguo nginya wa mugwanja; othe magikua, makimutiga atari na ciana. ³² Marigirio-ini, mutumia ucio o nake agikua. ³³ Riu-ri, hini ya kuriuka agaakorwo aru mutumia wa u haru acio mugwanja, nigukorwo othe nimamuhikite?”

³⁴ Jesu akimacokeria atiri, “Andu a ihinda riri ni mahikaga na makahikania. ³⁵ No riri, aria magaatuo agiri ru a gikinya ihinda ru o na gikinyanirio ihinda ria kuriuka kwa aria aku-ri, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andu acio matigacooka giuka; nigukorwo makahaana ta araka. Andu acio magakorwo mari ciana cia Ngai, nigukorwo ni ciana cia uhoru ucio wa kuriuka. ³⁷ Naguo uhoru wa ati andu aria akuu nimariukagio-ri, Musa o nake niawonanirie haru haru kihinga kiria gikanaga mwaki na gitihie, riria eetire Mwathani ‘Ngai wa Ibrahima, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa aria akuu, no ni wa aria mari muoyo, nigukorwo haru we andu othe aria mari muoyo matuugagio niwe.”

³⁹ Nao andu amwe a arutani a watho makimwira atiri, “Murutani, niwoiga wega!” ⁴⁰ Na gutiri mundu o na umwe wageririe kumuria ciuria ingi.

Kristu ni Muriu wa U?

⁴¹ Jesu agicooka akimooria atiri, “Andu moigaga Kristu ni muriu wa Daudi ni undu wa kii? ⁴² Daudi we mwene noiigite ibuku-ini ria Thaburi atiri:

* 20:22 Kuuga andu marute igooti ria Kaisari nikungarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nikungarakaririe anene a Roma.

“‘Mwathani nīerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

⁴³ nginya ngaatūma thū ciaku

itūike gaturwa ka makinya maku.”’

⁴⁴ Atīrīrī, Daudi aamwītire ‘Mwathani’. Angīgīcooka gūtuika mūrīu wake atīa?”

⁴⁵ O andū acio othe mathikīrīrie, Jesū akīra arutwo ake atīrī, ⁴⁶ “Mwīmenyererei arutani a watho. O mendaga gūthīi mehumbite nguo ndaaya, na makenda kūgeithagio ndūnyū-inī, na gūikaragīra itī iria cia bata thunagogi-inī, o na gūikara handū ha andū arīa atīiku maruga-inī. ⁴⁷ No nīo matoonyagīrīra atumia a ndigwa makamatunya nyūmba ciao, na nīguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andū ta acio nīmakaherithio mūno makīria.”

21

Mūhothi wa Mūtumia wa Ndigwa

¹ Na rīrī, aatiira maitho, Jesū akīona itonga igūkīra mīhothi yao harīa heekagīrwo kīgīna kīa hekarū. ² Agīcooka akīona mūtumia mūthīni, warī wa ndigwa, agūkīra tūthendi twīrī o ho thīini. ³ Akiuga atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtumia ūyū mūthīni wa ndigwa nīahotha mbeeca nyingī gūkīra andū arīa angī othe. ⁴ Andū acio angī othe maaheana kūringana na ūtonga wao; no mūtumia ūyū o na arī mūthīni, ahotha kīria gīhothe oima nakīo gīa kūmūtūria.”

Imenyithia cia Mūthia wa Mahinda

⁵ Na rīrī, arutwo amwe ake nīmaragia ūhoru wa hekarū, ūrīa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutīrwo Ngai. No Jesū akiuga atīrī, ⁶ “Ha ūhoru wa mīako īno mūrōna-rī, hīndī nīroka rīrīa gūtagakorwo ihiga rīrī igūrū wa rīrīa rīngī; mothe nīmakamomorwo.”

⁷ Nao makīmūria atīrī, “Mūrutani, nī rī maūdū macio magekīka? Na kīmenyithia kīa atī marī hakuhi gwīkīka nī kīrīkū?”

⁸ Nake akīmacookeria atīrī, “Mwīmenyagīrīrei mūtikanahēenio. Nīgūkorwo andū aingī nīmagooka na rīitwa rīakwa makiugaga atīrī, ‘Nī nī We,’ na ningī mamwīre atīrī, ‘Ihinda nīrikuhīrīrie.’ Mūtikanamarīmīrīe. ⁹ Rīrīa mūkaigua ūhoru wa mbaara na wa ngūi, mūtikanetigīre. Maūdū macio no nginya mekīke mbere, no ūguo ti kuuga ithirīro nīikinyu.”

¹⁰ Agīcooka akīmeera atīrī, “Rūrīrī nīrūgookīrīra rūrīa rūngī, na ūthamaki ūūkīrīre ūrīa ūngī. ¹¹ Nīgūkaagīa na ithingithia nene mūno, na ng’aragu, na mīrimū mīūru kūdū na kūdū, na maūdū ma kūmakania na imenyithia nene kuuma igūrū.

¹² “No maūdū macio mothe matanakinya-rī, nīmūkanyiitwo, na mūnyariirwo na mūneanwo thunagogi-inī na njeera o na mūtwarwo mbere ya ahamaki na aathani. Maūdū macio mothe mūgeekwo nī ūndū wa rīitwa rīakwa. ¹³ Ūndū ūyū ūgaakorwo ūrī mweke wanyu wa kūmarutīra ūira. ¹⁴ No rīrī, mūtikanatangīke mūgūciirīa o mbere, ūrīa mūgeeciirīrīra. ¹⁵ Nīgūkorwo nīngamūhe ciugo na ūūgī iria thū cianyu itakahota gwtīiira kana gūkararia. ¹⁶ Nīmūgakunyanīrwo o na nī aciari anyu, na arīa mūciaranīrwo nao, na andū a mbarī cianyu, o na arata, na nīmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andū othe nīmakamūmena nī ūndū wakwa. ¹⁸ No rīrī, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wanyu rūkoora. ¹⁹ Kūmīrīria kwanyu nīkuo gūgaatūma mūhonokie mīoyo yanyu.

²⁰ “Rīrīa mūkoona Jerusalemu kūrigīciirīo nī thigari cia mbaara, hīndī iyo mūkaa-menya atī kūniinwo kwarīo kūrī hakuhi. ²¹ Hīndī iyo arīa marī Judea nīmōrīre irīma-inī, na arīa marī thīnī wa itūūra rīu inene nīmōime kuo, nao arīa marī ng’ongo-inī matakarītoonye. ²² Nīgūkorwo ihinda rīu nīrīo rīgaakorwo rīrī rīa kūherithanio, nīguo maūdū marīa mothe mandikītwo mahingio. ²³ Kaī atumia arīa magaakorwo marī na nda, na arīa magaakorwo makīongithia twana matukū macio nīmagathīinīka-īl Nīgūkorwo būrūri ūyū nīukagīa na kīnyariirīko kīnene na mang’ūrī ma gūūkīrīra andū aya. ²⁴ Nīmakooragwo na rūhīu rwa njora, o na matahwo matwarwo mabūrūri mothe ma thī. Itūūra rīa Jerusalemu nīrīkarangīrīrio nī andū-a-Ndūrīrī o nginya mahinda ma andū-a-Ndūrīrī mahingio.

²⁵ “Na nīgūkagīa imenyithia thīinī wa riūa na mweri-inī na njata-inī. Nakuo gūkū thī, ndūrīrī nīkaigua ruo na igegio nī mūrurumo wa iria na makūmbī ma maaī makihūūrana. ²⁶ Andū nīmakaringīka nī ūndū wa kūmaka, na guoya wa maūndū marīa magooka thī, nīgūkorwo maahinya ma igūrū nīmakenyenyio. ²⁷ Hīndī iyo nīmakona Mūrū wa Mūdū agīūka arī thīinī wa itu arī na hinya na riiri mūingī. ²⁸ Hīndī irīa maūndū macio makaambīrīria gwīkīka-rī, mūkaarūgama mūtiire mītwe yanyu na igūrū, nīgūkorwo hīndī yanyu ya gūkūūrwo nīkūhīrīrie.”

²⁹ Ningī akīmahe ngerekano īno: “Ta rorai mūtī wa mūkūyū na mītī iyo īngī yothe. ³⁰ Rīrīa yathundūra mathangū, mūmīonaga na mūkamenya atī ihinda rīa riūa rīrī hakuhī. ³¹ Ūguo noguo hīndī irīa mūkoona maūndū macio mothe magīkīka, mūkaamenya o wega atī ūthamaki wa Ngai nīkūhīrīrie.

³² “Ngūmwīra atīrī na ma, rūciaro rūrū rūtigathira maūndū macio mothe matahingī-tio. ³³ Igūrū na thī nīgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwīmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahītwo nī ndīa, na ūrīu na metanga ma muoyo ūyū, nago mūthenya ūcio ūmūkorerere ta mūtego o rīrīa mūtangūgereria. ³⁵ Nīgūkorwo ūndū ūyū ūgaakorera andū arīa othe matūūruga thī-īno. ³⁶ Ikaragai mwīguīte hīndī ciothe, na mūhooyage nīguo mūkaahota kūrīra maūndū marīa makirīi gwīkīka, na nīguo mūkaahota kūrūgama mbere ya Mūrū wa Mūdū.”

³⁷ Na o mūthenya Jesū nīarutanaga hekarū-inī, na hwaī-inī agathīi gūkoma kīrīma-inī kīrīa gīttagwo Kīrīma kīa Mītamaiyū. ³⁸ Nao andū othe nīmathiiga hekarū-inī rūciinī tene kūmūthikīrīria.

22

Judasi Gwītīkīra Gūkunyaīra Jesū

¹ Na rīrī, Gīathī kīa Mīgate irīa Ītekīrītvo Ndawa ya Kūimbīa, kīrīa gīttagwo Bathaka,* nīgīakuhīrīrie, ² nao athīnjīrī-Ngai arīa anene na arutani a watho nīmacaragia ūrīa mangīūragithia Jesū, nīgūkorwo nīmetigagīra mūingī wa andū. ³ Hīndī iyo Shaitani agītoonya thīinī wa Judasi ūrīa Mūisikariota, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī. ⁴ Nake Judasi agīthīi kūrī athīnjīrī-Ngai arīa anene na kūrī anene a arangīrī a hekarū makarīkanīre ūrīa angīkunyaīra Jesū. ⁵ Nao magīkena na magītīkīra kūmūhe mbeeca. ⁶ Nake agītīkīra, na akīambīrīria gūcaria mweke wa kūneana Jesū kūrī o rīrīa hatarī na andū.

Bathaka ya Mūthia

⁷ Nago mūthenya wa kūrīa Mīgate irīa Ītekīrītvo Ndawa ya Kūimbīa ūgīkina, rīrīa gatūrūme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesū agītūma Petero na Johana, akīmeera atīrī, “Thīii mūgatūhaarīrie irio cia Bathaka, tūrīe.”

⁹ Nao makīmūūrīa atīrī, “Ūkwenda tūgacihaarīrie kū?”

¹⁰ Akīmācookeria atīrī, “Mūgītoonya itūūra-inī inene-rī, nīmūgūcemanīa na mūdū ūkūuīte ndigithū īrī na maaī. Mūmūrūmīrīre o nginya nyūmba irīa egūtōonya. ¹¹ Mwatoonya mwīre mūdū ūrīa mwene nyūmba iyo atīrī, ‘Mūrutani aroria atīrī: Nyūmba ya agenī īrī ha, harīa īngīrīra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nīekūmuonia nyūmba nene ya igūrū īrī na indo kuo. Haarīria irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magīthīi, magīkora maūndū matarīi o ta ūrīa Jesū aamerīte. Nī ūndū ūcio mākīhaarīria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rīrīa ihinda rīakinyire, Jesū na atūmwō ake magīkara metha-inī. ¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Nīngoretwo ndūrīrīrie mūno kūrīanīra Bathaka īno na inyū itananyariirwo. ¹⁶ Nī ūndū ngūmwīra atīrī, ndīkamīrīa rīngī nginya rīrīa īgaakinyanīrio ūthamaki-inī wa Ngai.”

¹⁷ Jesū agīcooka akīoya gīkombe, agīcookeria Ngai ngaatho, akīmeera atīrī, “Oyai, mūnyuanīre. ¹⁸ Nīgūkorwo ngūmwīra atī kuuma rīu ndikanyua rīngī ndibei ya maciaro ma mīthabībū, o nginya rīrīa ūthamaki wa Ngai ūgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akiwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Uyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰ Maarĩkia kũria agĩka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nkĩko kĩrĩkanĩro kĩria kĩerũ thĩĩni wa thakame yakwa ĩria ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. ²¹ No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngunyanĩra kũrĩ hamwe na nĩĩ metha-inĩ ĩno. ²² Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtũitwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkunanĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” ²³ Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴ Nĩngĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩo meĩtaga Ateithania. ²⁶ No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nikũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atũike ta ũrĩa ũtungataga. ²⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũkaraga metha-inĩ kũria kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Gĩthĩ ti ũrĩa ũkaraga metha-inĩ? No nĩĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. ²⁸ Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩĩ hĩndĩ ya magerio makwa. ²⁹ Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na nĩĩ ndamũhe ũthamaki, ³⁰ nĩguo mũkarĩtagĩra na mũkanyuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũikarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹ “Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahoote rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. ³² No wee, Simoni nĩngũhooire nĩgeetha wĩtkio waku ndũ-gathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³ Nowe agĩcooka atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩria ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcooka atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre. ³⁷ Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoru ũrĩa wandĩkitwo atĩ, ‘Nĩataranĩirio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkitwo igũrũ riakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸ Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

³⁹ Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrĩmĩrĩra. ⁴⁰ Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹ Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩna rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩtura ndu akĩhooya, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” ⁴³ Na mũraika akĩmuumĩrĩra oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴ Nake agĩkĩrĩrĩa kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵ Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kieha. ⁴⁶ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete niki? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyĩitwo

⁴⁷ O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩka gĩkundi kĩa andũ, nake mũndũ ũrĩa wetagwo Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, nĩwe wamatongoretie. Agĩkuhĩrĩria Jesũ amũ-mumunye, ⁴⁸ nowe Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Judasi, ũgũkunanĩra Mũrũ wa Mũndũ na kũmũmumunya?”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩria arũmĩrĩri a Jesũ monire ũrĩa kwerekeire gwĩkika, makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, tũmahũire na hiũ ciitũ cia njora?” ⁵⁰ Nake ũmwe wao agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵¹ Nowe Jesu akimacookeria atiri, “Uhoru ucio nukinye haul!” Agicooka akihutia gutu kwa mundu ucio, akimuhonia.

⁵² Ningi Jesu akiuria athinjiri-Ngai aria anene, na anene a arangiri a hekaru, o na athuuri, aria mookite kumunyiita atiri, “Kai ndi mutongoria wa akararia a watho, ati niko muoka kunyiita muri na hiu cia njora na njuguma?” ⁵³ Ndiratuiraga na inyu hekaru-ini o muthenya, na mutiri mwageria kunyiita. No riri, riri niri ithaa rianyu, ithaa riria wathani wa nduma uraathana.”

Petero Gukaana Jesu

⁵⁴ Hindi iyo makimunyiita, makimuruta hau makimutwara kwa muthinjiri-Ngai uria munene, nake Petero akimurumirira ari o haraaya. ⁵⁵ Nao maarikia gwakia mwaki o nja gatagati na gukara thi hamwe, Petero nake agikara thi hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata imwe ya muritu ikimuona na utheri wa mwaki aikarite hau, ikimurora wega, ikiuga atiri, “Mundu uyui oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agikaana uhoru ucio, akiuga atiri, “Muritu uyui, ni ndimuii.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mundu ungaki muona, akiuga atiri, “O nawe uri umwe wao.” Petero akimucookeria atiri,

“Mundu uyui, ni ndiri wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rimwe, mundu ungaki agwatirire atiri, “Hatiri nganja mundu uyui moima hamwe nake, nigukorwo o nake ni Mugalili.”

⁶⁰ Petero agicookia atiri, “Mundu uyui, ni ndiuri uria uroiga!” Na hindi o iyo oigaga uguo, nguku igikuga. ⁶¹ Mwathani akihugura akirora Petero. Nake Petero akiririkana uria Mwathani aamwirite ati, “Umuthi nguku itanakuga niuringaana maita matatu.”

⁶² Nake agithi nja, akirira ari na ruo ruingi.

Arangiri Kunyuria Jesu

⁶³ Andu aria maarangirite Jesu makiambirira kumunyuria makimuhuraga. ⁶⁴ Makimuoha maito na gitambaya makimwira atiri, “Toiga nuu wakugutha.” ⁶⁵ Na nimamwirire maundu mangi maingi ma kumuruma.

Jesu Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rucini gwakia, kama gia athuuri aria atongoria a andu, hamwe na athinjiri-Ngai aria anene, na arutani a watho, gicemania, nake Jesu akirehwo mbere yao. ⁶⁷ Makimwira atiri, “Akoro niwe Kristu, twire.”

Nake Jesu akimacookeria atiri, “Ingimwira, mutinginjitika, ⁶⁸ na ingimuria kura, mutinginjokeria. ⁶⁹ No kuuma ruu, Muru wa Mundu arikoragwo aikarite guoko-ini kwa urio kwa Ngai uria Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makimuria atiri, “Wee ukiri Muru wa Ngai?”

Nake Jesu akimacookeria atiri, “Nimwamenya ni kuuga ati ni ni we.”

⁷¹ Makuria atiri, “Tugukienda ura ungaki waki? Nitweiguira uhoru kuuma kanua gake mwene.”

23

¹ Hindi iyo kiungano kiu githe gikukira, gikimutwara kuri Pilato. ² Nako gikiambirira kumuthitanga gikiuga atiri, “Nituonete mundu uyui akithithia ruri ruitu. Niakaragia uhoru wa kurutira Kaisari igooti na agetuaga ati niwe Kristu, na ni muthamaki.”

³ Ni undu ucio Pilato akimuria atiri, “Wee niwe muthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesu akimucookeria atiri, “Ii, uguo woiga niguu.”

⁴ Nake Pilato akira athinjiri-Ngai aria anene na andu acio anga atiri, “Ndikuona undu ingithitangira mundu uyui.”

⁵ Nao magithi na mbere kuuga magwatirire atiri, “Niatumite andu mookanire Judea guothe ni undu wa urutani wake. Aambirire Galili na nioke nginya o guku.”

⁶ Pilato aigua uguo, akiuria kana mundu ucio ni wa kuuma Galili. ⁷ Riria aamenyire ati Jesu aari wa bururi uria wathanagwo ni Herode, akiuga atwarwo kuri Herode, uria wakoretwo ari Jerusalemu ihinda-ini ruu.

⁸ Riria Herode onire Jesu, niakenire muno, tondü kwa ihinda iraya niakoretwo akienda kumuona. Kuringana na uria aguite uhoru wake, aari na mwihoko wa kumuona

akiringa ciama. ⁹ Akĩuria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩrie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere iyo maatũũrite marĩ ũthũ.

¹³ Pilato agĩta athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathani, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ ũhĩtithagia andũ. Na nĩ ndatũria ũhoro wake mũrĩ ho, no ndĩrĩ ũndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũthitangĩire. ¹⁵ O nake Herode ndanamuona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ ũndũ ũcio, ndarĩ ũndũ ekite wa gĩtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mũtugo amohore mũndũ ũmwe hĩndĩ iyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohore Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ũndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ. ²¹ No-o magĩthĩi na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Niki? Nĩ ũũru ũrikũ mũndũ ũyũ eekite? Ndionete gĩtũmi gĩa gĩtũma ooragwo. Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo iyo yao ikĩhootana. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũria mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩria thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simoni wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩthũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ igooka rĩria mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!’ ³⁰ Hĩndĩ iyo “nĩmakeera irĩma atĩrĩ, “Tũgwĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!”

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩria mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ ageri ngero, o nao nĩmatwarirwo hamwe nake makoogwo.

³³ Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo lhĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na ageri ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũria ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba mohere, nĩgũkorwo matiũũ ũria mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciake mĩtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũria wake Mũthuure.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,* ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandiko maandikĩtwo igũrũ rĩake atĩrĩ: ŨYŨ NĨWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ Ũmwe wa ageri ngero acio maambanĩrio nake akĩmũruma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie, na ũtũhonokie!”

* 23:36 Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũniina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniĩna ruo.

⁴⁰ No mūgeri ngero ūcio ūngī akīmūkaania, akīmūuria atīrī, “Ndūngūtīgīra Ngai, kuona atī ūtūīrīrwo o ūria atūīrīrwo? ⁴¹ Ithuī tūherithītio na kīhooto, nīgūkorwo tūraherithīrio ūria twīkite. No rīrī, mūdū ūyū ndarī ūndū mūuru ekite.”

⁴² Agīcooka akīira Jesū atīrī, “Itikira gūkandirikana rīria ūgooka ūthamaki-inī waku.”

⁴³ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ngūkūwīra na ma, ūmūthī nīūrīkorwo hamwe na nī ikenero.”

Gūkua kwa Jesū

⁴⁴ Na rīrī, kwarī ta thaa thita cia mūthenya, nago būrūri wothē ūkīgīa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondū riūa nīriatigire kwara. Nakio gītambaya kīa hekarū gīgīatūkana maita meerī. ⁴⁶ Nake Jesū akianīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Baba, roho wakwa ndaūiga moko-inī maku.” Aarīkia kuuga ūguo, agītūikana.

⁴⁷ Rīria mūnene wa gikundi gīa thigari igana oonire ūria gwekīka, akīgooca Ngai, akīuga atīrī, “Ti-itheru ūyū oima mūdū mūthingu.” ⁴⁸ Rīria andū arīa othe maarūgamite hau kwīrorera moonire ūria gwekīka, makīinūka methikīire, na makīihūūruga ithūri nī kīeha. ⁴⁹ No arīa othe maamūū, o hamwe na atumia arīa maamūrūmīrīre kuuma Galili, makīrūgama o haraaya, meroreire maūdū macio.

Gūthikwo kwa Jesū

⁵⁰ Na rīrī, nī haarī na mūdū wetagwo Jusufu, mūthuuri wa Kīama, na aarī mūdū mwega na mūrūngīrīru, ⁵¹ nake ndetikanītie na ūguo maatūite na mageeka. Oimite itūūra rīa Arimathea, būrūri wa Judea, na nīetagīrīra ūthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agīthīi kūrī Pilato, akīhooya etīkīrio akuue mwīrī wa Jesū.[†] ⁵³ Nake agīcuurūria mwīrī wa Jesū mūtharaba-inī, akīūkūnja na taama wa gatani, agīcooka akīūiga thīinī wa mbīrīra yenjetwo rwaro-inī rwa ihiga, nayo ndīakoretwo īgītwo mūdū. ⁵⁴ Na mūthenya ūcio warī wa lhaarīria, nayo Thabatū yarī hakuhi kwambīrīria.

⁵⁵ Nao atumia arīa moimite na Jesū Galili makīrūmīrīra Jusufu, makīona mbīrīra na makīona ūria mwīrī wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magīcooka makīinūka, makīhaarīria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rīrī, mūthenya wa Thabatū makīhurūka kūringana na ūria gwanthānītwo.

24

Kūrīūka kwa Jesū

¹ Na rīrī, mūthenya wa kwambīrīria kiumia, rūciinī tene, atumia magīthīi mbīrīra-inī makuūite indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magīkora ihiga rīgaragarītio rīkeherio mūromo-inī wa mbīrīra, ³ no rīria maatoonyire, matiigana gūkora mwīrī wa Mwathani Jesū. ⁴ Na rīria maagegete nī ūhorō ūcio, makīumīrīrwo o rīmwe nī arūme eerī mehumbite nguo njerū ciakengaga mūno, makīrūgama hakuhi nao. ⁵ Nao atumia acio metigīrite mūno, makīnamīrīra, magītūrumithia mothīū mao thī, no arūme acio makīmooria atīrī, “Mūracaria ūria ūrī muoyo kūrī arīa akuū nīkī? ⁶ Ndarī haha; nīariūkīte! Rīrikanai ūria aamwīrīre hīndī īria aarī na inyūi Galili atī: ⁷ ‘Mūrū wa Mūdū no nginya aneanwo moko-inī ma andū ehia, aambwo mūti-igūrū, na mūthenya wa gatātū ariūke.’” ⁸ Hīndī īyo makīrīrikana ciugo ciake.

⁹ Na rīrī, maacooka kuuma mbīrīra-inī, makīhe arutwo arīa ikūmi na ūmwe na arīa angī othe ūhorō ūcio. ¹⁰ Mariamu Mūmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arīa angī maarī nao, nīo meerire atūmwō ūhorō ūcio. ¹¹ No-o matiigana gwītīkia atumia acio, tondū ūhorō ūcio wahaanaga ta ūrimū kūrī o. ¹² No rīrī, Petero agīūkīra, agīteng’era mbīrīra-inī. Na ainamīrīra akīona mataama ma gatani maigītwo thī marī moiki, agīthīiira agegearīte nī ūndū wa ūguo gwekīkite.

Arutwo Eerī Magīthīi Emau

¹³ Na rīrī, mūthenya o ro ūcio arutwo eerī a Jesū maarī rūgendo-inī magīthīi itūūra rīetagwo Emau, rīarī ta kilomita ikūmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nīmaragia ūhorō wa maūdū marīa mothe meekīkite. ¹⁵ Na rīria maathīaga makīaragia ūhorō ūcio, Jesū akīmōimīrīra, agītwarana nao; ¹⁶ no matiigana kūrekwo mamūmenye.

[†] 23:52 Mīrī ya agerī ngero arīa maambagwo mīti-igūrū ndīathikagwo, no yateagwo kūdū kūuru. Jusufu nīonanirīe ūrīme na wendo rīria eetīrie mwīrī wa Jesū.

¹⁷ Nake akimooria atiri, “Ni uhoro uriku ucio murathi mukiara?”

Nao makirugama matukite mothi. ¹⁸ Umwe wao, wetagwo Kileopa akimuria atiri, “Wee ka uri mugeni Jerusalemu utamenyete maundu maria mekikite kuo matuku-ini maya?”

¹⁹ Nake akimooria atiri, “Ni maundu mariku?”

Nao makimucokeria atiri, “Ni uhoro wa Jesu wa Nazarethi, uria uraari munabii uri na uhoti wa ciugo iria araara na ciiko iria areekaga ari mbere ya Ngai o na mbere ya andu othe. ²⁰ Athinjiri-Ngai aria anene na aathani aitumamunene atuirwo kuiragwo, na maramwambithia muti-iguru. ²¹ No ithuiri, turehokaga ati ucio niwe ugukura andu Isiraeli. Makiria ma uguo, riu ni muthenya wa itatu kuuma maundu maya mothe mekika. ²² Hamwe na uguo atumia amwe aitumamukirie muno tondu meguthiite mbirira-ini rucini tene, ²³ no matinona mwiri wake. Mokire matwira ati nimonire kioneki kia araika, aria mameerire ati ari muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritu iitu nimatehiire mbirira-ini, na makora o uguo atumia acio mekuugite, no riri, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesu akimeera atiri, “Inyui andu aya mwagite uugi na mutihiuhaga gwitika maundu mothe maria anabii moigite! ²⁶ Githi to mihaka Kristu ambe anyariirwo na acoke atoonye riiri-ini wake?” ²⁷ Jesu akimataariria uhoro wothe uria waaritio Maandiko-ini umukoni, ambiriire na maandiko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhiriria ituura riria maathia, Jesu agitua taari kuhitika arahitika. ²⁹ No makimuringiriria na hinya, makimwira atiri, “Raaririra guku na ithui, nikurutuka na gukiri kugia nduma.” Ni undu ucio agitoonya aikaranie nao.

³⁰ Riria aikarire metha-ini hamwe nao, akioya mugate, agicookia ngaatho, akiwenyuranga, akimahe. ³¹ Hindi iyo makihinguka maitho, makimumenya, nake akibuiria, makiaga kumuona ringi. ³² Nao makiurania atiri, “Githi ngoro ciitu itikuhiahia hinda iria ekwaragia na ithui njira-ini, na agitutaariria uria Maandiko moigite?”

³³ Nao magukira o hindi iyo magicooka Jerusalemu. Kuu magikora arutwo aria ikumi na umwe, hamwe na aria maar na manganite, ³⁴ makiugaga atiri, “Ni ma! Mwathani niriukite na nioimiriire Simoni.” ³⁵ Hindi iyo acio eeri akimeera maundu maria mekikite mari njira-ini, na uria maamenyire Jesu hindi iria eenyurire mugate.

Jesu Kuurira Arutwo

³⁶ O makiara uhoro ucio, Jesu akirugama gatagati kao akimeera atiri, “Thayu urogi na inyui.”

³⁷ Nao makiha huka na makimaka, magiciiria ati ni ngoma moonaga. ³⁸ Nake akimooria atiri, “Muratangka niki, na ni ki gigituma mugie na nganja meciiria-ini manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyariri ciakwa. Ni ni mwene! Huutiai muone; roho nduri nyama na mahindi, ta uria mirona ndi nacio.”

⁴⁰ Aarika kuuga uguo, akimoonia moko make na nyariri ciake. ⁴¹ Nao magikorwo matari maretikia ni undu wa uria makenete na makagega. Nake akimooria atiri, “Muri na kindu gia kura?” ⁴² Nao makimunengera gicunji gia thamaki hui. ⁴³ Nake agikioya, akiria makiionagira.

⁴⁴ Akimeera atiri, “Uu ngu ndamwiriire hindi iria ndaari na inyui ati: Maundu mothe maria mandikitwo uhoro wakwa Watho-ini wa Musa, na Maandiko-ini ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hindi iyo akihingura meciiria mao ngu mamenye Maandiko. ⁴⁶ Akimeera atiri, “Uu ngu kwandikitwo: Kristu niakanyariirwo na ariukio kuuma kuri aria akuu muthenya wa gatati, ⁴⁷ naguo uhoro wa kwirira na kurekerwo kwa mehia ukahunjirio nduriri ciothe thini wa ritwa riake, wambiriire Jerusalemu. ⁴⁸ Inyui muri aira a maundu macio. ⁴⁹ Na riri, ningumutumira kiria Baba eraniire; no ikarai thini wa ituura riri inene nginya riria mukaheo hinya kuuma Iguru.”

Jesu Kwambata Iguru

⁵⁰ Agicooka akimatongoria kuuma kuu magithi magikinya hakuhi na Bethania; akioya moko na iguru, akimarathima. ⁵¹ Na o akimarathimaga, akimatiga, akiyuko akimbata iguru. ⁵² Nao makimugooa na magicooka Jerusalemu makenete muno. ⁵³ Nao nimaikaraga hekaru-ini mahinda mothe makigooaga Ngai.

JOHANA

Ūhoro Gũtuika Mũndũ

¹ Kiambirĩria-inĩ Ūhoro aarĩ o kuo, nake Ūhoro aatũũrite na Ngai, na Ūhoro aarĩ Ngai.

² We aatũũrite na Ngai kuuma o kiambirĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kindũ kĩa iria ciombirwo kiagĩre atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, nague muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndiigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mũndũ watũmitwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoro ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metikie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoro wa ūtheri ūcio.

⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mũndũ o wotho, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoro aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩre, o acio metikirie rĩitwa riake, nĩamahotĩhirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana itaciarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mũndũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mũndũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuo nete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūria woimire kũrĩ Ithe aiyũritwo nĩ ūtugi na ūhoro wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoro wake. Aanagĩrĩa akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoro wake nĩguaga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrũ wa ūtugi wake-rĩ, ithuothe nĩtwamũkĩrĩre irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoro ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmite amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ irĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩre athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrĩre atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩi ti nĩi Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩi.”

Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthĩa-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matĩtũmire. Ūkuuga atĩa ha ūhoro waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩi ndĩ mũgambo wa mũndũ ūranĩrĩa werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmitwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩi ndĩmũbatithanagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ūmwe mũtooi. ²⁷ Ūcio nĩwe ūgũũka thuutha wakwa, o we ūrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maũndũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, kũria Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ūyũ ūngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “Oneĩ! Gatũrũme ka Ngai karia keheragia mehĩa ma kĩrĩndĩ! ³⁰ Ūyũ nĩwe ndaaragia ūhoro wake rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Mũndũ ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũrĩ nĩi tondũ we aarĩ kuo mbere yakwa.’” ³¹ Nĩi mwene ndiamũũ, no ndokire ngĩbatithanagia na maaĩ nĩgeetha aguũrĩrio andũ a Isiraeli.”

³² Nĩngĩ Johana akĩheana ūira ūyũ: “Nĩndonire Roho agĩkũrũka kuuma igũrũ atarĩi ta ndutura, agĩkara igũrũ riake. ³³ Nĩi ndĩngĩamũmenyire, tiga ūrĩa wandũmire mbatithanagie na maaĩ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũndũ ūrĩa ūkoona Roho agĩkũrũkĩra na aikare

igürü rîake-rî, ücio nîwe ûkaabatithanagia na Roho Mûtheru.³⁴ Nîi nînyonete ûguo na ngoimbûra atî üyû nîwe Mûrû wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesû

³⁵ Ningî mûthenya üyû ûngî, Johana agîkorwo arî kûu o rîngî marî na arutwo ake eerî.
³⁶ Na rîrîa onire Jesû akîhîtika, akiuga atîrî, “Onei Gatûrûme ka Ngai!”

³⁷ Hîndî îrîa arutwo acio eerî maiguire oiga ûguo, makîrûmîrîra Jesû. ³⁸ Jesû ehûgûra akîmoonaa mamumîte thuutha, akîmoooria atîrî, “Nî atîa mûrenda?”

Nao makîmwîra atîrî, “Rabii” (ûguo nî kuuga Mûrutani), “ûikaraga kû?”

³⁹ Nake akîmacookeria atîrî, “Ûkai na nîmûkuona.”

Nî ûndû ücio magîthîi makîona kûrîa aikaraga, na magîkara nake mûthenya ücio. Na kwarî ta thaa ikûmi.

⁴⁰ Na rîrî, ûmwe wa arutwo acio eerî arîa maiguîte ûrîa Johana oigîte na makîrûmîrîra Jesû aarî Anderea, mûrû wa nyîna na Simoni Petero. ⁴¹ Ûndû wa mbere ûrîa Anderea eekire nîgûcaria mûrû wa nyîna Simoni, na kûmwîra atîrî, “Nîtuonete Mesia” (nîwe Kristû). ⁴² Nake akîmûtware kûrî Jesû.

Nake Jesû akîmûrora, akiuga atîrî, “Wee nîwe Simoni mûrû wa Johana. Ûgûcooka gwîtwo Kefa” (na rîo rîgîtaûrwo nî kuuga Petero).

Jesû gwîta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mûthenya üyû ûngî Jesû agîtua itua rîa gûthîi Galili. Agîkora Filipu, akîmwîra atîrî, “Nûmîrîra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarî wa itûûra rîa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agîkora Nathanieli, akîmwîra atîrî, “Nîtuonete mûndû ûrîa Musa aandîkire ûhoru wake Ibuku-inî rîa Watho, na nowa anabii maandîkire ûhoru wake, nake nîwe Jesû wa Nazarethi, mûrû wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akîmûûria atîrî, “Kûrî kindû kîega kîngiuma Nazarethi?”

Nake Filipu akîmûcookeria atîrî, “Ûka ûkoone.”

⁴⁷ Hîndî îrîa Jesû onire Nathanieli agîûka kûrî we, akîaria ûhoru wake, akiuga atîrî, “Onei Mûisiraali kûna ûtarî ûhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akîmûûria atîrî, “Ûnjûû atîa?”

Jesû akîmûcookeria atîrî, “Nîngûkuonete o na rîrîa uuma rungu rwa mûkûyû, Filipu atanagwîta.”

⁴⁹ Hîndî îyo Nathanieli akiuga atîrî, “Rabii, wee nîwe Mûrû wa Ngai; wee nîwe Mûthamaki wa Isiraali.”

⁵⁰ Nake Jesû akiuga atîrî, “Wetîkia tondû nîndakwîra atî nînguonire ûrî rungu rwa mûkûyû. Nîûkuona maûndû manene kûrî macio.” ⁵¹ Ningî akîmeera atîrî, “Ngûmwîra atîrî na ma, nîmûkona igürü rîhingûkîte na araiika a Ngai makîambata na magîkûrûka, harî Mûrû wa Mûndû.”

2

Jesû Kûgarûra Maaî Magatuika Ndibei

¹ Na rîrî, mûthenya wa gatatû nî kwagîire na kihikanio kûu Kana ya Galili. Nyîna wa Jesû aarî kuo, ² nake Jesû na arutwo ake o nao nîmetîtwo kihikanio-inî kûu. ³ Rîrîa ndibei yathirire,^{*} nyîna wa Jesû akîmwîra atîrî, “Matîrî na ndibei îngî.”

⁴ Nake Jesû akîmûcookeria atîrî, “Mûtumia üyû, ndî na ûhoru ûrîkû nawe? Ihinda riakwa rîrîrî rîrakînya.”

⁵ Nake nyîna akîira ndungata atîrî, “Îkai ûrîa wotho ekûmwîra.”

⁶ Hau hakuhi nao nî haarî na ndigithû ithathatû cia maaî ciathondeketwo na ihiga, mûthemba ûrîa wahûthagîrwo nî Ayahudi magongona-inî mao ma gwîtheria,[†] na o îmwe yayîûragio nî ngeereni kuuma mîrongo îrî ngînya mîrongo îtatû.

⁷ Nake Jesû akîira ndungata icio atîrî, “Iyûriai ndigithû maaî”; nacio ikîiyûria riita.

⁸ Agîcooka agîcîira atîrî, “Rîu tahiai îmwe mûtwarîre mûtabania wa iruga.”

* 2:3 Warî ûndû wa thoni mûno kûrî andû a mûcîi ndibei îngîathirire ûhiki-inî. † 2:6 Ayahudi meetîkîtie mûndû nîanyiitagwo nî thaahu o mûthenya, na nîkîo meethambaga moko hîndî ciothe.

Nacio igĩka o ũguo, ⁹ nake mūtania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũritwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũria yomĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ iyo agĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei irĩa njega, na ajeni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta irĩa itarĩ njega; no wee ũkũigite irĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩaama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩre kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtikia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩkũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng'ombe, na ng'ondũ, na ndutura, ¹⁵ o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng'ondũ, na ng'ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia mbeeca na akĩng'aurania metha ciao. ¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

¹⁷ Nao arutwo ake makĩririkana nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Ayahudi makĩmũria atĩrĩ, “Nĩ kĩaama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũria ũrĩ naguo wa gwĩka maũndũ macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Tharai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya itatũ.”

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, “Hekarũ ĩno yakirwo na mĩaka mĩrongo ĩna na itandatũ, nawe ũkũmĩaka na mĩthenya itatũ?” ²¹ No rĩrĩ, hekarũ irĩa aaragia ũhoru wayo nĩ mwĩri wake. ²² Na thuutha wake kũriũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩririkana ũria oigĩte. Nao magĩtikia Maandiko, o na ciugo icio Jesũ aarĩte.

²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciamia iria aaringaga, nao magĩtikia rĩitwa rĩake. ²⁴ No Jesũ ndaigana kũmeihokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. ²⁵ Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkonĩ mũndũ ũria ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩrĩa kĩrĩ thĩnĩ wa mũndũ.

3

Jesũ na Nikodemo

¹ Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩaama kĩrĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. ² Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mĩrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciamia iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake.”

³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ.”

⁴ Nake Nikodemo akĩmũria atĩrĩ, “Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!”

⁵ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. ⁶ Mwĩri ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, ‘No nginya ũciarwo rĩngĩ.’ ⁸ Rũhuho rũhurutana na kũria rĩngĩenda. ũguaga rũkĩhurutana, no ndũmenyaga kũria rumite kana kũria rĩrorete. ũguo noguo gũtarĩ harĩ mũndũ ũria wothe ũciaritwo nĩ Roho.”

⁹ Nake Nikodemo akĩmũria atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?”

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mĩrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? ¹¹ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũria tũũĩ, na tũkoimbũra ũria tuonete, no inyuĩ, mũtiĩtikagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtikia; ũngĩtikia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wathĩ igũrũ tĩga ũria woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ.” ¹⁴ Na o ta ũria Musa aambararirie nyoka ya

† 2:14 Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũira ciathĩ icio.

gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũria wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ “Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtikĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. ¹⁸ ũria wothe ũmwĩtikĩtie ti wa gũciirithio, no ũria wothe ũtamwĩtikĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtũirwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩio itũiro: ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciiko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciiko ciake itikoimbũke. ²¹ No mũndũ ũria wothe wĩkaga maũndũ ma ma nĩomagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotĩthĩte.”

Ūira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrũri wa Judea, kũria aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkũhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagĩire na ngararĩ gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoru-inĩ wa mĩtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũri Johana makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, mũndũ ũria mũraarĩ nake mũrĩmo ũria ũngĩ wa Jorodani, ũria wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩ kũri we.”

²⁷ ũhoru-inĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũria aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyũĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, ‘Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmĩtwo njũke mbere yake.’ ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũria ũmũrũgamĩrĩire nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩre kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩre kũnyiiha.

³¹ “Ūria uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ũria uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. ũria uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. ³² We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩtikagĩra ũira wake. ³³ Mũndũ ũria wĩtikĩrĩte ũira ũcio nĩahũrĩte mũhũrĩ atĩ Ngai nĩ wa ma. ³⁴ Nĩgũkorwo ũria Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. ³⁵ Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ agĩte indo ciothe moko-inĩ make. ³⁶ ũria wothe wĩtikĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũria wothe ũregete Mũriũ ndakona muoyo, nĩgũkorwo egũtũira arakarĩrwo nĩ Ngai.”

4

Jesũ Kwaria na Mũtumia Mũsamaria

¹ Afarisai nĩmaiguire atĩ Jesũ nĩagĩĩaga na arutwo aingĩ gũkĩra Johana na akamatithia, ² o na gũtũika, ti Jesũ wabatithanagia, no nĩ arutwo ake. ³ Hĩndĩ irĩa Mwathani aamenyire ũhoru ũcio, akiuma Judea na agĩcooka Galili o rĩngĩ.

⁴ Na rĩrĩ, no nginya angĩatuikaniĩrie bũrũri wa Samaria. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, agĩkinya itũũra rĩarĩ Samaria rĩetagwo Sukaru, kahukĩ na gĩthaka kĩa Jakubu aaheete mũriũ Jusufu. ⁶ Nakĩo gĩthima kĩa Jakubu nĩkuo kĩarĩ, nake Jesũ, tondũ wa kũnoga nĩ rũgendo, agĩikara thĩ hau gĩthima-inĩ. Na kwarĩ ta thaa thita.

⁷ Na rĩrĩa mũtumia ũmwe Mũsamaria okire gũtaha maaĩ-rĩ, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “No ũũhe maaĩ ma kũnyua?” ⁸ (Hĩndĩ iyo arutwo ake nĩmathĩĩte kũgũra irio itũũra-inĩ.)

⁹ Nake mũtumia ũcio Mũsamaria akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũyahudi na nĩ ndĩ mũtumia Mũsamaria. Ũngĩkĩhooya gĩa kũnyua atĩa?” (Nĩgũkorwo Ayahudi matirĩ ngwatanĩro na Asamaria.)

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo nĩũũĩ kĩheo kĩa Ngai na ũkamenya nũũ ũrakũhooya maaĩ ma kũnyua, wee nĩwe ũngĩamũhooya nake nĩangĩakũhe maaĩ ma muoyo.”

¹¹ Nake mũtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndũrĩ na kĩndũ gĩa gũtaha maaĩ nakĩo, na gĩthima gĩkĩ nĩ kiriku. Ũngĩkĩruta kũ maaĩ macio ma muoyo? ¹² Anga ũkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Jakubu ũria watũheire gĩthima gĩkĩ, na we mwene aatũrĩte

anyuuaga maaĩ kuuma kĩo o hamwe na ariũ ake na ndũuru ciake cia mbũri na cia ng'ombe?"

¹³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, "Mũndũ o wotho ũnyuuaga maaĩ maya nĩanyootaga rĩngĩ, ¹⁴ na ũria wotho ũkũnyua maaĩ marĩa ngaamũhe ndarĩ hĩndĩ akaanyoota. Ti-itherũ, maaĩ marĩa ngũmũhe megũtuika gĩthima kĩa maaĩ thĩĩnĩ wake, gĩtherũkage muoyo wa tene na tene."

¹⁵ Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, he maaĩ macio nĩguo ndikanany-oote rĩngĩ, na ndige gũũkaga haha gũtaha maaĩ."

¹⁶ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, "Thiĩ wĩte mũthuuriguo mũũke nake."

¹⁷ Nake mĩtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, "Nĩĩ ndĩrĩ na mũthuuri."

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩ waria ma rĩra woiga atĩ ndũrĩ na mũthuuri. ¹⁸ Ũhoru wa ma nĩ atĩ ũkoretwo ũrĩ na athuuri atano, na mũndũ mũrũme ũria ũrĩ nake rĩu ti mũthuuriguo. * ũguo woiga nĩ ũhoru wa ma."

¹⁹ Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, nĩndĩrona atĩ wee ũrĩ mũnabii.

²⁰ Maithe maitũ maahooyagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, no inyuĩ Ayahudi muugaga atĩ Jerusalemu nokuo kũndũ kũria twagĩrĩrwo nĩkũhooyagĩra Ngai."

²¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Mĩtumia ũyũ, njĩtikia, kũrĩ ihinda rĩroka rĩria mũtakaa-hooyagĩra Baba kĩrĩma-inĩ gĩkĩ o na kana Jerusalemu. ²² Inyuĩ Asamaria mũhooyaga kĩria mũtooi; no ithuĩ tũhooyaga kĩria tũũĩ, nĩgũkorwo ũhonokio uumĩte kũrĩ Ayahudi.†

²³ No ihinda nĩrĩroka na rĩu nĩrikinyu, rĩria arĩa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamũhooyage na ma, nĩgũkorwo nĩ andũ ta acio Baba acaragia a kũmũhooyaga. ²⁴ Ngai nĩ roho, nao arĩa mamũhooyaga no nginya mamũhooyage na roho, na mamũhooyage na ma."

²⁵ Nake mĩtumia ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Nĩnjũũ atĩ Mesia" (ũria wĩtagwo Kristũ) "nĩarooka. Hĩndĩ ĩria agooka nĩagatũtaarĩria maũndũ mothe."

²⁶ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Nĩĩ ndĩrakwarĩria nĩ nĩĩ we."

Arutwo Gũcooka harĩ Jesũ

²⁷ O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mĩtumia. No gũtĩrĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, "Nĩ kĩĩ ũrenda?" kana akĩũria, "Ũraaranĩria nake niki?"

²⁸ O hĩndĩ ĩyo mĩtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩũra andũ atĩrĩ, ²⁹ "Ũkai, mũkone mũndũ wanjĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneke. ũcio no akorwo nĩwe Kristũ?" ³⁰ Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩ harĩa Jesũ aarĩ.

³¹ Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii, rĩa irio."

³² Nowe akĩmeera atĩrĩ, "Ndĩ na irio cia kũria, iria mũtarĩ ũndũ wacio mũũĩ."

³³ Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, "Kaĩ hihĩ harĩ mũndũ ũmũreheire irio?"

³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, "Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũria wandũmire na kũrĩkia wĩra wake. ³⁵ Githĩ mũtiugaga atĩ, 'Nĩ mĩeri ĩna ĩtigarĩte magetha makinye'? Ngũmwĩra atĩrĩ, hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. ³⁶ O na rĩu mũgethi nĩagĩaga na mũcaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. ³⁷ Amu nĩ ũhoru wa ma ũria uugaga atĩ, 'Ũmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.' ³⁸ Nĩĩ ndaamũtũmire mũkagethe kĩria mũtarũtĩre wĩra. Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao."

Asamaria Aingĩ Gwĩtikia

³⁹ Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra rĩu makĩmwĩtikia nĩ ũndũ wa ũira wa mĩtumia ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, "Nĩanjĩrĩre maũndũ marĩa mothe ndaneeka." ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩria Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩkara mĩthenya ĩrĩ. ⁴¹ Na tondũ wa ciugo ciake, andũ angĩ aingĩ magĩtikia.

⁴² Magĩkĩra mĩtumia ũcio atĩrĩ, "Ithuĩ tũtĩretikia no ũndũ wa ũria ũratwĩrĩre; rĩu nĩtwĩguĩrĩre ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mũndũ ũyũ ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ."

* 4:18 Ayahudi moigaga atĩ mĩtumia nĩangĩateirwo nĩ athuuri eerĩ kana atatũ, no angĩkĩrĩre hau onekaga arĩ mũndũ mwĩhia biũ. † 4:22 Asamaria maarĩ na maandiko ma mbuku o marĩa matano ma Musa, na matiametikĩtie mothe. Meetikĩtie Mesia, we Mũhonokia, akoima kũrĩ Ayahudi.

Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene

⁴³ Thuutha wa mũthenya iyo ũĩrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. ⁴⁴ (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩagwo bũrũri-inĩ wake mwene.) ⁴⁵ Rĩrĩa aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũrĩa wotho ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maarĩ kuo.

⁴⁶ O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa aagarũrite maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. ⁴⁷ Rĩrĩa mũndũ ũcio aagũire atĩ Jesũ nĩomĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaita athĩ akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhi gũkua.

⁴⁸ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyũĩ mũtangĩona cĩama na morirũ, mũtingĩtikia.”

⁴⁹ Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.”

Mũndũ ũcio agĩtikia ũguo Jesũ aamwĩrĩre, na akĩinũka. ⁵¹ Naarĩ njĩra akĩinũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩrĩ atĩ mũrũwe arĩ o muoyo. ⁵² Rĩrĩa aamoorĩre nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩrĩre kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

⁵³ Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio nocio Jesũ aramwĩrĩte atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yotho magĩtikia.

⁵⁴ Gĩkĩ nkĩo kĩarĩ kĩama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

5

Jesũ Kũhonia Karia-inĩ

¹ Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. ² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhi na Kĩhingo-kĩa-Ng’ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo na Kĩhibirania Bethesda, nako gaathiũrũrũkĩrio nĩ ithaku ithano ciarĩ ngite. ³ Kũu nkũo gwakomagwo nĩ ikundi nene cia andũ arĩa maarĩ arũaru, ta atumumu, na cionje, na arĩa maakuĩte ciĩga (meetereire maaĩ moinjugwo. ⁴ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ hĩndĩ mũraika wa Mwathani aikũrũkaga akoinjuga maaĩ karia-inĩ kau; na mũndũ wa mbere kũrika kuo maaĩ moinjugwo, nĩahonagio mũrimũ o wotho ũrĩa aarĩ nanguo.) ⁵ Na hau nĩ haarĩ mũndũ ũmwe watũũrite arĩ mũrũaru mĩaka mĩrongo itatũ na ĩnana. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akomete hau, na akĩmenya atĩ atũũrite ũguo ihinda iraaia, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkwenda kũhonio?”

⁷ Nake mũndũ ũcio warũarĩte akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ndĩrĩ na mũndũ wa kũndikĩa thĩĩnĩ wa karia rĩrĩa maaĩ moinjugwo. Ngĩgeria gũtoboka thĩĩnĩ-rĩ, mũndũ ũngĩ agatoboka mbere yakwa.”

⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra, oya kibarĩ gĩaku, wĩtware!” ⁹ Na o rĩmwe mũndũ ũcio akĩhona, akĩoya kibarĩ gĩake, na agĩtwara.

Na rĩrĩ, mũthenya ũcio gwekĩkire ũguo warĩ wa Thabatũ, ¹⁰ na nĩ ũndũ ũcio Ayahudi makĩra mũndũ ũcio wahonetio atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ; watho ndũg-wĩtikĩritie ũkuue kibarĩ gĩaku.”

¹¹ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũũhonirie anjĩĩrĩre atĩrĩ, ‘Oya kibarĩ gĩaku, wĩtware.’”

¹² Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio ũkwĩrĩre woe kibarĩ wĩtware nũũ?”

¹³ Mũndũ ũcio wahonetio ndaamenyaga nũũ wamũhonetie, tondũ Jesũ aakoretwo orĩre kĩrĩndĩ-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hau.

¹⁴ Thuutha ũcio Jesũ akĩmũkora hekarũ-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “One, rĩu nĩũhonete. Ndũgacooke kwĩhia ndũkae gũkorwo nĩ ũndũ mũũru kũrĩ ũcio.” ¹⁵ Nake mũndũ ũcio agĩthĩ na akĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe wamũhonetie.

Kũgĩa Muoyo thĩĩnĩ wa Mũriũ

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Ayahudi makĩnyariira Jesũ, tondũ ekĩte maũndũ macio mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Baba atũũrite o arĩ wĩra-inĩ wake nginya rĩu, na o na nĩ no ndĩraruta wĩra.” ¹⁸ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, Ayahudi magĩkĩrĩrĩria kũgeria kũmũũraga; nĩgũkorwo to mũthenya wa Thabatũ aathũkagia, no o na nginya nĩetaga Ngai ithe wake mwene, na ũguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Ngumwira atiri na ma, Muriu ndari undu angika we mwene, tiga o uria onaga lthe agika, nigukorwo maundu maria lthe ekaga no mo Muriu o nake ekaga. ²⁰ Nigukorwo lthe niendete Muriu, na niamuonagia maundu mothe maria ekaga, ii, na niakamuonia maundu manene o na gikira maya, nigeetha o na inyu mugege. ²¹ O ta uria lthe ariukagia andu aria akuu akamahe muoyo, noguo o nake Muriu aheaga muoyo o uria angienda kuche. ²² Na ningi-ri, lthe ndari mundu atuagira ciira, no ehokeire Muriu utuaniri wothe wa ciira, ²³ nigeetha andu othe matiiage Muriu o ta uria matiiaga lthe. Uria utatiiaga Muriu ndatiiaga lthe uria wamutumire.

²⁴ “Ngumwira atiri na ma, uria wothe uiguaga kiugo giakwa na agetikia uria wandumire, ari na muoyo wa tene na tene; na ti wa guciirithio niarikitie kuuma gikuu-ini agatoonya muoyo-ini. ²⁵ Ngumwira atiri na ma, kuri ihinda rirooka, na riu niikinyu riria akuu makaigua mugambo wa Muriu wa Ngai, nao aria makaigua ni magaatira muoyo. ²⁶ Nigukorwo o ta uria lthe ari na muoyo thini wake mwene, no taguo ahotithitie Muriu kugia na muoyo thini wake mwene. ²⁷ Na niamuheete uhoti wa gutuanira ciira ni tonduni Muriu wa Mundu.

²⁸ “Mutikagegio ni uhoru ucio, nigukorwo ihinda niriroka riria andu aria othe mari mbirira-ini makaigua mugambo wake ²⁹ na moime kuo, aria mekite wega mariuke niguo matuho muoyo, nao aria mekite uuru mariuke niguo matuho ciira. ³⁰ Ndiri undu ingihota gwika ni mwene; nduanagira ciira kuringana na uria njiguaga, na itua riakwa ni ria kihooto, nigukorwo ndicaragia gwikenia ni mwene, tiga gukenia uria wandumire.

Uira Ukonii Jesu

³¹ “Ingiheana uira ungonii ni mwene-ri, uira ucio wakwa ndungituika wa ma. ³² Ni kuri na ungiri uria uumburaga uhoru wakwa, na ninjuui ati uira wake iguru riakwa ni wa ma.

³³ “Inyu ni nimatemanire kuri Johana, nake niaheanire uira wa ma. ³⁴ Ti ati ninjitikagira uira wa mundu; no nindugwetaga nigeetha muhonokio. ³⁵ Johana aari tawa uria wakanire na ukimurika, na inyu mugithuura gukenera utheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nii ndi na uira munene gikira ucio wa Johana. Nigukorwo wira uria Baba aaheete ndiike, na noguo ndiraruta, niguo uumburaga ati Baba niwe undumite. ³⁷ Nake Baba uria wandumire niaheanire uira ungonii we mwene. Inyu mutiri mwaigua mugambo wake kana mukona uria atarii, ³⁸ o na kiugo giake gititura thini wanyu, tonduni mutitikitie uria aatumire. ³⁹ Inyu mutuiragia Maandiko tonduni mwiciragia ati na undu wamo nimatewatiire muoyo wa tene na tene. Maandiko macio nimo moimburaga uhoru uria ungonii, ⁴⁰ no nimateregaga guka kuri ni mugie na muoyo.

⁴¹ “Nii nditikagira ugooci kuuma kuri andu, ⁴² no inyu nindimuui. Ngamenya ati inyu mutiri na wendo wa Ngai ngoro-ini cianyu. ⁴³ Njukite thini wa riitwa ria Baba na mutinjitikagira; no mundu ungiri angika na riitwa riake mwene, nimatewawitika. ⁴⁴ Mungitika atia angikorwo mwitikagira ugooci kuuma kuri andu aria angiri, no muticaragia ugooci uria uumaga kuri Ngai o ucio umwe?

⁴⁵ “No mutigeciirire ati nimatewathitanga mbere ya Baba. Musa uria inyu mwihokeete niwe mimatehitangi. ⁴⁶ Korwo nimatewitikie Musa-ri, no munjitikie, nigukorwo ni uhoru wakwa aandikire. ⁴⁷ No kuona ati mutitikitie uria aandikire-ri, mungigitika atia uria njugaga?”

6

Jesu Kuhunia Andu Ngiri Ithano

¹ Thuutha wa maundu macio, Jesu akiringa murimo uria ungiri wa Iria ria Galili (na norio riitagwo Iria ria Tiberia), ² nakio kirindi kinene kia andu gikimurumira tonduni nikioneete ciama iria aaringire andu aria maariri ariaru. ³ Nake Jesu akimbata kirima-ini, agikara thi mari hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakio Giathi gia Bathaka ya Ayahudi nigikahiriire.

* 5:22 Ayahudi meetikie ati Ngai lthe niwe wari muciirithia wa andu othe. Ni undu ucio urutani uyuni nimatewawoneire ta utari wa ma.

⁵ Rirĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marie?” ⁶ Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩoo ũria egwika.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenĩ!”

⁸ Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkũigana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩkara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaira aria maikarite thĩ kũringana na mũigana ũria o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩika o ũguo na thamaki.

¹² Rirĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩura arutwo ake atĩrĩ, “Ũnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kindũ o na kĩrĩkũ kũrĩre.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio magĩciũngania, makĩnyũria ikabũ ikũmi na igĩrĩ na icunji cia mĩgate ĩria ĩtano ya cairi, iria ciatigirio nĩ andũ acio maarĩkia kũria.

¹⁴ Thuutha wa andũ kuona ciamu iria Jesũ aaringĩte, makĩambĩrĩa kuuga atĩrĩ, “Titherũ ũyũ nĩwe mũnabĩ ũria ũgooka gũkũ thĩ.” ¹⁵ Nake Jesũ akĩmenya atĩ nĩmendaga mamũtue mũthamaki wao na hinya, nĩ ũndũ ũcio akĩmeherera o rĩngĩ, akĩambata kĩrima-inĩ ari wiki.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

¹⁶ Rirĩa gwakinyire hwaĩ-inĩ arutwo ake magĩkũrũka nginya iria-inĩ, ¹⁷ magĩtoonya marikabu, makĩringa iria marorete Kaperinaumu. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ nduma, na Jesũ ndaathĩite kũrĩ o. ¹⁸ Nĩ kwarĩ na makũmbĩ ma maaĩ tondũ wa rũhuho rũnene rũria rwaahutanaga. ¹⁹ Na hĩndĩ ĩria maatwarithĩite marikabu ta kilomita ithano kana ithathatũ, makĩona Jesũ agĩũka kũrĩ marikabu-inĩ agereire maaĩ igũrũ; nao makĩmaka. ²⁰ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ; tigai gwĩtigĩra.” ²¹ Magĩtikĩra atoonye thĩinĩ wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igĩkina hũgũrũrũ-inĩ cia kũria maathĩaga.

²² Mũthenya ũcio ũngĩ, kĩrĩndĩ kĩria kĩarĩ mũrĩmo ũũria ũngĩ wa iria gĩkĩmenya atĩ no marikabu ĩmwe yari ho, na atĩ Jesũ ndaamĩngĩrĩte hamwe na arutwo ake no maathĩite marĩ oiki. ²³ No nĩngĩ gũgũka marikabu ingĩ ciũmĩte Tiberia ikĩrũgama hakuĩ na harĩa andũ maarĩĩire mĩgate thuutha wa Mwathani gũcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rĩria kĩrĩndĩ kĩamenyire atĩ Jesũ kana arutwo ake gũtirĩ warĩ ho, gĩkĩngĩra marikabu icio, gĩgĩthĩ Kaperinaumu gũcaria Jesũ.

Jesũ nĩwe Mũgate wa Muoyo

²⁵ Rirĩa maamũkorire mũrĩmo ũũria ũngĩ wa iria makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, ũkinyire gũkũ rĩ?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, inyuũ mũtiranjaria nĩ ũndũ wa ciamu iria mũronire, no nĩ ũndũ nĩmũrariire mĩgate mũrahũũna. ²⁷ Tigagai gũtangĩkĩra irio iria ithũkaga, no mwĩtangagei nĩ ũndũ wa irio iria cia gũtũũra nginya muoyo-inĩ wa tene na tene, iria Mũrũ wa Mũndũ akaamũhe. ũcio nĩwe Ngai Ithe ahũũrite mũhũũri wa gwĩtikĩrika.”

²⁸ Magĩcooka makĩmũũria atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa nĩgeetha tũrutage mawĩra marĩa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Wĩra wa Ngai nĩ ũyũ: nĩ mwĩtikie ũria we atũmĩte.”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ciamu irĩkũ ũgũtũringĩra tuone nĩguo tũg-wĩtikie? ũgwĩka atĩa? ³¹ Maithe maitũ ma tene maarĩaga mana kũu werũ-inĩ; o ta ũria kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Aamaheire mĩgate kuuma igũrũ marie.’”*

³² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ti Musa wamũheire mũgate kuuma igũrũ, no nĩ Baba ũmũheaga mũgate ũria wa ma kuuma igũrũ. ³³ Nĩgũkorwo mũgate wa Ngai nĩ ũria ũikũrũkaga kuuma igũrũ akahe kĩrĩndĩ gĩa thĩ muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, kuuma rĩu tũheage mũgate ũcio.”

* 6:31 Ayahudi meciiragia atĩ Mesia oka nĩangĩamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarĩaga marĩ werũ-inĩ.

³⁵ Nake Jesu akiuga atiri, “Nii ni nii mugate wa muoyo. Mündu uria ukaga kuri ni ndakahuuta o na ri, na uria unjitikitie ndakanyoota o na ri. ³⁶ No riri, o ta uria ndimwiri, nimumyonete, no mutiri muretikia. ³⁷ Aria othe Baba ahee niamariukaga kuri ni, na uria wote ugoka kuri ni ndikamungata o na ri. ³⁸ Nigukorwo ndikurukite kuuma iguru njuke gwika wendi wakwa ni mwene, no njukite gwika wendi wa uria wandumire. ³⁹ Naguo uyū niguu wendi wa uria wandumire, ati ndigaate o na umwe wa aria othe aaheete, no ngaamariukia muthenya wa kuringiriria. ⁴⁰ Nigukorwo wendi wa Baba ni ati uria wote wonete Muriu na akamwitikia niakagia na muoyo wa tene na tene, na ningamuriukia muthenya wa kuringiriria.”

⁴¹ Ayahudi maigua uguo makimbiria kung'ong'ora ni undu wake tondū nioigite atiri, “Nii ni nii mugate uria waikurukire kuuma iguru.” ⁴² Makiuga atiri, “Githi uyū ti Jesu muru wa Jusufu, uria ithe na nyina tui? Riu angihota atia kuuga ati, ‘Nii ndakurukire kuuma iguru?’”

⁴³ Nake Jesu akimeera atiri, “Tigai kung'ong'ora gatagati-ini kanyu. ⁴⁴ Gutiri mundu ungika kuri ni ataguucirio ni Baba uria wandumire, na nii ningamuriukia muthenya wa kuringiriria. ⁴⁵ Ni kwandiktwo maandiko-ini ma Anabii atiri, ‘Nao othe makaarutwo uhoru ni Ngai.’ Nake uria wote uthikagiria Baba na akeeruta uhoru kuuma kuri we, niokaga kuri ni. ⁴⁶ Gutiri mundu uri ona Baba, tigi o uria uumite kuri Ngai; we wiki nowe wonete Baba. ⁴⁷ Ngumwira atiri na ma, mundu uria witikitie ari na muoyo wa tene na tene. ⁴⁸ Nii ni nii mugate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maariga mana mari weru-ini, na no maakuire. ⁵⁰ No uyū niguu mugate uria ukurukite kuuma iguru, uria mundu angiria na ndakue. ⁵¹ Nii ni nii mugate uria uri muoyo uria waikurukire kuuma iguru. Mündu o wote ungiria mugate uyū, niagatūra tene na tene. Mugate uyū ni mwiri wakwa uria nguheana ni undu wa muoyo wa andu a guku thi.”

⁵² Hindi iyo nao Ayahudi makimbiria gukarania muno o ene, makoora atiri, “Mündu uyū angihota atia gutuhe mwiri wake ture?”

⁵³ Jesu akimacookeria atiri, “Ngumwira atiri na ma, mutangiria mwiri wa Muriu wa Mündu na munyue thakame yake, mutiri na muoyo thini wanyu. ⁵⁴ Uria wote uriga mwiri wakwa na akanyua thakame yakwa ari na muoyo wa tene na tene, na ningamuriukia muthenya wa kuringiriria. ⁵⁵ Nigukorwo mwiri wakwa ni irio kuna, nayo thakame yakwa ni kindu gia kunyua kuna. ⁵⁶ Uria wote uriga mwiri wakwa na akanyua thakame yakwa aikaraga thini wakwa na ni ngaikara thini wakwa. ⁵⁷ O ta uria Baba mutūra muoyo aandumire na o ta uria na nii ndūura muoyo ni undu wa Baba, noguo mundu uria undūura agaatūra muoyo ni undu wakwa. ⁵⁸ Uyū niguu mugate uria waikurukire kuuma iguru. Maithe manyu maarire mana na nimakuire, no uria uriga mugate uyū egūtūra tene na tene.” ⁵⁹ Maundu macio aamaririe riria aarutana thunagogi-ini kuu Kaperinaumu.

Arutwo Aingi Gutiganiria Jesu

⁶⁰ Arutwo ake aingi maigua uguo makiuga atiri, “Uyū ni urutani muritu muno, nuu unghota kuwitikia?”

⁶¹ Jesu amenya ati arutwo ake nimag'ong'oraga ni undu wa uhoru ucio akimeera atiri, “Kai uhoru ucio wamurakaria? ⁶² I mungikiona Muriu wa Mündu akimbata iguru kuria aari mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwiri nduri kiene. Ciugo iria ndamwariria ni roho na nicio muoyo. ⁶⁴ No ni kuri amwe anyu matari maretikia.” Nigukorwo kuuma o kimbiria Jesu nioo aria matetikitie, na uria ukamukunira. ⁶⁵ Agithi na mbere, akiuga atiri, “Nikio ndamwiri ati gutiri mundu unghota guka kuri ni atahotithio ni Baba.”

⁶⁶ Kuuma hindi iyo, arutwo ake aingi makihunduka, na matiacookire kumurumira.

⁶⁷ Jesu akiuria aria ikumi na eeri atiri, “O na inyu kai murenda guthi?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akimacookeria, atiri, “Mwathani, tungithi kuri u? Wee niwe uri na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nitwikitie na tukamenya ati wee niwe uria Mutheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hindi iyo Jesu akimacookeria akimeera atiri, “Githi ti nii ndimuthurite muri ikumi na eeri? No umwe wanyu ni ndaimono!” ⁷¹ (Aaragia uhoru wa Judasi muriu wa Simoni

Isikariota, tondū o na aakorwo aarī ūmwe wa acio ikūmi na eerī, nīwe warī amūkunyañire thuutha ūcio.)

7

Jesū Gūthiĩ Gĩathĩ gĩa Ithūnū

¹ Thuutha ūcio, Jesū nīaceerangire Galili, nī ūndū ndendaga gūthiĩ Judea tondū Ayahudi akuo nīmamūcaragia mamūūrage. ² No hīndī irīa Gĩathĩ gĩa Ithūnū* kĩa Ayahudi gĩakuhīrīrie-rī, ³ ariū a nyina na Jesū makīmwīra atīrī, “Nīwagīrīrwo uume gūkū ūthiĩ Judea, nīguo arutwo aku mone ciama iria ūringaga. ⁴ Gūtīrī mūdū wendaga kūmenyeka nī andū ūhithaga ūrīa areeka. Na tondū nīūreeka maūdū maya-rī, wīonanie kūrī kīrīndī.” ⁵ Nīgūkorwo o na ariū a nyina matiamwītīkītie.

⁶ Nī ūndū ūcio, Jesū akīmeera atīrī, “Ihinda rīakwa rīrīa rīagīrīre rītīrī rīrakinya; no harī inyuī ihinda o rīothe nīrīagīrīre. ⁷ Andū a gūkū thī matingīmūthūūra, no nī nīmāthūire tondū nīnyumbūraga atī ūrīa mekaga nī ūūru. ⁸ Inyuī thīi Gĩathĩ-inī. Nīi ndikwamba kwambata Gĩathĩ-inī kīu, nīgūkorwo ihinda rīakwa rīrīa rīagīrīru rītīrī rīrakinya.” ⁹ Na aarīkia kuuga ūguo, agīkara kūu Galili.

¹⁰ No rīrī, thuutha wa ariū a nyina gūthiĩ Gĩathĩ-inī kīu, o nake agīcooka agīthiĩ, no ndaathire akīmenyekaga, no aathire na hitho. ¹¹ Na rīrī, kūu Gĩathĩ-inī-rī, Ayahudi nīmāmūcaragia, makīūranagia atīrī, “Mūdū ūcio arī ha?”

¹² Kūu mūingī-inī guothe andū nīmaragia na mīheehū ūhorō wake. Amwe makoiga atīrī, “Mūdū ūcio nī mūdū mwega.”

Nao arīa angī makoiga atīrī, “Aca, mūdū ūcio nīaheenagia andū.” ¹³ No gūtīrī mūdū ūngīarīrie ūhorō wake akīguagwo nī ūndū wa gwītīgīra Ayahudi.

Jesū Kūrutana Gĩathĩ-inī

¹⁴ Gĩathĩ gĩakinya gatagatī-rī, Jesū akīambata agīthiĩ nja-inī cia hekarū, akīambīrīria kūrutana. ¹⁵ Nao Ayahudi makīgega, makīūrania atīrī, “Mūdū ūyū aamenyeire maūdū maya kū, na ndathomete?”

¹⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūrutani ūrīa ndutanaga ti wakwa nīi mwene. Uumaga kūrī ūrīa wandūmire. ¹⁷ Mūdū o wothē angīenda gwīka wendi wa Ngai, ūcio nīarīmenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kūrī Ngai, kana njaragia ūhorō wakwa mwene. ¹⁸ Mūdū ūrīa waragia ūhorō wake we mwene eekaga ūguo nīgeetha egocithie we mwene, no ūrīa ūrutaga wīra nīgeetha agoocithie ūrīa ūmūtūmīte nī mūdū wa ma; gūtīrī ūndū wa maheeni ūmūkoniī. ¹⁹ Githī Musa ndaamūheire watho? No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmenyagīrīra watho. Mūrageria kūnjūraga nīkī?”

²⁰ Naguo mūingī wa andū ūkīmūcookeria atīrī, “Wee ūrī na ndaimono. Nūū ūrageria gūkūūraga?”

²¹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ndaaringire kīama kīmwe, na inyuī inyuothē mūkīgega. ²² No rīrī, tondū Musa nīamūheire ūhorō wa kūrūa (o na gūtūika ūhorō ūcio ndwoimire kūrī Musa, no woimīte kūrī maithe manyu ma tene-rī), inyuī nī mūrūithagia mwana mūthenya wa Thabatū. ²³ Rīu angīkorwo mwana no arūithio mūthenya wa Thabatū nīgeetha watho wa Musa ndūgathaahio-rī, mūrākīndakarīra nīkī nīkūhonia mūdū mūthenya wa Thabatū? ²⁴ Tigai gūtuanagīra ciira na ūrīa mūdū atarīi, tuanagīrai ciira na kīhooto.”

Jesū nīwe Kristū?

²⁵ Tondū ūcio andū amwe a kūu Jerusalemu makīambīrīria kūūrania atīrī, “Githī ūyū tiwe mūdū ūrīa marageria kūūraga? ²⁶ Na rīu araaria atekwīhitha, na matirī ūndū maramwīra. Kaī anene mamenyete kūna atī ūyū nīwe Kristū? ²⁷ No ithuī nītūū kūrīa mūdū ūyū oimīte; rīrīa Kristū agooka, gūtīrī mūdū ūkaamenya kūrīa agaakorwo oimīte.”

²⁸ Tondū ūcio Jesū, o akīrutana kūu hekarū-inī, akīanīrīra, akiuga atīrī; “Iī nīguo, nīmūnjūūi, na mūkamenya kūrīa nyumīte. Ndiūkīte gūkū nī ūndū wakwa nīi mwene, no

* 7:2 Gĩathĩ gĩa Ithūnū kīamarīkanagia ūrīa maatūūrīte morūūraga werū-inī, o hamwe na wega wa Ngai wa kūmakinya Kaanani.

urĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mĩtimũũ, ²⁹ no nĩ nĩndĩmũũ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda riake rĩtiari ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtikia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ irĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakaringa ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

³² Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkoniĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩ kũrĩ urĩa wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoru? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na urĩa warĩ mũnene wa Gĩathĩ kũ-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ urĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. ³⁸ Ūrĩa wothĩ ũnjĩtikĩte, thĩnĩ wake nĩkũriumaga njũũ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ūrĩa Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho, urĩa arĩa maamwĩtikĩte makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ iyo Roho ndaahanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ irĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii urĩa.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galilĩ? ⁴² Gĩthĩ Maandĩko matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũraga?” ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtikia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta urĩa mũndũ ũcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenietie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩte? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ andũ matooi watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, urĩa wathĩite kũrĩ Jesũ mbere iyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩutuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthĩkĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galilĩ? Tuĩria ũhoru, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangĩuma Galilĩ.”

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8

¹ No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigĩciĩrie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mũtumia wanyĩitĩtwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mũtumia ũyũ aanyĩitwo agĩtharia. ⁵ Thĩnĩ na watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kũũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩe na ũndũ wa kũmũthĩtangĩra.

No Jesũ akĩĩnamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandika thĩ na kĩa gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathĩre na mbere kũmũũria ũhoru ũcio, akĩĩnamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũkĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩĩnamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩa.

⁹ Rĩria maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akūrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mũtumia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩinamũka, akĩmũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatĩrĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thĩĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ũira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩria Jesũ aarĩrie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ũria wotho ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiia na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ũira waku wee mwene; ũira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ũira wakwa nĩ mwene-rĩ, ũira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo nĩnjũũ kũria ndoimire o na kũria ndĩrathĩ. No inyuĩ mũtiũ kũria nyumĩte kana kũria ndĩrathĩ. ¹⁵ Inyuĩ mũtuanagĩra ciira na ũmũndũ; nĩ ndĩrĩ mũndũ nduagĩra ciira. ¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua riakwa nĩriagĩrĩrie, nĩgũkorwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No nĩ ndĩ na Baba, ũria wandũmire. ¹⁷ Thĩĩnĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkĩtwo atĩ ũira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. ¹⁸ Nĩ ndĩraruta ũira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ũria wandũmire.”

¹⁹ Ningĩ makĩmũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũtinjũũ, o na Baba mũtimũũ. Korwo nĩmũnjũũ, o na Baba nĩmũngĩmũũ.” ²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhi na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyiitire nĩ tondũ ihinda riake rĩtiarĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũria ngũthĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

²² Ũhoru ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihi nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũria ngũthĩ mũtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, nĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ino; no nĩ ndĩrĩ wa thĩ-ino. Ndamwĩre atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtikia ũria njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ o ũria ndũũrite ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ũria wandũmire nĩ mwĩhokeku, nago ũria njĩguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoru wa ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ũria njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndĩrĩte, no njaragia o ũria Baba andutĩte. ²⁹ Nake ũria wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtikia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩra Ayahudi arĩa maamwĩtikĩtie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoru wa ma, nago ũhoru ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, na tũtirĩ twatũka ngombo cia mũndũ o na ũ. Ũngikiuga atĩa atĩ nĩtũgakũũrwo?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ o ma, mũndũ o wotho wĩhagia nĩ ngombo ya mehia. ³⁵ No rĩrĩ, ngombo ti ya gũtũra mũciĩ nginya tene no mũriũ wa mwene mũciĩ nĩ wa gũtũra mũciĩ nginya tene. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio Mũrũ wa Ngai angĩkamũkũra-rĩ, nĩmũgakũũrwo kũna. ³⁷ Nĩnjũũ mũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu, no nĩmwĩharĩrie kũnjũraga, tondũ ũhoru wakwa ndũrĩ na ũikaro thĩĩnĩ wanyu. ³⁸ Nĩ ndĩramwĩra maũndũ marĩa nyonete harĩ Baba, na inyuĩ mwĩkaga maũndũ marĩa mũiguĩte kuuma kũrĩ ithe wanyu.”

³⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Iburahĩmu nĩwe ithe witũ.” Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩrĩ ciana cia Iburahĩmu-rĩ, nĩ mũngĩkaga maũndũ marĩa Iburahĩmu eekaga. ⁴⁰ ũria kũrĩ nĩ atĩ, inyuĩ nĩmũtuĩte itua rĩa kũnjũraga, o nĩ mũndũ ũria ũmũheete ũhoru

ūrĩa wa ma, o ūrĩa ndaiguire kuuma kūrĩ Ngai. Ūguo tiguu Iburahĩmu eekaga. ⁴¹ Inyuĩ mũreka maũndũ marĩa ithe wanyu ekaga.”

Nao makĩmũkararia makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ ciana cumanĩte na ūtharia. Ithuĩ tũrĩ na Baba ūmwe tu, na nĩwe Ngai.”

Ciana cia Mũcukani

⁴² Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngai angĩrĩ Ithe wanyu-rĩ, no mũnyende, nĩgũkorwo ndoimire kūrĩ Ngai, na rĩu ndĩ gũkũ. Ti nĩ mwene ndũtũmĩte, no nĩwe wandũmire. ⁴³ Mũraga gũtaũkĩrwo nĩ ūrĩa ndĩroiga nĩkĩ? Tondũ mũtirahota kũmenya ūhoru ūrĩa ndĩraria. ⁴⁴ Inyuĩ mũrĩ ciana cia ithe wanyu, Mũcukani, na mwendaga kũhingia merirĩria ma ithe wanyu. We aarĩ mũuragani kuuma o kiambĩrĩria. Ndathingataga ūhoru wa ma, nĩgũkorwo gũtirĩ ūhoru wa ma thĩinĩ wake. Rĩria ekũheenania, aaragia rũthiomi rwake, tondũ we nĩ mũheenania, na nĩwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondũ njaragia ūhoru wa ma-rĩ, mũtinjĩtikagia. ⁴⁶ Nĩ kūrĩ mũndũ ūmwe wanyu ūngionania atĩ ndĩ mwĩhia? Angĩkorwo ndĩraria ūhoru wa ma-rĩ, mũregaga kũnjĩtikia nĩkĩ? ⁴⁷ Ūrĩa ūrĩ wa Ngai nĩaiguaga ūrĩa Ngai oigaga. Kĩria kĩgiragia mũmũigwe nĩ tondũ mũtirĩ a Ngai.”

Uge wa Jesũ Igũrũ Rĩake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Githĩ tũtirĩ na kũhoote gĩa kuuga atĩ wee ūrĩ Mũsamarĩa na ūrĩ na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na ndaimono, no nĩndĩte Baba, no inyuĩ mũtindĩte. ⁵⁰ Ndĩrecaĩria ūgooci wakwa nĩ mwene, no nĩ harĩ na ūmwe ūrĩa ūucaragia, na nĩwe mũtanĩri ciira. ⁵¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wothē angĩrũmia kiugo giakwa, ndarĩ hĩndĩ akona gĩkũ.”

⁵² Ayahudi maigua ūguo, makĩgũthũka makĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩtwamenya atĩ ūrĩ na ndaimono. Iburahĩmu nĩakuire o na anabii magĩkua, no wee ūroiga atĩ mũndũ o wothē angĩrũmia kiugo giaku, ndagacama gĩkũ. ⁵³ Wee ūkĩrĩ mũnene gũkĩra ithe witũ Iburahĩmu? We nĩakuire o na anabii magĩkua. Kaĩ ūreciĩria we ūrĩ ū?”

⁵⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ingĩgooca-rĩ, kwĩgooca gwakwa nĩ gwa tũhũ. Baba, ūrĩa muugaga atĩ nĩwe Ngai wanyu nĩwe ūngocithagia. ⁵⁵ O na gũtuĩka mũtimũũ, nĩ nĩndĩmũũ. Ingiuga atĩ ndimũũ, ingĩtuĩka wa maheeni ta inyuĩ, no nĩndĩmũũ na nĩnũmĩtie kiugo gĩa. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahĩmu nĩakenaga atĩ nĩakona mũthenya wakwa; na nĩawonire na agĩcanjamũka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee o na ndũkinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩtano, na ūkoiga atĩ nĩwonete Iburahĩmu!”

⁵⁸ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Iburahĩmu atanaciirwo, Nĩ ndũire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makĩoya mahiga mamũhũire namo nyuguto, no Jesũ akĩĩhitha, akiuma kũu hekarũ-inĩ.

9

Jesũ Kũhingũra Maitho ma Mũndũ Waciarĩtwo arĩ Mũtumumu

¹ Na rĩria aathĩiaga na njĩra-rĩ, akĩona mũndũ waciarĩtwo arĩ mũtumumu. ² Nao arutwo ake makĩmũũria atĩrĩ, “Rabii, nũu wehirie, nĩ mũndũ ūyũ kana nĩ aciari ake, nĩgeetha aciariwo arĩ mũtumumu?”

³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ti mũndũ ūyũ kana aciari ake mehirie. No ūndũ ūyũ wekĩkire nĩgeetha wĩra wa Ngai wonanio mũtũũrĩre-inĩ wake. ⁴ Rĩria rĩothe arĩ mũthenya-rĩ, no ngĩnya tũrute wĩra wa ūrĩa wandũmire. Ūtukũ niũrooka rĩria gũtarĩ mũndũ ūngĩhota kũruta wĩra. ⁵ Rĩria ndĩ gũkũ thĩ, nĩ nĩ ūtheri wa thĩ.”

⁶ Na aarĩkia kuuga ūguo, agĩtua mata thĩ, akĩringia ndoro na mata macio, na akĩmĩhaka mũndũ ūcio maitho. ⁷ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ ūgethambe Karia-inĩ ga Siloamu” (nario rĩitwa Siloamu nĩ kuuga Gũtũmwo).^{*} Nĩ ūndũ ūcio mũndũ ūcio agĩthĩ na agĩthamba, na agĩũka mũciĩ akĩonaga.

⁸ Nao andũ a itũũra rĩake na arĩa maamuonete mbere iyo akĩhooya ūteithio makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ūyũ ti ūrĩa ūraikaraga thĩ ahooyage ūteithio?” ⁹ Andũ amwe makiuga atĩ aarĩ we.

* 9:7 Karia gaka kaarĩ kamwe ka mĩako ya kũrehe maaĩ Jerusalemu, na gaakitwo nĩ Hezekia.

Nao ariā angī makiuga atīrī, “Aca, no kūhaana amūhaana.”

Nowe agikīrīrīria kuuga atīrī, “Nī nīi mündū ūcio.”

¹⁰ Nao makīmūūria atīrī, “Maitho maku makihingūkire atīa?”

¹¹ Nake akīmacookeria atīrī, “Mündū ūria metaga Jesū nīwe ūringirie ndoro aahaka maitho, anjīra thīi ngeethambe Karia-inī ga Siloamu. Nī ūndū ūcio ndathīi na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makīmūūria atīrī, “Mündū ūcio arī ha?”

Nake akīmeera atīrī, “Nīi ndiūūi.”

Afarisai Gūtūria Ūhoro wa Kūhonio kwa Mūtumumu Ūcio

¹³ Nao magītwara mündū ūcio warī mūtumumu kūrī Afarisai. ¹⁴ Na rīrī, mūthenya ūcio Jesū aaringirie ndoro na akīhingūra maitho ma mündū ūcio warī wa Thabatū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio Afarisai o nao makīmūūria ūria aahotete kuona. Nake mündū ūcio akīmacookeria atīrī, “Aahakire ndoro maitho, na nīi ndeethamba na rīu nīndīrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atīrī, “Mündū ūyū ndoimīte kūrī Ngai, nīgūkorwo ndamenyagīrīra Thabatū.”

No ariā angī makiūria atīrī, “Mündū mwīhia ahota atīa kūrīnga ciama ta ici?” Nī ūndū ūcio makīamūkana.

¹⁷ Mūthia-inī Afarisai acio makihūgūkīra mündū ūcio warī mūtumumu, makīmūūria atīrī, “Wee ūkuuga atīa ha ūhoro wake? Nīwe araahingūrire maitho.”

Nake mündū ūcio agīcookīa atīrī, “Nī mūnabii.”

¹⁸ O na kūrī ūguo Ayahudi matiigana gwītīkia ūhoro wa mündū ūcio atī aarī mūtumumu na atī nīacookete kuona, nginya rīria maatūmaniire aciari ake. ¹⁹ Makīmooria atīrī, “Ūyū nī mwana wanyu? Ūyū nīwe mūroiga aaciariwō arī mūtumumu? Rīu ahotete atīa kuona?”

²⁰ Nao aciari ake magīcookīa atīrī, “Ithuī tūūi nī mwana witū na tūūi aaciariwō arī mūtumumu. ²¹ No ūria ahotete kuona, kana ūria ūmūhingūrire maitho make, ithuī tūtiūi. Mūūriei nī mūgima, nīekwīyarīrīria.” ²² Aciari ake moigire ūguo nī ūndū wa gwītīgīra Ayahudi, nīgūkorwo Ayahudi nīmarīkītīe gūtua atī mündū o wothē ūngiuga atī Jesū nīwe Kristū nīegūikio nja ya thunagogi. ²³ Nīkio aciari ake moigire atīrī, “Nī mūgima; mūūriei.”

²⁴ Magīta mündū ūcio warī mūtumumu hīndī ya keerī. Makīmūūria atīrī, “Gocithia Ngai. Nītūūi mündū ūyū nī mwīhia.”

²⁵ Nake agīcookīa atīrī, “Nīi ndiūūi kana nī mwīhia kana ti mwīhia. No njūūi ūndū ūyū ūmwe; ndīraarī mūtumumu na rīu nīndīrona!”

²⁶ Nīngī makīmūūria atīrī, “Agwīkire atīa? Akūhingūrire maitho atīa?”

²⁷ Nake akīmacookeria atīrī, “Nīndamwīra ūhoro o rīu na inyuī mūtinathikīrīria. Mūrenda kūgua rīngī nīkī? O na inyuī nīmūkwenda gūtūika arutwo ake?”

²⁸ Nao makīmūūria, makīmūūria atīrī, “Wee ūrī mūrutwo wa mündū ūyū! Ithuī tūrī arutwo a Musa! ²⁹ Ithuī nītūūi atī Ngai nīarīrie Musa, no ha ūhoro wa mündū ūyū-rī, tūtiūi o na kūrīa oimīte.”

³⁰ Nake mündū ūcio akīmacookeria atīrī, “Kaī ūcio nī ūrīrū-ī! Inyuī mūtiūi kūrīa oimīte, na nīwe ūūhingūrire maitho. ³¹ Nītūūi atī Ngai ndathikagīrīria andū ehia. Athikagīrīria mündū ūria ūrī na ūngai na ūria wīkaga wendi wake. ³² Gūtīrī mündū ūrī wīgua ūhoro wa mündū ūhingūritwo maitho aciariwō arī mūtumumu. ³³ Korwo mündū ūyū ndoimīte kūrī Ngai ndarī ūndū angīhota gwīka.”

³⁴ Igūrū rīa ūhoro ūcio magīcookīa atīrī, “Wee waciariwō ūrī na mehīa. Ūngīkīgeria atīa gūtūruta!” Nao makīmūūria na kūu nja.

Ūtumumu wa Kīiroho

³⁵ Jesū nīaiguire atī nīmaikītīe mündū ūcio nja, na rīria aamuonire akīmūūria atīrī, “Wee nīwītīkītīe Mūrū wa Mündū?”

³⁶ Nake mündū ūcio akīmūūria atīrī, “Mūthuuri ūyū, ūcio nīwe ū? Njīra, nīgeetha ndīmūtīkie.”

³⁷ Nake Jesū akiuga atīrī, “Rīu nīūmuonete; nīwe ūyū ūraaria nawe.”

³⁸ Nake mündū ūcio akiuga atīrī, “Mwathani, nīndetīkia,” na akīmūthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha ariã atumumu mahote kuona, nao ariã monaga matũike atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe ariã maarĩ nake makĩigua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

10

Mũrĩithi na Rũuru Rwake

¹ “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mündũ ũrĩa ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mũtunyani. ² Mündũ ũrĩa ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩrĩ nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩitwa, na agaciunmagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũũ mũgambo wake. ⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ nĩkũmũũrĩra, tondũ itiũũ mũgambo wa mũgeni.”

⁶ Jesũ aahũthĩrĩre ngerekano iyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũrĩa aameeraga.

⁷ Nĩ ūndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Ariã othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũrĩa wotho ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũria. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aiye, na orage, na anange; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe nago kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega. Mũrĩithi ũrĩa mwega arutaga muoyo wake nĩ ūndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũrĩa mwene ng’ondũ. Nĩ ūndũ ũcio rĩria ona njũũ igĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũ igatharĩkĩra rũuru, ikarũhurunja. ¹³ Mündũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoro wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũrĩa mwega; nĩnjũũ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũ, ¹⁵ o ta ũrĩa Baba anjũũ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ūndũ wa ng’ondũ. ¹⁶ Ndĩ na ng’ondũ ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩgathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rũuru rũmwe, na mũrĩithi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ūndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndiwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũũruta na kwiyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũũruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria niki?”

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ino ti mĩario ya mündũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimonono nĩhingũre maitho ma mũtumumu?”

Kwaga gwiĩkia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgia na Gĩathi gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomonĩ. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigĩicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũgũtũũra ũtũigĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrite, no mũtĩitĩkagia. Ciamu iria ningaga na rĩitwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyũ mũtĩitĩkagia tondũ mũtirĩ ng’ondũ ciakwa. ²⁷ Ng’ondũ ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũũ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mündũ o na ũmwe ũngĩgĩgutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mündũ ũngĩgĩgutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩmuonetie ciamu nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩa kirĩkũ gĩacio mũrenda kũũhũrĩra na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ūndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ūndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtũite Ngai na wee ũrĩ o mündũ.”

³⁴ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Githi gutiandikitwo Watho-ini wanyu atiri, ‘Ndoi-gire inyu muri ngai?’ ³⁵ Angikorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kia Ngai gikire kuri o, (na Maandiko matheru matingaga kuhingio) ³⁶ i mundu uria Baba aamurire ari wake kuna na akimutuma giku thi, uhoru wake ni atia? Muragithitanga niki ati nindaruma Ngai tondū nindoiga, ‘Ndi Muri wa Ngai?’ ³⁷ Ingaga gwika uria Baba ekaga mutikanjitikie. ³⁸ No o na ingika uria ekaga-ri, o na gutuika mutinjitikitie, itikiai ciama icio, niguu mumenye na mutaukirwo ati Baba ari thini wakwa, na ni ndi thini wa Baba.”

³⁹ Na o ringi makigeria kumuniya, nowe akithonokia kuuma moko-ini mao.

⁴⁰ Ningi Jesu agicooka murimo uuri ũngi wa Jorodani, haria Johana aabatithanagiria matukū-ini ma mbere. Agikara kuu, ⁴¹ nao andu aingi magiuka kuri we. Nao makiuga atiri, “O na gutuika Johana ndari kiama aaringire, uhoru uria woth Johana oigire ukoni mundu uyu wari wa ma.” ⁴² Na andu aingi a kuu magitikia Jesu.

11

Gikuu kia Lazaro

¹ Na riri, kwarī na mundu wetagwo Lazaro, nake aari muruaru. Aari wa Bethania, itura ria Mariamu na mwarī wa nyina Maritha. ² Mariamu uyu nowe waitiriie Mwathani maguta manungi wega na akimugiria nyariri na njuiri yake, na aari mwarī wa nyina na Lazaro ucio wari muruaru. ³ Ni undu ucio aari acio a nyina magitumanira Jesu akeerwo atiri, “Mwathani, uria wendete nimuruaru.”

⁴ Riria Jesu aigire uhoru ucio, akiuga atiri, “Ndwari ino ndikurikirira na gikuu. Aca, ni ya kugocithia Ngai, nigeetha Muri wa Ngai agocithio niyo.” ⁵ Jesu niendete Maritha na mwarī wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha wa kugua ati Lazaro aari muruaru-ri, aikarire kuu aari mithenya ingi iri.

⁷ Agicooka akira arutwo ake atiri, “Niticookei Judea.”

⁸ Nao makimwira atiri, “No riri Rabii, o riu ica ikuh Ayahudi marageragia gikuhura na mahiga nyuguto, na riu urenda gicooka kuo?”

⁹ Nake Jesu akimacookeria atiri, “Githi muthenya ti wa mathaa ikumi na meerī? Mundu uria ithiia muthenya ndangihingwo, nigukorwo onaga na utheri wa giku thi. ¹⁰ Ahingagwo riria eguthi utuku, ni undu ndari na utheri.”

¹¹ Aarikia kuuga ugo, agicooka akimeera atiri, “Murata witu Lazaro niakomete; no ninguthi kuu ngamukirie.”

¹² Arutwo ake makimucookeria atiri, “Mwathani, akorwo ni gikoma akomete-ri, niekuhona.” ¹³ Jesu aaragia uhoru wa giku giake, no arutwo ake meciragia aaragia uhoru wa toro wa ndure.

¹⁴ Ni undu ucio akimeera na njira igutaika, atiri, “Lazaro nimuku, ¹⁵ no ni undu wanyu ningenete nigukorwo ndiraari kuo, nigeetha mwitikie. No riri, nituthi kuri we.”

¹⁶ Nake Toma (uria wetagwo Wa-mahatha) akira arutwo aria angī atiri, “Nituthi o na ithu, tükuganire nake.”

Jesu Kuumirira Aari a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesu aakinya-ri, agikora Lazaro nianiinite mithenya ina thini wa mbirira. ¹⁸ Na riri, itura ria Bethania ritiakinyite kilomita ithatu kuuma Jerusalem, ¹⁹ nao Ayahudi aingi nimokite kuu kwa Maritha na Mariamu kumomirira ni undu wa gukurwo ni muri wa nyina wao. ²⁰ Riria Maritha aigire ati Jesu niarooka, akiuma, agithi kumutunga, no Mariamu agikara kuu muci.

²¹ Maritha akira Jesu atiri, “Mwathani ungiraari giku-ri, muri wa maitu ndan-girakuire. ²² No riri, ninjuu ati o na riu Ngai niegukuhe o kiria giothe ungihooa.”

²³ Nake Jesu akimwira atiri, “Muri wa maituguo niekuriika.” Nake Maritha akimucookeria atiri,

²⁴ “Ninjuu niakariika hinda ya iriukiro muthenya wa muthia.”

²⁵ Nake Jesu akimwira atiri, “Ni ni ni kuriika na ni ni muoyo. Nake uria woth njitikitie, o na aakua, niagatuura muoyo; ²⁶ nake uria woth utuuraga muoyo na nianjitikitie, ndari hinda agaakua. Wee niwitikitie ugo?”

²⁷ Nake Maritha akimwira atiri, “Ii Mwathani, ninjitikitie ati wee niwe Kristu, Muri wa Ngai, uria wiriwo niagooka giku thi.”

²⁸ Nake aarikia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” ²⁹ Rĩrĩa Mariamu aiguiye ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũrĩ we. ³⁰ Na hĩndĩ iyo Jesũ ndaakoretwo atoonye itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. ³¹ Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makimũũmĩrĩra monire ũria okĩra na ihenya oimĩte nja, makimũũmĩrĩra, magĩciirĩa atĩ aathĩiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩrĩre ho.

³² Hĩndĩ iĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

³³ Hĩndĩ iĩa Jesũ aamuonire akarĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩinĩ na agĩtangĩka ngoro. ³⁴ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũgĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesũ akarĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũria aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrĩre mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgĩria akue?”

Jesũ Kũriũkia Lazaro

³⁸ Nake Jesũ, o rĩngĩ acaaite mũno, agĩthĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mũndũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmũnũngu nĩ ũndũ nĩaniinĩte mĩthenya iĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩthĩ ndikwĩrĩre atĩ wetikia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩheria ihiga. Jesũ agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjũguaga. ⁴² Nĩnjũũ atĩ nĩũnjũguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesũ aarikia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mũndũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigiicĩrio taama ũthiũ.

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

Gũciirĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũria Jesũ eekire, makĩmwĩtikia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũria Jesũ ekite. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magĩta Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩ tũreka? Onei ũria mũndũ ũyũ araringa ciana nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athiĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtikia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩrĩ-Ngai mũnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũĩ atĩ nĩ kaba mũndũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthĩre.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaaririe etaarite we mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩrĩ-Ngai mũnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na ningĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩre atũme itũĩke kĩndũ kĩmwe. ⁵³ Nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciirĩra kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthiĩ akĩionithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩhera agĩthĩ kũndũ kwarĩ hakuhi na werũ, gatũũra geetagwo Efiraumu, agĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka itanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciirĩa atĩa? Kaĩ hihi ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” ⁵⁷ No athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mũndũ o wothĩ ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoro nĩgeetha mamũnyĩte.

12

Jesū Kūhakwo Maguta arī Bethania

¹ Mithenya itandatū mbere ya Gīathī kīa Bathaka gūkinya, Jesū agīthiī Bethania, kūrīa Lazaro ūrīa aariūkītie aatūūruga. ² Nī kwarugirwo irio cia hwaī-inī nī ūndū wa Jesū. Maritha nīwe watungataga, nake Lazaro aarī ūmwe wa arīa maikarīte metha-inī na Jesū. ³ Nake Mariamu akīoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mūno, akīhaka Jesū magūrū, agīcooka akīmūgīria na njuīrī yake. * Nayo nyūmba ikīiyūra mūtārārīko mwega wa maguta macio.

⁴ No mūrutwo ūmwe wa Jesū wetagwo Judasi Isikariota, ūrīa wacookire kūmūkun-yanīra, akīregana na ūndū ūcio, akiuga atīrī, ⁵ “Nikī kīragiririe maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athiīni? Nīmaraiganīte mūcaara wa mwaka mūgima.” ⁶ Ndoigire ūguo nī ūndū wa gūcāira athiīni, no oigire ūguo nī ūndū aarī mūici, tondū nīwe wakuuuga mūhuko wa mbeeca, na nīaiyaga imwe akahūthīra we mwene.

⁷ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Tiganai nake, araigite maguta macio nī ūndū wa mūthenya ūrīa ngaathikwo. ⁸ Athiīni mūrī nao hīndī ciothe, no nīi mūtīrīkoragwo na nīi hīndī ciothe.”

⁹ Ihinda-inī o rīu gīkundi kīnene kīa Ayahudi gīkīmenya atī Jesū aarī kūu na gīgūka, na gītīkire nī ūndū wa Jesū tu, no ningī nīgeetha kīone o na Lazaro ūcio aariūkītie kuuma kūrī arīa akuū. ¹⁰ Nī ūndū ūcio athīnjīri-Ngai arīa anene magīthugunda kūūruga Lazaro o nake, ¹¹ nīgūkorwo nī ūndū wake Ayahudi aingī nīmathiīaga kūrī Jesū na makamwītīkia.

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹² Mūthenya ūcio ūngī andū aingī arīa mokīte nī ūndū wa Gīathī kīu† makīgua atī Jesū aarī njīra-inī agīthiī Jerusalemu. ¹³ Magīkuua mīkīndū,‡ magīthiī namo kūmūtūnga, makīanagīrīra atīrī, “Hosana!”

“Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūgūka na rīitwa rīa Mwathani!”

“Kūrathimwo-rī, nī Mūthamaki wa Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesū akīona njaū ya ndigiri, akīmīkarīra, o ta ūrīa kwandikītwo atīrī,

¹⁵ “Tiga gwītīgīra, wee Mwarī wa Zayuni; ta rora, mūthamaki waku nīarooka, aikarīire njaū ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambīte gūtaūkīrwo nī gītūmi kīa maūndū macio. No Jesū aarīkia kūgocithio nīguo maataūkīrwo atī maūndū macio maandikītwo nī ūndū wake, na atī ūguo noguo maamwīkīte.

¹⁷ Nakīo gīkundi kīa andū kīrīa kīarī nake rīrīa eetire Lazaro oime mbīrīra-inī na akīmūrīūkīa kuuma kūrī arīa akuū gīgīthiī na mbere kūmemerekia ūhorō ūcio. ¹⁸ Andū aingī magīūka gūtūnga Jesū nī ūndū nīmaiguīte atī nīaringīte kīama kīu. ¹⁹ Nī ūndū ūcio Afarisai makīrīana atīrī, “Ta kīonei tūtīrī ūndū tūreeka. Onei ūrīa andū othe mamūrūmīrīire!”

Jesū Kūratha Ūhorō wa Gīkuū Gīake

²⁰ Na rīrī, nī kwarī na Ayunani gatagatī-inī ka arīa maathiīte gūthathaiya Ngai Gīathī-inī kīu. ²¹ Nao magīūka kūrī Filipu, ūrīa woimīte itūūra rīa Bethisaida kūu Galili, marī na ihooya, makīmīwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, no twende kuona Jesū.” ²² Nake Filipu agīthiī akīra Anderea ūhorō ūcio, nao eerī magīthiī makīra Jesū.

²³ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ihinda nīrīkinyu Mūrū wa Mūndū agococithio. ²⁴ Ngūmwīra atīrī na ma, tiga hīndī ya ngano yambire kūgūa tūiri-inī ikue-rī, itūūruga īrī iiki. No īngīkua, nīīciaraga maciaro maingī. ²⁵ Mūndū ūrīa wendete muoyo wake nīakoorwo nīguo, na mūndū ūrīa ūthūire muoyo wake arī gūkū thī, nīakaūtūūra nginya muoyo wa tene na tene. ²⁶ Ūrīa wothe ūndungatagīra no nginya anūmīrīre, nīgeetha

* 12:3 Mariamu nīonanirie wendo mūnene nī ūndū wa gūtīrīria Jesū maguta macio nyarīrī, na kūmūhuura na njuīrī cīake. † 12:12 Andū aingī mūno nīmookaga gūkūngūra Gīathī kīa Bathaka. ‡ 12:13 Mīkīndū yatūmagīrwo gūkūngūra ūhootani.

harĩa ndĩ o nayo ndungata yakwa ĩgaakorwo ho. Ūrĩa ūndungatagĩra-rĩ, nake Baba nĩarĩmũtĩaga.

²⁷ “Rĩu ngoro yakwa nĩratangĩka, na nĩ ngũkiuga atĩa? Njuge, ‘Baba honokia harĩ ihinda rĩrĩ?’ Aca, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmĩte nginyie ihinda rĩrĩ. ²⁸ Baba, goocithia rĩtwa rĩaku!”

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkiama igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrĩgoocithĩte na no ngũrĩ-goocithia o rĩngĩ.” ²⁹ Nakĩo gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩaĩ ho na gĩkĩigua ũguo, gĩkiuga atĩ mũgambo ũcio nĩwarurumaga; nao arĩa angĩ makiuga atĩ nĩ mũraika wamwarĩria.

³⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũgambo ũcio ndũnaaria nĩ ūndũ wakwa, no waria nĩ ūndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩ. ³³ Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gĩkundi kũ gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũura tene na tene, nĩ ūndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woĩga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ?’ Ŭcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thĩiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ũrĩa ũthĩiaga na nduma ndamenyaga kũria arathĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ nago, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agũthĩira.

Ayahudi gũthĩ na Mbere na kwaga Gwĩtikia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa ciana ĩcio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtikia. ³⁸ Ŭndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa mũnabii kĩrĩa kĩuragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũ wĩtikĩte ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ūndũ ũcio matingetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatũite atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ ūndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

⁴² No o na gũtarĩ o ũguo, aingĩ o na gatagatĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtikirie. No nĩ ūndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrĩre wĩtikio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcoka akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtikĩte, to nĩ nyikĩ etikĩte, no etikĩte o na ũria wandũmire. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩria mũndũ ũcio andora, onaga ũria wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtikĩte ũngũikara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũguaga ũhoru wakwa no akaaga kũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũ ndaarĩrie nĩkĩo gikaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiarĩrie ndĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũ atĩ riathani riake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ūndũ ũcio ũhoru ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

13

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩ

¹ Na rĩrĩ, gwatigĩte o hanini Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda riake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩriakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũria aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

² Na rĩrĩa maarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩte gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkũnyanĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai;

⁴ nĩ undũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩohia njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agĩtĩrĩra maaĩ kĩrai-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ iyo eyohete njohero.

⁶ Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũũthambia nyarĩrĩ?”

⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũria ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgia ngwatanĩro na nĩi.”

⁹ Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gũthambie moko o na mĩtwel!”

¹⁰ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wothe nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothē.” ¹¹ Nĩgũkorwo nĩamenyete ũria ũkaamũkunyaĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹² Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩhumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka? ¹³ Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴ Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩi, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩndamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũria ũngĩ. ¹⁵ Nĩndamuonia kionereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka. ¹⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtĩrĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo, kana mũtũmwo agakĩra ũria ũmũtũmĩte. ¹⁷ Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoro wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸ “Ndĩraaria ũhoro wanyu inyuothē; nĩnjũũĩ arĩa thuurĩte. No ũhoro ũyũ nĩ wa kũhũngia maandiko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũria tũrĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.’

¹⁹ “Ndĩramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ ũria marĩkĩka mũrĩnjĩtikia atĩ nĩi nĩi nĩi we. ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũria wothe wamũkagĩra mũndũ ũria ndũmĩte nĩ nĩi mwene aamũkagĩra; na ũria wothe ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũria wandũmĩre.”

²¹ Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akiumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũngunyaĩra.”

²² Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoro wake. ²³ ũmwe wao, mũrutwo ũria Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ.

²⁴ Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoro wa ũ.”

²⁵ Nake mũrutwo ũcio, agĩtĩirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũũ ũraaria ũhoro wake?”

²⁶ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũria ngũhe kienyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ. Na aarĩkia gũtobokia kienyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷ Judasi aarĩkia kũria mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũngĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “ũria ũkĩrĩ gwĩka-rĩ, ika narua.” ²⁸ No gũtĩrĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. ²⁹ Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩciirĩa Jesũ aamwĩraga agũre kĩria kĩabataranĩtie nĩ undũ wa Gĩathi, kana aheane kĩndũ nĩ undũ wa arĩa athĩni. ³⁰ Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtũkũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹ Na Judasi aarĩkia gũthĩi, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩni wake. ³² Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩni wake, Ngai nĩekũgoocithĩa Mũriũ arĩ thĩni wake mwene, na amũgoocithie o narua.

³³ “Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũria ndeerire Ayahudi, no taguo ngũmwĩra: Kũria ndirathiĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe rĩathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũria ũngĩ. O ta ũria ndĩmwendete, o na inyuĩ no nginya mwendanage mũndũ na ũria ũngĩ. ³⁵ Undũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũria ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akimũuria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthĩ?”

Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Kũria ngũthĩ, mũtingĩhota kũnũmĩrĩa rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩa thũutha-inĩ.”

³⁷ Petero akimũuria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ kĩngĩgĩria ngũrũmĩrĩe rĩu? Nĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

³⁸ Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ itanakũga, nĩũringaana maita matatũ!

14

Jesũ Kũmĩrĩia Arutwo Ake

¹ “Mũtigatĩgĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩ mũnjĩhoke. ² Thĩĩnĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikaro nyĩngĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthĩ kuo kũmũthon-dekera handũ. ³ Na ndathĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgĩre nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. ⁴ Njĩra ya kũria ndĩrathĩ inyuĩ nĩmũmũĩ.”

Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akimũwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtũĩ kũria ũgũthĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ njĩra, na nĩ nĩ ũhoro ũria wa ma, na nĩ nĩ muoyo. Gũtirĩ mũndũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ nĩ. ⁷ Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũ na nĩ mũmuonetel!”

⁸ Filipu akimũwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesũ akimũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thũutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu ũguo? Mũndũ ũria wothĩ ũnyonete nĩonete Baba. Ũngĩkiuga atĩa atĩ, ‘Tuonie Baba?’ ¹⁰ Kaĩ ũtĩtikĩtĩe atĩ nĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩĩnĩ wakwa? Ciugo iria ndĩmwĩraga ti ciakwa nĩ mwene; no Baba ũria ũtũũraga thĩĩnĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. ¹¹ Njĩtikĩai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩĩnĩ wakwa; kana mũgũtikĩe nĩ ũndũ wa ũira wa ciamia iria nĩngaga. ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũria wothĩ ũnjĩtikĩtĩe, nĩarĩkĩaga maũndũ marĩa njĩkaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba. ¹³ Na ũria wothĩ mũkahooya, nĩngawĩka thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothĩ thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩndĩrĩwĩkaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũriathĩkagĩra ũria ndĩmwathĩte. ¹⁶ Na nĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ ngĩnya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũria wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matĩngĩmwĩtikĩra tondũ matĩmuonaga na matĩmũĩ. No inyuĩ nĩmũmũ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩĩnĩ wanyu. ¹⁸ Ndĩkũmũtiga ta ciana cia ngorĩai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thũutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩĩnĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩĩnĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩĩnĩ wanyu. ²¹ ũria wothĩ ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩarĩendagwo nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩnĩthanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kũ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

²³ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothĩ ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na nĩtũrĩũkaga kũrĩ we tũtũũranagie nake. ²⁴ ũria ũtanyendete ndathĩkagĩra ũrutani wakwa. Ciugo icio mũiguuga ti ciakwa nĩ mwene; nĩ cia Baba ũria wandũmire.

²⁵ “Maũndũ maya mothe ndamwarĩria tũrĩ o na inyuĩ. ²⁶ No rĩrĩ, we Mũteithia, na nĩwe Roho Mũtheru, ũria Baba agaathũma thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩakamũruta maũndũ mothe na amũrĩrikanie ũria wothĩ ndĩmwĩrĩte. ²⁷ Thayũ nĩguo ngũmũtigĩra; thayũ wakwa nĩguo ndaamũhe. Ndĩkũmũhe thayũ ta ũria ũheanagwo nĩ andũ a gũkũ thĩ. Mũtigatĩgĩke ngoro kana mwĩtigĩre.

²⁸ “Inyuĩ nĩmwaiguire ngĩuga atĩrĩ, ‘Nĩngũthĩ na nĩngacooka njũke kũrĩ inyuĩ rĩngĩ.’ Angĩkorwo nĩmũnyendete-rĩ, no mũkene tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba, nĩgũkorwo Baba nĩ

mūnene kūrī nīi. ²⁹ Ndamwīra maūndū macio o rīu matanekika nīgeetha rīria magekika mūgeetikia. ³⁰ Ndikūmwārīria ūhorō ūyū ihinda irāaya, nīgūkorwo mūnene wa gūkū thī nīarooka. We ndarī na hinya wa kūnjatha, ³¹ no andū a gūkū thī no nginya mamenye atī nīnyendete Baba, na atī njikaga o ūria Baba anjathīte.

“Ūkai rīu; nītūthiīi.

15

Mūthabibū na Honge

¹ “Nīi nī nīi mūthabibū ūria wa ma nake Baba nīwe mūrīmīri. ² Rūhonge o ruothe rūrī thīinī wakwa rūtaciaraaga nīarūtemaga akarweheria. Naruo rūhonge o ruothe rūrīa rūtaciaraaga nīarūceehaga nīguo rūciare maciaro maingī makīria. ³ Inyuī o na rīu mūrī atheru nī ūndū wa ūhorō ūria ndīmūheete. ⁴ Ikaragai thīinī wakwa na nīi nīndīrīkaraga thīinī wanyu. Gūtīrī rūhonge rūngīciara maciaro rūrī rwiki; no nginya rūikare thīinī wa mūthabibū. O na inyuī mūtingīciara maciaro mūtangīkara thīinī wakwa.

⁵ “Nī nīi mūthabibū, na inyuī mūrī honge. Mūndū angīikara thīinī wakwa na nīi njikare thīinī wake, nīarīciaraaga maciaro maingī; tondū mūtārī hamwe na nīi mūtīrī ūndū mūngīhota gwika. ⁶ Mūndū o wothē angīaga gūikara thīinī wakwa-rī, atārī o ta rūhonge rūrīa rūteagwo rūkooma; honge icio nīkūnganio ciūnganagio, igaikio mwaki-inī ikahīa. ⁷ Mūngīkara thīinī wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thīinī wanyu, hooyai o kīria gīothe mūngīenda, na nīmūkūheo kīo. ⁸ Ūndū ūria ūngīgoocithia Baba nī atī, mūciarage maciaro maingī nīguo mwīonanie mūrī arutwo akwa.

⁹ “O ta ūria Baba anyendete, ūguo noguo na nīi ndīmwendete. Rīu-rī, ikaragai o wendo-inī wakwa. ¹⁰ Mūngīathīkīra maathani makwa-rī, nīmūrīkaraga wendo-inī wakwa o ta ūria nīi njathīkīre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inī wake. ¹¹ Ndamwīra maūndū macio nīguo gīkeno gīakwa kīgīe thīinī wanyu, nakīo gīkeno kīanyu gīkinyanīre. ¹² Rīathani riakwa nī rīirī: Endanagai inyuī ene, o ta ūria nīi ndīmwendete. ¹³ Gūtīrī mūndū ūrī wendo mūnene kūrī ūyū, atī mūndū no arute muoyo wake nī ūndū wa arata ake. ¹⁴ Inyuī mūrī arata akwa, mūngīka ūria ndīmwathīte. ¹⁵ Ndigūcooka kūmwīta ndungata, tondū ndungata ndīmenyaga ūria mūmīathi areeka; no inyuī ndīmwītīte arata nīgūkorwo maūndū marīa mothe ndīrutīte kuuma kūrī Baba nīndīmūmenyithīte. ¹⁶ Ti inyuī mwathuurire, no nī nīi ndamūthuurire, na ngīmwmūra mūthīi mūgaciare maciaro, namo maciaro macio matūūre. Nake Baba nīakamūhe kīria gīothe mūkahooya thīinī wa rīitwa riakwa. ¹⁷ Rīirī nīrīo rīathani riakwa: Endanagai.

Andū a Thī Gūthūūra Arutwo

¹⁸ “Andū a thī mangīmūthūūra, menyai atī nī nīi maambire gūthūūra. ¹⁹ Korwo mūrī a gūkū thī, andū a thī no mamwende ta mūrī ao. No rīrī, inyuī mūtīrī a gūkū thī, no nīndīmūthuurīte kuuma kūrī andū a thī. Nīkīo andū a thī mamūthūire. ²⁰ Rīrikanai ūhorō ūria ndamwīrīre atīrī, ‘Gūtīrī ndungata nene gūkīra mūmīathi.’ Angīkorwo nīi nīmanyarīire, o na inyuī nīmakamūnyarīra. Angīkorwo nīmathīkīre ūrutani wakwa o na wanyu nīmakawathīkīra. ²¹ Nao makaamwika ūguo nī ūndū wa rīitwa riakwa, nīgūkorwo matīū ūria wandūmire.

²² “Korwo ndiokire ngīmahe ūhorō, matingīamenyire nī ehia. No rīu matīrī na kīgīwatio nī ūndū wa mehīa mao. ²³ Mūndū ūria ūūthūūrīte, nīathūūire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndīkīte gatagatī-inī kao maūndū marīa matārī mekwo nī mūndū ūngī matingīamenyire nī ehia. No rīu nīmonete ciama ici, no na maathūire na magathūūra Baba. ²⁵ No nīgeetha kūhingio ūria kwandīkītwo Watho-inī wao atīrī, ‘Nīmathūūrīre hatārī gītūmi.’

²⁶ “Hīndī irīa Mūteithia agooka, ūria ngaamūtūmīra kuuma kūrī Baba, na nīwe Roho wa ma ūria uumaga kūrī Baba, we nīakaheana ūira wakwa. ²⁷ Na o na inyuī no nginya mūkaaruta ūira, tondū mūtūūrīte na nīi kuuma o kīambīrīria.

16

¹ “Ndamwīra maūndū macio mothe nīgeetha mūtikanāe gūtiganīria wītīkio. ² Nīmakamūngata thunagogi-inī; na ūhorō wa ma nī atī, kūrī hīndī īgūka rīrīa mūndū o wothē ūkaamūūraga ageciiragia atī nī Ngai aratungatīra. ³ Mageekaga maūndū macio nī ūndū matīmenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwīra maūndū macio

nĩgeetha hĩndĩ ĩyo yakinya mũkaaririkana atĩ nĩndamwĩrite. Ndiambwĩre maũndũ macio kĩaambĩrĩria-inĩ tondũ ndaari hamwe na inyuĩ.

Wĩra wa Roho Mũtheru

⁵ “Rĩu nĩngũthĩ kũrĩ ũria wandũmire. No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũranjũũria atĩrĩ, ‘Ŭrathĩ kũ?’” ⁶ Mwaĩũrwo nĩ kĩahe nĩ tondũ nĩndamwĩra maũndũ macio. ⁷ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwagĩrĩre nĩ thĩ nĩ ũndũ wanyu. Tondũ ndaaga gũthĩ, Mũteithia ndagooka kũrĩ inyuĩ. No ndaathĩ, nĩngamũtũma oke kũrĩ inyuĩ. ⁸ Nake oka, nĩakaigũthia andũ a gũkũ thĩ ũria mahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa mehia, na ũhoro-inĩ wa ũthingu, o na ũhoro-inĩ wa ciira. ⁹ Nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa mehia, nĩgũkorwo andũ matinjĩtĩkĩtie; ¹⁰ nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa ũthingu, nĩgũkorwo ndĩrathĩ kũrĩ Baba kũria mũtangĩcōoka kũnyona; ¹¹ na nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩtie gũtũrwo ciira.

¹² “Ndĩ na maũndũ mangĩ mainĩ ma kũmwĩra, makĩria ya marĩa mũngĩhota kũmũrĩria rĩu. ¹³ No rĩrĩ, Roho Mũtheru ũcio wa ma oka, nĩakamũtongoria ũhoro-inĩ ũria wa ma wothe. Ndakaaragia ũhoro wake mwene; akaaragia ũhoro wa maũndũ marĩa aigũite, nĩngĩ nĩakamwĩra ũhoro wa maũndũ marĩa magooka thuutha. ¹⁴ Nĩakangocithia nĩgũkorwo nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũria arutĩte kuuma kũrĩ nĩ. ¹⁵ Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũria arutĩte kuuma kũrĩ nĩ, mũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na nĩngĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

Kĩahe kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtuĩka Gĩkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩria aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na nĩngĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, nĩngĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba?’” ¹⁸ Magĩthĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩria aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithũ tũtĩramenya ũria aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũria ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrorania ũria ngwendaga kuuga rĩria njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na nĩngĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona?’” ²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcaka rĩria andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyĩtwo nĩ kĩahe, no kĩahe, kĩaanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtuĩke gĩkeno. ²¹ Mũndũ-wanja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩahe, no nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtũnyu gĩkeno kĩa. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũria ũndũ o na ũrĩkũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩria gĩothe mũkaahooya thĩnĩ wa rĩitwa riakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩnĩ wa rĩitwa riakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩaanyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩria itagacooka kũmwarĩria na njĩra ĩyo, no ngamwĩraga ũhoro wa Baba itekũhithĩrĩ. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩnĩ wa rĩitwa riakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũnyendete, na nĩmũtĩkĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũratũhe ũhoro wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrĩkũ akũũrie ciũria. ũhoro ũcio nĩwatũma twĩtĩke atĩ woimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! ³² No hĩndĩ nĩiroka, na nĩnginyu, rĩria mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndĩrĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba ari hamwe na nĩ. ³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩ na thayũ thĩnĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũronaga thĩina. No ũmĩrĩria! Nĩ nĩndooretie thĩ.”

¹ Jesu aarikia kuuga maundu macio, agitiira maitho akirora na iguru, akihooya, akiuga atiri:

“Baba hinda ni nginyu. Gocithia Muriugo, ni guo nake Muriugo akugocithie. ² Nigukorwo ni umuheete uhoti wa gwahta andu othe, ni guo aria othe umuheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na riu uyuni ni guo muoyo wa tene na tene: Ati makumenye, o Wee Ngai uria wa ma, na mamenye Jesu Kristu, uria utumite. ⁴ Ningugocithitie guku thi na undu wa kurikia wira uria waheire ndute. ⁵ Na riu Baba, ngocithia ndi mbere yaku na riiri uria ndaari nago hamwe nawe o mbere thi itaanagia.

Jesu Kahoera Arutwo ake

⁶ “Ninguriirie andu aria waheire guku thi riitwa riaku. Acio maariku; nawe ukiihe o, nao nimathikiire kiugo giaku. ⁷ Na riu nimamenyete ati indo iria ciothe uheete ciumite kuri wee. ⁸ Nigukorwo nindamaheire ciugo iria waheire, nao magiciitikiria. Nimamenyire hataru nganja ati ndoimire kuri wee, na magitikiria ati wee niwe wandumire. ⁹ Acio nio ndirahoera. Ndirahoera andu a guku thi, no ndirahoera aria uheete, nigukorwo ni aku. ¹⁰ Kiria githo ndi nakio ni giaku, na kiria githo uri nakio ni giakwa. Nago ugooi ni ukite kuri ni ni undu wao. ¹¹ Ndigikara guku thi ringi, no o mari o guku thi, na ni ndiroka kuri wee. Baba Muthera, magitiire na uhoti wa riitwa riaku, riitwa riria waheire, nigeetha matuike umwe o ta uria ithui turi umwe. ¹² Riria ndiraari nao, nindiramagitigira na ngamamenyerera na riitwa riu waheire. Gutiri o na umwe urite o tiga uria wathiriirwo kwanangwo ni guo Maandiko mahingio.

¹³ “Riu ndiroka kuri wee, no maundu maya ndiroiga ndi o guku thi, ni guo maiyurwo ni gikeno giakwa kuri gikinyaniru kuna thiini wao. ¹⁴ Nindimaheete kiugo giaku, nao andu a guku thi makamathuura, nigukorwo o ti a guku thi ringi, o ta uria ni itari wa guku thi. ¹⁵ Ihooya riakwa ti umarute guku thi, no ni ati umagitagire kuuma kuri uria muru. ¹⁶ O ti a guku thi, o ta uria o na ni itari waku. ¹⁷ Maamure, umatherie na uho uria wa ma; uho waku ni guo uho wa ma. ¹⁸ O ta uria wandumire guku thi, na ni noguo ndamatuma kuri andu a guku thi. ¹⁹ Ndiitheretie ni undu wao, ni guo o nao matherio kuna ni uho uria wa ma.

Jesu Kahoera Etikia othe

²⁰ “Ningi to aya oiki ndirahoera. Ndirahoera o na aria angu makaanjitikia ni undu wa ndumiri ya aya, ²¹ ni guo othe matuike umwe Baba, o ta uria we uri thiini wakwa na ni ndi thiini waku. O nao maroga thiini witu nigeetha andu a guku thi metikie ati niwe undumite. ²² Nindimaheete riiri uria waheire, ni guo matuike umwe o ta uria ithui turi umwe, ²³ ni ndi thiini wao, nawe uri thiini wakwa. Marotuika umwe kuna, nigeetha andu a guku thi mamenye ati niwe wandumire, na ati ni umendete o ta uria unyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda aria uheete makorwo na ni haria ndi na mone riiri wakwa, riiri uria uheete ni undu ni wanyendete thi itanombwo.

²⁵ “Baba Muthingu, o na gutuika andu a guku thi matikuuri-ri, ni ninguii, nao ni mo ati niwe undumite. ²⁶ Ningumenyithanitie kuri o, na ningukiriria gukumenyithania, nigeetha wendani uria unyendete nago ukarage thiini wao na ni guo o na ni mwene ngoragwo thiini wao.”

18

Jesu Kunyitwo

¹ Jesu aarikia kuhooa, agithi aru na arutwo ake, makiringa mukuru wa Karuii ga Kidironi. Muri mo ucio ungini na hari na mugunda wa mitamayi, agitoonya ho na arutwo ake.

² Na riri, Judasi, uria wamukunyanire, nioo handu hau, ni undu Jesu ni acemanagiria ho kainingi na arutwo ake. ³ Ni undu ucio Judasi agithi hau mugunda-ini ucio, atongoretie mbutu ya thigari na anene amwe kuuma kuri athinjiri-Ngai aria anene na Afarisai. Nao nimakuuie icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ undũ nĩamenyaga maundũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyaniire aarũngũ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩria Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcoka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathiĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũria aarĩtie ũhinge, rĩria oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtĩrĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene. (Ndungata iyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkinyũra?”

Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ iyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwaro kwa Anasi, ũria warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuire andũ othe.

Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. ¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woio nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, agĩcoka, akĩaria na mũirĩtu ũria warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonya Petero.

¹⁷ Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcoka agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigĩciĩrie mwaki ũria ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene kũria Jesũ Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene oragia Jesũ ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njarĩrie andũ othe a thĩ itarĩ undũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũria Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ undũ njaragia na hitho. ²¹ Ũranjũria ũguo niki? ũria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũria ndanoiga.”

²² Rĩria Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũria atĩrĩ, “Ũguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene?”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?” ²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene.

Petero Gũkaana Jesũ rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

²⁵ O hĩndĩ iyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

²⁶ Ndungata imwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũria Petero aatinĩte gũtũ, ikĩmũria atĩrĩ, “Na githĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mitamaiyũ?” ²⁷ O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ iyo ngũkũ igĩkũga.

Jesũ Mbere ya Pilato

²⁸ Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaifa makĩmũtwara gũikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ ĩyo kwarĩ rũciĩnĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatonyire gũikaro kũ; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũria gĩathĩ kĩa Bathaka. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

³⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

³¹ Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtĩrĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.” ³² Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩria agaakua ihingio.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gũikaro kũu kĩa Barũthi, agũita Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũuria atĩrĩ, “Ŭcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoru wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndikĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

³⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ŭthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũĩre ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwaria ma kuuga atĩ nĩ ndĩ Mũthamaki. Ma nĩ atĩrĩ, gĩtũmi gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire njarwo, na nĩkĩo ndokire gũkũ thĩ atĩ nyumbũrage ũhoru ũria wa ma. Mũndũ o wotho ũrĩ mwena wa ũhoru wa ma niathikagĩria.”

³⁸ Nake Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Ŭhoru wa ma nĩ ũrikũ?” Aarĩkia kũuria ũguo akiuma nja o rĩngĩ agĩthĩ kũrĩ Ayahudi akĩmeera atĩrĩ, “Ndirona gĩtũmi gĩa kũmũthitangĩra. ³⁹ No ningĩ nĩ mũtugo wanyu hĩndĩ ya Bathaka ndĩmuohore mũndũ ũmwe. Nĩmũkwenda ndĩmuohore mũthamaki wa Ayahudi?”

⁴⁰ Nao makĩanĩrĩra, magĩcookia atĩrĩ, “Aca, tũtikwenda ũcio! Tuohore Baraba!” Na rĩrĩ, Baraba ũcio aarĩ mũtunyani.

19

Jesũ Gũtuĩrwo kwambwo Mũtĩ-Igũrũ

¹ Hĩndĩ ĩyo Pilato akĩoya Jesũ, akĩmũhũũrithia iboko. ² Nacio thigari igĩtuma thũmbĩ ya mĩigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe, na ikĩmũhumba kanjũ ya rangi wa ndathi, ³ igathĩiiga harĩ we o ihinda kwa ihinda, ikamũnyũrũragia ikiugaga atĩrĩ, “Ngeithi, mũthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamũgũthaga ũthĩu na hĩ.

⁴ O rĩngĩ Pilato akiuma nja, akĩria Ayahudi atĩrĩ, “Ta onei ngũmũruta nja ndĩmũrehe kũrĩ inyuĩ, nĩguo mũmenye atĩ nĩ ndionete ũndũ o na ũrikũ angĩthitangĩrwo.” ⁵ Rĩria Jesũ omĩre nja ekĩrĩte thũmbĩ ĩyo ya mĩigua na ehumbĩte kanjũ ĩyo ya rangi wa ndathi-rĩ, Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ nĩ ũyũ!”

⁶ Rĩria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ, “Mwambithie mũtĩ-igũrũ! Mwambithie mũtĩ-igũrũ!”

No Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoei mũmwambe mũtĩ igũrũ arĩ inyuĩ. Ha ũhoru wakwa, ndirona ũndũ o na ũrikũ angĩthitangĩrwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatĩire atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũrĩ watho; na kũringana na watho ũcio no nginya akue, tondũ niethũte Mũrũ wa Ngai.”

⁸ Rĩria Pilato aigũire ũguo, agĩtigĩra mũno makĩria, ⁹ agĩcooka thĩnĩ na nyũmba ĩyo ya ũthamaki. Ningĩ akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Wee-rĩ, uumĩte kũ?” Nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria. ¹⁰ Pilato akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ ũkũrega kũnjarĩria? Kaĩ ũtooi ndĩ na ũhoti wa gũkuohorithia, kana wa gũkwambithia mũtĩ igũrũ?”

¹¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ndũngĩrĩ na ũhoti igũrũ rĩakwa korwo ndũheetwo guo kuuma igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio ũria ũũneanire kũrĩwe nĩwe ũrĩ na mehĩa marĩa manene.”

¹² Kuuma hīndi iyo, Pilato akigieria kuohora Jesu, no Ayahudi magithi na mbere kwanirira atiri, “Ungirekereria mundu uyu, wee nduri murata wa Kaisari. Mundu o wotho wituaga muthamaki niamenete Kaisari.”

¹³ Riria Pilato aigire ugo-ri, akiumia Jesu nja, na agikarira giti kia mutuaniri ciira handu hoikaine ta “Haria-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kihibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarir muthenya wa Ihaariria ria Kiumia gia Githi kia Bathaka; na kwarir ta thaa thita.

Nake Pilato akira Ayahudi atiri, “Uyu muthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makianirira, makiuga atiri, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie muti-iguru!”

Nake Pilato akimooria atiri, “Nyambithie Muthamaki wanyu?”

Nao athinjiri-Ngai aria anene magicookia atiri, “Ithui tuitiri muthamaki ungiga tika Kaisari.”

¹⁶ Muthia-ini Pilato akimuneana kuri o nigo akambwo muti-iguru.

Jesu Kwambwo Muti-Iguru

Nacio thigari ikinyiita Jesu. ¹⁷ Na ekuuiri mutharaba wake agithi nginya haria heetagwo “Ha Ihindi ria Mutwe” (na no ho hetagwo na Kihibirania, Gologotha). ¹⁸ Hau niho maamwambire, na hamwe nake makiamba andu anga eeri, umwe mwena umwe na ucio ungiga mwena ucio ungiga; nake Jesu ariga gatagati.

¹⁹ Nake Pilato akandikithia kiba na gikihurirwo mutharaba-ini. Nakio kindikithwo atiri, JESU WA NAZARETHI, MUTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi angiga magithoma maandiko macio, nigikorwo handu haria Jesu aambirwo harir hakuhi na itiuira riu inene, nakio kiba kiu kindikithwo na Kihibirania, na Kilatini, na Kiyunani.* ²¹ Nao athinjiri-Ngai aria anene a Ayahudi makira Pilato atiri, “Tiga kwandika ‘Muthamaki wa Ayahudi’, no andika ati mundu uyu ni kuuga oigire ati niwe muthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akimacookeria atiri, “Uguo ndandika nindandika.”

²³ Riria thigari ciarikirie kwamba Jesu, ikioya nguo ciake, igicigayania maita mana, o mundu yake, no kanji yatarigare. Nguo iyo ndiri na rutumo, yatumithwo kuuma iguru nginya thi iri o taama umwe.

²⁴ Nacio ikirana atiri, “Nitutigei kumitarura; rekei tumicukire miti nigo tumenye uria uguthi nayo.”

Gwekikire uguo nigo Maandiko mahinge maria moigite atiri,

“Maagayanire nguo ciakwa,

na magicukira kanji yakwa miti.”

Uguo nigo thigari cikire.

²⁵ Hakuhi na mutharaba wa Jesu niho nyina aarugamite, na mwarir wa nyina na nyina, na Mariamu mutumia wa Kiliopa, na Mariamu Mumagidali. ²⁶ Riria Jesu onire nyina na murutwo uria endete marungu hakuhi nake, akira nyina atiri, “Mutumia uyu, ucio muruguo,” ²⁷ agicooka akira murutwo ucio atiri, “Ucio maituguo.” Kuuma hindi iyo murutwo ucio akioya nyina wa Jesu, agithi gutuura mucii kwa murutwo ucio.

Gukua kwa Jesu

²⁸ Thuutha ucio, Jesu amenya ati maundu mothe nimathira, na nigo Maandiko mahinge, akiuga atiri, “Ninyooti.” ²⁹ Hau ni harir na cuba yari na thiki, ni undu ucio thigari igitobokia thibunji ho, igicooka igithecerera thibunji iyo rathanju-ini rwa muthobi, ikimitaririria kanua-ini ka Jesu. ³⁰ Hindi iria Jesu aamikundire, akiuga atiri, “Uhoroni wathira.” Na oiga uguo, akiinamia mutwe, agituikana.

³¹ Na riri, kwarir muthenya wa Ihaariria wa Ayahudi, nigo marokere Thabatir wa mwanya. Na tondur Ayahudi matiendaga miri iyo itigwo mitharaba-ini hinda ya Thabatir, makuria Pilato aathane ati andu acio maambitwo moimwo maguru, na miri yao icuururio. ³² Ni undu ucio thigari igithi ikiuna maguru ma munda wa mbere uria mambanirio na Jesu na igicooka ikiuna ma ucio ungiga. ³³ No riria maakinyire harir Jesu na makiona ati niarikitie gukua, makiga kuuna maguru make. ³⁴ Handu ha uguo-riri, muthigari umwe agitheeca Jesu mbaru na itimu, na o rimwe hakiura thakame na maa. ³⁵ Nake mundu uria wonire maundu macio niarutite uira, nago uira wake ni wa ma. We nioo ati aaragia uhoro wa ma, na oimbura nigeetha o na inyu mwitikie.

* 19:20 Ruthiomi rwa Asuriata rwarir rumwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kihibirania, na Kilatini, o hamwe na Kiyunani.

³⁶ Namo maündũ macio meekikire nigeetha Maandiko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtirĩ ihĩndĩ o na rĩmwe rĩake rikoinwo.” ³⁷ O na ningĩ no harĩ Maandiko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mündũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mĩrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩra na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathiite kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩwara mĩtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mĩtukanio iyo mĩnungi wega, kũringana na mĩtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambĩrwo nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩnĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, rĩrĩa itakoretwo iigĩtuo mwĩrĩ wa mündũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na ningĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra iyo yari o hakuhi-rĩ, makĩga Jesũ ho.

20

Mbĩrĩra Theri

¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩeherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ ateng’erete kũrĩ Simoni Petero na mĩrutwo ũrĩa ũngĩ, ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtũĩ harĩa mamũigĩtel!”

³ Nĩ ũndũ ũcio Petero na mĩrutwo ũcio ũngĩ makiumagara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng’era, no mĩrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩnamĩrĩra, na akĩrora thĩnĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩnĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtuo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩria Jesũ ohetwo mĩtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtuo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ũcio mĩrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa wakinyite mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩnĩ. Akĩona na agĩĩtikia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ iyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandiko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩnĩ, ¹² akĩona arĩa ea eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtuo, ũmwe agaikara mĩtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magĩrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩ kĩrakũrĩria?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndĩũ harĩa mamũigĩte.” ¹⁴ O hĩndĩ iyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩ kĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?”

Mariamu agĩĩciiria atĩ ũcio aarĩ mĩrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie njĩra harĩa ũmũigĩte nĩguo thĩi ngamuoe.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩra, “Mariamu!”

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, “Raboni!” (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndĩrĩ ndĩrambata thĩi kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩi kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩndĩracooka thĩi kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.’”

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoro, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete Mwathani!” Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrite maündũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁰ Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonia moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma.” ²² Na oiga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, “Amũkĩrai Roho Mũtheru. ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo.”

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, ndaarĩ hamwe na arutwo rĩrĩa Jesũ okire. ²⁵ Tondũ ũcio arutwo arĩa angĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtuonete Mwathani.”

Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ittoonete irema cia mĩcumarĩ moko-inĩ make, na ndoonyie kĩara gĩakwa hau irema-inĩ cia mĩcumarĩ, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inĩ ciake, ndingĩtũkia ũhoro ũcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kĩmwe, arutwo ake maarĩ kũu nyũmba rĩngĩ, na Toma aarĩ hamwe nao. O na gũtũka mĩrango yarĩ mĩhinge-rĩ, Jesũ agĩũka, akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akiuga atĩrĩ, “Gĩai na thayũ!” ²⁷ Agĩcooka akĩra Toma atĩrĩ, “Toonyia kĩara gĩaku haha; rora moko makwa. Tambũrũkia guoko gwaku ũgũkie mbaru-inĩ ciakwa. Tiga kũgĩa na nganja, ĩtikia.”

²⁸ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wetĩkia tondũ nĩwanyona. Kũrathimwo nĩ arĩa metĩkagia matonete.”

³⁰ Jesũ nĩaringire ciama ingĩ nyingĩ akĩonagwo nĩ arutwo ake, iria itaandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩ. ³¹ No rĩrĩ, ici ciandikĩtwo nĩgeetha mwĩtikie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, na atĩ na ũndũ wa gwĩtikia mũgĩe na muoyo thiini wa rĩitwa rĩake.

21

Jesũ Kũringa Kĩama gĩa Kũgwatia Thamaki

¹ Thuutha ũcio Jesũ nĩacookire akĩumĩrĩra arutwo ake iria-inĩ rĩa Tiberia. Ũũ nĩguo kwahaanire: ² Simoni Petero, na Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariũ a Zebedi, o na arutwo angĩ eerĩ maarĩ hamwe. ³ Simoni Petero akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndathĩĩ gũtega thamaki.” Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthĩĩ nawe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩumagara, magĩtoonya marikabu, no ĩtukũ ũcio matĩrĩ kĩndũ maagwatirie.

⁴ Rũciini tene, Jesũ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria, no arutwo matiamenyaga atĩ nĩ Jesũ.

⁵ Nake akĩmeeta akĩmooria atĩrĩ, “Arata akwa, nĩmũgwatĩtie thamaki?”

Nao magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Aca.”

⁶ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ikiai wabu mwena wa ũrĩo wa marikabu na nĩmũkũgwatia.” Rĩrĩa meekire ũguo, makĩremwo nĩ kũguucia wabu ũcio nĩ ũrĩa thamaki icio ciarĩ nyingĩ.

⁷ Nake mũrutwo ũrĩa Jesũ eendete akĩra Petero atĩrĩ, “Nĩ Mwathani!” Na rĩrĩa Simoni Petero aigũire mũrutwo ũcio aamwĩra atĩ, “Nĩ Mwathani”, akĩhoha nguo yake ya igũrũ (tondũ nĩamĩrutĩte), na akĩrũga maa-inĩ. ⁸ Nao arutwo acio angĩ makĩmũrũmĩrĩra na marikabu maguucĩtie wabu ũyĩrĩte thamaki tondũ matiarĩ haraaya, maarĩ ta itĩina rĩa makinya igana rĩmwe kuuma hũgũrũrũ-inĩ. ⁹ Maarĩkia kuumĩria marikabu, makĩona mwakĩ wa makara wakĩtio hau, na thamaki irĩ njĩkĩre riiko, na mũgate.

¹⁰ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akĩhaica marikabu akĩguucia wabu ũcio nginya hũgũrũrũ-inĩ. Naguo waiyũrĩte thamaki iria nene, 153, no o na irĩ nyingĩ ũguo, wabu ũcio ndwatũkĩre. ¹² Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũkai mwĩgagũre.” Hatĩrĩ o na ũmwe wa arutwo acio wamũũrĩrie atĩrĩ, “Nĩwe ũ?” Nĩmamenyire atĩ nĩ Mwathani. ¹³ Nake Jesũ agĩthĩĩ, akĩoya magũgate akĩmahe, agĩcooka akĩmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rĩrĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ ihinda rĩa gatatũ rĩa Jesũ kuumĩrĩra arutwo ake thuutha wa kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

Jesũ Gũcookia Petero

¹⁵ Nao maarikia kūrīa, Jesū akīūria Simoni Petero atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, na ma ti-itherū nīūnyendete gūkīra aya?”

Nake agīcookia atīrī, “Ī Mwathani, wee nīūūī atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmūrīa atīrī, “Heaga tūgondu twakwa gīa kūrīa.”

¹⁶ Ningī Jesū akīmūrīa atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, ti-itherū nīūnyendete?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Ī Mwathani, wee nīūūī atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmūrīa atīrī, “Rīithagia ng’ondū ciakwa.”

¹⁷ Agīcooka akīmūrīa hīndī ya gatātū atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, nīūnyendete?”

Nake Petero akīgua ūūru ngoro nī ūndū wa ūrīa Jesū aamūrīrie hīndī ya gatātū atīrī, “Nīūnyendete?” Nake akīmūrīa atīrī, “Mwathani, wee nīūūī maūndū mothe; wee nīūūī atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmūrīa atīrī, “Heaga ng’ondū ciakwa gīa kūrīa.” ¹⁸ “Ngūkūrīa atīrī na ma, rīrīa warī mwīthī nīwehumbaga nguo, ūgathiī kūrīa ūkwenda; no rīrīa ūgaakūra, nīūgatambūrūkīa moko, nake mūndū ūngī nīagakūhumba nguo, acooke agūtware kūrīa ūtekwenā gūthīī.” ¹⁹ Jesū oigire ūguo nīgeetha onanie gīkuū kīrīa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agīcooka akīmūrīa atīrī, “Nūmīrīal!”

²⁰ Nake Petero eehūgūra akiona mūrutwo ūrīa Jesū endete amarūmīrīrie. (Ūcio nī ūrīa wetiranītie na Jesū rīrīa marīaga irio cia hwaī-inī, na nowe wamūrītie atīrī, “Mwathani, nūū ūcio ūgūgūkunyaīra?”) ²¹ Na rīrīa Petero aamuonire-rī, akīūria atīrī, “Mwathani, nake mūndū ūyū ūhorō wake nī atīa?”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhorō waku? Wee no nginya ūnūmīrīrie.” ²³ Nī ūndū wa ūguo-rī, mūhuhu ūkihunja thīīnī wa ariū na aarī a lthe witū gūkūrwo atī mūrutwo ūcio ndagakua. No Jesū ndoigīte atī ndagakua; ūrīa oigīte no atī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhorō waku?”

²⁴ Mūrutwo ūcio nīwe ūrī na ūira wa maūndū maya mothe, na nowe ūmaandīkite. Na ithuī nītūūī atī ūira wake nī wa ma.

²⁵ Jesū nīekire maūndū mangī maingī. Korwo mothe nīmandīkirwo-rī, ngwīgereria atī o na thī yothe ndīngīganīra mabuku marīa mangīandīkwo.

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athiĩ Igũrũ

¹ Thiĩnĩ wa ibuku riakwa rĩa mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandikiire maĩndũ mothe marĩa Jesũ aambiriiririe gwĩka na kũrutana ² nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo ariã aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³ Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩĩonania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩriire ihinda rĩa mĩthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoro ũkonĩĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴ Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoiime Jerusalemu, no etererai kiheo kĩrĩa Ithe witũ eeraniire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigwa ngĩaria ũhoro wakĩo. ⁵ Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũribatithio na Roho Mũtheru mĩthenya mĩingĩ itaanathira.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoro wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸ No nĩmũriheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thiĩnĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thiĩ.”

⁹ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰ O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩrĩirie mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹ Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,* mũrũgamĩte haha mũcũthĩrĩirie igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthiĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya rĩa Judasi

¹² Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ,† mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathiirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³ Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ ĩrĩa maikaraga. Nao andũ ariã maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴ Othe makĩnyĩtanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na arĩũ a nyina na Jesũ.

¹⁵ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ ariã meetĩkitie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶ akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahĩngire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoro ũkonĩĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ ariã maanyiitire Jesũ. ¹⁷ Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸ (Judasi nĩagũrĩre gĩthaka na kiheo kĩrĩa aamũkirire nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũia gĩthaka-inĩ kũu na mũnduru, nayo nda yake ĩgĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹ Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoro ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩĩta gĩthaka kũu na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰ “Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Thaburĩ atĩrĩ,

“Mũciĩ wake ũrokira ihoorũ;

kũroaga mũndũ wa gũtũũra kuo,’

ningĩ gũkaandikwo atĩrĩ,

“Ūtongoria wake ũrooywo nĩ mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩre gũthuurwo mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ ariã makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio wa Johana nginya hĩndĩ ĩrĩa Jesũ oirwo akĩambata akĩhehera harĩ ithuĩ.

* 1:11 Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tĩga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte. † 1:12 Kĩrĩma gĩkĩ kĩarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietĩkĩrĩtio gũthiĩ rũgendo rũrĩhu mũthenya wa Thabatũ.

Nīgūkorwo mūdū ūmwe wa aya no nginya atuīke mūira hamwe na ithu ūhorō-inī wa kūrīūka gwake.”

²³ Nī ūndū ūcio makīrūgamia andū eerī, Jusufu ūria wetagwo Barasaba[‡] (na no oikaine ta Jusito), na Mathia. ²⁴ Magīcooka makīhooya makiuga atīrī, “Mwathani, wee nīūū ngoro ya mūdū wothe. Tuonie nūū wa aya eerī ūthuurite ²⁵ nīguo oe ūtungata ūyū wa gūtuika mūtūmwō, ūria Judasi aatigire nīguo athiī kūrīa kūrī gwake.” ²⁶ Magīcooka magīcuuka mītī, nāguo mūtī ūkīgīwīra Mathia; nī ūndū ūcio akīongererwo harī atūmwō acio ikūmi na ūmwe.

2

Roho Mūtheru Gūūka Hīndī ya Bendegothito

¹ Hīndī īria mūthenya wa Bendegothito^{*} wakinyire-rī, acio othe magīkorwo maarī handū hamwe. ² Na o rīmwe mūgambo ta wa rūhuho rūnene rūkūhurutana na hinya ūgīūka kuuma igūrū, ūkīyūra nyūmba yothe īria maaikarīte. ³ Makīona kīndū gīatarīī ta nīnīmī cia mwaki iria ciagayūkanīte igīkara igūrū rīa mūdū o mūdū. ⁴ Othe makīyūrio Roho Mūtheru na makīambīrīria kwaria na thiomī ingī o ta ūria Roho aamahotithirie.

⁵ Na rīrī, kūu Jerusalemu nī gwaikaraga Ayahudi etigīri Ngai kuuma ndūrīrī-inī ciothe cia thī. ⁶ Rīria maiguire mūgambo ūcio, gīkundi kīa andū gīgīcookanīrīa kīgegete, tondū o mūdū aamaiguaga makīaria na rūthiomī rwake kīūmbe. ⁷ Nao makīgega mūno, makīūrania atīrī, “Githī andū aya othe maraaria ti andū a Galilī? ⁸ Nī kī kīratūma mūdū o mūdū witū amaigae makīaria na rūthiomī rwa kūrīa aaciariirwo? ⁹ Andū a Parithi, na a Media, na a Elamu; o na andū arīa matūūraga Mesopotamia, na Judea, na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mīena ya Libia īria īrī gūkuhī na Kurene, na agenī a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe na andū arīa meegarūrīte magatuika Ayahudi); na andū a Kirete, na a Arabia, tūramaigua makīaria na thiomī ciitū ūhorō wa mategania ma Ngai!” ¹² Mamakīte na makagega makīūrania atīrī, “Ūū nī kuuga atīa?”

¹³ Amwe ao, o na kūrī ūguo, nīmamathirīkirie, makiuga atīrī, “Aya nīkūrīō marītūwo nī ndibei.”

Petero Kwarīria Gīkundi kīa Andū

¹⁴ Hīndī īyo Petero akīrūgama hamwe na arīa ikūmi na ūmwe, akīanīrīra na akīarīria gīkundi kīu kīa andū akīmeera atīrī, “Inyuī andū aitū Ayahudi o na inyuī inyothe mūtūūraga Jerusalemu, rekei ndīmūtaarīrie ūhorō ūyū; thikīrīriai wega ūria nguuga. ¹⁵ Andū aya ti arīū, ta ūria mūreciiria. Rīu nī thaa ithatū tu cia rūciinī! ¹⁶ Aca gūtitarīī ta ūguo, ūhorō ūyū nīguo warītio nī mūnabīi Joeli, akiuga atīrī:

¹⁷ “Ngai ekuuga atīrī, matukū-inī ma kūrīgīrīria nīngaitīrīria andū othe Roho wakwa.

Arīū na aarī anyu nīmakarathaga mohoro,
Aanake anyu nīmakonaga cioneki,
nao athuuri anyu marootage irooto.

¹⁸ O na nīngī nīngaitīrīria ndungata ciakwa
cia arūme na cia andū-a-nja Roho wakwa matukū-inī macio,
nacio nīikarathaga mohoro.

¹⁹ Nīngonania morirū kūu igūrū matu-inī,
na nyonanie ciama gūkū thī,
cia thakame, na cia mwaki, na cia ndogo ikwambata.

²⁰ Rīūa nīrikagarūrwo rītūike nduma,
nāguo mweri ūtūike ta thakame,
mbere ya mūthenya ūcio mūnene wa Mwathani ūria ūrī riiri gūkinya.

²¹ Na nīgūgakinya atīrī, atī mūdū wothe ūgaakaīra
rītīwa rīa Mwathani nīakahonokio.”

[‡] 1:23 Barasaba nī kuuga “Mūrū wa Thabatū.” ^{*} 2:1 Bendegothito nī kuuga “mīrongo itano” (Alaw 23:16) tondū gīathī kīu gīokaga mūthenya wa mīrongo itano kuuma kīumia kīa Bathaka.

²² “Inyuī andū aya a Isiraeli, thikīrīriai ūhoro ūyū: Jesū wa Nazarethi aarī mūdū waheanītō nī Ngai kūrī inyuī na ūndū wa ciama, na morirū, na cionereria, iria Ngai aaringire gatagatī-inī kanyu agereire harī we, o ta ūrīa inyuī ene mūū. ²³ Mūdū ūyū aaneanirwo moko-inī manyu, kūringana na ūrīa Ngai aatuīte na ūrīa aamenyete o mberē; na inyuī, mūteithīrīrio nī andū ariā aaganu, mūkīmūruga na njīra ya kūmwambithia mūtharaba-inī. ²⁴ No Ngai akīmūriūkia kuuma kūrī ariā akuū, akīmuohora ruo-inī rwa gīkuū, tondū gūtingīahotekire atūūre anyiitītwo nīkīo. ²⁵ Tondū Daudi oigire atīrī ūhoro wake:

“Nīndonaga Mwathani arī mbere yakwa hīndī ciothe.

Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngienyeneka.

²⁶ Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīnjanjamūku, naruo rūrīmī rwakwa rūgakena;
o nago mwīrī wakwa nīūgūtūūra ūrī na mwīhoko,

²⁷ tondū ndūkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke ūrīa waku Mūtheru abuthe.

²⁸ Nīūmenyithītie njīra cia muoyo;
nīūkanjiyūria gīkeno ndī harīa ūrī.’

²⁹ “Ariū na aarī a Ithe witū, no ndīmīre ndī na ūmīrīru atī ithe witū Daudi nīakuire na agithikwo, na mbīrīra yake irī o gūkū nginya ūmūthī ūyū. ³⁰ Nowe aarī mūnabii na nīamenyete atī Ngai nīamwīrire na mwīhītwa atī niagaikarīria ūmwe wa rūciaro wake gītī gīake kīa ūnene. ³¹ Nī ūndū nīamenyete ūhoro ūcio mbere, nīaririe ūhoro wa kūrīūka gwa Kristū, atī ndaatanīrīrio mbīrīra-inī, o na kana mwīrī wake ūkibutha. ³² Ngai nīariūkītie Jesū ūcio, na ithuī ithuothe tūrī aira a ūhoro ūcio. ³³ Kuona atī nīatūgīrītio guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai, na nīamūkīrire kīranīro kīa Roho Mūtheru kuuma kūrī Ithe, nake nīatūitīrīrie Roho ta ūrīa mūrōna rīu na mūkaigua. ³⁴ Nīgūkorwo Daudi ndaambatire agithīi igūrū, no nīoigire atīrī,
“Mwathani nīeerire Mwathani wakwa atīrī:

“Ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo,

³⁵ o nginya rīrīa ngaatua thū ciaku
gaturwa ka makinya maku.”’

³⁶ “Nī ūndū ūcio andū othe a Isiraeli nīmamenye atīrī: Ngai nī atuūte Jesū, o ūcio mwambire, Mwathani na Kristū.”

³⁷ Rīrīa andū maiguire ūhoro ūcio, ūkīmatheeca ngoro, makīūria Petero na atūmwō acio angī atīrī, “Ariū a Baba, twagīrīrwo nī gwīka atīa?”

³⁸ Nake Petero akīmacookeria atīrī, “Mwīrīrei na mūbatithio mūdū o mūdū thīinī wa rīitwa rīa Jesū Kristū, nīguo mūrekerwo mehīa manyu. Na inyuī nī mūkwamūkīra kīheo kīa Roho Mūtheru. ³⁹ Kīranīro gīkī nī kīanyu na ciana cianyu, na andū ariā othe marī kūrāya, na andū ariā othe Mwathani Ngai witū ageeta moke harī we.”

⁴⁰ Akīmataara na ciugo ingī nyingī, akīmakaanagia; na akīmathaitha, akīmeera atīrī, “Mwīhonokiei kuuma kūrī rūciaro rūrū ruogomu.” ⁴¹ Andū ariā meetīkīrire ndūmīrīrie yake makībatithio, na mūthenya ūcio makīongerereka andū ta ngiri ithatū.

Ngwatanīro ya Andū ariā Metīkītie

⁴² Nao nīmerutīire kūgwatīria ūrutani wa atūmwō, na ngwatanīro-inī, na ūhoro-inī wa kwenyūrana mūgate, na kūhooya. ⁴³ Andū othe makīyūrwo nī guoya, nao atūmwō magūka morirū maingī, na makīringa ciama. ⁴⁴ Andū ariā othe meetīkītie marī hamwe, na nīmagwatanagīra indo ciothe. ⁴⁵ Makīendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mūdū o wothē kūringana na bata wake. ⁴⁶ O mūthenya nīmagomanaga hekarū-inī. Nīmenyūrāga mūgate marī mīcīi-inī yao, na makarīianīra marī na gīkeno, na marī na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetīkīrika kūrī andū othe. Nake Mwathani nīongagīrīra thiritū-inī yao andū ariā maahonokaga o mūthenya.

3

Petero Kūhonia Mūdū warī Mwonju

¹ Mūthenya ūmwe Petero na Johana nīmambatire magīthīi hekarū-inī ihinda rīa mahooya, na kwarī thaa kenda cia mūthenya. ² Na rīrī, mūdū waciarītō arī mwonju

nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩa gĩetagwo Gĩthaka, akaigwo ho o mũthenya nĩguo ahooe mbeeca kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ hakuhi gũtoonya-rĩ, akĩmahooa mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makimũkũũrĩra maitho. Hĩndĩ iyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!” ⁵ Nĩ undũ ũcio mũndũ ũcio akĩmarora, erĩgĩrĩre atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩa ndĩ nakio nkĩo ngũkũhe. Thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.” ⁷ Akĩmũnyĩta guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ iyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara. Agĩcooka agĩthĩĩ nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩtwara na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o nyiitĩrĩre Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka mateng’erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomonĩ. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, undũ ũyũ ũramũgegia nkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ?” ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyũ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkimũkaana mbere ya Pilato, o na gĩũũka nĩatũtie itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ũrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũrĩũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithũ tũrĩ aira a ũhoro ũcio. ¹⁶ Nĩ undũ wa wĩtikio thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagĩte na hinya. Nĩ rĩitwa rĩa Jesũ na wĩtikio ũrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa inyuothie mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a lthe witũ, nĩnjũũ atĩ mwekire ũguo nĩ undũ wa kũrigwo, o ta ũrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸ No rĩrĩ, ũguo nĩguo Ngai aahingirie ũrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariĩrika. ¹⁹ Nĩ undũ ũcio mwĩrĩre na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgie na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰ nĩguo atũme Kristũ, o we ũrĩa wamũritwo nĩ undũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹ We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rikinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ũrĩa eraniĩre o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²² Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ũrĩa wothe akaamwĩra. ²³ Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ũrĩa ũtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.’

²⁴ “Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ũhoro wa matukũ maya. ²⁵ Na inyũ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩa Ngai aarĩkanĩre na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, ‘Na nĩ undũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.’ ²⁶ Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmitũma kũrĩ inyũ nĩgeetha amũrathime na undũ wa kũgarũra o ũmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu.”

4

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

¹ Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, na Asadukai magĩthĩĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ² Nĩmaiguĩte ũuru mũno tondũ atůmwo nĩmarutaga andũ na makahunja ũhoro wa kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩĩnĩ wa Jesũ. ³ Makĩnyĩta Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩre. ⁴ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩrĩ iyo nĩmetikirie, nāguo mũigana wa arũme ũkiongererereka magĩkinya ta 5,000.

⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ, aathani ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶ Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandro, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa

mūnene. ⁷ Magīathana atī Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makīambīrīria kūmooria ciūria. Makīmōoria atīrī, “Mūrahōtire gwīka ūndū ūcio na hinya ūrīkū, kana na rīitwa rīrīkū?”

⁸ Nake Petero, aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, akīmeera atīrī, “Inyuī aathani na athuuri a andū! ⁹ Angīkorwo twītītwo ūmūthī nīgeetha tūtaarīrie ūhoro wa gīko kīega kīria gīkīrwo mūdū ūcio ūratūūrīte arī mwonju, na tūūrīo ūria arahonirīo-rī, ¹⁰ kīmenyei inyuī, o na andū othe a Isiraeli atīrī: Mūdū ūyū arūngīi mbere yanyu arī mūhonu nī ūndū wa rīitwa rīa Jesū Kristū wa Nazarethi, ūria mwambithirie, nake Ngai akīmūrīūkia kuuma kūrī arīa akuū. ¹¹ We nīwe

“ihiga rīria inyuī aaki mwaregire,

na nīrīo rīitūkīte ihiga rīria inene rīa koine.’

¹² Naguo ūhonokio ndūngōneka harī mūdū ūngī o wothē, nī ūndū gūtīrī rīitwa rīngī gūkū thī rīheanītwo kūrī andū rīngītūhonokia.”

¹³ Rīria monire ūmūrīru wa Petero na Johana, na makīmēnya atī matiarī athomu, na atī maarī andū o ūguo-rī, makīgega na makīmēnya atī andū acio maakoreetwo marī na Jesū. ¹⁴ No rīrī, mona mūdū ūcio wahonetio arūgamīte hamwe nao-rī, matingīahōtire kuuga ūndū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio makīmaatha mehere Kīama-inī, nao athuuri magīciira marī oiki. ¹⁶ Makīūrania atīrī, “Andū aya tūkūmeeka atīa? Andū othe arīa matūūrāga Jerusalemu nīmooī atī nīmaringīte kīama kīnene na tūtingīhota gūkaana ūhoro wakīo. ¹⁷ No nīguo tūgīrie ūndū ūyū gūthīi na mbere makīria gatagatī-inī ka andū-rī, no nginya tūkaanie andū aya kwarīria mūdū o na ūrīkū na rīitwa rīu.”

¹⁸ Magīcooka makīmeeta thīnī rīngī na makīmaatha atī matikaarie kana marutane o na atīa na rīitwa rīa Jesū. ¹⁹ No Petero na Johana makīmacookeria atīrī, “Tuai ciira inyuī ene kana nī kwagīrīre maitho-inī ma Ngai tūmwathīkīre inyuī gūkīra gwathīkīra Ngai. ²⁰ Nīgūkorwo tūtingīhota gūtiga kwaria ūria tuonete na tūkaigua.”

²¹ Na thuutha wa kūmakaanīa, maamehīre mūno, makīmārekereria mathīi. Matingīahōtire gūtua ūria mangīamaherithirie, tondū andū othe nīmagoocaga Ngai nī ūndū wa ūria gwēkīkīte. ²² Nīgūkorwo mūdū ūcio wahonetio na njīra ya kīama aarī na ūkūrū wa makīria ma mīaka mīrongo īna.

Mahooya ma Etikia

²³ Na rīria Petero na Johana maarekereirio, magīthīi kūrī andū a thiritū yao, na makīmeera ūria wothē athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri maameerīte. ²⁴ Rīria maiguire ūhoro ūcio, makianīria marī ngoro īmwe makīhooya Ngai, makiuga atīrī, “Mwathani Jehova, nīwe wombire igūrū na thī na iria, o na indo ciothe iria irī kuo. ²⁵ Nawe nīwaririe na ūndū wa Roho Mūtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witū Daudi, ūkiuga atīrī:

“Nī kīi gītūmaga ndūrīrī irakare mūno,
na andū mathugunde mībango ya tūhū?

²⁶ Athamaki a thī nīmatuīte itua,
na aathani magacookania ndundu,
nīguo mokīrīre Mwathani,
na mokīrīre Ūria wake Mūtīrīrie Maguta.’

²⁷ Ti-itherū, Herode na Pontio Pilato nīmōonganire hamwe na andū-a-Ndūrīrī, na andū a Isiraeli, itūūra-inī rīrī inene nīguo mathugunde ūria megūūkīrīra Jesū ndungata yaku theru, o ūria wee waitīrīrie maguta. ²⁸ O mekire ūria hinya waku na wendi waku watuīte o mbere atī nīguo gūgaatuīka. ²⁹ Na rīrī, Mwathani, kīone ūria matwīhīre, na ūkīhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gīaku irī na ūmūrīru mūingī. ³⁰ Tambūrūkia guoko gwaku ūhonanie, na ūringe ciama na morīrū na ūndū wa rīitwa rīa Jesū, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarīkia kūhooya, handū hau moonganite hagīthingitha. Nao othe makīyūrwo nī Roho Mūtheru, makīaria kiugo kīa Ngai marī na ūcamba.

Etikia Kūhūthīra Indo Ciao marī Hamwe

³² Nao andū arīa othe meetīkītie maarī na ngoro īmwe na meciiria o mamwe. Gūtīarī mūdū woigaga atī kīndū o na kīrīkū kīa indo ciake nī gīake we mwene, no maahūthagīra indo ciothe iria maarī nacio hamwe. ³³ Nao atūmwō, marī na hinya mūingī, magīthīi na mbere kūheana ūira wa kūrīūkia kwa Mwathani Jesū, na wega mūingī wa Ngai warī

igūrū rīao. ³⁴ Gūtīarī andū maagaga kīndū gatagatī-inī kao. Nīgūkorwo ihinda kwa ihinda andū arīa maarī na ithaka kana nyumba nīmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magūrū-inī ma atůmwo, nacio ikagaīrwo mūdū o mūdū kūringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mūlawii wa kuuma Kuporo,* ūrīa atůmwo meetaga Baranaba (ūguo nī kuuga Mūrū wa Ūūmanīrīria), ³⁷ nīendirie gīthaka gīake na akīrehe mbeeca icio, agīciiga magūrū-inī ma atůmwo.

5

Anania na Safira

¹ Na rīrī, mūdū wetagwo Anania, marī hamwe na mūtumia wake Safira o nao nīmendirie gīcunji gīa gīthaka kīao. ² Anania agītīgīria mbeeca imwe, no icio ingī agīcīrehe na agīciiga magūrū-inī ma atůmwo, nake mūtumia wake Safira agīkorwo nīoō ūhorō ūcio wega.

³ Nowe Petero akīmūūria atīrī, “Anania, nī kī ngoro yaku īiyūrītwo nī Shaitani ūguo, agatūma ūheenīe Roho Mūtheru, na ūgetīgīria mbeeca imwe cīa irīa wendetie gīthaka? ⁴ Rīrīa ūtarakīendetie-rī, gīthī gītīrarī gīaku? Na thuutha wa gūkiendia-rī, gīthī mbeeca itīrakīrī o ciaku wīke nacio o ūrīa ūkwenda? Ūrecīirīe gwīka ūguo nīkī? Tī andū ūheenīe, no nī Ngai.”

⁵ Rīrīa Anania aigūire ūguo-rī, akīgūa thī na agīkua. Nao andū arīa othe maigūire ūrīa kwahaana makīyūrwo nī guoya. ⁶ Nao aanake magīūka, makīoha mwīrī wake na cuka, makīumīa nja na makīūthika.

⁷ Thuutha wa ta mathaa matatū-rī, mūtumia wake agītoonya atekūmenya ūrīa gwēkīkīte. ⁸ Petero akīmūūria atīrī, “Ta njīra atīrī, ici nīcio mbeeca irīa wee na Anania mūrendirie gīthaka?”

Nake mūtumia ūcio agīcookīa atīrī, “Īi, nīcio tūrendirie.”

⁹ Petero akīmūūria atīrī, “Nī kī gītūmīte mūrīkanīre mūgerīe Roho wa Mwathani? Atīrīrī, magūrū ma andū arīa maathika mūthuurīguo marī mūromo-inī, nīmegūkūumīa nja o nawe.”

¹⁰ O kahinda kau akīgūa thī magūrū-inī make, agīkua. Nao aanake magītoonya, makīmūkora akuīte, makīmuoya, magīthī, makīmūthika hakuhī na mūthuurīwe. ¹¹ Naguo kanītha wothe, hamwe na andū arīa othe maigūire maūdū macio makīnyītwo nī guoya mūnene.

Atůmwo Kūhonia Andū aingī

¹² Na rīrī, atůmwo nīmarīngīre cīama nyingī, na makīonania morīrū gatagatī-inī ka andū. Nao andū arīa othe metīkītie nīmagomanaga hamwe Gīthaku-inī gīa Solomoni. ¹³ Gūtīrī mūdū wacookīre kūgerīa gwīturanīra nao, o na gūtūika andū nīmamaheete gītīno mūno. ¹⁴ O na kūrī ūguo-rī, arūme na andū-a-nja aingī nīmetīkīrie Mwathani, naguo mūigana wao ūkīongerereka. ¹⁵ Nī ūndū wa ūguo, andū nīmareehaga andū arīa arūaru njīra-inī, makamakomerīa itanda na ibarī, nīguo naarī amwe ao mahutio nī kīruru gīa Petero. ¹⁶ Nīngī andū aingī nīmonganaga hamwe moīmīte matūūra-inī marīa maathīūrūrūkīrie Jerusalemu, makareehaga andū ao arīa arūaru, na arīa maanyarīragwo nī ngoma thūku, nao othe makahonio.

Atůmwo Kūnyarīrwo

¹⁷ Na rīrī, mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa othe maakoragwo nake, arīa maarī a thīritū ya Asadukai, makīyūrwo nī ūiru. ¹⁸ Makīnyīita atůmwo, makīmāikīa njeera rīria ya mūingī. ¹⁹ No ūtūkū-rī, mūraika wa Mwathani akīhingūra mīrango ya njeera, na akīmōimīa nja. ²⁰ Akīmeera atīrī, “Thīī mūrūgame hekarū-inī, mwīre andū ūhorō wothe wa muoyo ūyū mwerū.”

²¹ Na rīrī, ruoro rūgītema magītoonya hekarū-inī, na makīambīrīria kūruta andū o ta ūrīa meerītwo.

Rīrīa mūthīnjīrī-Ngai ūrīa mūnene na andū arīa maakoragwo nake maakīnyīre-rī, magīcookanīrīria Kīama, kīūngano gīa athuuri othe a Isīraeli, na magītūmana njeera

* 4:36 O na gūtūika Alawī matīetīkīrītio kūgīa na ithaka kūu Isīraeli, matīagīrītio kūgīa nacio mabūrūrī-inī mangī.

atůmwo magĩrwo. ²² No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ūndũ ūcio, magĩcookia ūhoru makĩmeera atĩrĩ, ²³ “Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩĩnĩ.” ²⁴ Rĩrĩa mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maiguire ūhoru ūcio makĩmaka na makĩrĩgwo nĩ ūrĩa gũgũikara.

²⁵ Hĩndĩ ĩyo hagũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶ Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩ na anene a thigari ciake na makĩrehe atůmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetigagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷ Maarĩkia kũrehe atůmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. ²⁸ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ tũtiramũkaanirie biũ mũtikarutane na rĩitwa rĩrĩ, no rĩu mũiyũrĩtie Jerusalemu ũrutani wanyu, na nĩmwĩrutaniĩrie gũtũma tũcookererwo nĩ thakame ya mũndũ ūcio.”

²⁹ Petero na atůmwo acio angĩ magĩcookia atĩrĩ, “Ithũĩ no nginya twathĩkĩre Ngai gũkĩra gwachĩkĩra andũ! ³⁰ Ngai wa maithe maitũ niariũkirie Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ūrĩa mworagĩre na ūndũ wa kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ³¹ Ngai nĩamũtũgĩririe akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ūrĩro arĩ Mũthamaki na Mũhonokia nĩguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithũĩ tũrĩ aira a maũndũ macio, nake Roho Mũtheru, ūrĩa Ngai aheete andũ arĩa mamwathĩkagĩra-rĩ, o nake nĩ mũira.”

³³ Rĩrĩa maiguire ũguo makĩrakara mũno makĩenda kũmooraga. ³⁴ No rĩrĩ, Mũfarisai wetagwo Gamalieli, mũrutani wa watho na watiĩtwo nĩ andũ othe akĩrũgama Kĩama-inĩ, agĩathana atĩ andũ acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akĩra Kĩama atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, cũraniai wega ūrĩa mũratanya gwĩka andũ aya. ³⁶ Ihinda rĩhĩtũku mũndũ wetagwo Theuda nĩeyumĩririe agĩtuuuga atĩ we nĩ mũndũ ma, na akĩgĩa na arũmĩrĩri ta magana mana. Nĩooragĩrwo, nao arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo na ūhoru ūcio wotho ũgĩtuĩka wa tũhũ. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūrĩa woimĩte Galili akĩyũmĩria matukũ-inĩ ma kwĩyandĩkithia na agĩtongoria mbũtũ ya andũ nĩguo makararie watho. O nake akĩũragwo, na arũmĩrĩri aake othe makĩhurunjwo. ³⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, igũrũ rikoniĩ ūhoru ũyũ ngũmũtaara atĩrĩ, tiganai na andũ aya! Marekeei mathĩ! Nĩ ūndũ angĩkorwo muoroto kana ciĩko ciao ciumanĩte na ũmũndũ-rĩ, ūndũ ūcio nĩũgũthira. ³⁹ No angĩkorwo ūndũ ũyũ uumanĩte na Ngai, mũtingĩhota kũgĩrĩrĩria andũ aya; mũgwĩkora mũkĩhũũrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magĩtĩkania na mĩario yake. Nao magĩta atůmwo matoonye makĩmahũũrithia iboko.* Magĩcooka makĩmaatha matikaarie thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, magĩcooka makĩmarekereria mathĩ.

⁴¹ Nao atůmwo makiuma Kĩama-inĩ makenete tondũ wa ūrĩa maatuĩtwo aagĩrũru a gũconorithio nĩ ūndũ wa Rĩitwa rĩu. ⁴² Mũthenya o mũthenya, mari hekarũ-inĩ o na mari mĩciĩ-inĩ, matiigana gũtiga kũrutana na kũhunja ūhoru ūcio mwega atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

6

Andũ Mũgwanja Gũthuurwo

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio rĩrĩa mũigana wa arutwo wongererekaga-rĩ, Ayahudi amwe arĩa maaciĩrwo kwa Ayunani nĩmatetirie Ayahudi a Kĩhibirania tondũ atumia ao a ndigwa matiagayagĩrwo irio rĩrĩa ikũgayanwo o mũthenya. ² Nĩ ūndũ ūcio, atůmwo acio ikũmi na eerĩ magĩcookanĩrĩria arutwo othe hamwe na makĩmeera atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩre tũtiganirie ũtungata wa kiugo kĩa Ngai nĩguo tũtungatage metha-inĩ. ³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, thuurai andũ mũgwanja kuuma gatagati-inĩ kanyu, andũ arĩa moĩkaine atĩ nĩ maiyũrĩtwo nĩ Roho, o na ũũgĩ, na nĩtũkũmehokera wĩra ūcio, ⁴ na ithũĩ tũrũmbũye ūhoru wa mahooya na ũtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndũ ūcio moigire nĩwakenirie gĩkundi kũ gĩothe. Nao magĩthuura Stefano, mũndũ waiyũrĩtwo nĩ wĩtikio na Roho Mũtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mũndũ wa kuuma Antiokia ūrĩa wagarũrũkĩte

* 5:40 Mũyahudi angĩonirwo na mahĩtia, aatuagĩrwo kũhũũrwo iboko mĩrongo ĩtatũ na kenda.

agatuika Mũyahudi. ⁶ Makĩneana andũ acio kũrĩ atůmwo, nao atůmwo makĩmahoeera na makĩmaĩgĩrĩra moko.

⁷ Nĩ undũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩkĩhunja. Mũigana wa arutwo kũu Jerusalemu ũkiongerereka mũno, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩgĩathĩkĩra ũhoro wa wĩtikio.

Stefano Kũnyiitwo

⁸ Na rĩrĩ, Stefano, mündũ waiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai na ũhoti, nĩekire morĩrũ manene na akĩringa ciama gatagatĩ-inĩ ka andũ. ⁹ No rĩrĩ, nĩ kuomĩrĩre ngarari kuuma kũrĩ andũ a Thunagogi ya Andũ arĩa Oohore (ta ũrĩa yetagwo), nao nĩ Ayahudi a kuuma Kurene na Aleksanderia o hamwe na mabũrũri ma Kilikia na Asia. Andũ aya makĩambĩrĩria gũkararania na Stefano, ¹⁰ no matĩngĩetiirĩrie ũũgĩ wake kana Roho ũrĩa aaragia nagueo.

¹¹ Hĩndĩ iyo makĩringĩrĩria andũ amwe na hitho moige atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte Stefano akĩaria ciugo cia kũrũma Musa, o na Ngai.”

¹² Nĩ undũ ũcio magĩtũma okĩrĩrwo nĩ andũ, na athuuri, na arutani a watho. Makĩnyiita Stefano makĩmũrehe mbere ya Kĩama. ¹³ Magĩcooka makĩrehe aira a maheeni, arĩa maarutire ũira makiuga atĩrĩ, “Mündũ ũyũ ndatigithagĩria kwaria agĩũkagĩrĩra handũ haha hatheru, o na gũũkĩrĩra watho. ¹⁴ Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte akiuga atĩ Jesũ ũyũ wa Nazarethi nĩagatharia handũ haha, na agarũre mĩtugo irĩa Musa aatũtũgĩre.”

¹⁵ Andũ arĩa othe maarĩ Kĩama-inĩ magĩkũũrĩra Stefano maitho, nao makĩona ũthiũ wake ũtarĩi ta ũthiũ wa mũraika.

7

Stefano Kwarĩria Kĩama

¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Thitango ici nĩ cia ma?”

² Nake Stefano agĩcookia atĩrĩ, “Ariũ a Baba na maithe maitũ, ta thĩkĩrĩria! Ngai mwene riiri nĩomĩrĩrĩre ithe witũ Iburahĩmu hĩndĩ irĩa aatũũraga bũrũri wa Mesopotamia, atanathĩĩ gũtũũra bũrũri wa Harani. ³ Akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, ũthĩĩ bũrũri ũrĩa ngaakuonia.’

⁴ “Nĩ undũ ũcio Iburahĩmu akiuma bũrũri wa Akalidei agĩthĩĩ gũtũũra Harani. Thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, Ngai akimũruta kuo na agĩũka bũrũri ũyũ mũtũũraga. ⁵ Ndaamũheire igai gũkũ, o na ikinya rĩmwe. No Ngai nĩamwĩrĩre atĩ we hamwe na njiaro ciake nĩmakegwatĩra bũrũri ũyũ, o na gũtũũka hĩndĩ iyo Iburahĩmu ndaarĩ na mwana. ⁶ Ngai eerire Iburahĩmu atĩrĩ: ‘Njiaro ciaku igaatũũra irĩ ng’eni bũrũri ũtarĩ wacio, kũria igaatũuo ngombo na inyariirwo ihinda rĩa mĩaka magana mana.’ ⁷ Nĩngĩ Ngai akiuga atĩrĩ, ‘No nĩngaherithia rũrĩrũ rũũ igaatungata irĩ ngombo; na thuutha ũcio-rĩ, nĩkoima bũrũri ũcio, nacio nĩkaahooya irĩ kũndũ gũkũ.’ ⁸ Hĩndĩ iyo nĩarĩkanĩre na Iburahĩmu kĩrĩkanĩro kĩa ũhoro wa kũrũ. Nake Iburahĩmu agĩtũũka ithe wa Isaaka na akĩmũruithia thĩkũ ya kanana thuutha wa gũciarwo gwake. Thuutha-inĩ Isaaka agĩtũũka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agĩtũũka ithe wa athuuri arĩa ikũmi na eerĩ.

⁹ “Na tondũ wa magũũka maitũ kũiguĩra Jusufu ũĩru, nĩmamwendĩrie bũrũri wa Misiri agatũũke ngombo kuo. No Ngai aarĩ hamwe nake ¹⁰ na akĩmũhonokia mathĩĩna-inĩ make mothe. Nĩaheire Jusufu ũũgĩ na akĩmũhotithia atũũke wa kwendeke nĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri; nĩ undũ ũcio akĩmũtua wa gwathaga Misiri o na nyũmba yake yothē ya ũthamaki.

¹¹ “Thuutha ũcio gũkĩgĩa ng’aragu bũrũri-inĩ wothē wa Misiri, na Kaanani, na ikĩrehe gũthĩĩnka kũĩngĩ mũno, namo maithe maitũ makĩaga irio. ¹² Rĩrĩa Jakubu aĩguire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, agĩtũma maithe maitũ kuo hĩndĩ ya mbere. ¹³ Na rĩrĩa maathĩire riita rĩa keerĩ-rĩ, Jusufu akĩmenyithania kũrĩ ariũ a ithe, nake Firaũni akĩmenya ũhoro wa nyũmba ya Jusufu. ¹⁴ Thuutha wa ũguo-rĩ, Jusufu agĩtũmanĩra ithe Jakubu na nyũmba yake yothē moke, nao othe maarĩ andũ mĩrongo mũgwanja na atano. ¹⁵ Nake Jakubu agĩkũrũka, agĩthĩĩ Misiri, kũria we na maithe maitũ maakuĩrĩre. ¹⁶ Mĩĩrĩ yao nĩyacookĩrio Shekemu na igĩthĩkwo mbĩrĩra-inĩ irĩa Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamorĩ kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩrie rĩa Ngai kũhĩngia kũĩranĩro gĩa kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũigana wa andũ aĩtũ kũu Misiri nĩwongererekete mũno. ¹⁸ Hĩndĩ iyo mũthamaki ũngĩ

ūtōō ūhoro wa Jusufu agītuika wa gūthamaka Misiri. ¹⁹ Agīka andū aitū ūuru mūno na akīhinyīrīria maithe maitū na ūndū wa kūmaringīrīria na hinya mate tūkenge twao nīgeetha tūkue.

²⁰ “Ihinda-inī rīu Musa nīaciariirwo, nake aarī mwana mūthaka mūno. Akīrererwo mūciī gwa ithe ihinda rīa mīeri itatū. ²¹ Rīria aigirwo nja-rī, mwarī wa Firaūni akīmuoya akīmūrera ta mwana wake. ²² Musa agīthomithio na ūūgī wothe wa andū a Misiri na aarī na hinya wa mīario na ciiko.

²³ “Rīria Musa aakinyirie mīaka mīrongo īna-rī, agītua itua rīa gūceerera andū ao a Isiraēli. ²⁴ Nīonire mūndū ūmwe wao akīnyariirwo nī mūndū wa Misiri. Nī ūndū ūcio agīthīi kūmūrīria na akīmūrīhīria na ūndū wa kūruga mūndū ūcio Mūmisiri. ²⁵ Musa eeciirītie atī andū ao nīmangīonire atī Ngai nīamūhūthagīra nīgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ūguo. ²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Musa agīthīi agīkora andū eerī a Isiraēli makīrūa. Akīgeria kūmaiguithania akīmeeraga atīrī, ‘Andū aya, inyuī mūrī a ithe ūmwe; nī kīratūma mwende gwīkana ūuru?’

²⁷ “No mūndū ūrīa wekīte ūcio ūngī ūuru agīkania Musa, akīmūrīra atīrī, ‘Nūū wagūtūire mwathi na mūtūithania wa maciira maitū? ²⁸ Ūrenda kūnjūruga o ta ūrīa ūrooragire Mūmisiri ira?’ ²⁹ Rīria Musa aigūire ūguo akīūra agīthīi būrūrī wa Midiani, kūrīa aatūrīre arī ta mūgeni na akīgia na arīu eerī.

³⁰ “Na rīrī, mīaka mīrongo īna yarīkia gūthīra-rī, mūrīaka akīumūrīra Musa arī nīnīmībī-inī cia mwaki iria ciakanaga kīhinga-inī kūu werū-inī hakuhi na Kīrīma gīa Sīnai. ³¹ Rīria onire ūguo, akīgega nī kīrīa onire. Na rīrīa aakuhagīrīria nīguo one wega-rī, akīgūa mūgambo wa Mwathani ūkiuga atīrī: ³² ‘Nīi nī nīi Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akīinaina nī gwītīgīra na ndaigana kūrora.

³³ “Nake Mwathani akīmūrīra atīrī, ‘Ruta iraatū ciaku, nīgūkorwo hau ūrūgamīte nī handū hatheru. ³⁴ Ti-itherū nīnyonete kūhinyīrīrio kwa andū akwa kūu būrūrī wa Misiri. Nīnjigūite gūcaaya kwao, na nīnjikūrūkīte thī nīguo ndīmohorīthie. Rīu ūka nīngūgūtūma ūcooke Misiri.’

³⁵ “Ūyū nowe Musa ūrīa maaregete makiuga atīrī, ‘Nūū ūgūtūite mwathi witū na mūtūciirīthia?’ Ngai we mwene nīamūtūmire atūike mūnene na mūkūūrī wao, na ūndū wa mūrīaka ūrīa wamūmūrīire kīhinga-inī. ³⁶ Akīmatongoria makīuma Misiri na agīka morirū na akīringa ciama arī kūu Misiri, o na Iria-inī Itune, na ihinda rīa mīaka mīrongo īna kūu werū-inī.

³⁷ “Ūyū nowe Musa ūrīa werire andū a Isiraēli atīrī, ‘Ngai nīakamūtūmīra mūnabīi ta nīi kuuma kūrī andū anyu kīumbe.’ ³⁸ We aarī kīūngano-inī kūu werū-inī, arī hamwe na mūrīaka ūrīa wamwarīire Kīrīma-inī gīa Sīnai, na aarī hamwe na maithe maitū; nake nīamūkīrīre ciugo irī muoyo nīgeetha atūkinyīrie.

³⁹ “No rīrī, maithe maitū nīmaregire kūmwathīkīra. Handū ha ūguo-rī, o makīmūrega, na thīinī wa ngoro ciao makīrīrīria gūcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makīira Harūnī atīrī, ‘Tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Nīgūkorwo mūndū ūyū ūgwītūwo Musa, ūrīa watūtongorīrie tūkiuma būrūrī wa Misiri, tūtūiū ūrīa onetel’ ⁴¹ Hīndī iyo nīguo maathondekere mūhianano watariī ta njaū. Makīūrūtīra magongona, na makīgīa na hīndī ya gūkūngūira kīrīa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akīmahutatīra, na akīmarekereria mahooyage ciūmbe cia igūrū. Ūhoro ūyū ūtwaranīte na ūrīa kwandikītwo ibuku-inī rīa anabīi, atīrī:

“Nīmwandūtīre magongona na maruta
mīaka mīrongo īna kūu werū-inī, inyuī nyūmba ya Isiraēli?

⁴³ Nīmūtūgīrītīe ihooero rīa Moleku,
na njata ya ngai yanyu īrīa īitagwo Refani,
mīhianano īrīa mwathondekire ya kūhooyaga.

Tondū ūcio, nīngatūma mūtahwo mūtwarwo’ kūhītūka Babuloni.

⁴⁴ “Maithe maitū maarī na hema īrīa yetagwo gīkaro kīa Ūira kūu werū-inī. Nayo yathondeketwo o ta ūrīa Ngai eerīte Musa, kūringana na mūhianīre ūrīa onete. ⁴⁵ Maarīkia kwamūkīra hema-rī, maithe maitū, matongoretio nī Joshua magītūka nayo rīrīa menyiitīre būrūrī kuuma kūrī ndūrīrī iria Ngai aarūtūrīre ciehere mbere yao. Nayo igītūra kūu būrūrī ūcio o nginya hīndī ya Daudi, ⁴⁶ ūrīa wakenire nī gwītīkīrika

nĩ Ngai, na akĩhooya etĩkĩrio aakĩre Ngai wa Jakubu gũikaro. ⁴⁷ No Solomoni nĩwe wamwakĩre nyũmba.

⁴⁸ “No rĩrĩ, Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ndaikaraga nyũmba ciakĩtwo nĩ andũ. O ta ūrĩa mũnabii oigĩte atĩrĩ:

⁴⁹ “Igũrũ nĩkuo gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩ gaturwa ka makinya makwa.

Ūngikĩnjakĩra nyũmba ya mũthemba ūrĩkũ?

Ūguo nĩguo Mwathani ekũũria.

Kana kĩhurũko gĩakwa kĩngĩkorwo kũ?

⁵⁰ Gĩthĩ ti guoko gwakwa gwathondekire indo ici ciothe?”

⁵¹ “Inyuĩ andũ aya aremi, o inyuĩ mũtarĩ aruu ngoro na matũ! Inyuĩ mũtarĩ o ta maithe manyu: Inyuĩ mũtũũraga mũreganĩte na Roho Mũtheru! ⁵² Nĩ kũrĩ mũnabii ũtaanyariirwo nĩ maithe manyu? Mooragire o na andũ arĩa maarathire ũhoru wa gũũka kwa Ūrĩa Mũthingu. Na rĩu nĩmũmũkunyanĩire na mũkamũũraga; ⁵³ o inyuĩ mwamũkĩrĩre watho ūrĩa waathanirwo kũgerera arĩa na mũkiaga kũwathĩkĩra.”

Stefano Kũhũũrwo na Mahiga

⁵⁴ Rĩrĩa maiguire maũndũ macio-rĩ, makĩrakara mũno, na makĩmũhagaranĩria magego. ⁵⁵ No Stefano, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, Agĩcũthĩrĩria igũrũ akĩona riiri wa Ngai, na Jesũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Ngai. ⁵⁶ Akiuga atĩrĩ, “Onei, nĩndĩrona igũrũ rĩhingũkĩte nake Mũrũ wa Mũndũ arũgamĩte guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa Ngai.”

⁵⁷ Maigua ūguo makĩhumbĩra matũ mao, makĩhanyũka harĩ we makiugagĩrĩria na mũgambo mũnene. ⁵⁸ makĩmũkururia, makĩmumia nja ya itũũra, na makĩambĩrĩria kũmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao, aira makĩga nguog ciao magũrũ-inĩ ma mwanake wetagwo Saũlũ.

⁵⁹ Rĩrĩa maamũhũũraga na mahiga nyuguto, Stefano nĩahooire Ngai, akiuga atĩrĩ, “Mwathani Jesũ, amũkĩra roho wakwa.” ⁶⁰ Agĩcooka agĩturia ndu, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndũkamoorie rĩhĩa rĩrĩ.” Na aarĩkia kuuga ūguo, agĩkoma.

8

¹ Nake Saũlũ aarĩ ho, na agĩtĩkĩra atĩ ooragwo.

Kanitha Kũnyariirwo na Kũhurunjwo

Mũthenya ūcio kanitha ũkĩnyariirwo mũno kũu Jerusalemu, nao andũ othe o tĩga atũmwo makĩhurunjũkĩra Judea na Samaria. ² Andũ etigĩri Ngai magĩthĩka Stefano na makĩmũcakaĩra mũno. ³ No Saũlũ akĩambĩrĩria kwananga kanitha. Aathĩiaga nyũmba o nyũmba, akĩrutũũraga arũme na andũ-a-nja, akĩmaikagia njeera.

Filipu arĩ Bũrũri wa Samaria

⁴ Nao andũ arĩa maahurunjĩtwo nĩmahunjirie kiugo kĩa Ngai o kũrĩa guothe maathĩi-aga. ⁵ Filipu agĩkũrũka agĩthĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunja ũhoru wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciama irĩa aaringaga, othe magĩthĩkĩrĩria ūrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igikayũrũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ūcio gũkĩgia na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ūrĩa warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthĩkagĩrĩria na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ūrĩa ũĩkaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamageetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩrĩa meetĩkirie Filipu akĩhunja Ūhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtĩkia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩra Filipu kũria guothe aathĩiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciama irĩa onaga.

¹⁴ Rĩrĩa atũmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahooera

nīguo maamūkīre Roho Mūtheru, ¹⁶ tondū nginya hīndī īyo Roho Mūtheru ndaakoretwo aikūrūkīre mūdū o na ūmwe wao; tiga o kūbatithio maabatithio thīinī wa rīitwa rīa Mwathani Jesū. ¹⁷ Hīndī īyo Petero na Johana makīmaigīrīra moko, nao makīamūkīra Roho Mūtheru.

¹⁸ Rīrīa Simoni onire atī Roho aaheanagwo na ūndū wa kūigīrīrwo moko nī atūmwō-rī, akīenda amahe mbeeca, ¹⁹ akiuga atīrī, “Heei ūhoti ūyū o na nī nīgeetha ūrīa wothē ndaigīrīra moko makwa akaamūkīra Roho Mūtheru.”

²⁰ Petero akīmūcookeria atīrī, “Mbeeca ciaku irothiranīra hamwe nawe, nīgūkorwo wīciirītie no ūgūre kīheo kīa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndūrī na handū, o na ndūrī na igai ūtungata-inī ūyū, tondū ngoro yaku ti njagīrīru mbere ya Ngai. ²² Wīrīre waganu ūyū na ūhooe Mwathani. Hīhi nīegūkūrekerā nī ūndū wa gūkorwo na rīciiria ta rīu ngoro-inī yaku. ²³ Nīgūkorwo nguona ūiyūrītwo nī marūrū na ūgatuika ngombo ya mehīa.”

²⁴ Hīndī īyo Simoni akīmūcookeria atīrī, “Hooerai harī Mwathani nīgeetha ndikae gūkorwo nī ūndū o na ūmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rīrīa maarīkirie kūheana ūira na kūhunja kiugo kīa Mwathani-rī, Petero na Johana magīcooka Jerusalemu, o makīhunja ūhorō-ūrīa-Mwega tūtūira-inī tūingī twa Samaria.

Filipu na Mūhabashi

²⁶ Na rīrī, mūraika wa Mwathani akīra Filipu atīrī, “Thīi werekeire gūthini, ūkinye njīra-inī, njīra rīrīa ya werū-inī, rīrīa ūkūrūkīte kuuma Jerusalemu igathīi nginya Gaza.”

²⁷ Nī ūndū ūcio akiumagara, na arī njīra-inī agīcemanīa na Mūhabashi warī mūhakūre, mūdū mūnene warī igweta ūrīa warūgamīrīre kīgīina gīa Kandake, mūthamaki-mūdū-wa-nja wa Ahabashi.* Mūdū ūyū aathiite Jerusalemu kūhooya Ngai; ²⁸ na arī njīra-inī akīnūka, aakarīte ngaari-inī yake ya mbarathi agīthoma ibuku rīa Isaia ūrīa mūnabii. ²⁹ Roho akīra Filipu atīrī, “Thīi ngaari-inī rīrīa ya mbarathi ūikare hakuhi nayo.”

³⁰ Hīndī īyo Filipu akīhanyūka nginya ngaari-inī īyo ya mbarathi, akīgua mūdū ūcio agīthoma ibuku rīa Isaia ūrīa mūnabii, akīmūūria atīrī, “Nīūrataūkīrwo nī ūhorō ūcio ūrathoma?”

³¹ Nake agīcookia atīrī, “Ingītaūkīrwo atīa, tiga hagiire mūdū wa kūndaarīria?” Nī ūndū ūcio akīra Filipu ahaice ngaari īyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mūdū ūcio warī mūhakūre aathomaga gacunjī gaka ka Maandīko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondū gīthīnjīro-inī,

na o ta ūrīa gātūrūme gakiraga ki karī mbere ya mūdū ūrīa ūrakenja guoya,
nogo o nake ataatumīre kanua gake.

³³ Nīaconorithio na ndaigana gūtūrwo ciira na kīhoto.

Nūū ūngīaria ūhorō wa njīaro ciake?

Nīgūkorwo muoyo wake nīwehererio ūkiuma gūkū thī.”

³⁴ Mūdū ūcio mūhakūre akīūra Filipu atīrī, “Ndagūthaita, ta njīra atīrī, mūnabii araaria ūhorō wa ū, nī ūhorō wake we mwene kana nī ūhorō wa mūdū ūngī?” ³⁵ Hīndī īyo Filipu akīrutia ūhorō hau, akīmūhe ūhorō-ūrīa-Mwega ūkonīi Jesū.

³⁶ Na marī njīra-inī magīthī-rī, magīkinya handū haarī na maaī, nake mūdū ūcio warī mūhakūre akīmūra atīrī, “Ta rora, maaī nīmo maya. Nī kī kīngīgīria mbatithio?”

³⁷ (Nake Filipu akiuga atīrī, “Ūngītīkia na ngoro yaku yothē, no ūbatithio.” Nake agīcookia atīrī, “Nīnjītīkie atī Jesū Kristū nīwe Mūrū wa Ngai.”) ³⁸ Nake agīathana ngaari īyo ya mbarathi rīgāme. Hīndī īyo Filipu na mūdū ūcio mūhakūre magīkūrūka, magītoonya maaī-inī, nake Filipu akīmūbatithia. ³⁹ Na rīrīa moimīrīre maaī-inī, Roho wa Mwathani o rīmwe akīoya Filipu, akīmweheria, nake mūdū ūcio mūhakūre akīaga kūmuona rīngī, no agīthīi na mbere na rūgendo akenete. ⁴⁰ No Filipu nīonekanire Azota, na agīthīi akīhunja ūhorō-ūrīa-Mwega matūūra-inī mothe nginya agīkinya Kaisarea.

* 8:27 Ūmūthī būrūrī ūcio ūikaine ta Nubia, kana Sudani ya Rūgongo.

¹ Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũiraga arutwo a Mwathani. Agĩthĩ kũri mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, ² na akĩmũhooya marĩa athĩĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angikora andũ a Njĩra iyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyĩite amatware Jerusalem marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkuma na igũrũ, akĩmwarĩra mĩena yothē. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩgũa mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ, ũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Jesũ ũria ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũria wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũria mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingĩrie maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita guoko makĩmũtware Dameski. ⁹ Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mĩtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mĩrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ kwa Judasi o kũu njĩra irĩa itagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũingĩ ũkonĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aneka andũ aku arĩa aamũre kũũria Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyĩite andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa riaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩũra Anania atĩrĩ, “Thĩĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩa ndĩthuurĩre gĩa gũtware ũhoru wa rĩitwa riakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũria arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa riakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Anania agĩthĩĩ na agĩtoonya nyũmba iyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa lthe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũria ũrakuumĩrĩre ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ iyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩkara mĩthenya iigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ iyo akiambĩrĩria kũhunjia thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũragithĩtie andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyĩite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegĩa Ayahudi arĩa maatũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũhira maarĩ naguo. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ irĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietikagĩa atĩ kũna aarĩ mĩrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtware kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũria Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũria Mwathani aamwarĩrie, na ũria aahunjirie kũu Dameski thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akiaragia na ũcamba thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Nĩngĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ũria mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a lthe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũkũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hīndī iyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ūgikenera ihinda rīa thayū. Nīwongereirwo hinya; na ūkūmīrīrio nī Roho Mūtheru, na ūkōngererwo andū, nao magītūra metigīrite Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rīrī, rīrīa Petero aaceeraga kūdū na kūdū būrūrī-inī, nīathiire gūceerera andū arīa aamūre a kūu Lida. ³³ Arī kūu agīkora mūdū wetagwo Ainea warī na mūrīmū wa gūkua ciīga, na aatūūrīte akomete gītanda-inī ihinda rīa mīaka īnana. ³⁴ Petero akīmīwīra atīrī, “Ainea, Jesū Kristū nīakūhonia. Ūkīra ūkūnje kībarī gīaku.” O hīndī iyo Ainea akīrūgama. ³⁵ Andū othe arīa maatūūruga Lida na Sharoni makīmuona na makīgarūrūkīra Mwathani.

³⁶ Kūu Jopa nī kwarī mūrutwo wetagwo Tabitha (narīo rītwa rīu rīgītāūrwo nī kuuga Dorokasi), nake aatūūrīte ekaga maūdū mega, na agateithagia athīni. ³⁷ O ihinda-inī rīu nīarūarire na agīkua, naguo mwīrī wake ūgīthambio, ūkīgwo nyūmba ya igūrū.* ³⁸ Lida kwarī hakuhi na Jopa; nī ūndū ūcio rīrīa arutwo maaiguire atī Petero aarī kūu Lida, magītūma andū eerī makamūringīrīre mamwīre atīrī, “Twagūthaita ūka narual!”

³⁹ Nake Petero agīthīi hamwe nao, na aakinya agītwarwo nyūmba ya igūrū. Atumia othe a ndigwa makīrūgama, makīmūthiūrūrūkīra makīrīraga, na makīmuonagia kanjū na nguo ingī iria Dorokasi aatumīte rīrīa aarī nao.

⁴⁰ Nake Petero akīmeera othe moime nja ya nyūmba; agīcooka agīturia maru akīhooya Ngai. Agīcooka akīgarūrūkīra mūtumia ūcio wakuīte, akīmīwīra atīrī, “Tabitha, ūkīra,” nake Tabitha akīhingīra maitho, na oona Petero, agītīira. ⁴¹ Nake Petero akīmūnyīta guoko, akīmūrūgama. Agīcooka agītā andū arīa meetikīte, na atumia acio a ndigwa, akīmūneana kūrī o arī muoyo. ⁴² Naguo ūhorō ūcio ūkīmenyeka Jopa guothe, nao andū aingī magītīkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agīkara Jopa mīthenya mīingī kwa mūdū wetagwo Simoni, ūrīa warī mūtanduki wa njūa.†

10

Korinelio Gūtūmanīra Petero

¹ Na rīrī, kūu Kaisarea nī kwarī mūdū wetagwo Korinelio, ūrīa warī mūnene-wathigari-igana rīmwe cia mbūtū īrīa yoikaine ta Mbūtū ya Italia. ² Mūdū ūcio na andū othe a nyūmba yake nīmeyamūrīre Ngai na makamwītīgagīra; nake nīaheanaga indo ciake na ūtaana kūrī andū arīa maarī abatari na nīahooyaga Ngai kaingī. ³ Mūthenya ūmwe ta thaa kenda cia mīaraho-rī, akīona kīoneki. Akīona mūraika wa Ngai wega, ūrīa wokire harī we na akīmīwīra atīrī, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akīmūrora aiyūrītwo nī guoya, akīūria atīrī, “Nī kī Mwathani?”

Nake mūraika akīmūcookeria atīrī, “Mahooya maku na indo iria ūheete andū arīa athīni nīkinyīte igūrū kūrī Ngai rīrī iruta rīa kūrīkanwo. ⁵ Na rīrī, tūma andū mathīi Jopa magīre mūdū wīttagwo Simoni, na nowe wīttagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ūrīa mūtanduki wa njūa, o ūrīa nyūmba yake īrī rūtere-inī rwa iria.”

⁷ Rīrīa mūraika ūcio wamwarīrie aathiire, Korinelio agītā ndungata ciake igīrī na mūthigari ūmwe weamūrīre Ngai, na aarī ūmwe wa andū arīa maamūtungatagīra. ⁸ Akīmeera ūrīa wothe kwahanīte agīcooka akīmatūma Jopa.

Kīoneki gīa Petero

⁹ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre ta thaa thita cia mūthenya marī njīra-inī makuhīrīre itūūra rīu-rī, Petero akīhaica nyūmba-igūrū nīgeetha akahoee Ngai. ¹⁰ Nake akīgūa aahūta na akībatario nī kindū gīa kūrīa, na rīrīa irio ciarugagwo-rī, akīgocerera. ¹¹ Nake akīona igūrū rīhingūrītwo na kindū gītariī ta gītama kīnene gīkīharūrūkio thī kīnyīitītwo mīthia īna. ¹² Nakō kīarī na nyamū cia mīthemba yothe ya iria irī magūrū mana, o na nyamū iria itaambaga thī, o na nyoni cia rīera-inī. ¹³ Hīndī iyo mūgambo ūkīmīwīra atīrī, “Petero, ūkīra. Thīnja na ūrīe.”

* 9:37 Warī mūtugo wa Ayahudi na Ayunani gūthambia mwīrī wa mūdū aakua, kūūhaarīra gūthikwo. † 9:43 Tene andū meetanagio na wīra ūrīa maarutaga nīgeetha makamenyeka o na ihenya.

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩaũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩaũre.”

¹⁶ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũ gĩgĩcookio na igũrũ.

¹⁷ Na rĩria Petero eeyũragia gĩtũmĩ gĩa kĩoneki kũ oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyũmba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ.

¹⁸ Magũĩtana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aakaraga kũu.

¹⁹ Na rĩria Petero eeciiragia ũhorō wa kĩoneki kũ, Roho akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, harĩ na andũ atatũ maragũcaria. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩra ũikũrũke, ũthĩĩ nao na ndũkagĩe na nganja nĩgũkorwo nĩ nĩĩ ndĩmatũmĩte.”

²¹ Petero agĩũkũrũka, akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Nĩ nĩĩ mũndũ ũcio mũracaria. Mũũkĩte nĩkĩ?”

²² Nao andũ acio magĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte gwa Korinelio, ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe. Nĩ mũndũ mũthingu na mwĩtigĩrĩ-Ngai, na nĩatĩtwo nĩ Ayahudi othe. Mũraika mũtheru aramwĩre atũmane ũthĩĩ gwake mũciĩ nĩgeetha aigue ũria ũrenda kuuga.” ²³ Hĩndĩ iyo Petero akĩĩra andũ acio matoonye nyũmba matũike ageni aake.

Petero Gũthĩĩ gwa Korinelio

Mũthenya ũyũ ũngĩ warũmĩrĩre Petero agĩthĩĩ nao, na ariũ a lthe witũ amwe kuuma Jopa magĩthĩĩ nake. ²⁴ Naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre magĩkinya Kaisarea. Korinelio agikorwo ametereire na eetĩte andũ a nyũmba yake na arata a hakuhi. ²⁵ Na rĩria Petero aatoonyaga nyũmba, Korinelio akĩmũtũnga na akĩgũithia magũrũ-inĩ make amwĩnyiihirie. ²⁶ No Petero akĩmũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama, nĩĩ ndĩ o mũndũ o na nĩĩ.”

²⁷ O makĩaragia-rĩ, Petero agĩtoonya thĩĩnĩ na agĩkora gĩkundi kĩnene kĩa andũ. ²⁸ Akĩmeera atĩrĩ: “Inyuĩ nĩmũũĩ wega atĩ Mũyahudi ndetĩkĩritio nĩ watho kũgwatanĩra na mũndũ wa Ndũrĩrĩ o na kana kũmũceerera. No Ngai nĩanyonetie atĩ ndiagĩrĩrwo nĩ kuuga atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ti mwamũre kana atĩ arĩ na thaahu. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩria ndĩratũmanĩrwo, ndĩrokire itegũkararia. Njĩtikĩria ngũũrie kĩria kĩratũmire ũndũmanĩre?”

³⁰ Nake Korinelio akĩmũcookeria atĩrĩ: “Matukũ mana mahĩtũku, ndaarĩ thĩĩnĩ wa nyũmba yakwa ngĩhooya ithaa-inĩ ta rĩrĩ rĩa thaa kenda cia mĩarahō. Mũndũ warĩ na nguo ciahenagia akĩrũgama o rĩmwe mbere yakwa, ³¹ akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Korinelio, Ngai nĩaiguĩte mahooya maku, na nĩarĩkanĩte iheo ciaku iria wanahe athĩĩni. ³² Nĩ ũndũ ũcio tũmana Jopa wĩtĩrwo Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero, nake nĩ mũgeni gwa Simoni ũrĩa mũtanduki wa njũũ, ũrĩa ũikaraga rũtere-inĩ rwa iria.’ ³³ Nĩ ũndũ ũcio nĩndagũtũmanĩre o hĩndĩ iyo, na nĩ weka wega nĩ ũndũ wa gũũka. Rũu ithuĩ ithuothe tũrĩ haha mbere ya Ngai nĩgeetha tũthikĩrĩrie ũria wothe Mwathani agwathĩte ũtwire.”

³⁴ Nake Petero akĩambĩrĩria kwaria, akiuga atĩrĩ: “Rũu nĩndamenya kũna ũria arĩ ma atĩ Ngai ndarĩ mũthutũkanio. ³⁵ no atĩ nĩetikagĩra andũ kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe arĩa mamwĩtagĩra na mageeka ũria kwagĩrĩre. ³⁶ Inyuĩ nĩmũũĩ ndũmĩrĩrĩ irĩa Ngai aatũmĩre andũ a Isiraeli, akĩaria ũhorō mwega wa thayũ na ũndũ wa Jesũ Kristũ, ũria arĩ we Mwathani wa andũ othe. ³⁷ Inyuĩ nĩmũũĩ ũria gwekĩkire kũu Judea guothe, kwambĩrĩria Galili thuutha wa ũbatithio ũria Johana aahunjagia, ³⁸ ũria Ngai aaitĩrĩre Jesũ wa Nazarethi Roho Mũtheru o na hinya, na ũria aathiaga agũkaga wega na akĩhonagia andũ arĩa maahatĩrĩrio nĩ hinya wa mũcukani, tondũ Ngai aarĩ hamwe nake.

³⁹ “Ithuĩ tũrĩ aira a maũndũ marĩa mothe eekire thĩĩnĩ wa bũrũri wa Ayahudi o na Jerusalemu. Nĩmamũũragire na njĩra ya kũmwamba mũtĩ-igũrũ. ⁴⁰ No mũthenya wa gatatũ Ngai akĩmũrĩũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ na agĩtũma onekane kũrĩ andũ. ⁴¹ We ndonirwo nĩ andũ othe, o tiga aira arĩa Ngai aathuurĩte: akĩonwo nĩ ithuĩ, o ithuĩ twarĩanĩre na tũkĩnyuuanĩra nake aarĩkia kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴² Nĩatwathire tũhunjĩrie andũ na tũrute ũira atĩ we nĩ we Ngai aamũrĩre atũike mũtũanĩrĩ-ciira wa andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁴³ Anabii othe nĩmaheanaga ũira wa ũhorō wake atĩ mũndũ ũria wothe ũkaamwĩtikia nĩakamũkĩra ũrekeri wa mehia na ũndũ wa rĩĩtwa rĩake.”

⁴⁴ Na Petero o akīaragia ciugo icio-rī, Roho Mūtheru agīkūrūkīra andū arīa othe maiguire ndūmīrīri iyo. ⁴⁵ Nao andū arīa meetikītie, a thiritū ya arīa maruaga, arīa mokīte na Petero makīgega mona atī kīheo kīa Roho Mūtheru nīgīaitīrīrio andū-a-Ndūrīri o nao. ⁴⁶ Nīgūkorwo nīmamaiguire makīaria na thiomī makīgocaga Ngai.

Hīndī iyo Petero akīūra atīrī, ⁴⁷ “Harī mūdū ūngīgīria andū aya mabatithio na maaī? Andū aya nīmamūkīra Roho Mūtheru o ta ithuī.” ⁴⁸ Nī ūndū ūcio agīathana mabatithio thīnī wa rīitwa rīa Jesū Kristū. Magīcooka makīūra Petero aikaranie nao ihinda rīa mīthenya minini.

11

Petero Gūtaarīria Gītūmi gīa Cīko Ciake

¹ Na rīrī, atūmwō, na ariū na aarī a Ithe witū arīa maarī Judea guothe makīigua atī andū-a-Ndūrīri o nao nīmarikītie kwamūkīra kiugo kīa Ngai. ² Nī ūndū ūcio rīrīa Petero aambatire agīthīi Jerusalemu, andū arīa meetikītie a thiritū ya arīa maruaga makīmūrūthia ³ makīmūra atīrī, “Wee nīwatoonyire nyūmba ya andū arīa mataruaga, na ūkīrīanīra nao.”

⁴ Nowe Petero akīambīrīria kūmataarīria maūdū mothe wega o ta ūrīa meekīkite, akīmeera atīrī: ⁵ “Ndaarī itūūra-inī rīa Jopa ngīhooya Ngai, na rīrīa ndaagococire-rī, ngīona kīoneki. Ngīona kīndū gīatariī ta gītama kīnene gīkīharūrūkio kuuma igūrū na mīthia yakīo īna, na gīgīkūrūka o harīa ndaarī. ⁶ Ndaacūthīrīria thīnī wakīo ngīona nyamū cia thī iria irī magūrū mana, na nyamū cia gīthaka, na nyamū iria itambaga thī na nyoni cia riera-inī. ⁷ Ngīcooka ngīigua mūgambo ūkīnjīra atīrī, ‘Petero, ūkīra. Thīnja, na ūrie!’

⁸ “Na nīi ngīcooka atīrī, ‘Aca, Mwathani! Gūtīrī kīndū gītārī kīamūre kana kīrī thaahu kīrī gīatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mūgambo ūcio ūkīaria riita rīa keerī kuuma igūrū ūkīnjīra atīrī, ‘Ndūkanoige kīndū o na kīrīkū kīrīa Ngai atheretie atī ti kīamūre.’ ¹⁰ Ūndū ūyū wekīkire maita matatū, nakio gītama kīu gīgīguucio na igūrū.

¹¹ “O hīndī iyo andū atatū arīa maatūmītwo kūrī nīi kuuma Kaisarea magīkinya nyūmba-inī rīa ndaakaraga. ¹² Nake Roho akīnjīra thīi nao na ndikagīe na ngaanja. Nao ariū a Ithe witū aya atandatū tūgīthīi nao na tūgītoonya nyūmba ya mūdū ūcio. ¹³ Nake agītūra ūrīa oimīrīrwo nī mūraika arī gwake nyūmba, akīmūra atīrī, ‘Tūmana Jopa wītīrwo Simoni ūrīa wītagwo Petero. ¹⁴ Nīegūkūrehera ndūmīrīri rīa igūtūma wee na nyūmba yaku yothe mūhonoke.’

¹⁵ “Na rīrīa ndaambīrīrie kwaria-rī, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra o ta ūrīa aatūkūrūkīre hīndī ya mbere. ¹⁶ Hīndī iyo ngīrīrikana ūrīa Mwathani oigīte atīrī, ‘Johana aabatithanagia na maaī, no inyūi mūkaabatithio na Roho Mūtheru.’ ¹⁷ Angīkorwo Ngai nīamaheire kīheo o kīrīa aatūheire ithuī andū arīa twetīkirie Mwathani Jesū Kristū-rī, nīi ndaarī ūū nīguo ndīciirie atī no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, magītiga ngarari na makīgocaga Ngai, makiuga atīrī, “Gwako-rwo nī ūguo-rī, Ngai niakinyīrie andū-a-Ndūrīri o nao ūhorō wa kwīrira nīguo magīe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rīrī, andū arīa maahurunjūkire nī ūndū wa kūnyariirwo thuutha wa kūragwo gwa Stefano magīthīi o ngīya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunja gīria andū angī ūhorō tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kūrī o ūguo, andū amwe ao, arīa moimīte Kuporo, na Kurene, magīthīi Antiokia na makīambīrīria kwarīria Ayunani o nao, makīmahunjīria ūhorō mwega ūkonīi Mwathani Jesū. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarī hamwe nao; na andū aingī magītīkia makīgarūrūkīra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maūdū macio igīkinyīra andū a kanitha ūrīa warī kīu Jerusalemu; nao magītūma Baranaba athīi Antiokia. ²³ Rīrīa aakinyire na akīona ūira wa wega wa Ngai, agīkena na akīmōmīrīria marī othe, atī maikarage maathīkīre Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarī mūdū mwega waiyūrītwo nī Roho Mūtheru na warī na wītīkio, nao andū aingī magītīkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agĩthiĩ Tariso gũcaria Saũlũ, ²⁶ na rĩria aamuonire akĩmũrehe Antiokia. Nĩ ūndũ ūcio kwa ihinda rĩa mwaka ūmwe Baranaba na Saũlũ makĩgomana na kanitha na makĩruta andũ aingĩ. Kũu Antiokia nĩkuo arutwo meetirwo Akristiano riita rĩa mbere.

²⁷ Ihinda-inĩ rĩu anabii amwe magĩkũrũka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ūmwe wao wetagwo Agabo akĩrũgama, na nĩ ūndũ wa kũmenyithio nĩ Roho Mũtheru, akĩratha atĩ nĩ gũkũgia ng'aragu nene Roma guothe. (Ūndũ ūcio wekĩkire hĩndĩ ya wathani wa Kilaudio.) ²⁹ Nao arutwo, magĩciiria kũheana ūteithio nĩ ūndũ wa ariũ a lthe witũ ariĩ maatũũraga kũu Judea, o ta ūria mũndũ aahotithitio. ³⁰ Nĩmekire ūndũ ūcio, makĩnengera Baranaba na Saũlũ iheo ciao matwarĩre athuuri a kanitha.

12

Petero kuuma Njeera na Kĩama

¹ Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩu nĩguo Mũthamaki Herode aanyitire andũ amwe a kanitha, ari na muoroto wa kũmanyariira. ² Akĩũragithia Jakubu, mũrũ wa nyina na Johana na rũhiũ rwa njora. ³ Na rĩria oonire ūhoru ūcio nĩwakenia Ayahudi-rĩ, akĩnyiitithia Petero o nake. Ūndũ ūcio wekĩkire hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate Ītarĩ Mĩkire Ndawa ya Kũmbia. ⁴ Aarĩkia kũmũnyiitithia, akĩmũikia njeera akĩmũneana arangĩrwo nĩ ikundi inya cia thigari, o gikundi kĩrĩ gĩa thigari inya. Herode eendaga amũrehe mbere ya mũingĩ thuutha wa Gĩathĩ gĩa Bathaka.

⁵ Nĩ ūndũ ūcio Petero akĩhingĩrwo njeera, no kanitha nĩwahooyaga Ngai ūtegũtig-ithĩria nĩ ūndũ wake.

⁶ Na ūtũkũ ūria Herode aarokaga kũmũtwara agaciirithio, Petero aakomete gatagati ga thigari igĩrĩ, ohetwo na mĩnyororo ĩrĩ, nacio thigari igĩrĩ ikarũgama kĩhingo-inĩ irangĩrite. ⁷ Na rĩrĩ, o rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩmũmĩrĩra naguo ūtheri ūkĩara kanyũmba kau aarĩ. Mũraika ūcio akĩringaringa Petero mwena na akĩmũũkĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra narua!” Nayo mĩnyororo ĩria oohetwo nayo moko ikĩgũa thĩ.

⁸ Mũraika ūcio agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhumbe nguo ciaku na wĩkire iraatũ.” Nake Petero agĩka o ūguo. Mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhotore nguo yaku na ūnũmĩrĩre.”

⁹ Petero akĩmũmĩrĩra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atĩ ūndũ ūcio mũraika eekaga warĩ ūndũ wa ma; eeciiragia atĩ nĩ kĩoneki oonaga. ¹⁰ Makĩhĩtũka arangĩri a mbere na a keerĩ na magikĩnya kĩhingo-inĩ gĩa kĩgera kĩria gĩa gũtoonya itũũra inene. Nakĩo kĩhingo kũu gĩkĩhingũra nĩ ūndũ wao, nao makĩgerera ho. Rĩria maathĩire ūraihi wa gacĩra kamwe-rĩ, o rĩmwe mũraika ūcio akĩmũtiga.

¹¹ Nake Petero akĩĩguu, na akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya hatarĩ nganja atĩ Mwathani nĩegũtũmĩte mũraika wake aahonokie kuuma moko-inĩ ma Herode na kuuma kũrĩ maũndũ marĩa mothe andũ a Ayahudi matanyĩte kuona.”

¹² Na rĩria aguũkĩrwo nĩ ūhoru ūcio, agĩthiĩ kwa Mariamu ūria warĩ nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nĩkuo andũ aingĩ monganĩte makĩhooya Ngai. ¹³ Petero akĩringaringa mũrango wa nja, nake mũĩrĩtu warutaga wĩra kuo wetagwo Roda agĩũka kũhingũra. ¹⁴ Rĩria aagũire mũgambo wa Petero, akĩyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene akiaga kũhingũra mũrango akĩhũndũka ateng'ere, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Petero ari mũrango-inĩ!”

¹⁵ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩ kũgũrũka ūgũrũkĩte.” Rĩria aakĩrĩrĩrie agwatĩirie kuuga atĩ ūguo nĩguo kwarĩ, makiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ mũraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agĩthiĩ na mbere kũringaringa mũrango, na rĩria maahingũire makĩona nĩwe, makĩgega. ¹⁷ Petero akĩmakiria na guoko na akĩmataarĩria ūria Mwathani aamũrutĩte njeera. Akĩmeera atĩrĩ, “Īrai Jakubu na ariũ na aarĩ a lthe witũ ūhoru ūcio,” agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũngĩ.

¹⁸ Rũciinĩ gwakĩa, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagati-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ūria gwekĩkĩte ūhoru ūkonĩ Petero. ¹⁹ Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthiĩ Kaisarea, agĩkara kuo kwa ihinda inini. ²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrite ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩra hamwe

magietha ūria mang'āranīrie nake. Na maarikia kūnyitwo mbaru nī Bulasito, ūria warī ndungata njihokeku ya mūthamaki-rī, makīhooya kūgīe na thayū, tondū būrūri wa mūthamaki ūcio nīguo wamaheaga irio.

²¹ Na mūthenya ūria waraārīrio wakinya-rī, Herode akīhumba nguo ciake cia ūthamaki, na agīkarīra gītī gīake kīa ūnene, akīarīria andū acio. ²² Nao makīanīria makiuga atīrī, “Ūcio nī mūgambo wa ngai, ti mūgambo wa mūdū.” ²³ O rīmwe mūraika wa Mwathani akīringa Herode nī ūndū wa kwaga kūgoocithia Ngai, nake akīrīio nī igunyū, agīkua.

²⁴ No kiugo kīa Ngai gīgīkīrīria kuongerereka na gūtheerema.

²⁵ Rīria Baranaba na Saūlū maarīkirie ūtungata wao-rī, magīcooka kuuma Jerusalemu, na magīcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

13

Baranaba na Paūlū Gūtūmwo

¹ Na rīrī, kanitha-inī wa Antiokia nī kwarī na anabii na arutani: nao nīo Baranaba, na Simeoni ūria wetagwo na rītwa rīngī Nigeri, na Lukio ūria woimīte Kurene, na Manaeni (ūria wareranīrio na Herode ūria mūthamaki), o na Saūlū. ² Rīria mahooyaga Mwathani mehingīte kūrīa irio, Roho Mūtheru akiuga atīrī, “Nyamūrīrai Baranaba na Saūlū nī ūndū wa wīra ūria ndimetīire.” ³ Nī ūndū ūcio thuutha wa kwīhinga kūrīa irio na kūhooya Ngai, makīmāigīria moko, na makīmatūma mathīi.

Baranaba na Paūlū Kūhunja Kuporo

⁴ Andū acio eerī, matūmītwo nī Roho Mūtheru, magīthīi nginya Seleukia na makīhaica marikabu makiuma kūu magīthīi nginya Kuporo. ⁵ Rīria maakinyire Salamisi, makīhunja kiugo kīa Ngai thunagogi-inī cia Ayahudi. Nake Johana aarī hamwe nao arī ta mūteithia wao.

⁶ Magīthīi matūikanīrie gīcigīria kūu gīothe nginya magīkinya Pafo. Kūu magīkora Mūyahudi warī mūrāgūrī na mūnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesū, ⁷ nake aatungatagīra barūthi ūria wetagwo Serigio Paūlū. Barūthi ūcio warī mūdū mūgī, agītūmanīra Baranaba na Saūlū tondū nīendaga kūigua kiugo kīa Ngai. ⁸ No rīrī, Elumo ūcio mūrāgūrī (amu ūguo nīguo rītwa rīake riugīte) akīmakararia na akīgeria kūgarūra barūthi ūcio nīgeetha ndagetikie. ⁹ Hīndī iyo Saūlū, ūria wetagwo na rītwa rīngī Paūlū aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, agīkūūrīa Elumo maitho, akīmīwīra atīrī, ¹⁰ “Wee ūri mwana wa mūcukani na ūrī thū ya maūdū marīa mothe mega! Ūiyūrītwo nī mīthemba yothe ya maheeni na waara. Ndūrī hīndī ūgaatiga kuogomia njīra iria ciagīrīre cia Mwathani?” ¹¹ Na rīrī, guoko kwa Mwathani nīgūgūkīrīire. Nīgūgūtuika mūtumumu na kwa ihinda ndūgūkorwo ūkīona ūtheri wa rīua.”

O hīndī iyo akīona marundurundu, na akīgīio nī nduma, akīambīrīria kūhambahambata, agīcaragia mūdū wa kūmūnyiita guoko amūtongorie. ¹² Nake barūthi oona ūria gwekīka, agītīkia, nīgūkorwo nīagegirio nī ūrutani ūcio ūkonīi Mwathani.

Paūlū arī Antiokia ya Būrūri wa Pisidia

¹³ Paūlū na andū arīa maarī nao, moima Pafo makīhaica marikabu magīthīi Periga kūu būrūri wa Pamufilia, kūrīa Johana aamatigire agīcooka Jerusalemu. ¹⁴ Moima Periga, magīthīi na mbere magīkinya Antiokia ya būrūri wa Pisidia. Na mūthenya wa Thabatū magītoonya thunagogi magīkara thī. ¹⁵ Thuutha wa gūthomwo kwa Maandīko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makīmatūmanīra makīmeera atīrī; “Ariū a Ithe witū, angīkorwo mūrī na ūhorō wa kūmīrīria andū-rī, maarīriei.”

¹⁶ Paūlū akīrūgama, na aarīkia kūmakiria na guoko akīmeera atīrī: “Andū aya a Isiraeli o na inyu andū-a-Ndūrīrī arīa mūhooyaga Ngai, ta thikīrīria! ¹⁷ Ngai wa andū a Isiraeli nīathuure maithe maiti; agītūma andū acio matheereme hīndī iria maatūūrāga Misiri, na akīmaruta būrūri ūcio na hīnya mūnene, ¹⁸ nīakīrīrīrie mītugo yao ihinda rīa ta mīaka mīrongo īna marī werū-inī, ¹⁹ akīnīina ndūrīrī mūgwanja kūu Kaanani naguo būrūri wacio akīuhe andū aake ūtuike igai rīao. ²⁰ Ūhorō ūcio wothē wekīkire ihinda-inī rīa ta mīaka magana mana ma mīrongo ītano.

“Thuutha wa ūguo, Ngai akīmahe atīrīrī būrūri o nginya hīndī ya Samūeli ūria warī mūnabii. ²¹ Hīndī iyo andū makiuga maheo mūthamaki, nake Ngai akīmahe Saūlū mūrū

wa Kishu, wa mūhīrīga wa Benjamini, nake agiathana mīaka mīrongo īna. ²² Thuutha wa kweheria Saūlū, agītua Daudi mūthamaki wao. Akīruta ūira ūmūkoniī, akiuga atīrī, ‘Nīnyonete Daudi mūrū wa Jesii arī mūdū ūkenagia ngoro yakwa; we nīarīikaga ūria wothē ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rūciaro-inī rwa mūdū ūyū, Ngai nīareheire andū a Isiraeli Mūhonokia, na nīwe Jesū, o ta ūria eeranīire. ²⁴ Jesū atanooka, Johana nīahunjagīria andū othe a Isiraeli ūhoro wa kwīrira mehia na ūhoro wa kūbatithio. ²⁵ Na rīria Johana aarīkagia wīra wake nīonirīe atīrī: ‘Mwīciiragia nī nī nī ūū? Nī ti nī we. Aca nī ti nī, nowē nīegūka thuutha wakwa, o we ūria nī itagīrīrwo kuohora ndigi cia iraatū ciake.’

²⁶ “Ariū a Ithe witū, o inyuī ciana cia Iburahīmu, o na inyuī andū-a-Ndūrīrī arī mwītīgīrīte Ngai, ūhoro ūyū wa ūhonokio nī ithuī tūtūmīrwo. ²⁷ Andū a Jerusalemu na anene ao matiakūūranire Jesū, no nī ūndū wa ūria maamūtūirīre ciira, makihingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mūthenya wa Thabatū. ²⁸ O na gūtūika mationire gītūmi kīiganu gīa gūtūma ooragwo, nīmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarīkia kūhingia maūdū mothe marīa maandikītwo ūhoro wake, makīmūcurūria kuuma mūtī-igūrū, makīmūiga mbīrīra. ³⁰ No rīrī, Ngai nīamūrīukirie kuuma kūrī arīa akuū, ³¹ na kwa ihinda rīa mīthenya mīingī nīonirwo nī andū arīa moimīte nao Galili, magathīi Jerusalemu. Na rīu acio nīo aira aake kūrī andū aitū.

³² “Tūramwīra ūhoro mwega: Ūhoro ūria Ngai eerīire maithe maitū, ³³ nīatūhingīrie ithuī ciana ciao, na ūndū wa kūrīukia Jesū. O ta ūria kwandikītwo thīnī wa Thaburi ya keerī atīrī:

“‘Wee ūrī Mūrū wakwa;

ūmūthī nīndatuīka Thoguo.’

³⁴ Naguo ūhoro wa ma wa atī Ngai nīamūrīukirie kuuma kūrī arīa akuū nīguo ndakabuthe-rī, nī warītio na ciugo ici:

“‘Nīngakūhe irathimo iria theru na iria itarī hīndī ingīaga iria ciērīrwo Daudi.’

³⁵ Ūndū ūcio nīwarītio handū hangī atīrī:

“‘Wee ndūkareka ūria waku Mūtheru abuthe.’

³⁶ “Nīgūkorwo rīria Daudi aarīkirie gūtungatīra Ngai rūciaro-inī rwake, nīakuire; agīthikwo hamwe na maithe make naguo mwīrī wake ūkībutha. ³⁷ No ūria Ngai aarīukirie kuuma kūrī arīa akuū ndaabuthire.

³⁸ “Nī ūndū ūcio, ariū a Ithe witū, ngwenda mūmenye atī ūhoro wa kūrekerwo kwa mehia nīūhunjītio kūrī inyuī na ūndū wa Jesū. ³⁹ Na mūdū wothē ūmwītīkītie nīatu-uagwo mūthingu maūdū-inī mothe marīa watho wa Musa ūtangāmūtuire mūthingu. ⁴⁰ Mwīmenyererei, nīgeetha ūhoro ūria anabii maarīrie ndūkanamūkore, rīria moigire atīrī:

⁴¹ “‘Ta rorai, inyuī anyūrūrania,

gegaai na mūthire,

nīgūkorwo nīngwīka ūndū matukū-inī manyu,

ūria mūtangītīkia,

o na mūngīrwo nī mūdū.’”

⁴² Rīria Paūlū na Baranaba moimaga thunagogi, andū makīmeera moke mūthenya ūria warūmīrīre wa Thabatū nīguo mathīi na mbere kwaria ūhoro ūcio. ⁴³ Hīndī rīria mūcemanio wathirire, Ayahudi aingī na andū arīa meegarūrīte magatuīka Ayahudi makīrūmīrīra Paūlū na Baranaba, nao makīmaarīria na makīmaringīrīria mathīi na mbere gūikara wega-inī wa Ngai.

⁴⁴ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre wa Thabatū, hakuhi andū othe a itūūra rīu inene magūka kūigua kiugo kīa Mwathani. ⁴⁵ Hīndī rīria Ayahudi moonire kīrīndī kīu, makīnyīitwo nī ūiru na makīaria ciugo njūru cia gūūkīrīra ūria Paūlū oigaga.

⁴⁶ Nao Paūlū na Baranaba makīmacookeria marī na ūcamba makīmeera atīrī, “No nginya tūngīrambire kūheana kiugo kīa Ngai kūrī inyuī. No rīrī, kuona nīmūraūrega na mūgetuīra atī mūtīagīrīrwo nī muoyo wa tene na tene-rī, rīu nītūkugarūrūka tūthīi kūrī andū-a-Ndūrīrī. ⁴⁷ Nīgūkorwo Mwathani atwathīte agatwīra atīrī:

“‘Nīndīmūtūite ūtheri wa gūtherera andū-a-Ndūrīrī,

nīguo mūtware ūhoro wa ūhonokio nginya ituri-inī cia thī.’”

⁴⁸ Hīndī īrīa andū-a-Ndūrīrī maaiguire ūguo magīkena na magītīia kiugo kīa Mwathani, nao andū arīa othe maathīrīrio muoyo-inī wa tene na tene magītīkia.

⁴⁹ Nakīo kiugo kīa Mwathani gīkihunja kūdū guothe kū būrūrī-inī. ⁵⁰ No Ayahudi magīakīrīia atumīa arīa meyamūrīre Ngai na maarī igweta, o na anene a itūūra inene. Makīruthīia ngūi ya gūūkīrīra Paūlū na Baranaba nīguo manyarīrwo, na makīmaingata moime būrūrī-inī wao. ⁵¹ Nī ūndū ūcio makīribariba rūkūngū kuuma magūrū mao kuonania, atī nīmatigana nao na magītīī Ikonīa. ⁵² Nao arutwo makīyūrwo nī gīkeno, na makīyūrwo nī Roho Mūtheru.

14

Paūlū na Baranaba marī Ikonīa

¹ Na rīrī, Paūlū na Baranaba marī kū Ikonīa, magītoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mūtugo. Marī kūu makīaria na ūhoti mūingī mūno o ngīnya Ayahudi aingī na andū-a-Ndūrīrī magītīkia. ² No Ayahudi arīa maaregire gwītīkia nīmathogothire andū-a-Ndūrīrī, makīmāthūkia meciiria nīgeetha mookīrīre arīu na aarī a Ithe witū. ³ Nī ūndū ūcio Paūlū na Baranaba magīkara kū ihinda iraaya, makīaria marī na ūcamba nī ūndū wa Mwathani, o we wekīrīre ndūmīrīri ya wega wake hīnya na ūndū wa kūmahotithīa kūringa ciama na morirū. ⁴ Andū a itūūra rīu inene makīgayūkana; amwe magītīkīania na Ayahudi, nao arīa angī magītīkīania na atūmwō. ⁵ Nī kwarī na ndundu yathugunditwo nī andū-a-Ndūrīrī na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nīguo mameeke ūūru, na mamahūūre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makīmēnya ūhoro ūcio, na makītūrīra matūūra manene ma būrūrī wa Likaonia, na nīmo Lisītera, na Deribe, o na būrūrī ūrīa wagūthiūrūrūkīrie, ⁷ kūrīa maathiire na mbere kūhunja ūhoro mwega.

Paūlū na Baranaba marī Lisītera na Deribe

⁸ Nakuo kūu Lisītera nī kwarī mūdū warī mwonju magūrū, na aatūūrīte arī mwonju kuuma gūciarwo na ndetwarīte na magūrū o narī. ⁹ Nake agīthikīrīra Paūlū akīaria. Paūlū aamūrora, akīona atī aarī na wītīkio wa kūhonio, ¹⁰ akīmwīta na mūgambo mūnene, akīmwīra atīrī, “Rūgama na magūrū makul!” Na o hīndī īyo, mūdū ūcio akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwītware.

¹¹ Rīrīa gīkundi kīu kīa andū kīonire ūrīa Paūlū eekīte, gīkianīrīra na rūthiomi rwa Likaonia gīkiuga atīrī, “Ngai nīciikūrūkīte kūrī ithuī itarī ta andū!” ¹² Magītīa Baranaba Zeu,* nake Paūlū makīmwīta Herime tondū nīwe warī mwaria ūrīa mūnene. ¹³ Mūthīnjīri-ngai ya Zeu, ūrīa hekarū yake yarī o hau nja ya itūūra, akīrehe ndegwa na mahūa maatumītwo ta thūmbī hau kīhingo-inī gīa itūūra inene, tondū we na gīkundi kīu kīa andū nīmendaga kūmarutīra magongona.

¹⁴ No rīrīa atūmwō acio Baranaba na Paūlū maaiguire ūguo, magītembūranga nguo ciao, makīhanyūka, magītoonya kūrī kīrīndī, makīanagīrīra atīrī, ¹⁵ “Andū aya, mūreka ūguo nīkī? Ithuī tūrī o andū ta inyuī. Tūmūreheire ūhoro mwega, wa kūmwīra mūgarūrūke mūtīgane na maūdū marīa matarī kīene, mūcookerere Ngai ūrīa ūtūrāga muoyo, o we ūrīa wombire igūrū na thī na irīa na indo ciothe irīa irī kuo. ¹⁶ Tene, nīarekereirie ndūrīrī ciothe ithīiige na mīthīire yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwītīga atarī na ūira wa kuonania atī arī kuo: nīamuonetie ūtugi na ūndū wa kūmuurīra mbura yumīte igūrū na kūmūhe magetha hīndī ya kīmera; nīamūheaga irio nyingī na akaiyūrīa ngoro cianyu na gīkeno.” ¹⁸ No o na maarītīe ciugo icio, nī maarī na wīra mūrītū wa kūgīria gīkundi kīu kīa andū kīmarutīre igongona.

¹⁹ Na rīrī, hīndī īyo Ayahudi angī magītūka moimīte Antiokīa na Ikonīa, nao makīgu-ucīrīria gīkundi kīu kīa andū, gīgīcooka mwena wao. Gīkundi kīu gīkīhūūra Paūlū na mahiga nyuguto, na gīkīmūkururia, gīkīmūruta nja ya itūūra, gūciirītīe nī mūkuū. ²⁰ No arutwo maarīkīa kūmūrīgīicīria, agīūkīra agīcooka itūūra-inī. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, we na Baranaba makīuma kūu magītīhī Deribe.

Paūlū na Baranaba Gūcooka Antiokīa ya Suriata

* 14:12 Zeu yarī ngai nene ya Ayunani, na nīyo yarī ngai ya itūūra rīa Lisītera. Baranaba aatūikaga nīahanaine na ngai īyo.

²¹ Paūlū wa Baranaba makīhunja ūhoro mwega itūūra-inī rīu na magītūma andū aingī matuīke arutwo. Magīcooka makīhündūka magīthīi Lisitera, na Ikonía, na Antiokia, ²² magīkagīra arutwo hinya na kūmomīrīria nīgeetha matūūre marūmitie wītíkio. Makameeraga atīrī, “No nginya ithuī tūgerere mathūna-inī maingī nīguo tūtoonye ūthamaki-inī wa Ngai.” ²³ Paūlū na Baranaba makīmaamūrīra athuuri a kanitha na makīhooya Ngai mehingīte kūrīa irio, makīmaneana kūrī Mwathani, o we ūrīa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gūtūikanīria Pisidia, magīkinya Pamufilia, ²⁵ na maarīkia kūhunja kiugo kūu Periga, magīkūrūka magīthīi Atalia.

²⁶ Moima Atalia makīhaica marikabu, magīcooka Antiokia, o kūrīa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nī ūndū wa wīra ūrīa maarīkītie kūruta. ²⁷ Maakinya kūu magīcookanīria andū a kanitha hamwe, makīmeera ūrīa wothē Ngai ekīte agereire harīo na ūrīa aahingūrīre andū-a-Ndūrīrī mūrango wa gwītíkia. ²⁸ Nao magīikara na arutwo kūu ihinda irayya.

15

Mūcemanio wa Kanitha Jerusalemu

¹ Na rīrī, andū amwe magīikūrūka kuuma Judea magīthīi Antiokia, na nīmarutaga ariū a Ithe witū makameera atīrī: “Mūngīaga kūrūa kūrīgana na mūtugo ūrīa warutanirwo nī Musa, mūtīngīthonoka.” ² Ūndū ūyū ūgītūma Paūlū na Baranaba macookanīrie na makararanie mūno nao. Nī ūndū ūcio Paūlū na Baranaba makīamūrwo, marī na etīkia angī, maambate mathīi Jerusalemu makone atūmwō na athuuri nī ūndū wa ūhoro ūcio. ³ Naguo kanitha ūkīmoimagaria, na rīrīa maatuīkanagīria Foinike na Samaria, nīmaheanaga ūhoro wa ūrīa andū-a-Ndūrīrī maagarūrūkire kūrī Ngai. Ūhoro ūcio ūgīkenia ariū a Ithe witū mūno. ⁴ Na maakinya Jerusalemu, makīamūkīrwo nī kanitha, na atūmwō, na athuuri, nao makīmeera maūndū mothe marīa Ngai eekīte agereire harīo.

⁵ Hīndī iyo andū amwe a arīa meetīkītie a thiritū ya Afarisai makīrūgama, makiugu atīrī, “Andū a Ndūrīrī no nginya marue na maathwo atī marūmagie watho wa Musa.”

⁶ Nao atūmwō na athuuri magīcemanīa nīgeetha maarīrīrie ūhoro ūcio. ⁷ Thuutha wa mīario mīingī, Petero akīrūgama, akīmarīria, akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, nīmūū atī ihinda rīhītūku, Ngai nīathuurire kuuma gatagatī kanyu nīguo andū-a-Ndūrīrī maigie ndūmīrīri ya Ūhoro-ūrīa-Mwega kuuma kūrī nīi na nīguo metīkie. ⁸ Nake Ngai, ūrīa ūūi ngoro, akīonania atī nīametīkīrīte na ūndū wa kūmahe Roho Mūtheru, o ta ūrīa aatūhete. ⁹ Ndeekīrīre ngūūrani gatagatī gaitū nao, nīgūkorwo maatherirīe ngoro ciao na ūndū wa wītíkio. ¹⁰ Hakīrī ūguo-rī, nī kī kīratūma mwende kūgeria Ngai na ūndū wa gwīkīra arutwo icooki ngingo rīrīa ithuī o na kana maithe maitū tūtārī twahota gūkuu? ¹¹ Aca! Twītīkītie atī tūhonokete nī ūndū wa wega wa Mwathani witū Jesū, o ta ūrīa o nao mahonokete.”

¹² Nakīo kīūngano gīothe gīgīkīra ki gīgīthīkīrīria Baranaba na Paūlū makīheana ūhoro wa ciama na morīrū iria Ngai eekīte kūrī andū-a-Ndūrīrī agereire harīo. ¹³ Rīrīa maarīkīrie kwaria, Jakubu akīaria akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, ta thīkīrīriai.

¹⁴ Simoni nīatūtāarīria ūrīa Ngai oonanirīe wendo wake hīndī ya mbere na ūndū wa gwīthuurīra andū kuuma kūrī andū-a-Ndūrīrī nīguo matuīke aake. ¹⁵ Nacio ciugo cia anabīi ikaringana na ūhoro ūcio, o ta ūrīa kwandīkītwo atīrī:

¹⁶ “Thuutha wa ūguo nīngacooka,
na njake rīngī hema ya Daudī rīra īgwīte.

Nīngaka iganjo rīayo rīngī,
na ndīmīcookie harīa yarī,

¹⁷ nīgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andū othe a Ndūrīrī arīa metanagio na rītwa rīakwa,
ūguo nīguo Mwathani ūrīa wīkaga maūndū macio ekuuga’

¹⁸ marīa moīkaine kuuma o tene.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio-rī, nī ngūtua atīrī, tūtige kūrītūhīria ūhoro andū-a-Ndūrīrī arīa maragarūrūka kūrī Ngai. ²⁰ Handū ha ūguo-rī, twagīrīrwo tūmaandīkīre marūa, tūmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahītio nī mīhianano, nīngī metheemage kuumana na ūmaraya, na kuumana na nyama cia nyamū cia gūtīwo, o na kuumana

na thakame. ²¹ Nīgūkorwō ūhorō wa Musa nīwahunjagio matūūra-inī mothe o kuuma mahinda ma tene mūno, na nūthomagwō thunagōgi-inī mīthenya yothe ya Thabatū.”

Marūa ma Kīama kūrī Andū-a-Ndūrīrī arīa Metikītie

²² Hīndī īyo atūmwō na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magītua itua mathuure andū amwe ao mamatūme Antiokia marī na Paūlū na Baranaba. Magīthuura Judasi (ūrīa wetagwō Barasaba) na Sila, nao andū aya eerī maarī atongoria thīinī wa ariū a Ithe witū.

²³ Makīmātūma na marūa maya:

Nī ithuī atūmwō na athuuri, o ithuī ariū a Ithe wanyu,

Kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa metikītie kūu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amūkīrai ngeithi.

²⁴ Nītūguite atī andū amwe nīmooimire kūrī ithuī matarī na rūūtha rwitū, na makīmūthīnia, na makīnyariira meciiria manyu nī ūndū wa maūndū marīa maaririe.

²⁵ Nī ūndū ūcio, ithuothe nītūguanīire tūthuure andū amwe tūmatūme kūrī inyuī marī na arata aitū endwa, Baranaba na Paūlū, ²⁶ andū arīa matwarīrīrie mīoyo yao ūgwatī-inī nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²⁷ Nī ūndū ūcio nītwatūma Judasi na Sila nīgeetha makindire ūhorō ūyū tūramwandikīra na ciugo cia tūnua twao.

²⁸ Nīkuonekete arī wega kūrī Roho Mūtheru o na kūrī ithuī twage kūmūkuuithia mūrigo ūkīrīte maūndū maya: ²⁹ Na rīrī, mūtīkarītiage irio iria irutīrwo mīhianano, na mūtīkanyuuge thakame, na mūtīkarītiage nyama cia nyamū cia gūtīwo, na mūtīgane na ūmaraya. Mwetheema maūndū macio-rī, nīmūgwīka wega.

Tigwōi ūhorō.

³⁰ Nao andū acio makiugīrwo ūhorō, na makīharūrūka magīthīi Antiokia, kūrīa maacookanīrīrie kanitha hamwe, na makīneana marūa macio. ³¹ Rīrīa andū maathomire marūa macio, magīkena nī ūndū wa ndūmīrīri ya kūmoomīrīria irīa yaandikītwo marūa-inī macio. ³² Nao Judasi na Sila, arīa o ene maarī anabii, makīaria maūndū maingī ma kūmīrīria na kuongerera ariū a Ithe witū hinya. ³³ Thuutha wa gūikara kūu koro, ihinda-rī, makiugīrwo ūhorō na irathimo cia thayū nī ariū na aarī a Ithe witū, nīguo macooke kūrī andū arīa maamatūmīte. ³⁴ (Nowe Sila akīona arī wega aikare kūu.) ³⁵ No Paūlū na Baranaba magītīgwo kūu Antiokia, kūrīa o, na andū angī aingī maarutanaga na makahunjia kiugo kīa Mwathani.

Paūlū na Baranaba Gūkararania

³⁶ Thuutha wa mīthenya īigana ūna, Paūlū akīra Baranaba atīrī, “Reke tūcooke tūgaceerere ariū na aarī a Ithe witū matūūra-inī mothe marīa tūhunjītie kiugo kīa Mwathani, tūkamenye ūrīa matarī.” ³⁷ Baranaba nīeendaga kuoya Johana, ūrīa wetagwō Mariko mathīi nake, ³⁸ no Paūlū ndonaga arī wega mathīi nake, tondū nīamatiganīrie rīrīa maarī Pamufīlia na akīaga gūthīi kūruta wīra nao. ³⁹ Makīgīa na gūkararania kūnene o nginya makīamūkana. Baranaba akīoya Mariko, makīhaica marikabu, magīthīi Kuporo, ⁴⁰ no Paūlū agīthuura Sila, na maarīkia kūhooerwo wega wa Mwathani nī ariū na aarī a Ithe witū, magīthīi. ⁴¹ Agītuīkanīria Suriata na Kilikia, agīkagīra makanitha hinya.

16

Timotheo Kūnyiitana na Paūlū na Sila

¹ Na rīrī, Paūlū agīkinya Deribe agīcooka akīuma kuo agīthīi Lisitera, kūrīa mūrutwo wetagwō Timotheo aatūūruga, ūrīa nyina aarī Mūyahudi mūtumia wetikītie Ngai, no ithe aarī Mūyunani. ² Ariū na aarī a Ithe witū a kūu Lisitera na Ikonia nīmaragia wega igūrū rīake. ³ Paūlū nīeendaga mathīi nake rūgendo, no nī tondū wa Ayahudi arīa maatūūruga kūu, akīmūruithia nīgūkorwō nīmooī atī ithe aarī Mūyunani. ⁴ Na rīrīa maathīiaga kuuma itūūra nginya rīrīa rīngī, nīmeeraga andū matua marīa maatūtītwo nī atūmwō na

athuuri kūu Jerusalemu nīguo andū mamaathikagīre. ⁵ Nī ūndū ūcio makanitha makīgīa na hinya ūhoro-inī na gwtīkia na makongererekaga mūigana o mūthenya.

Paūlū kuona Kīoneki kīa Mūndū wa Makedonia

⁶ Paūlū na andū arīa maarī nao magītuikanīria būrūri wothe wa Firigia na Galatia, nīgūkorwo nīmagirītio nī Roho Mūtheru kūhunja kiugo kūu būrūri wa Asia. ⁷ Rīrīa maakinyire mūhaka-inī wa Misia, makīgieria gūtoonya Bithinia, no Roho wa Jesū ndaigana kūmetikīria gūtoonya. ⁸ Nī ūndū ūcio makihītuka Misia, magīkūrūka magikinya Teroa. ⁹ Ūtukū ūcio-rī, Paūlū akīona kīoneki kīa mūndū wa Makedonia arūgamite akīmūthaitha, akīmūwira atīrī, “Ūka gūkū Makedonia ūtūteithie.” ¹⁰ Paūlū aarīkia kuona kīoneki kīu, tūkīlhaarīria o hīndī iyo nīgeetha tūthīi Makedonia, tūgītua atī Ngai nīatwītite tūkamahunjīrie Ūhoro-ūrīa-Mwega.

Kūhonoka kwa Lidia kūu Filipi

¹¹ Twaarīkia kuuma Teroa, tūgīthīi na marikabu twerekeire Samotherake, na mūthenya ūyū ūngī tūgīthīi Neapoli. ¹² Kuuma kūu tūgīthīi Filipi, kūrīa gwathagwo nī andū a Roma, na nīrīo rīarī itūūra rīria inene rīa būrūri ūcio wa Makedonia. Na tūgīkara kūu mīthenya itaari mīngī.

¹³ Mūthenya wa Thabatū wakinya tūkiuma nja ya kīhingo gīa itūūra, tūgīthīi rūūi-inī, tūtaanyīte kuona handū ha kūhooerwo Ngai. Tūgīkara thī na tūkīambirīria kwarīria andū-a-nja arīa monganīte hau. ¹⁴ Na rīrī, ūmwe wa andū-a-nja acio maathikīrīrie eetagwo Lidia, ūrīa warī mwonjoria wa nguō cia rangi wa ndathi, na oimite itūūra rīa Thuatira, na aarī mūhooi Ngai. Nake Mwathani akihingūra ngoro yake, akāmūkīra ndūmīrīri ya Paūlū. ¹⁵ Rīrīa we na andū a nyūmba yake maabatithirio-rī, nīatūnyīitire ūgeni gwake mūcī agītūwira atīrī, “Angīkorwo nīmuonete atī nīnjītikītie Mwathani-rī, ūkai mūgaikare nyūmba gwakwa.” Nake agītūringīrīria tūthīi.

Paūlū na Sila marī Njeera

¹⁶ Hīndī īmwe tūgīthīi harīa haahooyagīrwo Ngai, nītwatūngīrwo nī mūrītu warī ngombo na nīarī na roho wa kūragūra. Nake nīatūmaga ene we meonere mbeeca nyingī mūno nī ūndū wa ūragūri wake ¹⁷ Mūrītu ūcio akīrūmīrīra Paūlū hamwe na ithuī, akīanagīrīra atīrī, “Andū aya nī ndungata cia Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, na maramūhe ūhoro wa njīra ya ūrīa mūngihonokio.” ¹⁸ Mūrītu ūcio agīthīi na mbere na gwīka ūguo mūthenya mīngī. Marīgīrīrio-inī Paūlū agīthīria mūno nginya akīhūgūkīra roho ūcio akīwīra atīrī, “Ndagwatha thīnī wa rītwa rīa Jesū Kristū uume thīnī wake!” O hīndī iyo roho ūcio ūkīmuuma.

¹⁹ Rīrīa ene mūrītu ūcio ngombo maamenyire atī mwīhoko wao wa kuona mbeeca nīwathira, makīnyīta Paūlū na Sila makīmaguucūrūria makīmatoonya ndūnyū mbere ya aathani. ²⁰ Makīmarehe mbere ya aciirithania, makiuga atīrī, “Andū aya nī Ayahudi, na nīmararehe ngūi itūūra-inī riitū ²¹ nī ūndū wa kūrutana mītugo īria ithuī andū a Roma tūtagīrīrwo nī gwtīkīra o na kana kāmīka.”

²² Nakīo kīrīndī gīgūkīrīra Paūlū na Sila kīmeeke ūūru no aciirithania makīruta watho atī marutwo nguō na mahūūrwo iboko. ²³ Thuutha wa kūhūūrwo mūno magīkio njeera, na mūrāngīri wa njeera agīathwo amarāngīre wega. ²⁴ Aarīkia kwamūkīra watho ūcio, akīmaikia kanyūmba ka na thīnī na akīohithania magūrū mao na ndungu.

²⁵ Na rīrī, ta ūtukū gatagatī, Paūlū na Sila nīkūhooya maahooyaga makīinagīra Ngai nyīmbo, nao andū arīa angī mohetwo makamathikīrīria. ²⁶ Na o rīmwe gūkīgīa gīthingithia kinene o nginya mīthingi ya njeera īgīthingithia. Nayo mīrango yothē ya njeera ikīhingūka o rīmwe, na mīnyororo ya mūndū o mūndū ikīregera. ²⁷ Mūrāngīri wa njeera akīarahūka, na rīrīa aarorire akīona mīrango ya njeera īrī mīhingūku, akīruta rūhīū rwake rwa njora akīenda kwīyūraga tondū eeciiririe atī andū arīa moohetwo nīmoorite.* ²⁸ No Paūlū akīanīrīra, akīmūwira atīrī, “Ndūkeegere ngero! Ithuothe tūrī hol!”

* 16:27 Mūndū muohe angīorire njeera, mūthigari nīwe woragagwo, nīkīo mūthigari ūyū endaga kwīyūraga o kabere.

²⁹ Nake mūrāngīri ūcio wa njeera agūtia matawa, agīcooka akīhanyūka thīnī akīinainaga, akīgūthia mbere ya Paūlū na Sila. ³⁰ Agīcooka akīmōimia na nja, akīūra atīrī, “Athuuri aya, njagīrīrwo nī gwika atīa nīguo honoke?”

³¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Itīkia Mwathani Jesū, na nīkūhonoka, wee, o hamwe na andū a nyūmba yaku.” ³² Magīcooka makīmwarīria ūhorō wa kiugo kīa Mwathani, hamwe na andū arīa angī othe maarī gwake nyūmba. ³³ O ihinda rīu rīa ūtukū, mūrāngīri ūcio wa njeera akīmōoya, akīmathambia ironda, na o hīndī iyo we na andū othe a nyūmba yake makībatithio. ³⁴ Mūrāngīri ūcio wa njeera akīmatwara gwake nyūmba, na akīmahe irio. Akīyūrwo nī gīkeno tondū nīetīkirie Ngai, we o hamwe na andū a nyūmba yake yothe.

³⁵ Na rīrī, gwakīa aciirithania magītūma thigari ikeere mūrāngīri ūcio wa njeera atīrī, “Rekereria andū acio mathii.” ³⁶ Nake mūrāngīri ūcio wa njeera akīra Paūlū atīrī, “Aciirithania maathana, moiga atī wee na Sila mūrekererio. Rīu no mūthii. Thīi na thayū.”

³⁷ No Paūlū akīra thigari icio atīrī, “Maratūhūire mbere ya mūingī tūtaciirithio, o na gūtūka ithūi tūrī raiya a Roma, na maratūkia njeera. Rīu marakīenda gūtūruta na hitho? Acal Reke mooke o ene matūrute nja, matuumagarie.”

³⁸ Nacio thigari igīcookeria aciirithania ūhorō ūcio, na rīrī maaiguire atī Paūlū na Sila maarī raiya a Roma, makīmaka. ³⁹ Nao magītūka kūmahooreria, na makīmōimagaria kuuma njeera, makīmathaitha moime itūūra rīu mathii. ⁴⁰ Paūlū na Sila maarīkia kuuma njeera, magīthii mūciī kwa Lidia, kūrīa maakorire ariū na aarī a lthe witū, na makīmōmīrīria. Magīcooka magīthiira.

17

Paūlū na Sila marī Thesalonike

¹ Na rīrī, maarīkia gūtūkanīria Amufipoli na Apolonia, magīkinya Thesalonike, kūrīa kwarī na thunagōgi ya Ayahudi. ² Paūlū agītōonya thunagōgi, o ta ūria aamenyerete, na mīthenya itatū ya Thabatū akīaranīria nao kuuma Maandiko-inī, ³ akīmataarīria na akīmāguithia atī kwarī o nginya Kristū anyariirike na ariūke kuuma kūrī arīa akuū. Akīmeera atīrī, “Jesū ūyū ndīramūhe ūhorō wake-rī, nīwe Kristū.” ⁴ Ayahudi amwe magītīkīra ūhorō ūcio na magītūka a thiritū ya Paūlū na Sila, o ūndū ūmwe na gikundi kīnene kīa Ayunani etigīri-Ngai, o na atumia aingī arīa maarī igweta.

⁵ No Ayahudi makīgua ūiru; nī ūndū ūcio magīcaria andū arīa maarī mītugo mīūru kuuma ndūnyū, makīmācookanīrīria gikundi, na makīambīrīria kūruta ngūi kūu itūūra-inī. Nao makīhanyūka kwa Jasoni gwetha Paūlū na Sila nīgeetha mamōimie nja kūrī kīrīndī. ⁶ No rīrīa maamaagire, magīkururia Jasoni na ariū a lthe witū amwe, makīmārehe kūrī anene a itūūra, makīanagīrīra atīrī: “Andū aya nīo marehete thīina thī yothe, na rīu nīmookīte gūkū, ⁷ na Jasoni nīmanyiitīte ūgeni thīinī wa nyūmba yake. Othe nīmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atī nī kūrī na mūthamaki ūngī wītagwo Jesū.” ⁸ Rīrīa maaiguire ūguo, kīrīndī kūu na anene a itūūra magītāngika mūno. ⁹ Hīndī iyo magītītia Jasoni na andū arīa angī maarī nao irīhi rīa kūmarūgamīrīra, magīcooka makīmārekereria mathii.

Paūlū na Sila marī Berea

¹⁰ Na kwarīkia gūtuka-rī, ariū na aarī a lthe witū magītūma Paūlū na Sila mathii Berea. Nao maakinya kuo, magītōonya thunagōgi ya Ayahudi. ¹¹ Na rīrī, Ayahudi a Berea maarī a ngoro njega gūkīra Ayahudi a Thesalonike, nīgūkorwo nīmamūkirire ndūmīrīri marī na wendo mūingī, na magathuthuuragia Maandiko o mūthenya, nīgeetha moone kana ūria Paūlū aameeraga warī ūhorō wa ma. ¹² Ayahudi aingī nīmetīkirie, o ūndū ūmwe na atumia aingī a Ayunani arīa maarī igweta, o na andū arūme aingī Ayunani.

¹³ Rīrīa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atī Paūlū nīahunjagia kiugo kīa Ngai kūu Berea-rī, magīthii kūu o nakuo, magīthogotha kīrīndī na magītīhūkīa ngoro. ¹⁴ Hīndī o iyo ariū na aarī a lthe witū magītūma Paūlū athii ndwere-inī cia iria, no Sila na Timotheo magītigwo kūu Berea. ¹⁵ Nao andū arīa moimagarīrie Paūlū, makīmūkinya Athene, na magīcooka marī na ndūmīrīri ya Sila na Timotheo atī mathii kūrī Paūlū narua o ta ūria kūngīhotoka.

Paũlũ arĩ Athene

¹⁶ Paũlũ o ametereire kũu Athene-rĩ, nĩatangĩkire ngoro mũno nĩkuona ũria itũura rĩu rĩaiyũrite mĩhianano. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩre Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸ Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,* makiambĩrĩa gũkarania nake. Amwe ao makiũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũrahunja ũhoro wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoro Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹ Hĩndĩ iyo makĩmuoya na makĩmũtware mbere ya mũcemanio wa Areopago,[†] makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ?” ²⁰ Tũraigua ũgĩtarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũria moigĩte.” ²¹ (Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoro wa maũndũ marĩa mageni).

²² Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³ Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kigongona kiandikitwo maandĩko maya: KŪRĪ NGAI ĪRĪA ĪTOĪO, rĩrĩa ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩrĩa mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoro wakĩo.

²⁴ “Ngai ũria wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵ Na ndatungatagwo na moko ma andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶ Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũrĩa megĩtũũra. ²⁷ Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihi mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtũika ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ. ²⁸ ‘Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũria aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithũ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũria ũthondeketwo na mũthugundire na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰ Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoro ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹ Nĩgũkorwo nĩatũite mũthenya ũria agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũria athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũka Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa maiguire ũhoro wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoro ũcio hĩndĩ ingĩ.” ³³ Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴ Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmirĩrĩ a Paũlũ na magĩtikia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mĩtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

18

Paũlũ arĩ Korinitho

¹ Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩĩ Korinitho. ² Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mĩtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthĩĩ kũmona, ³ na tondũ Paũlũ aarĩ mĩtumi wa hema o tao-rĩ, agĩkarania na akĩrutithania wĩra nao. ⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoro thunagogi-inĩ, akĩgeria kũiguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩĩrutĩra gũkorwo akĩhun-jia mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng’ũrika

* 17:18 Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũria mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekĩmakio nĩ ũhoro wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ. [†] 17:19 Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩa kĩa Aresĩ”; Aresĩ yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

na akīmeera atīrī, “Thakame yanyu iromūcookerera! Nii ndirī ūndū ingiūrio nī ūndū wanyu. Kuuma rīu ngūcooka gūthiī kūrī andū-a-Ndūrīrī.”

⁷ Hīndī iyo Paūlū akiuma kuu thunagogi-inī, agithiī kwa mūdū wetagwo Titio Jusito, warī mūhooi Ngai, nayo nyūmba yake yariganītie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ūria warī mūtongoria wa thunagogi, agiitikia Mwathani hamwe na nyūmba yake yothē; na andū aingī a Korinitho ariā maamūguire akīaria magiitikia na makibatithio.

⁹ Ūtukū ūmwe Mwathani akīra Paūlū na kīoneki atīrī, “Ndūkae gwiitigira; thiī na mbere na kūheana ūhorō, na ndūgaakire. ¹⁰ Nīgukorwo ndī hamwe nawe, na gūtirī mūdū ūgūgūtharīkīra agwīke ūuru, tondū ndī na andū aingī gūkū itūūra-inī rīrīrī.” ¹¹ Nī ūndū ūcio Paūlū agiikara kuu mwaka ūmwe na nuthu, akimarutaga kiugo kīa Ngai.

¹² Rīria Galio aarī barūthi wa Akaia, Ayahudi makinyiitana magitharīkīra Paūlū na makīmūtware igooti-inī. ¹³ Makiuga atīrī, “Mūdū ūyū araringīrīria andū kūhooya Ngai na njīra iīria iṛeganītie na watho.”

¹⁴ Na rīria Paūlū endaga kwaria, Galio akīra Ayahudi atīrī, “Korwo inyuī Ayahudi mūrata nī ūndū wa ūndū mūuru kana ngero njūru-rī, nī hangīrī na gītūmi gīa kūmūthikīrīria inyuī. ¹⁵ No kuona atī nī ūhorō wa ciūria ikonīi ciugo na mariūtwa na watho wanyu inyuī ene-rī, menyai ūria mūgwika. Nī ndigūtuika mūtui ciira wa maūdū ta macio.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio akiuga marutūrūro kuuma igooti-inī. ¹⁷ Hīndī iyo Ayahudi acio othe makīgarūrūkīra Sosithene mūtongoria wa thunagogi, na makīmūhūrīra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kūrūmbūyana na ūhorō ūcio o na afīa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paūlū nīakarire kuu Korinitho kwa ihinda. Agīcooka agītiga ariū na aarī a Ithe witū kuo, akīhaica marikabu agithiī Suriata, marī hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akienjwo njuirī yake arī kuu Kenikire, tondū wa mwihītwa eehītite.

¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paūlū agītiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agitoonya thunagogi na akīaranīria na Ayahudi. ²⁰ Nao makīmūria aikaranganie nao kuo, nowe akīrega. ²¹ No rīria oimaga kuo, akīmeera atīrī, “Aakorwo nī wendi wa Ngai, nīndīrīcooka.” Nake akīhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rīria aakinyire Kaisarea, akīambata agithiī kūgeithia Kanitha, agīcooka agīkūrūka agithiī nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paūlū gūikaranga kuu Antiokia, akiuma kuo, na agithiī kūdū na kūdū būrūri wothē wa Galatia na Firigia, akīumagīrīria arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inī rīu, Mūyahudi wetagwo Apolo, waciārīrwo Alekīsanderia,* agīuka Efeso. Aarī mūdū mūthomu, na aarī na ūgī mūingī mūno wa Maandiko. ²⁵ Nīarutitwo na njīra iīria ya Mwathani, na akaaragia na kīyo kīnene, na akarutanaga ūhorō wa Jesū atekūhītia, o na gūtuika ūbatithio ūria oo warī o wa Johana. ²⁶ Nake akīambīrīria kwaria na ūcamba kuu thunagogi-inī. Rīria Pirisila na Akula maamūguire akīaria, makīmūnyīta ūgeni kwao mūciī na makīmūtaarīria ūhorō wa njīra ya Ngai wega makīria.

²⁷ Na rīria Apolo eendaga gūthiī Akaia, ariū na aarī a Ithe witū makīmūmīrīria na makīandīkīra arutwo akuo marūa makīmeera mamwamūkīre. Na aakinya kuo agītuika ūteithio mūnene kūrī andū ariā meetikītie nī ūndū wa wega wa Ngai. ²⁸ Nīgukorwo arī na ūhoti mūingī, nīahootire Ayahudi biū mbere ya andū othe, akīonanagia kuuma kūrī Maandiko atī Jesū nīwe Kristū.

19

Paūlū arī Efeso

¹ Na rīrī, hīndī iyo Apolo arī kuu Korinitho, Paūlū akīgerera njīra iīria yatuīkanīrie mwena wa rūgongo agithiī nginya Efeso. Aakinya kuu agīkora arutwo amwe kuo.

² Akīmooria atīrī, “Nīmwmūkīre Roho Mūtheru rīria mwetīkīrie?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Aca, ithuī o na tūtīrī twaigua atī nī kūrī Roho Mūtheru.”

³ Nī ūndū ūcio Paūlū akīmooria atīrī, “Mwakibatithirio ūbatithio ūrīkū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Twabatithirio ūbatithio wa Johana.”

⁴ Paūlū akīmeera atīrī, “Ūbatithio wa Johana warī ūbatithio wa kwīrira kwa mehia. Eeraga andū metīkie ūria ūgūka thuutha wake, nake nīwe Jesū.” ⁵ Rīria maaiguire ūguo,

* 18:24 Alekīsanderia rīarī itūūra rīa būrūri wa Misīrī, na nīrīo rīarī rīa keerī kūneneha kūrīa guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rīarī na Ayahudi aingī mūno.

makibatithio thīnī wa rītwa rīa Mwathani Jesū. ⁶ Hīndī irīa Paūlū aamaigīrīre moko, Roho Mūtheru akīmaikūrūkīra, nao makīaria na thīomi ingī na makīratha mohoro. ⁷ Nao othe maarī ta andū ikūmi na eerī.

⁸ Paūlū agitoonya thunagogi, na ihinda rīa mīeri itatū akīaria na ūcamba kuo, akīgeragia kūrīngīrīria andū ūhoru wa ūthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makīūmia ngoro; makīaga gwītīkia na magīcambia Njīra iyo mbere ya kīrīndī. Nī ūndū ūcio Paūlū akīmeherera. Akīoya arutwo agithīi nao nyūmba irīa yathomithagīrio andū ya Turano, akaaranagīria na andū o mūthenya arī kuo. ¹⁰ Ūndū ūyū nīwathiire na mbere ihinda ta rīa mīaka īrī, o ngīnya Ayahudi na Ayunani othe arīa maatūūruga būrūrī wa Asia makīgūa kiugo kīa Mwathani.

¹¹ Ngai nīaringire cīama cīa mwanya agereire harī Paūlū, ¹² o ngīnya itambaya na nguo irīa cīahutagia mwīrī wake igatwarīrwo andū arīa maarī arūaru, nao makahona mīrīmū yao na ngoma thūku ikamatiga.

¹³ Na rīrī, Ayahudi amwe arīa maathīiaga makīingataga ngoma thūku makīgeria kūhūthīra rītwa rīa Mwathani Jesū harī andū arīa maarī na ndaimono. Moigaga atīrī, “Thīnī wa rītwa rīa Jesū, ūrīa ūhunjagio nī Paūlū, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariū mūgwanja a Mūyahudi wetagwo Sikeva, warī mūthīnjīri-Ngai mūnene, nīmekaga ūguo. ¹⁵ Mūthenya ūmwe, ngoma thūku ikīmacookeria ikīmeera atīrī, “Jesū nīndīmūū na nīnjūū ūhoru wa Paūlū, no inyuī mūrī a?” ¹⁶ Hīndī iyo mūndū ūcio warī na ngoma thūku akīmarūgīrīra akīmatorīa othe. Akīmahūūra mūno ngīnya makīuma nyūmba iyo makīūra marī njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rīrīa Ayahudi na Ayunani arīa maatūūruga Efeso maamenyire ūhoru ūcio, othe makīyūrwo nī guoya, narīo rītwa rīa Mwathani Jesū rīgītūūgīrio. ¹⁸ Andū aingī a arīa meetīkīrie makīyūmīria na makīumbūra waganu wao matekūhitha. ¹⁹ Andū aingī arīa maaragūruga, magīcookanīrīria mabuku mao na makīmacinīra mbere ya andū othe. Rīrīa maatarire thogora wa mabuku macio, magīkīnyia durakima ngīrī mīrongo itano. ²⁰ Kiugo kīa Mwathani gīkīhunja mūno na njīra iyo na gīkīgīa na hīnya.

²¹ Thuutha wa maūndū macio mothe gwīkīka, Paūlū agītua itua rīa gūthīi Jerusalemu, atūkanīirie Makedonia na Akaia. Akiuga atīrī, “Ndaarīkia gūkīnya kūu, no ngīnya ngaacooka thīi Roma.” ²² Agītūma andū eerī a arīa maamūteithagīrīria, na nīo Timotheo na Erasito, mathīi Makedonia, nake agīkaranga kūu būrūrī wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngūi kūu Efeso

²³ Ihinda-inī rīu nī kwagīre na thogothogo nene īkonīi ūhoru wa Njīra iyo. ²⁴ Mūturi wa indo cīa betha wetagwo Demeterio, ūrīa wathondekaga tūmīhianano twa betha twa Aritemi, nīatūmaga andū arīa maaturaga indo icio magīe na wonjoria mūnene. ²⁵ Nake agīcookanīrīria andū acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wīra arīa maarutaga wīra ūhaanaine na wao, akīmeera atīrī, “Andū aya, inyuī nīmūūi nītuonaga uumithio mūnene kuuma kūrī wonjoria ūyū. ²⁶ Na nīmūrōna na mūkaigua ūrīa mūndū ūyū ūretwo Paūlū aigūthītie na akahītithia andū aingī gūkū Efeso, na makīria būrūrī wothe wa Asia akiugaga atī ngai irīa ithondeketwo nī mūndū ti ngai o na hanini. ²⁷ Ūgwati ūrīa ūrī ho nī atī to wonjoria witū wiki ūkūmenererio, no o na hekarū ya ngai ya mūndū-wa-nja irīa nene itagwo Aritemi nīkwagithio kiene, na ngai iyo ya mūndū-wa-nja yo nyene, irīa ihooyagwo būrūrī-inī wothe wa Asia, na thī yothe, nīkūimwo ūkaru wayo.”

²⁸ Rīrīa maaigūre ūguo, makīng’ūrīka mūno na makīanīrīra, makiugaga atīrī: “Aritemi wa Aefeso nī mūnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itūūra rīu rikīiyūra inegene. Andū acio othe makīnyīita Gayo na Arisitariko arīa moimīte Makedonia na Paūlū, nao makīhanyūka marī ngoro īmwe magītoonya nyūmba irīa yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago. ³⁰ Paūlū nīendaga kwīyūmīria mbere ya kīrīndī kīu, no arutwo makīmūgīria. ³¹ O na anene amwe a būrūrī wa Asia arīa maarī arata a Paūlū makīmūtūmanīra, makīmūthaita ndakagerie gūtoonya nyūmba iyo yagomanagwo nī ūndū wa kuona mīago.

³² Kīūngano kīu gīkīaga ūguano: Amwe maanagīrīra makoiga ūū, na arīa angī makoiga ūū. Andū arīa aingī o na matiamenyaga gītūmi gīa gūkorwo hau. ³³ Ayahudi makīumīria Alekīsandā mbere ya kīrīndī, na andū amwe a kīrīndī kīu makīanīrīra makīmūwīra ūrīa egwīka. Nake akīmākīria na moko nīgeetha eyarīrīrie mbere yao. ³⁴ No rīrīa maamenyire

atī aarī Mūyahudi, othe makīanīrīra na mūgambo ūmwe ihinda ta rīa mathaa meerī makiugaga atīrī, “Aritemi wa Aefeso nī mūnenel!”

³⁵ Karani wa kīama gīa itūūra rīu agīkīria kīrīndī kīu, agīcooka akīmeera atīrī: “Andū aya a Efeso, gīthī thī yothē ndīū atī itūūra rīa Efeso nīrīo rīene hekarū rīa itūūrāgwo nī Aritemi ūrīa mūnene, na mūhianano wake ūrīa waharūrūkire kuuma igūrū?” ³⁶ Nī ūndū ūcio, kuona atī maūndū macio matingīkaanīka-rī, mwagīrīrwo nī gūkira, na mūtīkai gwīka ūndū wa ihenya. ³⁷ Inyuī mwarehe andū aya haha, o na gūtuika ti kūiya maiyīte indo cia hekarū, kana makaruma ngai iitū ya mūndū-wa-nja. ³⁸ Hakīrī ūguo-rī, angīkorwo Demeterio na andū acio angī marutaga wīra nake marī na mateta igūrū rīa mūndū o wothē, macīrīro nīmahingūre na aciirithania marī ho. No mamathitange. ³⁹ Angīkorwo harī na ūndū ūngī mūngiēda kuuga makīria ma ūguo, ūcio no ūciirīrwo kīama-inī kīa watho. ⁴⁰ Ūrīa kūrī rīu nī atī, tūrī ūgwati-inī wa gūthitangīrwo ngūī ūno ya ūmūthī. Na kūrī ūguo tūtingīhota kūheana ūhoro wa thogothogo ūno, tondū hatīrī na gītūmi kīa yo.” ⁴¹ Aarīkia kuuga ūguo, akīra kīūngano kīu gīthī, akīniina mūcemanio.

20

Paūlū Gūtūikanīria Makedonia na Ūyunani

¹ Na rīrī, ngūī ūyo yarīkia gūthira, Paūlū agītūmanīra arutwo, na aarīkia kūmomīrīria, akīmoigīra ūhoro agīthī Makedonia. ² Agītūikanīria mīena ya kuo, akīaragia ciugo nyingī cia kūmīrīria andū, na marīgīrīro agīkīnya būrūrī wa Ūyunani, ³ kūrīa aaikarīre mīeri itatū. Hīndī rīa Paūlū eeharagīria kūhaica marikabu athī Suriata, agītua itua gūcookera Makedonia, tondū Ayahudi nīmacīrīre kūmwīka ūūru. ⁴ Paūlū aathiire marī hamwe na Sopatiro mūrū wa Puro, mūndū wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andū a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningī na Tikiko, na Tirofimo, andū a kuuma būrūrī wa Asia. ⁵ Andū acio magīthī mbere magītewetera kūu Teroa. ⁶ No ithuī tūkīhaica marikabu, tūkīuma Filipi thuutha wa Gīathī kīa Mīgate itarī Mīkīre Ndawa ya Kūmbia, na thuutha wa mīthenya itano, tūgīkora andū arīa angī kūu Teroa, nakuo tūgīkara mīthenya mūgwanja.

Eutiko Kūrīūkio kūu Teroa

⁷ Mūthenya wa mbere wa kiumia nītthagomanire hamwe nīguo twenyūre mūgate. Paūlū akīarīria andū, na tondū nīatanyīte gūthī mūthenya ūcio warūmīrīre-rī, agīthī na mbere kwaria ngīnya ūtukū gatagatī. ⁸ Nī kwarī na matawa maingī maakanaga kūu nyūmba ya igūrū kūrīa twagomanīte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarīte ndirica-inī, na o ūrīa Paūlū aathiaga na mbere na kwaria-rī, noguo mwanake ūcio akīragīrīria gūtoorio nī toro. Rīrīa aakomire, akīgūa thī kuuma ngoroba ya gatātū nao mamuo ya magīkora nī mūkuū. ¹⁰ Paūlū agīkūrūka, agīkomera mwanake ūcio akīmūkumbatīria akīmeera atīrī, “Tigai kūmaka, arī muoyo!” ¹¹ Agīcooka akīambata nyūmba ya igūrū, akīenyūra mūgate na akīrīa. Na thuutha wa kūmaarīria ngīnya gūgīkīa-rī, akīuma kūu, agīthī. ¹² Nao andū makīinūkia mwanake ūcio arī muoyo, na mahooreire ngoro mūno.

Paūlū Kuugīra Athuuri a Efeso Ūhoro

¹³ No ithuī tūgīthī mbere tūgītoonya marikabu tūgīthī ngīnya Aso, kūrīa twathiire tūkīoyaga Paūlū. Aathondekete mūbango ūyū mbere tondū we athīte kūu magūrū. ¹⁴ Hīndī rīa aatūtūngire kūu Aso, tūkīmūkuua na marikabu, tūgīthī ngīnya Miti-lene. ¹⁵ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūkīhaica marikabu, tūgīthī tūgīkīnya harīa haaringaine na Kio, na thuutha wa mūthenya ūcio tūgīkīnya Samo, naguo mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, tūgīkīnya Mileto. ¹⁶ Paūlū nīatuīte itua rīa gūthī ahītūkīte Efeso na marikabu nīguo ndagate mahinda kūu būrūrī wa Asia, nī ūndū nīehīkaga nīguo kwahoteka akīnye Jerusalem, mūthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paūlū arī kūu Mileto, agītūmana Efeso, agīta athuuri a kanitha moke harī we. ¹⁸ Nao maakīnya, akīmeera atīrī, “Inyuī nī mūū ūrīa ndaatūrāga ihinda rīrīa rīothe ndaakarīre na inyuī, kuuma o mūthenya wa mbere ūrīa ndookire būrūrī wa Asia. ¹⁹ Nīndatungatīre Mwathani ndīnyīhītie mūno na ndī na maithori, o na gūtuika nīndagerīrio mūno nī ūndū Ayahudi nīmaathugundaga kūnjika ūūru. ²⁰ Inyuī nīmūū atī ndīrī ndatithia kūhunja ūndū o wothē ūngīmūguna no ndīmūrutagīra mbere ya andū othe na ngathiaga o nyūmba o nyūmba. ²¹ Na ngoimbūrīra Ayahudi o hamwe na Ayunani

atī no nginya magarūrūke kūrī Ngai na ūndū wa kwīrira na magē na wītīkio thīinī wa Mwathani witū Jesū.

²² “Na rīrī, nī ūndū wa kūrīngīrīrio nī Roho Mūtheru, ndīrathīī Jerusalemu itekūmenya maūndū marīa makaangora ndī kūu. ²³ Ūndū ūrīa njūū tu nī atī, Roho Mūtheru nīandaaraga atī matūūra-inī mothe, njeera na mathīina nīcio injetereire. ²⁴ No rīrī, ndirona gūtūūra muoyo kūrī na bata harī nī, korwo no ndīkie ihenya na ndīkie wīra ūrīa Mwathani Jesū aaheete, na nīguo wīra wa kuumbūra Ūhoro-ūrīa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rīu nīnjūū gūtīrī o na ūmwe thīinī wanyu wa andū arīa ndanathīī ngihunjagīria ūhoro wa ūthamaki ūgacooka kūnyona rīngī. ²⁶ Nī ūndū ūcio, ngūmwīra ūmūthī atī gūtīrī thakame ya mūndū o na ūmwe ngoorio. ²⁷ Nī ūndū nī ndirī ndatithia kūmuhunjiria wendi wa Ngai ūrī wothe. ²⁸ Mwīmenyererei inyuī ene, na mūmenyerere rūūru ruothe rūrīa Roho Mūtheru amūtuīte arori aruo. Tuīkai arīithi a kanitha wa Ngai, ūrīa aagūrire na thakame yake mwene. ²⁹ Nīnjūū atī ndaarīkia gūthīī, njūū ndīani nīigooka gatagatī-inī kanyu na itigacaaīra rūūru rūrū. ³⁰ O na nīngī kuuma harī inyuī nīgūkoīmīra andū, na mogomie ūhoro-wa-ma nīgeetha maguucīrīrie arutwo mamarūmīrīre. ³¹ Nī ūndū ūcio ikaragai mwīhūgite! Rīrikanai atī ihinda rīa mīaka itatū ndirī ndatigithīria gutaara o ūmwe wanyu ūtukū na mūthenya ngīitaga maithori.

³² “Na rīu ngūmūneana kūrī Ngai o na kūrī ūhoro wa wega wake, ūrīa ūngīhota kūmwaka wega mūrūme na mūgīe na igai hamwe na andū arīa othe matheretio. ³³ Nī ndirī ndacuumīkīra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mūndū o wothe. ³⁴ Inyuī ene nīmūū atī ndaarutaga wīra na moko makwa nī ūndū wa mabata makwa nī mwene, na mabata ma andū arīa ndakoragwo nao. ³⁵ Maūndū-inī marīa mothe ndeekire, nīndamuonirie atī no nginya tūteithagie andū arīa matarī hinya, na ūndū wa kūruta wīra mūrītū ta ūcio, tūkīrīrikanaga ciugo iria ciarīrio nī Mwathani Jesū we mwene rīrīa oigire atīrī, ‘Kūheana nī kūrī irathimo nyingī gūkīra kūheo.’”

³⁶ Aarīkia kuuga ūguo, agīturia ndu hamwe nao othe makīhooya. ³⁷ Nao othe makīrīra makīmūhīmbagīria na makīmūmumunya. ³⁸ Ūndū ūrīa wamekīrīre kīeha mūno makīria, nī ūrīa aameerire atī matigacooka kūmuona ūthīū rīngī. Magīcooka makīmumagaria nginya marikabu-inī.

21

Paūlū Gūthīī Jerusalemu

¹ Na rīrī, thuutha wa gwītīgithūkania nao, tūkīhaica marikabu tūgīthīī tūrūngīrīrie tūgīkinya Kosi. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīrie tūgīkinya Rodo, na twoima kūu tūgīthīī nginya Patara. ² Tūgīkora marikabu yaringaga īthīī Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthīī. ³ Na rīrīa tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthini wakuo, tūgīthīī nginya Suriata. Tūgīkinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo īrīa yarī nayo. ⁴ Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaita Paūlū ndagathīī Jerusalemu. ⁵ No ihinda riitū rīathira, tūkīuma kūu, tūgīthīī na mbere na rūgendo rwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītuumagaria, magītūkīnya nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia iria, tūgītūria ndu, tūkīhooya Ngai. ⁶ Twaarīkia kuganīra ūhoro, tūkīhaica marikabu, nao makīnūka.

⁷ Twoima Turo, tūgīthīī na mbere na rūgendo rwitū, tūgīkinya Putolemai, tūkīgeithia ariū na aarī a lthe witū kuo na tūgīkarania nao mūthenya ūmwe. ⁸ Mūthenya ūyū ūngī tūkīuma kuo, tūgīthīī, tūgīkinya Kaisarea, na tūgīkara mūcīī kwa Filipu ūrīa warī mīhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. ⁹ Nake nīarī na airītu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

¹⁰ Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgūka mūnabīī wetagwo Agabo oimīte Judea. ¹¹ Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcibi wa Paūlū, akīwīohā moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalemu marīohā mwene mūcibi ūyū, na macooke mamūneane kūrī andū-a-Ndūrīrī.’”

¹² Hīndī īrīa twaiguire ūguo, ithuī na andū arīa angī maarī ho tūgīthaita Paūlū ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³ Hīndī īyo Paūlū agīcookia atīrī, “Nī kīī kīratūma mūrīre, na mūkanjūrāga ngoro? To kuohwo gwīki ndīhaarīrie, no nīndīhaarīrie o na gūka ndī

kūu Jerusalemu nī ūndū wa rīitwa rīa Mwathani Jesū.” ¹⁴ Hīndī irīa aaregire kūigua ūrīa twamwīraga-rī, tūgītigana nake tūkiuga atīrī, “Wendo wa Mwathani ūrohinga.”

¹⁵ Thuutha wa ūguo, tūkīhaarīria tūkīambata Jerusalemu. ¹⁶ Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magithīi hamwe na ithuī, na magītūtware kwa mūdū wetagwo Mūnase, tūgaikare kuo. Aarī mūdū woimīte Kuporo, na aarī ūmwe wa arutwo arīa a mbere.

Paūlū Gūkinya Jerusalemu

¹⁷ Hīndī irīa twakinyire Jerusalemu, ariū na aarī a lthe witū magītutamūkīra na gīkeno. ¹⁸ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū, na andū arīa twarī nao tūgīthīi kuona Jakubu, nao athuuri othe maarī ho. ¹⁹ Nake Paūlū akīmageithia na akīmeera ūrīa wothe Ngai eekīre andū-a-Ndūrīrī agereire ūtungata-inī wake.

²⁰ Rīrīa maaiguire ūguo, makīgooa Ngai. Magīcooka makīra Paūlū atīrī, “Mūrū wa ithe witū, nīwonete ūrīa Ayahudi ngiri nyingī metikīte, na othe marī na kīyo gīa kūhingia watho. ²¹ Nao nīmamenyithīo atī nī ūrutaga Ayahudi othe arīa matūūranagia na andū-a-Ndūrīrī atī magariūke matigane na watho wa Musa, ūkīmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kūringana na mītugo iitū. ²² Tūgwīka atīa? Hatirī ngaanja nīmekūigua atī nīūkīte. ²³ Nī ūndū ūcio īka ūrīa tūgūkwīra. Tūrī na andū ana mehītite mwīhitwa. ²⁴ Thīi na andū aya, ūgwatanīre nao igongona-inī rīao rīa gwītheria, na ūmarīhīre mahūthīro mao, nīgeetha menjwo mītwe.” Hīndī iyo andū othe nīmekūmenya atī ūhorō ūrīa maiguīte ūgūkonīi ti wa ma, no atī wee mwene nīwathīkīre watho. ²⁵ Ha ūhorō wa andū-a-Ndūrīrī arīa metikīte-rī, nītwamandīkīre, tūkīmamenyithia itua rīitū, atī o metheeme kūrīa irio irio irutīrwo mīhianano, na thakame, na nyama cia nyamū cia gūtito, o na ūmaraya.”

²⁶ Mūthenya ūyū ūngī Paūlū agīthīi na andū acio, na agītheria hamwe nao. Agīcooka agīthīi hekarū-inī akamenyithanie rīrīa mīthenya ya gwītheria ikaarīka, na o ūmwe wao arutīrwo igongona.

Paūlū Kūnyīito

²⁷ Rīrīa matukū macio mūgwanja maakuhīrīrie gūthira-rī, Ayahudi amwe moimīte būrīri wa Asia makīona Paūlū hekarū-inī. Magīthogotha kīrīndī gīothe na makīmūnyī-ita, ²⁸ makīanagīrīra atīrī, “Andū a Isiraeli, tūteithie! Mūdū ūyū nī we ūrutaga andū kūdū guothe ūhorō wa gūkīrīra andū aitū, na watho witū, na handū haha. Na hamwe na ūguo-rī, niarehete Ayunani hekarū-inī, agathaahia handū haha hatheru.” ²⁹ (Nīmonete Tirofimo ūrīa Mūefeso marī na Paūlū kūu itūūra-inī, no magīciirīa atī Paūlū nīamūtoonyetie hekarū-inī.)

³⁰ Narīo itūūra rīothe rīkīambūrūrūka nao andū magīūka mahanyūkīte moimīte mīena yothe. Makīnyīita Paūlū, makīmūguucūrūria makīmūruta hekarū, na o hīndī iyo ihingo ikīhingwo. ³¹ Na rīrī, rīrīa maageragia kūmūūraga ūhorō ūgikinya harī mūnene wa mbūtū ya thigari cia Roma atī itūūra rīothe rīa Jerusalemu rīari na ngūi. ³² Nake o rīmwe akīoya anene na thigari magīkūrūka harī kīrīndī mateng’erete. Rīrīa andū acio maarutaga ngūi moonire mūnene ūcio na thigari ciake magītiga kūhūūra Paūlū.

³³ Mūnene ūcio wa thigari agīūka akīmūnyīita na agīathana ohwo na mīnyororo īrī. Agīcooka akīūria aarī ū na nī atīa ekīte. ³⁴ Andū amwe thīinī wa kīrīndī maanagīrīra makoiga ūū na arīa angī makoiga ūū; na tondū mūnene ūcio wa thigari ndangīamenyire ma ya ūhorō nī ūndū wa mbugīrīrio, agīathana Paūlū ahingīrwo nyūmba ya thigari. ³⁵ Hīndī irīa Paūlū aakinyire ngathī-inī kīrīndī kīu gīgīthūka mūno o nginya Paūlū agīkuuo nī thigari. ³⁶ Kīrīndī kīrīa kīamuumīte thuutha kīanagīrīra gīkoiga atīrī, “Mweherie!”

Paūlū Kwarīria Kīrīndī

³⁷ Rīrīa thigari ciarī o hakuhi gūtoonyia Paūlū nyūmba ya thigari-rī, akīūria mūnene wacio atīrī, “Nīūkūnjītikīria ngwīre ūndū?”

Nake mūnene ūcio akīmūūria atīrī, “Wee anga nīwaragia Kīyunani? ³⁸ Githī we tiwe Mūmisiri ūrīa wambīrīrie ngūi hīndī īmwe, na ūgītongoria itoi ngiri inya, mūkiomagara nacio mūgīthīi werū-inī?”

³⁹ Paūlū akīmūcookeria atīrī, “Nīi ndi Mūyahudi wa kuuma Tariso, būrūri wa Kilikia, na itūūra rīrīa ndaciariirwo rīrī igweta. Ndagūthaitha, reke njarīrie andū aya.”

⁴⁰ Paūlū aarīkia kūheo rūūtha nī mūnene ūcio wa thigari, akīrūgama ngathī-inī agīkiria kīrīndi kīu na moko. Rīrīa kīrīndi gīakirire, agīkīarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania. Agīkīra atīrī:

22

¹ “Ariū a Baba, o na inyuī maithe makwa, thikīrīriai ngīyarīrīria.”

² Rīrīa maaigire akīmaarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania-rī, magīkira ki.

Hīndi iyo Paūlū akiuga atīrī, ³ “Nīi ndi Mūyahudi, wa gūciarīrwo Tariso itūūra rīa būrūri wa Kilikia, no ndaarereirwo itūūra-inī rīrīrī. Nīndathomithirio wega nī Gamalieli ūhorō wa watho wa maithe maitū, na ndaarī na kīyo kīa maūndū ma Ngai o ta ūrīa inyuī inyuothe mūtārī ūmūthī. ⁴ Nīndanyariiraga arūmīrīri a Njīra īno o ngīnya magakua na nganyiita arūme na andū-a-nja ngamaikīa njeera, ⁵ o ta ūrīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene na Kīama gīothe gīa athuuri o nao mangīheana ūira ūcio. O na nīmaheire marīa ndwarīre andū ao kīu Dameski, na nī ngīthī kuo nganyiite andū acio ndīmarehe Jerusalemu nīguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndi hakuhi gūkinya Dameski-rī, o rīmwe gūkīgīa ūtheri mūnene woimire igūrū, nāguo ūkīnjarīra mīena yothe. ⁷ Ngīgwa thī, na ngīgua mūgambo mūnene ūkīnjarīria, ūkīnjīra atīrī, ‘Saūlū! Saūlū! Ūnyariiraga nīkī?’

⁸ “Na nīi ngīūria atīrī, ‘Wee nī we ū, Mwathani?’

“Nake akīnjookeria atīrī, ‘Nī nīi Jesū wa Nazarethi, ūrīa ūranyariira.’ ⁹ Nao andū arīa twarī nao nīmōonire ūtheri ūcio, no matiataūkīrwo nī mūgambo wa ūcio wanjaragīria.

¹⁰ “Na nīi ngīūria atīrī, ‘Mwathani ngwīka atīa?’

“Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra ūtoonye Dameski. Kūu nīkūo ūrīrīrwo maūndū marīa mothe wathīrīrwo gwīka.’ ¹¹ Na rīrī, andū arīa twarī nao makīnyīita guoko makīndwara Dameski, tondū ūkengu wa ūtheri ūcio nīwanduīte mūtumumu.

¹² “Mūndū wetagwo Anania nīookire kūnyona, na aarī mūndū weamūrīre Ngai na ūndū wa kūrūmia watho, na nīaheetwo gītīo nī Ayahudi othe arīa maatūuraga kūu. ¹³ Agīūka na akīrūgama hakuhi na nīi akīnjīra atīrī, ‘Mūrū wa ithe witū Saūlū, cooka kuona!’ Na hīndi o ro iyo ngīhota kūmuona.

¹⁴ “Agīcooka akīnjīra atīrī, ‘Ngai wa maithe maitū nīagūthuurīte nīguo ūmenye wendi wake na wone Ūrīa Mūthingu, o na ūigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nīūgūtūika mūrīa wake kūrī andū othe wa kūmoimbūrīra ūrīa wonete na ūrīa ūiguīte. ¹⁶ Rīu nī kīi wetereire? Ūkīra, ūbatithio na ūthambio mehīa maku, ūgīkayagīra rītwa rīake.’

¹⁷ “Hīndi rīrīa ndaacookire Jerusalemu, ndi hekarū-inī ngīhooya nīndagīre na iringi, ¹⁸ ngīkīona Mwathani akīaria, nake akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra narua uume Jerusalemu, tondū matiḡwītīkīra kumbūrīrwo ūhorō wakwa nīwe.’

¹⁹ “Na nīi ngīcooka atīrī, ‘Mwathani, andū aya nīmōo atī ndoimaga thunagogi īmwe ngathīi rīra īngī nīguo nyiitithie na hūūre andū arīa magwītīkīte. ²⁰ Na rīrīa Stefano mūrīa waku aaitirwo thakame, ndaarūngīi ho ngūtīkīra ūndū ūcio wīkwo, na ngaikaria nguo cia andū arīa maamūrāgire.’

²¹ “Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Thīi, tondū nīngūgūtūma kūndū kūrāya kwa andū-a-Ndūrīrī.’”

Paūlū, Raiya wa Roma

²² Kīrīndi kīu gīgīthikīrīria Paūlū o ngīnya rīrīa oigire ūguo. Hīndi iyo gīkīaria na mūgambo mūnene kīanīrīre, atīrī, “Mweheriei thī! Ndagīrīrwo nīgūtūūra muoyo!”

²³ Na rīrīa kīanagīrīra gīgīteaga nguo ciakīo na gīkīumbūrāga rūkūngū, ²⁴ mūnene ūcio wa mbūtū agīathana Paūlū aingīrio nyūmba ya thigari. Nīngī agīathana atī Paūlū ahūūrwo iboko na orio ciūra nīguo kūmenyeke kīrīa gīatūmaga andū mamugīrīrie ūguo. ²⁵ Na rīrīa maamūkomagia mamūhūūre-rī, Paūlū akīūria mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe warūngīi hau atīrī, “Watho nīwītīkīrītie mūhūūre raiya wa Roma na kiboko atanyiitikanīte na ihītia?”

²⁶ Rīrīa mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe aaguire ūguo, agīthīi kūrī mūnene wa mbūtū, akīmūhe ūhorō ūcio. Nake akīmūria atīrī, “Rīu ūgwīka atīa? Mūndū ūyū nī raiya wa Roma.”

²⁷ Mūnene ūcio wa mbūtū agithiī kūrī Paūlū, akīmūuria atīrī, “Ta njīra atīrī, wee ūrī raiya wa Roma?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Īī, ndī raiya wa Roma.”

²⁸ Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīmūwīra atīrī, “Ndarīhire thogora mūnene nīgeetha nduīke raiya wa Roma.”

Nake Paūlū akīmūcookeria atīrī, “No nīī ndaaciariwō ndī raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andū arīa meendaga kūmūuria ciūria magītigana nake o rīmwe. Mūnene ūcio wa mbūtū we mwene akīmaka aamenya atī nioheete Paūlū na mīnyororo, na aarī raiya wa Roma.

Paūlū Kūrūgama Mbere ya Kīama

³⁰ Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre, nīgūkorwō mūnene ūcio wa mbūtū nīeendaga kūmenya wega kīrīa Ayahudi maathitangagīra Paūlū, akīmūohora na agīathana athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri othe a Kīama magomane. Agīcooka akīrehe Paūlū, na akīmūrūgama mbere yaoy.

23

¹ Nake Paūlū agīkūūrīra athuuri a Kīama kīu maitho akīmeera atīrī, “Ariū a Baba, nīndungatīre Ngai ndī na thamiri itarī ūcuuke nginya mūthenya wa ūmūthī.” ² Nake Anania mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, agīatha andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paūlū mamūringe kanua. ³ Hīndī iyo Paūlū akīmūwīra atīrī, “Wee rūthingo rūrū rūhakītwa mūnyū mwerū, we nīwe ūkūringwō nī Ngai! Ūikarīte hau ūndūire ciira kūrīgana na watho, no wee ūkaregana na watho, ūgaathana atī ningwō!”

⁴ Nao andū arīa maarūgamīte hakuhi na Paūlū makīmūuria atīrī, “Anga nīkūūmīrīria kūruma mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene?”

⁵ Nake Paūlū akīmācookeria atīrī, “Ariū a Baba, ndikūmenyete atī ūcio nīwe mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene; nīgūkorwō nī kwandīkītwa atīrī: ‘Ndūkanaarie ūuru igūrū rīa mūnene wa andū anyu.’”

⁶ Na rīrī, Paūlū aamenya atī amwe ao maarī Asadukai, na arīa angī Afarisai, akīanīrīra Kīama-inī kīu, akiuga atīrī, “Ariū a Baba, nīī ndī Mūfarisai, na njariwō nī Mūfarisai. Ndiraciirithio nī ūndū wa kīrīgīrīro gīakwa gīa kūrīūkio kwa arīa akuū.” ⁷ Rīrīa oigire ūguo, gūkīgīa na ngarari gatagatī ka Afarisai na Asadukai, nakīo kīūngano kīu gīkīamūkana. ⁸ (Asadukai moigaga gūtīrī ūrīūkio, na gūtīrī araiika, o na kana maroho, no Afarisai nīmetīkītīe maūdū macio mothe.)

⁹ Gūkīgīa na ngūī nene, nao arutani a watho amwe arīa maarī Afarisai makīrūgama na makīaria megūmīire mūno, makiuga atīrī, “Ithuī tūtirona ūuru wa mūdū ūyū. Ī kūngīkorwō nī roho kana mūraika ūmwarīire?” ¹⁰ Nacio ngarari ikīnēneha mūno, o nginya mūnene wa mbūtū akīgua guoya nīkuona ta Paūlū angītarūrangwō tūcunjī nīo. Agīatha mbūtū cia thigari ciikūrūke, imweherie harīo na hinya, na imūtware nyūmba ya thigari.

¹¹ Ūtukū ūrīa warūmīrīre, Mwathani akīrūgama hakuhi na Paūlū, akīmūwīra atīrī, “Wīyūmīrīrie! O ūguo ūheanīte ūhorō wakwa gūkū Jerusalemu, noguo ūkaūheana kūu Roma.”

Ithugunda rīa Kūūruga Paūlū

¹² Rūciinī rūrū rūngī, Ayahudi makīgīa na ndundu na makīhīta mwīhītwa matikaarie kana manyue matoragīte Paūlū. ¹³ Andū arīa maathugundīte ndundu iyo maarī makīria ya mīrongo īna. ¹⁴ Magīthīī kūrī athīnjīri-Ngai arīa anene na athuuri makīmeera atīrī, “Ithuī nītūhītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kīndū kana kūnyua nginya tūūrage Paūlū. ¹⁵ Na rīrī, inyūī mūrī hamwe na Kīama gīa Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwītūite ta mūrenda gūtūiria wega ūhorō wa ciira wake. Ithuī nītūhīaarīire kūmūūruga atanakinya haha.”

¹⁶ No rīrīa mwanake wa mwarī wa nyina na Paūlū aagūire ūhorō wa ithugunda rīu, agīthīī nyūmba ya thigari akīra Paūlū.

¹⁷ Hīndī iyo Paūlū agīita ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmūwīra atīrī, “Twara mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbūtū; arī na ūndū arenda kūmwīra.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmūoya, akīmūtware kūrī mūnene wa mbūtū.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmŵira atīrī, “Paŭlū, ūria muohe nīandū-manīire anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkŵira.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyīita mwanake ūcio guoko, akīmūtŵara keeheri-inī, akīmūria atīrī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīire makūurie ūmarehere Paŭlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marena gūtūria ūhorō wake wega. ²¹ Ndūgetikīre ūguo marena, tondū andū makīria ya mīrongo īna ao mamuoheirie njīra-inī. Nīmehītite mwīhitwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua nginya mamūūrage. Na rīrī, nīmehaarīirie, metereire wītīkīre ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīra mwanake ūcio athīi, na akīmūkaania, akīmŵira atīrī, “Ndūkeere mūdū o na ūrīkū atī nīūnginyīire ūhorō ūcio.”

Paŭlū Gūtŵarwō Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcooka agīta anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atīrī, “Haarīria gikundi gīa thigari magana meerī, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiiga ihaicite mbarathi, na thigari magana meerī iria ithiiga ikuuīte matimū, nīguo mathīi Kaisarea thaa ithatū cia ūtūkū. ²⁴ Na nīngī mūhaarīrie mbarathi cia gūkūua Paŭlū atŵarwō kūrī Felike ūria barūthi hatarī na ūgwati.”

²⁵ Agīcooka akīandīka marūa ūū:

²⁶ Nī nīi Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūdū ūyū aranyīitwō nī Ayahudi na mararī hakuhi kūmūraga, no ndīrathīi na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgukorwō nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma.

²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīrīa maramūthitangagīra, na nī ūndū ūcio ndīramūtŵara Kīama-inī kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangīrŵo maūdū makoniī wathō wao, no hatīrarī ūndū acuukīrŵo ūngīratūmire atūirŵo kūragwō kana kuohwō. ³⁰ Rīria ndīramenyithirio atī kūraarī na ithugunda rīa kūraga mūdū ūcio, ndīramūtūma kūrī we o hīndī īyo. Ndīracooka ndīraatha andū acio mamūthitangīte makūrehere thitango īria mamūthitangīre.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikīoya Paŭlū ūtūkū o ta ūria ciathītŵo, ikīmūtŵara o nginya Antipatīrī. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igītiga thigari iria ciathīaga ihaicite mbarathi ithīi nake, nacio igīcooka nyūmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikīnengera barūthi marūa na ikīneana Paŭlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akīuria kūrīa Paŭlū oimīte. Rīria aamenyire atī oimīte Kilikia, ³⁵ akīmŵira atīrī, “Ngaathikīrīria ciira waku andū arīa magūthitangīte mooka.” Agīcooka agīathana Paŭlū aikare arangīrītŵo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Herode.

24

Paŭlū Kūrūgama Mbere ya Felike Aciirithio

¹ Na rīrī, thuutha wa mīthenya ītano, Anania, mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene, agīkūrūka agīthīi Kaisarea marī na athuari amwe na wakīrī wetagwō Teritulo, na makīrehe thitango ciao cia gūkīrīra Paŭlū kūrī barūthi. ² Rīria Paŭlū eetirŵo thīinī, Teritulo akīambīrīria kūmūthitanga mbere ya Felike, akiuga atīrī: “Nītūkeneire ihinda irāya rīa thayū tūrī rungu rwaku, na ūūgī waku wa kuona na kabere nīūgarūrīte maūdū marīa mooru magatuika mega būrūrī-inī ūyū. ³ Kūdū guothe na maūdū-inī mothe, wee mūgaathe Felike, nītŵamūkīrīte ūndū ūyū tūrī na ngaatho nene. ⁴ No nīgeetha ndigakūnogie makīria, nīngūkūria na gītīo ūtūthikīrīrie hanini.

⁵ “Nītuonete mūdū ūyū arī mūdū wa kūrehe thīina, na nīarehete ngūi gatagatī-inī ka Ayahudi kūdū guothe thīinī wa thī. We nī mūtongoria wa gikundi kīrīa gīttagwō Anazari, ⁶ na nīngī nīageragia gūthaahia hekarū; nī ūndū ūcio tūkīmūnyīita. (Na nītūngāmūtūirīre kūringana na wathō witū. ⁷ No Lisia, mūnene ūcio wa mbūtū

agĩũka akĩmũruta moko-inĩ maitũ na hinya akĩmweheria, na agĩathana athitangi aake moke kũrĩ wee.)⁸ Wee mwene wamũũrangia nĩũkũmenya ma ya ũhoro ũyũ wothethe mũthitangĩre.”

⁹ Nao Ayahudi makĩnyĩitanĩra na thitango ĩyo, makiuga atĩ maũndũ macio maarĩ ma ma.

¹⁰ Rĩrĩa barũthi aaheneirie Paũlũ na moko aarie-rĩ, Paũlũ oigire atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ nĩũkoretwo ũrĩ mũtui ciira wa rũrĩrĩ rũrũ ihinda rĩa mĩaka mĩingĩ, nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩyarĩrĩa ngenete.”¹¹ Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe kũmenya atĩ ti makĩria ma mĩthenya ikũmi na ĩrĩ ĩthĩrĩte kuuma ndambata Jerusalemu kũhooya Ngai.¹² Andũ arĩa maathitangĩte matianyoniire ngĩkarania na mũndũ o na ũrĩkũ hekarũ-inĩ, kana ngĩtuma kĩrĩndĩ kigĩe na ngũĩ thunagogi-inĩ, o na kana handũ hangĩ o hothe itũũra-inĩ.¹³ Na matingihota kuonania ihooto harĩwe cia thitango icio maathitangĩre.¹⁴ No rĩrĩ, nĩngwĩkĩra atĩ nĩhooyaga Ngai wa maithe maitũ ndĩ mũrũmĩrĩrĩ wa Njĩra ĩyo, o ĩyo metaga ya gĩkundi kĩa nyamũkano. Nĩ nĩnjĩtikĩtie maũndũ mothe marĩa megĩ Watho na marĩa mandikitwo mabuku-inĩ ma Anabii,¹⁵ na ndĩ na kũĩrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wa Ngai o ta kĩria andũ aya marĩ nakĩo, atĩ nĩgũgakorwo na kũriũka kwa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu.¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrutana gĩria hĩndĩ ciothe kũiga thamiri yakwa ĩtarĩ na ũcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andũ.

¹⁷ “Thuutha wa gũkorwo ĩtarĩ kuo mĩaka mĩingĩ, nĩndokire Jerusalemu nĩgeetha ndeehere andũ akwa iheo nĩ ũndũ wa athĩnĩ na ndute maruta nĩ ũndũ wa Ngai.¹⁸ Na rĩrĩa ndarũmbũyanagia na maũndũ macio nĩmangorire kũu hekarũ-inĩ ndĩtheretie. Gũtiarĩ na gĩkundi kĩa andũ ndaarĩ na kĩo, o na kana ngĩkorwo ngĩruta thĩina.¹⁹ No nĩ kũrĩ Ayahudi a kuuma bũrũri wa Asia arĩa magĩrĩrwo nĩgũkorwo marĩ haha mbere yaku na maathitange angĩkorwo nĩ marĩ ũndũ mangĩnjuukĩra.²⁰ Akorwo ti ũguo, aya marĩ haha nĩmagĩrĩrwo moige ihĩtia rĩrĩa maanyoniire narĩo rĩrĩa ndaarũgamire mbere ya Kĩama,²¹ tiga ũkorirwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe ndanĩrĩre rĩrĩa ndaarũngĩ mbere yao ngiuga atĩrĩ: ‘Ŭmũthĩ ndũgamite mbere yanyu njĩirithio nĩ ũndũ nĩnjĩrĩgĩrĩre ũhoro wa kũriũka kwa arĩa akuũ.’”

²² Nake Felike, nĩ ũndũ nĩamenyete wega ũhoro wa Njĩra ĩyo, agĩtĩria ciira. Akiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria Lisia, ũcio mũnene wa mbũtũ agooka-rĩ, nĩguo ngaatua ciira waku.”

²³ Agĩatha mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aige Paũlũ arĩ mũrangĩre, no amũhe wĩyathi mũnini na etikĩrie arata aake marũmbũye mabata make.

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩthenya mũnini, Felike agĩũka marĩ na mũtumia wake Dirusila, ũria warĩ Mũyahudi mũtumia. Agĩtũmanĩra Paũlũ, na akĩmũthĩkĩrĩa akĩaria ũhoro wa wĩtikio thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoro wa ũthingu, na wa kwĩgĩrĩrĩa merĩrĩa ma mwĩrĩ, o na wa ciira ũria ũgooka, Felike akĩgua etigĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũguo! Rĩu no ũthĩ. Rĩria ndĩrĩgia na ihinda riagĩrĩre, nĩndĩgũtũmanĩra ũuke.”²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ũndũ ũcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hĩndĩ ĩria mĩaka ĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

25

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

¹ Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũu bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthĩ Jerusalemu.² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo.³ Nĩmahĩkire gũthaita Fesito atĩ nĩ ũndũ wa wega wake kũrĩ o etikĩre Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuheria njĩra-inĩ mamũũrage.⁴ Nake Fesito akĩamcook-eria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩrwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcooka kuo o narua.⁵ Tondũ ũcio no tũthĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩkũrũka, agĩthĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ aree-hwo mbere yake.⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu

makīmūrigiiciria, na makīmūthitangīra maūndū maingī mooru, marīa matangīahotire kuonania atī nī ma ma.

⁸ Nake Paūlū akīyarīrīria, akiuga atīrī: “Nīi ndirī ūndū njikite ūreganīte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarū o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akienda gūkenia Ayahudi akīŭria Paūlū atīrī, “Wee nī ūkwenda kwambata ūthīi Jerusalemu ngagūciirithīrie kuo nī ūndū wa maūndū maya ūthitangīrwo?”

¹⁰ Nake Paūlū agīcookia atīrī, “Rīu ndūgamīte igooti-inī rīa Kaisari, harīa njagīrīrwo nī gūciirithīrio. Nīi ndihīŭirie Ayahudi, o ta ūria wee mwene ūmenyete o wega. ¹¹ No rīrī, angīkorwo ndī na ihītia rīa gwīka ūndū o wothē wa gūtūma njūrāgwo-rī, ndingīrega gūkua. No angīkorwo maūndū marīa thitangīrwo nī Ayahudi aya ti ma ma-rī, gūtīkīrī mūndū ūrī na gītūmi gīa kūneana kūrī o. Ndacookia ciira riiko kūrī Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gūcookania ndundu na kīama gīake, akiuga atīrī, “Wacookia ciira riiko kūrī Kaisari na kūrī Kaisari nīkuo ūgūthīi!”

Fesito Kūmenyithia Mūthamaki Agiripa Ūhoro

¹³ Mithenya mīnini yathira Mūthamaki Agiripa na Berinike magīŭka kūu Kaisarea kūnyīta Fesito ūgeni. ¹⁴ Na tondū nīmaikaraga kūu mithenya mīingī-rī, Fesito akihe mūthamaki ūcio ūhoro wa ciira wa Paūlū, akīmŭira atīrī, “Gūkū kūrī na mūndū watigirwo nī Felike arī muohe. ¹⁵ Rīria ndaathīre Jerusalemu-rī, athīnjīrī-Ngai arīa anene na athuuri a Ayahudi nīmamūthitangire, na makīnjūŭria ndīmūtūire.

¹⁶ “Na nīi ngīmeera atī ti mūtugo wa andū a Roma kūneana mūndū o wothē ataambite kūng’ethanīra na andū arīa mamūthitangīte na kūheo mweke wa kwīyarīrīria ūhoro-inī ūria athitangīrwo. ¹⁷ Rīria tuokire nao gūkū, ndiaikarīrie ciira ūcio, no ndaarookire kūgomithania igooti na ngīathana mūndū ūcio areehwo. ¹⁸ Rīria andū arīa maamūthitangīte maarūgamire kwaria, matiamūthitangīre ūndū o na ūmwe mūuru ta ūria nderīgīrīre. ¹⁹ No handū ha ūguo, o maarī na maūndū mamwe maakararanagia nake makonīi ūhoro wa ndini yao na makonīi ūhoro wa mūndū wakuīte wetagwo Jesū ūria Paūlū oigaga atī arī muoyo. ²⁰ Nīndarigirwo nī ūria ingītūria maūndū ta macio; nī ūndū ūcio ngīmūŭria kana no eende gūthīi Jerusalemu agaciirithīrio maūndū macio aathitangīrwo kuo. ²¹ Rīria Paūlū aacookirīe ciira riiko etererio itua rīa Mūthamaki-rī, ngīathana ahingīrwo nginya rīria ingīahotire kūmūtwarithia kūrī Kaisari.”

²² Hīndī iyo Agiripa akīra Fesito atīrī, “No nyende kwīguīra mūndū ūcio akīria.”

Nake Fesito agīcookia atīrī, “Nīŭkamūguia rūciū.”

Paūlū Kūrūgama mbere ya Agiripa

²³ Mūthenya ūyū ūngī, Agiripa na Berinike magīŭka marī na mwago mūnene na magītoonya nyūmba ya gūciirīrwo marī hamwe na anene a thigari o na athuuri a itūura arīa maarī igweta. Nake Fesito agīathana Paūlū areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atīrī, “Mūthamaki Agiripa na andū arīa othe mūrī na ithuī haha, nīmūkuona mūndū ūyū! Nīwe mūingī wothē wa Ayahudi wanjūŭrirīe, ndī kūu Jerusalemu na ndī gūkū Kaisarea, ngaciire ūhoro wake, ūkīanīrīra ūkiugaga atī ndagīrīrwo nīgītūura muoyo rīngī. ²⁵ No nīi nīndonire atī ndarī ūndū eekite wa gūtūma ooragwo, no tondū nīacookirīe ciira riiko kūrī Mūthamaki, ngītua itua rīa kūmūtūma Roma. ²⁶ No ndirī na ūndū mūna ingīandīkīra Mūthamaki Mūgaathe igūrū rīake. Nī ūndū ūcio-rī, ndamūrehe mbere yanyu inyuothe, na makīria mbere yaku wee Mūthamaki Agiripa, nīgeetha ūhoro ūyū warīka gūtūrio, ngīe na ūndū ingīandīka. ²⁷ Nīgūkorwo ndikuona kwagīrīre gūtūma mūndū muohe itekuonania maūndū marīa athitangīrwo.”

26

¹ Nake Agiripa akīra Paūlū atīrī, “Ūrī na rūūtha rwa kwīyarīrīria.”

Nī ūndū ūcio Paūlū agītambūrūka guoko, akīambīrīria kwīyarīrīria, akiuga atīrī, ² “Mūthamaki Agiripa, nīngūguia ndī mūtūku kūrūgama mbere yaku ūmūthī ndiyarīrīrie igūrū rīa maūndū mothe marīa thitangīrwo nī Ayahudi, ³ na makīria nī tondū wee nīūū mītugo yothē ya Ayahudi na maūndū marīa makararanagīria. Nī ūndū ūcio nīndakūhooya ūthīkīrīrie ūtegūthethūka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũrĩa ndũũrite kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩria kĩa mūtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũrĩ-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaathũũrite ndĩ Mũfarisai, ndũrutanĩirie na kiyoo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamarĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ũndũ wa kwĩrĩgĩrĩa kũranĩro kĩrĩa Ngai eerĩire maithe maitũ. ⁷ Kũranĩro kũ no kĩo mĩhĩrĩga ĩrĩa iitũ ikũmi na ĩrĩrĩ ĩrĩgagĩrĩa kuona gĩkĩhingio, rĩrĩa ĩtungatagĩra Ngai na kiyoo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ũndũ wa kũrĩgĩrĩro kũ. ⁸ Nĩ kũrĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ũndũ ũtangĩtĩkio, atĩ Ngai nĩariũkagĩa arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa wothe ingĩahotire ndegane na rĩrĩwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩkia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene, na rĩrĩa andũ acio mooragagwo, nĩndetikanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathiiaga kuuma thunagogi-inĩ ĩmwe nginya ĩrĩa ingĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũrĩa ndaamarakarĩire mũno nĩndathiiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ ĩmwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathiiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩrĩ-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thĩta cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra rĩũ, ũkĩnarĩra mĩena yotho, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngũgua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania, ‘Saulũ, Saulũ, ũunyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ ĩyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ¹⁶ Rĩu ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩria ngwamũre ũtũike ndungata na ũtũike mũira wa maũndũ marĩa wonete mangonĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, ¹⁸ ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathĩĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ũndũ wa kũnjĩtikia.’

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Agĩripa, ndiigana kwaga gwahtĩkĩra kĩoneki kũ kĩomĩte igũrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngihunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagĩa atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩra na magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrĩra kwao na ũndũ wa ciĩko ciao. ²¹ Kũu nĩkĩo gĩatũmĩre Ayahudi maanyĩĩtĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ, na nĩkĩo nũngĩ haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atũike wa mbere kũrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunje ũhoroo wa ũtheri kũrĩ andũ aake kũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti ũgũrũki. ²⁶ Mũthamaki nĩoi maũndũ maya, na no ndĩmwarĩre itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agĩripa, wee nĩwĩtikĩte anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetikĩte.”

²⁸ Hĩndĩ ĩyo Agĩripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ĩnjũguithie ndũike Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyĩihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matũike ta nĩ, tĩga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makĩuma nyũmba ĩyo, na rĩrĩa maaranagĩra, makĩuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akīra Fesito atīrī, “Mündū üyū nīngiarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kūrī Kaisari.”

27

Paülū kwambīrīria Rūgendo rwa gūthiī Roma

¹ Na rīria gwatuirwo atī nītūkūhaica marikabu tūthiī Italia, Paülū na andū arīa angī mooheetwo makineanwo kūrī mūnene-wa-thigari-igana rīmwe, warī wa mbūtū ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tūkihaica marikabu yomīte Aduramutio īrīa yakirie gūthiī icukīro-inī cia marikabu iria ciarī ndwere-inī cia iria rīria inene būrūri-inī wa Asia, na ithū tūkiambīrīria rūgendo tūgīthiī. Nake Arisitariko, Mūmakedonia woimīte Thesalonike, aarī hamwe na ithū.

³ Mūthenya üyū ūngī tūgīkina Sidoni; nake Juliasi, nī ūndū wa kūiguīra Paülū tha, akīmwtīkīria athiī kūrī arata aake nīguo mamūhe kīria angīabatarire. ⁴ Twoima kūu tūkiambīrīria rūgendo rīngī, tūgereire mwena ūria ūtaarī rūhuho wa Kuporo, tondū huho cioimaga na mwena ūria twathiaga. ⁵ Twaarikia gūtuikania iria rīria inene rīria rīarī gūkuhī na mabūrūri ma Kilikia na Pamufilia tūgīkina itūūra rīa Mira, būrūri-inī wa Likia. ⁶ Tūrī kūu mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akiona marikabu ya Alekisanderia yathiaga Italia, nake agītūhaica yo. ⁷ Tūgīthiī kahora ihinda rīa mīthenya mīngī na tūrī na thīina mūingī nginya tūgīkina gūkuhī na Kinido. Na rīria rūhuho rwagiririe tūthiī ūria twendaga-rī, tūgīthiī tūgereire mwena ūria ūtaarī rūhuho wa Kirete, kūng’ethera Salimone. ⁸ Nītathiire na thīina mūingī tūgereire ndwere-inī cia iria rīria inene na tūgīkina handū heetagwo Gicukīro Kīega, hakuhi na itūūra rīa Lasea.

⁹ Mahinda maingī nīmathirite, na gūthiī na marikabu kwarī na ūgwati tondū ihinda rīa Giathī gīa Kwīhinga kūrīa Irio nīrahītūkīte. Nī ūndū ūcio Paülū akīmataara akīmeera atīrī, ¹⁰ “Athuuri aya, nīnguona atī rūgendo rwitū nī rūgikorwo na mūtino na rurehe hathara nene kūrī marikabu na mīrigo o na nginya kūrī mīoyo iitū yo mīene.”

¹¹ No mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe, handū ha gūthikīria ūria Paülū oigaga, aarūmīrīre ūtaari wa mūtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹² Tondū gīcukīro kīu gītari kīega gīa gūkarwo hīndī ya heho-rī, andū aingī magītua itua tūthiī na mbere, twīhokete gūkina Foinike, tūikare kuo hīndī iyo ya heho. Gīkī kīarī gīcukīro kīa meeri gīa Kirete, nakīo kīang’etheire mwena wa gūthini wa ithūiro, o ūndū ūmwe na mwena wa gathigathini wa ithūiro.

Kīhuhūkano

¹³ Rīria rūhuho rumīte mwena wa gūthini rwambīrīrie kūhurutana kahora-rī, magūciiria nīmōna kīria mendaga, na nī ūndū ūcio makīohora marikabu magīthiī magereire hūgūrūri-inī cia Kirete. ¹⁴ Na ihinda rītanathī mūno, rūhuho rwa hinya wa kīhuhūkano kīnene rwetagwo “Eurakilo,” rūkīhurutana ruumīte gīcigīrīa-inī kīu. ¹⁵ Nayo marikabu ikīnyitwo nī kīhuhūkano kīu ikīremwo nīgūthiī na kūrīa rūhuho rwoimaga, nī ūndū ūcio tūkimīrekereria itwarwo nī rūhuho. ¹⁶ Na rīria twahītūk-agīra gacigīrīa-inī kanini geetagwo Kauda, nītwarī na thīina wa kūhaica gatarū ga kūhonokia andū igūrū wa marikabu. ¹⁷ Hīndī īria andū acio maakahaicirie marikabu-inī, makīhītūkīria mīkanda rungu rwa marikabu yo nyene nīgeetha mamīohe wega. Nī ūndū wa gwītīgīra kūhata mūthanga-inī wa handū heetagwo Siritī-rī, makīharūrūkia matanga na makīrekereria marikabu iyo itwarwo o kūrīa īngīatwarirwo nī rūhuho. ¹⁸ Nītwanariirīkire mūno nī ūndū wa kīhuhūkano kīu o nginya mūthenya üyū ūngī makīambīrīria gūikia mīrigo iria-inī. ¹⁹ Naguo mūthenya wa gatātū makīambīrīria gūikia indo cia wīra cia marikabu iria-inī na moko mao ene. ²⁰ Na rīria kwaagire kuoneka rīua kana njata ihinda rīa mīthenya mīngī, nakīo kīhuhūkano gīgīthiī na mbere kūhuhūkano-rī, tūkīrīgīrīria na kwaga mwīhoko o wothē wa kūhonoka.

²¹ Thuutha wa andū gūikara ihinda iraaya matekūrīa, Paülū akīrūgama mbere yao akīmeera atīrī: “Andū aya, nī kaba mūngīetīkīrīre ūtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hīndī iyo nīmūngīehonokirie kuumana na ūgwati üyū o na hathara īno. ²² No rīrī, nīngūmūthaitha mūthiī na mbere kūmīrīria, tondū gūtīrī o na ūmwe wanyu ūkūūra; tīga marikabu iiki ikwanangika. ²³ Utukū üyū, mūraika wa Ngai ūria nī ndī wake na ūria ndungataga nīarūgamire hakuhi na nī na ²⁴ aanjīra atīrī, ‘Paülū ndūkae gwītīgīra.

No nginya ūrūgame mbere ya Kaisari ūciirithio; na rīrī, Ngai tondū wa wega wake, nīkūhonokia mīoyo ya andū arīa othe ūrī nao.’ ²⁵ Nī ūndū ūcio, inyuī andū aya, thīī na mbere kūmīrīria, nīgūkorwo ndī na wītīkio thīīnī wa Ngai atī nīgūkūhaana o ta ūguo aanjūrīte. ²⁶ No o na kūrī ūguo no nginya tūhate gīcīgīrīa-inī kīna.”

Marikabu Kwanangīka

²⁷ Na rīrī, ūtūkū wa mūthenya wa ikūmi na īna wakinya, o tūgītwarithagio ūū na ūū nī rūhuho tūtūkaniīrie iria rīria rīttagwo Adiria-rī, ūtūkū gatagatī atwarithia a marikabu makīgereria nīmakuhīrīrie thī nyūmū. ²⁸ Nao makīoya kīgeri kīa ūriku wa maaī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti igana rīa mīrongo īrī. Thuutha wa kahinda kanini magīthima rīngī makīona atī maaī maarī na ūriku wa buti mīrongo kenda. ²⁹ Nī ūndū wa gwītīgīra tūtikaagūthithio rwaro rwa ihiga, makīrekia nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makīhooya gūkie. ³⁰ Na rīrīa maageragia kūūra moime marikabu-inī, atwarithia a marikabu makīharūrūkia gatarū ga kūhonokia andū iria-inī, metuīte atī marena kūharūrūkia nanga imwe kuuma mūthia wa na mbere wa marikabu. ³¹ Hīndī īyo Paūlū akīira mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe hamwe na thigari atīrī, “Andū aya maga gūikara marikabu-inī, inyuī mūtingīhonoka.” ³² Nī ūndū ūcio thigari igītīnia mīkanda irīa yanyītīte gatarū ga kūhonokia andū, makīreka koore.

³³ Gwakuhrīria gūkia, Paūlū akīmāthaitha othe marīe irio, akīmeera atīrī, “Kwa ihinda rīa mīthenya ikūmi na īna mīthiru, mūkoretwo mūikarīte o ūguo mwīmīte irio, mūteekūrīa kīndū. ³⁴ Rīu ndamūthaitha mūrīe irio. Nīmūbatarīte kūrīa irio nīguo imūge muoyo. Gūtīrī rūcuīrī rwa mūtwe wa mūdū o na ūmwe wanyu rūkūūra.” ³⁵ Aarīkia kuuga ūguo, akīoya mūgate, agīcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agīcooka akīwenyūranga, akīambīrīria kūrīa. ³⁶ Nao othe makīigua momīrīria, makīoya irio makīrīa. ³⁷ Ithuothe twarī andū 276 arīa twarī marikabu-inī. ³⁸ Rīrīa maarīire makīhūna, maacookīre magīikia ngano iria-inī nīgeetha marikabu ihūthe.

³⁹ Kwarooka gūkia-rī, atwarithia matiigana kūmenya būrūrī ūcio, no makīona gīcongoco* kīarī na mūthanga hūgūrūrū-inī, magīciiria magerie kūhatithia marikabu ho. ⁴⁰ Nao makīrenga nanga, igītīgwo iria-inī, na o hau makīohora mīkanda irīa yohete thukani.† Magīcooka makīhaicia taama ūrīa wīkagīrwo mbere ya marikabu nīguo ūnyīite rūhuho, magīthīī meerekeire hūgūrūrū-inī. ⁴¹ No rīrī, marikabu ikīgūtha mūthanga na ikīhata. Mūthia wa na mbere wayo ūkīhata na ūkīrūma biū, nāguo mūthia wa na thuutha ūkiunikanga nī ūndū wa kūhūrwo nī makūmbī ma maaī.

⁴² Thigari ikībanga ciūrage ohwo nīgeetha gūtīkagīe o na ūmwe wao ūngīthambīra oore. ⁴³ No tondū mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe nīendaga kūhonokia muoyo wa Paūlū, agīcīgīria ciīke ūguo ciabangīte. Agīathana atī andū arīa mangīahotire gūthambīra mambe marūge maaī-inī mathīī thī nyūmū. ⁴⁴ Nao andū acio angī makinye kuo menyītīrīre mbaū kana icunjī cia marikabu. Ūguo nīguo andū othe maakinyire thī nyūmū matarī na ūūru.

28

Hūgūrūrū-inī cia Malita

¹ Twaarīkia gūkina hūgūrūrū-inī tūtārī na ūūru, nīguo twamenyire atī gīcīgīrīa kīu gīetagwo Malita. ² Nao atūūri a gīcīgīrīa kīu magītūonia ūtugi wa mwanya. Magītwakīria mwaki tondū nī kuoiraga na kwarī na heho na magītūnyīita ūgeni ithuothe. ³ Nake Paūlū akīoya gīkundi gīa tūkū, na rīria aatūikagīra rīiko-rī, ndūira ikūmīra nī ūndū wa ūrugarī wa mwaki, ikīoherera guoko-inī gwake. ⁴ Rīrīa andū a gīcīgīrīa kīu moonire ndūira īcuuhīte guoko-inī gwake makīirana atīrī, “Mūdū ūyū no nginya akorwo nī mūūrāgani, nīgūkorwo o na gūtūika nīahonokire kuuma iria-inī, kīhooto gītīmītīkīrīte atūūre muoyo.” ⁵ Nowe Paūlū akīribarībīra nyoka īyo mwaki-inī na ndaigana kuona ūndū mūūru. ⁶ Andū maataanyaga kuona akīimba kana agwe o rīmwe akue, no thuutha wa gweterera hīndī ndaaya, makīona gūtīrī ūndū ūtarī wa ndūire ūrekīka harī we, makīricūkwo makiuga atī aarī ngai.

* 27:39 Gīcongoco nī handū iria rītoonyanīte na thī nyūmū, ūndū marikabu no ikūhīrīrie thī nyūmū itārī na ūgwati, tīga hīndī ya kīhuhūkano. † 27:40 Thukani nī gīcunjī kīa mbaū kana cuuma gīa kūgata marikabu kana ndege.

⁷ Na rīrī, hakuhi na hau maarī, nī kwarī na gīthaka kīarī kīa mūdū wetagwo Pabulio, ūrīa warī mūnene wa gīgīrīra kīu. Nake niatūnyitire ūgeni gwake, na kwa ihinda rīa mīthenya itatū agītūtuga wega arī na ūtaana. ⁸ Nake ithe aarī ūrīrī arī mūrūaru mūrīmū na kūhiūha mwīrī na kūharwo thakame. Paūlū agītōnya nyūmba kūmuona, na thuutha wa kūmūhoera akīmūgīrīra moko akīmūhonīa. ⁹ Rīrīa gwēkīkire ūguo, andū arīa angī maarī arūaru gīgīrīra-inī kīu magīūka, makīhonio. ¹⁰ Nīmatuonirīe gītīo na njīra nyingī, na rīrīa twehaarīrie gūthīi magītūhe kīrīa gīothe twabataire.

Paūlū Gūkīnya Roma

¹¹ Thuutha wa mīeri itatū tūkīhaica marikabu yaikarīte kūu gīgīrīra-inī hīndī ya heho. Nayo yarī marikabu ya kuuma Alekīanderia na yarī na rūūrī rwa ngai cia mahatha irīa cietagwo Kasitorī na Poluke. ¹² Twakīnya Sirakusi tūgīkara kuo ihinda rīa thīkū ithatū. ¹³ Twoima kūu tūgīthīi tūgīkīnya Regio. Mūthenya ūyū ūngī gūkīgīa na rūhuho rwa kuuma mwena wa gūthīni, nago mūthenya ūcio ūngī warūmīrīre tūgīkīnya Puteoli. ¹⁴ Kūu tūgīkora arīu na aarī a lthe witū amwe, arīa maatūnyitire ūgeni, na magītūūria tūkaranie nao ihinda rīa kiumia kīgīma. Ūguo noguo twacookire tūgīkīnya Roma. ¹⁵ Ariū na aarī a lthe witū arīa maarī kūu nīmaiguīte atī nītuokaga, nao magīūka o ngīnya ndūnyū ya Apio, na handū hetagwo Nyūmba lthatū cia Agenī gūtūthaagaana. Nake Paūlū ona andū acio, agīcookeria Ngai ngaatho na akīgua omīrīria. ¹⁶ Rīrīa twakīnyire Roma, Paūlū nīetīkīrīrio aikare arī wiki, arī na mūthigari wa kūmūrāngīra.

Paūlū Kūhunjia Roma arī Mūrāngīre

¹⁷ Thuutha wa thīkū ithatū, Paūlū agītā atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rīrīa maagomanīre, Paūlū akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a lthe witū, o na gūtūika ndirī ūndū mūūru njīkīte andū aitū kana ngathūkia mītugo ya maithe maitū-rī, nīndanyitīrwo Jerusalemu na ngīneanwo kūrī andū a Roma. ¹⁸ Nao magītūthuthuria na makīenda kūndekia tondū ndiarī na ihītīa rīa ūgeri wa ngero rīa gūtūma njūrāgwo. ¹⁹ No rīrīa Ayahudi maareganire na itua rīu, ndirī ūndū ūngī ingīekire tīga gūcookia ciira riiko gwa Kaisari, no tī atī ndaarī na ūndū wagūthitangīra andū akwa. ²⁰ Kūu nīkīo gītūmīte njūūrie tuonane na inyuī na twaranīrie. Njohetwo na mūnyororo ūyū nī ūndū wa kīrīgīrīro kīa andū a Isiraeli.”

²¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ithūi tūtīrī twanyīta marūa magūkonīi kuuma Judea, na gūtīrī mūrū kana mwarī wa lthe witū ūkīte kuuma kuo agatūkīnyīria ūhorō kana akaaria ūndū mūūru waku. ²² No nītūkwenda kūigua woni waku nī ūrīkū, nīgūkorwo nītūūi atī kūndū guothe andū nīmararia magokīrīra gīkundi gīkī.”

²³ Nao makībanga gūcēmania na Paūlū mūthenya mūna, na magīūka kūrīa aaikaraga marī gīkundi kīnene gūkīra mbere. Kuuma rūcīnī ngīnya hwaī-inī akīmātāara na akīmōimbūrīra ūhorō wa ūthamaki wa Ngai, na akīgeria kūmaiguithia ūhorō wa Jesū kuuma Watho-inī wa Musa na kuuma Maandīko-inī ma Anabīi. ²⁴ Amwe magītīkīa ūrīa aameerīre, no angī makīaga gwītīkīa. ²⁵ Nao makīaga kūiguithania o ene, na makīambīrīria gūthīi rīrīa maaiguire mūthia-inī Paūlū oiga atīrī, “Roho Mūtheru nīeerīre maithe manyu ūhorō wa ma rīrīa aarīrie na kanua ka Isaiā ūrīa mūnabīi, akiuga atīrī:

²⁶ “Thīi kūrī andū aya, ūmeere atīrī,
“Inyuī mūgūtūūra mūguaga, no mūtīkamenya ūndū;
mūgūtūūra muonaga, no mūtīgakuūkīrwo.”

²⁷ Nīgūkorwo ngoro cia andū aya itīrī tha;
matū mao matīngīhota kūigua,
na nīmahīngīte maitho mao.

Tondū maahota kuona na maitho mao,
na maigūe na matū mao,
nacio ngoro ciao igīe na ūmenyo,
nao manjookerere, na nīi ndīmahonie.’

²⁸ “Nī ūndū ūcio-rī, nīngwenda mūmenye atī ūhonokio wa Ngai nītūmītwo kūrī andū-a-Ndūrīrī, nao nīmēgūthīkīrīria!” ²⁹ (Na aarīkia kuuga ūguo-rī, Ayahudi magītīhīi magīkararanagia mūno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rīa mīaka īrī mīgīma, Paūlū agīkara kūu, arī nyūmba yake ya gūkōmbora, na akanyīitaga ūgeni andū arīa othe mokaga kūmuona. ³¹ Nīahunjagia

ũhoro wa ũthamaki wa Ngai, na akarutana ũhoro ũkonĩ Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba, na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩ njĩtĩtwo ndũike mĩtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ūhoro-ũria-Mwega wa Ngai, ² o Ūhoro-ũria-Mwega eeranĩire o mbere na tũnua twa anabii ake thĩĩnĩ wa Maandiko maria Matheru, ³ ūria ūkonĩ Mũrũwe, ūria ta mũndũ warĩ wa rūciaro rwa Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, Roho wa ūtheru nĩonanirie na ūhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ūria aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵ kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ūhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ūria Ngai amekĩire, nĩguo mamwĩtikie na mamwathĩkire, nĩguo matũme rĩitwa rĩake rĩgoocagwo. ⁶ O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matũike a Jesũ Kristũ.

⁷ Ndĩramwandikĩra marũa maya inyuotha arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mĩtũike andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, irokara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrĩrĩria Gũceera Roma

⁸ O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ūndũ wanyu inyuotha, tondũ ūhoro wa wĩtikio wanyu nĩumenyithanĩtio thĩ yotha. ⁹ Ngai, ūria nĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yotha na ūndũ wa kũhunja Ūhoro-ũria-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ūria ndũuraga ndĩmũirikanaga ¹⁰ mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai no hĩngũrĩtwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹ Nĩndĩrerĩrĩria mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kũroho nĩguo muongererwo hinya, ¹² ūguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na nĩ tũgĩe na ūhoro wa kũumanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ ūria ūngĩ na wĩtikio wake. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio gwĩka ūguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩĩnĩ wanyu, o ta ūria ngĩte na maciaro thĩĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

¹⁴ Nĩ haana ta ndĩ na thĩĩrĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,* nĩngĩ ngagĩa na thĩĩrĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunja Ūhoro-ũria-Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mĩtũũruga Roma.

¹⁶ Nĩ ndĩngĩconokera Ūhoro-ũria-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wotha ūria ūwĩtikĩtie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo thĩĩnĩ wa Ūhoro-ũria-Mwega, ūthingu ūria uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ūthingu ūria wonekaga na ūndũ wa gwĩtikia kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ūria kwandikĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ūria mũthingu arĩtũũruga muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtikia.”

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

¹⁸ Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmaguũrĩtio kuuma igũrũ mokĩrĩre ūhoro wotha wa andũ kũregana na Ngai, na waganu wa andũ arĩa magĩragĩrĩria ūhoro-ũria-wa-ma na ūndũ wa waganu wao, ¹⁹ nĩgũkorwo maũndũ ma Ngai maria mangĩmenyeka nĩo matiagĩte kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. ²⁰ Nĩgũkorwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai maria matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na tene, o na ūngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na makamenyeka nĩ ūndũ wa indo iria ciombirwo, nĩgeetha andũ matikagĩe na kĩgwatio.

²¹ Tondũ o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgooca taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuĩkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngĩgu ikĩgĩa nduma. ²² Na o rĩrĩa moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ, noguo maatuĩkire irimũ, ²³ nao magĩkũũrania rĩrĩa wa Ngai ūria mĩtũũra muoyo na mĩhianano ithondeketwo ikahaana

* ^{1:14} Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rūthiomĩ rwa Kiyunani kana arĩa maarũmagĩrĩra mĩtũũrĩre wa Ayunani.

ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ cia magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru marĩa ngoro ciao cieriragĩria, o na mekage maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩĩrĩ yao gĩtĩio, mũndũ na ũria ũngĩ. ²⁵ Nĩmakũũranirie ũhoru-ũria-wa-ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o ũcio wa kũgocagwo nginya tene. Amenĩ.

²⁶ Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru ma maũndũ ma thoni. O na andũ-a-nja ao nĩmakũũranirie mūtugo wao ũria wa ndũire na ũria ũtarĩ wa ndũire. ²⁷ O nao arũme o ũndũ ũmwe nĩmatiganĩirie mūtugo wao ũria wa ndũire na andũ-a-nja, magakaanagwo nĩ merirĩria mooru ma kwĩriranĩria o ene. Arũme magĩka ciiko cia ũra-thoni na arũme arĩa angĩ, nao nĩmegwatiire thĩĩnĩ wa mĩĩrĩ yao ene iherithia rĩria rĩmagĩrĩre nĩ ũndũ wa waganu ũcio wao.

²⁸ Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa gũtũura mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩe na meciiria ma ũmaramari, mekage maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ²⁹ Nao makĩyũrwo nĩ waganu wa mĩthemba yothe, ũũru, na ũkoroku, na meciiria ma ũmaramari. Makaiyũrwo nĩ ũũru, na ũragani, na ngũĩ, na maheeni, na rũmena. Magatuĩka andũ a mũhuhu, ³⁰ na acambania, na athũũri Ngai, na aciĩnũrani, na egaathi, na etĩĩ, mathugundaga njĩra cia gwĩka ũũru, na andũ matangĩathĩkĩra aciari ao; ³¹ nao ti akuũku wega, na matitĩaga ũhoru ũria mũrĩkanĩre, na nĩ oorũ mũno, na matirĩ tha. ³² Na o na gwatiĩka nĩmoĩ watho wa ũthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio magĩrĩrwo nĩ gũkua, to gũthĩ mathiaga na mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetikanagia na andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

2

Ciira wa Ngai wa Kĩhooto

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wee mũndũ ũyũ ndũrĩ na kĩgwatio, wee ũtuagĩra mũndũ ũria ũngĩ ciira, nĩgũkorwo rĩria ũgũtũira mũndũ ũngĩ ciira, nĩwe mwene ũretũira ciira, tondũ wee ũratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o macio ekaga. ² Na nĩtũũ atĩ Ngai agaatuĩra andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooto. ³ Tondũ rĩria wee mũndũ ũyũ, ũtuagĩra arĩa angĩ ciira na ũgacooka ũgeeka maũndũ o macio mekaga-rĩ, wee ũgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai? ⁴ Kana nĩkũnyarara ũnyararĩte ũtugi wake mũnene, na ũkirĩrĩria, na wetereri wake, ũkaaga kũmenya atĩ ũtugi wa Ngai nĩguo ũkũguucagĩrĩria nĩguo wĩrĩre?

⁵ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũria ũmĩtie ngoro yaku, na ũkarega kwĩrĩra-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ũreigĩra marĩa magagũkĩrĩra. Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩria matũro ma Ngai ma kĩhooto makaaguũranĩrio. ⁶ Nĩ ũndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa aaneke. ⁷ Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩio, na ũhoru wa kwaga kũbutha, nĩ ũndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸ No arĩa eyendi, na nĩmaregaga ũhoru-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na marakara. ⁹ Nĩgũkaagĩ na thĩĩna na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ũũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; ¹⁰ no riiri, na gĩtĩio, na thayũ ikaaheo mũndũ o wotho ũria wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹¹ Nĩgũkorwo Ngai ndatĩagĩra andũ maũthĩ.

¹² Andũ arĩa othe mehagia matarĩ watho-inĩ makaaniinwo matarĩ watho-inĩ, nao arĩa othe mehagia marĩ rungu rwa watho magaatũrwo ciira kũringana na watho ũcio. ¹³ Nĩgũkorwo ti arĩa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inĩ ma Ngai, no arĩa maathĩkagĩra watho nĩo magaatũuo athingu. ¹⁴ (Ti-itherũ, rĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa matarĩ na watho mekaga maũndũ marĩa watho uugĩte nĩ ũndũ wa ũhoru wao wa mũciarĩre-rĩ, o ene nĩmonanagia nĩmoĩ watho ũcio, o na gũtũka matirĩ maũigua ¹⁵ tondũ nĩmonanagia atĩ maũndũ marĩa mabataranagia thĩĩnĩ wa watho nĩmandĩke ngoro-inĩ ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ũira, namo meciiria mao rĩmwe makamaciirithagia na rĩria rĩngĩ makamaciirĩria.) ¹⁶ ũndũ ũyũ ũkooneka mũthenya ũria Ngai, na ũndũ wa Jesũ Kristũ agaatuĩra ciira meciiria ma hito marĩa marĩ ngoro-inĩ cia andũ, o ta ũria ũhoru-ũria-Mwega uugĩte, ũria nĩi hunjagĩa.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atĩrĩrĩ, angĩkorwo wee wĩtaga Mũyahudi; na ũngĩkorwo wĩhocagia ũhoro-inĩ wa watho na nĩwĩrahagĩra ngwatanĩro yaku na Ngai; ¹⁸ angĩkorwo nĩumenyete ũrĩa endaga, na ũgakũũrana maũndũ marĩa marĩ bata gũkĩra marĩa mangĩ tondũ wa ũrĩa ũrutĩtwo maũndũ ma watho; ¹⁹ angĩkorwo nĩwĩtikĩtie atĩ wee ũrĩ mĩtongoria wa andũ arĩa atumumu, o na ũtheri wa gũtherera arĩa marĩ nduma-inĩ, ²⁰ o na mĩtaari wa andũ arĩa akĩgu, na mĩrutani wa tũkenge, tondũ thĩinĩ wa watho ũrĩ na mũhianĩre wa ũrĩa ũmenyo wa ũhoro-wa-ma ũtarĩ; ²¹ hakĩrĩ ũguo-rĩ, wee ũrutaga andũ arĩa angĩ-rĩ, ndũngĩkĩruta wee mwene? Wee ũhunjagia atĩ andũ matikaiye-rĩ, wee nĩũiyaga? ²² Wee uugaga atĩ andũ matikanathananie-rĩ, wee nĩũtharanagia? Wee ũthũire mĩhianano-rĩ, wee nĩũiyaga indo cia hekarũ cia andũ arĩa matooi Ngai? ²³ Wee wĩrahagĩra watho-rĩ, nĩũconorithagia Ngai na ũndũ wa kwagarara watho ũcio? ²⁴ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Rĩitwa rĩa Ngai nĩrĩcambagio thĩinĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wanyu.”

²⁵ Ũhoro wa kũrua nĩ ũrĩ kĩguni ũngĩrũmia ũrĩa watho uugĩte, no ũngĩagarara watho ũcio-rĩ, ũhoro ũcio waku wa kũrua ũtuĩkĩte ta ũtarũite.* ²⁶ Angĩkorwo arĩa matarĩ aruu nĩmahingagia maũndũ marĩa mabataranagia thĩinĩ wa watho-rĩ, githĩ acio matiagĩrĩre gũtuuo ta marũite? ²⁷ Mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũruu mwĩrĩ na nĩahingagia ũrĩa watho uugĩte-rĩ, nĩakamũtuira ciira, inyuĩ mwagararaga watho ũcio o na mwakorwo nĩmũruĩte na mũrĩ na watho ũrĩa mwandike.

²⁸ Tondũ-rĩ, Mũyahudi ti ũrĩa wonanagia atĩ nĩ Mũyahudi na igũrũ, nakuo kũrua to kũria gwa kuoneka mwĩrĩ-inĩ. ²⁹ Aca, Mũyahudi kũna nĩ ũrĩa Mũyahudi ngoro; nakuo kũrua nĩ kũrua kwa ngoro, ũguo nĩ kuuga atĩ nĩ ũhoro wa Roho, no ti wa watho ũrĩa mwandike. Kũganwo kwa mũndũ ta ũcio-rĩ, gũtiumaga kũrĩ andũ, no kuumaga kũrĩ Ngai.

3

Wĩhokeku wa Ngai

¹ Gwatuĩka ũguo-rĩ, Mũyahudi agĩkĩrĩte andũ arĩa angĩ na kĩ? Kana bata wa kũrua ũkĩrĩ ũrĩkũ? ² Hĩ! Ũguni no mĩnene na njĩra ciothe! Mbere ya maũndũ mothe, Ayahudi nĩo mehokeirwo ũramati wa ciugo cia Ngai.

³ Ī kũngĩkorwo amwe ao nĩmagire kwĩhokeka, kwaga kwĩhokeka kwao, nĩkũngĩatũmire Ngai aage gũtuĩka mwĩhokeku? ⁴ Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ngai arotuĩka wa ma, na mũndũ o wothĩ atuĩke wa maheeni, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa ũkwaria,
wee waragia maũndũ ma kĩhooto,
na ũhootanage rĩrĩa ũgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa ũthingu nĩtũtũmaga ũthingu wa Ngai ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa? No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa egũtũkinyĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria o ta ũrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.) ⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahota kuuga atĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa no kũingĩhie ũhoro-wa-ma wa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kĩ kĩgĩragia tuuge, ta ũrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o na ta ũrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo tuugaga, “Nĩtũtũũre twikaga ũũru nĩguo wega woneke?” Acio-rĩ, gũtũrwo ciira kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithũ Īyahudi tũkĩrĩ ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu! Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere atĩ Īyahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,
gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ gĩtarĩ bata;

* 2:25 Kũrua kwa arũme kwari rũrĩ rwa kĩrikanĩro kĩa Ngai aathondekire na andũ a Isiraeli.

gūtīrī mündū wíkaga wega,
gūtīrī o na ūmwe.”

¹³ “Mímero yao íhaana ta mbírira hingüre;
nīmī ciao ciaragia o maheeni.”

“Míromo yao yaragia maündū marūrū ta thumu wa nduira.”

¹⁴ “Tūnua twao tūiyūrīte irumi na ūrūrū.”

¹⁵ “Mahanyūkaga na magūrū magaite thakame;

¹⁶ mwanangiko na kīeha nīcio cionanagia kūrīa magereire,

¹⁷ nayo njira ya thayū matimīū.”

¹⁸ “Hatīrī wītīgīrī Ngai maitho-inī mao.”

¹⁹ Na rīu-rī, nītūūī atī maündū marīa mothe watho uugīte, merītwo andū arīa marīa rungu rwa watho, nīgeetha kanua o gothe gakirio, nao andū a thī othe matuīke a gūcīrithio nī Ngai. ²⁰ Tondū wa ūguo-rī, gūtīrī mündū o na ū ūngītūuo mūthingu maitho-inī ma Ngai nī ūndū wa kūrūmia watho; no rīrī, watho nīguo ūtūmaga andū mamenye atī nīmehītie.

Ūthingu Uumanīte na Wītīkio

²¹ No rīrī, rīu ūthingu uumīte kūrī Ngai nīmenyithanītio na njira īngī ītahutanītie na Watho wa Musa, o na gūtūika nīyoimbūrītwo o tene nī Watho na Anabii. ²² Naguo ūthingu ūyū nī ūrīa uumaga kūrī Ngai, na ūheagwo arīa othe metīkītie na ūndū wa gwītīkia Jesū Kristū. Gūtīrī ūhoro wa gūthuurania andū, ²³ nīgūkorwo andū othe nīmehītie na makanyīhīrwo nī rīiri wa Ngai, ²⁴ na nī ūndū wa wega wa Ngai magatūuo athingu o ūguo tūhū, nī ūndū wa ūrīa maakūūrītwo nī Kristū Jesū. ²⁵ Ngai aamūrūtire arī īgongona rīa kūhoroheria mehīa na ūndū wa wītīkio thīnī wa thakame yake. Ngai eekire ūguo nīgeetha onanie ūthingu wake, tondū wa ūrīa mehīa ma mbere īyo maarekeirwo andū matekūherithio, nī ūndū wa gūkīrīrīria kwa Ngai, ²⁶ nake eekire ūguo nīgeetha onanie ūthingu wake mahinda-inī maya, na kūmenyeke atī we nī mūthingu, na nīwe ūtuaga andū arīa metīkītie Jesū athingu.

²⁷ Gwagītūika ūguo-rī, kwīraha gūkīrī ha? Nī kweherie biū. Kweheretio nī ūndū wa gītūmi kīrīkū? Hīhi nī ūndū wa kūrūmia watho? Aca, no nī ūndū wa watho ūrīa wa wītīkio. ²⁸ Nīgūkorwo nītūrūmītie atī mündū atuagwo mūthingu na ūndū wa gwītīkia no tī ūndū wa gwathīkīra watho. ²⁹ Ngai-rī, akīrī o Ngai wa Ayahudi oiki? Githī Ngai ti wa andū-a-Ndūrīrī o nao? Īī, nī Ngai wa andū-a-Ndūrīrī o nao, ³⁰ nīgūkorwo Ngai no ūmwe, na nīwe ūrītūaga andū arīa maruaga athingu, na ūndū wa gwītīkia, na arīa mataruaga nao amatuuage athingu na ūndū wa gwītīkia o ro ūguo. ³¹ Rīu-rī, no twagīthie ūhoro wa watho kīene nī ūndū wa ūhoro wa wītīkio ūcio? Aca, kūroaga gūtūika ūguo! Handū ha ūguo-rī, nī watho tūgūkīongerera hinya.

4

Iburahīmu gūtūuo Mūthingu nī ūndū wa Gwītīkia

¹ Iburahīmu, o ūcio ithe witū ūhoro-inī wa gūciarwo na mwīrī-rī, aamenyire atīa ūhoro ūcio? ² Angīkorwo, ti-itherū, Iburahīmu aaturītwo mūthingu na ūndū wa cīiko irīa ekaga-rī, nīarī na ūndū wa kwīrahīra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nīgūkorwo Maandīko marīa matheru moigīte atīa? “Iburahīmu nīetīkīrie Ngai, naguo ūndū ūcio ūgītūma atūuo mūthingu.”

⁴ Atīrīrī, hīndī īrīa mündū aruta wīra-rī, mūcaara wake ūrīa aheagwo ndūkoragwo ūrī ta kīheo, no nī ta thīrī ararīhwo. ⁵ No rīrī, mündū ūrīa ūtehoakaga maündū marīa ekaga, tīga o gwītīkia Ngai ūrīa ūtuaga andū arīa aaganu athingu-rī, wītīkio wa mündū ūcio nīguo atuagīrwo taarī ūthingu. ⁶ Ūguo noguo Daudi oigaga rīrīa aaragia ūhoro wa kīrathimo kīa mündū ūrīa Ngai atuīte mūthingu hatarī ūhoro wa cīiko, akoiga atīrī:

⁷ “Kūrathimwo-rī, nī arīa
marekeirwo mahītia mao,
namo mehīa mao makahumbīrwo.

⁸ Kūrathimwo-rī, nī mündū ūrīa

Mwathani atatuaga mwihia.”

⁹ Hihi kīrathimo giki no kīa andū arīa maruaga oiki, kana nī kīa o na arīa mataruaga? Nītūkoretwo tūkiuga atī wītikiō wa Iburahīmu nīguo watūmire atuuo mūthingu. ¹⁰ No aatuirwo mūthingu arī na ūhoro ūrikū? Hihi nī thuutha wa kūrua, kana nī mbere iyo? Ti thuutha wa kūrua, no nī mbere iyo, hīndī irīa ataarūite! ¹¹ Nake agīcooka akīamūkīra rūūri rwa kūrua, rūrī mūhūri wa ūthingu ūrīa aarī naguo nī ūndū wa gwītikiā o na hīndī irīa ataarī mūruu. Nī ūndū ūcio agītūika ithe wa arīa othe metīkagia o na matarī aruu, nīgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningī nowe ithe wa andū arīa maruaga, arīa matarī atī no kūrua marūite, no nīmathiaga na mūthiire wa wītikiō ūrīa ithe witū Iburahīmu aarī naguo mbere ya kūrua.

¹³ Iburahīmu ndeerīrwo kīranīro atī nīagatuika mūgai wa thī hamwe na njiaro ciake nī ūndū wa gwathikīra watho, no nī ūndū wa ūthingu ūrīa uumanaga na wītikiō. ¹⁴ Nīgūkorwo kūngitūika atī arīa matūūragio nī watho nī agai-rī, wītikiō ndūkīrī kiene, nakīo kīranīro nī gīa tūhū, ¹⁵ tondū watho ūrehaga mang’ūrī. Naho harīa hatarī watho hatarī ūhoro wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondū wa ūguo-rī, kīranīro kīumanaga na wītikiō, nīgeetha wonekage na ūndū wa wega wa Ngai, na ūtūike wa kūheo kūna njiaro ciothe cia Iburahīmu, na to arīa maaheirwo ūhoro wa watho oiki, no nī kūrī arīa othe metīkītie ta ūrīa Iburahīmu eetīkītie. Nīgūkorwo Iburahīmu nīwe ithe wa arīa othe metīkītie. ¹⁷ Ta ūrīa kwandikītwo atīrī: “Nīngūtūite ithe wa ndūrīrī nyingī.” We nīwe ithe witū maitho-inī ma Ngai, o ūcio Iburahīmu eetīkītie, o we Ngai ūrīa ūriūkagia arīa makuīte, na waragia ūhoro wa maūndū marīa matarī ho ta marī ho.

¹⁸ Iburahīmu nīagiire na kīrīgīrīro o na harīa hataarī kindū gīa kwīrīgīrīra na agītikiā, na nī ūndū ūcio agītūika ithe wa ndūrīrī nyingī, o ta ūrīa erītwo atīrī, “Ūguo nīguo rūciaro rwaku rūkaigana.” ¹⁹ Nake o na akīmenyaga atī mwīrī wake watarīi ta ūrī mūkuū nīgūkorwo ūkūrū wake warī ta miaka igana rīmwe, na aamenya atī nda ya Sara nīyathirīte hinya wa gūciara-rī, ndaigana kūnyihanyihīrwo nī wītikiō. ²⁰ Nowe ndaigana kūgīa na nganja ūhoro-inī wa wītikiō ūkonīi kīranīro kīu kīa Ngai, no wītikiō wake nī hinya wongereirwo, nake akīgooa Ngai, ²¹ tondū nīetikiē biū atī Ngai arī na hinya wa kūhingia ūrīa eraniire. ²² Ūndū ūcio ūgītūma atuuo mūthingu. ²³ Na rīrī, ciugo icio ciandikītwo atīrī “Nīatuirwo mūthingu” itiandikirwo nī ūndū wake wiki, ²⁴ no ciandikirwo nī ūndū witū, ithuī arīa Ngai agaata athingu, o ithuī arīa twītikiē Ngai ūrīa wariūkirie Jesū Mwathani witū kuuma kūrī arīa akuū. ²⁵ We aaneanirwo oragwo nī ūndū wa mehia maitū, na agīcooka akīriūkio nīgeetha tūtuo athingu.

5

Thayū na Gikeno

¹ Nī ūndū ūcio, kuona atī nītūtūtūtwo andū athingu nī ūndū wa gwītikiā-rī, tūrī na thayū na Ngai nī ūndū wa Mwathani witū Jesū Kristū, ² we ūrīa ūtūmīte tūgīe na mweke wa gūkinya wega-inī wa Ngai, harīa tūrūngīi rīu nī ūndū wa gwītikiā. Na ithuī nītūkenaga nī ūndū wa kīrīgīrīro kīrīa tūrī nakīo gīa gūgaakinyīra rīiri wa Ngai. ³ Na to ūguo wiki, no rīrīa tūrī mathīina-inī nītūkenaga tondū nītūū atī gūthīnīka gūtūmaga tūmīrīrie; ⁴ nakuo kūmīrīria gūtūmaga tūgīe na gwīkindīra; nakuo gwīkindīra gūtūmaga tūgīe na kīrīgīrīro. ⁵ Nakīo kīrīgīrīro kīu gītīngītūūrago ngoro, tondū Ngai nīaitīrīrie wendani wake ngoro-inī ciitū na ūndū wa Roho Mūtheru, ūrīa we aatūheire.

⁶ Nī ūndū-rī, o ihinda rīrīa riagīrīrie riakinya, o hīndī irīa tūtaarī na hinya, Kristū nīakuire nī ūndū wa andū arīa matatīaga Ngai. ⁷ Nī hinya mūno mūndū akue nī ūndū wa mūndū mūthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mūndū ūngikua nī ūndū wa mūndū mwega. ⁸ No Ngai nīonanīte wendo wake kūrī ithuī na njīra īno: Atī hīndī irīa twatūire tūrī ehia-rī, Kristū nīatūkūirīre.

⁹ Kuona atī rīu nītūtūtūtwo athingu na ūndū wa thakame yake-rī, githī tūtīgākīhonokio makīria kuuma harī mang’ūrī ma Ngai nī ūndū wake! ¹⁰ Tondū-rī, angīkorwo hīndī irīa twarī thū cia Ngai nītwaiguithanirio nake na ūndū wa gīkuū kīa Mūrīu, na tondū rīu tūrī aīguithanie na Ngai-rī, nītūrīkīragīrīria kūhonokio nī ūndū Kristū arī muoyo. ¹¹ Na to ūguo wiki, no o na nītūkenagīra Ngai thīinī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o ūcio ūtūmīte tūguithanio na Ngai.

Gikuu nĩ undũ wa Adamu, Muoyo nĩ undũ wa Kristũ

¹² Nĩ undũ ũcio-rĩ, o ta ũria kwĩhia kwa mündũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuu gĩgĩtoonya nĩ undũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuika a gũkuaga tondũ nĩmehirie, ¹³ nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mündũ ndangĩtuuo mwĩhia. ¹⁴ O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuu nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagira andũ, o na arĩa matehitie na undũ wa kwagarara watho ta ũria Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ũria warĩ wa gũka thuutha.

¹⁵ No kĩheo kũu gĩtihaanaine na ihĩtia rĩa kwagarara watho. Tondũ angĩkorwo andũ aingĩ nĩmakuire nĩ undũ wa ihĩtia rĩa mündũ ũmwe-rĩ, wega wa Ngai o na kĩheo kĩa kĩahehirwo nĩ wega wa mündũ ũcio ũmwe, na nĩwe Jesũ Kristũ-rĩ, nĩcio ciyũrĩrĩre andũ aingĩ mũno makiria! ¹⁶ O na ningĩ, kĩheo kũu kĩa Ngai gĩtiringaine na maciaro ma mehia ma mündũ ũcio ũmwe: Tondũ gũtuĩrwo kwa rĩhia rĩu rĩmwe nĩkuo gwatũmire andũ matuĩrwo ciira, no kĩheo kũu kĩaheanirwo nĩ Ngai o ũguo tũhũ kĩa rutirwo nĩ undũ wa mehia maingĩ, nakĩo gĩgĩtũma matuuu athingu. ¹⁷ Tondũ-rĩ, angĩkorwo kwĩhia kwa mündũ ũmwe gwatũmire gĩkuu gĩthamake nĩ undũ wa mündũ ũcio ũmwe-rĩ, githĩ arĩa maamũkagĩra wega mũingĩ wa Ngai na kĩheo kũu kĩa ũthingu matigũtũura mathamakaga makiria marĩ muoyo-inĩ nĩ undũ wa mündũ ũmwe, o we Jesũ Kristũ!

¹⁸ Nĩ undũ ũcio, o ta ũria kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matuĩrwo ciira-rĩ, ũguo noguo gĩko kĩmwe kĩa ũthingu gĩatũmire andũ othe matuuu athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ũria ũremi wa mündũ ũmwe watũmire andũ aingĩ matuuu ehĩa-rĩ, ũguo noguo gwachĩka kwa mündũ ũcio ũmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuu athingu.

²⁰ Ũhoru wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongerereke-rĩ, naguo wega wa Ngai ũkĩongerereka makiria, ²¹ nĩgeetha o ta ũria mehia maathamakire thĩnĩ wa gĩkuu-rĩ, o naguo wega wa Ngai ũthamakage nĩ undũ wa ũthingu, nĩguo ũtũkinyie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ undũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ.

6

Gũtũura Muoyo thĩnĩ wa Kristũ

¹ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũure o twihagia nĩgeetha wega wa Ngai ũingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtuika ũguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ũhoru-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcoka gũtũura thĩnĩ wago? ³ Kaĩ inyũĩ mũtooĩ atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩnĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩnĩ wa gĩkuu gĩake? ⁴ Nĩ undũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuu-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũria Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuu nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũure na mũtũrĩre mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyiiithanĩtio nake ũguo thĩnĩ wa gĩkuu gĩake-rĩ, hatirĩ nganja nĩtũkanyiiithanio nake thĩnĩ wa kũrĩka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ mündũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa mehia weherio, nĩguo twĩkanacooke gũtuika ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mündũ o wotho ũria ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtkĩtie atĩ nĩtũgatũura muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũ atĩ tondũ Kristũ nĩariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuu-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuu gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuu kĩa aakuire, aakuĩrĩre ũhoru wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo ũria atũuraga-rĩ, atũuraga nĩ undũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyũĩ, o undũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuite ũhoru-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũuraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩnĩ wa mĩrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merĩrĩra mooru mayo. ¹³ Ningĩ mũtikananeane ciiga cia mĩrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuu-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage ciiga icio cia mĩrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na

gwika maündu ma ũthingu. ¹⁴ Mütigatuike a gwhthagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mütĩrĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia Ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tütĩrĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtütũre twihagia? Kũroaga gũtuika ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mütũoĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mündũ nĩguo mütũike ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mündũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathiki ũria ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuika inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩre na ngoro yothē ũrutani ũria mwehokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrikĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuika ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ũhoro ũyũ ngũgerekanagia na maündũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mütũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ũria mwatũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mũrĩ itũike ngombo kũrĩ maündũ marĩa matarĩ ma ũtheru o na ma waganu ũria ũtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu itũike ngombo cia ũthingu nĩguo mũgaatuika andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mütĩathagwo nĩ ũthingu. ²¹ Hĩndĩ iyo muonaga uumithio ũrĩkũ kuuma kũrĩ maündũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maündũ macio marigĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuika ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ũria muonaga ũmwerekagĩria ũtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩnĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

7

Ngerekano ya Ũhiki

¹ Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mütũoĩ atĩ watho wathaga mündũ o rĩrĩa arĩ muoyo? ² Nĩ ũndũ mütũmia ũrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mütũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio wa ũhiki. ³ Tondũ mütũmia ũcio angĩhikĩra mündũ ũngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mütũmia ũcio ti muohe nĩ watho ũcio, na ndangĩtuika gĩtharia o na angĩhikio nĩ mündũ ũngĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, o na inyuĩ nĩmwakũire ũhoro-inĩ wa watho nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mütũike a mündũ ũngĩ, o we ũria wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ũyũ wa mehia-rĩ, merĩrĩria ma mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩnĩ wa mũrĩ iitũ, magaciaraagĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ũhoro-inĩ ũria watuohete nĩgeetha tũtungatage na mütungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mütungatĩre ũria mũkũrũ wa watho ũria mwandike.

Kũgiana na Wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ũkĩrĩ wĩhia? Aca ti ũguo! Ti-itherũ tĩga nĩ ũndũ wa watho ndĩngĩamenyire wĩhia nĩ kĩĩ. Nĩgũkorwo ndĩngĩamenyire ũhoro wa gũcumikĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu, ũgĩtũma ngĩe na merĩrĩria ma mĩthemba yothē thĩnĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamenya watho; no hĩndĩ irĩa rĩathani rĩokire, wĩhia ũkĩgĩa muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ rĩathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mündũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo rĩarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirĩe, na ũkĩnjũraga nario. ¹² Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooito na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ũndũ ũcio mwega ũgĩcookete gũtuika gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ũguo! No nĩgeetha wĩhia ũkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩnĩ wakwa na ũndũ wa kũhũthĩra ũndũ ũcio mwega, nĩguo wĩhia ũtũike wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mündũ ũrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuika ngombo ya wĩhia. ¹⁵ Nĩdimenyaga maündũ marĩa njikaga. Nĩgũkorwo ũria

nyendaga gwika tiguu njikaga, no ündü üria thüire niguu njikaga. ¹⁶ O na ingituka njikaga üria itekwenda gwika-rī, nñjītīkīrīte atī watho nī mwega. ¹⁷ Tondü ücio nñgūūranīte atī ti nī mwene njikaga maündü macio, no nī wīhia üria ütūūraga thīnī wakwa wīkaga ūguo. ¹⁸ Nñjūū atī gūtīrī ündü mwega ütūūraga thīnī wakwa, ūguo nī kuuga thīnī wa mwīrī üyū wakwa wīhagia. Nīgūkorwo nñdiriragīria gwika wega, no hinya wa gwika ūguo niguu itarī. ¹⁹ Nīgūkorwo wega üria nyendaga gwika tiguu njikaga, no ūuru üria itendaga gwika niguu thīiaga na mbere gwika. ²⁰ Na rīrī, ingīkorwo nñjikaga üria itekwenda gwika-rī, ti nī mwene njikaga maündü macio, no nī wīhia üria ütūūraga thīnī wakwa wīkaga ūguo.

²¹ Ündü üyū nñtūmaga nyone atī watho üyū niguu ūrutaga wīra thīnī wakwa: Rīria ngwenda gwika wega-rī, ūuru ūkoragwo o hamwe na nī. ²² Nīgūkorwo ngoro-inī yakwa thīnī, nñngenagīra watho wa Ngai; ²³ no nñyonaga watho ūngī ūkīruta wīra thīnī wa cīga cia mwīrī wakwa, ūkarehaga mbaara, na ūkarūaga na watho wa meciiria makwa, na ūkandua mündü muohe nī watho wa wīhia üria ūrutaga wīra thīnī wa cīga ciakwa. ²⁴ Kaī nī ndīkīrī mündü mūthīnīku-ī! Nūū ūkūūhonokia harī mwīrī üyū wa gīkuū? ²⁵ Nīndacookeria Ngai ngaatho nī ündü wa Jesū Kristū Mwathani witū!

Nī ündü ücio-rī, nī mwene thīnī wa meciiria makwa ndī ngombo ya watho wa Ngai, no ha ūhoro wa mwīrī üyū wa wīhia, nī ndī ngombo ya watho wa wīhia.

8

Muoyo thīnī wa Roho

¹ Nī ündü wa maündü macio-rī, andü arīa marī thīnī wa Kristū Jesū o ti a kūherithio, ² tondü nī kūgerera harī Jesū Kristū watho wa Roho üria ūheaga muoyo wanjohorire kuuma kūrī wīhia na gīkuū. ³ Nīgūkorwo ündü üria watho wa Musa ūtangīahotire gwika nī ündü wa kwagithio hinya nī mwīrī üyū wīhagia-rī, Ngai nīekire ündü ücio na ündü wa gūtūma Mūriū wake mwene arī na mwīrī ūhaanaine na mwīrī üyū wīhagia, nīgeetha atuīke igongona rīa kūhoroheria mehīa. Na nī ündü ücio agītūra wīhia üria warī thīnī wa mündü üria wīhagia ciira, ⁴ nīgeetha maündü ma ūthingu marīa mathanītwo nī watho mahingio thīnī witū, ithuī arīa tūtātūūraga kūringana na mwīrī üyū wīhagia, no tūtūūraga kūringana na Roho.

⁵ Andü arīa matūūraga kūringana na mwīrī üyū wīhagia meciiragia o maündü marīa mwīrī ücio wendaga; no arīa matūūraga kūringana na Roho meciiragia o maündü marīa mendagwo nī Roho. ⁶ Meciiria ma mündü mwīhia marehaga gīkuū, no meciiria marīa maathagwo nī Roho marehaga muoyo na thayū; ⁷ meciiria marīa mehagia marī ūthū na Ngai. Meciiria macio matiathīkagīra watho wa Ngai, o na matingīhota gwika ūguo. ⁸ Andü arīa maathagwo nī mwīrī üyū wīhagia matingīhota gūkenia Ngai.

⁹ No rīrī, inyuī mūtīathagwo nī mwīrī üyū wīhagia, no mwathagwo nī Roho, angīkorwo Roho wa Ngai atūūraga thīnī wanyu. No rīrī, mündü o wothē ūtarī na Roho wa Kristū-rī, ücio ti wa Kristū. ¹⁰ No angīkorwo Kristū arī thīnī wanyu-rī, mīrī yanyu nīmīkuū nī ündü wa mehīa, no maroho manyu marī muoyo nī ündü wa ūthingu. ¹¹ Na nīngī angīkorwo Roho wa Ngai üria wariūkīrie Jesū kuuma kūrī arīa akuū atūūraga thīnī wanyu-rī, o we ücio wariūkīrie Kristū kuuma kūrī arīa akuū nīagatūma mīrī iyo yanyu ikuaga īgie na muoyo nī ündü wa Roho wake, ücio ütūūraga thīnī wanyu.

¹² Nī ündü ücio, arīū na aarī a lthe witū, ithuī tūrī na thīirī, no ti thīirī kūrī mwīrī üyū wīhagia, atī niguu tūtūūrage kūringana na üria wendaga. ¹³ Nīgūkorwo mūngītūūra kūringana na üria mwīrī üyū wīhagia wendaga-rī, nīmūgakua, no mūngītūūra cīko icio njūru cia mwīrī na hinya wa Roho-rī, nīmūgatūūra muoyo, ¹⁴ tondü andü arīa othe matongoragio nī Roho wa Ngai acio nīo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nīgūkorwo mūtīaheirwo roho wa kūmūtua ngombo rīngī niguu mwītīgagīre, no mwaheirwo Roho wa kūmūtua ciana cīake cia kwīrererwo. Na nīguo ütūmaga twanīrīre tūkoiga atīrī, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mūtheru we mwene nīwe mūira hamwe na maroho maitū atī ithuī tūrī ciana cia Ngai. ¹⁷ Rīu-rī, angīkorwo tūrī ciana cīake-rī, tūkīrī agai, tūgatūka o agai a kūgaya Ngai, na agai hamwe na Kristū, angīkorwo ti-itherī nītūgwatanagīra nake mīnyamaro yake niguu tūkaahota kūgwatanīra riiri wake o naguo.

¹⁸ Nguona atĩ mĩnyamaro ĩrĩa tũrĩ nayo rĩu ndĩngĩringithanio na riiri ũrĩa tũkaaguĩrĩrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itũũraga cieteraire kũguũranĩrio gwa ciana cia Ngai irĩ na gũthethũka kũnene. ²⁰ Nĩgũkorwo ciũmbe icio ciathĩrĩrio itũũre itarĩ kĩene na ti ūndũ wa gwiũurĩra cio nyene, no nĩ ūndũ wa kwenda kwa ũrĩa waciathĩrĩrie itũũre irĩ na kĩĩrĩgĩrĩro, ²¹ atĩ ciũmbe cio nyene nĩgagũũrwo kuuma ũkombo-inĩ wa kũbutha, ikinye wĩyathi-inĩ wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nĩtũũ atĩ nginyagia rĩu ciũmbe icio ciothe itũũre icaayaga irĩ na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuĩ arĩa tũrĩ na maciaro ma mbere ma Roho, nĩtũcaayaga ngoro-inĩ ciitũ thĩnĩ, twetereire hĩndĩ ikinye ya gũtuuo ciana cia Ngai, na nĩkuo gũkũũrwo kwa mĩrĩ iitũ kuuma ũkombo-inĩ. ²⁴ Nĩgũkorwo twahonokirio nĩ ūndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kũu. No rĩrĩ, kwĩrĩgĩrĩra kindũ kioneku-rĩ, kũu ti kĩĩrĩgĩrĩro kũrĩ. Nũu wĩrĩgagĩrĩra kĩrĩa arĩ nakĩo? ²⁵ No rĩrĩ, tũngĩkorwo twĩrĩgĩrĩrie kĩrĩa tũtarĩ nakĩo-rĩ, tũgĩetagĩrĩra o tũkĩrĩrĩrie.

²⁶ O ūndũ ũmwe, Roho nake nĩatũteithagia nĩ ūndũ wa ũrĩa tũtarĩ hinya. Ithuĩ tũtũĩ kĩrĩa twagĩrĩrwo nĩkũhooya, no Roho we mwene nĩatũthaitanagĩrĩra arĩ na mũcaayo ũtangĩgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ũrĩa ũthuthuuragia ngoro ciitũ nĩoĩ meciiria ma Roho, tondũ Roho nĩwe ũthaitanagĩrĩra andũ arĩa aamũre kũringana na ũrĩa Ngai endete.

Andũ a Ngai Nĩatorania

²⁸ Nĩngĩ nĩtũũ atĩ harĩ andũ arĩa mendete Ngai, o arĩa metĩtwo nĩwe kũringana na ũrĩa aathugundĩte-rĩ, maũndũ mothe mateithanagia hamwe mamarehere kĩrathimo. ²⁹ Nĩgũkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rĩ, nĩo aathĩrĩrie matũke a kũhaanania na mũhianĩre wa Mũrũwe, nĩguo atuĩke irigithathi harĩ andũ aingĩ a Ithe ũmwe. ³⁰ Nao acio aathĩrĩrie o mbere, nĩo eetire; nao acio eetire, nĩo aatũire athingu; nao acio aatũire athingu, nĩo aahumbire riiri.

³¹ Tũkiuge atĩa ũhoro ũkonĩĩ maũndũ macio? Angĩkorwo Ngai arĩ mwena witũ-rĩ, nũũ ũngĩkĩhota gũtũtuma ũthũ? ³² Ūcio ũtaigana gũcaĩra Mũrĩũ wake mwene, no akĩmũneana nĩ ūndũ witũ ithuothē, na rĩrĩ, agĩtũheete ũcio-rĩ, angĩkĩrega atĩa gũtũtaanahĩra na indo iria ingĩ ciothe? ³³ Nũũ ũngĩona ūndũ wa gũthitangĩra andũ arĩa Ngai ethuurĩre? Nĩ Ngai ũmatũite atĩ matĩrĩ na mahĩtia. ³⁴ Nũũ ũngĩhota kũmatua ehia? Gũtirĩ! Kristũ Jesũ, o we ũrĩa wakuire, na akĩrĩũka akũma kũrĩ arĩa akuũ, nĩwe ũkarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai agĩtũthaitanĩrĩra. ³⁵ Nũũ ũngĩtũtũgithania na wendani wa Kristũ? Anga nĩ kuona thĩĩna, kana kwĩhĩrwo nĩ ruo, kana nĩkũnyarĩrwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ũgwati, o na kana rũhiũ rwa njora? ³⁶ O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: "Tũtindaga tũkĩũragwo o mũthenya wothē nĩ ūndũ waku;

tũtuuagwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo."

³⁷ No rĩrĩ, o na tũkionaga maũndũ macio mothe-rĩ, ithuĩ tũrĩ makĩria ma atooria nĩ ūndũ wa ũcio watwendire. ³⁸ Nĩgũkorwo nĩndĩkĩtie kũmenya kũna atĩ o na kũngĩtuĩka nĩ ũhoro wa gũkua kana gũtũũra muoyo, o na kana arĩa kana ndaimono, o na kana ũhoro wa mahinda maya kana marĩa magooka, o na kana maahinya o na marĩkũ, ³⁹ o na kana ũraiũ wa na igũrũ kana ũriku, o na kana kindũ kĩngĩ o gĩothē kĩa iria ciombirwo: gũtirĩ o na kĩmwe kĩngĩhota gũtũtũgithania na wendani wa Ngai, ũcio ũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ.

9

Ngai Gũthuura Andũ a Isiraeli

¹ Nĩ ngwaria ũhoro-wa-ma ndĩ thĩnĩ wa Kristũ, ti maheeni ndĩraaria, o nayo thamiri yakwa nĩyo mũira wakwa thĩnĩ wa Roho Mũtheru, ² atĩ ndĩ na kĩa kĩnene na ruo rwa ngoro rũtarathira. ³ Nĩgũkorwo ingĩendire nĩ mwene nyiitwo nĩ kĩrũmi na nyingatwo ndigithanio na Kristũ handũ-inĩ ha arĩ na aarĩ a Ithe witũ acio a rũrĩrĩ rwiitũ kĩũmbe, ⁴ nĩo andũ a Isiraeli. O nĩo Ngai aatũire ciana ciake; na nĩo maikaraga na riiri wake, na no-o matũitwo andũ a kĩrĩkanĩro, na a kwamũkĩra watho, na a kũhooyaga hekarũ-inĩ, o na nĩngĩ nĩo merĩrwo ciĩranĩro. ⁵ Nĩngĩ maithe maitũ marĩa ma tene maarĩ a kĩruka kũu, nake Kristũ aarĩ wa rũciarũ rwao ha ũhoro wa mwĩrĩ, o we Ngai ũrĩa wathaga maũndũ mothe, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene! Amenĩ.

⁶ Ūguo ti kuuga atī kiugo kīa Ngai nīkiagīte kūhinga. Nīgūkorwo ti andū othe arīa maciariirwo Isiraēli marī andū a Ngai a ma. ⁷ O na ningī ti othe ciana cia Iburahīmu, o na gūtuika nī a rūciaro rwake. No rīrī, eerirwo atīrī, “Rūciaro rūrīa rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka.” ⁸ Ūguo nī ta kuuga atīrī, ti ciana iria iciaritwo na njira ya ndūire ingītuika ciana cia Ngai, no nī ciana cia kīranīro ituuagwo cia mbeū ya Iburahīmu. ⁹ Nīgūkorwo kīranīro kīoigīte atīrī: “Ihinda rīrīa rīamūre riakinya nīngacooka, nake Sara nīakagīa kaana ga kahīi.”

¹⁰ Na to ūguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarī cia ithe o ūmwe, na nīwe ithe witū Isaaka. ¹¹ No rīrī, ciana icio cia mahatha itanaciariwo, o na itekīte ūndū o na ūrīkū mwega kana mūūru, nīguo mūbango ūrīa Ngai aathugundīte wa gwīthuurīra andū ūhinge: ¹² ti na ūndū wa ciiko iria mekīte, no nī ūndū wa wendi wa ūcio wītanaga, nīerire Rebeka atīrī, “Ūrīa mūkūrū nīagatungatīra ūrīa mūnini.” ¹³ O ta ūrīa kwandikītwo atīrī: “Nīndendire Jakubu, no ngīrega Esaū.”

¹⁴ Tūkiuge atīa nī ūndū wa ūhorō ūcio? Ngai no atuanīre ūndū ūtarī wa kīhooto? Kūroaga gūtuika ūguo! ¹⁵ Nīgūkorwo erire Musa atīrī, “Nīndīguagīra tha ūrīa ndenda kūiguīra tha, na ngacāira ūrīa ndenda gūcāira.”

¹⁶ Tondū ūcio-rī, ūndū ūcio nduonekaga nī ūndū wa wendi wa mūdū, kana nī ūndū wa kīyo gīake, no nī ūndū wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nīgūkorwo Maandīko-inī Firaūni eritwo atīrī: “Ndagūtūūgīrīrie nī ūndū wa gītūmi gīkī kīūmbe, nīguo nyonanie hinya wakwa thīnī waku, na nīguo rītwa riakwa rīhunjio thī yothe.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio Ngai aīguagīra tha mūdū ūrīa enda kūiguīra tha, na akoomia ngoro ya ūrīa enda kūūmia.

¹⁹ Ūmwe wanyu ahota kūnjūūria atīrī: “Ngai atūire atūtuagīra mahītia nīkī? Tondū nūū ūngīkihota kūregana na ūrīa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rī, ūkīrī ū mūdū ūyū nīguo ūcookanīrie na Ngai? “Kīndū kīrīa kīombirwo-rī, no kīūrie ūcio wakīūmbire, ‘Wanyūmbire ūū nīkī?’” ²¹ Gīthī mūūmbi wa nyūngū ndarī na kīhooto gīa kūhūthīra rīūmba o ūrīa angīenda; kīenyū kīmwe kīa rīūmba rīu athondeke indo imwe cia kūhūthīrwo na njira ya gūtīka na ingī nī ūndū wa mahūthīro ma ndūire?

²² Ī kūngīkorwo Ngai, tondū nīathuurīte kuonania mang’ūrī make na kūmenyithania hinya wake, nīakīrīrīrie mūno arī na wetereri mūnene andū arīa mahaana to indo icio cia kūrakarīrwo, o icio cīaharīrio kwanangwo? ²³ Ī kūngīkorwo ekaga ūguo nīgeetha atūme ūingī wa riiri wake ūmenyeke nī arīa mahaana ta indo iria akaiguīra tha, arīa aahaarīrie o mbere matuīke a kūgaya riiri ūcio, ²⁴ na nīo ithuī, ithuī arīa eetire, na to arīa moimīte kūrī Ayahudi, no nī kuuma o na kūrī andū-a-Ndūrīrī? ²⁵ O ta ūrīa oigīte Ibuku-inī rīa Hosea, atīrī:

“Andū arīa matarī akwa nīo ngeeta ‘andū akwa’;
nake mūdū-wa-nja ūcio ūtarī mwende nīwe ngeeta ‘mwendwa wakwa.’”

²⁶ na ningī,
“Nīgūgatuika atī, o handū harīa meerīrwo atīrī,
‘Inyuī mūtīrī andū akwa,’

no ho mageetīrwo ‘arīū a Ngai ūrīa ūrī muoyo’.”

²⁷ Naguo ūhorō ūkoniī Isiraēli, Isaia nīanīrīrie, akiuga atīrī:
“O na gūtuika andū a Isiraēli maigana ta mūthanga wa iria-inī-rī,
no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nīgūkorwo Mwathani nīagatuīra
andū a gūkū thī ciira o narua, na aūkinyie mūthia.”

²⁹ Na o ta ūrīa Isaia oigīte o mbere ūndū ūcio ūtanakinya, atīrī:
“Tiga Mwathani Mwene-Hinya-Wothe
aatūtīgīrie njiaro-rī,
ithuī tūngīatuīkire ta Sodomu,
na tūhaane o ta Gomora.”

Isiraēli kwaga Gwītīkia

³⁰ Tūkiuge atīa ha ūhorō ūcio? Atī andū-a-Ndūrīrī, arīa mataathingatire ūthingu, nīmagīire naguo, ūthingu ūrīa ūgīagwo naguo na ūndū wa gwītīkia; ³¹ no atī andū a Isiraēli, arīa maathingatire watho wa ūthingu-rī, matiigana kūgīa na watho ūcio.

³² Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ matiaũthiingatire na njĩra ya wĩtikio, no maũcaririe na njĩra ya gwĩka maũndũ. O nao nĩmahĩngirwo nĩ “ihiga rĩrĩa rĩhĩnganaga”. ³³ O ta ũrĩa kwandĩkitwo:

“Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjĩgĩte ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ mahĩngwo,
na ngaiga rwaro rwa ihiga rũrĩa rĩtũmaga magũe,
nake mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.”

10

¹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ũndũ ũrĩa ngoro yakwa yendete mũno na ũrĩa hooyaga Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli nĩ atĩ mahonokio. ² Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira wao atĩ nĩ marĩ kiyo ũhoru-inĩ wa Ngai, no kiyo kũu kĩa gĩkaaga ũmenyi. ³ Na tondũ matiigana kũmenya ũthingu ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria maageririe kwĩhaandĩra ũthingu wao enĩrĩ, matiigana kwĩnyĩhĩria ũthingu wa Ngai. ⁴ Nake Kristũ nĩwe wakinyirie ũhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe na ũthingu kũrĩ mũndũ o wotho ũrĩa wĩtikĩtie.

⁵ Musa aataarĩrie ũhoru wa ũthingu ũrĩa uumanaga na watho na njĩra ĩno: “Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio arĩtũũragio muoyo nĩmo.” ⁶ No rĩrĩ, ũthingu ũrĩa uumanaga na gwĩtikia uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro atĩrĩ, ‘Nũũ ũkwambata akinye igũrũ?’” (ũguo nĩ kuuga, agĩre Kristũ amũrehe gũkũ thĩ) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ ũkaaharũrũka irĩma rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’” (ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ). ⁸ No ũhoru ũcio uugaga atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ũhoru ũrĩ o hakuĩ nawe; ũrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ yaku,” naguo ũhoru ũcio nĩguo ũhoru wa wĩtikio ũrĩa tumbũraga: ⁹ Atĩ ũngjumbũra na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” o na gwĩtikia wĩtikie na ngoro yaku atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, no ũhonoke. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuu mũthingu, na akoimbũra na kanua gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ, “Ũrĩa wotho ũmwĩhokaga ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.” ¹² Nĩgũkorwo gũtĩrĩ ngũũrani gatagatĩ ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ: tondũ Mwathani o ũcio nĩwe Mwathani wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nĩgũkorwo nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wotho ũrĩa ũgaakaĩra rĩtwa rĩa Mwathani nĩakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa matamwĩtikĩtie? Na mangĩmwĩtikia atĩa matarĩ maigua ũhoru wake? Na mangĩkiigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Nĩngĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunja ũhoru matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunja ũhoru-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩre-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkirire ũhoru-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wĩtikĩtie ũhoru witũ?” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtikia kuumanaga na kũigua ũhoru, naguo ũhoru ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. ¹⁸ No ngũũria atĩrĩ: Matĩrĩ maigua ũhoru? Hatĩrĩ nganja nĩmagũite, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ yotho,

nacio ciugo ciao igĩkina ituri-inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na nĩngĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigue ũiru nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ hatarĩ;

nĩngatũma mũrakare nĩ ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩrie mũno atĩrĩ,

“Andũ arĩa mataanjara nĩo maanyonire;

ndeeguũrĩrie arĩa mataanjũũragĩrĩa.”

²¹ No ha ũhoru ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,

“Mũthenya wotho ndindaga ndambũrũkĩtie moko makwa

kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

11

Matigari ma Isiraeli

¹ Nĩngĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisiraeli, wa rũciarĩ rwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini.

² Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooi ũrĩa Maandĩko

moigite haria handikitwo uhoro wa Elija, uria aathathire Ngai ni undu wa andu a Israeli, akiuga atiri: ³ “Mwathani, nimoragite anabii aku na nimatharitie igongona ciaku; no ni nyiki ndigarite, nao nikunjaria maranjaria manjura?” ⁴ Ngai aamucookeirie atiri, “Ninditigirie andu ngiri mugwanja aria matari maaturia Baali ndu.” ⁵ Ni undu ucio, o na hinda ino turi, ni kuri na matigari maria Ngai ethuuri ni undu wa wega wake. ⁶ Na angikorwo Ngai aamathuurire ni undu wa wega wake-ri, gutingigituika ati maathuurirwo ni undu wa ciiko ciao; korwo ni uguo-ri, wega wa Ngai ndungigituika ni wega ringi.

⁷ Riu tukiuge atia? Ni atiri, undu uria andu a Israeli maatire macaragia na kyo kine matiwonire, no andu aria athuure-ri, nimawonire. Acio ang ni nimumirio ngoro, ⁸ o ta uria kwandikito atiri:

“Ngai namaheire roho ta wa andu magonetio ni toro,

akimahe maitho matekuona,

na matu matekugua,

o nginya umuthi uyü.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atiri:

“Metha yao ya kuri ira irotuika mutego, na kindu gia kumagwatia,

o na ituike ya kumahinga, na irihi ria uuru wao.

¹⁰ Maitho mao marogia nduma, matige gucooka kuona,

na mathiage mainamiri nginya tene.”

Honge cia Guciarithanio

¹¹ Ningi nguuria atiri: Ayahudi nikuhingwo maahingirwo makigia undu matangukira? Kuroaga gutuika uguo! Aca ti guo o na atia! Uria kuri ni ati, tondü wa mehia mao, uhonokio nukinyire andu-a-Nduriri nigeetha andu a Israeli maigue uru.

¹² No angikorwo uremi wao niutuikite utonga kuri kirindi gia thi, nayo hathara yao igatuika utonga kuri andu-a-Nduriri-ri, githi kuyurirwo kwao gutingikirehe utonga mugugi makiria!

¹³ Riu-ri, ni inyu andu-a-Nduriri ndiraaria. Tondü ndi mutumwo utumitwo kuri andu-a-Nduriri-ri, utungata ucio wakwa nindiwikiriire muno, ¹⁴ ngireragiria kana hihi ndahota kwarahura andu a ruruwa rwakwa kumbe maigue uru, na ndume amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondü angikorwo kuregwo kwao nikuo gwa gutuma kirindi gia thi kiguithanio na Ngai-ri, i gwitikirwo kwao kungikirehe ki, tiga o kuriika kuuma kuri aria aku? ¹⁶ Angikorwo kienyu gia kimere kiria kirutirwo Ngai kiri maciaro ma mbere ni githeru-ri, o nakio kimere giothe no githeru; angikorwo muri ni mutheru-ri, o nacio honge no theru.

¹⁷ Angikorwo honge imwe cia mutamayi wa mugunda niciakahurirwo, nawe, o na watuika uri ruhonge rwa mutamayi wa githaka-ri, uguciarithanio na honge icio ingi, na riu niugayanaga unoru na icio ingi kuuma muri wa mutamayi ucio-ri, ¹⁸ menya ndukae kwiganira honge icio ingi. Ungika uguo-ri, ririkana undu uyü: Wee tiwe unyitiriire muri ucio, no ni muri ucio ukunyitiriire. ¹⁹ No wee no ukiuge atiri, “Honge icio ciakahurirwo nigeetha njiarithanio na muti.” ²⁰ Uguo noguo. No riri, honge icio ciakahurirwo tondü wa kwaga gwitikia, nawe wihaandite ni undu wa gwitikia. Ndukae gwitiia, no witagire.

²¹ Tondü angikorwo Ngai ndaacire honge icio cia ndure-ri, o nawe ndangigucaira.

²² Ni undu ucio, mwicuranie uhoro wa utugi wa Ngai na kwaga tha gwake: har andu acio maagure, niagire kumaigura tha, no inyu, nikumutuga amutugaga, angikorwo nimgutuura thini wa utugi wake. Kwaga uguo-ri, o na inyu no mutinio mweherio.

²³ Andu acio nao mangitiga kurumia uhoro ucio wa kwaga gwitikia-ri, nimagaciarithanio na muti, nigukorwo Ngai ari na uhoti wa kumaciarithania naguo ringi. ²⁴ Ni undu-ri, angikorwo mwatinirio kuuma mutamayi-ini wa kiriti, na mugicooka muguciarithanio na mutamayi wa mugunda, na ucio ni uhoro utari wa ndure-ri, githi ti uhuthu makiria honge ici, o ici ciari ciagu, guciarithanio na mutamayi wa mugunda o ucio wari wao kumbe!

Andu a Israeli othe Nimakahonokio

²⁵ Ariu na aari a Ithe witu, ndikwenda mukare murigitwo ni uhoro uyü wa hito, nigeetha mutikae kwiona ta muri oog: Hitho ni ati, andu amwe a Israeli nanyiite ni

kūumia ngoro, o nginya rīria mūigana wa andū-a-Ndūrīrī ūkaahinga gūtoonya. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, andū a Isiraeli othe nīmakahonokio, o ta ūrīa kwandīkitwo atīrī:

“Mūhonokia nīakoima Zayuni;

naguo ūhoru wa kūrēgana na Ngai nīakaweheria kuuma kūrī Jakubu.

²⁷ Nakio gīkī nīkio kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra nao, rīrīa ngaamehereria mehia mao.”

²⁸ Ha ūhoru-ūrīa-Mwega-rī, andū a Isiraeli nīmatuirwo thū nī ūndū wanyu, no ha ūhoru wa gūthuurwo-rī, nīmendetwo nī ūndū wa maithe mao ma tene, ²⁹ nīgūkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwītana kūrīa etanaga nakuo ndacookaga kwīricūkwo. ³⁰ O ta ūrīa inyuū hīndī īmwe mwaremeire Ngai, no rīu nīamūguīrīre tha nī ūndū wa ūremi wao-rī, ³¹ rīu no taguo o nao matūkīte aremi, nīgeetha o nao rīu maiguīrwo tha nī ūndū wa ūrīa Ngai amūguīrīre tha. ³² Nīgūkorwo Ngai nīatuīte andū othe aremi nīgeetha acooke amaiguīre tha othe.

Rwīmbo rwa Kūgocca Ngai

³³ Hī! Ī ūūgī wa Ngai, o naguo ūmenyo wake, itikīrī nyingī na ndiku mūno!

Matuīro make gūtīrī ūngīhota kūmatuīria,

na mīthiire yake kaī ndīngīmenyeka-ī!

³⁴ “Nūū ūmenyete meciiria ma Mwathani?

Kana nūū ūkoretwo akīmūtaara?”

³⁵ “Nūū wanahe Ngai kīndū,

atī nīguo Ngai acooke amūrīhe kīndū kīu?”

³⁶ Nīgūkorwo indo ciothe cioimire harī we, na nīwe ūcitūūrāgia ciothe, na ciothe-rī, no ciake.

Nake arogoocagwo nginya tene na tene! Amenī.

12

Magongona marī Muoyo

¹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a lthe witū, ndamūthaitha tondū wa ūrīa Ngai anamūguīra tha, mwīrute mūrī yanyu ītuīke magongona marī muoyo, na matheru mangīkenia Ngai, arī guo ūtungata ūrīa wagīrīre na wa ma wa kūgocithia Ngai. ² Mūtikanahaananie ūhoru wanyu na maūndū marīa mekagwo nī andū a thī īno; no garūrūkai na ūndū wa kwerūhio meciiria manyu. Hīndī īyo nīmūrīhotaga kūmenya na gwītīkīra wendi ūcio wa Ngai, o wendi ūcio wake mwega ūrīa wa kūmūkenāgia, na mūkinyanīru kūna.

³ Nī ūndū wa wega ūrīa ndaaheirwo nī Ngai-rī, ngwīra o mūndū wothē wanyu atīrī: Mūndū ndakae gwītua mūnene gūkīra ūrīa aagīrīrwo nī gwītua, no nī kaba mūndū eciirāgie ūhoru wake we mwene na atue itua rīagīrīru, kūringana na wītīkio ūrīa Ngai amūheete. ⁴ O ta ūrīa tūrī na ciiga nyingī thīnī wa mwīrī ūmwe, nacio ciiga ici ciothe itirutaga wīra mūthemba ūmwe-rī, ⁵ no taguo o na ithuī, o na twatuīka tūrī aingī, tūrī mwīrī ūmwe thīnī wa Kristū, na o kīga nīkīohanītio na iria ingī ciothe. ⁶ Nīngī nītūheetwo iheo itiganīte, kūringana na wega ūrīa tūheetwo. Angīkorwo kīheo kīa mūndū nī kūratha mohoro-rī, nīahūthīre kīheo kīu kūringana na ūrīa wītīkio wake ūigana. ⁷ Angīkorwo nī gūtungata, nīatungatage; na angīkorwo nī kūrutana, nīarutanage; ⁸ nīngī angīkorwo nī kūmūrīria andū, nīakīūmanagīrīrie; na angīkorwo nī wa kūrūmbūiya mabata ma andū arīa angī, nīakīheanage na ūtaana; angīkorwo nī wa gūtongoria, nīatongorāgie na kīyo; nīngī ūrīa wa kūiguanīra tha, nīekage ūguo akenete.

Wendani

⁹ Wendani wanyu nīūkoragwo nī ūrīa ūtarī ūhinga. Thūūrāgai ūndū ūrīa mūūru; naguo ūndū ūrīa mwega mūkīūrūmagie. ¹⁰ Endanagai mūndū na ūrīa ūngī, mūrī na wendani ta wa ciana cia ithe ūmwe. Na mūndū nīatīāgie ūrīa ūngī gūkīra we mwene.

¹¹ Rutagai wīra na kīyo, na mūreke ngoro cianyu ihīahīage, mūgītungatagīra Mwathani.

¹² Ikaragai mūkenete nī ūndū mūrī na kūrīgīrīro, na mūkīragīrīrie hīndī ya mathīina, na mūkīkarage mūkīhooyaga hīndī ciothe. ¹³ Teithāgiai andū a Ngai mabataro-inī mao. Tūūrai mūnyīitaga andū ūgenī.

¹⁴ Rathimagai andū arīa mamūnyariiraga; marathimagei na mūtikanamarume.

¹⁵ Kenagai hamwe na arīa marakena; na mūcakae na arīa maracakaya. ¹⁶ Tūūrai

mūiguanīte mūndū na ūrīa ūngī. Tigagai gwītīña, no mwītīkagīre kūgīa ngwatanīro na andū arīa matarī igweta. Tigagai kwīona ta mūrī oogī.

¹⁷ Mütikaneke mündü üüru nī ündü wā üüru ūria amwīkīte. Menyagīrīrai nīguo mwīkage maündü marīa mangīonwo magīrīre nī andū othe. ¹⁸ Inyuī-rī, geragai gūkarania na mündü o wothe na thayū kūngīhoteka. ¹⁹ Arata akwa, mütikanerīhīrie, no tigagīriai mang'ūrī na Ngai handū, nīgūkorwo nī kwandikītwo atīrī: "Kūrīhanīria nī gwakwa; nī nīi ngārīhanīria," ūguo nīguo Mwathani ekuuga. ²⁰ Handū ha ūguo-rī: "Thū yaku īngīkorwo ihūtīrī-rī, mīhe irio;

ĩngĩkorwo nĩĩnyootĩĩ-rĩ, mĩhe gĩa kũnyua.

Gwĩka ũguo-rĩ, nĩkũmĩigĩrĩra makara ma mwaki mũtwe.”

²¹ Mūtikanatoorio nī ūūru, no tooragiai ūūru na wega.

13

Kwĩnyiihĩria arĩa Maathanaga

¹ O mündū no nginya athikagire ariā maathanaga, nīgukorwo gūtiri hinya wa gwathana tige ūriā Ngai ahaandite. Aathani ariā marī ho nī Ngai ūmatuīte a gwathana.

2 Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, mūdũ ūrĩa ūremagĩra arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga ūndũ ūrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga ūguo nĩmagatuĩka a gĩtũirwo ciira. ³ Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa mekaga ūrĩa kwagĩrĩre, no nĩ a kũmakia arĩa mekaga ūuru. Nĩukwenda wagage gwiĩtigagĩra ūrĩa wathanaga? Gĩkage ūrĩa kwagĩrĩre, nake nĩarikũgathagĩrĩa. ⁴ Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai ya gĩtũma wonage maũndũ mega. No ūngĩka ūũru-rĩ, witiĩre, nĩgũkorwo ndakuuaga rĩhĩũ rwa njora tũhũ. We nĩ ndungata ya Ngai, na mĩrĩhanĩa wake wa kũherithanĩa na wa gũkinyĩrĩa mūdũ ūrĩa wĩkaga ūũru mang'ũrĩ ma Ngai. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ kwagĩrĩre mwathĩkagĩre arĩa maathanaga, ti tondũ wa gwiĩtigira mang'ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ūrĩa mwĩmenyeire na thamiri cianyu ūrĩa arĩ wega gwĩka.

⁶ Ūndū ūcio noguo ūtūmaga mūrutage magooti, nīgūkorwo arīa maathanaga nī ndungata cia Ngai, na maheanaga mahinda mao mothe nī ūndū wa wīra ūcio kīūmbe.

⁷ Rutagirai andũ othe kiria mwagĩrĩrwo nĩ kũmarutĩrĩ: Angĩkorwo mũtirutĩte magooti, rutai magooti; na angĩkorwo nĩ kũruta mbeeca cia kũrutithia wĩra wa bũrũri, rutai; nao andũ arĩa a kũheo gĩtĩro, maheagei; na arĩa a gwĩkĩrĩrwo, mekagĩrĩrei.

Endanagai tondũ Mũthenya Nĩũkuhĩĩirie

⁸ Mütigaikare mūri na thiiṛi na mündū o na ūrikū, tiga o mwendanage hīndi ciothe mündū na ūria ūngī, nīgukorwo mündū wendaga mündū ūria ūngī nīahingitīe watho. ⁹ Nī ūndū maathani maya, atī “Ndūkanatharanie,” na “Ndūkanoragane,” na “Ndūkanaiye,” na “Ndūkanacumikīre kīndū kīene,” o na rīathani rīngī o rīothe rīngikorwo ho, mohanitio mothe maturanīrwo thīnī wa rīathani rīrī: “Enda mündū ūria ūngī ta ūria wiwendete wee mwene.” ¹⁰ Wendani-rī, ndūngīka mündū ūria ūngī ūūru. Nī ūndū ūcio kwendana nīkuo kūhingia watho.

¹¹ Na mwikage ūguo nĩ ūndũ wa kũmenya mahinda maya tũrĩ ūrĩa matariĩ. Ihinda nĩikinyu nĩgeetha mwarahũke mĩtĩge gũkoma, tondũ ūhonokio witũ rĩu ūrĩ hakuhi kũrĩ rĩrĩa twambĩriirie gwitĩkia. ¹² Ūtukũ ūrĩ hakuhi gũthira; naguo mũthenya ūkiriĩ gũkina. Nĩ ūndũ ūcio nĩtũtigane na maũndũ ma nduma na twĩohe indo cia mbaara, o iria cia ūtheri. ¹³ Nĩtũthiĩage na mũthiĩre mĩagĩrĩru, o ūrĩa yagĩrĩre gũkarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo njũru na ūrĩũ, na tũtigatoonye ūtharia-inĩ kana maũndũ ma ūura-thoni, na tũtikagiĩage na njũgitano na kũguanĩra ūiru. ¹⁴ No rĩrĩ, mwĩhumbei Mwathani Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia o ūrĩa mũngĩhingia merĩrĩra ma mũrĩ ĩno ya mehia.

14

Andũ arĩa Ahũthũ na arĩa marĩ Hinya

¹ Na riri, mündü ũria ũkoragwo ari na wĩtikio mũhũthũ mwamũkirei, mũtekũmutũira ciira nĩ ũndũ wa mĩndũ maria mataiguanĩrwo. ² Wĩtikio wa mündũ ũmwe-rĩ, nĩmwĩtikĩrĩtie kũria irio cia mĩthemba yothē, no mündũ ũngĩ, ũria ũrĩ wĩtikio mũhũthũ, arĩaga o mĩthemba ya nyeni. ³ Mündũ ũria ũrĩaga mĩthemba yothē ya irio ndakae

kūmena mündū ūria ūtekaga ūguo, nake mündū ūria ūtarīaga indo imwe-rī, ndakae gūtuira ciira mündū ūria ūriaga ciothe tondū Ngai nīamwītīkīrtie. ⁴ Wee ūkīrī ū nīguo ūtuire ndungata ya mündū ūngī ciira? Mwathi wayo nīwe ūmenyaga irūngīi wega kana īgwīte. Nayo nīrīrūgamaga, tondū Mwathani nīwe ūrī na ūhoti wa gūtūma īrūgame.

⁵ Mündū ūmwe-rī, onaga ta kūrī mūthenya ūmwe mūtheru kūrī īria īngī; nake mündū ūngī akoona mīthenya yothē no ūndū ūmwe. O mündū nīemenyere wega na ngoro yake. ⁶ Mündū ūria wonaga mūthenya ūmwe ūrī wa mwanya-rī, ekaga ūguo nī ūndū wa Mwathani. Nake ūria ūriaga nyama-rī, arīaga nī ūndū wa Mwathani, nīgūkorwo nī Ngai acookagīria ngaatho; nake ūria ūtacirīaga-rī, ekaga ūguo nī ūndū wa Mwathani, na nī Ngai acookagīria ngaatho. ⁷ Nīgūkorwo gūtīrī o na ūmwe witū ūtūūra nī ūndū wake mwene, na gūtīrī o na ūmwe witū ūkuaga nī ūndū wake mwene. ⁸ Nī ūndū tūngītūūra muoyo-rī, tūtūūra nī ūndū wa Mwathani; na tūngīkua-rī, twakua nī ūndū wa Mwathani. Nī ūndū ūcio tūngīkorwo tūrī muoyo kana tūkuite-rī, tūrī o a Mwathani.

⁹ Ūhorō ūyū nīguo watūmire Kristū akue na acooke ariūke, nīguo atuīke Mwathani wa arīa akuū na arīa marī muoyo. ¹⁰ Wee-rī, ūgūtūūra mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ciira nīkī? Kana ūkūmena mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu nīkī? Nīgūkorwo ithuothe nītūkarūgama mbere ya gītī gīa ciira kīa Ngai. ¹¹ O ta ūria kwandīkitwo atīrī:

“Tī-itherū, o ta ūria nī ndūūra muoyo,
iru o rīothe nīrīgaturio mbere yakwa;

naruo rūrīmī o ruothe nīrūkoimbūrīa Ngai,’ ūguo nīguo Mwathani ekuuga.”

¹² Hakīrī ūguo-rī, o ūmwe witū nīakaheana ūhorō wake mwene mbere ya Ngai.

¹³ Nī ūndū ūcio nītūgītige gūtuanīra ciira ithuī ene. Handū ha ūguo-rī, kaba mūtue na meciiria manyu atī mūtīgātūma mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ahīngwo kana agwe nīra-inī. ¹⁴ Nī nīmenyete wega biū ndī thīnī na Mwathani Jesū, atī gūtīrī irio irī thaahu cio nyene. No rīrī, mündū ūria wonaga kīndū ta kīrī thaahu-rī, ūcio harī we kīndū kīu nī kīrī thaahu. ¹⁵ Angīkorwo mūrū kana mwarī wa thoguo nīekūigua ūūru tondū wa kīria ūriaga-rī, wee nītīgīte gūthīi na mīthīire ya wendani. Tiga gūtūma mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ūcio Kristū aakuīrīre oore nī ūndū wa kīria ūraria. ¹⁶ Mūtikanareke ūndū ūria muonaga ūrī mwega ūtuīke wa gūcambio. ¹⁷ Nīgūkorwo ūthamaki wa Ngai tī ūhorō wa kūrīa na kūnyua, no nī wa ūthingu, na thayū o na gīkeno iria ciumaga kūrī Roho Mūtheru, ¹⁸ tondū mündū o wothe ūria ūtungatagīra Kristū na nīra icio nīakenagia Ngai, o na akoonagwo arī mwega nī andū.

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, nītūkīragei kīyo gīa gwīkaga maūndū marīa marehaga ūhorō wa thayū na magatūma tuonganīrīre hinya. ²⁰ Mūtikanathūkie wīra wa Ngai nī ūndū wa irio. Irio ciothe nī theru, no rīrī, nī ūūru mündū kūrīa kīndū o gīothe kīria kīngīhītithia mündū ūria ūngī. ²¹ Nī kaba kwaga kūrīa nyama, kana kūnyua ndibei o na kana gwīka ūndū ūngī o na ūrīkū ūria ūngītūma mūrū kana mwarī wa Ithe wanyu ahītithio.

²² Nī ūndū ūcio-rī, ūndū ūria wītīkītīe ūkonīi maūndū macio-rī, nīūmenyēke gatagatī gaku na Ngai. Kūrathimwo-rī, nī mündū ūria ūtarī ūndū angīcuukīra nī ūndū wa kīndū kīria onaga kīrī kīega agīka. ²³ No rīrī, mündū angīkorwo arī na nganja, acooke arīe irio iria arī na nganja nacio, mündū ūcio nīetuīrīre ciira, tondū kūrīa gwake gūtūmanīte na wītīkio; naguo ūndū o wothe ūtoimanīte na wītīkio nī mehīa.

15

¹ Na rīrī, ithuī arīa tūrī na hinya-rī, twagīrīrwo nīgūkuuanagīra na arīa matarī na hinya maūndū mao ma ūhinyaru na to gwīkenagia ithuī ene. ² O ūmwe witū nīagīrīrwo nīgūkenia mündū ūria ūngī nī ūndū wa maūndū make mega, nīgeetha ongererwo hinya. ³ Nīgūkorwo o na Kristū ndekenirīe we mwene, no o ta ūria kwandīkitwo atīrī: “Irumi cia arīa makūrūmaga nī nīi ciagwīrīre.” ⁴ Nīgūkorwo maūndū mothe marīa maandīkirwo tene maandīkirwo marī ma gūtūruta, nīgeetha tūgīage na kīrīgīrīro nī ūndū wa gūkīrīrīra na kūmīrīro nī Maandīko macio.

⁵ Ngai ūria ūheanaga ūkīrīrīra na ūūmanīrīra aromūhe roho wa ūguano o mündū na ūria ūngī rīria mūkūrūmīra Kristū Jesū, ⁶ nīgeetha mūgocithagīe Ngai o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū mūrī na ngoro īmwe na mūgambo ūmwe.

⁷ Nī ūndū ūcio, o mündū nīagītīkagīre ūria ūngī, o ta ūria mwetīkīrīrwo nī Kristū, nīgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, Kristū okire arī ndungata ya

Ayahudi nĩ undũ wa ũhoro wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria cieriĩrwo maithe maitũ ma tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩri magoocithagie Ngai nĩ undũ wa tha ciae, ta ũria kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Nĩ undũ ũcio nĩngũkũgocoo ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩri;
nĩndĩriĩnaga nyĩmbo cia kũgocoo rĩĩtwa riaku.”

¹⁰ Nĩngĩ nĩ kwĩritwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩri, mĩrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na nĩngĩ nĩ kwĩritwo atĩrĩ,

“Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩri othe,
na mĩmũĩnĩre nyĩmbo cia kũmũgocoo, inyuĩ andũ othe.”

¹² O na nĩngĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ũria wĩtagwo Mũri wa Jesii nĩagocoo,
o we ũria ũkaarhũka atuĩke wa gwatha ndũrĩri,
nao andũ-acio-a-Ndũrĩri nĩmakaagia na kĩrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ũria arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ũria mĩmwĩhokete, nĩgeetha mũkĩrĩrĩrie kũgia na kĩrĩgĩrĩro nĩ undũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩri

¹⁴ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrĩte atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mĩrĩ na ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene. ¹⁵ Nĩmwandĩkĩre undũ ũyũ ndĩ na ũmĩrĩru mũĩngĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩkiania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ undũ wa wega ũria Ngai aaheire, ¹⁶ nĩguo ndũike mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩri, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai wa kũhunjagia ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩri magaatuĩka igongona rĩitĩkĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ undũ ũcio nĩngwĩraha thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ undũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndikũgeria kwaria undũ o na ũrĩkũ tĩga o ũria Kristũ ahingĩtie na undũ wakwa harĩ ũhoro wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩri ũhoro-inĩ wa gwathĩkĩra Ngai, nĩ undũ wakwa kũheana ũhoro na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na undũ wa hinya ũria watũmaga kũringwo ciama na kuonwo morĩrũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ undũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrĩgĩcũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũrĩrĩrie kũhunja ũhoro-ũria-Mwega kũria Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingĩ wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũria kwandikĩtwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ũhoro wake nĩo makaawona,
na arĩa matarĩ maigua nĩo magaataũkĩrwo nĩguo.”

²² Kũu nĩkĩo gĩtũmi kĩria kĩanagĩria mahinda maĩngĩ njũke kũu kwanyu.

Mũbango wa Paũlũ Gũthĩ Roma

²³ No rĩu, tondũ hatĩrĩ handũ hangĩ ingĩruta wĩra ng'ongo-inĩ ici, na tondũ mĩaka mĩĩngĩ nĩngoretwo ngĩrĩrĩria kũmuona-rĩ, ²⁴ nĩndĩrabanga gwĩka ũguo ngĩthĩ Sipania. Nĩndĩrehoka gũkaamũceerera ngĩhĩtũkĩra kũu kwanyu, na atĩ nĩmũkandeithĩrĩria gũthĩ rĩgendo rĩu, thuutha wa gũkenanĩra na inyuĩ ihinda inĩni. ²⁵ No rĩu ndĩ rĩgendo-inĩ ngĩthĩ Jerusalemu ngatungatĩre andũ arĩa aamũre marĩ kũu. ²⁶ Nĩgũkorwo andũ a Makedonia na a Akaia nĩmoonire arĩ wega kũhotha nĩguo mateithie andũ arĩa athĩnĩ a thiritũ ya andũ arĩa aamũre kũu Jerusalemu. ²⁷ ũguo nĩguo moonire kwagĩrĩre, na ti-itherũ nĩ marĩ na thĩrĩ wa andũ acio. Tondũ wa rĩrĩ, angĩkorwo andũ-a-Ndũrĩri nĩmagwatanĩre na Ayahudi irathimo cia kĩroho-rĩ, o nao marĩ na thĩrĩ kũrĩ Ayahudi wa kũmatungatĩra na indo iria marathimĩtwo nacio. ²⁸ Nĩ undũ ũcio ndaarĩkia kũruta wĩra ũcio, na menyega atĩ maciaro macio nĩ marĩka kwamũkĩrwo-rĩ, hĩndĩ ũyo nĩngamũceerera ngĩthĩ Sipania. ²⁹ Nĩnjũũ atĩ ngĩtũkĩra kũu kwanyu, ngaakorwo njĩyũrĩrĩtwo nĩ irathimo cia Kristũ.

³⁰ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩndamũthaitha nĩ undũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na nĩ undũ wa wendani ũria tũheetwo nĩ Roho, atĩ mũnyĩtanĩre na nĩ kĩgiano-inĩ gĩakwa na undũ wa kũhooya Ngai nĩ undũ wakwa. ³¹ Hooyai nĩgeetha ngaahonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie a kũu Judea, na nĩngĩ atĩ ũtungata wakwa kũu Jerusalemu

ūgetikīrika nī andū ariā aamūre akuo, ³² nīgeetha ngooka kūrī inyuī ngenete, Ngai enda, na tūcanjamūke tūrī hamwe. ³³ Ngai mwene thayū aroikara hamwe na inyuī inyuothe. Amenī.

16

Ngeithi kūrī Arata

¹ Nīngūgaathīrīria mwarī wa Ithe witū Fibi kūrī inyuī, ūrīa ūtungataga thīinī wa kanitha wa Kenikirea. ² Nīngūmūhooya mūmwamūkire thīinī wa Mwathani o ta ūrīa mūngiamūkira andū ariā aamūre, na mūmūhe ūteithio o wothē angibatario nīguo kuuma kūrī inyuī, nīgukorwo o nake anakorwo arī ūteithio mūnene kūrī andū aingī, o hamwe na nī mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, ariā tūrutaga wīra nao tūrī thīinī wa Kristū Jesū.* ⁴ O nīmendire kūuragwo nī ūndū wakwa. Na to nī nyiki ndīramacookeria ngaatho, no nīmacookeirio ngaatho nī makanitha mothe ma andū-a-Ndūrīri.

⁵ Geithiai o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao mūcīi.

Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrīa warī mwītīkia wa Kristū wa mbere kūu būrūrī wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrīa warutire wīra na kīyo kīnene mūno nī ūndū wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andū a mūhīrīga witū ariā tuohetwo hamwe. Nao nī marī igweta gatagatī-inī ka atūmwō, o na nīngī nīmatuīkire a Kristū mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrīa nyendete mūno thīinī wa Mwathani.

⁹ Na mūgeithie Urubano, ūrīa tūrutithanagia wīra wa Kristū nake, o na mūgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrīa wageririo na akīmenyeka atī nī wa Kristū kūna.

Na mūgeithie andū a nyūmba ya Arisitobulo.

¹¹ Nīngī mūgeithie Herodioni, ūrīa wa mūhīrīga witū.

Geithiai andū a nyūmba ya Narikiso ariā marī thīinī wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa, andū-a-nja acio marutaga wīra na hinya thīinī wa Mwathani.

Na mūgeithie mūrata wakwa Perisi, mūndū-wa-nja ūngī o nake ūrutite wīra na hinya mūno thīinī wa Mwathani.

¹³ Geithiai Rufusi, ūrīa mūthuure thīinī wa Mwathani, o na mūgeithie nyina, ūrīa ūkoretwo arī o ta maitū.

¹⁴ Nīngī mūgeithie Asunikirito, na Felegoni, na Herime, na Pateroba, na Herima, o na ariū na aarī a Ithe witū ariā marī hamwe nao.

¹⁵ O na nīngī mūgeithie Filologo, na Julia, na Nerea na mwarī wa nyina, na Olumpa, na ariā othe aamūre makoragwo hamwe nao.

¹⁶ Geithaniai mūndū na ūrīa ūngī na ngeithi theru cia kīmumunyano.

Makanitha mothe ma Kristū nīmamūgeithia.

¹⁷ Ariū na aarī a Ithe witū, nīngūmūthaitha mwīmenyagīrīre andū ariā marehaga nyamūkano na maūndū ma kūmūhīngithia, marīa mareganite na ūhoro ūrīa mūrūtītwo. Eheragīrai andū ta acio. ¹⁸ Nīgūkorwo andū ta acio ti Mwathani witū Kristū matungataga, no nī nda ciao ene matungataga. Nīmaheenagia ngoro cia andū ariā matoōi ūuru na ūndū wa mīario yao mīnyoroku na ndeto ciao cia kwīyendithīrīria. ¹⁹ Andū othe nīmaiguīte ngumo ya wathiki wanyu, nī ūndū ūcio nīnjyūrītūtwo nī gīkeno nī ūndū wanyu; no nīngwenda mūgīe na ūūgī harī maūndū marīa mega, na mwage ūcuuke harī maūndū marīa mooru.

²⁰ Ngai mwene thayū nīarihehenja Shaitani o narua, na inyuī mūmūrangīrīre rungu rwa magūrū manyu. Wega wa Mwathani witū Jesū Kristū ūroikara na inyuī.

²¹ Nīmwageithio nī Timotheo, ūrīa tūrutaga wīra nake, o na Lukio, na Jasoni na Sosipatero, ariā a mūhīrīga witū.

²² Nīi Teritio, mwandiki wa marūa maya, nīndamūgeithia thīinī wa Mwathani.

²³ Nake Gayo, ūrĩa ūnyiiĩtĩte ūgeni na ūrĩa ūtugaga andũ a kanitha othe, nĩamũgeithia. Nĩmwageithio nĩ Erasito, ūrĩa mũigi kīgĩĩna gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ Kwarito. (²⁴ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ūrogĩa na inyuĩ inyuothe. Ameni.)

²⁵ Na rĩu kũrĩ ūrĩa ūngĩhota kũmũrũgamia wega nĩ ūndũ wa Ūhoru-ūrĩa-Mwega ūrĩa hunjagia, na kwanĩrĩra ūhoru wa Jesũ Kristũ kũringana na ūguũrio wa maũndũ marĩa ma hito marĩa matũire mahithĩtwo kuuma tene, ²⁶ no rĩu nĩmaguũrie na makamenyithanio thĩĩnĩ wa Maandĩko marĩa ma ūnabii, nĩ ūndũ wa watho wa Ngai, o we ūrĩa ūtũũraga tene na tene, nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtikie na imwathikagĩre: ²⁷ nake Ngai, o we wiki mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya tene na ūndũ wa Jesũ Kristũ! Ameni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nī nīi Paŭlū, o nīi ndeetirwo nduīke mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa kwenda kwa Ngai, ndīratūma ngeithi ici tūrī hamwe na mūrū wa Ithe witū Sosithene,*

² Twandikīra kanitha wa Ngai ūrīa ūrī Korinitho, kūrī arīa othe maamūrītwo thīinī wa Kristū Jesū na magetwo matuīke andū atheru, o hamwe na arīa othe marī kūndū guothe makayagīra rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, o we Mwathani wao na witū:

³ Wega na thayū irogīa kūrī inyuī ciumīte kūrī Ngai Ithe witū na Mwathani Jesū Kristū.

Gūcookia Ngaatho

⁴ Nīnjookagīra Ngai ngaatho hīndī ciothe nī ūndū wanyu, nī ūndū wa wega wake ūrīa mūheetwo thīinī wa Kristū Jesū. ⁵ Nīgūkorwo thīinī wake nīmūtongetio maūdū-inī mothe, mūgatongio ūhorō-inī wa mīario yanyu yothe o na ūhorō-inī wothe wa kūmenya maūdū, ⁶ tondū-rī, ūira witū ūkonīi Kristū nīwekīrīrwo hinya thīinī wanyu. ⁷ Nī ūndū ūcio gūtīrī kīheo gīa kīroho o na kīmwe mūtārī nakīo, o mūgīetagīrīra na kīyo kūgūranīrio kwa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁸ Nake nīarīmūikaragia mūrī na hinya nginya mūthīa, nīguo mūtikanakorwo mūrī na ūcuuke mūthenya ūrīa wa Mwathani witū Jesū Kristū. ⁹ Ngai nī mwīhokeku, o we ūrīa wamwītire nīguo mūkorwo na ngwatanīro na Mūrīi Jesū Kristū, Mwathani witū.

Nyamūkano thīinī wa Kanitha

¹⁰ Atīrīrī, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, ndamūthaita thīinī wa rītwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū, atī inyuothe mūguane o mūdū na ūrīa ūngī, nīguo mūtīkagīe na nyamūkano gatagatī-inī kanyu, no mūikare mūiguanīte, na mūrī na meciiria o mamwe, na ngoro o īmwe. ¹¹ Tondū rīrīrī ariū na aarī a Ithe witū, nīmenyithītio nī andū amwe a kuuma nyūmba ya Kīloe atī nī kūrī na ngūi gatagatī-inī kanyu. ¹² Ūrīa ndīroiga nī atīrī: Ūmwe wanyu oigaga atī, “Nīi nūmagīrīra Paŭlū”; ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Apolo”; nake ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kefa”; o na nīngī ūngī akoiga atī, “Nīi nūmagīrīra Kristū.”

¹³ Kaī Kristū agayanītio? Paŭlū-rī, nīwe waambirwo mūtī igūrū nī ūndū wanyu? Mwabatithirio thīinī wa rītwa rīa Paŭlū? ¹⁴ Nīngūcookia ngaatho nī ūndū gūtīrī o na ūmwe wanyu nīi ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngiuga atī mwabatithirio thīinī wa rītwa rīakwa. ¹⁶ Īi, o na nīngī nīndabatithirie andū a nyūmba ya Stefana; no tiga acio, ndīngīrīrikana kana nī kūrī mūdū ūngī ndaabatithirie. ¹⁷ Nī gūkorwo Kristū ndaandūmire ngabatithanie, no aandūmire ngahunjie Ūhorō-ūrīa-Mwega, no ti ndūiheane na ūūgī wa mūdū, nīgeetha mūtharaba wa Kristū ndūkae kwagithio kīene.

Kristū nīwe Ūūgī na Ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nīgūkorwo ndūmīrīrī ya mūtharaba nī ūrimū kūrī arīa maroora, no kūrī ithuī arīa tūrahonokio-rī, ūndū ūcio nī hinya wa Ngai. ¹⁹ Nīgūkorwo kwandikītio atīrī: “Ūūgī wa andū arīa oogī nīkūniina ngaaūniina; nāguo ūmenyo wa andū arīa imenyi ndīkīūtue wa tūhū.”

²⁰ Mūdū ūrīa mūūgī-rī, akīrī kū? Mūdū ūrīa mūthomu-rī, akīrī kū? Arī ha mūciirī ūrīa ūūi gūciira maūdū ma mahinda maya tūrī? Githī Ngai ndatuīte ūūgī wa thī īno ūrimū? ²¹ Nīgūkorwo Ngai na ūndū wa ūūgī wake nīonire atī andū a thī īno na ūūgī wao matikaamūmenya, akīona kwagīrīre ahūthīre maūdū ma ūrimū marīa tūhunjagia nīgeetha ahonokie arīa mamwītīkagia. ²² Ayahudi metagia cīama, nao Ayunani macaragia ūūgī, ²³ no ithuī tūhunjagia ūhorō wa Kristū arī mwambe mūtī igūrū: maūdū macio nī mūhīnga kūrī Ayahudi na ūrimū kūrī andū-a-Ndūrīrī, ²⁴ no kūrī arīa Ngai etīte, Ayahudi o na Ayunani, Kristū nīwe hinya wa Ngai na ūūgī wa Ngai.

* 1:1 Warī mūtugo wa Ayunani kwambīrīra marūa na rītwa rīa mwandiki.

²⁵ Nīgūkorwo ūrimū wa Ngai nī mūūgī gūkīra ūūgī wa mūdū, naguo ūhūthū wa Ngai nī mūrītū gūkīra hinya wa mūdū.

²⁶ Ariū na aarī a lthe witū, ta gīciiriei ūrīa mwatariī rīrīa mwetirwo. Ti aingī anyu oogī na ūūgī wa andū a gūkū thī; na ti aingī mangīaguucīrīrie andū; o na ti aingī maciarīrwo mīcīī rīa rīrī igweta. ²⁷ No Ngai aathuurire maūdū marīa ma ūrimū ma thī īno nīguo aconorithie andū arīa oogī; ningī Ngai aathuurire maūdū marīa matarī hinya ma thī īno nīguo aconorithie arīa marī hinya. ²⁸ Agīthuura maūdū marīa mahūthū ma thī īno, na marīa matarī ma gūtīka, o gwata marīa matarī maūdū kūrī, nīgeetha amaagithie bata, ²⁹ nīgeetha mūdū o na ū ndakanetīie mbere ya Ngai. ³⁰ No rīrī, nīwe ūtūmīte mūkorwo mūrī thīnī wa Kristū Jesū, ūrīa ūtūkīte ūūgī uumīte kūrī Ngai nī ūndū witū, ūguo nī kuuga, ūthingu witū, na ūtheru, na gūkūrwo. ³¹ Nī ūndū ūcio, o ta ūrīa kwandikītwo atīrī: “Mūdū ūrīa ūkwīraha, nīerahage nī ūndū wa Mwathani.”

2

¹ Hīndī rīrīa ndookire kūrī inyuī, ngīmūhunjīrīa ūira wa hitho ya ūhoru wa Ngai, ariū na aarī a lthe witū, ndiamwarīrie na mīario ya kanua kega kana ūūgī mūnene. ² Nīgūkorwo nīndatūite itua ndirī ūndū ūngī ngwenda kūmenya, rīrīa rīothe ndaarī na inyuī, o tīga ūhoru wa Jesū Kristū na kwambwo gwake mūtī-igūrū. ³ Ndookire kūrī inyuī itarī na hinya, na ndī na guoya, o na ngīinainaga mūno. ⁴ Ndūmīrīrī yakwa na kūhunja gwakwa itarī na ciugo cia kūguucanīrīria na ūūgī, no nīcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nīguo wītīkio wanyu ndūgakorwo ūtīrīrīrwo nī ūūgī wa andū, o tīga hinya wa Ngai.

Ūūgī Umanīte na Roho

⁶ No ningī ithuī-rī, tūrī gatagatī-inī ka andū arīa agima twaragia ūhoru wa ndūmīrīrī ya ūūgī, no tūtīaragia ūhoru wa ūūgī wa mahinda maya, kana wa aathani a mahinda maya arīa matarī kūrīa merekeire. ⁷ No ithuī-rī, twaragia ūhoru wa ūūgī wa Ngai ūrīa wa hitho, ūūgī ūrīa watūire ūrī mūhitho, o ūrīa Ngai aathīrīre o mbere ya kūūmba thī nī ūndū wa rīrī witū. ⁸ Gūtīrī o na ūmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ūhoru ūcio, nīgūkorwo mangīaūmenyete-rī, matingīaambire Mwathani wa rīrī. ⁹ Nīgūkorwo no ta ūrīa kwandikītwo atīrī:

“Maūdū marīa matarī monwo na maitho,
na matarī maiguuo na matū,

o na matarī maatoonya ngoro ya mūdū,

nīmo Ngai athondekeire andū arīa mamwendete”:

¹⁰ No Ngai nīatūguūrīrie maūdū macio na ūndū wa Roho wake.

Roho nīathuthuuragia maūdū mothe, o na maūdū ma Ngai marīa marikīru mūno. ¹¹ Tondū-rī, nūū ūūī meciiria ma mūdū, tīga o roho wa mūdū ūrīa ūrī thīnī wake? O ta ūguo-rī, gūtīrī mūdū ūūī meciiria ma Ngai, o tīga Roho wa Ngai. ¹² Tūtīamūkīrīte roho wa thī īno, no tūheetwo Roho ūrīa uumīte kūrī Ngai, nīguo tūmenyage iheo iria Ngai atūheete o ūguo tūhū. ¹³ Maūdū macio nīmo twaragia, no tūtīmaaragia na ciugo iria tūrūtītwo na ūūgī wa mūdū, no nī na ciugo iria tūrutagwo nī Roho, tūgataarīria ūhoru wa ma wa kīroho na ciugo cia kīroho. ¹⁴ Mūdū ūtarī na Roho ndetīkagīra maūdū marīa moimaga kūrī Roho wa Ngai, tondū maūdū macio nī ūrimū kūrī we, na ndangīmamenya, tondū makūūrīkanaga na njīra ya kīroho. ¹⁵ Mūdū wa kīroho nīakūūranaga maūdū mothe, nowe mwene gūtīrī mūdū ūngīmūtūira:

¹⁶ “Nī ūndū-rī, nūū ūngīmenya meciiria ma Mwathani,
nīguo akīmūtaare?”

No ithuī tūrī na meciiria ma Kristū.

3

Ūhoru wa Nyamūkano thīnī wa Kanitha

¹ Ariū na aarī a lthe witū, ndingīahotire kūmwarīria ta mūrī andū a kīroho, no ndaamwarīrie ta mūrī andū a thī, o ta twana tūnini thīnī wa Kristū. ² Ndaamūheire iria, no ti irio nyūmū ndaamūheire, nīgūkorwo mūtīakinyīte a gūcīrīa. Ti-itherū o na rīu mūtīkinyīte a gūcīrīa. ³ O na rīu mūrī andū a thī. Kuona atī kūrī na ūiru na ngūī thīnī wanyu-rī, gītīhī mūtīkīrī andū a thī? Gītīhī mūtīragūka o ta ūrīa andū a ndūire mekaga?

⁴ Nĩ ūndũ-rĩ, rĩrĩa mündũ ūmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paũlũ,” nake ūrĩa ūngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo,” githĩ mütikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwitĩkie, o ta ūrĩa Mwathani aagaĩire o mündũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeu ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩra maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio ti mündũ ūrĩa ūhaandaga kana ūrĩa ūitagĩrĩra maaĩ ūrĩ bata, no ūrĩa ūrĩ bata nĩ Ngai, ūrĩa ūtũmaga ikũre. ⁸ Mündũ ūrĩa ūhaandaga na mündũ ūrĩa ūitagĩrĩra maaĩ makoragwo na muoroto ūmwe, na o mündũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ ūndũ wa wega ūrĩa Ngai aahete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ūrĩa mũgĩ nake mündũ ūngĩ nĩ gwaka araka igũrũ rĩa mũthingi ūcio. No o mündũ nĩamenyagĩrĩre ūrĩa egwaka igũrũ riaguo. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ mündũ ūngĩaka mũthingi ūngĩ tĩga ūrĩa ūrikĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mündũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ūyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũ-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ūrĩa ūtariĩ, tondũ Mũthenya ūcio nĩũgaatũma woneke ūtheri-inĩ. Wĩra ūcio ūkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mündũ nĩũkagerio na mwaki ūcio. ¹⁴ Angĩkorwo kĩa mündũ aakite mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ūcio-rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake. ¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, nĩakoorwo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no akaahonoka ta mündũ ūgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩnĩ wanyu? ¹⁷ Mündũ o wotha angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ iyo.

¹⁸ Mũtikae kwiheenia. Mündũ o na ūrikũ thĩnĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũgĩ na ūgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atuĩke mũgĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo ūgĩ wa thĩ ĩno nĩ ūrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ūrĩa kwandikĩtwo atĩrĩ, “Nĩanyiitaga ariĩ oogĩ waara-inĩ wao”; ²⁰ o na nĩngĩ nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoĩ atĩ meciiria ma ariĩ oogĩ nĩ ma tũhũ.” ²¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mündũ o na ūrikũ ndakae kwĩraha na ūhoru wa andũ! Maũndũ mothe nĩ manyu, ²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ĩno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maũndũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maũndũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu, ²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

4

Atũmwo a Kristũ

¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, andũ magĩrĩrwo nĩgĩtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ ariĩ mehokeirwo maũndũ ma hitho ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ ariĩ mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku. ³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtũrwo ciira nĩ inyuĩ, kana ndũrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na nĩ mwene ndingĩtũra ciira. ⁴ Nĩ mwene ndĩrĩ na ūndũ ingĩcuukĩra, no ūndũ ūcio ndũngĩtũma ndũike atĩ ndĩrĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ūnduagĩra ciira. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahĩthe nduma-inĩ nĩakamoimĩria ūtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mündũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ūhoru wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ūrĩa kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ūrĩa kwandikĩtwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩia mündũ ūmwe makĩria ya ūrĩa ūngĩ. ⁷ Nĩ ūndũ-rĩ, nũũ ūtũmĩte wĩone ūrĩ na ngũũrani na mündũ ūngĩ o wotha? Nĩ kĩĩ ūrĩ nako ūtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ūragĩtĩia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrikĩtie kũgĩa na kĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrikĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte athamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkire athamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ! ⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ ariĩ angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩnĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtũtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yotha, kũrĩ araka o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ūndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ

andũ oogĩ mũno thĩĩnĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtĩo, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩo! ¹¹ Nginya ihinda rĩĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, nĩngĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩcĩĩ. ¹² Nĩngĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na rĩrĩa twanyarĩrwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoro na ũhooreri. Nginya ihinda rĩĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandika marĩa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na areri ngiri ikũmi thĩĩnĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuikire ithe wanyu ũndũ-inĩ wa ũhoro-ũria-Mwega. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ndamũthaitha mwigerekanie na nĩĩ. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũria nyendete, na ũria mwĩhokeku thĩĩnĩ wa Mwathani. Nĩekũmũrĩkiania mũtũũrĩre wakwa thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũria ũringaine na ũria ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩĩ, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ iyo nĩngatuĩria ũria andũ aya etĩĩ maaragia, o hamwe na ũhoti ũria marĩ naguo. ²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

5

Ingatai Mũndũ ũcio Gĩtharia

¹ Nĩ ma ndeto nĩraario atĩ thĩĩnĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũria ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetikĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mũtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũritwo nĩ kĩa, nĩguo mũndũ ũcio wikĩte ũguo mũmũingate, ehene ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩĩnĩ wa roho, na nĩndikĩtie gũtũira mũndũ ũcio wikĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ irĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ thĩĩnĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ũcio mũneaneĩ kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kũmwĩrĩ manĩnwo, naguo roho wake ũkaahonokio mũthanya ũria wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ũcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩĩtũmaga kĩmere gĩothe kĩimbe? ⁷ Eheriaĩ ndawa iyo ya kũmbia mĩgate irĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ũguo nĩguo mũtarĩĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, niarĩkitie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa iyo ya tene ya kũmbia mĩgate, iyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoro wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩre marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩka ũguo-rĩ, no mũkũmire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũria wĩtaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ na njooi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ũcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ũkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ũcio mwaganu oime thĩĩnĩ wanyu.”

6

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etikia

¹ Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩtĩirie ũria ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrĩte Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthĩĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatũira andũ a gũkũ thĩ

ciira? Na angikorwo nĩ inyuĩ mūgaaciirithia andũ a gūkũ thĩ-rĩ, githĩ mūtikĩrĩ na ūhoti wa gūtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuĩ mūtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tūgaatuĩra araika ciira? Ī maũndũ ma mūtũrĩre ūyũ-rĩ, githĩ tūtiagĩrĩrwo nĩkūmaciira makĩria! ⁴ Nĩ undũ ūcio kūngikorwo na mūdũ wanyu ūhĩtĩrio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mūthuure o na andũ matangĩtika kanitha-inĩ matũke a kūmūciirithia! ⁵ Ndoiga ūguo nĩguo ndimūconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩinĩ wanyu gūtĩrĩ mūdũ mūgĩ ūngĩhota gūtuithania etikia eerĩ ciira mangĩhĩtania? ⁶ No handũ ha ūguo-rĩ, mūrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ūria ūngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetikĩtie!

⁷ Gūkorwo mūrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nīmūhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ūũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kūheeno? ⁸ Handũ ha ūguo-rĩ, nīmūheenanagia na mūgekana ūũru, na acio mwĩkaga ūguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mūtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ūthamaki wa Ngai? Mūtikana-heeneke: Gūtĩrĩ ahũĩri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, ¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ūthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ūguo nĩguo amwe anyu mwatariĩ. No nīm̄wathambirio, na mūgĩtherio, na mūgĩtuo atthingu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ undũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ūtharia

¹² “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka undũ o wothē,” no ti undũ o wothē ūrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka undũ o wothē,” no ndingĩathwo nĩ undũ o na ūrĩkũ. ¹³ “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kūhũthĩrwo na ūmaraya, no nĩ wa gūtungata Mwathani, nake Mwathani aathage mwĩrĩ ūcio. ¹⁴ Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kūrĩ arĩa akuĩ nĩ undũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ūcio. ¹⁵ Kaĩ inyuĩ mūtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ undũ ūcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiitithanie na mūmaraya? Kūroaga gūtũika ūguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mūtooĩ atĩ mūdũ ūria wĩnyĩitithanagia na mūmaraya, matũkaga mwĩrĩ ūmwe nake? Nĩgūkorwo nĩ kwĩritwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatuika mwĩrĩ ūmwe.” ¹⁷ No mūdũ ūria wĩnyĩitithanagia na Mwathani atuĩkaga ūmwe nake thĩinĩ wa roho.

¹⁸ Ūragĩrai mehia ma ūmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekwagwo nĩ mūdũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mūdũ ūria ūhũũruga ūmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. ¹⁹ Kaĩ inyuĩ mūtooĩ atĩ mĩrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ūria ūrĩ thĩinĩ wanyu, ūria mwaherwo nĩ Ngai? Inyuĩ mūtĩrĩ anyu inyuĩ ene; ²⁰ inyuĩ mwagũrĩrwo na thogora. Nĩ undũ ūcio-rĩ, tĩithagiai Ngai na mĩrĩ yanyu.

7

Ūhoro wa Kūhikania

¹ Na rĩrĩ, ha ūhoro wa maũndũ marĩa mwanyandĩkiire marĩa nĩ undũ wamo, ngūmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mūdũ mūrũme kwaga kūhikania. ² No tondũ wa ūria ūmaraya ūingĩhĩterĩ, o mūdũ mūrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kũgia na mūtumia wake mwene, na mūdũ-wa-nja agĩe na mūthuuri wake mwene. ³ Mūthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kūhingagĩria mūtumia wake bata wake wa kihiko, o nake mūtumia ahingagĩrie mūthuuriwe bata wake. ⁴ Mūtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mūthuuriwe. Ūguo no taguo mūthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mūtumia wake. ⁵ Tigagai kūimana, o tiga rĩrĩa mūngikorwo mūiguanĩire, naguo gūkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mūgĩage na ihinda rĩa kūhooya. Thuutha ūcio no mūcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamūgerie tondũ wanyu kūremwo kwĩgirĩrĩa. ⁶ Ūhoro ūcio ndawaaria taarĩ rūũtha ngũheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ūria niĩ ndariĩ. No o mūdũ aheetwo kĩheo gĩake mwene kuuma kūrĩ Ngai; mūdũ ūmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ūria ūngĩ akaheo kĩria kĩngĩ.

⁸ Na rīrī, nī ūndū wa andū ariā matahikanītie na atumia a ndigwa, nguuga ūū: Nī wega maikare o ūguo matahikanītie, o ta ūriā nīi ndariī. ⁹ No angīkorwo mat-ingīhota kwīgīrīrīria-rī, nīmahike na mahikanie, tondū nī kaba kūhikania gūkīra gūkara makīhīahiaga.

¹⁰ Kūrī andū ariā mahikīte na makahikania-rī, ngwathana ūū, no ti nīi, nī Mwathani ūgwathana: Mūtumia ndakanatigane na mūthuuriwe. ¹¹ No aangīka ūguo-rī, nīagīikare atarī mūhiku, kana akorwo ti ūguo, acookerere mūthuuriwe. Ningī mūthuuri ndakanain-gate mūtumia wake.

¹² Nī ūndū wa acio angī nguuga ūū, no nī nīi ndīroiga, ti Mwathani: Angīkorwo mūrū wa lthe witū ari na mūtumia ūtetikītie, na mūtumia ūcio etikīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹³ Nake mūtumia angīkorwo ari na mūthuuri ūtetikītie, na mūthuuri ūcio etikīre matūūranie-rī, nīatige kūmūngata. ¹⁴ Nīgūkorwo mūthuuri ūriā ūtetikītie nīatheretio nī ūndū wa mūtumia wake, nake mūtumia ūriā ūtarī mwītīkia nīatheretio nī ūndū wa mūthuuri wake mwītīkia. Kūngīaga gūtuika ūguo-rī, ciana cianyu no itūike ti theru, no ūriā kūrī rīu nī atī nī theru.

¹⁵ No rīrī, mūdū ūcio ūtetikītie angīthīi-rī, nīarekwo athīi. Nīgūkorwo mūdū mūrūme, kana mūdū-wa-nja ūriā wītīkītie ti muohe nī ūhoro ta ūcio; Ngai atwītīte tūtūūranie na thayū. ¹⁶ Wee mūtumia-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūthuuri waku? O na wee mūthuuri-rī, ūūi atīa kana nīwe ūkaahonokia mūtumia waku?

¹⁷ No rīrī, mūdū o mūdū nīaikare mūtūūrire ūriā Mwathani aamūgāire, o ūriā Ngai aamwītīre. Ūyū nīguo watho ūriā ngwatha makanitha mothe. ¹⁸ Mūdū angīkorwo eetirwo ari mūrūu-rī, nīatige gūkara ta atarī mūrūu. Mūdū ūriā ūtaari mūrūu rīria eetirwo nīatige kūrūa. ¹⁹ Kūrūa gūtīrī bata; o na kwaga kūrūa gūtīrī bata. Ūndū ūriā ūrī bata nī kūmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mūdū nīaikarage o ūriā aatarī rīria Ngai aamwītīre. ²¹ Wee warī ngombo rīria wetirwo? Ūndū ūcio ndūgagūtange, no korwo wahota kuona njīra ya kuuma ūkombo-inī-rī, gerera yo. ²² Nīgūkorwo mūdū ūriā warī ngombo rīria Mwathani aamwītīre-rī, ūcio nī mūdū wa Mwathani ūtarī ngombo; ningī no taguo, ūriā warī mūdū muohore rīria Mwathani aamwītīre-rī, ūcio nī ngombo ya Kristū. ²³ Inyuī mwagūrīrwo goro; mūtīgatuīke ngombo cia andū. ²⁴ Ariū na aarī a lthe witū, o ūndū ūriā mūdū eehokeirwo nī Ngai-rī, nīaikarage o ūguo ūndū ūcio Ngai aamwītīre.

²⁵ Rīu-rī, ūhoro wīgīi airītu nī ūyū: Ndirī na watho uumīte kūrī Mwathani, no nīngūheana itua riakwa ta mūdū mwīhokeku nī ūndū wa kūigūrwo tha nī Mwathani. ²⁶ Nī ūndū wa mathīina ma mahinda maya-rī, nguona ari wega mūikarage o ūriā mūdū atarī. ²⁷ Wee nīūhikanītie? Ndūkaingate mūtumia waku. Wee nawe hihi ndūhikanītie? Tīga kūhikania. ²⁸ No ūngīhikania-rī, wee ndwīhītie; o na mūrītu angīhika-rī, o nake ndēhītie. No andū ariā marahika kana makahikania-rī, nīmarionaga mathīina maingī mūtūūrire-inī ūyū, na nīmo ndīrenda kūmūrīgīrīria.

²⁹ Ūndū ūriā ndīrenda kuuga, ariū na aarī a lthe witū, nī atī ihinda nī inini. Kuuma rīu andū ariā marī na atumia nī kwagīrīre maikarage ta matarī nao; ³⁰ ariā maracakaya nīmaikarage ta mataracakaya; nao ariā makenete nīmaikarage ta matakenete; o na ariā mekūgūra indo, nīmaikarage ta matarī kindū marī. ³¹ nao ariā mahūthagīra indo cia thī īno, nīmaikarage ta matohanītio nacio. Nīgūkorwo ūriā thī īno īhaana rīu-rī, nīgūthira īrathira.

³² Nīi ingīenda inyuī mūikarage mūtegwītanga. Mūdū ūriā ūtahikanītie etangaga na maūdū ma Mwathani, na eciiragia o ūriā angīkenia Mwathani. ³³ No mūdū ūriā ūhikanītie etangaga na maūdū ma gūkū thī, na eciiragia o ūriā angīkenia mūtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nīmūgayūkanu. Mūdū-wa-nja ūtarī mūhiku kana mūrītu etangaga na maūdū ma Mwathani: Muoroto wake nī kwiheana harī Mwathani mwīrī na roho. No mūtumia mūhiku etangaga na maūdū ma thī īno, na eciiragia o ūriā angīkenia mūthuuriwe. ³⁵ Ndīramwarīria maūdū maya nīgeetha mūgunīke, ti atī nīguo ndīmūrīgīrīrie, no nīgeetha mūikarage na mīthīire īria yagīrīre, mwīheanīte biū harī Mwathani mūtekūguucīrīrio nī maūdū mangī.

³⁶ Mūdū o wothē angīona atī nīarahītīria mūrītu ūriā orītīe, nake mūrītu ūcio akorwo matukū make ma ūirītu wake nīmarahītīka-rī, mūdū ūcio angīgua nīagīrīrwo nī kūhikania-rī, nīeke o ūguo ekwenda. Ti kwīhia ekwīhia. Nīmāgīrīrwo mahikanie.

³⁷ No rĩrĩ, ūria ūtuĩte na ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ūcio-rĩ, mũndũ ūcio o nake nĩekĩte ūria kwagĩrĩire. ³⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũndũ ūria ūhikagia mũirĩtu ūria orĩtie nĩekaga ūria kwagĩrĩire, no ūria ūngiaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuriwe rĩria rĩothe mũthuriwe arĩ muoyo. No mũthuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mũndũ o ūria angĩenda, no mũndũ ūcio no nginya akorwo nĩetikĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ūcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩcĩria atĩ nĩ o na nĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

8

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

¹ Na rĩrĩ, ūhoro wa irio iria ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuothe tũri na ūmenyo ūhoro-inĩ ūcio. Ūmenyo nĩtũmaga mũndũ etũũgĩrie, no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ūria wĩciiragia atĩ nĩoĩ ūndũ-rĩ, ndooĩ ūndũ ūcio wega ta ūria aagĩrĩrwo nĩ kũumenya. ³ No mũndũ ūria wendete Ngai, ūcio nĩwe ūũio nĩ Ngai.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ha ūhoro ūkonĩ kũria irio iria irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mĩhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ūngĩ tiga o ūria ūmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũria igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ūmwe, na nĩwe lthe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũruga muoyo nĩ ūndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ūmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ūria indo ciothe ciagĩire nĩ ūndũ wake, na nowa ūtũtũruga muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ūguo. Andũ amwe nĩ ūndũ wa ūria matũũrĩte mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ irĩa mekũria irio ta icio meciiragia atĩ nĩrutĩrwo mĩhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkũhĩrĩre Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcĩria, na tũtingiagĩrio nĩgũcĩria.

⁹ O na kũrĩ ūguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ūcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wothĩ ūrĩ na thamiri itarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ūmenyo ūyũ mũkĩrĩra irio thĩnĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩmũrĩria arĩe kĩria kĩrutĩrwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ ūcio thamiri yake itarĩ na hinya, o ūcio Kristũ aakũrĩire-rĩ, agathũkio nĩ ūmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ irĩa mwẽhĩria arĩu na aarĩ a lthe witũ na njĩra iyo, na mũgatiĩhia thamiri ciao icio itarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwẽhĩria. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo kĩria ndĩraria no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩrwo nĩ kũria nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

9

Maũndũ maria Maagĩrĩre Mũtũmwo

¹ Githĩ nĩ ndĩrĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndĩrĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩnĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ matĩonaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ūtũmwo wakwa thĩnĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũria na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtikia, o ta ūria atũmwo arĩa angĩ, na arĩu a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ūteithio witũ?

⁷ Nũũ ūtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ūrĩkũ ūhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ūcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ūrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu? ⁸ Ndĩraaria ūhoro ūyũ ndĩ na meciiria ma ū-mũndũ tu? Githĩ Watho o naguo nduugĩte o ūguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ irĩa ikũranga ngano ikĩmĩhũura.” Ngai akiuga ūguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaarĩ? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ūguo nĩ ūndũ witũ, githĩ tĩguo? Iĩ-nĩ, ūndũ ūyũ waandikĩrũo nĩ ūndũ witũ, tondũ rĩria

mūrīmi ekūrīma, nake mūhūūri ngano amihūūrage-rī, nī kwagīrīre mekage ūguo marī na kīrīgīrīro atī nīmakagayana magetha. ¹¹ Tūngīkorwo ithuī nītūhaandīte mbeū ya kīroho thīnī wanyu-rī, kaī akīrī ūndū mūnene ithuī tūngīgetha indo cia gūtūūria mwīrī kuuma kūrī inyuī? ¹² Angīkorwo andū angī marī na kīhooito gīa gūteithio nī inyuī-rī, ithuī githī tūtīkiagīrīrwo nīgūteithio makīria?

No ithuī tūtīahūthīrīre kīhooito kīu. Handū ha ūguo-rī, nī gūkīrīrīria tūkīragīrīria ūndū o wothē nīguo tūtīkae kūhīngīca Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū. ¹³ Kaī inyuī mūtōō atī andū arīa marutaga wīra thīnī wa hekarū marutaga irio ciao kuuma kūu hekarū, nao arīa matungataga kīgongona-inī magayanaga kīrīa kīrutītīwo kīgongona-inī? ¹⁴ O ta ūguo-rī, Mwathani niathanite atī arīa mahunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega nīmagīrīrwo kuonaga gīa kūmatūūria kuuma kūrī Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁵ No nī ndīrī ndaahūthīra kīhooito o na kīmwe gīa cio. Nīngī ndiraandīka ūhorō ūyū ndī na kīrīgīrīro atī nīmūkūnjīka maūndū ta macio. Nī kaba ngue gūkīra mūndū o naū agīrie ndīrahīre ūndū ūcio. ¹⁶ No rīrī, ndīngīhota kwīraha rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgūkorwo nīhatagīrīro mūno ndīūhunje. Na nī ingīaga kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega kaī ndagīa na haaro-īl. ¹⁷ Ingīhunja nī ūndū wa kwīyendera-rī, ndaheo mūcaara; no angīkorwo ti na ūndū wa kwīyendera-rī, nī no kūhīngia ndīrahīngia ūndū ūrīa ndīhokeirwo. ¹⁸ Hakīrī ūguo-rī, mūcaara wakwa ūkīrī kī? Nī atīrī: Atī harī ūhorō wa kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega-rī, hunjagie tūhū itekūrīhwo, na nī ūndū ūcio njage gwītāgia kīhooito giakwa rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁹ O na gūtūika ndī muohore na ndīrī ngombo ya mūndū-rī, nī ndītuaga ngombo ya o mūndū wothē, nīguo nguucīrīre andū aingī o ta ūrīa kwahoteka. ²⁰ Kūrī Ayahudi ndaatuikire ta Mūyahudi nīguo nguucagīrīre Ayahudi. Na kūrī arīa marī rungu rwa watho-rī, ndaatuikire ta mūndū ūrī rungu rwa watho, o na gūtūika nī mwene ndīrī rungu rwa watho, nīguo nguucagīrīre arīa marī rungu rwa watho. ²¹ Kūrī arīa matarī watho-inī-rī, ndaatuikire ta mūndū ūtarī watho-inī ūcio, o na gūtūika ndīrī muohore kuuma kūrī watho wa Ngai, no ndī watho-inī wa Kristū, nīguo nguucagīrīre arīa matarī watho-inī ūcio. ²² Kūrī arīa matarī hinya-rī, ndaatuikire ta itarī hinya nīguo nguucagīrīre arīa matarī hinya. Nduikite maūndū mothe kūrī andū othe nīgeetha kūngīhoteka na njīra ciothe ngerie kūhonokia amwe ao. ²³ Njīkaga maūndū maya mothe nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgeetha ngaagaīrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaī inyuī mūtōō atī andū arīa mahītahītanaga ihenya-inī mahanyūkaga othe, no rīrī, no ūmwe wao ūheagwo kīheo? Kīhanyūkei na njīra īrīa ingītūma mūkaaheo kīheo.* ²⁵ Mūndū o wothē ūrīa ūhītahītanaga thīnī wa mathako-rī, ehataga na akemenyeria maūndū-inī mothe hatarī itherū. Mekaga ūguo nīguo maheo thūmbī itarī ya gūtūūra; no ithuī twīkaga ūguo nīguo tūkaaheo thūmbī ya gūtūūra ngīnya tene. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nī ndīhanyūkaga ta mūndū ūtōō gītūmī gīa kūhanyūka; na ndīrūaga ta mūndū ūgūikia ngundi ciake o ūguo tūhū. ²⁷ Aca, nī mwīrī wakwa hūūruga ngaūtua ngombo yakwa, nīgeetha ndaarīkia kūhunjīria andū arīa angī-rī, nī mwene ndikanatuīke wa kūregwo nyimwo kīheo.

10

Ūrutani kuuma Mūtūūrīre wa Isiraeli

¹ Na rīrī, arīu na aarī a lthe witū, ndikwenda mūkorwo mūtōō ūndū ūyū, atī maithe maitū ma tene othe maatongoragio nī itu, na atī othe nīmaringire iria. ² Othe nīmabatithirio matuīke andū a Musa marī rungu rwa itu rīu, o na marī iria-inī rīu. ³ Na othe maarīaga irio o imwe cia kīroho, ⁴ na maanyuuga maa o mamwe ma kīroho; nīgūkorwo maanyuire kuuma rwaro-inī rwa ihiga rwa kīroho rūrīa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rūu rwarī Kristū. ⁵ O na kūrī ūguo-rī, aingī ao matiigana gūkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikīhurunjwo werū-inī.

⁶ Na rīrī, maūndū macio meekīre marī ta cionereria, nīgeetha ngoro ciitū itikerirīrie gwīka maūndū mooru ta macio meekire. ⁷ Mūtīgatūīke ahooi mīhianano, ta ūrīa amwe ao maatariī; o ta ūrīa kwandīkitwo atīrī: “Andū acio magīkara thī kūrīa na kūnyua,

* 9:24 Andū a Korinitho nīmamenyerete mahenya mathako-inī marīa moīkaine ta Isimithiani. Mūhootani aaheagwo ihūa rīa githīūrīrī.

magĩcōoka magĩkũĩra kũĩna na gwĩkenia.” ⁸ Nĩngĩ tũtikahũũre ũmaraya, ta ũria amwe ao meekire, nao magĩkua andũ ngĩrĩ mĩrongo ĩĩrĩ na ithubũ mũthenya ũmwe. ⁹ O na nĩngĩ tũtikanagerie Mwathani, ta ũria amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka. ¹⁰ Na mũtĩkae gũteta, ta ũria amwe ao meekire, nao makĩũragwo nĩ mũraika ũria mũniinani.

¹¹ Maũndũ macio meekĩkire kũrĩ o marĩ cionereria, na makĩandikwo marĩ ma gũtũkaania, ithubũ tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, ũngĩĩra nĩũrũgamĩte wega-rĩ, menyera ndũkae kũgũa! ¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwihokeku; ndangĩtikĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mĩhianano, na Gĩathĩ kĩa Mwathani

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoru wa kũhooya mĩhianano. ¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ũria ndĩroiga. ¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcōokia ngaatho kĩrĩa tũcōokagia ngaatho nĩ ũndũ wakĩo-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ? ^{*} Na githĩ mũgate ũria twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ? ¹⁷ Na tondũ mũgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithubũ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithubũ othe tũrĩaga mũgate o ũcio ũmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranĩei ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kīgongona kũu? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrutĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! ũria ndĩroiga nĩ atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgie ngwatanĩro na ndaimono. ²¹ Mũtingĩhota kũnyũra gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyũre gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono. ²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ũru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũria Wĩtikĩtie

²³ “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothĩ ũrĩ na kīguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wothĩ ũrĩ na uumithio. ²⁴ Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩĩgai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwiĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamĩri, ²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩĩnĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtikĩa angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyũĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩrĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩtheo mũtekwiĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamĩri. ²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacĩrĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamĩri; ²⁹ ngiuga ũguo ti thamĩri yaku ndagweta, no nĩ thamĩri ya mũndũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamĩri ya mũndũ ũngĩ? ³⁰ Ingĩrĩanĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩrĩ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgĩka ũndũ o wothĩ-rĩ, wakĩgai nĩ ũndũ wa kwenda kũgōocithia Ngai. ³² Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhingĩthia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhingĩthie kanitha wa Ngai, ³³ o ta ũria nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yothĩ. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna nĩ mwene, no njaragia ũria ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11

¹ Mwĩgerekanĩei na nĩ, ta ũrĩa ndĩgerekanagia na Kristũ.

Ũndũ ũria Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ũndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ũndũ wa gũtũra mũrũmĩtie morutani macio, o ta ũrĩa ndaamũrutire.

^{*}

10:16 Gĩkombe gĩa gũcōokia ngaatho kiarĩ kĩmwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuga hĩndĩ ya Bathaka.

³ Riu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mũtwe wa mũndũ mũrũme o wotho nĩ Kristũ, na mũtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mũtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wotho ũria ũhooyaga kana akaratha ehumbĩrite mũtwe-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wotho ũria ũhooyaga kana akaratha atahumbĩrite mũtwe wake-rĩ, nĩ mũtwe wake aconorithagia, tondũ ũguo no ũndũ ũmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mũtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ũndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mũtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mũtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woirere harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombĩrwo nĩ ũndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombĩrwo nĩ ũndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũuri mũtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwachwo nĩ ũndũ wa araka.

¹¹ No nĩngĩ-rĩ, thĩĩnĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ũria mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciagwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciunaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja kũhooya Ngai atehumbĩrite mũtwe? ¹⁴ Kaĩ maũndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ũndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ũcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mũndũ ũrĩ na ngarari na ũhoro ũyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithũ tũtĩrĩ mũtugo ũngĩ, o na makaniha ma Ngai matĩrĩ mũtugo ũngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ũhoro-inĩ ũria ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndĩrĩ na ũndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ Ũndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩria muongana ta kanitha, nĩkũgĩaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ũhoro ũcio ndĩngĩaga gwĩtĩkia ũmwe waguo. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metĩkĩrĩkĩte nĩ Ngai. ²⁰ Rĩria muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩria mũkũrĩa, o mũndũ athiiaa na mbere kũria ategweterera ũria ũngĩ. ũmwe aikaraga ahũtĩ, nake ũria ũngĩ agaikara arĩtuo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩcĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndĩkĩmũgaathĩrĩrie nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio? Aca, ndĩngĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ũhoro ũria ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkĩnyĩrie: Mwathani Jesũ, ũtukũ ũria aakunyaniĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho, * akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ũria ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu; ikagai ũũ nĩguo mũndĩrĩkanage.” ²⁵ Nĩngĩ o ũndũ ũmwe, thuutha wa kũria irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩria kĩerũ thĩĩnĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩria rĩothe mũrĩkĩnyuuagĩra, nĩguo mũndĩrĩkanage.” ²⁶ Nĩgũkorwo rĩria rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũra gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ irĩa agooka.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wotho ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũra gĩkombe kũu kĩa Mwathani ũria gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩrie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. ²⁸ Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũria mũgate ũcio na kũnyũra gĩkombe kũu. ²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wotho ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra. ³⁰ Kũu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. ³¹ No tũngĩtuĩra ciira ithũ ene, tũtĩngĩtuĩka a gũciirithio. ³² Hĩndĩ irĩa tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³ Nĩ ũndũ ũcio, arĩu na aarĩ a lthe witũ, rĩria mũnganĩte mũrĩanĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. ³⁴ Angĩkorwo mũndũ nĩahũtĩrĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũria irio gwake mũcĩ, nĩgeetha rĩria muongana gũtikagĩ ũhoro wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoro wa maũndũ macio mangĩ rĩria ngooka.

12

Iheo cia Roho Mūtheru

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, ha ūhoru wa iheo cia kīroho-rī, ndikwenda mūikare mūrigitwo nīguo. ² Inyuī nīmūūī atī hīndī irīa mūteetikitie Ngai, nīmwaguucagīrīrio na mūkerekierio kūrī mīhianano itangīaria. ³ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atī, gūtīrī mūdū waragia ahotithitio nī Roho wa Ngai ūngiuga atīrī, “Jesū aronyiitwo nī kīrumi,” na gūtīrī mūdū ūngīhota kuuga atīrī, “Jesū nī Mwathani,” atatongoretio nī Roho Mūtheru.

⁴ Na rīrī, iheo iria iheanagwo nī mīthemba mīthemba, no Roho ūrīa ūciheanaga no ūmwe. ⁵ O na njīra cia gūtungata nī mīthemba mīthemba, no Mwathani ūrīa ūtungatagwo no ūmwe. ⁶ Ningī kūrī mīrutire ya wīra mīthemba mīthemba, no Ngai no ūmwe ūrīa ūhotithagia maūdū mothe gwīkika thīinī wa andū othe.

⁷ Na rīrī, o mūdū nīaheagwo ūndū wa kuonania atī arī na Roho, naguo ūndū ūcio nī wa kūgūna andū othe. ⁸ Roho ūcio nīwe ūheaga mūdū ūmwe ndūmīrīri ya ūūgī, na ūngī akaheo ūmenyo nī Roho o ro ūcio, ⁹ nake ūngī akaheo wītīkio nī Roho o ro ūcio, na ūngī akaheo iheo cia kūhonania nī Roho o ro ūcio, ¹⁰ nake ūngī akaheo hinya wa kūringa ciama, na ūngī akaheo ūrathi, na ūngī akaheo gūkūrana maroho, na ūngī akaheo kwaria na thiomī mīthemba mīthemba, ningī ūngī akaheo ūhoti wa gūtaūra thiomī icio. ¹¹ Maūdū macio mothe nī wīra wa Roho o ro ūcio ūmwe, nake agayagīra o mūdū o ūrīa ekwenda.

Mwīrī Ūmwe ūrī Cīga Nyingī

¹² Mwīrī wa mūdū nī ūmwe, o na gwaŭika ūrī cīga nyingī; ningī o na gwaŭika cīga ciaguo ciothe nī nyingī-rī, ciothe no mwīrī o ūmwe. Ūguo noguo Kristū atarī. ¹³ Nīgūkorwo ithuothe twabatithirio na Roho ūmwe tūgīŭika a mwīrī ūmwe, o na tūrī Ayahudi kana tūrī Ayunani, tūrī ngombo o na kana tūtarī ngombo, na ithuothe tūkīnyuithio Roho o ro ūcio ūmwe.

¹⁴ Na rīrī, mwīrī ndūkoragwo na kīga kīmwe, no nī wa cīga nyingī. ¹⁵ Kūgūrū kūngiuga atī, “Tondū ti nī guoko-rī, ndirī wa mwīrī ūyū,” Ūndū ūcio ndūngītūma gūtige gūŭika kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁶ Nakuo gūtū kūngiuga atī, “Tondū ti nī riitho-rī, ndirī wa mwīrī ūcio,” nī ūndū wa gītūmi kīu gūtīngitiga gūŭika kīga kīa mwīrī ūcio. ¹⁷ Mwīrī wothe ūngīkorwo no riitho-rī, kūguwa tūngīguaga na kī? Mwīrī wothe ūngīkorwo no gūtū-rī, kūnungīra tūngīnungagīra na kī? ¹⁸ No ūrīa kūrī, nī atī Ngai nī eekīrīre cīga ciothe thīinī wa mwīrī, agīciikīra o ta ūrīa eendaga ciikare. ¹⁹ Cīga ciothe ingīŭika nī kīga kīmwe-rī, mwīrī naguo ūngīkorwo ha? ²⁰ Ūrīa kūrī nī atī cīga nī nyingī, no mwīrī nī ūmwe.

²¹ Riitho rītingīhota kwīra guoko atīrī, “Nīi ndirī na bata nawe!” Naguo mūtwe wīre magūrū atīrī, “Nīi ndirī na bata na inyuī!” ²² Handū ha ūguo-rī, cīga cia mwīrī iria cionekaga itarī hinya, nīcio irī bata makīria, ²³ nacio cīga iria tuonaga ta itarī cia gūtīio mūno-rī, nīcio tūheaga gītīio kīa mwanya. Nacio cīga iria tuonaga ta itagīrīre kuoneka nīimenyagīrīrwo mūno, ²⁴ o rīrīa cīga ciitū iria itarī cia kūhithwo itabataragio nīkūmenyererwo mūno. No Ngai nīanyiitithanītīe cīga cia mwīrī na agatīithia makīria cīga iria ciagīte gītīio, ²⁵ nīgeetha gūtīkae kūgīa na nyamūkano thīinī wa mwīrī, no nīgeetha cīga ciaguo imenyanaagīrīre o kīga na kīria kīngī. ²⁶ Kīga kīmwe kīngīnyariirika, cīga iria ingī nyariirīkaga hamwe nakīo; nakīo kīga kīmwe kīngīheo gītīio-rī, o nacio cīga iria ingī nīikenaga hamwe nakīo.

²⁷ Na rīrī, inyuī mūrī mwīrī wa Kristū, na o mūdū wanyu nī kīga kīaguo. ²⁸ Nakuo thīinī wa kanitha, Ngai nīathuurīte mbere andū amwe matūike atūmwo, a keerī anabīi, a gatatū arutani, o na ningī kūgīe na aringi a ciama, o na arīa marī na iheo cia kūhonania mīrimū, na arīa marī na ūhoti wa gūteithia arīa angī, na arīa marī na iheo cia ūtabarīri, na arīa maaragia na thiomī mīthemba mīthemba. ²⁹ Andū othe nī atūmwo? Andū othe nī anabīi? Andū othe nī arutani? Andū othe nī aringi a ciama? ³⁰ Andū othe nīmaheetwo iheo cia kūhonania? Andū othe nīmakīaragia na thiomī? Andū othe nīmagītaūruga thiomī? ³¹ No rīrī, mwīrīragīriei iheo iria irī bata mūno.

Wendani

Na rīu nīngūmuonia njīra irīa njega makīria.

13

¹ Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomĩ cia andũ o na cia araike, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingikorwo ndĩ o ta kindũ kĩa rūthuku kĩa kīgambaga kīaringwo, kana o ta thaani irĩa ihũirithanagio ikagamba. ² Ingikorwo ndĩ na kīheo gĩa kūratha ūhoru, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hito na ngagĩa na ūmenyo wothe, na ingikorwo ndĩ na wĩtikio ūrĩa ūngihota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ, ndirĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kūrĩ andũ arĩa athiĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ūcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunika.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩra ūiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩio. ⁵ Wendani ndũrĩ rūtũrĩko, na ndũcaragia ūrĩa ūngĩgũna, o na ndũhiuhaga kũarakara, na ndũtaraga maita marĩa ūhĩtĩrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ūuru, no nĩũkenagĩra ūhoru wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ūgetikĩa maũndũ mothe, na nĩwĩrĩgagĩrĩra hĩndĩ ciothe, o na ūkomĩrĩria hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomĩ nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ, ¹⁰ no hĩndĩ irĩa ūndũ ūrĩa mũkinyanĩru ūgooka-rĩ, ūndũ ūrĩa ūtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ irĩa ndaari kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ irĩa ndaatuikire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ iyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ūthiũ kwa ūthiũ. Rĩu njũũ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ iyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ūrĩa nĩ njũũ wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũura: wĩtikio, na kĩrĩgĩrĩro, o na wendani. No ūrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

14

Iheo cia Ūrathi na cia Thiomĩ

¹ Rũmagĩrĩrai mĩthiire ya wendani, na mwĩrĩrĩrie mũno iheo cia kĩiroho, na makiria mwĩrĩragĩrie kīheo kĩa ūheani ūhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ ūrĩa wothe waragia na rūthiomĩ-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ūtaũkagĩrwo nĩ ūrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hito aaragia na roho wake. ³ No mũndũ ūrĩa ūheanaga ūhoru wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴ Mũndũ ūrĩa waragia na rūthiomĩ nĩ we mwene wĩongagĩrĩra hinya, no ūrĩa ūheanaga ūhoru wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩra hinya. ⁵ No nyende inyuothe mwaragie na thiomĩ, no makiria ingĩenda inyuothe mũrathage mohoro. Mũndũ ūrĩa ūrathaga ūhoru nĩakĩrĩte ūrĩa waragia na thiomĩ, tĩga no akorirwo nĩegũtaũra thiomĩ icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶ No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ingĩũka kūrĩ inyuĩ na njarie na thiomĩ-rĩ, ingĩmũguna nakĩ, tĩga no ndĩmũreheire ūguũrio, kana ūmenyo, kana ūrathi, o na kana kiugo kĩa ūrutani? ⁷ O na ha ūhoru ūkonĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mūtũrĩrũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rūrĩa rūrenda kũinwo, tĩga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸ Ningĩ-rĩ, angikorwo karumbeta gatĩkũruta mũgambo ūgũkũũrĩkana ūrĩa ūkuuga-rĩ, nũ ūngĩkĩhaarĩria gũthiĩ mbaara-inĩ? ⁹ Ūguo noguo ūhoru wanyu ūtarĩ. Tĩga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rūthiomĩ rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩkũ ūngĩmenya ūrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰ Ti-itherũ nĩ kūrĩ mĩthemba mĩingĩ ya thiomĩ gũkũ thĩ, no gũtirĩ rūthiomĩ o na rūmwe rūtarĩ ūrĩa ruugaga. ¹¹ No angikorwo ndingĩmenya ūrĩa mũndũ aroiga-rĩ, nĩ ngĩrĩ mũrũrĩrĩ harĩ mũndũ ūcio ūraaria, nake nĩ mũrũrĩrĩ harĩ nĩ. ¹² Ūguo noguo o na inyuĩ mūtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrĩrĩrie mũno iheo cia kĩiroho-rĩ, kĩgeragie kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ūkagĩa na hinya.

¹³ Na tondũ ūcio-rĩ, mũndũ ūrĩa waragia na rūthiomĩ rūgeni nĩahooyage nĩguo ahotē gũtaũra ūrĩa aroiga. ¹⁴ Nĩ ūndũ-rĩ, ingikorwo ndĩrahooya ngĩthiomaga-rĩ, roho wakwa nĩguo ūrahooya, no meciiria makwa matĩrĩ na maciaro. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ngũgũka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na ningĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩinaga na roho wakwa, na ningĩ nyinaga na meciiria makwa o namo. ¹⁶ Ningĩ-rĩ, ūngikorwo ūkĩgooca Ngai na roho waku tu-rĩ, mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu

ūtārataūkīrwo, angikiuga “Ameni” atia mahooya-ini maku ma gūcookia ngaatho, kuona atī ndaramenya ūria ūroiga? ¹⁷ No ūkorwo ūgīcookia ngaatho wega mūno, no mūdū ūcio ūngi ndanongererwo hinya nī ūhoru ūcio.

¹⁸ Nīngūcookia Ngai ngaatho nīgūkorwo nī nīnjaragia na thiomi makiria manyu inyuothē. ¹⁹ No kanitha-ini-rī, nī kaba njarie ciugo ithano ndīramenya wega nīguo ngīrute andū arīa angī ūhoru nacio, gūkīra njarie ciugo ngiri ikūmi cia gūthioma.

²⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, tigagai gwīciiragia ta ciana. Harī ūhoru wa maūdū marīa mooru-rī, tuikai tūkenge, no mwīciirīrie-ini wanyu mūtuike andū agima. ²¹ Thīini wa Watho nī kwandikītwo atīrī:

“Nīngaarīria andū aya

na tūnua twa andū maaragia na thiomi ng’eni,
ndīmaarīrie na tūnua twa andū maaragia na mwarīrie wa kūngi,
no o na ndeeka ūguo matikanjigua,”

ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

²² Nī ūndū ūcio, kwaria na thiomi nī kīmenyithia kūrī andū arīa matetikītie no ti kīmenyithia kūrī arīa metikītie; no kūratha ūhoru nī kwa arīa metikītie, ti kwa arīa matetikītie. ²³ Tondū ūcio kanitha wothē ūngiūngana na andū othe maarie na thiomi-rī, na hacooke hatoonye andū matoōi ūhoru wa thiomi, kana andū matetikītie-rī, githī matingiuga atī mūrī agūrūki? ²⁴ No mūdū ūtarī mwītīkia kana mūdū ūtarī mūtaūkīre nī ūhoru ūcio angitoonya rīria andū othe mararatha mohoro-rī, mūdū ūcio nīekūguithio nī andū othe atī nī mwīhia na aciirithio nīo othe, ²⁵ na maūdū marīa atūire ahithīte ngoro-ini nīmakoimbūka. Nī ūndū ūcio egūithie thī ahoōe Ngai, akiugaga atīrī, “Ti-itherū Ngai arī gatagati-ini kanyul!”

Mafoya Marī na Mūtatarata

²⁶ Tūgūkiuga atia, ariū na aarī a Ithe witū? Rīria muongana hamwe-rī, o mūdū ahota gūkorwo arī na rwīmbo, kana arī na ūndū arenda kūrutana, kana arī na ūndū aguūrīrio, kana arī na thiomi, kana arī na ūtaūri wa thiomi. Maūdū macio mothe no nginya mekagwo nī ūndū wa gwīkīra kanitha hinya. ²⁷ Angīkorwo nī gūkwario na rūthiomi-rī, nī kwario nī andū eerī, na makīngīha atatū, na o mūdū aarie riita rīake, na no nginya hagi na mūdū ūngi wa gūtaūra. ²⁸ Angīkorwo gūtīrī mūtaūri-rī, mwaria ūcio nīagīkire arī kūu kanitha-ini, na akīarīrie we mwene, na aarīrie Ngai.

²⁹ Aheani ūhoru eerī kana atatū magīrīrwo maarie, nao andū arīa angī makūūrane wega ūria kūrēerwo. ³⁰ Na mūdū ūkarīte thī ho angīgia na ūguūrīrio-rī, mwaria ūcio wa mbere nīakire. ³¹ Nīgūkorwo inyuothē no mūrathē ūhoru o mūdū riita rīake nīguo andū othe marutwo maūdū na momīrīrio. ³² Namo maroho ma anabii nīmathīkagīra anabii o ene. ³³ Nīgūkorwo Ngai ti Ngai wa kīrigiicano no nī wa thayū.

Ta ūria kūrī thīini wa ciūngano ciothe cia andū arīa aamūre, ³⁴ atumia magīrīrwo nīgūkaraga makīrīte ki marī thīini wa kanitha. Matiitīkīrītio kwaria, no nīmaikarage menyīihītie, o ta ūria Watho uugīte. ³⁵ Angīkorwo marī na ūndū mangīenda kūmenya-rī, nīmorage athuuri ao ene kwao mūci; nīgūkorwo nī ūndū ūrī thoni atumia kwaragia thīini wa kanitha.

³⁶ Hī! Anga kiugo kīa Ngai kīambīrīrie na inyuī? Kana hihi no inyuī inyuiki gīakinyīre? ³⁷ Mūdū o na ū angīciiria atī nī mūnabii, kana arī na iheo cia kīroho-rī, nīagītīkīre atī maūdū maya ndīramwandīkīra nī maūdū marīa maathanītwo nī Mwathani. ³⁸ No angīagīra ūndū ūcio kīene-rī, o nake we mwene nīakagīrwo kīene.

³⁹ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrīrīrie kūrathaga mohoro, na mūtīkagīragie ūhoru wa kwaria na thiomi. ⁴⁰ No maūdū mothe nīmekagwo na mūtatarata ūria wagīrīre, na mekagwo na kīhaarīro.

15

Kūrīūka gwa Kristū

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, nīngwenda kūmūrīrikania ūhoru-ūria-mwega ūria ndaamūhunjīrie, na mūkiwamūkīra, na noguo mūtūūrīte mūrūmītie. ² ūhoru ūcio mwega nīguo ūtūmaga mūhonoke, mwaikara mūrūmītie wega ūhoru ūria ndaamūhunjīrie. Angīkorwo ti ūguo-rī, ūhoru ūcio mwawītīkīrie o tūhū.

³ Nīgūkorwo ūhorō ūrīa nīi ndaamūkīrīre nīguo ndaamūheire, ūrī wa mbere na wa bata mūno: atī Kristū nīakuire nī ūndū wa mehīa maitū o ta ūrīa Maandiko moigīte, ⁴ na atī nīathikīrwo, na atī mūthenya wa gatatū akīrīūkio kūringana na ūrīa Maandiko macio moigīte, ⁵ na atī akiumīrīra Petero, na agīcooka akiumīrīra arīa Ikūmi na Eerī. ⁶ Thuutha ūcio, nīoīmīrīre makīria ma arīu na aarī a Ithe witū magana matano ihinda o rīmwe, na aingī ao marī muoyo o na rīu, o na gūtūika amwe ao nīmarīkītīe gūkua. ⁷ Ningī agīcooka akiumīrīra Jakubu na thuutha wa ūguo agīcooka akiumīrīra atūmwō othe, ⁸ na thuutha wa acio angī othe akīnyumīrīra o na nīi, haana ta mūdū waciarītwo atarī mūkinyu.

⁹ Nīgūkorwo nīi nī nī mūnini mūno harī atūmwō arīa angī, o na ndiagīrīrwo nī gwtīwo mūtūmwō, tondū nīndanyariirire kanitha wa Ngai. ¹⁰ No wega wa Ngai nīguo ūtūmīte ndūike ūguo ndarīi, naguo wega wake kūrī nīi ndwarī wa tūhū. No nīndarutire wīra na kīyo gūkīra acio angī othe, no ti nīi ndaarutaga wīra ūcio, no nī wega wa Ngai ūrīa warī hamwe na nīi warutaga wīra ūcio. ¹¹ Tondū ūcio, o na kūngītūika nī nīi kana nī o-rī, ūhorō ūyū noguo tūhunjagia, na noguo inyūi mwetīkīrie.

Kūrīuka kwa arīa Akuū

¹² Na rīrī, kūngīkorwo kūhunjagio atī Kristū nīariūkīrio akiuma kūrī arīa akuū-rī, nī kīi gītūmaga amwe anyu moige atī gūtīrī kūrīūkio kwa arīa akuū? ¹³ Kūngīkorwo gūtīrī kūrīūkio kwa arīa akuū-rī, o nake Kristū ndaakīrīūkīrio. ¹⁴ Na angīkorwo Kristū ndaakīrīūkīrio-rī, kūhunja gwtū o na gwa tūhū, nakuo gwtīkia kwanyu o na gwa tūhū. ¹⁵ Makīria ma ūguo-rī, ithūi no tūgīkorwo tūrī aira a Ngai a maheeni, tondū nītuumbūrīte atī Ngai nīariūkīrie Kristū kuuma kūrī arīa akuū. No rīrī, ndaakīmūrīūkīrie angīkorwo nī ma atī arīa akuū matirīūkagio. ¹⁶ Nīgūkorwo kūngītūika atī arīa akuū matirīūkagio, o nake Kristū ndaakīrīūkīrio. ¹⁷ Na angīkorwo Kristū ndaariūkīrio-rī, gwtīkia kwanyu nī gwa tūhū; mūgītūūrāga o mehīa-inī manyu. ¹⁸ Ningī andū arīa marīkītīe gūkoma marī thīinī wa Kristū-rī, o nao nī kūūra morīte. ¹⁹ Na kūngīkorwo kīrīgīrīro giitū thīinī wa Kristū no kīa muoyo-inī ūyū tūrī-rī, twagīrīrwo nīkūigūrīwo tha gūkīra andū othe.

²⁰ No rīrī, ti-itherū Kristū nīariūkītīo akioima kūrī arīa akuū, agatūika maciaro ma mbere ma arīa makuīte. ²¹ Tondū-rī, o ūrīa arī mūdū watūmire gīkuū gīuke thī, o nakuo kūrīūkio kwa arīa akuū nī mūdū watūmire gīuke. ²² Nīgūkorwo o ta ūrīa andū othe makuaga nī ūndū wa Adamu-rī, no taguo andū othe magaacookio muoyo thīinī wa Kristū. ²³ No o mūdū akaariūka ihinda rīake mwene: Kristū arī we wariūkīrie mbere; na thuutha andū arīa marī ake hīndī rīa agooka. ²⁴ Thuutha ūcio nīguo ihinda rīa kūrīgīrīra rīgaakinya, hīndī rīa akaaneana ūthamaki kūrī Ngai Ithe arīkītīe kūniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe. ²⁵ Nīgūkorwo no nginya athamake nginya rīrīa agaakorwo aigīte thū ciake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶ Na rīrī, thū ya mūthia kūniinwo nī gīkuū. ²⁷ Nīgūkorwo “nī aigīte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rīrīa gūkūrīrwo atī “indo ciothe” nīciigītīwo rungu rwake, nīgūkūmenyeka wega atī Ngai we mwene ti wa itari rīu tondū nī we waigire indo ciothe rungu rwa Kristū. ²⁸ Aarīkia gwīka ūguo-rī, Mūrīu we mwene nīagatuīka wa gwathagwo nī ūcio waigire indo ciothe rungu rwake, nīguo Ngai akorwo nī we maūdū mothe thīinī wa maūdū mothe.

²⁹ Na rīrī, kūngīkorwo gūtīrī ūrīūkio-rī, arīa mabatithītīo handū-inī ha arīa akuū mageeka atīa? Angīkorwo arīa akuū matikaariūkio o na atīa-rī, andū makībatithagio handū-inī hao nīkī? ³⁰ Na ithū-rī, twītōonyagia ūgwatī-inī o ithaa o ithaa nīkī? ³¹ Ngūmwīra na ma, arīu na aarī a Ithe witū, ti-itherū, o ta ūrīa ndīrahaga nī ūndū wanyu thīinī wa Kristū Jesū Mwathani witū, atī nīi nguaga o mūthenya. ³² Angīkorwo ndaahūūranire na nyamū cia gīthaka kūu Efeso nī ūndū wa itūmī cia ū-mūdū-rī, ndaagunīkīre na kī? Angīkorwo andū arīa akuū matikaariūkio-rī, “Nītūrīe na tūnyue,

nīgūkorwo rūciū nīgūkua tūgaakua.”

³³ Mūtīkaheeneke: “Thirītū njūru nīthūkīgia mītugo mīega.” ³⁴ Arahūkai mwīigue ta ūrīa mwagīrīrwo, na mūtīgaga kwīhia; nīgūkorwo andū amwe matiūi Ngai: ndoiga ūguo nīgeetha ndīmūconore.

Mwīrī ūrīa ūkaariūkio

³⁵ No mūdū ahotā kūūria atīrī, “Andū arīa akuū mariūkagio atīa? Magooka marī na mwīrī ūhaana atīa?” ³⁶ Nī ūrimū ūrīkū ūyū! Kīria wahaanda-rī, gītīmeraga gītāmbīte

gũkua. ³⁷ Hĩndĩ ĩrĩa wahaanda-rĩ, ndũhaandaga mwĩrĩ ũrĩa ũgũcoka ũkorwo ho, no gũkorwo ũhaandaga mbeũ ya ngano kana ya kindũ kĩngĩ. ³⁸ No Ngai amĩheaga mwĩrĩ o ũrĩa endaga ĩgie nague, na o mũthemba wa mbegũ akaũhe mwĩrĩ wague. ³⁹ Mĩĩrĩ yothē ndihaanaine: Andũ marĩ mũthemba ũmwe wa mwĩrĩ, nacio nyamũ mũthemba ũngĩ, na nyoni mũthemba ũngĩ, o nacio thamaki ĩrĩ mwĩrĩ wa mũthemba ũngĩ. ⁴⁰ Nĩngĩ nĩ kũrĩ mĩĩrĩ ya igũrũ na nĩ kũrĩ mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ; no riiri wa mĩĩrĩ ya igũrũ nĩ mũthemba ũmwe, na riiri wa mĩĩrĩ ya gũkũ thĩ nĩ mũthemba ũngĩ. ⁴¹ Rĩũa rĩrĩ na riiri warĩ mwanya, na mwerĩ ũrĩ riiri wague mwanya, na njata ĩrĩ na riiri wacio mwanya; na njata ĩmwe ĩrĩ riiri ũrĩ ngũũrani na njata ĩrĩa ĩngĩ.

⁴² Ũguo nĩguo gũgaatuika hĩndĩ ya kũriũkio kwa andũ arĩa akuũ. Mwĩrĩ ũrĩa ũhaandagwo nĩ wa kũbutha, no ũriũkagio ũtarĩ wa kũbutha; ⁴³ mwĩrĩ ũhaandagwo ũrĩ mũmene, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na riiri; ũhaandagwo ũtarĩ na hinya, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ na hinya; ⁴⁴ ũhaandagwo ũrĩ mwĩrĩ wa ndũire, ũgacooka ũkariũkio ũrĩ mwĩrĩ wa kũiroho.

Angĩkorwo nĩ kũrĩ mwĩrĩ wa ndũire-rĩ, o na mwĩrĩ wa kũiroho ũrĩ kuo. ⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio kwandĩkitwo atĩrĩ: “Adamu ũrĩa warĩ mũndũ wa mbere-rĩ, aatuĩkire kĩũmbe kĩrĩ muoyo”; nake Adamu ũrĩa wa kũrigĩrĩa-rĩ, agĩtuĩka roho wa kũheana muoyo. ⁴⁶ Mwĩrĩ wa kũiroho tiguu waambire gũũka, no nĩ ũrĩa wa ndũire, na thuutha wa ũguo ũgũũka ũrĩa wa kũiroho. ⁴⁷ Mũndũ wa mbere aarĩ wa rũkũngũ rwa thĩ, no mũndũ wa keerĩ oimĩte igũrũ. ⁴⁸ O ta ũrĩa mũndũ ũcio wa gũkũ thĩ aatarĩ, noguo arĩa marĩ a tĩĩri matarĩ; na ta ũrĩa mũndũ wa kuuma igũrũ aatarĩ, noguo o na arĩa a igũrũ matarĩ. ⁴⁹ Na ta ũrĩa twagĩire na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa tĩĩri-rĩ, noguo tũkaagĩ na mũhianĩre wa mũndũ ũcio wa kuuma igũrũ.

⁵⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩrĩ na thakame itingĩhota kũgaya ũthamaki wa Ngai, kana kĩrĩa kĩbuthaga kĩgae kĩrĩa gĩtabuthaga. ⁵¹ Thikĩrĩriai, ndĩmwĩre ũndũ wa hitho: Tũtigaakua ithuothe, no nĩkũgarũrwo tũkaagarũrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rĩa riitho, rĩrĩa karumbeta ka mũthia gakaagamba. Nĩgũkorwo karumbeta nĩgakaahuhwo, nao arĩa akuũ mariũkio matarĩ a kũbutha, na ithuĩ tũgarũrwo mĩĩrĩ. ⁵³ Nĩgũkorwo mwĩrĩ ũyũ ũbuthaga no nginya wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa kũbutha, nague mwĩrĩ ũyũ wa gũkua wĩhumbe mwĩrĩ ũtarĩ wa gũkua. ⁵⁴ Hĩndĩ ĩrĩa kũbutha gũkeehumba kwaga kũbutha, na gũkua kwĩhumbe kwaga gũkua-rĩ, hĩndĩ ĩyo ũhoru nĩũkahinga ũrĩa wandĩkitwo atĩrĩ, “Gĩkuũ nĩkĩniĩnitwo gĩgatoorio biũ.”

⁵⁵ “Wee gĩkuũ-rĩ, gũtoorania gwaku gũkĩrĩ ha?

Wee gĩkuũ-rĩ, rũboora rwaku rũkĩrĩ ha?”

⁵⁶ Rũboora rwa gĩkuũ nĩ mehia, nague hinya wa mehia uumanaga na watho. ⁵⁷ No rĩrĩ, Ngai arogaathwo nĩgũkorwo nĩwe ũtũheaga ũtooria thĩĩni wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ arĩa nyenda, ikaragai mwĩhaandĩte wega. Mũtikanenyio nĩ ũndũ o na ũrĩkũ. Tũũrai mwĩheanĩte kũna wĩra-inĩ wa Mwathani, tondũ nĩmũũĩ atĩ wĩra wanyu thĩĩni wa Mwathani ti wa tũhũ.

16

Mũhothi nĩ ũndũ wa Andũ a Ngai

¹ Na rĩrĩ, ha ũhoru wa mũhothi nĩ ũndũ wa andũ a Ngai ũtarĩ ũũ: ĩkagai ũrĩa ndeerire makanitha ma Galatĩa mekage. ² Mũthenya wa mbere wa kiumia-rĩ, o mũndũ wanyu nĩagĩĩrwo nĩkũigaga mbeeca ta ũrĩa ũthũkũmi wake ũigana, agaciigaga, nĩguo hĩndĩ ĩrĩa ngooka kũu gũtikanagĩ na mũhothi. ³ Na ndakinya-rĩ, andũ arĩa mũgaakorwo mũgathĩĩrĩre nĩngamahe marũa ma kũmamenyithania na ndimatũme Jerusalem na iheo cianyu. ⁴ Na kũngĩkoneka kwagĩĩrĩre o na nĩĩ thĩĩ-rĩ, nĩngatwarana nao.

Ndũmĩrĩ cia Mwanya

⁵ Ndaarĩkia gũtuĩkanĩria Makedonia-rĩ, nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶ Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothē, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthĩĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathĩ. ⁷ Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndirahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. ⁸ No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹ tondũ ndĩmũhingĩrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰ Timotheo angũka-rĩ, menyereraĩ nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndiraruta. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndimwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹² Na rĩrĩ, ha ũhoro ũkoniĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩariũka aagĩa na mweke.

¹³ Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtikio; ningĩ mũtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩe na hinya. ¹⁴ Ikagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵ Inyuĩ nĩmũũ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutiĩre gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkimũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶ mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷ Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ nago kuuma kũrĩ inyuĩ.

¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrĩre roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia.

²⁰ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²¹ Nĩĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandika ngeithi ici na guoko gwakwa.

²² Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ũka, Mwathani!

²³ Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴ Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuotho mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mũrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ irokara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³ Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ūhoru wotha wa kũũmanĩrĩria, ⁴ ūrĩa ūtũũmagĩrĩria mathĩĩna-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩĩna o wotha na ūndũ wa kũũmĩrĩrio kũrĩa ithuĩ ene tũũmĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhite thĩĩnĩ witũ-rĩ, ūguo noguo kũũmanĩrĩria gwitũ kũingĩhite nĩ ūndũ wa Kristũ. ⁶ Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩĩnagio nĩguo mũũmĩrĩrio na mũhonokio; tũngũmĩrĩrio-rĩ, tũũmagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ūũmĩrĩru, ūrĩa ūciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩĩna o ta marĩa tũthĩĩnagio namo. ⁷ Nakĩo kĩrĩgĩrĩrio kĩria tũrĩ nakĩo nĩ ūndũ wanyu nĩ kĩrĩmu, tondũ nĩtũũ atĩ o ta ūrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ūhoru-inĩ wa kũũmanĩrĩria o nago.

⁸ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooi mathĩĩna marĩa twarĩ namo bũrĩri wa Asia. Twarĩ hatĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ūrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ūhoru witũ wa gũtũũra muoyo tũkiyũmĩra tha. ⁹ Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtũrĩrwo gũkua. No kwahanĩkire ūguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ūrĩa ūriũkagia arĩa akuũ. ¹⁰ Nĩwe watũhonokirie ūgwati-inĩ ūcio wahaanaga wa gũkuũ, na nowa ūgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹ inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ūndũ witũ, tondũ wa wega ūcio tũtũgĩtwo nago arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹² Na rĩrĩ, ūndũ ūyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩire iitũ rĩria tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ūrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ūtheru na ya ūhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiikaga ūguo kũringana na ūũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³ Nĩgũkorwo tũtĩramwandĩkĩra ūndũ o na ūrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴ o ta ūrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ūndũ witũ, o ta ūrĩa tũkeeraha nĩ ūndũ wanyu mũthenya ūrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵ Na tondũ wa ūrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ūndũ ūcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunike maita meerĩ. ¹⁶ Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷ Hĩndĩ rĩria ndaabangaga ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwẽ njugage, “ĩi, ĩi,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca”?

¹⁸ No ti-itherũ, o ta ūrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “ĩi” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūrĩa mwahunjĩrĩrio ūhoru wake nĩ nĩ, na Sila, na Timotheo, ūhoru wake ndwarĩ wa kuuga, “ĩi” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thĩĩnĩ wake gũtũũraga o “ĩi.” ²⁰ Nĩgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhite atĩa-rĩ, ciothe nĩ “ĩi” thĩĩnĩ wa Kristũ. Na nĩ ūndũ ūcio thĩĩnĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Amen” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩĩnĩ wa Kristũ. Nĩwe watũtĩrĩrie maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũũri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na

agītūhe Roho wake thīinī wa ngoro ciitū arī ta mwīhoko wa kūrūgamīrīra maūndū marīa magooka.

²³ Ngai nīwe mūira wakwa, na nīoī atī nīī ndaagire gūcoka Korinitho nī ūndū wa kūmūcaīra. ²⁴ Ūguo ti kuuga atī nītūramwatha ūhorō-inī wa wītīkio wanyu, no nī atī tūrūtithanagīa wīra na inyuī nīgeetha mūkenage, tondū mūtūūrīte mwīhaandīte wega nī ūndū wa wītīkio wanyu.

2

¹ Nī ūndū ūcio nīgūtua ndaatuire itua atī ndikūmūceerera rīngī ndīmūguithie kīeha. ² Tondū-rī, ingīkīmūguithia kīeha-rī, nūū ūngīgītigara wa kūngenia, o tīga inyuī arīa njīguithīte kīeha? ³ Ndamwandīkīre ūguo nīgeetha rīrīa ngooka ndikanaiguithio kīeha nī acio njagīrīrwo nīgūkenio nīo. Nī ndaarī na ūmīrīru harī inyuī inyuothe atī nīmūngīagwataniire na nīī gīkeno-inī gīakwa, nakīo gītūike kīanyu. ⁴ Nīgūkorwo ndamwandīkīre ndī mūthīnīku mūno, na ndī na ruo rwa ngoro na maithorī maingī, ti atī nīguo ndīmūguithie kīeha, no nīguo ndīmūmenyithie wendo ūrīa ndīmwendete naguo.

Kūrekerwo kwa Mūndū Mwīhia

⁵ Angīkorwo nī kūrī mūndū ūguithīte amwe anyu kīeha-rī, ti nīī aīguithīte, no nī inyuothe aīguithīte kīeha. Ndirōiga ūguo ngīhatīrīria ūrīa wīkīte ūguo. ⁶ Iherithia rīrīa aherithītio nī andū arīa aīngī anyu, nīrīmūiganīte. ⁷ Rīu inyuī-rī, nīmwaagīrīrwo nīkūmūrekerā na kūmūmīrīria, nīguo ndakae gūtōorio nī kīeha gīkīrīte. ⁸ Nī ūndū ūcio, ndamūthaitha mūmuonie atī no mūmwendete. ⁹ Gītūmi kīrīa gītūmīre ndīmwandīkīre marūa macio nīndīmūgerie, na menye kana no mwītīirie magerio na mwathīkage maūndū-inī mothe. ¹⁰ Mūndū ūrīa mūngīrekerā, o na nīī nīndamūrekerā. Naguo ūndū ūrīa ndekanīre-rī (hangīkorwo nī haarī ūndū o na ūrīkū wa kūrēkanīra), ūndū ūcio ndaūrēkanīra nī ūndū wanyu ndī mbere ya Kristū, ¹¹ nīguo Shaitani ndakae gūtūhoota. Nīgūkorwo tūtīrigītwo nī mawara make.

Atungatīri a Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

¹² Na rīrī, rīrīa ndaathīre Teroa kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū, na ngīkora Mwathani ahingūrīte mūrango-rī, ¹³ ndīigana kūgīa na thayū ngoro-inī yakwa, tondū ndīakorire mūrū-wa-lthe witū Tito kuo. Nī ūndū ūcio ngiugīra andū akuo ūhorō, ngīcoka ngīthīī ngīnya Makedonia.

¹⁴ No rīrī, Ngai arogoocwo, o we ūrīa ūtūtongoragia hīndī ciothe na ūhootani thīinī wa Kristū, nake agatūhūthagīra ta tūrī mūtārārīko mwega wa kūmemerekia ūhorō wa kūmenya Kristū kūndū guothe. ¹⁵ Tondū ithuī tūrī mūtārārīko wa Kristū ūrīa ūkīnyaga harī Ngai, kūrī arīa marahonokio o na arīa maroora. ¹⁶ Kūrī arīa maroora-rī, tūrī mūnūngo mūūru wa gīkuū; no kūrī arīa marahonokio-rī, tūrī mūtārārīko wa muoyo. Nūū ūngīhota wīra ta ūcio? ¹⁷ Ithuī tūtīikaga ta ūrīa andū aīngī mekaga; tūtīonjorīthagīa kiugo kīa Ngai nīguo tuone uumithio. Handū ha gwīka ūguo-rī, ithuī twaragia tūrī na wīhokeku thīinī wa Kristū mbere ya Ngai, ta andū matūmītwo nī Ngai.

3

¹ Anga nītūraambīrīria gūcoka kwīgaathīrīria? Kana hīhi nītūbataire kūheo marūa ma gūtūgaathīrīria kūrī inyuī kana moimīte kūrī inyuī ta andū arīa aīngī? ² Inyuī ene nī inyuī marūa maitū, maandīkitwo ngoro-inī ciitū, mamenyekete na magathomagwo nī andū othe. ³ Inyuī nīmūonanagia atī mūrī marūa moimīte kūrī Kristū, inyuī mūrī maciaro ma ūtungata witū, marūa mataandīkitwo na rangī, no maandīkitwo na Roho wa Ngai ūrīa ūrī muoyo. Matīandīkitwo ihengere-inī cia mahīga, no maandīkitwo ihengere-inī cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmīrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngūgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithīte tūtūike ndungata cia kīrīkanīro kīrīa kīerū, nakīo ti kīa ūhorō ūrīa mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhorō ūrīa mwandīke nī kūūraga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Rīiri wa Kīrīkanīro kīrīa Kīerū

⁷ Na riri, angikorwo utungata uria wa tene, uria wandikitwo na ndemwa ihengere-ini cia mahiga, wokire uri na riiri, o nginya andu a Isiraeli makiremwo nigukara marorete uthiu wa Musa tondū wa uria warī na riiri, o na gutuika riiri ucio nīwathiraga-rī, ⁸ githi utungata wa Roho to ugikorwo ukiri na riiri makiria? ⁹ Angikorwo utungata uria utuaga andu ehia nī uri riiri-rī, githi utungata uria urehaga uthingu ndungigikorwo uri na riiri makiria! ¹⁰ Nigukorwo uhoro uria warī na riiri mbere, riu nduri na riiri ukiringithanio na riiri ucio ungī ukirite. ¹¹ Na angikorwo uhoro ucio wathiraga wokire na riiri-rī, ucio ungī wa gutuura ndungigikorwo na riiri makiria!

¹² Nī undū ucio-rī, twaragia uhoro tūmīriirie muno, nī undū wa kīrīgīrīro kiu. ¹³ Ithu tūtitarī ta Musa, uria wehumbagira uthiū na gitambaya nīguo agirīrie andu a Isiraeli gūcūthirīria uthiū wake rīria ukengi ucio wathiraga. ¹⁴ No riri, meciiria mao nīmaritirio, nigukorwo nginya umūthi gitambaya o kiu gikoragwo o ho hīndi iria kīrikanīro kiu gikurū kiao gīgūthomwo. Gitambaya kiu gitiri kieherio, tondū kieheragio nī undū wa gwītikia Kristū. ¹⁵ O na nginya umūthi rīria watho wa Musa ugūthomwo-rī, gitambaya kiu no kihumbagira ngoro ciao. ¹⁶ No rīria rīothe mūdū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gitambaya kiu nīkieheragio. ¹⁷ Na riri, Mwathani nīwe Roho, na haria Roho wa Mwathani ari, hau nī harī na wiyathi. ¹⁸ Na ithu ithuothe aria tūtahumbirite mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūri icicio, na nītugaruragwo nīguo tūhaanane nake tūri na riiri wa gutuura uria ūthiiaa o ukiongererekaga, o uumite kūrī Mwathani, uria ari we Roho.

4

Igīna thīni wa Nyūngū cia Rūmba

¹ Tondū ucio, kuona atī nī tūri na utungata ucio nī undū wa tha cia Ngai-rī, tūtīuragwo nī hinya. ² No ithu nītūreganite na mīthiire ya hitho na ya thoni; ithu tūtithiiaa na mīthiire ya wara na tūtītukanagia kiugo kia Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī uhoro wa ma tūheanaga hatarī undū tūkuongerera, na tūri mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūdū itwītikire. ³ O na angikorwo uhoro witū uria tūhunjagia nīmūhumbire-rī, ūhumbirītwo kūrī aria maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmite meciiria ma andū aria matetikite matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa ūhoro-uria-Mwega wa riiri wa Kristū, o we uria ari we mūhaanire wa Ngai. ⁵ Nigukorwo ti uhoro witū ithu ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū ari we Mwathani, na ithu tūri ndungata cianyu nī undū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai uria woigire, “Ūtheri nīware nduma-ini,” nīwe watūmire ūtheri wake ware ngoro-ini ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ucio wonekaga ūthiū-ini wa Kristū.

⁷ No riri, ithu tūkuuite kīgīna kiu tūhaana ta tūri na nyūngū cia rūmba* nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumite kūrī Ngai no nduumaga kūrī ithu. ⁸ Ithu tūhatikītwo mūno na mīena yothe, no tūtihehenjetwo; nītūrigitwo nī wa gwika, no tūtikuite ngoro; ⁹ na nītūnyariirītwo, no tūtītiganīrio; nītūrūdītītwo, no tūtīniinītītwo. ¹⁰ Hīndi ciothe tūkoragwo tūkuuite gikuū kia Jesū na mīri iitū, nīguo muoyo wa Jesū o nago ūguūranagīrio thīni wa mīri iitū. ¹¹ Nigukorwo ithu aria tūri muoyo tūtūire tūneanagwo gikuū-ini nī undū wa Jesū, nīgeetha muoyo wake ūguūranagīrio thīni wa mīri īno iitū ikuuaga. ¹² Nī undū wa ūguo-rī, gikuū kīrutaga wīra thīni witū, no muoyo ūkaruta wīra thīni wanyu.

¹³ Nī kwandikitwo atiri: “Tondū nīndetikirie; nīkīo ndaaririe.” Nī undū wa roho o ro ucio wa wītīkio-rī, o na ithu nītūwītīkīte na nī undū ucio tūkaaria, ¹⁴ tondū nītūū atī uria wariukirie Mwathani Jesū kuuma kūrī aria akuū, o na ithu nīagatūriukia hamwe na Jesū, na atūrūgamie mbere yake hamwe na inyu. ¹⁵ Maūdū maya mothe nīmakūmūguna, nīgeetha wega uria ūrakinyīrīra andū aingī makiria ūtūme ngaatho ciyūrīrie nīgeetha Ngai agoagwo.

¹⁶ Tondū ucio tūtīuragwo nī hinya. O na gutuika mwena wa nja nītūrathirīrīkīra, no mūdū wa thīni nī kwerūhio erūhagio o mūthenya. ¹⁷ Nigukorwo mathiina maitū mahūthū na ma ihinda inini maratūma tūreherwo riiri ūmakirite wa tene na tene. ¹⁸ Nī undū ucio, tūtīcūthagīrīria kīria kīroneka, no tūcūthagīrīria kīria gītonekaga.

* 4:7 Mīthithū yahithagwo thīni wa nyūngū cia rūmba.

Nīgukorwo kīrīa kīonekaga nī gīa kahinda, no kīrīa gītonekaga nī gīa gūtūūra tene na tene.

5

Mūciī witū wa Igūrū

¹ Na rīrī, nītūūi atī hema īno ya gūkū thī, īno tūtūūruga thīinī wayo, īngītharūrio-rī, nī tūrī na nyūmba īngī yumīte kūrī Ngai, nyūmba ītaakītwo na moko ma andū, ya gūtūūra tene na tene īrī kūu igūrū. ² Rīu nītūcaayaga, tūkīrīragīria kūhumbwo na nyūmba īyo īngī iitū ya kuuma igūrū, ³ tondū twahumbwo ūguo tūtīgakorwo tūrī njaga. ⁴ Nīgukorwo rīrīa rīothe tūrī thīinī wa hema īno-rī, nītūcaayaga na tūkārītūhīrwo, tondū tūtīendaga kwaurwo, no twendaga tūhumbwo na mwīrī ūcio witū wa kuuma igūrū, nīgeetha mwīrī ūyū wa gūkua ūmerio nī muoyo. ⁵ Na rīrī, Ngai nīwe ūtūmbīte nī ūndū wa gītūmi kīu kīūmbe, na nīatūheete Roho arī ta mwīhoko wa kūrīgāmīrīra maūndū marīa magooka.

⁶ Tondū ūcio tūkāraga hīndī ciothe tūrī na ūmīrīru, tūkīmenyaga atī rīrīa rīothe tūkāraga thīinī wa mwīrī taarī guo mūciī witū, tūkāraga tūraiha nīrīrie na Mwathani. ⁷ Tūtūūragio nī ūndū wa gwītīkia, no tūtītūūragio nī ūndū wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atīrī, nī tūrī na ūmīrīru atī ūndū ūrīa tūngīenda nī tūkorwo tūtārī mwīrī-inī ūyū, no tūkorwo tūrī mūciī hamwe na Mwathani. ⁹ Nī ūndū ūcio, nītūgeragia na kīyo muoroto witū ūtūike wa kūmūkenia, twakorwo tūrī mwīrī-inī ūyū witū o na kana twakorwo tuumīte thīinī wago. ¹⁰ Nīgukorwo no ngīnya ithuothe tūkaarūgama mbere ya gītī gīa ciira gīa Kristū, nīguo o mūndū akaaheo kīrīa kīmwa gīrīre kūrīngana na maūndū marīa aaneke arī thīinī wa mwīrī, marī mega kana marī mooru.

Ūtungata wa Ūiguithanio

¹¹ Kuona atī nītūmenyete ūrīa Mwathani aagīrīrwo nī gwītīgīrwo-rī, nīkīo tūgeragia kūrīngīrīria andū. Ūrīa tūtārī nī ūndū ūikaine wega nī Ngai, na nīngwīhoka atī o na nītūkaine wega ngoro-inī cīanyu. ¹² Tikūgeria tūrageria kwīgaathīrīria harī inyuī rīngī, no nī mweke tūramūhe wa kwīraha nī ūndū witū, nīguo mūhotage gūcookeria arīa merahaga na maūndū marīa monagwo na maitho gūkīra marīa marī ngoro-inī. ¹³ Tūngīkorwo nīkūgūrūka tūgūrūkīte-rī, tūgūrūkīte nī ūndū wa Ngai; na tūngīkorwo meciirīa maitū nī mega-rī, tūhaana ūguo nī ūndū wanyu. ¹⁴ Nīgukorwo wendo wa Kristū nīguo ūtūringagīrīria, tondū nītūmenyete wega atī mūndū ūmwe nīwe wakuire nī ūndū wa andū othe, na nī ūndū ūcio-rī, andū othe nīmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nī ūndū wa andū othe, nīgeetha arīa matūūruga muoyo matīgacooke gūtūūra muoyo nī ūndū wao ene, no matūūre nī ūndū wa ūcio wakuire nī ūndū wao na agīcooka akīrīūka.

¹⁶ Nī ūndū ūcio, kuuma rīu tūtīgūcooka gūtua ūhorō wa mūndū na njīra ya kī-mwīrī. O na gwatūika kūrī hīndī tuonaga Kristū na njīra īyo-rī, rīu tūtīikaga ūguo. ¹⁷ Nī ūndū ūcio, mūndū o wothē angīkorwo arī thīinī wa Kristū-rī, nīatuīkīte kīūmbe kīerū; maūndū ma tene nīmathīrīte, nīmookīte mangī merū! ¹⁸ Maūndū maya mothe moimaga kūrī Ngai, ūrīa watūguithanīrie nake we mwene thīinī wa Kristū, na agītūhe ūtungata ūcio wa ūiguithanio: ¹⁹ atīrī, Ngai arī thīinī wa Kristū nīwe wīguithanagīria thī kūrī we mwene, ategūtārīra andū mehīa mao. Nake nīatwīhokeire ndūmīrīrī īyo ya ūiguithanio. ²⁰ Nī ūndū ūcio ithuī tūrī abarūthī matūmītwo a kwarīrīria Kristū, o taarī Ngai ūrathaithana na tūnua twitū. Twamūthaitha handū-inī ha Kristū atīrī: Itīkīrai kūguithanio na Ngai. ²¹ Ngai nīatūmīre ūcio ūtaarī na wīhia atuīke mwīhia nī ūndū witū, nīgeetha thīinī wake tūtūike ūthingu wa Ngai.

6

¹ Tondū tūrī aruti a wīra hamwe na Ngai-rī, nītūkūmūringīrīria mūtīkae kwamūkīra wega wa Ngai o ūguo tūhū. ² Nīgukorwo ekuuga atīrī,

“Hīndī ya gwītīkīrīka-rī, nīndagūthīkīrīrie,

naguo mūthenya wa kūhonokanīo-rī, nīndagūteithīrie.”

Atīrīrī-i, rīrīrī nīrīo ihinda rīa gwītīkīrīka nī Ngai, naguo ūyū nīguo mūthenya wa kūhonokanīo.

³ Ithuĩ-rĩ, tūtītūmaga hagiẽ na ūndũ ūngĩhĩnga mūdũ nĩguo ūtungata witũ ndũkon-erwo mahĩtia. ⁴ Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ūndũ wa kũmĩrĩria maũndũ mainĩ; na gũkirĩrĩria mathĩĩna na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵ na ūndũ wa kũhũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ; na kũruta wĩra mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ūtũkũ, na ng'aragu; ⁶ ningĩ nĩ ūndũ wa gũtũũra na ūthingu, na ūtaũku, na gũkirĩrĩria, na gũtugana thĩĩnĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ūtarĩ na ūhinga; ⁷ o na kwaria ūhoru wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyĩĩtĩte indo cia mbaara cia ūthingu guoko-inĩ kwa ūrĩo na kwa ūmotho; ⁸ rĩmwe tũheagwo gĩtĩĩo, na rĩrĩa rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacukĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹ rĩmwe tũgatuuo nĩtũũĩkaine, no rĩrĩa rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtĩũragagwo; ¹⁰ o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩahe, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩĩni, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹ Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ūndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩa ngoro ciitũ biũ. ¹² Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyuĩ mũtiratuonia wendo wanyu. ¹³ O ta ūguo tũmwĩkĩte-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyuĩ hingũrai ngoro cianyũ biũ.

Mũtikoohanio na arĩa Matetikĩtie

¹⁴ Mũtikae kuohanio na arĩa matetikĩtie ta mwĩkĩrĩtwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ūthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ūtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro ĩrĩkũ? ¹⁵ Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ūguano ūrĩkũ? Nake mūdũ ūrĩa witikĩtie na ūrĩa ūtetikĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro ĩrĩkũ? ¹⁶ Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ūrĩa ūrĩ muoyo. O ta ūrĩa Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩrĩtũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, ndũike Ngai wao, nao matũike andũ akwa.”

¹⁷ “Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, umai kũrĩ o
na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu,
na nĩ nĩngũmwamũkĩra.”

¹⁸ “Nĩngũtuĩka lthe wanyu,
na inyuĩ mũtuĩke ariũ akwa na aarĩ akwa,
ũguo nĩguo Mwathani-Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

7

¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ nĩtwĩrĩrwo maũndũ macio-rĩ, nĩtwĩtheriei, tũtigane na ūndũ o wotho ūrĩa ūthũkagia mūdũ mwĩrĩ na roho, na tũhingagie ūhoru wa ūtheru nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra Ngai.

Gĩkeno kĩa Paũlũ

² Atĩrĩrĩ, tũhei handũ ngoro-inĩ cianyũ. Tũtirĩ mūdũ o na ūrĩkũ tũhĩtĩrie, na tũtirĩ mūdũ o na ūrĩkũ tũthũkĩtie, na gũtirĩ mūdũ o na ūrĩkũ tũhinyĩrĩrie. ³ Ndiroiga ūguo nĩguo ndĩmũtuire; nĩnjugĩte rĩngĩ atĩ mũrĩ na handũ thĩĩnĩ wa ngoro ciitũ, kuona atĩ tũgũtũũra muoyo kana tũkuanĩre na inyuĩ. ⁴ Ndĩ na ūmĩrĩru mũnene ngĩmwarĩria; nĩndĩrahaga mũno nĩ ūndũ wanyu. Mathĩĩna-inĩ maitũ mothe, nĩngoragwo nyũmĩrĩrie mũno, na gĩkeno gĩakwa gĩgakĩrĩria.

⁵ Nĩgũkorwo rĩrĩa twakinyire Makedonia, mwĩrĩ ūyũ witũ ndwagĩre na kĩhurũko, no gũthĩĩnio twathĩĩnagio o harĩa hothe twathĩiaga; kũu nja kwarĩ na ngũĩ, na ngoro-inĩ ciitũ twarĩ na guoya. ⁶ No Ngai ūrĩa ūhooragĩria arĩa makuĩte ngoro, nĩatũhooreririe nĩ ūndũ wa gũũka gwa Tito, ⁷ na to ūndũ wa gũũka gwake gwiki, no ningĩ nĩ ūndũ wa ūhoorerania ūrĩa mwamũheete. Nĩatũheire ūhoru wa ūrĩa mwendaga kũnyona, na kĩahe kĩnene kĩrĩa mũrĩ nakĩo, o na ūrĩa mwĩtangaga mũno nĩ ūndũ wakwa; nĩ ūndũ ūcio gĩkeno gĩakwa gĩkiongerereka gũkĩra mbere.

⁸ O na ingikorwo nīndatūmire mūgīe na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī, ndikwīrira. O na gūkorwo kūrī hīndī nderirire nī ūndū ūcio-rī, nguona atī marūa makwa nīmamūigū-ithirie kīeha, no nī gwa kahinda o kanini, ⁹ no rīu ndī na gīkeno, ti tondū nīmwaigūthirio kīeha, no nī tondū kīeha kīanyu nīgīatūmire mūhere. Nīgūkorwo mwagīre na kīeha o ta ūria Ngai endaga, na nī ūndū ūcio ithuī tūtīrī ūndū mūūru o na ūmwe twamwīkire. ¹⁰ Kīeha kīrīa kīumanīte kūrī Ngai kīrehaga ūhoro wa kūhera kūrīa gūtūmaga andū mahonoke, na gūtīrī wīriraga gwīka ūguo, no kīeha kīa maūndū ma thī kīrehaga gīkuū. ¹¹ Atīrīrī, ta kīonei kīeha kīu kīumanīte na Ngai kīrīa gīciarīte thīnī wanyu: nīgītūmīte mūgīe na kīyo kīnene, o na wendo mūnene wa gwīkūūra, na gwakanwo nī ngoro, na kīmakō, na kwīrīrīria kūnene, na kwīrūmbūiya, o na wetererī wa kuona atī kīhooito nīkīahingio. Maūndū-inī mothe-rī, nīmwīonanītie inyuī ene atī mūtīrī na ūcuuke ūndū-inī ūyū. ¹² Nī ūndū ūcio, o na gwatuīka nīndamwandīkīre marūa-rī, ndiamaandikire nī ūndū wa mūndū ūria wehītīe, kana nī ūndū wa ūria wahītīrīo, no nīgeetha mūhote kūmenya inyuī ene mūrī mbere ya Ngai ūria mwīheanīte nī ūndū witū. ¹³ Maūndū maya mothe-rī, nīmo matūmīte tūmīrīrio.

O ūndū ūmwe na kūmīrīrio gwitū-rī, makīria nītwarenire nī ūndū wa kuona ūria Tito aakenete, tondū roho wake nīwekīrītwo hinya nī inyuī inyuothe. ¹⁴ Nīnderahīre Tito nī ūndū wanyu, na inyuī mūtīanjonorire. No o ta ūria maūndū mothe marīa twamwīrīre maarī ma ma-rī, noguo kwīraha gwitū nī ūndū wanyu harī Tito o nakuo gūtūkīte ūhoro wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūria amwendete naguo nīkīrīrīrie kūneneha aarīrikana ūria inyuothe mwaathīkire, na ūria mwamwamūkīrīre mūrī na gwītīgīra na kūinaina. ¹⁶ Ndī na gīkeno tondū rīu ndī na mwīhoko mūkinyanīru thīnī wanyu.

8

Gwīkīra Hinya Ūhoro wa Ūtaana

¹ Na rīrī, ariū na aarī a lthe witū, nītūkwenā mūmenye ūhoro wa Wega wa Ngai ūria aheanīte makanītha-inī ma Makedonia. ² Hīndī īria andū acio maagerīrio na magerio manene-rī, gīkeno kīao kīnene na ūthīnī wao mūkīru nīciatūmire maingīhīrwo nī ūtaana mūnene. ³ Nīgūkorwo nīi ndī mūira atī maaheanire indo o ta ūria maahotire, o na makīruta makīria ma ūria mangīahotire, nī ūndū wa kwīyendera kwao. ⁴ Nao magītūthaita na hinya mūno metīkīrio kūgwatanīra ūhoro-inī wa gūteithia andū ariā aamūre. ⁵ Magīka ūndū ūcio matīawīkire ta ūria twerīgīrīre, no maambire kwīheana o ene kūrī Mwathani o na kūrī ithuī, kūringana na ūria Ngai endete. ⁶ Nī ūndū ūcio nītwarīgīrīrie Tito, kuona atī nīwe wambīrīrie ūndū ūcio, atuīke wa kūrīkia ūndū ūcio wa ūtugi wanyu. ⁷ O ta ūria mūgaacagīra harī maūndū mothe, nīmo gwītīkia, na ūhoro wa kwaria, na wa ūmenyo, na thīnī wa kīyo gīkinyanīru, o na wa wendo wanyu harī ithuī-rī, kīingīhieī wega ūyū wa gūtugana o naguo.

⁸ Ti kūmwatha ndīramwatha, no ndīrenda kūgeria wendani wanyu, nyone ūria ūrī wa ma ngūgerekania na kīyo kīa andū ariā angī. ⁹ Nīgūkorwo nīmūūī ūhoro wa wega wa Mwathani witū Jesū Kristū atī, o na gūtūika aarī gītonga, nīatuīkire mūthīnī nī ūndū wanyu, nīgeetha inyuī mūtūike itonga na ūndū wa ūria aathīnīkīte.

¹⁰ Ha ūhoro ūyū-rī, mataaro makwa ma ūndū ūria ūmwagīrīre makīria nī atīrī: Mwaka ūcio ūrathirire nī inyuī mwarī a mbere, na to ūndū wa kūheana gwīki, no o na nī ūndū wa kwīrīrīria gwīka ūguo. ¹¹ Rīu-rī, kīrīkieī wīra ūcio, nīgeetha kīyo kīanyu kīa wendo wa gwīka ūguo kūganane na kūrīkia kwanyu kwa ūndū ūcio, kūringana na kīrīa mūrī nakīo. ¹² Mūndū angīkorwo ari na wendo, kīheo kīu nīgītīkīrīku kūringana na ūria mūndū ari na indo, ti kūringana na ūria aciagīte.

¹³ Kwīrīrīria gwitū ti amwe mahūthīrio mūrigo na inyuī mūhinyīrīrio, no nīgeetha andū othe maigananio. ¹⁴ Ihinda rīrī mūingīhītīe indo-rī, nīgūteithia wagi wao, nīgeetha rīrīa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hīndī īyo andū othe nīmakaigananio, ¹⁵ o ta ūria kwandīkītwo atīrī: "Mūndū ūria wonganītie nyingī, ndarī kindū aatīgīrīo; nake ūria wonganīre nini, ndarī kindū aagīre."

Tito Gūtūmwo Korinitho

¹⁶ Nīgūcookeria Ngai ngaatho, ūria wekīrīre ngoro-inī ya Tito ūhoro wa kūmūrūmbūiya o ta ūria nīi ndī na ūhoro ūcio. ¹⁷ Nīgūkorwo Tito to mathaithana maitū aamūkīrīre,

no nīegūka kūrī inyuī arī na kīyo kīnene nī ūndū wa kwiýendera gwake. ¹⁸ O na nītūgūtūma Tito marī hamwe na mūrū wa lthe witū ūrīa ūrī na ngumo njega makanitha-inī mothe nī ūndū wa ūrīa atungatagīra Ūhoro-ūrīa-Mwega. ¹⁹ Makīria ma ūguo, nīwe wathuurirwo nī makanitha nīguo atwarane na ithuī ūhoro-inī wa mūhothi ūcio wa ūtaana, o ūcio tūrutagīra wīra nīguo tūgocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kīyo kīrīa tūrī nakīo gīa kwenda gūteithia. ²⁰ Nītūrageria mūno kweherera ūndū o wothē ūngītūma tūrutwo mahītia rīria tūkūramata kīheo gīkī kīheanītwo na ūtaana. ²¹ Nīgūkorwo nītūrērutanīria gwīka maūndū marīa mangionwo magīrīire mbere ya Mwathani, na to harī we wiki, no o na ningī monwo marī magīrīru nī andū o nao.

²² Ningī hamwe nao, nītūgūtūma mūrū wa lthe witū ūngī, ūrīa tuonete maita maingī na njīra nyingī atī arī na kīyo, o na arī nakīo makīria nī ūndū wa mwīhoko wake mūnene harī inyuī. ²³ Naguo ūhoro wa Tito-rī, nī mūthiritū wakwa ūrīa tūrutithanagia wīra nake nī ūndū wanyu; na ha ūhoro ūkonīi ariū a lthe witū-rī, o nī atūmwō a makanitha na monanagia ūgooci wa Kristū. ²⁴ Tondū ūcio oniai andū acio ūira wa wendani wanyu, na gītūmi kīrīa gītūmaga twīrahe nī ūndū wanyu nīguo makanitha mone ūndū ūcio.

9

¹ Na rīrī, ndikuona harī bata ndīmwandikīre ūhoro wa ūteithio ūrīa wagīrīre kīheo andū ariā aamūre. ² Nīgūkorwo nīnjūūī kīyo kīanyu gīa kwenda gūteithia, na nīngoretwo ngīrahīra ūndū ūcio kūrī andū a Makedonia, ngameera atī kuuma mwaka ūcio ūrathirire, inyuī andū a Akaia mūtūire mwīhaariire kīheana; na kīyo kīu kīanyu nīkīo kīarahūrīte aingī ao. ³ No nīngūtūma ariū a lthe witū nīguo kwīraha gwitū nī ūndū wanyu ūhoro-inī ūyū wa mūhothi gūtīgatuīke gwa tūhū, no mūgaakorwo mwīhaariire, o ta ūrīa ndoigire atī nīmwihaariire. ⁴ Nīgūkorwo andū amwe a Makedonia mangīrehane na nī makore mūtehaariire-rī, ithuī, o na tūtekūmūgweta-rī, nītūgaaconoka nī ūndū wa ūguo tūmwīhokeete. ⁵ Nī ūndū ūcio, nīndironire arī wega gūthaitha ariū a lthe witū maambe mamūceerere ihinda rīu rītanakinya, nīguo marīkīrīre mībango ya kīheo kīa ūtaana kīrīa mweraniire. Hīndī iyo kīheo kīu nīgīgakorwo kīrī ho, na kīheanītwo na kwiýendera, no ti na kūrīngīrīro.

Kūhaanda na Ūtaana

⁶ Ririkanai ūū: Mūndū ūrīa ūhaandaga tūnini akagetha o tūnini, nake ūrīa ūhaandaga nyingī akagetha nyingī. ⁷ O mūndū aagīrīrwo nīkūheana kīrīa atuīte na ngoro yake nīekūheana, na ndakaheane atekwenda kana taarī kūrīngīrīro, nīgūkorwo Ngai endaga mūndū ūrīa ūheanaga akenete. ⁸ Nake Ngai arī na ūhoti wa gūtūma mūingīhīrwo nī maūndū mothe ma wega wake, nīguo maūndū-inī mothe na mahinda-inī mothe, mūkoragwo na kīrīa gīothe mūbatarītio nīkīo, nīguo mūkoragwo mūingīhītīe indo cia kūruta wīra o wothē mwega. ⁹ O ta ūrīa kwandīkītvo atīrī:

“Nīahurunjīte iheo ciake akahe andū ariā athīni;

ūthingu wake ūtūūraga ngīnya tene na tene.”

¹⁰ Na rīrī, ūrīa ūheaga mūhandī mbeū na akamūhe irio cia kūrīa, nīarīmūheaga mbeū cia kūhaanda, na atūme cingīhe, na ongerere magetha ma ūthingu wanyu. ¹¹ Na inyuī nīmūrītongagio na njīra ciothe nīguo mūheanage na ūtaana hīndī ciothe, naguo ūtaana wanyu, nī ūndū wa wīra witū, ūtūmage Ngai acookagīrio ngaatho.

¹² Ūteithio ūyū mūruruta ti kuuga atī no andū a Ngai mūrahingīria mabata mao, no nītūmaga Ngai acookagīrio ngaatho na njīra nyingī. ¹³ Na tondū wa ūtungata ūcio mwīonanītīe naguo ūrīa mūhaana-rī, andū nīmarīgocaga Ngai nī ūndū wa ūrīa mwathīkīre Ūhoro-ūrīa-Mwega wa Kristū ūrīa muumbūraga atī nīmūwītīkītīe-rī, na nī ūndū wa ūtaana wanyu wakūgwatanīra nao o na wakūgwatanīra na andū ariā angī othe.

¹⁴ Na rīria mekūmūhoera, ngoro ciao nīmwīciiragia, tondū wa ūrīa wega wa Ngai ūrīa inyuī mūheetwo ūkīrīrīre kūingīha. ¹⁵ Ngai arocookerio ngaatho nī ūndū wa kīheo gīake kīrīa gītangiugīka na ciugo ūrīa gītariī!

¹ Nii Paŭlũ nĩdamũthaitha nĩ ũndũ wa ũria Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩria ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ũcamba rĩria itarĩ na inyuĩ! ² Nĩdamũthaitha mĩtikanatũme rĩria ngooka ngaakorwo na ũcamba ta ũria njĩrĩgĩrĩre gũkorwo naguo nĩ ũndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia atĩ mĩtũũrĩre ũria tũtũũraga naguo nĩ wa gũkũ thĩ. ³ Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga mbaara ta ũria andũ a thĩ marũaga. ⁴ Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgĩtĩro cia hinya. ⁵ Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wotha wa mwĩtũũgĩrio na goro ũria ũngĩgĩrĩrĩria ũhoro wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciirĩa o mothe nĩguo matũĩke mĩgwate ya gwaithĩkagĩra Kristũ. ⁶ Na nĩtũwĩhaariĩre kũherithĩa gũko o gĩothe kĩa ũremi, rĩria mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwaithĩka biũ.

⁷ Inyuĩ mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wotha angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩre eciirĩe o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũria o nake arĩ wake. ⁸ No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ ũndũ wa ũhoti ũria Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩria. Nĩ ũndũ ũcio ndingĩconoka nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. ⁹ Ndi kwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marĩa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marĩa make marĩ na ũritũ mũngĩ, na marĩ na hinya, no rĩria arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtũka, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ũria ũhoro witũ ũkoragwo ũri marĩa-inĩ maitũ rĩria tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgũka maũndũ rĩria tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwiiganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩria. Rĩria megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matariĩ tao-rĩ, matirĩ ũndũ mooĩ. ¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩrĩraha makĩria ma ũria kwagĩrĩre, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunji kĩa wĩra ũria Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunji kĩa wĩra ũcio witũ. ¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ũria kwagĩrĩre, ta ũria kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩre na ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtũĩrahaga gũkĩra ũria kwagĩrĩre nĩ ũndũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. ũndũ ũria twĩrĩgĩrĩre nĩ atĩ, o ũria wĩtikio wanyu ũrathĩ na mbere gũkũra, nakio gĩcunji kĩria tũrĩ nakio thĩnĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunjia ũhoro-ũria-Mwega ng’ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ũndũ wa wĩra ũrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ũria ũkwĩraha, nĩerahage thĩnĩ wa Mwathani.” ¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ũria wĩgaathagĩrĩria tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ũria Mwathani agathagĩrĩria.

11

Paŭlũ na Atũmwo a Maheeni

¹ Nĩngwĩhoka nĩmũgũkĩrĩrĩria ũrimũ ũria mũnini ndĩ naguo; ndamũthaitha mũn-gĩrĩrĩre. ² Nĩndĩraigua ũiru nĩ ũndũ wanyu, ũiru uumanĩte na ũngai. Ndamwĩrĩre o mũthuuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũirĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatũĩke atĩ meciirĩa manyu no maturuuriio mĩtiganĩrĩre ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũria Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoro ũngĩ mũkenete, mũndũ o wotha angĩmũhunjĩria ũhoro wa Jesũ ũngĩ tĩga Jesũ ũria twamũhunjĩrĩre, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tĩga Roho ũria mwamũkĩrĩre, o na kana mũgetikĩka ũhoro-mwega ũngĩ tĩga ũria mwetĩkĩrĩre. ⁵ No ndigwĩciirĩa atĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶ No ngorwo itarĩ mũrute ũhoro-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩtie maũndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷ Hihi nĩ kwĩhia ndeehirĩe nĩ kwĩnyĩhia nĩguo ndĩmũtũũgĩrĩre inyuĩ na ũndũ wa kũmũhunjĩria ũhoro-ũria-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhi? ⁸ Nĩgũtũnya ndaatũnyaga makaniitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹ Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatũĩkaga mũrĩgo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgĩrĩrĩre ndigatũĩke mũrĩgo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yotha, na nĩngũthĩĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰ Ti-ithetũ o ta ũria ũhoro wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩnĩ wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩnĩ wa ng’ongo cia Akaia ũngĩngĩria ndĩrahe ũguo. ¹¹ Nĩ kĩĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai nĩoĩ atĩ nĩndimwendete! ¹² Na

nĩngũthĩĩ na mbere na gwĩka ũrĩa ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩĩnĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo ũndũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo o na Shaitani o nake nĩetuaga mũraika wa ũtheri. ¹⁵ Ndũkĩrĩ ũndũ wa kũgegania ndungata ciake cingĩtua ndungata cia ũthingu. Marigĩrĩrio-inĩ makaagia na kĩrĩa kiringaine na cĩiko ciao.

Paũlũ Kwĩrahĩra Mathĩĩna Make

¹⁶ Nĩnguuga o rĩngĩ atĩrĩ: Mũndũ ndakae kuona ta ndĩ kĩrimũ. No angĩkorwo nĩguo mũkuona-rĩ, kĩnyamũkĩrei o ta ũrĩa mũngĩamũkĩra kĩrimũ, nĩguo ndĩrahe o hanini. ¹⁷ Ũhoru-inĩ wa mwĩraho ũyũ ndĩ naguo-rĩ, ndiraaria ta ũrĩa Mwathani angĩaria, no ndĩraaria o ta ũrĩa kĩrimũ kĩngĩaria. ¹⁸ Kuona atĩ andũ aingĩ nĩmareraha ta ũrĩa thĩ rĩrahaga-rĩ, o na nĩ ngwĩraha o tao. ¹⁹ Tondũ inyuĩ mũkĩrĩ oogĩ-rĩ, nĩmũkiragĩrĩria aria irimũ mũkenete! ²⁰ Ti-itherũ, nĩmũkiragĩrĩria mũndũ o wotho o na angĩmũtua ngombo ciake, kana ũrĩa ũkũmũhatĩrĩria, kana ũrĩa ũkũrĩa indo cianyu, kana ũrĩa ũgwĩtũũgĩria mbere yanyu, o na kana ũrĩa ũkũmũhũura hĩ. ²¹ Nĩngũconoka ngiuga atĩ ithuĩ nĩtwaremirwo nĩ gwĩka maũndũ ta macio!

Ũndũ ũrĩa mũndũ ũngĩ angihota kwĩraha nĩ ũndũ wagu-rĩ, ndĩkĩarie ta ndĩ kĩrimũ-rĩ, o na nĩ no ngĩerie kwĩraha nĩ ũndũ wagu. ²² Andũ acio nĩ Ahibirania? O na nĩ ndĩ Mũhibirania. Andũ acio nĩ Aisiraeli? O na nĩ ndĩ Mũisiraeli. Andũ acio nĩ njiaro cia Iburahĩmu? O na nĩ ndĩ wa rũciaro rwa Iburahĩmu. ²³ Andũ acio nĩ ndungata cia Kristũ? (Ngwaria ũguo ta ndĩ mũgũrũku.) Nĩ nĩndĩmakĩrite. Nĩndutite wĩra na kĩyo kũmakĩra, na ngaikio njeera mahinda maingĩ makĩria yao, na ngahũũrwo na kĩboko makĩria, o na mahinda maingĩ ndanakuhĩrĩria gũkua. ²⁴ Ayahudi nĩmahũũrĩre na kĩboko maita matano, o ihinda iboko mĩrongo itatũ na kenda. ²⁵ Nĩndahũũrĩro na thanju maita matatũ, na riita rĩmwe ngĩhũũrwo na mahiga nyuguto,* na maita matatũ ndanathũkĩrwo nĩ marikabu ndĩ thĩĩnĩ, na ngĩraara o na ngĩtinda iria-inĩ ũtukũ ũmwe na mũthenya mũgima. ²⁶ Ngoretwo ngĩthĩĩ ng'endo nyingĩ. Ngagĩkorwo ndĩ ũgwati-inĩ wa gũtwarwo nĩ njũũ, na ũgwati-inĩ wa atunyani, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrĩrwo nĩ andũ a rũrĩrĩ rwiitũ, na ũgwati-inĩ wa gũũkĩrĩrwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; na ngoona ũgwati ndĩ matũũra-inĩ manene, na ndĩ thĩĩnĩ wa bũrũri, na ndĩ iria-inĩ; o na ũgwati wa andũ arĩa maheenanaagia atĩ nĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ. ²⁷ Ndaanaruta wĩra mũritũ na wa mĩnoga, na maita maingĩ ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingĩ ngaaga kĩndũ gia kũria; ndaanakorwo heho-inĩ na ndĩ njaga. ²⁸ Hamwe na macio mothe-rĩ, o mũthenya ngoragwo na mũrigo, ngĩtanga nĩ ũndũ wa makanitha mothe. ²⁹ Nũũ ũngĩkorwo aagĩte hinya, na nĩ njage gũkorwo njũrĩtwo nĩ hinya? Nũũ ũngĩhĩngithio, na nĩ njage gũkorwo ngĩcinwo nĩ marakara?

³⁰ Angĩkorwo no nginya ndĩrahe, ngwĩrahĩra maũndũ marĩa monanagia ũrĩa itarĩ na hinya. ³¹ Ngai, na nowe lthe wa Mwathani Jesũ, ũrĩa ũgoocagwo nginya tene-rĩ, nĩoĩ atĩ ndiraheenania. ³² Kũu Dameski, barũthĩ ũrĩa waathanagia arĩ rungu rwa Mũthamaki Areta-rĩ, nĩathanire itũũra inene rĩa andũ a Dameski rĩrangĩrwo nĩgeetha aanyithie. ³³ No nĩndoimĩrio ndirica, ngĩkũrũkĩrio rũthingo-inĩ ndĩ thĩĩnĩ wa gĩkabũ, ngĩhonoka kũnyiitwo niwe.

12

Kĩoneki kĩa Paũlũ na Mũigua Wake

¹ No nginya thĩĩ na mbere na kwĩraha. O na gũtuĩka gwĩka ũguo gũtirĩ uumithio-rĩ, rĩu nĩngwaria ũhoru wa maũndũ marĩa ndanonio nĩ Mwathani, na marĩa ndanaguũrĩrio niwe. ² Nĩnjũũ mũndũ thĩĩnĩ wa Kristũ, ũrĩa woirwo mĩaka ikũmi na ĩna mĩthiru, agĩtwarwo igũrũ rĩa gatatu. Kana oirwo arĩ na mwĩrĩ kana atarĩ naguo, nĩ ndiũ, Ngai niwe ũũ. ³ Na nĩnjũũ atĩ mũndũ ũcio, kana aarĩ mwĩrĩ-inĩ kana ndaarĩ mwĩrĩ-inĩ-rĩ, nĩ ndiũ, no Ngai niwe ũũ, ⁴ nĩoirwo agĩtwarwo kũria andũ arĩa metikĩtie mathiiga, akĩigua maũndũ matangĩranĩka nĩ mũndũ, na maũndũ marĩa mũndũ atangĩtikĩrio kwaria.

* 11:25 Ayahudi mooragaga mũndũ na njĩra ya kũmũhũura na mahiga nyuguto (Atũm 14:19-20).

⁵ Nīngwīraha nī ūndū wa mūndū ta ūcio, no ndikwīraha nī ūndū wakwa nīi mwene, tiga no ndīirahire nī ūndū wa ūria njagite hinya. ⁶ O na ingienda kwīraha-rī, ndingituka kīrimū, nī ūndū ingikorwo ngīaria ūhoru wa ma. No ndigwika ūguo, nīguo gūtikagie mūndū ūgwīciiria ūhoru wakwa makīria ma ūria kwagīrīre nī ūndū wa ūria njikaga kana ūria njugaga.

⁷ Nīguo ndikanae gwītūūgīria nī ūndū wa ūguūrio mūnene ūguo-rī, nīndekīrīrwo mūigua thīinī wa mwīrī wakwa, ūrī mūtūmwo wa Shaitani, nīguo ūnyariirage. ⁸ Nīndathathire Mwathani mahinda matatū anjeherie mūigua ūcio. ⁹ Nowe akīnjīra atīrī, “Wega wakwa nīkūiganīte, nīgukorwo hinya wakwa nītūtikaga mūkinyanīru harīa hatarī na hinya.” Nī ūndū ūcio nīngwīraha o na makīria ngenete mūno nī ūndū wa kwaga hinya gwakwa, nīgeetha hinya wa Kristū ūkarage igūrū rīakwa. ¹⁰ Kūi nīkio gītūmaga ngenagīre kwaga hinya, na irumi, na ūritū wa mūtūūrīre, na kūnyariirwo, o na mathīina nī ūndū wa Kristū. Nīgukorwo hīndī irīa njagite hinya, nīguo ngoragwo na hinya.

Paūlū Kūrūmbūiya Akorinitho

¹¹ Nīndīituite kīrimū, no nī inyuī mwatūmire njike ūguo. Nī inyuī mwagīrīrwo nīkūngaathīrīria, nīgukorwo nīi ti nī mūnini mūno kūrī “atūmwo acio anene,” o na gūtuka nīi ndikīrī kindū gītārī kīene. ¹² Maūndū marīa matūmaga mūndū amenywo atī nī mūtūmwo-rī, nīmekirwo gatagatī-inī kanyu na gūkīrīrīria kūnene: gūkīringwo cīama, na gūgītuko morīrū, na maūndū ma kuonania hinya. ¹³ Inyuī mwakīrī anini gūkīra makaniha marīa mangī nakī, tiga o gūtuka atī nī ndiigana gūtuka mūrigo harī inyuī? Ndekerai ihītia rīul!

¹⁴ Rīu nīndīhaariīrie kūmūceerera ihinda rīa gatatū, na ndigukorwo ndī mūrigo harī inyuī, tondū ti indo cianyu ndirenda, no nī inyuī ndirenda. Tondū-rī, cīana itīagīrīrwo nī kūgīra aciari a cio mūthithū, no aciari nīo magīrīrwo nī kūgīra cīana ciao mūthithū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio no ngene kūhūthīra kīrīa gīothe ndī nakīo nī ūndū wanyu, o na nīi mwene ndīhūthīre. Ingīmwenā makīria-rī, inyuī no mūkīnyende o hanini? ¹⁶ No o na gūtārī o ūguo-rī, nīi ndiatuikire mūrigo harī inyuī. No njīrwo atī hīhi ndaarī mwara, na atī nīndamūheenīrie! ¹⁷ Hīhi nīndamūhatīrīrie na ūndū wa mūndū o na ūmwe wa arīa ndamūtūmīre? ¹⁸ Nīndaringīrīrie Tito oke kūrī inyuī, na ngītūma mūrū wa lthe witū moke nake. Tito ndaigana kūmūhatīrīria, kana nīamūhatīrīrie? Gīthī tūtīarutire wīra thīinī wa roho o ro ūmwe, na tūkīrūmīria njīra o ro īmwe?

¹⁹ Hīhi ihinda rīrī rīothe mūkoretwo mūgīciiria atī nī gwīciirīra tūkoretwo tūgīciirīra harī inyuī? Tūkoretwo tūkīaria mbere ya Ngai ta andū marī thīinī wa Kristū; na rīrī, arata akwa nyenda, maūndū marīa mothe twīkaga nī ma gūtūma inyuī muongererwo hinya. ²⁰ Nīgukorwo nīndīretīgīra, atī rīrīa ndīrīuka, ndahota gūkora mūtahaana ūrīa ingienda mūkorwo mūhaana, na inyuī mwahota gūkora itahaana ūrīa mūngīenda ngorwo haana. Ngetīgīra kwahota gūgaakorwo kūrī na ngūi, na ūiru, na marakara, na njatūkano, na njambanio, na njuukū, na mwītīo, o na kwaga kīhaariro. ²¹ Ngwītīgīra atī rīrīa ngooka kūu rīngī, Ngai wakwa ahota gūkanjonorithia mbere yanyu, na nīi njigwe kīeha nī ūndū wa andū aingī arīa meehīrie o mbere, na matīirīrite waganu wa maūndū marīa mooru, na ma ūmaraya, na maūndū ma ūura-thoni marīa matūūrīte meekaga.

13

Ūtaarani wa Mūthia

¹ Rīrī nī riita rīa gatatū gūuka kwanyu. Ūhoru o wothe no nginya ūrūgamīrīrwo nī ūira wa andū eerī kana atatū. ² Nīndamūkaanīrie hīndī irīa ndaarī na inyuī riita rīa keerī. O na rīu nīngūmūkaania o rīngī, o na itārī hamwe na inyuī: Rīrīa ndīrīuka rīngī, andū arīa matūūrīte mehagia kuuma tene, kana mūndū ūngī o wothe, ndīrī ngacaaīra, ³ tondū nīmūrenda kūmenya kīhoo to kīa atī nī Kristū waragia na kanua gakwa. We ndamwīkagīra maūndū ta atārī na hinya, no nionanagia atī arī na hinya gatagatī-inī kanyu. ⁴ Nīgukorwo nī ma nīambirwo mūtharaba-inī atārī na hinya, no nīatūūrāga muoyo nī ūndū wa hinya wa Ngai. O ta ūguo-rī, o na ithūi tūtīrī hinya tūrī thīinī wake, no nī ūndū wa hinya wa Ngai nītūtūūrāga muoyo thīinī wake nīguo tūmūtungatage.

⁵ Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtikĩtie ũhoro wa ma; mwĩtuĩriei inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooi atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩĩnĩ wanyu, tĩa no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kũu? ⁶Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mĩtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtikĩritwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwikage maũndũ marĩa magĩĩre, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhoro wa ma, tĩa o ũrĩa ũrĩ wa ũhoro wa ma wiki. ⁹Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩĩru kũna. ¹⁰Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ rĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, tigwoi na wega. Thĩagai na mĩthĩire rĩa yagĩĩre, thĩkagĩrĩriai ithaithana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹²O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³Andũ aria othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, iroikaraga na inyuĩ inyothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

¹ Nĩ nĩ mūtūmwo Paŭlū, na rĩrĩ, ndĩrĩ mūtūmwo ūtūmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatūmwo na njĩra ya mūdũ, no ndūmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe witũ, ūrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ² Nĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao, nĩ ithuĩ tũramūtũmĩra marũa maya, Kũrĩ inyuĩ andũ a makanitha ma Galatia:

³ Mũrogiya na wega na thayũ iria ciuĩmĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, ⁴ ūrĩa werutire nĩ ūndũ wa mehĩa maitũ nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ, marĩa maiyũrĩtwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na wendi wa Ngai Ithe witũ, ⁵ nake arotũura akumagio nginya tene na tene. Amenĩ.

Ūhoro-Ūrĩa-Mwega no Ūmwe

⁶ Nĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ ūndũ wa ūrĩa mũrahiũha gũtigana na ūrĩa wamwĩtire na ūndũ wa wega wa Kristũ, mũkagarũrũkĩra ūhoro mwega wa mũthemba ūngĩ, ⁷ nāguo ti Ūhoro-Ūrĩa-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ andũ maramũhĩngĩca makĩenda gũthũkia Ūhoro-Ūrĩa-Mwega wa Kristũ. ⁸ No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ūngĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tĩga ūrĩa twamũhunjĩrie-rĩ, mūdũ ūcio aronyĩtwo nĩ kĩrumĩ nginya tene! ⁹ O ta ūrĩa tũmwĩrite, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mūdũ o wothĩ angĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tĩga ūrĩa mwetĩkirie-rĩ, aronyĩtwo nĩ kĩrumĩ nginya tene!

¹⁰ Atĩrĩrĩ, ngĩuga ūguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o, kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia? Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndĩngĩkorwo ndĩ ndungata ya Kristũ.

Paŭlũ gwĩtwo nĩ Ngai

¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ Ūhoro-Ūrĩa-Mwega ndamũhunjĩrie ti ūhoro woimanĩte na mūdũ. ¹² Ūhoro ūcio ndĩaheirwo nĩ mūdũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mūdũ; no nĩ kũguũrĩrio ndaguũrĩrio Ūhoro ūcio nĩ Jesũ Kristũ.

¹³ Nĩgũkorwo nĩmũguĩte ūhoro wa mĩthĩire yakwa ya tene, ūrĩa ndaatũire njĩkaga ndĩ thĩĩnĩ wa ndini ya Ayahudi, na ūrĩa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngĩgeria kũũniina. ¹⁴ Nĩ ha ūhoro wa maũndũ makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathĩte mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika riakwa na ndaarĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵ No rĩrĩ, Ngai ūrĩa wanyamũrĩre kuuma ndaciarwo, na akĩnjĩta nĩ ūndũ wa wega wake-rĩ, nĩ onĩre arĩ wega, ¹⁶ angũũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro wake; gũtirĩ mūdũ o na ūrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷ o na ndĩambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸ Na rĩrĩ, thuutha wa mĩaka itatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩkara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹ Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tĩga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. ²⁰ Ūhoro ūyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndĩraheenania. ²¹ Thuutha ūcio nĩndacookire ngĩthĩĩ Suriata na Kilikia. ²² Nĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ thĩĩnĩ wa Kristũ. ²³ No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mūdũ ūrĩa ūratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ūrahunjia wĩtkio ūrĩa aageragia kũniina mbere iyo.” ²⁴ Nao makĩgooca Ngai nĩ ūndũ wakwa.

2

Paŭlũ Gwĩtikĩrwo nĩ Atũmwo

¹ Mĩaka ikũmi na ĩna yathira nĩndambatire rĩngĩ Jerusalemu, na ihinda rĩrĩ tũgĩthĩĩ hamwe na Baranaba o na tũgĩthĩĩ na Tito. ² Ndathiire tondũ Ngai nĩanguũrĩrie thĩĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie atũmwo Ūhoro-Ūrĩa-Mwega ūrĩa hunjagĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andũ angĩ, nĩgeetha gũtigatũike atĩ ihenya rĩrĩa ndateng'eraga, o na kana rĩrĩa ndateng'erete, rĩarĩ rĩa tũhũ. ³ No o na Tito, ūrĩa warĩ hamwe na nĩ, ndaringĩrĩrio kũrũ, o na gũtũka aarĩ Mũyunani.

⁴ Ūhoro ūyū wa kūra wagĩire ho tondū nĩ kwarĩ na ariū na aarĩ a lthe witū a maheeni ariā maatoonyete gatagatĩ gaitū na hitho marĩ athigaani nĩguo matuĩre ūhoro wa wiyathi ūriā tũkoragwo naguo tũrĩ thĩinĩ wa Kristū Jesū, makĩenda gūtũtua ngombo. ⁵ Tũtietikĩre ūhoro wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ūhoro-ūriā-Mwega itũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ ariā moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ nĩ hatiarĩ na ūtiganu o ūriā mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ūriā ahaana) andũ acio gũtirĩ ūndũ moongereire harĩ ndũmĩriri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ nĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kūhunja Ūhoro-ūriā-Mwega kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, o ta ūriā Petero eehokeirwo wĩra wa kūhunjĩria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ūriā warutaga wĩra thĩinĩ wa ūtungata wa Petero arĩ mūtũmwo kũrĩ Ayahudi, nowe warutaga wĩra ūtungata-inĩ wakwa ndĩ mūtũmwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, ariā moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩre tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko kwa ūriō kwa ngwatanĩro, rĩriā maamenyire wega wa Ngai ūriā ndaheetwo. Nĩmetikĩrĩre atĩ ithuĩ tũthĩ tũkahunjirĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ, nao mathĩ kũrĩ Ayahudi. ¹⁰ Ūndũ ūriā maatwĩrĩre twikage nĩ atĩ tũrĩkanage athĩini na noguo ūndũ ūriā nĩ mwene ndaarĩ na kĩyo gĩa gwĩka.

Paŭlũ Gũkararia Petero

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ rĩria Petero ookire Antiokia,* nĩndamũkararĩre mbere ya andũ tondũ nĩahĩtĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kũrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩianagĩra na andũ-a-Ndũrĩrĩ, no rĩriā maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrانيا na andũ-a-Ndũrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ ariā maarĩ a gĩkundi kĩa andũ ariā maruaga. ¹³ O na Ayahudi ariā angĩ makĩnyĩitanĩra na Petero ūhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhĩtĩthio nĩ ūhinga ūcio wao.

¹⁴ Rĩriā ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ūhoro-ūriā-Mwega, ngĩria Petero atĩrĩ, andũ othe makĩguaga, “Angĩkorwo wee ūrĩ Mũyahudi, ūtũuraga na mĩtugo ya andũ-a-Ndũrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ūngĩkihota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mĩtugo ya Ayahudi?”

¹⁵ “Ithuĩ ariā tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwachĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwĩtikĩa Jesũ Kristũ. Nĩ ūndũ ūcio o na ithuĩ twĩtikĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ūndũ wa gwĩtikĩa Kristũ, no ti ūndũ wa gwachĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ūgaatuuo mũthingu nĩ ūndũ wa gwachĩkĩra watho.

¹⁷ “Angĩgĩkorwo rĩria tũgũcaria gũtuuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ūguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuika ūguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩria ndaanangĩre-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ūndũ wa watho nĩndakũĩrĩre watho ūcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndikĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ūtũuraga muoyo thĩinĩ wakwa. Muoyo ūriā ndũũraga mwĩrĩ-inĩ ūyũ ndũũraga na ūndũ wa gwĩtikĩa Mũrũ wa Ngai, ūriā wanyendire na akĩruta nĩ ūndũ wakwa. ²¹ Ndingĩtikĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuika atĩ ūthingu wonেকaga nĩ ūndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakũire tũhũ!”

3

Gwĩtikĩa, kana Gwachĩkĩra Watho?

¹ Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩgu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ūndũ ūmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwacheirwo Roho nĩ ūndũ wa gwachĩkĩra watho, kana nĩ ūndũ wa gwĩtikĩa ūhoro ūriā mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩgu atĩa? Mwambĩrĩire na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩria na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ maingĩ ūguo o tũhũ, angĩkorwo ūhoro ūcio wotho warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciama gatagatĩ kanyu nĩ ūndũ wanyu gwachĩkĩra watho, kana nĩ ūndũ wa gwĩtikĩa ūhoro ūriā mwaiguire?

* ^{2:11} Antiokia rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thuutha wa Roma na Alekisanderia thĩinĩ wa mabũrũri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

⁶ Ta ririkanaĩ ūhoro wa Iburahĩmu, Maandiko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ūndũ ūcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandiko marĩa matheru nĩmoogĩte o mbera atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ūndũ wa gwĩtikia-rĩ, na Maandiko macio nĩmahũjĩirie Iburahĩmu Ūhoro-ũria-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkaarathimwo nĩ ūndũ waku.” ⁹ Nĩ ūndũ ūcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ūcio warĩ mwĩtikia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehekaga ūhoro wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandiko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho ūtathingagia maũndũ marĩa mothe mandikĩtwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.” ¹¹ Nĩtũũ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ūngĩtuuo mũthingu mbera ya Ngai nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandiko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ūria mũthingu agaaturũ muoyo nĩ ūndũ wa gwĩtikia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ūhoro wa gwĩtikia; handũ ha ūguo Maandiko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ūria wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaaturũ muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrire agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ūndũ wake mwene gũtuika kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho wambĩtwo mũti-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũrire nĩguo kirathimo kĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ūndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ūndũ wa gwĩtikia twamũkĩre Roho ūria weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũ. O ta ūria gũtarĩ mũndũ ūngĩhota kweheria ūndũ kana kuongerera ūndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ūhoro ūyũ ūtarĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandiko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ūhoro wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ūguo nĩ kuuga mũndũ ūmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ Ūria ndirenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ūcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩeheria kĩrĩkanĩro kĩa gĩekĩrĩtwo ho nĩ Ngai mbera iyo, na ndũngĩtũma kĩranĩro kũ gũtuika gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ūndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ūndũ wa watho-rĩ, rĩtikĩumanĩte na kĩranĩro; no Ngai, nĩ ūndũ wa wega wake, nĩahẽire Iburahĩmu igai na ūndũ wa kĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ūrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩria mbeũ irĩa kĩrĩkanĩro kĩranĩre igooka. Watho ūcio wathanĩrwo nĩ arĩa ūkĩnengerio andũ na guoko kwa mũguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũguithania ndakoragwo arũgamĩrĩre o mwena ūmwe; no Ngai nĩ ūmwe.

²¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ watho ūreganĩte na kĩranĩro cia Ngai? Aca ti ūguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanĩrwo nĩguo andũ magĩte na muoyo-rĩ, ti-itherũ o nago ūthingu nĩ ūngĩakĩrehirwo nĩ watho. ²² No Maandiko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kĩranĩro kĩa kĩheanagwo nĩ ūndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ kĩheagwo o arĩa metĩkĩtie.

²³ Ūhoro wa gwĩtikia ūtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wĩtikio ūkaaguĩranĩro. ²⁴ Nĩ ūndũ ūcio watho nĩguo waheirwo ūhoti wa gũtũtwara kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ūndũ wa gwĩtikia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ūhoro wa gwĩtikia nĩmũkinyu, tũtingĩcoka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ūndũ wa gwĩtikia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatĩthirio thĩnĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio gũtingĩcoka gũthũuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ūtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ūmwe ki thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁹ Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kĩranĩro kũ kĩranĩrwo.

4

¹ Ūria ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩria mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ūtiganu na ngombo, o na atũka nĩwe mwene indo icio ciothe. ² Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rĩria ithe atũte rĩgaakinya. ³ Ūguo noguo

o na ithuĩ, hĩndĩ irĩa twarĩ ciana, twatũire ũkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ĩno. ⁴ No hĩndĩ irĩa ihinda rĩria riagĩrĩru kũna riakinyire, Ngai nĩatũmire Mũriũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwachagwo nĩ watho, ⁵ nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgie na kĩhooito gĩa gũtuĩka ciana ciake, ⁶ Tondũ inyuĩ mũriũ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire Roho wa Mũriũ ngoro-inĩ ciĩtũ, o we Roho ũria wĩtanaga ũkiugaga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ũrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ũrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtuĩte mũgai wa indo ciake.

Paũlũ Kũrũmbũiya Agalatia

⁸ Tene rĩria mũtooi Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai. ⁹ No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrikĩtie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ kiene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda gũcooka ũkombo-inĩ wamo o rĩngĩ? ¹⁰ Nĩmũrũmitie ũhoru wa mĩthenya mĩamũre, na mĩeri mĩamũre, na imera, o na mĩaka! ¹¹ Ndĩ na kĩahe mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ũria wotho ndanenogia naguo nĩ ũndũ wanyu nĩ wa tũhũ!

¹² Ndamũthaita, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, tuĩka ta nĩ, nĩgũkorwo nĩ ndũikĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjika ũuru. ¹³ O ta ũria mũũ, ndamũhunjiirie ũhoru-ũria-Mwega ihinda rĩa mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. ¹⁴ O na gũtuĩka ndwari yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyaranire kana mũkĩĩmena, no mwanyĩtire ũgeni ta ndaarĩ mũraika wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. ¹⁵ Kaĩ ũndũ ũcio watũmaga mũkene ũthĩte kũ? Nĩ ndĩ mũira atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũũrĩre maitho manyu mũũhe. ¹⁶ Kaĩ rĩu ndũikĩte thũ yanyu nĩ ũndũ wa kũmũhe ũhoru ũria wa ma?

¹⁷ Andũ acio me na kũyo magĩcaria ũria mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ũndũ wa gĩtũmi kĩahe. ũria mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgie na kũyo gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kũyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ irĩa ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akiheo mwana, nginya hĩndĩ irĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩĩnĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩre wakwa tondũ nĩndigitwo nĩ ũhoru wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgĩathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooi ũria watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mũtumia ũria warĩ ngombo, nake ũcio ũngĩ agaciarwo nĩ mũtumia ũria ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mũtumia ũria warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũria waciarĩtwo nĩ mũtumia ũcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kĩranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩre irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩre Kĩrĩma gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũrĩ wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũria rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩria rĩa kũũria igũrũ, rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ: “Kena wee mũndũ-wa-nja thata,

wee ũtaciara ciana,

tumũra kanua na wanĩrĩre,

wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa mwana;

tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja ũria ũtiganĩrĩro

nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũria ũrĩ na mũthũrĩ.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ, mũrĩ ciana cia kĩranĩro, o ta ũria Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ iyo, mũriũ ũria waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariiraga mũriũ ũcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. ũguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandiko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo iyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ mũriũ ũcio wa mũtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mũtumia ũcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mũtumia ũcio ũtarĩ ngombo.

5

Wiyathi thiiini wa Kristu

¹ Kristu nigutuohora aatuohorire niguu tugie na wiyathi. Ni undu ucio, mwihandei wega na mutigetiki kuohwo icooki ria ukombo ringi.

² Ta thikiririai ciugo ciakwa! Nii Paulu ngumwira atiri, mungitikira kurua-ri, Kristu ndangigia bata na inyu o na hanini. ³ Ningi nungumwira o ringi ati mundu o wotho ungitikira kurua, ucio amenye ati niagiriwo ni gwachikira watho uri wotho. ⁴ Inyu ari mureria gutuika athingu ni undu wa watho-ri, nimitigithanito na Kristu; inyu nimgwite mugatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithu-ri, tukoragwo twihokete ati nitugatuwo athingu. Undu ucio niguu tukoragwo twirigiriire turi na witikio, tuhothithio ni Roho. ⁶ Nigukorwo thiiini wa Kristu Jesu, kurua kana kwaga kurua gutiri bata. Undu uria uri bata ni witikio uria urutaga wira na njira ya wendani.

⁷ Nimurateng'agira ihenya riega. Nuu wamugiririe mugitiga gucooka gwachikira uhoru-uria-wa-ma? ⁸ Kuringirio kwa muthemba ucio gutiumite kuri uria wamwitiere. ⁹ "Ndawa nini tu ya kumbia migate nitumaga mutu uria mukande nayo wotho umbe." ¹⁰ Nindhokete thiiini wa Mwathani ati inyu mutikugarurika mugie na meciiria mangi. Uria uramutururia niwe ukaherithio o na angikorwo ari u. ¹¹ Ariu na aari a lthe witu, angikorwo no ndirahunja uhoru wa kurua-ri, ndirakinariro niki? Angikorwo uguo niguu-ri, undu uria utumaga andu mahingwo, na niguu uhoru wa mutharabari, nimeherie. ¹² No nyende andu acio mamuthinagia mathii na mbere o nginya mehakure.

¹³ Inyu ariu na aari a lthe witu, mwetirwo niguu mugie na wiyathi. No riri, mutikahuthire wiyathi wanyu kurumagiriira meririria ma mwiri, no handu ha uguu-ri, tungatanagiri inyu-ene muri na wendani. ¹⁴ Tonduri, uhoru wotho wa watho uhingagio ni riathani riri rimwe: "Enda mundu uria ung o ta uria wiendete wee mwene." ¹⁵ No riri, mungirumana mukirianaaga-ri, mwimenyererei mutikaniinane inyu ene.

Muturiire wa Gutongorio ni Roho

¹⁶ Ni undu ucio nguuga atiri, thiiagai mutongoretio ni Roho, na mutirihingagia meririria ma mwiri. ¹⁷ Nigukorwo mwiri niwiririgia maundu maria matangiendwo ni Roho, nake Roho niareganaga na maundu maria meririgiro ni mwiri. Ni undu ucio Roho na mwiri ituuraga iruaga, na nikio mutahotaga gwika uria mwendaga gwika. ¹⁸ No riri, mungitongorio ni Roho, inyu mtingikorwo mugithwo ni watho.

¹⁹ Na riri, maundu maria mekagwo ni mwiri nimoio, namo ni: umaraya, na meciiria mooru, na umaramari, ²⁰ na kuhooa mihiano, na kurogana, na uthu, na kugitana, na uiru, na mang'uri, na kwienda, na nyamukano, na ngarari, ²¹ gucumikira na kurio ni njooi, na maruga maria mainagwo nyimbo iria itaagiriire, o na maundu mangi ta macio. Nindamukaanirie, o ta uria ndamukaanirie hini ya mbere, ati andu ari mekaga maundu ta macio matikagaya uthamaki wa Ngai.

²² No riri, maciaro na Roho ni wendani, na gikeno, na thayu, na gukiririria, na kuguanira tha, na gutugana, na kwihokeka, ²³ na uhoori, na kwigiririria meririria ma mwiri. Macio-ri, gutiri watho wa kugiria mekagwo. ²⁴ Nao andu ari mari thiiini wa Kristu Jesu nimbithitie miiiri yao muti-iguru hamwe na thuti ciayo na meririria mayo. ²⁵ Angikorwo tutiire muoyo ni undu wa Roho-ri, kirekei tutongoragio ni Roho. ²⁶ Rekei tutige gwitii, na kugitana, o na kuguanagira uiru.

6

Gwika Andu othe Wega

¹ Ariu na aari a lthe witu, mundu angikorwo ahititie-ri, inyu ari muri na roho mucookagiriie muhooreire. No mwimenyererei, o na inyu mutikae kugerio. ² Teithanagiai mundu na uria ung maundu maria mamurituhagira, na mweka uguu-ri, nimirihingagia watho wa Kristu. ³ Mundu angiciiria ati we ni wa bata hini iria atari kiene-ri, ni kwiheenia areheenia. ⁴ O mundu niarorage wira wake mwene. Hini iyo na ahote kwiraha, atekwiiganania na mundu ung, ⁵ nigukorwo o mundu no nginya akuue murigo wake.

⁶ Mündũ o wotho ũrĩa ũrutagwo ũhoro wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

⁷ Mũtikanahenio: Ngai ndangĩnyũrurio. Kĩrĩa mündũ ahaandaga no kĩa agethaga.

⁸ Mündũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho.

⁹ Ningĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa riagĩrĩru riakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. ¹⁰ Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩa na ihinda riagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metikĩtie.

Kũrĩa kana kwaga Kũrĩa gũtirĩ Bata

¹¹ Onei ũrĩa ndĩramwandikĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene!

¹² Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³ O na acio maruaga matiathikagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩĩage nĩ ũndũ wa mũrĩ yanyu. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtĩia, tĩa o ndĩtĩire nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ wago-rĩ, maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ nĩguo mehere harĩ nĩ, na nĩ ngaambwo harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere harĩ mo. ¹⁵ Kũrĩa kana kwaga kũrĩa gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mündũ agarũrũke atuĩke kũmbe kĩerũ. ¹⁶ Thayũ na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe mündũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩina, nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Ameni.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai,

Ndirandikĩra andũ arĩa aamũre kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristũ Jesũ:

² Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ, irogĩa na inyuĩ.

Irathimo cia Kĩiroho thĩinĩ wa Kristũ

³ Atĩrĩrĩ, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo, o we ũtũrathimĩte na irathimo ciothe cia kĩiroho thĩinĩ wa Kristũ, iria ciumaga kũu igũrũ. ⁴ Nĩgũkorwo o na thĩ itanombwo, Ngai niatũthuurire nĩguo tũtũike ake thĩinĩ wa Kristũ, nĩguo tũtũike atheru na twage ũcuuke maitho-inĩ make. Nĩ ũndũ wa wendo wake-rĩ, ⁵ Ngai niatũite o mbere atĩ nĩtũgaatuika ciana ciake nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ, kũringana na ũria eendete na ũria oonire arĩ wega, ⁶ nĩguo wega wake ũria ũrĩ riiri ũkumagio, wega ũcio atũheete o ũguo tũhũ thĩinĩ wa Mũriũ wake ũria endete mũno. ⁷ Na twakũũirwo na ũndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kũringana na ũria wega wa Ngai ũingĩhite, ⁸ wega ũcio aatũingĩhĩrie arĩ na ũũgĩ na ũmenyo wothē. ⁹ Nake agĩtũmenyithia hitho ya wendi wake, kũringana na ũria oonire arĩ wega, o ũria aatanyĩte gwĩka thĩinĩ wa Kristũ, ¹⁰ nĩguo ũkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa magĩrĩre magaakinya, nĩguo acookanĩrĩre indo ciothe iria irĩ igũrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mũtongoria ũmwe, na nĩwe Kristũ.

¹¹ Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristũ o na ithuĩ twamũkirire igai kuuma kũrĩ Ngai, kũringana na ũria aatuĩte o mbere, o we wikaga maũndũ mothe kũringana na muoroto wa wendi wake, ¹² nĩguo o na ithuĩ arĩa twarĩ a mbere kwĩhoka Kristũ, tũtũike a kũgoocithia riiri wa Ngai. ¹³ Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataniĩro na Kristũ mwarĩkia kũigua ũhoru-ũria-wa-ma, nago nĩguo ũhoru-ũria-Mwega wa ũhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtikia, nĩmwekĩrwo rũrĩ thĩinĩ wake, na ũndũ wa kũheo Roho Mũtheru ũria mwerũrwo, ¹⁴ Nake Roho nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaaũka a gũkũrwo, nĩgeetha riiri wake ũgoocagwo.

Gũcookia Ngaatho na Kũhooya

¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ũhoru wa witikio wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu ũria mwendaga arĩa othe aamũre nago-rĩ, ¹⁶ ndirĩ ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ũndũ wanyu, ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. ¹⁷ Hooyaga atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe witũ mwene riiri, amũhe Roho, ũria ũkamũhe ũũgĩ na ũguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. ¹⁸ Ningĩ nĩhooyaga atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ũtheri, nĩguo mũmenye ũhoru wa kũirĩgĩro kĩria amwĩtiire, na mũmenye ũtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa akaagaĩra andũ ake aamũre, ¹⁹ o na ũhoti wake mũnene ũtangigereka nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa twitĩkitie. ũhoti ũcio no ta hinya wake mũnene ũkiruta wĩra, ²⁰ ũria eekĩrie thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo kũu igũrũ, ²¹ na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o wothē na ũhoti wothē, na hinya na ũthamaki wothē, na marĩitwa mothe ma ũnene marĩa mangĩheanwo, na to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa magooka. ²² Nake Ngai akĩiga maũndũ mothe rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa gwathaga maũndũ mothe nĩ ũndũ wa kanitha. ²³ Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na nago ũiyũru wake, o we ũiyũrite maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2

Kũgĩa na Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

¹ O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ũndũ wa ũremi wanyu na mehia manyu, ² marĩa mwatũruga thĩinĩ wamo rĩrĩa mwarũmagĩrĩra mĩthĩire ya thĩ ino na mĩthĩire ya mwathi wa ũthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ũria ũraruta wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. ³ O na ithuĩ ithuothē-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũuranagia nao, twaathagwo nĩ thuti cia

mūri iitū, na tūkarūmagīrira merirīria na maūndū marīa meciiragio nī ngoro. O ta acio angī-rī, ha ūhoro wa kūmerera-rī, twatūūire tūrī a kūrakarīrwo. ⁴ No tondū wa wendo wake mūnene harī ithuī, Ngai, o we ūyūrītwo nī tha nyingī, ⁵ nīatūmire tūgīe na muoyo hamwe na kīstū o rīrīa twarī akuī nī ūndū wa mehīa maitū tondū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio. ⁶ Nake Ngai agītūrīukanīria hamwe na Kristū na agītūikaria thī hamwe nake kūu igūrū tūrī thīinī wa Kristū Jesū. ⁷ Eekire ūguo nīgeetha matukū marīa magooka onanie kūrī ithuī wega wake mūingī ūrīa ūtangīgerekā kūrī ithuī, nī ūrīa atūire atūtugaga thīinī wa Kristū Jesū. ⁸ Nī ūndū nī wega wa Ngai watūmire mūhonokio nī ūndū wa gwītikia, nago ūndū ūcio nduoimanire na inyuī ene, no nī kīheo kīa Ngai, ⁹ na ti ūndū wa mawīra marīa mwanaruta, nīgeetha gūtīkagīe na mūndū o na ūmwe ūkwīgocā. ¹⁰ Nīgūkorwo ithuī tūrī wīra wa moko ma Ngai, tūmbīttwo thīinī wa Kristū Jesū nīguo twikage ciiko njega iria irutaga wīra mwega, ūrīa Ngai aahaarīrie o mbere nī ūndū witū nīguo tūtūire tūciikaga.

Gūtuuo Ūmwe thīinī wa Kristū

¹¹ Hakīrī ūguo-rī, ririkanai atī tene inyuī arīa mūrī andū-a-Ndūrīrī na ūndū wa gūciarwo, o inyuī mwīttagwo “andū arīa mataruaga” nī arīa meītāga “andū arīa maruaga” (kūrua kūu no ūndū wīkīttwo mwīrī na moko ma andū), ¹² ririkanai atī hīndī ūyo mwatūūrīte mwamūranītio na Kristū, mwarī ageni na mūtīarī a gikundi kīa andū a Isiraeli na ha ūhoro wa irīkanīro iria Ngai eeranīire, inyuī mūtīarī a ho. Mwatūūrīte gūkū thī mūtārī na kūrīgīrīro na mūtārī na Ngai. ¹³ No rīu, thīinī wa Kristū Jesū, inyuī arīa hīndī ūmwe mwarī kūraya, rīu nīmūreharehetwo hakuhi nī ūndū wa thakame ya Kristū.

¹⁴ Nīgūkorwo we mwene nīwe thayū witū, o we watūmire ithuī twarī eerī tūtūike ūmwe, na agītharia rūirigo rwa rūmena rūrīa rwatūgayanītīe, ¹⁵ nī ūndū nīanīinire watho hamwe na maathani maguo, o na irīra ciaguo, na ūndū wa kūruta mwīrī wake. Agīgīka ūguo nīgeetha ombe thīinī wake mwene mūndū ūmwe mwerū kuuma harī acio eerī, nago ūndū ūcio ūtūme kūgīe thayū, ¹⁶ na nīgeetha thīinī wa mwīrī ūcio ūmwe, amaigūithanie na Ngai na ūndū wa mūtharaba, ūrīa aahūthirire kūniina rūmena rwao. ¹⁷ Kristū ookire akīmūhunjīria thayū inyuī arīa mwarī kūraya, o na thayū kūrī arīa maarī hakuhi. ¹⁸ Na thīinī wake ithuī a iruka icio cīerī nītūkinyaga kūrī Ithe witū na ūndū wa Roho o ro ūmwe.

¹⁹ Nī ūndū wa ūguo, rīu inyuī mūtīrī ageni na agendi rīngī, no nīmūtūikīte ene būrūrī hamwe na andū a Ngai, na mūtūatūka andū a nyūmba ya Ngai, ²⁰ mūgagīakwo igūrū rīa mūthingi wa atūmwo na anabīi, nake Kristū Jesū we mwene agakorwo nīwe ihiga rīria inene rīa koine. ²¹ Thīinī wake mwako wothē nīūnyīitanīte, na ūgakīnenēha o ngīnya ūgatuika hekarū theru thīinī wa Mwathani. ²² Na nī thīinī wake o na inyuī mūraakwo hamwe nīguo mūtūike gūikaro gīa gūikarwo nī Ngai na ūndū wa Roho wake.

3

Paūlū Mūhunjīa wa Andū-a-Ndūrīrī

¹ Nī ūndū wa gītūmi gīkī, nī Paūlū, njohetwo nī ūndū wa kūhunjīa ūhoro wa Kristū Jesū kūrī inyuī andū-a-Ndūrīrī:

² Ti-itherū nīmūgūite ūhoro wa ūrīa ndaheirwo ūtungata wa wega wa Ngai nī ūndū wanyu, ³ na nīguo ūhoro wa hitho ūrīa ndaamenyithirio na ūndū wa kūgūūrīrio nī Ngai, o ta ūrīa nyandīkīte na njīra nguhi. ⁴ Mwathoma ūhoro ūyū, nīmūkūhota kūmenya ūrīa ndakuūkīrwo nī ūhoro ūcio wa hitho wa Kristū, ⁵ ūrīa ūtaamenyithirio andū a njīarwa ingī, ta ūrīa rīu ūgūūrīrio atūmwo a Ngai atheru o na anabīi nī Roho. ⁶ Nago mūbango wa Ngai nī atī, andū-a-Ndūrīrī nīmātūikīte agai hamwe na andū a Isiraeli, na nīmātūikīte ciiga cia mwīrī ūmwe, na makagwatanīra thīinī wa kīranīro gīa Kristū Jesū nī ūndū wa kūhunjīrio ūhoro-ūrīa-Mwega.

⁷ Ndaatūikīre ndungata ya ūhoro-ūcio-Mwega nī ūndū wa kīheo kīrīa ndaheirwo kīa wega wa Ngai hotithītio nī hīnya wake. ⁸ O na gūtūika nī nī mūnini mūno harī andū a Ngai othe, nīndaheirwo wega ūcio: nīguo hunjagīrie andū-a-Ndūrīrī ūtonga wa Kristū ūrīa ūtangīmenyeka ūrīa ūigana, ⁹ na ndaūrāgīre andū othe ūhoro wa hitho īno, īrīa itūire ihithīttwo kuuma o tene, thīinī wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rīake rīarī atī, na ūndū wa kanitha, ūūgī wa Ngai ūrīa wa mīthemba mīingī ūmenyithanio kūrī

aathani, na kūrī arīa marī na ūhoti kūu igūrū, ¹¹ kūrīngana na ūrīa aatūire atanyīte gwīka kuuma o tene, na ūrīa aahingirie arī thīinī wa Kristū Jesū, Mwathani witū. ¹² Na ithuī nī ūndū wa gūkorwo tūrī thīinī wake, na nī ūndū wa gwītīkia, no tūthengerere Ngai tūrī na ūmīrīru, na tūtārī na guoya. ¹³ Nī ūndū ūcio nīngūmūthaitha mūtīkoorwo nī hinya tondū na mīnyamaro irīa ndīranyariirwo nayo nī ūndū wanyu, tondū nīyo riiri wanyu.

Paülū kūhoera Aefeso

¹⁴ Ūndū ūcio nīguo ūtūmaga ndurie ndu ndī mbere ya Ithe witū, ¹⁵ o we ūrīa andū othe a nyūmba yake, arīa marī igūrū na arīa marī gūkū thī metanagio nake. ¹⁶ Nīhooyaga Ngai, atī kuuma ūtonga-inī wa riiri wake, amūheage hinya, nīgeetha mūhotithitio nī Roho wake-rī, mūgīe na ūhoti thīinī wanyu, ¹⁷ nīgeetha Kristū atūūrage ngoro-inī cianyu na ūndū wa gwītīkia. Na ningī nīhooyaga atī inyuī mūhaandwo nīguo mūgīe na mīri na mwīkindire thīinī wa wendani, ¹⁸ nīguo mūgīe na hinya, mūrī hamwe na andū arīa angī othe aamūre, na mūhotage kūmenya ūrīa wendani wa Kristū waramīte, na ūrīa ūraihiite na igūrū, na ūrīa ūrikite na thī, ¹⁹ o na mūmenye wendani ūcio ūkīrīte ūmenyo wothē, nīguo mūiyūrīrīrio na ūiyūru wothē wa Ngai.

²⁰ Na rīrī, kūrī Ngai ūrīa ūhotaga gwīka maūndū marīa mothe tūmūūrāgia kana tūgeciirīa, na agakīrīrīria mūno kūrīngana na ūhoti wake ūrīa ūrutaga wīra thīinī witūrī-rī, ²¹ arogoocwo thīinī wa kanitha na thīinī wa Kristū Jesū, o nginya njiarwa-inī ciothe, tene na tene! Amenī.

4

Ūrūmwe thīinī wa Kristū

¹ Nī ūndū ūcio, nī Paülū njohetwo nī ūndū wa Mwathani, nīdamūthaitha mūtūūre na mūtūūrīre ūringaine na gwtwo kūrīa mwetirwo. ² Mwīnyīhiite biū na mūhooreire na mūkīrīrīrie, na ningī mūkīranagīrīrie mūndū na ūrīa ūngī mūrī na wendani. ³ Gerīai na kīyo nīguo mūtūūrīe ūrūmwe wa Roho, muohanītio na thayū. ⁴ Nīgūkorwo kūrī mwīrī o ūmwe na Roho o ūmwe, o ta ūrīa mwētīrwo kūrīgīrīro o kīmwe rīrīa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ūmwe, na wītīkio ūmwe, na ūbatithio o ūmwe; ⁶ nake Ngai no ūmwe na nowē Ithe wa andū othe, ūrīa ūrī igūrū rīa andū othe, na arī kūndū guothe, na thīinī wa andū othe.

⁷ No rīrī, mūndū o mūndū witū nīaheetwo wega wa Ngai, kūrīngana na ūrīa Kristū aheanaga. ⁸ Nīkīo Maandīko moigaga atīrī:

“Rīrīa aambatire igūrū,

nīatongorīrie arīa maatahītwo mūtongoro-inī wake,
na akīhe andū iheo.”

⁹ (Rīu-rī, ciugo icio atī “nīambatire igūrū” nī kuuga atīa, angīkorwo ti kuuga atī o na nīaikūrīkire thī kūrīa kūrīku mūno? ¹⁰ Ūcio waikūrīkire nowē ūrīa wambatire igūrū o igūrū mūno, nīgeetha aiyūre kūndū guothe.) ¹¹ Ūcio nīwe ūrīa wathuurire andū amwe matuīke atūmwo, na angī matuīke anabīi, na angī matuīke ahunjia, na arīa angī matuīke arīthī a ngoro cia andū o na arutani, ¹² nīguo ahaarīrie andū a Ngai nī ūndū wa wīra wa gūtungata, nīgeetha mwīrī wa Kristū wongererwo hinya, ¹³ o nginya rīrīa ithuothe tūkaagia na ūrūmwe ūhorō-inī wa gwītīkia o na wa kūmenya Mūrū wa Ngai, na tūtuīke agīma o nginya tūgīe na ūgīma mūkīnyanīru kūna o ta ūrīa Kristū ahaana.

¹⁴ Hīndī iyo tūgītige gūtūika tūkenge, tūrīa tūikanagio mwena na mwena, o na tūkīhurutagwo haha na harīa nī rūhuho o ruothe rwa ūrutani, na tūgītwaragīrīrio nī wara na ūhinga wa andū ūrīa maheenagīrīria andū nāguo makamahīthīthia. ¹⁵ Handū ha ūguo-rī, tūngīaria ūhorō-wa-ma tūrī na wendani, nītūrīkūrāga maūndū-inī mothe thīinī wake ūrīa arī we mūtwe, na nīwe Kristū. ¹⁶ Kuuma kūrī we mwīrī wothē ūnyīitithanagio na ūkohanio hamwe nī nga irīa iūnyīitithanāgia, nāguo ūgākūrāga na ūkeyakaga guo mwene thīinī wa wendani, o kīga gīkīrutaga wīra wakīo.

Gūtūūra ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, na ngāmūrīngīrīria thīinī wa Mwathani, atī no nginya mūtige gūtūūrāga ta ūrīa andū-a-Ndūrīrī matūūrāga, marī na meciirīa ma tūhū. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyūrītwo nī nduma, na makaamūrānio na mūtūūrīre wa wendi wa Ngai nī ūndū wa ūrimū ūrīa ūrī thīinī wao uumanīte na ūmū wa ngoro ciao. ¹⁹ Nī ūndū wa

kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kũrĩ thuti cia ũura-thoni magekaga mawaganu ma mĩthemba yothe, na magathiĩ na mbere kwĩrĩrĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyuĩ mĩtiamenyire Kristũ na njĩra iyo. ²¹ Ti-itherũ nĩmwaiguire ũhoru wake, na mũkirutwo mũrĩ thĩĩnĩ wake kũringana na ũhoru wa ma ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ũhoru ũkoniĩ mĩtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩũre mĩndũ wanyu ũrĩa wa tene, ũrĩa rĩu ũthũkĩtio nĩ merĩrĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciĩrĩre wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mĩndũ ũrĩa mwerũ, ũrĩa wombĩrwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ũthingu na ũtheru ũrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o ũmwe wanyu no nginya atigane na ũhoru wa maheeni, na mwanagĩrie ũhoru wa ma mĩndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo ithuothĩ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe. ²⁶ “Mwarakana mĩtikehie”: Mũtikareke riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, ²⁷ o na mũtikanahe mũcukani kamweke. ²⁸ Mĩndũ ũrĩa ũiyaga, niatige gũcoka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mũtikanaareke ndeto njũru ciime tũnua-inĩ twanyu, tĩga o irĩa cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Nĩngĩ mũtikanaigu-ithĩe Roho Mũtheru wa Ngai ũũru, ũrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ũrĩa wa gũkũũrwo ũgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ũũru wa ngoro, na mang’ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ũrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mĩndũ na ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa Ngai aamũrekeire mehĩa manyu thĩĩnĩ wa Kristũ.

5

¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mĩtũũre mwendaine o ta ũrĩa Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ũndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mũtararĩko wegwa na igongona rĩrutĩrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩĩnĩ wa thĩrĩtũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ũmaraya, kana ũndũ o na ũrĩkũ wa waganu, kana ũkoroku, tondũ maũndũ macio matagĩrĩre harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanaagĩe mĩario ya ũura-thoni, o na kana mĩario ya ũrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega. Mĩario ta iyo ndĩagĩrĩre kũgwetagwo; nĩ kaba gũcokaagĩria Ngai ngaatho. ⁵ Tondũ nĩmũũĩ wegwa na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mĩndũ mwaganu, o na kana mĩndũ mũkoroku; mĩndũ ũrĩa wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩĩnĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶ Mũtikareke mĩndũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang’ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩmwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ũtheri thĩĩnĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹ (nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩĩnĩ wa ũhoru wothĩ wa gwĩkana wegwa, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰ na mĩtũũrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹ Mũtikanaanyĩtanĩre na andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹² Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremĩ. ¹³ No ũndũ o wothĩ ũrĩa ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴ nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothĩ kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũrĩũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wegwa ũrĩa mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶ mũkĩhũthagĩra mweke o wothĩ mũrĩ naguo tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũtigaikare ta andũ akĩĩgu, no ikaragai mũmenyete wegwa ũrĩa Mwathani endaga. ¹⁸ Nĩngĩ-rĩ, mũtikarĩĩo nĩ ndĩbei, nĩ ũndũ ũrĩu nĩguo ũtwaragĩrĩria mĩndũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹ Aranagĩriai mĩndũ na ũrĩa ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũĩnĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũgũna maroho. Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa Mwathani, ²⁰ na mũcokaagĩrie Ngai o we lthe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩĩnĩ

wa rīitwa rīa Mwathani witū Jesū Kristū. ²¹ Mwīnyiihanagīriei mūdū na ūrīa ūngī nī ūndū wa ūrīa mūtīite Kristū.

Atumia na Athuuri ao

²² Inyuī atumia-rī, mwīnyiihagīriei athuuri anyu o taarī Mwathani mūrenyiihīria. ²³ Nīgūkorwo mūthuuri nīwe mūtwe wa mūtumia o ta ūrīa Kristū nake arī we mūtwe wa kanitha, o guo mwīrī wake, na nowe Mūhonokia wago. ²⁴ Na rīrī, o ta ūrīa kanitha wīnyiihagīria Kristū, ūguo no taguo nao atumia magīrīrwo nī kwīnyiihīria athuuri ao maūdū-inī mothe.

²⁵ Inyuī athuuri-rī, endagai atumia anyu, o ta ūrīa Kristū eendire kanitha na akīruta nī ūndū wago ²⁶ nīguo awamūre aūtue mūtheru-rī, nī kūūthambia aūthambirie na maaī na ūndū wa kiugo, ²⁷ nīguo ahote kwīrehere we mwene kanitha ūrī na riiri, ūtarī irooro kana handū hagūtharu, o na kana kaūūgū kangī o gothe, no ūtūike kanitha mūtheru na ūtarī na ūcuuke. ²⁸ O ūguo, noguo athuuri magīrīrwo nī kwenda atumia ao o taarī mīrī yao ene. Mūdū ūrīa wendete mūtumia wake nīwe mwene wīyendete. ²⁹ Nīgūkorwo gūtīrī mūdū ūthūire mwīrī wake mwene, no nikūhe aūheaga irio na akaūmenyerera, o ta ūrīa Kristū ekaga kanitha, ³⁰ Tondū tūrī ciāga cia mwīrī wake. ³¹ “Gīkī nikio gītūmaga mūdū mūrūme atige ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao eerī magatūika mwīrī ūmwe.” ³² Ūyū nī ūhoro wa hithe nene, na nī wa bata mūno, na ngiuga ūguo nī ūhoro wa Kristū na kanitha ndiraria. ³³ No rīrī, o mūdū niendage mūtumia wake o ta ūrīa eendete we mwene, nake mūtumia nīaheage mūthuuri wake gītīio.

6

Ciana na Aciari

¹ Inyuī ciana-rī, athīkagīrai aciari anyu thīinī wa Mwathani, nīgūkorwo gwīka ūguo nīguo kwagīrīre. ² “Tīia thoguo na nyūkwa,” rīu nīrīo rīathani rīa mbere rīrīa rīrī na kīranīro, ³ “nīguo maūdū maku mothe magaacīre, na ūkenere gūtūūra muoyo hīndī ndaaya gūkū thī.”

⁴ Na inyuī maithe-rī, mūtīkarakaragie ciana cianyu; handū ha ūguo-rī, cireragei mūgīcirutaga na mūgīcitaaraga thīinī wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuī ngombo-rī, athīkagīrai aathani anyu a gūkū thī, mūkīmatīaga na mūkīmetīgīraga, mūtārī na ūhinga ngoro-inī, o taarī Kristū mūrathīkīra. ⁶ Mūtīkamaathīkagīre o hīndī īrīa maramuona atī nīguo mamwendage; no ikagai ūguo ta mūrī ngombo cia Kristū, mūgīnkaga maūdū marīa Ngai endaga mekwo mwīendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mūtārī na kīnyiria, taarī Mwathani mūraturatīra, no ti andū, ⁸ nī ūndū nī mūū atī Mwathani nīakarīha o mūdū ūndū o wothē mwega ekaga arī ngombo kana atārī ngombo.

⁹ Na inyuī aathani-rī, ikagai ngombo cianyu o ro ūguo. Mūtīgaciīhītāgīre, tondū nī mūū atī Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arī o kūu igūrū, nake ndarī mūthutūkano.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ūhoro wa kūrīgīrīria ngūmwīra atīrī, gīagai na hinya thīinī wa Mwathani mūkīhotithagio nī ūhoti wake mūnene. ¹¹ Mwīohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nīguo mūhote gwītīiria mawara ma mūcukani. ¹² Nīgūkorwo kūgiana gwītū ti gwa kūgiana na arīa marī na mwīrī na thakame, no tūgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gūkū thī īno īrī nduma, o na mbūtū cia maroho mooru marī kūrīa igūrū. ¹³ Nī ūndū ūcio, mwīohei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nīguo mūkaahota gwītīiria mūthenya ūrīa mūūru wakinya, na mwarīkia gwīka maūdū macio mothe, no mwīhaande. ¹⁴ Nī ūndū ūcio mwīhaandei wega, mwīhotorete mūcibi wa ūhoro ūrīa wa ma njohero, na mwīohete gako ga kūgītīra gīthūri karīa ka ūthingu, ¹⁵ namo magūrū manyu mūmahaarīrie gūthīi kūhunja Ūhoro-ūrīa-Mwega wa thayū. ¹⁶ Hamwe na indo icio ciothe, oyai ngo ya wītīkio, īrīa mūrīhotaga kūhōria nayo mīguī yothe īrīa yakanaga mwaki ya ūrīa mūūru.*

* 6:16 Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njūūa. Ciarī nene na nyūmū nīguo ihote kūhōria mīguī. Ciatobokagio maaī-inī nīguo ciororo.

¹⁷ Ningĩ ikĩrai ngũbia ya kigera ya ũhonokio, na mwĩohe rūhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai. ¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mĩthemba yothe, mũgĩthaithanaga mūrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngūtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ūhoro-ũrĩa-Mwega, ²⁰ o ūrĩa nĩ ndĩ mwarĩrĩria waguo, na noguo ūtũmĩte njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ūrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrigĩrĩa

²¹ Tukiko, mūrũ wa Ithe witũ ūrĩa mwende na ndungata iĩhokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ūrĩa ndariĩ na ūrĩa njikaga. ²² Ndĩramūtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kĩũmbe, nĩguo mũmenye ūhoro witũ ūrĩa tũtariĩ, na nĩguo amũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtikio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ūrĩa ūtathiraga.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPI

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,

Marũa maya tũrandĩkĩra andũ othe arĩa aamũre thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩria rĩothe ndaamũririkana. ⁴ Rĩria rĩothe ngũmũhoera inyuotho-rĩ, ndĩmũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. ⁵ Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ harĩ Ūhoro-ũria-Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. ⁶ Nĩ nĩnjũũĩ undũ ũyũ na ma, atĩ Ngai ũria waambĩrĩrie wĩra mwega thĩĩnĩ wanyu nĩegũthĩĩ na mbere kũũruta, na ndekũũtigithĩria ataũrĩkĩtie nginya mũthenya ũria Kristũ Jesũ agaacooka.

⁷ Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩrwo nĩkũigua ũguo nĩ undũ wanyu inyuotho; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na mĩnyororo, kana nĩ kũrũĩra na gwĩkĩra hinya Ūhoro-ũria-Mwega, inyuĩ inyuotho nĩmũgwatanagĩra na nĩ thĩĩnĩ wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nĩ mũira wakwa atĩ nĩndĩmwĩragĩria inyuotho ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.

⁹ Na ũria hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ũingĩhe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ũmenyo na ũkũũku wothe, ¹⁰ nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maũndũ marĩa magĩrĩrie makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ atheru na mũtarĩ na ũcuuke o nginya mũthenya ũria wa Kristũ, ¹¹ na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma ũthingu marĩa monekaga na undũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mĩnyororo ya Paŭlũ Gũtwarithia Ūhoro-ũria-Mwega na Mbere

¹² Na rĩu ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maũndũ marĩa mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ūhoro-ũria-Mwega ũthĩĩ na mbere. ¹³ Nĩ undũ ũcio-rĩ, nĩkũmenyekete wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ andũ arĩa angĩ othe atĩ nĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ undũ wa Kristũ. ¹⁴ Nĩ undũ wa ũria njohetwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩrio kwaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũũmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ũhoro wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ũiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ũguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigĩtwo gũkũ nĩ undũ wa kũrũĩra Ūhoro-ũria-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ũhoro wa Kristũ makienda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ũguo nĩmekũnyongererithia thĩĩna rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ũcio ti undũ wa bata kũrĩ nĩ. Undũ ũria wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yotho, o na ingĩtuĩka nĩ njĩra ya ũhinga, kana nĩ njĩra ya ũhoro wa ma. Na nĩ undũ wa ũguo-rĩ, nĩngenaga.

Ī, o na no ngũthĩĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩgũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ undũ wa mahooya manyu na ũteithio ũria ũheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matũĩke ma kũhonokia. ²⁰ Nĩnjĩrĩgĩrĩrie ngĩhĩahĩaga na ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na ũũmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ũria ndũire, Kristũ atũũgagĩrio thĩĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo ndĩ muoyo o na kana nguĩte. ²¹ Nĩgũkorwo harĩ nĩ-rĩ, gũtũũra muoyo nĩ Kristũ, nakuo gũkua-rĩ, nĩ uumithio. ²² No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ nikuo kũngĩtũma wĩra wakwa ũgĩe na maciaro-rĩ, nĩ kĩ ingĩgĩthuura? Nĩ ndĩũũĩ! ²³ Nĩ nĩnguucanĩrio nĩ maũndũ maya meeri: Ndiriragĩria gũthĩĩ ngatũũranie na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; ²⁴ no gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ undũ wanyu nĩ kwagĩrĩrie mũno makĩria. ²⁵ Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ, nĩnjũũĩ atĩ nĩngũtũũra muoyo, na nĩngũtũũrania na inyuĩ inyuotho nĩguo ndũme mũthĩiage na mbere, na mũgĩe na gĩkeno nĩ undũ wa

urĩa mwĩtikĩtie, ²⁶ nĩgeetha ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kũyũrĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wakwa.

²⁷ Na rĩrĩ, ūndũ urĩa ūrĩ bata nĩ atĩ mũthiĩage na mĩthiĩre ĩrĩa yaganĩĩre na Ūhoro-urĩa-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩũka kũmũrora kana njage gũũka, njiguage ūhoro wanyu o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũkarĩte mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ūmwe, mũkĩrũĩrĩa wĩtikio wa Ūhoro-urĩa-Mwega mũrĩ na ngoro ĩmwe, ²⁸ mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthiĩre. Naguo ūndũ ūcio ūtũke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo, no atĩ inyuĩ nĩmũkahonokio, na Ngai we mwene nĩwe ūkaamũhonokia. ²⁹ Nĩgũkorwo ha ūhoro wa Kristũ-rĩ, nĩmwĩtikĩrĩtio kũmwĩtikia, na to kũmwĩtikia kuo gwiki, o na kũnyariirwo nĩ ūndũ wake, ³⁰ kuona atĩ nĩmũrarũa mbaara ĩrĩa muonete ngĩrĩa, na noyo mũraigua atĩ nĩ ndĩrarũa o na rĩu.

2

Kwĩgerekania na Wĩnyiihia wa Kristũ

¹ Mũngĩkorwo mũrĩ na ūndũ o wothe wa kũũmanĩrĩa uumanĩte na urĩa mũnyĩtithanĩtio na Kristũ, kana ūndũ o wothe wa kũhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kũgĩa na ngwatanĩro o yotho yumanĩte na Roho, o na kana ūhoro o wothe wa gũcaayanĩra na wa kũiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gĩtũmagei gĩkeno gĩakwa kũiganĩre kũna nĩ ūndũ wa gũtũũra mũrĩ a mwĩciĩrĩre o ro ūmwe, na mwendaine na wendani o ūmwe, na mũrĩ kĩndũ kĩmwe thĩinĩ wa roho o na meciiria. ³ Mũtikaneke ūndũ mũkĩenda kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ūndũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyiihĩtie, o mũndũ agatuaga mũndũ urĩa ūngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. ⁴ O mũndũ wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamũkonĩĩ, no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵ Mwĩciĩrĩre wanyu wagĩrĩrwo ūtũke o ta urĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶ We-rĩ, o na gũtũũka aarĩ Ngai,
ndonire kũiganana na Ngai taarĩ ūndũ wa gũkumbatĩrio,

⁷ nowe nĩgũtiganĩria aatiganĩĩre ūnene wake wothe,
agĩtũũka ta ngombo,
agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ.

⁸ Nake ahaana ta mũndũ-rĩ,
akĩĩnyiihia,
na agĩathĩka o nginya akĩũragwo,
o kũũragwo kũria kwa mũtharaba!

⁹ Nĩ ūndũ ūcio, Ngai nĩamũtũũgĩrĩre o nginya igũrũ mũno,
na akĩmũhe rĩitwa rĩria rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe,

¹⁰ nĩguo atĩ thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,
kũu igũrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹ na nĩngĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,
nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹² Nĩ ūndũ ūcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta urĩa mũtũire mwathĩkaga, na to rĩria ndaari hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩĩĩ na mbere kũrutĩra ūhonokio wanyu wĩra, mũgĩitagĩra na mũkĩĩnainaga, ¹³ nĩgũkorwo nĩ Ngai ūrutaga wĩra thĩinĩ wanyu agatũma mwende gwĩkaga maũndũ make kũringana na wendi wake mwega.

¹⁴ ĩkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania, ¹⁵ nĩgeetha mwage ūcuuke na mũtũĩke atheru, mũtũĩke ciana cia Ngai itarĩ na kaũũgũ mũrĩ thĩinĩ wa rũciaro rũrũ ruogomu na rwaganu, na rĩria mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yotho, ¹⁶ o mũrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩa na ūndũ wa kwĩrahĩra mũthenya urĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. ¹⁷ No rĩrĩ, o na ingĩtũũka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ūndũ wa ūtungata urĩa mũtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtikio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuotho. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na niĩ.

¹⁹ Nĩngwĩhoka ndĩ thĩĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na nĩĩ ngaakena hĩndĩ ūria ngaahero ūhoro wanyu. ²⁰ Nĩgũkorwo ndĩrĩ mũndũ ūngĩ ūhaana take, ūria ūngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. ²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. ²² No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mwega, tondũ o ta ūria mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na nĩĩ wĩra-inĩ wa kũhunja ūhoro-ũria-Mwega. ²³ Nĩ ūndũ ūcio, nĩndĩrehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarikia kũmenya ūria maũndũ makwa megũikara. ²⁴ Nĩngĩ ndĩ na mwĩhoko thĩĩnĩ wa Mwathani atĩ nĩĩ mwene nĩngũũka o narua.

²⁵ No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩre ndĩmũtũmĩre mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ūria tũrutaga wĩra na tũkarũrĩra ūhoro wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwo wanyu ūria mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶ Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria in-yuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. ²⁷ Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuĩ gũkua. No Ngai nĩamũiguĩrĩre tha, na to we wiki waiguĩrĩrwo tha, no o na nĩĩ nĩanjũgũrĩre tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kĩaha mũno. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio, kĩu nĩkĩo kĩratũma ndĩmũtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na nĩĩ nyihanyĩhĩrwo nĩ gũtangĩka. ²⁹ Mwamũkĩrei wega thĩĩnĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtũĩage andũ arĩa mahaana take, ³⁰ tondũ aarĩ hakuĩ gũkua nĩ ūndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩre na ūteithio ūria inyuĩ mũtangĩahotire kũũhe.

3

Ndũkanagĩe na Mwĩhoko thĩĩnĩ wa Mwĩrĩ

¹ Ūhoro wa kũrĩkĩrĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩĩnĩ wa Mwathani! Ha ūhoro wa gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ūcio ti ūhoro wa kũũnogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ūhoro wa kũmũtĩrĩrĩra.

² Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na arĩa metemengaga mĩĩrĩ. ³ Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ, nague mwĩhoko witũ tũtũũgaga thĩĩnĩ wa mwĩrĩ, ⁴ o na gũtuĩka o na nĩĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndĩhokage ūhoro wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūngĩ o wotho wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgĩa na mwĩhoko thĩĩnĩ wa mwĩrĩ, nĩĩ nĩndĩmũkĩrĩtie. ⁵ Nĩgũkorwo nĩĩ ndaruithirio ndĩ na ūkũrũ wa thĩkũ inyanya, na ndĩ wa rũciaro rwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciariĩtwo nĩ Ahibirania. Ha ūhoro ūkonĩĩ watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai; ⁶ na ha ūhoro ūkonĩĩ kiyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga kanitha; na ha ūhoro wa ūthingu ūria uumanaga na watho-rĩ, ndiarĩ na ūcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ nĩĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ūndũ wa kũgĩa na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ūguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na ūmenyo ūria ūkĩrite maũndũ mothe ūria uumanĩte na kũmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ūndũ wake-rĩ, nĩĩ ndoorĩrwo nĩ indo ciothe, na nĩĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndĩgũire na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩĩnĩ wake, itarĩ na ūthingu wakwa mwene ūria uumanaga na watho, no ūkorwo arĩ ūthingu ūria uumanaga na gwĩtikia Kristũ; ūguo nĩ kuuga, ūthingu ūria uumaga kũrĩ Ngai, na wonekaga na ūndũ wa gwĩtikia. ¹⁰ Ūndũ ūria nĩĩ ngwenda-rĩ, nĩ kũmenya Kristũ, na menye hinya wa kũriũka gwake, na ngwatanĩre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ūhoro-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kũrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndĩkĩtie kwamũkĩra maũndũ macio mothe, o na kana ngarĩkia gũtuĩka mwagĩrĩru kũna, no nĩndĩrutanagĩria na kiyo nĩgeetha ndĩnyĩtĩre o ūndũ ūria ndanyĩtĩrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndĩgũtua atĩ nĩĩ mwene nĩndĩkĩtie kwĩnyĩtĩra ūndũ ūcio. No rĩrĩ, ūndũ ūria njĩkaga no ūmwe: Nĩkũriganĩrwo ndiganagĩrwo nĩ maũndũ marĩa mahĩtũku, na ngerutanĩria mũno gũkinyĩra maũndũ marĩa marĩ mbere,

¹⁴ ngerutanagiria guthii ndorete na mbere niguu hootane heo kileo kiria Ngai aheanaga, na nkio aanjitiire thini wa Kristu Jesu ati niguu thii iguru.

¹⁵ Ithuothe aria turi andu agima-ri, twagiriirwo nitutuire twiciiragia o uguo. Na hangikorwo ni har andu mari na meciiria mangi-ri, o na hau Ngai niamuguiria. ¹⁶ No riri, rekei tutiure kuringana na maundu maria turikitie kugia namo.

¹⁷ Ariu na aari a Ithe witu, nyitanirai na aria ang'i uhoro-ini wa kwigerekania na ni, na ningi mubaarage wega andu aria matuuraga na mutuurire o uria twamuonereirie. ¹⁸ Nigukorwo, o ta uria ndanamwira kaingi mbere iyo, na o na riu no ngucokera ringi uhoro ucio ndi na maithori, andu aingi matuuraga mari thu cia mutharaba wa Kristu. ¹⁹ Andu acio-ri, kuringiria kwao ni mwanangiko, ngai yao ni nda ciao, namo maundu ma kumacora nimo riiri wao. Ningi meciiragia o maundu ma guku thi. ²⁰ No riri, bururi uria turi aguo kiumbe ni kuiria iguru. Na ithui nitwetagira Muhonokia uria ukoima kuu, na nwe Mwathani Jesu Kristu, ²¹ uria ukaagarura miiro ino iitu mihinyaru nigeetha ihaanania na mwiri wake ucio uri riiri, ni undu wa hinya uria umuhotithagia gwatha maundu mothe.

4

¹ Ni undu ucio, ariu na aari a Ithe witu, o inyu nyendete na ngeriragia kumuona, ni inyu gikeno giakwa na thumbi yakwa. Endwa akwa, uguo niguu mubati kwihaanda murumite thini wa Mwathani.

Guthaithana

² Ninguthaitha Euodia o na thaithe Sunutuke nigeetha maiguane thini wa Mwathani. ³ Ii-ni, o na ningukuria, wee murata wakwa wa ma, wee turutithanagia wira ta tuohetwo icooki rimwe, teithagia atumia acio, aria maaruiri Uhoro-uria-Mwega mari hamwe na ni, o na Klementi na andu aria ang'i marutithanagia wira hamwe na ni, aria mariitwa mao mandikitwo ibuku-ini ria muoyo.

⁴ Ikaragai mikenete hinda ciothe mui thini wa Mwathani. O na ni nguuga o ringi: Ikaragai mikenete! ⁵ Rekei gukiriria kwanyu kumenyeke ni andu othe. Mwathani ari hakuhi guka. ⁶ Mutigatangi ngoro ni undu o na uriku, no riri, menyithagiai Ngai maundu maria mothe mwendaga, mukimuhooaga, na mukimuthaithaga, o na mukimucokagira ngaatho. ⁷ Naguo thayu wa Ngai, uria utangimenyeka uria utarii, nuriimenyagira ngoro cianyu o na meciiria manyu thini wa Kristu Jesu.

⁸ Uhoro wa kurikiria, ariu na aari a Ithe witu-ri, ni ati maundu maria ma ma, na maria ma gutika, na maria ma kihoto, na maria matheru, na maria ma kwendeka, na maria ma kwiririo, angikorwo kuri maundu mega kuna na ma kugaathiririo-ri, mwiciiragiei uhoro wa maundu ta macio. ⁹ Namo maundu maria mwerutire, kana mukiamukira kana mukigua kuuma kuri ni, o na kana mukiona thini wakwa, mekagei ari mo. Nake Ngai wa thayu nariikoragwo hamwe na inyu.

Ngaatho ni undu wa Iheo Ciao

¹⁰ Ningukena muno thini wa Mwathani nikuona ati marigirio-ini nimurumukitie uhoro wanyu wa kwinjiri. Ti-itheru nimeinjiriiragia, no mutirari na mweke wa kuonania uguo. ¹¹ Ndiroga uguo ni undu nimbataire, nigukorwo nindirute kuigania o uria kungikorwo kuhaana. ¹² Nimenyete uhoro wa gukara ndi mukiaru, na ngamenya uhoro wa gukara ndi mutongu. Nindirute hito ya gukara njiganiire undu-ini o the na maundu-ini mothe, kana ni kuhuna, kana ni kuhuta, kana ni kuingihirwo, o na kana ni kwaga. ¹³ Nihotaga gwika maundu mothe na undu wa Kristu uria uheaga hinya.

¹⁴ No, nimekire wega nikuniitani na ni mathina-ini makwa. ¹⁵ Makiria ma uguo, o ta uria inyu andu Afilipi mukumenya-ri, matuku-ini ma mbere riria mwahunjirio Uhoro-uria-Mwega, hinda iria ndomire Makedonia, gutiri kanitha o na umwe wanyitaniire na ni har uhoro wa kuheana kana kwamukira, tiga o inyu; ¹⁶ nigukorwo o na riria ndaari Thesalonike, nimewandumagira uteithio kaingi hinda iria ndakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti ati ni kileo ndiracaria kuuma kuri inyu, no ndiracaria kiria kingigwo muthithu-ini wanyu. ¹⁸ Ninyamukirite indo nyingi muno makiria; nindehirwo indo cia kunjigana, nigukorwo riu ninyamukirite iheo iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio ni ta maruta mari na mutariko mwega, mari igongona ritikiriku ria gukenia

Ngai.* ¹⁹ Nake Ngai wakwa nīarīkīragīrīria kūmūhe kīrīa gīothe mūngīkorwo mūbataire, akimūtanahagīra na ūtonga wake ūrīa wī riiri thīinī wa Kristū Jesū.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witū, arogoocwo nginya tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

²¹ Geithiai andū othe arīa aamūre thīinī wa Kristū Jesū. Ariū na aarī a Ithe witū arīa tūrī nao nīmamūgeithia. ²² Andū othe arīa aamūre nīmamūgeithia, na makīria arīa a mūciī wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesū Kristū ūrogīa na maroho manyu. Amenī.

* 4:18 Iruta rīa mūtatarīko mwega thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gikūrū rīarī igongona rīa gūcookia ngaatho na kūgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

¹ Nī nīi Paŭlū, mūtūmwō wa Kristū Jesū nī ūndū wa wendo wa Ngai, tūrī hamwe na Timotheo mūrū wa Ithe witū,

² Tūramūtūmīra marūa maya inyuī andū arīa aamūre, o inyuī ariū na aarī a Ithe witū mūtūire mūrī ehokeku thīinī wa Kristū kūu Kolosai:

Mūrogiā na wega na thayū ciumīte kūrī Ngai Ithe witū.

Gūcookia Ngaatho hamwe na Kūhooya

³ Hīndī ciothe rīrīa tūkūmūhoera, nītūcookagīria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, ⁴ tondū nītūiguīte ūhoro wa ūrīa mwītikitie Kristū Jesū, o na ūrīa mwendete andū arīa othe aamūre, ⁵ naguo nī wītikio na wendani iria ciumanaga na kīrīgīrīro kīrīa mūigīrwo kūu igūrū na kīrīa mūrīkitie kūigua ūhoro wakio thīinī wa ūhoro ūrīa wa ma, na nīguo Ūhoro-ūrīa-Mwega ⁶ ūrīa ūmūkinyīre. Kūdū guothe gūkū thī Ūhoro-ūyū-Mwega nīuraciara maciaro na nīuratheerema, o ta ūrīa ūkoretwo ūgīka gatagatī-inī kanyu kuuma mūthenya ūrīa mwaūguire na mūkīmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ūhoro ūcio kuuma kūrī Epafara, ūrīa twendete, na mūruti wīra hamwe na ithūi o we mūtungatīri wa Kristū wa kwīhekeka ithenya riitū, ⁸ na nowe ūtūheete ūhoro wa ūrīa mwendaine mūrī thīinī wa Roho.

⁹ Nī ūndū wa ūguo-rī, kuuma mūthenya ūrīa twaiguire ūhoro ūcio wanyu, tūtīrī twatigithīria kūmūhoera, tūgithaithaga Ngai amūiyurie ūmenyo wa wendi wake, na amūheage ūūgī na ūtaūku wothe maūndū-inī mothe ma kīroho. ¹⁰ Na tūhooyaga ūguo nīguo mūhote gūtūūra mūtūūrīre ūringaine na ūrīa Mwathani endaga na mūmūkenagie maūndū-inī mothe: mūciarage maciaro mawīra-inī mothe mega marīa mūrutaga, na mūkūrage thīinī wa ūmenyi wa kūmenyana na Ngai, ¹¹ mūgīkagīrwo hinya na ūhoti wothe kūringana na hinya wake ūrī na riiri nīgeetha mūhote gūkiragīrīria mūno mūtegūthethūka na mūrī na gīkeno, ¹² na mūgīcookagīria Ithe witū ngaatho, ūrīa ūmūtūite aagīrūru a kūgaya igai rīa arīa aamūre ūthamaki-inī wa ūtheri. ¹³ Nīgūkorwo Ngai nīatūhonoketie, agatūruta ūthamaki-inī wa nduma, na agatūthaamīria ūthamaki-inī wa Mūrīū ūrīa endete mūno, ¹⁴ thīinī wake-rī, nītūkūūrītwo na tūkarekerwo mehia maitū.

Ūnene wa Kristū

¹⁵ Ūcio nīwe mūhianīre wa Ngai ūrīa ūtonekaga, na nīwe irigithathi harī indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe: indo iria irī igūrū na iria irī thī, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angīkorwo nī itī cia ūnene kana maahinya, kana aathani o na kana arīa marī ūhoti; indo ciothe ciombirwo nīwe na nīguo ituīke ciake. ¹⁷ Kristū nīwe warī kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itūūraga inyiitithanītio nīwe. ¹⁸ Nīngī nīwe mūtwe wa mwīrī, arī guo kanitha; na nīwe kīambīrīria na irigithathi harī andū arīa manarīūka, nīgeetha thīinī wa maūndū mothe atuīke nīwe mūtūūgīrie kūrī indo ciothe. ¹⁹ Nīgūkorwo Ngai nīoonire arī wega atī ūiyūru wa Ngai wothe ūikare thīinī wake, ²⁰ na nī ūndū wa Kristū indo ciothe ituīke cia kūiguithanio na Ngai, iria irī thī o na kana iria irī igūrū, nī ūndū wa ūrīa aarehire thayū na ūndū wa thakame yake, irīa yaitirwo mūtharaba-inī.

²¹ Hīndī īmwe inyuī mwaūire mwamūranītio na Ngai na mwarī thū ciake meciiria-inī manyu nī ūndū wa mītugo yanyu mīuru. ²² No rīu nīamūiguithanītie na Kristū na ūndū wa ūrīa aakuire arī na mwīrī nīgeetha amūrūgamie mbere yake mūrī atheru, na mūtārī na ūūgū, o na mūtārī na ūcuuke, ²³ mūngīthīi na mbere na gwītīka mwīhaandīte na mūrī arūmu, na mūtekwenyenyeke kuuma kūrī kīrīgīrīro kīrīa kinyiitīrīrwo nī Ūhoro-ūrīa-Mwega. Ūhoro ūcio nīguo Ūhoro-ūrīa-Mwega ūrīa mwaiguire, na ūrīa ūhunjitio kūrī cīumbe ciothe cia gūkū thī, na nīguo nīi Paŭlū nduikīte ndungata yaguo.

Paŭlū Kūnoga nī ūndū wa Kanitha

²⁴ Na riu ningenete ni undu wa maundu maria thiniitio namo ni undu wanyu, na ngaiyuririria thini wa mwiri wakwa kiria gitigaire uhoroini wa kunyamario gwa Kristu, ngamayiuririria ni undu wa mwiri wake, na nigu kanitha. ²⁵ Na nii ndatuirwo ndungata yaguo na undu wa gutumwo ni Ngai ndimurehere uhoru wa Ngai mumenye kuna, ²⁶ na ni guo hithe iria ituire iri hithe kuuma o tene, njiarwa na njiarwa, no riu niuguuririo aria aamure. ²⁷ O acio nio Ngai oonire ari wega kumenyithia hithe ya utonga uria uri riiri kuri andu-a-nduriri, nayo hithe iyo ni ati Kristu ari thini wanyu, o we kuirigiri gĩa gukaagia na riiri.

²⁸ Ucio niwe tuhunjagia, tugitaaranaga na tukirutaga o mundu wotheturi na uugi wotheturi, nigeetha tukarugamia o mundu wotheturi aagiriire kuna thini wa Kristu. ²⁹ Ni undu wa gutumi kiu nindinogagia, ngugiaga kuringana na hinya wake wotheturi, uria urutaga wira na hinya thini wakwa.

2

¹ Ningwenda mumenye uria ndugiaga ni undu wanyu, na ni undu wa andu aria mari Laodikia, o na ni undu wa aria matari maanyona ni mwene. ² Ndugiaga uguo nigeetha magie na umiriru wa ngoro na magie na urumwe mohanitio ni wendani, na nigeetha maingihirwo ni utonga wa kumenya wega uhoru wa hithe ya Ngai, na niyo Kristu, ³ uria thini wake kuhithitwo mithiithu yotheturi ya uugi na umenyo. ⁴ Ndiramwira uguo nigeetha mundu o na uriku ndakanamuhene na ngarari cia mawara. ⁵ Nigukorwo o na ndatuika ndiri hamwe na inyu thini wa mwiri, ndi hamwe na inyu thini wa roho, na ngakena nikuona uria muri mibango miega, na uria witikio wanyu thini wa Kristu uri murumu.

Kuohorwo Mawathoini ma Andu ni undu wa Kristu

⁶ Ni undu ucio-ri, o ta uria mwamukirire Kristu Jesu ari Mwathani, thini na mbere gutuura thini wake, ⁷ muhaanditwo na mugakwo thini wake, na mukionagagiriwo hinya thini wa witikio o ta uria mwarutirwo, na mukiriririe gucookia ngaatho.

⁸ Mwimenererei mundu o na uriku ndakanamutahe meciiria na mauugi ma maheeni ma tuhũ, maria moimanaga na mitugo ya andu na iria iria cia nduire cia thi ino, no ti kuuma kuri Kristu.

⁹ Nigukorwo uyiuru wotheturi wa Ungai utuura thini wa Kristu ari na mwiri, ¹⁰ na inyu nimumiuritwo ni muoyo thini wa Kristu, uria ari we Munene iguru ria hinya o wotheturi na uhoti o wotheturi. ¹¹ O na inyu nimumaruire thini wake, na ti na undu wa moko ma andu, no ni undu wa kwehererio muturire wa mehia, kuringana na irua riria riruithanagio ni Kristu. ¹² Nigukorwo niguthikwo mwathikirwo hamwe nake riria mwabatithirio, na mukiriukio hamwe nake ni undu wa gwitikia hinya wa Ngai, uria wamuriukirie akiuma kuri aria akuu.

¹³ Hindi iria mwakuite ni undu wa mehia manyu na mugaikara ta mutaruite ni undu wa muturire wanyu wa mehia-ri, Ngai niatumire mugie na muoyo hamwe na Kristu. Ngai niaturekeire mehia maitu mothe, ¹⁴ na aarikia gutharia watho uria wari mwandike hamwe na mutabarire wago, o ucio watuthitangaga na watuire ureganite na ithu-ri; akiweheria na undu wa kuhurira micumari mutharaba-ini. ¹⁵ Thuutha wa guooria maahinya na monene macio-ri, niamonanirie mbere ya muingi, akiruuhagia ni undu wa uria aamatooretie mutharaba-ini.

¹⁶ Ni undu ucio mutikanareke mundu o na uriku amutuire ciira ni undu wa irio iria muruaga, kana kiria munyuuaga, kana uhoroini wa mithenya iria miamure, kana gukungura Karugamo ka Mweri, o na kana muthenya wa Thabatũ. ¹⁷ Maundu macio no kiiruru kia maundu maria magooka; no riri, ma yamo-ri, ni Kristu we mwene. ¹⁸ Mutikanareke mundu o na uriku, uria wendete gwitua muhooreri, na akahooyaga araka, atume mutunywo kiheo kiria mutanyite kuona. Mundu ta ucio niataaragiria na njira nene maundu maria onete, na mwicirire wake utari wa kiuroho ugatuma etie ni undu wa meciiria make ma tuhũ. ¹⁹ Mundu ta ucio ndegwatanitie na Mutwe, uria ari we unyiitagirira mwiri wotheturi, akauniitithania hamwe na nyuniro ciohanitio na mikiha, naguo ugakura o ta uria Ngai atumaga ukure.

²⁰ Atiriri, angikorwo inyu nimumakuire hamwe na Kristu, na mugitigana na iria iria cia nduire cia thi ino-ri, ni ki gitumaga mwathikire mawatho mayo, ta mutuire muri a thi? ²¹ Namoni ta maya: "Ndukanyiite! Ndugacame! Ndukahutiele!" ²² Maundu macio

mothe maraaria ūhoro wa indo iria ithiraga bata ciarikia kūhūthīrwo, tondū icio na irīra na wathani na ūrutani wa andū. ²³ Ti-itherū, mītabarīre ta ūyo yonekaga ta irī na ūūgī, nī ūndū wa mīhoere yao irīa methuurīre, na ūhooreri wa gwītua, na kwīnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwīgīrīrīria merīrīria ma mwīrī.

3

Mawatho ma Mūtūūrīre Mūtheru

¹ Na rīrī, kuona atī rīu nīmūriūkītio hamwe na Kristū-rī, ngoro cianyu nīkīrūm-būyagie maūndū marīa ma igūrū, o kūria Kristū aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai. ² Mecīria manyu nīmeciiragie maūndū marīa ma igūrū, no ti maūndū marīa ma thī īno. ³ Nīgūkorwo nīmwakuire, naguo muoyo wanyu rīu nīmūhithe hamwe na Kristū thīinī wa Ngai. ⁴ Na rīria Kristū, ūria arī we muoyo witū, akoonekana-rī, hīndī ūyo o na inyuī nīmūkonekana hamwe nake mūrī na riiri.

⁵ Nī ūndū ūcio-rī, tuagai maūndū mothe ma mwīrī ūyū wa ndūire ta makuīte namo nī ta: ūhūiri-maraya, na mecīria mathūku, na thuti cia mwīrī, na merīrīria mooru, na ūkoroku, naguo no ūndū ūmwe na kūhooya mīhianano. ⁶ Tondū wa maūndū macio, mang'ūrī na Ngai nīmarooka. ⁷ O na inyuī mwatūire mūthiiga na mīthiire ūyo mūtūūrīre-inī ūria mwatūūrāga mbere ūyo. ⁸ No rīu no nginya mwīaūre maūndū maya mothe, namo nī, marakara, na mang'ūrī, na rūmena, na njambanio, na kwaria maūndū ma thoni na kanua. ⁹ Tigagai kūheenania mūndū na ūria ūngī, kuona atī nīmwiyaūrīte mūndū ūria wa tene na ciiko ciake, ¹⁰ na mūkehumba mūndū ūngī mwerū, ūria werūhagio nginya agīe na ūmenyo na agīe na mūhianire wa ūria wamūumbire. ¹¹ Na ūhoro-inī ūcio hatirī Mūyunani kana Mūyahudi, mūndū mūruu kana mūndū ūtarī mūruu, kana mūndū mūceni,* kana Mūsikuthi,† kana mūndū ngombo kana ūtarī ngombo, no Kristū nīwe maūndū mothe, na arī thīinī wa maūndū mothe.

¹² Nī ūndū ūcio-rī, tondū mūrī andū athuure nī Ngai, andū atheru na mendetwo mūno nīwe, mwīhumbei ūiguanīri wa tha, na gūtugana, na kwīnyihia, na kūhoorera na gūkīrīrīria. ¹³ Kiranagīrīriai mūndū na ūria ūngī, na mūrekanagīre rīria mūndū angīkorwo ekītwo ūuru nī ūria ūngī. Rekanagīrai o ta ūria Mwathani aamūrekeire inyuī. ¹⁴ Nīngī gūkīra maūndū macio mothe mega-rī, gīai na wendani, tondū nīguo wohanagia maūndū mothe hamwe nīguo magīrīre kūna.

¹⁵ Rekei thayū wa Kristū wathanage ngoro-inī cianyu, tondū inyuī mūrī ta ciīga cia mwīrī ūmwe-rī, mwetīrwo thayū. Na nīngī mūcookagie ngaatho. ¹⁶ Rekei ūhoro wa Kristū ūtūūrāge ūingīhite mūno thīinī wanyu, mūkīrutanaga na mūgītaaranaga mūndū na ūria ūngī mūrī na ūūgī mūingī, o mūkīnaga thaburi, na nyīmbo cia Ngai, o na nyīmbo cia kīiroho, mūrī na ngaatho harī Ngai ngoro-inī cianyu. ¹⁷ Na ūndū ūria wothē mūrīkaga, mūkīaria kana mūgīka ūndū, wīkagei wothē rītwa-inī rīa Mwathani Jesū, mūgīcookagīra Ngai lthe witū ngaatho thīinī wake.

Mawatho thīinī wa Mīcī ya Akristiano

¹⁸ Inyuī atumia-rī, mwīnyihagīrei athuuri anyu, o ta ūria kwagīrīre thīinī wa Mwathani.

¹⁹ Na inyuī athuuri-rī, endagai atumia anyu na mūtīkamakūūmage.

²⁰ O na inyuī ciana-rī, athīkagīrai aciari anyu maūndū-inī mothe, nīgūkorwo gwīka ūguo nīgūkenagia Mwathani.

²¹ Na inyuī maithe-rī, mūtīkarakaragie ciana cianyu, itīkai gūkua ngoro.

²² Na inyuī ngombo-rī, athīkagīrai aathanī anyu a gūkū thī maūndū-inī mothe, na to hīndī irīa maramuona atī nīgeetha mamwende, no maathīkagīrei mūrī na ngoro itarī na ūhinga na nī ūndū wa gūtīia Mwathani. ²³ Na rīrī, ūndū o wothē ūria mūrīkaga, wīkagei na ngoro yanyu yothē, taarī Mwathani mūrārūtīra wīra, no ti andū, ²⁴ mūkīmenyaga atī nīmūkaamūkīra igai kuuma kūrī Mwathani rīrī kīheo kīanyu. Nī Mwathani Kristū mūtungatagīra. ²⁵ Mūndū o wothē ūria wīkaga ūūru nīakarīhwo kūringana na ūūru wake, na gūtīrī gūtīira mūndū maūthī.

* 3:11 "Acenji" nī andū arīa mataaragia rūthiomi rwa Kīyunani, na nīmeeciiragīrio matiarī na ūthii wa na mbere.

† 3:11 Asikuthi maarī andū oorū mūno, na andū angī maamonaga matarīi ta nyamū.

4

¹ Inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu maũndũ marĩa magĩrĩre na marĩa marĩ kihooto, tondũ nĩmũũĩ o na inyuĩ mũrĩ na Mwathi wanyu kũrĩa igũrũ.

Mataaro mangĩ

² Mwĩheanagei na kũyo ũhoro-inĩ wa kũhooya, mwĩguĩte na mũgĩcookagĩria Ngai ngaatho. ³ Na mūtũhooyagĩre o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩri iitũ mũrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhoro wa hitho ya Kristũ, ũhoro ũrĩa nĩ njohetwo nĩ ũndũ wago. ⁴ Hooyagai nĩgeetha ndũhunjagie na andũ magataũkĩrwo wega, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwika. ⁵ Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mũrĩkaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mũtegũte mweke ũrĩa mũrĩ nago wa gwika wega. ⁶ Na mũkĩaria, aragiai hĩndĩ ciothe mũiyũritwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ituĩke ta ikĩritwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyaga ũrĩa mũrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

⁷ Tukiko nĩakamũhe ũhoro wakwa wothe. Ūcio nĩ mũrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩinĩ wa Mwathani. ⁸ Ndamūtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ kũmbe, atĩ mũmenyithio wega ũrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ amũmĩrĩrie ngoro. ⁹ Megũũka na Onesimo, mũrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku na ũrĩa twendete mũno, nake nĩ ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoro wa ũrĩa maũndũ mothe marekĩka gũkũ.

¹⁰ Nĩmwageithio nĩ Arisitariko ũrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ũrĩa mũihwa wa Baranaba. (Nĩmwĩritwo ũhoro wake; angĩũka kũrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.)

¹¹ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Jusito o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩinĩ wa arĩa tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. ¹² Epafara, ũrĩa arĩ ũmwe wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote kwĩhaanda wega ũhoro-inĩ wothe wa kũhingia wendi wa Ngai, mũrĩ agima na mũrĩ na kĩĩrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru. ¹³ Nĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya, akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ Laodikia na Hierapoli. ¹⁴ Nĩmwageithio nĩ Luka ũrĩa ndagĩtarĩ, mũrata witũ twendete mũno,* o na Dema. ¹⁵ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake mũcĩ.

¹⁶ Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷ Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrĩre thĩinĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Nĩ Paũlũ nĩ nĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mĩnyororo. Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

* 4:14 Luka nĩwe wandikĩte ũhoro wa Paũlũ thĩinĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ũmĩceni.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,

Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ wa Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na inyuĩ.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wĩtikio wa Athesalonike

² Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ. ³ Rĩrĩa tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũrĩkanaga tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa uumanĩte na gwitĩkia, na kwĩnogia kwanyu kũrĩa kũrehagwo nĩ wendani, o na gũkĩrĩrĩa kwanyu, kũrĩa kuumanĩte na kũĩrĩgĩrĩro thĩĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ.

⁴ Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵ tondũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega tũhunjagia, tũtĩamũreheire ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Nĩngĩ inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa twaikaara na inyuĩ nĩ ũndũ wa kũmũguna. ⁶ Inyuĩ mwatũkĩre a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka a kwĩgerekania na Mwathani, o na gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩngĩ, nĩmwamũkĩrĩre ũhoru wake mũrĩ na gĩkeno kĩrĩa kĩheanagwo nĩ Roho Mũtheru. ⁷ Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸ Naguo ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia gwĩki, no rĩrĩ, o na wĩtikio wanyu thĩĩnĩ wa Ngai nĩumenyekete kũndũ guothe. Nĩ ũndũ ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoru-inĩ ũcio, ⁹ nĩgũkorwo andũ o ene nĩ maheanaga ũhoru wa ũrĩa mwatũnyĩire ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰ na mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa aariũkĩre kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

2

Ũtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

¹ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ gwa tũhũ. ² Mbere iyo nĩtwathĩnĩrio na tũkĩrumwo rĩria twarĩ kũu Filipi, o ta ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe Ũhoru-ũrĩa-Mwega, o na akorwo nĩtwakararirio mũno. ³ Nĩgũkorwo gũthaithana gwitũ gũtũmanĩte na ihĩtia, kana matanya ma maũndũ ma waganu, o na kana ma wara. ⁴ No rĩrĩ, ithuĩ nĩ kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ũhoru-ũrĩa-Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia, no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ. ⁵ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia kwiyendereria twaragia, o na kana tũkahithĩrĩra ũhoru wa gũkorokera indo; Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶ Ithuĩ tũtiacaragia kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ, nĩtũngĩatũkĩre mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷ no nĩtwaikarĩre na inyuĩ tũhooreire, o ta ũrĩa nyina wa ciana nĩni amenyagĩrĩra ciana ciake mwene. ⁸ Nĩ tondũ wa ũrĩa twamwendete mũno, nĩtwakenagio nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ũhoru-inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wĩki, no nĩtwagwatanĩre mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o nayo, tondũ nĩmwatũkĩte andũ twendete mũno. ⁹ Ti-itherũ nĩmũkũrĩkana, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatũkĩre mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ hĩndĩ irĩa twamũhunjagĩria Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai.

¹⁰ Inyuĩ mũrĩ aira, o na Ngai no mũira, ũrĩa twatũire na inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie tũrĩ atheru, na tũrĩ athingu, na tũtarĩ na ũcuuke. ¹¹ Nĩngĩ nĩmũũĩ atĩ tweekaga mũndũ o mũndũ wanyu o ta ũrĩa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹² tũkamũmagĩrĩra, na

tukamühooreragia, o na tukamuringagiriia mitüüre mitüürire yaganiriire na üria Ngai endaga, o we ümwitaga mütoonye thiini wa üthamaki wake, na mügie na riiri wake.

¹³ O na ningi nitucokagiria Ngai ngaatho tütegütigithiria tondü riria mwamükire kiugo kia Ngai, kiria mwaiguire kuuma küri ithui, mütiakiamükire taari kiugo kia andü, no mwakiamükire ta kiugo kia Ngai, na ni ma, üguo niguo kiri, na nikio kirutaga wira thiini wanyu inyuü mwitikitie. ¹⁴ Nigukorwo inyuü, ariu na aari a lthe witü, nimwatuikire a kwigerekania na makanitha ma Ngai maria mari thiini wa Kristü Jesü kiria Judea: Nimwanyamaririo ni andü a bururi wanyu na minyamaro o iria andü a makanitha macio maanyamaragio nayo ni Ayahudi, ¹⁵ o aria mooragire Mwathani Jesü, na makiuraga anabii, o na ithui magituingata. Nimarakaragia Ngai, na ni mari üthü na andü othe ¹⁶ ni undü wa kugeria gutugiria tütikahunjirire andü-a-Ndüriri ühoro nigeetha mahonoke. Üguo niguo meyongagiriia mehia makamaiyüririra. Namo mang'üri ma Ngai nimamakinüire.

Paülü Kwiririria kuona Athesalonike

¹⁷ No riri, ariu na aari a lthe witü, händi iria twatigithanirio na inyuü gwa kahinda kanini-ri, (ha ühoro wa mwiri, no ti wa ngoro), nitwerutanirire na kiyo kinene nigeetha tuonane na inyuü tondü nitwamwiriragiria müno. ¹⁸ Nigukorwo nitwendete müno güka küri inyuü, na makiria ni Paülü, nindageririre maita maingi no Shaitani niatugiririre. ¹⁹ Ni undü-ri, kiringiro giitü gikiri kiriku, kana gikeno giitü, kana thümbi iria tungiiraha nayo mbere ya Mwathani witü Jesü riria agooka? Githi ti inyuü? ²⁰ Ti-itherü, inyuü ni inyuü riiri witü na gikeno giitü.

3

¹ Ni undü ücio, riria twaremirwo nigukiririria-ri, nituonire ari wega tütigwo türü ithuiki küu Athene. ² Tügigitüma Timotheo üria mürü wa lthe witü, na ndungata ya Ngai hamwe na ithui ya kuhunja Ühoro-üria-Mwega wa Kristü, niguo amwükire hinya, na amüümiririre witikio-ini wanyu, ³ niguo gutikagie mündü üngiagagie ni magerio macio. Inyuü nimüüi wega ati nimo twathiririo. ⁴ Ti-itherü o na händi iria twari na inyuü nitwamwira kaing'i ati no nginya tünyariirwo. O ta üria müüi ati üguo noguo gwacookire gügituika. ⁵ Ni undü ücio, riria ndaremirwo nigukiririria ringi-ri, ngitumana niguo menyé ühoro wa witikio wanyu. Nigukorwo nindetigagira gutigakorwo ati hihi mügerania niamügeretie, naguo wira witü ütuike wa tühü.

Ndümiri ya Timotheo ya Küümaniriria

⁶ No riri, riu Timotheo ni okite küri ithui oimite küri inyuü, na agatürehere ühoro mwega ükonii witikio na wendani wanyu. Niatwiriite ati nimütürikanaga händi ciothe mükenete, na ati nimwiriragiria gütuona, o ta üria o na ithui twiriragiria kümuona. ⁷ Ni undü ücio, ariu na aari a lthe witü-ri, o na türü na minyamaro na mathüna nituomiririo twaigua ühoro wanyu ni tondü wa gwitikia küu kwanu. ⁸ Nigukorwo riu tügütüura muoyo küna, kuona ati nimwihaandite wega thiini wa Mwathani. ⁹ Tüngihota atia gücookeria Ngai ngaatho cia küigana ni undü wanyu, tondü wa gikeno kiria giothe türü nakio mbere ya Ngai witü ni undü wanyu? ¹⁰ Nitühooyaga ütükü na müthenya na kiyo kilingi nigeetha tükoonana na inyuü ringi na tümürehere kiria mutari nakio ühoro-ini wa gwitikia kwanu.

¹¹ Riu-ri, Ngai mwene, o lthe witü, na Mwathani witü Jesü, maratühingürira njira tühote güka küri inyuü. ¹² Mwathani arotüma wendani wanyu wongerereke na üiyüririre hari o mündü na üria üngi, na hari andü aria ang'i othe, o ta üria o na ithui tümwendete. ¹³ Ningi aroikira ngoro cianyu hinya nigeetha mügaakorwo mutari na ücuuke, na müri atheru mbere ya Ngai, o we lthe witü, händi iria Mwathani witü Jesü agooka hamwe na andü ake aria atheru othe.

4

Mütüürire wa Gükenia Ngai

¹ Naguo ühoro wa kuringiriria, ariu na aari a lthe witü-ri, ni ati nitwamurutire ühoro wa mütüürire, üria ükenagia Ngai, na noguo mütüüraga mwikaga. Riu tükümüüria na

tūkāmuringiriria thīnī wa Mwathani Jesū atī mūkīragiririe gwikaga o ūguo. ² Nīgūkorwo nīmūū maūndū marīa twamūtaarire namo, tūrī na ūhoti wa Mwathani Jesū.

³ Tondū rīrī, ūndū ūrīa Ngai endete nī atī mūtūike andū aamūre: atī mwītheemage ūmaraya; ⁴ na atī o ūmwe wanyu amenye gwatha mwīrī wake mwene ūikarage ūrī mūtheru na akīūtīaga, ⁵ atarī na merirīria ma mwīrī ta andū a ndūrīrī arīa matooī Ngai; ⁶ na atī ha ūhoru wa maūndū macio, gūtīgakorwo mūndū o na ūrīkū ūngīhītīria mūrū na mwarī wa ithe, kana amwīke ūūru. Mwathani nīakaherithia andū nī ūndū wa mehīa mothe ta macio, o ta ūrīa tūrīkītīe kūmwīra na tūkāmūkaania. ⁷ Tondū Ngai ndatwītīire maūndū ma waganu, no aatwītīre nīguo tūtūūre mūtūūrīre wa ūtheru. ⁸ Nī ūndū ūcio-rī, mūndū ūrīa ūkūregana na ūrutani ūyū ti mūndū araregana nake no nī Ngai, ūrīa ūmūheaga inyuī Roho wake Mūtheru.

⁹ Na rīu-rī, harī ūhoru wa kwendana na ariū na aarī a Ithe witū-rī, tūtībataire kūmwandīkīra nī ūndū inyuī ene nīmūrūtītīwo kwendanaga nī Ngai. ¹⁰ Na tī-itherū, nīmwendete ariū na aarī a Ithe witū othe arīa marī Makedonia guothe. No nītūkūmūringiriria inyuī ariū na aarī a Ithe witū, atī mūkīragiririe gwīka ūguo makīria.

¹¹ Atīrīrī, mwīrīrīriei gūtūūra mūtūūrīre wa ūhooreri, na mūhang'agīre o maūndū marīa mamūkoniī, na mūrūtage wīra na moko manyu, o ta ūrīa twamwīrīre, ¹² nīgeetha mūtūūrīre wanyu wa o mūthenya, ūtūme mūheagwo gītīo nī andū arīa matarī a thiritū yanyu, na nīgeetha mūtīgatuīke mūrigo kūrī mūndū o na ūrīkū.

Gūcoka kwa Mwathani

¹³ No rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, tūtīkwenda mūikarage mūtōoī ūhoru wa andū arīa makomete, kana mūigwe kīeha ta andū arīa angī matarī na kīrīgīrīro. ¹⁴ Nītūwītīkītīe atī Jesū nīakuire na akīrīūka, na nī ūndū ūcio nītūwītīkītīe atī Ngai nīakarehanīria Jesū hamwe na andū arīa makomete marī thīnī wake. ¹⁵ Kūringana na kiugo kīa Mwathani we mwene, tūkūmwīra atī ithuī arīa tūrī muoyo, arīa tūtīgītīwo nginya rīrīa agacooka tūtīgatongoria arīa marīkītīe gūkoma. ¹⁶⁻¹⁷ Thuutha wa ūguo, ithuī arīa tūgaakorwo tūrī muoyo na tūtīgaire-rī, nītūkoyanīrio hamwe nao tūtwarwo matu-inī nīguo tūgacemanie na Mwathani rīera-inī. Na nī ūndū ūcio tūgaatūūrania na Mwathani nginya tene. ¹⁸ Nī ūndū ūcio, ūmanagīrīriai mūndū na ūrīa ūngī na ciugo icio.

5

¹ Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, ūhoru wa mahinda na mūthenya-rī, tūtīrī na bata wa kūmwandīkīra, ² nīgūkorwo nīmūū wega atī mūthenya wa Mwathani ūgooka o ta ūrīa mūici okaga ūtukū. ³ O rīrīa andū maroiga atīrī, “Kūrī thayū na ūgītīrī,” hīndī iyo nīguo magaakorwererwo nī mwanangīko o rīmwe, o ta ūrīa mūtumia ūrī nda akoragīrīrwo nī ruo rwa kūheo mwana, nao matikahonoka.

⁴ No inyuī ariū na aarī a Ithe witū, mūtīrī nduma-inī atī nīguo mūthenya ūcio ūmūkorerere ta mūici. ⁵ Inyuī inyuothe mūrī ciana cia ūtheri na ciana cia mūthenya. Ithuī tūtīrī a ūtukū kana a nduma. ⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nītūtīgei gūkoma ta acio angī, no nītūikarage twīguīte na tūkerigagīrīria maūndū. ⁷ Nīgūkorwo arīa makomaga-rī, makomaga ūtukū, na arīa marīagwo nī njoohi-rī, marīagwo ūtukū. ⁸ No kuona atī ithuī tūrī a mūthenya-rī, nītūtūike a kwīgīrīrīria maūndū, twīhumbīte gako ga kūgītīra githūri karīa ka wītīkio na ka wendani, na tūgekīra ūhoru wa kwīrīgīrīria ūhonokio taarī ngūbia ya kīgera ya kūgītīra mūtwe. ⁹ Nīgūkorwo Ngai ndaatwamūrīre nīguo tūtūike a kūrakarīrwo, no nītūtūike a kwamūkīra ūhonokio thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū. ¹⁰ We nīatūkūūrīre nīgeetha, twakorwo twīguīte kana tūkomete-rī, tūgaatūūrania hamwe nake. ¹¹ Nī ūndū ūcio-rī, ūmanagīrīriai mūndū na ūrīa ūngī na mwīkīranage hinya o ta ūrīa mūreka rīu.

Ūtaarani wa Mūthia

¹² Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, twamūthaita mūtīage andū arīa marutaga wīra na kīyo thīnī wanyu, arīa matuītīwo arorī anyu na makamūtaaraga thīnī wa Mwathani. ¹³ Mekagīrīriei mūno makīria na mūmendage nī ūndū wa wīra ūcio marutaga. Tūūranagai na thayū mūndū na ūrīa ūngī. ¹⁴ Na nīngī nītūkūmūringiriria, inyuī ariū na aarī a Ithe witū, mūkaanagie andū arīa igūūta, na mūūmagīrīrie arīa marī guoya, na mūteithagie arīa matarī hinya, na mūkīragīrīrie andū othe. ¹⁵ Menyagīrīrai gūtīkagie

mündũ ũkũrĩhĩria ũũru na ũũru, no hĩndĩ ciothe geragai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶ Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷ hooyagai mũtegũtigithĩria; ¹⁸ cookagĩriai Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹ Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰ mũtikanaire ũhoru ũrĩa ũrathagwo. ²¹ Roranagai maũndũ mothe. Rũmagiai maũndũ marĩa mega. ²² Theemagai ũndũ o wothe mũũru.

²³ Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mĩĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na ũcuuke hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴ Ũrĩa ũmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ũhoru ũcio.

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei. ²⁶ Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²⁷ Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani atĩ marũa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

¹ Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo,

Twandikĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

² Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³ Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrĩre, tondũ witikio wanyu nĩurakũra mũno makĩria, o naguo wendani ũria o mũndũ arĩ naguo harĩ mũndũ ũria ũngĩ ũkaingĩha. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothē na magerio marĩa mũkiragĩrĩria.

⁵ Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhooito, na nĩ ũndũ ũcio mĩtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ũcio mũnyariiragwo nĩ ũndũ wago. ⁶ Ngai nĩ wa kĩhooito: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩnagĩa na thĩina, ⁷ no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩnagio amũhe kihurũko, o hamwe na ithuĩ. ũndũ ũcio nĩũkahinga hĩndĩ rĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na arĩa ake arĩa marĩ hinya. ⁸ Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooĩ Ngai na matathĩkagĩra ũhoro-ũria-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹ Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũria gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthĩũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, ¹⁰ mũthenya ũria agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege nĩ ũndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũria twamũheire.

¹¹ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩre na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ũndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wothē ũria uumanĩte na witikio wanyu.

¹² Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

2

Mũregi Watho

¹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoro wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwĩtwo harĩ we, nĩtũkũmũthaitha, ² atĩ mũtikahĩũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marĩa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrikĩtie gũkinya. ³ Mũtikareke mũndũ o na ũrikũ amũheenĩ o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ũcio ndũgaakinya, ũhoro wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũria mũregi watho ataguũranĩrio, o ũcio ũtuĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴ Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩa gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩtuuga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵ Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶ Na rĩu nĩmũũĩ kĩa kigĩrĩtie mũndũ ũcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩria nĩgĩrĩre. ⁷ Nĩgũkorwo ũhoro wa hiitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũria ũgĩrĩrĩrie ũhoro ũcio wonেকে rĩu, na egũthĩĩ na mbere gwĩka ũguo nginya rĩria akeherio. ⁸ Na hĩndĩ iyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũria ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹ Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũria wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothē ya ciamā cia maheenĩ, na marũũri, na morĩrũ, ¹⁰ o na ooke na mĩthemba yothē ya ũmaramari nĩguo

ahenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ũhoro-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹ Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, ¹² na nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie ũhoro-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³ No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩra Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩa Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ wa gũtherio nĩ Roho o na gwitĩkia ũhoro-ũrĩa-wa-ma. ¹⁴ Aamwitĩire ũhoro ũyũ nĩ ũndũ wa ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa twamũhunjĩire nĩguo mũgĩ na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkĩmwandĩkĩra marũa.

¹⁶ Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai lthe witũ ũrĩa watwendire na agĩtũhe ũmĩrĩru wa nginya tene na kĩrĩgĩrĩro kĩega na ũndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷ maroomĩrĩra ngoro cianyu, na mamwikĩre hinya thĩĩnĩ wa ciiko o na ciugo ciothe njega.

3

Kũũria Mahooya

¹ Naguo ũhoro wa kũrigĩrĩra-rĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoro wa Mwathani ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. ² Na ningĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. ³ No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgĩtĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ⁴ Tũrĩ na mwĩhoko thĩĩnĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthĩĩ na mbere gwĩka maũndũ marĩa twathanĩte. ⁵ Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgĩ na wendani wa Ngai na ũkĩrĩrĩra wa Kristũ.

Mataaro igũrũ rĩa ũgũũta

⁶ Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a lthe witũ, nĩtũkũmwatha thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mĩtigane na mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ o wothe kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũrĩa twamũrutire. ⁷ Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸ o na tũtiigana kũrĩa irio cia mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatũike mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ wanyu. ⁹ Tweekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kĩhooito gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtũike kĩonereria kĩanyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. ¹⁰ Nĩgũkorwo o na rĩrĩa twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mũndũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa ndakarĩe.”

¹¹ Nĩtũiguaga amwe thĩĩnĩ wanyu nĩ igũũta, na matĩrĩ wĩra marutaga, no nĩme-toonyagĩrĩra maũndũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹² Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamar-ingĩrĩra thĩĩnĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makĩndĩrie, na marĩĩage irio iria marutũire wĩra. ¹³ Naho ha ũhoro wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩaga gwathĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩ ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue aconokete. ¹⁵ No mũtikamũtue taarĩ thũ, no mũkaanĩei ta mũrũ kana mwarĩ wa lthe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ inyuothe.

¹⁷ Nĩ Pãulũ nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa mwene, na kĩu nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa makwa mothe. ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ūrĩa arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Timotheo, mŭrũ wakwa kũna thĩinĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ o na kŭrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūrĩa ndakũringĩrĩrie ngũthĩĩ Makedonia, atĩ ūikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgiragie andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ūhoru wa njiarwa ūrĩa ūtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ūrĩa ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūrĩa uumaga thĩinĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoru ūcio na makerekera miario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuika arutani a watho, o na gũtuika matiũĩ gĩtũmi kĩa ūhoru ūrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa maaragia magwatĩirie.

⁸ Nĩtũũĩ atĩ watho nĩ mwega mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ūrĩa kwagĩrĩre. ⁹ O na ningĩ nĩtũũĩ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athĩngu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etikia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenanageria, na arĩa mehĩtaga na maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wotho ūtaringaine na ūrutani ūrĩa mwagĩrĩru, ¹¹ ūrĩa ūringaine na ūhoru-ũrĩa-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūrĩa mŭrathime, o ūhoru ūcio ndehokeirwo ndĩurutage.

Ūtugi wa Mwathani kŭrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ūrĩa ūheete hinya, tondũ nĩanduĩre wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra ndũike wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuika rĩmwe ndaarĩ mŭrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ūguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ūkĩnjyũrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ūrĩa uumaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ūhoru ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩre gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ nĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ūndũ wa gĩtũmi kĩu, nĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩinĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ūkĩrĩrĩria wake ūtarĩ mũthia, nĩguo nĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, ndũike kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kŭrĩ Mũthamaki ūrĩa ūtũuraga tene na tene, ūrĩa ūtathiraga, na ūrĩa ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩlagwo na agoocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mŭrũ wakwa, ndĩrakũhe ūtaaro ūyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ūhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmirĩra ūhotage kũrĩa mbaara wega, ¹⁹ na ūtũũre ūrũmĩtie wĩtikio, na ūrĩ na thamiri ĩtarĩ na ūcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmirĩra thamiri ciao, na nĩ ūndũ ūcio magathũkia wĩtikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa neanĩte kŭrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

2

Ūrutani ūkonĩĩ Mahooya

¹ Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaithanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ūndũ wa andũ othe: ² Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtĩaga Ngai

maündü-inĩ mothe na türĩ na ũtheru. ³ Ũndũ ũcio nĩ mwega, na nĩukenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴ o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ũhoru-ũria-wa-ma. ⁵ Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mündũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ ũria werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo ũira wa ũhoru ũcio nĩwaheanirwo ihinda riaguo rĩria riagĩrĩre rĩakinya. ⁷ Na ũhoru ũcio nĩguo watũmire nduĩke mũhunja o na mũtũmwo waguo na nĩ ndĩraaria ũhoru wa ma, ndiraheenania. Ndatuĩkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru wa gwĩtikia o na ũhoru wa ma.

⁸ Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹ O na nĩngĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mũthiire yagĩrĩre, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu, kana rurũ, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰ no makoragwo marĩ na ciiko njega, iria ciagĩrĩre andũ-a-nja arĩa moimbũraga atĩ nĩ ahooi Ngai.

¹¹ Mündũ-wa-nja aagĩrĩrwo erutage maündũ akindĩirie na enyihĩtie biũ. ¹² Ndingĩtikiria mündũ-wa-nja arutanage kana aathage mündũ mũrũme; no nĩakarage akindĩirie. ¹³ Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa agĩcookera. ¹⁴ Nĩngĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mündũ-wa-nja waheenirio agĩtuika mwĩhia. ¹⁵ No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana, mangĩtũũra metikĩtie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

3

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

¹ Ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mündũ o wotha angĩrĩrĩria gũtuika mũrori wa maündũ ma kanitha, mündũ ũcio nĩerĩrĩrie wĩra wa bata. ² Rĩu-rĩ, mũrori wa maündũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo nĩ mũthuuiri wa mũtumia ũmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ũũi kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na mündũ mũtũku, na mündũ ũnyĩitaga andũ ũgeni, na ũngĩhota kũrutana maündũ. ³ No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũĩ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mündũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca. ⁴ No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwathĩkagĩra na gĩtĩo kĩa kiagĩrĩre. ⁵ (Mündũ angĩkorwo ndangĩhota gwatha mũciĩ wake mwene-rĩ, angĩhota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶ Nĩngĩ ndagakorwo arĩ mündũ mwerũ wĩtikio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩo, nake atuĩrwo ciira ta ũria mũcukani aatuĩrĩrwo. ⁷ Nĩngĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani.

⁸ Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩrĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtũka na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩrĩre. ⁹ No nginya marũmie ũhoru-ũria-wa-ma wa wĩtikio ũria mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰ Nao mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matuĩke ateithĩrĩria a maündũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ũcuuke.

¹¹ O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtũka, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania, no makorwo matarĩ arĩũ na matuĩke a kwĩhokeka maündũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩria wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuuiri wa mũtumia ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mũciĩ wake wega. ¹³ Arĩa matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ũhoru-inĩ wa wĩtikio wao ũria wa gwĩtikia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we narua-rĩ, ndĩrakwandĩkĩra maündũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ũmenye ũria andũ magĩrĩrwo nĩgũikaraga marĩ thĩĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ũria ũrĩ muoyo, naguo nĩguo gĩtugĩ na mũthingi mũrũmu wa kũnyĩitĩrĩra ũhoru-ũria-wa-ma. ¹⁶ Na hatarĩ nganja, ũhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hitho nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,

agĩtuuo mũthingu nĩ Roho,
akionwo nĩ araka,

na ūhoro wake ūkihunjio kūrī ndūrīrī ciothe,
agītīkio nī andū a gūkū thī,
na akīamūkīrwo riiri-inī kūrīa igūrū.

4

Mataaro kūrī Timotheo

¹ Na rīrī, Roho nīoigaga atekūhithīrīra atī matukū ma thuutha andū amwe nīma-gatiganīria wītīkio na marūmīrīre maaroho marīa maheenanaḡia o na maūndū marīa marutanagwo nī ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nī andū arīa marī ūhinga, arīa maaragīa maheeni, na arīa thamiri ciao ihaana ta icinītwo na ruoro. ³ Acio nīo makaanagīa andū kūhikania na makameera megīrīrīrie kūrīāga irio cia mīthemba īmwe, irīa Ngai oombire nīguo ciamūkagīrwo na ngaatho nī arīa metīkītīe na arīa moī ūhoro-ūrīa-wa-ma. ⁴ Tondū-rī, kīrīa gīothe Ngai oombire nī kīega, na gūtīrī kīndū kīagīrīrwo nīkūregwo angīkorwo kīamūkīrītwo na ngaatho, ⁵ tondū nīkīrīkītīe gūtherio nī kiugo kīa Ngai na mahooya.

⁶ Ūngīruta ariū na aarī a lthe witū maūndū maya-rī, nīūgūtūika ndungata njega ya Kristū Jesū, irīa īreretwo na ciugo cia ūhoro-ūrīa-wa-ma wa wītīkio o na cia ūrutani mwega ūrīa wee ūtūire ūrūmīrīre. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tūhū irīa itarī cia gūtīithia Ngai, o na ng'ano ta irīa iganagwo nī iheti; nī kaba wīmenyerie gūikara wīyamūrīre Ngai. ⁸ Nīgūkorwo gwīka maūndū ma gwīkīra mwīrī hinya nī ūrī bata wago, no kwīyamūrīra Ngai kūrī bata harī maūndū mothe, nī ūndū kūrehaga kīrīgīrīro muoyo-inī ūyū tūrī o na muoyo-inī ūrīa ūgooka.

⁹ Ūhoro ūyū nīguo wa kwīhokeka na nīwagīrīre gwītīkīrīka o biū ¹⁰ (na ūhoro ūcio nīguo ūtūmaga twīrutanaḡīrie na twīnogagīe), na tūkaiga mwīhoko witū harī Ngai ūrīa ūrī muoyo, ūrīa arī we Mūhonokia wa andū othe, na makīria arīa metīkītīe.

¹¹ Athanaga atī maūndū macio mekagwo. ¹² Ndūkanareke mūdū o na ūrīkū akūire tondū atī wī mūdū mwīthī, no tūka kīonereria kūrī andū arīa metīkītīe rīrīa ūkwaria, na ha ūhoro wa mūtūūrīre, na wa wendani, o na ha wītīkio, na ha ūhoro wa mītugo mītheru. ¹³ Wīheane gūthomagīra andū Maandiko marīa matheru, na kūhunja, na kūrutana, o ngīnya rīrīa ngooka. ¹⁴ Ndūkanaage kūhūthīra kīheo giaku kīrīa waheirwo na ūndū wa mohoro marīa maarathirwo, rīrīa athuuri maakūigīrīre moko.

¹⁵ Ikagīra kīyo harī maūndū macio; wīheane kūna kūrī mo, nīgeetha andū othe monage ūrīa ūrathīi na mbere. ¹⁶ Menyagīrīra wega mūtūūrīre waku na ūrutani waku. Kīragīrīra thīinī wa maūndū macio, tondū weka ūguo, nīūkūwīhonokia wee mwene na ūhonokie o na arīa magūthikagīrīra.

5

Mataaro Makonīi Atumia a Ndigwa, na Athuuri, na Ngombo

¹ Atīrīrī, ndūkanakūume mūdū mūkūrū, kaba ūmūthaithage taarī thoguo, nao andū arīa ethī ta marī ariū a thoguo, ² Atumia arīa akūrū, ūmatuage ta marī aa maitūguo, nao arīa anini matuage ta airītu a thoguo, na wīkage ūguo na mīthīire yothe ya ūthingu.

³ Rūmbūyagīa atumia arīa a ndigwa kūna, na ūmatīage. ⁴ No mūtumia wa ndigwa angīkorwo arī na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rī, ciana icio nī ciambe ciirute kūrutithia wītīkio wacio wīra na ūndū wa kūmenyagīrīra andū arīa marī a nyūmba ciao kūmbe; tondū gwīka ūguo nī gūcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nīgūkorwo ūndū ūcio nīūkenagīa Ngai. ⁵ Mūtumia wa ndigwa ūrīa ūbataire kūna, na ūtīgītwo arī wiki-rī, ūcio aigaga mwīhoko wake harī Ngai, na akahooyaga ūtukū na mūthenya, akīūria Ngai ūteithio ategūtīgīthīria. ⁶ No mūtumia wa ndigwa ūrīa ūikaraga agītīkenagīa, ūcio nī mūkuū o na arī muoyo. ⁷ Rutaga andū maūndū macio o namo, nīgeetha gūtīkagīe mūdū ūgūikara arī na ūcuuke. ⁸ Mūdū wothe angīaga gūteithia andū ao, na makīria arīa marī a gwake mūciī-rī, mūdū ūcio nīakaanīte wītīkio na nī mūūru gūkīra ūrīa ūtetīkītīe.

⁹ Gūtīrī mūtumia wa ndigwa wagīrīre kwandīkwo mūtāratara-inī wa atumia a ndigwa atakīnyītīe mīaka mīrongo itandatū, na akorwo aarī mwīhokeku kūrī mūthuuri-we, ¹⁰ na akorwo nīoikaine wega nī ūndū wa gwīkaga ciiko njega, ta kūrera ciana, na gūtugaga

ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹ Ha ũhoro wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩrĩa makaguucĩrĩro nĩ merirĩria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtũirwo ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kĩĩranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³ Ningĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũũrũra kuuma nyũmba ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamaagĩrĩre mĩcĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ ĩitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵ Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani.

¹⁶ Mũndũ-wa-nja o wotho mwĩtikia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷ Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩo mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana. ¹⁸ Nĩgũkorwo Maandiko maria matheru moigĩte atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩria ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra,” na ningĩ nĩmoigĩte atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.” ¹⁹ Ndũkanetikĩrie mũthuri wa kanitha athitangwo, tĩa hakorirwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰ Andũ arĩa maikaraga makĩhagia-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte.

²¹ Ndakwĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneke ũndũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²² Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³ Tĩa kũnyuuga o maaĩ matheri, nyuuaga ndibei nini tondũ wa nda yaku, na nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴ Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiimaga thutha. ²⁵ O ũndũ ũmwe, noguo ciiko njega ciĩyonanagia, nacio ĩria itarĩ njega ĩtingĩhithika.

6

¹ Nĩ kwagĩrĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ũkombo ngingo matuaga atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtĩo gĩothe, nĩgeetha rĩitwa rĩa Ngai na ũrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metikĩtie matikamaime gĩtĩo nĩ ũndũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a lthe wao. Handũ ha ũguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunika nĩ ũndũ wa ũtungata wao nĩ andũ metikĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na ũmaringagĩrĩre andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩrutana ũrutani wa maheeni na akorwo ndetikanĩtie na ũrutani ũrĩa mwega wa Mwatani witũ Jesũ Kristũ na ũrutani ũrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ũcio nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ ũndũ oĩ. ũcio endete o ngarari itarĩ kĩguni na njũgitano ikonĩ ciugo ĩria irehaga ũiru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciĩria mooru, arĩa mathirĩrwo nĩ ũhoro-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ũrĩ na kĩa, ũcio nĩ ũtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtĩrĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtĩrĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na ĩrio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merirĩria maingĩ ma ũrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kĩhumo kĩa mĩthemba yotho ya ũũru. Andũ amwe nĩ ũndũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigite witikio, na magetheeca ngoro na kĩa kĩa kĩingĩ.

Paŭlŭ Gŭtaara Timotheo

¹¹ No wee mündũ wa Ngai-rĩ, ũrĩa maündũ macio mothe, na ũthingatage ũthingu, na kwĩyamũrĩa Ngai, na wĩtikio, na wendani, na gũkirĩrĩa, na ũhooreri. ¹² Rũaga mbaara irĩa njega ya wĩtikio. Rũmia ũhoru wa muoyo wa tene na tene o ũrĩa wetĩrwo rĩrĩa woimbũrĩre wega wĩtikio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ũrĩa ũheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ũrĩa warutire ũira mweka rĩrĩa aarutaga ũira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ũrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ũtarĩ na kimeni kana ũcuuke nginya hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ũrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ũcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ũrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ũtũuraga muoyo ũrĩa ũtathiraga, na agatũura ũtheri-inĩ ũrĩa gũtarĩ mündũ ũngĩhota kũũkuhĩrĩa. Gũtirĩ mündũ ũrĩ wamuona kana ũngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ũrĩa ũtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ino tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũga mwĩhoko wao harĩ thĩinĩ wa ũtonga ũcio ũtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ũrĩa ũtũheaga indo ciothe na ũtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciiko njega, na matuĩke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ũtaana. ¹⁹ Meka ũguo nĩmarĩĩgagĩra kīgũna kiao ene kĩrĩ mũthingĩ mūrũmu nĩ ũndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ũrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ũmenyo na ti ũmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metikĩtie atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte na makoima wĩtikio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyũĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ nĩi Paŭlū, mūtūmwō wa Kristū Jesū nĩ ūndū wa kwenda kwa Ngai. Ndatūmirwo nĩ Ngai kūringana na kīranĩro kĩa muoyo ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Kristū Jesū,

² Ndakwandikira wee Timotheo, o we mūrū wakwa nyendete mūno:

Wega, na tha, na thayū kuuma kūrĩ Ngai Ithe witū, na Kristū Jesū Mwathani witū, irōgĩa nawe.

Kūūmĩrĩro Gūtũika Mwĩhokeku

³ Nĩnjookagĩrĩa Ngai ngaatho, ūrĩa nĩi ndungatagĩra ndĩ na thamirĩ ĩtarĩ na ūcuuke, o ta ūrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ūtukū na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria. ⁴ Nĩndĩiriragĩria mūno gũkuona, ndaririkana maithorĩ maku, nĩgeetha njiyũrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ūhoro wa wĩtikio waku ūrĩa ūtarĩ ūhinga, o ta ūrĩa watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjitĩkĩtie atĩ wĩtikio ūcio ūrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ūndū wa gĩtũmĩ gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ūhuhagĩrĩrie kĩheo kĩria ūheetwo nĩ Ngai, kĩria wagĩire nakĩo rĩria ndakũigĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwĩkagĩra guoya, no aatũheire roho wa gũtwĩkĩra hinya, na wa wendani, na wa ūũgĩ wa kwĩnyĩta maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ūndū ūcio ndũkanaconoke ūkiumbũra ūira wa Mwathani witū, kana ūconoke nĩ ūndū wakwa nĩi njohetwo nĩ ūndū wake. No nyĩitanĩra na nĩi kũnyariirwo nĩ ūndū wa Ūhoro-ũria-Mwega, nĩ ūndū nĩũrĩheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩtĩra mūtũũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ūndū twĩkĩte, no nĩ ūndū wa ūria aatanyĩte gwĩka na nĩ ūndū wa wega wake. Twaheirwo wega ūyũ thĩinĩ wa Kristū Jesū mbere ya kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ¹⁰ no wega ūcio rĩu nĩũguũranĩirio nĩ ūndū wa kuonekana kwa Mũhonokĩa witū, Kristū Jesū, ūria waniĩnĩre gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ūhoro wa kwaga kũbutha akĩũiga ūtheri-inĩ nĩ ūndū wa Ūhoro-ũria-Mwega. ¹¹ Na nĩ ūndū wa Ūhoro-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrĩro ndũike mũhunja, na mūtūmwō, na mūrutani wago. ¹² Ūhoro ūcio nĩguo ūtũmĩte nyamarĩke ūguo. No ndiconokaga, tondũ ūria nĩi njitĩkĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ūhoti wa kũgĩtĩra kĩria ndĩmwĩhokeire o nginya rĩria mũthenya ūcio ūgaakinya.

¹³ Rũmia ūhoro ūria waigũire kuuma kūrĩ nĩi, ūrĩ kĩonereria kĩa ūrutani mwega, ūrĩ na wĩtikio na wendani thĩinĩ wa Kristū Jesū. ¹⁴ Menyerera ūndū ūria mwega ūria wehokeirwo, na ūũmenyerere ūteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ūria ūikaraga thĩinĩ witū.

¹⁵ Wee nĩi atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩirĩe, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroigũira andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ūndū wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ ĩria ookire Roma, nĩanjarĩrie na kĩyo o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtikĩra atĩ akaaigũirwo tha nĩ Mwathani mũthenya ūcio wakinya! Wee nĩi wega mūno ūria aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩria ndaarĩ Efeso.

2

¹ Nĩ ūndū wa ūguo, wee mūrū wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ūria ūrĩ thĩinĩ wa Kristū Jesū. ² Namo maũndũ marĩa waigũire ngĩaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ūũĩ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ūmĩrĩria gũthĩinĩka hamwe na ithũĩ ta ūrĩ mũthigari mwega wa Kristū Jesū. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ūrutaga wĩra wa mũthigari ūngĩohania na maũndũ matarĩ ma ūũthigari: we endaga o gũkenia mūnene wake ūria ūmwathaga. ⁵ Ūguo no taguo, mũndũ ūria ūhanyũkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangiheo thũmbĩ ya ūhootani atathaakite kūringana na ūria gwanhĩitwo. ⁶ Ningĩ-rĩ, mūrĩmĩ ūria wĩnogagia akĩrĩma mũgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtũika wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarikũhigagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atiriri, ririkanaga Jesu Kristu, uria wariukirio akiuma kuri aria akuu, na aari wa ruciaro rwa Daudi, kuringana na Uhoru-uria-Mwega, uria ni hunjagia. ⁹ Uhoru ucio nguo ni nyariiragirwo o nginya ngohwo na minyororo ta ndi mugeri ngero. No kiugo kia Ngai ti kiohe. ¹⁰ Ni undu ucio, ni ninyumagiriria maundu mothe ni undu wa aria aamure, nigeetha o nao megire na uhonokio uria uri thini wa Kristu Jesu, na magie na riiri wa tene na tene.

¹¹ Uhoru uyū ni wa kwihokeka, atiri:

Angikorwo nitwakuire hamwe nake-ri,
o na gutuura nitugaatūra muoyo hamwe nake;

¹² na tungikiriria-ri,
o na guthamaka nitugaathamaka hamwe nake.

No tungimukaana-ri,
o nake niagatukaana;

¹³ na tungia kwihokeka,
we egutuura ari o mwihokeku,
nigukorwo we ndangihota gwikaana.

Muruti Wira Mwitikiri har Ngai

¹⁴ Ririkanagia andu maundu macio. Makaanagie uri mbere ya Ngai nguo matige gukaraniria ndeto itari kiene; ndeto icio itiri kiguni, no guthukia ithukagia aria maciguaga. ¹⁵ Geria muno wionanagie har Ngai wi mwitikiri, na wi muruti-wira utari undu ungimucunora, na urutanage uhoru uria wa ma urungiririe. ¹⁶ Ehagirira mario itari ya gwigira Ngai, tondū aria mekenagia na ndeto icio makiragiriria kwaga gwigira Ngai. ¹⁷ Urutani wao utheaga ta kirona kia ndira. Amwe ao ni Humenayo, na Fileto, ¹⁸ aria maturuuri na magatiga uhoru wa ma. Moigaga ati uhoru wa kuriuka niurikite kuhitika, na ni mathukite witikio wa andu amwe. ¹⁹ No riri, muthingi uria murumu wa Ngai niwihaandite wega nago wikirito ruuri na ciugo ici: "Mwathani nioi andu aria mari ake," na ningi atiri, "Uria wotha uumburaga ritwa ria Mwathani no nginya agarurike atigane na waganu."

²⁰ Thini wa nyumba yotha nene-ri, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no ni kuri indo cia miti na cia rumba; imwe ni cia wira uria muti, na imwe ni cia wira uria utangitika. ²¹ Mundu angitheria kuuma kuri maundu macio matangitika, no atuike ta kindu gia kuruta wira wa gitio, kindu githerie, kiria kiagiri Mwathi wa nyumba iyo na kihariri gia kurutaga wira o wotha mwea. ²² Na riri, uragira meririra mooru ma witi, na uthingataga uthingu, na witikio, na wendani, na thayu, muri hamwe na aria makayagira Mwathani mari na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia urimu na cia ukigu, tondū niu irehage ngu. ²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndiagiriirwo ni gutuika ya ngu; handu ha uguo, yagiriirwo nigutuika ya gutuga mundu o wotha, na iri mundu wi na uhoti wa kurutana, na iri mundu mukiriria. ²⁵ Ningi arutage aria mamukaragia ahooreire, ari na mwihoko ati Ngai no atume merire, nguo mamenye uhoru wa ma, ²⁶ na ati matuike a gwicookera, na meteithukie mitego-ini wa mucusani uria umanyitite migwate nguo mekage uria ekwenda.

3

Kwaga Gwigira Ngai Matuku ma Kirigiriria

¹ No riri, menya ati matuku ma kirigiriria nigukagia na mahinda ma ugwati. ² Andu magatuika eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andu mataiguaga aciari ao, na matari ngaatho, na matari atheru. ³ Ningi makorwo matari na wendani, na matarekanagira, na a gucambania, na matangihota kwigiriria meririra ma mwiri, na matari tha, na matendaga maundu mega, ⁴ na andu mendaga gikunyanira andu aria ang, na arugiriri, na eikiriri, na endi gwikenia gukira uria mendete Ngai. ⁵ Andu acio metuaga ta meyamuri Ngai no nimakaanaga hinya wake. Withemage andu ta acio.

⁶ Acio nio aria matoonyagiri nyumba ciene na makaguucagiri andu-a-nja aria ahuthu ngoro, aria maiyurito ni mehia, na aria matwaragiri ni meririra mooru ma mithemba yotha. ⁷ Andu-a-nja acio nimerutaga undu mweru hinda ciothe, no matiri

hĩndĩ mamenyaga ũhoro ũrĩa wa ma. ⁸ O ta ũrĩa Janne na Jambare maakararirie Musa-rĩ, no taguo andũ acio mehotoraga makararie ũhoro ũrĩa wa ma. Meciiria mao nĩ mooru, nao ha ũhoro ũkonii wĩtikio nĩakũregwo biũ. ⁹ No rĩrĩ, matingĩthii haraaya, tondũ ũrimũ wao nĩukamenyeka nĩ andũ othe, o ta ũrĩa ũhoro wa andũ acio wamenyekire.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rĩ, nĩũ ũhoro wotha wa ũrutani wakwa, na mũtũũrĩre wakwa, na matanya makwa, na wĩtikio wakwa, na ũkirĩrĩa wakwa, na wendani wakwa, na kũũmĩrĩa gwakwa, ¹¹ na kũnyariirwo gwakwa, na mathiina makwa, o na mĩthemba ya maũndũ marĩa maangorire kũu Antiokia, na Ikonía, o na Lusitera, mĩnyamaro irĩa nĩ ndomĩrĩrie. No Mwathani nĩahonokirie kuuma kũrĩ mathiina macio mothe. ¹² Ti-itherũ, mũndũ o wotha ũrĩa ũkwenda gũtũũra mũtũũrĩre wa gũkenia Ngai arĩ thiĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩarĩnyariiragwo, ¹³ No andũ arĩa aaganu na arĩa aheenanania nĩmarĩkĩragĩrĩa kwagana, makaheenanagia na makaheenagio. ¹⁴ No wee-rĩ, tũũra wĩkaga maũndũ marĩa wĩrutĩte na ũkamatikia wega atĩ nĩ ma ma, tondũ nĩũ arĩa maakũrutire, ¹⁵ na ũrĩa wamenyire Maandiko marĩa matheru kuuma rĩrĩa warĩ kaana,* marĩa mangĩhota gũkũũhĩgia nĩguo ũkaahonokio nĩ ũndũ wa gwĩtikia thiĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁶ Ũhoro wotha ũrĩa wandĩkĩtwo Maandiko-inĩ wekĩrĩrwo thiĩnĩ wa mũwandĩki nĩ Ngai, na nĩwagĩrĩre harĩ ũhoro wa kũrutana, na wa gũkaanania, na wa kũrũnga mahĩtia, o na wa kũrutana mũkarĩre ya ũthingu, ¹⁷ nĩgeetha mũndũ wa Ngai akoragwo arĩ mũkinyanĩru, na athagathagĩtwo biũ kũruta wĩra o wotha mwega.

4

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ ndĩ mbere ya Ngai na ya Kristũ Jesũ, ũrĩa ũgaatũira ciira andũ arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte, na nĩ ũndũ wa gũũka gwake na ũthamaki wake-rĩ, ngũgũtaara atĩrĩ: ² Hunjagia Ũhoro wa Ngai; ikaraga wĩhaarĩrie hĩndĩ irĩa yagĩrĩre na irĩa itagĩrĩre; ningĩ rũithagĩria andũ mahĩtia mao, na ũmakaanagie, na ũmomagĩrĩrie, wĩ na ũkirĩrĩa mũnene na ũrutani mũbarĩrie. ³ Nĩgũkorwo ihinda nĩrĩgooka rĩria andũ makaaregana na ũrutani ũrĩa wagĩrĩre. No nĩguo mahingie merĩrĩria mao-rĩ, nĩmakeyũnganĩria arutani aingĩ nĩguo mameerage maũndũ marĩa matũ mao mekwenda kũigua. ⁴ Nĩmakahũgũra matũ mao matige kũigua ũhoro wa ma, na magariũkĩre ng'ano cia tũhũ. ⁵ No wee-rĩ, ikaraga wĩguĩte maũndũ-inĩ mothe, na ũmĩrĩrie kũnyariirwo, ningĩ rutaga wĩra wa kũhunja ũhoro wa Ngai, na ũhingagie mawĩra mothe ma ũtungata waku.

⁶ Nĩgũkorwo nĩnyambĩrĩrie gũtwo thĩ ta iruta rĩa kũnyuuo, narĩo ihinda riakwa rĩa kuuma gũkũ nĩrĩkinyu. ⁷ Nĩndũũte mbaara irĩa njega, narĩo ihenya riakwa rĩgakinya mũthia, o na nĩndũũrĩte menyereire wĩtikio wakwa. ⁸ Rĩu nĩnjigĩrwo thũmbĩ irĩa ya ũthingu, irĩa Mwathani, ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhoo, akaahe mũthenya ũcio, na to nĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe arĩa makoretwo merĩrĩrie kũguĩranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ nĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũte nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ nĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgũũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũria Teroa, na ũndehere mabuku makwa ma gĩkũño, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisandero ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani nĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciiko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩrĩ iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroga gũtũrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩrĩ ihunjo biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamĩgue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi. ¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wotha, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

* 3:15 Mwana wa kahĩ wa Mũyahudi aambagĩrĩa kwĩruta maandiko ma Kĩrĩkanĩro kĩria Gikũrũ arĩ wa miaka ĩtano.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na niĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mūrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Ngai na mūtũmwo wa Jesũ Kristũ. Ndũmĩtwo nĩguo andũ arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wĩtikio na ūmenyo wa kũmenya ūhoro-ũria-wa-ma ūria ūtwaranĩte na ūhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai, ² na nĩguo wĩtikio na ūmenyo iria irĩ na kũĩrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ūria ūtaheenanageria eeranĩire o kuuma kiambĩrĩria. ³ Nariĩ ihinda riake rĩria riagĩrĩire riakinya, nĩaguũranĩirie kiugo giake kĩa ndehokeirwo ndikĩhunjagie kũringana na ūria njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ,

⁴ Ndirakwandikĩra marũa maya wee Tito, o wee mĩriũ wakwa kũna thĩĩnĩ wa wĩtikio ūria tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristũ Jesũ Mũhonokia witũ, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gĩtũmi kĩa gĩatũmire ngũtĩge kũu Kirete nĩ atĩ ūthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ūthuure athuuri thĩĩnĩ wa o itũũra, o ta ūria ndakwĩrĩre. ⁶ Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ūcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mūtumia o ūmwe tu, na arĩ mũndũ ūrĩ na ciana ciĩtikĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ūndũ wa ūmaramari kana kwaga gwachĩka. ⁷ Kuona atĩ mĩrori wa maũndũ ma kanitha nĩmwiwokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ūcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩire. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ūũĩ gũtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ūhotete kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mĩrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ūmenyagĩrĩra mĩtugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ūhoro ūria wa kwĩhoheka, o ta ūria ūrutaniĩtwo, nĩguo ahotage kũũmĩrĩria arĩa angĩ na ūrutani ūria mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagia.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremĩ, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩcĩĩ mĩingĩ nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na mekaga ūguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩire. ¹² O na mũnabĩ ūmwe wao nĩogĩte atĩrĩ, “Andũ a Kirete matũũraga maheenanageria hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku.” ¹³ Ūira ūcio nĩ wa ma. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, makaanagerie ūgwatĩirie, nĩgeetha mehaande wega ūhoro-inĩ wa gwĩtikia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ūhoro-ũria-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciĩria matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciĩria mathũku na matetikĩtie-rĩ, gũtirĩ ūndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciĩria mao na thamĩri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoĩgaga atĩ nĩmooĩ Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciĩko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gũtirĩ ūndũ o na ūmwe mwega mangĩka.

2

Maũndũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

¹ No wee-rĩ, no nginya ūrutanagerie maũndũ marĩa maringaine na ūrutani ūria mwagĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gũtũka, na a kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ūhoro-inĩ wa gwĩtikia, na makoragwo marĩ na wendani o na ūkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mĩikarĩre ya ūtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuaga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke a kũrutanaga maũndũ marĩa mega, ⁴ nĩgeetha mahote kũruta atumia arĩa ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao, ⁵ na matuĩke a kwĩgĩrĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na atheru, na mehang’agie na wĩra o wa kwao mũcĩĩ, na matuĩke atugi, na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha gũtikanagie mũndũ ūngicambia kiugo kĩa Ngai.

⁶ O ta ūguo-rĩ, ūmagĩrĩria aanake, na ūmataarage matuike a kwĩgĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. ⁷ Maũndũ-inĩ mothe, tuika kionereria gĩa gwĩkaga wega maũndũ-inĩ mothe. Rĩria ĩkũrutana onanagia ũrũgĩrĩru, na ũtarĩ na ithērũ, ⁸ o na waragie ciugo iria ciagĩrĩre, itangĩrutika mahĩtia, nĩgeetha arĩa matũkararagia maconorithio tondũ wa kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ riitũ.

⁹ Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre aathani a cio maũndũ-inĩ mothe, na igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩrie nao, ¹⁰ na itikamaiyage indo ciao, no cionanagie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo itũmage ũrutani wa ũhoru wa Ngai Mũhonokia witũ wendekage maũndũ-inĩ mothe.

¹¹ Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũria ũrehaga ũhonokio nĩũguũranĩrio kũrĩ andũ othe.

¹² Wega ũcio wa Ngai nĩguo ũtũrutaga kũregana na maũndũ marĩa matarĩ ma kwĩyamũrĩria Ngai, na merirĩria mooru ma gũkũ thĩ, na gũtũura twĩgĩrĩrĩrie merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũura na mitũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrĩru na ya kwĩyamũrĩria Ngai mahinda-inĩ maya tũrĩ, ¹³ o tũgĩetagitĩria kũrĩgĩrĩro kĩa kĩa kĩa na kĩarathimo, hĩndĩ ĩria gũkaaguũranĩrio riiri wa Jesũ Kristũ, ũria arĩ Ngai witũ mũnene na Mũhonokia. ¹⁴ Nake nĩwe werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũure waganu-inĩ wothe, na atherie andũ matuike ake kiũmbe, arĩa marĩ na kiyo gĩa gwĩkaga maũndũ mega.

¹⁵ Rĩu-rĩ, maũndũ macio nĩmo wagĩrĩrwo nĩkũrutana. Ūmanagĩrĩria na ũkaananagie wĩ na wathani wothe. Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

3

Gwĩka ũria Kwagĩrĩre

¹ Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre anene na arĩa maathanaga, na matuike aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie kũruta wĩra wothe mwega, ² ningĩ matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ, no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩrĩ, na monanagie mitugo ya ũhooreri harĩ andũ othe.

³ Nĩ ũndũ hĩndĩ ĩmwe-rĩ, o na ithuĩ twarĩ akĩgu, na tũtiathĩkaga, na tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia merirĩria ma mĩthemba yothe o na ikeno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o na tũgathũũranaga mũndũ na ũria ũngĩ. ⁴ No hĩndĩ ĩria ũtugi wa Ngai Mũhonokia witũ na wendo ũria atwendete nague ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵ nĩatũhonokirie, na ti ũndũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa tweekite, no nĩ ũndũ wa tha ciale. Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria, agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ wa Roho Mũtheru, ⁶ ũria aatũitĩrĩrie na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ Mũhonokia witũ, ⁷ nĩgeetha twatuuo athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtuĩke agai a muoyo wa tene na tene kũringana na ũria tũtũire twĩrĩgĩrĩre. ⁸ Ūhoru ũcio nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie maũndũ maya ũgwatĩrie, nĩgeetha andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie kwĩrutĩra na kiyo gwĩkaga maũndũ mega. Maũndũ maya nĩ magĩrĩru kũna, na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o wothe.

⁹ No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ, na ũhoru wa gũkinyĩra njiarwa, na gũkararania, na mbaara cia ũhoru wa watho, tondũ maũndũ macio matirĩ uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰ Mũndũ ũria ũtũmaga kũgie na nyamũkano-rĩ, mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake. ¹¹ Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we mwene nĩetũrĩre ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũria ũngĩhota ũuke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo ndũite gũkara ihinda rĩa heho. ¹³ ĩka ũria wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũria wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rũgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũire mitũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩnĩ wĩtikio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ, na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Tŭratũma marũa maya kŭrĩ Filemona mŭrata witũ ūrĩa twendete na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kŭrĩ mwarĩ wa Ithe witũ Apufia, o na kŭrĩ Arikipo, ūrĩa ūrũagĩrĩa Ūhoro wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kŭrĩ kanitha ūrĩa ūcemanagia gwaku mŭcĩ.

³ Mũrogĩa na wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kŭrĩ Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngũkŭirikana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondũ nĩnjiguaga ūhoro wa witikio waku thiĩnĩ wa Mwathani Jesũ, na ūrĩa wendete andũ arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ūgĩe na kĩyo rĩrĩa ūkũgwatanĩra nao ūhoro wa witikio waku, nĩgeetha magĩe na ūmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa tũrĩ namo thiĩnĩ wa Kristũ. ⁷ Wendani waku nĩũheete gikeno kĩnene mũno na ūkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrite ngoro cia andũ arĩa aamũre.

Paŭlũ Gũthaitanĩrĩa Onesimo

⁸ Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, o na gũtuika no ngwathe ndĩ thiĩnĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ūrĩa wagĩrĩre-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ūwĩke nĩ ūndũ wa wendo. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩ Paŭlũ o na ndĩ mũthuri mŭkŭrũ, na nĩngĩ ndĩ muohe nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaita nĩ ūndũ wa mŭrũ wakwa Onesimo, ūrĩa watuĩkire mŭrũ wakwa ndĩ gũkũ kĩoho-inĩ. ¹¹ Mbere iyo ndaari kĩene kũrĩwe, no rĩu nĩatuĩkite mũndũ wa bata harĩwe o na harĩ nĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kũrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragũtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire gũikara nake, nĩgeetha andeithagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ūndũ wa Ūhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwĩka ūndũ o na ūrĩkũ wee ūtetikĩrite, nĩgeetha ūndũ o wothe mwega wee ūngĩka ūkorwo ūrĩ wa kwiyendera no ti wa kũringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmĩ gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mũtũũranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no akorwo akĩrite ngombo, acooke arĩ mŭrũ wa Ithe witũ mwende mũno. Nĩ wa bata mũno harĩ nĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mũndũ o na ta mŭrũ wa Ithe witũ thiĩnĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio angĩkorwo nĩũtuaga tũrĩ rŭmwe nawe-rĩ, mwamũkire o ta ūrĩa ūngĩnyamũkĩra nĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkite ūũru o na ūrĩkũ, kana hihi arĩ na thiĩrĩ waku-rĩ, andika atĩ thiĩrĩ ūcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ nĩ Paŭlũ ndĩrakwandikĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thiĩrĩ ūcio, o na gũtuika ndikwenda kũgweta atĩ o na wee mwene ūrĩ thiĩrĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kũrĩwe thiĩnĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thiĩnĩ wa Kristũ. ²¹ Ndakwandikĩra marũa maya ndihokete atĩ ndũngĩaga kũnjathikĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwika o na makĩria ya ūrĩa ngũrĩtie wĩke.

²² Hamwe na ūguo-rĩ, thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtikĩrio njũke kũrĩ inyuĩ nĩ ūndũ wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ūrĩa tuohetwo nake nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ūrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njira mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njira ya Mūriū, ūria aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūria thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūria Ngai atariī, ningī nīwe ūnyīitīrīrie indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīka gūtheria andū mehīa-rī, nīaīkarire thī guoko-inī kwa ūrio kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītūika mūnene gūkīra araika, o ta ūria rīitwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Wee nīwe Mūrū wakwa;
 ūmūthī nīndatuika Thoguo”?
 O na kana akīmīra atīrī,
 “Nī nī ngūtūika Ithe,
 nake atuīke Mūrū wakwa”?

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
 “Araika othe a Ngai nīmamūinamīrīre, mamūhoee.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,
 “Atūmaga araika ake matuīke huho,
 nacio ndungata ciake agacitua nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkonī Mūriū ekuuga atīrī,
 “Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene nīgīgatūūra tene na tene,
 nakīo kīhooō nīkīo gīgaatuīka mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no ūgathūūra waganu;
 nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai waku, nīakwambararītie gūkīra athiritū aku othe
 na ūndū wa gūgūtīrīria maguta ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,
 “Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī, nīwaarire mīthingi ya thī,
 o nario igūrū nī wīra wa moko maku.

¹¹ Icio nīgūthīra igaathira, no wee nīgūtūūra ūgaatūūra;
 igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūria nguo ndaaya ikūnjagwo;
 ikaagarūrūka o ta ūria nguo igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,
 na mīaka yaku ndīrī hīndī igaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,
 “Ikara thī guoko-inī gwakwa kwa ūrio,
 nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
 ituīke gaturwa ka makinya maku”?

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma gūtungata, matūmītwo matungatagīre arīa makaagaya ūhonokio?

2

Gwathwo Gūthikīrīria

¹ Nī ūndū ūcio-rī, nītwagīrīrwo kūrūmbūiya mūno ūhorō ūria twanaigua, nīguo tūtīkae gūtūgūgio tweherio kuuma harī guo. ² Tondū-rī, angīkorwo ūhorō ūria waririo nī araika warī mūrūmu-rī, na mūdū o wothē wareganaga na ūhorō ūcio na akaūremera nīaherithagio o ūria kwagīrīre-rī, ³ tūngīkīaga atīa kūherithio tūngīnyarara ūhonokio mūnene ūū? Ūhonokio ūyū, ūria waambire kūhunjo nī Mwathani, nīwacookire gwīkīrwo hinya kūrī ithuī nī andū arīa maamūiguire. ⁴ Ningī Ngai agūkīra ūhorō ūyū ūira

atĩ nĩ wa ma na ūndũ wa kuonania marũuri na morĩrũ, o na kũringa ciana cia mĩthemba mĩingĩ, na akĩheana iheo cia Roho Mũtheru kũrĩ andũ kũringana na wendi wake.

Jesũ gũtuuo ta Ariũ a Nyina

⁵ Thĩ ĩria tũkwaria ũhoro wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nĩ harĩ mũndũ mĩna ũheanite ũira handũ hamwe akoiga atĩrĩ:

“Mũndũ akĩrĩ kĩ tonduũ ũikaraga ũkĩmwĩciaraga,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ atĩ nĩkio ũmũmenyagĩrĩra?”

⁷ Watũmire atigie o hanini aiganane na araika,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri o na gĩtĩio,

⁸ na ũkĩiga indo ciothe rungu rwa magũrũ make aciathage.”

Nake akĩiga indo ciothe rungu rwa mũndũ-rĩ, hatĩrĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ. ⁹ No tuonaga Jesũ, ũria gwa kahinda kanini watũitwo mũnini gũkĩra araika, no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩio nĩ tonduũ nĩanyariĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ūndũ wa Wega wa Ngai atuĩke wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩre atĩ Ngai, ũria wombire indo ciothe na itũũraga nĩ ūndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩra wa ũhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ūndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. ¹¹ Jesũ ũria ũtũmaga andũ matũike atheru, o hamwe na acio matũitwo atheru, othe matũikaga andũ a nyũmba ĩmwe. Nĩ ūndũ ũcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ na aarĩ a Ithe. ¹² Akoiga atĩrĩ,
“Nĩngoimbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ ariũ na aarĩ a Baba;

nĩngainaga nyĩmbo cia gũkũgooca ndĩ kĩũngano-inĩ.”

¹³ Nĩngĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ Ngai.”

O na nĩngĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩĩ ũyũ haha, na ciana iria Ngai aaheete.”

¹⁴ Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ūndũ wa gĩkuũ gĩake ahote kwananga ũria ũrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, ¹⁵ na ohore ariũ matũire mohetwo ũkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ. ¹⁶ Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciarũ rwa lburahĩmu. ¹⁷ Na nĩ ūndũ ũcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩjĩrĩ-Ngai ũria mũnene ũyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ūndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩra aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ ariũ mageragio.

3

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

¹ Nĩ ūndũ ũcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ũhoro wa gwĩtwo kũria kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagieĩ ũhoro wa Jesũ, o we mũtũmwo na mũthĩjĩrĩ-Ngai ũria mũnene ũria tuumbũraga ũhoro wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ũria wamwamũrĩre, o ta ũria Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesũ nĩonekanite aagĩrĩre kũheo gĩtĩio kĩnene gũkĩra Musa, o ta ũria mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtĩio gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yotho nĩĩrĩ mũndũ ũria wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ũira wa maũndũ marĩa makaahewanwo thuutha-inĩ. ⁶ No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba ĩyo yake, tũngũkara tũrũmĩtie ũmĩrĩru witũ na kĩĩrĩgĩrĩro kĩria twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtikia

⁷ Nĩ ūndũ-rĩ, o ta ũria Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:

“Ŭmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,

⁸ mũtikoomie ngoro cianyu

ta hĩndĩ ĩria mwanemeire,

andũ makĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,

⁹ kũria maithe manyu maangeririe na makĩndoria,

na makiona ciiko ciakwa, ihinda rira miaka mirongo ina.

¹⁰ Nikiō ndaarakariire ruciaro ruu, ngikiuga atiri,
'Ngoro cia andu aya itururaga hinda ciothe,
na matiri maamenya njira ciakwa.'

¹¹ Ni undu ucio ngihita na mwihitwa ndakarite, ngiuga atiri,
'Matiri hinda magaatoonya kihuriko-ini giakwa.'

¹² Ariu na aari a lthe witu, mwimenererei hatikagie o na umwe wanyu uri na ngoro ihagia na itetikagia, iria igarurukaga, igatigana na Ngai uria uri muoyo. ¹³ No umanagiriiai mundu na uria ung'i o muthenya, o riria riothe muthenya uritagwo Umuthi, nigeetha gutikagie o na umwe wanyu ukuumio ngoro ni undu wa kuheenererio ni mehia. ¹⁴ Tondū ūcio, tūngirūmia wega mwihoko ūria twari naguo kuuma o kiambiriria nginya ithiriro-ri, nitugaatuika a kugwatanira hamwe na Kristu. ¹⁵ O ta uria kwiritwo, atiri:

"Umuthi, mungigua mugambo wake,
mutikoomie ngoro cianyu
ta hinda iria mwanemeire."

¹⁶ Ni andu ariku acio maaiguire na makimukararia? Githi ti aria othe moimite Misiri matongoretio ni Musa? ¹⁷ Ningi-ri, ni andu ariku aarakariire miaka iyo mirongo ina? Githi ti aria meehire, na magikua, o aria ciimba ciao ciaguire kuu weru-ini? ¹⁸ Ningi-ri, ni andu ariku Ngai ehitiire na mwihitwa ati gutiri hinda magaatoonya uhuriko-ini wake, tiga o andu acio maaregire kumwathikira? ¹⁹ Tugakiona atiri, matiahotire guutoonya kuo ni undu wa kwaga gwitikia kwao.

4

Thabatū ya Kūhurūka ya Andū a Ngai

¹ Ni undu ucio-ri, kuona ati kiraniro gia guutoonya uhuriko-ini wake kiri o ho-ri, nitwimenererei gutikagie o na umwe wanyu utagagikinyira. ² Nigukorwo o na ithui nituhunjiurio ūhoro-ūyū-Mwega o tao; no ūhoro ūria maaiguire ndugana kumaguna, tondū aria mauiguire matiawamukirire na witikio. ³ Na riri, ithui aria twitikitie ni ithui tutoonyaga kihuriko-ini kiu, o ta uria Ngai oigire atiri,
"Ni undu ucio ngihita na mwihitwa ndakarite, ngiuga atiri,
'Matiri hinda magaatoonya kihuriko-ini giakwa.'"

O na gutuika wira wake niwathirite kuuma o riria thi yombirwo. ⁴ Nigukorwo ni hari handu hana aaritie ūhoro wa muthenya wa mugwanja, akoiga atiri: "Nake Ngai akihurika muthenya wa mugwanja, agitigana na wira wake wothē." ⁵ O na ningi hau mbere nioigite atiri, "Matiri hinda magaatoonya uhuriko-ini wakwa."

⁶ Nitukuona ati ni kuri amwe matigaire guutoonya kihuriko-ini kiu kieranirwo, nigukorwo aria maahunjiurio ūhoro-ūria-Mwega mbere matiatonyire tondū nimagire gwithika. ⁷ Ni undu ucio, o ringi Ngai akiamura muthenya muna, akiwita Umuthi, thuutha wa matuku maing'i guthira riria aaririe na kanua ka Daudi, ta uria oigite hau mbere atiri:

"Umuthi, mungigua mugambo wake,
mutikoomie ngoro cianyu."

⁸ Tondū korwo Joshua niamahete uhuriko-ri, Ngai ndangiacookire kwaria ūhoro wa muthenya ung'i thuutha ucio. ⁹ Tondū ucio nigutigaire Thabatū ya kūhurūka ya andū a Ngai; ¹⁰ nigukorwo mundu o wothē uria ūtoonyaga kihuriko-ini kia Ngai o nake niahurukaga agatigana na wira wake, o ta uria Ngai aahurukie agitigana na wira wake. ¹¹ Ni undu ucio, nitwirutanirie na kiyo guutoonya uhuriko-ini ucio, nigeetha gutikanagie mundu o na uriku ūkaagūa ni undu wa kūrūmirira kionereria kia ūremi wao.

¹² Nigukorwo ūhoro wa Ngai uri muoyo na uri hinya. Ni mūg'i gūkira rūhiū rwa njora rūnooretwo miēna yeerī, ūgatheeca ūkagayūkania muoyo na roho, o na ūkagayania marūngo na maguta maria makoragwo mahindi-ini, na ningi ūgatuira meciiria na matua ma ngoro. ¹³ Gutiri kindu o na kimwe kia iria ciombirwo kihithitwo kuuma maitho-ini ma Ngai. Indo ciothe nihumburie na ikaguurio mbere ya maitho ma uria tukahe ūhoro witu.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai Ūrĩa Mũnene Mũno

¹⁴ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ūrĩa ūhungurĩte agakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtikio ūrĩa tuumbũraga. ¹⁵ Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ūtangĩhota gũtũguĩra tha ūhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ūmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithui, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, nĩtũkũhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ūnene kĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ūmĩrĩru, nĩgeetha tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ irĩa tũbatarĩte.

5

¹ Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene o wotho athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuu wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makoniĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ūndũ wa kũhoroheria mehia. ² Nake nĩahotaga gũkirĩrĩria arĩa matarĩ na ūmenyo o na arĩa maturuũrĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ūhũthũ wake. ³ Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehia make mwene, o ta ūrĩa amarutaga nĩ ūndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ.

⁴ Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtĩio kũu we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ūrĩa Harũni eetirwo. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ūgooci wa gũtuika mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa;

ũmũthĩ nĩndatuika Thoguo.”

⁶ Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,

“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,

o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩi.”

⁷ Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũũraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaitha Ngai, agĩkayaga mũno agĩitaga maithori kũrĩ ūcio ūngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ūndũ wa kwĩnyiihia gwake. ⁸ O na gũtuika aarĩ mũriũ, nĩerutire gwachĩka nĩ ūndũ wa ūrĩa aanyariĩkire, ⁹ na aarĩkia gũtũuo mwagĩrĩru kũna, agĩtuika kĩhumo kĩa ūhonokio ūrĩa ūtagaathira harĩ arĩa othe mawathikagĩra, ¹⁰ nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩi.

Gũtaarwo nĩguo Tũtikagwe

¹¹ Nĩtũrĩ na maũndũ maingĩ tũngĩmwĩra makoniĩ ūhoro ūyũ, no nĩ hinya kũmũtaarĩria tondũ mũtĩnyĩitaga maũndũ narua. ¹² Nĩ ūndũ-rĩ, o na gũtuika rĩu mwagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũrĩ arutani-rĩ, nĩmũbatarĩte mũndũ wa kũmũruta maũndũ marĩa mwarutĩtwo kĩambĩrĩria ma kiugo kĩa Ngai o rĩngĩ. Inyui mũbataire kũheo iria, no ti irio nyũmũ! ¹³ Mũndũ o wotho ūnyuuaga iria, tondũ no gakenge-rĩ, ndangĩmenya wega ūhoro wa ūrutani wa ūthingu. ¹⁴ No irio iria nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ ūndũ wa kũmenyera gũcĩhũthĩra kaingĩ, nĩmerutĩte gũkũũrana wega na ūũru.

6

¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma kĩambĩrĩria ma ūhoro wa Kristũ, na tũthĩ na mbere na gũkũra, na tũtĩge kwambĩrĩria gwaka mũthingĩ rĩngĩ wa kũrutana ūhoro wa kwĩrĩra nĩ ūndũ wa ciiko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ūrutani wa gwĩtikia thĩinĩ wa Ngai, ² na morutani ma ūbatithio, na ma kũigĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtũĩrwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩkaga, Ngai angĩtĩkĩria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ ūndũ ūrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ūtheri, na magacama kĩheo kĩa kĩa kiumĩte igũrũ, na magakorwo matuĩtwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rĩgooka, ⁶ andũ acio mangĩgũia na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka kũmacookia rĩngĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ūrĩa uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ūgacooka ūgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmĩrwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ūrĩa ūkũraga mũĩgua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ūrĩ ūgwati-inĩ wa kwĩrehithĩria kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ūgacacĩnwo.

⁹ Arata akwa nyendete mūno, o na tūkīaragia ūguo, ha ūhoro wanyu-rī, nītūwīgīrīire maūndū mega kūrī macio, o marīa marehanaga na ūhonokio. ¹⁰ Tondū Ngai ndaagīte kīhooto; ndakaariganīrwo nī wīra wanyu o na wendo ūrīa muonanītie nī ūndū wa rītwa rīake rīrīa mwateithagia andū arīa aamūre, o na rīu no mūrathīi na mbere na kūmateithia. ¹¹ Tūngēnda mūndū o mūndū wanyu onanie kīyo o ta kīu o ngīnya mūthia, nīguo mūkaahingīrio maūndū marīa mūtūire mwīrīgīrīire. ¹² Tūtīkwenda mūtūike igūūta, no tūkwenda mwīgerekānagie na andū, arīa nī ūndū wa gwītīkia na gūkīrīrīria kwao nīkūo gūtūmaga magāirwo maūndū marīa meranīirwo.

Ūma wa Kīranīro kīa Ngai

¹³ Rīrīa Ngai eerīire Iburahīmu kīranīro gīake, eehītire akīgwetaga we mwene, nīgūkorwo gūtīarī na ūngī mūnene kūrī we wa kwīhīta nake, ¹⁴ akiuga atīrī, “Ti-itherū nīngūkūrathima na ngūhe njīaro nyingī.” ¹⁵ Na nī ūndū ūcio, thuutha wa Iburahīmu gweterera akīrīrīire-rī, nīaheirwo kīrīa eerīirwo.

¹⁶ Tondū rīrīrī, andū mehītaga na mūndū ūrīa mūnene kūmakīra, naguo mwīhītwa ūgakīndīra ūrīa kwīrītwa, na ūgakīniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondū Ngai nīendaga kuonania hatarī nganja kūrī agai a maūndū marīa meranīirwo atī itua rīake rīrīa aatuīte rītīngīgarūrūka-rī, niakīndīre ūhoro ūcio na mwīhītwa. ¹⁸ Ngai eekire ūguo na ūndū wa maūndū meerī matangīgarūrūka, o marīa gūtangīhoteka Ngai aheenanie namo, nīgeetha ithuī arīa tuonete handū ha kūrīra twīgwatīre kīrīgīrīro kīrīa tūheetwo, tūhote kūmīrīria mūno. ¹⁹ Kīrīgīrīro gīkī tūrī nakīo kīhaana ta nanga ya ngoro, nakīo nī kīrūmu, na nī kīa ma. Nakīo gītoonyaga handū-harīa-haamūre thuutha wa gītama kīrīa kīnene, ²⁰ o harīa Jesū, ūrīa wathīire mbere iitū, aatoonyire ithenya riitū. Nake nīatuikīte mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene o ngīnya tene, o ta ūrīa Melikisedeki aatarīi.

7

Melikisedeki ūrīa Mūthīnjīri-Ngai

¹ Atīrīrī, Melikisedeki ūcio aarī mūthamaki wa Salemu na mūthīnjīri-Ngai, o Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. Nīwe watūngire Iburahīmu akīinūka aarīkia kūhoota athamaki, na akīmūrathima, ² nake Iburahīmu akīmūhe gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe. Rītwa rīake rīgītāurwo mbere nī kuuga “mūthamaki wa ūthingu”; ningī “mūthamaki wa Salemu” nī kuuga “mūthamaki wa thayū”. ³ Ndaarī na ithe kana nyīna, kana kīruka gīake, na ndaarī na kīambīrīria kīa matukū kana mūthia wa muoyo wake, nī ūndū ūcio, we ahaana ta Mūrū wa Ngai, egūtūūra arī mūthīnjīri-Ngai ngīnya tene.

⁴ Ta mwīcīrie ūrīa aarī mūnene: Atī o na ithe witū Iburahīmu nīamūgāire gīcunjī gīa ikūmi kīa indo irīa aatahīte! ⁵ Na rīrī, watho uugīte atī andū a rūciaro rwa Lawi arīa matuīkaga athīnjīri-Ngai metagie gīcunjī gīa ikūmi kuuma kūrī andū, ūguo nī kuuga ariū a ithe wao, o na gwatuīka ariū a ithe wao nī a rūciaro rwa Iburahīmu. ⁶ No mūndū ūcio ndaarī wa rūciaro rwa Lawi, no nīamūkīrīre gīcunjī gīa ikūmi kuuma kūrī Iburahīmu, na akīrathima ūcio werīrwo ciiranīro. ⁷ Na hatīrī nganja atī mūndū ūrīa mūnīni nīwe ūrathimagwo nī ūrīa mūnene. ⁸ Tūgakīona atī, mwena ūmwe gīcunjī kīu gīa ikūmi kīūnganagio nī andū arīa macookaga gūkua, na nīo Alawīi; naguo mwena ūcio ūngī, kīrutagīrwo mūndū ūrīa uumbūrītwa ūhoro wake atī atūūraga o muoyo. ⁹ O na mūndū no oige atī Lawi, ūcio ūrutagīrwo gīcunjī kīu gīa ikūmi, we mwene nīarutire gīcunjī kīu na njīra ya Iburahīmu, ¹⁰ tondū hīndī rīria Melikisedeki aacemanirīe na Iburahīmu, Lawi aarī mūthīmo-inī wa ithe ūcio wa tene.

Jesū ahaana ta Melikisedeki

¹¹ Korwo ūkīnyanīru kūna nīūngīonekanire na njīra ya ūthīnjīri Ngai wa Alawīi-rī, (nī ūndū kīrīndī kīaheirwo watho na njīra iyo), gwakīrī bata ūngī ūrīkū gūuke mūthīnjīri-Ngai ūngī, ūtarīi ta Melikisedeki, na ndatuīke ta wa nyūmba ya Harūnī? ¹² Nīgūkorwo ūhoro wa ūthīnjīri-Ngai ūngīgarūrīrwo-rī, o naguo watho no ngīnya ūgarūrīrwo. ¹³ Nake mūndū ūrīa maūndū maya maarītio nī ūndū wake oimīte mūhīrīga-inī ūngī, ūrīa gūtārī mūndū waguo ūrī watungatīra Ngai kīgongona-inī. ¹⁴ Nīgūkorwo nīkūūkaine wega atī Mwathani witū oimīre mūhīrīga-inī wa Juda, na ha ūhoro wa mūhīrīga ūcio-rī, Musa ndaigana kuuga ūndū o na ūrīkū ūkonīi athīnjīri-Ngai. ¹⁵ Na rīrī, ūhoro ūrīa twarītīe no ūmenyeke wega makīria angīkorwo mūthīnjīri-Ngai ūngī ūtarīi ta Melikisedeki

nĩonekanĩte, ¹⁶ ũria ũtuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai, na ti kũringana na mũtugo wa rūciaro rwake, no nĩ tondũ wa ũhoti wa muoyo ũria ũtathiraga. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩkuumbũrĩtwo atĩrĩ:

“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũria Melikisedeki aatarĩ.”

¹⁸ Watho wa mbere nĩũtiganĩtwo naguo tondũ ndwarĩ na hinya na ũkaaga bata ¹⁹ (nĩgũkorwo watho ndũrĩ ũndũ watũmire wagĩrĩre kũna), no nĩtũheetwo kĩrĩgĩrĩro kĩega makĩria kĩa gĩtũhotithagia gũkuhĩrĩria Ngai.

²⁰ Na ũndũ ũyũ ndwekirwo hatarĩ mwĩhĩtwa! Andũ acio angĩ nĩmatuĩkaga athĩnjĩri-Ngai hatarĩ mwĩhĩtwa, ²¹ nowe aatuĩkire mũthĩnjĩri-Ngai na mwĩhĩtwa, rĩria Ngai aamwĩrĩre atĩrĩ:

“Jehova nĩehĩtĩte,
na ndangĩricũkwo, akoiga atĩrĩ:

‘Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene.’”

²² Nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa ũyũ, Jesũ nĩatuĩkĩte mũrũgamĩrĩri wa kĩrĩkanĩro kĩa kĩega makĩria.

²³ Ningĩ-rĩ, nĩgũkoretwo na athĩnjĩri-Ngai aingĩ ta acio hau mbere, nĩgũkorwo nĩmakuaga magakĩgĩro gũthĩĩ na mbere na ũtungata ũcio. ²⁴ No tondũ Jesũ atũũraga muoyo nginya tene-rĩ, ũthĩnjĩri-Ngai wake nĩ wa gũtũura nginya tene. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩahotaga kũhonokia kũna arĩa othe mokaga kũrĩ Ngai magereire harĩ we, nĩgũkorwo egũtũura amathaitanagĩrĩra.

²⁶ Tondũ nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ta ũcio, atũhingagĩrie bata witũ, na akorwo arĩ mũtheru, na atarĩ ũcuuke, kana rĩhia, na aamũranĩtio na ehia, o na agatũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ. ²⁷ We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o mũthenya ta ũria athĩnjĩri-Ngai anene acio angĩ meekaga, mbere nĩ ũndũ wa mehia make mwene, na thuutha ũcio nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. We nĩarutire igongona nĩ ũndũ wa mehia mao ihinda o rĩmwe rĩa kũigana hĩndĩ rĩa eerutire we mwene. ²⁸ Nĩgũkorwo watho ũtuaga andũ matarĩ hinya athĩnjĩri Ngai anene; no mwĩhĩtwa, ũria wokire thuutha wa watho, nĩwaamũrĩre Mũriũ, ũria ũtuĩkĩte mwagĩrĩru kũna nginya tene.

8

Mũthĩnjĩri-Ngai ũria Mũnene wa Kĩrĩkanĩro Kĩerũ

¹ Atĩrĩrĩ, ũhoru ũria tũraaria nĩ atĩ: Nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai-mũnene, ũria ũikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ũrio gwa gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ũthamaki wa igũrũ, ² nake nĩ mũtungatĩrĩ wa handũ-harĩa-haamũre, o kũu hema-inĩ ya gũtũnganwo rĩa ya ma rĩa yaakirwo nĩ Mwathani, no ti mũndũ.

³ Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o wotho aathuuragwo nĩguo arutage iheo na magongona, na nĩ ũndũ ũcio o nake no nginya akorwo arĩ na kĩndũ gĩa kũruta. ⁴ Korwo arĩ o gũkũ thĩ-rĩ, ndangĩrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ arĩa marutaga iheo irĩa ciathanĩtwo nĩ watho. ⁵ Nao matungataga mũhianĩre wa handũ-harĩa-haamũre na kĩĩruru kĩa maũndũ marĩa marĩ igũrũ. ũndũ ũcio nĩguo watũmire Musa ataarwo hĩndĩ rĩa eeharagĩria gwaka Hema-ya-Gũtũnganwo, akiĩrwo atĩrĩ: “Menyerera wone nĩwathondeka indo icio ciothe kũringana na mũhianĩre ũria wonĩro ũrĩ kĩrĩma-inĩ.” ⁶ No rĩrĩ, ũtungata ũria Jesũ aheetwo nĩũkĩrĩte wao, o ta ũria kĩrĩkanĩro kĩa arĩ we mũiguithania wakĩo gĩkĩrĩte kĩa gĩkũrũ, na ningĩ kĩaandĩtwo na ciĩranĩro njega makĩria.

⁷ Nĩgũkorwo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtangĩarĩ na mahĩtia, gũtingĩagĩrie bata wa gweha kĩngĩ gĩa keerĩ. ⁸ No Ngai nĩoonire andũ marĩ na mahĩtia, akiuga atĩrĩ:

“Matukũ nĩmarooka,
rĩa ngaarĩkanĩra kĩrĩkanĩro kĩa
na nyũmba ya Isiraeli,
o hamwe na nyũmba ya Juda, nĩguo Mwathani ekuuga.

⁹ Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩa gĩtikahaana ta kĩrĩkanĩro
kĩa ndaarĩkanĩre na maithe mao ma tene
rĩa ndaamanyĩtĩre na guoko,
ngĩmatongoria, ngĩmaruta bũrĩri wa Misiri,

na tondū matiigana gūikara marī ehokeku harī kīrikanīro gīakwa,
na nīi ngīmahutatīra,
ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

¹⁰ Gikī nīkīo kīrikanīro kīriā ngaarīkanīra na nyūmba ya Isiraeli
ihinda rīu rīathira, nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngēkīra watho wakwa meciirīa-inī mao,
na ningī ndīwaandike ngoro-inī ciao.

Na nīi ngaatuīka Ngai wao,
nao matuīke andū akwa.

¹¹ Gūtīgacooka gūkorwo na mūdū ūkūruta ūriā ūngī,
kana mūdū arute mūrū wa ithe amwīre atīrī, ‘Menyana na Mwathani,’
tondū andū othe nīmagakorwo maamenyete,
kuuma ūriā mūnini mūno wao nginya ūriā mūnene.

¹² Nīgūkorwo nīngamarekera waganu wao,
na ndīgacooka kūrīrikana mehīa mao.”

¹³ Na rīrī, rīriā ekwarīa ūhorō wa kīrikanīro kīerū-rī, nīgūtua aatuire kīriā kīa mbere
gīkūrū; na kīndū o gīothe kīrakūra-rī, gītuīkaga gīa gūthira, gīkabuīria o biū.

9

Kūhooya Ngai thīinī wa Hema-ya-Gūtūnganwo ya Gūkū Thī

¹ Rīu-rī, kīrikanīro kīriā kīa mbere nī kīarī na mawatho maakonīi ūhorō wa kūhooya
Ngai, o na ningī nī kwarī na handū-harīa-haamūre gūkū thī. ² Nī kwarī na hema
yathondeketwo, na kanyūmba kayo ka mbere nī haarī na mūtī ūriā wa gūcuuria
matawa, na metha, na mīgate īriā mīamūre; hau nīho heetagwo “Handū-harīa-Hatheru.”

³ Thuutha wa gītama gīa keerī haarī na kanyūmba geetagwo, “Handū-harīa-Hatheru-
Mūno,” ⁴ na hau nīho haarī kīgongona gīa thahabu gīa gūcinīrwo ūbumba, na nīho
haarī ithandūkū rīa kīrikanīro rīriā rīahumbīrītwo na thahabu kūdū guothe. Thīinī
wa ithandūkū rīu nī haarī na nyūngū ya thahabu yarī na mana, na rūthanju rwa Harūni
rūrīa rwathundūkīte, na ihengere cia mahiga iria ciandīkītwo. ⁵ Igūrū wa ithandūkū rīu
nī haarī na akerubi a Rīiri, mahumbīrīte gītī-gīa-tha. No rīu tūtīngīhota gūtaarīria wega
rīu ūhorō wa kīndū o kīndū.

⁶ Nacio indo ciothe ciarīkia kūbangwo ūguo-rī, athīnjīri-Ngai nao maatoonyaga
kanyūmba kau ka mbere hīndī ciothe nīguo marute wīra wao wa ūtungata. ⁷ No rīrī,
mūthīnjīri-Ngai ūriā mūnene nowe wiki watoonyaga kanyūmba karīa ga thīinī, na
aatoonyaga o ihinda o rīmwe mwaka, na ndangīatoonyire atakuūte thakame ya kūruta
igongona nī ūndū wake mwene na nī ūndū wa mehīa ma andū marīa meekīte matekū-
menya. ⁸ Ūndū ūyū nīguo Roho Mūtheru oonanagīa naguo atī njīra ya gūtoonya Handū-
harīa-Hatheru-Mūno ndīakoretwo īguūranīrio ihinda rīriā rīothe hema ya mbere yarī
ho. ⁹ Gikī gīkīrī o kīonereria kīa matukū maya tūrī, atī maruta na magongona marīa
maarutagwo matingīahotire gūtheria thamirī ya mūdū ūriā mūhooi Ngai. ¹⁰ Maūdū
macio makonīi o ūhorō wa kūrīa na kūnyua, na magongona ma mīthemba mīingī ya
gwītheria na mawatho ma na igūrū tu, marīa maathanītwo mekagwo nginya ihinda rīriā
maūdū makeerūhio rīgaakinya.

Thakame ya Kristū

¹¹ Rīriā Kristū ookire arī mūthīnjīri-Ngai ūriā mūnene wa maūdū mega marīa marī
kuo-rī, nīagereire hema-inī īriā nene na nginyanīru īriā itathondeketwo na moko ma
andū, naguo ūguo nī kuuga ti ya mūmbīre wa thī īno. ¹² Ndaatoonyire na ūndū
wa thakame ya mbūri na njai; nowe aatoonyire Handū-harīa-Hatheru-Mūno rīita o
rīmwe rīa kūigana na ūndū wa thakame yake we mwene, arīkītīe gūkūūra andū na
ūkūūri ūriā ūtagaathira. ¹³ Thakame ya mbūri na ndegwa, na mūhu wa moori īcinītwo,
ciaminjaminjīrio arīa marī na thaahu, nīciamatheragia na ikaniina thaahu mīrī yao.
¹⁴ Githī thakame ya Kristū, ūriā werutire arī igongona rītarī kaūūgū harī Ngai nī ūndū
wa Roho wa tene na tene, ndīngīgītheria thamirī ciitū makīria nīguo itigane na ciiko iria
cierekagīria mūdū gīkuū-inī, nīguo tūtūngatagīre Ngai ūriā ūtūūraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, Kristũ nĩwe mũiguithania wa kīrīkanīro kīerũ, nĩguo arĩa metitwo mahote kũgairwo igai rīrĩa rīranīrwo rītagaathira, kuona atĩ rīu nīakuĩte arĩ mūkũũri wa kũmakũũra kuuma mehia-inĩ marĩa meekitwo kīrīkanīro-inĩ kīrĩa kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ūhoru ūkonĩ kwīgaya-rĩ, nĩ kwagīrīre kũmenyeke wega atĩ ūcio wīgāite nīakuĩte, ¹⁷ nĩ ūndũ kwīgaya kũgāga na hinya rīrĩa mūdũ ūrĩa wīgāite aarīkia gũkua; kwīgaya gūtīrī hinya rīrĩa rīothe ūrĩa wīgāite arĩ muoyo. ¹⁸ Ūguo noguo o nakĩo kīrīkanīro kĩa mbere gītīngīagīre na hinya hatarĩ thakame. ¹⁹ Hīndī rīrĩa Musa aarīkirie kũhe andũ othe maathani mothe marĩa maandikitwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na guoya mūtune, na mathīgī ma mūthobi akīmīnjamīnjīria ibuku rĩa gīkūnjo o na andũ othe. ²⁰ Akīmeera atīrī, “Ino nīyo thakame ya kīrīkanīro, kīrĩa Ngai amwathite mwathīkagīre.” ²¹ Nīngī o ūndũ ūmwe, akīmīnjamīnjīria Hema-ya-Gūtūnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahūthagīrwo gūtungatīra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kūrīngana na watho hakuĩ indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gūtīrwo gwa thakame-rĩ, gūtīrī kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ kwagīrīre mīhaano ya indo iria irĩ igūrũ itheragio na magongona macio, no indo cia igūrũ cio nyene itheragio na magongona mega kūrī macio. ²⁴ Nīgukorwo Kristũ ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakitwo na moko ma andũ ha-haanaine na handũ harĩa ha ma; nowe aatoonyire igūrũ kuo kwene, kūrĩa rīu arūgamĩte mbere ya Ngai nĩ ūndũ witũ. ²⁵ O na ndaatoonyire igūrũ nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ūrĩa mūthīnjīrī-Ngai mūnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mūno o mwaka arĩ na thakame itarĩ yake mwene. ²⁶ Kūngīrī ūguo-rĩ, Kristũ angītũũraga anyarīragwo kuuma rīrĩa thĩ yombirwo. No rīu, matukũ-inĩ maya ma kūrīgīrīria, nīaguũranīrio riita rīmwe rĩa kũigana nĩguo eherie wīhia na ūndũ wa kwīruta atũike igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ūrĩa gūtūtītũ atĩ andũ makuage o riita rīmwe, na thuutha wa ūguo magatũrwo ciira-rĩ, ²⁸ ūguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita o rīmwe nĩguo eherie mehia ma andũ aingĩ; nake nīakaguũranīrio riita rĩa keerĩ, na tigeetha akuue mehia, no nīgeetha arehere arĩa mamwetagīrĩa ūhonokio.

10

Igongona Rīmwe rĩa Kũigana rĩa Kristũ

¹ Rīu-rĩ, watho no kīruru kĩa maūdũ mega marĩa magooka, no ti mūhianīre wa maūdũ marĩa mo mene. Nĩ ūndũ ūcio watho ndūngīhota gūtũma magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka mategūtīgithīrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya Ngai magīrīre kũna. ² Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ, githī magongona macio matingīagītīgīre kūrutagwo? Nīgukorwo arĩa maahooyaga nīmangīatheretio rīmwe rĩa kũigana, na matingīacookire gwīcuukīra mehia mao. ³ No rīrī, magongona macio maarĩ ma kūrīrikanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondũ gūtīngīhoteka thakame ya ndegwa na ya mbūrī yeherie mehia.

⁵ Nĩ ūndũ ūcio, hīndī rīrĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atīrī:

“Wee ti magongona na maruta weriragīria,
no nĩ mwīrī wahaarīrīrie;

⁶ ndwakenīrio nĩ maruta ma njino,
o na kana maruta ma kũhoroheria mehia.

⁷ Hīndī iyo ngiuga atīrī, ‘Nīi ūyũ haha,
o ta ūrĩa ūhoru wakwa wandīkitwo ibuku-inĩ rĩa gīkūnjo, atīrī:
njūkīte gwīka wendi waku, Wee Ngai.’”

⁸ Mbere oigire atīrī, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kũhoroheria mehia, ti mo weriragīria, o na kana ūgakenio nīmo” (o na gūtũika watho nīwaathanite marutagwo). ⁹ Nīngī akiuga atīrī, “Nīi ūyũ haha, njūkīte gwīka wendi waku.” Eeheragya ūhoru wa mbere nĩguo ahaande ūcio wa keerĩ. ¹⁰ Na nĩ ūndũ wa kwenda kũu-rĩ, nītūtūtītũ atheru nĩ ūndũ wa igongona rĩa mwīrī wa Jesũ Kristũ rīrĩa aarutire ihinda rīmwe rĩa kũigana.

¹¹ Mūthenya o mūthenya mūthīnjīrī-Ngai o wotha arūgamaga na akaruta mawīra make makonīi kīrīra kĩa Ngai, agakīruta magongona o ro macio kaingĩ kaingĩ, no nĩ magongona matangīhota kweheria mehia. ¹² No rīrī, mūthīnjīrī Ngai ūyũ aarīkia kūruta igongona rīmwe rĩa kũigana rĩa kweheria mehia, nīaikarire thĩ guoko-inĩ kwa ūrĩa kwa

Ngai. ¹³ Kuuma hīndi iyo nīatūūruga etereire o nginya rīrīa thū ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nī tondū na ūndū wa igongona rīu rīmwe, nīatūmīte arīa maratuuo atheru magīrīre kūna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mūtheru nīatumbūragīra ūhoru ūyū. O mbere akoiga atīrī:

¹⁶ “Gikī nīkio kīrīkanīro kīrīa ngaarīkanīra nao
thuutha wa matukū macio, ūguo nīguo Mwathani ekuuga.

Nīngēkīra mawatho makwa ngoro-inī ciao,
na ndīmaandīke meciirīa-inī mao.”

¹⁷ Nīngī agacooka akoiga atīrī:

“Ndigacooka kūrīrikana mehīa mao
na ciiko ciao cia ūremi o rī o rī.”

¹⁸ Na rīrī, mehīa marīkia kūrekanīrwo-rī, gūtingīcōoka kūrutwo igongona rīngī rīa kweherīa mehīa.

Rītana rīa Gūkīrīrīa

¹⁹ Nī ūndū ūcio, arīu na aarī a lthe witū, kuona atī tūrī na mwīhoko wa gūtoonya Handū-harīa-Hatheru-Mūno, na ūndū wa thakame ya Jesū, ²⁰ tondū nīatūhīngūrīre nījra njerū na īrī muoyo ya kūhītūkīra gītambaya-inī, nakīo nīkio mwīrī wake, ²¹ na kuona atī nī tūrī na mūthīnjīrī-Ngai mūnene mūno ūrīa ūrūgamīrīre nyūmba ya Ngai-rī, ²² nītūkūhīrīre Ngai tūrī na ngoro itarī na ūhīnga, na tūiyūrītwo nī wītīkio kūna, nacio ngoro ciitū iminjaminjīrio nīguo tūtherio thamirī ciitū ciage ūcuuke nayo mīrī iitū īthambitio na maaī matheru. ²³ Nīngī nītūrūmīei ūhoru wa kīrīgīrīro kīrīa tuumbūraga tūtegūthangania, nīgūkorwo ūrīa wīranīire kīranīro kīu nī mwīhokeku. ²⁴ Hamwe na ūguo, nītūwīcūrānie ūrīa tūngīarahūrāna o mūdū na ūrīa ūngī ūhoru-inī na kwendana na gwīka ciiko njega. ²⁵ Na nīngī tūtīgatige kūnganaga hamwe, ta ūrīa andū amwe mamenyerete gwīkaga, no nītūmanagīrīriei mūdū na ūrīa ūngī, na makīria mūno tondū wa ūrīa mūkuona atī Mūthenya ūcio nīurakūhīrīa.

²⁶ Tondū tūngīthīi na mbere na kwīhīa na ūtūrīka thuutha wa kūmenya ūhoru-ūrīa-wa-ma-rī, gūtīrī na igongona rīngī rīa kweherīa mehīa rītīgaire, ²⁷ tīga o gweterera tūrī na guoya ciira o na mwakī ūrīrīmūkaga ūrīa ūkaaniina thū cia Ngai. ²⁸ Mūdū ūrīa wothē wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekūīgūrwo tha na ūndū wa ūrīa wa andū eerī kana atatū. ²⁹ Mūgwīciirīa mūdū aagīrīrwo nīkūherithio mūno makīria atīa, ūrīa ūrangīrīrie Mūrū wa Ngai thī, na agatua atī thakame ya kīrīkanīro īrīa aatheretio nayo tī theru, na agacooka akaruma Roho ūrīa ūheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nīgūkorwo nītūū ūrīa woigire atīrī, “Kūrīhanīrīa nī gwakwa, na nī nīi ngaarīhanīrīa,” na nīngī akiuga atīrī, “Mwathani nīwe ūgaatūra andū ake ciira.” ³¹ Nī ūndū wa kūguoyohīa mūno mūdū gūkumbatwo nī Ngai ūrīa ūrī muoyo.

³² Rīrīkanai matukū ma tene thuutha wanyu kwarīrwo nī ūtheri, ūrīa mweyūmīrīrie mbaara nene rīrīa mwanyariiragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathīnagio mbere ya kīrīndī mūkīrumagwo; na mahinda mangī nīmwanīitanagīra na arīa meekagwo ūguo. ³⁴ Nīngī nīmwaiguagīra arīa mohetwo njeera tha, na mūgetīkagīra gūtunywo indo cianyu mūkenete, tondū nīmwamenyete atī inyuī mwarī na ūtonga ūngī mwega makīria na wa gūtūra.

³⁵ Nī ūndū ūcio, mūtigate ūmīrīru ūcio wanyu; nīgūkorwo nīūkāmūrehere uumithio mūnene. ³⁶ Mwaigīrīrwo nīgūkīrīrīa, nīguo mwarīkia gwīka ūrīa Ngai endaga, mūkaamūkīra kīrīa eerānīre. ³⁷ Nīgūkorwo kahinda kanini gaathira-rī,
“Ūrīa ūroka nīegūka, na ndegūtīra.

³⁸ No mūdū wakwa ūrīa mūthingu agaātūra muoyo nī ūndū wa gwītīkia.
Na angīgacooka na thuutha,
ngoro yakwa ndīgakenio nīwe.”

³⁹ No ithuī tūtīrī a thīrītū ya arīa macookaga na thuutha makora, no tūrī a thīrītū ya arīa metīkagia, makahonokio.

¹ Riu-rĩ, gwĩtikia nikũgĩa na ma ya maũndũ marĩa twĩrĩgĩrĩre, na kũmenya na ma atĩ maũndũ marĩa tũtonaga marĩ ho. ² Ũndũ ũcio nĩguo watũmire andũ arĩa maarĩ kuo tene magaaathĩrĩrio.

³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩtũmenyaga atĩ thĩ yothe yombirwo na kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ ũcio indo iria cionagwo itiathondekirwo kuuma kũrĩ indo iria cionekanaga.

⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Habili nĩarutĩre Ngai igongona rĩega gũkĩra rĩa Kaini. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia nĩagathĩrĩrio ta mũndũ mũthingu rĩrĩa Ngai aaheanire ũira mwega nĩ gwĩtikĩra maruta make. Na nĩ ũndũ wa gwĩtikia o na riu no aaragia o na gũtuĩka nĩakuire.

⁵ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Enoku nĩheheririo mūtũũrĩre-inĩ ũyũ, nĩguo ndagacame gĩkuũ; na ndacookire kuonwo tondũ Ngai nĩamweheririe. Nĩgũkorwo ataneherio, nĩagathĩrĩrio atĩ aarĩ mũndũ wakenagia Ngai. ⁶ Na rĩrĩ, gũtarĩ na wĩtikio gũtingĩhoteka gũkenia Ngai, tondũ mũndũ ũrĩa wothĩ ũũkaga harĩ we no nginya etĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai, na atĩ nĩwe ũheaga arĩa othe mamũcaragia na kũyo iheo ciao.

⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, hĩndĩ rĩa Nuhu aamenyithirio ũhoru wa maũndũ marĩa matonekete-rĩ, nĩakire thabina arĩ na wĩtigiri wa ngoro nĩguo ahonokie andũ a nyũmba yake. Nĩ ũndũ wa gwĩtikia gwake nĩatuĩrĩre thĩ ciira, na agĩtuĩka mũgai wa ũthingu ũria uumanaga na gwĩtikia.

⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu rĩrĩa eetirwo athĩ bũrũri ũrĩa aaheagwo ũtuĩke igai rĩake, nĩathĩkire na agĩthĩ, o na akorwo ndaamenyaga kũrĩa aathiiaga. ⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, agĩtuĩka mūtũũri bũrũri-inĩ wa kĩiranĩro ahaana ta mũgeni bũrũri-inĩ wene; aatũũraga hema-inĩ, o ũndũ ũmwe na Isaaka na Jakubu, arĩa maarĩ agai a kĩiranĩro kũu hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo nĩataanyaga kuona itũũra rĩrĩ na mĩthingi mĩrũmu, rĩrĩa mũthondeki na mwaki warĩo nĩ Ngai.

¹¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, o na gũtuĩka nĩatĩndĩkĩte matukũ, nake Sara aarĩ thaata, nĩahotithirio gũtuĩka ithe wa mwana tondũ nĩatuĩte atĩ ũrĩa weranĩre kĩiranĩro kũu aarĩ mwĩhokeku. ¹² Na nĩ ũndũ ũcio kuuma harĩ mũndũ ũyũ ũmwe, o na aarĩ ta mũndũ mũkuũ-rĩ, gũgĩciarwo njaro nyingĩ o ta njata cia igũrũ, o na ta mũthanga ũria ũtagĩtarĩka ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

¹³ Andũ aya othe maatũũrĩre marũmĩtie wĩtikio nginya rĩrĩa maakuire. Matiigana kũhingĩrio maũndũ marĩa meerĩrwo; no nĩmamonaga marĩ o kũraya na makamakenera. Nao nĩmoimbũraga atĩ o nĩ ageni na agendi gũkũ thĩ. ¹⁴ Andũ arĩa moigaga maũndũ ta macio monanagia atĩ nĩ gwetha methaga bũrũri ũrĩa ũrĩ wao kĩũmbe. ¹⁵ Korwo nĩmeeciiragia ũhoru wa bũrũri ũrĩa moimĩte-rĩ, nĩ mangĩagĩte na mweke wa gũcoka kuo. ¹⁶ Handũ ha ũguo, o meeriragĩria bũrũri mwega kũrĩ ũcio, nago nĩ bũrũri wa igũrũ. Nĩ ũndũ ũcio Ngai ndaconokaga gwĩtwo Ngai wao, nĩgũkorwo nĩahaarĩrie itũũra inene nĩ ũndũ wao.

¹⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Iburahĩmu, rĩrĩa aageririo nĩ Ngai, nĩarutire Isaaka atuĩke igongona. ũcio werĩrwo ciiranĩro nĩahaarĩrie kũruta mũrũ wake wa mũmwe igongona, ¹⁸ o na gũtuĩka Ngai nĩamwĩrĩte atĩrĩ, “Rũciarũ rũrĩa rũgeetanio nawe rũkoima harĩ Isaaka.” ¹⁹ Iburahĩmu nĩatuĩte na ngoro atĩ Ngai no arĩũkie mũndũ mũkuũ, na nĩ ũndũ ũcio no kwĩrwo na ngerekano atĩ nĩacookeirio Isaaka ta oimĩte kũrĩ arĩa akuũ.

²⁰ Na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Isaaka nĩarathimire Jakubu na Esaũ akĩrathũ ũhoru wa matukũ mao ma thuutha.

²¹ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jakubu, rĩrĩa aarĩ hakuĩ gũkua, nĩarathimire ariũ a Jusufu, o mũndũ riita rĩake, na akĩhooya Ngai enyĩtĩrĩre mũthĩgi wake.

²² Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Jusufu, nake, ihinda rĩake rĩa mũthia riakuhĩrĩria, nĩaririe ũhoru wa gũthaama kwa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, na agĩathana ũhoru ũkonĩ mahĩndĩ make.

²³ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, aciari a Musa nĩmamũhithire ihinda rĩa mĩeri itatũ kuuma aaciirwo tondũ nĩmoonire aarĩ mwana mwega, na matietigĩrĩre watho wa mũthamaki.

²⁴ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, Musa rĩrĩa aatuĩkire mũndũ mũgima nĩaregĩre gwĩtwo mũrũ wa mwarĩ wa Firaũni. ²⁵ Niathuurire kũnyariiranĩrio hamwe na andũ a Ngai, handũ ha gwĩkenia na mĩago ya wĩhia ya ihinda inini. ²⁶ We nĩatuire atĩ kũmenwo nĩ ũndũ wa Kristũ nĩ uumithio mũnene gũkĩra ũtonga wa Misiri, nĩ tondũ nĩacũthagĩrĩria gũkaaheo kũheo. ²⁷ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩomire Misiri ategwĩtigĩra marakara ma mũthamaki; nĩakĩrĩrĩrie tondũ nĩoonire ũrĩa ũtonekaga. ²⁸ Nĩ ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, nĩarũmirie

giathi kĩa Bathaka na ūhoru wa kũminjaminjanĩrio gwa thakame, nĩguo mwanangi wa marigithathi ndakae kũhutia marigithathi ma andũ a Isiraeli.

²⁹ Nĩ ūndũ wa gwiĩkia-rĩ, andũ nĩmatuĩkanĩirie Iria Itune taarĩ thĩ nyũmũ maagereire; no rĩria andũ a Misiri maageririe gwĩka ūguo, makĩrindanio nĩ maaĩ.

³⁰ Nĩ ūndũ wa gwiĩkia-rĩ, thingo cia Jeriko nĩciagũire andũ maarĩkia gũcithiũrũka matukũ mũgwanja.

³¹ Nĩ ūndũ wa gwiĩkia-rĩ, mũmaraya ūria wetagwo Rahabu, tondũ wa kũnyiita athigaani ūgeni, ndoraganĩrio na andũ aĩa maarĩ aremi.

³² Ingiuga atĩa ūngĩ? Ndirĩ na ihinda rĩa kũheana ūhoru wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samũeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nĩ ūndũ wa gwiĩkia-rĩ, nĩmatoririe mothamaki, na magĩka maũndũ ma kũhoto, na makĩgwatĩra kĩa kieranĩrwo; nao makĩhinga mirũthi tũnua, ³⁴ na makĩhorĩa mwaki warĩrĩmbũkaga, na makĩhonokio matikaniinwo na rũhiũ rwa njora; ūhinyaru wao wagarũrwo ūgĩtuĩka hinya; ningĩ maarũire na ūcamba mbaara-inĩ na magĩtooria mbũtũ cia ita cia ndũrĩrĩ ingĩ. ³⁵ Nao andũ-a-nja makĩrĩũkĩrio andũ ao aĩa maakuĩte, magĩcooka muoyo. Andũ angĩ nao nĩmaregire kũrekererio, makĩnyariirwo nĩgeetha makaariũkio magĩe na muoyo mweka makĩria. ³⁶ Andũ angĩ nĩmanyũrũrĩrio na makĩhũrwo na iboko, o na angĩ makĩohwo na mũnyororo na magĩkio njeera. ³⁷ Nĩmahũrũrwo na mahĩga; o na magĩatũranio na thoo maita meerĩ; ningĩ makĩũragwo na hiũ cia njora. Maathĩiaga mehumbĩte njũa cia ng'ondũ na cia mbũri, na marĩ ngĩa, na makanyariirwo, o na magekagwo ūũru; ³⁸ thĩ ndĩamaagĩĩrie. Moorũũraga werũ-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngurunga-inĩ na miungu-inĩ ya thĩ.

³⁹ Andũ aya othe nĩmagathĩrĩrio nĩ ūndũ wa wĩtikio wao, no gũtirĩ o na ūmwe wao wahingĩrio kĩranĩrio kĩa kieranĩrwo. ⁴⁰ Ngai nĩatũhaarĩrie ūndũ mweka makĩria nĩgeetha andũ acio matigatuu aagĩrũrũ ithũ tũtarĩ hamwe nao.

12

Ngai Nĩarũithagia Ciana Ciae

¹ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ nĩtũrigiĩcĩrio nĩ aira aingĩ ūguo mahaana ta itu inene-rĩ, nĩtwĩyauĩre kĩa gĩothe gĩtũritũhĩre, o na wĩhia ūria ūtũrigiĩcaga mũno, na tũgĩteng'ere ihinya rĩria tũgĩrwo mbere iitũ tũkĩrĩrĩrie. ² Nĩtũcũthĩrĩrie Jesũ, ūria mwambĩrĩria na mũkinyanĩria wa gwiĩkia gwitũ, ūria nĩ ūndũ wa gĩkeno kĩa aigĩrwo mbere yake-rĩ, nĩoomĩrĩrie kwambwo mũtharaba-inĩ, atekũũria gũconorwo, na rĩu aikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ūrio gwa gĩtĩ kĩa ūnene kĩa Ngai. ³ Rĩu-rĩ, cũraniai ūhoru wa ūcio wakĩrĩrĩrie ngarĩ nyingĩ ūguo kuuma kũrĩ andũ ehĩa, nĩgeetha mũtikananoge kana mũũrwo nĩ hinya.

⁴ Inyuĩ mũkĩgiana na mehĩa-rĩ, mũtirĩ mũrarũa o nginya mũgaita thakame. ⁵ Na nĩmũriganiirwo nĩ kiugo gĩa kũmũmĩrĩria kĩa kimwaragĩria ta ciana ciae, atĩrĩ:

“Mũrũ wakwa, ndũkahũthie irũithia rĩa Mwathani,

o na ndũkoorwo nĩ hinya hĩndĩ irĩa egũgũkũma,

⁶ nĩgũkorwo Mwathani nĩarũithagia aĩa endete,

na akaherithia ūria wothe etikĩrite atuĩke mwana wake.”

⁷ Inyuĩ kiragĩrĩria mathĩna marĩ taarĩ irũithia; nĩgũkorwo Ngai aramwĩka ūguo ta mũrĩ ciana ciae. Nĩ ūndũ-rĩ, nĩ mwana ūrĩkũ ūtarũithagio nĩ ithe? ⁸ Mũngĩkiaga kũrũithio (na gũtirĩ mũndũ ūtarũithagio), inyuĩ mũkĩrĩ ciana cia mũtumia wa njĩra, no ti ciana ciae. ⁹ Ningĩ-rĩ, ithuothe twanakorwo na maithe maitũ marĩa maatũciarire na mũciarire wa mwĩrĩ, aĩa maatũrũithagia na ithũ tũkamatiĩa nĩ ūndũ wa ūguo. Tũkiagĩrĩre kwĩnyĩhĩria atĩa Ithe wa maroho maitũ nĩguo tũtũire muoyo! ¹⁰ Maithe maitũ nĩmatũrũithirie gwa kahinda kanini o ta ūria moonaga kwagĩrĩre; no Ngai atũrũithagia tũteithĩke, nĩguo tũgwatanĩre nake ūtheru wake. ¹¹ Gũtirĩ irũithia rĩonekaga rĩ rĩega ihinda-inĩ ta rĩu, tĩga rĩrĩ rĩa o ruo. No thuutha-inĩ-rĩ, nĩrĩciaraga magetha ma ūthingu na thayũ harĩ andũ aĩa merutaga narĩo.

¹² Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tambũrũkiai moko manyu marĩa macunjurĩte, na maru manyu marĩa maregeru nĩguo magĩe hinya. ¹³ “Rũngariai njĩra cia magũrũ manyu,” nĩgeetha ūria ūthuaga ndakae kuonja, no nĩ kaba ahonio.

Gũkaanio kũrega Ngai

¹⁴ Mwĩrutanĩriei mũno gũkarania na andũ othe na thayũ, na gũtũika atheru; tondũ hatarĩ ũtheru-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũkoona Mwathani. ¹⁵ Menyererai gũtikagĩe mũndũ o na ũmwe wanyu ũkwaga gũkinyĩro nĩ Wega wa Ngai, na mũtigitikĩrie ũndũ mũũru ũhaana ta mũri wa mũtĩ mũrũrũ ũkũre thĩĩnĩ wanyu, ũcooke kũrehe thĩĩna na ũthaahie andũ aingĩ. ¹⁶ Tigĩrĩrai nĩmuona atĩ gũtirĩ o na ũmwe wanyu mũhũũri maraya, kana mũndũ ũtetigitĩrie Ngai ta Esaũ, ũria wendirie igai rĩa ũrigithathi wake nĩ ũndũ wa irio cia irĩa rĩmwe. ¹⁷ Thuutha-inĩ, ta ũria mũũ, hĩndĩ irĩa eendire kũgaya kĩrathimo giake, nĩaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke ga kwĩrira, o na gwatũika nĩacaririe kĩrathimo kĩu na maithori.

¹⁸ Mũtiũkĩte kĩrĩma-inĩ kĩria kĩngĩhutio, na kĩria kĩaakana mwaki; o kĩu kĩrĩ na nduma, na gĩgathimba, o na kĩrĩ na kĩhuhũkanio; ¹⁹ ningĩ kũria kũrĩ mũgambo wa coro, o na kana mũgambo waragia na ciugo iria arĩa maaciguire maathaithanire matikaheo ũhoru ũngĩ o na ũmwe, ²⁰ tondũ matingĩomĩrĩrie ũria gwanhĩtwo, atĩrĩ; “O na nyamũ ingĩhutia kĩrĩma kĩu, no nginya ihũũrwo na mahiga ikue.” ²¹ Handũ hau haarĩ na ũndũ wa kũguoyohia mũno, ũũ atĩ Musa nĩoigire atĩrĩ, “Nĩndĩrainaina mũno nĩ guoya.”

²² No inyuĩ mũtiũkĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, itũũra inene rĩa Ngai ũria mũtũũra muoyo, na nĩrĩo Jerusalem ya Igũrũ. Nĩmũũkĩte kũngano-inĩ gĩa gikeno kĩrĩ araika ngĩri na ngĩri, ²³ kũrĩ kanitha wa marigithathi, arĩa marĩitwa mao maandĩkitwo kũũria Igũrũ. Mũũkĩte kũrĩ Ngai, ũria mũtuĩri andũ othe ciira, na kũrĩ maroho ma andũ arĩa athingu matũũkĩte akinyanĩru kũna, ²⁴ na kũrĩ Jesũ ũria mũiguithania wa kĩrikanĩro kĩa kĩa kĩa, o na kũrĩ thakame irĩa yakũminjaminjanĩrio irĩa yaragia kiugo kĩa gũkĩra thakame ya Habi.

²⁵ Menyererai mũtikarege ũria ũkwaria. Angĩkorwo matiigana gũthara hĩndĩ irĩa maaregie ũria wamakaanagia arĩ gũkũ thĩ-rĩ, githĩ ithuĩ tũtingĩkiaga o makĩria gũthara, tũngĩkĩhutatĩra ũria ũtũkaanagia arĩ igũrũ? ²⁶ Hĩndĩ iyo-rĩ, mũgambo wake nĩwainainirie thĩ, no rĩu nĩeranĩrie akoiga atĩrĩ, “Ihinda rĩngĩ to thĩ iiki ngainainia, no nĩngainainia igũrũ o narĩ.” ²⁷ Ciugo ici, “ihinda rĩngĩ,” ironania kweherio gwa kĩa kĩngĩenyenyeka, nacio nĩ indo irĩa ciũmbĩtwo, nĩgeetha kĩa gitangĩenyenyeka gĩtũũre.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio tondũ tũramũkĩra ũthamaki ũtangĩenyenyeka-rĩ, nĩtũcookieĩ ngaatho na tũhooyage Ngai na njĩra irĩa yagĩrĩre, tũkimũtĩiaga na tũkimwĩtigagĩra, ²⁹ nigũkorwo “Ngai witũ nĩ mwaki ũniinanaga.”

13

Gũthaitana gwa Kũrĩkĩria

¹ Ikaragai mwendaine ta ariũ na aarĩ a lthe witũ. ² Mũtikanariganĩrwo nĩgũtuga ageni, nĩ ũndũ andũ amwe tondũ wa gwĩka ũguo maananyĩta araika ũgeni matekũmenya.

³ Ririkanagai andũ arĩa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mũrĩrikanage arĩa marathĩĩnio taarĩ inyuĩ ene mũranyamario.

⁴ ũhoru wa kũhikania nĩwagĩrĩrwo nĩgũtũio nĩ andũ othe, naguo ũrĩrĩ wa arĩa mahikanitĩe ndũgathaahio; nigũkorwo Ngai nĩagaciirithia arĩa othe matharagia, na ahũũri-maraya othe. ⁵ Ikaragai mũtegũkorokera mbeeca, na mũiganagwo nĩ kĩa mũrĩ nakĩo, tondũ Ngai oigĩte atĩrĩ,

“Ndirĩ hĩndĩ ngaagũtiganĩria;
na ndigagũtirika o narĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio no tuuge tũmĩrĩrie atĩrĩ,
“Mwathani nĩwe mũndeithia; ndingĩtigĩra.

Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota kũnjika?”

⁷ Ririkanagai atongoria anyu arĩa maamũheire ũhoru wa Ngai. Cũranagai ũhoru wa maciaro ma mũĩkarĩre yao, na mwĩgerekanage nao ũhoru-inĩ wa gwĩtikia kwao. ⁸ Jesũ Kristũ atũũraga atekũgarũrũka, ira, na ũmũthĩ, o na nginya tene.

⁹ Mũtikaheenagĩrĩrio nĩ mũthemba yothĩ ya morutani mageni. Nĩ wega ngoro ciitũ ciĩkĩragwo hinya nĩ Wega wa Ngai, na ti na ũndũ wa kũria irio cia magongona iria itagunaga arĩa macirĩiaga. ¹⁰ Ithuĩ nĩ tũrĩ na kĩgongona kĩa andũ arĩa matungataga kũu hema-inĩ iyo matarĩ na rũtha rwa kũrĩiaga magongona marĩa marutagĩrwo ho.

¹¹ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akuuaga thakame ya nyamũ akamĩtwara Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ĩtũĩke ya kũhoroheria mehia, no mĩĩrĩ ya nyamũ icio ĩcinagĩrwo nja ya itũũra. ¹² Ũguo no taguo Jesũ aanyariĩrĩrwo nja ya kĩhingo gĩa itũũra inene, nĩgeetha andũ matheragio nĩ thakame yake. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtumagarei tũthĩĩ kũrĩ we kũu nja ya itũũra, tũkuuanĩire nake gĩconoko kĩrĩa we aakuire. ¹⁴ Nĩgũkorwo gũkũ tũtirĩ na itũũra inene rĩtagaathira, no tũcaragia itũũra inene rĩrĩa rĩgooka thuutha-inĩ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtũthĩĩ na mbere kũrutĩra Ngai igongona rĩa kũmũgococa nĩ ũndũ wa Jesũ tũtegũtigithĩria, na nĩrĩo itunda rĩa tũnua tũria tuumbũraga rĩitwa riake. ¹⁶ Na mũtikanariganĩrwo nĩ gwĩkaga wega, o na kũgayanaga kĩrĩa mũndũ arĩ nakĩo na andũ arĩa angĩ, nĩgũkorwo magongona ta macio nĩmo makenagia Ngai.

¹⁷ Athĩkagĩrai atongoria anyu, na mwĩnyiihagĩrie wathani wao. Maikaraga meiguĩte nĩ ũndũ wa mĩoyo yanyu taarĩ o makoorio ũhoru wanyu. Maathĩkagĩrei nĩgeetha wĩra wao ũgatuĩka gĩkeno, no ti mũrigo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndũngĩtuĩka wa kũmũguna.

¹⁸ Tũhooyagĩrei. Tũrĩ na ma atĩ thamĩri ciitũ itĩrĩ na ũcuuke, na nĩtũkwenda gũtũũra na mĩikarĩre mĩega maũndũ-inĩ mothe. ¹⁹ Nĩngũmũthaitha mũno mũhooyage nĩgeetha hotithio gũcoka kũrĩ inyuĩ o narua.

²⁰ Nake Ngai mwene thayũ, ũrĩa wariũkirie Mwathani witũ Jesũ, ũrĩa Mũrĩithi ũrĩa mũnene wa ng'ondũ, akĩmũruta kũrĩ arĩa akuũ na ũndũ wa thakame ya kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa tene na tene-rĩ, ²¹ aromũhe kĩndũ o gĩothe kĩega gĩa kũmũhotithia gwĩka ũrĩa endaga, na aroeka thĩĩnĩ witũ maũndũ maria mamũkenagia thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa makuhi.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo niarekereirio. Nake angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

¹ Nĩ nĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwachani Jesũ Kristũ,

Ndiramwandikira inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe:

Nĩndamũgeithia.

Mathĩĩna na Magerio

² Ariũ na aarĩ a lthe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ magerio ma mĩthemba mĩingĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ gĩkeno gĩtheri. ³ Tondũ nĩmũũĩ atĩ kũgerio kwa wĩtikio wanyu kũrehaga gũkirĩrĩa. ⁴ Rekei gũkirĩrĩa kwanyu kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mũtuĩke andũ aagĩrũrũ kũna na agima, mũtarĩ na ūndũ mwagĩte. ⁵ Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ūcio. ⁶ No rĩrĩa ekũhooya-rĩ, nĩahooe etĩkĩtie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũũgio. ⁷ Mũndũ ūcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwachani; ⁸ ūcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akĩndagĩria maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

⁹ Mũrũ kana mwarĩ wa lthe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩrwo nĩ kwĩraha nĩ ūndũ nĩatũũgĩrĩtio. ¹⁰ No ũrĩa mūtongu nĩerahage nĩ ūndũ wa kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka. ¹¹ Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa gũcina narĩo rĩkahooia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo gĩgaitika na ũthaka waguo ũkanangwo. Ŭguo no taguo mũndũ ũrĩa mūtongu akaahwererekera o akĩrutaga wĩra wake.

¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatooria magerio, nĩakaheo thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige atĩrĩ, “Ngai nĩarangeria.” Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ o na ũrĩkũ; ¹⁴ no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ merĩrĩria make mooru. ¹⁵ Namo merĩrĩria marĩkia kũgĩa nda, maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ, magaciara gĩkuũ.

¹⁶ Ariũ na aarĩ a lthe witũ inyuĩ nyenda mũno-rĩ, mũtikanaheenio. ¹⁷ Kĩheo gĩothe kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩkũrũkĩte kuuma kũrĩ lthe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga ta ciĩruru iria igarũrũkaga. ¹⁸ Nĩwe watũciarire nĩ kwenda na ūndũ wa ũhoru-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtuĩke ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gũthikĩrĩa na Gwĩka

¹⁹ Ariũ na aarĩ a lthe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ: O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩria, no ndakahiũhage kwaria o na kana kũrakara, ²⁰ nĩgũkorwo marakara ma mũndũ matirehaga mũtũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai endaga. ²¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, eheriai maũndũ mothe marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrie kũingĩha, na mwĩnyiihĩtie, mwĩtikĩre kiugo kĩrĩa kĩaandĩtwo thĩnĩ wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia.

²² Mũtigatuĩke o a gũthikagĩrĩria kiugo tu, no tuĩkai a gwĩka ũrĩa kiugĩte, nĩguo mũtĩkeheenie inyuĩ ene. ²³ Mũndũ o wotha ũthikagĩrĩria kiugo no ndekaga ũrĩa kiugĩte-rĩ, ahaana ta mũndũ ũrĩa wĩroraga ũthĩũ na gĩcicio, ²⁴ na thuutha wa kwĩrora, agethiĩra na akariganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ahaana. ²⁵ No mũndũ ũrĩa ũroraga wega watho ũrĩa mũkinyanĩru kũna ũrĩa ũheanaga wĩyathi, na agathiĩ na mbere gwĩka ũguo, atekũriganĩrwo nĩ ũrĩa aigũite no akawĩkaga-rĩ, ūcio nĩarĩrathimagĩrwo maũndũ marĩa ekaga.

²⁶ Mũndũ o wotha angĩtua mũndũ wa ndini no aremwo nĩ gwatha rũrĩmĩ rwake-rĩ, mũndũ ūcio nĩ kwĩheenia eheeragia, na ūndini wake nĩ wa tũhũ. ²⁷ Ūndini ũrĩa Ngai lthe witũ etikagĩra atĩ nĩ mũtheru na ndũrĩ na mahĩtia nĩ ũyũ: nĩ kũroraga ciana cia ngoriai na atumia a ndigwa hĩndĩ ĩrĩa marĩ mathĩĩna-inĩ mao, na nĩngĩ mũndũ etheemage ndagathũkio nĩ maũndũ ma gũkũ thĩ.

2

Kūgiriō Gūthuurania Andū

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ta etikia thīinī wa Mwathani witū Jesū Kristū, o we ūrīa ūrī riiri-rī, tigagai gūthutūkanagia andū nī ūndū wa maūthī mao. ² Tondū-rī, ī hihi kūngūka mūdū kiūngano-inī kianyu ekīrite gīcūhī gīa tahahu na nguo njega, na gūūke mūdū mūthīinī ūtehumbīte nguo njega-rī, ³ na inyuī mūhe ūcio wīhumbīte nguo njega gītīo, mūmwīre atīrī, “Haha harī na gītī kīega gīa gūkarīra,” no mwīre mūdū ūcio mūthīinī atīrī, “Wee rūgama harīa,” kana, “Ikara haha magūrū-inī makwa,” ⁴ githī mūtiagīthutūkania inyuī ene, na mwatuika atuaniīri ciira marī na meciiria mooru?

⁵ Ariū na aarī a Ithe witū inyuī nyenda mūno, ta thikīrīriai: Githī Ngai ndathuurīte arīa monagwo marī athīni gūkū thī nīguo matūike itonga ūhorō-inī wa wītikio na magairwo ūthamaki ūrīa erīre arīa mamwendete? ⁶ No inyuī nī mūnyararaga arīa athīni. Githī ti itonga imūhinyagīrīria? Githī ti o mamūtwaraga igooti-inī na hinya? ⁷ Ningī githī ti o macambagia rūtwa rīria rīrī gītīo, o rīu rīa ūrīa mūrī ake?

⁸ Angikorwo nīmūhingagia watho ūrīa mūtē nī mūthamaki ūrīa wandikītwo Maandiko-inī atīrī, “Enda mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīyendete wee mwene,” nīmūkaga wega. ⁹ No angikorwo mūtiagīra andū maūthī-rī, nī kwīhia mwīhagia na mūrī atuīre nī watho atī mūrī aagarari watho. ¹⁰ Nīgūkorwo ūrīa wothē ūhingagia watho wothē, no akahīngwo nī kaūdū o kamwe ka guo, mūdū ūcio nīagararīte watho wothē. ¹¹ Tondū ūrīa woigire atī, “Ndūkanatharanie,” nowe woigire atī, “Ndūkanoragane.” Rīu-rī, ūngāga gūtharania no ūragane-rī, wee nītuikite mwagarari wa watho.

¹² Aragai na mwīkage maūdū manyu o ta mūrī arīa magaatūrwo ciira nī watho ūrīa ūheanaga wīyathi, ¹³ tondū mūdū ūrīa ūtuanīre ciira atekūiguanīra tha-rī, ūcio nake agaatūrwo ciira atekūigūrwo tha. Nacio tha nītooragia ūtuanīri wa ciira!

Wītikio na Ciiko

¹⁴ Ariū na aarī a Ithe witū, gūkīrī na uumithio ūrīkū mūdū angiuga atī arī na wītikio, no ndarī na ciiko? Wītikio ūcio wakīmūhonokia? ¹⁵ Mūrū wa Ithe witū kana mwarī wa Ithe witū angikorwo ndarī na nguo cia kwīhumba, kana irio cia kūrīa o mūthenya, ¹⁶ nake ūmwe wanyu amwīre atīrī, “Thīī na wega; gīa na ūrugarī na ūrīe wega,” no ndarī ūndū aamūteithia naguo mabataro-inī make ma mwīrī-rī, ūndū ūcio ūkīrī na uumithio ūrīkū? ¹⁷ Ūguo no taguo wītikio mūtheri ūtarī na ciiko ūhaana, nī mūkuū guo mwene.

¹⁸ No mūdū no oige atīrī, “Wee-rī, ūrī na wītikio; na nī ndī na ciiko.”

Nyonia wītikio waku ūrīa ūtarī na ciiko, na nī nīngūkuonia wītikio wakwa na ūndū wa ūrīa njīkaga. ¹⁹ Wee nīwītikītie atī Ngai no ūmwe. Ūguo nī wega! O nacio ndaimono nīciitīkītie ūguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kīrimū gīkī, nī ūira ūrākīenda wa kuonania atī wītikio ūtarī na ciiko nī wa tūhū? ²¹ Githī Iburahīmu, ithe witū wa tene, ndaatūrwo mūthingu nī ūndū wa ūrīa eekire rīria aarutire mūrīu Isaaka kīgongona-inī? ²² Mūtīgūkiona atī wītikio wake nī warutire wīra hamwe na ciiko ciake, naguo wītikio wake ūgītūuo mūiganīru kūna nī ūndū wa ciiko icio ciake. ²³ Namo Maandiko makīhingio marīa moigīte atīrī, “Iburahīmu agītīkia Ngai, nakuo gwītīkia kūu gūgītūma atuuo mūthingu,” nake agītītwo mūrata wa Ngai. ²⁴ Nīmūkuona atī mūdū atuagwo mūthingu nī ūndū wa ūrīa ekaga, no ti ūndū wa wītikio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ūrīa warī mūmaraya-rī, githī ndaatūrwo mūthingu nī ūndū wa ūrīa eekire hīndī rīra aanyītire athigaani arīa ūgeni na akīmōonereria njira īngī ya kūrīra?

²⁶ O ta ūrīa mwīrī ūtarī na roho ūrī mūkuū-rī, ūguo noguo wītikio ūtarī ciiko ūrī mūkuū.

3

Gwatha Rūrīmī

¹ Ariū na aarī a Ithe witū, ti aingī anyu magīrīrwo nī gūtuika arutani, tondū nī mūū atī ithuī arīa tūrutanaga nītūgaatūrwo itūiro rīa hinya gūkīra andū arīa angī. ² Ithuothe nītūhīngīcagwo nī maūdū maingī. Mūdū angikorwo ndarī na mahītia thīinī wa maūdū marīa aragia-rī, ūcio nī mūkinyanīru kūna, na nīahotete kūrīra mwīrī wake wothē.

³ Hīndī ĩria tweekira mbarathi mīkwa tūnua nĩguo itwathikĩre-rĩ, nītūhotaga kūgarūra nyamū ĩyo ĩri yothe. ⁴ Ningĩ ta rorai ũhoru wa marikabu ũrĩ ta kionereria. O na gũtũka nĩ nene na itwaragwo nĩ rūhuho rūrĩ na hinya-rĩ, nĩgaruragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũria mūtwarithia wacio ekwenda gũciororia. ⁵ Ūguo no taguo rūrĩmĩ rūhaana. Nĩ kĩa kīnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwĩkagĩrĩra muno. Ta mwĩcīriei ũria mūtītū mūnene ūgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶ Ningĩ rūrĩmĩ nĩ mwaki, tondū rūiyūrĩte mĩthemba yothe ya maũndū ma waganu thīnĩ wa cĩa cia mwĩrĩ. Rũthūkagia mwĩrĩ wothē, rūkagwatia mwaki mūtūĩrĩre wothē wa mūdū, naruo rwene rūkoragwo rūmunditio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷ Nyamū cia mĩthemba yothē, na nyoni, na nyamū iria itambaga thĩ, na nyamū cia iria-inĩ rūria inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mūdū, ⁸ no gūtĩrĩ mūdū o na ũrĩkū ūngĩhota kūhooreria rūrĩmĩ. Nĩruo kīndū kīuru gītangĩkindīria na rūiyūrĩtwo nĩ thumu wa kūragana.

⁹ Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witū, na rūrĩmĩ, na tũkaruma andū naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰ Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga ūgooci na gakoima irumi. Ariū na aarĩ a Ithe witū, ūguo tiguu kwagĩrĩre gũtũka. ¹¹ Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹² Ariū na aarĩ a Ithe witū, mūkũyũ no ūhote gũciara ndamaĩyũ, kana mũthabibũ ūciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba ĩrĩ ya Ūgĩ

¹³ Thīnĩ wanyu-rĩ, nũ ūrĩ na ūgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndū? Mūdū ūcio nĩakionanie maũndū macio na ūndū wa mūtūĩrĩre wake mwega, na ciiko ciĩkĩtwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũria kuumanaga na ūgĩ. ¹⁴ No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mūtūĩragia ūru na ūhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mūtĩkae kwĩrahĩra ūndū ūcio kana mūtũke a gũkaana ūhoru wa ma. ¹⁵ “Ūgĩ” ta ūcio tiguu ūikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩiroho, ūcio nĩ ūgĩ wa mũcukani. ¹⁶ Nĩgũkorwo harĩ harĩ na ūru na ūhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciiko ciothe cia waganu.

¹⁷ No ūgĩ ũria uumaga igũrũ o mbere nĩ mũtheru; ningĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ūiyūrĩtwo nĩ tha na maciaro mega, ningĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ūhinga. ¹⁸ Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ūthinga.

4

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, nĩ kĩ gītũmaga kūgĩe na mbaara na ngũĩ thīnĩ wanyu? Gĩthĩ itiumaga merĩrĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thīnĩ wanyu? ² Mwĩriragĩria kīndū no mũkaaga kūgĩa nakĩo. Ningĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kūgĩa na kĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakĩaga kuona kīndū tondū wa kwaga kūhooya Ngai. ³ Hīndī ĩria mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kūheo, tondū mũhooyaga mūrĩ na muoroto mũũru, tondū mwendaga mũitangage kĩa mwaheo na maũndū ma gwĩkenia.

⁴ Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooi atĩ kūgĩa ūrata na thĩ nĩ kūgĩa ūthũ na Ngai? Nĩ ūndū ūcio mūdū o wothē ūthuuraga kūgĩa ūrata na thĩ nĩkũgĩa ūthũ ya Ngai. ⁵ Kana mũgwĩcīria Maandĩko maaragia ūhoru ūtarĩ na gītũmi, atĩ roho ũria Ngai aatũmire ūtũũrage thīnĩ witũ nĩ ūiguaga ūru muno? ⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gītũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ

no arĩa menyiihagia nĩo aheaga wega wake.”

⁷ Nĩ ūndū ūcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸ Kuhĩrĩria Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambei moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ. ⁹ Iguaĩ kĩahe, mũcaka, na mũgĩrĩke.

* 4:8 Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gūtũnganwo nĩmambaga gwĩthamba magũrũ na moko mbakũrĩ-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gwĩtheria kĩroho (Thaam 30:17-21).

Garūrai mīthekeo yanyu itūike macakaya, nakio gikeno kīanyu kīgarūrūke gītūike kīeha. ¹⁰ Mwīnyīhīriei Mwathani, nake nīekūmūtūgīria.

¹¹ Ariū na aarī a lthe witū, tigai gūcambania mūdū na ūria ūngī. Ūria wotho waragia ūhoro wa gūcambia mūrū kana mwarī wa ithe kana akamūtūira ciira-rī, nī watho acambagia na akaūtūira ciira. Hīndī irīa ūgūtūira watho ciira-rī, ndūkoragwo ūkīhingia watho, no ūkoragwo ūrī mūtuanīri ciira. ¹² Kūrī Mūheani wa watho, na Mūtuanīri ciira o ūmwe, o we ūria ūrī na ūhoti wa kūhonokia na kūniinana. No wee-rī, ūkīrī ū nīguo ūtūire mūdū ūria ūngī ciira?

Kwīraha nī ūndū wa Rūciū

¹³ Rīu ta thikīrīriai, inyuī mugaga atīrī: “Ūmūthī kana rūciū nītūgūthī itūūra rīna tūikare kuo mwaka ūmwe, tūrute wīra wa wonjoria kuo, tūgie na mbeeca.” ¹⁴ No rīrī, inyuī mūtūi ūria gūgaatuika rūciū. Muoyo wanyu ūkīrī kī? Inyuī mūrī o kibīi kīria kīonekaga o kahinda kanini, gīgacooka gīgathira biū. ¹⁵ Handū ha ūguo-rī, mwagīrīrwo nī kugaga atīrī, “Mwathani angienda-rī, nī tūgūtūira muoyo na twikage ūndū ūyū na ūyū.” ¹⁶ No rīu inyuī nī kwīraha mwīrahaga mūrī na nguthi. Mwīraho ta ūcio wotho nī mūūru. ¹⁷ Nī ūndū wa ūguo, mūdū wotho ūi gwīka wega na ndekaga-rī, ūcio nī kwīhia ehagia.

5

Itonga Gūkaanio Kūhinyanīrīria

¹ Rīu ta thikīrīriai, inyuī itonga ici, rīrai na mūgīrīke tondū wa mathīina marīa maramūkora. ² Ūtonga wanyu nī ūbuthīte, nacio nguo cianyu nī ndīe nī memenyi.* ³ Thahabu na betha cianyu nī irootete. Kūroota gwacio nī ūira wa atī nīireganīte na inyuī, na nīkūrīa mūrī rīyo imūniine o ta mwaki. Inyuī mwīgīre mūthithū mūingī wa matukū ma kūrīgīrīria. ⁴ Atīrīrī! Mīcaara irīa mwaregire kūrīha aruti a wīra arīa maamūrīmīre mīgūnda nīramūkaīra. Gūkaya kwa arīa maamūgetheire irio nīgūkinyīre matū ma Mwathani Mwene hinya wotho. ⁵ Mūtūūrīte gūkū thī na mīago na mūgīkenagia. Inyuī mwīnoretie nī ūndū wa mūthenya wa gūthīnjwo. ⁶ Inyuī nī mūtūūrīre andū ciira na mūkamooraga matarī na mahītia, o acio matarī ūūru na inyuī.

Gūkīrīrīria Mathīina-inī

⁷ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a lthe witū, kiragīrīriai, o nginya rīrīa Mwathani agooka. Ta rorai ūria mūrīmi etagīrīra mūgūnda wake ūrute irio iria irī bata, na agakīrīrīria nginya ciurīrwo nī mbura ya mbere o na ya keerī ategūthethūka. ⁸ O na inyuī-rī, kirīrīriai na mwīhaande wega, tondū Mwathani arī hakuhi gūka. ⁹ Ariū na aarī a lthe witū, tigagai gūtetania, nīgeetha mūtikanatuīrwo ciira. Mūtuanīri ciira arūngī o mūrango-inī!

¹⁰ Ariū na aarī a lthe witū, mwīrutei na maūdū marīa mooru anabīi meekirwo, o acio maaragia thīnī wa rītwa rīa Mwathani, naguo ūhoro ūcio ūtūike kīonereria kīanyu gīa gūkīrīrīria rīria mūkūnyamario. ¹¹ O ta ūria mūū, acio maakīrīrīrie-rī, tūmatuaga arathime. Nīmūigūite ūhoro wa gūkīrīrīria kwa Ayubu, na nīmūonete ūria Mwathani eekire marīgīrīrio-inī. Mwathani aiyūrītwo nī ūtugi na tha.

¹² Ariū na aarī a lthe witū, igūrū rīa maūdū mothe-rī, tigagai kwīhīta. Mūtikanehīte na igūrū kana na thī, o na kana na kīndū kīngī o na kī. Inyuī-rī, mwoiga “ī” nīitūike ī, na mwoiga “Aca” nīitūike aca, nīguo mūtīkake gūtūirwo ciira.

Ihooya rīa Wītīkio

¹³ Nī harī mūdū thīnī wanyu wonete ūūru? Ūcio nīahoee. Nī harī mūdū ūkenete? Ūcio nīaine nyīmbo cia kūgooca. ¹⁴ Nī harī mūdū thīnī wanyu mūrūaru? Ūcio nīete athuuri a kanitha mamūhooere na mamūhake maguta thīnī wa rītwa rīa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangīhooywo na wītīkio nī megūtūma mūdū ūcio mūrūaru ahone; Mwathani nīekūmwarahūra. Angīkorwo ehītie-rī, nīekūrekerwo mehīa make. ¹⁶ Nī ūndū ūcio umbūranagīrai mehīa manyu o mūdū na ūria ūngī, na mūhooyanagīre nīgeetha mūhonagio. Ihooya rīa mūdū mūthingu nī rīrī hinya na nī rītūmaga maūdū manene mekīke.

* 5:2 Matukū-inī ma tene nguo ciataragwo taarī njīra īmwe ya ūtonga (Atūm 20:33).

¹⁷ Elija aarĩ mündũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kīyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu. ¹⁸ Ningĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ ĩgĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mündũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoru-inĩ wa ma nake mündũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mündũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

¹ Nĩ nĩi Petero, mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya, inyuĩ arĩa Ngai eyamũrĩre, na mūtũũrĩte mũrĩ ageni gũkũ thĩ, na mũkahurunjũkĩra mabũrũri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuĩ mwathuurirwo kũringana na ũrĩa Ngai Ithe aamũmenyete o mbere, na akamũtheria nĩ ũndũ wa Roho, nĩguo mwathikagĩre Jesũ Kristũ, na mũminjaminjĩrio thakame yake:

Wega na thayũ iromũingĩhĩra.

Ngai kũgocwo na ũndũ wa Kĩirĩgĩrio kĩrĩ Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogocwo! Ngai nĩatũciarĩte rĩngĩ nĩ ũndũ wa tha ciake nyingĩ nĩguo tũgĩe na kĩirĩgĩrĩrio kĩrĩ muoyo, nĩ ũndũ wa ũrĩa Jesũ Kristũ aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ. ⁴ Aatũciarire nĩguo tũgĩe na igai rĩria rĩtangĩbutha, kana rĩthũke, kana rĩhwerereke, rĩria mũigĩrwo kũu igũrũ, ⁵ o inyuĩ mũgĩtĩrwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtikia, o nginya hĩndĩ rĩa ũhonokio ũgooka ũria ũhaarĩrio gũkaaguũranĩrio ihinda rĩa mũthia. ⁶ Ũhoru ũcio nĩguo mũkenagĩra mũno, o na gwatũika rĩu nĩmũiguithĩtio kĩa kahinda kanini nĩkũgerio na magerio ma mĩthemba yothē. ⁷ Maũndũ maya mokĩte nĩgeetha wĩtikio wanyu wonēke nĩ wa goro mũno gũkĩra thahabu, rĩa iĩthiraga o na yakorwo iĩtheragio na mwaki, nĩngĩ ũmenyete atĩ nĩ wa ma, na atĩ nĩũkarehe ũgocũ, na riiri, na gĩtĩio hĩndĩ rĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ⁸ Nĩmũmwendete o na gũtũika mũtirĩ mwamuona; nĩngĩ mũkamwĩtikia o na gũtũika rĩu mũtiramũona, na mũkaiyũrwo nĩ gĩkeno gĩtangĩheanika ũhoru wakĩo, o kĩria kĩrĩ riiri, ⁹ nĩgũkorwo nĩmũramũkĩra ũndũ ũria mũtanyaga kuona nĩ ũndũ wa wĩtikio wanyu, na nĩguo ũhonokio na ngoro cianyu.

¹⁰ Ũhoru ũcio wa ũhonokio-rĩ, nĩguo anabii, arĩa maarathaga ũhoru wa wega wa Ngai ũria warĩ ũũke kũrĩ inyuĩ, maacaragia na kiyō, na makaũtuĩria na ũmenyereri mũnene, ¹¹ makĩgeria kũmenya nĩ hĩndĩ irĩkũ Roho wa Kristũ ũria warĩ thĩinĩ wao orotaga rĩria aarathaga ũhoru wa kũnyariirika gwa Kristũ na riiri ũria ũkaarũmiria. ¹² Nao nĩmaguũrĩrio atĩ to o ene meetungatagĩra, no nĩ inyuĩ maatungatagĩra, hĩndĩ rĩa maaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mwĩrĩtwo rĩu nĩ arĩa maamũhunjĩrie Ũhoru-ũria-Mwega na ũndũ wa Roho Mũtheru ũria watũmirwo kuuma igũrũ. Maũndũ macio nĩmo araka meriragĩria mũno kuona.

Tũũrai mũrĩ Atheru

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩhaarĩrie meciiria-inĩ manyu; tuĩkai andũ a kwĩrigagĩrĩa merirĩria ma mwĩrĩ; na mũige kĩirĩgĩrĩrio kĩanyu biũ harĩ wega ũria mũkaaheo hĩndĩ rĩa Jesũ Kristũ akaaguũranĩrio. ¹⁴ Tuĩkai ciana cia gwahtika, na mũtigatongoragio nĩ merirĩria mooru marĩa mwatũire namo mbere hĩndĩ rĩa mũtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondũ ũria wamwĩtĩre nĩ mũtheru-rĩ, o na inyuĩ tuĩkai atheru maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga; ¹⁶ nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Tuĩkai atheru, tondũ o na nĩi ndĩ mũtheru.”

¹⁷ Na rĩrĩ, tondũ inyuĩ mũkayagĩra Ngai mũkĩmwĩtaga Ithe wanyu, o we ũria ũtuagĩra o mũndũ o mũndũ kũringana na wĩra wake ategũthutũkania-rĩ, gĩkaragei mũmwĩtigĩrĩte na mũikarage ta mũrĩ agendi gũkũ thĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo nĩmũũ atĩ rĩria mwakũũrĩtwo mũtigane na mūtũũrĩre wa tũhũ ũria mwatigĩrwo nĩ maithe manyu-rĩ, ti indo iria ibuthaga ta betha kana thahabu mwakũũrĩtwo nacio, ¹⁹ no mwakũũrĩtwo na thakame ya goro mũno ya Kristũ, ũria wahaanaga ta gatũrũme gatarĩ na kĩmeni kana kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ itanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩa nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtikĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũria wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtikio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondū rīu nīmwitheretie nī ūndū wa gwathikīra ūhoro ūrīa wa ma, na mūgatuika a kwendana kūna na ariū na aarī a lthe wanyu hatarī ūhinga-rī, inyuī ene endanagai biū na ngoro cianyu. ²³ Nīgukorwo nīmūciarītwo rīngī, no mūtīciarītwo kuuma kūrī mbeū irīa ibuthaga, no nī irīa itarī ya kūbutha, na ūndū wa kiugo kīa Ngai kīrīa kīrī muoyo na gītūūrāga tene na tene. ²⁴ Tondū rīrī,

“Andū othe mahaana ta nyeki,
na ūthaka wao wothē ūhaana ta mahūa ma mūgūnda;
nyeki nīhoohaga, namo mahūa magaitika,

²⁵ no kiugo kīa Mwathani gītūūrāga nginya tene.”
Na kiugo kīu nīkīo mwahunjīrio.

2

¹ Nī ūndū ūcio-rī, ehierai rūmena ruothe na maheeni mothe, na ūhinga, na ūiru, na gūcambania o guothe. ² Na mūtūike ta tūkenge mwīriragīrie iria rīrīa rīega rīa kīroho, nīgeetha rīmūkūragie ūhonokio-inī wanyu, ³ tondū rīu nīmūcamīte, mūkaigua atī Mwathani nī mwega.

Ihiga rīrī Muoyo, na Andū Athuure

⁴ Ūkai kūrī we, o ūcio Ihiga rīrī muoyo, o rīu rīaregirwo nī andū, no Ngai akīrīthuura, na nī rīa goro harī we, ⁵ o na inyuī, ta mahiga marī muoyo-rī, nī gwakwo mūraakwo mūtūike nyūmba ya kīroho, na mūtūike gikundi gītheru kīa athīnjīri-Ngai gīa kūrūtaga magongona ma kīroho marīa mangītīkīrika nī Ngai nī ūndū wa Jesū Kristū. ⁶ Nīgukorwo Maandīko moigīte atīrī:

“Nīnjigīte ihiga Zayuni,
ihiga ithuure rīa koine na rīa goro,
na mūdū ūrīa ūmwīhokete
ndagaacōnorithio.”

⁷ Na rīu kūrī inyuī arīa mwītīkītie, ihiga rīrī nī rīa goro. No kūrī arīa matetīkītie,
“Ihiga rīrīa aaki maaregire
nīrīo rītūikīte ihiga inene rīa koine,”

⁸ na nīngī atīrī,
“Nīrīo ihiga rīrīa rītūmaga andū mahīngwo,
na rwaro rwa ihiga rūrīa rītūmaga magūe.”

Mahīngagwo tondū wa kūrega gwathikīra ūhoro, na noguo maathīrīrio.

⁹ No inyuī-rī, mūrī rūruka rūthuurītwo, na thiritū ya athīnjīri-Ngai ya nyūmba ya ūthamaki, nīngī mūrī rūrīrī rwamūre, o na andū a Ngai kīūmbe, nīguo mwanagīrīre ūgooci wa ūcio wamwītīre muume nduma-inī mūtōonye ūtheri-inī wake wa magegania. ¹⁰ Kūrī hīndī mwarī andū mataarī kīene, no rīu mūrī andū a Ngai; kūrī hīndī mwaagīte kūguīrwo tha, no rīu nīmūguīrīrwo tha.

¹¹ Arata nyenda mūno, ndamūthaitha mūrī ta ageni na agendi gūkū thī, mwīrigagīrīrie merīrīrīa marīa mooru ma mwīrī, o marīa marūaga na roho wanyu.

¹² Tūūragai na mītūūrīre mīega mūrī gatagatī ka andū arīa matoōī Ngai, nīgeetha o na mangīmūigīrīra atī nīmwikīte ūuru, meonagīre cīko cianyu njega na magakumia Ngai mūthenya ūrīa agooka.

Gwathikīra Aathani na Anene

¹³ Nī ūndū wa Mwathani-rī, athīkagīrai wathani o wothē ūrīa ūheanītwo thīnī wa andū: o na wakorwo nī wa mūthamaki, arī we mūnene igūrū rīa anene arīa angī othe, ¹⁴ o na kana nī wa abarūthi arīa matūmagwo nīwe nīguo maherithagie arīa mekaga ūuru na makagaathīrīria arīa mekaga wega. ¹⁵ Nīgukorwo ūrīa Ngai endaga nī atī mwīkage wega nīguo mūkīragie mīario ya ūrīmū ya andū arīa matarī ūndū mooī. ¹⁶ Tūūrāi ta andū matarī ngombo, no mūtikanareke wīyathi wanyu ūtūike wa kūhithīrīra waganu; tūūragai mūrī ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mūdū o wothē gītīo kīrīa kīmwigīrīrie: Endagai ngwatanīro ya andū arīa etīkia, na mwītīgagīre Ngai, o na mūtīage mūthamaki.

¹⁸ Inyuī ngombo-rī, athīkagīrai anene anyu na mūmatīage mūno, na to arīa ega na maiguanagīra tha, no nī o na arīa mataiguanagīra tha. ¹⁹ Nīgukorwo nī ūndū mwega mūdū angīkīrīrīria ruo o na akīnyariiragwo hatarī kīhooto tondū wa kūmenya ūrīa Ngai

endaga. ²⁰ No ūngihūurwo nī ūndū wa gwika ūuru o na ūkiriririe-rī, ūngikigaathirwo kī? No ūnginyariirwo nī ūndū wa gwika wega na ūkiriririe-rī, ūcio nī ūndū mwega maitho-inī ma Ngai. ²¹ Ūndū ūyū nīguo mwetirwo, tondū Kristū aanyariirwo nī ūndū wanyu, aahūūrwo kionereria nīguo mūgeragire o makinya-inī make.

²² “We ndaigana kwihia,

o na kanua gake gatiigana kwaria maheeni.”

²³ Hīndī iria andū maamūrumaga, we ndaigana kwirumira; riria aanyariirwo, we ndaigana kumehitira. Handū ha ūguo-rī, we nī kweneana eneanaga kūrī ūria ūtuaga ciira na kihooto. ²⁴ We mwene nīakuire mehia maitū na mwirī wake mūtī-igūrū, nīgeetha na ithuī tūku ūhoro-inī wa mehia, na tūtūre muoyo nī ūndū wa ūthingu; mītūnda iria aahūūrwo niyo itūmite mūhone. ²⁵ Nīgukorwo mwatariī ta ng’ondū itururite, no rīu nīmucokereire Mūrīithi na Mūrori wa mīoyo yanyu.

3

Atumia na Athuuri ao

¹ O ūguo noguo o na inyuī atumia, mwaḡirirwo nī gwachikagira athuuri anyu, nīguo hangikorwo harī amwe ao matetikitie kiugo kīa Ngai, mahote kūgarūrwo ngoro o na hatari ciugo nī ūndū wa mītugo ya atumia ao, ² nī ūndū wa kuonaga mītūūrre yanyu ya ūthingu na ya ḡitīo. ³ Kwīgemia kwanyu ḡutigatuīke o kwa mwirī, ta kūrama njuirī, na kwihumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handū ha ūguo-rī, gemagai mūdū ūria wa hithe wa ngoro thīinī, na ūgemu ūria ūtatheūkaga wa roho wa ūhooreri na wa ḡukindiria. Kwīgemia kū nīkuo kūrī bata mūno maitho-inī ma Ngai. ⁵ Nīgukorwo ūguo nīguo atumia ariā atheru a tene ariā mehekete Ngai meegemagia, na ūndū wa gwachikagira athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ūria waathikagira Iburahīmu na akamwītaga mwathi wake. Inyuī mūrī ciana ciake mūngīka ūria kwagiriire mūteḡwītigira.

⁷ O ūguo noguo o na inyuī athuuri mwaḡirirwo nīgūtūūrana na atumia anyu na njira ya ūḡī, mūkimatīaga tondū nī aruti a wira hamwe na inyuī, na tondū matirī hinya mūngī wa mwirī ta inyuī, ningī tondū mūrī agai hamwe na atumia anyu a kīheo kīa ūtugi wa muoyo. Ikagai ūguo nīguo ḡutikagie ūndū ūngiririria mahooya manyu.

Kūnyamario nī ūndū wa gwika Wega

⁸ Nḡirikiriria, ngūmwira inyuothe atirī, mūtūuranagie mūiguanite mūdū na ūria ūngī; mūiguanagire tha, ningī mwendanage ta ciana cia nyina ūmwe, na mūtūike ataana, na mūikarage mwīnyihitīe. ⁹ Tigagai kwirihiria ūuru na ūuru, kana kwirumira mwarumwo, no nī kaba mūrathimanage, tondū ūguo nīguo mwetirwo, nīgeetha mūkaagairwo kirathimo. ¹⁰ Nīgukorwo,

“Mūdū ūria wothē ūngienda ḡūtūūra muoyo

na one matukū mega,

no nginya arigiririe rūrimī rwake kwaria ūuru,

na mīromo yake kwaragia maheeni.

¹¹ No nginya agarūrūke atige gwika ūuru, na ekage o wega;

no nginya acaragie thayū na aūthingatage.

¹² Nīgukorwo maitho ma Mwathani maikaraga macūthiririe andū ariā athingu, na matū make magathikagiriria mahooya mao,

no andū ariā mekaga ūuru, ūthiū wa Mwathani nīkūmookirira ūmookagirira.”

¹³ Atirirī, nūū ūngimwika ūuru mūngikorwo mūrī na kīyo ḡia gwika wega? ¹⁴ No rirī, o na mūnginyariirwo nī ūndū wa gwika ūria kwagiriire-rī, inyuī mūrī arathime. “Tigagai ḡwītigira maūdū maria metigagira; mūtikanamake.” ¹⁵ No ngoro-inī cianyu-rī, mwīyamūrīrei Kristū atuīke Mwathani. Ikaragai mwīhaaririe hīndī ciothe ḡucokeria mūdū wothē ūria ūngimūria ḡitūmi ḡia kīirigiriro kiria mūrī nakio. No ikagai ūguo mūrī na ūhooreri na ḡitīo, ¹⁶ mūrī na thamiri itegwīcuuka, nīgeetha ariā macambagia mītugo yanyu mīega tondū mūrī thīinī wa Kristū, maconokage nī ūndū wa ḡicambanio kīu kīao. ¹⁷ Nī kaba kūnyariirwo nī ūndū wa gwika wega, angikorwo nī kwenda kwa Ngai, handū ha kūnyariirwo nī gwika ūuru. ¹⁸ Tondū Kristū aakuire nī ūndū wa mehia ihinda o rīmwe ria kūigana, ūria mūthingu agikua nī ūndū wa ariā matari athingu, nīguo atūtware kūrī Ngai. Ooragirwo ari thīinī wa mwirī, no ha ūhoro wa Roho, agīcokio

muoyo, ¹⁹ agithii arĩ na muoyo ūcio wa Roho akĩhunjiria maroho marĩa maarĩ njeera, ²⁰ marĩa maaremete kuuma o tene rĩria Ngai aatũire eteire akirĩirie matukũ-inĩ na Nuhu, rĩria thabina yaakagwo. Thĩinĩ wayo haarĩ o andũ anini, nao othe maarĩ andũ anana tu, arĩa maahonokirio maaĩ-inĩ, ²¹ namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya ūbatithio ūria o na inyuĩ ūmũhonokagia, na ti ūhoru wa kweheria o gĩko kĩa mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri itarĩ na ūcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ undũ wa kũriũkio kwa Jesũ Kristũ, ²² ūria wathiire igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa ūrio kwa Ngai, nao araike, na aathani, o na maahinya magatuĩka ma gwachagwo nĩwe.

4

Gũtũũria Ngai

¹ Nĩ undũ ūcio, tondũ Kristũ nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na inyuĩ kĩhotorei mũrĩ na meciĩria o ta macio aarĩ namo, tondũ mündũ ūria ūrikĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ niatiganĩte na mehĩa. ² Nĩ undũ wa ūguo, mũtũũrĩre wake ūria ūtigarĩte wa gũtũũra gũkĩ thĩ ndarĩtũũraga nĩguo ahingagie merirĩria mooru ma mwĩrĩ, no arĩtũũraga nĩguo ekage ūria Ngai endaga. ³ Tondũ nĩmũtũũrĩte ihinda rĩa kũigana mũgikaga maũndũ marĩa andũ arĩa matetikĩtie Ngai mendaga gwĩka, namo nĩ ta mĩtũũrĩre ya ūũra-thoni, na merirĩria mooru ma mwĩrĩ, na ūrĩũ, na gũthiĩaga maruga-inĩ ma waganu, o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njooĩ, o na mũhoore ūrĩ thaahu wa kũhooya mĩhianano. ⁴ Nao andũ acio nĩmagegaga mona atĩ mũtiranyĩtanĩra nao hĩndĩ rĩa marakĩrĩrĩa ūmaramari-inĩ ūcio wao, nao magakĩmũcambagia. ⁵ Nao no nginya makaahēana ūhoru wa maũndũ mao kũrĩ ūria wĩhaarĩrie gũtũũra ciira arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte. ⁶ Nĩgũkorwo gĩkĩ nĩkio gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire Ūhoru-ũria-Mwega ūhunjirio o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha ūhoru wa mwĩrĩ magaatũrwo ciira o ta ūria andũ arĩa angĩ magaatũrwo, no ha ūhoru wa roho matũũre muoyo o ta ūria Ngai atũũraga.

⁷ Ithĩrĩro rĩa maũndũ mothe nĩrĩkuhĩrĩrie. Nĩ undũ ūcio ikaragai mũrĩ na ūũgĩ wa ngoro, na mũkarage mũterigĩtuo nĩguo mũhotage kũhooya. ⁸ Nĩngĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai mwendaine mũno mündũ na ūria ūngĩ, tondũ wendani nĩũhumbagĩra mehĩa maingĩ. ⁹ Nĩngĩ mũtuganage mũtekũnuguna. ¹⁰ O mündũ nĩ ahũthĩre kĩheo o gĩothe kĩrĩa amũkĩrĩte nĩguo atungatagĩre andũ arĩa angĩ, arĩ ta mũramati mwĩhokeku wa wega wa Ngai wa mĩthemba mĩingĩ. ¹¹ Mündũ o wothe angĩkorwo akĩaria-rĩ, nĩarie taarĩ mündũ ūkũheana ciugo cia Ngai. Nake mündũ o wothe angĩkorwo agĩtungatarĩ, nĩatungate na hinya ūria ūheanagwo nĩ Ngai, nĩgeetha Ngai agoocagwo maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wa Jesũ Kristũ. Nake nĩwe ūgũtũũra arĩ na riiri na hinya nginya tene na tene. Amenĩ.

Kũnyariirwo nĩ undũ wa Gũtuĩka Mũkristiano

¹² Arata akwa nyenda mũno, mũtikagegio nĩ magerio marĩa mũranyariirwo namo, taarĩ undũ mũgeni ūrekĩka thĩinĩ wanyu. ¹³ No kenagai nĩgũkorwo nĩ mũgwatanĩire thĩinĩ wa kũnyariirĩka gwa Kristũ, nĩgeetha mũkaiyũrĩrwo nĩ gĩkeno hĩndĩ rĩa riiri wake ūkaagũũranĩrio. ¹⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũngĩrumwo nĩ undũ wa rĩitwa rĩa Kristũ, nĩ undũ Roho ūria ūrĩ na riiri, o we Roho wa Ngai, arĩ igũrũ rĩanyu. ¹⁵ Mündũ wanyu ndakananyariirwo ta mũũragani, kana mũici, kana mũgeri ngero ingĩ o yothe, o na kana ta mündũ ūria wĩtoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, mündũ angĩnyariirwo tondũ wa gũtuĩka Mũkristiano-rĩ, ndakanaconoke, no nĩagooce Ngai tondũ nĩaheetwo rĩitwa rĩu. ¹⁷ Nĩgũkorwo ihinda nĩ ikinyu ciira wambĩrĩrie gũtũũrwo andũ a nyũmba ya Ngai; na angĩkorwo ūkwambĩrĩria na ithuĩ-rĩ, gũgaagĩtuĩka atĩa harĩ arĩa mataathĩkagĩra Ūhoru-ũria-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rĩrĩ, “Angĩkorwo nĩ undũ ūrĩ hinya mündũ ūria mũthingu kũhonoka-rĩ,

naguo ūhoru wa mündũ ūria ūtetikĩtie Ngai na ūria mwĩhia ūgaakĩhaana atĩa?”

¹⁹ Nĩ undũ ūcio-rĩ, andũ arĩa manyariirĩkaga kũringana na ūria Ngai endete, nĩmaheane mĩoyo yao kũrĩ Mũũmbi wao ūria wa kwĩhokeka, na mathĩĩ na mbere gwĩkaga maũndũ mega.

5

¹ Ndi na ūhoror ngwenda gūthaitha athuuri a Kanitha ariā marī hamwe na inyuī, ndi mūthuuri wa Kanitha o tao, na ndi mūira wa kūnyariirwo gwa Kristū, o na ndi ūmwe wa gūkaagaīrwo riiri ūria ūkaaguūranīrio: ² Atīrīrī, tuikai ariithi a rūuru rwa Ngai rūria mwīhokeirwo, mūgītungataga mūrī arori, na ti tondū wa kūringīrīrio, no nī ūndū wa kwīyendera, o ta ūria Ngai endaga mūtuīke; mūtegūkorokera mbeeca, no mūtungataga mūrī na kīyo mūno; ³ mūtigetue anene a andū ariā mwīhokeirwo, no mūtuīke cionereria njega kūrī rūuru rūu. ⁴ Na hīndī iria Mūrīithi Ūria Mūnene akaaguūranīrio-rī, nīmūkaheo thūmbī ya riiri iria itagatheūka o na rī.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuī aanake mwaḡīrīrwo nī gwathīkīra andū ariā akūrū. Inyuī othe-rī, ikaragai mwīnyiihanīrie mūdū na ūria ūngī, tondū-rī, “Ngai niareganaga na ariā etīi

no ariā menyiihagia nīamaheaga wega wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio mwīnyiihagiei, mūrī guoko-inī kwa Ngai kūrī hinya, nīguo akaamūtūgīria hīndī iria njagīrū yakinya. ⁷ Na mūmūrekagīrīrie maūdū manyu mothe marīa mamūtangaga, tondū nīwe ūmūrūmbūyagia.

⁸ Ikaragai mwīguite na mwīhūgage. Tondū-rī, thū yanyu mūcukani icangacangaga ta mūrūūthi ūkūrarama ūgīcaria mūdū wa gūtambuura. ⁹ No rīrī, mūmwītiirie, mwīhaandite wega thīinī wa wītīkio, tondū nīmūmenyete atī ariū na aarī a Ithe wanyu gūkū thī guothe maranyariirika o ta inyuī.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothe, o we ūria wamwītire riiri-inī wake wa tene na tene thīinī wa Kristū, we mwene nīakamūcookereria, na amwīkīre hinya, na amūtue arūmu na mūtangīenyenyeka, thuutha wa kūnyariirika kahinda kanini. ¹¹ Naguo hinya ūrotuika wake tene na tene. Amenī.

Ngeithi cia Mūthia

¹² Ndamwandīkīra marūa maya makuhī ndeithītio nī Silivano, ūria nduaga mūrū wa Ithe witū mwīhokeku, nīguo ndīmūmīrīrie, na heane ūira na ma atī ūhoror ūyū nīguo wega wa Ngai ūria wa ma. Mwīhaandei wega thīinī wago.

¹³ Kanitha ūria ūrī gūkū Babuloni, ūria ūthuurītwo hamwe na inyuī, nīwamūgeithia, o nake mūrū wakwa Mariko nīamūgeithia. ¹⁴ Geithaniai mūdū na ūria ūngī na ngeithi cia kīmununyano iria cia wendo.

Thayū ūroḡia na inyuī inyuothe ariā mūrī thīinī wa Kristū.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

¹ Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mūtūmwō wa Jesū Kristū,

Ngūmwandikira marūa maya inyuĩ arĩa mūrĩkĩtie kwamūkĩra wītĩkio wa goro o ta ūrĩa tūrĩ naguo nĩ ūndũ wa ūthingu wa Jesū Kristū, ūrĩa arĩ we Ngai witũ na Mūtūhonokia:

² Wega na thayũ iromūngĩhĩra nĩ ūndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesū Mwathani witũ.

Kūrūmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³ Rĩu-rĩ, hinya wake wa ūngai nĩtũheete kĩa gĩothe gītũbataragia nĩguo tũhote gītũũra muoyo na twĩamūrĩre Ngai, nĩ ūndũ wa kũmenyana nake ūcio watwĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴ Nĩ ūndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ūndũ wacio mũgwatanagĩre nake mūtũũre-inĩ wa ūngai wake na mwĩtheemage kuuma kūrĩ ūbuthu wa gũkũ thĩ ūrĩa ūrehagwo nĩ merĩrĩra mooru.

⁵ Na nĩ ūndũ wa gītũmi kũ kũmbe, kĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩre wītĩkio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩre na ūmenyo; ⁶ naguo ūmenyo mũwonganĩrĩre na kwĩgĩrĩrĩra merĩrĩra ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgĩrĩrĩra merĩrĩra macio-rĩ, mũkuonganĩrĩre na gũkĩrĩrĩra; nakuo gũkĩrĩrĩra mũkuonganĩrĩre na kwĩyamūrĩra Ngai; ⁷ nakuo kwĩyamūrĩra Ngai mũkuonganĩrĩre na gūtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ; nakuo gūtuga ariũ na aarĩ a lthe witũ mũkuonganĩrĩre na wendani. ⁸ Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamūngĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ūhoro wa kũmenya Mwathani witũ Jesū Kristū. ⁹ No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ūcio ndarona wega na nĩ mūtumumu, na nĩariganĩirwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a lthe witũ-rĩ, ikagĩrai kiyo makĩria nĩguo mūtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kūrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩka maũndũ macio-rĩ, gūtĩrĩ hĩndĩ mũkaagũ, ¹¹ na nĩmũgetĩkĩrio na ūtugi mũtoonye thĩinĩ wa ūthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesū Kristū.

Ūrathi wa Maandiko Matheru

¹² Nĩ ūndũ ūcio ngūtũũra ndĩmũrĩrikanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩinĩ wa ūhoro wa ma ūrĩa mūrĩ naguo. ¹³ Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩre ndĩmũrĩrikanagie maũndũ maya hĩndĩ irĩa yothe ngūtũũra thĩinĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ūyũ, ¹⁴ tondũ nĩnjũũ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩũũra, o ta ūrĩa Mwathani witũ Jesū Kristū aanyonirie. ¹⁵ Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũka nĩmũrĩhotaga kũrĩrikana maũndũ maya hĩndĩ ciothe.

¹⁶ Hĩndĩ irĩa twamũmenyithirie ūhoro wa hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesū Kristū-rĩ, tũtiahũthĩrĩre ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ūkaru wake na maithe maitũ. ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩahairwo gĩtũo na riiri kuuma kūrĩ Ngai lthe, hĩndĩ irĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kūrĩ ūrĩa Mwene Riiri ūrĩa Mũnene ūkiuga atĩrĩ, "Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ūrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ūndũ wake." ¹⁸ Ithuĩ ene nĩtweigũrĩrĩre mũgambo ūcio ūkiuma igũrũ hĩndĩ irĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩa gĩtheru.

¹⁹ Na nĩngĩ ūhoro ūrĩa warathirwo nĩ anabii ūrĩa twĩ naguo nĩwikĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngũthĩkĩrĩria, ūhaana ta ūtheri ūkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkie nayo njata ya rũciinĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyu. ²⁰ No mbere ya maũndũ mothe-rĩ, no nginya mũmenye atĩ gūtĩrĩ ūhoro wanarathwo Maandiko-inĩ Matheru ūngĩtaũrwo nĩ mũnabii na ūtaũri wake mwene. ²¹ Nĩgũkorwo kĩhumo kĩa ūnabii gĩtioimanire na kwenda kwa mũndũ, no andũ nĩmarĩre ūhoro uumĩte kūrĩ Ngai, o ta ūrĩa Roho Mũtheru aamatongoririe.

2

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

¹ No rirĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni thĩinĩ wa andũ, o ta ūria gūgaakorwo na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao nĩmagatoonyia ūrutani wa maheeni wa gũthũkia andũ na waara, o na makaane Mwathani ūria wamagũire, na nĩ ūndũ ūcio, merehere kwanangwo kwa narua. ² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthĩire yao ya ūura-thoni na matũme njĩra ĩria ya ma ĩcambio. ³ Ningĩ nĩ ūndũ wa ūkoroku wao, arutani acio nĩmagetongagia na inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni. Itũiro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire, o na kwanangwo kwo gũtiikaraga ta gũkomete.

⁴ Nĩ ūndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana kũiguĩra araika aĩa mehirie tha, no nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu, akĩmohithia marima-inĩ ma nduma maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ, ⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩre thĩ ya tene tha hĩndĩ ĩria aarehire kĩguũ kĩa maaĩ kũrĩ andũ aĩa maatũũraga kuo matetĩkitie Ngai, no akĩgitĩra Nuhu, ūria warĩ mũhunja wa ūthingu na andũ angĩ mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩre matũũra ma Sodomu na Gomora ciira na ūndũ wa kũmacina magĩtuĩka mũhu, na akĩmatua kĩonereria kĩa ūria gūgaatuĩka kũrĩ andũ aĩa matetĩkitie Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti, mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio kĩa nĩ mĩtũũrĩre ya ūura-thoni ya andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ ūcio mũthingu, ūria waikaranagia nao o mũthenya, nĩaguithagio ruo ngoro-inĩ yake thingu nĩ ciiko cia waganu ĩria oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ūguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩō kũhonokia andũ aĩa meamũrĩre Ngai kuuma magerio-inĩ, na kũiga andũ aĩa matarĩ athingu nginya mũthenya wa ciira ūkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria harĩ andũ aĩa marũmagĩrĩra merĩrĩra mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magĩgi na makanyarara wathani o wothē.

Andũ acio nĩ ndũrika na nĩ etĩĩ na matiĩtigagĩra kũruma ciũmbe cia igũrũ ĩria ĩrĩ riiri; ¹¹ no rirĩ, o na gũtuĩka araika nĩ marĩ hinya na ūhoti makĩria, matĩrumaga ciũmbe ĩcio magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ marĩa matoō. Mahaana ta nyamũ itarĩ na meciiria, ĩria ciũmbĩtwo itarĩ na ūmenyo, na ĩciarĩtwo ĩrĩ cia kũgwatio na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ūuru na ūuru kũringana na ūria matũire mekaga. O monaga atĩ kũrĩō mũthenya barigici nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na ūgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao ma ikeno hĩndĩ ĩria mekũrĩanĩra na inyuĩ. ¹⁴ Marĩ na maithe maiyũrĩte ūtharia, na matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩria andũ aĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua cia ūkoroku, na nĩ rũciaro rũrumē! ¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra ĩria nũngarũ makoora makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori, ūria wendaga mũno mũcaara wa gwĩka ūuru. ¹⁶ No nĩakũmĩrwo nĩ ndigiri, nyamũ ĩtaaragia, nĩ ūndũ wa gwĩka ūuru, ĩkĩaria na mũgamba wa mũndũ, na ĩkĩrĩra ūgũrũki wa mũnabii ūcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na nĩ ĩbii ĩria itwaragwo nĩ kihuhũkanio. Nao no nduma nene makĩria metereiro. ¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ na cia mwĩtũ, makaguucagĩrĩria na merĩrĩra mao mooru ma mwĩrĩ o na ūura-thoni andũ aĩa marethara moime thĩinĩ wa aĩa matũũraga mahĩtagia. ¹⁹ Mameeragĩra gũkũrwo ūkombo-inĩ, o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ūhoru wa kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo ya ūndũ ūria wothē ūmwathaga. ²⁰ Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ magĩgi ma gũkũ thĩ nĩ ūndũ wa kũmenyana na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mĩtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ūgaakorwo ūrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. ²¹ Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ūthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ūria mũtheru maatigĩrwo. ²² Ūhoru ūcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo ĩria ciugaga atĩrĩ: “Ngui ĩcookagĩrĩra matahiko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio ĩcookaga ĩgathĩi kwĩgaragara mĩtũondo-inĩ.”

3

Mũthenya wa Mwathani

¹ Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩinĩ wamo meerĩ ndĩmaandĩkite marĩ ma kũmũrĩkiania mwarahũke mũgie na meciiria marĩa

magirĩru. ² Nĩngwenda mũiririkane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma kũrigĩrĩa nĩgũgooka anyũrũania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru.

⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, “Gũũka gwake kũria eeranĩire gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩria maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiiaga na mbere o ta ũrĩa maatariĩ kuuma rĩria thĩ yombirwo.” ⁵ No nĩmeriganĩrie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũrĩa igĩrũ nĩ kwagiire, nayo thĩ ikũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Nĩngĩ maaĩ o macio no mo maarindanirie thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Nĩngĩ nĩ ũndũ wa kiugo o ro kũu, igĩrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetikitie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ũmwe no ta mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ũmwe.

⁹ Mwathani ndagondagĩrĩa kũhingia ciĩranĩro ciake, ta ũrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩa. We nĩamũkiragĩrĩa, tondũ ndendaga mũndũ o na ũmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta mũici. Mũthenya ũcio-rĩ, igĩrũ nĩrĩkabũria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igĩrũ nĩikaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩgacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra iyo-rĩ, inyuĩ mũkiagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ? Inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩgũtũũraga mũtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩa Ngai, ¹² mũgĩtanyaga na mũkĩĩrĩragĩria mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, igĩrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ũrĩa eeranĩire-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre igĩrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ũthingu.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩre ũndũ ũyũ-rĩ, kĩĩrutanĩriei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmeni, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkĩrĩrĩa kwa Mwathani witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandikiire arĩ na ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandikĩte o ũhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa andũ arĩa matooĩ na arĩa matakĩndagĩria mogomagia, o ta ũrĩa mogomagia Maandiko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkitie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ũhoru-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩthio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩa watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩĩ na mbere gũkũra thĩĩĩĩ wa wega na ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũũra arĩ na riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

¹ Ūhoru ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria, ūrĩa tũiguĩte, na ūrĩa tuonete na maithe maitũ, na tũkawĩrorera, namo moko maitũ makaũhutia, o ūhoru ūcio wa Kiugo kĩa muoyo, nĩguo tũhunjagia. ² Muoyo ūcio nĩwonithanĩro; na ithuĩ nĩtũwonete na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ tũkamũhunjagĩria ūhoru wa muoyo wa tene na tene, ūrĩa watũire na lthe witũ, na ūkionithanio kũrĩ ithuĩ. ³ Ithuĩ tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgie ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro iitũ nĩ ngwatanĩro na lthe witũ, o na Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴ Tũramwandikĩra maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ kĩiganĩre.

Gũthĩ na Ūtheri

⁵ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa tũiguĩte kuuma kũrĩ we, na nĩyo tũramũmenyithia, atĩ: Ngai nĩ ūtheri; thĩinĩ wake gũtirĩ nduma o na hanini. ⁶ Tũngiuga atĩ tũrĩ ngwatanĩro nake, tũgĩthiagia na mĩthĩire ya nduma-rĩ, ūguo nĩkũheenania, naguo ūhoru wa ma ndũtũũraga thĩinĩ witũ. ⁷ No tũngĩthĩ na ūtheri, o ta ūrĩa we arĩ ūtheri-inĩ, tũrĩ na ngwatanĩro mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nayo thakame ya Jesũ, Mũrũ wake, nĩtũtheragia, tũgathirwo nĩ mehia mothe.

⁸ Tũngiuga tũtirĩ na mehia, nĩ kwiheenania tũkwiheenania, naguo ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ witũ. ⁹ Tũngiumbũra mehia maitũ-rĩ, we nĩ mwĩhokeku na nĩ wa kĩhooto, na nĩegũtũrekera mehia maitũ na Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶ Ūrĩa wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

2

¹ Twana twakwa nyendete, ngũmwandikĩra maũndũ maya nĩgeetha mũtikehagie. No mũndũ o na ū angũhia-rĩ, nĩ tũrĩ na mũtũciĩrĩrĩ harĩ lthe witũ, na nĩwe Jesũ Kristũ, Ūrĩa Mũthingu. ² We nĩwe igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ, na to mehia maitũ moiki, no nĩ mehia ma andũ othe a thĩ.

³ Na ithuĩ nĩtũmenyaga atĩ nĩtũmũĩ, angĩkorwo nĩtwathikagĩra maathani make. ⁴ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩrĩ, “Nĩndĩmũĩ,” no ndekaga ūrĩa aathanaga-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni, na ūhoru wa ma ndũrĩ thĩinĩ wake. ⁵ No mũndũ o wothe angĩathikĩra kiugo giake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ūndũ ūyũ nĩguo ūtũmaga tũmenye atĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶ Ūrĩa wothe uugaga atĩ nĩatũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthĩire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷ Arata akwa endwa, ti riathani rĩerũ ndĩramwandikĩra, no nĩ riathani rĩrĩa rĩa tene, o rĩrĩa mũtũire narĩo kuuma o kĩambĩrĩria. Riathani rĩrĩ rĩa tene nĩrĩo ndũmĩrĩri ĩrĩa mũiguĩte. ⁸ No rĩu nĩ riathani rĩerũ ndĩramwandikĩra; naguo ūhoru wa ma warĩo wonekaga thĩinĩ wake na thĩinĩ wanyu, tondũ nduma no ĩrathira, naguo ūtheri ūrĩa wa ma nĩrĩkĩtie kwara.

⁹ Mũndũ ūrĩa uugaga atĩ arĩ ūtheri-inĩ no nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ūrĩa wothe wendete mũrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ūtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ ūndũ ūngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ūrĩa wothe ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiagia na nduma; ndamenyaga kũrĩa arathiĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,

tondũ nĩmũrekeirwo mehia manyu nĩ ūndũ wa rĩtwa rĩake.

¹³ Ndĩramwandikĩra, inyuĩ maithe,

tondũ nĩmũmenyete ūrĩa warĩ kuo kuuma o kĩambĩrĩria.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ andũ ethĩ,

tondũ nĩmũtooretie ūrĩa mũũru.

Ndĩramwandikĩra, inyuĩ twana twakwa nyendete,

tondũ nĩmũmenyete lthe witũ.

¹⁴ Ndīramwandikīra, inyuī maithe,
tondū nīmūmenyete ūrīa warī kuo kuuma o kīambīrīria.
Ndīramwandikīra, inyuī andū ethī,
tondū mūrī na hinya,
nakio kiugo kīa Ngai nīgītūūrāga thīinī wanyu,
na nīmūtooretie ūrīa mūūru.

Mütikende Thī

¹⁵ Mütikende thī kana kīndū o gīothe kīrī thīinī wa thī. Mündū o na ū angīkorwo nīendete thī-rī, wendo wa lthe witū ndūrī thīinī wake. ¹⁶ Nīgūkorwo ūndū o wothē ūrī gūkū thī, na nīmo merirīria ma mwīrī, na merirīria ma maitho make, na mwīraho wa kīrīa arī nakio na ūrīa ekaga: maūndū macio matumanīte na lthe witū, no moimanīte na thī. ¹⁷ Thī na merirīria mayo nīithiraga, no mündū ūrīa wīkaga ūrīa Ngai endaga atūūrāga ngina tene.

Kwīmenyerera Mūmena-Kristū

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rīrī nī ithaa rīa kūrīgīrīria; na o ta ūrīa mūguite atī mūmena-Kristū nīarooka, o na rīu amena-Kristū aingī nīmokite. Na nī ūndū ūcio nītūmenyete atī rīrī nīrīo ithaa rīa kūrīgīrīria. ¹⁹ Kuuma nīmōimire kūrī ithuī, no matiarī aitū. Nīgūkorwo mangīarī aitū-rī, nīmangīaikarire hamwe na ithuī; no gūthīi kwao kuonanirīe atī gūtiarī o na ūmwe wao warī witū.

²⁰ No rīrī, inyuī mūrī ahake maguta nī ūrīa Mūtheru, na inyuī inyuothē nīmūū ūhorō wa ma. ²¹ Ndīramwandikīra tondū mūtīū ūhorō wa ma, no ngūmwandikīra tondū nīmūū ūhorō wa ma, na tondū gūtīrī ūhorō wa maheeni uumanaga na ūhorō wa ma. ²² Nūū ūkīrī mūheenanīa? Nī mündū ūrīa ūkaanaga atī Jesū nīwe Kristū. Mündū ta ūcio nīwe mūmena-Kristū: mündū ūcio nīakaanaga lthe o na Mūrīū. ²³ Gūtīrī mündū ūkaanaga Mūrīū ūkīrī na lthe witū; ūrīa wothē uumbūrāga Mūrīū arī na lthe o nake.

²⁴ Mwīmenyererei nīguo ūndū ūrīa mūrīkītīe kūigua kuuma o kīambīrīria ūikarage thīinī wanyu. Ūndū ūcio ūngīkara thīinī wanyu-rī, o na inyuī mūrīkaraga thīinī wa Mūrīū, o na mūrī thīinī wa lthe. ²⁵ Na ūndū ūyū nīguo atwīrīre: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndīramwandikīra maūndū maya makoniī ūhorō wa andū arīa marageria kūmūhītīthia. ²⁷ Na inyuī-rī, maguta marīa mwahakirwo nīwe-rī, megūtūūra thīinī wanyu, na mūtībatairio nī mündū o na ū wa kūmūruta ūhorō. No rīrī, o ta ūrīa ihaka rīake rīa maguta rīmūrutaga ūhorō wa maūndū mothe, na o ta ūrīa rīrī rīa ma, na tī rīa maheeni: o ta ūrīa rīmūrūtītīe-rī, tūūrai thīinī wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rīu, inyuī twana twakwa nyendete, kīrīrīriai gūikara thīinī wake nīgeetha rīrīa akoonithanio tūgaakorwo tūrī na ūmīrīru na tūteguconoka mbere yake hīndī ūrīa agooka.

²⁹ Angīkorwo nīmūū atī we nī mūthingu, kīmenyei atī mündū ūrīa wīkaga maūndū marīa magīrīre nīaciarītwo nīwe.

3

¹ Onei ūrīa wendo ūnenehete, ūrīa lthe witū atwendete nāguo, atī twītagwo ciana cia Ngai! Na ūguo nīguo tūrī! Gītūmi kīa andū a thī mage gūtūmenya nī ūndū o nake matiamūmenyire. ² Arata akwa endwa, rīu ithuī tūrī ciana cia Ngai, no gūtīrī kūrāmenyithanio ūrīa tūgaatuika thuutha-inī. No nītūū atī hīndī ūrīa akoonithanio nītūkahaanana nake, nīgūkorwo tūkaamuona o ūrīa atarīi. ³ Mündū o wothē ūrī na kūrīgīrīro gīkī thīinī wake nīetheragia, o ta ūrīa Kristū nake arī mūtheru.

⁴ Mündū o wothē wīhagia nī watho oinaga; kwīhia-rī, nīkuo kuuna watho. ⁵ No inyuī nīmūū atī nīonithanirio nīgeetha ehērie mehīa maitū. Na thīinī wake gūtīrī mehīa. ⁶ Mündū o wothē ūtūūrāga thīinī wa Kristū ndehagia. Mündū o wothē wīhagia ndarī amuona o na kana akamūmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mūtikanareke mündū o na ū amūhītīthie. ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīre nī mūthingu, o ta ūrīa Kristū arī mūthingu. ⁸ Mündū ūrīa wīhagia nī wa mūcukani, tondū mūcukani atūire ehagia kuuma o kīambīrīria. Gītūmi kīa Mūrū wa

Ngai onithanio-rĩ, nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ũciarĩtwo nĩ Ngai ũthiĩaga na mbere na kwĩhia, tondũ mbeũ ya Ngai ũkaraga thĩĩnĩ wake; we ndangĩthiĩ na mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. ¹⁰ Ũndũ ũyũ ũmenyithanagia ũtiganu wa ciana cia Ngai na cia mũcukani: Mũndũ o wothĩ ũtekaga ũria kwagĩrĩre ti mwana wa Ngai; o hamwe na ũria ũtendete mũrũ kana mwarĩ wa ithĩe.

Endanagai

¹¹ Ino nĩyo ndũmĩrĩrĩ ũria mwaiguire kuuma o kĩambĩrĩria: No nginya twendanage mũndũ na ũria ũngĩ. ¹² Mũtikahaane ta Kaini, ũria warĩ wa ũria mũũru, na akĩũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩĩ gĩatũmire amũũrage? Aamũũragire tondũ ciĩko ciake mwene ciarĩ njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ũthingu. ¹³ Ariũ na aarĩ a lthe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ, mũtikagege. ¹⁴ Nĩtũũĩ atĩ nĩtuumĩte gĩkuũ-inĩ tũgathĩ muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a lthe witũ. Mũndũ o wothĩ ũria ũtendanaga atũũraga gĩkuũ-inĩ. ¹⁵ Mũndũ o wothĩ ũria ũthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithĩe-rĩ, ũcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũĩ atĩ gũtirĩ mũũragani ũrĩ na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ũndũ ũria ũtũmaga tũmenye ũria wendo ũhaana nĩ ũyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ũndũ witũ. Na ithuĩ nĩtwagĩrĩrwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ũndũ wa ariũ na aarĩ a lthe witũ. ¹⁷ Mũndũ angĩkorwo arĩ na indo cia gũkũ thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithĩe wao ũbataire nĩ ũteithio no aage kũmũguĩra tha-rĩ, wendo wa Ngai ũngĩgĩkorwo ũrĩ thĩĩnĩ wake atĩa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nĩtũtĩge kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nĩtwendanaga na ciĩko na twendane na ma. ¹⁹ Ũũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ũhorĩ ũria wa ma, na ũria tũrĩgaga ngoro ciitũ itarĩ na nganja tũrĩ mbere yake, ²⁰ rĩria rĩothe ngoro ciitũ itaratũtuĩra ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ, na nĩoĩ maũndũ mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na ũũmĩrĩru mbere ya Ngai, ²² na nĩarĩtũheaga kĩria gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make na tũgeeka maũndũ maria mamũkenagia. ²³ Nario rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtikia rĩitwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendanaga o ta ũria aatwathire. ²⁴ Arĩa maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩĩnĩ wake, nake nĩatũũraga thĩĩnĩ wao. Naguo ũndũ ũria tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩĩnĩ witũ nĩ ũyũ: Nĩ ũndũ wa Roho ũria aatũheire.

4

Kũrorania Maroho

¹ Arata akwa endwa, mũtĩgetĩkagĩe roho o wothĩ, no mũroragĩe maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai, tondũ anabĩĩ aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathĩ thĩ yothĩ. ² Ũũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothĩ ũria uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ũcio uumĩte kũrĩ Ngai. ³ No roho o wothĩ ũria ũtoimbũraga Jesũ, ũcio nduumĩte kũrĩ Ngai. ũcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ũria mũĩguĩte atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.

⁴ Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mũrĩ a Ngai na nĩmũmatooretie, tondũ ũria ũrĩ thĩĩnĩ wanyu nĩ mũnene gũkĩra ũria ũrĩ gũkũ thĩ. ⁵ Acio moimĩte gũkũ thĩ, na nĩ ũndũ ũcio maaragia ũhorĩ wa maũndũ ma gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathĩkĩrĩria. ⁶ Ithuĩ tuumĩte kũrĩ Ngai, nake mũndũ o wothĩ ũria ũũĩ Ngai nĩatũthĩkagĩrĩria; no ũria wothĩ ũtoimĩte kũrĩ Ngai ndatũthĩkagĩrĩria. ũguo nĩguo tũkũũranaga Roho ũria wa ma, na roho ũria wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witũ

⁷ Arata akwa endwa, nĩtwendanagei mũndũ na ũria ũngĩ, nĩgũkorwo wendo uumaga kũrĩ Ngai. Mũndũ o wothĩ ũria wendanaga, aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoĩ Ngai. ⁸ Mũndũ o wothĩ ũria ũtendanaga ũcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. ⁹ Ũũ nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire Mũriũ wake, o we wa mũmwĩ, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre muoyo nĩ ũndũ wake. ¹⁰ ũyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ ithuĩ twendire Ngai, nowĩ nĩwe watwendire, na agĩtũma Mũriũ wake atũĩke igongona rĩa kũhoroheria mehĩa maitũ. ¹¹ Arata akwa endwa, kuona atĩ Ngai nĩguo atwendete-rĩ, o na ithuĩ nĩtũkĩagĩrĩrwo twendanage. ¹² Gũtirĩ mũndũ ũrĩ ona Ngai; no tũngĩendana mũndũ na ũria ũngĩ-rĩ, Ngai nĩatũũraga thĩĩnĩ witũ, naguo wendo wake ũgakinyanĩra thĩĩnĩ witũ.

¹³ Ūndū ūria ūtūmaga tūmenye atī tūtūruga thīinī wake nake agatūūra thīinī witū, nī atī nīatūheete Roho wake. ¹⁴ Na nītuonete na tūkoimbūra atī lthe witū nīatūmīte Mūriū atūike Mūhonokia wa thī yothe. ¹⁵ Mūndū o wothē angiumbūra atī Jesū nī Mūrū wa Ngai-rī, Ngai atūūruga thīinī wake, nake agatūūra thīinī wa Ngai. ¹⁶ Na nī ūndū ūcio nītūmenyete na tūkehoka wendo ūria Ngai atwendete naguo.

Ngai nī wendo. Mūndū o wothē ūtūūruga endanīte atūūruga thīinī wa Ngai, nake Ngai atūūruga thīinī wake. ¹⁷ Ūguo nīguo wendani ūkinyanagīra thīinī witū nīgeetha tūkaagīa na ūmīrīru mūthenya ūria gūgaatuanīrwo ciira, tondū tūrī gūkū thī nī tūhaanaine nake. ¹⁸ Wendo ndūrī guoya. No wendo ūria mūkinyanīru nīūingataga guoya, tondū guoya ūkonainie na iherithia. Mūndū ūria wītīgagīra, ndatuagwo mūkinyanīru thīinī wa wendo.

¹⁹ Ithūi twendanaga tondū we nīwe waambire gūtswana. ²⁰ Mūndū anguaga atīrī, “Nīnyendete Ngai,” na nīathūire mūrū kana mwarī wa ithe-rī, ūcio nī wa maheeni. Nīgūkorwo mūndū o wothē ūtendete mūrū wa ithe, ūria atūire onaga, ndangīhota kwenda Ngai, ūria atarī oona. ²¹ Nake nīatūheete rīathani rīrīrī: Mūndū o wothē wendete Ngai, no nginya ende mūrū kana mwarī wa ithe o nake.

5

Wītīkio thīinī wa Mūrū wa Ngai

¹ Mūndū o wothē wītīkītie atī Jesū nīwe Kristū aciarītwo nī Ngai, nake mūndū o wothē wendete mūciari nīendete o na mwana wake. ² Ūū nīguo tūmenyaga atī nītwendete ciana cia Ngai: nī kwenda Ngai na kūhingia maathani make. ³ Ūū nīguo kwenda Ngai: nī gwahtīkīra maathani make. Namo maathani make ti maritū, ⁴ Nīgūkorwo mūndū o wothē mūciare nī Ngai nīatooragia maūndū ma thī. Naguo ūhootani ūria ūtooretie maūndū ma thī, nī gwītīkia gwitū. ⁵ Nūū ūcio ūtooragia maūndū ma thī? Nī mūndū ūria wītīkītie atī Jesū nīwe Mūrū wa Ngai.

⁶ We nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame, o Jesū Kristū. We ndokire na ūndū wa maaī moiki, no nīwe wokire na ūndū wa maaī na thakame. Nake Roho nīwe mūira, tondū Roho nīwe ūhorō ūria wa ma. ⁷ Nīgūkorwo aira nī atatū (kūu igūrū: nao nī lthe witū, na ūhorō, na Roho Mūtheru; nao aya atatū nī ūmwe. Gūkū thī nakuo aira nī atatū): ⁸ nao nī Roho, na maaī, na thakame; nao acio atatū nīmaiganīte. ⁹ Angīkorwo nītūtīkīkagīra ūira wa mūndū, ūira wa Ngai nī mūnene makīria, tondū nī ūira wa Ngai ūria aheanīte ūkonīi Mūriū. ¹⁰ Mūndū wothē wītīkītie Mūrū wa Ngai arī na ūira ūcio ngoro-inī yake. Mūndū wothē ūtetīkītie Ngai nīamūtūite wa maheeni, tondū ndetīkītie ūira ūria mūheane nī Ngai ūkonīi Mūriū. ¹¹ Naguo ūyū nīguo ūira atī Ngai nīatūheete muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ūcio wī thīinī wa Mūriū. ¹² Ūria ūrī na Mūriū arī na muoyo; nake ūria ūtarī na Mūrū wa Ngai ndarī na muoyo.

Ūhorō wa Kūrīkīrīria

¹³ Ndīramwandīkīra maūndū maya inyuī arīa mwītīkītie rītwa rīa Mūrū wa Ngai, nīgeetha mūmenye atī mūrī na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūmīrīru ūria tūkoragwo naguo tūgīkūhīrīria Ngai nī atī tūngīhooya ūndū o wothē kūringana na wendo wake-rī, we nīatūguaga. ¹⁵ Na tūngimenya atī nīatūguaga, ūndū-inī o wothē ūria tūhooyaga-rī, nītūū atī nīatūheete ūndū ūria tūmūhooete.

¹⁶ Mūndū o wothē angīona mūrū kana mwarī wa ithe agīka rīhīa rīrīa rītangīmūtware gīkū-inī, nīahoe, nake Ngai nīakamūhe muoyo. Ndīraaria ūhorō wa andū arīa rīhīa rīao rītarī rīa kūmatware gīkū-inī. No nī kūrī rīhīa rīngītware mūndū gīkū-inī. Nīi ndiroiga atī mūndū ahoōe nī ūndū wa rīhīa ta rīu. ¹⁷ Cīiko ciothe njūru nī mehīa, no nī kūrī rīhīa rītangītware mūndū gīkū-inī.

¹⁸ Nītūū atī mūndū o wothē ūciarītwo nī Ngai ndatūūruga ehagia; mūndū ūria ūciarītwo nī Ngai, ūcio nīamenyagīrīrwo nī Ngai, nake ūria mūūru ndangīhota kūmwīka ūūru. ¹⁹ Ithūi nītūū atī tūrī ciana cia Ngai, na tūkamenya atī thī yothe yathagwo na wathani wa ūria mūūru. ²⁰ Nīngī nītūū atī Mūrū wa Ngai nīokīte na nīatūheete ūtaūku, nīgeetha tūmūmenye ūria arī we ūhorō wa ma. Na ithūi tūrī thīinī wake ūcio ūria arī we ūhorō wa ma, tūrī thīinī wa Mūrūwe Jesū Kristū. We nīwe Ngai ūria wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to nī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhorō ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhorō ūrīa wa ma, ūrīa ūtūūrāga thīinī witū, o na ūgūtūūra na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irīkaraga na ithuī thīinī wa ūhorō wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igithiī na njīra ya ūhorō ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti riathani rīerū ndīrakwandikīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Ngūūria atī twendanage mūdū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiīage na njīra ya gwathikīra maathani make. O ta ūrīa mūiguīte kuuma o kīambīrīria, riathani rīake nī atī mūthiīage mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetikītie atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūūra gūkū thī. Mūdū ta ūcio nī mūheenanīa na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrūtīire wīra, no mūtūike a gūkaaheo mūcaara wanyu ūrī wothē. ⁹ Mūdū o wothē ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūkaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūdū o wothē angīuka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tiga ūcio-rī, mūtikanamūnyiite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūdū wothē ūngīmwanūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciiko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūdū maingī ma kūmwandikīra, no ndikwenda kūhūthīra karatathi na rangi. Handū ha ūguo-rī, ndīrehoka kūmūceerera njaranīre na inyuī tūkionanaga, nīgeetha gīkeno giitū kīganīre.

¹³ Nīm-wageithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandikīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe magaacīre, o ta ūrīa ngoro yaku īkarīte īgaacīre. ³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhoro wa wīhokeku waku ūhoro-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthīi na njīra ya ūhoro ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiaga irūmīrīre njīra īrīa ya ūhoro ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīinī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtuika ndūmooī. ⁶ Nīmerīite kanitha ūhoro wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīre harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rītwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetikītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhoro ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīre kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtuika ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Nīngī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīra arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhoro ūrīa mūūru, no wīgerekanagie na ūhoro ūrīa mwega. Mūndū o wothē ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothē wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhoro ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīra, na inyuī nīmūūī atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma gūkwandikīra, no ndikwenda gūkwandikīra na karamu na rangi. ¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkōnanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmākūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marītwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹ Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩrwo nĩ Jesũ Kristũ:

² Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

Mehia na Kũniinwo kwa arĩa Matetigagĩra Ngai

³ Arata akwa endwa, o na gũtũka nĩndĩrendete mũno kũmwandikĩra ũhoro wa ũhonokio ũrĩa tũgwataniire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩĩre ndĩmwandikire nĩguo ndĩmũringĩrĩre mũrũagĩrĩre wĩtikio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴ Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoro wao wagũtũrwo ciira waandikĩtwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩnĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtũke wa kũmetikĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵ O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoro ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũrĩkania atĩ Mwathani niakũũire andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetikĩtie. ⁶ Nao arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũura-rĩ, acio nĩmahingĩre nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio itũro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷ Ningĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũura marĩa maariganĩtie nĩmeneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸ O na ningĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ. ⁹ No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ rĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰ No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ irĩa iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹ Kai makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩre njĩra ya Kaini; ningĩ magetoonyia na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩa wathani ta Kora.

¹² Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makihurutwo nĩ rũhuho; o na ningĩ mahaana ta mĩtĩ itarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, imunyĩtwo na mĩri ikooma biũ. ¹³ Mahaana ta makũmbĩ ma irĩa marĩa matangĩgirĩrĩa, makĩhũyũkaga ciĩko ciao cia thoni ta mũhũyũ; ningĩ matarĩ ta njata ciũrũrũaga, irĩa ciigĩrwo nduma rĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴ Enoku, ũrĩa wa rũciarũ rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoro ũkonĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngĩri na ngĩri ¹⁵ nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũthie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩte Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko ciothe cia kũremera Ngai, irĩa maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru irĩa ehĩa arĩa matamwĩtigĩrĩte manaaria cia gũũkĩrĩa Ngai.” ¹⁶ Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩa merĩrĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩria andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ũhoro wa Gũkĩrĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrĩre o mbere. ¹⁸ Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩa merĩrĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩa merĩrĩria ma mwĩrĩ, no matĩrĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mūkiongererekaga hinya thīinĩ wa wītikio wanyu ūrĩa mūtheru mūno na mūhooyage mūrĩ thīinĩ wa Roho Mūtheru. ²¹ Ikaragai thīinĩ wa wendo wa Ngai mūgīetagīrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamūkinyia muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagīrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mūmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mūrĩ na guoya, na mūgīthũūruga o na nguo ciao iria ciikīrĩtwo maroro nĩ mwĩrĩ mūthaahie.

Ūgooci

²⁴ Na rĩu, kūrĩ ūrĩa ūngīhota kūmūgitĩra mūtikagwe, na kūmūrūgamia mbere ya ūthiũ wake ūrĩa wĩ riiri mūtari na ūũgũ, na mūrĩ na gĩkeno kīnene: ²⁵ Ngai we wiki Mūhonokia witũ arogĩa na riiri, na ūkaru, na hinya, o na wathani, thīinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kīambīrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amen.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhorō wa Kwambīrīria

¹ Ūyū nīguo ūguŭrio wa Jesū Kristū, ūrīa Ngai aamūguŭrīrie nīguo onie ndungata ciake maundū marīa makirīi gwīkīka o ica ikuhī. Aamenyithanirie ūhorō ūcio na undū wa gūtūma mūraika wake kūrī ndungata yake Johana, ² ūrīa nake wacookire kumbūra ūhorō ūrīa wothē oonire, naguo nī ūhorō wa kiugo kīa Ngai na ūira wa Jesū Kristū. ³ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyū, na kūrathimwo nī andū arīa maiguaga ūhorō ūyū na makaiga ngoro-inī ciao ūhorō ūrīa wandīkitwo ūrathi-inī ūyū, tondū ihinda nīrīkuhīrīrie.

Ngeithi na Rwīmbo rwa Kūgooca Ngai

⁴ Nī nī Johana,

Ndirātūmīra makanitha marīa mūgwanja marī kūu būrūri wa Asia* ūhorō ūyū:

Atīrīrī, wega na thayū irogīa na inyuī kuuma kūrī ūrīa ūrī ho, na nowē warī ho, na nowē ūgooka, na kuuma kūrī maroho mūgwanja marīa maikaraga mbere ya gītī gīake kīa ūnene, ⁵ o na kuuma kūrī Jesū Kristū, mūra ūrīa mwīhokeku, o we irigithathi rīa arīa akuū, na mwathi wa athamaki a thī.

Kūrī ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inī maitū na undū wa thakame yake, ⁶ na agatūtua andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai, nīguo tūtungatage Ngai na Ithe wake:† ūgooci na wathani irogīa kūrī we tene na tene! Amenī.

⁷ Atīrīrī, nī gūūka arooka na matu,

na gūtīrī riitho rītakamuona,

o na andū arīa maamūtheecire nīmakamuona;

nao andū othe a thī nīmagacakaya nī undū wake.

Ūguo nīguo gūgaatuika! Amenī.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atīrī, “Nī nī Alifa o na Omega,‡ ūrīa ūrī ho, na nowē warī ho, na nowē ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mūdū Ūhaana ta Mūrū wa Mūdū

⁹ Nī, Johana, mūrū wa ithe wanyu, na mūgwatanīri na inyuī thīinī wa mīnyamaro, na ūthamaki, na gūkīrīrīria tūmīrīrie, o iria irī ciitū thīinī wa Jesū, ndaarī gīcīgīrīra-inī kīa iria kīria gīttagwo Patimo tondū wa Ūhorō wa Ngai na ūira wa Jesū. ¹⁰ Na rīrī, ndaarī thīinī wa Roho Mūthenya wa Mwathani,§ na nī ngūgua mūgambo mūnene thuutha wakwa warī ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atīrī, “Andika ūrīa ūkuona ibuku-inī rīa gīkūnjo, na ūcooke ūtūmīre makanitha marīa mūgwanja: nīmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelfia, na wa Laodikia.”

¹² Na nī ngūhūgūra nīguo nyone mūgambo ūcio wanjaragīria. Na hīndī irīa ndehūgūrire, ngīona mītī mūgwanja ya thahabu ya kūgīrīra matawa, ¹³ na gatagatī ka mītī iyo nī haarī na mūdū “wahaanaga ta mūrū wa mūdū,” wehumbīte nguo yamūkinīyite o nyarīrī, na akeoha mūcibi wa thahabu gīthūri. ¹⁴ Naguo mūtwe wake na njuirī yake ciarī njerū cua ta guoya wa ng’ondū, cierūhīte o ta ira, namo maithe make maahaanaga ta nīnīmī cia mwaki. ¹⁵ Namu magūrū make maahaanaga ta gīcango gīgūkenga kīrī mwaki-inī wa aturī, naguo mūgambo wake watarīi ta mūrurumo wa maai maingī. ¹⁶ Guoko-inī gwake kwa ūrīo aanyīitite njata mūgwanja, na kuuma kanua-inī

* 1:4 Makanitha macio mūgwanja maikarīte gīthiūrī, na maaraihanīrīrie ta kilomita 80. † 1:6 Tene andū a Isiraeli nīo maarī athīnjīri-Ngai; rīu andū a Kanitha wa Kīrīkaniro kīrīa Kīerū nīo athīnjīri-Ngai. ‡ 1:8 Alifa na Omega nī ndemwa cia Kīyunani; Alifa nīyo ya mbere, na Omega nīyo ya kūrigīrīria. § 1:10 Mūthenya wa Mwathani warī mūthenya wa mbere na kiumia; wetirwo Mūthenya wa Mwathani tondū nīguo Jesū aarīkire.

gake hakoima rūhiū rwa njora rūūgī mīena yeerī.* Naguo ūthiū wake watariī ta riūa rīrīa rīarite mūno.

¹⁷ Rīrīa ndaamuonire ngīgwa magūrū-inī make ta mūdū mūkuū. Nake akīnjigīrīra guoko gwake kwa ūrio, akīnjīra atīrī, “Tiga gwtīgīra. Nī nīī wa Mbere, na nī nīī wa Kūrigīrīa. ¹⁸ Nī nīī Ūrīa-ūrī-Muoyo; nīndakuite, na rīu ngūtūra muoyo ngīnya tene na tene! Na nī nīī ndī na cabi cia gīkuū na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nī ūndū ūcio, andika maūdū marīa wona, marīa marī kuo rīu na marīa magooka thuutha-inī. ²⁰ Nayo hitho ya njata icio mūgwanja wonire guoko-inī gwakwa kwa ūrio, na ya mīti iyo mūgwanja ya thahabu ya kūgīrīra matawa nī īno: Njata icio mūgwanja nī araka a makanitha marīa mūgwanja, nayo mīti iyo mūgwanja ya kūgīrīra matawa nī makanitha macio mūgwanja.

2

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Efeso

¹ “Kūrī mūraika wa Kanitha wa Efeso, mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūnyitite njata icio mūgwanja na guoko gwake kwa ūrio, ūrīa ūthiagīra mīti-inī iyo mūgwanja ya thahabu ya kūgīrīra matawa. ² Nīnjūū cīko ciaku, o na wīra waku mūrītū, o na ūkīrīrīra waku. Nīnjūū atī ndūngīkīrīrīra andū arīa aaganu, na atī andū arīa moigaga nī atūmwō no ti atūmwō nīwamagerīre, na ūkīmenya atī nī a maheeni. ³ Nūkīrīrīre na ūkomīrīra mathīina nī ūndū wa rītwa rīakwa, na ndūrī wanoga.

⁴ No rīrī, ūndū ūrīa ngūgūcuukīra nī atīrī: Nīwatīgīre gūikara na wendani ūrīa warī nago mbere. ⁵ Rīrikana kūrīa uumīte ūkagūa! Wīrīre ūcooke wīke maūdū marīa wekaga mbere. Waga kwīrīra, nīngūka kūrī we na njeherie mūtī waku wa kūgīrīra tawa kuuma handū hagu. ⁶ No rīrī, ūrī na ūndū ūmwe mwega: Wee nīūthūire cīko cia andū arīa metagwo Anikolai,* iria o na nīī thūire.

⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, niakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, nīngamwītīkīra kūrīa maciaro ma mūtī wa muoyo, ūrīa ūrī mūgūnda-inī wa Ngai wa gīkeno.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Simurina

⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Simurina,† mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa wa Mbere na nowe wa Kūrīkīrīra, ūrīa wakuire na agīcooka akīrīka. ⁹ Nīnjūū mīnyamaro yaku na ūthīini waku, no ūrī gītonga! Nīnjūū ūrīa ūrumagwo nī arīa moigaga atī nī Ayahudi no ti Ayahudi, no nī thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndūkae gwtīgīra maūdū marīa ūkīrī gūthīinio namo. Ngūmwīra atīrī, mūcukani nīariikīa amwe anyu njeera nīguo amūgerīe, na mūnyamarīo handū ha mīthenya ikūmi. Wee ikaraga ūrī mwīhokeku, o ngīnya gūkua, na nīngūkūhe thūmbī ya muoyo.

¹¹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, niakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa wa gūtoorania-rī, ndakahutio o na hanini nī gīkuū kīrīa gīa keerī.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na rūhiū rūūgī mīena yeerī. ¹³ Atīrīrī, nīnjūū kūrīa ūtūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūrīte ūrī o mwīhokeku harī nīī. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūrīa warī nago thīini wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūira wakwa mwīhokeku, ūrīa woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūraga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūdū matarī maingī ngūgūcuukīra: atīrī, ūrī na andū kūu marūmītīe ūrutani wa Balamu, ūrīa warutire Balakī kūheenereria andū a Isiraeli mehīe

* 1:16 Rūhiū rwa njora rūnoore mīena yeerī ruonanagia gūtūirwo ciira. * 2:6 Anikolai maarī andū a kanitha, no nīmahooyaga mīhianano na makahūūra ūmaraya. † 2:8 Simurina rīarī itūūra rīeigūte na ithaka mūno rīa Asia, na rīarī thīritū na Roma. Rīarī na Ayahudi angī matendete Akristiano o na hanini.

na ūndū wa kūria irio irutūrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya.[†] ¹⁵ O na ningī no ūrī na andū amwe marūmītie ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kūrire! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane nao na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgūe ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na ningī nīngamūhe ihiga rīerū rīandikītwo rītwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīūi o tīga ūcio ūkaamūkīra ihiga rīu.

Ndūmūrīri kūrī Kanitha wa Thuatira

¹⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira,[§] mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūrīa ūrī na maitho matarīi ta rūrīrīmī rwa mwaki, na magūrū make matarīi ta gīcango kīrīa gīkumuthe gīgathera. ¹⁹ Nīnjūūi ciiko ciaku, na ngamenya wendani waku, na wītīkio waku, na ūtūngata waku, na ūkīrīrīra waku, o na ngamenya atī ciiko ciaku cia kūrīgīrīra nīkīrīte iria cia mbere.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcuukīra no atīrī, atī nīūkīrīrīrie mūdū-wa-nja ūcio wītawgo Jezebeli, ūcio wītuga mūnabii.* Nī ūndū wa ūrutani wake, nīahītithagia ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīage irio iria irutūrwo mīhianano. ²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrīra ūmaraya ūcio wake, no nīaregete. ²² Nī ūndū ūcio ngūmūikīa gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharagia nake manyamare mūno, tīga no meririre matigane na mīthīire yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake.[†] Namo makanitha mothe nīmakamenya atī nī nī thuthuuragia ngoro na meciirra, na nīngarīha o mūdū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītie ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūdū marīa marikīru ma hito cia Shaitani,[‡] ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atīrī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūigīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītie O maūdū marīa mūrī namo o nginya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatoorania na ahingagie wendi wakwa nginya mūthia-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

²⁷ ‘Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera;

agaacimemenda o ta ūrīa nyūngū ya rīūmba imemendagwo,’

o ta ūrīa nī heetwo wathani uumīte kūrī Baba. ²⁸ Na ningī nīngamūhe njata irīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgūe ūrīa Roho areera makanitha.

3

Ndūmūrīri kūrī Kanitha wa Saride

¹ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Saride,^{*} mwandikīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na maroho mūgwanja ma Ngai, o na njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūi ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo, no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Ikīra hinya maūdū marīa matigaire na marenda gūkua, nīgūkorwo ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī ūndū ūcio, rīrikana maūdū marīa wamūkīrite na ūkamaigua; maathikīre na wīrīre. No ūngīrega kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici, na ndūkamenya ihinda rīrīa ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī kūu Saride arīa matekīrīte nguo ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo nīmagīrīire. ⁵ Mūdū ūrīa ūgaatoorania-rī, nīakahumbwo nguo njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia rītwa rīake

[†] 2:14 Balamu nīwe wataarire andū-a-nja a Midiani makīhītithia andū a Isiraeli na ūmaraya na kūria irio irī thaahu.

[§] 2:18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thigari cia mbaara. ^{*} 2:20 Rītwa “Jezebeli” haha rīhūthīrītwo kuonania ūhoro wa mūdū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio. [†] 2:23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe

maarūmagīrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūria irio iria ciarutagīrwo mīhianano. [‡] 2:24 Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīgū mūdū ahote gūtooria Shaitani no nginya ambe arikīre biū maūdū-inī make.

^{*} 3:1 Saride rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga warīo.

kuuma ibuku-inĩ rĩa muoyo, no nĩngoimbūra rĩtwa riake mbere ya Baba, na araike aake. ⁶ Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, niakiigwe ūrĩa Roho areera makanitha.

Ndũmĩriri kũrĩ Kanitha wa Filadelfia

⁷ “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Filadelfia,[†] mwandĩkire atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ūrĩa mũtheru na wa ma, ūrĩa ūnyitĩte cabi ya Daudi. Kũrĩa ahingũra gūtĩrĩ mũndũ ūngĩhinga, na kũrĩa ahinga gūtĩrĩ mũndũ ūngĩhingũra. ⁸ Nĩnjũũ ciiko ciaku. Atĩrĩrĩ, nĩnjikĩrite mũrango mũhingũre mbere yaku, ūrĩa ūtarĩ mũndũ ūngĩhota kũhinga. Nĩnjũũ atĩ hinya ūrĩa ūrĩ naguo nĩ mũnini, no nĩũrũmitie kiugo giakwa, na ndũigana gũkaana rĩtwa riakwa. ⁹ Nĩngatũma andũ arĩa a thunagogi ya Shaitani, arĩa moigaga atĩ nĩ Ayahudi o na gũtũka tio, no nĩkũheenania maheenania, ndũme moke mainamĩrĩre mbere ya magũrũ maku, na moimbũre atĩ nĩngwendete. ¹⁰ Na tondũ nawe nĩtũtũrite ūrũmitie riathani riakwa rĩa gũikara ūmĩrĩrie-rĩ, o na nĩ nĩngagũikaria ihinda rĩa kũgerio rĩria rigooka mabũrũri mothe kũgeria arĩa matũũraga gũkũ thĩ.

¹¹ Ngũũka o narua. Rũmia kĩrĩa ūrĩ nakĩo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ūkuoya thũmbĩ yaku. ¹² Ūrĩa ūgaatoorania-rĩ, nĩngamũtua gĩtugĩ thĩĩnĩ wa hekarũ ya Ngai wakwa. Ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agacooka kuuma kuo. Nĩngamwandĩka rĩtwa rĩa Ngai wakwa o na rĩtwa rĩa itũũra inene rĩa Ngai wakwa, nĩrĩo Jerusalemu rĩa njerũ, rĩria rĩraikũrũka kuuma igũrũ kũrĩ Ngai wakwa; o na nĩngĩ ndĩmwandĩke rĩtwa riakwa rĩerũ. ¹³ Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, niakiigwe ūrĩa Roho areera makanitha.

Ndũmĩriri kũrĩ Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Laodikia,[‡] mwandĩkire atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ūcio Amenĩ, mũira ūrĩa mwĩhokeku na wa ma, o we mwathi wa ciũmbe cia Ngai. ¹⁵ Nĩnjũũ ciiko ciaku, ngamenya atĩ wee ndũrĩ mũhoru na ndũrĩ mũhiũ. Kũngĩrĩ wega korwo waheha kana ūhiũhe! ¹⁶ No tondũ ūrĩ mũraru, ūkaaga kũhiũha na ūkaaga kũhori-rĩ, ngirie gũgũtua thĩ uume kanua gakwa. ¹⁷ Wee ugaga atĩrĩ, ‘Niĩ ndĩ gĩtonga, ngagiĩ na indo nyingĩ, na ndĩrĩ kĩndũ njagite.’ No wee ndũũ atĩ ūrĩ mũnyamarĩki, na ūrĩ wa kũguĩrwo tha, na ūrĩ mũthĩnĩ, na ūrĩ mũtumumu, o na ūrĩ njaga. ¹⁸ Ngũgũtaara atĩ ūgũre thahabu rĩa therie na mwaki kuuma kũrĩ niĩ, nĩgeetha ūtonge, na nĩngĩ ūgũre nguo cia rangi mwerũ cia kwĩhumba, nĩguo ūhumbĩre thoni cia njaga yaku, na ūgũre ndawa wĩhake maitho maku, nĩguo ūhote kuona.

¹⁹ Arĩa nyendete nĩndĩmarũithagia na ngamaherithia. Nĩ ūndũ ūcio gĩa na kiyu, na wĩrĩre. ²⁰ Atĩrĩrĩ, ndũgamĩte mũrango-inĩ ngũĩringaringa. Mũndũ o wothĩ angĩgũwa mũgambo wakwa, na ahingũre mũrango, nĩngũtoonya thĩĩnĩ ndĩanĩre irio nake, nake arĩanĩre na niĩ.

²¹ Ūrĩa ūgaatoorania-rĩ, nĩngamwĩtikĩria aikare hamwe na niĩ gĩtĩ-inĩ giakwa kĩa ūnene, o ta ūrĩa niĩ ndatooranĩrie na ngũikaranĩra hamwe na Baba gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ūnene. ²² Ūrĩa ūrĩ gūtũ-rĩ, niakiigwe ūrĩa Roho areera makanitha.”

4

Gĩtĩ kĩa Ūnene kũu Igũrũ

¹ Thuutha wa maũndũ macio ngĩrora, na rĩrĩ, hau mbere yakwa haarĩ na mũrango warĩ mũhingũre kũu igũrũ. Naguo mũgambo ūrĩa ndaiguĩte mbere iyo ūkĩnarĩria, ūrĩa wagambaga ta coro, ūkiuga atĩrĩ, “Ambata, ūũke haha, na nĩngũkuonia maũndũ marĩa arĩ o nginya mageekĩka thuutha wa maũndũ maya.” ² O rĩmwe ngĩkorwo ndĩ thĩĩnĩ wa Roho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa harĩ na gĩtĩ kĩa ūnene kũu igũrũ, na nĩ harĩ na mũndũ wagĩkarĩire. ³ Nake ūcio wagĩkarĩire onekaga atarĩ ta ihiga rĩa mũthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mũkũnga-mbura ūrĩa wonekaga ūhaana ta kahiga karĩa getagwo thumarati, nĩguo warigiicĩirie gĩtĩ kĩa ūnene.* ⁴ Nakĩo gĩtĩ kĩa ūnene

[†] 3:7 Rĩtwa Filadelfia nĩ kuuga “Itũũra rĩa Wendo.” [‡] 3:14 Laodikia nĩ itũũra rĩoikaine mũno nĩ ūndũ wa ūhoru wa bengĩ, na thukuru cia gũthomera ūrigitani, na ūhoru wa gũtuma nguo. ^{*} 4:3 Tondũ gūtĩrĩ mũndũ ūngĩona Ngai nĩ ūndũ wa ūtheri ūrĩa ūmũrigicĩirie, akĩragwo akengaga o ta tũhiga tũu twa goru.

nīkīarigiicīrio nī itī ingī cia ūnene mīrongo īirī na inya, nacio ciaikarīrwo nī athuuri mīrongo īirī na ana. Athuuri acio meehumbīte nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. ⁵ Hau gītī-inī kīu kīa ūnene nīhoimaga heni, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kīu kīa ūnene haari matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. ⁶ Ningī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haari kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

Ningī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haari na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maithe mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷ Nakīo kīūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatātū kīarī na ūthiū watariī ta wa mūdū, nakīo gīa kana gīatariī ta nderi ikīrera. ⁸ O kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maithe mwīrī wothe o nginya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtukū itiatigithagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothe nīwe mūtheru,
īī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe mūtheru,
o we ūrīa warī ho, na nowe ūrī ho, na nowe ūgooka.”

⁹ Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgocca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūruga tene na tene-rī, ¹⁰ nao athuuri acio mīrongo īirī na ana megūthagia thī mbere ya ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, na makahooya ūcio ūtūūruga muoyo tene na tene. Maigaga thūmbī ciao mbere ya gītī kīu kīa ūnene, makoiga atīrī:

¹¹ “Wee Mwathani na Ngai witū-rī, nīwagīrīire
kūgocagwo, na gūtīo, na kūgīa na ūhoti,
nīgūkorwo nīwe wombire indo ciothe,
nacio ciombirwo na ūndū wa kwenda gwaku,
na ikīgīa na muoyo.”

5

Ibuku rīa Gīkūnjo, na Gatūrūme

¹ Ningī ngīona ibuku rīa gīkūnjo rīrī guoko-inī kwa ūrīo kwa ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene rīandikītwe mīena yeerī, na rīahingītwo na gūcinīrīrwo na tūtembe mūgwanja twa mūhūra. ² Ngīcoca ngīona mūraika warī na hinya mūno akīanīrīra na mūgambo mūnene akooria atīrī, “Nūū mwagīrīru kūmethūra tūtembe tūtū twa mūhūra, na ahingūre ibuku rīrī rīa gīkūnjo?” ³ No gūtīarī mūdū o na ūmwe kūu igūrū, kana gūkū thī, o na kana rungu rwa thī ūngīahotire kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo o na kana arīrore thīnī. ⁴ Na nī ngīrīra mūno tondū gūtione kire mūdū o na ūmwe mwagīrīru wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo kana arīrore thīnī. ⁵ Hīndī iyo ūmwe wa athuuri acio akīnjīra atīrī, “Tiga kūrīra! Atīrīrī, Mūrūūthi ūrīa wa mūhīrīga wa Juda, Thuuna īrīa ya Daudi-rī, nīatooranītie. We arī na ūhoti wa kūhingūra ibuku rīu rīa gīkūnjo, na amethūre tūtembe tūu mūgwanja twarīo.”

⁶ Ningī ngīona Gatūrūme arūgamīte gatagatī ga gītī kīa ūnene, nako kahaanaga ta gathīnjītwo, gathiūrūrūkīrio nī ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri acio. Kaarī na hīa mūgwanja na maithe mūgwanja, na nīmo maroho mūgwanja ma Ngai marīa matūmītwo mathiagie thī yothe. ⁷ Nake ūcio Gatūrūme agīthī akīoya ibuku rīu rīa gīkūnjo kuuma guoko-inī kwa ūrīo kwa ūcio waikarīire gītī kīa ūnene. ⁸ Na aarīkia kūrīoya-rī, ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri arīa mīrongo īirī na ana makīgūthia thī mbere ya Gatūrūme. O ūmwe aarī na kīnanda kīa mūgeeto na maanyīitite mbakūrī cia thahabu ciyūrīte ūbumba, na nīguo mahooya ma andū arīa aamūre. ⁹ Nao nīmānīre rwīmbo rwerū, makiuga atīrī:

“Wee nīwe mwagīrīru wa kuoya ibuku rīu rīa gīkūnjo,
na kūmethūra tūtembe tūu twarīo,
tondū wee nīworagīrwo,
ūkīgūrīra Ngai andū na thakame yaku kuuma mīhīrīga yothe,
na thiomi ciothe, na andū othe, o na ndūrīrī ciothe.”

¹⁰ Wee nīūmatuīte andū a ūthamaki na athīnjīri-Ngai a gūtungatagīra Ngai witū, nao magathamaka gūkū thī.”

¹¹ Ningī ngīrora, na nī ngīgua mūgambo wa araka aingī, mūigana wao warī ngiri na ngiri, na ngiri ikūmi maita ngiri ikūmi. Nao maathiūrūrūkiirie gīti kīa ūnene, na ciūmbe iria irī muoyo, na athuuri acio. ¹² Nao mainaga na mūgambo mūnene, makoiga atīrī:

“Kwagīrīra nī Gatūrūme, karīa kooragirwo,
nīguo kagīe na ūhoti, na ūtonga, na ūūgī,
na hinya, na gītīo, na riiri, o na ūgooci!”

¹³ Ngīcooka ngīgua ciūmbe ciothe irī kūu igūrū, na iria irī thī, na iria irī rungu rwa thī, na iria irī iria-inī, o na indo ciothe iria irī thīinī wacio, ikīina atīrī:

“Ūgooci, na gītīo, na riiri, na ūhoti,
irogīa kūrī ūrīa ūikariire gīti kīa ūnene, na kūrī Gatūrūme, nginya tene na tene!”

¹⁴ Nacio ciūmbe iria inya irī muoyo ikiuga atīrī, “Ameni”, nao athuuri acio makīgūithia thī, makīhooya.

6

Tūtembe twa Mūhūra

¹ Ningī nīndonire ūcio Gatūrūme akīmethūra gatembe ka mbere ga tūtembe tūrīa mūgwanja twa mūhūra. Ngīcooka ngīgua kīumbe kīmwe gīa ciūmbe iria inya irī muoyo gīkiuga na mūgambo wagambaga ta marurumī atīrī, “Ūka!” ² Na nī ngīrora, ngīona mbarathi njerū* hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicite aanyitite ūta, nake akīheo thūmbī, akiumīra atarī† ta mūtoorania werekeire o gūtoorania.

³ Rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga keerī, ngīgua kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa keerī kīoiga atīrī, “Ūka!” ⁴ Ningī gūkiumīra mbarathi ingī, nayo yarī ndune mūno.† Ūrīa wamīhaicite nīaheetwo ūhoti wa kūniina thayū kuuma thī, na atūme andū mooragane. Nake akīheo rūhiū rwa njora rūnene.

⁵ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga gatātū, ngīgua kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa gatātū kīoiga atīrī, “Ūka!” Na nī ngīrora, ngīona mbarathi njirū‡ hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicite aanyitite ratiri na guoko gwake. ⁶ Ningī ngīgua kīndū kīarurumire ta mūgambo ūkuuma gatagatī-inī ga ciūmbe icio inya irī muoyo, ūkiuga atīrī, “Kībaba kīa ngano kiumage mūcaara wa mūthenya ūmwe, na ibaba ithatū cia ngano ya cairi ciuimage mūcara wa mūthenya ūmwe, no ndūgathūkie maguta kana ūthūkie ndibel!”

⁷ Ningī rīrīa Gatūrūme aamethūrire gatembe ga kana-rī, ngīgua mūgambo wa kīumbe kīrīa kīrī muoyo gīa kana woiga atīrī, “Ūka!” ⁸ Na nī ngīrora, ngīona mbarathi theūku§ hau mbere yakwa! Ūrīa wamīhaicite-rī, eetagwo Gīkuū, nake Jehanamu aamumīte thuutha, amūkuhīrīrie. Nao makīheo ūhoti wa gwatha gicunjī kīa inya gīa thī, nīguo mooragane na rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na mūthiro, o na ningī nyamū iria ndīani cia gīthaka.

⁹ Ningī aamethūra gatembe ga gatano-rī, ngīona hau rungu rwa kīgongona maroho ma andū arīa mooragītwo nī ūndū wa kiugo kīa Ngai, na nī ūndū wa ūira ūrīa maagwatīrie.

¹⁰ Nao magīkaya na mūgambo mūnene, makīūra atīrī, “Mwathani Jehova, Wee mūtheru na wa ma, ūgūikara nginya rī ūtatuīrie atūūri a thī ciira nīguo ūrīhīrie thakame iitū?”

¹¹ Nao makīheo o mūndū nguo ndaaya ya rangi mwerū, na makīrwo meterere hanini, nginya mūigana wa ndungata iria maarutithanagia wīra nacio ūhinge, na nīo ariū na aarī a lthe witū arīa maarī mooragwo o ta ūrīa o mooragirwo.

¹² Ningī ngīrora na ngīona aamethūra gatembe ga gatandatū. Nakuo gūkīgīa na gīthingithia kīnene. Narīo riūa rikīgarūrūka, rikīira ta nguo ya ikūnia itumītwo na guoya wa mbūri, nago mweri wothē ūkīgarūrūka, ūgītuniha ta thakame, ¹³ nacio njata cia igūrū ikīgīa thī, o ta ūrīa ngūyū iria thaatu ciitīkaga kuuma mūkūyū-inī rīrīa wainainio

* 6:2 Ūhoro wa mbarathi ici cia ihinda rīa mūthia nīwaritio ibuku-inī rīa Zekaria 1:8-17, namo marangi macio maaragia ūhoro wa mūmītware. Rangi mwerū wonanagia ūhootani. † 6:4 Mbarathi īno ndune yaragia ūhoro wa ūiti wa thakame na ūndū wa kīūrāgana na mbaara. ‡ 6:5 Mbarathi īno njirū nī ya kuonania ng’aragu. Nī ūndū ūcio gūtoorio, na ūiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irūmanīrīrie. § 6:8 Mūndū mūkūū onekaga arī mūtheūku; mbarathi īno yonanagia gīkuū.

nī rūhuho rūnene.* ¹⁴ Narīo igūrū rikieherio o ta ūria ibuku rīa gikūnjo rikūnjagwo, nacio irīma ciothe na icigīrīra ikīeherio ikiuma kūdū gwacio.

¹⁵ Nao athamaki a thī, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andū arīa marī hinya, na ngombo ciothe, na andū arīa othe eyathi, makīhitha ngurunga-inī, na gatagati ka ndwaro cia mahiga ma irīma. ¹⁶ Nao nīmeeraga irīma na ndwaro cia mahiga atīrī, “Tūgwīrei, mūtūhithe twehere ūthiū-inī wa ūcio ūria ūikariire gītī kīa ūnene, na kuuma kūrī mang’ūrī ma Gatūrūme! ¹⁷ Nīgūkorwo mūthenya ūria mūnene wa mang’ūrī mao nīmūkinyu, nake nū ūngihota kūwītiiria?”

7

Andū Ngiri Igana rīa Mīrongo Īna na Inya a Isiraeli

¹ Thuutha wa ūguo ngīona araika ana marūgamīte ituri-inī iria inya cia thī, marigīrīrie huho iria inya cia thī nīgeetha rūhuho o ruothe rūtikahurutane gūkū thī, kana iria-inī rīrīa inene, o na kana mūtī-inī o wothe. ² Ngīcooka ngīona mūraika ūngī akiambata oimite mwena wa irathīro, arī na mūhūrī wa Ngai* ūria ūrī muoyo. Nake agīta araika acio ana na mūgambo mūnene, acio maaheetwo ūhoti mathūkie thī na iria rīrīa inene, akīmeera atīrī: ³ “Mūtīgathūkie thī, kana iria, o na kana mītī, nginya tūkorwo tūrīkītie gwīkīra ndungata cia Ngai witū rūūrī ithiithi-inī ciao.” ⁴ Ningī ngīgua mūigana wa arīa meekīrīrwo rūūrī, nao maarī: 144,000 kuuma mīhīrīga yothe ya Isiraeli.

⁵ A mūhīrīga wa Juda arīa meekīrīrwo rūūrī maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Rubeni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Gadi maarī 12,000,

⁶ na a mūhīrīga wa Asheri maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Nafitali maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Manase† maarī 12,000,

⁷ na a mūhīrīga wa Simeoni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Lawi maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Isakaru maarī 12,000,

⁸ na a mūhīrīga wa Zebuluni maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Jusufu maarī 12,000,

na a mūhīrīga wa Benjamini maarī 12,000.

Andū Gikundi Kīnene Mehumbīte Nguo Ndaaya cia Rangī Mwerū

⁹ Thuutha wa maūdū macio ngīcooka ngīrora, na hau mbere yakwa-rī, ngīona kīrīndī kīnene gītāngitarika nī mūdū, kīa andū moimite ndūrīrī-inī ciothe, na maarī a mīhīrīga yothe, na iruka ciothe, na thiomī ciothe, marūgamīte mbere ya gītī kīa ūnene, na mbere ya Gatūrūme. Nao meehumbīte nguo ndaaya cia rangī mwerū, na makanyīita makīndū na moko. ¹⁰ Nao maanagīrīra na mūgambo mūnene makoiga atīrī:

“Kūhonokania nī kwa Ngai witū,

ūrīa ūikariire gītī kīa ūnene,

na gwa Gatūrūme.”

¹¹ Nao araika acio othe maarūgamīte mathiūrūrūkīrie gītī kīu kīa ūnene, na magath-iūrūrūkīria athuuri acio na ciūmbe icio inya irī muoyo. Nao magītūrumithia mothiū mao thī hau mbere ya gītī kīa ūnene, makīhooya Ngai, ¹² Makiugaga atīrī:

“Ameni!

Ūgooci, na riiri,

na ūūgī, na ngaatho, na gītīo

na ūhoti, na hinya,

irotūūra na Ngai witū tene na tene.

Ameni!”

* 6:13 Kūgūa kwa njata gūgaakorwo kūrī kīmenyithia kīmwe atī Mūrū wa Mūdū akirī gūcooka.

* 7:2 Mūhūrī

ūcio wa Ngai warī wa gwīkīra andū ake rūūrī nīgeetha matikananiinirio na thī. † 7:6 Manase aarī ūmwe wa ariū a Jusufu. Haha mūhīrīga wa Dani ti mūgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

¹³ Na rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, “Andũ aya mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na moimĩte kũ?”

¹⁴ Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, nĩwe ũũĩ.”

Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Aya nĩ arĩa moimĩte mĩnyamaro-inĩ irĩa mĩnene; nao nĩmatham-bĩte nguo ciao na magacierũhia na thakame ya Gatũrũme. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio,

“rĩu maikaraga mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai,

na mamũtungatagĩra mũthenya na ũtukũ thĩinĩ wa hekarũ yake;

nake ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene egũtũũra atambũrũkĩtie hema yake igũrũ rĩao.

¹⁶ Gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhũũta;

na matigacooka kũnyoota.

Matigacinwo rĩngĩ nĩ riũa,

o na kana nĩ ũrugarĩ mũhiũ o na ũrikũ.

¹⁷ Nĩgũkorwo Gatũrũme ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene nĩwe ũgaatuĩka mũrĩithi wao; nĩakamatongoria, amakinyie ithima-inĩ cia maaĩ ma muoyo.

Nake Ngai nĩakamagiria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao.”

8

Gatembe ka Mũgwanja na Rũgĩo rwa Thahabu

¹ Nĩngĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire gatembe ka mũgwanja-rĩ, kũu igũrũ gũgĩkirwo ki ihinda ta rĩa nuthu ithaa.

² Na nĩ ngĩona araka mũgwanja arĩa marũgamaga mbere ya Ngai, nao makĩheo tũrumbeta mũgwanja.*

³ Nake mũraika ũngĩ, ũrĩa warĩ na rũgĩo rwa thahabu, agĩũka akĩrũgama kĩgongona-inĩ. Nake akĩheo ũbumba mũingĩ nĩgeetha aũrute igongona hamwe na mahooya ma arĩa othe aamũre hau igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene. ⁴ Nayo ndogo ya ũbumba ũcio, hamwe na mahooya ma andũ arĩa aamũre, ikĩambata mbere ya Ngai yumĩte guoko-inĩ kwa mũraika ũcio. ⁵ Nake mũraika ũcio akĩoya rũgĩo rĩu rwa thahabu, akĩrũiyũria mwaki kuuma kĩgongona-inĩ, akĩũikia thĩ; nakuo gũkĩgĩa ngwa, na marurumĩ, na heni, na gĩthingithia.

Tũrumbeta

⁶ Hĩndĩ iyo araka arĩa mũgwanja maarĩ na tũrumbeta mũgwanja makĩhaarĩria gũtũhuha.

⁷ Mũraika na mbere akĩhuha karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa mbura ya mbembe na mwaki itukanĩte na thakame, nacio igĩũkio thĩ. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa thĩ gĩkĩhĩa, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mĩtĩ ikĩhĩa, o na nyeki yothe nduru ikĩhĩa.

⁸ Mũraika wa keerĩ nake akĩhuha karumbeta gake, nakĩo kĩndũ kĩaahanaga ta kĩrĩma kĩnene gĩaakanaga mwaki-rĩ, gĩgĩũkio thĩinĩ wa iria rĩrĩa inene. Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa iria rĩu gĩgĩtuũka thakame,[†] ⁹ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ciũmbe iria irĩ muoyo thĩinĩ wa iria rĩu igĩkua, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa marikabu ikĩanangwo.

¹⁰ Nake mũraika wa gatatũ akĩhuha karumbeta gake, nayo njata nene mũno ikĩuma igũrũ yakanĩte ta gĩcinga, ikĩgĩwĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njũũĩ na ithima cia maaĩ, ¹¹ narĩo rĩitwa rĩa njata iyo nĩ Kũrũra.[‡] Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa maaĩ macio gĩkĩrũra, na andũ aingĩ magikua nĩ kũnyua maaĩ macio marũrũ.

¹² Nake mũraika wa kana akĩhuha karumbeta gake, narĩo riũa rĩkĩringwo gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o nago mweri gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o na njata nacio gĩcunjĩ gĩa ithatũ, tondũ ũcio gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩacio gĩgĩtuũka nduma.[§] Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mũthenya gĩkĩaga ũtheri, o na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũtukũ o taguo.

* 8:2 Matukũ ma tene karumbeta kaahuhagwo ga kwanĩrĩra maĩndũ ma bata na kwĩra andũ mehũũge nĩ ũndũ wa mbaara. [†] 8:8 Maaĩ gũtuũka thakame nĩguo warĩ mũthiro wa mbere kũu bũrũri wa Misiri. [‡] 8:11 Nĩ kũrĩ mũmera wĩtagwo Kũrũra; ũtũmĩrĩtwo haha kuonania mũtino na kieha. [§] 8:12 Mũthiro wa kenda wa bũrũri wa Misiri warĩ wa nduma nene mũthenya itatũ; mũthiro ino gũcookerwo ibuku-inĩ rĩrĩ nikuonania atĩ Ngai arĩ hahukĩ gũkũũra andũ aake.

¹³ O ndorete-rī, ngūigua nderi yombūkaga riera-ini ikianirira na mūgambo mūnene, ikoiga atirī: “Kaī kūri na haaro-ī! Kaī kūri na haaro-ī! Kaī inyuī arīa mūtūūruga thī mūri na haaro-ī, tondū wa tūrumbeta tūrīa tūkirie kūhuhwo nī arāika acio angī atatū-ī!”

9

¹ Nake mūraika wa gatano akīhuha karumbeta gake, na nīi ngiona njata yumite igūrū ikagūa thī. Nayo njata iyo ikīnengerwo cabi ya Irima-rītārī-Gīturi. ² Hīndi irīa aahingūrire Irima-rītārī-Gīturi-rī, rikiuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Nario riūa na matu igūkīrwo nduma nī ndogo iyo yomaga Irima-rīu-rītārī-Gīturi. ³ Na thīinī wa ndogo iyo gūkiuma ngigī, igūkūa thī, nacio ikīheo ūhoti ūtariī ta wa tūng’aurū twa thī. ⁴ Nacio ikīrwo itikeehie nyeki ya thī, kana mūmera o wothē o na kana mūtī, o tiga andū arīa matarī na rūuri rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikīaga kūheo ūhoti wa kūmooraga, o tiga wa kūmaherithia mīeri itano. Naruo ruo rūria maiguire rwarī o ta ruo rwa kang’aurū karathīte mūdū. ⁶ Matukū-inī macio andū nīmagacaragia gīkuū, no matigakiona; nīmakeriragiria gūkua, nakō gīkuū gīkamoorira.

⁷ Ngigī icio ciahaanaga ta mbarathi ihaarīrio nī ūndū wa mbaara. Mītwe-inī yacio ciarī na kīndū kīahaanaga ta thūmbī cia thahabu, namo mothiū maacio maahaanaga ta mothiū ma andū. ⁸ Njuirī yacio yahaanaga ta njuirī cia andū-a-nja, namo magego maacio maatariī ta magego ma mūrūūthi. ⁹ Nacio ciarī na ngo cia kūgitira gīthūri ciahaanaga ta ngo cia kīgera, naguo mūgambo wa mathagu maacio warī ta mūrurumo wa mbarathi nyingī na ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inī ¹⁰ Ciarī na mīting’oe, o na mboora ta cia tūng’aurū, na mīting’oe-inī yacio ciarī na ūhoti wa kūnyariira andū ihinda rīa mīeri itano. ¹¹ Na nī ciarī na mūthamaki waciathaga, na nīwe mūraika wa Irima-rītārī-Gīturi, nario rītwa rīake na rūthiomi rwa Kīhibirania nī Abadoni, ningī na Kīyunani agetwo Apolioni.*

¹² Haaro ya mbere nīyathira; haatigara ingī igirī iria igūkūa thuutha.

¹³ Mūraika wa gatandatū nake akīhuha karumbeta gake, na nīi ngūigua mūgambo ūkiuma hīa-inī cia kīgongona gīa thahabu kīria kīri mbere ya Ngai.† ¹⁴ Ūkīra mūraika ūcio wa gatandatū warī na karumbeta atirī, “Ohora arāika arīa ana arīa moheirwo rūū-inī rūria rūnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao arāika acio ana, arīa maathagathagitwo nī ūndū wa ihinda rūu, na nī ūndū wa mūthenya ūcio o na nī ūndū wa mweri ūcio, o na mwaka ūcio makīohorwo nīguo moorage andū gīcunjī gīa ithatū kīa andū gūkū thī. ¹⁶ Nacio mbūtū cia mbaara iria ciahaicite mbarathi mūigana wacio warī milioni magana meerī. Nīndaiguire mūigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kīoneki hamwe na arīa macihaicite-rī, ciahaanaga atirī: Ngo ciacio cia kūgitira gīthūri ciarī cia rangi mūtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ūhaana ta ūbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahaanaga ta ciongo cia mīrūūthi, natuo tūnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ūbiriti. ¹⁸ Gīcunjī gīa ithatū kīa andū a gūkū thī nīkioragirwo nī mīthiro iyo itatū ya mwaki, na ndogo, na ūbiriti iria cioimaga tūnua-inī twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warī tūnua-inī twacio na mīting’oe-inī yacio, nīgukorwo mīting’oe yacio yahaanaga ta nyoka irī na ciongo iria itihagia andū nacio.

²⁰ Andū a thī acio angī, arīa matooragirwo nī mīthiro iyo, matiigana kwīrira mehia ma wīra wa moko mao; matiigana gūtiga kūhooya ndaimono, na mīhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gīcango, na ya mahiga, na ya mītī, o mīhianano irīa itangihota kuona, kana iigwe, kana iitware. ²¹ O na ningī matiigana kwīrira nī ūndū wa mehia ma ūragani wao, kana ūrogi wao, kana ūmaraya wao, o na kana ūici wao.

10

Mūraika na Kabuku ga Gikūnjo

¹ Ningī ngīcooka ngiona mūraika ūngī warī na hinya mūno agīkūrūka oimite igūrū. Nake ehumbite itu ta nguo, na igūrū rīa mūtwe wake haarī na mūkūnga-mbura;

* 9:11 “Abadoni” nī rītwa rīa Kīhibirania na rīgītairwo nī kuuga “Mūniinani.” † 9:13 Kīgongona gīakoragwo na mīthece ina yatarī ta hīa, o rūmwe koine-ini; mūdū akiūrira kūragwo niathiaga akanyita mūthece (rūhīa) ūmwe.

naguo ūthiū wake wahaanaga ta riūa, namo magūrū make maahaanaga ta itugī cia mwaki. ² Nake aanyitite na guoko gwake kabuku kanini ga gikūnjo karī kahingūre. Aakinyithitie kūgūrū gwake kwa ūrio iria-inī, nakuo kwa ūmotho agagūkinyithia thī nyūmū, ³ akīgūthūka na mūgambo mūnene ta wa mūrūūthi ūkīrarama. Hīndī īria agūthūkire-rī, mīgambo ya ngwa iria mūgwanja ikīgamba. ⁴ Na rīria ngwa icio mūgwanja ciagambire, ndaarī hakuhi kwandika; no ngīgua mūgambo kuuma igūrū ūkiuga atīrī, “Mohoro macio maario nī ngwa icio mūgwanja-rī, maige marī hitho, ndūkamaandike.”

⁵ Nake mūraika ūcio ndonete arūgamite iria-inī na akarūgama thī nyūmū agītambūrūkia guoko gwake kwa ūrio na igūrū. ⁶ Nake akīhita na ūria ūtūūruga muoyo nginya tene na tene, o we ūria wombire igūrū na indo ciothe iria irī kuo, na akīūmba thī na indo ciothe iria irī kuo, o na akīūmba iria na indo ciothe iria irī thīinī warīo, akiuga atīrī, “Hatirī na ihinda rīngī rīa gweterera!” ⁷ No matukū-inī marīa mūraika wa mūgwanja agaakorwo akirī kūhuha karumbeta gake-rī, hitho ya Ngai nīkahingio, o ta ūria eerire anabii arīa ndungata ciake.

⁸ Ningī mūgambo ūria ndaiguite uumite igūrū ūkinjarīria rīngī, ūkinjīra atīrī: “Thīi, woe kabuku kau ga gikūnjo karia kahingūre kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio ūrūgamite akinyite iria, na agakinya thī nyūmū.”

⁹ Nī ūndū ūcio, ngithīi kūrī mūraika, na ngīmūria aahe kabuku kau ga gikūnjo. Nake akīnjīra atīrī, “Koe, ūkarīe. Gaakinya nda nīgegūkūrūrīra, no karī kanua gegūkorwo karī na mūrīo ta ūūkī!” ¹⁰ Ngīkīoya kabuku kau ga gikūnjo kuuma guoko-inī kwa mūraika ūcio, na nīi ngikarīa. Karī kanua kaarī na mūrīo ta ūūkī, no ndarīkia gūkarīa, gakīndūrīra. ¹¹ Ngīcooka ngīrwo atīrī, “No nginya ūrathe ūhoro rīngī ūkonīi andū aingī, na ndūrīrī nyingī, na thiomī nyingī, o na athamaki aingī.”

11

Aira arīa Eerī

¹ Ningī ngīnengerwo mūrangi wa gūthima wahaanaga ta rūthanju, ngīrwo atīrī, “Thīi ūthime hekarū ya Ngai na kīgongona, na ūtare andū arīa marahooya Ngai kuo.

² No nja ya hekarū ūtigane nayo, ndūkamithime tondū nīhetwo andū-a-Ndūrīrī.* Nao nīmakarangīrīria itūūra rīu itheru ihinda rīa mīeri mīrongo ina na īrī. ³ Na nīi nīngaahē aira akwa eerī hinya, nao nīmakaratha ūhoro handū ha matukū 1,260 mehumbite nguo cia makūnia.” ⁴ Acio nīo mītamaiyū īrīa īrī, na nīo mītī īrīa īrī ya kūgīrīrwo matawa īrīa īrūgamite mbere ya Mwathani wa thī. ⁵ Mūdū o wothē angīkaageria kūmeka ūūru, mwaki ūkoimaga tūnua twao ūkaniina thū icio ciao. Na mūdū o wothē ūngīkenda kūmeka ūūru no nginya akue o ūguo. ⁶ Andū aya marī na hinya wa kūhinga igūrū nīgeetha gūtikae kuura mbura ihinda rīria makaaratha ūhoro; ningī marī na hinya wa kūgarūra maaī matūike thakame. O na ningī marī na hinya wa kūhūūra thī na mīthemba yothē ya mīthiro maita maingī o ta ūria mangīenda.

⁷ Rīria makaarikia kūheana ūira wao-rī, nyamū īrīa yambataga yumite Irima-rīria-Rītari-Gīturi nīkamatharikira īmatoorie, na īmoorage. ⁸ Nacio ciimba ciao igaatigwo ciaraganite njīra-inī cia itūūra rīria inene, rīria rīgerekanagio rīgetwo Sodomu kana Misiri, na nīkuo Mwathani wao aambīrwo mūtī igūrū. ⁹ Na ihinda rīa mīthenya itatū na nuthu, andū a kuuma iruka ciothe, na mīhīrīga yothē, na thiomī ciothe na ndūrīrī ciothe, nīmakerorera ciimba ciao, na magirie ithikwo. ¹⁰ Nao andū arīa matūūruga thī nīmagakenerera aira acio, na makūngūire magītūmanagīra iheo, tondū anabii acio eerī nīmanyariiraga andū a gūkū thī. ¹¹ No thuutha wa mīthenya itatū na nuthu, mīhūmū ya muoyo ikīmatoonya yumite kūrī Ngai, nao makīrūgama na magūrū mao, na arīa maamonire makīnyitwo nī kīmako kīnene mūno. ¹² Ningī makīgua mūgambo mūnene uumite igūrū ūkīmeera atīrī, “Ambatai na gūkū.” Nao makīambata igūrū marī itu-inī, thū ciao imeroreire.

¹³ Ithaa o rīu-rī, gūkīgīa na gīthingithia kīnene, nakīo gīcunjī gīa ikūmi gīa itūūra rīu gīkīmomoka. Andū ngiri mūgwanja makīūragwo nī gīthingithia kīu, nao arīa maatigarire makīmaka na makīgooa Ngai wa igūrū.

*

11:2 Nja ya hekarū nīkuo andū-a-Ndūrīrī maahooyagīra.

¹⁴ Haaro ya keerī nīyathira, haaro ya gatatū-rī, igūūka o narua.

Karumbeta ka Mūgwanja

¹⁵ Nake mūraika wa mūgwanja akīhuha karumbeta gake, nakuo gūkīgīa na mīgambo mīnene kūu igūrū, nayo ikiuga atīrī:

“Ūthamaki wa thī nītuikite ūthamaki wa Mwathani witū, o na Kristū wake,
nake egūtūūra athamakaga nginya tene na tene.”

¹⁶ Nao athuuri ariā mirongo ūrī na ana, ariā maaikariire itī ciao cia ūnene mbere ya Ngai, magiturumithia mothiū mao thī makīhooya Ngai, ¹⁷ makiuga atīrī:

“Nītwagūcookeria ngaatho, Mwathani Ngai, Wee Mwene-Hinya-Wothe,

o Wee ūrī ho, na nowe warī ho,

tondū nīwoete hinya waku mūnene,

ūkambīrīria gūthamaka.

¹⁸ Ndūrīrī nacio nīciarakarire;

namo mang’ūrī maku nīmakinīyite.

Hīndī nīnginyu ya andū ariā akuū gūtūrwo ciira,

o na ya kūhe anabii, ndungata ciaku, iheo,

hamwe na ariā aamūre, na ariā metigīrīte rītwa rīaku,

ariā anini na anene,

o na ya kwananga ariā manangaga thī.”

¹⁹ Nīngī hekarū ya Ngai kūu igūrū ikīhingūrwo, na thīnī wa hekarū yake gūkīoneka ithandūkū rīria rīa kīrīkanīro gīake.[†] Nakuo gūkīgīa na heni, na marurumī, na ngwa, na gīthingithia, na mbura nene ya mbembe.

12

Mündū-wa-Nja na Ndamathia

¹ Nīngī kūu igūrū gūkīoneka ūrīrū mūnene wa kūgegania: gūkīoneka mündū-wa-nja wehumbite riūa, agacooka agakinya mweri na magūrū, na agekīra thūmbī ya njata ikūmī na igīrī mūtwe. ² Aarī na nda, na nīakayaga nī ruo tondū aarī hakuhī kūheo

mwana. ³ Nīngī gūkīoneka ūrīrū ūngī kūu igūrū na atīrī: nī ndamathia nene* yarī ndune, na yarī na ciongo mūgwanja, na hīa ikūmī, na thūmbī mūgwanja ciongo-inī ciayo.

⁴ Naguo mūting’oe wayo ūkīhaata gīcunjī gīa ithatū kīa njata cia igūrū na igīcirekania thī. Ndamathia iyo ikīrūgama mbere ya mündū-wa-nja ūcio warī hakuhī kūheo mwana, nīguo itambuure mwana ūcio aaciirwo o ūguo. ⁵ Nake mündū-wa-nja ūcio akīgīa mwana wa kahī, ūria ūgaathaga ndūrīrī ciothe na rūthanju rwa kīgera. Nake mwana ūcio akīhurio, agītwarwo igūrū gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai. ⁶ Mündū-wa-nja ūcio akīūrīa werū-inī, handū harīa aathondekeirwo nī Ngai, harīa aarī amenyererwo handū ha ihinda rīa matukū 1,260.

⁷ Na rīrī, kūu igūrū gūkīgīa mbaara. Mikaelī[†] na araika ake makīrūa na ndamathia iyo, nayo ndamathia na araika ayo makīrūa nao. ⁸ No ndamathia ndīarī na hinya wa kūigana, nayo hamwe na araika ayo makīaga ūikaro kūu igūrū. ⁹ Nayo ndamathia iyo nene ikīnyugutwo thī, na nīyo nyoka iria ya tene, o iria iitagwo mūcukani, na iheetwo Shaitani, iria ihīthithagia andū a thī yothe. Nayo ikīnyugutwo thī hamwe na araika ayo.

¹⁰ Nīngī ngīcooka ngīigua mūgambo mūnene kūu igūrū, ūkiuga atīrī:

“Rīu ūhonokio nī mūkinyu, na ūhoti, na ūthamaki wa Ngai witū,

o na wathani wa Kristū wake.

Nīgūkorwo ūria ūcuukaga ariū na aarī a Ithe witū,

ūria ūmacuukaga mbere ya Ngai mūthenya na ūtukū,

nīaharūrūkītio thī.

¹¹ Nao nīmamūtooririe

na ūndū wa thakame ya Gatūrūme,

o na nī ūndū wa kiugo kīa ūira wao;

[†] 11:19 Ithandūkū rīa kīrīkanīro kūu igūrū nīkuonania atī Ngai nī mwīhokeku na nīahingagīria andū cīranīro ciake nao. * 12:3 Kīrīkanīro-inī ndamathia cionanagia thū cia Ngai na cia andū a Isiraeli. [†] 12:7 Mikaeli nīwe mūraika ūria mūnene ūria ūgītagīra andū a Isiraeli, na nīwe ūkaamahonokia mīnyamaro-inī ya mūthia.

na matiigana kwenda kūhonokia mīoyo yao,
o na maatuika a gūkua.

¹² Nī ūndū ūcio, kenai inyuī igūrū,
o na inyuī arīa mūtūrāga kuo!

No kai thī na iria rīria inene irī na haaro-ī,
tondū mūcukani nīaikūrūkīte kūrī inyuī!

Nake aiyūrītwo nī marūrū manene,
tondū nīō atī ihinda riake rīria rītigaire nī inyinyi.”

¹³ Rīria ndamathia īyo yoonire atī nīyanyugutwo thī, ikīambīrīria kūnyariira mūdū-wa-nja ūcio waagīte mwana wa kahī. ¹⁴ Nake mūdū-wa-nja ūcio akiheo mathagu meeri ma nderi iria nene nīgeetha ombūke athī werū-inī handū harīa aathondekeirwo, harīa aarī amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harīa atangīakinyīrwo nī nyoka īyo. ¹⁵ Nayo nyoka īyo ikīhorora maaī kuuma kanua kayo o ta rūūī, nīgeetha ikinyīrie mūdū-wa-nja ūcio, itūme atwarwo nī kīguū kīu. ¹⁶ No thī nayo īgīteithīrīria mūdū-wa-nja ūcio na ūndū wa gwithamia kanua kayo, nayo ikīmeria rūūī rūu rwahororetwo nī ndamathia īyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hīndī īyo ndamathia īyo ikīrakarīra mūdū-wa-nja ūcio mūno, nayo īgīthīī kūrūa na ciana iria ingī ciake, na nīo andū arīa maathikagira maathani ma Ngai, na makagwatīria ūira wa Jesū.

13

¹ Nayo ndamathia īyo ikīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria.

Nyamū kuuma Iria rīria Inene

Ningī ngīcooka ngīona nyamū ikīuma iria thīinī. Nyamū īyo yarī na hīa ikūmi, na mītwe mīgwanja, na hīa-inī ciayo yarī na thūmbī ikūmi, na o mūtwe wayo warī na rītwa rīa kūruma Ngai. ² Nyamū īyo ndonire yahaanaga ta ngarī, no magūrū mayo matariī ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mūrūūthi. Nayo ndamathia īyo ikīhe nyamū īyo hinya wayo na gītī kiayo kīa ūnene o na wathani mūnene. ³ Mūtwe ūmwe wa nyamū īyo wonekaga ta waringītwo iringa rīa kūrāgo, no iringa rīu rīa kūrāgo nīrīahonete. Nayo thī yothe nīyagegete na ikīrūmīrīra nyamū īyo. ⁴ Nao andū magīkīhooya ndamathia īyo tondū nīyaheete nyamū īyo ūhoti wayo, o na makīhooya nyamū īyo, na makoorageia atīrī, “Nūū ūtarī ta nyamū īno? Nūū ūngīmīūkīrīra, arūe nayo?”

⁵ Nayo nyamū īyo ikīheo kanua ga kwaria ciugo cia mwītīo na cia kūruma Ngai, na ikīheo ihinda rīa gwithana rīa mīeri mīrongo īna na rīrī. ⁶ Nyamū īyo īgītumūra kanua īrume Ngai, na īcambie rītwa rīake, na gīkaro gīake, o na arīa matūrāga kūu igūrū. ⁷ Nīyaheirwo hinya nīguo īrūe na arīa aamūre na īmatoorie. Na ikīheo wathani igūrū rīa mīhīrīga yothe, na andū a iruka ciothe, na thiomī ciothe, o na ndūrīrī ciothe. ⁸ Nao andū othe arīa matūrāga gūkū thī kuuma rīria thī yombirwo, arīa othe marītwa mao matarī maandike ibuku-inī rīa muoyo rīa Gatūrūme karīa gaathīnjirwo, makīnamīrīra nyamū īyo mamīhooe.

⁹ Mūdū ūrīa ūrī na gūtū nīakīgue.

¹⁰ Mūdū o wothe angīkorwo nī wa gūtahwo,
nīegūtahwo athīi.

Mūdū o wothe angīkorwo nī wa kūūragwo na rūhiū rwa njora-rī,
ndarī hīndī atakooragwo na rūhiū.

Ūguo nīkuonania atī andū arīa aamūre nīmabataire gūkīrīrīria, na marī na wītīkio.

Nyamū kuuma na Thī

¹¹ Ngīcooka ngīona nyamū ingī, ikīuma na thī. Nyamū īyo yarī na hīa igīrī ta cia gatūrūme, no yaaragia ta ndamathia. ¹² Nyamū īyo īgīathana na ūhoti wothe wa nyamū rīa ya mbere ithenya rīayo, īgītūma thī na arīa othe matūrāga kuo mahooyage nyamū īyo ya mbere, o īyo yahonete iringa rīayo rīa kūrāgo. ¹³ Nayo ikīringa ciama nene na morirū, o na īgītūma mwakī ūkūrūke uume igūrū ūūke thī andū makīonaga. ¹⁴ Tondū wa morirū macio nīyaheirwo hinya wa kūrīnga ciama ithenya rīa nyamū īyo ya mbere, ikīheenia andū arīa matūire thī. Ningī īgīatha andū mathondeke mūhianano nī ūndū wa gūtīa nyamū īyo, yagurarītio na rūhiū rwa njora no yarī o muoyo. ¹⁵ Nīyaheirwo hinya wa kūhe mūhianano ūcio wa nyamū īyo ya mbere mīhūmū, nīguo ūhote kwaria, na

ūtūme arīa othe maaregete kūhooya mūhianano ūcio wa nyamū iyo mooragwo. ¹⁶ Ningī nīyaathire andū othe na hinya, arīa anini na arīa anene, arīa itonga na arīa athiini, arīa meyathite na arīa ngombo, o mūdū ekirwo rūuri guoko gwake kwa ūrīo kana thiithi-inī wake, ¹⁷ nīgeetha gūtikagīe mūdū ūngiendia kana agūre, atarī na rūuri rūu, na nīruo rīitwa rīa nyamū iyo, kana namba ya rīitwa rīayo.

¹⁸ Ūndū ūyū nībataire ūgī. Mūdū o wothē angikorwo arī na ūmenyo-rī, nīeke ithabu rīa namba ya nyamū iyo, nīgukorwo nī namba ya mūdū. Nayo namba yake nī 666.

14

Gatūrūme na Andū 144,000

¹ Ngīcooka ngīrora, na nī ngīona Gatūrūme arūgamīte Kīrīma-inī gīa Zayuni, arī na andū 144,000 arīa maandikītwo rīitwa rīake na rīitwa rīa lthe mothiū-inī mao. ² Ningī ngīigua mūgambo uumīte igūrū ūtarīi ta mūhūyūko wa maaī maratherera na ningī ta mūrurumo wa ngwa. Mūgambo ūcio ndaiguire watariī ta wa aini a inanda cia mūgeeto makīina na inanda ciao. ³ Nao makīina rwīmbo rwerū marī mbere ya gītī kīa ūnene, na marī mbere ya ciūmbe iria inya irī muoyo, na athuuri. Gūtīarī mūdū ūngiahotire kwīruta rwīmbo rūu tīga o acio 144,000 arīa maakūrītwo kuuma thī. ⁴ Acio nī arīa mateethūkītīe na andū-a-nja, nīgukorwo nīmeigīte marī atheru. Nao maarūmagīrīra Gatūrūme o kūrīa guothe aathīiaga. Nīo maagūrītwo kuuma kūrī andū, na makīrutwo marī maciaro ma mbere kūrī Ngai o na kūrī Gatūrūme. ⁵ Matirī hīndī marī maheenania; o na matirī ūcuuke.

Araika Atatū

⁶ Ningī ngīona mūraika ūngī oombūkīte rīera-inī, nake aarī na Ūhoro-ūrīa-Mwega wa tene na tene wa kūhunjīria andū arīa matūrāga thī, ūguo nī kuuga ndūrīrī ciothe, na mīhīrīga yothē, na thīomi ciothe, na andū othe. ⁷ Nake akiuga na mūgambo mūnene atīrī, “Mwītīgīrei Ngai na mūmūgooce we, tondū ihinda rīake rīa gūtua ciira nīikinyu. Mūhooeī ūrīa wombire igūrū, na thī, na iria rīrīa inene, na ithima cia maaī.”

⁸ Nake mūraika wa keerī akiuga atīrī, “Nīrīgū! Itūūra rīrīa inene rīa Babuloni* nīrīgūu, rīrīa rīanyuthirie ndūrīrī ciothe ndibei rīria ya maūdū mooru ma ūtharia warīo.”

⁹ Ningī mūraika wa gatātū akīmarūmīrīra, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mūdū o wothē angīhooya nyamū iyo na mūhiano wayo, na ekīrwo rūuri rwayo thiithi kana guoko-rī, ¹⁰ o nake nīakanyua ndibei iyo ya marakara ma Ngai, irīa iītīrītwo gīkombe-inī kīa mang’ūrī make itatukanītio na kīndū. Nake nīakanyariirwo na mwakī wa ūbiriti mbere ya arāika arīa atheru na mbere ya Gatūrūme. ¹¹ Nayo ndogo ya kinyariirīko kīao igūtūūra yambataga nginya tene na tene. Gūtīrī kīhurūko mūthenya kana ūtukū kūrī arīa mahooyaga nyamū iyo na mūhiano wayo, kana kūrī mūdū o wothē ūrīa wīkīrītwo rūuri rwa rīitwa rīayo.” ¹² Haha nīhabataire ūkīrīrīria harī andū arīa aamūre, o arīa maathīkagīra Maathani ma Ngai, na magatūūra marī ehokeku harī Jesū.

¹³ Ngīcooka ngīigua mūgambo woima igūrū ūkiuga atīrī, “Andika atīrī: Kūrathimwo-rī, nī andū arīa akuū, arīa makuīte marī thīinī wa Mwathani kuuma rīu.”

Nake Roho ekuuga atīrī, “Ī, nīguo makīhurūke mawīra mao marītū, nīgukorwo cīiko ciao iria maneeke nīikamoima thuutha.”

Thī Kūgethwo

¹⁴ Ningī ngīrora, ngīona hau mbere yakwa haarī na itu rīerū, na itu rīu nīrīakarīrwo nī mūdū “wahaanaga ta mūrū wa mūdū” arī na thūmbī ya thahabu mūtwe, na arī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha guoko-inī gwake. ¹⁵ Nake mūraika ūngī akīuma thīinī wa hekarū, agīta mūdū ūcio waikārīre itu na mūgambo mūnene, akīmūra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwa kūgetha, ūgethe, tondū ihinda rīa kūgetha nīikinyu, nīgukorwo magetha ma thī nī makūrū.” ¹⁶ Nī ūndū ūcio, mūdū ūcio waikārīre itu akīhūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī ikīgethwo.

* 14:8 Itūūra rīrīa inene rīa “Babuloni” haha rīcīiragīrio nī itūūra rīa Roma, na rīkarūgamīrīra ūhoro wa gūūkīrīra Ngai na andū ake.

¹⁷ Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū kūu igūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha. ¹⁸ Na mūraika ūngī, ūrīa wathaga mwaki, akiuma kīgongona-inī, agūta ūcio warī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmūwira atirī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgī rwa kūgetha, na ūcokaanīrie imanjika cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūrīa wa thī tondū thabibū ciayo nī njīru.” ¹⁹ Nake mūraika ūcio akīhiūrīria rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kihihīro-inī kīrīa kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai. [†] ²⁰ Nacio ikīrangīrīrio kihihīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame igītherera yumīte kihihīro-inī, igīkinya handū ha itīna rīa mairū ta igana rīa mīrongo īnana, [‡] na ikīambata o nginya igīkinya mīkwa-inī īrīa yohaga mbarathi tūnua.

15

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

¹ Ngīcooka ngīona ūrīrū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūte mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro īyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang’ūrī ma Ngai. ² Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta irīa rīa gīcicio gītukanitio na mwaki, na ngīcooka ngīona arīa maatooretie nyamū īrīa na mūhiano wayo, na namba ya rītwa rīayo, marūgamīte rūtere-inī rwa irīa rīu. Nao maanyiitite inanda cia mūgeeto irīa maaheetwo nī Ngai, ³ nao maainaga rwīmbo rwa Musa ūrīa ndungata ya Ngai, ^{*} na rwīmbo rwa Gatūrūme, makoiga atirī:

“Maūdū maku marīa wīkīte nī manene na ma kūgeganīa,

Wee Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

Njīra ciaku nī cia kihooto na nī cia ma,

Wee Mūthamaki wa mīndī na mīndī.

⁴ Nūū ūtangīgwītīgīra,

na agoocithie rītwa rīaku, wee Mwathani?

Nīgūkorwo Wee wiki nīwe Mūtheru.

Ndūrīrī ciothe nīgooka ihooe irī mbere yaku,

nīgūkorwo ciiko ciaku cia ūthingu nīgūūrītio.”

⁵ Thuutha wa maūdū macio nīndarorire, na ngīona hekarū kūu igūrū, īrīa arī hema nyamūre ya Ūira, nayo ikīhingūrwo. ⁶ Nao araika mūgwanja arīa maarī na mīthiro īrīa mūgwanja makiuma kūu thīinī wa hekarū īyo. Nao meehumbīte nguo cia gatani īrīa theru yahrenagia, na makeyoha mīcibi ya thahabu ithūri-inī ciao. ⁷ Hīndī īyo kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe irīa inya irī muoyo-rī, gīkīnengera araika acio mūgwanja mbakūri mūgwanja cia thahabu, ciyūrītio mang’ūrī ma Ngai ūrīa ūtūūraga muoyo tene na tene. ⁸ Nayo hekarū ikīiūrā ndogo yumīte riiri-inī wa Ngai na thīinī wa hinya wake, na gūtīrī mūdū ūngīahotire gūtoonya hekarū īyo nginya mīthiro īyo mūgwanja ya araika acio mūgwanja irīkīrīre.

16

Mbakūri Mūgwanja cia Mang’ūrī ma Ngai

¹ Ningī ngīgua mūgambo mūnene ūkiuma thīinī wa hekarū, naguo ūkīra araika acio mūgwanja atirī, “Thīii, mūkonorerie thī mbakūri icio mūgwanja cia mang’ūrī ma Ngai.”

² Nake mūraika wa mbere agīthīi akīonoreria mbakūri yake thī, nacio ironda njūru mūno irī ruo ikīgīa andū arīa maarī na rūūri rwa nyamū īyo, na arīa maahooyaga mūhiano wayo.

³ Nake mūraika wa keerī akīonoreria mbakūri yake irīa-inī rīrīa inene, narīo irīa rīu rikīgarūrūka rīgītuika ta thakame ya mūdū mūkuū, nakīo kīndū o gīothe kīarī muoyo irīa-inī rīu gīgīkua.

⁴ Ningī mūraika wa gatātū akīonoreria mbakūri yake njūū-inī na ithima-inī cia maaī, nacio igītūika thakame. ⁵ Ngīcooka ngīgua mūraika ūrīa wathaga maaī akiuga atirī:

“Wee ūrī na kihooto ūgītua matūiro maya,

[†] 14:19 Ihīhīro thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū rīaragia ūhoro wa kūhingio kwa marakara ma Ngai. [‡] 14:20

nī ta kilomita magana matatū. ^{*} 15:3 Rwīmbo rwa Musa rwainagwo mūthenya wa Thabatū hwaī-inī thīinī wa thunagogi gūkūngūra gūkūūrwo kwa andū a Isīraeli kuuma būrūri wa Misīri.

Wee ūrīa ūrī ho, na nowe warī ho, o Wee Mūtheru,
tondū wa gūtua ciira ūguo;

⁶ nīgūkoro nīmaītē thakame ya andū aku aamūre, na ya anabii,
nawe nīumaheete thakame manyue ta ūrīa magīrīrwo.”

⁷ Na ngīgua kīgongona gīacookia atīri:

“Ūrī nīgūo, Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
matuīro maku nī ma ma, na nī ma kīhoo.”

⁸ Nake mūraika wa kana akionoreria mbakūri yake riūa-inī, narīo riūa rīkīheo hinya wa
gūcina andū na mwaki. ⁹ Andū magīcinwo nī ūrugarī ūcio mūnene, nao magakīrumaga
rītwa rīa Ngai ūcio warī na hinya wa gwatha mīthiro iyo, no matiigana kwīrira
mamūgooce.

¹⁰ Mūraika wa gatano akionoreria mbakūri yake gītī-inī kīa ūnene kīa nyamū ūrīa,
naguo ūthamaki wayo ūkīyūra nduma. Nao andū makīrūma nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na
makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa irona iria maarī
nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekite.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akionoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene
rwa Faratī, namo maaī maruo makīhwa nīgūo athamaki a kuuma mwena wa Irathiro
mathondekerwo njira. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;
namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuma kanua ka nyamū ūrīa, na kanua-inī ka
mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namō nīmō maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga
ciamā, namo mathiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīgūo mamacookanīrīrie nī ūndū wa
mbaara ūrīa ikaarū mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūikaraga eigūte na
agaikara ahaarīrie nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthī njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namō maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa hetagwo na Kīhibira-
nia, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akionoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū
thīnī gūkiuma mūgambo mūnene uumite gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīri, “Ūhorō ūcio
nīwarīka!” ¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene.
Gūtīri kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīre andū, nī ūrīa
gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno. ¹⁹ Narīo itūūra rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū,
namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīrīrikana Babuloni itūūra rīrīa
inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibei ya ūrūrū wa mang’ūrī make. ²⁰ Nacio
icīgīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namō mahiga manene
ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo itano o ihiga, makīgwīra andū.
Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū
mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

17

Mūndū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

¹ Nake mūraika ūmwe wa araika acio mūgwanja, maarī na mbakūri mūgwanja agīuka,
akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūrīa mūnene, ūrīa ūikarite igūrū
rīa maaī maingī. ² Na nīwe athamaki a thī maatharīrie nake, na andū arīa matūūrāga thī
makarīo nī ndibei ya ūtharia wake.”

³ Ningī mūraika ūcio akīnjoya ndī thīnī wa Roho, akīndwara werū-inī. Ndī kūu
werū-inī ngīona mūndū-wa-nja aikarīre nyamū yarī ndune ta gakarakū, na yaiyūrītwo
nī marītwa ma kūrūma Ngai mwīrī wayo, na yarī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi.

⁴ Mūndū-wa-nja ūcio ehumbīte nguo cia rangī wa ndathi na mūtune, na akegemia na
thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruu. Guoko-inī gwake nīanyīitē gīkombe gīa thahabu
kīiyūrītio maūndū marī magigī, na ciiko cia ūtharia wake. ⁵ Thiithi-inī wake aandikwo
rītwa atīrī:

KĪRIGA

* 16:13 Alawii 11:10 rīandikītwa ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni
marīa makaahunjio matukū ma marīgīrīrio kūhīngīca andū nīgūo meetikīre na marūmīrīre wiki naaī na ūremi.

BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAÜNDŪ MOTHE MARĪ MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nīndonire atī mūdū-wa-nja ūcio aarī mūrīu, akarīo nī thakame ya andū arīa aamūre, o na thakame ya andū arīa maarī aira a Jesū.

Na rīrīa ndaamuonire, ngēgega mūno. ⁷ Nake mūraika ūcio akīnjūūria atīrī: “Wagegio nī kīi? Nīngūgūtaarīria hitho ya mūdū-wa-nja ūcio na ya nyamū ūyo ahaicīte, ūyo īrī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi. ⁸ Nyamū ūyo wonire yarī ho, na rīu ndīrī ho, na īrī hakuhī kuuma Irima-rīrīa-Rītārī-Gīturi īthīi īkaanangwo. Nao andū arīa matūūruga thī, arīa marīitwa mao mataandikītwo ibuku-inī rīa muoyo kuuma rīrīa thī yombirwo nīmakaagega mona nyamū ūyo, tondū hīndī īmwe yarī ho, na rīu ndīrī ho, no nīrīūka.

⁹ “Ündū ūyū ūkwenda gwīciirio na ūūgī. Ciongo icio mūgwanja nī irīma mūgwanja iria ciikarīrwo nī mūdū-wa-nja ūcio. ¹⁰ Nīngī nī athamaki mūgwanja. Atano nīmeherete, ūmwe arī ho, na ūrīa ūngī ndarī arooka; no ooka-rī, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamū īrīa yarī kuo, na rīu ndīrī ho, nīyo mūthamaki wa kanana. We nī ūmwe wa acio mūgwanja, na rīu erekeire kwanangwo.

¹² “Hīa icio ikūmi wonire nī athamaki ikūmi arīa mataahetwo ūthamaki, no nīmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rīmwe hamwe na nyamū ūyo. ¹³ Marī na muoroto ūmwe, na nīmakaheana ūhoti na wathani wao kūrī nyamū ūyo. ¹⁴ Nao nīmakarūa na Gatūrūme, no Gatūrūme nīakamatooria tondū nīwe Mwathani wa aathani, na Mūthamaki wa athamaki, na andū arīa agaakorwo hamwe nao nī arūmīrīri ake arīa metītwo, na magathuurwo, na nī ehoheku.”

¹⁵ Nīngī mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Maaī macio wonire hau mūmaraya ūcio aikarīte nī iruka cia andū, na irīndī, na ndūrīrī, na thiomī. ¹⁶ Nayo nyamū ūyo wonire, na hīa icio ikūmi nīgūthūūra īgaathūūra mūmaraya ūcio. Nacio nīikamwananga na imūtige arī njaga; nīikaarīa nyama ciake, na imūcine na mwakī. ¹⁷ Nīgūkorwo Ngai nīekīrīte ngoro-inī ciao rīciirīa rīa kūhingia muoroto wake na ūndū wa kūiguanīra mahe nyamū ūyo hinya wao wa gwathana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mūdū-wa-nja ūcio wonire nīwe itūūra rīrīa inene rīrīa rīathaga athamaki a thī.”

18

Kūgūa kwa Babuloni

¹ Thuutha wa maündū macio nīndonire mūraika ūngī agīkūrūka oimīte igūrū arī na ūhoti mūnene mūno, nayo thī ikīarīrwo nī ūkengi wake. ² Nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī:

“Nīrīgūu! Babuloni itūūra rīrīa inene-rī, nīrīgūwīte!

Nīrītuikīte gūkarō kīa ndaimono,

na rīgatuīka gītūūro gīa gūthaakīrwo nī ngoma o yothe thūku,
rīgatuīka gītūūro kīa nyoni ciothe iria irī thaahu na thūūre.

³ Nīgūkorwo ndūrīrī ciothe nīinyūite

ndībei irīa ya maündū mooru ya ūtharia wake.

Nao athamaki a thī nīmatharīrie nake,

nao onjorithia a thī magītongio nī mūtūūrīre wake wa mīago mīkīru.”

⁴ Nīngī ngūigua mūgambo ūngī uumīte igūrū ūkiuga atīrī:

“Inyūi andū akwa, umai kūrī we,

nīgeetha mūtīkagwatanīre na mehīa make,

na nīguo mūtīkae kwamūkīra mūthīro yake;

⁵ nīgūkorwo mehīa make nīmeiganīrīre magakīnya o igūrū,

nake Ngai nīarīrīkanīte mawaganu make.

⁶ Mūheei o ta ūrīa araheanaga;

mūrīhei maita meerī ma ūrīa ekīte.

Gīkombe kīrīa aramūringagīria-rī, mūringīriei kīo maita meerī.

⁷ Mūnyamarīei, na mūmūhe kīeha

kīiganaine na mwīgaatho na mwīkīrīro wake.

Ngoro-inī yake erahaga, akoiga atīrī,
 ‘Nī njikaraga ta mūthamaki-mūndū-wa-nja;
 ndirī mūtumia wa ndigwa, na ndirī hīndī ngaacakaya.’

⁸ Nī ūndū ūcio, mīthiro yake nīkamūkinyīrīra mūthenya o ro ūmwe:
 nayo nī gīkūlū, na macakaya, o na ng’aragu.

Agaacinwo na mwaki,
 nīgūkorwo Mwathani Ngai ūrīa ūmūtūirīre ciira arī hinya.

⁹ “Rīrīa athamaki a thī arīa maatharagia nake na makagwatanīra nake mīago-inī yake makoona ndogo yake akīhīa-rī, nīmamakūmūrīrīra na mamūcakaīre. ¹⁰ Nao makaarūgama haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake, nao marīre, makiugaga atīrī:

“‘Īya-īl Īya-ī, wee itūūra inene,
 wee Babuloni, itūūra rīa hinya!

Itūiro rīaku rīrī gūkinya ithaa-inī o rīmwe!’

¹¹ “Onjoria a thī nīmamakūmūrīrīra na mamūcakaīre, tondū gūtīrī mūndū ūgaacooka kūgūra indo ciao rīngī: ¹² indo cia thahabu, na betha, na mahiga ma goro, na rurū; ningī mataama ma gatani īrīa njega, na marīa ma rangi wa ndathi, na marīa ma hariri, na mataama marīa matune ta gakarakū; ningī mīthemba yothe ya mītī īrīa mīnungi wega, na indo cia mīthemba yothe iria ithondeketwo na mīguongo, na mbaū cia goro, na gīcango, na kīgera, na mahiga mathaka ma nyaigī; ¹³ ningī mīrigo ya ndarathini na iriki, na ya ūbumba, na maguta marīa manungi wega, na ūbani, na ya ndibeī na maguta ma ndamaiyū, na ya mūtū ūrīa mūhinyu mūno, o na ngano; ningī ng’ombe na ng’ondū; o na mbarathi na makaari; nginya ngombo o na mīoyo ya andū o nayo.

¹⁴ “Nao nīmakoiga atīrī, ‘Itunda rīrīa weriragīra nīrīkwehereire. Ūtonga waku wothē o na ūkengī waku nīthirīte, na gūtīrī hīndī igaacooka kuoneka o na rī.’ ¹⁵ Onjoria arīa meendagia indo icio na magītonga kuuma kūrī we-rī, makaarūgama o haraaya nī ūndū wa gwītīgīra kīnyariirīko gīake. Nīmakarīra, na macakae, ¹⁶ na maanīrīre, moige atīrī:

“‘Īya-īl Īya-īl Wee itūūra inene,
 wee wīhumbīte nguo cia taama wa gatani īrīa njega,
 na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū,
 na ūkegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na rurū!

¹⁷ Ūtonga ūcio mūnene ūguo nīwanangwo ithaa-inī o rīmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inī, na arīa othe mathiiga na marikabu, atwarithia a marikabu, na arīa othe marutaga wīra kūu iria-inī rīrīa inene, makaarūgama o haraaya.

¹⁸ Rīrīa makoona ndogo ya itūūra rīu rīkīhīa-rī, nīmakanīrīra moige atīrī, ‘Kūrī kwagīa itūūra rīngī inene ta itūūra rīrī?’ ¹⁹ Nao nīmakehurīra rūkūngū mītwe o makīrīraga na magīcakayaga, na makae, makiugaga atīrī:

“‘Īya-īl Īya-ī, Wee itūūra inene,
 kūrīa arīa othe ene marikabu cia iria-inī inene maatongeire nī ūndū wa ūtonga warīo!

Nīrīanangwo ithaa-inī o rīmwe!

²⁰ Rīkenerere, wee igūrū!

Kenai inyuī andū arīa aamūre, na inyuī atūmwō, o na inyuī anabīi!

Ngai nīarītūirīre ciira nī ūndū wa ūrīa rīamwīkire.’”

²¹ Ningī mūraika ūrī hinya akīoya ihiga rīaiganaga ta ihiga inene rīa gīthīi, akīrīikia thīnī wa iria rīrīa inene, akiuga atīrī:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa Babuloni
 rīgaatengemanio thī na hinya,
 narīo rīage gūcooka kuoneka o na rī.

²² Nacio nīymbo cia ahūuri inanda cia mūgeeto na aini,
 na ahuhi a mītūrīrū, na ahuhi a coro,
 matigacooka kūguuo thīnī waku o na rī.

Gūtīrī mūruti wa wīra wa mūthemba o wothē
 ūgaacooka kuoneka thīnī waku o rī.

Mūgambo wa ihiga rīa gīthīi
 ndūrī hīndī ūgaacooka kūguuo thīnī waku.

²³ Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa

ūgacooka kwara thīinī waku o na rī.
 O naguo mūgambo wa mūhikania na wa mūhiki
 ndūrī hīndī ūgaacooka kūiguuo thīinī waku o na rī.
 Onjoria aku nīo maarī andū marī igweta gūkū thī.
 Nacio ndūrīrī ciothe ciahītithirio nī ūragūri waku.
²⁴ Thīinī wake nīkuo gwakorirwo thakame ya anabii, na ya andū arīa aamūre,
 o na ya arīa othe manooragīrwo gūkū thī.”

19

Haleluya!

¹ Thuutha wa maūndū macio ngīigua kīndū kīagambaga ta mūrurumo wa kīrīndī
 kīnene kīa andū makīanīrīra kūu igūrū, makoiga atīrī:

“Haleluya!

Ūhonokio, na riiri, na hinya nī cia Ngai witū,

² nīgūkorwo matūiro make ma ciira nī ma ma, na nī ma kīhooito.

Tondū nīatuīrīre mūmaraya ūcio mūnene ciira,

ūcio wathūkirie thī na ūtharia wake.

Na nīamūrīhītie thakame ya ndungata ciake.”

³ Na makīanīrīra o rīngī, makiuga atīrī:

“Haleluya!

Ndogo yake īgūtūūra yambataga nginya tene na tene.”

⁴ Nao athuuri arīa mīrongo īrī na ana, na ciūmbe irīa inya irī muoyo, makīgūithia thī
 makihooya Ngai, ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene. Nao makīanīrīra atīrī:

“Ameni, Haleluya!”

⁵ Ningī mūgambo ūkiuma gītī-inī kīu kīa ūnene, ūkiuga atīrī:

“Gooai Ngai witū,

inyuī ndungata ciake inyuothe,

o inyuī mūmwītīgīrīte,

arīa anini na arīa anenel!”

⁶ Ngīcōoka ngīigua mūgambo warī ta wa kīrīndī kīnene mūno, wahaanaga ta mūru-
 rumo wa maaī megūtherera na ta mūrurumo mūnene wa ngwa, naguo ūkīanīrīra, ūkiuga
 atīrī:

“Haleluya!

Nīgūkorwo Mwathani Ngai witū,

o we Mwene-Hinya-Wothe, nīarathamaka.

⁷ Nītūkenei, na tūcanjamūke,

na tūmūgooce!

Nīgūkorwo ūhiki wa Gatūrūme nīmūkinyu,

nake mūhiki wake nīehaarīrie.

⁸ Nake mūhiki ūcio akīheo nguo cia taama ya gatani īrīa njega,

ī gūkenga na theru, nīguo ehumbe.”

(Taama wa gatani īrīa njega nīguo ciiko cia ūthingu cia andū arīa aamūre.)

⁹ Ningī mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Andīka atīrī: ‘Kūrathimwo-rī, nī arīa metītuo
 iruga-inī rīa ūhiki wa Gatūrūme!’” Agīcōoka akiuga atīrī, “Icio nī ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rīrīa ndaiguire ūguo, ngīgwa magūrū-inī make ndīmūhooe. No akīnjīra atīrī, “Tiga
 gwīka ūguo! O na nī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo,
 arīa magwatīirie ūira wa Jesū. Hooya Ngai arī we! Nīgūkorwo ūira wa Jesū nīguo roho
 wa ūrathi.”

Mūdū Ūhaicīte Mbarathi Njerū

¹¹ Ningī nīndonire igūrū rīhingūkīte na hau mbere yakwa haarī na mbarathi njerū,
 nake ūrīa wamīhaicīte etagwo Mwīhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarūa
 mbaara arūmītīe kīhooito. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ūgwakana, na
 arī na thūmbī nyingī mūtwe. Nīandikītuo rīitwa, rītārī mūdū ūngī ūrīū tīga we

wiki. ¹³ Ehumbīte nguo īrindītwo thakame-inī, narīo rīitwa rīake etagwo Kiugo-kīa-Ngai. ¹⁴ Nacio mbūtū cia ita cia igūrū ciamuumīte thuutha, ihaicīte mbarathi njerū na ikehumba nguo cia taama wa gatani īrīa njega, njerū cua na theru. ¹⁵ Ningī kanua-inī gake koimīte rūhiū rwa njora rūūgī rwa kūūraga ndūrīrī naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kīgera na arangīrīrie ihihīro rīa ndibei rīa mang'ūrī marūrū ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inī yake na kīero-inī gīake nīandikītwo rīitwa rīrīrī:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngīcooka ngīona mūraika ūmwe arūgamīte thīinī wa rīūa, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, agīita nyoni iria ciarerete rīera-inī, agīcīra atīrī, “Ūkai, mūngane hamwe iruga-inī rīrīa inene rīa Ngai, ¹⁸ nīgeetha mūrīe nyama cia mūrī ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andū arīa marī hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mūrī ya andū othe arīa eyathi na arīa ngombo, o na arīa anini na arīa anene.”

¹⁹ Ningī ngīona nyamū īrīa, na athamaki a thī, na mbūtū ciao cia ita mecokanīrīrie hamwe nīgeetha marūe na ūcio wahaicīte mbarathi na mbūtū yake ya ita. ²⁰ No rīrī, nyamū īyo īkīnyītwo, o hamwe na mūnabī īrīa wa maheeni īrīa waringaga ciama ithenya rīayo. Na ūndū wa ciama icio nīahītīthītie andū arīa mekīrītwo rūūrī rwa nyamū īyo na makahooya mūhianano wayo. Nao eerī magīkio icua-inī rīa mwaki wa ūbiriti ūgwakana. ²¹ Arīa maatigaire makīūrāgwo na rūhiū rwa njora ruomīte kanua ka ūcio wahaicīte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikīhūūnīrīria nyama cia mūrī yao.

20

Mīaka Ngiri Īmwe

¹ Ningī ngīona mūraika agīkūrūka oimīte igūrū, arī na kīhingūro kīa Irima-rīrīa-Rītārī-Gīturi, na anyiitite mūnyororo mūnene guoko-inī gwake. ² Nake akīnyī-ita ndamathia īrīa, na nīyo nyoka īrīa ya tene, na noyo mūcukani kana Shaitani, akīmīoha mīaka ngiri Īmwe. ³ Akīmīikia Irima rīu-Rītārī-Gīturi, akīmīhingīrīria kuo, na akīrīcinīrīa mūhūrī, nīguo amīgīrīrīrie ndīkanacooke kūheenia andū a ndūrīrī rīngī ngīnya mīaka īyo ngiri Īmwe īthire. Thuutha wa ūguo nīkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngīcooka ngīona itī cia ūnene iria ciaikarīrwo nī arīa maaheetwo hinya wa gūtuīra andū ciira. Na ngīona mīoyo ya andū arīa manatinio mītwe nī ūndū wa ūira wa Jesū o na nī ūndū wa kiugo kīa Ngai. Acio matiahooete nyamū īrīa o na kana mūhiano wayo, na matiekīrīttwo rūūrī rwayo ithiithi-inī ciao kana moko-inī mao. Nao magīcooka muoyo na magīathana hamwe na Kristū mīaka ngiri Īmwe. ⁵ (Andū arīa angī othe maakuīte matiigana gūcooka muoyo, ngīnya rīrīa mīaka īyo ngiri Īmwe yathirire.) Kūu nīkua kūrīūka kūrīa kwa mbere. ⁶ Kūrathimwo na gūthera nī arīa magwatanīire na kūrīūka kūu kwa mbere. Gīkuū gīa keerī gītīrī na hinya igūrū rīao, no magaatūka athīnjīri-Ngai o na Kristū, na magaatūka hamwe nake mīaka ngiri Īmwe.

Shaitani Gūtuīrwo Ciira

⁷ Rīrīa mīaka īyo ngiri īgaathira, Shaitani nīkuohorwo akoohorwo oime njeera īyo yake, ⁸ nake nīagathī kūheenia ndūrīrī ituri-inī iria inya cia thī, nīcio Gogu na Magogu, nīguo acicokanīrīrie hamwe nī ūndū wa mbaara. Mūigana wao nī ta mūthanga wa hūgūrūrū cia iria rīrīa inene. ⁹ Nao magītuīkanīria warīi wa thī, makīrigiicīria kambī ya andū a Ngai, o na itūūra rīu inene endete. No mwaki nīwoimire igūrū, ūkīmaniina. ¹⁰ Nake mūcukani, īrīa wamaheenirīe, agīkio iria rīa mwaki wa ūbiriti, o kūrīa nyamū īrīa na mūnabī īrīa wa maheeni maikītio. Nao magaatūūra manyariiragwo mūthenya na ūtukū tene na tene.

Arīa Akuū Gūtuīrwo Ciira

¹¹ Ningī ngīona gītī kīnene mūno kīa ūnene kīa rangi mwerū, na ngīona ūrīa wagīkarīire. Nayo thī na igūrū ikīūra, ikīehera ūthiū-inī wake, ikīaga handū ingīkara. ¹² Na ningī ngīona arīa akuū, anene na arīa anini, marūgamīte mbere ya gītī kīu kīa ūnene, namo mabuku makīhingūrwo. Narīo ibuku rīngī rikīhingūrwo, na nīrīo ibuku rīa muoyo. Nao andū arīa akuū magītuīrwo ciira kūringana na ciiko iria meekīte, o ta ūrīa

kwaandikītwo mabuku-inī macio. ¹³ Narīo iria rīrīa inene rīkīruta arīa akuū maarī thīnī wario, nakīo gīkuū na Kwa-ngoma ikīruta arīa maarī thīnī wacio, na o mūdū agītūrwo kūrīngana na cīko iria eekīte. ¹⁴ Thuutha ūcio gīkuū na Kwa-ngoma igītīkio iria-inī rīa mwaki. Icuā rīu rīa mwaki nīrīo gīkuū gīa keerī. ¹⁵ Na rīrī, mūdū o wothē akorwo rītwa rīake rītione kire rīandikītwo ibuku-inī rīa muoyo-rī, agītīkio iria-inī rīu rīa mwaki.

21

Jerusalemu irīa Njerū

¹ Ngīcooka ngīona igūrū rīerū na thī njerū, tondū igūrū rīrīa rīa mbere na thī rīrīa ya mbere nīcieherete igathira, narīo iria rīrīa inene rītīarī ho. ² Ngīona Itūūra rīrīa Itheru, Jerusalemu irīa njerū, rīgīkūrūka riumīte igūrū kwa Ngai, rīhaarīrio ta mūhiki agemeirio mūthuriwe. ³ Ningī ngīgua mūgambo mūnene uumīte gītī-inī-kīa-ūnene, ūkiuga atīrī, “Rīu gīkaro kīa Ngai kīrī hamwe na andū, nake nīgūtūūrania nao. Megūtūika andū ake, nake Ngai we Mwene arīkoragwo hamwe nao, na atūike Ngai wao. ⁴ Nake nīakamagīria maithori mothe mathire maitho-inī mao. Gūtīrī hīndī ngī gūgaakorwo na gīkuū, o na kana gūcakaya, kana kīrīro, kana ruo, nīgūkorwo maūdū marīa ma mbere nīmeherete magathira.”

⁵ Nake ūrīa waikarīre gītī-kīa-ūnene akiuga atīrī, “Nī kwerūhīa ndīrerūhīa maūdū mothe!” Agīcooka akiuga atīrī, “Andīka ūndū ūyū, nīgūkorwo ciugo ici nī cia kwīhokwo, na nī cia ma.”

⁶ Agīcooka akīnjīra atīrī: “Maūdū nīmahingu. Nī nī nī Alifa o na Omega, Kīambīrīria o na Kīrīkīro. Ūrīa mūnyootu nīngamūhe maaī anyue kuuma gīthima kīa maaī ma muoyo, anyue o ūguo tūhū atekūgūra. ⁷ Mūdū ūrīa ūgūtōorania nīwe ūkaagaya maūdū macio mothe, na nī nīngatūika Ngai wake, nake atūike mūrū wakwa. ⁸ No andū arīa iguoya, na arīa matetīkītīe, na arīa imaramari, na arīa oragani, na ahūūrī maraya, na arogī, na ahooī mīhianano, na aheenanīa-rī, othe ūtūūro wao no iria-inī rīa mwaki wa ūbīriti. Gīkī nīkīo gīkuū gīa keerī.”

⁹ Ūmwe wa arāika acio mūgwanja arīa maarī na mbakūrī mūgwanja iria cīayūrīte mīthīro rīrīa mūgwanja ya kūrīgīrīria agūtūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nīngūkuonia mūhiki, na nīwe mūtumia wa Gatūrūme.” ¹⁰ Nake akīngua ndī thīnī wa Roho, akīndwara kīrīma-inī kīarī kīnene kīraaya na igūrū, akīnyonia Jerusalemu, Itūūra rīu inene Itheru rīgīkūrūka riumīte igūrū kwa Ngai. ¹¹ Itūūra rīu rīarī na rīiri wa Ngai, naguo ūkengi wario wahaanaga ta wa kahiga ka goro mūno, o ta kahiga karīa getagwo njathibi, gakengu o ta gīcicio. ¹² Narīo rīarī na rūthīngo rūnene, rūraihi na igūrū, rwarī na ihīngo ikūmi na igīrī, na arāika ikūmi na eerī ihīngo-inī icio. Nacio ihīngo icio nīciandikītwo marītwa ma mīhīrīga rīrīa ikūmi na rīrī ya cīana cīa Isīraelī. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihīngo ithatū, na mwena wa gathīgathīni ihīngo ithatū, na mwena wa gūthīni ihīngo ithatū, na mwena wa ithūūro ihīngo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthīngo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthīngī ikūmi na rīrī, na igūrū rīayo ūkaandīkwo marītwa ma atūmwō arīa ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūrāika ūca wanjarīrīe aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihīngo cīarīo, na thīngo cīarīo. ¹⁶ Narīo itūūra rīu inene rīakītwo rīgānane mīena yothe, ūraihi wario ūkaiganana na warīi wario. ^{*} Nīathīmīre itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihi wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na warīi wario, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁷ Ningī agīthima rūthīngo rwarīo, na ūtungu waruo ūgīkorwo warī mīkono igana rīmwe na mīrongo īna na īna, rūthīmītwo na gīthīmī kīa mūdū, na no kīo mūrāika aahūthagīra. ¹⁸ Rūthīngo rūu rwakītwo na njathibi, narīo itūūra rīu inene rīakītwo na thahabu rīrīa therīe, īgāthera o ta gīcicio. ¹⁹ Nayo mīthīngī rīyo ya thīngo cīa itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothe ya mahiga ma goro. Mūthīngī wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakutī rīrīa ya bururu, na wa gatātū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumaratī, ²⁰ na wa gatano warī wa onīgithi, na wa gatandatū warī wa wakīkī ūrīa mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakutī rīrīa īhaana thahabu, na wa kanana warī wa thabarīcandī, na wa kenda warī wa yakutī rīrīa īhaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakīkī ūrīa ūhaana nyekī nduru, na wa ikūmi na īmwe

* 21:16 Ūraihi, warīi, na ūraihi wa na igūrū nīwaiganane, o ta ūrīa wa Handū-harīa-Hatheru waiganane.

warī wa wakiki ūrīa wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo iria ikūmi na igīrī nī ruru ikūmi na igīrī, o kihingo gīathondeketwo na ruru imwe. Nayo njīra īrīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrīa ūngī ta gīcicio.

²² Na gūtīrī hekarū ndonire kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²³ Itūūra rīu inene rītibataire nī kwarīrwo nī rīua kana mweri, nīgūkorwo riiri wa Ngai nīūrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁴ Nacio ndūrīrī igaathīiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe riiri wao thīinī warīo. ²⁵ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtīgakorwo na ūtukū. ²⁶ Na nīkuo makaarehe riiri na gītīo cia ndūrīrī. ²⁷ Gūtīrī kīndū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothē ūrīa wīkaga maūdū ma njono kana ma maheeni. O tīga arīa marītwa mao mandīkitwo ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

22

Rūūi rwa Muoyo

¹ Ningī mūraika ūcio akīnyonia rūūi rwa maaī ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera ruumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkiire gatagatī ka njīra īrīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūūi rūu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, nago waciaraaga matunda mīthemba ikūmi na īrī, ūgaciaraaga maciaro maguo o mweri. Namo mathangū ma mūtī ūcio maarī ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīinī wa itūūra inene, nacio ndungata ciake nīkamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīikoonaga ūthiū wake, narīo rītīwa rīake rīkandīkwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatarīo nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīua, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuīka ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene.

⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīra atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma. Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabī, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūdū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷ “Na rīrī, nīngūūka o narua! Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūmītīe ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸ Nīi, Johana-rī, nī nīi ndaiguire na ngīona maūdū macio. Na rīrīa ndaarīkirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūdū macio ndīmūhoee. ⁹ No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na nīi ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabīi, na arīa othe marūmītīe ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī we!”

¹⁰ Agīcicooka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹ Mūdū ūrīa wīkaga ūūru nīathīi na mbere gwīka ūūru, nake ūrīa kīmaramari athīi na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīrie athīi na mbere gwīka ūrīa kwagīrīrie; ningī ūrīa mūtheru agīthīi na mbere gūtūika mūtheru.”

¹² “Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kītheo gīakwa ndī nakīo, na ngaahē o mūdū kūringana na ūrīa aneeka. ¹³ Nīi nī nīi Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrīgīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴ “Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītīe nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonere ihingo-inī makinye thīinī wa itūūra rīu. ¹⁵ Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogi, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothē wendete maūdū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶ “Nīi, Jesū, nīndūmītīe mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Nīi nī nīi Thuuna na Rūciarō rwa Daudī, na nī nīi Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷ Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nōige atīrī, “Ūka!” Mündū o wothē mūnyootu, nōoke; na ūrīa wothē ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸ Ngūkaania mündū o wothē ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mündū o wothē angīcīongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīinī wa ibuku rīrī. ¹⁹ Na mündū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīinī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, iria itaarīrio thīinī wa ibuku rīrī.

²⁰ Ūrīa ūroimbūra maündū macio ekuuga atīrī, “Ī nīguo, ngūūka o narua.”

Ameni. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹ Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.

THABURI Ibuku rĩa Mbere

1

Thaburi 1–41

Gikeno Kĩrĩa kĩa Ma

- ¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ arĩa mehagia,
o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa arĩa manyũrũranagia.
- ² No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoro wa watho wake kũrĩ mũthenya kana ũtukũ.
- ³ Mündũ ũcio ahaana ta mũtĩ mũhaande tũmitaro-inĩ twa maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo matihoochaga.
Na rĩrĩ, ũndũ o wotho ekaga nĩũgaacagĩra.
- ⁴ No andũ arĩa aaganu matihaana ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.
- ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie kiũngano-inĩ kĩa andũ arĩa athingu.
- ⁶ Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-inĩ ya kũũra.

2

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

- ¹ Nĩ kũ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ ma tũhũ?
- ² Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania ndundu nĩguo mookĩrĩre Jehova,
na mookĩrĩre ũrĩa wake Mũitĩrĩre Maguta.
- ³ Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate matweherere.”
- ⁴ ũrĩa ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene kũu igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria aramanyũrũria.
- ⁵ Nĩngĩ agacooka akamakũũma arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene ang’ũrikĩte akameera atĩrĩ,
- ⁶ “Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩaũre.”
- ⁷ Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.
- ⁸ Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai riaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku kĩũmbe.
- ⁹ Nĩũgaciunanga na njũgũma ya kĩgera ya ũthamaki;
ũgaacihehenja ihaane ta tũcunji twa nyũngũ ya rĩũmba.”
- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta kĩũhĩgeei,
inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.

- ¹¹ Tungatĩrai Jehova mūkĩmwĩtigagĩra,
na mūkene o mūkĩinainaga.
¹² Mumunyai Mũriũ, ndakae kũrakara,
na inyuĩ mũniĩnĩrwo njĩra-inĩ,
nĩgũkorwo mang'ũrĩ make maahota kũrĩmbũka o rĩmwe.
Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe moragĩra harĩ we.

3

Ihooya rĩa Rũciĩnĩ rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, kaĩ thũ ciakwa nĩ nyingĩ-ĩ!
Andũ arĩa manjũkĩrĩre nĩ aingĩ mũno!
² Aingĩ nĩ arĩa maraaria ũhoro wakwa, makoiga atĩrĩ,
“Ngai ndangĩmũhonokia.”
³ No rĩrĩ, Wee Jehova nĩwe ngo ya kũngitĩra mĩena yothe;
Wee nowe ũũheaga riiri na ũgatũũgĩria mĩtwe wakwa.
⁴ Ngayagĩra Jehova na mũgambo mũnene,
nake akanjĩtika arĩ kĩrima-inĩ gĩake kĩaĩmũre.
⁵ Nĩĩ ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokĩra rĩngĩ, tondũ Jehova nĩwe ũndũũragia.
⁶ Ndingĩtigĩra andũ makũmi ma ngiri,
acio mehaarĩrie kũnjũkĩrĩra na mĩena yothe.
⁷ Arahũka, Wee Jehova!
Wee Ngai wakwa, honokia!
Thũ ciakwa ciothe nĩwe ũcigũthĩte thĩa,
na ũkoinanga magego ma andũ arĩa aaganu.
⁸ Ũhonokio uumaga harĩ Jehova.
Irathimo ciaku irotũũra na andũ aku.

4

Ihooya rĩa Hwaĩ-inĩ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Njĩtika rĩrĩa ndagũkaĩra,
Wee Ngai wakwa, o Wee mũthingu.
Ũndeithagie rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ;
njiguĩra tha na ũigue mahooya makwa.
² Inyuĩ, andũ aya, nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mĩtũmaga riiri wakwa ũnyararwo?
Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mwendete maũndũ ma tũhũ,
na mũkarongoragia ngai cia maheeni?
³ Menyai atĩ Jehova nĩeyamũrĩre arĩa mamwendete;
Jehova nĩarĩiguaga rĩrĩa ndamũkaĩra.
⁴ Mũngĩrakara mĩtikehie;
rĩrĩa mũrĩ marĩrĩ-inĩ manyu-rĩ,
thuthuuragiai ngoro cianyu mwĩkĩrĩre.
⁵ Rutagai magongona marĩa magĩrĩre,
na mwĩhokage Jehova.
⁶ Kũrĩ andũ aingĩ maroria atĩrĩ,
“Nũũ ũngĩtuonia maũndũ mega?”
Wee Jehova reke ũtheri wa gĩthiithi gĩaku ũtwarĩre.

- ⁷ Wee nīunjyūrītīe gikeno kīnene ngoro-inī yakwa,
gūkīra kīrīa makoragwo nakīo hīndī ya būthi wa ngano na ndibei ya mūhīhano.
- ⁸ Nīī ndīrīkomaga na nyonage toro ndī na thayū,
nīgūkorwo Wee Jehova nīwe
ūikaraga ūūmenyereire wega.

5

Ihooya rīa kūūria Ūgitīri kuuma kūrī Thū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ūigue gūcaaya gwakwa.
- ² Thikīrīria ngīgūkaīra ūndeithie,
Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa,
nīgūkorwo nīwe ndīrahooya.
- ³ Wee Jehova-rī, o rūciinī ūrīguaga mūgambo wakwa;
o kīrooko ndīrīgaga mabataro makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndī na kīrīgīrīro.
- ⁴ Nīgūkorwo Wee ndūrī Mūrungu wa gūkenera ūūru;
ningī andū arīa aaganu ndūngītūūrania nao.
- ⁵ Andū arīa etīīi matingīrīgama mbere yaku;
andū arīa othe mekaga maūndū mooru nīūmathūire.
- ⁶ Andū arīa maaragia maheeni nīūmaniinaga;
nao arīa maitaga thakame na makaheenanania,
Jehova nīamathūire.
- ⁷ No nīī-rī, nī ūndū wa tha ciaku nyingī,
nīngūūka ndoonye nyūmba yaku;
ndīnyīhītīe nyīnamīrīre ndorete hekarū-inī yaku theru.
- ⁸ Wee Jehova-rī, ndongoria na ūthingu waku;
nī ūndū wa thū ciakwa-rī,
rūngaria njīra yaku mbere yakwa.
- ⁹ Tūnua twacio tūtīaragia ūhoru ūngīhokwo;
ngoro ciacio ciyūrīte mwanangīko.
- Mīmero yacio nī ta mbīrīra ngunūre;
ciaragia maheeni na rūrīmī rwacio.
- ¹⁰ Wee Ngai, matue nīmahītītīe!
Reke magūīthio nī mībango īyo yao ya ungumania.
- Maingate nī ūndū wa mehīa mao maingī,
nīgūkorwo nīmakūremeire.
- ¹¹ No rīrī, reke arīa moragīra harīwe makene;
nīmarekwo mainage hīndī ciothe nī gūkena.
- Tambūrūkīa ūgitīri waku igūrū rīao,
nīguo arīa mendete rīitwa rīaku magūkenagīre.
- ¹² Nī ūndū ti-itherū Wee Jehova nīūrathimaga andū arīa athingu;
ūtūūraga ūmairīgīre na wega waku taarī ngo.

6

Ihooya rīa kūūria Ūteithio Hīndī ya Thūna

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndūkandūīthie ūrī na marakara,
o na kana ūūherithie ūrī na mang'ūrī.
- ² Jehova, njīguīra tha, nīgūkorwo nīthirītīwo nī hinya;
Wee Jehova honīa, nīgūkorwo mahīndī makwa marī na ruo rūnene.

- ³ O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo rūnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ nginya rĩ?
- ⁴ Wee Jehova, cooka, ũka ũũthare;
honokia tondũ wa wendo waku ũrĩa ũtathiraga.
- ⁵ Gũtirĩ mündũ ũngĩkũrikana arĩ mũkuũ.
Nũũ ũkũgocaga arĩ thĩinĩ wa mbĩrĩa?
- ⁶ Nĩĩ ndĩ mūnogu mūno nĩ ũndũ wa gũcaaya;
ūtukũ wothe njihũgagia ũrĩrĩ wakwa na kĩrĩro,
na ngaconjoria gĩtĩ giakwa na maithori.
- ⁷ Maitho makwa matirona wega nĩ ũndũ wa ihooru;
nĩmaroora nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe.
- ⁸ Njehererai inyuĩ arĩa othe mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaguĩte kĩrĩro giakwa.
- ⁹ Jehova nĩaguĩte ngĩmũthaitha anjiguĩre tha;
Jehova nĩetikĩrite ihooya rĩakwa.
- ¹⁰ Thũ ciakwa ciothe nĩgaconoka na imake;
igaacooka na thuutha o rĩmwe iconokete.

7

Ihooya rĩa kũria Gũtharwo Kuuma kũrĩ Thũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova Ngai wakwa, nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũrĩ arĩa othe manyingatithagia,
² tondũ waga gwĩka ũguo mekũndembũranga o ta mũrũũthi,
o na mandinangie icunji hatarĩ mündũ ũngĩndeithia.
- ³ Wee Jehova Ngai wakwa, ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũndũ ũcio,
na ngorwo njĩkĩte ũũru na moko makwa,
⁴ na ingĩkorwo njĩkĩte mündũ ũũru ũrĩa ũtarĩ na haaro na niĩ,
kana ngatunya thũ yakwa kĩndũ hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
⁵ hĩndĩ iyo kĩreke thũ yakwa ĩnyiingatithie na ĩnyiite;
tũma ĩrangĩrĩrie muoyo wakwa tĩĩri-inĩ,
na ĩtũme ngome rũkũngũ-inĩ.
- ⁶ Arahũka Wee Jehova, marakara-inĩ maku;
rũgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na marũrũ.
Ūkĩra Wee Ngai wakwa, ũtuanĩre ciira na kĩhooito.
- ⁷ Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte nĩmagũthiũrũrũkĩrie.
Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;
⁸ Jehova nĩagĩtuĩre andũ othe ciira.
- Wee Jehova, nduĩra ciira, kũringana na ũthingu wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrĩru wakwa, Wee Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁹ Wee Ngai mũthingu,
o Wee ũthuthuuragia meciiria na ngoro,
kinyia ũhinya wa andũ arĩa aaganu mũthia,
na ũtũme andũ arĩa athingu matũũre na thayũ.
- ¹⁰ Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe ngo yakwa,
ũrĩa ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- ¹¹ Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na kĩhooito,
nĩ Mũrungu ũrĩa wonanagia marakara make o mũthenya.
- ¹² Mündũ angĩaga kũgarũrũka,
nĩekũmũnoorera rūhiũ rwake rwa njora;

ūta wake nīāūtungīte na akaūgeeta.

¹³ Nīahaarīrie indo ciake cia mbaara cia kūūragana;
akahaarīria mīguī yake īkūrīrīmbūka mwaki.

¹⁴ Mūndū ūrīa ūgīte nda ya waganu,
na akooha nda ya thīina, aciaraga maheeni.

¹⁵ Mūndū ūrīa wenjaga irima na akarīthikūria,
agūūaga o irima rīu enjete.

¹⁶ Thīina ūrīa aambīrīrie ūmūcookagīrīra we mwene,
haaro yake īkamūgwīra mūtwe wake mwene.

¹⁷ Nīngūcookeria Jehova ngaatho tondū wa ūthingu wake,
na ngooce rīitwa rīa Jehova Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno na rwīmbo.

8

Ūūmbi Wonanagia Riiri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witū,
kaī rīitwa rīaku nī inene gūkū thī yothe-ī!

Nīūgīte riiri waku o igūrū matu-inī.

² Nīūtūmīte rūgooco ruume tūnua-inī twa ciana na twa ngenge,
nī tondū wa thū ciaku,
nīguo ūkirie ūrīa ūrī muku nawe o na mwīrīhīria.

³ Rīrīa ndecūūrania ūhoro ūkoniī igūrū rīu rīaku,
ngoona wīra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wīkīrīte kuo-rī,

⁴ mūndū akīrī kī tondū ūikaraga ūkīmūwīciiragia,
nake mūrū wa mūndū akīrī kī atī nīkio ūmūmenyagīrīra?

⁵ Watūmire atigie o hanini aiganane nawe,
na ūkīmūhumba thūmbī ya riiri o na gītīo.

⁶ Wamūtuire wa gathaga mawīra ma moko maku;
ūkīga indo ciothe rungu rwa makinya make:

⁷ ndūūru ciothe cia mbūri na cia ng'ombe,
na nyamū cia gīthaka,

⁸ na nyoni cia rīera-inī,
na thamaki cia iria-inī,
na kīrīa gīothe kīgeragīra kūu iria-inī thīinī.

⁹ Wee Jehova, o Wee Mwathani witū,
kaī rīitwa rīaku nī inene gūkū thī yothe-ī!

9

Wathani wa Ngai wa Kīhoto

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nīngūkūgooca na ngoro yakwa yothe;
nīngūgana maūndū maku mothe ma magegania marīa wīkīte.

² Nīngūcanjamūka na ngene nī ūndū waku.
Nīngūina rwīmbo ngooce rīitwa rīaku, Wee Ūrī-Igūrū-Mūno.

³ Thū ciakwa icookaga na thuutha,
ikahīngwo igathira irī mbere yaku.

⁴ Nīgūkorwo nīūtiirīrīre kīhoto gīakwa na ciira wakwa;
nīūikarīre gītī gīaku kīa ūnene, na ūgatua ciira na ūthingu.

- ⁵ Nīrūithitie ndūrīri na ūkaniina andū arīa aaganu;
namo marītwa mao ūkamatharia tene na tene.
- ⁶ Thū nīucikinyīrie mwanangīko ūtathiraga,
nīwanangīte matūūra macio manene;
o na kūrīrikanwo kwao nīgūthirīte.
- ⁷ Jehova ahamakaga nginya tene;
nīahaandīte gītī giake kīa ūnene nīguo atuanīre ciira.
- ⁸ Nīagatuīra andū a thī ciira na kīhoto;
nīagathamakīra ndūrīri o ta ūrīa kwagīrīre.
- ⁹ Jehova nīwe rīūrīro rīa arīa ahinyīrīrie,
kīihitho kīrī hinya hīndī ya mathīina.
- ¹⁰ Arīa mooī rītwa rīaku nīmarīkwīhokaga,
nīgūkorwo Jehova ndūrī watiganīria arīa makūrōngoragia.
- ¹¹ Inīrai Jehova nyīmbo mūmūgooce,
o ūcio ūikarīire gītī giake kīa ūnene kūu Zayuni;
umbūrīrai andū a ndūrīri maūndū marīa ekīte.
- ¹² Nīgūkorwo ūcio ūrihanagīria thakame nīamarīrikanaga;
kīrīro kīa andū arīa ahinyīrīriku ndakariganīrwo nīkio.
- ¹³ Wee Jehova, ta rora wone ūrīa thū ciakwa iranyariira!
Njiguīra tha, ūnjoe na igūrū, ūndute kuuma ihingo-inī cia gīkuū,
- ¹⁴ nīguo nyumbūre ūgooci waku
ndī kūu ihingo-inī cia Mwarī wa Zayuni,
na ndī kūu ngenagīre ūhonokio waku.
- ¹⁵ Ndūrīri nīgwīte o irima rīrīa cienjete;
magūrū maacio nīmanyiitītwo nī wabu o ūcio ihithīte wa gūtejana.
- ¹⁶ Jehova nīemenyithanītīe na ūndū wa gūtuanīra ciira na kīhoto giake;
andū arīa aaganu nīmetegete na wīra wa moko mao ene.
- ¹⁷ Andū arīa aaganu macookaga o mbīrīra-inī,
īī-nī, ndūrīri iria ciothe iriganagīrwo nī Ngai.
- ¹⁸ No rīrī, andū arīa abatari matigūtūūra mariganīire,
na kana mwīhoko wa arīa ahinyīrīrie ūthire nginya tene.
- ¹⁹ Wee Jehova, arahūka, Ndūkareke mūndū agīe na ūhootani;
reke ndūrīri ituīrwo ciira irī mbere yaku.
- ²⁰ Wee Jehova, maiguithie guoya,
ūreke ndūrīri imenye atī cio no andū.

10

Ūnene wa Ngai

- ¹ Wee Jehova, ūkūrūgama haraaya nīkī?
Wīhithaga nīkī hīndī ya mathīina?
- ² Mūndū ūrīa mwaganu etīaga rīrīa ekūhīta andū arīa matarī hinya,
rīrīa magwatio nī mībango īyo mathugundīte.
- ³ Mūndū ūrīa mwaganu erahagīra merīrīria ma ngoro yake;
arathimaga andū arīa akoroku, na akaruma Jehova.
- ⁴ Mūndū ūcio mwītīīi ndarongoragia Ngai;
meciiria-inī make mothe ndeciiragia ūhoru wa Ngai.
- ⁵ Njīra ciake ciikaraga igaaciire hīndī ciothe;
we nī mwītīīi mūno, namo mawatho maku nīmamūraihīrīrie;
we nīkūnyūrūria anyūrūragia arīa marī ūthū nake.
- ⁶ Eīiraga na ngoro yake atīrī, “Gūtīrī ūndū ūngīnyinainia;

ndirikoragwo ndi mukenu hinda ciothe na gutiri hinda ngoona thina.”

- ⁷ Kanua gake kaiyuri ireumi na maheeni, o na kuguoyohithania;
mitangiko na mario miuru iri ruriimi-ini rwake.
- ⁸ Aikaraga oheirie andu hakuhi na matuura:
ageterera aria matari na uuru akamooraga,
aikaraga acuthiriirie na hitho mundu uria utari na mumuteithia.
- ⁹ Aikaraga oheirie o ta muruuthi uri kimamo-ini kiaguo;
agaikara oheirie nigu anyiite aria matari na hinya;
anyiitaga aria matari na hinya, akamakururia akamatwara mtego-ini wake.
- ¹⁰ Ahehenjaga andu acio matari na wa kumateithia, makaringika;
maguuga thi ni undu wa hinya wake.
- ¹¹ Eiraga na ngoro atiri, “Murungu niariganirwo:
niahumbirite uithi na ndoonaga.”
- ¹² Arahuka, Jehova!
Ambararia guoko gwaku na iguru, Wee Murungu.
Tiga kuiriganirwo ni aria matari na hinya.
- ¹³ Ni ki gitumaga mundu uria mwaganu arume Ngai?
Ni ki gitumaga eire na ngoro atiri,
“We ndangirihania?”
- ¹⁴ No riri, Wee Ngai, Wee niwonaga mathina o na kieha,
ukoona uhoru ucio ukawamukira moko-ini maku.
Mundu uria utari wa kumuteithia eneanaga hariwe.
Wee niwe muteithia wa andu aria matari maithe mao.
- ¹⁵ Una guoko kwa mundu uria mwaganu na kwa uria muuru;
murihie ni undu wa waganu wake ucio utangimenyeka.
- ¹⁶ Jehova niwe Muthamaki wa nginya tene;
nduriri nigathira ciehere bururi-ini wake.
- ¹⁷ Wee Jehova, niuguaga wendi wa andu aria anyamaarie;
niuumagiriira, na ugathikiriira gukaya kwao,
¹⁸ ugita gira andu aria matari maithe na aria ahinyiririe,
nigeetha mundu, uria uri o wa thi, ndagacooke gwikanira guoya.

11

Rwimbo rwa Kwihoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nii njuragira hari Jehova.
Mwahota atia kunjira atiri:
“Umbuka ta nyoni urire kirima-ini giaku.
- ² Ta rora, andu aria aaganu nimageetete mota mao,
makahagika migu yao ndigi-ini
nigu mehithite nduma-ini
marathe andu aria atheru ngoro.
- ³ Hinda iria mithingi iraanangwo-ri,
andu aria athingu mangihota gwika atia?”
- ⁴ Jehova ari thini wa hekaru yake theru;
Jehova ari gitini-ini giake kia unene ku iguru.
Acuthagiriira ariu a andu;
maitho make nimamaroragia.
- ⁵ Jehova niaroragia andu aria athingu,
no andu aria aaganu na aria mendete haaro-ri,
ngoro yake nimathuire.
- ⁶ Andu aria aaganu niakamoiriira
marakara marakana na ubiriti ugwakana;
igai riao ni ruhuho ruria rucinaga.

- ⁷ Nīgūkorwo Jehova nī mūthingu,
na nīendete ciira wa kīhooto;
andū arīa arūngīrīru nīo marīonaga ūthiū wake.

12

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova, tūteithie, nīgūkorwo andū arīa etigīri Ngai nīmaniinītwo;
andū arīa ehokeku nīmathirīte makoima gatagatī-inī ka andū.
- ² O mūdū aheenagia mūdū wa itūūra rīake;
mīromo yao ya ūhinga yaragia maheeni.
- ³ Jehova aroeheria mīromo yothe ya ūhinga,
o na nīmī ciothe irīa ciaragia na mwīgaatho,
⁴ irīa ciugaga atīrī, “Tūkūhootana nī ūndū wa nīmī ciitū;
mīromo īno tūrī nayo nī iitū; mwathi witū akirī ū?”
- ⁵ “Tondū wa kūhinyīrīrio kwa andū arīa matarī hinya,
na gūcaaya kwa arīa abatari-rī,
rīu nīngwarahūka,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Nīngūmagitīra kuuma kūrī andū arīa mamacambagia.”
- ⁶ Nacio ciugo cia Jehova itirī mahītia,
ihaana ta betha īthereirio kīrugutīro-inī kīa rīūmba,
ītheretio maita mūgwanja.
- ⁷ Wee Jehova nīūrītūmenyagīrīra wega,
na ūtūgitagīre kuuma kūrī andū ta acio nginya tene.
- ⁸ Andū arīa aaganu macangacangaga marī na mwītīio,
rīrīa ūndū ūrīa mūuru ūragathirīrio nī andū.

13

Gweterera Ūhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nī nginya rī, Wee Jehova?
Ūgūtūūra ūrganīrwo nī nī nginya tene?
Nī nginya rī ūgūtūūra ūhithīte ūthiū waku?
- ² Nī nginya rī ngūtūūra ngianaga na meciiria makwa,
na o mūthenya ngoragwo na ihooru ngoro-inī yakwa?
Nī nginya rī thū yakwa īgūtūūra īhootaga?
- ³ Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora na ūnjookerie ūhoro.
Tūma maitho makwa mone, nīguo ndikae gūkoma toro wa gīkuū;
- ⁴ nīguo thū yakwa ndīkoige atīrī, “Nīndīmūhootete,”
nao arīa marī muku na nī magīkenere kūgūa gwakwa.
- ⁵ No nī ndīhokete wendo waku ūrīa ūtathiraga;
ngoro yakwa īkenagīra ūhonokio waku.
- ⁶ Nīngūinīra Jehova,
nīgūkorwo nīanjīkīte wega mūno.

14

Ngai ndakenagio nī Irimū

Thaburi ya Daudi

- ¹ Kīrimū kīrīraga na ngoro atīrī,
“Gūtīrī Ngai.”

Nĩ amaramari, ciiko ciao nĩ njũru;
gũtirĩ mündũ o na ũmwe wikaga wega.

² Jehova aroraga ciana cia ariũ a andũ arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.

³ Othe-rĩ, nĩmorĩte njĩra,
magatuĩka amaramari marĩ hamwe;
gũtirĩ mündũ o na ũmwe wikaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.

⁴ Andũ acio mekaga maündũ mooru kaĩ matamenyaga,
o acio marĩaga andũ akwa o ta ũria andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Jehova?

⁵ Hau niho marĩ manyiitĩtwo nĩ guoya mūnene,
nĩgũkorwo Ngai aikaraga hamwe na thiritũ ya arĩa athingu.

⁶ Inyui andũ aya aaganu nĩmũthũkagia mĩbango ya arĩa athĩĩni,
no Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa.

⁷ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgĩuke kuuma Zayuni!
Rĩria Jehova agaacookeria andũ ake indo ciao-rĩ,
Jakubu niagĩkene, na Isiraeli acanjamũke.

15

Maündũ marĩa Jehova Endaga

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova, nũũ ũngĩtũũra hema-inĩ yaku?
Nũũ ũngĩtũũra kĩrĩma-inĩ gĩaku kĩrĩa kĩaũre?

² Nĩ mündũ ũria mĩthiire yake itarĩ ũcuuke,
na ũria wikaga maündũ ma ũthingu,
na kwaria aragia ũhoru wa ma kuuma ngoro-inĩ yake,

³ na ndarĩ njambanio rĩrĩmĩ-inĩ rwake,
na ndeekaga mündũ wa itũũra rĩaake ũũru,
o na kana akamenereria mündũ ũria ũngĩ;

⁴ mündũ ũcio niathũire mündũ ũria wikaga maündũ mooru,
no nĩatĩite arĩa etigĩri Jehova,
na ndagaga kũhingia mwĩhitwa wake,
o na ũngĩkorwo ũrĩ wa kũmĩtuuria,

⁵ ndakombanagĩra mbeeca ciake nĩguo one uumithio,
na ndangĩoya ihaki nĩguo ahatĩrĩrie mündũ ũteehĩtie.

Mündũ ũria wikaga maündũ ta macio
ndarĩ hĩndĩ akenyenyeke.

16

Mwathani nĩwe Rĩũrĩro Rĩakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Mũrungu, ngitagĩra,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.

² Ndeerire Jehova atĩrĩ, “Wee nĩwe Mwathani wakwa;
hatĩrĩ ũndũ mwega ingĩona ũtoimĩte harĩwe.”

³ Ha ũhoru wa andũ arĩa aamũre arĩa marĩ bũrũri-inĩ,
acio nĩo andũ arĩa marĩ riiri, na nĩo ngenagĩra mũno.

⁴ Andũ arĩa mateng'eragĩra ngai ingĩ-rĩ,

kīha kīao nīgikaingīha.

Ndirī hīndī ngarutīra ngai icio magongona ma gūita thakame,*
o na kana ngwete marītwa maacio na mīromo yakwa.

⁵ Jehova nīwe ūnjigūire rwīga rwakwa, na gīkombe gīakwa;†

Wee nīwe ūgitagīra igai rīakwa.

⁶ Ūnjatūrīire ithaka kūdū kūrīa kwegā;
ti-itherū igai rīakwa nīrīngenagia mūno.

⁷ Nīngūgocā Jehova, ūrīa ūūheaga kīrīra;

o na ūtukū ngoro yakwa nīindaaraga.

⁸ Jehova akoragwo arī mbere yakwa hīndī ciothe.

Tondū arī guoko-inī gwakwa kwa ūrīo-rī,
ndīngīenyenyeka.

⁹ Nī ūndū ūcio ngoro yakwa nīnjanjamūku, na rūrīmī rwakwa rūgakena;

o nago mwīrī wakwa nī ūgaatūūra ūrī na thayū,

¹⁰ tondū ndūkandiganīria mbīrīra-inī,
o na kana ūreke Ūrīa-waku-Mūtheru abuthe.

¹¹ Nīūūmenyithītie njīra ya gūthīī muoyo-inī;
nīūkanjiyūria gīkeno ndī harīa ūrī,
hamwe na mwago wa tene na tene ndī guoko-inī gwaku kwa ūrīo.

17

Ihooya rīa Mūdū Ūtarī Ūcuuke

Ihooya rīa Daudi

¹ Wee Jehova, ta igua gūthaithana gwakwa kwa ūthingu;
thīkīrīria gūkaya gwakwa.

Tega gūtū ūigue ihooya rīakwa,
tondū rītīumanīte na mīromo ya maheeni.

² Ituīro rīakwa rīa kīhooto nīrīkīume kūrī wee;
maitho maku nīmākīone o ūndū ūrīa wagīrīire.

³ O na ūngīthuthuurīa ngoro yakwa na ūndūirīe ūtukū,
o na ūngīngerīa, ndūrī ūndū mūūru ūngīona;
nīndūite atī ndīkehīa na kanua gakwa.

⁴ Ha ūhoro wa cīko cia andū,
na ūndū wa uuge wa mīromo yaku

nīī ndūūrīte ndīrigagīrīria
njīra cia andū arīa mendete haaro.

⁵ Makīnya makwa nīmarūmītīe njīra ciaku;
magūrū makwa matīrī matenderūka.

⁶ Wee Mūrungu, ngūkayagīra tondū nīūnjītīkaga;
ndegera gūtū na ūigue ihooya rīakwa.

⁷ Tūma magegania ma wendo waku mūnene monekane,
Wee ūhonokanagia na guoko gwaku kwa ūrīo
arīa moragīra harīwe kuuma kūrī thū ciao.

⁸ Menyagīrīra nīī ta kīūma kīa riitho rīaku;
hītha kīruru-inī kīa mathagu maku

⁹ ndīgakorwo nī andū arīa aaganu arīa maatharīkagīra,
na kuuma kūrī thū cia muoyo wakwa irīa cīndīgīcīrīie.

* 16:4 Ndībei nīyo yarutagwo igongona rīa gūtīwo. Andū a Ndūrīrī nīmatukanagia thakame ya ūrīa woragwo na ndībei, nīguo īgatuīka igongona rīa gūtīwo. † 16:5 Gīkombe gīkī nī kīrīa mūdū aahagwo hīndī ya gūkūngūrīa maūdū.

- ¹⁰ Nĩmahinganĩtie ngoro ciao nyũmũ,
na tuo tũnua twao tũkaaria na mwĩgaatho.
- ¹¹ Maahĩtite, rĩu nĩmandigiĩĩrie,
mangũũĩire maitho, mone mweke wa kũnũnda.
- ¹² Mahaana ta mũrũũthi ũhũĩire ndĩa yaguo,
makahaana ta mũrũũthi mũnene woheirie kĩrĩa ũrenda kũnyiita.
- ¹³ Arahũka, Wee Jehova, mang'ethere, ũmahooto;
ndeithũra na rũhiũ rwaku rwa njora kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu.
- ¹⁴ Wee Jehova, honokia na guoko gwaku kuuma kũrĩ andũ ta acio,
ũũhonokie kuuma kũrĩ andũ a thĩ ĩno arĩa irĩhi rĩa rĩrĩ o muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ.
- Ũiniagĩra andũ arĩa wendete ng'aragu ũkamahũũnia;
ciana ciao irĩ na cia kũigana,
na nĩmaigagĩra ciana cia ciana ciao mũthiithũ.
- ¹⁵ Na nĩ-rĩ, nĩngeyona ũthiũ waku na ũthingu;
rĩrĩa ngokĩra-rĩ, nĩngaiĩganwo nĩgũkuona ũrĩa ũtarĩ.

18

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani

Thaburi ya Daudi

- ¹ Nĩngwendete, Wee Jehova, o Wee hinya wakwa.
- ² Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, na rũirigo rwakwa rwa hinya, na mũkũũri wakwa;
Mũrungu wakwa nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga, o we rĩũrĩro rĩakwa.
Nĩwe ngo yakwa, na rũhĩa rwa ũhonokio wakwa, o na kĩĩhitho gĩakwa kĩrũmu.
- ³ Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩĩire nĩgũgocwo,
na ngahonokio kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
- ⁴ Mĩhĩndo ya gĩkuũ nĩyandigiĩire;
kĩguũ kĩa mwanangĩko gĩkĩĩhubĩkania.
- ⁵ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra ĩgĩthiorokeria;
nayo mĩtego ya gĩkuũ ĩkĩnjĩhoterera.
- ⁶ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakĩire Jehova;
ngĩrĩrĩra Ngai wakwa aandeithie.
- Arĩ hekarũ-inĩ yake nĩ aagũire mũgambo wakwa;
kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya harĩ we, o matũ-inĩ make.
- ⁷ Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha,
nayo mĩthingi ya irĩma ĩkĩienyena;
ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.
- ⁸ Ndogo ĩkũma maniũrũ-inĩ make ĩkĩambata na igũrũ;
mwaki wa kũniinana ũkũma kanua-inĩ gake,
kanua-inĩ gake hakũma makara mekũrĩrĩmbũka.
- ⁹ Aahingũire igũrũ agĩkũrũka thĩ;
matu matumanu maarĩ rungu rwa makinya make.
- ¹⁰ Aathiire akuũtwo nĩ ikerubi* akĩũmbũka;
akĩambata na igũrũ na mathagu ma rũhuho.
- ¹¹ Aatuire nduma kindũ gĩa gĩa kwĩhumbĩra,
hema ya kũmũthiũrũkĩria,
o matu marĩa mathimbu ma mbura.
- ¹² Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we,
mbura ya mbembe na heni igũtũrĩkanĩria matu-inĩ make.
- ¹³ Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ;

* 18:10 Akerubi nĩ ciũmbe cia matu-inĩ na nĩcio ciakuuaga gĩtĩ kĩa Ngai kĩa ũnene.

mūgambo wa Ūria-ūrī-Igūrū-Mūno ūkīguuo.

¹⁴ Aikirie mīguī yake, akiharagania thū,
agīciikīria heni nene, agīcingatithia.

¹⁵ Mikuru ya iria ikīguūrio,
nayo mīthingi ya thī ikīhumbūrio
nī ūndū wa irūithia rīaku, Wee Jehova,
na nī ūndū wa ihurutana rīa mīhūmū ya maniūrū maku.

¹⁶ Agītambūrūkia guoko gwake kuuma o kūu igūrū, akīīnyiita;
akīnguucia, akīnduta maaī-inī kūrīa kūrīku.

¹⁷ Andeithūre harī thū yakwa īrī hinya,
akindeithūra kūrī arīa maathūire, o acio maangīrītīe hinya.

¹⁸ Manjīhotoreire mūthenya ūria ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtiirīrīri wakwa.

¹⁹ Andeehire kūdū kwariī;
akindeithūra nī tondū nīakenetio nī nīi.

²⁰ Jehova anjīkīre maūdū kūrīngana na ūthingu wakwa;
andīhite kūrīngana na ūtheru wa moko makwa.

²¹ Nīgūkorwo nīnūmītīe njīra cia Jehova;
ndīikīte ūūru ngahutatīra Ngai wakwa.

²² Mawatho make mothe marī mbere yakwa;
ndihutatīre irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo.

²³ Ngoretwo itarī na ūcuuke ndī mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.

²⁴ Jehova andīhite kūrīngana na ūthingu wakwa,
akandiha kūrīngana na ūtheru wa moko makwa maitho-inī make.

²⁵ Kūrī mūdū ūria mwīhokeku ūrīionanagia ūrī mwīhokeku,
na kūrī ūria ūtarī ūcuuke ūrīionanagia ndūrī ūcuuke,

²⁶ kūrī ūria wītheragia, ūrīionanagia ūrī mūtheru,
no kūrī ūria ūrī mīthīire mīogomu, ūrīionanagia ūrī mūmūhutatīri.

²⁷ Wee ūhonokagia andū arīa enyiīhia,
no arīa marī maitho ma mwītīio ūkamaconorithia.

²⁸ Wee Jehova, ūigaga tawa wakwa wakanīte;
Ngai wakwa atūmaga nduma yakwa ītuīke ūtheri.

²⁹ Ndī na ūteithio waku no hote gūtharīkīra mbūtū ya ita;
ndī na Ngai wakwa no hote kūrūga rūthingo.

³⁰ Mūrungu-rī, njīra ciake nīnginyanīru;
kiugo kīa Jehova gītīrī ihītīa.

We nīwe ngo ya arīa othe mehithaga harī we.

³¹ Nī ūndū-rī, nūū Mūrungu tīga Jehova?
Na nūū Rwaro rwa Ihiga tīga Ngai witū?

³² Nī Mūrungu ūūheaga hinya
na agatūma njīra yakwa īkinyanīre.

³³ Atūmaga magūrū makwa magīe ihenya ta ma thwariga;
aahotithagia kūrūgama kūdū kūrīa kūrīahu.

³⁴ We nīwe wonagia moko makwa mūrūire wa mbaara;
moko makwa no mageete ūta wa gīcango.

³⁵ Ūūheaga ngo yaku ya ūhootani,
guoko gwaku kwa ūrīo nīkuo kūndīragīrīra;
ūinamagīrīra ūkaanenehia.

³⁶ Ūnjaramagīria njīra ya kūrīa thīiagīra,
nīgeetha magūrū makwa matigatīrūke.

- ³⁷ Ndaingatithirie thū ciakwa ngĩcikinyĩra;
ndiacookire na thuutha nginya rĩrĩa cianiinirwo.
- ³⁸ Ndacihehenjire ikiremwo nĩ gũũkĩra;
ciagũire thĩ wa magũrũ makwa.
- ³⁹ Wee waheire hinya wa kũrũa mbaara;
ũgĩgĩtũma thū ciakwa ciinamĩrĩre magũrũ-inĩ makwa.
- ⁴⁰ Watũmire thū ciakwa ihũndũke ciũre,
na nĩ ngĩniina ariā maathũire.
- ⁴¹ Maakaire mateithio, no hatiarĩ na wa kũmahonokia,
maakaĩire Jehova no ndaametĩkire.
- ⁴² Ndaamahũĩire makĩhinya ta rũkũngũ rũmbũritwo nĩ rũhuho;
ngĩmaita njĩra-inĩ ta ndooro.
- ⁴³ Nĩũũhonoketie ngaaga gũtharĩkĩrwo nĩ andũ;
ũndũite mĩtongoria wa ndũĩrĩ;
andũ itooĩ nĩmandungatagĩra.
- ⁴⁴ O rĩrĩa maigua ngumo yakwa, nĩmanjathĩkagĩra;
andũ a kũngĩ mehetaga marĩ mbere yakwa.
- ⁴⁵ Othe makuuaga ngoro;
mookaga makĩinainaga moimĩte ciĩhitho ciao cia hinya.
- ⁴⁶ Jehova atũũraga muoyo!
O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga arogocwo!
Ngai o we Mũhonokia wakwa arotũgĩrio!
- ⁴⁷ We nĩwe Mũrungu ũrĩa ũndĩhagĩria,
agatooria ndũĩrĩ, agaciiga rungu rwakwa,
⁴⁸ o we ũũhonokagia kuuma kũrĩ thū ciakwa.
- Wandũgĩirie igũrũ rĩa andũ ariā maathũire;
ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ ariā mahũthagĩra hinya.
- ⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova, nĩndĩrĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ ka ndũĩrĩ,
ndĩĩinaga ngagooa rĩitwa rĩaku.
- ⁵⁰ Aheaga mũthamaki wake ũhootani mũnene;
onanagia ũtugi wake ũtathiraga kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie maguta,
kũrĩ Daudi na njiaro ciake nginya tene.

19

Ũũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Igũrũ riumbũraga riiri wa Mũrungu;
namo matu mamemerekagia wĩra wa moko make.
- ² Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya ũrĩa ũngĩ ũhoru;
naguo ũtukũ ũkamenyithia ũtukũ ũrĩa ũngĩ ũhoru wa riiri ũcio.
- ³ Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
kũrĩa mũgambo wacio ũtaiguĩkaga.
- ⁴ Mũgambo wacio ũthiiaga thĩ yothe,
nacio ciugo ciacio igakinya ituri cia thĩ.
- Ngai nĩambĩire riũa hema kũu igũrũ,
⁵ narĩo riumaga rihaana ta mũhikania akiuma nyũmba yake,
o na kana ta mũteng'eri njoorua akiĩĩahĩia gũteng'era.
- ⁶ Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa kũu igũrũ,
na rĩgathiũrũrũka nginya mwena ũrĩa ũngĩ;
gũtirĩ kindũ gĩtakinyagĩrwo nĩ ũrugarĩ warĩo.
- ⁷ Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
ũriũkagia ngoro ya mũndũ.

Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa kwĩhokeka,
nĩkĩũhĩgagia mũndũ ũrĩa ũtarĩ mũũgĩ.

⁸ Mataaro ma Jehova nĩmarũngĩrĩru,
nĩ makenagia ngoro.

Maathani ma Jehova nĩ macangararu,
maheaga maitho ũtheri.

⁹ Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ mũtheru,
gũtũũraga nginya tene.

Matua ma Jehova nĩ ma ma,
na mothe nĩ ma kihooto.

¹⁰ Maũndũ macio nĩ ma goro gũkĩra thahabu,
o na gũkĩra thahabu irĩa therie mũno;

marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ,
o ũũkĩ ũrĩa uumĩte igua-inĩ.

¹¹ Ningĩ nĩmo mataaraga ndungata yaku;
kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ irĩhi inene.

¹² Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia make?

Ndekera mahĩtia makwa ma hitho-inĩ.

¹³ Ningĩ rigagĩrĩria ndungata yaku ndĩkeehie mehia ma mwĩro o namo;
ndũkanareke mehia macio manjathe.

Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na ũcuuke,
na itarĩ na mehia ma kwagarara watho.

¹⁴ Ciugo cia kanua gakwa na matarania ma ngoro yakwa
irogũkenia maitho-inĩ maku,
Wee Jehova, o Wee Rwaro rwakwa rwa Ihiga, na Mũkũũri wakwa.

20

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova arogwĩtika rĩrĩa ũrĩ mĩnyamaro-inĩ;
rĩitwa rĩa Ngai wa Jakubu rĩrokũgĩtira.

² Arokũrehere ũteithio kuuma handũ harĩa hake haamũre,
na agũtĩirĩre arĩ kũu Zayuni.

³ Aroririkana magongona maku mothe,
na etikĩre maruta maku ma njino.

⁴ Arokũhe maũndũ marĩa ngoro yaku ĩrĩrĩrie,
na atũme mĩbango yaku yothe ĩgaacĩre.

⁵ Rĩrĩa ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria na gikeno,
na tuoye bendera ciitũ na igũrũ nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Ngai witũ.

Jehova arokũhingĩria maũndũ marĩa mothe ũmũhoote.

⁶ Rĩu nĩmenyete atĩ Jehova nĩahonokagia ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta;
nĩamwĩtikaga arĩ kũu igũrũ riake rĩamũre,
arĩ na ũhoti wa kũhonokania ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo.

⁷ Andũ amwe mehokaga ngaari cia ita, na angĩ makehoka mbarathi,
no ithuĩ twĩhokaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.

⁸ Makurumaga makagũa thĩ,
no ithuĩ tũrũgamaga tũkehaanda.

⁹ Wee Jehova, honokia mũthamaki!
Twĩtikage rĩrĩa twagũkaira!

21

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, mūthamaki nīakeneire hinya waku.
Kaĩ gĩkeno kĩa ūhootani kīrĩa ūmūheaga gĩkīrĩ kīnene-ĩl
- ² Nīūmūhingīirie wendi wa ngoro yake,
naguo ūndū ūrĩa akūhooete na mīromo yake ndūmūimīte.
- ³ Wamwamūkīrīre na irathimo nyingĩ,
na ūkīmwikīra thūmbĩ ya thahabu īrĩa therie mūtwe.
- ⁴ Aakūhooire atūūre muoyo, nawe ūkīmūhe muoyo,
ūkīmūhe matukū maingĩ atūūre nginya tene na tene.
- ⁵ Riiri wake nĩ mūnene nĩ ūndū wa ūhootani ūrĩa ūmūheete;
nīūmūheete riiri na igweta.
- ⁶ Ti-itheri nīūmūrathimīte na irathimo cia gūtūūra nginya tene,
na ūgatūma acanjamūke nĩ gĩkeno gĩa gūikara hariwe.
- ⁷ Nīgūkorwo mūthamaki ehokaga Jehova;
nĩ ūndū wa wendo wa Ūrĩa-ūrĩ-Igūrū-Mūno
ndangīenyenyeka.
- ⁸ Guoko gwaku nīgūkanyīta thū ciaku ciothe;
guoko gwaku kwa ūrīo gūgaakumbata arĩa marĩ muku nawe.
- ⁹ Hīndĩ īrĩa ūkaamomīrīra
ūgaatūma mahaane ta icua rĩa mwaki mūnene.
Nĩ ūndū wa mang'ūrĩ make-rĩ, Jehova nīakamameria,
naguo mwaki wake ūmaniine.
- ¹⁰ Nīūkaniina njiaro ciao ithire gūkū thĩ,
na ciana cia ciana ciao ūciniine kuuma kūrĩ andū.
- ¹¹ O na mang'agagūciirīra magwike ūūru,
na mathugunde maūndū ma waganu, matikahootana,
- ¹² nīgūkorwo nīūgatūma mahūndūke moore
rīrĩa makoona ūgeetete ūta waku ūmarathe.
- ¹³ No gītūūgīre Wee Jehova, nĩ ūndū wa hinya waku;
na ithuĩ nītūine na tūgooce hinya waku.

22

Ruo Rūnene na Rwīmbo rwa Kūgooca

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai wakwa, Ngai wakwa, ūndiganīirie nīkĩ?
Ūndaihīrīirie ūguo nīkĩ, ūkaaga kūūhonokia,
ūkaraihīrīria ciugo cia mūcaayo wakwa?
- ² Wee Ngai wakwa, ngūkayagīra mūthenya, no ndūnjītīkaga,
ngūkayagīra ūtukū, na ndingikira.
- ³ No rīrĩ, Wee ūrĩ Mūtheru, Wee ūkarīire gītĩ kĩa ūnene;
Wee nīwe ūgoocagwo nĩ Isiraeli.
- ⁴ Maithe maitū nīwe meehokaga;
maakwīhokire nawe ūkīmahonokia.
- ⁵ Maagūkaīire nao makīhonokio;
maakwīhokire na matiigana gūconorithio.
- ⁶ No nīi nduīkīte o ta kīgunyū, no ti ta mūndū,
nganyararwo nĩ andū na ngamenwo nĩ kīrīndĩ.
- ⁷ Andū arĩa othe maanyonaga nīmanyūrūragia;
makaanuma makīnainagia mītwe, makoiga atīrĩ:

- ⁸ “Ehokaga Jehova; Jehova nīakīmūhatūre.
Nīakīmūteithūre, nīgūkorwo nīakenagio nīwe.”
- ⁹ No rīrī, Wee nīwe wandutire nda ya maitū;
watūmire ngwīhoke ndī o nyondo-inī cia maitū.
- ¹⁰ Kuuma ndaaciarwo ndaikirio o harīwe;
kuuma ndoima nda ya maitū ūkoretwo ūrī Mūrungu wakwa.
- ¹¹ Ndūkandaihīrīrie,
nīgūkorwo thīina ūrī o hakuhi,
na gūtīrī mūdū o na ūmwe wa kūndeithia.
- ¹² Ndegwa nyingī nīindigicīrie;
thiūrūrūkīrio nī ndegwa irī hinya cia Bashani.*
- ¹³ Mīrūūthi ikūrarama, igītambuuranga kirīa igwatītīe,
īnjathamīrie tūnua twayo.
- ¹⁴ Njititwo thī ta maaī,
namo mahīndī makwa mothe nīmarekanītīe.
Ngoro yakwa yororoete ta mūhūra;
ītwekete irī thīinī wakwa.
- ¹⁵ Hinya wakwa ūniarīte ta rūgō,
naruo rūrīmī rwakwa rūkanyīitana na karakara nīkūng’ara;
ūngometie rūkūngū-inī rwa gīkuū.
- ¹⁶ Ndīimūrīgiicīrie nī magui;
ndīimūthiūrūrūkīrie nī gīkundi kīa andū arīa meekaga ūūru,
nīmatheecangīte moko na magūrū makwa.
- ¹⁷ Mahīndī makwa no hote kūmatara mothe;
andū marandora na makangūūrīra maitho.
- ¹⁸ Maragayana nguo ciakwa,
nayo kanjū yakwa makamīcuukīra mītī.
- ¹⁹ No rīrī, Wee Jehova, ndūkandaihīrīrie mūno;
Wee Hinya wakwa, hiūha ūūke ūndeithie.
- ²⁰ Teithūra muoyo wakwa kuuma harī rūhiū rwa njora,
ūteithūre muoyo wakwa wa goro harī hinya wa magui.
- ²¹ Thara kuuma kanua-inī ka mīrūūthi;
honokia kuuma hīa-inī cia mbogo.
- ²² Nīngumbūra rītwa rīaku kūrī ariū a baba;
ndīrīkūgoocaga ndī kīūngano-inī.
- ²³ Inyuī andū aya mwītīgīrīte Jehova, mūgoocai!
Inyuothe a njiaro cia Jakubu, mūkumiei,
inyuī a njiaro cia Isiraeli, mūtīiei.
- ²⁴ Nīgūkorwo we ndaamenire
kana akīnyarara gūthīinika kwa ūrīa mūnyamarīku;
ndaahithire ūthiū wake kuuma kūrī we,
no nīathikīrīrie kīrīro gīake.
- ²⁵ Gītūmi kīa ngūgooce ūrīa ngūgoocaga ndī kīūngano-inī kīnene kiumīte harīwe;
nīi nīndīrīhingagia mūhītwa yakwa ndī mbere ya arīa magwītīgīrīte.
- ²⁶ Andū arīa athīini marīrūaga na makahūūna,
arīa marongoragia Jehova, nīmarīmūgoocaga;
ngoro cianyu irotūūra nginya tene.
- ²⁷ Andū arīa othe matūūruga ituri ciothe cia thī
nīmakarīrikana na macookerere Jehova,

* 22:12 Bashani kwarī mwena wa gathigathini-irathīro wa Palestina; nī kwoikaine nī ūndū wa ndegwa ciakuo cia hinya na ng’ombe noru.

andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ
 nĩmakainamĩrĩra mbere yake,
²⁸ nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa Jehova,
 na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.

²⁹ Andũ arĩa othe atongu a thĩ makaarĩa na mamũhooye;
 arĩa othe makuuaga magathikwo nĩmagaturia ndu mbere yake,
 o acio matangĩhota gwĩtũũria muoyo.
³⁰ Ciana nĩkamũtungatĩra;
 nacio nĩikahe njiarwa iria igooka ũhoro wa Mwathani.
³¹ Acio nĩmakahunjia ũthingu wake
 kũrĩ andũ arĩa magaaciawo,
 nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

23

Jehova nĩwe Mũrĩithi Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nĩwe mũrĩithi wakwa, ndirĩ kĩndũ ingĩaga.
² Atũmaga njarahe ũrĩithio-inĩ ũrĩ nyeki nduru,
 aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na ũhurũko.
³ Nĩariũkagia ngoro yakwa,
 akandongoragia njĩra-inĩ cia ũthingu,
 nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.
⁴ O na ingĩtuika ndĩrahungurĩra
 mũkuru ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
 ndirĩ ũũru ingĩtĩgĩra,
 nĩgũkorwo ũrĩ hamwe na nĩ;
 thiarĩ waku na mũthĩgi waku
 nĩcihooreragia.
⁵ Ũnjaragĩra metha mbere yakwa
 o harĩa thũ ciakwa irĩ.*
 Ũnjitagĩrĩria maguta mĩtwe;†
 gĩkombe gĩakwa nĩkĩyũrĩrĩire.
⁶ Ti-itherũ wega na wendani nĩrĩrũmanagĩrĩra na nĩ
 matukũ mothe ma muoyo wakwa,
 na nĩ ngĩtũũra nyũmba ya Jehova nginya tene.

24

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

¹ Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo,
 mabũrũri mothe o na arĩa matũũraga kuo;
² nĩgũkorwo nĩwe waakire mũthingi wayo igũrũ rĩa maria,
 na akĩmĩrũmia iikare igũrũ rĩa maaĩ.
³ Nũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova?
 Nũ ũngĩrũgama handũ harĩa hake haamũre?
⁴ Nĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na moko matheru na akaaga ũũru ngoro,
 na ũrĩa ngoro yake itahooyaga mũhianano,
 o na kana akeehĩta na maheeni.
⁵ Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra kĩrathimo kuuma kũrĩ Jehova,

* 23:5 Matukũ ma tene irĩkanĩro ciahũũragwo mũhũũri na ũhoro wa kũrianĩra irio cia kuonania gĩkeno na ũrata.

† 23:5 Mũgeni wa gĩtĩo nĩahakagwo maguta manungi wega mĩtwe hĩndĩ ya iruga.

na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ Ngai, Mũhonokia wake.

⁶ Ūguo nĩguo rūciarō rwa arĩa mamũrongoragia rūtarĩ,
o rūria rūrongoragia ūthiũ waku, Wee Ngai wa Jakubu.

⁷ Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

⁸ Mũthamaki ūcio wa riiri nĩwe ūũ?
Nĩwe Jehova ūrĩa ūrĩ hinya na nĩ njamba,
nĩwe Jehova ūrĩa njamba ita-inĩ.

⁹ Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ ihingo ici,
mĩambarariei inyuĩ mĩrango ĩno ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri atoonye thĩinĩ.

¹⁰ Mũthamaki ūcio wa riiri nĩwe ū?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
nĩwe Mũthamaki wa riiri.

25

Ihooya rĩa kũũria Gũtongorio na Kũgĩtĩrwo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩmĩroretie na igūrũ kūrĩ we;

² Wee Ngai wakwa, nowe ndĩhokete.

Ndũkareke njonorithio,
o na kana ūreke thũ ciakwa ingenerere.

³ Gũtĩrĩ mündũ ūkwĩhokete
ũgaacnorithio o na rĩ,
no arĩa mekaga andũ ūũru hatarĩ gĩtũmi-rĩ,
acio nĩo magacnorithio.

⁴ Wee Jehova, nyonia mĩthĩire yaku,
ũũmenyithie njĩra ciaku;

⁵ ndongoria ūhorō-inĩ waku wa ma na ūndutage,
nĩgũkorwo nĩwe Ngai ūrĩa ūũhonokagia,
na nĩwe kĩirĩgĩrĩro gĩakwa mũthenya wothē.

⁶ Jehova, ririkana tha ciaku nyingĩ o na wendo waku,
nĩgũkorwo nĩ cia kuuma o tene.

⁷ Ndũkaririkane mehia ma ūnini wakwa,
o na kana mehia makwa ma ūremi;
ndirikana kũringana na wendani waku,
nĩ ūndũ wa wega waku, Wee Jehova.

⁸ Jehova nĩ mwega na nĩ mũrũngĩrĩru;
nĩ ūndũ ūcio andũ arĩa ehia nĩarĩmonagĩrĩria njĩra ciake.

⁹ Atongoragia andũ arĩa menyihagia na njĩra ĩrĩa yagĩrĩire,
na akamarutaga njĩra yake.

¹⁰ Njĩra ciothe cia Jehova nĩ cia wendani na wĩhokeku,
harĩ arĩa mamenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake.

¹¹ Wee Jehova, nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩaku-rĩ,
ndekera mehia makwa, o na gũtuĩka nĩ manene.

¹² Mündũ ūrĩa mwĩtigĩri Jehova nũũ?
Mündũ ūcio nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa aagĩrĩrwo nĩ kũgera.

¹³ Mündũ ūcio egũtũũra matukũ make agaaciire,
nacio njĩaro ciake nĩikaagaya bũrũri.

¹⁴ Jehova nĩehokaga andũ arĩa mamwĩtigagĩra;
nĩo amenyithagia kĩrĩkanĩro gĩake.

¹⁵ Maitho makwa maikaraga hĩndĩ ciothe macũthĩrĩrie Jehova,

nīgūkorwo nowe wiki ūngīteithūkithia magūrū makwa mūtego-inī.

- ¹⁶ Hūgūkīra, ūnyonie ūtugi waku,
nīgūkorwo ndī o nyiki na ndī mūnyamariku.
¹⁷ Mathīina ma ngoro yakwa nīmaingīhīte;
niinīra ruo rūrīa ndī naruo.
¹⁸ Rora mīnyamaro yakwa o na gūtangīka gwakwa,
ūkīndekere mehia makwa mothe.
¹⁹ Rora thū ciakwa wone ūrīa cingīhīte,
nacio iithūire na rūthūūro rūtarī tha!
²⁰ Menyagīrīra muoyo wakwa na ūūthare;
ndūkareke njonorithio,
nīgūkorwo nī harīwe njūragīra.
²¹ Wikīndīru wa ngoro na ūrūngīrīru irongitagīra,
tondū nīwe njīrīgagīrīra.
²² Wee Ngai, gīkūūre andū a Isiraēli,
moime mathīina-inī mao mothe!

26

Ihooya rīa Mūdū Mwega

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, ndūira itua rīa kīhotoo,
nīgūkorwo mīthīire yakwa nīmīkindīrīku;
ndūūrīte ndīhokete Jehova itegūthangania.
² Wee Jehova, ngeria na ūndorie,
tūirīa ngoro yakwa o na meciirīa makwa;
³ nīgūkorwo wendo waku ūkoragwo ūrī mbere yakwa,
na ngeragīra njīra-inī yaku ya ūhorō wa ma.
⁴ Ndiikaranagia na andū a maheeni,
o na kana ngagwatanīra na andū arīa marī ūhinga.
⁵ Nīthūire kīūngano kīa andū arīa mekaga ūūru,
na ngarega gūikarania na andū arīa aaganu.
⁶ Ngwīthamba moko nyonanie ndirī na mahītia,*
thiūrūrūke kīgongona gīaku, Wee Jehova,
⁷ nyine nyanīrīire rwīmbo rwa gūcookia ngaatho,
na heane ūhorō wa ciiko ciaku ciothe cia magegania.
⁸ Wee Jehova, nīnyendete nyūmba īrīa ūtūūrāga,
o handū harīa riiri waku ūikaraga.
⁹ Ndūkeherie ngoro yakwa hamwe na ya arīa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe na wa andū arīa maitaga thakame,
¹⁰ arīa marī na maūdū ma waganu moko-inī mao,
o arīa moko mao ma ūrīo maiyūrīte mahaki.
¹¹ No nīi-rī, ndūūrāga mūtūūrīre ūtarī ūcuuke;
kīngūūre na ūnjigūire tha.
¹² Magūrū makwa marūgamīte handū harīa haigananu;
nīndīrīgocaga Jehova ndī kīūngano-inī kīnene.

27

Kūgīa na Ūmīrīru harī Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Jehova nīwe ūtheri wakwa na ūhonokio wakwa;

* 26:6 Gwīthamba moko mbere ya mūingī kuonanagia atī mūdū ūcio ndeekīte ngero īyo.

- ingĩgĩitigĩra ũ?
 Jehova niwe kũhitho kĩa muoyo wakwa;
 ingĩkĩmakio nũ?
² Rĩrĩa andũ arĩa ooru manjũkĩrĩa
 nĩguo matambuure nyama cia mwĩrĩ wakwa,
 o acio thũ ciakwa na arĩa marĩ muku na niĩ maatharĩkĩra-rĩ,
 marĩhĩngagwo makagũa.
³ O na mbũtũ cia ita ingĩndigiicĩria,
 ngoro yakwa ndĩngĩitigĩra;
 o na ingĩũkĩrĩrwo nĩ ita,
 ndingĩgĩa na nganja.
⁴ Ndĩ o ũndũ ũmwe njũũragia harĩ Jehova,
 na noguo thingataga:
 atĩ njikarage nyũmba ya Jehova
 matukũ mothe ma muoyo wakwa,
 ndĩonagĩre wega wa Jehova,
 na ndũiragie kĩrĩa ndĩ thĩinĩ wa hekarũ yake.
⁵ Nĩgũkorwo mũthenya wa thĩina-rĩ,
 akaangitĩra ndĩ hau gũikaro-inĩ gĩake;
 nĩakahitha kũgunyĩ-inĩ kĩa hema yake,
 na andũgamie igũrũ wa rwaro rwa ihiga.
⁶ Hĩndĩ iyo mũtwe wakwa nũkambarario
 igũrũ wa thũ iria iithiũrũrũkĩrie;
 nĩngaruta igongona ngĩanagĩrĩa na gĩkeno ndĩ hema-inĩ yake;
 nĩngainĩra Jehova na ndĩmũgoocoe.
⁷ Wee Jehova, igua mũgambo wakwa rĩrĩa ndagũkaĩra;
 njiguagĩra tha na ũnjĩtikage.
⁸ Ha ũhoru waku, ngoro yakwa yugaga atĩrĩ, “Rongoria ũthiũ wake!”
 Na niĩ ngoiga atĩrĩ, Wee Jehova, ũthiũ waku nĩguo ndĩ rongoragia.
⁹ Ndũkaahithe ũthiũ waku,
 tiga kũingata ndungata yaku na marakara;
 Wee niwe ũtũũrite ũndeithagia.
 Ndũkandeghe kana ũndiganĩrie,
 Wee Ngai Mũhonokia wakwa.
¹⁰ O na baba na maitũ mangĩndiganĩria,
 Jehova nĩakanyamũkĩra.
¹¹ Wee Jehova nyonagĩrĩria njĩra yaku,
 na ũngeragĩrie njĩra rĩa nĩngarũ,
 nĩ ũndũ wa thũ ciakwa.
¹² Ndũkaneane kũrĩ arĩa marĩ muku na niĩ,
 nĩgũkorwo aira a maheeni nĩmanjũkĩrĩrie,
 makaheeha miheehũ ya kũnjika ũũru.
¹³ Niĩ nĩnjĩtikĩtie ũũ:
 atĩ nĩngeyonera wega wa Jehova
 ndĩ bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
¹⁴ Eterera o Jehova:
 gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie ngoro,
 na weterere Jehova.

ndūkarege gūūthikīrīria.
Nīgūkorwo ūngīngīrīra,
ingīhaana ta arīa maikūrūkīte magatoonya irima.

² Igua gūthaihana gwakwa ngīgūkāira ūndeithie,
o nyambararītie moko makwa
ndīmerekierie harīa haku Hatheru-Mūno.

³ Ndūkanguucūrīranie hamwe na andū arīa aaganu,
atī ūndwaranīrie hamwe na arīa mekaga ūūru,
o arīa maaragia ndeto cia thayū na andū a itūūra,
no marī na ūūru ngoro-inī ciao.

⁴ Andū acio marīhe nī ūndū wa ciiko ciao,
na nī ūndū wa wīra wao mūūru;
marīhe nī ūndū wa wīra wa moko mao,
ūmarīhe o kīrīa kīmagīrīire.

⁵ Tondū matirūmbūyagia mawiko ma Jehova
o na wīra wa moko make,
we nīakamatharūria na ndakamaaka rīngī.

⁶ Jehova arogoocwo,
nīgūkorwo nīaiguīte ngīmūthaitha anjiguīre tha.

⁷ Jehova nīwe hinya wakwa na nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nīwe ūhokete, na nīandeithītie.
Ngoro yakwa nīrarūūhia nī gīkeno,
na nīngūmūinīra rwīmbo rwa kūmūcookeria ngaatho.

⁸ Jehova nīwe hinya wa andū ake,
na kūrī ūrīa wake mūtīrīrie maguta nī kīrigo kīa hinya kīa ūhonokio.

⁹ Honokia andū aku na ūrathime igai rīrīrī rīaku,
tuīka mūrīithi wao na ūmakuuage nginya tene.

29

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

¹ Rahai Jehova, inyuī ciūmbe cia igūrū,
rahai Jehova tondū nīwe ūrī riiri na hinya.

² Rahai Jehova, mūheane ūhoru wa riiri wa rītwa rīake;
thathaiyai Jehova thīinī wa ūkengi wa ūthingu wake.

³ Mūgambo wa Jehova ūragamba na kūu iria-inī;
Mūrungu ūcio wa riiri nīararuruma,
Jehova araruruma igūrū rīa maaī maingī.

⁴ Mūgambo wa Jehova nī ūrī ūhoti;
mūgambo wa Jehova ūiyūrīte riiri.

⁵ Mūgambo wa Jehova unangaga mītarakwa;
Jehova oinangaga mītarakwa ya Lebanoni īgatūika tūcunjī.

⁶ Atūmaga būrūri wa Lebanoni ūtūūhe ta njaū,
nakīo Kīrīma gīa Sirioni* gīgātūūha ta njaū ya mbogo.

⁷ Mūgambo wa Jehova ūhenūkaga nīnīmī cia mwaki.

⁸ Mūgambo wa Jehova ūinainagia werū;
Jehova ainainagia Werū wa Kadeshi.

⁹ Mūgambo wa Jehova ūthioraga mītī ya mīgandi,
na ūgatūma mītītū ihūrūrūke īgatigwo ūtheri.

Nakuo hekarū-inī yake arīa othe marī kuo makaanīria

* 29:6 Sirioni nī rītwa rīngī rīa Herimoni na rūthiomi rwa Finicia.

makoiga, “Kaĩ arĩ riiri-ĩ!”

- ¹⁰ Jehova arĩ igũrũ rĩa mũiyũro wa maaĩ aikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene;
Jehova egũtũũra aikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene arĩ Mũthamaki nginya tene.
- ¹¹ Jehova aheaga andũ ake hinya;
Jehova arathimaga andũ ake magaikara na thayũ.

30

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

- ¹ Wee Jehova-rĩ, nĩngũgũtũũgĩria
nĩgũkorwo wandutire kũria kũriku,
na ũkĩgĩria thũ ciakwa ingenerere.
- ² Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagũkaĩire ũndeithie nawe ũkũihonia.
- ³ Wee Jehova, wandutire kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ũkĩgĩria njikũrũke, ndoonye irima.
- ⁴ Inĩrai Jehova mũmũgooce, inyuĩ andũ ake aamũre;
mũgooce rĩitwa rĩũ rĩake itheru,
- ⁵ nĩgũkorwo marakara make nĩ ma kahinda o kanini,
no ũtugi wake nĩwagũtũũria mũndũ muoyo;
kĩrĩro no kĩaarĩre ũtukũ wotho
no rũciinĩ gwakĩa kũrooke gĩkeno.
- ⁶ Hĩndĩ irĩa ndagaaciĩre, ndoigire atĩrĩ,
“Ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka.”
- ⁷ Wee Jehova, rĩria wanyonirie ũtugi waku-rĩ,
watũmire ndĩhaande o ta kĩaĩma;
no rĩria wahithire ũthiũ waku-rĩ,
nĩndamakire.
- ⁸ Wee Jehova nĩwe ndakaĩire;
ngĩthaitha Mwathani anjiguĩre tha:
- ⁹ “Mwanangiko wakwa ũngĩkorwo na uumithio ũrĩkũ,
ingĩtoonyerera irima-inĩ?
Rũkũngũ-rĩ, no rũkũgooce?
No rwanĩrĩre wĩhokeku waku?”
- ¹⁰ Wee Jehova, thikĩrĩria na ũnjiguĩre tha;
Wee Jehova, tuĩka ũteithio wakwa.”
- ¹¹ Wagarũrire kĩgĩrĩko gĩakwa gĩgĩtuĩka rwĩmbo rwa gĩkeno;
ũkĩnduta nguo yakwa ya ikũnia, ũkĩhumba gĩkeno,
- ¹² nĩgeetha ngoro yakwa ikũinĩre na ndĩgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa, ngũtũũra ngũcookagĩria ngaatho nginya tene.

31

Ihooya rĩa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩ harĩwe njũrĩre;
ndũkanareke njonorithio;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ, ndeithũra.
- ² Ndegera gũtũ
na ũhiũhe ũũke ũũhatũre;
tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kũũrĩra,
ũtuĩke gũĩkaro kũirigĩre na hinya, ũũhonokie.
- ³ Nĩgũkorwo Wee nĩwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga

- na gũikaro gũakwa kũirigĩre na hinya,
nĩ ũndũ wa rĩitwa riaku, ndongoria na ũnyonie njĩra.
- ⁴ Ndeithũkithia mũtego-inĩ ũrĩa nyambĩrwo,
nĩgũkorwo nĩwe rĩũrĩro riakwa.
- ⁵ Roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku;
Wee Jehova, ngũũra, o Wee Mũrungu ũrĩa wa ma.
- ⁶ Nĩthũire arĩa mahooyaga ngai cia mĩhianano itarĩ kiene;
nĩĩ ndihokete o Jehova.
- ⁷ Nĩĩ nĩngũcanjamũka na ngenage nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩgũkorwo nĩwonire mĩnyamaro yakwa,
na ũkĩmenya ruo rĩnene rwa ngoro yakwa.
- ⁸ Ndũũneanĩte kũrĩ thũ,
no nũkinyithĩtie magũrũ makwa handũ haarĩ.
- ⁹ Njigũĩra tha, Wee Jehova, nĩgũkorwo ndĩ mũnyamarĩku;
maitho makwa nĩmaroorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa kĩa,
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa ikoorwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa ihooru.
- ¹⁰ Muoyo wakwa nĩũniinĩtwo nĩ ruo rĩnene,
na mĩaka yakwa ikaniinwo nĩ gũcaaya;
nĩnjũrĩtwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa,
namo mahĩndĩ makwa makaaga hinya.
- ¹¹ Nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe,
nduĩkite wa kũnyararwo nĩ andũ a itũũra riakwa;
nduĩkite kĩndũ gĩa gwĩtigĩrwo nĩ arata akwa,
nao arĩa maanyona njĩra-inĩ nĩ kũũra moraga.
- ¹² Nĩmariganĩrwo nĩ nĩĩ o ta mũndũ ũkuĩte;
ngakihaana o ta nyũngũ nguũ.
- ¹³ Nĩgũkorwo nĩndĩraigua njambanio ya andũ aingĩ;
guoya mũnene ũkĩnyumaga na mĩena yothie;
marathugunda manjike ũũru,
makagĩa ndundu ya ũrĩa mangĩnjũraga.
- ¹⁴ No nĩĩ nĩwe ndihokete, Wee Jehova,
ngoiga atĩrĩ, “Wee nĩwe Ngai wakwa.”
- ¹⁵ Mahinda makwa marĩ moko-inĩ maku;
ndeithũra kuuma kũrĩ thũ ciakwa,
na kuuma kũrĩ arĩa maathingataga.
- ¹⁶ Tũma ũthiũ waku warĩre ndungata yaku;
honokia nĩ ũndũ wa wendo waku ũtathiraga.
- ¹⁷ Wee Jehova, ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩwe ngayagĩra;
no andũ arĩa aaganu ũreke maconorithio
na makome mbĩrĩra-inĩ makirĩte ki.
- ¹⁸ Tũma mĩromo yao ya kũheenania ikirio,
nĩgũkorwo maaragia na mwĩtĩio na kĩnyararo,
maaragia na mwĩgaatho magookĩrĩra andũ arĩa athingu.
- ¹⁹ Kaĩ wega waku ũrĩa ũigĩire arĩa magwĩtigĩrĩte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ũrĩa ũheaga andũ arĩa moragĩra harĩwe andũ othe makĩonaga.
- ²⁰ Ũmahithaga harĩa Wee ũrĩ o harĩa hegitĩtie,
kuuma kũrĩ arĩa mamaciiragĩra kũmeka ũũru;
ũmaigaga gũikaro-inĩ gĩaku,
ũkamagitĩra harĩ nĩmĩ iria icambanagia.
- ²¹ Jehova arogoocwo,

nīgūkorwo nīanyonirie wendo wake wa magegania
rīria ndaarī itūūra inene rīrigiicīrio nī thū.

²² Rīria ndaarī mūmaku, ndoigire atīrī,
“Nīnjeheretio maitho-inī maku!”

No nīwaiguire ngīgūthaita ūnjiguire tha,
rīria ndagūkaīre ūndeithie.

²³ Endai Jehova inyuī andū ake aamūre!
Jehova nīamenyagīrīra arīa ehokeku,
no ūrīa mwītīī amūrīhaga o ūrīa kwagīrīre.

²⁴ Gīai na hinya na mwīyūmīrīrie ngoro,
inyuī inyuothe arīa mwīhokete Jehova.

32

Gikeno gīa Kūrekerwo Mehia

Thaburi ya Daudi

¹ Kūrathimwo-rī,
nī ūrīa ūrekeirwo mahītia make,
o ūrīa mehia make mahumbīrītuo.

² Kūrathimwo-rī,
nī mūdū ūrīa Jehova atatuaga mwīhia,
na ūrīa ūtarī ūhinga ngoro.

³ Rīria ndakirīte ki,
mahīndī makwa nīmahinyarire
nī ūndū wa gūcaaya gwakwa mūthenya wothe.

⁴ Nīgūkorwo guoko gwaku
nī kwanditūhagīra mūthenya na ūtukū;
hinya wakwa wathirire
o ta ūrīa ime rīthiraga hīndī ya rīūa.

⁵ Hīndī iyo ngikumbūrīra mehia makwa,
na ndiahithire waganu wakwa,
ndoigire atīrī, “Nīngumbūra mahītia makwa kūrī Jehova,”
nawe ūkīndekera ūūru wa mehia makwa.

⁶ Nī ūndū ūcio mūdū wothe mwītīgīri Ngai
nīakūhooe rīria ūngīoneka;
ti-itherū rīria maaī maingī marī hinya maambūrūrūka,
matingīmūkinyīra.

⁷ Wee nīwe kīihitho gīakwa;
nīūkangitīra hīndī ya mathīna,
na ūūthiūrūrūkīrie na nyīmbo cia ūhonokio.

⁸ Nīndīrīkūrutaga na ngakuonereria njīra īria wagīrīrwo nī kūgera;
ndīrigūtaaraga na ngūmenyagīrīre.

⁹ Ndūkahaane ta mbarathi kana nyūmbū,
īria itarī ūmenyo,

īria arī o nginya cīkīrwo matamu na mīkwa kanua,
kwaga ūguo itingīgūkuhīrīria.

¹⁰ Andū arīa aaganu monaga maruo maingī,
no mūdū ūrīa wīhokaga Jehova
egūtūūra arigīcīrio nī wendo ūrīa ūtathiraga.

¹¹ Inyuī arīa athingu kenerai Jehova na mūcanjamūke;
mūinīrei, inyuothe arīa arūngīrīru ngoro!

33

Rwimbo rwa Kūgooca

- ¹ Inīrai Jehova mūkenete, inyuī andū arīa athingu;
andū arīa arūngīrīru ngoro nīo maagīrīrwo nīkūmūgooca.
- ² Goocai Jehova na kīnanda kīa mūgeeto;
mūinīrei na kīnanda kīrīa kīgeete na nga ikūmi.
- ³ Mūinīrei rwimbo rwerū;
hūūrai inanda mūrī na ūūgī, na mwanīrīre nī gūkena.
- ⁴ Nīgūkorwo kiugo kīa Jehova nīkīerekereru na nī kīa ma;
we nī mwīhokeku maūndū-inī mothe marīa ekaga.
- ⁵ Jehova nīendete ūthingu na ciira wa kīhooto;
thī yothe īiyūrīte wendani wake ūrīa ūtathiraga.
- ⁶ Igūrū rīombirwo na ūndū wa kiugo kīa Jehova,
mbūtū cia igūrū ikīūmbwo na mīhūmū ya kanua gake.
- ⁷ Aacookanīrīrie maaī ma iria inene ndigithū-inī;
maaī ma kūrīa kūrīku aamaigire thīinī wa makūmbī.
- ⁸ Thī yothe nītigīre Jehova;
andū othe a thī nīmamūtīie.
- ⁹ Nīgūkorwo aaririe, thī ikīgīa kuo;
aathanire, ikīihaanda, ikīrūma wega.
- ¹⁰ Jehova nīarigiicaga mībango ya ndūrīrī;
nīathūkagīa mīoroto ya andū.
- ¹¹ No mībango ya Jehova īihaandaga wega nginya tene,
mīoroto ya ngoro yake īgakinyīra njiarwa na njiarwa.
- ¹² Kūrathimwo-rī, nī rūrīrī rūrīa Jehova arī we Ngai waruo,
andū arīa eethuurīre matuīke igai rīake.
- ¹³ Jehova arī igūrū aroraga thī
akoona andū othe;
- ¹⁴ acūthagīrīria arīa othe matūūruga gūkū thī,
arī o kūu gūkaro-inī gīake,
- ¹⁵ we nīwe mūūmbi wa ngoro ciao othe,
na nīoī mawīra mao mothe.
- ¹⁶ Gūtīrī mūthamaki ūhonokagio nī mūigana wa ita rīake,
na gūtīrī njamba ya ita īiteithūruga nī ūndū wa hinya wayo mūnene.
- ¹⁷ Ha ūhorō wa kūhonokania-rī,
mbarathi cia mbaara nī mwīhoko wa tūhū;
o na īrī na hinya mūingī ndīngīhonokania.
- ¹⁸ No rīrī, maitho ma Jehova macūthagīrīria andū arīa mamwītīgagīra,
o acio maikaraga mehokete wendo wake ūrīa ūtathiraga,
- ¹⁹ akamateithūra gīkuū-inī,
na akamatūūrīa muoyo hīndī ya ng'aragu.
- ²⁰ Ithuī twetagīrīra Jehova tūrī na mwīhoko;
nīwe ūteithio witū o na ngo iitū.
- ²¹ Ngoro ciitū nīcikenete nī ūndū wake,
nīgūkorwo twīhokete rīitwa rīake itheru.
- ²² Wee Jehova-rī, wendo waku ūrīa ūtathiraga ūroikarania na ithuī,
o ta ūrīa ithuī tūkwrīgīrīie.

34

Kūgooca Jehova nī ūndū wa Ūhonokio Wake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndīrikumagia Jehova hīndī ciothe;
ndīrīmūgocaga na kanua gakwa hīndī ciothe.
- ² Ngoro yakwa nī Jehova īrīrahaga;
arīa anyamaarīku mariiguaga ūguo magakena.
- ³ Goocai Jehova mūmūnenehie mūrī hamwe na nī;
rekei tūtūgīrie rītwa rīake tūrī hamwe.
- ⁴ Ndarongoririe Jehova, nake akīnjītika,
akīndeithūra kuuma kūrī maūndū marīa mothe maanjikagīra guoya.
- ⁵ Andū arīa mamūcūthagīrīria matheragīrwo nī ūtheri;
mothiū mao gūtīrī hīndī magaaconorithio.
- ⁶ Mūndū ūyū mūthīini aakaīire Jehova, nake Jehova akīmūigua,
akīmūhonokia mathīina-inī make mothe.
- ⁷ Mūraika wa Jehova aikaraga arangīire arīa othe mamwītīgagīra,
na akamateithūra othe.
- ⁸ Camai muone atī Jehova nī mwega;
kūrathimwo nī mūndū ūrīa ūragīra harī we.
- ⁹ Mwītīgīrei Jehova, inyuī andū ake aamūre,
nīgūkorwo arīa mamwītīgīrite gūtīrī kindū maagaga.
- ¹⁰ Mīrūūthi no yage gīa kūrīa īhūte,
no arīa marongoragia Jehova gūtīrī kindū kīega maagaga.
- ¹¹ Ūkai ciana ciakwa, mūthikīrīrie ūrīa nguuga;
nīngūmūruta gwītīgīra Jehova.
- ¹² Mūndū ūrīa wanyu ūngīenda gūtūūra muoyo,
na erīrīrie kuona matukū maingī mega,
- ¹³ nīakīmenyerere rūrīmī rwake rūtikoige ūūru,
na mīromo yake ndīkaarie maheenī.
- ¹⁴ Garūrūka utige gwīka ūūru na wīke ūrīa kwagīrīire;
caragia thayū na ūūthingatage.
- ¹⁵ Maitho ma Jehova macūthagīrīria andū arīa athingu,
na matū make magathikīrīria kīrīro kīao;
- ¹⁶ ūthiū wa Jehova ūūkagīrīra andū arīa mekaga ūūru,
nīguo moima thī matikanarīrikanwo.
- ¹⁷ Andū arīa athingu makayaga, Jehova akamaigua;
amateithūruga kuuma mathīina-inī mao mothe.
- ¹⁸ Jehova akoragwo arī hakuhi na andū arīa ahehenjeku ngoro,
na akahonokia arīa athuthīku roho.
- ¹⁹ Mūndū ūrīa mūthingu no akorwo arī na mathīina maingī,
no Jehova amūteithūruga harī mo mothe;
- ²⁰ agitagīra mahīndī make mothe,
gūtīrī o na rīmwe rīngiunika.
- ²¹ Andū arīa aaganu makooragwo nī ūūru;
nao arīa mathūire andū arīa athingu nīmagatuīrwo ciira.
- ²² Jehova akūūruga ndungata ciake;
arīa othe moragīra harī we gūtīrī ūgaatuīrwo ciira.

rūa na arīa mararūa na nīi.

² Oya ngo nene na gako kanini;
arahūka ūuke ūndeithie.

³ Hiūria itimū na mīcengi,
ūūkīrīre arīa maathingatīte.

Īra ngoro yakwa atīrī,
“Nīi nī nīi ūhonokio waku.”

⁴ Andū arīa mendaga kūduta muoyo
maroconorithio na maagithio gītīo,
arīa mathugundaga kūnyūnūha
marocookio na thuutha mamakīte.

⁵ Marohaana ta mahuti mombūrītwo nī rūhuho,
na mūraika wa Jehova amaingatithīte;

⁶ njīra yao īrogīa nduma na itendere,
nake mūraika wa Jehova ahanyūkanie nao.

⁷ Kuona atī nīmahithīre wabu wa kūndega hatarī gītūmi,
na makanyenjera irima hatarī gītūmi,

⁸ marokorererwo nī mwanangīko matehaarīrie,
wabu ūcio manyambiire ūromanyiita o ene,
marogwa irima rūu manyenjeire.

⁹ Hīndī iyo ngoro yakwa īgaacanjāmūka nī ūndū wa Jehova,
na īkenagīre ūhonokio wake.

¹⁰ Nīngwanīrīra na ngoro yakwa yothe, njūūrie atīrī,
“Nūū ūhaana tawe, Wee Jehova?

O Wee ūhatūruga andū arīa athīini harī arīa marī hinya kūmakīra,
ūkahatūra athīini na abatari harī arīa mamatunyaga indo.”

¹¹ Nīkuumīrīte aira a maheeni,
makanjūūria ūhoro wa maūndū itooī.

¹² Wegu wakwa mandīhaga na ūūru,
magatiga ngoro yakwa īrī na ihooru.

¹³ No rīrīa o maarī arūaru, nīi ndehumbire nguo ya ikūnia,
na ngīnyīihia na ūndū wa kwīhinga kūrīa irio.

Rīrīa mahooya makwa maagire macookio-rī,

¹⁴ ndaīkarire ngīcakayaga,
o taarī mūrata wakwa kana mūrū wa maitū ndaacakayagīra.

Ndethikīre ndī na ihooru,
o taarī mūndū ūracakaīra nyina.

¹⁵ No rīrīa ndahīngirwo ngīgwa, o moonganire hamwe mangenerere;
atharīkīri makīūngana maatharīkīre itekūmenya.

Manjaambirie mategūtīgithīria.

¹⁶ Maanyūrūrāgia ta andū matoōī Ngai,
makaahagaranīria magego mao.

¹⁷ Wee Jehova-rī, nī nginya rī ūgūikara wīroireire?
Hatūra muoyo wakwa kuuma harī wanangi wao,
ūhatūre muoyo wakwa wa goro kuuma harī mīrūūthi īno.

¹⁸ Nī nīi ngūgūcookeria ngaatho kīūngano-inī kīrīa kīnene;
ndikūgoocaga ndī gatagatī ka andū aingī.

¹⁹ Ndūkareke arīa maathūire tūhū
mangūūire maitho, mangenerere;
kana acio maamenete hatarī gītūmi
moinanīre maitho.

²⁰ Matiarāgia ndeto cia thayū,

no mathugundaga maündũ ma maheeni,
ma gũũkĩrĩra andũ arĩa maikaraga na thayũ bũrũri-inĩ.

- ²¹ Manjathamagĩria tũnua twao makoiga atĩrĩ,
“Haiya! Haiya! Maitho maitũ nĩmeyoneire ũguo.”
- ²² Wee Jehova, nĩwĩoneire ũguo; tiga gũkĩra.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare haraaya na nĩĩ.
- ²³ Arahũka, ũkĩra ũngitĩre!
Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na Mwathani wakwa.
- ²⁴ Wee Jehova, ndũira kũringana na ũthingu waku, Wee Ngai wakwa;
ndũkareke mangũũrĩre maitho, mangenerere.
- ²⁵ Ndũkareke meciirĩre atĩrĩ, “Haiya, ũguo noguo tũrendaga gwĩkĩke!”
Kana moige atĩrĩ, “Nĩtũmũmeretie.”

- ²⁶ Arĩa othe mangũũragĩra maitho mangenerere nĩ ũndũ wa mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ riakwa
maroconorithio na maagithio gĩtĩĩo.
- ²⁷ Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira na kĩhooito,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na gũcanjamũka;
nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova arotũgĩrio,
o we ũkenagĩra ũgaacĩru wa ndungata yake.”
- ²⁸ Rũrĩmĩ rwakwa rũriaragia ũhoru wa ũthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya wothe.

36

Waganu wa Andũ

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-inĩ yakwa,
ĩkonĩĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa mwaganu:
Nĩ atĩrĩ, hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai
maitho-inĩ make.
- ² Nĩ gũkorwo maitho-inĩ make mwene erahaga mũno,
ũũ atĩ ndangĩhota gũkũũrana o na kana athũũre mehia make.
- ³ Ciugo cia kanua gake nĩ cia waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ na wa gwĩkaga wega.
- ⁴ O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake athugundaga o maũndũ mooru;
eheanaga njĩra-inĩ ya kũmwerekeria gwĩka ũũru,
na ndathũũraga ũndũ mũũru.
- ⁵ Wee Jehova-rĩ, wendani waku ũkinyĩte o igũrũ,
naguo wĩhokeku waku ũgakinya o matu-inĩ.
- ⁶ ũthingu waku ũhaana ta irĩma irĩa nene,
kĩhooito gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa kũriku.
Wee Jehova-rĩ, ũmenyagĩrĩra mũndũ o na nyamũ.
- ⁷ Hĩ! Kaĩ wendo waku ũrĩa ũtathiraga nĩ wa goro mũno-ĩ!
Andũ othe anene na anini
moragĩra kĩĩgunyĩ-inĩ kĩa mathagu maku.
- ⁸ Marĩaga makaigania kuumana na ũingĩ wa nyũmba yaku;
ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma rũũĩ-inĩ rwaku rwa gĩkeno.
- ⁹ Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo kĩrĩ kũrĩ we;
ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga ũtheri.
- ¹⁰ Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũĩ,
naguo ũthingu waku ũtũũre na arĩa arũngĩrĩru ngoro.
- ¹¹ Ikinya rĩa ũrĩa mwĩtĩĩ rĩroaga kũnjũkĩrĩra,

o na kana guoko kwa ūrĩa mwaganu kūnyingate.

- ¹² Ta rora wone ūrĩa andũ arĩa mekaga ūũru magwĩte thĩ;
maikanĩtio thĩ, na matingĩhota gũũkĩra!

37

Marigĩrĩrio ma Andũ arĩa Athingu na arĩa Aaganu

Thaburi ya Daudi

- ¹ Tigaga gũthĩnĩka ngoro nĩ ūndũ wa andũ arĩa mekaga ūũru,
o na kana ūiguage ūũru nĩ ūndũ wa arĩa mekaga mahĩtia;
² nĩgũkorwo acio makaahooa o narua o ta ūrĩa nyeki ihoochaga,
na makue narua o ta ūrĩa riya rĩhoochaga rĩamunywo.
- ³ Wĩhoke Jehova na wĩkage wega;
tũũra bũrũri-inĩ ūkenagĩra ūrĩthio wa thayũ.
- ⁴ Īkaga maũndũ ma gũkenia Jehova,
na nĩarĩkũhingagĩria merĩrĩria ma ngoro yaku.
- ⁵ Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku;
mwĩhokage o we, nake nĩarĩkaga maũndũ maya:
- ⁶ Nĩarĩtũmaga ūthingu waku ware o ta rūciĩnĩ,
nakĩo kihooto gĩa ciira waku kĩare o ta riũa rĩa mũthenya barigici.
- ⁷ Hoorera mbere ya Jehova na ūmweterere ūtegũthethũka;
ndũgathĩnĩke ngoro rĩrĩa andũ magaacĩra mũthiĩre-inĩ yao,
rĩrĩa mekũhingia mathugunda mao ma gwĩka ūũru.
- ⁸ Tigaga kũrakara na wĩrigagĩrĩrie mang'ũrĩ;
tigaga gũthĩnĩka ngoro, tondũ ūndũ ūcio no ūtũme wĩke ūũru.
- ⁹ Nĩgũkorwo andũ oorũ nĩmakaniinwo,
no arĩa mehokete Jehova nĩmakagaya bũrũri.
- ¹⁰ No kahinda kanini, arĩa aaganu mage kuoneka rĩngĩ;
o na mũngĩmacaria, mũtingĩmoona.
- ¹¹ No arĩa ahooreri nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre makenete nĩkũingĩhĩrwo nĩ thayũ.
- ¹² Andũ arĩa aaganu mathugundaga mokĩrĩre andũ arĩa athingu,
na makamahagaranĩria magego;
- ¹³ no Mwathani athekagĩrĩra andũ acio aaganu,
nĩgũkorwo nĩoĩ mũthenya wao nĩũrooka.
- ¹⁴ Andũ arĩa aaganu macomorete hiũ cia njora,
na makageeta ūta
nĩguo maniine mũndũ ūrĩa mũthĩnĩ na mũbatari,
na moorage andũ arĩa njĩra ciao irũngĩrĩrie.
- ¹⁵ No hiũ icio ciao cia njora igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.
- ¹⁶ Nĩ kaba kĩndũ kĩnini kĩrĩ na andũ arĩa athingu,
gũkĩra ūtonga mũingĩ wa andũ aaganu;
- ¹⁷ nĩgũkorwo hinya wa andũ arĩa aaganu nĩũkaniinwo,
no Jehova atiiragĩrĩra andũ arĩa athingu.
- ¹⁸ Matukũ ma andũ arĩa matarĩ ūcuuke nĩmooĩo nĩ Jehova,
na igai rĩao rĩgũtũũra nginya tene.
- ¹⁹ Hĩndĩ ya mwanangĩko matikoona ūũru;

na hĩndĩ ya ng'aragu magaakorwo na irio cia kũigana.

²⁰ No andũ arĩa aaganu nĩmagathira:

Thũ cia Jehova igaathira ta ũrĩa ũthaka wa mĩgũnda ũthiraga,
nĩikabuĩria, ibuĩrie o ta ndogo.

²¹ Andũ arĩa aaganu makoombaga na matirĩhaga,
no arĩa athingu maheanaga na ũtaana;

²² andũ arĩa Jehova arathimĩte nĩmakagaya bũrũri,
no arĩa arumĩte nĩmakaniinwo.

²³ Jehova angĩkenio nĩ mũthiire wa mũndũ,
atũmaga makinya make marũme wega;

²⁴ o na angĩhĩngwo, ndangĩgũa,
nĩgũkorwo Jehova amũnyiitagĩrĩra na guoko gwake.

²⁵ Ndaarĩ mũnini, na rĩu ndĩ mũkũrũ,
no ndirĩ ndoona andũ arĩa athingu matiganĩirio,
kana ciana ciao ikĩhooya irio.

²⁶ Hĩndĩ ciothe makoragwo marĩ ataana,
na makombanagĩra matekwenda uumithio;
ciana ciao nĩ ikaarathimwo.

²⁷ Theemaga ũũru, na wikage wega,
nawe ũtũũre bũrũri-inĩ nginya tene.

²⁸ Nĩgũkorwo Jehova endete o kĩhooto,
na ndagatiganĩria arĩa ake ehokeku.

Acio megũtũũra magitiĩrwo nginya tene,
no ciana cia arĩa aaganu nĩkaniinwo.

²⁹ Andũ arĩa athingu nĩo makaagaya bũrũri,
na matũũre kuo nginya tene.

³⁰ Kanua ka mũndũ mũthingu gatumũkaga ndeto cia ũũgĩ,
naruo rũrĩmĩ rwake rũkaaria kĩhooto.

³¹ Watho wa Ngai wake ũrĩ o ngoro-inĩ yake;
makinya make matingĩtenderũka.

³² Andũ arĩa aaganu maikaraga moheirie arĩa athingu,
magĩcaria o ũrĩa mangĩmooraga;

³³ no Jehova ndakamatiganĩria moko-inĩ ma andũ acio aaganu,
kana areke matũĩrwo atĩ nĩ ehia rĩrĩa magaaciirithio.

³⁴ Etagĩrĩra Jehova
na ũrũmagĩre njĩra yake.

Nĩagagũtũũgĩria nĩguo ũgae bũrũri;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu makaaniinwo-rĩ,
wee nĩũkeyonera ũndũ ũcio.

³⁵ Nĩnyonete mũndũ mwaganu na mũndũ ũtarĩ tha
agaaciire ta mĩtĩ mũruru ũrĩ o imerero-inĩ riaguo,

³⁶ no thuutha wa kahinda o kanini akĩehera,
akĩaga gũkorwo ho rĩngĩ;
o na gũtuĩka nĩndamũcaririe, ndiigana kũmuona.

³⁷ Cũrania ũhoro wa mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke,
na ũrore ũrĩa mũrũngĩrĩru,

ūhoro wake wa matukū marīa magooka nī ūhoro wa thayū.

³⁸ No rīrī, andū arīa ehia othe nīmakaniiinwo;
no andū arīa aaganu mūthia wao nī kūuragwo makooragwo.

³⁹ Ūhonokio wa andū arīa athingu uumaga kūrī Jehova;
we nīwe kīhitho kīao kīa hinya hīndī ya mathiīna.

⁴⁰ Jehova nīamateithagia na akamateithūra;
amateithūraga kuuma kūrī andū arīa aaganu na akamahonokia,
tondū moragīra harī we.

38

Ihooya rīa Mündū Ūrathīnīka

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ndūkandūithie ūrī na marakara,
kana ūūherithie ūrī na mang'ūrī.

² Nīgūkorwo mīguī yaku nītheceete,
na guoko gwaku nī kūūhūrīte mūno.

³ Ndirī na ūgima wa mwīrī tondū wa mang'ūrī maku;
mahīndī makwa nīmarūaru nī ūndū wa mehia makwa.

⁴ Mahītia makwa nīmanditūhīire mūno
o ta mūrigo mūrītū itangīhota gūkuua.

⁵ Ironda ciakwa nīitogotete na ikanunga
nī tondū wa ūrimū wakwa wa mehia.

⁶ Thiiaga ndūhacite, ngakungīrīra mūno,
mūthenya wothe ndindaga ngīcakaya.

⁷ Mūgongo wakwa ūiyūrītwo nī ruo ta rwa mwaki;
ndirī na ūgima wa mwīrī.

⁸ Ndī mūmocu na ngathuthika biū;
ndīracaaya nī ruo rwa ngoro.

⁹ Wee Mwachani, wendi wakwa wothe ūrī o mbere yaku;
gūcaaya gwakwa ti kūhitharu harīwe.

¹⁰ Ngoro yakwa nīratuuma mūno,
naguo hinya wakwa nīgūthira ūrathira;
o na ūtheri nīumīte maitho-inī makwa.

¹¹ Arata na athiritū akwa matiendaga kūnguhīrīria
nī ūndū wa ironda ciakwa;
o na andū a itūūra rīakwa manjīkaraga haraihu.

¹² Andū arīa mendaga kūnjūraga nī mītego mandegagīra,
arīa mendaga kūnjika ūuru maaragia ūrīa mangīnyūnūha;
mūthenya wothe mathugundaga o maheeni.

¹³ Nī haana ta mündū gītaigua, ūrīa ūtaiguaga,
ngahaana ta mündū ūtaaragia, ūrīa ūtangītumūra kanua gake;

¹⁴ nduikīte ta mündū ūtaiguaga,
ūrīa kanua gake gatarī ūndū kangīhota gūcookia.

¹⁵ Wee Jehova, Wee nīwe njetagīrīra;
Wee Mwachani Ngai wakwa, Wee nīwe ūkūnjookeria ūhoro.

¹⁶ Nīgūkorwo ndoigire atīrī, “Ndūkanareke thū ciakwa ingenerere,
o na kana ciītūūgīrie igūrū rīakwa rīrīa kūgūrū gwakwa gwatenderūka.”

¹⁷ Nīgūkorwo ngirie kūgūa,
na njīkaraga ndī na ruo hīndī ciothe.

¹⁸ Nīngumbūra waganu wakwa;
nīthīnītio nī mehia makwa.

- ¹⁹ Thũ ciakwa iria irĩ kīyo nīcio nyingĩ;
arĩa maathũire hatarĩ gītũmĩ nĩ aingĩ.
- ²⁰ Andũ arĩa mandihaga wega wakwa na ũũru
manjambagia rĩrĩa nĩ ngũthingata ũndũ ũrĩa mwega.
- ²¹ Wee Jehova, ndũkandiganĩrie;
Wee Ngai wakwa, ndũgaikare haraihu na nĩ.
- ²² Ūka narua ũndeithie,
Wee Mwathani, Mũhonokia wakwa.

39

Kuumbũra Mehia kwa Mũndũ Mũthĩniku

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ndoigire atĩrĩ, “Ndĩmenyagĩrĩra mĩthiire yakwa,
ndĩrigagĩrĩrie ndikehie na rūrĩmĩ rwakwa;
nĩnguoha kanua gakwa
rĩrĩa rĩothe mũndũ mwaganu arĩ harĩa ndi.”
- ² No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera,
itekwarĩa o na ũndũ mwega-rĩ,
ruo rwakwa rũgikĩrĩrĩa kuongerereka.
- ³ Ngoro yakwa yahĩahĩaga thĩinĩ wakwa,
na o rĩrĩa ndecũũranagia, mwaki ũgĩakana;
hĩndĩ iyo ngĩaria na rūrĩmĩ rwakwa, ngiuga atĩrĩ:
- ⁴ “Wee Jehova, nyonia mũthia wa mũtũũrĩre wakwa,
o na mũigana wa matukũ makwa;
nĩngĩmenye ũrĩa mũtũũrĩre wakwa ũrĩ wa gũthira na ihenya.
- ⁵ Ũtũmĩte matukũ makwa makuhihe ta rũhĩ;
mũigana wa mĩaka yakwa ti ta kĩndũ harĩwe.
Mũndũ o wothie ũrĩ muoyo o na rĩrĩa ehaandĩte wega nĩ kĩndũ gĩa tũhũ.
- ⁶ Ti-itherũ mũndũ nĩ ta kĩiruru rĩrĩa egũcangacanga:
Mĩhang’o irĩa ehang’agia nayo no ya tũhũ;
eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũ ũkeeguna nago.
- ⁷ “No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kĩĩ njetereire?
Wee nĩwe mwĩhoko wakwa.
- ⁸ Honokia kuuma mehia-inĩ makwa mothe;
ndũkareke thekererwo nĩ andũ arĩa akĩĩgu.
- ⁹ Ndakirĩte ki; ndingĩatumĩrĩre kanua gakwa,
nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo.
- ¹⁰ Njehereria ihũũra rĩaku;
nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko gwaku.
- ¹¹ We ũrũithagia na ũkaherithia andũ nĩ ũndũ wa mehia mao;
ũniinaga ũtonga wao ta memenyi;
mũndũ no ta kĩndũ gĩa tũhũ.
- ¹² “Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria ngĩgũkaira ũndeithie;
ndũkarege kũigua kĩrĩro gĩakwa.
- Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta ndĩ mũgeni,
ngahaana ta mũndũ ũthaamĩire kuo,
o ta ũrĩa maithe makwa mothe maatarĩ.
- ¹³ Wihũgũre na kũngĩ ũtĩge kũnyona, nĩguo ngĩkene rĩngĩ,
itanathĩ njage gũkorwo ho rĩngĩ.”

40

Rwimbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

¹ Ndetereire Jehova o ngirĩrĩrie;

nake agũthikĩrĩria akĩigua kĩrĩro gĩakwa.

² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,

thiĩnĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,

agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,

na agĩtũma ndĩhaande wega.

³ Eekĩrire rwimbo rwerũ kanua-inĩ gakwa,

rwimbo rwa kũgoocaga Ngai witũ naruo.

Andũ aingĩ marĩonaga ũguo magetigĩra,

nao makehoka Jehova.

⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ

ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩihokaga o Jehova,

na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩĩ,

o acio marũmagĩrĩra ngai cia maheeni.

⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,

magegania marĩa wikĩte nĩ maingĩ.

Maũndũ marĩa ũtũbangĩire

gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũgũtaarĩria;

korwo ndaaria heane ũhoru wamo-rĩ,

mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno kũmoiga.

⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta weriragĩria,

no nĩũheete matũ ma gũkũigua;

maruta ma njino na maruta ma kũhoroheria mehia

ti mo maakũbatairie.

⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, nĩndooka,

o ta ũrĩa kwandikitwo ũhoru wakwa ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo.

⁸ Nĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi waku, Wee Ngai wakwa;

watho waku ũrĩ ngoro-inĩ yakwa.”

⁹ Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ kũngano-inĩ kĩnene;

o ta ũrĩa ũũĩ, Wee Jehova,

nĩ ndihingaga miromo yakwa.

¹⁰ Nĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku ngoro-inĩ yakwa;

njaragia ũhoru wa wĩhokeku na ũhonokio waku.

Wendo waku na ũhoru waku wa ma

ndirĩ ndacihitha kũngano kĩa kĩnene.

¹¹ Wee Jehova-rĩ, ndũkagĩrĩrie tha ciaku inginyĩrie;

wendo waku na ũhoru waku wa ma irongitagĩra hĩndĩ ciothe.

¹² Nĩgũkorwo mathiĩna matangĩtarĩka nĩmandigiĩrie;

mehia makwa nĩmanginyĩrie, ngaremwo nĩkuona.

Maingĩhite gũkira njuĩrĩ cia mĩtwe wakwa,

na ngoro yakwa nĩyũritwo nĩ hinya.

¹³ Wee Jehova-rĩ, itĩkĩra kũũhonokia,

Wee Jehova-rĩ, ũka narua ũndeithie.

¹⁴ Andũ arĩa othe mendaga kũnjũraga

maroconorithio na manyiitwo nĩ kirigiicano;

arĩa othe mendaga nyanangwo

marocooka na thuutha maconokete.

¹⁵ Andũ arĩa maathekagĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Haiya! Haiya!”

Maroiyūrwo nī ihooru nī ūndū wa thoni ciao.

¹⁶ No arīa makūrongoragīa

marokena na macanjāmūke nī ūndū waku;

arīa mendete ūhonokio waku marotūūra moigaga atīrī,

“Jehova arotūgīrio!”

¹⁷ No rīrī, nīī ndī mūthīni na mūbatari;

Mwathani arondirikana.

Wee nīwe ūteithio wakwa na mūndeithūri;

Wee Ngai wakwa-rī, hiuha ūkīndeithie.

41

Ihooya rīa Mūndū Mūrūaru

Thaburi ya Daudi

¹ Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa ūrūmbūyagīa andū arīa matarī hinya;

ūcio-rī, Jehova nīamūhatūruga hīndī ya mathīina.

² Jehova nīarīmūgitagīra na amūtūūrāgie muoyo;

nīarīmūrathimaga būrūri-inī,

na ndakamūrekereria kūrī merirīria ma thū ciake.

³ Jehova nīarīmūmenyagīrīra arī ūrīrī-inī arī mūrūaru,

na acooke amūhonie arī o hau ūrīrī-inī wake.

⁴ Ndoigire atīrī, “Wee Jehova, njiguīra tha;

honia, nīgūkorwo Wee nīwe njihīirie.”

⁵ Thū ciakwa ciaragīa ūhoru wakwa na rūmena ikooria atīrī,

“Agakua rī, rīitwa rīake rīthire?”

⁶ Rīrīa rīothe mūndū ooka kūnyona,

aaheaga ūhoru wa maheeni, o rīrīa ngoro yake īrahūnga ndeto cia kūnjambia;

agacooka agathiī gūcīmemeerekia kūndū guothe.

⁷ Thū ciakwa ciothe iheehanagīra nīguo iinjūkirīre;

injiiragīrīra maūndū mooru mūno, ikoiga atīrī,

⁸ “Mūrimū mūūru nīūmūnyiitīe;

ndarī hīndī agokīra hau akomete.”

⁹ O na mūrata wakwa wa hakuhi, ūrīa ndīrehokete,

o ūrīa tūrīānagīra irio nake nīangarūrūkīte.

¹⁰ No rīrī, Wee Jehova, njiguīra tha;

njarahūra, nīguo ndīirihīrie harīo.

¹¹ Nīnjūū atī nīūkenetio nī nīī,

nīgūkorwo thū yakwa ndīndooretie.

¹² We nīūnyiitīrīre nī ūndū wa wagīrīru wakwa,

na ūkanjiga harīwe nginya tene.

¹³ Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, arogoocwo,

kuuma tene wa tene nginya tene na tene.

Ameni, na ningī Ameni.

Ibuku rīa Keerī

42

Thaburi 42-72

Kwīhoka Ūhonokio wa Mwathani. Thaburi ya Ariū a Kora

¹ O ta ūrīa thwariga īnyootagīra tūrūū twa maaī,

no taguo ngoro yakwa ikūnyootagīra, Wee Ngai.

² Ngoro yakwa nī Ngai īnyootagīra, O we Mūrungu ūrīa ūrī muoyo.

Ī nī rī ngaathiī ngacemanie na Ngai?

³ Maithori makwa matuikite nimo irio ciakwa
mūthenya o na ūtukū,
nao andū manjūūragia mūthenya wothe atīrī,
“Ngai waku akīrī ha?”

⁴ Maūdū maya ndimaririkanaga
o ngūtūrūraga ngoro yakwa:
ngaririkana ūrīa ndatwaranaga na kīrīndī,
ndongoretie mūtongoro nginya nyūmba-inī ya Ngai,
tūkīanagīrīra na gīkeno na tūgīcookagia ngaatho,
ndī kīrīndī-inī hīndī ya ciathī.

⁵ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīinī wakwa?
Wīrīgagīrīre Ngai, nīgūkorwo no ndīrīmūgoocaga,
o we Mūhonokia wakwa, na Ngai wakwa.

⁶ Ngoro yakwa nīnditūhīre īrī thīinī wakwa;
nī ūndū ūcio nīngūkūrikana
ndī būrūrī wa Jorodani,
o kūu irīma-inī cia Herimoni,* kuuma Kīrīma-inī kīa Mizari.

⁷ Ndia īmwe nīreta ndia īrīa īngī
na mūgambo wa mūrurumo wa ndururumo ciaku cia maaī;
makūmbī maku mothe o na ndīihū nīciūkīte, ikaahubānīra.

⁸ Mūthenya-rī, Jehova nīarīathagīrīra wendo wake harī nīī,
na ūtukū nī rwīmbo ndīrīmūinagīra,
rūrī ihooya rīa kūhooya Mūrungu wa muoyo wakwa.

⁹ Njūūragia Mūrungu, o we rwaro rwakwa rwa lhiga, atīrī,
“Ūrganīrwo nī nīī nīkī?
Ingīthīī ngīcakayaga nīkī,
nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?”

¹⁰ Nī ta ngūhehenjwo mahīndī makwa,
rīrīa amuku akwa mekūnyūrūria,
magatinda mūthenya wothe makīnjūūria atīrī,
“Ngai waku akīrī ha?”

¹¹ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīrwo nīkī?
Ūrathīnīka ūguo nīkī ūrī thīinī wakwa?
Wīrīgagīrīre Ngai,
nīgūkorwo no ndīrīmūgoocaga,
o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

43

Kwīhoka Ūhonokio wa Mwathani

¹ Nduīra ciira wakwa, Wee Ngai,
na ūnjiirīrīre harī rūrīrī rūrū rūtagwītīkītie;
ndeithūra kuuma kūrī andū aya aaganu na maaragia maheeni.

² Wee Ngai nīwe kīirigo giakwa kīa hinya.
Ūndiganīrie nīkī?

Ingīthīī ngīcakayaga nīkī
nī ūndū wa kūhinyīrīrio nī thū?

³ Tūma ūtheri waku na ūhorō waku wa ma,
ūreke indongorie arī cio;

* 42:6 Herimoni kwarī mūhaka-inī wa mwena wa gathigathini wa būrūrī wa Isiraeli.

reke inginyie kīrīma-inī gīaku kīrīa kīamūre,
o kūu gīikaro-inī gīaku.

⁴ Hīndī īyo nīngathīī kīgongona-inī kīa Ngai,
nginye harī Mūrungu, o we gīkeno gīakwa, na o we ngenagīra.
Nīndīrīkūgocaga ngīhūūruga kīnanda kīa mūgeeto,
Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

⁵ Wee ngoro yakwa, ūkīritūhīirwo nīkī?
Ūrathūnīka ūguo nīkī ūrī thīinī wakwa?
Wīrīgagīrīre o Ngai,
nīgūkorwo no ndīrīmūgocaga,
o we Mūhonokia wakwa na Ngai wakwa.

44

¹ Twanaigua na matū maitū Wee Ngai,
tūkīirwo nī maithe maitū
ūrīa wekire matukū-inī mao,
o matukū macio ma tene.

² Nīwaingatire ndūrīrī na guoko gwaku,
na ūgīcooka kūhaanda maithe maitū kuo;
Wee nīwanyariire irīndī iria ingī,
na ūgītūma maithe maitū magaacīre.

³ Matiegwatīire būrūrī ūcio na hinya wa rūhiū rwao,
o na ti icoka ciao cīamaheire ūhootani;
no nī guoko gwaku kwa ūrīo, īī nī gīcoka gīaku,
na ūtheri wa gīthiithi gīaku, nīgūkorwo nīwamendete.

⁴ Wee nīwe Mūthamaki wakwa na Ngai wakwa,
ūrīa wathagīrīra Jakubu ūhootani.

⁵ Wee nīwe ūtūhotithagia kūhoota thū ciitū;
nī ūndū wa rīitwa rīaku tūrangagīrīria arīa marī muku na ithuī.

⁶ Ndīihokaga ūta wakwa,
rūhiū rwakwa rwa njora ti ruo rūngīhootanīra;

⁷ no Wee nīwe ūtūtooranagīria harī thū ciitū,
ūgagīconorithia acio matūthūire.

⁸ Ngai nīwe tūtindaga tūkīrahīra mūthenya wothe,
na tūgūtūūra tūgocaga rīitwa rīaku ngīnya tene.

⁹ No rīu nīūtūtiganīirie na ūgatūconorithia;
nīūtīgīte gūtwaranaga na mbūtū ciitū cia ita.

¹⁰ Nīwatūmire tūūrīre thū ciitū,
o icio itūthūire igetahīra indo ciitū.

¹¹ Ūtūrekereirie tūtambuurwo ta ng'ondū,
na ūgatūhurunja harī ndūrīrī.

¹² Wendetie andū aku ta kīndū tūhū,
ndūrī uumithio wonete nī ūguo ūmendetie.

¹³ Nīūtūmīte tūmenwo nī andū arīa tūhakanīte nao,
tūgatūika a kūnyararwo na gūthekererwo nī arīa matūthīūrūrūkīirie.

¹⁴ Nīūtūmīte tūtuīke a kuunagwo thimo nī ndūrīrī;
tūgagītūika a kūinainagīrio mītwe nī andū.

¹⁵ Ndindaga njonokete mūthenya wothe,
ngahumbwo nī thoni ūthīū wothe,

¹⁶ nī ūndū wa inyūrūrī cia andū arīa maanyūrūragia na makaanuma,
tōndū wa thū irīa īrenda kwīrīhīria.

- ¹⁷ Twakorirwo nĩ maũndũ macio mothe,
o na gũtuĩka tũtiariganĩrwo nĩwe,
o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro gĩaku.
- ¹⁸ Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
makinya maitũ matiumĩte njĩra-inĩ yaku.
- ¹⁹ No ũtũhehenjete, na ũgatũtua imamo cia mbwe,
na ũgatũhumbĩra na nduma nene.
- ²⁰ Tũngikorwo nĩtwariganĩrwo nĩ rĩtwa rĩa Ngai witũ,
o na kana tũkiambararia moko kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,
- ²¹ githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoro ũcio,
kuona atĩ nĩamenyaga hitho cia ngoro?
- ²² No nĩ ũndũ waku tũtindaga tũng'etheire gĩkuũ mũthenya wothe;
tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia gũthĩnjwo.
- ²³ Wee Mwathani, arahũka! Ūgĩkomete nĩkĩ?
Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie nginya tene.
- ²⁴ Ūhithĩte ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkariganĩrwo nĩ mathĩĩna maitũ na kũhinyĩrĩrio gwitũ?
- ²⁵ Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mũĩrĩ iitũ ikĩnyiitanĩte na thĩ.
- ²⁶ Arahũka ũtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani waku ũtathiraga.

45

Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki Akĩhikania

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngoro yakwa iĩyũritwo nĩ ũhoro mwega
rĩria ngũinĩra mũthamaki rwĩmbo rũrũ;
rũrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka mwandĩki ũrĩa mũũgĩ.
- ² Wee ũrĩ mũthaka mũno gũkĩra andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciitĩrĩrio maũndũ ma ũtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte nginya tene.
- ³ Wĩohe rũhiũ rwaku rwa njora njohero,
Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya;
wĩhumbe ũkaru waku o na ũnene.
- ⁴ Ūrĩ thĩinĩ wa ũnene waku thĩi ũhaicĩte mbarathi,
ũkihootanaga nĩ ũndũ wa ũhoro wa ma, na wa kwĩnyiihia, o na wa ũthingu;
reke guoko gwaku kwa ũrĩo kuonanie ciiko cia kũmakania.
- ⁵ Mĩguĩ yaku ĩria mũũgĩ nĩĩtheece thũ cia mũthamaki o ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩĩgwe magũrũ-inĩ maku.
- ⁶ Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũũra tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo ũgaatuĩka mũthĩgi wa ũthamaki waku.
- ⁷ Wee wendete ũthingu no ũgathũũra waganu;
nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai waku,
nĩakwambararĩte gũkĩra athiritũ aku othe
na ũndũ wa gũgũitĩrĩria maguta ma gĩkeno.
- ⁸ Nguo ciaku ciothe inungĩte o manemane, na thubiri, na mũndarathini;*
- nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki ĩria igemetio na mĩguongo.
- ⁹ Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa atĩku harĩ na aarĩ a athamaki;
mũhiki ũcio wa mũthamaki aikarĩte mwena waku wa ũrĩo

* 45:8 Nguo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi wega.

egemetie na thahabu ya Ofiri.

- ¹⁰ Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ, wĩcũũranie na ũiguo:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na nyũmba ya thoguo.
- ¹¹ Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ ũthaka waku;
mũtĩie, nĩgũkorwo nĩwe mwathi waku.
- ¹² Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno magatuĩka a kwĩyendithia harĩwe.
- ¹³ Mwarĩ wa mũthamaki no riiri mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ wa nyũmba yake,
nguo yake ĩtũmitwo na ndigi cia thahabu.
- ¹⁴ Aratwarwo harĩ mũthamaki ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.
- ¹⁵ Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya mũthamaki.
- ¹⁶ Ciana cianyu nĩcio igaacooka ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ guothe.
- ¹⁷ Nĩngũtũma ũtũũre ũririkanagwo nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ũndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũura igũkumagia tene na tene.

46

Ngai arĩ Hamwe na Ithuĩ

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Ngai nĩwe rĩrũro riitũ o na hinya witũ,
o we ũiteithio witũ hĩndĩ ya mathĩĩna.
- ² Tondũ ũcio tũtingĩtigĩra, o na thĩ ĩngĩthingitha,
na irĩma igwe irĩa-inĩ,
- ³ o na maaĩ marĩo mangĩruruma na mahũyũke,
nginya irĩma igathingithio nĩ nditi yamo.
- ⁴ Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo tũkenagia itũũra rĩa Ngai,
gĩikaro kũu kĩaamũre kĩa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.
- ⁵ Ngai arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra rĩu, na rĩtikenyenyeke;
Ngai nĩwe ũkaarĩteithia kirooko gũgĩkĩa.
- ⁶ Ndũrĩrĩ nĩiraronja, namo mothamaki makenyenya;
nake agũũthũka-rĩ, thĩ ĩgatweka.
- ⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.
- ⁸ Ũkai muone ciiko iria Jehova ekĩte,
ũkai muone ũrĩa akirĩtie thĩ ihooru.
- ⁹ Aniinaga mbaara nginya ituri cia thĩ;
oinaga ũta na agathethera itimũ,
na agacina ngo na mwaki.
- ¹⁰ “Hoorerai, na mũmenye atĩ niĩ nĩ niĩ Ngai;
nĩngatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,
na ndũũgĩrio thĩ yothe.”
- ¹¹ Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo giitũ kĩa hinya.

47

Jehova nīwe Mūthamaki wa Thī Yothe

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Inyuū andū a ndūrīrī ciothe, hūūrai hī;
ugīrīrai nī ūndū wa Ngai, na mwanīrīre mūrī na gīkeno.
- ² Jehova Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno kaī nī wa gwītīgīrwo-ī,
O we Mūthamaki mūnene ūrīa wathaga thī yothe!
- ³ Atooragia ndūrīrī igaikara rungu rwitū,
irīndī igaikara rungu rwa makinya maitū.
- ⁴ Nīwe watūthuurīre igai riitū,
ithuī gīkeno kia Jakubu, o ūcio eendete.
- ⁵ Ngai nīambatīte, o agīkūngūyagīrwo na gīkeno,
Jehova akaambata akīhuhagīrwo tūrumbeta.
- ⁶ Inīrai Ngai mūmūgoocoe na nyīmbo, mūinīrei mūmūgoocoe;
inīrai Mūthamaki witū mūmūgoocoe, mūinīrei mūmūgoocoe.*
- ⁷ Nīgūkorwo Ngai nīwe Mūthamaki wa thī yothe;
mūgoocoei na nyīmbo.
- ⁸ Ngai nīwe ūthamakagīra ndūrīrī;
Ngai aikarīre gītī gīake kīrīa gītheru kia ūnene.
- ⁹ Andū a ndūrīrī arīa marī igweta nīmonganīte
matuīke ta andū a Ngai wa Iburahīmu,
nīgūkorwo athamaki a thī nī a Ngai;
we nīwe ūtūūgīrītio mūno.

48

Zayuni Itūūra rīa Jehova

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Jehova nī mūnene, na nī wa kūgoocwo mūno,
arī kūu thīinī wa itūūra inene rīa Ngai witū,
o kīrīma-inī gīake kīrīa kīamūre.
- ² Kīrīma kīu kia Ngai nī gīthaka na gīkaraiha na igūrū,
na nīkīo gīkeno gīa thī yothe.
- O ta ūrīa Zafoni gūtūgīrīte na igūrū mūno,
no taguo Kīrīma gīa Zayuni kīhaana,
itūūra rīu inene rīa Mūthamaki ūrīa Mūnene.
- ³ Ngai arī thīinī wa ciikaro iria ngītīre cia mūthamaki;
nake nīeyonanītīe atī nīwe kīirigo gīacio kia hinya.
- ⁴ Rīrīa athamaki maanyīitanire hamwe
na magīthīi magatharīkīre itūūra rīu,
- ⁵ maarīonire, magītūika nda;
makīūra nī kīmako kīnene.
- ⁶ O hau-hau makīnyīitwo nī kūinaina,
makīgīa na ruo ta rwa mūdū-wa-nja akīrūmwo.
- ⁷ Wamanangire o ta ūrīa marikabu cia Tarishishi cianangagwo
nī rūhuho ruumīte mwena wa irathīro.
- ⁸ O ta ūrīa tūguīte,
ūguo noguo tuonete
thīinī wa itūūra inene rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
itūūra rīu inene rīa Ngai witū:

* 47:6 Andū nīmainagīra Ngai kīambīrīra kia o mwaka na rūhīa rwarī kayū kanene rwetagwo shofari.

Ngai egütüūra arigitagira nginya tene.

- ⁹ Tūri thīni wa hekarū yaku, Wee Ngai,
twicūūranagia ūhorō wa wendo waku ūria ūtathiraga.
- ¹⁰ O ta ūria rītwa riaku rītariī, Wee Ngai,
ūguo noguo ngumo yaku iigana o nginya ituri-ini cia thī;
guoko gwaku kwa ūrio kūiyūrītwo nī ūthingu.
- ¹¹ Kīrima gia Zayuni nīgikenaga,
namo matūūra ma Juda magacanjāmūka
nī ūndū wa matuīro maku ma ciira.
- ¹² Ceeraceerai Zayuni, mūrīthiūrūrūke,
mūtare mīthiringo yarīo iria mīraihi na igūrū,
- ¹³ mūrore ūria kūirigītwo na hinya,
na mūrore ciikaro iria ngitire cia mūthamaki,
nīgeetha mūkeeraga rūciaro rūria rūgooka ūhorō wacio.
- ¹⁴ Nīgūkorwo Ngai ūyū nīwe Ngai witū nginya tene na tene;
egütüūra atūtongoragia nginya hīndī itagathira.

49

Ūrimū wa Kwīhoka Ūtonga

Thaburi ya Ariū a Kora

- ¹ Iguai ūhorō ūyū, inyuī ndūrīrī ciothe;
thikīrīriai, inyuothe mūtūūruga gūkū thī,
- ² inyuī mūtari igweta na aria mūrī igweta,
inyuī itonga na athīini mūigwe hamwe;
- ³ Kanua gakwa nīgekwaria ciugo cia ūūgī,
mīario ya ngoro yakwa ikorwo na ūtaūku.
- ⁴ Nīngūtēga gūtū ndīguire thimo;
njooke ndaure ndaī īno ngīhūūruga kīnanda kīa mūgeeto:
- ⁵ Nī kī kīngītūma ndītigire hīndī ya mathīina,
rīria andū aaganu acio maheenaganaga maathiūrūrūkīrie,
- ⁶ o acio mehokaga ūtonga wao,
na makeeraha nī ūūngī wa indo ciao?
- ⁷ Gūtiri mūdū ūngīhota gūkūūra muoyo wa mūdū ūngī,
kana arutire Ngai kīndū gia gūkūūra mūdū ūcio,
- ⁸ nīgūkorwo ūkūūri wa muoyo nī ūndū wa goro mūno,
gūtiri irīhi rīngīgana o na atīa,
- ⁹ atī nīguo mūdū atūūre muoyo nginya tene,
na ndakanabuthe.
- ¹⁰ Nīgūkorwo andū othe nīmonaga atī o na andū aria oogī nīmakuuaga;
mūdū mūkīgu na mūdū kīrimū o nao nīmakuuaga,
magatigira andū angī ūtonga wao.
- ¹¹ Mbīrira ciao igūtūūra irī nyūmba ciao nginya tene,
ituīke ciikaro ciao njiarwa na njiarwa,
o na gūtūika maarī na mīgūnda yao ene.
- ¹² No mūdū-rī, o na arī na indo nyingī, ndatūūruga;
akuuaga o ta ūria nyamū ikuuaga igathira.
- ¹³ Ūyū nīguo ūndū ūria wathīrīrio aria mēihokaga o ene,
na arūmīriri ao, aria metikanagia na mīario yao.
- ¹⁴ Maathīrīrio mbīrira o ta ng'ondū cia gūthīnjwo,
na gikuū nīkio gīgaatūika mūrīithi wao.
- Magaathagwo nī andū aria arūngīruru rūciini;

ciimba ciao ikaabuthira mbirira-ini,
iri kuraihu na nyumba ciao nene.

¹⁵ No Ngai niagakũura muoyo wakwa kuuma mbirira-ini;
ti-itheru niwe ũkaanyamũkĩra.

¹⁶ Ndũkanetigĩre mũndũ rĩria aatuika gĩtonga,
rĩria riiri wa nyumba yake wongerereka;

¹⁷ nigũkorwo ndari kindũ agaathiĩ nakio akua,
riiri wake ndagaikũrũka nago.

¹⁸ O na gũtuika rĩria aari muoyo eyoonaga ari mũrathime,
nigũkorwo andũ nimagũkumagia rĩria wagaacĩra,

¹⁹ agakua athiĩ kũri maithe mao,
acio matagacooka kuona ũtheri ringĩ.

²⁰ Mũndũ mūtongu ũtarĩ na ũmenyo
atarĩ o ta nyamũ iria ikuuaga igathira.

50

Ngoro ĩyũritwo ni Ngaatho

Thaburi ya Asafu

¹ Jehova, o we Ngai ũcio Mwene-Hinya,
niaraaria, ageeta thi yothe
kuuma irathiro ria riua nginya kũria rĩthũagĩra.

² Ngai aracangarara ari Zayuni
itũura riu ithaka mũno.

³ Ngai witũ ni gũũka arooka na ndegũkira;
mbere yake ni mwaki ũrakana,
na akarigiicĩrio ni kihuhũkanio kĩnene.

⁴ Areeta igũrũ na thi
nĩguo ituike aira agĩciirithia andũ ake:

⁵ “Cookanĩrirai harĩ ni inyuĩ andũ akwa aamũre,
o inyuĩ mwagĩre kĩrikanĩro na niĩ na ũndũ wa kũndutĩra igongona.”

⁶ Narĩo igũrũ rianagĩrĩra ũthingu wake,
nigũkorwo Ngai we mwene niwe mūtuanĩri ciira.

⁷ “Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩriai na nĩngwaria,
ũthikĩrĩrie, wee Isiraeli, na nĩngũruta ũira wa gũgũthita:
ni niĩ Ngai, o Ngai waku.

⁸ Ndirakũrũithia ni ũndũ wa magongona maku,
o na kana ni ũndũ wa maruta maku ma njino,
maria makoragwo mbere yakwa hĩndĩ ciothe.

⁹ Ndibatarĩtio ni ndegwa yumĩte kiugũ gĩaku,
kana mbũri ciumĩte ciugũ ciaku,

¹⁰ nigũkorwo nyamũ ciothe cia gĩthaka ni ciakwa,
na ng’ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ ngiri na ngiri.

¹¹ Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-inĩ, gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ,
na ciũmbe ciothe cia werũ-inĩ ni ciakwa.

¹² Ingĩkorwo hũtũ, ndingĩkwĩra, nigũkorwo thi ni yakwa,
na kĩria gĩothe kĩri thĩinĩ wayo.

¹³ Niĩ nĩndĩaga nyama cia ndegwa,
o na kana nganyua thakame ya mbũri?

¹⁴ Rutĩra Ngai igongona ria gũcookia ngaatho,
na ũhingagĩrie Ūria-ũri-Igũrũ-Mũno mĩhĩtwa yaku,

¹⁵ na ũngayagĩre mũthenya wa mĩnyamaro;
na nĩndĩrikũhonokagia, nawe ũngoocage.”

¹⁶ No rīrī, mündū ūrīa mwaganu Ngai ekūmūūria atīrī:

“Ūrī na kihooto kīrīkū gīa kuuga mawatho makwa,
kana kwaria ūhoro wa kīrīkanīro gīakwa?

¹⁷ Nīūmenete ūrutani wakwa,
na ūgateanīria ciugo ciakwa.

¹⁸ Rīrīa wona mūici, ūnyiitanagīra nake;
na ūgīāga ūrūmwe na itharia.

¹⁹ Ūhūthagīra kanua gaku kwaria ndeto njūru,
na rūrīmī rwaku naruo rūkaaragia maheeni.

²⁰ Hīndī ciothe waragia ndeto cia gūūkīrīra mūrū wa thoguo,
ūgagīcambia mūrū-wa-nyūkwa.

²¹ Maūndū macio ūmekaga o ngīrīte,
nawe ūgeciiria atī nīi ndarīi o tawe.

No rīrī, rīu nīngūkūrūithia,
nguonie maūndū marīa wīkīte.

²² “Mwīcūraniei ūhoro ūyū, inyuī mūriganagīrwo nī Ngai,
nīguo ndikamūtambuure, na haage mündū wa kūmūteithūra.

²³ Mündū ūrīa ūrutaga igongona rīa gūcookia ngaatho nī nīi atīāga,
na akahaarīria njīra
nīgeetha ndīmuonie ūhonokanio wa Ngai.”

51

Kūhooya Gūtherio na Kūrekerwo

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai-rī, njigūira tha,
kūringana na wendo waku ūrīa ūtathiraga;
kūringana na tha ciaku nyingī-rī,
tharia mahītia makwa mathire.

² Thambia mahītia makwa mothe,
na ūūtherie mehia makwa.

³ Nīgūkorwo nīnjūūī mahītia makwa,
namo mehia makwa makoragwo mbere yakwa hīndī ciothe.

⁴ Wee nīwe njihīirie, o Wee wiki,
na ngeeka ūndū mūūru maithe-inī maku,
nīguo Wee wonekage ūtarī na mahītia rīrīa ūkwaria,
na ūrī wa kihooto rīrīa ūgūtua ciira.

⁵ Ti-itherū ndaciirirwo ndī mwīhia;
maitū aagīire nda ya kūnjiara arī o na mehia.

⁶ Ti-itherū, Wee wendaga ūhoro wa ma kuuma ngoro thīinī;
nī ūndū ūcio ūndutaga kūgīa na ūūgī ngoro-inī yakwa.

⁷ Theria na mūthobi,* na nīngūthera;
thaambia, na nīngwerūha gūkīra ira.

⁸ Tūma ngene na njanjamūke;
mahīndī marīa ūthetherete nīmagīkene.

⁹ Hītha ūthīū waku ndūkoone mehia makwa,
na ūtharie mahītia makwa mothe.

¹⁰ Wee Ngai-rī, nyūmbīra ngoro theru thīinī wakwa,
na ūnjerūhīrie roho wa kwīhokeka thīinī wakwa.

¹¹ Ndūkanyingate nyume harīwe,

* 51:7 Mūthobi nīguo watūmagīrwo kūminjaminjīria andū thakame ya kūmatheria.

- o na kana weherie Roho waku Mũtheru kuuma thiĩnĩ wakwa.
- ¹² Njookeria gĩkeno kĩa kĩa ũhonokio waku,
na ũũhe roho wa kũndũũria ngwathĩkagĩra.
- ¹³ Hĩndĩ ũyo nĩngaruta andũ arĩa aremi nĩguo mamenye njĩra ciaku,
nao ehia magũcookerere.
- ¹⁴ Wee Ngai, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia-rĩ,
honokia kuumana na ũiti thakame,
naruo rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkaina ũhoru wa ũthingu waku.
- ¹⁵ Wee Mwathani, tumũra mĩromo yakwa,
nako kanua gakwa koimbũre ũgooci waku.
- ¹⁶ Wee ndũkenagio nĩ kũrutĩrwo igongona,
korwo nĩũkenagio nĩrĩo no ngũrutĩre;
o na ndũkenagio nĩ magongona ma njino.
- ¹⁷ Magongona marĩa Ngai etĩkagĩra nĩ roho ũrĩa mũthuthĩku;
ngoro irĩa thuthĩku na ikahera-rĩ,
Wee Ngai ndũngĩmĩrega.
- ¹⁸ Tũma itũũra rĩa Zayuni rĩgaacĩre nĩ ũndũ wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rĩngĩ.
- ¹⁹ Hĩndĩ ũyo nĩũgakenagĩra magongona ma ũthingu,
na maruta ma njino o marĩa macinagwo magathira biũ;
nĩngĩ magongona ma ndegwa nĩmakarutagĩrwo kĩgongona-inĩ gĩaku.

52

Wega wa Ngai na Gũtuanĩra Ciira Gwake

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee njamba ino irĩ hinya,
ũreegana nĩ ũndũ wa maũndũ mooru nĩkĩ?
Ūtindaga wĩrahĩte mũthenya wothĩ nĩkĩ,
o wee ũtũkĩte gĩconoko maĩtho-nĩ ma Ngai?
- ² Rũrĩmĩ rwaku rũthugundaga mwanangĩko;
rũhaana ta rwenji rũnoore,
o wee wĩkaga maũndũ ma maheeni.
- ³ Wendete maũndũ mooru gũkĩra marĩa mega,
ũkenda maheeni gũkĩra kwaria ma.
- ⁴ Wendete ciugo o ciothe ithũkagia andũ,
wee rũrĩmĩ rũrũ rwa maheeni!
- ⁵ Ti-itherũ Mũrungu nĩagakwananga nginya tene na tene:
Agakũnyiita, akũhurie na akũrute hema-inĩ yaku;
agakũmunya akweherie bũrũri wa arĩa marĩ muoyo.
- ⁶ Andũ arĩa athingu nĩmakona ũguo metigĩre;
nao magathekerera mũndũ ũcio, moige atĩrĩ,
- ⁷ “Ūyũ nĩwe mũndũ
ũrĩa wagire gũtua Ngai kĩhitho gĩake kĩa hinya,
no eehokire ũtonga wake mũingĩ,
na akĩgĩa hinya nĩ ũndũ wa kũniina andũ arĩa angĩ!”
- ⁸ No rĩrĩ, nĩ ndariĩ ta mũtĩ wa mũtamaĩyũ,
ũrĩa ũrakũra wega ũrĩ thiĩnĩ wa nyũmba ya Ngai;
ndĩhokete wendo wa Ngai ũrĩa ũtathiraga
nginya tene na tene.
- ⁹ Ngũtũũra ngũgoocaga nginya tene nĩ ũndũ wa ũrĩa wĩkĩte;
ndĩrĩhokaga rĩitwa rĩaku, nĩgũkorwo rĩitwa rĩaku nĩ rĩega.
Ndĩrĩkũgoocaga ndĩ mbere ya andũ aku arĩa aamũre.

53

Ngai Ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

¹ Kĩrimũ kīiraga na ngoro atĩrĩ,
“Gūtĩrĩ Ngai.”

Nao amaramari, ciĩko ciao irĩ magigi;
gūtĩrĩ mūdũ o na ũmwe wĩkaga wega.

² Ngai aroraga ciana cia andũ
arĩ o igūrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia Ngai.

³ Othe nĩmacookete na thuutha,
othe marĩ hamwe nĩmatuĩkĩte amaramari;
gūtĩrĩ o na ũmwe wĩkaga wega,
gūtĩrĩ o na ũmwe.

⁴ Andũ acio mekaga maūdũ mooru kaĩ matarĩ ũmenyo,
o acio marĩaga andũ akwa o ta ũrĩa andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Ngai?

⁵ O hau-rĩ, makanyitwo nĩ guoya mūnene,
o na gūtārĩ kindũ gĩa gūtũma metigire.

Nĩgũkorwo Ngai nĩahurunjĩte mahĩndĩ ma andũ acio magũtharĩkĩre;
nĩwamaconorithirie, nĩgũkorwo Ngai nĩamamenete.

⁶ Naarĩ korwo ũhonokio wa Isiraeli no ũgũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Ngai agacookereria andũ ake na indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagakena na Isiraeli acanjamũke!

54

Ngai Nĩwe Ũteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, honokia nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩaku;
ndĩhĩria na hinya waku.

² Wee Ngai, igua ihooya rĩakwa;
thikĩrĩria ciugo cia kanua gakwa.

³ Andũ ageni nĩmanjũkĩrĩre;
nao andũ matarĩ tha nĩmaracaria muoyo wakwa,
o andũ acio matarũmbũyagia Ngai.

⁴ Ti-itherũ Ngai nĩwe ũteithio wakwa;
Mwathani nĩwe ūndiiragĩrĩra.

⁵ Cookereria andũ arĩa manjambagia ũũru wao;
Wee maniine nĩ ūndũ wa wĩhokeku waku.

⁶ Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa kwĩyendera;
nĩngũgooca rĩitwa rĩaku, Wee Jehova,
tondũ nĩ rĩega.

⁷ Nĩgũkorwo nĩahonoketie mathũina-inĩ makwa mothe,
na maitho makwa nĩmeyoneire gũtoorio gwa thũ ciakwa.

Mwathani Nīatiiragīrīra Andū arīa Athingu

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, thikīrīria ihooya rīakwa,
ndūkaage kūigua ithaithana rīakwa;
² njigua na ūnjītike.

Meciiria makwa nīmāthiūnītie na ndī mūgīku

³ nī ūndū wa mūgambo wa thū,
nī ūndū wa gūkūūrīrwo maitho nī andū arīa aaganu;
tondū o mandehagīra o mathiina,
na makaanyūrīria marakarīte.

⁴ Ngoro yakwa īrī na ruo rūnene thīinī wakwa,
nganyitwo nī imakania nene cia gīkuū.

⁵ Guoya na kūinaina nīcindigiicīrie;
hubanīirio nī kīmako kīnene.

⁶ Na nīī ngiuga atīrī, “Hī, naarī korwo ndī na mathagu ta ndutura!
Ingīūmbūka thīī ngahurūke,

⁷ ingīūra thīī kūdū kūrāya,
ngaikare werū-inī;

⁸ ingīhiūha thīī handū harīa ingīgitia,
kūraiha na rūhuho rūu rūnene na kīhuhūkānio.”

⁹ Wee Mwathani, andū arīa aaganu nīmānyitwo nī kīrigiicano,
ūhīngīcanie mīario yao,
nīgūkorwo itūūra-inī inene nyonaga o haaro na ngūī.

¹⁰ Mūthenya na ūtukū, andū acio aaganu macangacangaga thingo-inī cia itūūra rūu;
narīo rūiyūrītwo nī rūmena na irumī.

¹¹ Thīinī wa itūūra rūu inene no mwanangīko ūrī kuo;
kwīhītanīra na kūheenania ciyūrīte njīra-inī ciario.

¹² Korwo nī thū īranuma-rī,
no ngīrīrīrie;

korwo nī thū īranjūkīrīra-rī,
no ndīhithe ndikanyone.

¹³ No rīrī, nīwe mūdū wa riika rīakwa,
mūthiritū wakwa, mūrata wakwa ūrīa twendanīte mūno,

¹⁴ o wee twanakenanīra tūrī na ngwatanīro njega,
tūgīthīī hamwe na andū arīa angī nyūmba-inī ya Ngai.

¹⁵ Gīkuū kīrohubanīria thū ciakwa o rīmwe;
iroikūrūka mbīrīra irī muoyo,
tondū ūuru ūkoragwo ngoro-inī ciacio.

¹⁶ No rīrī, nīī nī Ngai ngayagīra,
nake Jehova nīahonokagia.

¹⁷ Hwaī-inī, na rūciinī, o na mīarahō,
ngayaga ndī mīnyamaro-inī,
nake nīaiguaga mūgambo wakwa.

¹⁸ We angūūrāga kuuma mbaara-inī īrīa ndūithagio,
ngoīma itagurarītio,
o na gwakorwo nī andū aingī mandūithagio.

¹⁹ Mūrūngu ūrīa ūtūūrīte aikarīire gītī kīa ūnene nginya tene,
nīekūmaigua na amaherithie,
andū acio matagarūrāgīra mīthīire yao,
o acio matetigagīra Ngai.

²⁰ Mündü ücio türī thiritū nake atharikagīra arata ake,
na agathūkia kīrīkanīro gīake.

²¹ Mīario yake īnyorokete o ta thiagī,
no rīrī, mbaara īrī ngoro-inī yake;
ciugo ciake ihooranagīria gūkīra maguta,
no icio nī hiū cia njora īrī njomore.

²² Rekereria Jehova maūdū marīa magūtangaga,
na nīegūgūtīrīrīra;
ndarī hīndī akaareka mündū ūrīa mūthingu agwe.

²³ No rīrī, Wee Ngai, nīukaharūrūkia andū arīa aaganu
irima-inī rīa ūmaramari;
andū arīa manyootagīra thakame na andū a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukū mao.

No nīi hakwa-rī, Wee nīwe ndīihokete.

56

Kwīhoka Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, njiguīra tha,
nīgūkorwo andū nīmaingatanīte na nīi mūno;
mūthenya wothē mendaga o gūūtharīkīra.

² Andū arīa manjambagia
maingatanaga na nīi mūthenya wothē;
aingī nī arīa maraatharīkīra na mwītīio.

³ Rīrīa ndetigīra-rī,
nīwe ndīrīhokaga.

⁴ Nī ūndū wa hinya wa Ngai, nīndīrīgoocaga kiugo gīake,
ndīihokete o Ngai; ndingītīgīra.
Mündū ūrī na mwīrī angīnjika atīa?

⁵ Mūthenya wothē matindaga makīogomia ciugo ciakwa;
hīndī ciothe mathugundaga kūnjika ūūru.

⁶ Manjiiragīra na makanjoheria,
na makarīithania na mīthīre yakwa,
makīenda kūnjūraga.

⁷ Wee Ngai, ndūkareke mahonoke o na atīa;
ng'aūrania ndūrīrī na marakara maku.

⁸ Andīka ūhorō wa gūcakaya gwakwa;
maithori makwa mekīre cuba-inī yaku,
githī matirī maandiko-inī maku?

⁹ Rīrīa ngaakaya ndeithio
thū ciakwa nīikahūdūka.
Ūndū ücio nīūgatūma menye atī Ngai arī hamwe na nīi.

¹⁰ Nī ūndū wa hinya wa Ngai, ūrīa ngoocaga kiugo gīake,
nī ūndū wa hinya wa Jehova, ūrīa ngoocaga kiugo gīake,

¹¹ ndīihokete o Ngai; ndingītīgīra.
Mündū-rī, angīnjika atīa?

¹² Wee Ngai, mīthītwā īrīa ndīihītīte ndī o nayo,
nīndīrīkūrutagīra maruta ma gūgūcookeria ngaatho.

¹³ Nīgūkorwo nīūhonoroketie kuuma gīkuū-inī,

na ūkagīrīrīria magūrū makwa kūhīngwo,
nīguo thiiage mbere ya Ngai
ngionaga ūtheri ūria wonagwo nī arīa marī muoyo.

57

Ihooya rīa kūūria Ngai Ūteithio

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, njiguīra tha, ūnjiguīre tha,
nīgūkorwo nī harīwe njūragīra.

Nīi ngūūrīra kūruru-inī kīa mathagu maku,
o nginya mwanangiko ūhītūke.

² Ngūkaīra Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
o kūrī Mūrungu, ūrīa ūūhingagīria maūdū.

³ Atūmaga ūteithio kuuma igūrū akaahonokia,
akarūithia arīa maahanyūkagia mūno;
Ngai agakīndūmīra wendani na wīhokeku wake.

⁴ Nīi ndī gatagatī-inī ka mīrūūthi;
ngomete gatagatī ka nyamū ndīiani,
na nīo andū arīa magego mao mahaana ta matimū na mīguī,
o acio nīmī ciao ihaana ta hiū cia njora njūgī.

⁵ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.

⁶ Thū ciakwa nīciambūire magūrū makwa mūtego wa wabu,
na nīi ngīthikīra nī kūnyamarīka.

Cienjete irima njīra-inī yakwa,
no nīcio igūite thīinī warīo.

⁷ Wee Ngai, ngoro yakwa nīkindīirie,
ngoro yakwa no ikīndīirie;
nīkūina ngūina, ngūgoce na rwīmbo.

⁸ Wee muoyo wakwa arahūka!
Arahūka wee kīnanda kīa mūgeeto, o nawe kīnanda gīa kīnūbī!
Ngwarahūka ruoro rūgītema.

⁹ Wee Mwathani, nīngūkūgooca, gatagatī-inī ka ndūrīri;
nīngūkūinīra ngūgoce ndī gatagatī-inī ka andū.

¹⁰ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene, ūgagīkinya o igūrū;
wīhokeku waku ūkinyīte o matu-inī.

¹¹ Wee Ngai, tūūgīra, ūtūūgīrio igūrū rīa igūrū;
riiri waku nīūgīe igūrū rīa thī yothe.

58

Ihooya rīa kūūria Ngai Aherithie Andū arīa Aaganu

Thaburi ya Daudi

¹ Inyuī aathani aya-rī, ti-itherū nīmwaragia maūdū ma kīhooto?
Nīmūtuagīra andū ciira ūrīa kwagīrīire na kīhooto?

² Aca, ngoro-inī cianyu mūthugundaga maūdū matarī ma kīhooto,
na moko manyu mageeka maūdū ma kūruta haaro gūkū thī.

³ O kuuma gūciarwo andū arīa aaganu nīmahītagia njīra;
matūūraga marī imaramari kuuma gūciarwo, na maaragia maheeni.

⁴ Ūrūrū wao nī ta ūrūrū wa nyoka,

- ūhaana ta thumu wa nduira ithingite matũ mayo,
⁵ ĩria itangĩgua rwĩmbo rwa mũmĩthuuthĩri,
 o na angĩkorwo aramĩthuuthĩra arĩ na ũũgĩ mũnene atĩa.
- ⁶ Wee Ngai, unanga magego marĩa marĩ tũnua twao;
 Wee Jehova, munya mĩthangiri ya mĩrũũthi ĩyo!
⁷ Nĩmabuĩrie o ta maaĩ marĩa mathereraga makabuĩria;
 rĩria magereka ũta-rĩ, mĩguĩ yao nĩĩkoragwo ĩrĩ mĩtuuhu.
⁸ Marotuĩka ta ndinoho ĩria ĩtwekaga o ĩgĩthiiga,
 matuĩke ta kĩhuno kĩria gĩtoonaga riĩa.
- ⁹ Andũ arĩa aaganu makeeherio narua,
 gũkĩra ũria nyũngũ cianyu ingĩhiũhio nĩ mwaki wa mĩigua,
 ĩrĩ mĩigũ kana ĩrĩ mĩũmũ.
- ¹⁰ Andũ arĩa athingu nĩmagakena maarĩhĩrio,
 rĩria magathambia nyarĩrĩ ciao thakame-inĩ ya arĩa aaganu.
- ¹¹ Hindĩ ĩyo andũ nĩmakoiga atĩrĩ,
 “Ti-itherũ nĩ kũrĩ na ĩrĩhi rĩa arĩa athingu;
 ti-itherũ nĩ kũrĩ Ngai ũria ũtuagĩra andũ a thĩ ciira.”

59

Ihooya rĩa kũhooya Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa;
 ngitĩra harĩ arĩa manjũkagĩrĩra.
- ² Honokia kuuma kũrĩ arĩa mekaga ũũru,
 na ũũhonokie kuuma kũrĩ acio aiti thakame.
- ³ Ta kĩone ũria manjoheirie!
 Andũ oorũ maranjĩrĩra manjũkĩrĩre,
 o na itekĩte ũũru kana ngehĩa, Wee Jehova.
- ⁴ Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte,
 no rĩrĩ, nĩmehaariirie maatharikĩre.
 Arahũka ũndeithie; wĩonere ũria thĩnĩkĩte!
- ⁵ Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-Wothe, o Wee Ngai wa Isiraeli,
 arahũka ũherithie ndũrĩrĩ ciothe;
 ndũkaiguire andũ aaganu tha, o acio makunyanagĩra andũ arĩa angĩ.
- ⁶ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩramaga ta ngui,
 makiũrũraga itũũra-inĩ inene.
- ⁷ Ta kĩone kĩria marerũka na tũnua twao,
 nĩ ta marerũka hiũ cia njora kuuma mĩromo-inĩ yao,
 makooria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩtũigua?”
- ⁸ No Wee Jehova-rĩ, mathekerere;
 ndũrĩrĩ icio ciothe nĩũcinyarĩte.
- ⁹ Wee Hinya wakwa-rĩ, nowe njũũthĩrĩrie;
 Wee Ngai-rĩ, nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
 o Wee Ngai wakwa mũnyendi.
- ¹⁰ Ngai nĩegũthĩĩ mbere yakwa,
 na nĩekũnjĩtikĩria ngenerere arĩa manjambagia.
- ¹¹ No ndũkamoorage,
 nĩguo andũ akwa matikanariganĩrwo.
- Nĩ ũndũ wa hinya waku, tũma matũũre morũũraga,
 nginya ũmatoorie, Wee Mwathani ngo iitũ.

¹² Nĩ ūndũ wa mehia ma tũnua twao,
na nĩ ūndũ wa ciugo cia mĩromo yao,
tũma magwatio nĩ mũtego wa mwĩtĩio wao.

Nĩ ūndũ wa irumi na maheeni marĩa maaragia,
¹³ maniine na marakara maku,
maniine nginya mathire biũ.

Hĩndĩ iyo nĩgũkamenyeka nginya ituri cia thĩ,
atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.

¹⁴ Macookaga hwaĩ-inĩ makĩraramaga ta ngui,
makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.

¹⁵ Morũũraga magĩcaria irio,
na makoigĩrĩria maga kũhũũna.

¹⁶ No nĩ-rĩ, ndiinaga ũhoru wa hinya waku,
o rũciinĩ ngaina ũhoru wa wendo waku;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na rĩũrĩro riakwa hĩndĩ ya mathiĩna.

¹⁷ Wee Hinya wakwa-rĩ, nĩngũkũinĩra ngũgooce;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai ũrĩa ũnyendete.

60

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai nĩūtūtiganĩrie na ũgatũharagania;
ũkoretwo ũtũrakarĩire, no rĩu tũcookerere!

² Nĩũthingithĩtie bũrũri na ũkawatũra;
thinga mĩatũka yaguo, nĩgũkorwo nĩũrenyenya.

³ Nĩūtũmĩte andũ aku makorwo na mahinda maritũ;
ũmanyuithĩtie ndibei magathiĩ magitũgũgaga.

⁴ No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ, nĩũmahaicĩrie bendera,
nĩguo metharagĩre harĩ yo mona arĩa mamarathaga na ũta.

⁵ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo arĩa wendete mahonoke.

⁶ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu* ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.

⁷ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;†
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
na Juda nĩ rũthanju rwakwa rwa ũthamaki.

⁸ Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra,
na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ gĩakwa;
nyanagĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”

⁹ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?

¹⁰ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũregete,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?

¹¹ Tũteithie, ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.

* 60:6 Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Isiraeli matukũ-inĩ ma tene.
wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli.

† 60:7 Gileadi na Manase kwarĩ mwena

- ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

61

Kũhooya Ūgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, igua kĩrĩro gĩakwa;
thikĩrĩria ihooya rĩakwa.

- ² Ndĩragũkaĩra kuuma ituri cia thĩ,
ndĩragũkaĩra o ngoro yakwa igĩthiragwo nĩ hinya;
ndongoria nginye rwaro-inĩ rwa ihiga rũria rũraihi na igũrũ kũngĩra.

- ³ Nĩgũkorwo nĩwe ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩakwa,
mũthiringo mũraihi na igũrũ wa hinya wa kwĩhitha kuuma kũrĩ thũ.

- ⁴ Ndĩĩriragĩria gũtũũra hema-inĩ yaku nginya tene,
na ndũhithage kĩruru-inĩ kĩa mathagu maku.

- ⁵ Nĩgũkorwo Wee Ngai nĩũiguĩte mĩhĩtwa yakwa,
nĩũngaĩre igai rĩa andũ arĩa metigĩrĩte rĩitwa rĩaku.

- ⁶ Ongerera matukũ ma mũthamaki ma gũtũũra muoyo,
mĩaka yake iigane ta ya njiarwa nyingĩ.

- ⁷ Aroikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene arĩ mbere ya Ngai nginya tene;
tũma wendo na wĩhokeku waku imũgitagĩre.

- ⁸ Hĩndĩ iyo ngatũũra nyinaga rwĩmbo rwa kũgooca rĩitwa rĩaku,
na hingagie mĩhĩtwa yakwa mũthenya o mũthenya.

62

Kwĩhoka Ngai arĩ o We Wiki

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Ngai o we wiki;
ũhonokio wakwa uumaga harĩ we.

- ² O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya, ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeke.

- ³ Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũtharĩkagĩra mũndũ?
Mwamũũraga inyuothe, taarĩ rũthingo rũinamu
kana rũirigo rũrenda kũgũa?

- ⁴ Nĩmatuĩte itua mamweherie ũnene-inĩ wake;
makenagio nĩ maheeni.

Marathimanaga na tũnua twao,
no ngoro-inĩ ciao makarumana.

- ⁵ Wee ngoro yakwa, etha ũhurũko harĩ Ngai o we wiki,
kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa kĩrĩ harĩ we.

- ⁶ O we wiki nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga na ũhonokio wakwa;
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa hinya ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeke.

- ⁷ Ũhonokio wakwa na gĩtĩĩro gĩakwa ciumaga kũrĩ Ngai;
nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga rũrĩ hinya, na rĩũrĩro rĩakwa.

- ⁸ Inyuĩ andũ aya, mwĩhokagei o we hĩndĩ ciothe;
itũrũragai ngoro cianyu harĩ we,
nĩgũkorwo Ngai nĩwe rĩũrĩro rĩitũ.

- ⁹ Andũ arĩa matarĩ igweta no mĩhũmũ tu,
na arĩa marĩ igweta no maheeni tu;

mangithimwo na ratiri-rĩ, o no kīndũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ mĩtheri.

¹⁰ Mũtikehoke ūtunyani
kana mwĩtĩe na indo cia kũyi;
o na ūtonga wanyu ũngĩingĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.

¹¹ Harĩ ūndũ ūmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:

atĩ Wee Ngai, nĩ ūrĩ hinya,
¹² na atĩ Wee Mwathani, ūrĩ mwendani.

Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

63

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, nĩwe Mũrungu wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na kĩyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe wĩriragĩria,
ndĩ bũrũrĩ-inĩ ũyũ mũũmũ na wa mĩnoga,
o ũyũ ũtarĩ maaĩ.

² Nĩnguonete ūrĩ handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na riiri waku.

³ Tondũ wendo waku nĩ mwega gũkĩra muoyo guo mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩrĩkũgoocaga.

⁴ Ndĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ĩrĩa yothe ngĩtũũra muoyo,
ngoocage rĩitwa rĩaku nyambararĩtie moko makwa.

⁵ Ngoro yakwa ĩganiĩre ta ĩrĩite irio iria njega mũno;
nako kanua gakwa nĩkarĩkũgoocaga, mĩromo yakwa ĩgakũĩnĩra.

⁶ Ngũririkanaga ndĩ ūrĩrĩ;
ndĩciiragia ũhoru waku ũtukũ wothe.

⁷ Tondũ Wee nĩwe ũteithio wakwa-rĩ,
nyinagĩra kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu maku.

⁸ Ngoro yakwa nĩĩnyiitĩrĩre hariwe;
guoko gwaku kwa ūrĩo gũkaanyiitĩrĩra.

⁹ Andũ arĩa macaragia muoyo wakwa nĩguo maũniine nĩmakanangwo;
magaatoonyerera na thĩ nginya kũrĩa kũriku mũno.

¹⁰ Makoaragwo na rũhiũ rwa njora
matũĩke irio cia mbwe.

¹¹ No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ ūndũ wa Ngai;
andũ arĩa othe mehĩtaga makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai nĩmakamũgooca,
natuo tũnua twa arĩa maaragia maheeni nĩtũgaakirio.

64

Ihooya rĩa kũũria Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Ngai, igua mũgambo wakwa ngĩkwĩra mateta makwa;
gitĩra muoyo wakwa harĩ kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ.

² Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya andũ arĩa aaganu,
ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa mũĩngĩ ũrĩa wĩkaga ũũru.

- ³ Manooraga nīmī ciao ta hiū cia njora,
na makaaria ciugo njūru itariī ta mīguī īrī ūrūrū.
- ⁴ Mehithagīra mūdū ūtehītie makamūratha na mīguī;
mamūrathaga o rīmwe mategwītīgīra.
- ⁵ Momanagīrīria magīthugunda mībango mīūru,
meranaga ūrīa mekūhitha mītego yao;
mooragia atīrī, “Nūū ūngīmīona?”
- ⁶ Mathugundaga maūdū matarī ma kīhoto, makoiga atīrī,
“Kaī nītūbangīte mūbango mwagīrīru-ī!”
Ti-itherū meciirīa ma mūdū na ngoro yake itingītūrīka.
- ⁷ No rīrī, Ngai nīekūmaratha na mīguī yake,
amatece o rīmwe.
- ⁸ Akaamarehithīria mwanangīko
nī ūndū wa ciugo njūru iria maaragia na tūnua twao;
andū arīa othe makamoona makaamanyūrīria,
mamainainīrie mītwe.
- ⁹ Andū othe nīmagetīgīra;
nīmakaheana ūhorō wa wīra wa Ngai,
na meciirīe ūhorō wa maūdū marīa ekīte.
- ¹⁰ Andū arīa athingu nīmagīkenere Jehova
na moragīre harī we;
andū arīa othe arūngīrīru ngoro nīmamūgooce!

65

Gūcookia Ngaathō nī ūndū wa Irathimo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, twetereire gūkūgooca tūrī Zayuni;
nī harīwe mīhītwa iitū ikaahingio.
- ² Wee ūiguaga mahooya-rī,
andū othe marīūkaga harīwe.
- ³ Rīrīa twahubaniirio nī mehīa,
Wee nīwatūrekeire mahītia maitū.
- ⁴ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa ūthuurīte,
na ūkamarehe hakuhī matūūrage kūu nja ciaku!
Ithuī tūrīgānagīra nī maūdū mega ma nyūmba yaku,
o macio ma hekarū yaku theru.
- ⁵ Ūtūcookagīria ūhorō na cīko cia magegania na cia kīhoto,
Wee Ngai Mūhonokia witū,
- o Wee nīwe mwīhoko wa andū arīa marī ituri-inī ciothe cia thī,
na arīa marī iria-inī kūdū kūrāya mūno,
- ⁶ o Wee wombire irīma na hinya waku,
wīohete ūhoti taarī mūcibi,
- ⁷ o Wee wahoorerīrie mūrurumo wa maria,
ūkīhooreria mūrurumo wa ndīhū ciamo,
na ūgīkiria inegene rīa ndūrīrī.
- ⁸ Andū arīa matūūrāga kūrāya nīmetīgagīra magegania maku;
ūtūmaga thī yothe ikene,
kuuma kūrīa rūciinī rūrathaga nginya kūrīa hwaī-inī ūthūaga.
- ⁹ Wee nīwe ūmenyagīrīra thī na ūkamiurīria mbura;
ūtūmaga īgīe na būthi mūingī.
Rūūī rwa Ngai rūiyūrīte maaī

- ma gūkūrīria andū irio,
nīgūkorwo ūguo nīguo wathīrīrie gwīkagwo.
- ¹⁰ Ūiyūragia mītaro yakuo maaī,
na ūkaaragania mīkūmūkūmū yakuo;
ūmīororoagia na mbura ya rūthuthuū,
na ūkarathima kīmera kīayo.
- ¹¹ Mwaka ūwīkīrite thūmbī ya wega waku,
namo makaari maku makaiyūrīra būthi mūingī.
- ¹² Nyeki ya werū nī nduru mūno,
natuo tūrīma tūiyūrītwo nī gīkeno.
- ¹³ Cieni ciyūrīte ndūūru cia ng'ondū,
nacio ituamba ikaiyūra ngano;
indo ciothe iroigīrīria ikaina nī gūkena.

66

Rwīmbo rwa Kūgooca Ngai nī ūndū wa Wega Wake

Rwīmbo rwa Thaburi

- ¹ Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thīl
² Inai mūrahe riiri wa rūtwa rīake;
gūkumio gwake tūmai kūgīe na riiri!
- ³ Īrai Ngai atīrī, “Kaī ciiko ciaku nī cia magegania-īl
Ūhoti waku nī mūnene mūno nginya
ūgatūma thū ciaku cūhetage nī guoya irī mbere yaku.
- ⁴ Andū othe a thī nīwe mainamagīrīra;
mainaga magakūgooca,
mainaga makagooca rūtwa rīaku.”
- ⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
maūndū marīa ekagīra andū matikīrī ma kūmakania!
- ⁶ Aagarūrīre iria rīgītūika thī nyūmū,
nao andū makīhītūkīra kūu maaī-inī na magūrū;
ūkai, tūmūkenere.
- ⁷ Nī ūndū wa hinya wake, egūtūūra aathanaga nginya tene,
maitho make maikaraga marorete ndūrīrī,
nīguo andū arīa aremī matikagerie kūmūūkīrīra.
- ⁸ Goocai Ngai witū, inyuī andū a ndūrīrī,
mūgambo wake wa kūmūgooca nīūguīke;
- ⁹ nīatūtūūrītie muoyo na akagīrīrīria magūrū maitū matirūke.
- ¹⁰ Nīgūkorwo Wee Ngai nīūtūgeretie;
ūtūtheragia ta ūrīa betha ītheragio na mwaki.
- ¹¹ Nīwatūmire tūtwarwo njeera
na ūgītūkuuithia mīrigo mīritū.
- ¹² Warekire andū matūikarīre mītwe;
twagītūikanīrie mwaki-inī o na maaī-inī,
no ūgīcooka ūgītūrehe kūndū kūrī būthi.
- ¹³ Nīngūūka hekarū-inī yaku ndī na maruta ma njino,
nīguo hingie mīhītwa yakwa harīwe,
- ¹⁴ mīhītwa irīa mīromo yakwa yeranīire, na ngīmīaria na kanua gakwa,
rīrīa ndaarī thīina-inī.
- ¹⁵ Ngūkūrūtīra igongona rīa nyamū iria noru,
na ndute iruta rīa ndūrūme;
ngūkūrūtīra igongona rīa ndegwa na mbūri.
- ¹⁶ Ūkai mūthikīrīrie inyuothe arīa mwītīgīrīte Ngai;

rekei ndimũhe ũhoro wa ũrĩa anjikĩire.

- ¹⁷ Ndamũkaiĩre na kanua gakwa,
ngĩmũgooca na rūrĩmĩ rwakwa.
¹⁸ Korwo ndaari na mehia ngoro-inĩ yakwa-rĩ,
Mwathani ndangĩanjigũire;
¹⁹ no ti-itherũ Ngai nĩathikĩĩrie,
na akĩigua mũgambo wakwa ngĩmũhooya.
²⁰ Ngai arogoocwo,
o we ũtaaregire kũigua ihooya rĩakwa,
o na kana akĩaga kũnyonia wendo wake!

67

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

Rwĩmbo rwa Thaburi

- ¹ Ngai arotũkinyĩria wega wake, na atũrathime,
na atũme ũthiũ wake ũtwarĩre,
² nĩguo nĩĩra ciaku imenyeye gũkũ thĩ,
ũhonokio waku ũmenywo nĩ ndũrĩrĩ ciothe.
³ Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
⁴ Ndũrĩrĩ nĩicanjamũke na cikũinĩre nĩ gũkena,
nĩgũkorwo wathaga andũ na kĩhotoo,
na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ gũkũ thĩ.
⁵ Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.
⁶ Hĩndĩ iyo bũrũri nĩũkaruta magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witũ, nĩagatũrathima.
⁷ Ngai nĩagatũrathima,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩikamwĩtigĩra.

68

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje thũ ciake;
nao arĩa mamũthũire nĩmoore mehere mbere yake.
² O ta ũrĩa ndogo yũmbũragwo nĩ rũhuho-rĩ,
ũromombũra;
o ta ũrĩa mũhũra ũringũkagio nĩ mwaki-rĩ,
andũ arĩa aaganu marothira marĩ mbere ya Ngai.
³ No rĩrĩ, arĩa athingu marocanjamũka
na makene marĩ mbere ya Ngai;
marorũũhia nĩ gũkena.
⁴ Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩitwa rĩake,
kumiai ũcio ũhaicaga matu ta mbarathi,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova;
gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake.
⁵ Ngai ũrĩa ũikaraga gĩkaro gĩake gĩtheru-rĩ,
nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai, na mũgĩtĩri wa atumia a ndigwa.
⁶ Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga marĩ oiki magĩe na mĩciĩ,
arĩa ohe amohorithagia na akamoimagaria;
no andũ arĩa aremi matũũraga bũrũri mũũmũ.
⁷ Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ mbere ya andũ aku,

- hĩndĩ irĩa watũkanĩirie rūng'ũrĩ-inĩ-rĩ,
⁸ thĩ nĩyathingithire,
 narĩo igũrũ rĩkiuria mbura,
 nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o Ũcio Ngai wa Sinai,
 na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, Ngai wa Israeli.
⁹ Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura nyingĩ,
 ũkinyootora bũrũri ũcio wa igai riaku ũria wang'arĩte.
¹⁰ Andũ aku magĩtũũra kuoa,
 na kuumana na ũingĩ wa indo ciaku, Wee Ngai-rĩ,
 ũgitanahĩra athĩni acio.
- ¹¹ Mwathani nĩaheanire ũhoru,
 nao arĩa maawanĩĩre maarĩ gĩkundi kĩnene:
¹² "Athamaki na mbũtũ cia ita moraga na ihenya;
 nakuo kambĩ-inĩ andũ magayanaga indo cia ndaho.
¹³ O na rĩrĩa mũkomete hakuhĩ na mwaki wa gĩikaro kĩa nja,
 mũhaana o ta mathagu ma ndutura magemetio na betha,
 nacio njoya ciayo ikagemio na thahabu ikũhenia."
¹⁴ Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aahurunjire athamaki bũrũri-inĩ-rĩ,
 kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji igwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimoni.
- ¹⁵ Ĩ irĩma cia Bashani ti irĩma irĩ riiri;
 irĩma cia Bashani irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ.
¹⁶ Inyũ irĩma ici irĩ tũcũmbĩrĩ tũingĩ-rĩ, mũrarora na ũiru nĩkĩ,
 kĩrĩma kĩrĩa Ngai athuurĩte gĩtuĩke gĩikaro gĩake,
 o kũrĩa Jehova we mwene egĩtũũra nginya tene?
¹⁷ Ngaari cia Ngai cia ita nĩ makũmi ma ngiri,
 na ngiri cia ngiri;
 Mwathani nĩokĩte arĩ gatagatĩ ga cio oimĩte Kĩrĩma gĩa Sinai,
 agatoonya handũ hake haamũre.
- ¹⁸ Rĩrĩa wambatire igũrũ,
 nĩwatongoririe arĩa maatahĩtwo mũtongoro-inĩ waku;
 nĩwamũkĩrire iheo kuuma kũrĩ andũ,
 o na ũgĩciamũkĩra kuuma kũrĩ andũ arĩa aremi,
 nĩgeetha Wee, Jehova Ngai, ũtũũre kuoa.
- ¹⁹ Gooai Mwathani, o we Mũrungu Mũhonokia witũ,
 o we ũkuuaga mĩrigo iitũ mũthenya o mũthenya.
²⁰ Ngai witũ nĩ Mũrungu ũhonokanagia;
 Mwathani Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa kuuma gĩkuũ-inĩ.
- ²¹ Ti-itherũ Ngai nĩakamemenda ciongo cia thũ ciake,
 amemende ruototia rwa arĩa mathiiaga na mbere kwĩhia.
²² Mwathani ekuuga atĩrĩ, "Nĩngaruta thũ cianyu kuuma Bashani;
 ndĩcirute iria-inĩ kũrĩa kũriku,
²³ nĩgeetha mũtobokie makinya manyu thakame-inĩ ya thũ cianyu,
 o nacio nĩmĩ cia ngui cianyu igĩe na igai riacio."
- ²⁴ Wee Ngai-rĩ, mũtongoro waku nĩwonekete,
 o mũtongoro wa Mũrungu wakwa na Mũthamaki
 agĩtoonya handũ-harĩa-haamũre.
- ²⁵ Aini a nyĩmbo nĩo matongoretie,
 makarũmĩrĩrwo nĩ ahũuri inanda;
 hamwe nao nĩ airĩtu arĩa marahũũra tũhembe.
- ²⁶ Gooai Ngai, kĩũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
 mũgooce Jehova kĩũngano-inĩ gĩa Israeli.

- ²⁷ Mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa Benjaminĩ nĩguo ũcio ũmatongoretie,
kĩrĩndĩ kĩnene kĩa athamaki a Juda kĩrĩ ho,
na makarũmĩrĩwo nĩ athamaki a Zebuluni na a Nafitali.
- ²⁸ Wee Ngai-rĩ, onania ũhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta ũrĩa waneka.
- ²⁹ Tondũ wa hekarũ yaku ĩrĩa ĩrĩ kũu Jerusalemu-rĩ,
athamaki nĩmagakũrehagĩra iheo.
- ³⁰ Rũithia nyamũ ĩrĩa ĩrĩ ithanjĩ-inĩ,
ũkĩrũithie rūũru rwa ndegwa rūrĩa rūrĩ thĩinĩ wa tũcaũ twa ndũrĩrĩ.
Īkwĩnyiihĩrie, na ikũrehere icunjĩ cia betha.
Hurunja ndũrĩrĩ iria ikenagĩra mbaara.
- ³¹ Abarũthi nĩmagooka moimĩte bũrũri wa Misiri;
naguo bũrũri wa Kushi nĩũkenyiihĩria Ngai.
- ³² Inĩrai Ngai, inyuĩ mothamaki ma thĩ,
inai mũgooco Mwathani,
- ³³ ũcio ũthiiaga ahaicĩte matu macio ma igũrũ ma tene,
ũcio ũrurumaga na mũgambo mũnene.
- ³⁴ Anĩrĩrai hinya wa Ngai,
we ũrĩa ũnene wake arĩ guo ũrũgamĩrĩre Isiraeli,
o ũcio ũhoti wake ũrĩ kũu matu-inĩ.
- ³⁵ Wee Ngai-rĩ, ũrĩ wa gwĩtigĩrwo, ũrĩ handũ hau haku haamũre;
Mũrungu wa Isiraeli nĩaheaga andũ ake ũhoti o na hinya.

Ngai arogoocwo!

69

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai-rĩ, honokia,
nĩgũkorwo maaĩ maanginyĩte o ngingo.
- ² Ndiratoonyerera mũtondo-inĩ mũrĩku,
handũ hatarĩ na ha gũkinyithia kũgũrũ.
Nginyĩte maaĩ-inĩ harĩa hariku;
mũiyũro wa maaĩ nĩũhumbikanĩtie.
- ³ Nĩnogete mũno nĩ gũkaya ndeithio;
mũmero wakwa nĩ mũng'aru.
Maitho makwa nĩmorĩtwo nĩ hinya
nĩgũcũthĩrĩria Ngai wakwa.
- ⁴ Andũ arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi
nĩ aingĩ gũkĩra njuĩrĩ cia mũtwe wakwa;
thũ ciakwa iria iithũire hatarĩ gĩtũmi nĩ nyingĩ,
o icio injaragia iniine.
Hatagĩrĩrio njookie kĩndũ itaiyĩte.
- ⁵ Wee Ngai nĩũũĩ ũrimũ wakwa;
mahĩtia makwa matingĩhithĩka harĩwe.
- ⁶ Andũ arĩa makwĩhokete,
maroaga gũconorithio nĩ ũndũ wakwa,
Wee Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-wothe;
arĩa makũrongoragia
maroaga kũnyararwo nĩ ũndũ wakwa,
Wee Ngai wa Isiraeli.

- ⁷ Nīgūkorwo nīngirīrīrie kūmenwo nī ūndū waku,
naguo ūthiū wakwa nīūhumbītwo thoni.
⁸ Nduikite ta mūgeni harī ariū a baba,
ngatuika ta mūdū wa kūngī harī ariū a maitū;
⁹ kīyo kīria ndī nakio kīa nyūmba yaku nīkio kīrandīa,
irumi cia ariā makūrumaga nī nī igūrīire.
¹⁰ Rīria ngūrīra na ngehinga kūrīa irio,
no nginya ngirīrīrie kūnyūrurio;
¹¹ rīria ndehumba nguo ya ikūnia,
andū no gūthekerera.
¹² Andū ariā maikaraga kīhingo-inī gīa itūūra nī nī manyūruragia,
na nduikite rwīmbo rwa ariū.
¹³ Wee Jehova, nīndakūhooya
hīndī irīa ya gwītīkīrika nīwe;
Wee Ngai, nī ūndū wa wendo waku mūnene,
ūnjītike na ūhonokio waku wa ma.
¹⁴ Honokia ūndute mūtōdo-inī,
ndūkareke ndoonyerere;
ndeithūra kuuma kūrī ariā maathūire,
ūndute kuuma maaī-inī marīa mariku.
¹⁵ Ndūkareke mūiyūro wa maaī ūhubīkanie,
kana merio nī kūrīa kūrīku,
o na kana ndumīrio kanua nī irima rīa gīkuū.
¹⁶ Wee Jehova, njītika nī ūndū wa wega wa wendo waku;
nī ūndū wa tha ciaku nyingī wihūgūre ūnjookerere.
¹⁷ Ndūkahithe ndungata yaku ūthiū waku;
njītika narua, nīgūkorwo ndī thīina-inī.
¹⁸ Ūka hakuhi ūndeithūre;
honokia kuuma kūrī thū ciakwa.
¹⁹ We nīūū ūriā nyūrūrītio, na ngaconorithio na ngahumbwo thoni;
thū ciakwa ciothe irī mbere yaku.
²⁰ Kūnyūrurio nī gūūthuthīte ngoro
ngatigwo itarī na mwīhoko;
ndeetereire nyone wa kūnjiguīra tha, no ndiigana kūmuona,
ngīeterera nyone andū a kūūhooreria, no ndiamonire.
²¹ Maanjīkīrīre maaī ma nyongo irio-inī ciakwa,
na ndanyoota makīhe thiki nyue.
²² Metha irīa maarīrwo īrotuika mūtego;
īrotuika ihūūra o na mūtego wa kūmagwatia.
²³ Maithe mao marogīa nduma matige gūcooka kuona,
nayo mīgongo yao īrohocerera nginya tene.
²⁴ Maitūrūrīre mang'ūrī maku;
makinyīrie marakara maku mahiū.
²⁵ Mīcīi yao īrokira ihooru;
kūroaga mūdū wa gūtūūra hema-inī ciao.
²⁶ Nīgūkorwo manyariiraga ariā wee ūgurarītie,
na makaaria ūhoro wa ruo rwa ariā ūtīihītie.
²⁷ Mathitangīre o ngero thuutha wa irīa īngī;
ndūkanareke magatoonya ūhonokanio-inī waku.
²⁸ Marothario ibuku-inī rīa muoyo,
mage kwandīkwo mūtatarata-inī wa andū ariā athingu.
²⁹ Ndī na ruo na ngathīnīka;

Wee Ngai kīihonokie na ūngitire.

- ³⁰ Nīngūgooca rīitwa rīa Ngai na rwīmbo,
na ndīmūtūūgīrie ngīmūcookagīria ngaatho.
- ³¹ Naguo ūndū ūcio nīūgūgīkenia Jehova gūkīra kūmūhe ndegwa,
na gūkīra ndegwa nene īrī na hīa na mahūngū.
- ³² Andū arīa athīini mona ūguo nīmagakena;
inyuī arīa mūrōngoragīa Ngai, ngoro cianyu iroarahūka!
- ³³ Jehova nīathikagīrīria arīa abatari,
na ndangīnyarara andū ake moohetwo.
- ³⁴ Igūrū na thī nīmūgooce,
o na maria marīa manene na kīrīa gīothe gīthiagīra thīinī wamo,
- ³⁵ nīgūkorwo Ngai nīakahonokia Zayuni,
na aake matūūra marīa manene ma Juda rīngī.
- Hīndī iyo andū nīmagatūūra kuo na makwīgwatire;
³⁶ ciana cia ndungata cīake nīgākūgaya,
nao arīa mendete rīitwa rīake nīmagatūūra kuo.

70

Rwīmbo rwa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, hīūha ūūhonokie;
Wee Jehova ūka narua ūndeithie.
- ² Andū arīa mendaga kūnjūraga
maroconorithio na manyiitwo nī kīrigiicano;
arīa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha maconokete.
- ³ Andū arīa mathekagīrīra makiugaga atīrī, “Haiya! Haiya!”
marocooka na thuutha maconokete.
- ⁴ No arīa othe makūrōngoragīa
marokena na macanjamūke;
arīa mendete ūhonokia waku marotūūra moigaga atīrī,
“Ngai arotūgīrio!”
- ⁵ No rīrī, nīī ndī mūthīini na mūbatari;
Wee Ngai, hīūha ūūke kūrī nīī.
Wee nīwe ūteithio wakwa na mūhonokia wakwa;
Wee Jehova, ndūkagonderere gūūka kūndeithia.

71

Ihooya rīa kūūria Ūgītīri

- ¹ Wee Jehova-rī, njūrīire harīwe;
ndūkanakīreke njonorithio.
- ² Ndeithūra na ūūhonokie nī ūndū wa ūthingu waku;
thikīrīria ūūhonokie.
- ³ Tuīka rwaro rwakwa rwa ihiga rwa kūūrīra,
harīa ingīthīī hīndī ciothe;
athana honokio,
nīgūkorwo nīwe rwaro rwakwa rwa ihiga na kīrigo gīakwa kīa hinya.
- ⁴ Honokia, Wee Ngai wakwa, kuuma guoko-inī kwa andū arīa aaganu,
ūndeithūre kuuma ngumbaco ya andū arīa ooru na matarī tha.
- ⁵ Nīgūkorwo ūkoretwo ūrī kīrīgīrīro gīakwa, Wee Mwathani Jehova,
ūtūūrīte ūrī mwīhoko wakwa kuuma ndī o mūnini.
- ⁶ Kuuma gūciarwo gwakwa ndūūrīte ngwīhokete;

nīwe wandutire nda ya maitū.

Ngūtūūra ngūgoocaga.

⁷ Nīndūkīte ta kīndū gīa kūgegania harī andū aingī,
no nīwe rīūrīro rīakwa rīa hinya.

⁸ Kanua gakwa kaiyūrīte ūgooci waku,
gatindaga gakīgana rīiri waku mūthenya wothē.

⁹ Ndūkande hīndī ya ūkūrū;

ndūkanandiganīrie rīrīa itarī na hinya.

¹⁰ Nīgūkorwo thū ciakwa ciaragia ūhorō wa kūnjūkīrīra;
acio metagīrīra kūnjūrāga nīmacokanītie ndundu.

¹¹ Moigaga atīrī, “Ngai nīamūtiganīrie;
hanyūkaniai nake mūmūnyīite,
nīgūkorwo ndarī mūdū wa kūmūteithūra.”

¹² Wee Ngai, tiga kūndaihirīra;

Wee Ngai wakwa, ūka narua ūndeithie.

¹³ Acio maathitangaga-rī, maroconoka na maniinwo;
acio mendaga kūnjika ūūru,
maronyararwo na maconorwo.

¹⁴ No nī-rī, ndīrīkoragwo na kūrīgīrīro hīndī ciothe;
ndīrīkīragīrīra gūkūgooca mūno makīria.

¹⁵ Kanua gakwa karīganaga ūthingu waku,
ndindage o ngīgana ūhonokio waku mūthenya wothē,
o na gūtūika ndiūi mūigana wāguo.

¹⁶ Wee Mwathani Jehova, ngūūka ngīanagīrīra ciiko ciaku cia hinya,
nyanīrīre ūthingu waku, o ūthingu waku wiki.

¹⁷ Kuuma ndī o mūnini, Wee Ngai, ūtūrīte ūndutaga,
na nginyagia ūmūthī no nyumbūrāga ciiko ciaku cia magegania.

¹⁸ Wee Ngai, o na ndakūra ngīe mbuī,
ndūkanandiganīrie,

o nginya nyumbūre ūhorō wa ūhoti waku kūrī rūciaro rūrīa rūrooka,
na nyumbūre ūhorō wa hinya waku kūrī arīa othe magooka thuutha.

¹⁹ Wee Ngai-rī, ūthingu waku ūkinyīte o matu-inī,
Wee wīkīte maūdū manene.

Wee Ngai-rī, nūū ūngī ūhaana ta we?

²⁰ O na gūtūika nīūtūmīte nyone mathīina maingī na marūrū-rī,
nīūkariūkia muoyo wakwa rīngī;

nīūkandiūkia rīngī

kuuma thī kūrīa kūriku.

²¹ Nīūkongerera gītīio gīakwa,
na ūūhoorerie o rīngī.

²² Ndīrīkūgoocaga na kīnanda kīa mūgeeto

nī ūndū wa wīhokeku waku, Wee Ngai wakwa;

ndīrīinaga ngūgoocage na kīnanda gīa kīnūbi,
Wee Mūtheru wa Isiraeli.

²³ Mīromo yakwa nīrīanagīrīra nī gūkena
rīrīa ngūina ngūgooce,
o nīi, ūrīa Wee ūkūrīte.

²⁴ Rūrīmī rwakwa rūrīrahaga ūhorō wa ciiko ciaku cia ūthingu
mūthenya wothē,

nīgūkorwo arīa meendaga kūnjika ūūru
nīmaconorithitio na makarigiicwo.

Ihooya rĩa Kũhoera Mũthamaki

Thaburi ya Solomoni

- ¹ Wee Ngai, he mũthamaki ũhoti wa gũtuuanagĩra ciira na kĩhotoo,
na mūrũ wa mũthamaki ũkĩmũhe ũthingu waku.
- ² Nake nĩarĩciiragĩra andũ aku na ũthingu,
andũ aku arĩa anyamaarĩku amatuagĩre ciira na kĩhotoo.
- ³ Irĩma igaatũmaga andũ magaacĩre,
natuo tũrĩma tũciarage matunda ma ũthingu.
- ⁴ Nĩarĩgitagĩra andũ arĩa anyamaarĩku gatagatĩ ka andũ,
na ahonokie ciana cia arĩa abatari;
nĩakahehenja arĩa mamahinyagĩrĩa.
- ⁵ Mũthamaki arotũũra hĩndĩ irĩa yothe riũa rĩgũtũũra,
na rĩrĩa rĩothe mweri ũgũtũũra nginya njiarwa na njiarwa.
- ⁶ Arihaanaga ta mbura ikiurĩra mĩgũnda mĩtũgũte,
ahaane ta rũthuthuũ ũrĩa rũihũgagĩa thĩ.
- ⁷ Matukũ-inĩ make andũ arĩa athingu nĩmagatheerema;
naguo ũgaacĩru ũingĩhe o nginya rĩrĩa mweri ũgaakorwo ũtarĩ ho.
- ⁸ Agaathanaga kuuma irĩa rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ,
na kuuma Rũũĩ rwa Faratĩ* o nginya ituri cia thĩ.
- ⁹ Ndũrĩrĩ cia werũ-inĩ nĩkainamĩrĩa mbere yake,
nacio thũ ciake icũne rũkũngũ.
- ¹⁰ Athamaki a Tarishishĩ† na a mabũrũri marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia kũraya
nĩmakamũrehagĩra igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nĩmakamũrehagĩra iheo.
- ¹¹ Athamaki othe makaamũinamĩrĩa,
nacio ndũrĩrĩ ciothe imũtungatagĩre.
- ¹² Nĩgũkorwo nĩakahonokia abatari maamũkaĩra,
o na arĩa anyamaarie matarĩ na wa kũmateithia.
- ¹³ Nĩakaiguagĩra tha arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari,
na ahonokie arĩa athĩnĩ kuuma kũrĩ gĩkuũ.
- ¹⁴ Nĩakamateithũra kuuma kũrĩ arĩa mamahinyagĩrĩa na kuuma haaro-inĩ,
nĩgũkorwo thakame yao irĩ bata mũno maitho-inĩ make.
- ¹⁵ Arogĩtũũra hĩndĩ ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma Sheba.
Arotũũra ahooyagĩrwo nĩ andũ hĩndĩ ciothe,
na mamũrathimage mũthenya wotho.
- ¹⁶ Bũrũri ũrogĩa na bũthi wa ngano kũndũ guothe;
ĩrorirũkĩra tũrĩma-igũrũ.
Maciaro makuo marothegea ta ma Lebanoni;
nakuo matũũra-inĩ andũ marotheerema ta nyeki ya gĩthaka.
- ¹⁷ Rĩitwa riake rĩrotũũra nginya tene;
rĩrotũũra o ta ũrĩa riũa rĩgũtũũra.

Ndũrĩrĩ ciothe nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake,
nacio imwĩtage mũndũ mũrathime.

¹⁸ Goocai Jehova Ngai, o we Ngai wa Isiraeli,

* 72:8 Rũũĩ rwa Faratĩ rwarĩ mwena wa irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli hĩndĩ ya wathani wa Mũthamaki Solomoni.

† 72:10 Tarishishĩ kwoĩkaine taarĩ kuo kwarĩ mũthia wa thĩ.

o we wiki wíkaga maündũ ma magegania.

- ¹⁹ Rĩĩtwa rĩake rĩu rĩrĩ rĩiri rĩrogoocagwo nginya tene;
nayo thĩ yothe ĩroiyrwo nĩ rĩiri wake.

Ameni, na ningĩ Ameni.

- ²⁰ Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma Daudi, mũrũ wa Jesii.

Ibuku rĩa Gatatũ

73

Thaburi 73-89

Ihooya rĩa kũria Ũgitiri

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ti-itherũ Ngai nĩ mwegha harĩ andũ a Isiraeli,
harĩ andũ arĩa atheru ngoro.

- ² No nĩĩ-rĩ, magũrũ makwa maratigĩtie hanini matenderũke;
ndaarĩ o hakuhi kũgũa.

- ³ Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra arĩa etĩĩi ũiru,
rĩrĩa ndonire kũgaacĩra kwa andũ arĩa aaganu.

- ⁴ Nĩgũkorwo matithĩĩnikaga;
mĩĩrĩ yao nĩ mĩgima na ĩkoragwo na hinya.

- ⁵ Matikoragwo na moritũ ta andũ arĩa angĩ,
na matikoragwo nĩ mathĩĩna marĩa makoraga andũ.

- ⁶ Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩĩo nĩguo mũgathĩ wao;
o ene mehumbaga ũhinya.

- ⁷ Ũmũ wa ngoro ciao ũtherũkaga o ũmaramari;
meciiria mao mooru matirĩ mũhaka.

- ⁸ Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia ndeto cia rūmena;
maaragia na mwĩtĩĩo ũhoru wa kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ.

- ⁹ Tũnua twao twaragia ũũru wa gũũkĩrĩra igũrũ,
nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ yothe.

- ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ ao nĩmakamacokerera
na metĩkie ũrĩa wotho makoiga.

- ¹¹ Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ũmenyo?”

- ¹² Ũũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ũndũ ũmamakagia, makĩragĩrĩria o gũtonga.

- ¹³ Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ũũru o tũhũ.

- ¹⁴ Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wotho;
herithĩtio rūciĩnĩ o rūciĩnĩ.

- ¹⁵ Ingĩogire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ũũ,”
nĩngĩakunyanĩire ciana ciaku.

- ¹⁶ No rĩrĩa ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio wotho,
watuĩkire wa kũhinyĩrĩria,

- ¹⁷ o nginya rĩrĩa ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
hĩndĩ ĩyo ngĩkimenya ũrĩa makaarĩkĩrĩria.

- ¹⁸ Ti-itherũ ũmaigaga kũndũ kũrĩa gũtenderũ;
ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.

- ¹⁹ Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
Makaanĩnwo biũ nĩ imakania!

- ²⁰ O ta ũrĩa kiroto gĩthiraga mũndũ okĩra,

no taguo makahaana rīrīa Wee Mwathani ūkaarahūka,
ūkaamaagīra bata o ta irooto.

- ²¹ Rīrīa ngoro yakwa yarī na kīeha
na roho wakwa ūgatuurwo,
²² ndiarī na meciiria magima, na ndiarī na ūmenyo;
ndahaanaga o ta nyamū ndī mbere yaku.
- ²³ No rīrī, ngoragwo nawe hīndī ciothe;
nīūnyīitite guoko gwakwa kwa ūrīo.
²⁴ Nīūndongoragia na ūtaaro waku,
na thuutha ūcio nīūkanyamūkīra riiri-inī waku.
²⁵ Nūū ūngī ndī nake kūu igūrū tiga Wee?
Gūkū thī ndirī na kīndū īngīrīrīria tiga o Wee.
²⁶ Mwīrī wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rīrī, Ngai nīwe hinya wa ngoro yakwa,
na nīwe rwīga rwakwa nginya tene.
- ²⁷ Ti-itherū arīa magūtiganagīria nīmagathira;
nīūkanangaga arīa othe matakwihoekete.
²⁸ No ha ūhorō wakwa-rī, nī wega gūkuhīrīria Ngai.
Nīndūite Mwathani Jehova rīūrīro rīakwa;
nīndīrīheanaga ūhorō wa ciiko ciaku ciothe.

74

Gūthaithanīrīra Būrīri Hīndī ya Thūina

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rī, nī kī gītūmīte ūtūtiganīrie nginya tene?
Nī kī gītūmaga marakara maku macine ng'ōndu cia rūūru rwaku?
- ² Ririkana andū arīa wegūrīire o tene,
arīa wakūūriire magītūika mūhīrīga ūrīa wegaīire,
na ūrīrikane Kīrīma gīa Zayuni, o kūrīa watūūrīte.
³ Erekeria makinya maku kūrī mwanangiko ūyū ūtūūrīte kuo,
wone ūrīa handū harīa haku haamūre hathūkangītio nī thū.
- ⁴ Amuku aku mararamīire harīa wacemanīirie na ithuī;
maahaandire bendera ciao irī imenyithia.
⁵ Metuīte ta andū mekūhiūria mathanwa
mateme mītī ya mūtītū.
- ⁶ Mbaū iria ciothe ciagemetio magīciunanga
na mathanwa na ibūi ciao.
- ⁷ Nīmacinire handū-haku-harīa-haamūre hakīmomoka,
magīthaahia gīikaro kīa Rītwa rīaku.
- ⁸ Moigire atīri na ngoro ciao, "Tūkūmahehenja mathire!"
Maacinire handū harīa hothe Mūrungu aahooyagīrwo kūu būrīri-inī.
- ⁹ Gūtīrī ciama tūringagīrwo mahinda maya;
anabii nīmathirīte,
na gūtīrī witū ūū nī nginya rī gūgūikara ūguo.
- ¹⁰ Wee Ngai, thū īgūtūūra īgūthīrikagia nginya rī?
Mūmuku no atūūre acambagia rītwa rīaku nginya tene?
- ¹¹ Nī kī gītūmīte ūthune guoko gwaku, o guoko kūu gwaku kwa ūrīo?
Kūrute mīkūnjo-inī ya nguo ciaku ūmaniine!
- ¹² No rīrī, Wee Ngai, nīwe mūthamaki wakwa kuuma tene;
nīwīkaga maūdū ma kūhonokania gūkū thī.

- ¹³ Wee-rĩ, nĩwe wagayanirie iria na ũhoti waku,
ũkihehenja mĩtwe ya nyamũ iria nene kũu maaĩ-inĩ.
- ¹⁴ Wee-rĩ, nĩwe wahehenjire mĩtwe ya Leviathani,
ũkĩmĩheana ĩtuĩke irio cia ciũmbe cia werũ-inĩ.
- ¹⁵ Wee-rĩ, nĩwe watũmire ithima itherũke na tũrũĩ tũtherere,
ũkĩhũithia njũĩ iria itahũaga.
- ¹⁶ Mũthenya nĩ waku o na ũtukũ no waku;
Wee nĩwe wahaandire riũa na mweri.
- ¹⁷ Wee-rĩ, nĩwe wekĩrĩre mĩhaka yothē ya thĩ;
nĩwe watũmire kũgĩe hĩndĩ ya riũa na hĩndĩ ya heho.
- ¹⁸ Ririkana ũrĩa thũ ĩkũnyũrũrĩtie, Wee Jehova,
na ũrĩa andũ arĩa akĩgu macambĩtie rĩitwa riaku.
- ¹⁹ Ndũkaneane muoyo wa ndirahũgĩ yaku kũrĩ nyamũ cia gĩthaka;
ndũkariganĩrwo nĩ mĩoyo ya andũ aku arĩa manyariirĩtwo nginya tene.
- ²⁰ Ririkana kĩrĩkanĩro gĩaku,
tondũ kũndũ guothe kũrĩa kũrĩ nduma bũrũri-inĩ kũiyũrite haaro.
- ²¹ Ndũkareke mũndũ ũrĩa mũhinyĩrĩrie acooke na thuutha aconokete;
andũ arĩa athĩni na arĩa abatari nĩmagooce rĩitwa riaku.
- ²² Arahũka, Wee Ngai, ũrũgamĩrĩre kĩhooito gĩaku;
ririkana ũrĩa andũ arĩa akĩgu magũthirĩkagia mũthenya wothē.
- ²³ Ndũkariganĩrwo nĩ mbugĩrĩrio ya amuku aku,
o inegene rĩa thũ ciaku, rĩrĩa iranegena itegũtigithĩria.

75

Ngai nĩ wa Kĩhooito

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai, nĩtwagũcookeria ngaatho,
twagũcookeria ngaatho, nĩgũkorwo Rĩitwa riaku rĩrĩ hakuhi;
andũ maheanaga ũhorō wa ciiko ciaku cia magegania.
- ² Uugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩ thuuraga hĩndĩ ĩria njagĩrĩru;
nĩ nĩ nduanagĩra ciira na kĩhooito.
- ³ Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe maathingitha,
nĩ nĩ nyiitagĩrĩra itugĩ ciayo ngacirũmia.
- ⁴ Andũ arĩa etiĩ ngũmeera atĩrĩ, ‘Mũtigacooke kwĩraha,’
na arĩa aaganu ngameera atĩrĩ, ‘Mũtikambararie hĩa cianyu.
- ⁵ Tigai kwambararia hĩa cianyu na igũrũ,
mũtĩge kwaria mũũmĩtie ngingo.’”
- ⁶ Nĩ ũndũ-rĩ, ũhorō wa gũtũũgĩria mũndũ nduumaga na irathĩro kana ithũiro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.
- ⁷ No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira:
Anyiĩhagia mũndũ ũmwe, na agatũũgĩria ũrĩa ũngĩ.
- ⁸ Jehova anyiĩtĩte gĩkombe kĩiyũrite ndĩbei ĩrĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi wega;
amĩonoragia, nao andũ othe aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainikĩrĩra nginya itata rĩa mũthia.
- ⁹ No nĩ-rĩ, nĩngumbũra ũhorō ũyũ nginya tene;
ndĩrĩinaga ũgooci kũrĩ Ngai wa Jakubu.
- ¹⁰ Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu nĩkambarario.

76

Jehova Nīwe Ngai wa Jakubu

Thaburi ya Asafu

- ¹ Kūu Juda Ngai nōikaine;
rītwa rīake nī inene thīinī wa Isiraeli.
- ² Hema yake īrī kūu Salemu,
gūikaro gīake kīrī Zayuni.
- ³ Kūu nīkuo oinangīire mīguī ya ūta īkūhenia,
akiunanga ngo na hiū ciao cia njora,
o na indo ciao ciothe cia mbaara.
- ⁴ Wee ūcangarārīte nī ūtheri,
ūkagīa na ūkaru gūkīra irīma irī na ūtonga wa nyamū cia iguīma.
- ⁵ Andū arīa njamba magwīte magatunywo indo,
magakoma toro wao wa gikuū;
gūtīrī o na ūmwe wa njamba cia ita
ūngīambararia moko make.
- ⁶ Nī ūndū wa ikūūma rīaku, Wee Ngai wa Jakubu,
mbarathi o ūndū ūmwe na ngaari cia ita igwīte thī ikaaga kwīguia.
- ⁷ Wee nowe wa gwītīgīrwo.
Nūū ūngīrūgama mbere yaku rīrīa ūrī mūrakaru?
- ⁸ Wamenyithanirie itua rīaku ūrī o kūu igūrū,
nayo thī īgītīgīra na īgīkīra ki,
- ⁹ rīrīa Wee Ngai, warūgamire ūtuanīre ciira,
nīguo ūhonokie arīa othe anyamaarīku a būrūrī.
- ¹⁰ Ti-itherū mang'ūrī ma andū nīmagakūgocithia,
na ūkeyoha matigari ma mang'ūrī maku ta mūcibi.
- ¹¹ Mwīhīte mūhītwa harī Jehova Ngai wanyu na mūmīhingie;
rekei mabūrūrī marīa mothe mūriganītīe namo
marehere ūcio wa gwītīgīrwo iheo.
- ¹² Athuthaga roho wa arīa maathanaga;
etigagīrwo nī athamaki a thī.

77

Kūrīrikana Cīko cia Ngai cia Hinya

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ndakāīre Ngai andeithie;
ndakāīre Ngai nīguo anjigie.
- ² Rīrīa ndaarī mīnyamaro-inī, nī Mwathani ndarongoririe;
ūtukū ndamwambarārīrie moko itekūnoga,
no muoyo wakwa ūkīrega kūhoorerio.
- ³ Wee Ngai, ndakūrīrikanire ngīcaaya;
ndataranirie maūdū, naguo roho wakwa ūkīringīka.
- ⁴ Wee watūmire njūrwo nī toro,
ngīthīnīka mūno, ngīremwo nī kwaria.
- ⁵ Ndeciiririe ūhorō wa matukū ma tene,
ngīrīrikana mīaka o irīa yarī ya tene;
- ⁶ ngīkūrīrikania ūrīa ndainaga ūtukū,
ngoro yakwa īgītārania maūdū,
naguo roho wakwa ūkīyūūria atīrī:
- ⁷ “Mwathani egūtūūra atūregete nginya tene?
Ndarī hīndī agacooka gūtūkenera?

- ⁸ Wendo wake ütathiraga-rĩ, nikũbuĩria ũbuĩritie nginya tene?
Kĩiranĩro ġiake ġĩgũtũũra ġĩtahingĩte nginya tene?
- ⁹ Kaĩ Mũrungu ariganĩirwo nikũiguanĩra tha?
Kaĩ marakara make matũmĩte atĩge ġũtugana?"
- ¹⁰ Ngĩcooka ngĩciiria atĩrĩ, "Ũndũ ũyũ nĩguo ngwĩtiiria nague:
kũrĩrikana mĩaka ya guoko kwa ũrĩo kwa ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno."
- ¹¹ Nĩngũrĩrikana ciĩko cia Jehova;
ĩĩ nĩguo, nĩngũrĩrikana ciana ciaku cia tene.
- ¹² Ndĩritaranagia mawĩra maku mothe,
na ngecũũrania ũhoru wa ciĩko ciaku cia hinya.
- ¹³ Nĩjĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta Ngai witũ?
- ¹⁴ Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga ciana;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ ndũrĩrĩ.
- ¹⁵ Nĩwakũũrire andũ aku na guoko gwaku kwa hinya,
o acio njiaro cia Jakubu na Jusufu.
- ¹⁶ Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire makĩigua guoya,
nakuo kũria kũriku mũno ġũkĩinyogonda.
- ¹⁷ Matu mooiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igũrũ guothe;
heni ciahenũkire ikĩrathũka mĩena yothe
- ¹⁸ Ngwa yaku yaĩguĩkanire kĩhuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrĩka thĩ yothe,
nayo thĩ ikĩinaina na ĩgĩthingitha.
- ¹⁹ Nĩjĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ maingĩ,
o na ġũtuĩka makinya maku matonekire.
- ²⁰ Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa mũrĩithi atongoragia rũũru,
ũkĩmatongoria na guoko kwa Musa na kwa Harũni.

78

Rũgano rwa Ngai na Andũ ake a Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thikĩrĩriai ciugo cia kanua gakwa.
- ² Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
- ³ maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.
- ⁴ Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrĩraga rũciaro rũria rũgooka
ũhoru wa ciĩko cia Jehova cia kũmũgoocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
- ⁵ Aaheire Jakubu mawatho,
na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ
atĩ maũrutage ciana ciao,
- ⁶ nĩguo rũciaro rũria rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciarĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
- ⁷ Hĩndĩ iyo ciĩhoke Ngai

na ciage kûriganîrwo nî ciiko ciage,
no kûrûmia irûmagie maathani make.

⁸ Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arîa maarî a rûciaro rûremi na rûng'athia,
rûrîa ngoro ciaruo itaathîkagîra Mûrungu,
o rûu maroho maaruo mataamwîhokire.

⁹ Andû a Efiraimu, o na maarî na mota ma kûrîa,
nîmahûndûkire mûthenya ûrîa wa mbaara;

¹⁰ matiarûmirie kîrîkanîro kîao na Ngai,
na nîmaregire kûrûmîrîra watho wake.

¹¹ Nîmariganîrwo nî maûndû marîa ekîte,
na makîriganîrwo nî magegania marîa aamonetie.

¹² Nîaringire ciama maithe mao makîionagîra
marî kûu bûrûri wa Misiri, kûu werû-inî wa Zoani.

¹³ Aagayanirie iria, akîmaringia;
aatûmire maaî marûgame ta rûthingo.

¹⁴ Mûthenya aamatongoragia na itu,
naguo ûtukû wothe akamatongoria na ûtheri wa mwaki.

¹⁵ Nîatûranirie mahiga kûu werû-inî,
na akîmahe maaî maingî o ta ma iria;

¹⁶ nîatûmire tûrûûi tuume rwaro-inî rwa ihiga,
na agîtûma maaî matherere ta njûûi.

¹⁷ No-o maathiire o na mbere kwîhîria Ngai,
magîkîremera Ûrîa-ûrî-Igûrû-Mûno marî kûu werû-inî.

¹⁸ Nao makîgeria Mûrungu makiendaga,
na ûndû wa gwîtia irio iria meeriragîria kûrîa.

¹⁹ Magîûkîrîra Ngai na mîario, makîûrania atîrî,
"Mûrungu no ahote kwara metha werû-inî?"

²⁰ Rîrîa aagûthire ihiga, maaî nîmatothokire boo,
natuo tûrûûi tûgîtherera tûiyûrite maaî maingî.

No rîrî, no ahote gûtûhe o na irio?
No ahe andû ake nyama?"

²¹ Rîrîa Jehova aiguire ûguo, akîrakara;
agîtharîkîra Jakubu na mwaki wake,
namo mang'ûrî make magîûkîrîra Isiraeli,

²² nîgûkorwo matiigana gwîtikia Ngai,
kana kwîhoka ûhonokania wake.

²³ No rîrî, we nîathire matu ma igûrû
na akîhingûra mîrango ya igûrû;

²⁴ oirîirie andû mana ta mbura marîe,
na akîmahe ngano ya kûu igûrû.

²⁵ Andû makîrîa irio cia araiika;
akîmahe irio iria ciothe mangîahotire kûrîa.

²⁶ O na ningî akîerekeria rûhuho rwa mwena wa irathîro kuuma igûrû,
na akîrehithia rûhuho rwa mwena wa gûthini na ûndû wa hinya wake.

²⁷ Akîmaharûrûkîria nyama nyingî ta rûkûngû,
nyoni cia rîera-inî ciaingîhite ta mûthanga wa iria-inî.

²⁸ Agîtûma igwe thîinî wa kambî yao,
igîthiûrûrûkîria hema ciao.

²⁹ Maarîire o nginya makîhûûna,
nîgûkorwo aamaheire kîria merirîirie kûrîa.

³⁰ No matanarîkia kûrîa irio icio meriragîria,
o irî tûnua-inî twao-rî,

³¹ marakara ma Ngai makîmokîrîra;

akīūruga arīa maarī na hinya mūno gatagati kao,
akīniina andū ethī a Isiraeli.

³² O na amekīte ūguo wothē-rī, mathiire o na mbere kwihia;
o na ekīte magegania make, matiamwītikirie.

³³ Nī ūndū ūcio agītūma matukū mao mathire o ūguo tūhū,
na mīaka yao igīthira nī ihooru rīa kūmaka.

³⁴ Rīrīa rīothe Mūrungu ooraga amwe ao nīmamūmaathaga;
mamūrorongoragia na makamūcookerera na kīyo.

³⁵ Nao makaririkana atī Ngai nīwe warī Rwaro rwao rwa Ihiga,
na atī Mūrungu Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe warī Mūkūūrī wao.

³⁶ No-o makeyendithīrīria harī we na tūnua twao,
makamūheenagia na nīmī ciao;

³⁷ ngoro ciao itiarī njīhokeku kūrī we,
na matiarī eehokeku harī kīrīkanīro gīake.

³⁸ Nowe no aaiyūrītwo nī tha;
akīmarekera waganu wao,
na ndaigana kūmaniina.

Kaingī na kaingī nīagiragīrīria marakara make,
na ndaigana kwarahūra mang'ūrī make mothe.

³⁹ Nīaaririkanire atī maarī o andū tu,
karūhuho karīa kahītūkaga na gaticooke rīngī.

⁴⁰ Nī maita maingī atīa maamūremagīra marī kūu werū-inī,
na makamūguithia kīeha marī kūu rūng'ūrī-inī.

⁴¹ Mahinda maingī nīmageririe Mūrungu;
maathirikirie Ūrīa-Mūtheru-wa-Isiraeli.

⁴² Matiaririkanire ūhoti wake:

mūthenya ūrīa aamakūūrīre kuuma kūrī arīa maamahinyagīrīria,

⁴³ kana mūthenya ūrīa onanirie cīama ciake kūu būrūrī wa Misiri,
kana magegania make marīa onanirie kūu werū-inī wa Zoani.

⁴⁴ Nīagarūrīre njūūī cia būrūrī wa Misiri igītūika thakame;
matingīahotire kūnyua maaī ma tūrūūī twao.

⁴⁵ Akīmatūmīra mīrumbī mīingī ya ngi ikīmarīa,
o na ciūra iria cīamaanangire.

⁴⁶ Irio cia mīgūnda yao aaciheire itono,
na maciaro mao akīmarekereria ngigī.

⁴⁷ Aanangire mīthabībū yao na mbura ya mbembe,
na mīkūyū yao akīmīcina na mbaa.

⁴⁸ Ng'ombe ciao aaciūrāgire na mbura ya mbembe,
na mahiū mao akīmahūūra na ngwa.

⁴⁹ Aamaitīrīrie marakara make mahiū,
na mang'ūrī, na marūrū, na muku:
akīmarekereria mbūtū ya arāika arīa maniinanaga.

⁵⁰ Nīaatemeire marakara make njīra;
ndamahonokirie kūrī gīkuū,
no nīamarekereirie kūrī mūthiro.

⁵¹ Akīūruga marigithathi mothe ma būrūrī wa Misiri,
arī mo maciaro ma mbere ma mūdū thīinī wa hema cia Hamu.

⁵² No akīruta andū ake kuo ta rūrūu;
akīmatongoria o ta ūrīa mūrīithi atongoragia ng'ondū magītūikanīria kūu werū-inī.

⁵³ Aamatongoririe amamenyereire, nī ūndū ūcio matietigīrīre;
no thū ciao ikīhubīkanio nī irīa.

⁵⁴ Nī ūndū ūcio akīmakinīya mūhaka-inī wa būrūrī wake ūcio mūtheru,
akīmakinīya būrūrī wa irīma ūrīa guoko gwake kwa ūrio kwegwatīire.

⁵⁵ Nīngī akīrutūrūra ndūrīrī ciehere mbere yao,

na akĩmagāira būruri ūcio wa ndūriri ūtuĩke igai rīao;
akihe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩcĩi yao.

- ⁵⁶ No nĩmageririe Ngai
na makĩremera Ūrĩa-ūrĩ-Igūrũ-Mũno;
matiathikĩrĩrie mawatho make.
- ⁵⁷ Nĩmagire wĩhokeku na makĩaga wĩtikio o ta maithe mao,
makĩaga kwĩhokeka o ta ūta mũgathũku ūrĩa ūtangĩhokwo.
- ⁵⁸ Nĩmamũarakaririe nĩ ūndũ wa gũkorwo na kũndũ kwao gũtũũgĩru gwa kũhooyagĩra;
makĩarahũra ūiru wake nĩ ūndũ wa mĩhianano yao.
- ⁵⁹ Rĩrĩa Ngai aamaiguire, nĩarakarire mũno;
nake agĩtiganĩria Isiraeli o biũ.
- ⁶⁰ Agĩthaama Hema-ya-Gũtũnganwo ĩrĩa yarĩ Shilo,*
hema ĩrĩa aahaandĩte atũũranagie na andũ.
- ⁶¹ Akĩrekereria ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩa hinya wake rĩthaamio,
riiri ūcio wake akĩũneana moko-inĩ ma thũ.
- ⁶² Andũ ake nao akĩmarekereria rūhiũ rwa njora;
nĩarakarĩtio mũno nĩ igai rĩake.
- ⁶³ Mwaki ūgĩcina aanake ao,
nao airĩtu ao makĩaga kũinagĩrwo nyĩmbo cia ūhiki;
- ⁶⁴ athĩnjĩri-Ngai ao makĩũragwo na rūhiũ rwa njora,
na atumia ao a ndigwa makĩaga kũmacakaĩra.
- ⁶⁵ Ningĩ Mwathani akĩarahũka ta mũndũ woima toro,
ta njamba ya ita ĩgĩũkĩra thuutha wa kũrĩio nĩ ndibei.
- ⁶⁶ Aahũũrire thũ ciake agĩcihũndũra;
aaciconorithirie nginya tene.
- ⁶⁷ Ningĩ akĩrega hema cia Jusufu,
na ndathuurire mũhĩrĩga wa Efiraimu;
- ⁶⁸ no rĩrĩ, nĩathuurire mũhĩrĩga wa Juda,
na Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩrĩa endete.
- ⁶⁹ Nĩakire handũ harĩa hake haamũre hakĩhaana ta irĩma iria ndaaya,
hakĩhaana ta thĩ ĩrĩa aahaandire itũũre ĩrũmĩte nginya tene.
- ⁷⁰ Aathuurire Daudi ndungata yake
na akĩmũruta ciugũ-inĩ cia ng'ondũ;
- ⁷¹ akĩmũtigithia kũrĩithia ng'ondũ,
akĩmutua mũrĩithi wa andũ ake, nĩo mbarĩ ya Jakubu,
arĩithagie Isiraeli igai rĩake.
- ⁷² Nake Daudi akĩmarĩithia arĩ na wagĩrĩru wa ngoro;
aamatongoragĩa na ūũgĩ wa moko make.

79

Ihooya rĩa kũũria Ngai Ahonokie Rũrĩrĩ

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai, ndūriri nĩitharĩkĩrie igai rĩaku;
nĩithaahĩtie hekarũ yaku theru,
imomoretie itũũra rĩa Jerusalemu rĩgatuĩka irũndo cia mahiga.
- ² Ciimba cia ndungata ciaku macineanĩte
ituĩke irio cia nyoni cia rĩera-inĩ,
na mĩĩrĩ ya andũ aku aamũre makamĩheana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka.
- ³ Maitĩte thakame ya andũ aku ta maaĩ
Jerusalemu guothe,
na gũtirĩ mũndũ wa gũthika arĩa makuĩte.
- ⁴ Tũtuĩkite andũ a kũmenwo nĩ arĩa tũriganĩtie nao,

* 78:60 Matukũ-inĩ ma tene mũno, Shilo nĩrĩo rĩarĩ itũũra itheru, na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaigĩtwo kuo.

tūgatuika andū a kūnyararwo na gūthekererwo nī arīa matūthiūrūrūkīrie.

⁵ Wee Jehova-rī, nī nginya rī? Ūgūtūūra ūrī mūrakaru nginya tene?
Nī nginya rī ūiru waku ūgūtūūra wakanīte ta mwakī?

⁶ Itīrīria ndūrīrī iria itakūūi mang'ūrī maku,
ūmaitīrīrie mothamaki marīa matakayagīra rīitwa rīaku;

⁷ nīgūkorwo nīmatambuūrīte Jakubu
na makaananga būrūri wake.

⁸ Ndūgatūherithie nī ūndū wa mehia ma maithe maitū;
tha ciaku irohiūha itūkinyīrīre,
nīgūkorwo tūrī ahinyīrīrīku mūno.

⁹ Tūteithie, Wee Ngai Mūhonokia witū;
nī ūndū wa riiri wa rīitwa rīaku;
tūteithūre na ūtūrekere mehia maitū
nī ūndū wa rīitwa rīaku.

¹⁰ Nī kīi gīgūtūma ndūrīrī ciūrīe atīrī,
“Ngai wao akīrī ha?”

Menyithania kūrī ndūrīrī tūkīionagīra na maitho maitū
atī nīūrīhanagīria thakame ya ndungata ciaku irīa iititwo.

¹¹ Mūcaayo wa arīa moohetwo njeera ūrogūkinyīra;
nī ūndū wa hinya wa guoko gwaku
gitīra arīa matuīrīrwo gūkua.

¹² Wīrīhīrie maita mūgwanja harī ndūrīrī iria tūriganītie nacio,
nī ūndū wa rūmena rūrīa makūmenete naruo, Wee Mwathani.

¹³ Na ithuī andū aku, o ithuī ng'ondū cia rūūru rwaku,
tūkūgoocage nginya tene na tene;
nītūrahage ūgooci waku,
kuuma njiarwa na njiarwa.

80

Kūhoera Rūrīrī Rūgaacīre Rīngī

Thaburi ya Asafu

¹ Wee Mūrīithi wa Isiraēli, tūigwe,
o Wee ūtongoragia Jusufu ta ūrīa mūrīithi atongoragia rūūru;
Wee ūikarīre gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi-rī, cangarara

² ūrī mbere ya Efiraīmu, na Benjamīni, na Manase.*

Arahūra ūhoti waku,
ūūke ūtūhonokie.

³ Wee Ngai-rī, tūma tūgaacīre rīngī;
tūma ūthiū waku ūtwarīre,
nīguo tūhonoke.

⁴ Wee Jehova Ngai mwene hinya wothē,
marakara maku megūtooga nginya rī
ūgītūkīrīra mahooya ma andū aku?

⁵ Nīūmahūūnītie na irio cia maithori;
ūtūmīte manyue maithori maiyūrīte mbakūri riita.

⁶ Ūtūtuīte kīndū gīa kūrūagīrwo nī arīa tūriganītie nao,
nacio thū ciitū igatūnyūrūria.

* 80:2 Mihīrīga īno ītatū yarī njiarwa cia Rakeli, na nīcio ciarī cia mbere kūrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro rīrīa Isiraēli mangōimagarire marī werū-inī.

⁷ Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

⁸ Wareehire mũthabibũ kuuma bũrũri wa Misiri;
warutũrũre ndũrĩrĩ ũkĩũhaanda arĩ guo.

⁹ Nĩwaũthereirie mũgũnda,
naguo ũkĩgwata, na ũkĩyũra bũrũri wothe.

¹⁰ Irĩma nĩcihumbĩrĩrwo nĩ kĩrũru kĩaguo,
nayo mĩtarakwa irĩa mĩnene ikĩhumbĩrwo nĩ honge ciaguo.

¹¹ Watambũrũkirie honge ciaguo o ngĩnya Iria-inĩ rĩria Inene,
na thuuna ciaguo ũgĩcikinyia o ngĩnya Rũũĩ-inĩ rwa Farati.†

¹² Nĩ kũ gĩtũmĩte ũmomore njirigo ciaguo,
ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe matuage thabibũ ciaguo?

¹³ Ũrangarangagwo nĩ ngũrwe cia gĩthaka,
na ũkarĩĩo nĩ nyamũ cia werũ-inĩ.

¹⁴ Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũcookerere!
Rora ũrĩ igũrũ wonel

Rũmbũiya mũthabibũ ũyũ,

¹⁵ mũri ũrĩa guoko gwaku kwa ũrĩo kwahaandire,
mũriũ ũrĩa wee mwene wĩrereire.

¹⁶ Mũthabibũ waku nĩũtemetwo, ũgacĩnwo na mwaki;
thũ ciaku irothira nĩ ũndũ wa irũithia rĩaku.

¹⁷ Guoko gwaku kũroikara na mũndũ ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo,
ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire wee mwene.

¹⁸ No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ;
tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra rĩitwa rĩaku.

¹⁹ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

81

Rwĩmbo rwa Gũkũngũĩra Gĩathĩ

Thaburi ya Asafu

¹ Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ ũndũ wa gũkenaa;
anĩrĩrai mũinĩre Ngai wa Jakubu!

² Ambĩrĩriai kũina, hũũrai kĩhembe,
na mũhũũre kinanda kĩa mũgeeto kĩrĩa kĩgambi wega, o na gĩa kĩnũbi.

³ Huhai coro hĩndĩ ya Karũgamo ka Mweri,
na ningĩ rĩrĩa mweri waiganana, mũthenya ũrĩa wa Gĩathĩ giitũ;

⁴ ũyũ nĩ watho wa kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kũrĩ Isiraeli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.

⁵ We nĩauhaandire ũtũike kĩrĩra harĩ Jusufu
hĩndĩ irĩa aathiire gũtharĩkĩra bũrũri wa Misiri,
kũrĩa twaiguire mwario tũtaamenyire.

⁶ Ekuuga atĩrĩ, “Nĩndeheririe mũrigo kuuma ciande-inĩ ciao;
moko mao nĩndameheririe kuuma thiĩnĩ wa gĩkabũ.

⁷ Wangĩire ũrĩ na mũnyamaro na nĩ ngĩkũhatũra,
ngĩgwĩtika ndĩ thiĩnĩ wa mũrurumo wa ngwa;

† 80:11 Ũthamaki wa Daudi na Solomoni woimĩte Iria rĩria Inene ngĩnya Rũũĩ rwa Farati.

ndakügeririe ürĩ kũu maaĩ-inĩ ma Meriba.

- ⁸ “Inyuĩ andũ akwa, iguai ngĩmũkaania,
naarĩ korwo no mũũthikĩrĩrie, inyuĩ Isiraeli!
⁹ Mũtikanagĩe na ngai ng’eni gatagatĩ-inĩ kanyu;
mũtikanainamĩrĩre ngai ya kũngĩ.
¹⁰ Nĩ nĩi Jehova Ngai waku,
ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri.
Athamia kanua gaku na nĩngũkũhe gĩa kũrĩa.
¹¹ “No andũ akwa matiigana gũũthikĩrĩria;
Isiraeli ndaigana kũnjathĩkĩra.
¹² Nĩ undũ ũcio ngĩmarekereria marũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao,
na marũmagĩrĩre mwĩiro wao ene.
¹³ “Korwo andũ akwa no maathikĩrĩrie,
korwo Isiraeli no marũmĩrĩre njĩra ciakwa,
¹⁴ ndamatooreria thũ ciao o na ihenya,
na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ muku nao na undũ wa guoko gwakwa!
¹⁵ Andũ arĩa mathũire Jehova mangũthuna marĩ mbere yake,
na iherithia rĩao rĩtũũre nginya tene.
¹⁶ No inyuĩ ingĩmũhe ngano irĩa njega mũno mũrĩage;
ingĩmũhũunagia na ũũki wa kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga.”

82

Kũhooya Ciira wa Kĩhotoo

Thaburi ya Asafu

- ¹ Ngai arũgamĩte kiũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
aratuĩra “ngai” ciira arĩ gatagatĩ ga cio.
² “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũciiragĩrĩra andũ arĩa matarũgamagĩrĩra kĩhotoo,
na mũgatiĩra arĩa aaganu maũthĩ?
³ “Ciiragĩrĩrai kĩhotoo kĩa arĩa matarĩ hinya na arĩa matarĩ maithe;
tũũriaĩ ihotoo cia andũ arĩa athĩĩni o na arĩa ahinyĩrĩrie.
⁴ Hatũragai arĩa matarĩ hinya na arĩa abatari;
mateithũrei kuuma moko-inĩ ma arĩa aaganu.
⁵ “Andũ acio matirĩ undũ mooĩ, na matirĩ undũ makũũranaga.
Macangacangaga nduma-inĩ;
mĩthingĩ yothe ya thĩ nĩyenenyete.
⁶ “Ndoigire atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ “ngai”;
inyuothe mũrĩ ariũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.’
⁷ No mũgaakua o ta ũrĩa andũ makuuaga;
mũkaagũa o ta aathani arĩa angĩ.”
⁸ Arahũka, Wee Ngai, ũtuĩre thĩ ciira,
nĩngũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ igai rĩaku.

83

Kũhooya Ngai ahoote Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Asafu

- ¹ Wee Ngai-rĩ, ndũgakire;
tiga gũikara ũtumĩtie, Wee Mũrungu,
ndũgaikare wĩnyiitanĩirie.

- ² Ta rora wone ūrĩa thũ ciaku iranegenā,
acio magũthũire makambararia mĩtwe yao.
- ³ Mathugundaga ndundu ya gũũkĩrĩra andũ aku na wara;
maciiragĩrĩra gũũkĩrĩra andũ arĩa wendete.
- ⁴ Meranaga atĩrĩ, “Ūkai, tũmaniine matige gũtuĩka rũrĩrĩ,
nĩguo rĩĩtwa rĩa Isiraeli rĩtikanacooke kũririkanwo rĩngĩ.”
- ⁵ Maciiraga marĩ na ngoro ĩmwe;
maiguithanagĩria magũũkĩrĩre:
- ⁶ andũ a hema cia Edomu, na cia Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,
- ⁷ na cia Gebali, na cia Amoni, na cia Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andũ a Turo.
- ⁸ O na Ashuri nĩmegwatanĩtie nao
nĩguo mateithĩrĩrie njiaro cia Loti.
- ⁹ Meeke o ta ūrĩa wekire Amidiani,
na o ta ūrĩa wekire Sisera na Jabini rũũ-inĩ rwa Kishoni,
- ¹⁰ o acio maaniĩnĩrwo Enidoru,
na magĩtuĩka ta thumu wa kũnorĩ tĩĩri.
- ¹¹ Tũma andũ ao arĩa marĩ igweta mahaane ta Orebu na Zeebu,*
anene ao othe ũmahaananie na Zeba na Zalimuna,
- ¹² arĩa moigire atĩrĩ, “Nĩtwĩgwatĩrei bũrũri
wa ūrĩĩthio wa Ngai ũtuĩke witũ.”
- ¹³ Wee Ngai wakwa, matue ta rũkũngũ rũrĩa rũgũrũkagio,
mahaane o ta mũũngũ ũmbũrĩtwo nĩ rũhuho.
- ¹⁴ O ta ūrĩa mwaki ũcinaga mũtitũ
kana ta rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina irĩma-rĩ,
- ¹⁵ maingatithie o ro ũguo na kĩhuhũkanio gĩaku,
na ũmamakie mũno na huho ciaku nene.
- ¹⁶ Humba mothiũ mao thoni,
nĩgeetha andũ marongorie rĩĩtwa rĩaku, Wee Jehova.
- ¹⁷ Marotũura maconokete na marĩ amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene.
- ¹⁸ Tũma mamenye atĩ Wee, o Wee wĩtagwo Jehova,
atĩ Wee nĩwe Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

84

Kwĩrĩrĩria Gũthĩ Nyũmba ya Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
kaĩ gĩĩkaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ!
- ² Muoyo wakwa wĩriragĩria mũno, ĩĩ o na ũkoorwo nĩ hinya,
nĩ ũndũ wa kwĩrĩrĩria nja cia Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa irakaira
Mũrungu ūrĩa ũtũũraga muoyo.
- ³ O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete mũcĩĩ,
nayo thũngũrũrũ ĩkeyonera gĩtara,
harĩa ĩngĩkaria tũcui twayo,
o hau hakuhi na kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,

* 83:11 Orebu na Zeebu maarĩ athamaki a Midiani, na maahootirwo ni Gideoni.

- o Wee Mũthamaki wakwa na Ngai wakwa.
⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa matũũraga nyũmba yaku;
 matũũraga makũgoocaga.
- ⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa maheagwo hinya nĩwe,
 o arĩa matuĩte na ngoro ciao gũthĩ Zayuni.
- ⁶ Rĩrĩa megũtuikanĩria Gĩtuamba kĩa Baka,
 matũmaga kũgĩe na ithima;
 mbura ya maguna-ng'ombe o nayo ikũhumbĩraga na tũria twa maaĩ.
- ⁷ Mathiiaa magĩkiragĩrĩa kũgĩa na hinya,
 nginya o mũndũ o mũndũ agakinya mbere ya Ngai kũu Zayuni.
- ⁸ Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
 thikĩrĩa, Wee Ngai wa Jakubu.
- ⁹ Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
 tiirĩra ũrĩa waku ũitĩrie maguta gĩthiithi.
- ¹⁰ Kaba mũthenya ũmwe nja-inĩ ciaku,
 gũkĩra gũikara mĩthenya ngiri handũ hangĩ o hothe;
 kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai wakwa,
 gũkĩra ndũre thĩinĩ wa hema cia andũ arĩa aaganu.
- ¹¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na ngo;
 Jehova nĩarĩtũtugaga na agatwika maũndũ mega;
 arĩa mĩthĩire yao itarĩ ũcuuke
 ndarĩ ũndũ mwega angĩmaima.
- ¹² Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
 kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũkwihokaga.

85

Ihooya rĩa kũũria Ũtugi wa Ngai

Thaburi ya Ariũ a Kora

- ¹ Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri waku wega;
 nĩwacookeirie Jakubu ũtonga wake.
- ² Nĩwarekeire andũ aku waganu wao,
 na ũkĩhumbĩra mehia mao mothe.
- ³ Nĩweheririe mang'ũrĩ maku mothe,
 na ũgĩthirwo nĩ marakara maku mahiũ.
- ⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai Mũhonokia witũ,
 na ũtĩge gũikara ũtũrakariire.
- ⁵ Ũgũtũũra ũtũrakariire nginya tene?
 Marakara maku megũkinyĩra njiarwa na njiarwa?
- ⁶ Kaĩ ũtangĩtũrurumũkia ngoro ciitũ,
 nĩguo andũ aku magũkenere?
- ⁷ Wee Jehova-rĩ, tuonie wendo waku ũrĩa ũtathiraga,
 na ũtũhe ũhonokio waku.
- ⁸ Nĩngũthikĩrĩa njigwe ũrĩa Mũrungu, o we Jehova, ekuuga;
 eranagĩra thayũ kũrĩ andũ ake, o acio ake aamũre:
 no ndũkareke macookerere ũrimũ wao.
- ⁹ Ti-itherũ ũhonokio wake ũrĩ hakuĩ na arĩa mamwĩtigĩrite,
 nĩgeetha riiri wake ũtũre bũrũri-inĩ witũ.
- ¹⁰ Wendo na wĩhokeku nĩicemanĩtie;
 ũthingu na thayũ nĩikimumunyanĩte.

- ¹¹ Wihokeku ukunūkaga kuuma na thī,
naguo ūthingu ūcūthagīrīrie ūrī o igūrū.
¹² Ti-itherū Jehova no aheane kindū o gīothe kīega,
naguo būrūri witū ūciarage magetha maguo.
¹³ Ūthingu nīguo ūmūthiiaga mbere,
ūkahaaragīria makinya make njīra.

86

Ihooya rīa Ūteithio wa gūtooria Thū

Ihooya rīa Daudi

- ¹ Wee Jehova, njigua na ūnjītike,
nīgūkorwo ndī mūthīini na mūbatari.
² Gitīra muoyo wakwa,
nīgūkorwo nīndiheanīte harīwe.
Wee nīwe Ngai wakwa;
honokia ndungata yaku īno īkwīhokete.
³ Njiguīra tha, Wee Mwathani,
nīgūkorwo ngūkayagīra mūthenya wothē.
⁴ He ndungata yaku gīkeno,
nīgūkorwo nī kūrī we, Wee Mwathani,
ndorereirie ngoro yakwa.
⁵ Nīgūkorwo Wee Mwathani ūrī mwega na nīūrekanagīra,
ūkaingīhia wendo kūrī arīa othe magūkayagīra.
⁶ Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova;
thikīrīria ikaya rīakwa ūnjiguīre tha.
⁷ Mūthenya ūrīa ngaakorwo na thīina nīngagūkaīra,
nīgūkorwo nīūkanjītika.
⁸ Wee Mwathani, thīinī wa ngai ciothe gūtīrī īngī tawe;
gūtīrī ciiko ingīhaanano na ciaku.
⁹ Ndūrīrī ciothe iria ūmbīte
nīigooka igūthathaiye irī mbere yaku, Wee Mwathani;
nīikarehera rīitwa rīaku riiri.
¹⁰ Nīgūkorwo Wee ūrī mūnene, na nīwīkaga ciiko cia kūgegania;
Wee wiki nowe Ngai.
¹¹ Wee Jehova, nyonagīrīria njīra ciaku,
nīgeetha thīiage na mīthīire ya ma;
he ngoro īirutiire kūna,
nīguo ndūtīgagīre rīitwa rīaku.
¹² Nīndīrīkūgoocaga na ngoro yakwa yothē,
Wee Mwathani Ngai wakwa;
ngūtūūra ngumagia rīitwa rīaku nginya tene.
¹³ Nīgūkorwo wendo waku nī mūnene harī nī;
nīundeithūrīte kuuma mbīrīra-inī o kūrīa kūrīku mūno.
¹⁴ Wee Ngai, andū arīa etīi nīmaraatharīkīra;
gīkundi kīa andū matarī tha nīmaracaria muoyo wakwa,
o andū acio matakūrūmbūyagia.
¹⁵ No Wee, Wee Mwathani, ūrī Mūrungu mūigua tha na ūrī mūtugi,
ndūhiūhaga kūrakara, na ūiyūrītwo nī wendo na wihokeku.
¹⁶ Wihūgure ūndore na ūnjiguīre tha;
he ndungata īno yaku hinya waku,
na ūhonokie mūrīū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja.
¹⁷ Nyonia kīmenyithia kīa wega waku,

nĩguo thũ ciakwa ikĩone iconorithio,
nĩgũkorwo Wee, Wee Jehova, nĩundeithĩtie na ũkaahooreria.

87

Gikeno gĩa Gūtũũra Zayuni

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Nĩahaandĩte mũthingi wa itũũra rĩake igũrũ rĩa kĩrĩma kĩa kiamũre;

² Jehova nĩendete ihingo cia Zayuni
gũkĩra ciikaro iria ingĩ ciothe cia Jakubu.

³ Maũndũ mega nĩmaragio igũrũ rĩaku,
wee itũũra inene rĩa Ngai:

⁴ “Nĩngwandĩka ũhoru wa Rahabu na wa Babuloni
thĩinĩ wa arĩa manjũũ,

Filistia o nakuo, na Turo, hamwe na Kushi,
njuge atĩrĩ, ‘Ūyũ aaciarĩrwo Zayuni.’”

⁵ Ti-itherũ, ũhoru wa Zayuni ũkĩario nĩgũkagwetagwo atĩrĩ,

“Ūyũ o na ũũrĩa maaciarĩrwo kuo,
na Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno we mwene nĩagatũma gūtũũre kũrĩ kũrũmu.”

⁶ Jehova nĩakandĩka ibuku-inĩ rĩa kĩrĩndĩ ũũ:

“Ūyũ aaciarĩrwo Zayuni.”

⁷ Nao magĩtungu nyĩmbo makaina atĩrĩ,

“Ithima ciakwa ciothe irĩ thĩinĩ waku.”

88

Ihooya rĩa kũũria Ūteithio Hĩndĩ ya Kũhinyĩrĩka

Thaburi ya Ariũ a Kora

¹ Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa ũũhonokagia,
ngũkayagĩra mũthenya na ũtukũ ndĩ mbere yaku.

² Ihooya rĩakwa rĩrokinya harĩwe;
inamĩrĩria gūtũ gwaku ũigwe gũkaya gwakwa.

³ Nĩgũkorwo muoyo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ thĩina,
na nĩ ngirie gũkua.

⁴ Nĩ ndaranĩrio na arĩa makirĩ gũkua;
haana ta mũndũ ũtarĩ na hinya.

⁵ Nĩ njiganĩrio na arĩa akuũ,
o ta arĩa moragĩtwo magakoma mbĩrĩa,

o acio ũtacookaga kũririkana,
arĩa meheretio kuuma ũmenyereri-inĩ waku.

⁶ Ūnjikĩtie irima rĩrĩa iriku mũno,
o kũu kũriku kũrĩ nduma ndumanu.

⁷ Mang’ũrĩ maku nĩmanditũhĩire mũno;
nĩũũhubĩkanĩtie na ndiihũ ciaku ciothe.

⁸ Nĩũnjehereirie arata akwa arĩa twendanĩte mũno,
na ũgatũma ndũike kĩndũ kĩrĩ magigi harĩo.

Ndĩmũhingĩrĩrie ndingihota kũũra;

⁹ maitho makwa nĩmaroora nĩ kĩa.

Wee Jehova, ngũkayagĩra o mũthenya;
ngũtambũrũkagĩria moko makwa.

¹⁰ Andũ arĩa akuũ-rĩ, wee nĩũmonagia magegania maku?

Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga, magakũgooca?

¹¹ Wendo waku nĩumbũragwo mbĩrĩa-inĩ,

- kana wihokeku waku ūgakiumbūrwo Mwanang'iko-ini?*
- ¹² Magegania maku nīmonagwo kūdū kūu kwa nduma,
kana ciiko ciaku cia ūthingu ikamenyeka
būrūri-ini ūcio wa kīriganīro?
- ¹³ No nīngūgūkaīra ūndeithie, Wee Jehova;
rūciini mahooya makwa mokaga harīwe.
- ¹⁴ Wee Jehova, nī kī gītūmīte ūndiganīrie
na ūkaahitha ūthiū waku?
- ¹⁵ Kuuma o ūnini wakwa ndūūrīte nyamarītio na ngakuhīrīria gīkuū;
nīnyamaarīkīte nī imakania ciaku, igatūma njage mwīhoko.
- ¹⁶ Mang'ūrī maku nīmahubikanītie,
nacio imakania ciaku ikanyananga.
- ¹⁷ Maathiūrūrūkagīria mūthenya wothe ta mūiyūro wa maaī;
hīngīrīrio nīmo na mīena yothe.
- ¹⁸ Nīūnjehereirie athiritū akwa na arīa nyendete;
nduma nīyo mūrata wakwa ūrīa ūnguhīrīrie mūno.

89

Kīrikanīro kīa Ngai na Daudi

Thaburi ya Ethani wa mbarī ya Ezara

- ¹ Ngūtūūra nyinaga ūhoro wa wendo mūnene wa Jehova nginya tene;
ndīrimenyithanagia wihokeku waku na kanua gakwa kūrī njjarwa na njjarwa.
- ² Nīngumbūra atī wendo waku ūtūūruga ūrī mūrūmu nginya tene,
nyumbūre atī wihokeku waku nīūhaandīte o kūu igūrū.
- ³ Woigire atīrī, “Nīngīte kīrikanīro na ūrīa nīi ndithuurīre,
na ngeehīta na mwīhītwa harī Daudi ndungata yakwa ngamwīra atīrī,
- ⁴ ‘Nīngatūma rūciaro rwaku rūtūūre rwīhaandīte nginya tene,
na ndūme gītī gīaku kīa ūnene gītūūre kīrī kīrūmu njjarwa na njjarwa.’”
- ⁵ Wee Jehova-rī, igūrū nīrīkumagia magegania maku,
na rīkagaathīrīria wihokeku waku o naguo, kīūngano-inī kīa acio atheru.
- ⁶ Nī ūndū-rī, kūu matu-inī igūrū nūū ūngīgerekano na Jehova?
Nūū ūkīhaana ta Jehova harī cīumbe irīa irī igūrū?
- ⁷ Kīama-inī kīa acio atheru, Mūrungu nīetīgīrītwo mūno;
nī wa gwītīgīrwo gūkīra arīa othe mamūrīgīciīrie.
- ⁸ Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, nūū ūkīhaana tawe?
Wee Jehova, nī ūrī hinya, na wihokeku waku ūtūūruga ūkūrīgīciīrie.
- ⁹ Nīwe wathaga kīhuhūkano kīa irīa rīrīa inene;
rīrīa makūmbī marīo mookīra na igūrū, nīūmahooreragia.
- ¹⁰ Wahehenjire Rahabu agītūika o ta ūmwe wa arīa moragītwo;
wahurunjire thū ciaku na guoko gwaku kūrī hinya.
- ¹¹ Igūrū nī rīaku, o na thī no yaku;
Wee nīwe wombire thī na kīrīa gīothe kīrī thīinī wayo.
- ¹² Nīwe wombire mwena wa gathigathini na wa gūthini;
Taboru na Herimoni ciinaga ikenete nī ūndū wa rītwa rīaku.
- ¹³ Gīcoka gīaku nī kīrī ūhoti;
guoko gwaku kūrī hinya, guoko gwaku kwa ūrīo nīgūtūgīrie.
- ¹⁴ Ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi wa gītī gīaku kīa ūnene;
wendo na wihokeku nīgūtongoragia.
- ¹⁵ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mooī gūkūgooca na nyīmbo,

* 88:11 Nī Abadoni na Kīhibirania

o ariā mathiiaga na ūtheri waku, Wee Jehova.

- 16 Makenagīra rīitwa rīaku mūthenya wothe;
magūtūūgagīria nī ūndū wa ūthingu waku.
- 17 Nīgukorwo Wee nīwe riiri na hinya wao,
na tondū wa ūtugi waku nītūtūgagīria rūhīa rwitū.
- 18 Ti-itherū, ngo iitū irī na Jehova,
mūthamaki witū nī wa Ūriā-Mūtheru-wa-Isiraeli.
- 19 Hīndī īmwe nīwaririe na njīra ya kīoneki,
ūkīra andū aku ariā ehokeku atīrī,
“Nīheete njamba īmwe ya ita hinya;
nīndūgīrītīe mwanake gatagatī ka andū.
- 20 Nīndīioneire Daudi ndungata yakwa;
nīndīmūtīrīrie maguta makwa maamūre.
- 21 Guoko gwakwa nīkūrīmūtīiragīrīra;
ti-itherū gīcoka gīakwa nīkūrīmwikagīra hinya.
- 22 Gūtīrī thū ikaamwītia igooti.
gūtīrī mūdū mwaganu ūkaamūhinyīrīria.
- 23 Nīngahehenja thū ciake mbere yake,
na njūrage ariā othe mamūthūire.
- 24 Wendo wakwa wa kwīhokeka ūrīkoragwo hamwe nake,
na nī ūndū wa rīitwa rīakwa rūhīa rwake nīrūrītūūgagīrio.
- 25 Nīngatambūrūkia guoko gwake igūrū rīa iria,
na guoko gwake kwa ūrīo ndikūige igūrū rīa njūū.
- 26 Nīakanjīta anjīire atīrī, ‘Wee nīwe Baba,
na Mūrungu wakwa, o Rwaro rwa Ihiga, Mūhonokia wakwa.’
- 27 Nīngī nīngamwamūra atuīke irigithathi rīakwa,
na ndūme atūūgīrio gūkīra ahamaki a thī.
- 28 Nīngūtūūra wendo wakwa harī we nginya tene,
na kīrīkanīro gīakwa nake gītūūre kīrī gīa kwīhokeka.
- 29 Nīngahaanda rūciaro rwake nginya tene,
na gītī gīake kīa ūnene ndikīhaande rīrīa rīothe igūrū rīgūtūūra.
- 30 “Ariū ake mangīgatirika watho wakwa
na mage kūrūmīrīra kīrīra gīakwa,
- 31 mangīgathūkia kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo
na mage kūmenyerera maathani makwa,
- 32 nīngaherithia wīhīa wao na rūthanju,
herithie waganu wao na kūmahūūra iboko;
- 33 no ndirī hīndī ngaamwehereria wendo wakwa,
o na kana thaahie wīhokeku wakwa o na rī.
- 34 Ndigathūkia kīrīkanīro gīakwa
kana ngarūrīre ūrīa iromo ciakwa ciarītīe.
- 35 Nīndihītīte ngīgwetaga ūtheru wakwa, rīmwe rīa kūigana,
na ndirī hīndī ngaahēenia Daudi,
- 36 atī rūciaro rwake rūgūtūūra nginya tene,
na gītī gīake kīa ūnene gītūūre kīrī kīrūmu mbere yakwa ta riūa;
- 37 gīgūtūūra kīrī kīrūmu nginya tene o ta mweri,
mūira ūrīa ūrī matu-inī nī mwīhokeku.”
- 38 No rīrī, wee nīūregete, na ūgatiganīria,
o na ūgakīrakarīra ūcio ūtīrīrie maguta.
- 39 Wee nīūkanīte kīrīkanīro kīrīa ūrīkanīire na ndungata yaku,
na ūkarangīrīria thūmbī yake rūkūngū-inī.
- 40 Wee ūmomorete thingo ciake ciothe
na ūkaananga ciīhitho ciake iria cia hinya.

- 41 Ehītūkīri othe nīmatahīte indo ciake;
atuūkīte wa kūnyararwo nī andū arīa mariganītie nake.
- 42 Wee nīūtūtūgīritie guoko kwa ūrīo kwa arīa mamūthūire;
nīūtūmīte thū ciake ciothe ikene.
- 43 Ūgī wa rūhiū rwake rwa njora nīūhūdūrīte,
na ūkaaga kūmūteithīrīria mbaara-inī.
- 44 Nīūniinīte riiri wake ūgathira,
na ūgaikania gītī gīake kīa ūnene thī.
- 45 Nīūnyīihītie matukū ma wīthī wake;
ūmūhumbīte thoni o ta nguo.
- 46 Nī nginya rī, Wee Jehova? Ūgūtūūra wīhithīte nginya tene?
Nī nginya rī mang'ūrī maku megūtūūra maakanīte ta mwakī?
- 47 Rīrikana ūrīa mūtūūrīre wakwa ūrī wa gūthira o narua.
Kaī akīrī ūndū wa tūhū watūmire ūmbe andū othe!
- 48 Nī mūdū ūrīkū ūngītūūra muoyo na ndonane na gīkuū,
kana ehonokie kuuma kūrī hinya wa mbīrīra?
- 49 Wee Mwathani, wendo waku mūnene ūrīa wa tene ūkīrī kū,
ūrīa wehītīre, ūkīrīra Daudi na ūndū wa wīhokeku waku?
- 50 Mwathani, rīrikana ūrīa ndungata yaku īnyūrūrītīo,
na ūrīa nyūmīrīrie irumi irīa numītīwo nī ndūrīrī ciothe ngoro-inī yakwa,
- 51 o irumi irīa thū ciaku īnyūrūrītīe nacio, Wee Jehova,
irīa itūire īnyūrūrītīe makīnya ma ūrīa wee ūtīrīrīrie maguta nacio.

52 Jehova arogoocwo nginya tene!

Ameni, na ningī Ameni.

Ibuku rīa Kana

90

Thaburi 90-106

Matukū ma Mūdū

Ihooya rīa Musa, ndungata ya Ngai

¹ JEHOVA, nīwe ūtūūrīte ūrī gīikaro giitū

kuuma njiarwa na njiarwa.

² O mbere ya irīma kūgīa kuo

kana ūkīūmba thī na mabūrūrī,

kuuma tene nginya tene, Wee ūrī o Mūrungu.

³ Wee ūcookagia andū magatuūka rūkūngū,

ūkoiga atīrī, “Cookai rūkūngū-inī, inyuī ciana ici cia andū.”

⁴ Nīgūkorwo mīaka ngiri harīwe

no ta mūthenya wa ira ūrīa ūrahītūkīre,

kana ta ituanīra rīmwe rīa arangīrī a ūtukū.

⁵ Ūhaataga andū, ūkameeheria, magakoma toro wa gīkuū;

andū mahaana ta nyeki īrīa īringūkaga rūciinī:

⁶ o na gūtūika rūciinī nīringūkaga,

hwaī-inī īhoohaga, īkooma.

⁷ Tūniinagwo nī marakara maku,

na tūkamakio mūno nī marūrū maku.

⁸ Nīūgīte wīhia witū o mbere yaku,

mehia maitū marīa mahithe ūkamoimīria o ūtheri-inī hau mbere yaku.

⁹ Matukū maitū mothe maniinagwo nī mang'ūrī maku;

tūninūkagia mīaka iitū na gūcaaya.

¹⁰ Mūigana wa matukū maitū-rī, nī mīaka mīrongo mūgwanja,

kana mīrongo īnana, tūngīkorwo tūrī na hinya;

no rīrī, mūigana wamo no thīina na kīeha,
nīgūkorwo mathiraga o narua, na ithuī tūgathiī, tūkabuīria.

11 Nūū ūū hinya wa marakara maku?

Nīgūkorwo mang'ūrī maku nī manene o ta gwītīgīrwo kūrīa wagīrīre.

12 Tuonie gūtara matukū maitū wega,
nīgeetha tūgīe na ngoro ya ūūgī.

13 Wee Jehova, hoorera! Nī nginya rī?

Iguīra ndungata ciaku tha.

14 Rūciinī tūhūūnagie na wendo waku ūtathiraga,
nīguo tūinage nī gūkena na tūcanjamūkage matukū maitū mothe.

15 Tūma tūkene matukū maingī o ta marīa ūtūnyamarītīe,
na mīaka mīingī o ta īrīa tuonete thīina.

16 Ndungata ciaku irokīonio ciiko ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana ciao.

17 Wega wa Mwathani Ngai witū ūrogīa na ithuī;

tūma wīra wa moko maitū ūgaacīre,

īī-ni, kīrūmie wīra wa moko maitū.

91

Ngai Nīwe Mūgitīri Witū

1 Mūdū ūrīa ūikaraga agītīrwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
arīhurūkaga kīruru-inī kīa Mwene-Hinya-Wothe.

2 Ngūkiuga ūhoru wa Jehova atīrī,
“Wee nīwe rīūrīro rīakwa na kīirigo gīakwa kīrī hinya,
nīwe Ngai wakwa, ūrīa ndīhokete.”

3 Ti-itherū nīegūgūteithūra gīkerenge-inī kīa mūtegi,
o na kuuma mūrīmū-inī ūrīa mūūru wa kūūraga.

4 Arīkūhumbagīra na njoya ciake,
na rungu rwa mathagu make nīho ūrīgītagia;
wīhokeku wake nīgūgūtaika ngo yaku na kīihitho gīaku.

5 Ndūrītīgagīra imakania cia ūtukū,
kana mūguī ūrīa ūthīrīrīkaga mūthenya,

6 o na kana mūrīmū ūrīa ūceemaga nduma-inī,
kana mūthiro ūrīa ūniinanaga mūthenya gatagatī.

7 Andū ngiri no magūe mwena waku,
nao ngiri ikūmi magūe guoko-inī gwaku kwa ūrīo,
no ndūngīkuhīrīrio nīguo.

8 Wee no kwīrorera ūkerorera na maitho maku
wīonere iherithia rīa andū arīa aaganu.

9 Ūngītua Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno gīikaro gīaku,
o we Jehova, ūrīa arī we rīūrīro rīakwa,

10 hīndī īyo gūtīrī ūūru ūgaagūkorerera,
gūtīrī mwanangīko ūgaakuhīrīria hema yaku.

11 Nīgūkorwo nīagaatha arāika ake nī ūndū waku,
makūgītāgīre mīthīre-inī yaku yothe;

12 nīmagakuoya na igūrū na moko mao
nīgeetha ndūkarīngwo kūgūrū nī ihiga.

13 Nīgūkinyīrīria mūrūūthi, o na nduīra;
ūkarangīrīria mūrūūthi ūrīa mūnene, o na nyoka.

14 Jehova ekuuga atīrī, “Kuona atī nīanyendete,

nīngamūhatūra hatika-inī;
nīndīrīmūgitagīra, nīgūkorwo nīamenyete rīitwa rīakwa.

- ¹⁵ Arīngayagīra, na nīi ngamwītika;
ndīrīkoragwo hamwe nake hīndī ya thīina,
ndīrīmūteithūraga na ngamūtīithia.
¹⁶ Ngūmūtūūria muoyo matukū maingī nginya aiganie,
na ndīmuonagie ūhonokio wakwa.”

92

Rwīmbo rwa Gūcookia Ngaatho

- ¹ Nī wega mūno gūcookagīria Jehova ngaatho
o na gūkumagia rīitwa rīaku na rwīmbo,
Wee Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
² nī wega mūno kwanagīrīra wendo waku o rūciinī,
o na kwanīrīra wīhokeku waku ūtukū,
³ tūkīinagia kīnanda gīa kīnūbi kīa ndigi ikūmi,
o hamwe na kīnanda kīa mūgeeto kīrīa kīgambi wega.

⁴ Nīgūkorwo, Wee Jehova, nīūngenetie nī ūndū wa ciiko ciaku;
nīngūina ngenete nī ūndū wa wīra wa moko maku.
⁵ Īi mawīra maku matikīrī manene, Wee Jehova,
meciiria maku-rī, matikīrī marikīru!
⁶ Mūndū ūrīa ūtarī ūūgī ndangīmamenya,
mūndū mūkīgu ndangīkūūrana ūndū ūyū,
⁷ atī o na arīa aaganu mangīkūra ta nyeki,
o na arīa othe mekaga ūūru mangīgaacīra,
makaaniinwo nginya tene na tene.

⁸ No Wee Jehova, ūtūūruga ūtūūgīrītio nginya tene.

⁹ Nīgūkorwo thū ciaku, Wee Jehova,
ti-itherū thū ciaku nīigathira;
arīa othe mekaga ūūru nīmakaharaganio.
¹⁰ Wee nīwambararītīe rūhīa rwakwa o ta rwa mbogo;
ndīmūitīrīrie maguta marīa mega mūno.
¹¹ Maitho makwa nīmeyoneire gūtoorio gwa thū ciakwa;
matū makwa nīmeigūrīire ūrīa thū ciakwa icio njaganu itooretio.

¹² Andū arīa athingu marītheeremaga o ta mūtī wa mūkīndū,
makūre o ta mūtarakwa wa Lebanoni;
¹³ mahaandītwo kūu nyūmba-inī ya Jehova,
marītheeremaga kūu nja-inī cia Ngai witū.
¹⁴ Magatūūra maciaraga maciaro o na marī akūrū,
matūūre marī na hinya wa wīthī wao, na marī aruru,
¹⁵ maanagīrīre, makiugaga atīrī, “Jehova nī mūrūngīrīru;
we nīwe Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
na gūtīrī waganu ūngīoneka thīinī wake.”

93

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

- ¹ Jehova nīarathamaka, ehumbīte ūkaru;
Jehova ehumbīte ūkaru
na akeoha hinya ta mūcibi.
Thī nīihaandītwo īkarūma ki,
ndīrī hīndī īngīenyenyeka.
² Gītī gīaku kīa ūnene gītūūrīte kīrī kīrūmu kuuma o tene;

wee ütūūrīte kuo kuuma tene na tene.

- ³ Wee Jehova-rī, maria nīmaranīrīra,
maria maranīrīra na mīgambo yamo;
maria maranīrīra makahūūrīthia makūmbī.
⁴ We nīarī hinya gūkīra makūmbī ma iria,
arī hinya gūkīra marurumī macio ma maaī maingī,
Jehova arī igūrū nī arī hinya.
⁵ Wee Jehova, mawatho maku maikaraga marī marūmu;
naguo ūtheru ūgūtūūra ūgemetie nyūmba yaku
matukū matarī mūthia.

94

Ngai Nīwe Ūrīthagīria arīa Athingu

- ¹ Wee Jehova, o Wee Mūrungu ūrīa ūrīhanagīria,
Wee Mūrungu ūrīa ūrīhanagīria-rī, cangarara.
² Arahūka, Wee mūtuanīri ciira wa andū othe a thī;
kīrīhe andū arīa etīī o kīrīa kīmagīrīire.
³ Wee Jehova-rī, nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra makenete,
nī nginya rī andū arīa aaganu megūtūūra marūūhagia?
⁴ Maaragia ndeto cia mwīgaatho;
andū arīa othe meekaga ūūru, o maiyūrītwo nī mwītīio.
⁵ Mahehenjaga andū aku, Wee Jehova,
makahinyīrīria igai rīaku.
⁶ Mooragaga mūtumia wa ndigwa, na mūdū wa kūngī;
mooragaga ciana irīa itarī maithe.
⁷ Moigaga atīrī, “Jehova ndangīona;
Ngai wa Jakubu-rī, ndangīrūmbūiya.”
⁸ Mwīmenyererei inyuī arīa mwagīte ūūgī mūrī gatagatī-inī ka andū;
inyuī andū aya akīgu, mūgaakūūhīga rī?
⁹ Ūrīa wombire gūtū-rī, ndangīgu?
Ūcio wombire riitho-rī, ndangīona?
¹⁰ Ūcio ūrūithagia ndūrīrī-rī, ndangīherithania?
O ūcio ūrutaga andū-rī, ndarī ūmenyo?
¹¹ Jehova nīoī meciiria ma mūdū;
īī, oī atī meciiria mao nī ma tūhū.
¹² Wee Jehova, kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa Wee ūtaaraga,
o mūdū ūcio ūrutaga watho waku;
¹³ nīūgaatūma ahoorere matukū-inī ma thīina,
o nginya rīrīa mūdū ūrīa mwaganu akenjerwo irima.
¹⁴ Nīgūkorwo Jehova ndagatiganīria andū ake;
igai rīake ndarī hīndī angīrītirika.
¹⁵ Ūtuanīri ciira wa kīhooito nīūgakwo rīngī igūrū rīa ūthingu,
nao andū othe arīa arūngīrīru ngoro maūrūmagīrīre.
¹⁶ Nūū ūkwarahūka, andūirīre harī arīa aaganu?
Nūū ūkūdūgamīrīra, andūirīre harī arīa meekaga ūūru?
¹⁷ Tiga Jehova aandeithirie-rī,
ingīakuire o narua, ngatūūre kūu ūkiri-inī.
¹⁸ Rīrīa ndoigire atīrī, “Kūgūrū gwakwa nīkūratenderūka,”
wendani waku, Wee Jehova, nīwandīirīrīre.
¹⁹ Rīrīa mītangīko yaingīhire thīinī wakwa-rī,

Wee wahooreririe, ūgĩkenia ngoro yakwa.

- ²⁰ Gĩtĩ kĩa ūnene kĩa ungumania-rĩ, hihi no kīgĩe na ngwatanĩro nawe,
o kĩa kirehanagĩra mĩnyamaro nĩ ūndũ wa matũiro ma kio?
²¹ Monganaga hamwe nĩguo mokĩrĩre mũndũ ūrĩa mũthingu,
na magatuĩra mũndũ ūtehĩtie ooragwo.
²² No Jehova nĩwe ūtuĩkite kĩirigo gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro rwakwa rwa ihiga harĩa njũragĩra.
²³ We nĩakamaherithia nĩ ūndũ wa mehia mao
na amaniine nĩ ūndũ wa waganu wao;
Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

95

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

- ¹ Ūkai, tũinĩre Jehova nĩ gũkena;
tũkĩanĩrĩre ūcio Rwaro rwa Ihiga rwa ūhonokio witũ.
² Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia ngaatho,
na tũmũinĩre nyĩmbo cia kũmũkumia.

³ Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu mũnene,
o we Mũthamaki mũnene ūkĩrĩte ngai ciothe.
⁴ Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ guoko-inĩ gwake,
o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no twake.
⁵ Iria nĩ riake, nĩgũkorwo nĩwe warĩũmbire,
na moko make nĩmo moombire thĩ nyũmũ.

⁶ Ūkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe,
nĩtũturĩrie Jehova o we Mũtũũmbi ndu;
⁷ nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
na ithuĩ tũrĩ andũ a ūrĩithio wake,
rũũru rũrĩa we mwene arĩithagia.

Ūmũthĩ mũngĩigua mũgambo wake,
⁸ mũtikoomie ngoro cianyu
ta ūrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
o na ta ūrĩa mwekire mũthenya ūrĩa mwarĩ Masa kũu werũ-inĩ,
⁹ kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩngararia,
o na gũtuika nĩmoonete ūrĩa wothe ndaamekĩire.
¹⁰ Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte ndakarĩire rũciaro rũu miaka mĩrongo ĩna;
ngiuga atĩrĩ, “Aya nĩ andũ arĩa ngoro ciao ciũrĩte,
na nĩmagĩte kũmenya njĩra ciakwa.”
¹¹ Nĩ ūndũ ūcio ngĩĩhĩta ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,
“Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kihurũko-inĩ gĩakwa.”

96

Kũgooca Ngai Ūrĩa Mũtuanĩri Ciira

- ¹ Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ;
inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ yothe.
² Inĩrai Jehova, goocai rĩitwa riake;
hunjagiai ūhonokio wake mũthenya o mũthenya.
³ Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma kũgegania kũrĩ andũ othe.

⁴ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa kũgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai ciothe.
⁵ Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ nĩ mĩhianano,

no Jehova nīwe wombire igūrū.

⁶ Riiri na ūnene iri mbere yake;
hinya na riiri iri handū hake haria haamūre.

⁷ Tūūgīriai Jehova, inyuī mihiriga ya ndūriri,
mūtūgīrie Jehova nī ūndū wa riiri na hinya wake.

⁸ Tūūgīriai Jehova nī ūndū wa riiri ūria wagiriire riitwa riake;
mūherei maruta na mūuke nja-ini ciake.

⁹ Hooyai Jehova thini wa riiri wa ūtheru wake;
inainai mūri mbere yake, inyuī andū a thi yothe.

¹⁰ Irai ndūriri atiri, "Jehova nīarathamaka."
Thi nīhaanditwo ikarūma, ndingienyenyeke;
agatuira kīrindi ciira akīgananiite.

¹¹ Igūrū nīrikene, thi nīcanjamuke;
iria nīrirurume, na indo iria ciothe iri thini wario;
¹² migūnda nīkenerūruke, na indo iria ciothe iri thini wayo.

Hindi iyo mīti yothe ya mūtiti nīkaina nī gūkena;
¹³ ikaina iri mbere ya Jehova, nīgukorwo nīarooka,
arooka gūtuira thi ciira.

Agaatuira thi ciira na ūthingu,
na kīrindi agitūre na ma yake.

97

Riiri wa Wathani wa Ngai

¹ Jehova nīarathamaka, thi nīgikene;
mabūuri maria mari ndwere-ini cia iria nīmacanjamuke.

² Athiūrūrūkīrio nī matu na nduma ndumanu;
ūthingu na kīhoto nīcio mūthingi wa giti giake kia ūnene.

³ Mwaki ūmūthiiga mbere
ūgicinaga thū ciake na mīena yothe.

⁴ Heni ciake imūrikaga thi yothe;
thi icionaga ikainaina.

⁵ Irīma itwekaga o ta mūhūra mbere ya Jehova,
igatweka iri mbere ya Mwathani wa thi yothe.

⁶ Igūrū rīanagiri ūthingu wake,
nao andū othe makoona riiri wake.

⁷ Andū aria othe mahooyaga mīhianano mīcūhie nīmaconorithagio,
acio meerahaga na mīhianano:
inyuī ngai ici, mūinamiri rei mūmūhooe.

⁸ Zayuni iiguaga ūguo igakena,
namo matūura ma Juda magacanjāmuka,
tondu wa matūiro maku ma ciira, Wee Jehova.

⁹ Nīgukorwo Wee Jehova, nīwe Ūria-Ūri-Igūrū-Mūno wa thi yothe;
wee nītūtūgiritio mūno igūrū ria ngai ciothe.

¹⁰ Aria endi Jehova nīmathūre ūru,
nīgukorwo nīagitagira mīoyo ya aria ake ehokeku,
na akamateithūra kuuma moko-ini ma aria aaganu.

¹¹ Ūtheri nīwariire aria athingu
na aria arūngiriru ngoro makaiyūrwo nī gikeno.

¹² Kenerai Jehova, inyuī aria athingu,
mūkigooce riitwa riake riamūre.

98

Ngai Nīwe wathaga Thī Yothe

- ¹ Inīrai Jehova rwimbo rwerū,
nīgūkorwo nīekite maūdū ma kūgeganā;
guoko gwake kwa ūrīo na gīcoka gīake gītheru
nīcio imūhonokanīrie.
- ² Jehova nīamenyithanītie ūhonokio wake
na akaguūria ūthingu wake kūrī andū a ndūrīrī.
- ³ Nīaririkanīte wendo wake
na wīhokeku wake ūrīa erīire nyūmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thī nīcionete
ūhonokanio wa Ngai witū.
- ⁴ Anīrīrai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī,
tumūkai mūkenūrūrūke na nyīmbo mūkīinaga;
- ⁵ inīrai Jehova na kīnanda kīa mūgeeto,
mūmūinīre na kīnanda kīa mūgeeto
o na mūgambo ūrīa mweka mūno,
- ⁶ inai na tūrumbeta, na mūgambo wa coro:
anīrīrai na gīkeno mūrī mbere ya Jehova, o ūcio Mūthamaki.
- ⁷ Iria rīrīa inene nīrīrurume, na kīrīa gīothe kīrī thīinī warīo,
mabūrūri mothe, na arīa othe matūūruga kuo.
- ⁸ Njūūī nacio nīikihūūre hī,
o nacio irīma nīciine hamwe nī gūkena;
- ⁹ nīciine irī mbere ya Jehova,
nīgūkorwo nīarooka nīguo athamakīre thī.
Agatuīra mabūrūri ciira na ūthingu,
nakīo kīrīndī agītuithanagie na werekereru.

99

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Ūthingu Wake

- ¹ Jehova nīarathamaka,
ndūrīrī nīcikīinaine;
aikarīire gītī kīa ūnene arī gatagatī ka makerubi,
thī nūthingithe.
- ² Jehova nī mūnene Zayuni;
nīatūūgīrīte igūrū rīa ndūrīrī ciothe.
- ³ Andū nīmakīgooce rīitwa rīaku inene na rīa gwītīgīrwo:
we nīwe mūtheru.
- ⁴ Mūthamaki nī arī hinya, na nīendete kīhooto:
nīūrūmītie ūtuithania wa ciira ūrīa mwerekereru;
nīwīkite maūdū ma kīhooto na ma ūthingu
thīinī wa Jakubu.
- ⁵ Tūūgīriai Jehova Ngai witū,
na mūmūināmīrīre, mūmūhooe mūrī gīturwa-inī kīa makinya make;
we nīwe mūtheru.
- ⁶ Musa na Harūni maarī amwe a athīnjīri-Ngai ake,
nake Samūeli aarī ūmwe wa arīa maakayagīra rīitwa rīake;
maakayagīra Jehova
nake akametīka.
- ⁷ Aamaragīria arī thīinī wa gītugī kīa itu;
makīrūmia mawatho make

na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo kīrīa aamaheete.

- ⁸ Wee Jehova Ngai witū-rī,
nīwametīkaga;
harī Isiraeli warī Mūrungu mūrekanīrī,
o na gūtuika nīwamaherithagia nī ūndū wa ciiko ciao njūru.
⁹ Tūūgīriai Jehova Ngai witū,
na mūmūhooyage mūrī kīrīma-inī gīake kīamūre,
nīgūkorwo Jehova Ngai witū nī mūtheru.

100

Rwimbo rwa Kūgooca Ngai

- ¹ Anīrīrai mūkenete mūrī mbere ya Jehova, inyuī andū othe a thī.
² Thathaiyai Jehova mūcanjamūkīte;
ūkai mbere yake mūkīinaga mūkenete.
³ Menyai atī Jehova nīwe Ngai.
Nīwe watūūmbire, na ithuī tūrī ake,
tūrī andū ake, ng'ondū cia ūrīithio wake.
⁴ Tonyerai ihingo ciake mūrī na ngaatho,
mūtoonye nja ciake mūkīmūgoocaga;
mūcookeriei ngaatho na mūgoocoe rīitwa rīake.
⁵ Nīgūkorwo Jehova nī mwega,
wendo wake ūtūūrāga nginya tene na tene;
wīhokeku wake nī wa nginya njiarwa na njiarwa.

101

Wīhokeku wa Mūthamaki harī Ngai

Thaburi ya Daudī

- ¹ Nīī ndīinaga ūhorō wa wendo na wa kīhooito gīaku;
Wee Jehova nīwe ndīrīgoocaga na rwīmbo.
² Nīngwīmenyerera ndūūre mūtūūrīre ūtarī ūcuuke;
nī rī ūgaagīuka kūrī nī?
Nīndīrīkaraga mūcīi gwakwa
ndī na ngoro ītarī ūcuuke.
³ Gūtīrī ūndū mūūru
ndīrīigaga mbere ya maitho makwa.
Nīthūire ciiko cia andū arīa matarī wītīkio;
ndīngūtīkīra menyīitīrīre harī nīī.
⁴ Ndīrīkaraga haraihu na andū arīa marī ngoro nemi;
ūūru-rī, ndīrī hīndī ngaanyīitanīra naguo.
⁵ Mūndū o wothē ūngīcambia mūndū wa itūūra rīake na hittho,
ūcio nīngamūniina;
mūndū o wothē ūrī maitho ma rūng'athio na ngoro ya mwītīio,
ūcio ndīkamūkīrīrīra.
⁶ Maitho makwa-rī, marīroraga andū arīa ehokeku būrūri-inī,
nīguo maikaranagie na nīī;
mūndū ūrīa mīthīire yake ītarī ūcuuke-rī,
ūcio nīarīndungatagīra.
⁷ Gūtīrī mūndū wīkaga maūndū ma mawara
ūgaikara nyūmba-inī yakwa;

gūtīrī mündū waragia maheeni
ūkaarūgama mbere yakwa.

⁸ O rūciinī nīndīrīkiragia
arīa othe aaganu būrūrī-inī;
nīngeheria andū arīa othe mekaga ūūru
mathire itūūra-inī rīrīa inene rīa Jehova.

102

Ihooya rīa Mündū Mūnyamarīku

¹ Wee Jehova, igua ihooya rīakwa;
reke gūkaya gwakwa ngīhooya ūteithio gūgūkinyīre.

² Tiga kūhitha ūthiū waku
rīrīa ndī mūnyamaro-inī.

Inamīrīria gūtū gwaku ūnjigie;
ndagūkaīra, njītika o narua.

³ Nīgūkorwo matukū makwa marathira
o ta ūrīa ndogo ithiraga;
namo mahīndī makwa maraakana o ta gīcinga.

⁴ Ngoro yakwa īringīkīte na īkahooa o ta nyeki;
ndiganīrwo o na nī kūrīa irio.

⁵ Tondū wa ūrīa ndīracaaya nyanīrīre,
hīnjīte ngatigara o gīkonde na mahīndī.

⁶ Haana ta ndundu ya werū-inī,
ngahaana ta ndundu īrīa īikaraga kūrīa kwanangīku.

⁷ Ndaaraga itarī toro;
haanīte ta nyoni īrī o iiki nyūmba igūrū.

⁸ Mūthenya wothē thū ciakwa itindaga igīthirīkia;
acio maanyūrūragia mahūthagīra rītwa rīakwa taarī kīrumi.

⁹ Nīgūkorwo ndīaga mūhu taarī irio ciakwa,
na kīrīa nyuuaga ngagītukania na maithori,

¹⁰ tondū wa mang'ūrī maku manene,
ūnjoete na igūrū ūkanjīkia mwena-inī.

¹¹ Matukū makwa mahaana o ta kūruru kīa hwaī-inī;
hoohaga ta nyeki.

¹² No rīrī, Wee Jehova ūgūtūūra ūikarīire gītī kīa ūnene nginya tene na tene;
ngumo yaku igūtūūra njiarwa na njiarwa.

¹³ Wee nīūkwarahūka ūguire itūūra rīa Zayuni tha,
nīgūkorwo ihinda rīa kūrīka wega nī ikinyu;
ihinda rīrīa rīathīrīre nī ikinyu.

¹⁴ Nīgūkorwo mahiga makuo nīmakenagīrwo nī ndungata ciaku;
o na rūkūngū rwakuo nīrūtūmaga īringwo nī tha.

¹⁵ Ndūrīrī nīgeetigīra rītwa rīa Jehova,
athamaki othe a thī mekīrīre riiri waku.

¹⁶ Nīgūkorwo Jehova nīagaaka itūūra rīa Zayuni rīngī,
na eyumīrie arī na riiri wake.

¹⁷ Nīakaigua mahooya ma andū arīa aagi;
ndakanyarara mahooya mao.

¹⁸ Ūhoro ūyū nīwandīkwo nī ūndū wa rūciaro rūrīa rūgooka,
nīguo andū arīa mataciarītwa makaagooca Jehova:

¹⁹ “Jehova nīacūthīrīrie thī arī harīa hake haamūre kūu igūrū;
arī kūu igūrū Jehova nīkūrora aarorire thī,

²⁰ nīguo aigue gūcaaya kwa arīa moheetwo,

na ohorithie ariā maatuĩrĩro gũkua.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio rĩitwa rĩa Jehova nĩrĩkoimbũrwo kũu Zayuni,

na nĩakagoocwo kũu Jerusalemu

²² rĩrĩa andũ a ndũrĩrĩ na mothamaki
makoongana, mathathaiye Jehova.

²³ Hĩndĩ ya mūtũũrĩre wakwa nĩanyihirie hinya wakwa;

nĩakuhĩhirie matukũ makwa.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ:

“Wee Ngai wakwa, ndũkanjũrage o rĩrĩa ndaiganĩria matukũ makwa;
wee-rĩ, mĩaka yaku ithiiaga o na mbere nginya njiarwa na njiarwa.

²⁵ O kiambĩrĩria-inĩ, nĩwaarire mĩthingi ya thĩ,

o nario igũrũ nĩ wĩra wa moko maku.

²⁶ Icio nĩgũthĩra igaathira, no wee nĩgũtũũra ũgaatũũra;

igaakũra o ta nguo, ithire.

Ūgaacigarũrĩra ta nguo,

icooke iteeo.

²⁷ No Wee ndũgarũrũkaga,

nayo mĩaka yaku ndĩrĩ mũthia.

²⁸ Ciana cia ndungata ciaku igaatũũra na thayũ mbere yaku;

nacio njiaro ciacio cigaikara irũmĩte irĩ mbere yaku.”

103

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Gooa Jehova, wee ngoro yakwa;

kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wakwa, gooca rĩitwa rĩake itheru.

² Gooa Jehova, wee ngoro yakwa,

na ndũkariganĩrwo nĩ maũndũ mothe marĩa aanagwĩka:

³ o ũrĩa ũkũrekagĩra mehia maku mothe,

na agakũhonia mĩrimũ yaku yothe,

⁴ ũrĩa ũkũũraga muoyo waku kuuma irima rĩa gĩkuũ,

na agakũhumba wendo na tha taarĩ thũmbĩ ya ũnene,

⁵ o we ũkũhũunagia na maũndũ mega

nĩgeetha waanake waku werũhagio o ta wa nderi. *

⁶ Jehova ekaga maũndũ ma ũthingu,

na akarũgamĩrĩra kĩhooito kũrĩ ariā othe ahinyĩrĩrie.

⁷ Nĩamenyithirie Musa njĩra ciake,

nacio ciĩko ciake agĩcimenyithia andũ a Isiraeli:

⁸ Jehova nĩ mũigua tha na nĩ mūtugi,

ndahiũhaga kũrakara, na nĩaiyũirwo nĩ wendo mũingĩ.

⁹ We ndaciirithanagia hĩndĩ ciothe,

o na kana agatũũra arakarĩte nginya tene;

¹⁰ Ndatũherithagia ta ũrĩa mehia maitũ magĩrĩrwo,

o na kana agatũrĩhia kũringana na waganu witũ ũrĩa ũigana.

¹¹ O ta ũrĩa igũrũ rĩraihanĩrĩrie na thĩ,

ũguo no taguo wendo wake ũrĩ mũnene kũrĩ ariā mamwĩtigĩrĩte;

¹² o ta ũrĩa irathĩro kũraihanĩrĩrie na ithũiro-rĩ,

ũguo no taguo atwehereirie mehia maitũ magatũraihĩrĩria.

¹³ O ta ũrĩa mũthuuri aigugĩra ciana ciake tha,

ũguo no taguo Jehova aigugĩra tha ariā mamwĩtigĩrĩte;

¹⁴ nĩgũkorwo we nĩoi ũrĩa tuombirwo,

* 103:5 Nderi yũikaine nĩ ũndũ wa hinya wayo, na nĩ ũndũ wa gũtũũra mũno.

nāririkanaga atĩ ithuĩ tũrĩ o rūkũngũ.

¹⁵ Ha ūhoro wa mūdũ-rĩ, matukũ make mahaana o ta nyeki,
we acanūkaga o ta ihũa rĩa gĩthaka;

¹⁶ rĩhurutagwo nĩ rūhuho rikehera,
na harĩa rĩraarĩ rĩtingĩcooka kuonwo rĩngĩ.

¹⁷ No rĩrĩ, kuuma tene nginya tene
wendo wa Jehova ūtũũraga harĩ arĩa mamwĩtigĩrĩte,
naguo ūthingu wake ūgakinyĩra ciana cia ciana ciao,

¹⁸ o acio mamenyagĩrĩra kĩrikanĩro gĩake,
na makaririkanaga gwachĩkĩra watho wake.

¹⁹ Jehova nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ūnene kũu igũrũ,
na ūthamaki wake wathaga maũndũ mothe.

²⁰ Goocai Jehova, inyuĩ araka ake,
inyuĩ njamba irĩ hinya, inyuĩ mwĩkaga ūrĩa oigĩte,
o inyuĩ mwathĩkagĩra kiugo gĩake.

²¹ Goocai Jehova, inyuĩ mbūtũ ciake ciothe cia igũrũ,
o inyuĩ ndungata ciake iria ciĩkaga ūrĩa endaga.

²² Goocai Jehova, inyuĩ mawĩra make mothe
mũrĩ kũrĩa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

104

Jehova ūrĩa Mũũmbi na Mũheani

¹ Gooca Jehova, wee ngoro yakwa.

Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ūrĩ mūnene mūno;
wĩhumbĩte riiri na ūkaru.

² Ehumbĩte ūtheri taarĩ nguo;
we atambũrũkagia igũrũ taarĩ hema,
³ na akaara mĩgamba ya tũnyũmba twake twa ngoroba igũrũ rĩa maaĩ.

We atũmaga matu matuĩke ngaari yake ya ita,
na agakuuo nĩ mathagu ma rūhuho.

⁴ Nĩwe ūtũmaga rūhuho rūtuĩke arekio ake,
nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki agacitua ndungata ciake.

⁵ We aahaandire thĩ igũrũ rĩa mĩthingi yayo;
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.

⁶ Wamĩhumbĩrĩre na irĩa rĩrĩa inene taarĩ nguo;
maaĩ maikarĩre makunĩkĩre irĩma.

⁷ No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra,
nacio ngwa ciaku ciagamba magũthara;

⁸ magĩtherera igũrũ wa irĩma,
magĩkũrũka cianda-inĩ,
magĩtherera na kũrĩa watuĩte mathĩi.

⁹ Wee nĩwe wekĩrĩre mũhaka ūrĩa matangĩkĩra;
gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhumbĩra thĩ.

¹⁰ We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ mĩkuru-inĩ;
mathereraga gatagatĩ-inĩ ka irĩma.

¹¹ Nĩcio iheaga nyamũ ciothe cia gĩthaka maaĩ ma kũnyua;
nĩkuo njagĩ cia werũ-inĩ inyootoragĩrwo.

¹² Nyoni cia rĩera-inĩ ciakaga itara hakuĩ na maaĩ macio;
ciinaga irĩ honge-inĩ cia mĩtĩ.

- ¹³ We aitagĩrĩria irĩma maaĩ moimĩte nyũmba-inĩ ciake iria irĩ igũrũ;
thĩ nĩĩiganagwo nĩ maciaro ma wĩra wake.
- ¹⁴ We atũmaga nyeki ikũre nĩ ũndũ wa kũrĩio nĩ mahiũ,
na agakũria mĩmera irĩa andũ mahaandaga,
tĩĩri-inĩ gũgakiumaga irio:
- ¹⁵ ndibei irĩa ikenagia ngoro ya mũndũ
na maguta ma gũtũma ũthiũ wake ũkenge,
o na irio iria ciikagĩra ngoro yake hinya.
- ¹⁶ Mĩtĩ ya Jehova nĩyuragĩrio mbura wega,
mĩtarakwa iyo ya Lebanoni o irĩa aahaandire.
- ¹⁷ Kũu nĩkuo nyoni ciakaga itara ciacio;
nayo njũũ, nyũmba yayo irĩ kũu mikarakaba-inĩ.
- ¹⁸ Irĩma-inĩ iria ndaaya nĩkuo mbũri cia gĩthaka ciikaraga;
mĩatũka-inĩ ya mahiga nĩkuo ikami ciĩhithaga.
- ¹⁹ Mweri nĩguo ũmenyithanagia hĩndĩ ya imera,
narĩo riũa nĩrĩmenyaga hĩndĩ yarĩo ya gũthũa.
- ²⁰ Wee nĩwe ũtũmaga kũgie nduma, gũgatuĩka ũtukũ,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ikoimĩra icemeete.
- ²¹ Mĩrũũthi irĩa mĩĩthĩ iraramaga ikĩhĩta,
na igacaria irio ciayo kuuma harĩ Mũrungu.
- ²² Riũa rĩrathaga, nayo igeethiĩra;
ĩthiiaga igakoma imamo-inĩ ciayo.
- ²³ Hĩndĩ iyo mũndũ agathiĩ kũruta wĩra wake,
agakĩruta wĩra o nginya hwaĩ-inĩ.
- ²⁴ Wee Jehova, kaĩ mawĩra maku nĩ maingĩ-ĩ!
Mothe ũmarutĩte na ũũgĩ;
nayo thĩ iĩyũrĩte ciũmbe ciaku.
- ²⁵ Rĩrĩa nĩrĩo iria rĩrĩa inene na rĩariĩ,
rĩiyũrĩte ciũmbe irĩ muoyo itangĩtarĩka,
iria nene na iria nini.
- ²⁶ Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthiĩ na igĩcooka,
o na nyamũ irĩa iĩtagwo Leviathani,
ĩrĩa wombire nĩguo itũũhagĩre kuo.
- ²⁷ Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria
nĩguo ũcihe irio ciacio hĩndĩ irĩa yagĩrĩire.
- ²⁸ Na rĩrĩa wacihe irio,
cioyaga ikarĩa;
rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega.
- ²⁹ Rĩrĩa wahitha ũthiũ waku,
inyiitagwo nĩ guoya;
rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ.
- ³⁰ Rĩrĩa watũma Roho waku,
ikagĩa kuo,
nawe ũkerũhia maũndũ mothe gũkũ thĩ.
- ³¹ Riiri wa Jehova ũrotũũra nginya tene;
Jehova arokenagĩra mawĩra make:
- ³² o we ũcio ũroraga thĩ, nayo ikainaina,
o we ũhutagia irĩma, nacio ikoima ndogo.
- ³³ Ngũtũũra nyinagĩra Jehova matukũ mothe ma muoyo wakwa;

ndirīnaga ngīgoocaga Ngai wakwa hīndī irīa yothe ngūtūūra muoyo.

³⁴ Jehova arokenio nī mecūūrania makwa,
rīrīa ndīrīkenaga nī ūndū wake.

³⁵ No rīrī, ehia maroninwo kuuma thī,
na andū arīa aaganu mathire biū.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Goocai Jehova.

105

Wihokeku wa Ngai kūrī Isiraeli

¹ Cookeria Jehova ngaatho, kaīrai rītwa rīake;
menyithiai ndūrīrī maūndū marīa ekīte.

² Mūinīrei, mūmūinīre mūkīmūgoocaga;
heanai ūhorō wa cīko ciake ciothe cia magegania.

³ Mwīrahei nī ūndū wa rītwa rīake itheru;
ngoro cia arīa marongoragia Jehova nīikene.

⁴ Cūthīrīriai Jehova na hinya wake;
mathaai ūthiū wake hīndī ciothe.

⁵ Ririkanai magegania marīa ekīte,
na cīama ciake, na matuīro ma ciira marīa atuīte,

⁶ inyuī njiaro cia Iburahīmu ndungata yake,
o inyuī cīana cia Jakubu, inyuī ake athuure.

⁷ Jehova nīwe Ngai witū;
matuīro make ma ciira marī thī yothe.

⁸ Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake nginya tene,
nikīo kiugo kīrīa aathanire, nī ūndū wa njiarwa ngiri,

⁹ kīrīkanīro kīrīa aarīkanīire na Iburahīmu,
na noguo mwīhitwa ūrīa eehitire harī Isaaka.

¹⁰ Nīagīkīrīre hinya harī Jakubu kīrī kīrīra gīake kīa watho wa kūrūmagīrīrwo,
agīgīkīra hinya harī Isiraeli kīrī kīrīkanīro gīa gūtūūra tene na tene:

¹¹ “Wee nīwe ngaathe būrūri wa Kaanani ūtūike igai rīrīa ūkaagaya.”

¹² Hīndī irīa maarī o anini magītarwo,
o anini biū, na marī ageni kuo-rī,

¹³ morūūruga kuuma rūrīrī rūmwe nginya rūrīa rūngī,
na kuuma ūthamaki-inī ūmwe nginya ūrīa ūngī.

¹⁴ Ndarī mūdū o na ūmwe eetīkīrīrie amanyariire;
nī ūndū wao akīrūithia athamaki, akīmeera atīrī:

¹⁵ “Mūtikanahutie andū arīa akwa aītīrīrie maguta;
mūtikaneeke anabii akwa ūūru.”

¹⁶ Agītūma būrūri ūcio ūgīe ng’aragu,
na akīniina mīthiithū yao yothe ya irio;

¹⁷ agītūma mūdū athīi mbere yao:
nīwe Jusufu, ūrīa wendirio arī ngombo.

¹⁸ Nīmamūtīihirie magūrū na bīngū,
na makīmuoha ngingo na igeria,

¹⁹ nginya ūrīa oigīte ūgīkinyanīra,
nginya kiugo kīa Jehova gīkionania atī aarī mūdū wa ma.

²⁰ Mūthamaki agītūmana na akīmuohorithia,
mwathi ūcio wa ndūrīrī akīmūrekereria.

²¹ Akīmūtua mwathi wa indo cia nyūmba yake,

- na mūrōri wa indo iria ciothe aarī nacio,
 22 nīguo ataarage anene ake o ūrīa angionire kwagīrīire,
 na arutage athuuri ake ūūgī.
- 23 Hīndī iyo Isiraeli agīthīī Misiri;
 Jakubu agītūūra arī mūgeni būrūri-inī ūcio wa Hamu.
- 24 Jehova agītūma andū ake maciarane mūno;
 agītūma maingīhe mūno gūkīra thū ciao,
 25 iria aagarūire ngoro ciao agītūma ithūūre andū ake,
 agītūma ithugundire ndungata ciake ūūru.
- 26 Aatūmire Musa ndungata yake,
 na Harūni, ūrīa aathurīte.
- 27 Nao makīringa ciama ciake gatagatī-inī kao,
 magīka magegania make būrūri-inī wa Hamu.
- 28 Agītūma kūgīe nduma naguo būrūri ūcio ūgītumana,
 tondū-rī, githī ti ciugo ciake maaremeire?
- 29 Akīgarūra maaī mao magītūika thakame,
 agītūma thamaki ciao ikue.
- 30 Būrūri wao ūkīyūra ciūra,
 iria ciatoonyire nginya tūnyūmba twa toro twa anene ao.
- 31 Aaririe, gūgīka mīrumbī ya ngi,
 na rwagī rūkīyūra būrūri wao wothe.
- 32 Akīgarūra mbura yao īgītūika ya mbembe,
 na heni ikīhenūka būrūri-inī wao wothe;
- 33 akīrūnda mīthabībū yao, na mīkūyū,
 na akiunanga mītī ya būrūri wao.
- 34 Aaririe, nacio ngigī īgīka,
 na ndaahi itangītarīka;
- 35 ikīrīa kīndū gīothe kīarī kīrruru būrūri-inī wao,
 na ikīrīa maciaro ma tīrī wao.
- 36 Nīngī akiūraga marigithathi mothe ma būrūri wao,
 maciaro ma mbere ma ūciari wao wothe.
- 37 Nīaarutire Isiraeli makiuma kuo, makuūte betha na thahabu,
 na gatagatī ka mīhīrīga yao hatiarī mūdū o na ūmwe warī mūhinyaru.
- 38 Andū a Misiri nīmakenire moima kuo,
 tondū nīmanyiitītwo nī guoya wa andū acio a Isiraeli.
- 39 Nīatambūrūkirie itu rīmahumbagīre,
 o na mwaki wa kūmamūrīkagīra ūtukū.
- 40 Metirie irio, nake akīmarehere tūmakia-arūme,
 na akīmahūūnia na irio cia īgūrū.
- 41 Aatūranirie rwaro rwa ihīga, namo maaī magītothoka;
 magīgītherera ta rūūī kūu werū-inī.
- 42 Nīgūkorwo nīaririkanire kīranīro gīake gītheru
 kīrīa aarīkanīire na ndungata yake Iburahīmu.
- 43 Nīaarutire andū ake makiuma kūu makenete,
 akīruta acio ake athuure makīanagīrīra nī gūkena;
- 44 akīmahe mabūrūri ma ndūrīrī,
 nao magītūika a kūgaya kīrīa andū angī maanogeire,
- 45 nīguo marūmagie mataaro make,
 na maathīkagīre mawatho make.

106

Kuumbūra Mehia ma Isiraeli

¹ Goocai Jehova.

Cookeriai Jehova ngaatho, nīgũkorwo nĩ mweга;
wendo wake ūtũuraga nginya tene.

² Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake wothe?

³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marũmagia kĩhoto,
arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩre hĩndĩ ciothe.

⁴ Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ rĩa ũgwĩka andũ aku weга,
ũndeithagie rĩrĩa ũkũmahonokia,

⁵ nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa andũ aku athuure,
nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ kĩa rũrĩrĩ rwaku,
na nyiitanagĩre na igai rĩaku tũgĩkũgocca.

⁶ Ithuĩ nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe maitũ meehirie;
nĩtwĩkĩte ũũru na tũkaagana.

⁷ Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku;
matiigana kũririkana ũtugi waku mũingĩ,
na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria, o Iria rĩu Itune.

⁸ No nĩamahonokirie nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake,
nĩguo atũme hinya wake mũnene ũmenyeke.

⁹ Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo rĩkĩhũa;
akĩmagereria kũu kũriku taarĩ werũ-inĩ.

¹⁰ Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ gwa thũ.

¹¹ Maaĩ macio nĩmahubaniĩrie amuku ao;
gũtirĩ o na ũmwe wao watigarire.

¹² Hĩndĩ iyo magĩĩtikia ciĩranĩro ciake,
na makĩmũinĩra, makĩmũgocca.

¹³ No makĩriganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ekĩte,
na matiigana gweterera ũtaaro wake.

¹⁴ Marĩ kũu werũ-inĩ makĩnyitwo nĩ thuti;
makĩgeria Mũrungu marĩ kũu gũtagĩaga kĩndũ.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmahe kĩrĩa maamwĩtirie,
no akĩmatũmĩra mũrimũ wa kũmanyariira.

¹⁶ Nĩngĩ nĩmaiguĩrĩre Musa ũĩru marĩ kũu kambĩ-inĩ,
o na makĩguĩra Harũni ũĩru, o ũcio wamũrĩrwo Jehova.

¹⁷ Thĩ ĩgiatũka na ĩkĩmeria Dathani;
nĩngĩ ĩgĩthika thiritũ ya Abiramu.

¹⁸ Mwaki ũgĩakana gatagatĩ-inĩ ka arũmĩrĩri ao;
rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina andũ acio aaganu.

¹⁹ Nĩmathondekire gacaũ marĩ kũu Horebu,
makĩhooya mũhianano ũtweketio kuuma kũrĩ kĩgera.

²⁰ Maakũũranirie Riiri wa Ngai
na mũhianano wa ndegwa rĩa rĩrĩaga nyeki.

²¹ Makĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa wamahonokirie,
ũrĩa wekĩte maũndũ manene kũu bũrũri wa Misiri,

²² akĩringa ciama bũrũri wa Hamu,
na agĩka mawĩko ma gwĩtigĩrwo Iria-inĩ Itune.

²³ Nĩ ũndũ ũcio akiuga nĩekũmaniina,

tiga nĩ Musa, ũrĩa we aathurĩte,
warũgamire mbere yake,
akĩmũthaitha ndakamaniine na mang'ũrĩ make.

²⁴ Ningĩ makĩnyarara bũrũri ũcio mwega,
makĩaga gwĩtĩkia kũranĩro gĩake.

²⁵ Makĩnuguna marĩ hema-inĩ ciao,
na makĩaga gwachĩkĩra Jehova.

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩoya guoko na igũrũ,
akĩhĩta atĩ nĩakamang'aũranĩria kũu werũ-inĩ,

²⁷ ang'aũranĩrie njiaro ciao kũu gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
aciharaganĩrie kũu mabũrũri-inĩ guothe.

²⁸ Nĩmeyohanirie na Baali ya Peoru,
na makĩrĩa magongona maarutĩirwo ngai itarĩ muoyo;

²⁹ magĩtũma Jehova arakare nĩ ũndũ wa ciiko ciao cia waganu,
naguo mũthiro ũgĩtuthũka gatagatĩ-inĩ kao.

³⁰ No Finehasi akĩrũgama na igũrũ, akiherithia arĩa maarĩ na mahĩtia,
naguo mũthiro ũgĩthira.

³¹ Ũhoru ũcio ũgĩtũma atuuu nĩ mũthingu
kũrĩ njiarwa na njiarwa nginya tene.

³² Nao makĩrakaria Jehova hau maaĩ-inĩ ma Meriba,
nake Musa agĩkinyĩrĩrwo nĩ thĩina nĩ ũndũ wao;

³³ nĩgũkorwo nĩmaremeire Roho wa Ngai,
nake Musa akĩaria ciugo itaagĩĩre.

³⁴ Matiigana kũniina ndũrĩrĩ icio
ta ũrĩa Jehova aamaathĩte,

³⁵ no nĩgũtukana maatukanire na ndũrĩrĩ,
na makĩrũmĩrĩra mĩtugo yao.

³⁶ Makĩhooya mĩhianano yao,
ĩria yatuĩkire mũtego kũrĩ o.

³⁷ Makĩrutĩra ndaimono
aanake na airĩtu ao marĩ magongona.

³⁸ Magĩita thakame iteehĩtie,
thakame ya aanake na airĩtu ao,
arĩa maarutire marĩ magongona kũrĩ mĩhianano ya Kaanani,
naguo bũrũri ũgĩthaahio nĩ thakame yao.

³⁹ Nĩmethaahirie o ene nĩ gwika ũguo meekire;
na ũndũ wa ciiko ciao makĩhũũra ũmaraya.

⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrakarĩra andũ ake,
na agĩthũũra igai rĩake mũno.

⁴¹ Akĩmaneana kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo maathagwo nĩ thũ ciao.

⁴² Thũ ciao ikĩmahinyĩrĩria,
na ikĩmaiga rungu rwa wathani wao.

⁴³ Nake akĩmateithũra mahinda maingĩ,
no-o makĩrema,
makĩrikĩra mehia-inĩ mao.

⁴⁴ Nowe akĩona mĩnyamaro yao
rĩrĩa aagũire magĩkaya;

⁴⁵ nĩ ũndũ wao akĩrĩrikana kĩrĩkanĩro gĩake,
na nĩ ũndũ wa wendo wake mũnene akĩringwo nĩ tha.

⁴⁶ Agītūma maigūirwo tha
nĩ arĩa othe maamatahĩte.

⁴⁷ Tūhonokie, Wee Jehova Ngai witũ,
na ūtūcookanĩrĩrie ūtūrute kūrĩ ndūrĩrĩ,
nĩguo tūcookagĩrie rĩitwa rĩaku itheru ngaatho,
na twĩrahagĩre ūgooci waku.

⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli,
kuuma tene wa tene, nginya o tene na tene.
Nao andũ othe nĩmakiuge, “Amenil”

Goocai Jehova.

Ibuku rĩa Gatano

107

Thaburi 107-150

Gūcookia Ngaatho nĩ ūndũ wa Kūhonokio Mathiĩna-inĩ Maingĩ

¹ Cookeriai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ūtūūraga tene na tene.

² Andũ arĩa makūūrĩtwo nĩ Jehova nĩmakiuge ūguo:
o acio akūūrĩte kuuma guoko-inĩ gwa thũ,

³ o acio aacookanĩrĩrie amarutĩte mabūrĩri-inĩ,
kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro,
na kuuma mwena wa gathigathini na wa gũthini.

⁴ Amwe morūūrire werū-inĩ ūtarĩ kĩndũ,
maagĩte njĩra ya kũmakinya itũūra inene kūrĩa mangĩatūūrire.

⁵ Maarĩ ahũtu na makanyoota,
na makaaga mwĩhoko thĩĩnĩ wao.

⁶ Nao magĩkaira Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma thĩĩna-inĩ.

⁷ Aamagereirie njĩra nūngarũ,
nginya magĩkinya itũūra inene kūrĩa mangĩonire gwa gūtũūra.

⁸ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ūndũ wa wendo wake ūrĩa ūtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,

⁹ nĩgũkorwo nĩwe ūnyootoraga andũ arĩa anyootu,
na akahũũnia arĩa ahũtu na maũndũ mega.

¹⁰ Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na nduma-inĩ nene mũno,
makĩnyamarĩka marĩ ohe na mĩnyororo ya kĩgera,

¹¹ nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia Mūrungu,
o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa Ūrĩa-ūrĩ-Igūrũ-Mũno bata.

¹² Nĩ ūndũ ūcio akĩmarutithia wĩra wa hinya;
nao makĩhĩngwo na gũkĩaga wa kũmateithia.

¹³ Hĩndĩ iyo magĩkaira Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.

¹⁴ Nake aamarutire nduma-inĩ, akĩmaruta kũu nduma-inĩ nene mũno,
na agĩtuanga mĩnyororo ĩrĩa moohetwo nayo.

¹⁵ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ūndũ wa wendo wake ūrĩa ūtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ,

¹⁶ nĩgũkorwo nĩoinangaga ihingo cia gĩcango
na akoinanga mĩgũko ya kĩgera.

¹⁷ Amwe maatuĩkire andũ akĩgu nĩ ūndũ wa mĩthĩire yao ya ūremi,
o na nĩ ūndũ wa waganu wao magĩtuika a gũthĩĩnĩka.

- 18 Magĩtuĩka a kũira ngoro mona irio o ciothe,
nao magĩkuhĩrĩria ihingo cia gĩkuũ.
- 19 Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmaruta thĩĩna-inĩ.
- 20 Aatũmire kiugo gĩake akĩmahonia;
aamateithũire kuuma mbĩrĩra-inĩ.
- 21 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 22 Nĩmakĩrute igongona rĩa gũcookia ngaatho,
na mamenyithanie mawĩko make makĩĩnaga nyĩmbo cia gĩkeno.
- 23 Angĩ maagereire iria-inĩ marĩ marikabu-inĩ;
maathiiaga wonjoria kũu maria-inĩ manene.
- 24 Nĩmoonire mawĩko ma Jehova,
makĩona ciĩko ciake cia magegania kũu kũriku.
- 25 Nĩgũkorwo aaririe, akĩarahũra kĩhuhũkanio
kĩria gĩatũmire iria rĩgĩe na makũmbĩ.
- 26 Marikabu igĩkanio na igũrũ, na igĩcooka igĩkanio na kũu thĩ kũrĩa kũriku;
andũ acio magĩkua ngoro nĩ ũndũ marĩ ũgwati-inĩ mũnene.
- 27 Makĩagaga na magĩtũgũũga ta andũ arĩũ;
ũũgĩ wao wothe nĩwakinyite mũthia.
- 28 Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma mĩnyamaro-inĩ.
- 29 Nake akĩhooreria kĩhuhũkanio kiu kĩnene;
namo makũmbĩ ma iria rĩu magĩkirio ki.
- 30 Nao magĩkena nĩ iria rĩu kũhoorera,
nake akĩmakinyia nginya gĩcukĩro-inĩ kĩa marikabu kĩa merirĩire gũkinya.
- 31 Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ ũndũ wa wendo wake ũrĩa ũtathiraga,
na mawĩko make ma magegania marĩa eekĩire andũ.
- 32 Nĩmamũtũũgĩrie kĩũngano-inĩ kĩa andũ,
na mamũgooce marĩ kĩaama-inĩ kĩa athuuri.
- 33 Aagarũire kũria kwarĩ njũũĩ gũgĩtuĩka werũ,
nakuo kũria kwarĩ ithima ciathereraga gũgĩtuĩka kũndũ kũng'aru,
- 34 naguo bũrũri ũrĩa woimaga irio mũno akĩũtua werũ wa igata ũtaarĩ kĩndũ,
tondũ wa waganu wa andũ arĩa maatũũraga kuo.
- 35 Aagarũire kũria kwarĩ werũ gũkĩgia tũria twa maaĩ,
nakuo kũria kwarĩ kũng'aru agĩtũma gũkunũke ithima;
- 36 nao andũ arĩa maarĩ ahũtu akĩmarehe kuo,
nao magĩaka itũũra inene rĩa gũikara.
- 37 Maarĩmire mĩgũnda na makĩhaanda mĩthabibũ,
ĩrĩa yaciarire magetha maingĩ;
- 38 aamarathimire nao makĩĩngĩha mũno,
na ndaarekire mahiũ mao manyiĩhe.
- 39 Mũigana wao ũgĩcooka ũkĩnyiiha, na makĩagithio hinya,
nĩ kũhinyĩrĩrio, na kũnyariirĩka, o na kĩaha;
- 40 we ũrĩa ũnyararithagia andũ arĩa marĩ igweta-rĩ,
agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ njĩra.
- 41 No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa abatari mathĩĩna-inĩ,
na andũ a nyũmba ciao akĩmaingĩhia o ta mahiũ.
- 42 Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga ũguo magakena,
no arĩa othe aaganu nĩgũkirio makiragio.
- 43 Mũndũ o wothe mũũgĩ-rĩ, nĩarũmbũye maũndũ macio,
na ecũũranie ũhoru wa wendo mũnene wa Jehova.

108

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, ngoro yakwa nĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na rwĩmbo na muoyo wakwa wothē.
- ² Arahũka, wee kĩnanda kĩa mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
- ³ Wee Jehova nĩngũkũgocaa, ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ.
- ⁴ Nĩgũkorwo wendo waku nĩ mũnene, ũkaraiha gũkĩra igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyaga o matu-inĩ.
- ⁵ Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ,
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ yothē.
- ⁶ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo ũteithũre arĩa wendete.
- ⁷ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na gĩkeno kĩingĩ,
na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba gĩa Sukothu.
- ⁸ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase no gwakwa;
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya kĩgera,
na Juda nĩ mũthĩgi wakwa wa ũthamaki.
- ⁹ Moabi nĩ kĩaĩrĩ gĩakwa gĩa gwĩthambĩra,
na Edomu nĩho njikagua kĩaatũ gĩakwa;
nĩngwanĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie bũrũri wa Filistia.”
- ¹⁰ Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware Edomu?
- ¹¹ Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee ũtũtiganĩirie,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ ciitũ cia ita?
- ¹² Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ nĩ wa tũhũ.
- ¹³ Ngai arĩ hamwe na ithuĩ nĩtũkũhootana,
na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

109

Ihooya rĩa Mũndũ kũũria Arihĩrio

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Ngai, ũrĩa ngoocaga,
ndũgaakire,
- ² nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu na a maheeni
nĩmathamĩtie tũnua nĩguo manjũkĩrĩre;
nĩmarĩtie ũhoru wakwa na rũrĩmĩ rwa maheeni.
- ³ Mandigiciĩrie makĩaragia ndeto cia rũthũũro;
maatharĩkagĩra hatarĩ gĩtũmi.
- ⁴ Handũ ha wendo ũrĩa ndĩmendete naguo,
o nĩ gũũthitanga maathitangaga,
no nĩ nĩkũhooya ndĩmahooagĩra.
- ⁵ Mandihaga wega na ũũru,
na makandĩha wendani na rũthũũro.
- ⁶ Mũndũ ũrĩa wĩkĩte ũguo mũigĩre mũndũ mũũru amũũkĩrĩre;
mwena wake wa ũrĩo nĩkũrũgame mũndũ wa kũmũthitanga.
- ⁷ Aacirithio-rĩ, nĩatuuagwo mwĩhia,
na kũhooya gwake gũgĩtũike no kwĩhia.

- ⁸ Matukū make maronyiia;
ūtongoria wake ūrooywo nī mündū ūngĩ.
- ⁹ Ciana ciake irotuika cia ngoriai,
na mūtumia wake atuika wa ndigwa.
- ¹⁰ Ciana ciake irotuika njara-rūhĩ cia gūcangacanga;
iroingatwo ciume mīcīĩ yao ĩyo mīanangiku.
- ¹¹ Indo ciake ciothe irotahwo nī mündū ūrĩa marĩ thiirĩ nake;
andũ a kūngĩ nīmeyoere maciaro ma wira wake.
- ¹² Aroaga mündū ūngĩmwonia ūtugi,
o na kana mündū ūngĩguĩra ciana icio ciake cia ngoriai tha.
- ¹³ Njiaro ciake iroherio,
na marĩtwa maacio mathario kuuma rūciaro-inĩ rūrĩa rūgooka.
- ¹⁴ Waganu wa maithe make ūrotũura ūirikanagwo nī Jehova;
wĩhia wa nyina ūroaga gūgaathario o na rĩ.
- ¹⁵ Mehia mao marotũura hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya Jehova,
nĩguo akaaniina kūririkanwo kwao gūkū thĩ.
- ¹⁶ Nīgũkorwo mündū ūcio we ndarĩ hĩndĩ eciiragia ūhoro wa gūtugana,
no aingatithagia mündū ūrĩa mũthĩĩni, na ūrĩa mūbatari,
o na ūrĩa mũthuthĩku ngoro, o nginya akamooraga.
- ¹⁷ Aronyiitwo nī kīrumi,
tondũ we endete o kūruma andũ manyiitwo nī kīrumi;
kīrathimo kīromūraihĩrĩa,
tondũ we ndendaga kūrathimana.
- ¹⁸ Ehumbaga kīrumi taarĩ nguo;
kīamũtoonyire mwĩrĩ ta maaĩ,
o na gikīmũtoonya mahĩndĩ-inĩ taarĩ maguta.
- ¹⁹ Kīrotuika taarĩ nguo ya igūrũ erigiicĩrie,
na gĩtuika taarĩ mūcibi ehotorete nginya tene.
- ²⁰ Rĩrĩ nĩrĩtuika irĩhi rĩa Jehova kūrĩ arĩa maathitangaga,
o kūrĩ arĩa maaragia ūuru igūrũ riakwa.
- ²¹ No rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova,
njĩka maũndũ mega nī ūndũ wa rĩitwa riaku;
ndeithũra tondũ wa wega wa wendo waku.
- ²² Nīgũkorwo ndĩ mũthĩĩni na mūbatari,
nayo ngoro yakwa nīgurarĩtio thĩĩnĩ wakwa.
- ²³ Ndĩ hakuhĩ kūbũiria o ta kīruru kĩa hwaĩ-inĩ;
hurutagwo nī rūhuho o ta ngigĩ.
- ²⁴ Maru makwa nīmaregerete nī kwĩima kūrĩa;
mwĩrĩ wakwa ūhĩnjĩte nī kwaga maguta.
- ²⁵ Nduikĩte kīndũ gĩa kūnyūrũrio nī andũ arĩa maathitangaga;
rĩrĩa maanyona, mainainagia mĩtwe.
- ²⁶ Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kūringana na wendo waku.
- ²⁷ Tũma mamenye atĩ kũu nī guoko gwaku,
mamenye atĩ Wee Jehova, nīwe wĩkĩte ūguo.
- ²⁸ O nī marumanage, no wee ūrathimanage;
rĩrĩa maatharĩkĩra nīmarĩconorithagio,
no ndungata yaku no gũkena ĩrikenaga.
- ²⁹ Arĩa maathitangaga makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarĩ nguo ya igūrũ.
- ³⁰ Nĩndĩrĩkumagia Jehova mũno na kanua gakwa;
nĩndĩrĩmũgoocaga ndĩ kīrĩndĩ-inĩ kīnene.
- ³¹ Nīgũkorwo arũgamaga guoko-inĩ kwa ūrĩo kwa mündū ūrĩa mūbatari,

nĩguo ahonokagie muoyo wake harĩ andũ arĩa mangĩmũtua nĩ mwĩhia.

110

Ūhootani wa Mũthamaki Ūrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ūrĩo,
nginya rĩrĩa ngaatũma thũ ciaku
ituĩke gaturwa ka makinya maku.”*

² Mũthĩgi wa hinya waku-rĩ,
Jehova nĩakaũtambũrũkia kuuma Zayuni;
nĩũgaathana ūrĩ gatagatĩ ga thũ ciaku.

³ Ikundi ciaku cia ita nĩikerutĩra
mũthenya waku wa mbaara.

Igooka irĩ na ūgemu wa ūtheru,
aanake aku mahaana ta ime rĩoima nda
ya rũciinĩ ruoro rũgĩtema.

⁴ Jehova nĩehĩtĩte
na ndangũiricũkwo, akoiga atĩrĩ:
“Wee ūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ūrĩa Melikisedeki aatarĩi.”

⁵ Mwathani arĩ guoko-inĩ gwaku kwa ūrĩo;
nĩakahehenja athamaki mũthenya wa mang’ũrĩ make.

⁶ Nĩagatuĩra ndũrĩrĩ ciira, aige ciimba irũndo,
na ahehenje aathani a thĩ yothe.

⁷ Nĩakanyua maaĩ ma karũũĩ karĩ mũkĩra-inĩ;
nĩ ūndũ ūcio nĩakambararia mūtwe wake.

111

Kũgaathĩrĩria Ciiko cia Ngai cia Kũgeganĩa

¹ Goocai Jehova.

Nĩngũkumia Jehova na ngoro yakwa yothe
ndĩ thiritũ-inĩ ya arĩa arũngĩrĩru, o na kĩũngano-inĩ.

² Ciiko cia Jehova nĩ cia mageganĩa;
nĩicũũranagio nĩ arĩa othe makenagio nĩcio.

³ Ciiko ciake ciyũrĩte riiri na ūkaru,
naguo ūthingu wake ūtũũraga nginya tene.

⁴ Nĩatũmĩte mageganĩa make maririkanwo;
Jehova nĩ mūtugi na nĩ mũigua tha.

⁵ Arĩa mamwĩtigagĩra nĩamaheaga irio;
egũtũũra aririkanaga kĩrĩkanĩro gĩake nginya tene.

⁶ Nĩonetie andũ ake mawĩra make ma hinya,
nĩ ūndũ wa kũmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria ingĩ.

⁷ Mawĩra ma moko make nĩ ma kwĩhokeka, na nĩ ma kĩhooto;
mataaro make mothe nĩ ma kwĩhokwo.

⁸ Nĩ marũmu nginya tene na tene,
maheanĩtwo na wĩhokeku na ūrũngĩrĩru.

⁹ Nĩakinyĩirie andũ ake ūkũũrĩ;
aamũrĩre kĩrĩkanĩro gĩake kĩrĩ gĩa gũtũũra nginya tene:

* 110:1 Itĩ cia ūnene cia tene ciakoragwo handũ hatũũgĩru harĩa haambatagwo na ngathĩ.

rīitwa rīake nī itheru na nī rīa gwītīgīrwo.

- ¹⁰ Kīambīrīria kīa ūūgī nī gwītīgīra Jehova;
arīa othe marūmagīrīra mataaro make nīmagīiaga na ūmenyo mweга.
Kūgoocwo nī gwake tene na tene.

112

Irathimo cia Andū arīa Athingu

- ¹ Goocai Jehova.

Kūrathimwo nī mūdū ūrīa wītīgīrīra Jehova,
ūrīa ūkenagīra maathani make mūno.

- ² Ciana ciake nīgatuīka cia bata būrūri-inī;
rūciaro rwa arīa arūngīrīru nīrūkarathimwo.
³ Gwake mūciī gūkoragwo na ūtonga na indo nyingī,
naguo ūthingu wake ūtūūrāga nginya tene.
⁴ Mūdū ūrīa mūrūngīrīru o na arī nduma-inī nīatheragīrwo nī ūtheri,
ūgatherera mūdū ūcio mūtugani, ningī arī tha, o na nī mūthingu.
⁵ Mūdū ūcio mūtugani na ūheanaga o ūguo tūhū,
o ūcio wīkaga maūdū make na kihooto-rī, nīarīonaga maūdū mega.
⁶ Ti-itherū mūdū ūcio ndakenyenyeke;
mūdū mūthingu atūūrāga aririkanagwo nginya tene.
⁷ Angīigua ūhoro mūūru ndangīitīgīra;
ngoro yake nīikindīire, aikaraga ehokete o Jehova.
⁸ Ngoro yake nīngitīre, ndangīitīgīra;
marīgīrīrio-inī nīakoona gūtoorio gwa thū ciake.
⁹ Nīahurunjīte iheo ciake akahe andū arīa athīini,
naguo ūthingu wake ūtūūrāga nginya tene;
rūhīa rwake nīrūkambarario na igūrū, aheo gītīio.
¹⁰ Mūdū ūrīa mwaganu nīakoona ūguo na arakare,
nīakahagaranīa magego make, acooke abuīrie;
merīrīria ma arīa aaganu matigaakinyanīra.

113

Ngai Mūteithia wa Andū arīa Abatari

- ¹ Goocai Jehova.

- Mūgoocēi, inyuī ndungata cia Jehova,
mūgoocē rīitwa rīa Jehova.
² Rīitwa rīa Jehova rīrogoocwo,
kuuma rīu nginya tene na tene.
³ Kuuma o irathīro rīa rīūa nginya ithūiro rīarīo,
rīitwa rīa Jehova nīrīgoocagwo.
⁴ Jehova nīatūūgīrītīo igūrū rīa ndūrīrī ciothe,
riiri wake ūrī igūrū rīa igūrū.
⁵ Nūū ūhaana ta Jehova Ngai witū,
o Ūcio ūikaragīra gītī kīa ūnene kūu igūrū,
⁶ o ūcio ūinamagīrīra arorererie
maūdū ma igūrū o na ma thī?
⁷ Oyaga athīini na igūrū kuuma rūkūngū-inī,
na agokīria arīa abatari, akamaruta kihumbu-inī kīa mūhu;
⁸ amaikaragia hamwe na anene,

o hamwe na anene a andũ ao.

- ⁹ Atũmaga mūtumia thaata atũũre gwake mũciĩ,
agatuika nyina wa ciana, agakenaga.

Goocai Jehova.

114

Rwĩmbo rwa Bathaka

- ¹ Rĩrĩa Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ikiuma kũrĩ andũ a rũthiomi rũngĩ-rĩ,
² Juda gwatuĩkire handũ ha Ngai haamũre,
na Isiraeli gũgĩtuika nĩkuo ariathanaga.
- ³ Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani rũgĩcooka na thuutha;
⁴ Irĩma igĩtũhatũũha ta ndũrũme,
natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha ta tũgongdu.
- ⁵ Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo ũre,
nawe Jorodani, tondũ wacookire na thuutha?
⁶ Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo mūtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo mūtũhatũũhe ta tũgongdu?
- ⁷ Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya Mwathani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa Jakubu,
⁸ o we ũcio wagarũrire rwaro rwa ihiga rũgĩtuika karia ka maaĩ,
narĩo ihiga rĩũmũ rĩgĩtuika ithima cia maaĩ.

115

Ũnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga Kĩene

- ¹ Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ twagĩrĩire kũgocwo,
no goocithia rĩtwa rĩaku,
tondũ wa wendo na wĩhokeku waku.
- ² Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ ciũrie atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”
- ³ Ngai witũ ari o igũrũ;
we ekaga o ũrĩa endaga.
- ⁴ No mĩhianano yao nĩ betha na thahabu,
wĩra ũthondeketwo na moko ma andũ.
- ⁵ Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
- ⁶ nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
nĩrĩ na maniũrũ, no ndĩiguaga mũnungo;
- ⁷ nĩrĩ moko, no ndĩngĩhambata kĩndũ,
nĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩtware;
o na nĩrĩ mĩmero, no ndĩngĩnyuria.
- ⁸ Andũ arĩa mamĩthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe mamĩthokaga makaahaana.
- ⁹ Wee nyũmba ya Isiraeli, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
- ¹⁰ Wee nyũmba ya Harũni, wĩhokage Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo yao.
- ¹¹ Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, mwĩhokagei Jehova:
we nĩwe ũteithio wao na ngo yao.

- ¹² Jehova nīātūrīkanīte na nīegūtūrathima:
 Nīekūrathima nyūmba ya Isiraeli,
 nīekūrathima nyūmba ya Harūni,
¹³ nīekūrathima arīa metīgīrīte Jehova,
 anini na anene o ūndū ūmwe.

- ¹⁴ Jehova arotūma mūngīhe,
 inyuī na ciana cianyu.
¹⁵ Mūrōrathimwo nī Jehova,
 Mūmbi wa igūrū na thī.

- ¹⁶ Kūu igūrū mūno nī kwa Jehova,
 no thī nīamīheanīte kūrī andū.
¹⁷ Andū arīa akuū matigoocaga Jehova,
 acio maikūrūkaga kūu ūkiri-inī;
¹⁸ nī ithuī tūrīkumagia Jehova,
 kuuma rīu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

116

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Kūhonio Ndwari

- ¹ Nīnyendete Jehova, nīgūkorwo nīaiguīte mūgambo wakwa;
 nīaiguire ngīmūthaitha anjiguire tha.
² Tondū nīathikīrīrie-rī,
 ndīrīmūkayagīra rīrīa rīothe ngūtūūra muoyo.
³ Ndarigiicīrio nī mīhīndo ya gīkuū,
 ngīkinyīrīrwo nī ruo rwa mbīrīra;
 ngīhootwo nī mītangīko o na kīeha.
⁴ Hīndī iyo ngīkaīra rīitwa rīa Jehova, ngīmwīra atīrī:
 “Wee Jehova, honokia!”
⁵ Jehova nī mūtugi na nī mūthingu;
 Ngai witū aiyūrītvo nī tha.
⁶ Jehova nīagitagīra andū arīa matarī oogī;
 rīrīa ndahinyīrīrio mūno, nīahonokirie.
⁷ Wee ngoro yakwa-rī, cookerera ūhurūko waku,
 nīgūkorwo Jehova nīagwīkīte wega.
⁸ Nīgūkorwo Wee Jehova nīūhonoketie muoyo wakwa kuuma kūrī gīkuū,
 namo maitho makwa ūkamagīria maithori,
 na ūkagīria magūrū makwa mahīngwo,
⁹ nīgeetha thīiage ndī mbere ya Jehova
 būrūri-inī wa arīa marī muoyo.
¹⁰ No ndetīkirie ūhorō wake; nī ūndū ūcio ndoigire atīrī,
 “Nīthīnīkīte mūno.”
¹¹ Nī ūndū wa ūrīa ndamakīte, ngiuga atīrī,
 “Andū othe nī a maheeni.”
¹² Nī kī ingīthukīra Jehova nakīo
 nī ūndū wa wega wake wothe ūrīa anjīkīte?
¹³ Nīkuoya nguoya gīkombe kīa ūhonokio na igūrū,
 ngāire rīitwa rīa Jehova.
¹⁴ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire,

andū ake othe marī ho.

- ¹⁵ Andū arīa athingu marī bata mūno harī Jehova,
nī ūndū ūcio ndakenaga rīrīa makua o ro ūguo.
- ¹⁶ Wee Jehova, ti-itherū nī ndī ndungata yaku;
nī ndī ndungata yaku, mūriū wa ndungata yaku ya mūdū-wa-nja;
wee nūnjohorithītie mīnyororo-inī.
- ¹⁷ Nīngūkūrūtīra igongona rīa gūgūcookeria ngaatho,
na ngaire rītwa rīa Jehova.
- ¹⁸ Nīngūhingīria Jehova mīhītwa īrīa ndehītire
andū ake othe marī ho,
- ¹⁹ kūu nja-inī cia nyūmba ya Jehova,
o thīinī waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

117

Ndūrīrī Ciothe kūrīo Igooce Ngai

- ¹ Goocai Jehova, inyuī ndūrīrī ciothe;
mūkumiei, inyuī andū othe.
- ² Nīgūkorwo wendo wake nī mūnene harī ithuī,
na wīhokeku wa Jehova nī wa gūtūūra nginya tene.

Goocai Jehova.

118

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūhootani

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake nī wa tene na tene.
- ² Andū a Isiraēli nīmōige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ³ Nyūmba ya Harūni nīyuuge atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ⁴ Andū arīa metigīrīte Jehova nīmōige atīrī,
“Wendo wake nī wa tene na tene.”
- ⁵ Ndakāīire Jehova ndī mīnyamaro-inī,
nake akīnjītīka na akīndeithūra.
- ⁶ Jehova arī hamwe na nī; ndingītīgīra.
Mūdū-rī, nī atīa angīhota kūnjīka?
- ⁷ Jehova arī hamwe na nī; nīwe mūndeithia.
Nīngerorera thū ciakwa ikīhootwo.
- ⁸ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka mūdū.
- ⁹ Nī kaba kūrīra harī Jehova,
gūkīra kwīhoka anene.
- ¹⁰ Ndarigiicīrio nī ndūrīrī ciothe,
no tondū wa kwīhoka rītwa rīa Jehova, ngīciananga.
- ¹¹ Cīandigiicīrie mīena yothe,
no tondū wa kwīhoka rītwa rīa Jehova, ngīciananga.
- ¹² Ciathiūrūrūkīrie na mīena yothe ta njūkī,
no ikīhora narua o ta mwaki wa mīigua;

tondū wa kwihoka rīitwa rīa Jehova ngīciananga.

¹³ Ndahatikītwo mūno nī thū hakuhi ngwe,
no Jehova akīndeithia.

¹⁴ Jehova nīwe hinya wakwa na nīwe ūtūmaga nyine;
nake nīatuikite ūhonokio wakwa.

¹⁵ Mbugīrīrio ya gīkeno na ya ūhootani
īiyūrīte hema-inī cia andū arīa athingu, atī:
“Guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī gwīkīte maūdū manene!
¹⁶ Guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī kwambararie;
guoko kwa ūrīo kwa Jehova nī gwīkīte maūdū manene!”

¹⁷ Nī gūkua ndigūkua, no nīngūtūūra muoyo,
ng’anage ūrīa Jehova ekite.

¹⁸ Jehova nīaherithīte mūno,
no ndandekereirie ngue.

¹⁹ Hingūrīrai ihingo cia ūthingu;
nīngūtoonya njookerie Jehova ngaatho.

²⁰ Gīkī nīkīo kīhingo kīa Jehova
kīrīa andū arīa athingu mangītoonyera.

²¹ Nī ngaatho ngūgūcookeria, nīgūkorwo nīwanjītīkire;
nīūtuikite ūhonokio wakwa.

²² Ihiga rīrīa aaki maaregire
nīrīo rītuikite ihiga inene rīa koine;

²³ Jehova nīwe wīkīte ūndū ūcio,
naguo nī wa magegania tūkīwona.

²⁴ Mūthenya ūyū nī Jehova ūtūmīte ūgīe;
nītūcanjamūkei, tūkīūkenere.

²⁵ Wee Jehova, tūhonokie;
Wee Jehova, tūma tūgaacīre.

²⁶ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūgūūka na rīitwa rīa Jehova.
Ithuī nītūwamūrathima tūrī thīinī wa nyūmba ya Jehova.

²⁷ Jehova nīwe Mūrungu,
na nīatūmīte ūtheri wake ūtwarīre.

Ambīrīriai gūkūngūiya, mūrī na mathīgī moko,
mūthīī nginya hīa-inī cia kīgongona.

²⁸ Wee nīwe Mūrungu wakwa, nīngūgūcookeria ngaatho;
Wee nīwe Ngai wakwa, nīngūgūtūgīria.

²⁹ Cookerīai Jehova ngaatho, nīgūkorwo we nī mweга;
wendo wake nī wa tene na tene.

119

Ūkengu wa Watho wa Jehova

¹ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mīthīire yao ītarī ūcuuke,
o arīa mathīiaga kūringana na watho wa Jehova.

² Kūrathimwo-rī, nī andū arīa marūmagia kīrīa gīake,
o arīa mamūrōngoragia na ngoro yothe.

³ Matirī ūndū mūūru mekaga;
no kūgera mageragīra njīra cīake.

⁴ Wee nīūheanīte mawatho

maría marí ma gwithíkagírwo na kíyo.

⁵ Naarí korwo mĩthiire yakwa ikĩrĩ mikindĩrĩku
ũhoro-inĩ wa gwithíkagĩra kĩrĩra gĩaku!

⁶ Hĩndĩ iyo ndingĩconorithio
rĩria ngũcũũrania maathani maku mothe.

⁷ Nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ na ngoro nũngĩrĩru,
o ngũrutaga ũhoro wa mawatho maku ma kĩhooto.

⁸ Nĩndĩrĩathíkagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndũgakĩndiganĩrie o biũ.

Gwathíkĩra Kiugo kĩa Jehova

⁹ Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩga mūtũũrĩre wake ũrĩ mũtheru atĩa?
Nĩ na ũndũ wa gũtũũra athíkagĩra kiugo gĩaku.

¹⁰ Ngũrongoragia na ngoro yakwa yothe;
ndũkanareke njũrũũre ndigane na maathani maku.

¹¹ Nĩhithite kiugo gĩaku thĩinĩ wa ngoro yakwa,
nĩguo ndikae gũkwĩhĩria.

¹² Wee Jehova, ũrokĩgocwo;
kĩndute kĩrĩra kĩa watho waku.

¹³ Nĩndĩriugaga na ngacookera na mĩromo yakwa
ũhoro wa mawatho mothe maría moimĩte kanua gaku.

¹⁴ Nĩngenagio nĩkũũmĩrĩra kĩrĩra gĩaku,
o ta ũria mũndũ akenagĩra kũgĩ na ũtonga mũnene.

¹⁵ Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho maku
na ngatarania njĩra yaku.

¹⁶ Nĩngenagĩra kĩrĩra kĩa watho waku;
ndigatiganĩria kiugo gĩaku.

Watho wa Jehova Ũrehaga Gĩkeno

¹⁷ Nĩ ndungata yaku njĩka wega, na nĩngũtũũra muoyo;
nĩ nĩndĩrĩathíkagĩra kiugo gĩaku.

¹⁸ Hingũra maitho makwa nĩguo nyone
maũndũ ma magegania maría marí watho-inĩ waku.

¹⁹ Nĩ ndĩ mũgeni gũkũ thĩ;
ndũkaahithe maathani maku.

²⁰ Ngoro yakwa nĩrahĩahĩia
nĩ kwĩrĩrĩria mawatho maku o mahinda mothe.

²¹ Wee nĩũkũũmaga arĩa etĩĩ, o acio manyiitĩtwo nĩ kĩrumi,
na arĩa morũũraga magatiga maathani maku.

²² Njehereria kĩnyũrĩri na kũmenwo,
nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie kĩrĩra gĩaku.

²³ O na gũtuĩka aathani maikaraga thĩ hamwe makanjambia,
ndungata yaku nĩrĩcũũranagia kĩrĩra kĩa watho waku.

²⁴ Kĩrĩra gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;
nĩkĩo kĩiheaga mataaro.

Gwathíkĩra Watho wa Jehova

²⁵ Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.

²⁶ Nĩndakwĩrĩre mĩthiire yakwa nawe ũkĩnjĩtika;
nduta kĩrĩra kĩa watho waku.

²⁷ Menyithia ũrutani wa mawatho maku;
na nĩ nĩndĩrĩcũũranagia ũhoro wa magegania maku.

²⁸ Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ũndũ wa kĩa;
njĩkĩra hinya kũringana na kiugo gĩaku.

²⁹ Njeheranĩria na mĩthiire ya maheenĩ;
nĩ ũndũ wa ũtugi waku nduta watho waku.

³⁰ Nĩ-rĩ, ndĩthuurĩre njĩra ya ma;
matua maku ndĩmaigĩte ngoro-inĩ yakwa.

³¹ Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩrĩra gĩaku;
ndũkanareke njonorithio.

³² Hanyũkaga o na njĩra ya maathani maku,
nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro yakwa.

Kũhooya Kũmenya Watho

³³ Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho waku,
na nĩ ndĩkĩrũmie nginya mũthia.

³⁴ He ũmenyo, na nĩndĩrĩrũmagia watho waku
na ndiwathĩkagĩre na ngoro yakwa yothē.

³⁵ Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani maku,
nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra.

³⁶ Erekeria ngoro yakwa kũrĩ kĩrĩra gĩaku,
nĩguo ĩtĩge kwerekera ũhorō-inĩ wa gwĩtongia.

³⁷ Gĩrĩrĩria maitho makwa matige kwĩrorera maũndũ ma tũhũ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na kiugo gĩaku.

³⁸ Hingĩria ndungata yaku kĩiranĩro gĩaku,
nĩgeetha wĩtigagĩrwo.

³⁹ Njehereria njono iria ndĩitigagĩra,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩ mega.

⁴⁰ Kaĩ nĩndĩrĩragĩria mawatho maku-ĩ!
Tũũria muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ũthingu waku.

Kwĩhoka Watho wa Jehova

⁴¹ Wee Jehova, wendo waku ũrĩa ũtathiraga ũronginyĩra,
ũhonokio waku ũnginyĩre kũringana na kĩiranĩro gĩaku;

⁴² nĩguo ngoragwo na ũndũ wa gũcookeria andũ arĩa maanyũrũragia,
nĩgũkorwo nĩ ndĩhokete kiugo gĩaku.

⁴³ Ndũkandunye kiugo kĩa ma kuuma kanua-inĩ gakwa,
nĩgũkorwo njigĩte mwĩhoko wakwa mawatho-inĩ maku.

⁴⁴ Ngũtũura njathĩkagĩra watho waku,
nginya tene na tene.

⁴⁵ Ndĩrĩthiia ndĩ na wĩyathi,
nĩgũkorwo nĩmaathaga mawatho maku.

⁴⁶ Nĩndĩrĩragia ũhorō wa kĩrĩra gĩaku
mbere ya athamaki na ndirĩconokaga,

⁴⁷ nĩgũkorwo nĩngenagĩra maathani maku
tondũ nĩndĩmendete.

⁴⁸ Ndĩrĩambararagia moko makwa kũrĩ maathani maku marĩa nyendete,
na ndicũũranagie igĩrũ rĩa kĩrĩra kĩa watho waku.

Kũgĩa na Mwĩhoko Watho-inĩ wa Jehova

⁴⁹ Ririkana kiugo gĩaku kũrĩ ndungata yaku,
nĩgũkorwo nĩũũheete kĩrĩgĩrĩro.

⁵⁰ Ũndũ ũrĩa ũũhooreragia ndĩ mĩnyamaro-inĩ nĩ ũyũ:
atĩ kĩiranĩro gĩaku nĩkĩo gĩtũũragia muoyo wakwa.

⁵¹ Andũ arĩa etiĩ maanyũrũragia matekwĩgĩrĩria,
no nditiganagĩria watho waku.

⁵² Nĩndirikanaga mawatho maku ma tene, Wee Jehova,
namo nĩmahooreragia.

⁵³ Nyiitagwo nĩ mang'ũrĩ nĩ ũndũ wa andũ arĩa aaganu,
o acio maatiganiirie watho waku.

⁵⁴ Ũhorō wa kĩrĩra gĩaku nĩguo ũtuĩkite rwĩmbo rwakwa,
o kũrĩa guothe ngĩikara.

⁵⁵ Ũtukũ ndirikanaga rĩitwa rĩaku,

ngakirūmia watho waku Wee Jehova.

⁵⁶ Ūū nīguo ngoretwo ngĩka:
nīnjathikagĩra mawatho maku.

Kwirutira nĩ ūndũ wa Watho wa Jehova

⁵⁷ Wee Jehova, Wee nīwe igai riakwa;
nīngwĩrite atĩ ndiathikagĩra ciugo ciaku.

⁵⁸ Maathĩite ūthiũ waku na ngoro yakwa yothe;
nginyagĩria wega waku o ta ūria wiraniire.

⁵⁹ Nīndicūuranĩtie ūhoru wa mĩthiire yakwa,
ngagĩcookia makinya makwa kūrĩ kirĩra gĩaku.

⁶⁰ Nīngũhiũha na ndigūcererwo
gwachĩkĩra maathani maku.

⁶¹ O na kūngĩtuĩka atĩ andũ arĩa aaganu no manjohe na mĩhĩndo-rĩ,
ndingiriganĩrwo nĩ watho waku.

⁶² Ūtukũ gatagatĩ njarahūkaga ngūcookerie ngaatho
nĩ ūndũ wa mawatho maku ma kīhoto.

⁶³ Nĩ ndĩ mūrata wa andũ arĩa othe magwītīgĩrite,
o arĩa othe marūmagĩrĩra mawatho maku.

⁶⁴ Wee Jehova, thĩ iĩyūrĩtwo nĩ wendo waku;
nduta kīrĩra kĩa watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Bata

⁶⁵ Wee Jehova, ika ndungata yaku
kūringana na kiugo gĩaku.

⁶⁶ Nduta gūkūūrana maũndũ wega o na kūmamenya,
nīgūkorwo nīnjītīkītīe maathani maku.

⁶⁷ Mbere itanoona thĩina nīndahĩtagia,
no rĩu nīnjathikagĩra kiugo gĩaku.

⁶⁸ Wee ūrĩ mwega, na nīwikaga o wega;
nduta kīrĩra kĩa watho waku.

⁶⁹ O na gūtũika andũ arĩa etiĩ nīmahakĩte gĩko na ndeto cia maheeni,
ngūtũura nūmĩtie mawatho maku na ngoro yakwa yothe.

⁷⁰ Ngoro ciao nĩ nyūmũ na itirĩ tha,
no nĩ ngenagĩra watho waku.

⁷¹ Warĩ ūndũ mwega nĩ nyone thĩina,
nīgeetha ndiĩrute kīrĩra kĩa watho waku.

⁷² Watho ūria uumĩte kanua gaku nĩ wa bata muno harĩ nĩ,
gūkĩra ngiri cia icunjĩ cia betha na thahabu.

Watho wa Jehova nĩ wa Kīhoto

⁷³ Moko maku nīmo manyūmbire na magĩthondeka ūguo ndariĩ;
he ūtaũku nīguo ndiĩrute maathani maku.

⁷⁴ Andũ arĩa magwītīgĩrite marokenaga rĩria maanyona,
nīgūkorwo nīnjīgĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.

⁷⁵ Jehova, nīnjūũ atĩ mawatho maku nĩ ma ūthingu,
na ūnyonetie thĩina nĩ ūndũ wa wĩhokeku waku.

⁷⁶ Wendani waku ūria ūtathiraga ūrotũika wa kūũhooreria,
kūringana na kīranĩro gĩaku kīria weriire ndungata yaku.

⁷⁷ Itĩkĩra tha ciaku inginyĩre nīguo ndũũre muoyo,
nīgūkorwo watho waku nīguo ngenagĩra.

⁷⁸ Andũ arĩa etiĩ maroconorithio nĩ ūndũ wa kūnjĩka ūũru hatarĩ gītũmi;
no nĩ-rĩ, ndīricūuranagia ūhoru wa mawatho maku.

⁷⁹ Andũ arĩa magwītīgĩrite maronjookerera,
o acio mataũkĩrwo nĩ kīrĩra gĩaku.

⁸⁰ Ngoro yakwa iroaga ūcuuke ūhoru-inĩ wa kīrĩra kĩa watho waku,
nīguo ndikanaconorithio.

Ihooya rĩa kũiria Ūhonokio

- ⁸¹ Ngoro yakwa ĩringĩkaga nĩ kwĩrĩrĩa ūhonokio waku,
no nĩ njigĩte mwĩhoko wakwa harĩ kiugo gĩaku.
- ⁸² Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩ gũtũura njũthĩrĩrie kĩranĩro gĩaku;
ngakĩuria atĩrĩ, “Ūgaakĩhooreria rĩ?”
- ⁸³ O na gũtuĩka haana ta mondo ya rūũa ya ndibei ĩigĩtwo ndogo-inĩ,*
ndiriganagĩrwo nĩ kĩrĩra kĩa watho waku.
- ⁸⁴ Nĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera nginya rĩ?
Arĩa maanyariiraga ūkaamaherithia rĩ?
- ⁸⁵ Andũ arĩa etĩĩ manyenjeire marima nĩguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho waku.
- ⁸⁶ Maathani maku mothe nĩ ma kwĩhokwo;
ndeithia, nĩgũkorwo andũ maanyariiraga hatarĩ gĩtũmi.
- ⁸⁷ Maatigĩtie hanini maaniine nyume thĩ ĩno,
no nditiganĩrie mawatho maku.
- ⁸⁸ Menyerera muoyo wakwa kũringana na wendo waku,
na ndĩathĩkagĩra kĩrĩra gĩa kanua gaku.

Gwĩtikia Watho wa Jehova

- ⁸⁹ Wee Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga tene na tene;
gĩtũũraga kĩhaandite wega kũu igĩrũ.
- ⁹⁰ Wĩhokeku waku nĩ wa kuuma njiarwa nginya njiarwa;
nĩwe warũmirie thĩ, nayo ĩgagĩkara o ĩrũmĩte.
- ⁹¹ Mawatho maku matũũraga nginya ūmũthĩ,
nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe itungataga.
- ⁹² Korwo watho waku tiguu ũngenagia,
ĩngĩanathira nĩ mĩnyamaro yakwa.
- ⁹³ Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ mawatho maku,
nĩgũkorwo ũndũũritie muoyo nĩ ũndũ wamo.
- ⁹⁴ Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku,
na nĩmaathite mawatho maku.
- ⁹⁵ Andũ arĩa aaganu manjoheirie nĩguo maaniine,
no nĩ ndĩrĩcũuranagia o ūhoru wa kĩrĩra gĩaku.
- ⁹⁶ Ūndũ o wotho mũkinyanĩru wega, nĩnyonete nĩ ūrĩ mũthia;
no maathani maku matĩrĩ mũhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

- ⁹⁷ Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!
Ndindaga ngĩtarania ūhoru wagu mũthenya wotho.
- ⁹⁸ Maathani maku matũmaga njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,
nĩgũkorwo makoragwo hamwe na nĩ hĩndĩ ciothe.
- ⁹⁹ Nĩ ndĩ na ūmenyo mũingĩ gũkĩra arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ūhoru wa mawatho maku.
- ¹⁰⁰ Nĩ ndĩ na ūmenyo mũingĩ gũkĩra athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku.
- ¹⁰¹ Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa matikagerere njĩra o yotho njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo gĩaku.
- ¹⁰² Nĩ nditiganĩrie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte ūhoru ūcio.
- ¹⁰³ Kaĩ kiugo ciaku irĩ mũrĩo ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ūkĩ ūrĩ kanua-inĩ gakwa!
- ¹⁰⁴ Ngũaga na ūtaũku nĩ ũndũ wa kĩrĩra gĩaku;
nĩ ũndũ ūcio nĩthũire njĩra o yotho njũru.

Ūtheri ūrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

* 119:83 Mondo cia njũa irĩ na ndibei ĩtarĩ ngagatu ciacuuragio itara nĩguo ndibei ĩgagate na ihenya.

- 105 Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrika njĩra yakwa.
- 106 Nĩndĩhĩtite mwĩhĩtwa na ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho maku ma ũthingu.
- 107 Nĩthĩnĩkĩte mũno;
Wee Jehova, tũũria muoyo wakwa, kũringana na kiugo gĩaku.
- 108 Wee Jehova, itikĩra ũgooci wa kwĩyendera wa kanua gakwa,
na ũkindute mawatho maku.
- 109 O na gũtuĩka ndũũraga nyiitĩrĩre muoyo wakwa moko-inĩ makwa-rĩ,
ndingĩrganĩrwo nĩ watho waku.
- 110 Andũ arĩa aaganu nĩmanyambĩire mũtego,
no ndĩrĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.
- 111 Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa nginya tene;
nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.
- 112 Ngoro yakwa nĩtuĩte kũrũmagia kĩrĩra kĩa watho waku
o nginya mũthia.

Ūgitĩri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

- 113 Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,
no nĩnyendete watho waku.
- 114 Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo yakwa;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-inĩ gĩaku.
- 115 Njehererai, inyuĩ eeki ũũru,
nĩguo ngĩrũmie maathani ma Ngai wakwa!
- 116 Nyiitagĩrĩra kũringana na kũranĩro gĩaku, na nĩngũtũũra muoyo;
ndũkareke kũrĩgĩrĩro gĩakwa kĩharagane.
- 117 Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;
ngũtũũra ndũite uuge waku.
- 118 Nĩũregaga arĩa othe matiganaga na kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩgũkorwo kwĩheenia kũu meheenagia nakuo nĩ gwa tũhũ.
- 119 Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ ũmateaga ta gĩko;
nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩnyendete kĩrĩra kĩa watho waku.
- 120 Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga nĩgũgwĩtigĩra;
njikaraga na guoya mũnene nĩ ũndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 121 Nĩ njĩkĩte maũndũ ma ũthingu na ma kĩhooto;
ndũkandiganĩrie harĩ arĩa maahinyagĩrĩria.
- 122 Menyerera ũgima wa ndungata yaku;
ndũkareke andũ arĩa etiĩ maahinyĩrĩrie.
- 123 Maitho makwa nĩmaraaga hinya nĩgũtũũra njũũthĩrĩrie ũhonokio waku,
ngacũthĩrĩria kũranĩro gĩaku kĩa ũthingu.
- 124 Īkaga ndungata yaku kũringana na wendo waku,
na ũndutage kĩrĩra kĩa watho waku.
- 125 Nĩ ndĩ ndungata yaku; he gũkũũrana maũndũ,
nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra gĩaku.
- 126 Wee Jehova, hĩndĩ nĩngĩnyu wĩke ũndũ,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho waku.
- 127 Tondũ nĩnyendete maathani maku gũkĩra thahabu,
ngamenda mũno gũkĩra thahabu irĩa therie,
- 128 na tondũ nĩndũite mawatho maku mothe nĩmagĩrĩre,
nĩthũire njĩra o yothe itarĩ ya ma.

Kwenda Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- 129 Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania;
nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrĩgĩathikagĩra.
- 130 Ciugo ciaku ciataũrwo nĩrehaga ũtheri;

nīciūhīgagia andū arīa matarī oogī.

- 131 Njathamītie kanua gakwa ngahūma
nī ūndū wa kwīrirīria maathani maku.
- 132 Njerekera na ūnjigūire tha,
o ta ūria wīkaga andū arīa mendete rītwa rīaku.
- 133 Rūngagīrīria makinya makwa kūringana na kiugo gīaku;
ndūkareke njathagwo nī wīhia o na ūrīkū.
- 134 Ngūūra kuuma ūhiinyanīrīria wa andū,
nīguo njathīkagīre mawatho maku.
- 135 Tūma ūthiū waku warīre ndungata yaku,
na ūndutage kīrīra kīa watho waku.
- 136 Maitho makwa manyūrūrūkagia maithori ta rūūī,
nīgūkorwo andū matirathīkīra watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Kīhoto

- 137 Wee Jehova, ūrī mūthingu,
na mawatho maku nīmāgīrīire.
- 138 Mawatho marīa ūheanīte nī ma ūthingu;
nī ma kwīhokwo kūna.
- 139 Kīyo gīakwa nīkīinogetie,
nīgūkorwo thū ciakwa nīcitiganīrie ciugo ciaku.
- 140 Cīranīro ciaku nīthuurānīre o biū,
na ndungata yaku nīciendete.
- 141 O na gūtūika ndirī bata na nīnyararītwo-rī,
ndiriganagīrwo nī mawatho maku.
- 142 Ūthingu waku nī wa gūtūūra tene na tene,
naguo watho waku nī wa ma.
- 143 Ngoretwo nī mathīina na mīnyamaro,
no maathani maku nīmo ngenagīra.
- 144 Kīrīra gīaku nī kīa ma nginya tene;
kīihe ūtaūku nīguo ndūire muoyo.

Ihooya rīa kūūria Ūhonokio

- 145 Ndīragūkaira na ngoro yakwa yothe, Wee Jehova, njītika,
na nīndīrīathīkagīra kīrīra kīa watho waku.
- 146 Wee nīwe ndīrakaira,
honokia na nīndīrīmenyagīrīra mawatho maku.
- 147 Njūkagīra tene gūtanakīa, ngakūrīrīra nīguo ūndeithie;
njigīte mwīhoko wakwa kiugo-inī gīaku.
- 148 Maitho makwa maikaraga mahingūkīte matuanīra-inī mothe ma arangīri,
nīguo ndaranagie ūhoro wa cīranīro ciaku.
- 149 Igua mūgambo wakwa kūringana na wendo waku;
Wee Jehova, tūūria muoyo wakwa, kūringana na mawatho maku.
- 150 Andū arīa mathugundaga maūndū ma wīkī naaī nīmanguhīrīrie,
no-o nīmaraihanīrīrie na watho waku.
- 151 No Wee Jehova, ūikaraga hakuhi,
na maathani maku mothe nī ma ma.
- 152 Matukū-inī ma tene nīndamenyire kuuma kīrīra-inī gīaku,
atī wagīthondekire kīrī gīa gūtūūra nginya tene.

Kūhooya Ūteithio

- 153 Rora gūthīinika gwakwa na ūndeithūre,
nīgūkorwo ndiriganīrwo nī watho waku.
- 154 Ndūirīra na ūkīngūire;
tūūria muoyo wakwa kūringana na kīranīro gīaku.
- 155 Ūhonokio nīūraihiīrīrie andū arīa aaganu,
nīgūkorwo matirongoragia kīrīra kīa watho waku.

- 156 Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana na mawatho maku.
- 157 Andũ arĩa manyariiraga nĩ aingĩ,
no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra gĩaku.
- 158 Njũthagĩrĩra arĩa matarĩ na wĩtikio ngoro,
nĩgũkorwo matiathĩkagĩra kiugo gĩaku.
- 159 Ta kione ũrĩa nyendete mawatho maku;
tũũria muoyo wakwa, Wee Jehova, kũringana na wendo waku.
- 160 Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
mawatho maku mothe nĩ ma ũthingu na nĩ ma gũtũũra tene na tene.

Kũhingia Watho wa Jehova

- 161 Aathani manyariiraga hatarĩ gĩtũmi,
no ngoro yakwa ĩinainagio nĩ kiugo gĩaku.
- 162 Ngenagĩra kĩĩranĩro gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo nyingĩ akenaga.
- 163 Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
no nĩnyendete watho waku.
- 164 O mũthenya ngũgoocaga maita mũgwanja
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma ũthingu.
- 165 Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ thayũ mũingĩ,
na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma mahĩngwo.
- 166 Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee Jehova,
na ngarũmĩrĩra maathani maku.
- 167 Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo nĩndĩkiendete mũno.
- 168 Njathĩkagĩra mawatho maku na kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo mĩthiĩre yakwa yothe nĩũmĩũ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- 169 Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa kũrokinya harĩwe;
he gũtaũkĩrwo kũringana na kiugo gĩaku.
- 170 Mathaithana makwa marokinya harĩwe;
ndeithũra kũringana na kĩĩranĩro gĩaku.
- 171 Mĩromo yakwa ĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ciothe,
nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra kĩa watho waku.
- 172 Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkiĩne ũhoru wa kiugo gĩaku,
nĩgũkorwo maathani maku mothe nĩ ma ũthingu.
- 173 Guoko gwaku nĩgũkĩĩhaarĩrie kũndeithia,
nĩgũkorwo mawatho maku nĩmo nĩ ndĩthuurĩre.
- 174 Ũhonokio waku nĩguo ndĩĩriragĩria, Wee Jehova,
naguo watho waku nĩguo ngenagĩra.
- 175 Ndĩrogĩtũũra muoyo nĩguo ngũgoocage,
namo mawatho maku nĩmatũũre mandeithagia.
- 176 Nĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ yũrĩte.
Gĩcarie ndungata yaku,
nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ maathani maku.

120

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Ndakaiĩre Jehova ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.
- ² Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo ĩrĩa yaragia maheeni,
na harĩ nĩmĩ iria iheenaganagia.
- ³ Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ makĩria ya ũguo,

wee rūrīmī rūrū rūheenanagia?

⁴ Agaakūherithia na mīguī mīnoore ya njamba ya ita,
na makara marīrībūkīte mwaki ma mūtī wa mūkoigo.

⁵ Kaī ndī na haaro-ī, nīgūtūūra gūkū Mesheki,
na ngaikara hema-inī cia Kedari-ī!

⁶ Nīndūūrīte hīndī ndaaya
gatagatī-inī ka arīa mathūire thayū.

⁷ Nīī ndī mūdū wa thayū;
no rīrīa ndaaria-rī, o mendaga o mbaara.

121

Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

¹ Nīngūtīira maitho makwa ndore irīma-inī:
ūteithio wakwa ūngiūma na kū?

² Ūteithio wakwa uumaga kūrī Jehova,
o we Mūūmbi wa igūrū na thī.

³ We ndangīreka kūgūrū gwaku gūtīrūke:
ūcio mūmenyereri waku ndarī hīndī angīcūnga;

⁴ ti-itherū, ūcio mūmenyereri wa Isiraeli
ndarī hīndī angīcūnga, kana ahītwa nī toro.

⁵ Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
Jehova nīwe kīruru gīaku guoko-inī gwaku kwa ūrīo;

⁶ mūthenya wee ndūngīringīka nī rīua,
kana ūringīke nī mweri ūtukū.

⁷ Jehova nīarīkūgitagīra kuuma ūūru-inī wothe:
nīarīīmenyagīrīra muoyo waku;

⁸ Jehova nīarīkūmenyagīrīra ūkūmagara na ūgīcooka,
kuuma rīu nginya tene na tene.

122

Rwīmbo rwa Kūgaathīrīria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

¹ Nīndakenire hamwe na arīa maanjīrīre atīrī,
“Nītūthīī nyūmba ya Jehova.”

² Magūrū maitū marūgamīte
ihingo-inī ciaku, wee Jerusalemu.

³ Jerusalemu rīakītwa ta itūūra inene
rīnyitithanītio wega.

⁴ Kūu nīkūo mīhīrīga yambataga,
o yo mīhīrīga ya Jehova,
īgathīī kūgooca rītwa rīa Jehova
kūringana na mawatho marīa aheete Isiraeli.

⁵ Kūu nīkūo kūgītwa itī cia ūnene cia atuanīri ciira,
o cio itī cia ūnene cia nyūmba ya Daudi.

⁶ Hoerai Jerusalemu thayū:
“Arīa makwendete marotūūra na thayū.

⁷ Kūrīa thingo ciaku ciirīgīire kūrogīa na thayū,
naguo ūgitīri ūgīe ciikaro-inī ciaku cia ūthamaki.”

⁸ Nī ūndū wa ariū a baba na arata, nguuga atīrī,

“Thayū ūrogā thīnī waku.”

⁹ Nī ūndū wa nyumba ya Jehova Ngai witū,
caragia ūgaacīru waku.

123

Ihooya rīa kūūria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

¹ Nīngūtiira maitho makwa na kūrī we,

o Wee ūikariire gītī gīaku kīa ūnene kūu igūrū.

² O ta ūrīa maitho ma ndungata maroragīrīria guoko kwa mwathi wayo,

na o ta ūrīa maitho ma mūrītu ndungata maroragīrīria guoko kwa mūtumia mwathi wayo,*

ūguo noguo maitho maitū maroragīrīria Jehova Ngai witū,

o nginya atūiguire tha ciake.

³ Tūiguire tha, Wee Jehova, tūiguire tha,

nīgukorwo nītūkirīrīrie kūnyararwo kūnene.

⁴ Nītūkirīrīrie kīnyūrūri kīnene kīa andū arīa menenehagia,

o na rūmena rūingī rwa andū arīa etīi.

124

Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Ūgitiri

Thaburi ya Daudi

¹ Korwo Jehova ndaakoretwo arī mwena witū;

Isiraeli nīmakiuge ūguo:

² Korwo Jehova ndaari mwena witū

rīrīa andū maatūtharīkīire-rī,

³ nīmangiatūmeririe tūrī muoyo;

rīrīa marakara mao maatūrīrīmbūkīire-rī,

⁴ mūiyūro wa maaī nīungiatūhubanīrie,

tūhumbwo nī nditi ya maaī macio;

⁵ maaī macio maathereraga na hinya mūno

nīmangiatūthereririe.

⁶ Jehova arogoocwo,

o we ūtaatūrekereirie tūtambuurangwo nī magego mao.

⁷ Ithui tūhonokete ta nyoni

ihonokete mūtego-inī wa mūmītegi;

mūtego nīunangītwo,

na ithui nītūhonokete.

⁸ Ūteithio witū uumaga harī Jehova,

o we Mūūmbi wa igūrū na thī.

125

Thayū wa Andū a Ngai

¹ Andū arīa mehokete Jehova matariī ta Kīrīma gīa Zayuni,

kīrīa gītangīenyenyeka, no gītūūraga nginya tene.

² O ta ūrīa irīma ithiūrūrūkīrie Jerusalemu

ūguo noguo Jehova athiūrūrūkagīria andū ake,

kuuma rīu nginya tene na tene.

³ Mūthīgi wa andū arīa aaganu ndūgūtūūra wathanaga

būrūri ūrīa ūgaīrwo andū arīa athingu,

* 123:2 Aathi a ngombo maaciaragīria na maitho kana na moko.

nĩguo andũ acio athingu
matikae gütambürükia moko mao meeke ũũru.

⁴ Wee Jehova, andũ arĩa ega mekaga o maündũ mega,
o acio arũngĩrũru ngoro.

⁵ No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga makagera njĩra iria njogomu-rĩ,
Jehova nĩakamainganĩria hamwe na arĩa mekaga ũũru.

Isiraeli kũrogĩa thayũ.

126

Magetha ma Gikeno

Thaburi ya Agendi

¹ Rĩrĩa Jehova aacookirie andũ a Zayuni arĩa maatahitwo akĩmainũkia-rĩ,
twahaanire ta andũ mekũroota.

² Tũnua twitũ twaiyũire mĩtheko,
nacio nĩmĩ ciitũ ikiina nyĩmbo cia gikeno.

Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩranwo atĩrĩ,
“Jehova nĩekiĩre andũ aya maündũ manene.”

³ Jehova nĩatwĩkiĩre maündũ manene,
na ithuĩ tũkaiyũrwo nĩ gikeno.

⁴ Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,
ta ũrĩa njũũĩ cia Negevu icookaga kũiyũra.

⁵ Andũ arĩa mahaandaga na maithori,
nĩmakagetha makiĩnaga nyĩmbo cia gikeno.

⁶ Mündũ o na angiumagara akĩrĩraga,
akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
agaacooka akĩĩnaga nyĩmbo cia gikeno,
akuuĩte itĩĩa ciake cia ngano.

127

Kũgaatha Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake

¹ Tiga nyũmba yakirwo nĩ Jehova,
andũ arĩa mamĩakaga marutaga wĩra o wa tũhũ.

Tiga itũũra inene rĩmenyereirwo nĩ Jehova,
arangĩri maraaraga mehũũgĩte o tũhũ.

² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene,
na gũkoma magakoma macereirwo,
makĩnogera irio cia kũrĩa,
nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova endete,
we nĩamaheaga o na marĩ toro.

³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we.

⁴ Ciana iria mündũ aciarĩte arĩ mũnini
no ta mĩguĩ irĩ moko-inĩ ma njamba ya ita.

⁵ Kũrathimwo nĩ mündũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.

Matigaaconorithio

ĩrĩa magaakorwo magĩciira na thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

128

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

Thaburi ya Agendi

- ¹ Kūrathimwo nĩ mündũ o wothē wītīgīrīte Jehova,
o ūcio ūgeragīra njīra ciake.
- ² Nīūkarīaga maciaro ma wīra waku;
irathimo na kūgaacīra nīigatuīka ciaku.
- ³ Mūtumia waku egūtuīka ta mūthabībũ ūrīa ūciaraga mūno
arī kūu nyūmba-inī yaku thīinī;
ciana ciaku ituīke ta thuuna cia mūtamaiyũ
ithiūrūrūkīrie metha yaku.
- ⁴ Ūguo nīguo mündũ arīrathimagwo,
ūrīa wītīgīrīte Jehova.
- ⁵ Jehova arokūrathimaga arī Zayuni
matukũ mothe ma muoyo waku;
ūroona kūgaacīra kwa Jerusalem,
⁶ na ūtūire muoyo, ūkoona ciana cia ciana ciaku.

Thayũ ūrogīa Isiraeli.

129

Ihooya rīa kūūria Ngai okīrīre Thũ cia Isiraeli

Thaburi ya Agendi

- ¹ Maanahinyīrīria mūno kuuma ūnini-inī wakwa,
Isiraeli nīmakiuge ūguo,
- ² maanahinyīrīria mūno kuuma ūnini-inī wakwa,
no rīrī, matirī maahota kūndooria.
- ³ Andũ arīa marīmaga na mūraũ marīmīte ng'ong'o wakwa,
magatema mītaro mīraihu.
- ⁴ No rīrī, Jehova nĩ mūthingu;
nīanjohorithītie harī mīhīndo ya andũ arīa aaganu.
- ⁵ Andũ arīa othe mathūire Zayuni
marocookio na thuutha maconokete.
- ⁶ Marohaana ta nyeki īrī nyūmba igūrũ,
īrīa īhoohaga ītanamera;*
- ⁷ mūmītui ndangīmīiyūria hī-inī ciake,
o na kana ūrīa ūmīunganagia amīiyūrie moko-inī make.
- ⁸ Andũ arīa mahītūkagīra kuo maroaga kuuga atīrī,
“Kīrathimo kīa Jehova kīrogīa igūrũ rīanyu;
nīt看mūrathima thīinī wa rītwa rīa Jehova.”

130

Ihooya rīa kūūria Ūteithio

Thaburi ya Agendi

- ¹ Wee Jehova-rī, ndīragūkāira ndī o kūrīa kūriku;
² Wee Jehova, igua mūgambo wakwa.
Matũ maku nīmaigue
ngīgūkāira ūnjiguīre tha.
- ³ Wee Jehova, korwo no ūtare maita marīa tūkwhāgīria-rī,
nūũ ūngīgwtīiria, Wee Jehova?
- ⁴ No rīrī, Wee nīūrekanagīra;
nī ūndũ ūcio nīwītīgīrīt看wo.
- ⁵ Njetagīrīra Jehova, ngoro yakwa nīmwetereire,

* 129:6 Riya nīrīameraga nyūmba igūrũ no rīkooma o na ihenya nĩ ūndũ wa kwaga tīrī.

nii ndiuhokaga kiugo giake.

⁶ Ngoro yakwa yetagiriira Jehova,
gukira uria arangiri metagiriira ruciini gũkie,
ii-ni, gukira uria arangiri metagiriira ruciini gũkie.

⁷ Wee Isiraeli, wihokage Jehova,
nigukorwo harĩ Jehova he wendo uria utathiraga,
na ningĩ harĩ we harĩ na uhonokio kũna.

⁸ We mwene niagakũura Isiraeli
kuuma mehia-inĩ mao mothe.

131

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, ngoro yakwa ndĩrĩ na mwĩgaatho,
o na maitho makwa ti ma mwĩtũũgĩrio;
nii ndirũmbũyanagia na maũndũ manene,
o na kana maũndũ ma magegania marĩa mangĩrite.

² No rĩrĩ, nihooreretie na ngakiria ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio iria gakuuĩtwo nĩ nyina,
o ta kaana gatuithĩtio iria nĩguo ngoro yakwa ihaana irĩ thĩinĩ wakwa.

³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wihokage Jehova
rĩu na nginya tene.

132

Gũkaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu Zayuni

Thaburi ya Agendi

¹ Wee Jehova, ririkana Daudi
na mathĩĩna marĩa mothe omĩĩirie.

² Nĩehĩtire mwĩhĩtwa harĩ Jehova,
akĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ:

³ “Ndigatoonya nyũmba yakwa,
kana haice ũrĩrĩ wakwa,

⁴ ndikaareke maitho makwa mone toro,
kana ndeke imone ciakwa icũnge,

⁵ o nginya ngoonera Jehova handũ ha gũikara,
ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai wa Jakubu,
ndĩmuonere gũkaro.”

⁶ Nĩtwaiguire ũhoru tũrĩ Efiratha,
na tũkiũkora mĩgũnda-inĩ ya Kiriathu Jearimu.

⁷ Tũkiuga atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ gũkaro-inĩ giake;
nĩtũinamĩrĩre tũmũhooe tũrĩ gaturwa-inĩ ka makinya make;

⁸ arahũka, Wee Jehova, ũũke kĩhurũko-inĩ giaku,
wee na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa hinya waku.

⁹ Athĩnjĩri aku marohumbwo na ũthingu;
andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ gũkena.”

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi,
ndũkarega urĩa we ũitĩĩirie maguta.

¹¹ Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa harĩ Daudi,
mwĩhĩtwa atangĩricũkwo, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩngaikarĩria ũmwe wa rūciaro rwaku

Gĩtĩ-inĩ gĩaku kĩa ũnene,

¹² ariũ aku mangĩkaamenyerera kĩrikanĩro gĩakwa

na mawatho makwa marĩa ndĩrimarutaga,

hĩndĩ iyo ariũ ao nĩmagaikarĩra

gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene nginya tene na tene.”

¹³ Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte Zayuni,

akerirĩria gĩtuĩke gĩikaro gĩake, akoiga atĩrĩ:

¹⁴ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩhurũko gĩakwa nginya tene na tene;

gũkũ nĩkuo ngĩtũũra njikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene,

nĩgũkorwo nĩ nĩ ndiyendeire;

¹⁵ nĩngakũrathima na ũmaathi mũingĩ mũno;

athĩĩni akuo ndĩmahũũnie na irio.

¹⁶ Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo ũhonokio,

na andũ akuo arĩa aamũre matũũre mainaga nĩ gũkena.

¹⁷ “Kũu nĩkuo ngaatũma rūhĩa rwa Daudi rūthundũke

na njigĩre ũrĩa njitĩrĩrie maguta tawa ũgwakana.

¹⁸ Thũ ciake nĩngacihumba thoni,

no thũmbĩ ya ũnene irĩa irĩ mūtwe wake nĩgakena na riiri.”

133

Kĩrathimo gĩa Gũikara Andũ Maiguuanĩte

Thaburi ya Daudi

¹ Nĩ ũhoru mwega atĩa, o na ũrĩ gĩkeno,

rĩrĩa andũ a nyũmba imwe maikarania maiguuanĩte!

² Nĩ ta maguta manungi wega maitĩrĩrio mūtwe,

makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ,

o nderu-inĩ cia Harũni,

makanyũrũrũka nginya ngingo-inĩ ya kanjũ yake.

³ Nĩngĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni

rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.

Nĩgũkorwo kũu nĩkuo Jehova eranĩire kĩrathimo gĩake,

nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

134

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai Ũtukũ

Thaburi ya Agendi

¹ Goocai Jehova, inyuothe ndungata cia Jehova,

inyuĩ mūtungataga mūrĩ nyũmba-inĩ ya Jehova ũtukũ.

² Ambarariai moko manyu mūrĩ thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre

mũgooce Jehova.

³ Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ

aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

135

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

¹ Goocai Jehova.

Goocai rĩĩtwa rĩa Jehova;

inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ, mũgoocei,

² inyũĩ mūtungataga thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova,

o inyũĩ mūrũgamaga nja-inĩ cia nyũmba ya Ngai witũ.

- ³ Goocai Jehova, nīgūkorwo Jehova nī mweга;
inaі mūgooce rītwa rіake, nīgūkorwo nī rіega.
- ⁴ Nīgūkorwo Jehova nīethuuriіre Jakubu atuіke wake,
agathuura Isiraeli atuіke igai rіake kīumbe.
- ⁵ Nīī nīnjūūī atī Jehova nī mūnene,
atī Mwathani witū nī mūnene gūkіra ngai ciothe.
- ⁶ Jehova ekaga ūrіa wothе ekwenda,
kūu igūrū na gūkū thī,
o na kūu iria-inī o na kūrіa guothe kūrіku mūno.
- ⁷ Nīwe ūtūmaga matu mambate kuuma ituri-inī cia thī;
nīwe ūtūmaga kūgīe heni irehanīte na mbura,
na akarehe rūhuho kuuma mīthithū-inī yake.
- ⁸ Nīwe waringire marigithathi ma Misiri,
marigithathi ma andū na ma nyamū.
- ⁹ Wee Misiri, nīwe watūmire thīinī waku kūrіngwo ciama na morirū,
agīkīrīra Firaūni na ndungata ciake ciothe.
- ¹⁰ Nīwe waringire ndūrīrī nyingī
na akīūrаga athamaki maarī hinya:
- ¹¹ nīo Sihoni mūthamaki wa Aamori,
na Ogu mūthamaki wa Bashani,
o na athamaki othe a Kaanani;
- ¹² akīheana būrūri wao ūtuіke igai,
ūtuіke igai kūrī andū ake a Isiraeli.
- ¹³ Rītwa rіaku, Wee Jehova, rītūūrаga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova, īgakinyīra njiarwa na njiarwa.
- ¹⁴ Nīgūkorwo Jehova nīagaciirīrа andū ake,
na aigūire ndungata ciake tha.
- ¹⁵ Mīhianano ya ndūrīrī īthondeketwo na betha na thahabu,
o wīra wa moko ma andū.
- ¹⁶ Nīrī tūnua, no ndīaragia,
nīrī maitho, no ndionaga;
- ¹⁷ nīrī matū, no ndīguuga,
o na ndīrī mīhūmū tūnua-inī twayo.
- ¹⁸ Andū arіa mamīthondekaga makaahaana o tayo,
na noguo arіa othe mamīihokaga makaahaana.
- ¹⁹ Inyuī nyūmba ya Isiraeli, goocai Jehova;
Inyuī nyūmba ya Harūni, goocai Jehova;
- ²⁰ Inyuī nyūmba ya Lawi, goocai Jehova;
inyuī arіa mūmwītīgīrite, goocai Jehova.
- ²¹ Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
o we ūtūūrаga kūu Jerusalemu.

Goocai Jehova.

136

Rwimbo rwa Gūcookia Ngaatho

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho, tondū nī mweга.
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ² Cookeriai Ngai wa ngai iria ingī ngaatho.
Wendo wake nī wa tene na tene.
- ³ Cookeriai Mwathani wa aathani ngaatho:

Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁴ we wiki nĩwe wĩkaga maũndũ manene ma magegania,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁵ nĩwe wombire igĩrũ na ũndũ wa ũmenyo wake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁶ nĩwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ igĩrũ rĩa maaĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁷ nĩwe wombire imũrĩ iria nene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁸ riũa riathage mũthenya,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁹ naguo mweri na njata ciathage ũtukũ;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁰ nĩwe waringire marigithathi ma Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹¹ akĩruta Isiraeli gatagatĩ-inĩ kao,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹² na guoko kwa hinya na atambũrũkitie gĩcoka gĩa,ke,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹³ nĩwe wagayũkanirie Iria Itune rĩgĩtigana,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁴ agĩtũma andũ a Isiraeli matuĩkanie gatagatĩ karĩo,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁵ no Firaũni na ita riake akĩmahubikanĩria kũu Iria-inĩ Itune;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁶ nĩwe watongoririe andũ ake magĩtuĩkanĩria werũ-inĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁷ nĩwe waringire athamaki maarĩ anene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁸ na akĩũraga athamaki maarĩ ngumo:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁹ nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²⁰ na Ogu mũthamaki wa Bashani;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²¹ na akiheana bũrũri wao ũtuĩke igai,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²² ũgĩtuĩka igai rĩa Isiraeli ndungata yake;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²³ nĩwe watũrikanire rĩrĩa twahatĩrĩrio,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²⁴ na agĩtũhonokia kuuma kũrĩ thũ ciitũ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²⁵ nĩwe ũheaga ciũmbe ciothe irio.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²⁶ Cookeriai Mũrungu wa igĩrũ ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

- ¹ Ngurumo-inĩ cia njũũĩ cia Babuloni nĩkuo twaikaraga thĩ tũkarĩra,
twaririkana Zayuni.
- ² Kũu mĩtĩ-inĩ ya mĩethia nĩkuo
twacuuragia inanda ciitũ cia mũgeeto,
- ³ nĩgũkorwo tũrĩ kũu andũ arĩa maatũtahĩte nĩmatwĩraga tũmainĩre nyĩmbo,
o acio atũnyariiri magatwĩra tũmainĩre nyĩmbo tũkenete,
magatwĩra atĩrĩ, “Tũinĩrei rwĩmbo rũmwe rwa iria mwainaga mũrĩ Zayuni!”
- ⁴ Tũngĩhota atĩa kũina nyĩmbo cia Jehova
tũrĩ bũrũri wa ũgenĩ?
- ⁵ Ingĩkariganĩrwo nĩwe, Wee Jerusalemu-rĩ,
guoko gwakwa kwa ũrĩo kũrokĩriganĩrwo nĩ ũũgĩ wakuo wa gwĩka maĩndũ.
- ⁶ Rũrĩmĩ rwakwa rūronyiitana na karakara
ingĩkaaga gũkũririkana,
ingĩkaaga gũtua Jerusalemu
gĩkeno gĩakwa kĩrĩa kĩnene.
- ⁷ Wee Jehova, ririkana ũrĩa andũ a Edomu * meekire,
mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩanyiitirwo.
Maanĩrĩre, makiuga atĩrĩ, “Rĩmomorei,
rĩmomorei o nginya mũthingi-inĩ warĩo!”
- ⁸ Wee mwarĩ wa Babuloni, o wee ũtuĩrĩrwo kũiniinwo,
gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũgũgwĩka
o ta ũguo ũtwĩkĩte:
- ⁹ gũkena nĩ mũndũ ũrĩa ũhuragia tũkenge twaku,
agatũgũthithia ndwaro-inĩ cia mahiga.†

138

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova, nĩngũkũgocooa na ngoro yakwa yothe;
ngũkũiniĩra ngũgocooe ngai iria ingĩ irĩ o ho.
- ² Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-inĩ yaku irĩa nyamũre,
ngocooe rĩĩtwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa wendo waku na wĩhokeku waku,
nĩgũkorwo nĩũtũũgĩrĩtie rĩĩtwa rĩaku,
na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
makiria ya maĩndũ marĩa mangĩ mothe.
- ³ Hĩndĩ irĩa ndagwĩtire, nĩwanjĩtikire;
wanyũmirĩrie na ũkĩnjĩkĩra hinya ngoro.
- ⁴ Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ nĩmakũgocooage,
rĩrĩa maigua ciugo cia kanua gaku.
- ⁵ Nĩmaganage ũhoro wa njĩra cia Jehova,
nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩ mũnene.
- ⁶ O na gũtũĩka Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyĩhĩa,
no arĩa etĩĩ akamenya ũhoro wao arĩ o kũraya.
- ⁷ O na ingĩgerera mathĩĩna-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩra muoyo wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku ũgookĩrĩra marakara ma thũ ciakwa,

* 137:7 Andũ a Edomu maarĩ a rūciaro rwa Esaũ. † 137:9 Nĩguo njiaro cia andũ arĩa maatoorio mbaara-inĩ
ithire-rĩ, tũkenge twaringithagio mĩtwe mahiga-inĩ tũgakua.

ũkaahonokia na guoko gwaku kwa ũrĩo.

- ⁸ Jehova nĩakahingia muoroto wake harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatanganĩrie wĩra wa moko maku.

139

Ngai Ũria Ũtangĩũrĩwo

Thaburi ya Daudi

- ¹ Wee Jehova-rĩ, nĩũũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.
- ² Nĩũĩ rĩrĩa njikarĩte thĩ na rĩrĩa njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ũrĩ o kũraya.
- ³ Nĩũũĩ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũĩ mĩthĩire yakwa yothe.
- ⁴ Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũ biũ.
- ⁵ Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjigĩĩire guoko gwaku.
- ⁶ Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.
- ⁷ Nĩ kũ ingĩthĩĩ njeherere Roho waku?
Ingĩũrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ waku?
- ⁸ Ingĩambata thĩĩ igũrũ, Wee ũrĩ kuo;
ingĩara ũrĩrĩ wakwa kũrĩa kũriku mũno, Wee ũrĩ o kuo.
- ⁹ Ingĩũmbũka na mathagu ma gũgĩkĩa,
ingĩthĩĩ gũtũũra mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya mũno,
- ¹⁰ o na kũu guoko gwakwa nokuo kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo gũkĩnyĩite kũnũmitie.
- ¹¹ Ingiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nduma nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ ũũthiũrũkĩrie ũtuĩke ũtukũ,”
- ¹² o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ ingĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩgũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta ũtheri.
- ¹³ Nĩgũkorwo nĩwe wombire ciĩga ciakwa cia na thĩinĩ;
wanyĩithanirie ndĩ o nda ya maitũ.
- ¹⁴ Nĩngũkũgooca nĩ ũndũ mũũmbĩre ũrĩa nyũmbĩtwo naguo
nĩ wa kũmakania na wa magegania;
ciĩko ciaku nĩ cia magegania,
nĩ mwene nĩnjũũĩ ũguo o wega.
- ¹⁵ Mahĩndĩ makwa matiahithikĩte harĩwe,
rĩrĩa ndoombĩrwo kũrĩa kũhitharu.
- Rĩrĩa ndanyĩitithanagio hamwe ndĩ thĩ kũrĩa kũriku mũno-rĩ,
¹⁶ maitho maku nĩmonaga mwĩrĩ wakwa ũtanombwo biũ.
- Matukũ mothe marĩa nyamũrĩrwo
nĩmandikĩtwo ibuku-inĩ riaku
o na mbere ya ũmwe wamo kũgĩa.
- ¹⁷ Hĩ! Ī meciiria maku matikĩrĩ ma bata harĩ nĩ, Wee Mũrungu!
Kaĩ mũigana wamo nĩ mũnene-ĩ!
- ¹⁸ Ingĩtua kũmatara,
no maingĩhe gũkĩra mũthanga.

Hĩndĩ ĩrĩa ndokĩra,
ndĩ o hamwe nawe.

- ¹⁹ Wee Ngai-rĩ, naarĩ korwo woraga arĩa aaganu!
Njehererai, inyuĩ mũnyootagĩra gũita thakame!
²⁰ Maaragia ũhoru waku marĩ na meciiria mooru;
arĩa magũthũire mahũthagĩra rĩitwa rĩaku ũũru.
²¹ Wee Jehova, githĩ ndithũire arĩa magũthũire,
na ngamena arĩa magũũkagĩrĩra?
²² Gũthũũra ndĩmathũire o biũ;
ndĩmatuaga thũ ciakwa.
²³ Wee Mũrungu, thuthuuria, ũmenye ngoro yakwa;
ngeria ũmenye meciiria makwa.
²⁴ Rora wone kana nĩ harĩ mĩthĩire mĩũru thĩĩnĩ wakwa,
na ũkĩndongorie na njĩra ĩrĩa ya tene na tene.

140

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Daudĩ

- ¹ Wee Jehova, hatũra kuuma moko-inĩ ma andũ arĩa ooru;
ngitĩra harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
² o acio mathugundaga maũndũ mooru ngoro-inĩ ciao,
na magathugunda mbaara o mũthenya.
³ Manooraga nĩmĩ ciao ikohĩga ta rũrĩmĩ rwa nyoka;
mĩromo yao yaragia maũndũ marũrũ ta thumu wa ndũĩra.
⁴ Wee Jehova, njeheria moko-inĩ ma andũ arĩa aaganu;
ngitĩra kuuma harĩ andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya,
o acio mabangaga ũrĩa mangĩhĩnga magũrũ makwa.
⁵ Andũ arĩa etiĩ nĩmanyambũire mũtego;
nĩmatambũrũkĩtie ndigi cia wabu wao,
na makanjigĩra mĩtego njĩra-inĩ yakwa.
⁶ Wee Jehova, nguuga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrungu wakwa.”
Wee Jehova-rĩ, igua ngĩgũkaĩra nĩguo, ũnjiguĩre tha.
⁷ Wee Mwathani Jehova, o Wee ũrĩa mũũhonokia ũrĩ hinya,
Wee ũgitagĩra mũtwe wakwa mũthenya wa mbaara:
⁸ Wee Jehova, ndũkahingĩrie arĩa aaganu merĩrĩria mao,
ndũkareke mĩbango yao ĩgaacĩre,
matikae gwĩtĩĩ.
⁹ Mĩtwe ya arĩa mandigicĩrie
ĩrohumbĩkanio na mathĩĩna marĩa marehetwo nĩ mĩromo yao.
¹⁰ Marogwĩrwo nĩ makara me gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mũtondo, kũrĩa matakoiima o na rĩ.
¹¹ Ndũkanareke arĩa macambanagia magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ũrothingata andũ arĩa mahũthagĩra ũhinya.
¹² Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra kĩhooto kĩa arĩa athĩnĩ,
na akagitĩra kĩhooto kĩa arĩa abatari.
¹³ Ti-itherũ arĩa athingu nĩmarĩgoocaga rĩitwa rĩaku,
na arĩa arũngĩrũ nĩmagatũũra ũthiũ-inĩ waku.

141

Ihooya rĩa Kūgitĩrwo kuuma Ũũru-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra; hiũha ũũke kũrĩ nĩ.

Igua mūgambo wakwa ngĩgũkaĩra.

² Ihooya riakwa riroadmbata mbere yaku ta mūtaraĩko wa ũbumba;
nakuo kwambararia moko makwa kũrotũka ta igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

³ Wee Jehova, iga mūrangĩri kanua-inĩ gakwa,
rangagĩra mūrango ũyũ wa mĩromo yakwa.

⁴ Ndũkareke ngoro yakwa ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru,
ndigatũke wa gwĩka ciĩko cia waganu

hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndũkareke ndĩe irio ciao irĩa irĩ mũrĩo.

⁵ Mũndũ mũthingu nĩakĩĩninge: ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia ũtugi;
kũndũithia nĩakĩndũithie: ũguo no ta kũnjitĩrĩa maguta mūtwe wakwa.
Mūtwe wakwa ndũngĩrega gũitĩrĩrio maguta macio.

No rĩrĩ, ihooya riakwa nĩ rĩa gũtũura ndeganĩte na ciĩko cia andũ arĩa meekaga ũũru;

⁶ aathanĩ ao magaikio thĩ kuuma igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia ma.

⁷ Nĩmakoiga atĩrĩ, “O ta ũrĩa mũndũ acimbaga mūgũnda na akahũura hianyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ maharaganĩtio mũromo-inĩ wa mbĩrĩa.”

⁸ No rĩrĩ, maitho makwa nĩwe macũthĩrĩrie, Wee Mwathani Jehova;
nĩ harĩwe njuragĩra; nĩ ũndũ ũcio ndũkareke ngue.

⁹ Ngitĩra ndikanyĩtwo nĩ mĩtego ĩrĩa nyambĩrwo,
ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ arĩa mekaga ũũru.

¹⁰ Andũ acio aaganu maroogwa wabu-inĩ wao ene,
no nĩ ngĩhitũkage itekuona ũgwati.

142

Ihooya rĩa kũũria Gũkũrwo kuuma Mĩnyamaro-inĩ

Thaburi ya Daudi

¹ Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩrie;

ngwambararia mūgambo wakwa kũrĩ Jehova anjiguire tha.

² Njitũrũraga mateta makwa mbere yake;
ndĩrĩmwĩraga thĩĩna wakwa ndĩ mbere yake.

³ Rĩrĩa roho wakwa waringĩka thĩĩnĩ wakwa,
Wee nĩwe ũmenyaga njĩra ĩrĩa ndĩrĩgera.

Njĩra-inĩ ĩrĩa thĩiagĩra-rĩ,
andũ nĩmahithĩire mĩtego.

⁴ Ta rora mwena wakwa wa ũrĩo wone;
gũtirĩ o na ũmwe ũranũmbũiya.

Ndirĩ na ha kũũrĩa;
muoyo wakwa gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩũmenyerera.

⁵ Wee Jehova, nĩwe ngayagĩra;
njugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe rĩũrĩro riakwa,
na igai riakwa bũrĩri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.”

⁶ Thĩkĩrĩa gũkaya gwakwa,
nĩgũkorwo ndĩmũhinyĩrĩrie mũno;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ arĩa mathingatanĩte na nĩ,
nĩgũkorwo marĩ na hinya mũno kũngĩra.

⁷ Njohorithia kuuma kioho-ini giakwa,
niguo ngoocage ritwa riaku.

Hindi iyo andu aria athingu nimakandigiiria,
ni undu wa uria unjikite wega.

143

Ihooya ria kũria Kũhonokio

Thaburi ya Daudi

¹ Igua ihooya riakwa, Wee Jehova,
thikiriria kiriro giakwa unjiguire tha;

uka undeithie,
ni undu wa wihokeku waku na uthingu waku.

² Ndugaciirithie ndungata yaku,
nigukorwo maitho-ini maku gutiri mundu uri muoyo ungituuo muthingu.

³ Thu nithingatite,
ikangurumania thi tiri-ini;

itumaga nduire nduma-ini
ta aria maakuire tene.

⁴ Ni undu ucio roho wakwa ukaringika thini wakwa;
ngoro yakwa nimakite muno thini wakwa.

⁵ Nindiriririkanaga matuku maria ma tene;
ndiricuiranagia mawiko maku mothe
na ngatarania maundu maria moko maku meekite.

⁶ Ndamburukitie moko makwa na kuri we;
muoyo wakwa ukunyootagira ta bururi uria muumu.

⁷ Wee Jehova, hiuha kunjika;
roho wakwa nuthiritwo ni hinya.

Tiga kuhitha uthiu waku,
ndikahaane ta aria matoonyaga irima.

⁸ O rucini reke njiguage kiugo kia wendo waku uria utathiraga,
nigukorwo niwe ndihokete.

Nyonia njira iria njagiriwo nikugera,
nigukorwo muoyo wakwa ndiwerekeirie iguru kuri we.

⁹ Ndeithura kuuma kuri thu ciakwa, Wee Jehova,
nigukorwo ndihithaga hariwe.

¹⁰ Nduta gwikaga wendi waku,
nigukorwo Wee niwe Ngai wakwa;

Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragire kuria kwaraganu.

¹¹ Wee Jehova, ni undu wa ritwa riaku, turia muoyo wakwa;
ni undu wa uthingu waku-ri, nduta kuuma minyamaro-ini.

¹² Ni undu wa wendo waku utathiraga, kiria thu ciakwa;
niina aria othe maathuire,
nigukorwo ni ndi ndungata yaku.

144

Muthamaki kuhooza Ngai Amuteithie

Thaburi ya Daudi

¹ Jehova aroocwo, o we Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we umenyithagia moko makwa muruire wa mbaara,
agakiruta ciara ciakwa kuria mbaara.

² Nīwe Ngai ūrīa ūnyendete, na nīwe kīirigo gīakwa kīa hinya,
o we kīihitho gīakwa na mūhonokia wakwa,
ningī nīwe ngo yakwa, na nī harī we njūragīra,
o we ūtūmaga andū a ndūrīrī maathīke marī rungu rwakwa.

³ Wee Jehova, mūdū akīrī kī nīguo ūmūmenyagīrīre,
nake mūrū wa mūdū akīrī kī nīgeetha ūmūrūmbūyagie?

⁴ Mūdū no ta mīhūmū;
matukū make mathiraga na ihenya o ta kīruru.

⁵ Wee Jehova, hingūra igūrū ūikūrūke;
hutia irīma, nīgeetha irute ndogo.

⁶ Henūkia rūheni ūhurunje thū ciaku;
ikia mīguī yaku ūcingatithie.

⁷ Tambūrūkia guoko gwaku ūrī igūrū;
ndeithūra na ūūthare

kuuma kūrī maaī maya maingī,
ūdute kuuma moko-inī ma andū a kūngī

⁸ arīa tūnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrīo marī na wara.

⁹ Wee Ngai, nīngūkūinīra rwīmbo rwerū;
ngūkūinīra na kīnanda kīrīa kīgeeteto na nga ikūmi,

¹⁰ nyinīre Ūrīa ūhootanagīra athamaki,
o we ūhonokagia Daudī ndungata yake
harī rūhiū rwa njora rwa ūragani.

¹¹ Ndeithūra na ūūthare,
ūdute kuuma moko-inī ma andū a kūngī,
arīa tūnua twao twaragia maheeni,
o acio moko mao ma ūrīo marī ma wara.

¹² Hīndī ūyo aanake aitū
magaatuīka ta mīmera mīrore wega wīthī-inī wao,
nao airītu aitū mahaane ta itugī
ciacūhītio cia kūgemia nyūmba ya ūthamaki.

¹³ Makūmbī maitū makaiyūragio
irio cia mīthemba yothe.

Ng'ondū ciitū ikaingīha ikinye ngiri nyingī,
cingīhe ikinye makūmi ma ngiri kūu mīgūnda-inī iitū;

¹⁴ nacio ndegwa ciitū nīgakuuaga mīrigo mīritū.

Thingo itigakorwo na mīanya,
kana gūtahwo tūtwarwo ūkombo-inī,
o na gūtigakorwo na kīrīro kīa mīnyamaro njīra-inī cia matūūra.

¹⁵ Kūrathimwo nī andū arīa matariī ta ūguo;
kūrathimwo nī andū arīa Ngai wao arī we Jehova.

¹ Nīngūgūtūgīrīa, Wee Ngai wakwa Mūthamaki;
ndīrīngooocaga rīitwa rīaku tene na tene.

² O mūthenya ndīrīkūgoocaga
na ngumagie rīitwa rīaku tene na tene.

- ³ Jehova nīwe mūnene, na nowe wagīriire kūgoocwo mūno;
ūnene wake gūtīrī mūdū ūngihota kūūtūria.
⁴ Rūciaro rūmwe nīrūkarahīra rūria rūngī maūdū marīa waneka;
nīrūkamenyithanagia ūhoru wa ciiko ciaku cia hinya.
⁵ Nīmakaaria ūhoru wa ūkaru wa ūnene waku ūria ūrī riiri,
na nī ndaranagie ūhoru wa ciiko ciaku cia magegania.
⁶ Nīmarīheanaga ūhoru wa ūhoti wa maūdū maku ma kūmakania,
na nī hunjagie ūhoru wa ūnene wa ciiko ciaku.
⁷ Nīmagakūngūira wega waku mūingī,
na maine ūhoru wa ūthingu waku makenete.

- ⁸ Jehova nī mūtugi na nī mūigua-tha,
ndahiūhaga kūrakara, na aiyūrītwo nī wendo.
⁹ Jehova nī mwega harī andū othe;
nīaiguagīra tha kīria gīothe ombīte.
¹⁰ Wee Jehova, kīria gīothe ūmbīte nīkīrikūgoocaga;
andū aku arīa aamūre nīmarīgūkumagia.
¹¹ Nīmarīheanaga ūhoru wa riiri wa ūthamaki waku,
na maaragie ūhoru wa hinya waku,
¹² nīgeetha andū othe mamenye ūhoru wa ciiko ciaku cia hinya,
o na ūkaru wa ūthamaki waku, ūria ūrī riiri.
¹³ Ūthamaki waku nī ūthamaki wa gūtūūra tene na tene,
naguo wathani waku ūtūūraga nginya njiarwa ciothe.

Jehova nī mwīhokeku harī ciiranīro ciake ciothe,
na nīendete kīria gīothe ombīte.

- ¹⁴ Jehova nīanyiitagīrīra arīa othe maragā,
na agatiira arīa othe mainamīte.
¹⁵ Maitho ma andū othe nīwe macūthīrīrie,
na nīumaheaga irio ciao hīndī irīa yagīriire.
¹⁶ Ūkūnjūrāga guoko gwaku,
na ūkahingīria kīndū gīothe kīrī muoyo mabataro makīo.

- ¹⁷ Jehova nī mūthingu njīra-inī ciake ciothe,
na nīendete kīria gīothe ombīte.
¹⁸ Jehova arī hakuhī na andū arīa othe mamūkayagīra,
arīa othe mamūkayagīra na ma.
¹⁹ Arīa othe mamwītīgagīra nīamahingagīria mabataro mao;
nīaiguaga kīrīro kīao na akamahonokia.
²⁰ Jehova nīamenyagīrīra arīa othe mamwendete,
no arīa othe aaganu nīkūniina akaamaniina.
²¹ Kanua gakwa karīarāgia gākagooca Jehova.
Kīūmbe o gīothe nīgikīgooce rītwa riake itheru
nginya tene na tene.

146

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Ūteithio Wake

¹ Goocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rī, gooca Jehova.

² Ndīgooocaga Jehova hīndī irīa yothe ngūtūūra muoyo;
ndīrīinaga, ngoocage Ngai wakwa rīria rīothe ngūtūūra muoyo.

³ Ndūkanaige mwīhoko waku harī anene,
kana harī andū, arīa matangīhota kūhonokania.

⁴ Rĩrĩa roho wao wameherera, macookaga o tĩĩri-inĩ;
mũthenya o ro ūcio mĩbango yao ituĩkaga ya tũhũ.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūteithio wake
uumaga kũrĩ Mũrungu wa Jakubu,
ũrĩa mwĩhoko wake ūrĩ harĩ Jehova Ngai wake,

⁶ Mũũmbi wa igũrũ na thĩ,
na iria, na kĩa gĩothe gĩtũũraga thĩĩnĩ wacio:
ũcio nĩwe Jehova, ūrĩa ūtũũraga arĩ mwĩhokeku nginya tene.

⁷ Nĩarũgamagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa ahatĩrĩrie,
na akahe arĩa ahũtu irio.

Jehova nĩwe wohoraga arĩa mohetwo,

⁸ Jehova nĩahingũraga maito ma arĩa atumumu,
Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,
Jehova nĩendete andũ arĩa athingu.

⁹ Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a kũngĩ,
na agatũũria ciana cia ngoriai o na mĩtumia wa ndigwa,
no njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩacirigiicaga.

¹⁰ Jehova egĩtũũra athamakaga nginya tene,
Ngai waku, wee Zayuni, athamakage njiarwa na njiarwa.

Goocai Jehova.

147

Kũgooca Ngai nĩ ūndũ wa Kũmenyerera Jerusalemu

¹ Goocai Jehova.

Kaĩ nĩ ūndũ mwega kũgooca Ngai witũ na rwĩmbo-ĩ,
kaĩ nĩ ūndũ mwega na mwagĩrĩru kũmũgooca-ĩ!

² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
nĩwe ūcookagĩrĩra andũ a Isiraeli arĩa matahĩtwo.

³ Nĩwe ūhonagia arĩa athuthĩku ngoro,
na akamooha ironda ciao.

⁴ Nĩwe ūmenyaga mũigana wa njata,
na akahe njata o njata rĩĩtwa rĩayo.

⁵ Mwathani witũ nĩwe mũnene na nĩ arĩ hinya mũingĩ;
ũmenyo wake ndũrĩ mũthia.

⁶ Jehova nĩwe ūtiiragĩrĩra andũ arĩa ahooreri,
no arĩa aaganu amatungumanagia thĩ.

⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie ngaatho;
inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁸ Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
na agatũma nyeki imere tũrĩma-inĩ.

⁹ Nĩwe ūheaga ng'ombe irio,
na akahe tũcui twa mahuru irio rĩrĩa twamũkaĩra.

¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa mbarathi,
o na kana agakenera magũrũ ma mũndũ;

¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa mamwĩtigagĩra,
o arĩa maigaga mwĩhoko wao harĩ wendo wake ūrĩa ūtathiraga.

- ¹² Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gooca Ngai waku, wee Zayuni,
¹³ nīgūkorwo nīwe wīkagīra mīgūko ya ihingo ciaku hinya,
na akarathima andū aku ariā marī thīinī waku.
¹⁴ Nīatūmīte kūgīe thayū mīhaka-inī yaku,
na agakūhūunia na ngano īrīa njega mūno.
¹⁵ Atūmaga wathani wake ūkinye gūkū thī;
kiugo gīake kīhanyūkaga narua mūno.
¹⁶ Oiragia tharunji ihaana ta guoya mwerū cua,
nayo mbaa akamīhurunja ta mūhu.
¹⁷ Mbura ya mbembe amiuragia taarī kagoto karoira.
Nūū ūngīhota gwītiiria heho īyo yake?
¹⁸ Atūmaga kiugo gīake agatūma itwekūke;
ahurutithanagia rūhuho, namo maaī magatherera.
¹⁹ Nīaguūrītie kiugo gīake harī Jakubu,
akaguūrīria Isiraeli mawatho make
na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo.
²⁰ Ndarī ekīra rūrīrī rūngī ta ūguo,
mawatho macio make ndūrīrī itirī ciamamenya.

Goocai Jehova.

148

Indo Ciothe Nīcigooce Jehova

¹ Goocai Jehova.

- Goocai Jehova mūrī kūu igūrū,
mūmūgooce mūrī kūu gūtūūgīru mūno.
² Mūgoocei, inyuī araka ake othe,
mūmūgooce, inyuothe mbūtū ciake cia igūrū.
³ Mūgoocei, inyuī riūa na mweri,
mūgoocei, inyuothe njata iria icangararaga.
⁴ Mūgoocei, inyuī igūrū rīa igūrū,
o na inyuī maaī ma kūu igūrū wa matu.
⁵ Indo ciothe nīkigooce rītwa rīa Jehova,
nīgūkorwo nīwe wathanire na cio ikīgā kuo.
⁶ Aaciigire handū hacio itūūre ho tene na tene;
aaheanire kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo kīrīa gītathira.
⁷ Goocai Jehova gūkū thī,
inyuī ciūmbe cia iria-inī, na ūriku wothe wa maria marīa manene,
⁸ rūheni, na mbura ya mbembe, na tharunji, na matu,
na ihuhūkanio cia huho iria ihingagia kīrīra gīake,
⁹ inyuī irīma, na tūrīma tuothe,
na mītī ya matunda, na mītarakwa yothe,
¹⁰ nyamū cia gīthaka, na ng'ombe ciothe,
na ciūmbe iria nini, o na nyoni iria ciūmbūkaga,
¹¹ athamaki a thī, na ndūrīrī ciothe,
na inyuī anene, na aathani othe a thī,
¹² aanake, na airītu,
na andū ariā akūrū, o na ciana.
¹³ Othe nīmagoocage rītwa rīa Jehova,
nīgūkorwo rītwa riake riiki nīrīo rītūūgīrie;

riiri wake ūrī igūrū rīa thī o na rīa matu.
¹⁴ Nīambararītie rūhīa nī ūndū wa andū ake,
 nīruo ūgooci wa andū ake arīa aamūre,
 nīo andū a Isiraēli, andū arīa marī hakuhi na ngoro yake.

Goocai Jehova.

149

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Wega Wake kūrī Isiraēli

¹ Goocai Jehova.

Inīrai Jehova rwimbo rwerū,
 mūmūgooce mūrī kīungano-inī kīa arīa aamūre.

² Andū a Isiraēli nīmakenere ūcio wamombire;
 andū a Zayuni nīmacanjamūke nī ūndū wa Mūthamaki wao.
³ Nīmagooce rīitwa rīake makīrūgarūgaga,
 na mamūinīre na tūhembe, na kīnanda kīa mūgeeto.
⁴ Nīgukorwo Jehova nīakenagio nī andū ake;
 andū arīa ahooreri amahumbaga thūmbi ya ūhonokio.
⁵ Andū arīa aamūre nīmakenere gitīo kīu,
 na maine macanjamūkīte marī o marīrī-inī mao.
⁶ Ūgooci wa Mūrungu ūrokorwo tūnua-inī twao,
 na rūhiū rwa njora rūnoore mīena yeerī rūkorwo moko-inī mao,
⁷ nīguo meerīhīrie harī ndūrīrī,
 na maherithie kīrīndī gīa thī,
⁸ nīguo moohe athamaki ao na mīnyororo,
 na moohe andū ao arīa marī igweta na bīngū cia kīgera,
⁹ nīguo mamakinyīrie ituīro rīrīa mandīkīrwo.
 Ūcio nīguo riiri wa andū ake othe arīa aamūre.

Goocai Jehova.

150

Kūgooca Ngai nī ūndū wa Ūnene Wake Mūkīru

¹ Goocai Jehova.

Goocai Mūrungu mūrī harīa hake haamūre;
 mūgoocei mūrī kūu igūrū, o kūu kwa hinya wake.
² Mūgoocei nī ūndū wa cīiko ciake cia hinya;
 mūgoocei nī ūndū wa ūnene wake mūingī mūno.
³ Mūgoocei mūkīhuhaga karumbeta,
 mūmūgooce na kīnanda kīa mūgeeto, na gīa kīnūbi,
⁴ mūgoocei na tūhembe mūkīrūgarūgaga,
 mūmūgooce na inanda cia nga mūkīhuhaga mītūrīrū,
⁵ mūgoocei mūkīhūūrithanagia thaani cia rūthuku iria ng'ambi,
 mūmūgooce na thaani ikūgamba o ta rūgambi.
⁶ Kīndū gīothe kīrī mīhūmū nīkīgooce Jehova.

Goocai Jehova.